

**НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМ ЗА УСВАЈАЊЕ
ПРАВНИХ ТЕКОВИНА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ**

Структура Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније

УВОД	1
1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ	8
1.1. ДЕМОКРАТИЈА И ВЛАДАВИНА ПРАВА	8
1.1.1. Устав	8
1.1.2. Народна скупштина.....	8
1.1.3. Влада	14
1.1.4. Државна управа.....	16
1.1.5. Изборни систем.....	26
1.1.6. Систем правосуђа.....	30
1.1.7. Политика борбе против корупције	30
1.1.8. Реформа одбране.....	30
1.2. ЉУДСКА ПРАВА И ЗАШТИТА МАЊИНА	36
1.2.1. Поштовање међународних инструмената за заштиту људских права	36
1.2.2. Грађанска и политичка права.....	36
1.2.3. Економска и социјална права	36
1.2.4. Културна права и заштита мањина	44
1.3. РЕГИОНАЛНА САРАДЊА И МЕЂУНАРОДНЕ ОБАВЕЗЕ.....	44
1.3.1. Регионална сарадња	44
1.3.2. Међународне обавезе	60
2. ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИЈУМИ	63
2.1. ПОСТОЈАЊЕ ФУНКЦИОНАЛНЕ ТРЖИШНЕ ЕКОНОМИЈЕ.....	63
2.1.1. Широки политички консензус о основама економске политике.....	63
2.1.2. Макроекономска стабилност	63
2.1.3. Цене и либерализација трговине	71
2.1.4. Способност финансијског сектора да усмери штедњу ка продуктивним инвестицијама	74
2.1.5. Власништво и реструктурирање предузећа.....	78
2.1.6. Одсуство значајних препрека при уласку и изласку са тржишта	80
2.1.7. Правни систем везан за економска питања	88
2.2. СПОСОБНОСТ СУОЧАВАЊА СА ПРИТИСКОМ КОНКУРЕНЦИЈЕ И СА ТРЖИШНИМ СИЛАМА УНУТАР ЕУ	94
2.2.1. Људски капитал.....	94
2.2.2. Физички капитал	100
2.2.3. Степен и темпо трговинске интеграције са ЕУ.....	110
2.2.4. Реструктурирање предузећа и значај малих и средњих предузећа	111
2.2.5. Утицај владине политике и законодавства на конкурентност	112
2.2.6. Секторске реформе с циљем повећања продуктивности и конкурентности	112
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ	115
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА	115
3.1.1. Хоризонтална питања	115
3.1.1.1. Стандардизација.....	118
3.1.1.2. Акредитација.....	122
3.1.1.3. Оцењивање усаглашености	125
3.1.1.4. Метрологија	128
3.1.1.5. Надзор над тржиштем - безбедност производа	132
3.1.2. Директиве старог приступа	137
3.1.2.1. Моторна возила	137
3.1.2.2. Хемијски производи и детерџенти.....	144
3.1.2.3. Фармацеутски производи, медицински уређаји, медицински уређаји за активну имплантацију и <i>in vitro</i> медицински уређаји за дијагностику	144
3.1.2.4. Козметички производи и безбедност играчака	150
3.1.2.5. Стакло	154
3.1.2.6. Текстил.....	156
3.1.2.7. Обућа	158
3.1.2.8. Ђубрива	160
3.1.2.9. Дрво	161

3.1.3. Директиве новог приступа	161
3.1.3.1. Нисконапонска електрична опрема	161
3.1.3.2. Једноставни судови под притиском	164
3.1.3.3. Безбедност машина	165
3.1.3.4. Експлозивни за цивилну употребу и опрема и системи заштите у потенцијално експлозивним срединама	167
3.1.3.5. Лифтови	170
3.1.3.6. Опрема под притиском	173
3.1.3.7. Топловодни котлови (бојлери), плински уређаји и уређаји за хлађење	173
3.1.3.8. Радио и телекомуникацијска терминална опрема	176
3.1.3.9. Електромагнетска компатибилност	179
3.1.3.10. Пловила за рекреацију	181
3.1.3.11. Поморска опрема	182
3.1.3.12. Жичаре за превоз људи	182
3.1.3.13. Грађевински производи	184
3.1.3.14. Амбалажа и амбалажни отпад	186
3.1.3.15. Опрема за личну заштиту	186
3.1.4. Процедурална питања	189
3.2. Слобода кретања радника	193
3.2.1. Приступ тржишту рада	193
3.2.2. Координација система социјалне сигурности	196
3.3. Право пословног настањивања и слобода пружања услуга	198
3.3.1. Пословно настањивање	199
3.3.2. Слобода пружања прекограничних услуга	203
3.3.3. Поштанске услуге	203
3.3.4. Међусобно признавање професионалних квалификација	204
3.4. Слободно кретање капитала	210
3.4.1. Режим кретања капитала и текућих плаћања	210
3.4.2. Платни систем	218
3.4.3. Спречавање прања новца	220
3.5. Јавне набавке	223
3.6. Право привредних друштава	231
3.6.1. Право привредних друштава	231
3.6.2. Рачуноводство и ревизија	233
3.7. Право интелектуалне својине	236
3.7.1. Ауторско право и сродна права	237
3.7.2. Право индустријске својине	238
3.7.3. Спровођење права интелектуалне својине	242
3.8. Политика конкуренције	248
3.8.1. Конкуренција	248
3.8.2. Државна помоћ	251
3.8.3. Либерализација	256
3.9. Финансијске услуге	257
3.9.1. Банкарство	257
3.9.2. Осигурање	264
3.9.3. Тржиште капитала	269
3.9.4. Добровољни пензијски фондови	272
3.10. Информационо друштво и медији	274
3.10.1. Телекомуникације и информационо технологија	274
3.10.2. Информационо друштво	281
3.10.3. Аудиовизуелна политика	286
3.11. Пољопривреда и рурални развој	289
3.11.1. Пољопривреда	289
3.11.2. Рурални развој	296
3.11.3. Организација пољопривредног тржишта	301
3.11.4. Политика квалитета	331
3.11.5. Органска производња	335
3.12. Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика	338

3.12.1. Безбедност хране и контрола	338
3.12.2. Здравље биља	341
3.12.3. Семе и садни материјал	344
3.12.4. Средства за заштиту биља и резидуе	350
3.12.5. Ветеринарска политика	361
3.12.6. Генетички модификовани организми	367
3.13. РИБАРСТВО	404
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА	407
3.14.1. Копнени транспорт.....	407
3.14.1.1. Друмски транспорт	407
3.14.1.2. Железнички транспорт	414
3.14.1.3. Интермодални (комбиновани) транспорт	419
3.14.2. Водни саобраћај	421
3.14.3. Ваздушни транспорт	426
3.15. ЕНЕРГЕТИКА	434
3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања	434
3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	442
3.15.3. Нуклеарна сигурност и заштита од зрачења	449
3.16. ОПОРЕЗИВАЊЕ	454
3.17. ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА	465
3.17.1. Опште смернице	465
3.17.2. Монетарна политика	465
3.17.3. Економска политика	476
3.18. СТАТИСТИКА	483
3.18.1. Законски оквир	483
3.18.2. Демографско-социјалне статистике	485
3.18.3. Статистички подаци о животној средини	490
3.18.4. Макроекономска статистика	493
3.18.5. Пословна статистика	496
3.18.6. Монетарна, финансијска, трговинска статистика и статистика платног биланса	501
3.18.7. Пољопривредна статистика	505
3.18.8. Регистри (статистички)	510
3.18.9. Класификације	511
3.18.10. Дисеминација	513
3.18.11. Информациона-комуникациона технологија	514
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ	519
3.19.1. Радно законодавство	519
3.19.2. Безбедност и здравље на раду	522
3.19.3. Социјални дијалог	526
3.19.4. Запошљавање и Европски социјални фонд	527
3.19.5. Социјална укљученост	533
3.19.6. Социјално осигурање	536
3.19.7. Спречавање дискриминације и једнаке могућности	537
3.19.8. Сарадња у области социјалне политике и запошљавања	540
3.20. ПРЕДУЗЕТНИЧКА И ИНДУСТРИЈСКА ПОЛИТИКА	541
3.20.1. Индустијска стратегија	541
3.20.2. Приватизација и реструктурирање	542
3.20.3. Пословно окружење	544
3.20.4. Политика малих и средњих предузећа	548
3.21. ТРАНСЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ	559
3.21.1. Трансевропске транспортне мреже	559
3.21.2. Трансевропске енергетске мреже	562
3.21.3. Трансевропске комуникационе мреже	562
3.22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА СТРУКТУРНИХ ИНСТРУМЕНАТА	564
3.23. ПРАВОСУЂЕ И ОСНОВНА ПРАВА	572
3.23.1. Судски систем	572
3.23.2. Политика борбе против корупције	607

3.23.3. Основна права	624
3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ	676
3.24.1. Спољне границе	676
3.24.2. Управљање миграцијама	679
3.24.3. Визна политика.....	683
3.24.4. Азил	684
3.24.5. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала	685
3.24.6. Борба против тероризма	698
3.24.7. Сарадња на пољу борбе против дрога.....	703
3.24.8. Царинска сарадња	705
3.24.9. Судска сарадња у кривичним и грађанским стварима	708
3.25. НАУКА И ИСТРАЖИВАЊЕ.....	718
3.26. ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА	727
3.26.1. Образовање.....	727
3.26.2. Омладина.....	737
3.26.3. Култура	747
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА.....	755
3.27.1. Стање.....	755
3.27.2. Хоризонтално законодавство	757
3.27.3. Климатске промене и квалитет ваздуха.....	774
3.27.4. Управљање отпадом.....	793
3.27.5. Заштита и управљање водама	800
3.27.6. Заштита природе	811
3.27.7. Контрола индустријског загађења и управљање ризиком.....	821
3.27.8. Генетични модификовани организми	830
3.27.9. Хемикалије.....	830
3.27.10. Заштита од буке.....	839
3.27.11. Шумарство	842
3.27.12. Цивилна заштита	843
3.28. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА.....	849
3.28.1. Заштита потрошача	849
3.28.2. Заштита здравља	855
3.28.2.1. Биомедицина	855
3.28.2.2. Јавно здравље.....	859
3.28.2.3. Скрининг.....	860
3.28.2.4. Заразне болести.....	861
3.29. ЦАРИНСКА УНИЈА	864
3.30. ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ.....	876
3.30.1. Заједничка трговинска политика	876
3.30.2. Политика развојне и хуманитарне помоћи	882
3.31. СПОЉНА, БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАМБЕНА ПОЛИТИКА	883
3.31.1. Политички дијалог	883
3.31.2. Сарадња са међународним организацијама	884
3.31.3. Контрола наоружања.....	888
3.31.4. Спровођење рестриктивних мера и економских санкција.....	890
3.31.5. Заједничка безбедносна и одбрамбена политика	891
3.32. ФИНАНСИЈСКА КОНТРОЛА.....	893
3.33. ФИНАНСИЈСКЕ И БУЏЕТСКЕ ОДРЕДБЕ	894

ПРИЛОГ А – ПЛАН УСКЛАЂИВАЊА ЗАКОНОДАВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ СА ПРАВНИМ ТЕКОВИНАМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ	896
--	------------

ПРИЛОГ Б – ПРЕЛИМИНАРНА ЛИСТА ПРАВНИХ ПРОПИСА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ КОЈИ ЋЕ БИТИ ПРЕВЕДЕНИ У ТОКУ 2014. ГОДИНЕ	951
--	------------

УВОД

А. Преглед односа између Републике Србије и Европске уније 2000-2014

Република Србија, као део Савезне Републике Југославије, постала је део Процеса стабилизације и придруживања (СПП) новембра 2000. Од 2001. постале су јој доступне све мере и инструменти овог процеса, укључујући и уврштавање Србије на листу држава које имају могућност бесцаринског извоза највећег броја производа на тржиште ЕУ у оквиру тзв. Аутономних трговинских мера и пре потписивања Споразума о стабилизацији и придруживању.

Одлука о отварању преговора за закључивање Споразума о стабилизацији и придруживању (у даљем тексту ССП) донета је у априлу 2005, након прихватања принципа „двоструког колосека” за преговоре са државном заједницом Србија и Црна Гора, када је ЕУ прихватила одвојене разговоре са Црном Гором и Србијом о трговинским односима у складу са надлежностима република чланица према Уставној повељи државне заједнице СЦГ. Преговори су званично започели 10. октобра, а прва званична рунда је одржана 7. новембра 2005. У мају 2006, преговори о ССП су отказани одлуком Европске комисије, да би били обновљени 10. јуна 2007. и успешно окончани парафирањем Споразума о стабилизацији и придруживању, 7. новембра 2007. Споразум о стабилизацији и придруживању и Прелазни споразум о трговини и трговинским питањима (у даљем тексту ПТС) су потписани 29. априла 2008. на састанку Савета за опште послове и спољне односе ЕУ у Луксембургу. Европска унија је донела одлуку да не примењује ПТС док Србија не оствари задовољавајући ниво сарадње са Међународним кривичним трибуналом у Хагу.

Народна скупштина Републике Србије је 9. септембра 2008. ратификовала ССП и ПТС (Закон о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране и Закон о потврђивању Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране, „Сл. гласник РС”, 83/08). ПТС је ступио на снагу 1. фебруара 2010. након што су га потврдиле институције ЕУ, децембра 2009. Србија и ЕУ су 1. јануара 2014. ушле у шесту годину примене Споразума, чиме је уједно и окончан процес постепене либерализације трговине између две стране.

Паралелно са преговорима о овом Споразуму, текао је процес европске интеграције Републике Србије. Народна Скупштина је у октобру 2004. усвојила Резолуцију о придруживању Европској унији („Сл. гласник РС”, 112/04) којом се истиче да је стратешко опредељење Србије чланство у Европској унији. Влада је јуна 2005. усвојила Националну стратегију Србије за приступање Србије и Црне Горе Европској, као кровни документ читавог процеса европске интеграције. Ова Стратегија је предвидела активности које Република Србија треба да предузме до 2012. у свим секторима свога друштва, политике и права, како би била спремна да води приступне преговоре, тј. преузме обавезе које проистичу из чланства у Европској унији.

Препознајући потребу за активним укључивањем, као и своју улогу у целом процесу, Народна скупштина Републике Србије је децембра 2013. године усвојила Резолуцију о улози Народне скупштине и начелима у преговорима о приступању Републике Србије Европској унији, којом је дефинисана улога Народне скупштине у процесу приступних преговора са Европском унијом, а што ће ојачати легитимитет целог процеса.

Од 2004, Република Србија сачињава годишње Акционе планове за спровођење Европског партнерства. Иако без правне обавезе, будући да ССП још није био потписан, Република Србија је од 2004. започела и са процесом усклађивања свога законодавства са правом ЕУ, и сваке године је, до 2008, усвајала годишње Акциони план за усклађивање.

Потписивањем ССП 2008, Република Србија је започела нову фазу односа са ЕУ. По први пут, односи са ЕУ се заснивају на уговорној основи. Потписивањем ССП, Србија се обавезала на постепено усклађивање домаћег законодавства са правним тековинама ЕУ (у даљем тексту право ЕУ), као и на његову доследну примену. Према члану 72. ССП, Србија је преузела обавезу да у договору са Европском комисијом, припреми посебан Програм за спровођење обавеза из ССП. ЕУ прати усклађивање законодавства и спровођење закона из тог програма. Усклађивање је, у складу са чланом 72, почело даном потписивања ССП, у складу са договореним транзиционим роковима.

Како би испунила обавезу предвиђену ССП, и на свеобухватан и системски начин утврдила вишегодишњи програм усклађивања свог законодавства са правом ЕУ, доказујући при том постојање неопходног административног капацитета, Србија је 9. октобра 2008. усвојила Национални програм интеграције Републике Србије у ЕУ за период 2008-2012 (НПИ). У дотадашњој пракси процеса проширења ЕУ било је уобичајено да такав документ израђују државе које имају статус кандидата за чланство у ЕУ које се припремају за почетак приступних преговора. Међутим, Србија је, иако у том тренутку није имала статус кандидата, у циљу исказивања решености да поштује своје уговорне обавезе и показивања стварних административних способности донела одлуку да изради такав програм. Овим документом су биле предвиђене законодавне активности у наредне четири и по године са циљем даљег усклађивања са правом ЕУ. НПИ представља први вишегодишњи програм усклађивања са правом ЕУ. Испуњеност НПИ је у периоду од 1. јула 2008. до 31. децембра 2012. била на завидном нивоу од 88% (1030/1172), будући да је од 1,172 планиране мере усвојено је њих 1,030. Од тога је било предвиђено усвајање 243 закона, а усвојено их је 201, што представља 83% испуњености плана.

Упоредо са спровођењем ПТС и НПИ процес интеграције је текао даље. Тако су грађанима Србије за путовање у државе Шенгенског споразума укинута визе 30. новембра 2009. Србија је званично поднела захтев за пријем у чланство ЕУ 22. децембра 2009. Савет министара спољних послова ЕУ је 14. јуна 2010. донео одлуку о почетку ратификације ССП са Србијом чиме је Европска комисија добила одобрење да почне процедуру оцењивања захтева Србије за пријем у чланство ЕУ. Србија је 25. новембра 2011. добила Упитник ЕК са 2,563 питања на основу којих је ЕК донела своју оцену о могућностима за пријем Србије у ЕУ. Србија је доставила одговоре за 45 радних дана, тј. 31. јануара 2011.

На основу одговора које је Србија доставила на Упитник, 12. октобар 2011. ЕК је објавила Мишљење о захтеву Србије за пријем у чланство (тзв. *Avis*) и препоручила давање статуса кандидата Србији и отварање приступних преговора уз навођење услова везаних за питање Косова и Метохије. На основу мишљења ЕК и напретка у дијалогу са привременим институцијама у Приштини, 1. марта 2012. Европски савет је усвојио закључак о додељивању статуса кандидата Републици Србији. Тиме је Србија званично добила статус кандидата за чланство у ЕУ.

У Годишњем извештају о напретку Србије, објављеном 2012. Европска комисија је поновила критеријуме за отварање приступних преговора наведених у Мишљењу из 2011. и потврдила да ће представити извештај чим процени да је Србија постигла одговарајући ниво испуњења критеријума за чланство, а нарочито кључног приоритета у смислу конкретних корака ка „видљивом и одрживом унапређењу односа са Косовом”.

Европски савет 13-14. децембра 2012. је поздравио и прихватио Закључке Савета од 11. децембра о проширењу и Процесу стабилизације и придруживања, којим се Европска комисија и Високи представник позивају да током пролећа 2013. представе извештај на основу којих ће бити одлучено о почетку преговора о приступању Србије ЕУ.

На основу овог извештаја Савет за опште послове је усвојио препоруку да отпочну приступни преговори са Србијом, а што је 28. јуна 2013. Европски савет и прихватио и усвојио одлуку о отпочивању приступних преговора са Србијом.

Споразум о стабилизацији и придруживању је ступио на снагу. 1. септембра 2013. чиме је Србија добила статус државе придружене Европској унији, овим је Прелазно споразум о трговини и трговинским питањима стављен ван снаге а почела је примена свих одредби ССП. Припремајући се за почетак приступних преговора, Влада је 3. септембра 2013. усвојила Одлуку о образовању Преговарачког тима за вођење преговора о приступању Републике Србије ЕУ и именовала проф. др Тању Мишчевић за шефа Преговарачког тима.

Први састанак аналитичког прегледа и оцене усклађености домаћег законодавства са правним тековинама ЕУ (скрининг) одржан је 25. септембра 2013. за поглавље 23 Правосуђе и основна права, као први корак у приступним преговорима. Предвиђено је да овај процес траје до марта 2015.

У оквиру наставка праћења примене ССП у Луксембургу је 21. октобра 2013. одржан први састанак Савета за стабилизацију и придруживање.

Савет за опште послове усвојио је 17. децембра 2013. Општу позицију Европске уније за преговоре са Републиком Србијом, Преговарачки оквир за приступне преговоре са Републиком

Србијом и донео одлуку о одржавању прве Међувладине конференције у јануару 2014. Европски савет је прихватио закључке Савета за опште послове 20. децембра 2013.

Прва Међувладина конференција о приступању Републике Србије Европској унији одржана је 21. јануара 2014. чиме су и званично започели приступни преговори Републике Србије и Европске уније. На састанку је Србија представила своје виђење преговора и истакла крај 2018. као рок до када планира да достигне унутрашњу спремност за чланство у ЕУ, што подразумева усклађеност домаћег законодавства са правним тековинама ЕУ.

До 15. јула 2014. завршена је оквирно половина предвиђених састанака скрининга, што значи да су обављени скрининзи за 14 поглавља, а за додатних шест су одржани експанаторни скрининзи.

У таквим околностима Србија доноси нови вишегодишњи програм усклађивања домаћег законодавства са правом ЕУ, под називом Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ (енг. *National Programme for the Adoption of the Acquis – NПАА*) са периодом примене до 31. децембра 2018.

Б. Циљеви Националног програма за усвајање правних тековина ЕУ – НПАА (енг. *National Programme for the Adoption of the Acquis – NПАА*) – за период до 2018.

Од државе кандидата која се припрема за отварање приступних преговора се очекује усвајање документа под називом Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ (*National Programme for the adoption of the Acquis - NПАА*), у даљем тексту НПАА¹. Он дефинише развојне и стратешке циљеве, одговарајуће политике, реформе и мере потребне за реализацију ових циљева, утврђује детаљни план усклађивања законодавства и дефинише људске и буџетске ресурсе, као и остале фондове потребне за спровођење планираних задатака.

Како би се припремили за нове изазове и обавезе у процесу приступања ЕУ, испунили захтеве који проистичу из ССП затим како би се припремили за приступне преговоре и на свеобухватан начин одговорили на обавезе које ће у процесу преговарања о чланству у ЕУ Србија преузети, неопходно је припремити свеобухватни документ којим ће се омогућити интегрисање постојећих и планирање и праћење свих будућих Владиних активности у процесу приступања ЕУ, као и њихова ефикасна координација. Будући да је Србија 2008. усвојила НПИ, а НПАА 2013. и у претходних шест година их успешно спроводила усклађујући свој правни систем са системом ЕУ, ревизија НПАА 2014. додаје нову димензију овом документу, а то је планирање обавеза насталих у оквиру приступних преговора и праћење примене оног што је у тим преговорима договорено.

НПАА утврђује не само обавезе које се тичу преношења права ЕУ у домаћи правни поредак, већ и задатке који се морају спроводити како би се испунили политички и економски критеријуми приступања ЕУ (критеријуми из Копенхагена 1993. и Мадрида 1995.).

НПАА дефинише развојне и стратешке циљеве, са једне стране, и политике, реформе и мере потребне за реализацију тих циљева, са друге стране. Он, такође, утврђује детаљан план, временски оквир и приоритете усвајања прописа и одређује органе одговорне за њихову припрему.

Комплетна реализација циљева из НПАА предвиђено је да се оконча 31. децембра 2018, са изузетком оних обавеза за које ће у току преговора бити утврђени прелазни рокови за усклађивање након ступања у чланство ЕУ.

НПАА је документ Владе Србије. Он ће бити поднет Народној скупштини на упознавање, с обзиром да Скупштина мора бити редовно информисана о целом процесу. У току досадашње примене НПИ 2008-2012 и НПАА 2013, Одбор за европске интеграције Народне скупштине је редовно разматрао извештаје Владе о спровођењу НПИ/НПАА и таква пракса ће бити настављена и даље. Део НПАА који се односи на усвајање закона којима се право ЕУ преноси у домаћи законодавни систем ће бити од изузетног значаја за планирање рада Народне скупштине, имајући у виду да Народна скупштина, као законодавни орган, прати распоред усвајања

¹ Ово је устаљена скраћеница за овај документ који израђују државе кандидати за чланство у ЕУ још од средине 90-тих година.

закона утврђен у НПАА, као и због адекватног увида у законодавну активност Владе и планирање сопствених активности.

В. Основ за доношење документа

Након добијања статуса државе кандидата за чланство у ЕУ, Влада је Закључком 05 број: 337-1556/2013 од 28. фебруара 2013. усвојила Национални програм за усвајање правних тековина Европске уније (НПАА), са планираним периодом примене 2013 – 2016. године, и задужила Канцеларију за европске интеграције да на годишњем нивоу предлаже измене овог документа. Припремајући се за отварање приступних преговора у јануару 2014, Влада је Закључком 05 број: 037 – 11071/2013 од 20. децембра 2013. прихватила План припреме прве ревизије Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније и одредила рок његове примене до краја 2018.

Споразумом о стабилизацији и придруживању уређено је да ће усклађивање домаћег законодавства са законодавством ЕУ започети даном потписивања Споразума и да ће се постепено, до краја прелазног периода од највише шест година, проширивати на правне тековине Заједнице (данас Уније) на које упућује Споразум. С тим у вези, према члану 72. став 3. ССП, усклађивање ће се остварити на основу посебног програма, договореног између Европске комисије и Србије.

Г. Одређивање приоритета планираних документом

Приликом одређивања приоритета за усклађивање прописа, узети су обзир следећи документи:

- Споразум о стабилизацији и придруживању,
- Ставови и оцене Европске уније изнети на састанцима скрининга, за поглавља за која су састанци скрининга одржани у моменту израде ревизије НПАА,²
- Оцене изнете у Годишњем извештају Европске комисије о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2013. (у даљем тексту: Годишњи извештај), као и Аналитички извештај који прати Мишљење Европске комисије о захтеву Републике Србије за чланство у Европској унији (у даљем тексту: Аналитички извештај),
- Планови надлежних институција које се односе на припрему Плана рада Владе за 2014,
- Секторске и опште државне стратегије, како би се постигла кохерентност у планирању и извршавању мера,
- Све време је било потребно водити рачуна о усвајању нових, као и укидању и измени постојећих прописа ЕУ.

Надлежне институције су имале задатак да одреде темпо и приоритете у процесу усклађивања прописа за до краја 2018, на тромесечном нивоу, колико је то могуће у условима када није одржан скрининг и када не постоји извештај са скрининга за дато поглавље.

Због овог ограничења након завршетка скрининга, који траје до краја марта 2015. биће приређена ревизија НПАА, јер ће у том тренутку бити могуће сагледати целину обавеза у свим поглављима, и до краја одредити динамику усклађивања у задатим временским оквирима.

Координација и консултације у вези са одређивањем приоритета и рокова су обављене у оквиру надлежних Преговарачких група, док су конкретна решења за темпо усклађивања припремљена од стране надлежних органа државне управе.

Д. Припрема документа кроз структуру Координационог тела за процес приступања Републике Србије Европској унији

Припрема НПАА, као и НПИ, организована је у оквиру структуре тела успостављене Одлуком о оснивању Координационог тела за процес приступања Европској унији.

Влада је усвајањем Одлуке о оснивању Координационог тела за процес приступања Републике Србије Европској унији („Службени гласник РС”, бр. 84/13 и 86/13) извршила ревизију система тела за координацију процеса приступања Европској унији.

² До момента завршетка израде прилога за НПАА, Србија је добила Исход скрининга искључиво за поглавље 32 Финансијска контрола

На овај начин, остварен је континуитет у раду система тела за координацију процеса приступања Европској унији, који је први пут је успостављен Одлуком коју је Влада донела 2007, у оквиру процеса припреме НПАА. Од 2007, вршено је његово прилагођавање свим променама састава Владе и делокруга министарстава и посебних организација. Приликом израде поменуте координационе структуре узета су у обзир: искуства Европске уније у преговорима, најбоља пракса држава које су постале чланице приликом претходних проширења и величина и способност домаће администрације.

Ђ. Период примене документа

Планирано је да примена ревидираног НПАА отпочне у августу 2014. и обухвати период од четири и по године, закључно са 31. децембром 2018. Документ ће бити ревидиран 2015, у складу са динамиком процеса скрининга.

О спровођењу документа, Канцеларија ће припремати извештаје на тромесечном нивоу, почевши од јануара 2015. када ће Канцеларија известити о примени НПАА за III и IV квартал 2014. и достављати их Влади ради разматрања и одлучивања, а Народној скупштини и Народној банци Србије ради информисања. Канцеларија ће усвојене тромесечне извештаје објављивати редовно и на својој интернет страници.

Е. Структура документа

Структура НПАА укључује три основна дела документа и три прилога.

Основни делови документа:

- 1) Политички критеријуми
- 2) Економски критеријуми
- 3) Способност преузимања обавеза из чланства.

Прилози:

- 1) Прилог А – План усклађивања законодавства РС са правним тековинама Европске уније и преглед мера за спровођење;
- 2) Прилог Б – Мере планиране у оквиру процеса превођења и израде националне верзије правних тековина Европске уније.

Структура основних делова документа – Политички критеријуми, Економски критеријуми и Способност преузимања обавеза из чланства

Делови документа посвећени политичким и економским критеријумима, као и способности преузимања обавеза из чланства започињу приказом прегледа стања у одређеној области са најважнијим активностима у 2013. Након прегледа стања сваки поднаслов у оквиру основних делова документа обухвата:

Преглед приоритета за 2013. у погледу усклађивања законодавства садржи: опис приоритета који се жели постићи поједином правном мером; навођење конкретних прописа ЕУ са којима ће се вршити усклађивање, или конкретне одредбе прописа ЕУ где је то могуће или целисходно; степен усклађености са конкретним прописом ЕУ који ће бити остварен.

Истовремено, приказана је **веза планираног приоритета са стратешким документом** – нпр. веза са Аналитичким извештајем, Годишњим извештајем, ССП, итд.

Такође, сваки поднаслов у оквиру основних делова документа садржи и кратак преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

Мере за спровођење приоритета које обухватају све друге активности, укључујући и ванзаконодавне мере, које имају везе са процесом усклађивања законодавства, односно спровођења законодавства усклађеног са правним тековинама ЕУ су такође саставни део текстуалног дела документа. Приказане мере су дефинисане на начин да се могу односити на израду и усвајање стратегија, планова, програма, планова имплементације конкретних прописа ЕУ и других правних аката и њихово спровођење (законодавне мере којим се не врши пренос ЕУ прописа већ имплементација конкретног захтева из одредбе ЕУ прописа, одредбе ССП, препорука из Извештаја са скрининга, Годишњег извештаја или Аналитичког извештаја, или уводе економски инструменти неопходни за спровођење ЕУ прописа итд.), као и на преглед предвиђених институционалних мера (оснивање нових институција и радних тела) и на јачање административног капацитета (запошљавање нових кадрова, набавка техничке опреме, обуке и

стручно усавршавање) у вези са процесом приступања ЕУ. Приликом навођења мера за спровођење приоритета приказана је веза са правним тековинама ЕУ и стратешким документом којим је обавеза у погледу испуњења ове мере дефинисана – Извештај са скрининга, Аналитичким извештајем, Годишњим извештајем, ССП.

У складу са дефинисаним приоритетима приказан је и преглед текуће и планиране **иностране развојне помоћи**, тј. пројеката и програма финансираних из средстава развојне помоћи који помажу спровођење НПАА, што укључује програме помоћи и сарадње са Европском унијом, друге мултилатералне изворе помоћи, билатералне програме помоћи, као и зајмове међународних финансијских институција (помоћи, донације, зајмови).

Прилог А – План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

Прилог А садржи попис законодавних мера планираних за програмски период, приказаних према структури документа, и састоји се од две табеле а) и б):

- Табела а) садржи планиране законе и пратеће подзаконске акте;
- Табела б) садржи преглед планираних подзаконских аката који се доносе на основу раније усвојених закона.

У табелама су приказани прописи чије је усвајање планирано, уз следеће пратеће податке: шифра планираног прописа (која се генерише уносом планираног прописа у електронску базу НПАА); назив прописа, надлежна институција за припрему прописа; место у структури НПАА; рок, приказан на тромесечном нивоу, за утврђивање/усвајање од стране Владе/надлежне институције; CELEX ознаке прописа ЕУ са којима је планирано усклађивање; ознаку да ли је наведени пропис ЕУ преведен, односно да ли је у процесу превођења.

У вези са прегледом активности (законодавне активности или мера за спровођење приоритета) које ће Република Србија бити потребно да изврши у процесу приступних преговора у наредном периоду, у Прилогу А ће бити садржане и обавезе које проистичу из мерила за отварање и затварање поглавља.

Прилог Б – Мере планиране у оквиру процеса превођења и израде националне верзије правних тековина ЕУ

Законодавне мере наведене у НПАА биће повезане са годишњим плановима превођења и израде националне верзије правних тековина ЕУ. На овај начин оствариће се системски приступ усклађивању правних тековина ЕУ и њиховог превођења, а што је један од услова за приступање ЕУ.

Будући да се предлози за превођење аката номинују на годишњем нивоу, Прилог Б садржи листу аката номинираних за 2014. при чему се листа аката који ће бити преведени ажурира на годишњем нивоу.

Национална верзија правних тековина ЕУ подразумева само правно обавезујуће акте ЕУ. Номинација приоритета за превођење обављаће се, као и до сада, преко портала за номинавање приоритета, а приоритете ће уносити координатори са стручну редактуру у релевантним органима државне управе. Неопходно је да номинацијом пре свега буду обухваћени правни акти ЕУ који су већ наведени у НПАА.

Електронска база података која прати НПАА

Као припремни корак за усвајање НПИ, у септембру 2008. године, оспособљена је и пуштена у рад електронска база података која је пратила овај документ. Поменута база сада функционише као пратећа база НПАА. Приступ бази, као и до сада, имају регистровани корисници, представници институција које су укључене у израду и реализацију НПАА. Електронска база података која подржава НПАА, пружа податке о вези између прописа ЕУ и домаћег правног система (тренутног и планираног), како би се створила јасна слика у ком тренутку, у којој мери, на који начин, као и којим домаћим правним актима ће прописи из одређених области права ЕУ бити пренети у домаћи правни систем.

Основна намена базе података јесте да олакша планирање и праћење извршавања обавеза у процесу усклађивања прописа са прописима ЕУ. НПАА база садржи податке о домаћим правним актима који су релевантни са становишта усклађивања домаћег законодавства са пропи-

сима ЕУ, као и податке о прописима Европске уније. Осим самих података о актима, у базу се уносе и подаци о међусобној повезаности, како домаћих правних аката, тако и домаћих прописа са прописима ЕУ. Подаци се односе на акте који су на снази („постојећи прописи”) као и на нацрте, односно предлоге аката чије се доношење планира по кварталима („планирани прописи”). Податке о домаћим актима уносе овлашћени представници институција које су надлежне за припрему прописа. Податке о прописима ЕУ, укључујући и промене (нови акти, престанак важења постојећих и томе сл.) у НПАА базу уноси Канцеларија за европске интеграције. Извор података о актима Европске уније јесте тзв. *Progress Editor*, апликација (програм) Европске комисије.

На основу података добијених из електронске базе врши се припрема редовних тромесечних и годишњих извештаје о спровођењу НПАА, који се ради разматрања и одлучивања достављају Влади, а ради информисања Народној скупштини и Народној банци Србије.

1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ

1.1. Демократија и владавина права

1.1.1. Устав

Народна скупштина Републике Србије на седници одржаној 8. новембра 2006. године донела је Одлуку о проглашењу Устава Републике Србије (*Службени гласник РС*, број 98/06). Народна скупштина је донела и Уставни закон о спровођењу Устава Републике Србије, на седници одржаној 10. новембра 2006. године. У складу са Уставним законом, донет је већи број закона којима се уређење власти прилагођава новодонетом највишем акту. Укупно посматрано, Устав Србије је великим делом усаглашен са европским стандардима и добром праксом, као и са препорукама Венецијанске комисије, што наглашава и Европска комисија у свом Извештају о напретку Србије објављеном 16. октобра 2013. године. Одређене одредбе и даље треба да у потпуности одражавају препоруке Венецијанске комисије дате у њеним мишљењима из 2007. и 2013. године. Све евентуалне измене Устава које ће бити потребне у процесу даљег приближавања Србије пуноправном чланству у Европској унији ће бити донете у складу са поступком (чланови 203-205.) предвиђеним за промену Устава.

1.1.2. Народна скупштина

Преглед стања и планиране активности

Народна скупштина је највише представничко тело и носилац уставотворне и законодавне власти у Републици Србији. Састоји се од 250 народних посланика, чији пун мандат траје четири године и који се бирају тајним гласањем на непосредним изборима. На ванредним парламентарним изборима, одржаним 16. марта 2014. године, кандидовано је 19 листа странка коалиција и група грађана, од тога седам мањинских, на којима је учествовало укупно 3.020 кандидата за посланика. Право на посланичка места је стекло укупно шест коалиција и то: коалиција око СНС -158 мандата (48,54%), коалиција СПС-ПУПС-ЈС -44 мандата (13,49%), Демократска странка (ДС)- 19 мандата (6,03%) и коалиција око НДС- 18 мандата (5,70%) и три мањинске странке: Савез војвођанских Мађара- 6 мандата, СДА Санџака- 3 мандата и Партија за демократско деловање- 2 мандата.

Нов сазив Народне скупштине конституисан је на Првој седници Народне скупштине 16. априла 2014. године, када су изабрани председник, потпредседници, именован генерални секретар и извршен избор чланова радних тела Народне скупштине и избор чланова парламентарних делегација у међународним институцијама.

Поред чињенице да је носилац уставотворне и законодавне власти које, у светлу принципа поделе власти, Устав Србије (члан 98.) наводи приликом дефинисања положаја Народне скупштине, највише законодавно тело врши и представничку, контролну и изборну функцију. Имајући у виду посебан значај законодавне функције парламента у процесу усклађивања унутрашњег правног поретка са правним тековинама Европске уније (*EU acquis*) овај прилог ће се, у највећој мери, бавити законодавном функцијом парламента.

Представничка функција Народне скупштине се остварује кроз успостављање и развијање односа између грађана и народних посланика. За остваривање ове функције од посебног значаја је обезбеђивање јавности рада у Народној скупштини. Пре свега, седнице Народне скупштине и њених радних тела су јавне. Путем телевизијског преноса седница Народне скупштине, објављивањем информација, аката и докумената, као и записника, извештаја и стенографских бележака са седница Народне скупштине и њених радних тела, јавност, односно грађани могу да се упознају са радом овог државног органа и упознају законска решења којима су уређена питања из различитих области друштвеног живота. У остваривању представничке функције Народне скупштине, народни посланици разматрају иницијативе, петиције, представке и предлоге у посланичким групама и на седницама одбора у оквиру њиховог делокруга, о чему извештавају Народну скупштину и њихове подносиоце. Народни посланици остварују и непосредне контакте са подносиоцима иницијатива, петиција, представки и предлога у Народ-

ној скупштини и одржавају састанке у канцеларијама Народне скупштине ван њеног седишта те се на тај начин упознају са проблемима грађана, упућујући их на начин њиховог решавања.

Када је у питању контролна функција Народне скупштине, њен правни основ је уставни принцип да уређење власти почива на подели власти на законодавну, извршну и судску и да се однос ове три гране власти заснива на равнотежи и међусобној контроли (принцип познат као *checks and balances*). Стога, иако је основна надлежност парламента да доноси законе и друге акте, од све већег значаја је контрола Народне скупштине над органима извршне власти у спровођењу донетих прописа. У остваривању контролне функције Народна скупштина врши надзор над радом Владе, служби безбедности, гувернера Народне банке Србије, Заштитника грађана и других органа и тела у складу са законом. Прецизније, у вршењу своје контролне функције Народна скупштина може користити следећих једанаест кључних механизма предвиђених Уставом Републике Србије, Законом о Народној скупштини и Пословником Народне скупштине:

- 1) Интерпелацију у вези са радом Владе или члана Владе (члан 129. Устава и чл. 220-227. Пословника). Интерпелацију може да поднесе најмање 50 народних посланика. Садржина, форма и поступак подношења интерпелације уређени су Пословником Народне скупштине. Влада је дужна да одговори на интерпелацију у року од 30 дана. Народна скупштина расправља и гласа о одговору на интерпелацију. Ако прихвати одговор Владе, Народна скупштина наставља да ради према утврђеном дневном реду. Ако не прихвати одговор Владе, Народна скупштина приступа гласању о неповерењу Влади или члану Владе. О питању које је било предмет интерпелације не може се поново расправљати пре истека рока од 90 дана.
- 2) Гласање о неповерењу Влади или члану Владе (члан 130. Устава и чл. 217-219. Пословника). Најмање 60 народних посланика може да затражи гласање о неповерењу Влади или поједином члану Владе. Садржина, форма и поступак подношења предлога за гласање о неповерењу Влади или члану Владе уређени су Пословником Народне скупштине. Народна скупштина је у обавези да разматра предлог на првој наредној седници, а најраније пет дана од дана подношења предлога. Након окончања расправе, Народна скупштина гласа о том предлогу. Влади или члану Владе је изгласано неповерење ако за предлог гласа већина од укупног броја народних посланика. Када Народна скупштина изгласа неповерење Влади, председник Републике покреће поступак за избор нове владе, а када се изгласа неповерење члану Владе, председник Владе покреће поступак за избор новог члана Владе. Ако Влади или члану Владе не буде изгласано неповерење, потписници предлога не могу поднети нови предлог за гласање о неповерењу пре истека рока од 180 дана од дана гласања о неповерењу.
- 3) Посланичко питање (чл. 204-208. Пословника). Народни посланик има право да постави посланичко питање Влади или поједином министру из њихове надлежности. Посланичко питање може да се постави у писаном облику или усмено сваког последњег четвртка у месецу на седници која је у току, од 16 до 19 часова, када се прекида рад по дневном реду. За време ванредног заседања, на седници Народне скупштине могу се постављати посланичка питања и другог дана у месецу, ако подносилац захтева за ванредно заседање то предвиди у свом захтеву. Поступак постављања питања и давања одговора уређен је Пословником.
- 4) Посланичко питање у вези с актуелном темом (чл. 209-216. Пословника). На предлог посланичке групе, председник Народне скупштине најмање једанпут у току месеца одређује дан када поједини министри одговарају на посланичка питања у вези с неком актуелном темом. Одговарање на посланичка питања траје најдуже 180 минута и обавља се без обзира на број присутних народних посланика у сали за седнице. Тог дана обавезно се обезбеђује директан телевизијски пренос.
- 5) Обавештења и објашњења (члан 41. Закона о Народној скупштини и члан 286. Пословника). Народни посланик има право да тражи обавештења и објашњења од председника Народне скупштине, председника одбора, министара и функционера у другим републичким органима и организацијама о питањима из оквира права и дужности ових функционера из надлежности органа на чијем челу се налазе, а која су му потребна за остваривање функције народног посланика. Функционери од којих народни посланик тражи обавеште-

ња, односно објашњења, дужни су да их доставе у писаном облику народном посланику и то у року од 15 дана. Изузетно, председник, односно овлашћени представник посланичке групе, ово право може остварити и на седници Народне скупштине уторком и четвртком, усмено, у једном обраћању, у трајању до пет минута, и то одмах након отварања седнице тог дана.

- 6) Извештавање Народне скупштине о раду Владе (члан 56. Закона о Народној скупштини и члан 228. Пословника). Влада има обавезу да поднесе извештај Народној скупштини о свом раду, а нарочито о вођењу политика, извршавању закона и других општих аката, остваривању плана развоја и просторног плана и о извршавању буџета Републике Србије, кад то Народна скупштина затражи, а најмање једанпут годишње. Извештај се разматра на седници одбора. На предлог одбора, Народна скупштина може да одлучи да се разматрање извештаја обави и на седници Народне скупштине.
- 7) Образовање анкетног одбора и комисије (чл. 68. Пословника). О образовању ових привремених радних тела Народна скупштина доноси одлуку на предлог народног посланика ради сагледавања стања у одређеној области и утврђивања чињеница о појединим појавама или догађајима. Одлуком се утврђује састав, задатак и рок за његово извршење. Анкетни одбор се образује из реда народних посланика, а комисија из реда народних посланика, представника органа и организација, научника и стручњака. Анкетни одбор, односно комисија има право да тражи од државних органа и организација податке, исправе и обавештења, као и да узима изјаве од појединаца које су му потребне, али не може да врши истражне и друге судске радње.
- 8) Разматрање извештаја државних органа, организација и тела (члан 58. Закона о Народној скупштини и чл. 237-241. Пословника). Надлежни одбори разматрају извештаје које су Народној скупштини, у складу са законом, доставили независни државни органи, организације и тела, након чега подносе своје извештаје Народној скупштини с предлогом закључака, односно препорука. Народна скупштина, након разматрања извештаја и предлога одбора, доноси одговарајући закључак односно препоруку. На седницу одбора, односно Народне скупштине, позивају се представници органа чији се извештаји разматрају.
- 9) Информисање одбора о раду министарства (члан 229. Пословника). Министар има обавезу да једном у три месеца поднесе информацију о раду министарства надлежном одбору Народне скупштине. На седници одбора, на којој се информација разматра, чланови надлежног одбора и овлашћени представник посланичке групе, која нема члана у том одбору, могу да постављају питања министру. По завршетку расправе, одбор доноси закључке о чему подноси извештај Народној скупштини.
- 10) Јавно слушање (чл. 83. и 84. Пословника, у англосаксонској парламентарној пракси познато као Public Hearing). Ради праћења спровођења и примене закона, односно остваривања контролне функције Народне скупштине, одбори могу да организују јавна слушања. Сваки члан одбора може да поднесе предлог одбору за организовање јавног слушања. Предлог садржи тему јавног слушања и списак лица која се позивају. Одлуку о организовању јавног слушања доноси одбор. Јавно слушање се одржава без обзира на број присутних чланова одбора. Након одржаног јавног слушања, председник одбора доставља информацију председнику Народне скупштине, члановима одбора и учесницима јавног слушања.
- 11) Тражење информација од значаја за рад одбора (члан 74. став 6. Пословника). У извршавању послова из свог делокруга, одбор може од министарства и другог републичког органа да тражи податке и информације од значаја за рад одбора.

Изборна функција Народне скупштине има пре свега конститутивни карактер, али и одређене имплицитне елементе контроле. Вршећи ову функцију, парламент већином гласова свих народних посланика, у оквиру Уставом одређених надлежности, а ради остваривања своје изборне функције:

- 1) Бира чланове Владе, одлучује о престанку мандата Владе и министара. Кандидата за председника Владе (мандатара) предлаже председник Републике након што саслуша мишљење представника изборних листа које су оствариле право на своје представнике у парламенту. Мандатар на седници Народне скупштине износи програм и предлаже састав будуће Владе. О програму Владе, избору председника и чланова Владе, гласа се истовремено.

- 2) Бира и разрешава судије Уставног суда Србије. Народна скупштина бира 5 судија Уставног суда између 10 кандидата које предложи председник Републике, а председник Републике именује 5 судија Уставног суда између 10 кандидата које предложи Народна скупштина. Предлог за избор судија Уставног суда и предлог кандидата за именовање судије Уставног суда, председник Народне скупштине доставља посланицима. О овим предлозима отвара се претрес на седници Народне скупштине, која о избору судија и кандидатима гласа тајно, ако не одлучи да гласање буде јавно, и о својим одлукама обавештава председника Републике, Врховни касациони Суд и Уставни суд.
- 3) Бира председника Врховног касационог Суда, председнике судова, Републичког јавног тужиоца, јавне тужиоце, судије и заменике јавног тужиоца. Председника Врховног касационог суда парламент бира на предлог Високог савета судства по прибављеном мишљењу Опште седнице Врховног касационог суда и одбора Народне скупштине надлежног за послове правосуђа. Народна скупштина на предлог Високог савета судства бира судије које се бирају први пут, као и председнике судова на предлог Високог савета судства, који претходно прибавља мишљење седнице свих судија суда за који се председник суда бира. Републичког јавног тужиоца, Народна скупштина бира на предлог Владе, по прибављеном мишљењу одбора Народне скупштине надлежног за послове правосуђа. Заменике јавног тужиоца, који се бирају први пут, Народна скупштина бира на предлог Државног већа тужилаца. Јавне тужиоце, Народна скупштина бира на предлог Владе, чији је предлог везан за листу кандидата коју је сачинило Државно веће тужилаца. Предлог за избор наведених лица са образложењем подноси овлашћени предлагач, а председник Народне скупштине овај предлог доставља народним посланицима. О овим предлозима се отвара претрес на седници надлежног одбора и на пленарној седници Народне скупштине. У току претреса на седници надлежног одбора и седници Народне скупштине, народни посланик може оспорити избор неког од напред наведених лица, при чему оспоравање мора бити изричито образложено. О предлогу за избор сваког оспореног кандидата, Народна скупштина одлучује појединачно, а о предлогу за избор кандидата који нису оспорени, одлучује у целини, јавним гласањем.
- 4) Бира и разрешава гувернера Народне банке Србије, на предлог одбора Народне скупштине надлежног за финансије, већином гласова свих народних посланика.
- 5) Бира Заштитника грађана, на предлог одбора надлежног за уставна питања, већином гласова свих народних посланика.
- 6) Бира и разрешава друге функционере одређене законом. (Повереник за информације од јавног значаја, Повереник за заштиту равноправности итд.).

Пре избора функционера, које предлаже надлежни одбор, организује се разговор са кандидатима пред надлежним одбором. Функционер је изабран уколико за предлог гласа већина од укупног броја посланика. Овлашћење за избор, начин избора као и поступак избора утврђени су Уставом, Законом о Народној скупштини, посебним законима, који уређују рад појединих органа, као и Пословником Народне скупштине.

Законодавну функцију Народна скупштина, као носилац уставотворне и законодавне власти у Републици Србији, врши тако што доноси прописе из своје надлежности, којима изворно уређује друштвене односе. Прецизније, Народна скупштина доноси и мења Устав, потврђује међународне уговоре кад је законом предвиђена обавеза њиховог потврђивања, доноси законе и друге опште акте из надлежности Републике Србије. Законодавна функција остварује се кроз законодавни поступак који има три фазе: 1) фазу законодавне иницијативе, односно предлагања закона; 2) фазу разматрања предлога закона и доношење закона; и 3) фазу ступања на снагу закона.

- 1) Законодавну иницијативу имају народни посланици, који су Уставом овлашћени предлагачи закона. Овај облик законодавне власти они деле са другим Уставом овлашћеним предлагачима закона, а то су: Влада, скупштина аутономне покрајине, 30.000 бирача, као и Заштитник грађана и Народна банка Србије за предлоге закона из своје надлежности.
- 2) Разматрање и доношење закона у искључивој је надлежности Народне скупштине. Закони се разматрају у начелу и у појединостима. Народна скупштина у расправи у појединостима разматра амандмане који су поднети на поједине одредбе предлога закона у циљу њиховог

побољшања. Право на подношење амандмана је саставни део законодавне иницијативе, коју Народна скупштина дели са осталим Уставом овлашћеним предлагачима закона. Народна скупштина у вршењу законодавне функције доноси прописе из своје надлежности, зависно од материје која се прописом уређује, у складу са Уставом, већином гласова народних посланика на седници на којој је присутна већина народних посланика, или већином гласова свих народних посланика. Предлог за промену Устава усваја се двотрећинском већином од укупног броја народних посланика.

- 3) У фази ступања на снагу закона Народна скупштина вршење овог облика законодавне власти дели са председником Републике, који је дужан да донесе указ о проглашењу закона, или да закон, уз писмено образложење, врати Народној скупштини на поновно одлучивање. Ако Народна одлучи да поново гласа, и закон изгласа, председник Републике је дужан да прогласи поново изгласани закон, а ако то не учини у Уставом предвиђеном року, указ доноси председник Народне скупштине.

За разматрање и претресање питања из надлежности Народне скупштине, предлагање аката, као и питања вођења политике, извршавања закона, других прописа и општих аката од стране Владе, али и ради вршења других послова одређених скупштинским Пословником, образују се одбори, који могу образовати пододборе. Народна скупштина има следећих двадесет сталних одбора:

- 1) Одбор за уставна питања и законодавство,
- 2) Одбор за одбрану и унутрашње послове,
- 3) Одбор за спољне послове,
- 4) Одбор за правосуђе, државну управу и локалну самоуправу,
- 5) Одбор за људска и мањинска права и равноправност полова,
- 6) Одбор за дијаспору и Србе у региону,
- 7) Одбор за привреду, регионални развој, трговину, туризам и енергетику,
- 8) Одбор за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава,
- 9) Одбор за пољопривреду, шумарство и водопривреду,
- 10) Одбор за просторно планирање, саобраћај, инфраструктуру и телекомуникације,
- 11) Одбор за образовање, науку, технолошки развој и информатичко друштво,
- 12) Одбор за Косово и Метохију,
- 13) Одбор за културу и информисање,
- 14) Одбор за рад, социјална питања, друштвену укљученост и смањење сиромаштва,
- 15) Одбор за здравље и породицу,
- 16) Одбор за заштиту животне средине,
- 17) Одбор за европске интеграције,
- 18) Одбор за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања,
- 19) Одбор за контролу служби безбедности,
- 20) Одбор за права детета.

Састав сталних одбора Народне скупштине, као и расподела места председника и заменика председника одбора, одговарају страначкој заступљености народних посланика у Народној скупштини. Највећи део задатака скупштинских одбора односи се на припрему пленарних заседања парламента, посебно у домену расправе о предлозима закона. О предлогу закона на седници одбора прво се води начелни претрес, а затим претрес у појединостима. Претрес у појединостима обавља се по члановима предлога закона на које су поднети амандмани и о амандманима којима се предлаже увођење нових одредаба, а у претресу могу да учествују: чланови одбора, предлагач закона или његов представник, представник Владе ако она није предлагач и подносилац амандмана или сваки народни посланик који присуствује седници одбора. Након завршетка претреса, одбор подноси Народној скупштини извештај који садржи мишљење и предлоге одбора. Одбор одређује известиоца који, по потреби, на седници Народне скупштине образлаже извештај одбора.

Када је у питању процес усклађивања унутрашњег правног поретка са правном тековином Европске уније (*EU acquis*), од посебног значаја је рад Одбора за европске интеграције, који, у складу са Пословником, има 17 чланова. Начелно посматрано, овај Одбор има следеће

надлежности: 1) разматрање предлога закона и других општих аката са становишта њихове прилагођености прописима Европске уније и Савета Европе, 2) разматрање планова, програма, извештаја и информација о поступку стабилизације и придруживања Европској унији; 3) праћење реализације стратегије придруживања, 4) предлагање мера за успостављање општег, националног споразума о придруживању Србије европским институцијама и 5) развијање сарадње са одборима парламената других земаља и парламентарним институцијама Европске уније. Одбор за европске интеграције на својим седницама разматра предлоге закона и других општих аката са становишта њихове усклађености са прописима ЕУ, и разматра планове, програме, извештаје и друге акте извршне власти који се тичу придруживања Републике Србије ЕУ. Службеници Одељења за европске интеграције су ангажовани на изради изјава о усклађености и табела усклађености предлога закона чији су предлагачи народни посланици, а са правним тековинама Европске уније. Одбор за европске интеграције, други скупштински одбори и Народна скупштина као целина су усклађивању домаћег законодавства са правним тековинама Европске уније и до сада посвећивали дужну пажњу, а то ће наставити и у наредном периоду.

Народна скупштина је у оквиру својих надлежности започела припреме и усвојила неопходна акта потребна за процес преговора о приступању Републике Србије Европској унији, којим је дефинисала сарадњу са Владом Републике Србије. Радни текст Резолуције је припремила Радна група састављена од чланова Одбора за европске интеграције, а уз помоћ стручне службе Народне скупштине. У току припреме текста Резолуције консултовани су представници Владе Републике Србије, Канцеларије за европске интеграције и представници цивилног друштва.

Народна скупштина је у дану за гласање, 16. децембра 2013. године, на Шестој седници Другог редовног заседања Народне скупштине, усвојила Резолуцију о улози Народне скупштине и начелима у преговорима о приступању Републике Србије Европској унији. За усвајање Резолуције гласало је 158 народних посланика, представника свих странака осим Демократске странке Србије. Овом Резолуцијом Народна скупштина је потврдила да је стратешки циљ Републике Србије у преговорима о приступању стицање пуноправног чланства у Европској унији у најкраћем року и да ће својим активним деловањем допринети њиховом успешном вођењу и што скоријем окончању. Резолуцијом се наглашава важност сарадње Народне скупштине и Владе, која је надлежна да води и координира процес преговора о приступању, како би у најкраћем року били испуњени сви потребни политички, економски, правни и институционални критеријуми за чланство у Европској унији.

Резолуцијом се наглашава неопходност да се у процес праћења преговора о приступању укључе одбори Народне скупштине у чијем делокругу су питања из одговарајућих преговарачких позиција, док ће Одбор за европске интеграције имати централну улогу у координацији свих активности. Пре утврђивања преговарачке позиције за поједино поглавље, Влада доставља предлог преговарачке позиције Одбору за европске интеграције, који даје мишљење и/или доноси препоруке, које потом Влада разматра приликом коначног усвајања преговарачке позиције и о томе обавештава надлежни одбор Народне скупштине. Резолуцијом се предвиђа обавеза Владе да подноси Народној скупштини извештај о току преговора о приступању два пута годишње, односно по завршетку шестомесечног циклуса председавања Саветом Европске уније, који се разматра на седници Народне скупштине, као и обавеза шефа Преговарачког тима да подноси извештаје Одбору за европске интеграције најмање једном у три месеца. Влада ће Одбору за европске интеграције имати обавезу да доставља извештаје о резултатима билатералног скрининга за свако преговарачко поглавље.

Стручна служба Народне скупштине је припремила и Нацрт одлуке о поступку разматрања предлога преговарачке позиције на седници Одбора за европске интеграције и одбора у чијем су делокругу питања из одговарајуће преговарачке позиције, чије се усвајање очекује у наредном периоду.

Усвајањем Резолуције Народна скупштина јача своју контролну улогу у процесу преговора и приступања и спремност да кроз сарадњу са цивилним друштвом, стручном јавношћу и другим заинтересованим чиниоцима, обезбеди инклузивност у свим фазама преговора о приступању Републике Србије Европској унији. Истовремено се постиже потпуна и благовремена обавештеност о току преговора о приступању као и постигнутим резултатима.

Народна скупштина је 25. јуна 2013. године усвојила Резолуцију о законодавној политици, а Одбор за уставна питања и законодавство је 26. новембра 2013. године размотрио и једно-

гласно усвојио Предлог препорука за сачињавање извештаја о спровођењу Резолуције Народне скупштине о законодавној политици. У циљу праћења спровођења Резолуције, Народна скупштина ће разматрати извештаје о спровођењу Резолуције на предлог радног тела Народне скупштине и извештаја Владе, скупштине аутономне покрајине, омбудсмана, односно Народне банке, најмање једном годишње, и усвојити закључке у вези примене Резолуцију и неопходност за даљим унапређењем законодавног поступка.

Народна скупштина је активно разматрала резултате дијалога о нормализацији односа Београда и Приштине под покровитељством ЕУ и 26. априла 2013. године убедљивом већином усвојила Одлуку о прихватању извештаја Владе о досадашњем процесу политичког и техничког дијалога са привременим институцијама самоуправе у Приштини уз посредовање Европске уније, укључујући процес имплементације постигнутих договора.

Народна скупштина ће наставити да разматра и редовне извештаје независних државних органа, као и да обавља друге надлежности које јој припадају у складу са њеном представничком, законодавном, изборном и контролном функцијом.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У Народној скупштини Републике Србије је 1. јануара 2013. године, у сарадњи са Парламентом Грчке, почела реализација *Twinning* пројекта „Јачање капацитета Народне скупштине Републике Србије у процесу европских интеграција“, у трајању од 18 месеци. Пројекат има за циљ унапређење сарадње Народне скупштине и Владе, посебно у домену усклађивања законодавства са правним тековинама ЕУ, јачање административних капацитета и повећање нивоа професионализма, унапређење контролне функције НСРС, као и ефективнију сарадњу са представницима медија и цивилног друштва. Сврха пројекта је јачање административних капацитета Народне скупштине, што доприноси бољем спровођењу реформи и преношењу добрих европских пракси у национални институционални и правни оквир. Пројекат има пет компоненти:

- 1) Јачање сарадње Народне скупштине и Владе у законодавном процесу;
- 2) Унапређење рада НСРС у процесу доношења закона, посебно у домену хармонизације националних прописа са правним тековинама ЕУ;
- 3) Унапређење организационе структуре, интерних правила и рада у НСРС и повећање нивоа професионализма у Народној скупштини;
- 4) Унапређење контролне улоге НСРС, и одговарајуће сарадње са Владом и независним државним органима;
- 5) Повећање транспарентности рада НСРС и учешће цивилног друштва у парламентарним активностима и процесу одлучивања.

Оцена Делегације Европске уније у Србији је да имплементација Пројекта тече по плану и у складу са предвиђеним роковима.

У Извештају Европске комисије о напретку Србије објављеном 16. октобра 2013. године, Европска комисија, у поглављу под насловом „Политички критеријуми“ посвећује одређен простор оцени рада Народне скупштине, тј. побољшањима у њеном раду и извесним слабостима које треба отклонити. Укупно посматрано, веома је приметан тренд све позитивније генералне оцене рада Народне скупштине.

1.1.3. Влада

Влада је носилац извршне власти у Републици Србији.

Према Уставу Републике Србије, Влада:

- 1) утврђује и води политику,
- 2) извршава законе и друге опште акте Народне скупштине,
- 3) доноси уредбе и друге опште акте ради извршавања закона,
- 4) предлаже Народној скупштини законе и друге опште акте и даје о њима мишљење кад их поднесе други предлагач,
- 5) усмерава и усклађује рад органа државне управе и врши надзор над њиховим радом,
- 6) врши и друге послове одређене Уставом и законом.

Влада је одговорна Народној скупштини за политику Републике Србије, за извршавање закона и других општих аката Народне скупштине и за рад органа државне управе.

Владу чине председник Владе, један или више потпредседника и министри.

Председник Владе води и усмерава рад Владе, стара се о ујединаченом политичком деловању Владе, усклађује рад чланова Владе и представља Владу.

Министри су за свој рад и за стање у области из делокруга министарства одговорни председнику Владе, Влади и Народној скупштини.

Председник Републике Народној скупштини предлаже кандидата за председника Владе, пошто саслуша мишљење представника изабраних изборних листа.

Кандидат за председника Владе Народној скупштини износи програм Владе и предлаже њен састав, о чему Народна скупштина гласа истовремено.

Влада је изабрана ако је за њен избор гласала већина од укупног броја народних посланика.

Мандат Владе траје до истека мандата Народне скупштине која ју је изабрала, а почиње да тече даном полагања заклетве пред Народном скупштином.

Мандат Владе престаје пре истека времена на које је изабрана, изгласавањем неповерења, распуштањем Народне скупштине, оставком председника Владе и у другим случајевима утврђеним Уставом.

Влада којој је престао мандат, до избора нове Владе, може да врши само одређене текуће и неодложне послове одређене законом.

Члану Владе може да престане мандат пре истека времена на које је изабран, подношењем оставке и разрешењем од стране Народне скупштине, на предлог председника Владе.

Законом о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 - исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14-УС и 44/14) утврђено је да је Влада у оквиру својих надлежности самостална. Влада је одговорна Народној скупштини за вођење политике Републике Србије, за извршавање закона и других општих аката Народне скупштине, за стање у свим областима из своје надлежности и за рад органа државне управе и ималаца јавних овлашћења на нивоу Републике.

У области старања о уставности и законитости, Влада је дужна да обустави од извршења општи акт општине, града и града Београда за који сматра да није сагласан Уставу или закону, решењем које ступа на снагу кад се објави у „Службеном гласнику Републике Србије”. Решење о обустави од извршења престаје да важи ако Влада у року од пет дана од објављивања решења не покрене поступак за оцену уставности и законитости општег акта.

Владу чине председник Владе, један или више потпредседника Владе и ресорни министри. Влада може имати министре без портфеља. Број потпредседника Владе и министара без портфеља одређује Народна скупштина при сваком избору Владе, на предлог кандидата за председника Владе. Ресорних министара има онолико колико је министарстава образовано Законом о министарствима.

Члан Владе не може бити на другој јавној функцији у државном органу, органу аутономне покрајине, општине, града, града Београда, нити вршити делатност која је по закону неспојива с дужношћу члана Владе, нити створити могућност сукоба јавног и приватног интереса. Члан Владе дужан је да се у свему повинује прописима којима се уређује сукоб интереса при вршењу јавних функција.

Председник Владе води и усмерава Владу, стара се о јединству политичког деловања Владе, усклађује рад чланова Владе, представља Владу и сазива и води њене седнице. Председник Владе може бити и министар.

Председник Владе може осталим члановима Владе, државним секретарима и директорима посебних организација и служби Владе давати обавезна упутства и посебна задужења, сходно програму и политици Владе. Председник Владе доноси одлуке и решења.

Председник Владе може да оснује савет за економски развој и савет за државне органе и јавне службе и друге савете. Састав савета одређује се актом о његовом оснивању.

Потпредседник Владе усмерава и усклађује рад органа државне управе у областима које одреди председник Владе. Председник Владе може овластити потпредседника Владе да руководи пројектом из делокруга више органа државне управе. Потпредседник Владе може бити и министар.

Председник Владе одређује једног потпредседника Владе за првог потпредседника Владе, који га замењује за време одсутности или спречености са свим овлашћењима председника Владе, изузев овлашћења на предлагање избора или разрешења члана Владе. Први потпредседник Владе помаже председнику Владе у вођењу и усмеравању Владе, старању о јединству политичког деловања Владе и усклађивању рада чланова Владе.

Министар може подносити Влади предлоге за уређивање питања из надлежности Владе и Народне скупштине и захтевати да Влада заузме став о питању из његове надлежности. Министар је дужан да обавештава Владу о свему што је битно за вођење политике и одлучивање Владе. Министар је одговоран за спровођење програма и политике Владе, за одлуке и мере које је донео или пропустио да донесе или предузме и за извршавање обавезних упутстава и посебних задужења која му је одредио председник Владе.

Влада одлуке доноси на седници, већином гласова свих чланова Владе. У случају да Влада има паран број чланова, одлука Владе је донета и ако за њу гласа најмање половина свих чланова Владе, под условом да је за одлуку гласао председник Владе.

Влада предлаже Народној скупштини законе и друге опште акте, буџет Републике Србије, даје мишљења о предлозима закона које није сама предложила и подноси годишњи извештај о свом раду.

Влада је дужна да заузме став о предлогу Народне скупштине који је поднет у питању из надлежности Владе, а може предложити Народној скупштини да расправи питање из надлежности Владе и да о њему заузме став.

Влада има Генералног секретара Владе, кога поставља и разрешава Влада на предлог председника Владе. Генералном секретару Владе мандат престаје постављањем новог Генералног секретара Владе, оставком или разрешењем.

1.1.4. Државна управа

I Државна управа

Преглед стања

Након доношења Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније – НРАА за период 2013-2016. године донета је **Стратегија реформе јавне управе у Републици Србији** („Службени гласник РС”, бр. 9/14 и 42/14-исправка), којом се обезбеђују потребни циљеви, принципи и правци свеукупне реформе јавне управе и услови за реализацију појединачних мера и активности у различитим областима и питањима који су од општег интереса за државу и друштво у целини, пре свега оних који се односе на: унапређење организационих и функционалних подсистема јавне управе; успостављање усклађеног јавно-службеничког система заснованог на заслугама и унапређење управљања људским ресурсима; унапређење управљања јавним финансијама и јавним набавкама; повећање правне сигурности и унапређење пословног окружења и квалитета пружања јавних услуга; повећање транспарентности, унапређење етичких стандарда и одговорности у обављању послова јавне управе и јачање механизма надзора у јавној управи. Стратегија уређује успостављање нове институционалне и организационе структуре за координацију, праћење, извештавање и евалуацију процеса спровођења ове стратегије, као и доношење акционог плана за њено спровођење.

У оквиру Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране, образована је **Посебна група за реформу јавне управе**, као тело које ће имати задатак да разматра укупне реформске процесе и постигнути степен напретка у области реформе јавне управе, али и потреба за даљим унапређењима неопходним у правцу усаглашавања са основним принципима тзв. Европског административног простора. У име Републике Србије, послове коопредседавајућег Посебне групе за реформу јавне управе обавља државни секретар у Министарству државне управе и локалне самоуправе, а послове секретара представник Канцеларије за европске интеграције. Чланови Посебне групе за реформу јавне управе у име Републике Србије су представници надлежних државних органа.

Поред тога, **Одлуком о образовању Савета за реформу јавне управе** („Службени гласник РС”, број 55/13), образован је Савет за реформу јавне управе, као централно стратешко

тело Владе за реформу јавне управе у Републици Србији. Сагласно одлуци о образовању, задатак Савета јесте да утврђује предлоге стратешког развоја јавне управе у Републици Србији; да иницира и предлаже Влади предузимање мера и активности које се односе на реформу јавне управе; да разматра и усваја извештаје о постигнутим циљевима у области реформе јавне управе; да промовише и прати спровођење Стратегије реформе јавне управе, нарочито са становишта укључивања принципа и циљева реформе јавне управе у секторске стратегије развоја и планске мере, као и да разматра и даје претходно мишљење Влади о стратегијама развоја, нацртима закона и другим актима који се односе на организацију и рад Владе, органа државне управе, а нарочито оне којима се предлаже оснивање нових државних органа, организација, служби или тела Владе.

Унапређење и развој система стручног усавршавања државних службеника развија се у складу са Стратегијом стручног усавршавања државних службеника у Републици Србији и Акционим планом за спровођење Стратегије стручног усавршавања државних службеника у Републици Србији за период од 2013-2015. године.

Законодавни и институционални оквир

Правни оквир организације и функционисања државне управе у Србији чини сет закона, који су усвојени од 2004. до данас, а у складу са Стратегијом реформе државне управе :

- Закон о Влади („Сл. гласник РС”, бр. 55/05, 71/05- исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 - УС, 72/12, 7/14 – УС и 44/14);
- Закон о државној управи („Сл. гласник РС”, бр. 79/05, 101/07 и 95/10);
- Закон о јавним агенцијама („Сл. гласник РС”, бр. 18/05 и 81/05 - исправка);
- Закон о државним службеницима („Сл. гласник РС”, бр. 79/05, 81/05 – исправка 83/05 – исправка, 64/07 и 67/07 – исправка, 116/08 и 104/09);
- Закон о платама државних службеника и намештеника („Сл. гласник РС“ бр. 62/06, 63/06 - исправка, 115/06 - исправка, 101/07, 99/10 и 108/13);
- Закон о електронском потпису („Сл. гласник РС”, број 135/04);
- Закон о Заштитнику грађана („Сл. гласник РС”, бр. 79/05 и 54/07);
- Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник РС”, бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10);
- Закон о спречавању сукоба интереса при вршењу јавних функција („Сл. гласник РС”, број 43/04);
- Закон о електронском документу („Сл. гласник РС”, број 51/09);
- Закон о електронским комуникацијама („Сл. гласник РС”, број 44/10, 60/13 – УС и 62/14).

У назначеном периоду донет је Закон о министарствима („Службени гласник РС”, број 44/14), којим се образују министарства и посебне организације и утврђује њихов делокруг. Сагласно овом закону **МИНИСТАРСТВА, са органима управе у саставу су:**

- 1) **МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА**
 - Пореска управа
 - Управа царина
 - Управа за трезор
 - Управа за јавни дуг
 - Управа за дуван
 - Управа за спречавање прања новца
 - Управа за слободне зоне
- 2) **МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ**
 - Дирекција за мере и драгоцене метале
 - Управа за брзи одговор
- 3) **МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ И ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**
 - Управа за ветерину
 - Управа за заштиту биља
 - Републичка дирекција за воде
 - Управа за шуме

- Агенција за заштиту животне средине
- Управа за аграрна плаћања
- Дирекција за националне референтне лабораторије
- Управа за пољопривредно земљиште
- 4) МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ
 - Управа за утврђивање способности бродова за пловидбу
 - Управа за транспорт опасног терета
 - Дирекција за водне путеве
- 5) МИНИСТАРСТВО РУДАРСТВА И ЕНЕРГЕТИКЕ
- 6) МИНИСТАРСТВО ТРГОВИНЕ, ТУРИЗМА И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈА
- 7) МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ
 - Управа за извршење кривичних санкција
 - Дирекција за управљање одузетом имовином
 - Управа за сарадњу с црквама и верским заједницама
- 8) МИНИСТАРСТВО ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
 - Дирекција за електронску управу
 - Управни инспекторат
- 9) МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
- 10) МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
 - Инспекторат одбране
 - Војнобезбедносна агенција
 - Војнообавештајна агенција
- 11) МИНИСТАРСТВО СПОЉНИХ ПОСЛОВА
 - Управа за сарадњу с дијаспором и Србима у региону
- 12) МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
- 13) МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА
 - Управа за биомедицину
- 14) МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА
 - Инспекторат за рад
 - Управа за безбедност и здравље на раду
- 15) Министарство омладине и спорта
- 16) Министарство културе и информисања

Сагласно наведеном закону о министарствима и другим посебним законима, **ПОСЕБНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ** су:

- 1) РЕПУБЛИЧКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЗАКОНОДАВСТВО
- 2) РЕПУБЛИЧКА ДИРЕКЦИЈА ЗА РОБНЕ РЕЗЕРВЕ
- 3) РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ
- 4) РЕПУБЛИЧКИ ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКИ ЗАВОД
- 5) РЕПУБЛИЧКИ ГЕОДЕТСКИ ЗАВОД
- 6) РЕПУБЛИЧКА ДИРЕКЦИЈА ЗА ИМОВИНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
- 7) ЦЕНТАР ЗА РАЗМИНИРАЊЕ
- 8) ЗАВОД ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНУ СВОЈИНУ
- 9) ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ
- 10) РЕПУБЛИЧКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ЈАВНЕ ПОЛИТИКЕ
- 11) УПРАВА ЗА ЈАВНЕ НАБАВКЕ
- 12) РЕПУБЛИЧКИ СЕИЗМОЛОШКИ ЗАВОД
- 13) КОМЕСАРИЈАТ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ И МИГРАЦИЈЕ
- 14) БЕЗБЕДНОСНО-ИНФОРМАТИВНА АГЕНЦИЈА
- 15) РЕПУБЛИЧКА АГЕНЦИЈА ЗА МИРНО РЕШАВАЊЕ РАДНИХ СПОРОВА
- 16) ДИРЕКЦИЈА ЗА ЖЕЛЕЗНИЦЕ
- 17) ГЕОЛОШКИ ЗАВОД СРБИЈЕ
- 18) ЦЕНТАР ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ УДЕСА И ОЗБИЉНИХ НЕЗГОДА

Такође, потребно је навести и **СЛУЖБЕ ВЛАДЕ** основане уредбом у складу са Законом о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС, 72/12, 74/12-УС-исправка, 7/14-УС и 44/14), **СЛУЖБЕ ВЛАДЕ**, и то:

- 1) ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАРИЈАТ ВЛАДЕ
- 2) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА САРАДЊУ С МЕДИЈИМА
- 3) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ
- 4) СЛУЖБА КООРДИНАЦИОНОГ ТЕЛА ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА ОПШТИНЕ ПРЕШЕВО, БУЈАНОВАЦ И МЕДВЕЂА
- 5) СЛУЖБА ЗА УПРАВЉАЊЕ КАДРОВИМА
- 6) АВИО-СЛУЖБА ВЛАДЕ
- 7) КАНЦЕЛАРИЈА САВЕТА ЗА НАЦИОНАЛНУ БЕЗБЕДНОСТ И ЗАШТИТУ ТАЈНИХ ПОДАТАКА
- 8) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА САРАДЊУ СА ЦИВИЛНИМ ДРУШТВОМ
- 9) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА СРЕДСТВИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ
- 10) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ
- 11) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА
- 12) УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
- 13) КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ПОМОЋ И ОБНОВУ ПОПЛАВЉЕНИХ ПОДРУЧЈА

У релевантном периоду дошло је до измене Уредбе о начелима за унутрашње уређење и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама Владе (Сл. гласник РС бр. 81/07 - пречишћен текст, 69/08, 98/12 и 87/13).

Преглед приоритета у области државне управе

У складу са Стратегијом реформе јавне управе у Републици Србији, планира се доношење читавог низа закона којима ће се унапредити постојећи или успоставити нови правни оквир, као неопходан предуслов у спровођењу овом стратегијом утврђених посебних циљева реформе јавне управе.

При томе, доношење Акционог плана за спровођење Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији за период од 2014-2016. године, чија је припрема у току и чије се усвајање очекује у наредном периоду, ближе ће утврдити конкретне мере и активности у вези са наведеним нормативним пословима, њихове носиоце и рокове и средства потребна за реализацију.

Између осталог, ради упућивања Народној скупштини на разматрање и доношење планира се припрема и утврђивање предлога Закона о изменама и допунама Закона о државној управи; Закона о изменама и допунама Закона о државним службеницима; Закона о општем управном поступку и Закона о инспекцијском надзору, као и закона којим ће се уредити положај функционера у државним органима; успостављање службене евиденције о органима и другим субјектима у систему јавне управе и успостављање централне институције за стручно усавршавање државних службеника.

Такође, за спровођење ових закона биће неопходно донети више подзаконских аката.

Поред тога, приоритети у области државне управе биће усмерени на успостављање службених евиденција о органима државне управе, повереним пословима државне управе и органима и другим субјектима у систему јавне управе; утврђивање критеријума за обезбеђење јединствене и одрживе организационе и функционалне структуре у систему органа државне, односно јавне управе и послова државне управе; утврђивање потреба и усклађивање радноправног статуса запослених у систему јавне управе и унапређење система стручног усавршавања државних службеника као предуслова добро обучене, одговорне и ефикасне управе способне да грађанима и привреди пружи висок ниво услуга.

Административни капацитети

Будући да се Стратегијом реформе јавне управе у Републици Србији предвиђају четири нивоа координације и управљања реформом јавне управе, у којима кључну улогу има Министарство државне управе и локалне самоуправе, планира се образовање уже унутрашње организационе јединице у оквиру сектора у чијем су делокругу послови који се односе на систем

државне управе и организацију и рад органа државне управе. Ова унутрашња организациона јединица обављаће послове који се односе на први ниво координације спровођења Стратегије реформе јавне управе у Републици Србији, а истовремено ће пружати потребну стручну и административну подршку другом и трећем нивоу управљања реформом јавне управе, посебно четвртм нивоу односно Владином Савету за реформу јавне управе.

С обзиром да је, у складу са одредбама Закона о министарствима и прописима који ближе уређују начела о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у органима државне управе, у Министарству државне управе и локалне самоуправе у току припрема правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места очекује се успостављање организационе структуре која ће се заснивати на груписању послова у целине које могу да обезбеде делотворан и складан рад у спровођењу планираних реформских процеса.

Дирекција за електронску управу

Преглед стања

У складу са новим Законом о министарствима („Службени гласник РС“, број 44/2014) Дирекција за електронску управу је орган у саставу Министарства државне управе и локалне самоуправе и има надлежност за развој електронске управе у Републици Србији.

Правни оквир за наведену област чини Закон о електронском потпису („Сл. гласник РС“, 135/2004), Закон о електронском документу („Сл. гласник РС“, 51/2009), Закон о електронским комуникацијама, као и Правилник о издавању временског жига („Сл.гласник РС“, бр. 112/2009). У процедури је нови Закон о општем управном поступку који треба да буде општи оквир за будућу кориснички оријентисану електронску управу и реформисану државну управу.

Стратешки оквир је садржан у Стратегији развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године и Стратегији реформе јавне управе усвојеном јануара 2014. године. Предвиђена је израда нове Стратегије развоја електронске управе, с обзиром да је претходна важила до 2013. године. Усвојен је и Национални оквир интероперабилности и завршена израда листе стандарда интероперабилности.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

Погледати поглавље 3.10.2. Информационо друштво.

Мере планиране за период 2015–2018.

Погледати поглавље 3.10.2. Информационо друштво

Прописи ЕУ са којим ће се вршити усклађивање

Погледати поглавље 3.10.2. Информационо друштво

Управни инспекторат - Управна инспекција

Преглед стања

Законом о управној инспекцији, који је донет 17. новембра 2011. године и објављен у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 87 од 21. новембра 2011. године, уређују се организација, послови и начин рада управне инспекције, права, дужности и одговорности управних инспектора и друга питања од значаја за рад управне инспекције.

Управна инспекција представља облик унутрашњег надзора над спровођењем закона и других прописа и поступањем органа државне управе, служби судова, јавних тужилаштва, Републичког јавног правобранилаштва, служби Народне скупштине, председника Републике, Владе, Уставног суда и служби органа чије чланове бира Народна скупштина, као и органа територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе у вршењу поверених послова државне управе и других ималаца јавних овлашћења, чије су садржина, границе и овлашћења утврђена овим и посебним законима.

Усклађивање укупног правног система са Уставом и новим друштвеним потребама, као и прилагођавање савременим европским искуствима и решењима, довело је до ширења надлежности управне инспекције на нове друштвене области и правне односе. Тако је надзор управне инспекције, поред матичног закона утврђен и низом посебних закона чиме је њена надлежност проширена на нове садржаје и предмете рада. Нове надлежности утврђене су Законом о матич-

ним књигама, Законом о политичким странкама, Законом о удружењима, Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја, Законом о јединственом бирачком списку, Законом о спречавању злостављања на раду и Законом о волонтирању. Такође, одређене надлежности управне инспекције прописане су у још око 20 посебних закона и других прописа које у свом раду примењују државни органи.

У оквиру својих законом утврђених надлежности управна инспекција представља специфичан вид инспекцијског надзора јер су објекти надзора органи државне управе и други државни органи, као и субјекти који врше јавна овлашћења, за разлику од других инспекција код којих је предмет инспекцијског надзора делатност предузећа и других организација.

С обзиром на то да је предмет надзора управа, а да надзор врши управна инспекција која је део те управе, ова контрола на изванредан начин представља и специфичан облик управне контроле управе.

Ова врста инспекцијског надзора на територији Републике Србије врши се у око 35.000 субјеката, и то у око 1.000 органа државне управе, судова, тужилаштва, правобранилаштва, органа јединица локалне самоуправе, установа за извршење кривичних санкција, центара за социјални рад, органа који врше јавна овлашћења у делу који се односи на поверене послове; у преко 11.000 органа јавне власти на које се примењује Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја; у надзору над применом Закона о удружењима (до сада је регистровано око 22.800 удружења); у надзору над применом Закона о политичким странкама (до сада је регистровано 98 политичких странка); у свим градовима и општинама у примени Закона о јединственом бирачком списку и Закона о матичним књигама, и др.

У поступку реализације Програма рада за 2013. годину, Управни инспекторат је, у вршењу послова из законом утврђених надлежности управне инспекције, извршио укупно 1.106 инспекцијских надзора који су по врсти надзора били редовни (851), ванредни (31) и контролни (224), а по облику непосредни и посредни инспекцијски надзори.

Записницима о инспекцијском надзору предложено је извршење укупно 3.165 мера за отклањање утврђених незаконитости, неправилности и недостатака.

Поступило се по 1.105 представки грађана и правних лица, а подносиоци представки обавештени су о исходу поступања.

Значајне активности управне инспекције односиле су се на предузимање превентивних мера као што су упозорења надзираним органима (9), указивање на могуће штетне последице, предлагање мера за отклањање њихових узрока и сл, у циљу спречавања наступања штетних последица због неправилности у спровођењу закона и других прописа (24).

Настављено је са пружањем стручне помоћи надзираним органима у свакодневним тактима за области из законом утврђених надлежности управне инспекције.

У првом кварталу 2014. године, Управни инспекторат извршио је укупно 421 инспекцијски надзор, који су по врсти надзора били редовни (37), ванредни (241) и контролни (143), а по облику непосредни и посредни инспекцијски надзори.

Записницима о инспекцијском надзору предложено је извршење укупно 1900 мера за отклањање утврђених незаконитости, неправилности и недостатака.

Поступило се по 197 представки грађана и правних лица, а подносиоци представки обавештени су о исходу поступања.

Контролна улога Народне Скупштине – независна регулаторна тела

Народна скупштина је на седници одржаној 1. јула 2013. године усвојила закључке поводом разматрања извештаја Повереника за заштиту равноправности, Заштитника грађана, Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Агенције за борбу против корупције и Државне ревизорске институције. Ове извештаје су претходно разматрали одбори за правосуђе и државну управу, за људска и мањинска права и равноправност полова, за рад, социјална питања, друштвену укљученост и смањење сиромаштва, за права детета и за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава.

Народна скупштина се поводом разматрања годишњих извештаја независних државних органа, закључцима које је донела обавезала да ће, у вршењу своје законодавне, надзорне и изборне функције, поштовати препоруке независних државних органа садржане у тим извештајима, као и да ће у поступку доношења нових и измена и допунама важећих закона обезбе-

дити одговарајући правни оквир за остваривање и заштиту људских и мањинских права, спречавање корупције, слободан приступ информацијама од јавног значаја и заштиту података о личности, као и за остваривање свих других вредности за које се залажу, и тиме јачати интегритет ових институција.

Народна скупштина је 5. јуна 2014. године усвојила:

- Предлог закључка Одбора за људска и мањинска права и равноправност полова од 30. маја 2014. године, поводом разматрања Редовног годишњег извештаја Повереника за заштиту равноправности за 2013. годину.
- Предлог закључка Одбора за људска и мањинска права и равноправност полова од 30. маја 2014. године и Предлог закључка Одбора за правосуђе, државну управу и локалну самоуправу од 2. јуна 2014. године, поводом разматрања Редовног годишњег извештаја Заштитника грађана за 2013. годину.
- Предлог закључка Одбора за људска и мањинска права и равноправност полова од 30. маја 2014. године и Предлог закључка Одбора за правосуђе, државну управу и локалну самоуправу од 2. јуна 2014. године, поводом разматрања Извештаја о спровођењу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Закона о заштити података о личности за 2013. годину.
- Предлог закључка Одбора за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава и Предлог закључка Одбора за правосуђе, државну управу и локалну самоуправу од 2. јуна 2014. године, поводом разматрања Извештаја о раду Агенције за борбу против корупције за 2013. годину, са Извештајем о спровођењу Националне стратегије за борбу против корупције у Републици Србији за период од 2013. до 2018. године и Акционог плана за њено спровођење.
- Предлог закључка Одбора за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава поводом разматрања Извештаја о раду Државне ревизорске институције за 2013. годину.
- Народна скупштина је, 19. јуна 2014. године, усвојила:
- Извештај о раду Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки у периоду од 1. априла до 30. јуна 2013. године, који је поднела Републичка комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки, са Информацијом о раду Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки у периоду од 1. априла до 30. септембра 2013. године, са Предлогом закључка Одбора за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава.
- Извештај о раду Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки у периоду од 1. јула до 31. децембра 2013. године, који је поднела Републичка комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки, са Предлогом закључка Одбора за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава.
- Извештај о раду Фискалног савета за 2013. годину, који је поднео Фискални савет Републике Србије, са Предлогом закључка Одбора за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава.
- Извештај о пословању Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности за 2013. годину, са Финансијским извештајем Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности за 2013. годину и Извештајем независног ревизора за 2013. годину, који је поднео Централни регистар, депо и клиринг хартија од вредности а.д, са Предлогом закључка Одбора за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава.

II Локална самоуправа

Преглед стања

Систем локалне самоуправе је уређен Законом о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, број 129/07) и Законом о локалним изборима („Службени гласник РС”, бр. 129/07, 34/10 и 54/11).

На систем и организацију локалне власти непосредно се одражавају и Закон о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС”, број 129/07) и Закон о главном граду („Службени гласник РС”, број 129/07).

Устав Републике Србије је правни основ за функционисање и унапређење система локалне самоуправе (успостављен нови систем и организација власти: скупштина је највиши орган јединице локалне самоуправе; скупштина општине одлучује о избору извршних органа општине).

Важећи законодавни оквир

Закон о локалној самоуправи (усаглашен са новим Уставом и Европском повељом о локалној самоуправи) – омогућује ефикасније остварење Уставом зајамченог права грађана на локалну самоуправу, стабилност и одговорност локалних власти, као и деполитизацију и професионализацију органа управе.

- широк самостални делокруг јединица локалне самоуправе (створени услови за јачање процеса децентрализације),
- посредан избор извршних органа (председник општине, односно градоначелник и општинско, односно градско веће),
- поверавање појединих послова државне управе локалној самоуправи,
- уређено питање неспојивости функције одборника,
- предвиђена заштита мандата одборника и у судском поступку,
- уређен однос централне и локалне власти (однос сарадње и надзор законитости рада органа локалне самоуправе),
- јачање непосредне демократије – непосредно учешће грађана у остваривању локалне самоуправе (грађанска иницијатива; збор грађана и референдум),
- обезбеђена заштита локалне самоуправе,

Финансирање локалне самоуправе уређено посебним законом – Законом о финансирању локалне самоуправе („Службени гласник РС”, број 62/06,47/11 и 93/12, 99/13 – др.пропис);

Закон о територијалној организацији Републике Србије

- утврђена територија територијалних јединица и друга питања од значаја за територијалну организацију Републике Србије,
- територијалну организацију Републике Србије чине општине, градови и град Београд, као територијалне јединице (150 општина, 23 града и град Београд као посебна територијална јединица) и аутономне покрајине као облик територијалне аутономије,
- оснивању нових јединица локалне самоуправе, укидању и промени територије постојећих, претходи одржавање референдума на тој територији (саветодавни референдум),
- детаљније (у односу на претходни закон) прописана процедура по којој се врше ове територијалне промене;
- Закон о главном граду (доношењем закона извршено усклађивање са Уставом којим је предвиђено доношење посебног закона о главном граду)
- шири надлежност града Београда у односу на остале јединице локалне самоуправе, са тенденцијом даљег ширења доношењем посебних закона у различитим областима,
- велика самосталност и посебност када су надлежности у питању, а мање код организације власти.

Сагласно уставном овлашћењу градова да уређују и обезбеђују обављање и развој комуналних делатности, те да град има надлежности које су Уставом поверене општини, а законом му се могу поверити и друге надлежности, донет је Закон о комуналној полицији („Службени гласник РС”, број 51/09) као *lex specialis*.

Планиране мере (веза: ССП (члан 114); Годишњи извештај о напретку РС у процесу европских интеграција):

- Нацрт закона о изменама и допунама Закона о локалној самоуправи;
- Нацрт закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе;
- Нацрт закона о изменама и допунама Закона о комуналној полицији;

- Стратегија о стручном усавршавању запослених у јединицама локалне самоуправе;
- Потписивање Додатног протокола Европској повељи о локалној самоуправи о праву да се учествује у пословима локалних власти и накнадно утврђивање Предлога закона о ратификацији овог Додатног протокола.

Наведеним прописима уређује се област локалне самоуправе у складу са Уставом и секторским законима којима се уређују области у којима јединице локалне самоуправе имају надлежности, с тим да је важећи Закон о локалној самоуправи већ усклађен са Европском повељом о локалној самоуправи.

У вези са тим, напомињемо да не постоје конкретни прописи Европске уније са којима би требало ускладити наведене законе.

Административни капацитети

С обзиром да је, у складу са одредбама Закона о министарствима и прописима који ближе уређују начела о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у органима државне управе, у Министарству државне управе и локалне самоуправе у току припрема правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места очекује се успостављање организационе структуре која ће се заснивати на груписању послова у целине које могу да обезбеде делотворан и складан рад у спровођењу планираних реформских процеса.

Плате у јавном сектору

Преглед стања

Плате у јавном сектору утврђују се на основу низа закона и подзаконских аката, од којих су најрелевантнији:

- Закон о платама у државним органима и јавним службама („Сл. гласник РС“ бр. 34/01, 62/06 - др. закон, 116/08 - др. закон, 116/08 - др. закон, 92/11, 99/11 - др. закон, 10/13 и 55/13);
- Закон о платама државних службеника и намештеника („Сл. гласник РС“ бр. 62/06, 63/06 - исправка, 115/06 - исправка, 101/07, 99/10 и 108/13);
- Закон о утврђивању максималне зараде у јавном сектору („Сл. гласник РС“ број 93/12);
- Закон о раду („Сл. гласник РС“ бр. 24/05, 61/05, 54/09 и 32/13)
- Закон о умањењу нето прихода лица у јавном сектору („Сл. гласник РС“ број 108/13);

I Државни службеници и намештеници

Плате државних службеника и намештеника уређују се Законом о платама државних службеника и намештеника („Сл. гласник РС“ бр. 62/06, 63/06 - исправка, 115/06 - исправка, 101/07, 99/10 и 108/13).

На државне службенике и намештенике, у складу са Законом о платама државних службеника и намештеника, примењује се Уредба о накнадама трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Сл. гласник РС”, бр. 98/07 – пречишћен текст) којом се уређују услови под којима државни службеници и намештеници остварују право на накнаду трошкова који настају у вези с њиховим радом у државном органу, начин накнаде и висина накнаде (нпр. трошкови: превоза за долазак и одлазак с рада, службеног путовања у земљи и иностранству, селидбе у иностранство, рада и боравка на терену, привременог или трајног премештаја у друго место рада), као и висина отпремнине. Овим законом обухваћени су и запослени у Агенцији за борбу против корупције, као и Заштитник грађана.

II Председник Републике, изабрана лица у Влади и Народној скупштини, државни секретар

Акти којима се уређују њихове плате су Закон о платама у државним органима и јавним службама („Сл. гласник РС“ бр. 34/01, 62/06 - др. закон, 116/08 - др. закон, 116/08 - др. закон, 92/11, 99/11 - др. закон, 10/13, 55/13) и Уредба о коефицијентима за обрачун и исплату плата именованих и постављених лица и запослених у државним органима („Сл. гласник РС”, бр. 44/08 и 2/12);

На изабрана и постављена лица у државним органима чија радна места нису положаји примењује се и Уредба о накнадама и другим примањима изабраних и постављених лица у државним органима („Службени гласник РС”, бр. 44/08 – пречишћен текст и 78/12) којом се уређују њихова права на накнаду трошкова који настају у вези с њиховим радом у државном органу и друга примања, начин остваривања права и висина накнаде трошкова и других примања.

III Изабрана лица у правосуђу, Повереник за заштиту равноправности, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Државна ревизорска институција, Војска Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, Безбедносно-информативна агенција, Дипломатско – конзуларна представништва, Завод за извршење кривичних санкција, Пореска управа

Плате се утврђују на основу посебних закона, којим су због специфичности послова, на другачији начин утврђени обрачуни плата.

IV Јавне службе (образовање, установе културе, социјална заштита, здравствене установе и организације за обавезно социјално осигурање и остале јавне службе)

Акти којима се уређују њихове плате су Закон о платама у државним органима и јавним службама („Сл. гласник РС“ бр. 34/01, 62/06 - др. закон, 116/08 - др. закон, 116/08 - др. закон, 92/11, 99/11 - др. закон, 10/13, 55/13) и на основу Закона донета Уредба о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама ("Сл. гласник РС", бр. 44/01,...4/14 и 58/14);

V Локална самоуправа (изабрана, постављена лица и запослени)

Акти којима се уређују њихове плате су Закон о платама у државним органима и јавним службама („Сл. гласник РС“ бр. 34/01, 62/06 - др. закон, 116/08 - др. закон, 116/08 - др. закон, 92/11, 99/11 - др. закон, 10/13 и 55/13) и Уредба о коефицијентима за обрачун и исплату плата именованих и постављених лица и запослених у државним органима („Сл. гласник РС”, бр. 44/08 и 2/12);

VI Јавна предузећа и јавне агенције

Не примењују се прописи о платама и радним односима које важе за државне службенике и намештенике и запослене у јавним службама (просветни радници, запослени у здравству) већ се плате утврђују на основу Закона о раду („Сл. гласник РС“ бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13) и њихових аката (правилници, колективни уговори, уговори о раду).

У периоду примене Националног плана усвајања правних тековина ЕУ 2013-2016 донет је и Закон о умањењу нето прихода лица у јавном сектору („Сл. гласник РС“ број 108/13), пре свега у циљу фискалне консолидације и смањења трошкова јавног сектора. Овај закон обухватио је зараде запослених код директних и индиректних буџетских корисника Републике Србије, аутономне покрајине и локалне самоуправе, у Народној банци Србије, јавним агенцијама основаним у складу са законом који уређује јавне агенције, укључујући све регулаторне и надзорне институције, комисије, заводе, фондове, савете и друге субјекте чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, односно локална самоуправа или су под контролом државе, у свим органима и организацијама које су основане законом или чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, односно локална самоуправа, као и у телима чији су оснивачи ти органи и организације, у јавним предузећима чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, односно локална самоуправа, као и субјектима чији је оснивач јавно предузеће, у правним лицима над којима Република Србија, аутономна покрајина, односно локална самоуправа има директну или индиректну контролу над више од 50% капитала или више од 50% гласова у органима управљања. Под запосленима у јавном сектору овај закон подразумева запослене, односно радно ангажоване у јавном сектору као лице које је код исплатиоца прихода сврстаног у јавни сектор засновало радни однос, обавља привремене и повремене послове у складу са законом који уређује рад или прима уговорену накнаду за рад на основу уговора о делу, уговора о допунском раду, уговора о ауторском делу и слично, као и постављено, именовано, односно изабрано лице код исплатиоца прихода.

Планиране мере

У складу са програмом Владе и Стратегијом реформе јавне управе, а у циљу унапређења у стабилности јавних финансија Републике Србије и ослобађања средстава за подстицање раста приватног сектора, у наредном периоду планирано је доношење закона и одговарајућих подзаконских аката којима ће се хармонизовати систем плата у јавном сектору, утврдити начела за утврђивање и обрачун плата и зарада у јавној управи, укључујући и начела једнаке зараде за једнаке послове и транспарентности. Нови правни оквир истовремено ће омогућити и довољан степен флексибилности за потребе специфичних подсистема јавне управе.

Административни капацитети

С обзиром да је, у складу са одредбама Закона о министарствима и прописима који ближе уређују начела о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у органима државне управе, у Министарству државне управе и локалне самоуправе у току припрема правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места очекује се успостављање организационе структуре која ће се заснивати на груписању послова у целине које могу да обезбеде делотворан и складан рад у спровођењу планираних реформских процеса.

1.1.5. Изборни систем

Преглед стања:

Изборни систем Републике Србије регулисан је: Законом о избору народних посланика („Службени гласник РС“, бр. 35/2000, 69/2002, 57/2003 – УСРС, 72/2003 – др.закон, 18/2004, 85/2005 – др. закон, 101/2005 -др. закон, 104/2009 – др.закон, 28/2011-УС и 36/2011), Законом о избору председника Републике („Службени гласник РС“, бр. 111/2007, 104/2009 - др.закон), Законом о јединственом бирачком списку („Службени гласник РС“, бр. 104/09 и 99/11), Законом о политичким странкама („Службени гласник РС“, бр. 36/2009), Законом о финансирању политичких активности („Службени гласник РС“, бр. 43/2011), Законом о локалним изборима ("Службени гласник РС ", бр. 129/2007, 34/2010 - одлука УС и 54/2011) и Законом о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 20/14 - одлука УС и 55/14).

ЕУ законодавство – Избори за Европски парламент

Избори за Европски парламент уређени су следећим прописима Европске уније:

- Одлука Савета 76/787/ЕЗУЧ, ЕЕЗ, Еуратом од 20. септембра 1976. године, у вези Закона о избору представника за Европски парламент по основу општег права гласа 41976X1008;
- Директива Савета 93/109/ЕК од 6. децембра 1993. године којом се детаљно уређује примена права гласа и права да се буде биран на изборима за Европски парламент за грађане Европске уније који имају пребивалиште на територији државе чланице чији нису држављани 31993L0109;
- Директива Савета 2013/1/ЕУ од 20. децембра 2012. године којом се врши измена Директиве Савета 93/109/ЕК у погледу одредби које се тичу примене права грађана Европске уније који имају пребивалиште на територији државе чланице чији нису држављани да буду биран на изборима за Европски парламент 32013L0001.

Пресек стања

С обзиром да Република Србија није чланица Европске уније, у српском правном систему не постоји правни оквир који би регулисао питање избора за Европски парламент. У позитивноправном систему Републике Србије тренутно не постоји ни могућност да недржављанин Републике Србије учествује на било којим изборима, дакле да бира и да буде биран, па наведено важи и за изборе за Европски парламент. Да би се омогућило недржављанима да учествују на изборима за Европски парламент у Републици Србији, неопходно је изменити Устав, а затим и законодавни оквир.

Претпоставка је да ће наведене промене како уставног, тако и законодавног оквира, уследити пред само приступање Србије Европској унији, имајући у виду природу овог питања.

Институционални капацитети

Усаглашавање са правним тековинама ЕУ у овој области неће битије утицати на већ постојеће институционалне капацитете за спровођење избора у Републици Србији. Што се тиче финансирања, претпоставка је да ће се спровођење предметних мера финансирати из буџета Републике Србије.

Преглед стања - Изборни систем у локалним самоуправама

Након усвојених измена и допуна Закона о избору народних посланика, Народна скупштина у јулу 2011. године усвојила измене и допуне Закона о локалним изборима. Наиме, Изменама и допунама Закона о локалним изборима извршено је усклађивање са Одлуком Уставног суда Републике Србије од 21. априла 2010. године, којом су укинуте бланко оставке одборника; утврђене су затворене изборне листе и регулисано питање учешћа жена на локалним изборима (на изборној листи међу свака три кандидата по редоследу на листи мора бити најмање по један кандидат –припадник мање заступљеног пола), а што је све у складу са европским стандардом.

Народна скупштина донела је **Закон о финансирању политичких активности** 14. јуна 2011. године, овим Законом уређују се извори и начин финансирања, евиденција и контрола финансирања политичких активности странака и коалиција и група грађана

Закон о финансирању политичких активности („Сл. гласник РС”, број 43/2011), почео је да се примењује од 22. јуна 2011, осим одредаба чл. 16 и 17, које су ступиле на снагу 1. јула 2012. године. Ступањем на снагу овог закона престао је да важи Закон о финансирању политичких странака („Сл. гласник РС”, број 72/2003, 75/2003 - испр, 60/2009 – одлука УС и 97/2008) изузев одредбе члана 4. која се примењивала до ступања на снагу одредаба чл. 16. и 17. Закона.

Контролу и надзор над извештајима које воде и подносе политички субјекти који имају представнике у представничким телима (годишњи финансијски извештај, извештај о прилозима, извештај о имовини) као и евиденцијама (о прилозима, поклонима и имовини) врши Агенције за борбу против корупције.

Канцеларија за демократске институције и људска права ОДИХР представила је у Министарству правде и државне управе финални извештај Посматрачке мисије ОЕБС-а на општим изборима 2012. у Републици Србији и истакла позитивну оцену у извештају која се односи на поштовање људских

Права грађана ЕУ на локалним изборима - Право гласа и наступање у својству кандидата на локалним изборима (веза: Преговарачко поглавље 23)

Грађани Европске уније уживају бирачка права на локалним изборима у држави чланици пребивалишта на исти начин као и држављани те државе. Ово право је предвиђено чланом 22. став 1. Уговора о функционисању Европске уније, а детаљније регулисано Директивом 94/80/ЕЗ од 19. децембра 1994. године, која утврђује детаљне мере за вршење права гласања и кандидовања на локалним изборима за грађане Уније са пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани.

Да би се домаће законодавство ускладило са прописима ЕУ у овој области, потребно је извршити измену следећих прописа:

- Закона о јединственом бирачком списку,
- Закона о локалним изборима и
- Закона о локалној самоуправи.

Предуслов за измену наведених прописа је измена Устава Републике Србије.

Планиране мере

Временски оквир за усвајање предвиђених измена ова три прописа усклађиваће се у зависности од темпа процеса европских интеграција, с обзиром да су основне претпоставке које би омогућиле измену ових прописа садржане у потребним промена Устава Републике Србије.

Прописи Европске уније чија ће се примена обезбедити изменом поменутих прописа РС су:

- Директива Савета 94/80/ЕЗ од 19. децембра 1994. године о детаљном утврђивању остваривања активног и пасивног бирачког права грађана Уније с пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани на локалним изборима,
- Директива Савета 96/30/ЕЗ од 13. маја 1996. године о изменама и допунама Директиве 94/80/ЕЗ о детаљном утврђивању остваривања активног и пасивног бирачког права на локалним изборима грађана Уније са пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани,
- Директива Савета 2006/106/ЕЗ од 20. новембра 2006. године о прилагођавању Директиве 94/80/ЕЗ о детаљном утврђивању остваривања активног и пасивног бирачког права на локалним изборима грађана Уније са пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани, из разлога приступања Бугарске и Румуније

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Пројекти Министарства из области државне управе и локалне самоуправе који се финансирају из ЕУ фондова

Пројекат „*Поддршка даљем унапређењу стручног усавршавања државних службеника*“ представља компоненту ИПА 2012 пројекта „Поддршка реформи јавне управе“ у вредности од 1,5 милиона евра (у складу са мерама за обезбеђивање средстава из донације ЕУ за санирање последица поплава средстава за реализацију овог пројекта су реалоцирана за те потребе, а имплементација пројекта се планира из неалоцираних средстава Националног програма ИПА 2013). Циљ пројекта је унапређење професионализације државне службе кроз даљи развој система за стручно усавршавање државних службеника као саставног дела система за управљање људским ресурсима, у складу са Стратегијом стручног усавршавања државних службеника у Републици Србији и Акционим планом за њено спровођење. Почетак реализације пројекта очекује се у другој половини 2015. године.

Пројекат „*Јачање административних капацитета локалних самоуправа*“ представља компоненту ИПА 2012 пројекта „Поддршка реформи јавне управе“. Вредност пројекта је 2,0 милиона евра, и предвиђено је да га спроводи Савет Европе у сарадњи са Сталном конференцијом градова и општина. Пројектом треба да буде пружена подршка успостављању службеничког система у јединицама локалне самоуправе заснованом на заслугама, јединицама локалне самоуправе у примени Закона о службеницима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе (у припреми), увођењу и унапређењу функције управљања људским ресурсима у јединицама локалне самоуправе. Почетак пројекта условљен је доношењем Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе, Стратегијом стручног усавршавања запослених у јединицама локалне самоуправе са пратећим акционим планом.

Пројекат „*Поддршка даљем развоју електронске управе*“ представља компоненту ИПА 2012 пројекта „Поддршка реформи јавне управе“ у вредности од 2,0 милиона евра (у складу са мерама за обезбеђивање средстава из донације ЕУ за санирање последица поплава средстава за реализацију овог пројекта су реалоцирана за те потребе, а имплементација пројекта се планира из неалоцираних средстава Националног програма ИПА 2013). Пројектне активности су усмерене на даље унапређење електронске управе кроз развој електронских сервиса на централном и локалном нивоу, размене података између државних органа, националне регистре и ИКТ инфраструктуру Владе. Почетак реализације пројекта очекује се у другој половини 2015. године.

Пројекат „*Поддршка припремама за примену новог Закона о управном поступку*“ је одобрен у оквиру Националног програма ИПА за 2013. Пројекат је одобрен у оквиру ширег пројектног документа који обухвата „неалоцирана“ средстава за односну годину. Расположена одобрена средстава за реализацију овог пројекта су 1 милион евра. Пројекат треба да пружи подршку стварању услова за пуну примену новог Закона о општем управном поступку. Пројекат ће се фокусирати на спровођење активности на јачању капацитета запослених на свим нивоима управе и судија за примену новог Закона о општем управном поступку, као и спровођење анализа прописа који уређују посебне управе поступке ради сагледавања потреба усклађивања

нормативног оквира у овој области. Почетак пројекта условљен је доношењем Закона о општем управном поступку.

У оквиру процеса програмирања ИПА 2014, Министарство државне управе локалне самоуправе је припремило нацрт акционог документа у коме је стављен фокус на обезбеђивање подршке за реализацију приоритета у области организационог и функционалног реструктурирања органа, организација и других тела која обављају послове јавне управе. С тим у вези планирано је да се у периоду од 2015. спроведу функционалне анализе у оквиру одабраних подсистема јавне управе у циљу утврђивања могућности и потреба за унапређење организације система, успостави информациони систем који би обухватао одговарајуће евиденција о органима, пословима и запосленима у оквиру система јавне управе и унапреде капацитети за управљање променама у оквиру система.

Пројекти Министарства из области државне управе и локалне самоуправе који се финансирају из програма билатералне помоћи

Пројекат *„Подршка реформи државне управе 2010-2013“* се финансира из донације Краљевине Шведске. У оквиру пројекта обезбеђена је подршка за реализацију неколико реформских иницијатива које су фокусиране на унапређење организације рада у органима државне управе, као и за реализацију одабраних пројеката у оквиру пројектног фонда за институционални развој - PROFID. Укупна вредност пројекта је 2,1 милиона евра. Пројекат је започео са реализацијом у јануару 2011. године и трајаће до децембра 2014. године.

Пројекат *„Анализа упоредноправних решења и добре праксе у области матичних књига као основ даљег унапређења ове области у Републици Србији“* финансира се из средстава Пројектног фонда за институционални развој – ПРОФИД – донација Краљевине Шведске, у вредности од 22.950 евра. Циљ пројекта је сагледавање законодавног оквира европских земаља и институционалног и организационог уређења матичних књига са различитих становишта значајних за разматрање и планирање могућности даљег унапређења ове области у Републици Србији.

Пројекат *„Подизање капацитета институција у оквиру националног савета за децентрализацију и представника локалних власти о примени принципа субвенционисаности и процесу децентрализације у ЕУ и Србији,“* финансира се из средстава Пројектног фонда за институционални развој – ПРОФИД – донација Краљевине Шведске, у вредности од 23.811 евра. Циљ пројекта је упознавање учесника са основама процеса децентрализације и применом принципа субвенционисаности, а у циљу јачања капацитета институција и органа који су укључени у процес децентрализације на централном, покрајинском и локалном нивоу.

Пројекат *„Попис послова по секторима на свим нивоима власти у Републици Србији“* финансира се из средстава Пројектног фонда за институционални развој – ПРОФИД – донација Краљевине Шведске, у вредности од 38.016 евра. Циљ пројекта је израда стручне методологије за попис послова по секторима здравство и социјална политика, прикупљање и обрада података добијених пописом на сва три нивоа власти, као и израда јединственог пописа послова у овим секторима, као аналитичке основе за израду Стратегије децентрализације Србије.

Пројекат *„Попис послова по секторима: привреда, пољопривреда, урбанизам, просторно планирање, регионални развој и локална самоуправа на свим нивоима власти у Републици Србији“* финансира се из средстава Пројектног фонда за институционални развој – ПРОФИД – донација Краљевине Шведске, у вредности од 32.845 евра. Овај пројекат представља наставак пројекта „Попис послова по секторима на свим нивоима власти у Републици Србији“ и циљ му је попис послова у предметним секторима на свим нивоима власти у Републици Србији, као аналитичке основе за израду Стратегије децентрализације Србије.

Пројекат *правне реформе (GIZ)* је у првој половини 2014. године пружио подршку Министарству кроз припрему анализе могућих модела за успостављање институционалног оквира за стручно усавршавање државних службеника у циљу конкретнијег дефинисања права даљег развоја у овој области. У току је разматрање нацрта анализе. У зависности од коначних закључака анализе биће размотрене могућности да пројекат настави да пружа подршку Министарству у овој области.

1.1.6. Систем правосуђа

Погледати у поглављу 3.23 “Правосуђе и основна права”.

1.1.7. Политика борбе против корупције

Погледати у поглављу 3.23 “Правосуђе и основна права”.

1.1.8. Реформа одбране

Преглед стања

Спровођење реформе система одбране, на основу утврђене политике одбране, представља једно од фундаменталних стратешких опредељења Републике Србије у процесу њене интеграције у политичке, економске и безбедносне токове Европе и савременог света.

Циљеви реформе су изградња ефикасног и економски одрживог система одбране, изградња модерне, професионалне и ефикасне Војске Србије и унапређење демократске и цивилне контроле Војске Србије.

У досадашњем току реформе остварени су значајни резултати. Они се односе, како на креирање адекватног стратегијско-доктринарног, нормативно-правног, планског и организационо-функционалног оквира, тако и на област људских и материјалних ресурса, међународну сарадњу у области одбране, транспарентност послова одбране и демократску и цивилну контролу војске. Остварени резултати допринели су, не само јачању позиције и угледа Републике Србије у међународној заједници, већ су се одразили и на пораст поверења грађана у Војску Србије, као и на пораст угледа војне професије у нашој земљи.

У претходном периоду, у процесу креирања одговарајућег стратегијско-доктринарног оквира за спровођење реформе одбране, усвојене су, 26. октобра 2009. године, **Стратегија националне безбедности Републике Србије** („Службени гласник РС”, број 88/09) и **Стратегија одбране Републике Србије** („Службени гласник РС”, број 88/09), затим **План активности за спровођење Стратегије одбране Републике Србије** (2010. године), **Доктрина Војске Србије** (25. фебруар 2010. године) и **функционалне доктрине и доктрине видова** (2012. године).

Опредељења садржана у стратегијским документима су у складу са спољнополитичком оријентацијом Републике Србије и у потпуности потврђују европску политичку, економску и безбедносну перспективу Републике Србије.

Стратегијско-доктринарна документа ће се дограђивати у складу са стањем и перспективама безбедносног окружења Републике Србије, њених интереса, економских могућности и промена других чинилаца који их одређују.

У досадашњем процесу креирања одговарајућег планског оквира процеса реформе система одбране, усвојени су **Дугорочни план развоја система одбране Републике Србије** (2011. године), **Средњорочни план и програм развоја система одбране у периоду од 2014-2019. године** (2014. године), **План одбране Републике Србије** (2013. године), **Стратегијски преглед одбране Републике Србије** (2009. године) и **Министарско упутство за 2014. годину** (2013. године).

Поред тога, напомињемо да је у Министарству одбране и Војсци Србије од 2011. године у току спровођење Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација - Жене, мир и безбедност у Републици Србији (2010-2015), којим се унапређује процес реформе система одбране уградњом међународних стандарда, а пре свега стандарда Уједињених нација, Европске уније, НАТО и ОЕБС-а из области родне равноправности, у домаћу законску регулативу и стратегијска и планска документа.

Са циљем употпуњавања стратегијско-доктринарног и планског оквира процеса реформе система одбране, у току је израда нацрта Стратегијског прегледа одбране Републике Србије којим ће се сагледати стање и исказати основна опредељења и правци развоја система одбране до 2020. године (усвајање је планирано у јулу 2014. године), као и доктринарних докумената нижег нивоа.

Република Србија је заокружила нормативно-правни оквир реформе система одбране доношењем свих неопходних системских закона који су компатибилни са процесом европских интеграција.

Устав Републике Србије, као највиши правни акт, дефинисао је место и улогу Војске Србије. Основни системски закони усвојени су 2007. године: Закон о одбрани („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09, 88/09-др. закон и 104/09- др. закон), Закон о Војсци Србије („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09 и 101/10 - др. закон) и Закон о основама уређења служби безбедности Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 116/07 и 72/12), а 2009. године из области одбране и безбедности усвојени су: **Закон о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије** („Службени гласник РС”, број 88/09), **Закон о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији** („Службени гласник РС”, бр. 88/09, 55/12-УС и 17/13), **Закон о цивилној служби** („Службени гласник РС”, број 88/09), **Закон о војној, радној и материјалној обавези** („Службени гласник РС”, бр. 88/09 и 95/10).

Усвајањем наведених закона створен је адекватан нормативно-правни оквир за наставак реформе система одбране и јачање механизма демократске и цивилне контроле Војске Србије.

Демократска и цивилна контрола војске коју у Републици Србији спроводе Народна скупштина, Влада, судови, и јавност, представља значајно обележје демократски уређеног друштва и услов интеграције у савремене безбедносне структуре. Прихватајући демократску и цивилну контролу као један од постулата савременог демократског друштва, Република Србија је демократску и цивилну контролу војске подигла на степен уставног начела. У протеклом периоду, створене су нормативне и друге претпоставке за спровођење процедура демократске и цивилне контроле Војске Србије, која се реализује кроз контролу употребе и развоја Војске, интерну и екстерну контролу трошкова за војне потребе, праћење стања и обавештавања јавности о стању припрема Војске, обезбеђење слободног приступа информацијама од јавног значаја и утврђивање одговорности за вршење војних дужности. Такође, прописи о Заштитнику грађана који се односе на заштиту и остваривање права грађана, примењују се и на професионалне припаднике Војске Србије (Закон о Војсци Србије, члан 29). Јачањем механизма демократске и цивилне контроле, Војска и систем одбране у целини постају ослонац укупном демократском развоју Републике Србије.

Увођењем функције генералног инспектора за војне службе безбедности, као и адекватним уређењем рада унутрашње контроле на нивоу Војнобезбедносне агенције и Војнообавештајне агенције, односно увођењем функције војнополицијског инспектора за Војну полицију, новим законским решењима појачани су механизми надзора и контроле рада ВБА, ВОА и Војне полиције у погледу законитости њиховог рада и примене овлашћења, што представља значајну новину у односу на ранији период.

Према новим решењима из Закона о изменама и допунама Закона о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији („Службени гласник РС”, број 17/13), приступ задржаним подацима електронских комуникација од стране Војнобезбедносне агенције је могућ само на основу одлуке надлежног суда и временски је ограничен, што је усклађено са одлуком Уставног суда Републике Србије, број Луз-1218/2010 од 19. априла 2012. године. Наведена новина представља значајно унапређење законитости рада Војнобезбедносне агенције, као и појачану судску гаранцију заштите људских права и слобода у складу са Уставом Републике Србије.

У оквиру процеса реформе система одбране, након ступања на снагу Одлуке Народне скупштине Републике Србије о обустави обавезе служења војног рока од 1. јануара 2011. године, служење војног рока врши се по принципу добровољности, у складу са Законом о војној, радној и материјалној обавези.

Политика планирања материјалних ресурса за потребе одбране спроводи се уз поштовање принципа ефикасности и транспарентности у обрачунавању и трошењу одобрених средстава. Реализацијом процеса управљања материјалним ресурсима обухваћени су и програми који доприносе јачању интероперабилности са оружаним снагама земаља чланица програма Партнерство за мир и НАТО.

Опремање наоружањем и војном опремом реализује се кроз истраживање, развој и набавку нових средстава и система, као и модернизацију постојећих перспективних борбених система. У процесу опремања наоружањем и војном опремом превасходно се користе научноис-

траживачки и производни капацитети Републике Србије, у складу са технолошким могућностима и економском оправданошћу. При набавци средстава из увоза предност се даје заједничким пројектима са страним партнерима, првенствено оним који укључују трансфер технологија и упошљавање привредних капацитета у Републици Србији.

У условима финансијске кризе, расте значај иницијатива међународних субјеката за обједињавање и дељење ресурса и развијање пројеката чијом ће се реализацијом смањивати трошкови у сфери одбране, а истовремено развијати способности кроз мултинационални приступ.

Имајући у виду да сарадња кроз учешће у пројектима Европске одбрамбене агенције (ЕОА) може допринети развоју капацитета система одбране Републике Србије, превасходно способности Војске Србије за учешће у операцијама и мисијама под вођством ЕУ, децембра 2013. године потписан је Административни уговор о сарадњи између Министарства одбране и Европске одбрамбене агенције. С обзиром да увођење нових технологија представља потребу система одбране и стимулише његов даљи развој, очекује се да сарадња са ЕОА допринесе јачању домаће наменске индустрије и ширењу тржишта.

Инфраструктурни капацитети система одбране развијају се у складу са потребама одбране. Објекти и комплекси неперспективни са становишта функционисања Војске Србије обухваћени су Мастер планом располагања непокретностима на територији Републике Србије и планирана је њихова продаја.

Ефикасније управљање ресурсима одбране наставиће се кроз примену система планирања, програмирања, буџетирања и извршења (ППБИ) у Министарству одбране и Војсци Србије, чијом се имплементацијом обезбеђује оптимизовано управљање ресурсима ради одржавања и изградње способности Министарства одбране и Војске Србије за остваривање циљева политике одбране Републике Србије.

Основно опредељење у пројектовању финансирања система одбране је да се обезбеди изградња потребних способности елемената система одбране уз што повољнију структуру трошкова буџета одбране, односно, већег удела који се односи на инвестиције и оперативне трошкове, уз истовремено смањење учешћа персоналних трошкова. Ситуација у том погледу побољшана је 2012. године издвајањем дела средстава за војне пензије из укупног износа средстава за одбрану, имајући у виду да су ови трошкови чинили знатан део персоналних трошкова система одбране.

Поред тога што се очекује да ће буџетска средства која се издвајају за одбрану и даље наметати одређена ограничења развоју система одбране, наставиће се са настојањима да се обезбеде додатна средства за модернизацију и набавку савременог наоружања и војне опреме, пре свега, путем сопствених прихода, као и могућности донација.

У склопу реформе Војске Србије, интензивирани су билатерална и мултилатерална војна сарадња са државама у региону, најзначајнијим државама међународне заједнице и међународним безбедносним организацијама. Република Србија је спремна да својим ангажовањем у активностима међународних безбедносних структура, јача сопствену безбедност и да дијалогом и сарадњом доприноси миру и стабилности.

Кроз процес европских интеграција, Република Србија изражава спремност да изграђује капацитете и способности система националне безбедности и одбране у складу са стандардима и обавезама које произилазе из Заједничке безбедносне и одбрамбене политике (ЗБОП) ЕУ. У 2012. години Република Србија је започела своје учешће на неформалним састанцима министара одбране ЕУ, у Војном комитету ЕУ и ангажовање у две војне операције ЕУ.

У оквиру НАТО програма Партнерство за мир, Република Србија испуњава преузете обавезе и развија сарадњу са осталим чланицама овог програма. Војска Србије учествује у мултинационалним војним вежбама на територији Републике Србије, као и на територијама држава чланица Партнерства за мир и НАТО.

Република Србија се залаже за интензивну сарадњу у области одбране у региону Југоисточне Европе и доприноси јачању стабилности и безбедности учешћем у свим регионалним иницијативама у области одбране: у својству члана у Процесу сарадње министара одбране земаља ЈИЕ – SEDM, Центру за безбедносну сарадњу RACVIAC и Конференцији начелника Генералштабова балканских земаља, а у својству посматрача у Америчко-јадранској повељи (А-5). У 2014. години, након промене формата рада Форума за сарадњу држава Западног Балкана у области одбране – SEEC, Министарство одбране је наставило да учествује у састанцима који се одржавају на

нивоу политичких директора министарстава одбране Западног Балкана. У регионалним иницијативама Министарство одбране кроз пројектни приступ промовише могућности развијања и декларисања следећих националних капацитета у регионалне центре: Центар АБХО, Војномедицинску академију, Универзитет одбране, Базу „Југ“, Центар за мировне операције, Центар за уништавање муниције и наоружања Техничко-ремонтног завода Крагујевац.

Одредбама Закона о одбрани („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09, 88/09-др. закон и 104/09- др. закон), прописано је да се одбрана земље остварује учешћем у мултинационалним операцијама (члан 5. тачка 4.), као и да у случају угрожавања мира и безбедности у свету, припадници Војске Србије у складу са законом и одлуком Народне скупштине, могу бити упућени у мултинационалне операције ван граница Републике Србије (члан 40.). Ангажовање у мировним мисијама реализује се на основу политичке одлуке државе, сопственим снагама или кроз билатералне договоре са неком од држава учесница.

Законом о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије нормативно се уређује наведена област у складу са интересима Републике Србије исказаним у стратегијским документима, са циљем очувања безбедности и мира у свету, као и пружања хуманитарне помоћи другим државама у кризним ситуацијама. Имајући у виду савремени карактер мултинационалних операција овим законом омогућава се да у њима, поред припадника оружаних снага, учествују и друге државне институције.

Потписивањем Споразума о безбедносним процедурама за размену поверљивих информација и Споразума о успостављању оквира за учешће у операцијама Европске уније за управљање кризама између Републике Србије и Европске уније и усвајањем одлука Политичко-безбедносног комитета ЕУ о прихватању учешћа Републике Србије у операцијама ЕУ за управљање кризама, створен је услов за почетак ангажовања Војске Србије и других снага одбране у наведеним операцијама.

Центар за мировне операције Војске Србије врши избор, селекцију, обуку, оспособљавање и припрему лица и учествује у обуци и припреми јединица за мултинационалне операције, као и праћење ангажовања припадника МО и ВС у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије. У том контексту, овај центар надлежан је за планирање, развој и праћење стања и анализа способности ВС и других снага одбране за учешће у мултинационалним операцијама.

Припадници Војске Србије ангажују се у мултинационалним операцијама под мандатом Уједињених нација и Европске уније на основу Годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама који доноси Народна скупштина Републике Србије. Нацртом Годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама у 2014. години планирано је учешће припадника система одбране на 284 позиције, са планираним ротацијама снага у складу са динамиком извођења операција. У функцији изградње и очувања мира у региону и свету, учешће припадника ВС у мултинационалним операцијама знатно је повећано током 2013. године. Припадници ВС учествују у 6 мултинационалних операција под мандатом Уједињених нација и 2 војне операције Европске уније: мисија ЕУ за обуку сомалијских снага безбедности у Уганди (EUTM Somalia) и војна операција поморских снага ЕУ против пирата у Сомалији (EUNAVFOR ATALANTA). Завршено је планирано ангажовање тима за заштиту бродова у мисији EUNAVFOR ATALANTA (12 лица), а наредно ангажовање је планирано за друго полугодиште 2014. године. Министарство одбране планира заједничко ангажовање са немачком страном од 1. октобра 2014. године у мултинационалној операцији Европске уније у Малију (EUTM Mali). Република Србија је заинтересована да, у наредном периоду, повећа број својих представника и области њиховог ангажовања у мултинационалним операцијама ЕУ.

План припрема за учешће у мултинационалној операцији утврђује и спроводи Министарство одбране за припаднике ВС. Министарство одбране и Војска Србије су дужни да у сарадњи са надлежним органима организују и координирају све активности у вези са припремама припадника Војске Србије и других снага одбране који се упућују у иностранство ради извршавања одобрених мултинационалних операција.

Ангажовањем припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама под мандатом Европске уније, у оквиру ЗБОП, Република Србија се интегрише у ову важну област активности Европске уније, што има повољан утицај на укупан процес европских интеграција

Републике Србије. Операционализацијом партнерства по стандардима и обавезама које проистичу из ЗБОП, Република Србија, у значајној мери, наставља да доприноси интензивирању дијалога и убрзању процеса остваривања чланства у Европској унији.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Република Србија не треба да врши усклађивање правних прописа са правним тековинама ЕУ у области одбране у 2014. години. У наредном периоду предстоји усвајање одређеног броја прописа, што ће допринети достизању потребних стандарда у процесу реформе система одбране. Имајући у виду да доношење тих аката није класично усклађивање законодавства са правом ЕУ, не постоји потреба за њиховим уношењем у базу НПАА.

До краја 2014. године планирано је усвајање новог Закона о производњи и промету наоружања и војне опреме, којим се уређује начин производње и услови за промет наоружања и војне опреме, као и усвајање Закона о војном образовању, ради хармонизације система војног образовања са системом образовања у Републици Србији. Такође, током 2014. године, да би се прецизирале поједине одредбе, ради ефикаснијег извршавања обавеза и отклањања нејасноћа уочених у поступку анализе спровођења закона, планиране су измене и допуне Закона о одбрани и Закона о Војсци Србије.

Такође, очекује се да Закон о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника буде усвојен током 2014. године. Овим законом биће уређен систем здравствене заштите, организација војно здравствене службе, права и обавезе војних осигураника, права из обавезног здравственог осигурања, организација и финансирање здравственог осигурања и друга питања од значаја за систем здравствене заштите и здравственог осигурања војних осигураника.

Административни капацитети

Уважавајући одређење да је процес европских интеграција један од приоритетних националних интереса Републике Србије, као и значај унапређења односа са Европском унијом, Министарство одбране перманентно настоји да ојача институционалне и кадровске капацитете.

У том контексту, Министарство одбране ће у 2014. години усагласити своје административне капацитете са потребама за реализацију послова у области европских интеграција. У процедури је израда Директиве у вези са учешћем припадника Министарства одбране у процесу приступања Републике Србије Европској унији, којом ће се одредити носиоци процеса евроинтеграција и обезбедити његова координација унутар Министарства одбране. Ради унапређења административних способности, Министарство одбране планира даље усавршавање кадрова у области Заједничке безбедносне и одбрамбене политике ЕУ.

Постојећа организација Министарства одбране усклађена је са стандардима и организационим решењима примењеним у другим модерним државама. Генералштаб Војске Србије, у организационом погледу, представља посебну унутрашњу јединицу Министарства одбране. Организационе промене у Војсци Србије реализују се у складу са савременим начелима и стандардима организовања и функционисања војне организације, али и са захтевима које намеће процес професионализације Војске.

Послове у вези са процесом европских интеграција и учешћем у активностима ЗБОП из надлежности Министарства одбране, обавља Сектор за политику одбране Министарства одбране а, по потреби, и остале организацијске јединице МО. Током 2011. године формиране су посебне целине у МО које посредно доприносе оспособљавању система одбране Републике Србије за учешће у активностима ЗБОП (Центар за симулације и учење на даљину Војне академије, Група за ПАРП и координацију стандардизације Управе за стратегијско планирање Сектора за политику одбране). За потребе унапређења израде и реализације пројеката Министарства одбране, од којих неки могу бити подржани путем донација, у 2012. години је формирана Дирекција за управљање пројектима у оквиру Сектора за буџет и финансије. Током 2010. године успостављено је Војно представништво у Мисији Републике Србије при НАТО, које обавља и послове сарадње са ЕУ у области одбране. Војска Србије је декларисала снаге за ангажовање у мултинационалним операцијама под мандатом УН, које могу да се употребе и за учешће у операцијама Европске уније.

У функцији достизања потребних способности система одбране, посебна пажња се посвећује усавршавању кадра. У 2011. године формиран је Универзитет одбране, чији су наставни планови и програми и организација наставе усаглашени са Законом о високом образовању Републике Србије, а самим тим и са Болоњском декларацијом. Одлуком министра одбране о организовању четвртог нивоа каријерног усавршавања, у 2012. години су на Војној академији започеле Високе студије безбедности и одбране. У складу са одредбама Конвенције о поштовању људских права и равноправности полова и искуствима већине европских држава, у Војној академији се, почев од школске 2007/2008. године, отпочело са школовањем жена-кадета, а прва генерација завршила је школовање 2011. године. Поред тога, од школске 2013/2014. године право уписа и похађања Војне гимназије имају и лица женског пола, што представља значајан корак у области фактичке имплементације начела родне равноправности. У систему одбране су прихваћени међународни стандарди учења и тестирања знања страног језика STANAG 6001 и информационих технологија – ECDL.

Интензивирана је сарадња са високошколским установама у земљи и иностранству, кроз сегмент унапређења и увођења заједничких студијских програма и размене кадета и слушалаца. Припадници Министарства одбране и Војске Србије се упућују на различите облике школовања и усавршавања у земљи и иностранству.

У складу са потребом за унапређивањем оперативних и функционалних способности Министарства одбране и Војске Србије, уважавајући начело финансијске одрживости, током 2014. године разматраће се активности у функцији оптимизације постојеће организацијске структуре, успостављања ефикаснијег управљања системом одбране, рационализације броја радних места, као и доследне примене начела демократске и цивилне контроле.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

У вези са процесом приступања ЕУ, у области реформе система одбране не планирају се посебне мере.

У наредном периоду, тежишни задаци у процесу реформе система одбране су:

- праћење имплементације усвојених стратегијских, нормативно-правних и планских докумената у области одбране;
- обезбеђење стабилног финансирања система одбране;
- даља примена и унапређење система ППБИ;
- унапређивање и развој оперативних и функционалних способности ВС;
- достизање потребног нивоа интероперабилности;
- набавка и модернизација наоружања и војне опреме;
- јачање капацитета војне индустрије и интензивирање војно-економске сарадње;
- интензивирање активности на достизању циљева партнерства у оквиру НАТО програма ПзМ;
- оптимизација организацијско-формацијске структуре МО и ВС;
- побољшање статуса војног и цивилног кадра у МО и ВС;
- интензивирање активности међународне сарадње у области одбране;
- учешће у мултинационалним операцијама и војним вежбама;
- јачање демократске и цивилне контроле Војске Србије;
- интеграција и укључивање војно здравствених установа Министарства одбране и Војске Србије у јединствени систем здравства Републике Србије;
- организација и функционисање верске службе у Војсци Србије;
- конверзија војних комплекса кроз реализацију Мастер плана.

Мере планиране у периоду 2015-2017

Имајући у виду извршена усклађивања, у наредне две године примене НРАА Република Србија неће имати потребе да врши усклађивање правних прописа са правним тековинама ЕУ у области реформе одбране.

1.2. Људска права и заштита мањина

1.2.1. Поштовање међународних инструмената за заштиту људских права

Питања која су у вези са Главом 1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ, Део 1. тачка 2. ЉУДСКА ПРАВА И ЗАШТИТА МАЊИНА, у вези са 1.2.1 Поштовање међународних инструмената за заштиту људских права, су обрађена у оквиру Поглавља 23 (3.23.3 Основна права).

1.2.2. Грађанска и политичка права

Питања која су у вези са Главом 1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ, Део 1. тачка 2. ЉУДСКА ПРАВА И ЗАШТИТА МАЊИНА 1.2.2. Грађанска и политичка права, су обрађена у оквиру Поглавља 23 (3.23.3 Основна права).

1.2.3. Економска и социјална права

Преглед стања

Стратегијом проширења ЕУ 2013-2014. године покренут је нови инструмент којим ће за земље у процесу приступања ЕУ бити утврђени и праћени приоритети у областима запошљавања и социјалне политике у земљама које се налазе у процесу приступања ЕУ – Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике (*Employment and Social Reform Program - ESRP*). Програм је замишљен као стратешки процес који ће пратити процес европских интеграција као главни механизам за дијалог о приоритетима у областима социјалне политике и запошљавања; структуриран је по моделу Стратегије Европа 2020, коју државе чланице већ примењују. У новембру 2013. године одржан је семинар који је окупио сва ресорна министарства, социјалне партнере и организације цивилног друштва. На семинару се, у сарадњи са Европском комисијом, разговарало о идејама и договорени су наредни кораци у процесу припреме Програма реформи политике запошљавања и социјалне политике. Усвајање Програма од стране Владе Републике Србије очекује се крајем 2014. године, након редовних консултација са националним партнерима и Европском комисијом. Влада Републике Србије је оформила међусекторску радну групу и експертско тело чији је задатак да припреми овај документ. Целокупан процес је отворен и инклузиван, а партнери ће бити консултовани у више наврата и биће позвани да активно учествују у изради документа који се бави реформом социјалне политике и запошљавања, како би се осигурао квалитет и релевантност документа, као и власништво свих заинтересованих страна и социјалних партнера.

Влада Републике Србије припрема Други национални извештај о социјалном укључивању и смањењу сиромаштва у Републици Србији. Извештај је значајан са становишта праћења социјалне укључености у Републици Србији и саставни је део процеса редовног извештавања јавности и Европске комисије од стране Владе. Извештај ће обухватити период од 2011. до 2013. године и пружиће увид у трендове и тренутну ситуацију, а садржаће и основне смернице за решавање питања социјалног укључивања и смањења сиромаштва. Током прве фазе процеса израде Другог извештаја, Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва пружио је могућност активног учешћа и доприноса свих заинтересованих страна (ресорних министарстава и институција, Народне скупштине, локалних власти, организација цивилног друштва, међународних партнера, академских установа и стручних организација, социјалних партнера и стручне заједнице). Такође, значајан удео података који је прикупљен у сврху израде Извештаја биће коришћен као основ за израду нацрта претходно поменутог Програма реформе политике запошљавања и социјалне политике. Финализација и усвајање Другог националног извештаја о социјалном укључивању и смањењу сиромаштва у Републици Србији очекује се у току другог квартала 2014. године.

Истраживање о приходима и условима живота (*SILC – Survey on Income and Living Conditions*) спроведено је по први пут у мају 2013. године у Републици Србији. Први ограничени скуп података објављен је крајем 2013. године. Још увек нису објављени потпуни значајни подаци истраживања након објављивања овог ограниченог скупа података. Објављивање следећег скупа података очекује се средином 2014. године.

- Према до сада расположивим подацима, праг ризика сиромаштва за једну одраслу особу износи 13.680 динара (227ППС) месечно. Стопа ризика сиромаштва (учешће лица чији је доходак по потрошачкој јединици мањи од 60% медијане еквивалентног дохотка³ у укупној популацији) износила је 24,6% у 2012. години. У поређењу са 28 земаља ЕУ, Србија је имала највећу стопу ризика сиромаштва. Та вредност је знатно изнад просечне стопе ризика сиромаштва 28 земаља ЕУ и нових чланица ЕЗ (17% и 17,3% респективно), али и изнад земаља са највећом стопом ризика сиромаштва, Грчке и Румуније (23%) и Шпаније (22%).
- Поред тога, од 2010. године нису објављивани званични подаци о апсолутном сиромаштву. Због тога не постоји увид у кретања показатеља апсолутног сиромаштва (као најзначајнијег показатеља броја особа који живе са средствима нижим од минимума неопходног за живот). Ове вредности су биле на располагању након 2006. године на основу потпуно упоредиве методологије, и током тог периода било је могуће оценити делотворност измена социјалне политике у односу на сиромаштво.

Имајући у виду значај података о апсолутном сиромаштву, Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва спровео је независну анализу о апсолутном сиромаштву у Србији, користећи исту методологију која је коришћена претходних година. Анализа обухвата период 2011-2013. године. Према резултатима анализе, у 2011. години, линија сиромаштва (за еквивалентног одраслог) износила је 9.483 динара месечно, док је стопа сиромаштва износила 6,8%. У 2012. години линија сиромаштва (за еквивалентног одраслог) износила је 10.223 динара месечно, а испод линије апсолутног сиромаштва налазило се 8,8% становништва⁴.

Након спровођења пилот истраживања усклађеног са европским системом интегрисане статистике социјалне заштите (ESSPROS) и објављивања података за 2010. годину, априла 2014. године дошло је до објављивања ажурираних података за 2011. годину на званичном сајту европске статистике (Еуростат). У току су припреме за започињање прикупљања података за 2012. годину од када се очекује укључивање новог модула о нето социјалној заштити. Упоредо са овим процесом, улажу се напори и у **унапређење статистичке основе за праћење социјалне укључености на локалном нивоу.** Велики изазов остаје расположивост података о расходима на социјалну заштиту из локалних и републичког буџета као и прелазак на програмско буџетирање како на централном тако и на локалном нивоу.

Што се тиче броја корисника социјалне помоћи, у фебруару 2014. године било је укупно 278.904 прималаца новчане социјалне помоћи (као основно финансијско давање намењено сиромашној популацији), а у поређењу са фебруаром 2013. године овај број је повећан за 25.857 особа, док је удео прималаца социјалне помоћи у укупном броју становништва повећан са 3,5% на 3,9%. Истовремено, број породица које примају дечији додатак повећао се за скоро 1.000 породица и обухватио је 205.270 особа у фебруару 2014. године. Број корисника финансијске социјалне помоћи, као и број породица које примају дечији додатак у сталном су порасту током претходних година.

Чак и у условима савршене таргетираности обухват становништва које је изложено ризику сиромаштва новчаном социјалном помоћи (НСП) је свега 15%. Ранија истраживања показују да је и обухват сиромашних по потрошњи веома низак⁵. Ово је свакако резултат ниског приходног цензуса и земљишног максимума, али и комбинације великог броја услова која неминовно доводи до малог скупа оних који испуњавају све услове истовремено. Додатни

³ Доходак домаћинства не обухвата доходак у природи.

⁴ За период 2006-2010 подаци су расположиви у документу „Праћење социјалне укључености у Србији преглед и тренутно стање социјалне укључености у Србији на основу праћења европских и националних показатеља 2006–2012. Друго допуњено издање“: <http://www.inkluzija.gov.rs/wp-content/uploads/2013/07/Pracenje-stanja-socijalne-iskljucenosti-Avg-2012-SRP-Izmene.pdf>

⁵ World Bank (2006) Serbia Social Assistance and Child Protection Note. Washington, DC; World Bank. (2011) Social safety nets in the Western Balkans: design, implementation, and performance. Washington, DC.

разлози су пре свега везани за недовољну информисаност угрожених, компликоване административне процедуре и сл.⁶

Према подацима за 2013. годину основица за НСП је у просеку износила приближно 7.500 динара (144 ППС⁷) месечно, а увећана близу 9.000 динара (173 ППС) месечно. За појединца, односно носиоца права, максимални износ помоћи је једнак износу основице, за сваког наредног одраслог члана додељује се по 0,5 од висине основице, а за дете по 0,3.

У зависности од типа и карактеристика домаћинства, месечни износи трансфера би требало да буду виши за 40-50% да би се достигао праг ризика сиромаштва. Адекватност давања је незадовољавајућа и када висину помоћи оцењујемо са аспекта могућности задовољења основних потреба, односно изласка из апсолутног сиромаштва по потрошњи.

И дечији додатак (као други најзначајнији новчани трансфер намењен сиромашнима) је компаративно посматрано, значајно нижи него у најразвијенијим земљама. Издаци за дечији додатак су 2013. године износили 12,3 милијарде, 0,33%, БДП-а, као и претходних година. Овај удео је значајно нижи него у ЕУ (1,1% ВДП-а 2010.), што је и очекивано имајући у виду универзалност права у већини земаља и другачији циљ овог давања (компензација трошкова, односно уједначење потрошње током животног циклуса).

Како би заштита угрожених била одговарајућа потребно је повећање обухвата и унапређење адекватности новчаних давања, посебно оних која су усмерена на сиромашне.

У погледу унапређења положаја Рома и Ромкиња, остварени су значајни резултати – запослено је 170 ромских педагошких асистената, као и 75 ромских здравствених медијаторки у 59 општина. Показатељи везани за здравље Рома значајно су побољшани, у 2013. години евидентирано је 137.800 Рома, међу којима је 49.987 деце и 45.474 жена. Лекара опште медицине изабрало је 16.376 одраслих Рома, 10.343 жена изабрало је специјалисту гинеколога, а за 9.115 деце (узраст од рођења до 18 године) родитељи су изабрали лекара специјалисту педијатрије уз помоћ здравствених медијаторки. Уз подршку здравствених медијаторки остварене су здравствене књижице за 10.689 Рома и лична документа за још 2.754 Рома. У поступку накнадног уписа чињенице рођења у матичну књигу рођених у складу са одредбама Закона о матичним књигама („Службени гласник РС“, број 20/09), органи управе који сагласно члану 6. ст. 2. и 4. тог закона извршавају поверене послове првостепеног управног поступка у области матичних књига, у 2013. години донели су 784 решења којим се одобрава накнадни упис чињенице рођења у ову основну службену евиденцију о личном стању грађана у Републици Србији. У поступку утврђивања времена и места рођења у складу са одредбама Закона о допунама Закона о ванпарничном поступку („Службени гласник РС“, број 85/12), у периоду од почетка примене овог закона – 8. септембра 2012. године до 15. октобра 2013. године, надлежним судовима поднето је 247 предлога за утврђивање времена и места рођења и решено 157 ових предлога. До краја фебруара 2014. године укупно је пријављено 471 лице на адресе центара за социјални рад на територији Републике Србије. Највише издатих сагласности и извршених пријава пребивалишта је на територији града Београда, укупно 178. Реформе које су реализоване у области образовања у претходном периоду допринеле су повећању квалитета, релевантности, праведности и ефикасности система образовања и васпитања, на свим нивоима образовања. Томе је нарочито допринело усвајање скупа закона и стандарда, као и Стратегије развоја образовања у Србији до 2020.

Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва и Канцеларија за људска и мањинска права редовно организују координационе састанке посвећене имплементацији Оперативних закључака Семинара о социјалном укључивању Рома и Ромкиња у РС, одржаном у јуну 2013. године. Први извештај о имплементацији Оперативних закључака припремљен је у мају 2014. године. Канцеларија за европске интеграције (КЕИ), Канцеларија за људска и мањинска права (КЉМП) и Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва (СИПРУ) Владе Републике Србије покрећу иницијативу за успостављање механизма одржавања редовних координационих састанака о пројектима за унапређење положаја Рома и Ромкиња. Циљ иницијативе јесте да редовном разменом информација о реализованим и планираним активностима, сви релевантни корисници пројеката, донатори и тимови за имплементацију

⁶ Matković, G., & Petrović, M. (2012). Life under the line: Determinants of low take up of FSA in Serbia. Beograd

⁷ ППС на основу конвертора за АИЦ (actual individual consumption) за 2012.

пројеката допринесу ефикаснијој и делотворнијој употреби буџетских и донаторских средстава, чиме би се дала значајна подршка процесу унапређења положаја Рома и Ромкиња у Републици Србији.

Мере планиране за период 2014-2016.

Републику Србију у наредним годинама очекује успостављање потпуно упоредивог система праћења и извештавања о стању социјалне искључености и сиромаштву, оснаживање и развијање капацитета државне управе и локалне самоуправе за примену и извештавање о току социјалног укључивања, као и успостављање одрживе јединице која ће координирати примену мера и извештавање о напретку социјалног укључивања у Србији. Политике социјалног укључивања треба да постану саставни део редовних активности релевантних институција на свим нивоима. Процеси које је потребно развити засниваће се на знању и примерима добре праксе европских земаља, као и на искуству које је Влада Србије стекла током израде и спровођења националних политика.

После усвајања Програма реформи политике запошљавања и социјалне политике (*Employment and Social Reform Program – ESRP*) крајем 2014. године, од 2015. године започеће имплементација препорука наведеног документа. Такође, планирано је редовно праћење и извештавање о процесу имплементације *ESRP-a*, као и редовне консултације са свим заинтересованим странама.

Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва Владе Републике Србије припремио је Студију опција за успостављање Фонда за социјално укључивање. Студија представља део иницијативе чији је циљ пружање доприноса ефикаснијем и успешнијем коришћењу расположивих националних фондова, као и будућих ЕУ фондова намењених социјалном укључивању. Успостављањем Фонда за социјално укључивање омогућила би се делотворнија и ефикаснија подршка социјалном укључивању осетљивих друштвених група у Републици Србији. Фонд треба да унапреди спровођење мера социјалног укључивања предвиђених бројним законима и стратешким документима. За оснивање Фонда нису потребна нова додатна средства и људи, већ је законодавном променом и бољом расподелом постојећих ресурса могуће постићи делотворније резултате.

Заштита омладине

Законом о младима („Службени гласник РС” број 50/11) и Националном стратегијом за младе („Службени гласник РС” број 55/08) предвиђена је свеобухватна заштита популације старости од 15 до 30 година, а нарочито забрана дискриминације у овој популацији, право на образовање, информисање, безбедност, здравствену заштиту и социјалну укљученост.

За више детаља погледати Поглавље 19 – Социјална политика и запошљавање, део који се односи на Социјалну укљученост.

Оперативни закључци у области образовања - Социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији

Кључне мере су већ усвојене: обучено је и запослено 170 педагошких асистената. Влада ће подржати ширење мреже педагошких асистената и њихови описи послова ће бити усклађени како би се омогућила доследност и повећала делотворност. На основу анализе коју ће спровести надлежна тела Владе, биће ангажован додатни број педагошких асистената, на основу утврђених потреба. Ова радна места биће систематизована и уведена у национални оквир квалификација.

Органи на националном и локалном нивоу истражиће узроке раног напуштања школовања и увешће системске мере подршке на нивоу локалних самоуправа као део система социјалне заштите, и система подршке унутар школа.

Општине ће обезбедити сарадњу између свих постојећих механизма инклузије Рома на локалном нивоу, укључујући и интерресорне комисије, како би заједнички деловали у правцу унапређења образовног статуса Рома, превасходно путем подршке њиховом упису у школе и спречавању раног напуштања школовања. Министарство просвете, науке и технолошког развоја обезбедиће свеобухватни упис ромске деце у редовне школе, односно припремни предшколски програм (ППП). Број деце која упишу и заврше основно и средње образовање биће повећан, што

ће такође допринети смањењу прераног напуштања школовања. Цивилно друштво ће пратити имплементацију ових активности и упозоравати на потенцијалне недостатке у систему.

Рано образовање деце од три до пет година биће унапређено кроз систем подршке детету, уместо установи, и развијено путем: подршке програмима развоја у раном детињству и увођења интегрисаних, специјализованих и додатних програма у предшколско образовање, ради успостављања активног укључивања већег броја ромске деце и родитеља у програме раног развоја којима ће бити обухваћено најмање 40% ромске деце (од тога најмање 40% девојчица); подршке раду интересорних комисија да би се подржало инклузивно образовање деце и повећао број ромске деце у образовном систему.

Спречити формирање сегрегираних одељења/школа. До краја 2013. године биће усвојен и спроведен законодавни акт (подзаконски акт) о мерама за спречавање дискриминације у образовним установама.

Исходи образовања за ромске ученике биће унапређени кроз кохерентан систем подршке за ученике у основним и средњим школама, као што су додатна, допунска и припремна настава, менторство, тусторство, подршка педагошких асистената, унапређење школског етоса и активно укључивање родитеља. Најмање 60% ученика из осетљивих група, што подразумева велики број ученика ромске националности (од чега најмање 40% девојчица), постићи ће просечан академски успех ученика у образовној установи коју похађају до 1. јануара 2015. године.

Програми превенције осипања деце из образовног система биће додатно развијани, посебно кроз успостављање програма менторства и стипендија широм Србије за ученике и студенте. Биће успостављен систем мониторинга и евалуације са циљем унапређења ефикасности и квалитета образовног система, укључујући и високо образовање. У циљу што прецизнијих статистичких података о похађању образовања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, школе и педагошки асистенти припремаће и достављаће извештаје.

Постигнут напредак у ситему образовања:

- У погледу унапређења положаја Рома и Ромкиња, до краја 2013. године у систему образовања је ангажовано 172 педагошка асистента, у предшколским установама је ангажовано 34 асистента а у основним школама 138 асистената. Плате педагошких асистената се финансирају из буџета РС на основу Уредбе Владе. Обуку су до сада финансијски подржавали Шведска агенција за међународну сарадњу (СИДА) кроз пројекат који спроводе Мисија ОЕБС у Србији и тадашње Министарство за људска и мањинска права, државну управу и локалну самоуправу, сада Канцеларија за људска и мањинска права, Министарство просвете, науке и технолошког развоја уз техничку и финансијску подршку претприступних фондова - ИПА Пројекат *Образовање за све- Побољшање доступности и унапређивање квалитета образовања и васпитања за децу из маргинализованих група* од 2010. до 2012. године. Наставак обуке и завршна додела сертификата се планира за период јул - септембар 2014. у оквиру Пројекта „Техничка помоћ за спровођење пројектне идеје Владе Републике Србије у области социјалног развоја“, ИПА 2012 (Мера 5) у вези са реализацијом Стратегије унапређења положаја Рома у Републици Србији, резултат 4 – Програм Стипендија и менторске подршке у средњим школама у Србији намењени Ромима и наставак обука за педагошке асистенте. Програми превенције осипања деце из образовног система биће додатно развијани, посебно кроз успостављање програма менторства и стипендија широм Србије за ученике и студенте. Биће успостављен систем мониторинга и евалуације са циљем унапређења ефикасности и квалитета образовног система, укључујући и високо образовање. У циљу што прецизнијих статистичких података о похађању образовања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, школе и педагошки асистенти припремаће и достављаће извештаје МПНТР и школским управама.

- На основу коришћења доступних резултата истраживања УНИЦЕФа (MICS), институција система образовања и организација цивилног друштва, на националном нивоу и на нивоу школских управа се спроводе активности анализе узрока раног напуштања школовања, предузимање превентивних активности и реализација наставних и ваннаставних активности кроз систем образовне подршке деци из осетљивих група на основу Закона о основама система образовања и васпитања и Закона о основној школи. У току је припрема за реализацију Пројекта ИПА 2013. који се односи на социјално укључивање и смањење сиромаштва социјално угрожених група.

Општине ће обезбедити сарадњу између свих постојећих механизма инклузије Рома на локалном нивоу, укључујући и интерресорне комисије, како би заједнички деловали у правцу унапређења образовног статуса Рома, превасходно путем подршке њиховом упису у школе и спречавању раног напуштања школовања. Министарство просвете ће обезбедити свеобухватни упис ромске деце у редовне школе, односно припремни предшколски програм (ППП). Очекује се ће број деце која упишу и заврше основно и средње образовање биће повећан, што ће такође допринети смањењу прераног напуштања школовања. Цивилно друштво ће пратити имплементацију ових активности и упозоравати на потенцијалне недостатке у систему: У оквиру Пројекта „Техничка помоћ за спровођење пројектне идеје Владе Републике Србије у области социјалног развоја“, ИПА 2012 (мера 3), реализују се интерсекторске активности које се односе на формирање локалних мобилних тимова у којима су ангажовани и педагошки асистенти тако да ће се појачати досадашње активности асистената и установа у којима су ангажовани и које се односе на редован и благовремен упис ромске деце у припремни предшколски програм и основну школу.

- На основу доступних података (Министарство просвете, науке и технолошког развоја, МИСЦ истраживања и података из Републичког завода за статистику), сваке школске године се повећава број уписане ромске деце за 10%. Потребно је на основу горе наведених мера и даље пратити упис ромске деце и ученика на све нивое образовања, редовност похађања и постигнућа деце из осетљивих друштвених група.

- Рано образовање деце од три до пет година биће унапређено кроз систем подршке детету, уместо установи, и развијено путем: подршке програмима развоја ураном детињству и увођења интегрисаних, специјализованих и додатних програма у предшколско образовање, ради успостављања активног укључивања већег броја ромске деце и родитеља у програме раног развоја којима ће бити обухваћено најмање 40% ромске деце (од тога најмање 40% девојчица); подршке раду интерресорних комисија да би се подржало инклузивно образовање деце и повећао број ромске деце у образовном систему кроз сарадњу Министарства просвете, науке и технолошког развоја /Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања, институција образовања, УНИЦЕФа, НВО сектора и локалних институција.

- У октобру је завршена прва фаза Пројекта *Вртићи без граница*, у изради је наставак пројекта који ће обухватити: национални ниво – измене и допуне подзаконске регулативе за посебне и специфичне програме за децу од 3-5 година (посебно деце из осетљивих друштвених група), анализа инклузивности предшколског образовања за децу од 3-5 година, израда система акредитације програма на основу анализе искустава у изради програма других земаља, локални ниво- провера да ли се досадашњи 4 –сатни програми могу превести у оглед и пратити њихови ефекти, развој нових програма(тематски и услуге у породици), кроз све то повећан обухват деце од 3-5 година, укључивање родитеља, адаптација простора.

Спречити формирање сегрегираних одељења/школа. Планирано је да до краја 2014. године буде усвојен и спроведен законодавни акт (подзаконски акт) о мерама за спречавање дискриминације у образовним установама: Завршен је нацрт Правилника о препознавању облика дискриминације у образовању, у току је формирање радне групе која ће спровести припрему Правилника за Законодавство у сарадњи са Канцеларијом за људска и мањинска права и Министарством правде зато што је потребан потпис два министра, због претходне реконструкције Владе дошло је до застоја у реализацији ових активности. Од 2013. године започета је сарадња са Хелсиншким одбором за људска права, току је израда Протокола о поступању у случајевима дискриминације намењеног просветним инспекторима и просветним саветницима у процесу стручно-педагошког надзора и екстерног вредновања рада установа образовања.

- У оквиру пројекта "Заштита деце од насиља у Југоисточној Европи" који финансира Европска унија у сарадњи са УНИЦЕФ-ом, одржане су обуке за препознавање и реаговање у ситуацијама када су деца жртве породичног насиља, трговине и експлоатације децом и сексуалног насиља у 4 града у Србији. Обухваћено је 160 запослених у васпитно образовним установама. Током првог полугодишта школске 2013/2014 године, *Јединица за превенцију насиља*, у оквиру програма "Школа без насиља" , почела је са активностима пројекта "Превенција родно заснованог насиља" који за циљ има истраживање распрострањености родно заснованог насиља као и превенцију овог облика насиља које је повезано са родним улогама. Пројекат се реализује у сарадњи са УНИЦЕФ-ом и другим институцијама и организацијама, које имају

дугогодишње искуство у области родно заснованог насиља и уз подршку Покрајинског секретаријата за образовање, управу и националне заједнице Војводине

- Исходи образовања за ромске ученике биће унапређени кроз кохерентан систем подршке за ученике у основним и средњим школама, као што су додатна, допунска и припремна настава, менторство, туторство, подршка педагошких асистената, унапређење школског етоса и активно укључивање родитеља. Најмање 60% ученика из осетљивих група, што подразумева велики број ученика ромске националности (од чега најмање 40% девојчица), постићи ће просечан академски успех ученика у образовној установи коју похађају до 1. јануара 2015. године:

- На основу израђених стандарда образовања за крај основне школе, за крај првог циклуса у основној школи, стандарде за општеобразовне предмете у средњем образовању и стандарде за крај првог и трећег циклуса у образовању одраслих омогућен је сталан систем подршке за децу из осетљивих група који се односи на израду програма у којима се могу прилагодити и изменити стандарди образовања у складу са индивидуалним потребама и капацитетима деце како би се обезбедио оптималан напредак, праћење постигнућа уз примену одговарајућих метода рада.

- Укључивање родитеља деце из осетљивих група у Савет родитеља је обезбеђен законском процедуром – Закон о основама система образовања и васпитања и Законом о основној школи. Оснивају се и Општински савети родитеља у пилот општинама на иницијативу НВО сектора у сарадњи са МПНТР.

- Афирмативном акцијом 2013/2014. школске године је уписано 369 ученика у средње школе на жељена занимања. Стипендије 2013/2014. школске године су за припаднике ромске националне мањине из буџета РС обезбеђене стипендије за 324 ученика, 84 студента и 36 студентских кредита. Износ ученичке стипендије је 5400 динара а студентске 8400 динара. Праћење успеха ученика док се не успостави систем менторства је обезбеђен преко рада школских инклузивних тимова чији рад прате Школске управе. 73 студента су у другом кругу под посебним условима за ученике из осетљивих група добили могућност за коришћење капацитета студентских домова и двадесетак ученика смештај у домовима ученика.

- Закључком Владе РС, 05 број 610-5999/2013, реализован је пројекат којим се за ученике припаднике националних мањина у прва четири разреда основне школе обезбеђују бесплатни уџбеници и радне свеске, под називом *Бесплатни уџбенички комплети за припаднике националних мањина за које се образовно – васпитни рад остварује на матерњем језику у I, II, III и IV разреду основне школе у школској 2013/14. години*. Ученици, припадници националних мањина добили су уџбеничке комплете бесплатно од првог до четвртог разреда, док су сви други ученици добили само нове радне свеске а уџбенике наслеђене од претходне генерације.

Развијен је и успостављен систем за функционално основно образовање одраслих, развијени су стандарди и исходи образовања одраслих, а у 71 основној школи примењује се пројекат *Друга шанса*.

Особе са инвалидитетом

Законом о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС" бр.72/2009, 52/2011 и 55/2013), је снажно афирмисао концепт инклузивног предшколског, основног и средњег васпитања и образовања за децу, ученике и младе са инвалидитетом. Закон о високом образовању ("Службени гласник РС" бр. 76/2005, 100/2007, 97/2008, 44/2010, 93/2012 и 89/2013) предвиђа мере за изједначавање могућности за студирање студената са инвалидитетом.

Улога Социјално-економског савета

Преглед стања

Социјално-економски савет Републике Србије (Савет) нема законска али је Законом о Савету („Службени гласник Републике Србије“, број: 125/2004) дефинисано да Савет разматра нацрте закона и предлоге других прописа од значаја за економски и социјални положај запослених и послодаваца и о њима даје мишљење. Мишљење се доставља министарству надлежном за одређену област које је припремало закон, односно други пропис. Министарство је дужно да у року од тридесет дана од дана достављања мишљења обавести Савет о својим ставовима. Ако министарство не прихвати мишљење, Савет може мишљење доставити Влади.

Мишљења Савета немају обавезујући карактер, а у складу са наведеним законом односе се на проблематику која третира питања утицаја економске политике и мера за њено спровођење на социјални развој и стабилност, политике запошљавања, политике зарада и цена, конкуренције и продуктивности, приватизације и структурног прилагођавања, заштите животне и радне средине, образовања и професионалне обуке, здравствене и социјалне заштите и сигурности, демографских кретања, колективног преговарања и других питања у складу са актима Савета.

У 2013. години Саветом је председавала Влада. Одржане су само две седнице што је најмањи број одржаних седница у једној календарској години од када је Савет основан Законом. На рад Савета утицала је и реконструкција Владе која је за последицу имала и измену чланова Савета у два министарства. На проблем нередовног одржавања седница указала је и Европска комисија у свом Годишњем извештају о напретку. Други проблем на који је такође указано јесте недостављање свих закона из делокруга рада Савета на мишљење. У 2013. години Савету нису били достављени на мишљење Предлог закона о приватизацији и Предлог закона о изменама и допунама закона о стечају, због чега су крајем године заустављени у Скупштинској процедури. Савету нису достављени на мишљење и нацрти још неколико законских решења из области здравства и државне управе.

Трипартитна радна група коју је оформило Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања завршило је у 2013. години израду Нацрта закона о штрајку и након спроведене јавне расправе доставило је нацрт на мишљење Савету али се са даљим поступком стало због расписивања Републичких избора. Такође, Трипартитна радна група Министарства рада, запошљавања и социјалне политике урадила је Нацрт закона о изменама и допунама Закона о безбедности и здрављу на раду који треба да буде достављен Савету на мишљење у 2014. години. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања доставило је на мишљење Савету Нацрт закона о социјалном предузетништву и запошљавању у социјалним предузећима али се са даљим поступком стало због расписивања Републичких избора. Министарство одбране доставило је Савету на мишљење Нацрт закона о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника али се са даљим поступком стало, такође због расписивања Републичких избора. Још увек је у току рад Трипартитне радне групе коју је оформило Министарство рада, запошљавања и социјалне политике на изради Нацрта закона о изменама и допунама Закона о раду.

Административни капацитети

Основни предуслов да би Савет испунио своју законску функцију јесте да министарства Владе Србије достављају на мишљење нацрте закона из делокруга његовог рада. Пре усвајања мишљења на седницама Савета, Стална радна тела Савета припремају за чланове Савета стручна мишљења о поднетим законским решењима. Савет има формирана четири Стална радна тела, састављена на трипартитној основи: 1) Стално радно тело за законодавство, 2) Стално радно тело за економска питања, 3) Стално радно тело за колективно преговарање и мирно решавање радних спорова и 4) Стално радно тело за питања безбедности и здравља на раду. Савет усваја Извештај о раду и План рада. Средства за рад Савета обезбеђују се из буџета Републике и за 2014. годину, као и за претходну износе: 20.700.000 динара. Средства се троше према Финансијском плану Савета. Административно-техничке послове за Савет обавља Секретаријат у којем су поред секретара Савета запослена још два лица.

Планиране мере

У априлу 2014. године председавање Саветом преузео је представник синдиката. Планом рада за 2014 годину, а имајући у виду ситуацију са законским решењима у 2013. години Савет је предвидео да се изјасни о следећим нацртима закона која су надлежна министарства обавезна доставити на мишљење:

- Нацрт закона о изменама и допунама Закона о раду
- Нацрт закона о штрајку
- Нацрт закона о изменама и допунама Закона о безбедности и здрављу на раду
- Нацрт закона о приватизацији
- Нацрт закона о изменама и допунама Закона о штрајку

1.2.4. Културна права и заштита мањина

Питања која су у вези са Главом 1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ, Део 1. тачка 2. ЉУДСКА ПРАВА И ЗАШТИТА МАЊИНА у вези 1.2.4. Културна права и заштита мањина, су обрађена у оквиру Поглавља 23 (3.23.3 Основна права).

1.3. Регионална сарадња и међународне обавезе

1.3.1. Регионална сарадња

Р. Србија је снажно опредељена за развијање односа са непосредним суседима и земљама у региону ЈИЕ, афирмишући на тај начин један од приоритета своје спољне политике – јачање регионалне сарадње. Сарадња у оквиру регионалних форума и иницијатива, представља допуну јачању билатералних односа са суседима и државама региона ЈИЕ. Учешће Р. Србије у европским регионалним стратегијама, попут оне за Подунавље и Јадранско-јонски регион, представља важан корак на путу европске интеграције Р. Србије.

Током друге половине 2011. године и прве половине 2012. године, Р. Србија је била средиште регионалне сарадње. У јуну 2012. окончано је наше председавање Процесом сарадње у Југоисточној Европи (ПСуЈИЕ, енг. *SEECF*) и Црноморском економском сарадњом (енг. *BSEC*). У априлу 2012, завршено је председавање Јадранско-јонском иницијативом (ЈИ, енг. *AIJ*) и Иницијативом за миграције, азил и расељена лица (енг. *MARRI*). Крајем 2011. окончано је председавање Р. Србије Централно-европском иницијативом (енг. *CEI*).

Приоритети нашег председавања свим овим иницијативама су били: борба против организованог криминала и међународног тероризма, наставак реформи на свим нивоима, продубљивање дијалога са ЕК и институцијама ЕУ, јачање владавине права и заштита људских и права мањина, решавање питања избеглица, расељених и несталих лица, заштита животне средине, превенција и отклањање последица свих врста непогода, јачање парламентарне сарадње, стварање повољнијих услова за привлачење страних инвестиција, сарадња у области образовања, науке и културе.

Наведени приоритети и наше укупно деловање током председавања били су у функцији стратешког опредељења Р. Србије – стабилизације, сарадње и развоја у региону, као услова за напредак у процесу европске интеграције.

Председавања регионалним иницијативама су потврдила да Р. Србија поседује политички и институционални капацитет да компетентно председава и реализује амбициозне програме и то истовремено у оквиру пет регионалних иницијатива. Организовано је више од 70 међународних конференција и састанака на експертском, министарском или највишем нивоу.

Р. Србија је, поред горе поменутих, активан учесник и у другим бројним регионалним иницијативама као што су: Регионални савет за сарадњу (енг. *RCC*), Стратегија ЕУ за Подунавље (енг. *EUSDR*), Међународна комисија за слив реке Саве, Група за Тису, Иницијатива за сарадњу у Југоисточној Европи, Регионални центар за спровођење закона у југоисточној Европи. Активно учествујемо и у једном броју регионалних иницијатива које су, иако аутономне, повезане са Регионалним саветом за сарадњу⁸.

1. Процес сарадње у Југоисточној Европи (ПСуЈИЕ)

Преглед стања

Р. Србија је председавала Процесом сарадње у Југоисточној Европи (ПСуЈИЕ) од јуна 2011. до јуна 2012. Ово председавање је потврдило доследно и снажно опредељење за интензивирање свих облика регионалне сарадње који би допринели стабилности региона и његовој европској интеграцији, као и међународној афирмацији.

⁸ Списак свих регионалних иницијатива дат је у оквиру „Regional Cooperation Council – Strategy and Work Programme - 2014 – 2016”, annex III „Overview of Regional Initiatives and Task Forces in SEE“.

Преглед приоритета за 2014. годину

Обавеза Р. Србије је да на експертском, министарском и највишем нивоу учествује на састанцима ПСуЈИЕ, укључујући неформални и формални састанак министара спољних послова и Самит шефова држава или влада држава учесница ПСуЈИЕ.

Уважавајући чињеницу да је регионална сарадња један од спољнополитичких приоритета Р. Србије, на Састанку министара спољних послова држава учесница ПСуЈИЕ 20. јуна 2014. године у Букурешту Р. Србија ће бити заступљена на нивоу ППВ и МСП Р. Србије Ивица Дачић.

Р. Србија учествује у дефинисању приоритета ПСуЈИЕ у контексту формулисања Радног програма РСС за период 2014-2016.

Административни капацитети

Национални координатор за ПСуЈИЕ именован је из Министарства спољних послова. Активности, рад и приоритете ПСуЈИЕ прате Сектор за Европску унију и Одељење за регионалне иницијативе Министарства спољних послова, као и релевантна одељења у ресорним министарствима.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Не постоји.

2. Регионални савет за сарадњу (РСС)

Преглед стања

Р. Србија је активан учесник Регионалног савета за сарадњу (РСС). Годишњи састанак РСС одржан је у Београду 13. јуна 2012. у оквиру завршног дела нашег председавања ПСуЈИЕ. Р. Србија сагледава деловање РСС првенствено у контексту промовисања усредсређене регионалне сарадње, формирање позитивног имиџа региона у целини, као и функционалну повезаност РСС са ПСуЈИЕ. Кандидат Р. Србије, Горан Свилановић, преузео је од 1. јануара 2013. функцију генералног секретара РСС, чиме је Р. Србија додатно афирмисала своје капацитете.

РСС учествује у програмирању вишекорисничке компоненте ИПА, са циљем да приоритети ИПА и других донатора буду усклађени са приоритетним потребама региона. Секретаријат РСС, са истим циљем, учествује и у раду Саветодавне групе међународних финансијских институција, као и у Управном одбору Инвестиционог оквира за западни Балкан.

На састанку Одбора РСС, који је 28. фебруара 2013. године одржан у Сарајеву, усвојени су предлози измена **Анекса I (Листа учесника)** и **Анекса II (Статута) Заједничке декларације о оснивању РСС**. Суштина предложених измена је у томе што су досадашњи „чланови“ РСС постали „учесници“ и што је „Косово“, уз обавезу навођења текста фусноте, „Овај назив је без прејудуцирања статуса и у складу је са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1244 и мишљењем Међународног суда правде о декларацији о независности Косова“, укључено у рад РСС као пуноправни учесник уместо „УНМИК/Косово“. Измене Анекса I и Анекса II Заједничке декларације о оснивању РСС инициране су од стране Секретаријата РСС, средином децембра 2012. године. Р. Србија се сагласила са предложеним изменама, будући да су у складу са Аранжманом о регионалном представљању и сарадњи, као и са Инструкцијом Владе Р. Србије о поступању на скуповима посвећеним регионалној сарадњи, од 2. септембра 2012. године. **„Конструктивно постављање Р. Србије“, које је омогућило измене Статута и свеобухватно укључивање свих учесника из региона западног Балкана, одраз је истинске привржености Београда испуњавању договореног у дијалогу са Приштином.**

Стратегија ЈЕИ 2020 усвојена је 21. новембра о.г, током министарског састанка (министара привреде) Инвестиционог комитета ЈИЕ (*SEEIC – South East Europe Investment Committee*), у Сарајеву. Стратегија ЈИЕ 2020 је рађена по узору на Стратегију ЕУ 2020 и усмерена је на привредни и друштвени раст и развој региона западног Балкана. Очекује се да Основни извештај (*Baseline Report*) о спровођењу Стратегије буде представљен и усвојен на Састанку управног одбора Стратегије ЈИЕ 2020, 19. јуна у Букурешту.

Преглед приоритета за 2014. годину

Р. Србија као чланица РСС активно учествује у реализацији приоритета описаних у Стратегији и радном програму РСС за период 2014-2016.

Административни капацитети

Одређен је национални координатор за РСС из Министарства спољних послова, а за праћење и учешће у раду РСС надлежан је Сектор за Европску унију и Одељење за регионалне иницијативе Министарства спољних послова, као и релевантна одељења у ресорним министарствима.

Мере планиране за период 2014-2016

Мере планиране за период 2014-2016, усклађене су са приоритетима формулисаним у Стратегији и радном програму РСС за период 2014-2016.

3. Централно-европска иницијатива (ЦЕИ)

Преглед стања

Р. Србија је председавала ЦЕИ у 2011. години, када је настављено или покренуто више иницијатива: оснивање новог Фонда ЦЕИ при ЕБРД за подршку европском интегрисању земаља ЦЕИ; ревизија скале контрибуција у ЦЕИ Фонду за сарадњу; иницијатива за оживљавање пословне димензије ЦЕИ; иницијатива за формирање ЦЕИ мреже невладиних организација и асоцијација; интензивирање сарадње у области науке, нарочито са Европском комисијом; окончана је процедура за добијање статуса посматрача ЦЕИ у ГС УН и др. Такође, интензиван је политички дијалог земаља ЦЕИ. Организовани су самит, састанак министара спољних послова, више скупова парламентарне димензије ЦЕИ, већи број министарских и експертских састанака, омладински форум и др.

Преглед приоритета за 2014. Годину

Основни правци активности ЦЕИ дефинисани су Акционим планом за 2014-2016. Овај Акциони план, који је у складу са ЕУ Агендом 2020 и релевантним финансијским Програмским периодом 2014-2020. године, усвојен је на редовном годишњем састанку министара спољних послова ЦЕИ, 31. октобра 2013. године, у чијем је формулисању Р. Србија активно учествовала.

Активности ЦЕИ дефинисане су приоритетима актуелног председавајућег (Аустрије): *"follow up"* иницијатива обухваћених Акционим планом за 2014-2016, јачање међународног присуства ЦЕИ, развој ефикасније сарадње у циљу постизања директних и бољих резултата, повезивање мултилатералне дипломатије и управљања пројектима, наставак промовисања европских интеграција и усаглашавање прописа чланица ЦЕИ са ЕУ стандардима, подршка даљој економској сарадњи на свим нивоима, фокусирање на западни Балкан, отвореност за нове иницијативе за чланице ЦЕИ обухваћене Источним партнерством ЕУ, организовање скупа посвећеног мањинама и наставак парламентарне сарадње.

Влада Р. Србије је, почетком 2014. године, донела одлуку о повећању контрибуције за ЦЕИ са 7.920 евра на 15.000 евра, и на тај начин потврдила значај који придаје овој иницијативи, што је манифестовано и на Годишњем састанку МИП-ова земаља чланица ЦЕИ 3. јуна 2014. године у Бечу, на коме је учествовао ППВ и МСП Р. Србије Ивица Дачић.

Административни капацитети

Национални координатор за ЦЕИ одређен је из Министарства спољних послова, а за праћење рада ЦЕИ и учешће у активностима надлежни су Сектор за Европску унију и Одељење за регионалне иницијативе Министарства спољних послова, као и релевантна одељења у ресорним министарствима.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

Нису предвиђене, с обзиром да се о томе старају Аустрија, као председавајући ЦЕИ, и Секретаријат ЦЕИ у Трсту. Р. Србија као чланица ЦЕИ је посебно заинтересована за реализацију оних приоритета које издваја као примарне (нпр. наставак промовисања европских инте-

грација и усаглашавање прописа чланица ЦЕИ са ЕУ стандардима, подршка даљој економској сарадњи на свим нивоима, фокусирање на западни Балкан итд.)

Мере планиране за период 2014-2016

Мере планиране за период 2014-2016, усклађене су са приоритетима формулисаним у Акционом плану ЦЕИ 2014-2016. Између осталог потписан је нови трогодишњи уговор "KEP" (*Know-how Exchange Programme*), којим се у програмском периоду од 2014-2016. предвиђа финансијска подршка земљама западног Балкана и Молдавији у вредности од 400 хиљада евра.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Активност ЦЕИ се одвија кроз пројекте регионалне сарадње, који се ко-финансирају из Фонда за сарадњу, из фондова "KEP" програма (Аустрија, Италија), посебних фондова Италије која је главни финансијер таквих пројеката и у сарадњи са *EBRD*. Поред тога, пројекти ЦЕИ ко-финансирани су и кроз сарадњу са Европском унијом, тако што ЦЕИ аплицира за финансијску подршку Европске комисије или се кандидује за учешће у њеним пројектима који се баве централно-европским регионом.

ЦЕИ спроводи и већи број пројеката, ко-финансираних из ИПА програма за земље у региону. Један такав пројекат, који је од значаја за ЦЕИ, је „*Improving Cooperation in South-East Europe by Actions for Strengthening the Regional Cooperation Council*”.

Што се Р. Србије конкретно тиче, ЦЕИ је био ангажован у оквиру пројекта *South-East European Transport Axis Cooperation – SEETAC*, који је окончан крајем августа 2012. године.

ЦЕИ је спремна да предузме конкретне мере у циљу обнове подручја погођених поплавама користећи фондове којима ова регионална иницијатива располаже, као и својим искуством у управљању пројектима финансираним од стране Европске уније.

4. Јадранско-јонска иницијатива (ЈЈИ)

Преглед стања

У току председавања Р. Србије Јадранско-јонском иницијативом (ЈЈИ) од 1. јуна 2011. до 31. маја 2012. организовано је више састанака и округлих столова из области развоја малих и средњих предузећа, транспорта, поморства, културе, туризма, заштите животне средине и руралног развоја. Донацијом Р. Италије, ЈЈИ је од новембра 2012. и званично постала пројектно-оријентисана иницијатива.

Р. Србија подржава дефинисање Јадранско-јонског подручја као макро-региона и израду Стратегије ЕУ, по узору на већ постојеће стратегије за Балтик и Подунавље. Европски савет је 14. децембра 2012. у својим Закључцима дао мандат Европској комисији за израду Стратегије ЕУ за Јадранско-јонски макрорегион. Р. Србија се активно укључила у израду нове Стратегије средином 2013. године и заједно са Р. Италијом координира рад на другом стубу будуће Стратегије названом „Повезивање региона“.

На XVII састанку Јадранско-јонског савета 13. маја 2014. године у Бриселу делегацију РС предводила је заменик помоћника министра спољних послова за ЕУ амб. Јела Баћовић.

Преглед приоритета за 2014. годину

Активности ЈЈИ дефинисане су приоритетима актуелног председавајућег ЈЈИ (Албаније), као и одлукама савета министара спољних послова који заседа једном годишње.

Административни капацитети

Национални координатор за ЈЈИ одређен је из Министарства спољних послова а за праћење рада ЈЈИ надлежни су Сектор за Европску унију и Одељење за регионалне иницијативе Министарства спољних послова, као и релевантна одељења у ресорним министарствима.

На захтев Европске комисије, у седиште Комисије у Бриселу упућен је један експерт, о трошку Р. Србије, који ће бити ангажован на изради Стратегије ЕУ за Јадранско-јонски макрорегион. На тај начин, Р. Србија је показала способност своје администрације да благовремено и професионално одговори на све захтеве Комисије, али и да створи административни преседан у циљу стицања конкретних сазнања о начину функционисања ЕК.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

Нису предвиђене, будући да је Албанија председавајући ЈЈИ.

Мере планиране за период 2014-2016

Стратегија ЕУ за Јадранско-јонски макро-регион би требало да буде усвојена крајем 2014. године, током италијанског председавања ЕУ, и конкретне обавезе би произашле из поменуте Стратегије.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Р. Италија је издвојила 200 хиљада евра за кофинансирање пројеката у оквиру ЈЈИ. Области пројектне сарадње су области за које су потписани протоколи о сарадњи (развој малих и средњих предузећа, рурални развој и туризам).

5. MARRI (Migration, Asylum, Refugees Regional Initiative)

Преглед стања

Р. Србија је председавала *MARRI* (Регионална иницијатива за миграције, азил и расељена лица) у периоду април 2011 – април 2012. године. Р. Србија је била врло активна и показала је изузетну ангажованост у вези са постављеним приоритетима председавања. Два приоритета била су у фокусу активности: 1) борба против трговине људима и 2) легалне миграције, односно преусмеравање илегалних и нерегуларних миграција у легалне токове. Формирана је нова мрежа за сарадњу (*Networking for Cooperation*) у области превенције и борбе против трговине људима. Максимално се радило на даљем усавршавању већ постојећих мрежа за сарадњу, међу којима су најзначајније: 1. мрежа за сарадњу граничних полиција на међународним аеродромима земаља чланица, 2. мрежа за сарадњу у области азила, 3. мрежа за сарадњу у области визних и конзуларних услуга, а на бази раније потписаног Меморандума о разумевању у области конзуларних услуга.

Административни капацитети

Постојећи административни капацитети на задовољавајући начин покривају активности Р. Србије у оквиру *MARRI*. Национални координатор за *MARRI* је представник МУП Србије. У Регионалном центру *MARRI* у Скопљу официр за везу је такође представник МУП.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

У координацији са актуелним председавајућим *MARRI*, Р. Хрватском и осталим земљама региона, Р. Србија ће интензивно спроводити мере везане за превенцију и контролу илегалних миграција. Р. Србија ће и даље предузимати конкретне мере у циљу значајног смањења броја лажних азиланата у иностранству.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Одређени пројекти у оквиру *MARRI* реализују се уз помоћ донација Швајцарске и Лихтенштајна. Такође, пројекат *MIDWEB* (*Migration for Development in the Western Balkans*) се реализује у сарадњи са *IOM*, на бази коришћења ИПА фондова.

6. Стратегија ЕУ за Подунавље (EUSDR – Europe Union Strategy for the Danube Region)

Преглед стања

Р. Србија је наставила са интензивним активностима на имплементацији Стратегије ЕУ за Подунавље (*EUSDR*). Србија координира две приоритетне области Стратегије: бр.16 – инфраструктура: железнички, друмски и ваздушни саобраћај, заједно са Словенијом и бр.7 – наука и економија знања, заједно са Словачком. У свим приоритетним областима присутни су представници Р. Србије (*focal points*).

Р. Србија је поднела значајан број предлога пројеката, а очекује се да за њихову реализацију добијемо финансијску подршку из новог Програма ЕУ (Дунавски транснационални програм), почев од 2014. године.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

У циљу почетка реализације одређених подунавских пројеката Р. Србија је издвојила, у координацији са ЕУ, део средстава (око 19 милиона евра), које добија на основу ИПА, за следеће пројекте: инфраструктура за пречишћавање воде у Великом Градишту, ревитализација Голубачке тврђаве и пројекти унапређења инфраструктуре појединих подунавских општина.

Административни капацитети

Канцеларија за европске интеграције Владе Р. Србије одредила је националног координатора за Стратегију из свог састава. Осим националног координатора, именовани су и његов заменик и специјални саветник. Ресорна министарства и институције релевантне за Стратегију ЕУ за Подунавље су активне у домену својих надлежности. У реализацију Стратегије су такође укључене локална самоуправа као и невладине организације.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Поред горе поменутих пројеката, треба поменути да се одређени подунавски пројекти већ финансирају из ИПА средстава, као нпр. *NEWADA (Network of Danube Waterways Administration)*, затим *NELI (Cooperation Network for Logistics and Nautical Education)*, *BIOREGIO (Integrated Management of biological and landscape diversity for sustainable regional development)* и *SEERISK (Joint Disaster Management Risk Assessment and Preparedness in the Danube Macregion)*.

Одређену развојну помоћ за подунавске општине обезбедила је Р. Аустрија (преко Аустријске развојне агенције).

7. Међународна комисија за слив реке Саве (International Commission for Sava River) – Савска комисија

Преглед стања

Председавање Р. Србије Савском комисијом (јун 2012 – јун 2013) продужено је до јуна 2014. године, када би председавање требало да преузме Р. Хрватска. Активности Савске комисије су у надлежности Републичке дирекције за воде, која је у оквиру Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде. Активности су у складу са Стратешким акционим планом, као и Декларацијом којом су утврђене смернице за даљу имплементацију *FASRB (Framework Agreement on the Sava River Basin)*. У области одрживог раста у сливу реке Саве дефинисани су приоритети развоја пловидбе, туризма и употребе хидроелектрана као обновљивог извора енергије и радило се на даљој интеграцији заштите воде и заштите од поплава и климатских промена. Пројекти Савске комисије у великој мери кореспондирају са циљевима Стратегије ЕУ за Подунавље.

Административни капацитети

Надлежна институција је Републичка дирекција за воде у оквиру Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде. Члан Р. Србије у Савској комисији је из Републичке дирекције за воде.

8. Вишеградска група (В4)

Преглед стања

Вишеградска група (чланице: Чешка, Словачка, Мађарска и Пољска) се поставља према региону ЗБ - дипломатски активно, промоцијом пројеката и имплементацијом различитих програма.

Преглед приоритета за 2014. годину

Када је реч о иницијативама земаља В4 према земљама ЗБ, Р. Србија подржава најаву предстојећег формирања Фонда за западни Балкан, по узору на Међународни вишеградски фонд (МВФ), са циљем унапређења квалитета живота становништва на западном Балкану, кроз финансирање пројеката цивилног друштва и појединаца. Р. Србија је заинтересована да седиште Секретаријата новог Фонда буде у Р. Србији и обавестила је МВФ о својој кандидатури у децембру 2013. године.

Такође је заинтересована за реализацију иницијативе Пољске (председавајући В4 током 2013) за успостављање експертске мреже западног Балкана о владавини права и основним правима (*Western Balkans Expert Network on rule of law and fundamental rights*).

Уважавајући интересовање и планиране пројекте В4 на Балкану, ППВ и МСП Р. Србије Ивица Дачић потврдио је учешће на Састанку министара В4 са министрима западног Балкана 31. октобра 2014. године у Братислави.

Административни капацитети

Активности В4 прате Сектор за Европску унију и Одељење за регионалне иницијативе Министарства спољних послова, као и релевантна одељења у ресорним министарствима.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

Нису предвиђене, с обзиром да консултације у вези оснивања Балканског фонда и започињања рада експертске мреже западног Балкана о владавини права и основним правима, још увек нису окончане. Уколико се процес консултација у вези оснивања Балканског фонда оконча током 2014. године и уколико коначна одлука буде да се Фонд оснује, могуће је да ће настати потреба повлачења средстава за котизацију Р. Србије за то предвиђеном процедуром из буџетске резерве, у износу од 30.000 евра. Уколико, уз наведено, буде прихваћена кандидатура Р. Србије за седиште секретаријата Фонда, било би неопходно за то предвиђеном процедуром из буџетске резерве повући додатних 24.000 евра (односно понудити одговарајућу зграду у власништву Р. Србије за седиште Фонда) као и 20.000 евра за опремање седишта секретаријата Фонда.

Мере планиране за период 2014-2016

Нису предвиђене, с обзиром да се сарадња В4 – ЗЗБ и конкретни пројекти који произилазе из те сарадње одвијају на бази приоритета које одређује актуелни председавајући В4 (тренутно Мађарска). У случају да Балкански фонд буде основан, како је објашњено у претходном пасусу, биће потребно спровести неопходне процедуре и сходно томе ажурирати планирање мера за период 2014-2016.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Међународни вишеградски фонд је међународна организација основана од стране влада држава чланица Вишеградске групе (В4). Његова главна мисија је подстицање ближих контаката и сарадње између народа у региону кроз финансирање програма субвенција и индивидуалних стипендија. Што се тиче Р. Србије до 2012. године из Међународног вишеградског фонда укупно је издвојено 475.890 евра. У 2011. години додељене су стипендије Вишеградског стратешког програма у износу од 27.500 евра и Вишеградске универзитетске студентске субвенције у износу од 14.000 евра.

Буџет Међународног вишеградског фонда износи 8.000.000 евра за 2014. годину (једнаке контрибуције земаља чланица В4).

9. SELEC (Southeast European Law Enforcement Convention)

Преглед стања

Р. Србија је током 2012. била активна у имплементацији Конвенције Регионалног центра за спровођење закона у Југоисточној Европи (*SELEC*), као и програма и пројеката Иницијативе за сарадњу у Југоисточној Европи (*SECI*). С обзиром на ступање на снагу нове Конвенције (7. октобра 2011. године), одржани су избори за новог генералног директора, затим директора за оперативне послове и руководиоца Одељења за правна и унутрашња питања.

Р. Србија учествује у свим радним групама у оквиру *SELEC*, као и у специјализованим оперативним групама (*Task Force*). *SELEC* Центар пружа подршку и раду посебне групе тужилаца земаља ЈИЕ (*SEEPAG*).

Административни капацитети

Р. Србија има два своја представника (официра за везу) у *SELEC* – из МУП и из Управе царина. Активности *SELEC* су у надлежности МУП и Управе царина.

Мере планиране за период 2014-2016

Планирана је израда новог стратешког плана активности. Очекује се да буде интензивни рад Савета *SELEC*.

Питање избеглих и интерно расељених лица

У циљу превазилажења застоја у регионалном процесу решавања проблема избеглица и расељених лица из периода 1991 – 1995. године, а на подстицај УНХЦР-а, Р. Србија је организовала Међународну министарску конференцију у Београду (март 2010.), на којој је договорена израда заједничког регионалног програма за стамбено збрињавање најугроженијих избеглица и одржавање Донаторске конференције за прикупљање потребних средстава. У изради Заједничког регионалног програма (РП) учествовали су представници БиХ, РХ, РС, ЦГ, као и УНХЦР, ЕК, ОЕБС, Банке за развој СЕ (СЕВ) и Владе САД. Програм је потврђен на Министарској конференцији у Београду (новембар 2011.). У програм су на захтев ЦГ, укључена и ИРЛ са КиМ у ЦГ из 1999. Буџет РП износи 584 милиона евра за збрињавање 74.000 избеглица, од чега је 45.000 најугроженијих у РС. За спровођење програма у РС неопходно је 335 милиона евра, од чега 10% издваја Р. Србија. Програм ће трајати пет година и обезбедиће више врста помоћи - изградњу и поправку станова и кућа, откуп сеоских кућа, обезбеђење грађевинског материјала.

Преглед стања

На Међународној донаторској конференцији (Сарајево, 24. април 2012.) прикупљено је укупно 260,5 милиона евра. Највећи донатори су ЕУ (230 милиона евра) и САД (10 милиона УСД годишње). Донаторским фондом ће руководити Банка за развој Савета Европе (СЕВ) која обезбеђује техничку помоћ, врши надзор и непосредна је веза донатора и учесника процеса.

СЕВ је формирао и Секретаријат РП и технички експертски тим који ће имати седиште у Београду и пружати техничку помоћ свакој од земаља у спровођењу програма.

Формиран је Регионални координациони форум, у коме су представници четири земље и међународних организација (УНХЦР, ЦЕБ, ЕК, ОЕБС) чији је циљ праћење спровођења националних програма и рада билатералних и регионалних радних група. Састанци се одржавају наизменично у свакој од земаља региона.

УНХЦР је 4. априла 2013, путем саопштења за штампу, објавио препоруку о престанку избегличког статуса лицима избеглим из Републике Хрватске, без претходног формалног обавештавања Р. Србије као државе са највећим бројем избеглица у региону. Р. Србија се од почетка противила наведеној иницијативи УНХЦР (као и БиХ), уз образлагање негативних последица које преурањена препорука о колективном престанку статуса избеглица из Хрватске и БиХ може да има, пре свега, на остваривање трајних решења за избеглице, спровођење Регионалног стамбеног програма који је тек на почетку, као и чињенице да и даље постоје озбиљне препреке за одрживи повратак избеглица у земљу порекла, посебно узимајући у обзир и учестале етнички мотивисане инциденте и говор мржње према повратницима и српској мањини у Хрватској.

УНХЦР је почетком априла 2014. године, без образложења, решио да одложи препоруку за престанак статуса избеглица из БиХ, иако је од покретања ове иницијативе у августу 2013, препорука била предвиђена и за избеглице из Хрватске и за избеглице из БиХ.

Питање интерно расељених лица са Косова и Метохије није обухваћено Регионалним стамбеним програмом за избеглице. Половином прошле године УНХЦР је покренуо иницијативу да се решења за проблем ИРЛ са КиМ траже по моделу РСП. При томе се предлажу стамбена решења за 97.000 економски-социјално угрожених ИРЛ и то кроз интеграцију у месту расељења.

За Р. Србију трајна решења за ИРЛ са КиМ подразумевају слободно одређивање између повратка и интеграције у месту расељења. Спремни смо да размотримо програм за стамбено збрињавање социјално угрожених ИРЛ кроз интеграцију, али се то може третирати само као део напора за трајна решења, док је неопходан суштински ангажман међународног присуства на КиМ за стварање одрживих услова за повратак ИРЛ, који суштински не постоје већ 15 година, иако се та обавеза помиње на више места у резолуцији СБ 1244.

Преглед приоритета за 2014. годину

- Реализација првих националних пројеката у оквиру РП (по два милиона евра за сваку од четири земље), пилот пројекти.
- Разматра се могућност формирања Регионалног координационог центра са седиштем у Сарајеву (имао би за циљ да омогући размену података о потенцијалним корисницима). Очекује се да међународне организације доставе мишљење на нацрт описа послова Центра, за које се залажу земље региона.
- Неутралисање негативних последица препоруке УНХЦР за престанак статуса избеглицама из Хрватске, у контактима са кључним међународним партнерима, укључујући и у оквиру спровођења Регионалног стамбеног програма, уз иницијативу за убрзање његове имплементације, како у погледу изградње стамбених јединица, тако и решавања отворених питања са Хрватском.
- Разматрање модалитета за трајна решења за ИРЛ са КиМ, укључујући повратак и интеграцију у месту расељења, уз подсећање међународних фактора на обавезу стварања услова за одрживи повратак на КиМ.

Регионални програм би требало да у значајној мери допринесе побољшању услова живота и решавању важних питања која прате избеглички статус (лична документа, пензионо осигурање, конвалидација радног стажа, доспеле неисплаћене пензије). Највећи проблем представљају неисплаћене пензије.

Билатерална сарадња са земљама у региону

Унапређење билатералних односа са земљама региона је један од спољнополитичких приоритета Р. Србије.

Р. Србија има јасан став да се само кроз отворен и континуирани дијалог могу превазићи отворена питања, и тиме допринети успостављању стабилног, економски повезаног и у пуној мери сарадњи окренутог региона.

Ниво билатералних односа је током 2013. и у првој половини 2014. године видљиво унапређен са свим суседним земљама и земљама ЈИЕ. Политички дијалог је интензивираан, продубљен и квалитативно унапређен реализацијом великог броја билатералних посета на високом и највишем нивоу, одржавањем заједничких седница влада, као и механизмом трилатералне сарадње у првој половини 2013. године.

Босна и Херцеговина

Преглед стања – Продубљена је сарадња са централним властима Босне и Херцеговине, уз истовремено јачање сарадње са Федерацијом БиХ и специјалних веза са Републиком Српском. У одвојеним посетама Београду су боравили председавајући Савета министара БиХ, заменик председавајућег Савета министара и министар иностраних послова, као и чланови председништва БиХ. У Београду је одржано шесто заседање Савета за сарадњу и пета заједничка седница влада Р. Србије и Р.Српске, а ранији министар спољних послова Р. Србије Иван Мркић је посетио Бањалуку. У оквиру трилатералне сарадње Србије, Турске и БиХ у Сарајеву је, у мају 2013. године, одржан и састанак министара иностраних послова ових земаља. Прва посета коју је ПВ А.Вучић учинио након преузимања дужности, била је посета Сарајеву 13.маја 2014. године. У новом сазиву Народне скупштине Р.Србије формирана је посланичка група пријатељства са БиХ.

Привредна сарадња – БиХ је један од најзначајнијих спољнотрговинских партнера Србије са укупним обимом размене од 1,25 милијарди евра, од чега је извоз Р. Србије око 900 милиона евра. Србија је и један од највећих страних инвеститора у БиХ.

Билатерални уговори – До сада је са Босном и Херцеговином потписано и ступило на снагу укупно 59 међудржавних уговора, протокола и меморандума, а у процесу ратификације се налази још пет.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи- ЕУ ИПА Програм прекограничне сарадње Србија-Босна и Херцеговина - У оквиру Програма прекограничне сарадње Србија-Босна и Херцеговина у току је спровођење преосталих 14 од 16 пројеката уговорених у оквиру другог конкурса за доделу бесповратних средстава ЕУ. Очекује се да ће трећи позив за прику-

пљање предлога пројеката бити објављен у првој половини 2014. године. За овај позив одређена су средства од 3,6 милиона евра.

Приоритети – Даљи развој билатералних односа и интензивирање политичког дијалога, решавање отворених питања (протезање државне границе, повратак избеглица, сукцесија), као и повећање обима економске сарадње.

Република Хрватска

Преглед стања – Током 2013. године дошло је до узлазног тренда у билатералним односима са Р.Хрватском. Остварен је интензиван политички дијалог на високом и највишем нивоу циљу решавања отворених питања из прошлости и даљег унапређења сарадње. Реализоване су одвојене посете председника Републике и председника Владе Р.Хрватске Београду и размењене посете министара иностраних послова. На позив првог потпредседника Владе Р. Србије Александра Вучића, прва потпредседница Владе и министарка иностраних послова и европских интеграција Р.Хрватске В.Пусић је, 24. фебруара 2014. године, боравила у радној посети Београду. На решавању отворених питања ангажовани су Комисија за нестала лица, Мешовити међувладин одбор Србије и Хрватске за мањине, Мешовита комисија за припрему и размену пописа лица оптужених или осуђених за ратне злочине, Међудржавна дипломатска комисија за питање граница, Мешовита комисија за повраћај културних добара и Експертска група за питање доспелих, а неисплаћених пензија хрватским држављанима који су избегли у Р. Србију. Координацију рада поменутих тела врше државни секретар Министарства спољних послова Р. Србије и заменик министра иностраних послова Р. Хрватске, који су се састали три пута током 2013. године. Настављена је сарадња у решавању питања несталих лица, а надлежне комисије остварују интензивну размену података у вези са ексхумацијама, идентификацијом и примопредајом посмртних остатака.

Привредна сарадња – У 2013. години укупна спољнотрговинска размена износила је 663,5 мил.евра, од чега је наш извоз износио 311,9 мил.евра, а увоз из 351,6 мил.евра. Прошле године је ступио на снагу нови Споразум о економској сарадњи, којим је предвиђено и активирање рада Мешовите комисије за економску сарадњу.

Билатерални уговори – На снази су 43, а у поступку ратификације још 5 билатералних споразума.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи ЕУ- ИПА Програм прекограничне сарадње Хрватска-Србија – У оквиру Програма прекограничне сарадње Хрватска-Србија у току је спровођење 22 пројекта предложених за финансирање достављених у оквиру другог конкурса за доделу бесповратних средстава ЕУ. 31. јануара 2014. године у Вуковару биће одржан други састанак Радне групе у вези са програмирањем за наредни програмску перспективу 2014-2020. Расписивање Трећег јавног конкурса за доделу бесповратних средстава очекује се у првом кварталу 2014. године. Укупна средства конкурса покриваће буџетске године 2012 и 2013 и планирана су у износу од 3,6 милиона евра.

Приоритети – Даље унапређење конструктивног политичког дијалога и стварање поволјних претпоставки за трајно и суштинско решавање отворених питања, попут сукцесије, проблема граница, повратака избеглица, проблема пензија и конвалидације радног стажа, станарских права Срба, тајних оптужница, положаја Срба у Р.Хрватској и несталих лица, уз истовремено унапређење економске, културне, сарадње у процесу евроинтеграција и прекограничне сарадње локалних самоуправа.

Република Македонија

Преглед стања – Билатерални политички односи су уређени Споразумом о регулисању односа и унапређењу сарадње из 1996. године, којим је Србија (СРЈ) признала Републику Македонију под њеним уставним именом и могу се оценити као добри.

Односи су током 2013. године додатно унапређени посетама председника Владе Ивице Дачића и министра спољних послова Ивана Мркића Скопљу, посетом председника македонског Собрања Београду, као и одржавањем заједничке седнице две владе. Интензивни контакти су настављени и почетком 2014. године – политичке консултације два министарства иностраних послова одржане су 10. фебруара у Скопљу, македонски министар иностраних послова је

учинио званичну посету Београду 21. фебруара, а конзуларне консултације су одржане у Београду 30. маја 2014. године.

Споразум о сарадњи између две владе у процесу евроинтеграција потписан је у фебруару 2013, а у октобру исте године одржан је конститутивни састанак Заједничке комисије за његову примену.

У новом сазиву Народне скупштине Р.Србије формирана је посланичка група пријатељства са Македонијом.

Привредна сарадња – Економска сарадња представља један од најразвијенијих сегмената укупних билатералних односа. Робна размена је премашила 600 милиона евра, чиме се Р. Србија сврстала међу најважније спољнотрговинске партнере Р.Македоније.

Билатерални уговори – На снази 43, а у поступку ратификације 3 билатерална споразума.

Приоритети – Развијање најбољих могућих односа уз интензивирање политичког дијалога, али и превазилажење постојећих разлика и активан однос према решавању отворених питања: поштовање права на слободу вероисповести српске националне мањине у Р.Македонији и заштита културно-историјског наслеђа Р. Србије. Такође, посебна пажња је усмерена на унапређење сарадње у области економских односа и сарадње у области евроинтеграција.

Република Црна Гора

Преглед стања – Билатерални политички са Црном Гором су добри и налазе се у новој, узлазној фази. Црну Гору су у посетили председник Р. Србије Томислав Николић, председник Владе Ивица Дачић и министар спољних послова Иван Мркић, а у посетама Београду су боравили председник Народне скупштине, председник Владе и потпредседник Владе и министар иностраних послова Црне Горе. Билатералне политичке и конзуларне консултације на нивоу помоћника министара спољних послова су одржане у Београду, док је први састанак Мешовите комисије за економску сарадњу одржан у Подгорици. Министар Иван Мркић је, заједно са министрима иностраних послова Бугарске и Црне Горе, присуствовао комеморативним манифестацијама посвећеним десетогодишњици саобраћајне несреће у кањону реке Лим, одржаним 6. априла 2014. године у Бијелом Пољу и Пријепољу. Потпредседник Владе и министар иностраних послова Црне Горе посетиће Р.Србију 17. јуна 2014. Узајамна подршка у процесу евроинтеграција још једном је потврђена потписивањем билатералног споразума о сарадњи у овој области. У обе скупштине формиране су посланичке групе пријатељства.

Привредна сарадња – Србија је један од најзначајнијих трговинских партнера Црне Горе. Укупна робна размена у 2013. години износила је 740 милиона евра, уз значајан суфицит на страни Р. Србије. Постоји обострани интерес за реализацију заједничких инфраструктурних пројеката, пре свега из области саобраћаја и енергетике.

Билатерални уговори – Настављен је рад на проширењу постојеће уговорно-правне основе. До сада су на снагу ступила 34 билатерална уговора, док се у процесу ратификације налази још 8. На основу билатералног споразума, дипломатско конзуларна представништва Р. Србије пружају конзуларно-правне услуге држављанима Црне Горе у земљама где она нема своја представништва.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи ЕУ- ЕУ IPA програм прекограничне сарадње – У оквиру Програма прекограничне сарадње Србија-Црна Гора у току је спровођење преосталих пет (5) од 15 пројеката уговорених у оквиру другог конкурса за доделу бесповратних средстава ЕУ. У току су припреме за четврти консултативни састанак радних група за програмирање који је планиран за другу половину фебруара у Београду. Канцеларија за европске интеграције и Министарство спољних послова и европских интеграција Црне Горе у сарадњи са представницима ЕК ушли су у завршну фазу процеса консултација на изради конкурсне документације за трећи позив за доделу бесповратних средстава ЕУ. Укупна средства конкурса покриваће буџетске године 2012. и 2013. и планирана су у износу од 2,2 милиона евра.

Приоритети – Очување високог интензитета и нивоа политичког дијалога, уз решавање отворених питања између две државе: разграничење, двојно држављанство, статус и положај Срба и српског језика у Црној Гори, расељена лица са КиМ у Црној Гори.

Република Словенија

Преглед стања – Током 2013. године реализована је незванична посета председника Р.Словеније Београду, а званичне посете су учинили словеначки председник парламента, председница Владе и министар иностраних послова. Одржана је и прва заједничка седница две владе, током које је потписано неколико значајних билатералних споразума. У 2013. години одржан је и четврти састанак МК за економску сарадњу, као и билатералне политичке консултације у области безбедносне политике, евроинтеграција и регионалних иницијатива, аналитике и поводом председавања Србије ОЕБС. Билатералне консултације два министарства спољних послова у областима безбедности и мултилатералне сарадње одржане су 27. марта 2014. године у Београду.

Председник Словеније је званичну посету Србији учинио 30. маја 2014. године, а у посети Србији ће, 17-18. јуна 2014. године боравити председница словеначке Владе.

Привредна сарадња- Словенија је један од најзначајнијих трговинско-економских партнера Србије. Укупна робна размена у 2013. години износила је 790 милиона евра, од чега је извоз Р. Србије 360 милиона евра.

Словенија је један од највећих инвеститора у Србији, са укупним улагањима од око 1,5 милијарде евра, а око 500 словеначких фирми послује на српском тржишту. Четврти састанак МК за економску сарадњу одржан је 21-22.маја 2013. у Београду током којег су размотрене могућности за унапређење сарадње у области пољопривреде, саобраћаја, рударства, енергетике, животне средине, туризма и информационо-комуникационих технологија (са нагласком на е-управу). Током посете И.Дачића договорено је да се реше проблеми у пословању српских и словеначких предузећа у обе земље, као и да се интензивира сарадња, посебно ради могућности заједничког наступа на трећим тржиштима. На заједничкој седници две владе, 2. октобра 2013. договорени су конкретни кораци и потписан је Меморандум о заједничком наступу на трећим тржиштима. У новом сазиву Народне скупштине Р.Србије формирана је посланичка група пријатељства са Словенијом.

Билатерални уговори - На снази је 27, а у процесу ратификације још 6 билатералних уговора.

Приоритети – даље јачање билатералне сарадње на свим нивоима, у областима од заједничког интереса. Посебан акценат је на решавању отворених питања (сукцесија, статус Срба у Словенији), као и на интензивирању сарадње у области економије.

Република Румунија

Преглед стања – Билатерални односи су додатно унапређени одвојеним посетама председника Владе Ивице Дачића и министра спољних послова Ивана Мркића Букурешту. Трилатерални састанак председника влада Румуније, Србије и Бугарске, посвећен регионалној сарадњи и реализацији пројеката од заједничког интереса, реализован је 7. марта 2014. године у бугарском граду Русе. Приликом посете српског председника Владе, са румунске стране је изражена спремност за пружање конкретног доприноса процесу евроинтеграција Србије у виду преношења искустава у преговарачком процесу. У том смислу, румунска страна је понудила посету главног румунског преговарача В. Пушкаша и бившег румунског комесара ЕУ за мултилингвизам Л. Орбана Београду. Румунија показује велики економски интерес за регион Балкана, а Србија је за Румунију најважнији економски партнер међу земљама Западног Балкана. Постоји румунски интерес да се са Р. Србијом реализују нови економски пројекти унутар будућег Дунавског макро-региона. Посебан потенцијал видимо у реализацији пројеката прекограничне сарадње између Србије и Румуније, као и у преношењу румунских искустава у процесу приступања ЕУ. У новом сазиву Народне скупштине Р.Србије формирана је посланичка група пријатељства са Румунијом.

Економска сарадња - Румунија показује велики економски интерес за регион Балкана, а Србија је за Румунију најважнији економски партнер међу земљама Западног Балкана. Постоји румунски интерес да се са Р. Србијом реализују нови економски пројекти унутар будућег Дунавског макро-региона. Посебан потенцијал видимо у реализацији пројеката прекограничне сарадње између Србије и Румуније, као и у преношењу румунских искустава у процесу приступања ЕУ. **Робна размена је у 2013. години незнатно премашила 1 милијарду евра, што је за око 20% мање од претходне године.**

Билатерални уговори – Наставља се консолидација правног оквира билатералне сарадње Србије са Румунијом. На снази су 122, а у поступку ратификације 3 билатерална споразума.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи ЕУ- ЕУ Програм прекограничне сарадње Румунија-Србија – У оквиру Програма прекограничне сарадње Румунија-Србија завршено је уговарање 44 пројекта предложених за финансирање у оквиру другог конкурса за доделу бесповратних средстава ЕУ. Такође у току је уговарање 11 пројекта са резервне листе. 10. децембра у Бору одржан је први у низу консултативних састанака радних група за програмирање ИПА програма прекограничне сарадње Румунија - Србија за наредни програмски период - финансијску перспективу 2014-2020. Дана 11. децембра у Бору одржан је састанак Заједничког надзорног одбора Програма. У току су припреме за наредни консултативни састанак радне групе за програмирање. Трећи састанак Заједничке радне групе за програмирање ИПА програма прекограничне сарадње Румунија - Србија за наредни програмски период - финансијску перспективу 2014-2020 заказан је за 3. март 2014. године, док ће се Заједнички надзорни одбор састати 25. марта 2014. године. Планирано је да оба састанка буду у Румунији.

Приоритети – Заједнички је интерес да се одржава континуиран политички дијалог на високом и највишем нивоу, са циљем да се укупни односи унапреде и да се пронађу решења за евентуална отворена питања. Неопходно је наставити и редовно одржавање Мешовите комисије за економску сарадњу и Мешовите комисије за мањине.

Мађарска

Преглед стања - Билатерални односи додатно су побољшани током 2013. године, а подстицај њиховом унапређивању дао је гест „историјског помирења“, односно заједничко одавање поште председника Србије и Мађарске свим недужним жртвама Другог светског рата у Чуругу у јуну 2013. Политички дијалог на високом и највишем нивоу је устаљен и додатно интензиван успешним посетама званичника две земље током 2013. године – председника Мађарске Србији, 25-26. јуна, као и министра спољних послова Ивана Мркића и председника Народне скупштине Р. Србије Небојше Стефановића Мађарској, 7-9. октобра. Заједничка седница две владе биће одржана 1. јула 2014. године у Београду. У новом сазиву Народне скупштине Р. Србије формирана је посланичка група пријатељства са Мађарском.

Економска сарадња је добра, али испод нивоа политичких односа. Њен доминантан облик је трговинска размена, која бележи тренд сталног увећања, али уз дефицит на нашој страни. У 2013. години извоз у Мађарску је износио 302,4 милиона евра, а увоз 761,2 милиона евра. Од посебног значаја је договор који су, новембра 2013. године у Букурешту, постигли премијери Р. Србије, Мађарске и НР Кине о финансирању пројекта реконструкције железничке пруге Будимпешта-Београд из кинеског фонда за земље централне и источне Европе. Као институционални оквир за економску сарадњу наших земаља на међу-владином нивоу остаје Мешовита комисија за економску сарадњу.

Билатерални уговори - Поступак консолидације уговорног стања није окончан. Покренули смо унутрашњу процедуру у циљу формирања листе уговора. Мађарска страна је изразила спремност да се потпише билатерални протокол у вези са овим сегментом сарадње. На снази је 125 споразума, а 4 су у поступку ратификације.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи ЕУ- ЕУ Програм прекограничне сарадње Мађарска-Србија – У оквиру програма прекограничне сарадње Мађарска - Србија у току је спровођење 66 пројекта уговорених у оквиру трећег конкурса за доделу бесповратних средстава ЕУ. Такође је у току уговарање два пројекта са резервне листе укупне вредности 450,000 евра. Осми састанак Заједничког надзорног одбора и пети састанак Радне групе за програмирање ИПА програма прекограничне сарадње Мађарска - Србија за наредни програмски период - финансијску перспективу 2014-2020. одржани су 18. и 19. децембар 2013. године у Новом Саду.

Приоритети – Одржавање самита две владе у Београду, 1. јула 2014.г. и наставак конструктивног политичког дијалога на свим нивоима. Редовно одржавање мешовитих комисија за економску сарадњу и за мањине, у контексту обостраног интереса за унапређење сарадње у области економије и за даље унапређење положаја мањина. Наставак подршке Мађарске приступним преговорима између Р. Србије и ЕУ, као и преношење мађарских искустава из тог процеса.

Република Бугарска

Преглед стања – Током 2013. године Р.Бугарску су посетили председник Републике Томислав Николић и председник Владе Ивица Дачић, а у посети Београду је боравио председник скупштине Р.Бугарске. Министар спољних послова Р. Србије Иван Мркић посетио је Софију у јануару 2014. године, а трилатерални састанак председника влада Румуније, Србије и Бугарске, посвећен регионалној сарадњи и реализацији пројеката од заједничког интереса, реализован је 7. марта 2014. године у бугарском граду Русе. Министар Иван Мркић је, заједно са министрима иностраних послова Бугарске и Црне Горе, присуствовао комеморативним манифестацијама посвећеним десетогодишњици саобраћајне несреће у кањону реке Лим, одржаним 6. априла 2014. године у Бијелом Пољу и Пријепољу. Поред посета на високом нивоу, реализовани су бројни сусрети ресорних министара и сусрети на маргинама међународних скупова. У новом сазиву Народне скупштине Р.Србије формирана је посланичка група пријатељства са Бугарском.

Економска сарадња се претежно заснива на робној размени, која је у 2013. години достигла скоро 600 милиона евра, уз незнатан дефицит са наше стране. У области енергетике, сарадња се одвија кроз размену електричне енергије, учешће у регионалним и међународним организацијама и интеграцијама у процесу стварања тржишта електричне енергије у ЈИЕ и сарадњу у пројектима изградње енергетске инфраструктуре. Успостављена је и конкретнија сарадња у области енергетике, посебно са отпочињањем радова на пројекту Јужни ток.

Билатерални уговори – На снази је 118, а у процесу ратификације још 6 билатералних уговора.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи ЕУ- ЕУ Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија – У оквиру програма прекограничне сарадње Бугарска-Србија у току је спровођење 83 пројекта уговорених у оквиру другог конкурса за доделу бесповратних средстава ЕУ. Дана 4. новембра у Софији организована је свечана церемонија потписивања уговора финансираних са резервне листе у склопу билатералних разговора министра регионалног развоја и локалне самоуправе Р. Србије, Игора Мировића и министарке регионалног развоја Бугарске, Десиславе Терзијеве. Први састанак Заједничке радне групе за програмирање Програма прекограничне сарадње Бугарска - Србија одржан је 7. новембра 2013. године у Софији. Донета је одлука о прикључењу још два округа програмској територији: Топлички округ у Србији и Округ Враца у Бугарској. Одлука Заједничке радне групе је достављена ЕК. Други састанак Заједничке радне групе за програмирање планиран је за фебруар, а одржаће се у Р. Србији.

Приоритети – Даље развијање билатералних односа кроз интензивирање политичког дијалога, активан однос према побољшавању положаја бугарске мањине у Србији, као и питању протезања државне границе на реци Тимок. Унапређење сарадње у свим областима од заједничког интереса, првенствено у сфери економије. Такође, за Р. Србију би била корисна бугарска искуства током процеса приступања ЕУ, нарочито у привлачењу и реализацији средстава из развојних фондова ЕУ.

Република Албанија

Преглед стања – Због парламентарних избора у Р.Албанији и дугог постизборног процеса, билатерални сусрети су реализовани на маргинама међународних скупова у другој половини године: сусрет министара иностраних послова на маргинама 68. заседања Генералне скупштине Уједињених нација у Њујорку и сусрет председника парламената на маргинама регионалне конференције у Будимпешти. Потписан је споразум о сарадњи привредних комора Београда и Тиране, а српска предузећа су имала запажен наступ на новембарском сајму робе широке потрошње у Тирани. У новом сазиву Народне скупштине Р.Србије формирана је посланичка група пријатељства са Албанијом.

Мањине – Решавање питања положаја српске мањине и заштите њених права у Албанији је од заједничког интереса, имајући у виду положај њиховог националног и културног идентитета. Српска мањина је и даље без права на употребу матерњег језика, нема школа, радио и ТВ програма, као ни писане штампе на српском. Р. Србија се залаже за закључивања билатералног Споразума о заштити права мањина.

Економска сарадња – Билатерална робна размена, иако скромна и испод потреба и могућности две земље, константно бележи пораст, а наглашен је и суфицит на нашој страни. У 2013. години достигла је 100 милиона евра, што је за око 20% више него претходне године.

Билатерални уговори – На снази је 57, а у процесу ратификације 6 споразума.

Приоритети – Консолидација односа, заштита мањина и успостављање сарадње у областима од обостраног интереса, превасходно у домену економије и евроинтеграција.

Република Турска

Преглед стања – Значајан напредак у односима Р. Србије са Р.Турском, који је постигнут од посете турског председника октобра 2009. године, настављен је од 2012. године политиком Владе Р. Србије, базиран на јачању политичког дијалога, регионалној сарадњи, као компоненти стабилизације и развоја земаља западног Балкана, уз унапређење економске сарадње. Политички дијалог на високом нивоу је развијен и интензиван, а комуникација, осим на билатералном плану, одвија се и кроз форму тројних сусрета (Србија – Турска – Босна и Херцеговина), на нивоу министара спољних послова и председника. Влада Р. Србије је интензивирала односе и реализоване су међудржавне посете на највишем нивоу. Поред министра иностраних послова Р.Турске, у 2013. години Србију су такође посетили председник Велике народне скупштине Р.Турске, потпредседник Владе Р.Турске, министар правде, као и Председник Турске агенције за координацију и развој (ТИКА). Што се српских званичника тиче, поред председника Томислава Николића, који је био у званичној билатералној посети и учествовао на трећем трилатералном Самиту Србија-Турска-БиХ, у прошлој години су реализоване и посете потпредседника Владе и министра спољне и унутрашње трговине и телекомуникација Расима Љајића, министра правде Николе Селаковића и министра без портфеља задуженог за одрживи развој недовољно развијених подручја Сулејмана Угљанина. У последњем кварталу 2013. године дошло је до застоја у политичком дијалогу са Р.Турском изазваног неодмереном изјавом премијера Р.Т.Ердогана у Призрену и изостанком прихватљивог објашњења са турске стране. У циљу ресетовања билатералних односа, 14. априла 2014. године су у Београду одржане политичке консултације на нивоу државних секретара два министарства спољних послова, а 29. маја 2014. године у Анкари су одржане консултације у области безбедносне политике. Министар иностраних послова Р.Турске је учинио званичну посету Београду 10. јуна 2014. године. У новом сазиву Народне скупштине Р.Србије формирана је посланичка група пријатељства са Турском.

Економска сарадња – Привредна размена између Србије и Турске, у износу од 760, 75 милиона долара у 2013. години, иако дуплирана у последње две године, не одговара постојећем нивоу политичког дијалога и потенцијалу којим објективно располажу две земље. Осим тога, присутан је изражен спољнотрговински дефицит на српској страни (покривеност увоза извозом је око 40%). Укупна улагања Турске у српску привреду износе око 110 милиона долара, што је далеко испод могућности. Турска показује интерес за дугорочно присуство својих компанија на плану изградње инфраструктуре у Р. Србији.

Билатерални уговори – На снази је 49, док 5 споразума чека ратификацију .

Приоритети – Јачање економске сарадње, са акцентом на повећању нашег извоза и привлачењу турских инвестиција, културно-просветне сарадње и сарадње у области евроинтеграција. Постепена ревитализација политичког дијалога, у мери која ће зависити од постављања турске стране према виталним националним интересима Р. Србије.

Република Грчка

Преглед стања – Односи су традиционално пријатељски и без отворених питања. Атина континуирано подржава Србију у свим стратешким спољнополитичким приоритетима: процесу ЕУ интеграције, заштити суверенитета и територијалног интегритета на КиМ, као и на плану унапређења регионалне сарадње. Председник Владе Ивица Дачић и први потпредседник Владе Р. Србије Александар Вучић су у мандату претходне владе учинили одвојене званичне посете Грчкој, док су Р. Србију посетили председник и министар унутрашњих послова Грчке. Бројни сусрети су реализовани и на маргинама међународних скупова. У фебруару 2014.г. ППВ и МИП Е. Вензелос је посетио Београд у својству председавајућег Савету ЕУ. Први пот-

председник Владе и министар спољних послова Србије У новом сазиву Народне скупштине Р.Србије формирана је посланичка група пријатељства са Грчком.

Европске интеграције - Грчка пружа снажну подршку интеграцији Србије и целог региону ЈИЕ у ЕУ. Због економске кризе, отпора појединих чланица ЕУ даљем проширењу и спора са Скопљем процес евроинтеграција Западног Балкана није међу званичним приоритетима грчког председавања ЕУ, али политика проширења остаје стратешко опредељење грчке спољне политике. У том контексту, у Солуну је у 7-8 маја 2014. године одржана министарска конференција ЕУ – Западни Балкан, на којој је учествовао први потпредседник Владе и министар спољних послова Р.Србије И.Дачић.

Економска сарадња – Грчка је један од највећих инвеститора у Србији (2,2 млрд. евра, реализоване у процесу приватизације кроз *green field* инвестиције и заједничка улагања), док је спољнотрговинска размена стабилна (око 400 милиона евра). Ипак, билатерална економска сарадња не одговара у потпуности реалним потребама и могућностима две земље, те не прати достигнути ниво политичких односа. Због негативних ефеката економске кризе, један од значајнијих грчких инвеститора у Србији – ОТЕ, повукао се из власништва Телекома, продајући својих 20% удела српском мобилном оператеру за 380 мил. евра, 26. јануара 2012. године. Грчки парламент је 15. децембра 2011.г. продужио рок за реализацију хеленик плана ХиПЕРБ у Србији до 2020.г.

Уговорни односи - између Грчке и Србије на снази је 39, а у процесу ратификације 2 билатерална уговора.

Приоритети – Сусрети на високом и техничком нивоу (редовно заседање Комитета за примену Меморандума о сарадњи два МИП за убрзање интеграционог процеса Р. Србије у ЕУ из 2010. године) ради одржавања грчке подршке европским интеграцијама Србије, као и у вези са непризнавањем ЈПНК. Иницирање сусрета привредника и државних представника ради даљег развоја економске, трговинске и инвестиционе сарадње. За другу половину 2014. године планирано је одржавање заједничке седнице две владе.

Република Кипар

Преглед стања – Традиционално су веома добри, засновани на историјској блискости и пријатељству. Кипар за Србију представља веома важан партнера и принципијелно и активно је подржава у кључним спољнополитичким приоритетима – питању КиМ и интеграцији у ЕУ. Политички дијалог је врло развијен, редовно се размеђују посете на највишем и високом нивоу. У Београду је 30. јануара 2013.г. одржан први Самит влада Р. Србије и Р. Кипар и том приликом је потписан Меморандум о разумевању између две владе о успостављању унапређеног партнерства. Истовремено, председник Томислав Николић и министар спољних послова Р. Србије Иван Мркић су, током посете Никозији поводом сахране бившег кипарског председника Клеридиса, имали одвојене сусрете са актуелним председником Н.Анастасијадисом и са министром иностраних послова Кипра Ј.Касулидисом. Билатерална посета кипарског министра иностраних послова Београду реализована је 24. фебруара 2014. године. У новом сазиву Народне скупштине Р.Србије формирана је посланичка група пријатељства са Кипром.

Економска сарадња – Робна размена је уске структуре и скромног обима (око 55 милиона евра), али је Кипар један од значајнијих страних инвеститора у Р. Србији. Простор за повећање економске, трговинске и финансијске сарадње, као и за веће инвестиције је велик. Унапређењу економских веза доприносе састанци пословних форума, као и активности Пословног савета Кипар – Србија са којим сарадњу остварују ПКС и СИЕПА.

Уговорни односи – На снази је 25, а у процесу ратификације 1 билатерални уговор.

Приоритети – Заинтересовани смо за наставак, интензивирање и конкретизацију сарадње на плану евроинтеграција, нарочито кад је у питању преношење кипарских искустава у овом процесу. Такође, предстоји рад на комплетирању и иновирању уговорне основе и интензивирању билатералне економске сарадње.

Република Италија

Преглед стања - Са Р. Италијом, као стратешким партнером и једним од главних економских партнера, настављени су контакти на највишем политичком и економском нивоу. Први потпредседник Владе и министар одбране Р. Србије Александар Вучић је учинио званич-

ну посету Италији, а у одвојеним посетама Београду боравили су италијанска министарка иностраних послова Ема Бонино, заменица министра иностраних послова Марта Дасу и министар одбране Марио Мауро. Током Трећег самита две владе Италија-Србија, одржаног у Анкони, 15. октобра 2013. потписано је неколико билатералних споразума у различитим областима, најављене су нове италијанске инвестиције у Србији и још једном потврђена безрезервна подршка Србији у процесу евроинтеграција. Поред тога, бројни сусрети су реализовани на маргинама међународних скуповима. Министарка иностраних послова Р.Италије ће посетити Београд 28. јула 2014. године. У новом сазиву Народне скупштине Р.Србије формирана је посланичка група пријатељства са Италијом.

Економска сарадња - Италија је један од најважнијих привредних партнера Србије. Водећа је земља инвеститор по укупној суми уложеног новца (3,15 милијарди евра) и броју инвестиционих пројеката (61). У 2013. била је први спољнотрговински партнер, извоз у Италију износио је 2,4 мл. долара, а приближно толико износио је и увоз.

Билатерални споразуми – На снази је 161, а у процесу ратификације још 9 билатералних уговора.

Приоритети – даље јачање званичне комуникације на свим нивоима; јачање привредне сарадње и привлачење италијанских инвестиција; коришћење италијанских искустава у процесу евроинтеграција.

1.3.2. Међународне обавезе

Сарадња са Међународним трибуналом за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године (МКТЈ)

Сарадња Републике Србије са Међународним трибуналом за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године (МКТЈ) одвија се на основу Закона о сарадњи Србије и Црне Горе са Међународним трибуналом за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године („Сл. лист СРЈ“, бр. 18/2002 и „Сл. лист СЦГ“ бр. 16/2003).

Република Србија испуњава своју међународну обавезу пуне сарадње са МКТЈ. Изашла је у сусрет бројним захтевима за помоћ и правно поштује одлуке Трибунала. С обзиром на то да из Тужилаштва стиже све мањи број конкретних захтева за правну помоћ, фокус сарадње се усмерава ка унапређењу регионалне сарадње у откривању и кажњавању учинилаца ратних злочина на простору бивше СФРЈ.

Република Србија је окончала сарадњу са МКТЈ у погледу предаје окривљених, након предаје Горана Хацића 22. јула 2011. године. Република Србија је МКТЈ предала 45 од 46 лица окривљених за злочине за које се суди пред Трибуналом, док је један окривљени преминуо пре предаје.

Остваривање сарадње са МКТЈ у области достављања документације, приступа архивама и сведоцима и свим другим техничким аспектима сарадње је у надлежности Националног савета за сарадњу са МКТЈ. Стручну и административну подршку раду Националног савета за сарадњу са МКТЈ од априла 2014. године пружа Министарство правде Републике Србије, након доношења Закона о министарствима („Службени гласник Републике Србије“ број 44/2014).

У погледу сарадње Републике Србије са Тужилашвом МКТЈ која се односи на достављање документације за припрему доказа у поступцима, приступа архивама, ослобађање сведока дужности чувања државне, службене или војне тајне, Влада Републике Србије је позитивно одговорила на 2151 захтева за помоћ Тужилаштва МКТЈ, осим пар који су у фази решавања.

Ниједан захтев Тужилаштва МКТЈ и одбрана окривљених да се оствари увид у архиве није одбијен.

Сви сведоци за које су Тужилаштво МКТЈ и одбране оптужених пред МКТЈ захтевали да буду ослобођени обавезе чувања тајне, да би им се омогућило да дају свој исказ у поступцима пред Трибуналом, њих више од 772, ослобођени су дужности чувања тајне.

Поступљено је по свим захтевима Трибунала за уручење судских позива и других писмена лицима на територији Републике Србије.

Поступљено је по свим захтевима Трибунала за пружање заштите сведоцима који се налазе на територији на којој органи Републике Србије имају надлежност.

Од укупно 1322 захтева за помоћ одбрана оптужених пред МКТЈ, у периоду од краја 2004. године до данас, у потпуности је одговорено на готово све захтеве.

Услови под којима су окривљени пред МКТЈ, на основу одлука судских већа Трибунала, пуштани на привремени боравак на слободи поштовани су беспрекорно и у свим случајевима окривљени су враћани у Притворску јединицу УН у Хагу.

Сарадња Републике Србије са МКТЈ је у више извештаја председника МКТЈ и главног тужиоца МКТЈ презентованих на седницама Савета безбедности Уједињених нација окарактерисана као позитивна и успешна, као и у последњем, саопштеним на седници СБ УН 5. јуна 2014. године.

Република Србија нема нерешених или отворених питања у процесу сарадње са МКТЈ.

Влада Републике Србије је покренула иницијативу да Савет безбедности УН донесе одлуку на основу које би осуђени пред МКТЈ могли да издржавају затворске казне у Републици Србији и изразила спремност за закључивање споразума који то регулише.

Осим надлежних органа у Р. Србији, у остваривање сарадње са МКТЈ укључена је и Амбасада Р. Србије у Хагу, која има радне контакте са председником МКТЈ, секретаром и др. и ангажује се на унапређењу односа са Секретаријатом у решавању практичних питања која се односе на положај окривљених. Амбасада, такође, остварује сарадњу и са Притворском јединицом у Шевенингену у вези са хашким оптуженицима који се тамо налазе.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије је 2011. године започело сарадњу са Канцеларијом МКТЈ у Београду, када је представљен Outreach програм Трибунала, а Секретаријат Трибунала иницирао његово увођење у средње школе и универзитете у Републици Србији (као што је случај већ две године у Хрватској, БиХ и на Косову). Међутим, исти није реализован школске 2011/12. године као што је било планирано јер је било примедби на достављену презентацију. Крајем 2012. године је договорено да се презентација ревидира и да ће програм бити реализован у 20 средњих школа. Министарство просвете, науке и технолошког развоја планира да обнови подршку Outreach програму у Републици Србији и проучи искуства из реализације програма у земљама региона. Такође ће формирати посебну радну групу и направити додатне консултације са представницима Канцеларије МКТЈ у Београду ради наставка сарадње на овом програму.

Поступци пред Међународним судом правде

Пред Међународним судом правде у Хагу води се спор по тужби Р. Хрватске против Р. Србије (и нашој касније поднетој противтужби) због кршења Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида (*Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide – Croatia v. Serbia*) и нашој контратужби.

Спор је 2. јула 1999. године покренула РХ против СРЈ. СР Југославија је 2002. године истакла прелиминарне приговоре који су се односили на надлежност Суда да поступа у овом спору (будући да у време покретања спора СРЈ није била чланица УН, нити уговорна страна предметне Конвенције). Суд је 18. новембра 2008. године одлучио да је надлежан за поступање по хрватској тужби, а одлука о томе да ли има временску надлежност да разматра догађаје пре настанка СРЈ одложена је за усмену расправу.

Покушаји да се спор реши вансудским путем нису успели, иако је Р. Србија поступила по неким конкретним захтевима Р. Хрватске. Стога је Влада Р. Србије 20. новембра 2008. године одлучила да Министарство спољних послова предузме мере за припрему и подношење противтужбеног захтева у овом спору како би се допринело утврђивању истине о сукобу и злочинима извршеним на територији Хрватске од 1991. до 1995. године и како би се побољшао процесни положај Р. Србије у овом предмету. Одговор на хрватску тужбу, са противтужбеним захтевом поднет је 4. јануара 2010. године.

Усмена расправа у овом спору трајала је од 3. марта до 1. априла 2014. године. Доношење пресуде се не очекује пре јесени.

Сарадња Р. Србије са Међународним кривичним судом

Р. Србија, односно СР Југославија, је један од оснивача Међународног кривичног суда, који данас има 122 државе чланице. Потписала је Римски статут Међународног кривичног суда 19. децембра 2000. године, а ратификовала га је 6. септембра 2001. године.

Такође је један од првих потписника Споразума о привилегијама и имунитетима (потписан 18. јула 2003, ратификован 7. маја 2004. године).

Након ратификације ова правна документа постала су саставни део унутрашњег правног поретка и Р. Србија је предузела свеобухватне активности у циљу њихове хармонизације са националним законодавством. Септембра 2009. године усвојен је Закон о сарадњи са Међународним кривичним судом, који је објављен у „Службеном гласнику РС“ бр. 72/2009 од 3. септембра 2009. године.

Р. Србија је јануара 2011. закључила Споразум са међународним кривичним судом којим се омогућава да лица осуђена од стране тог суда издржавају казне затвора у Р. Србији. Закон о потврђивању овог споразума објављен је у „Службеном гласнику РС – Међународни уговори“, бр. 3/2011 од 9. маја 2011. године. Р. Србија је прва држава у региону ЈИЕ која је закључила такав споразум са МКС.

Представник Р. Србије је учествовао на 12. заседању Скупштине држава чланица МКС које је одржано у Хагу 20-28. новембра 2013. године. На поменутом заседању извршен је избор једног судије и шест чланова Комитета за буџет и финансије. Учествојући у генералној дебати, представник Р. Србије је истакао значај Суда и његове улоге у кажњавању оних који су најдоговорнији за озбиљно кршење међународног хуманитарног права. Р. Србија ће наставити да подржава Суд и залаже се за сарадњу држава чланица.

На поменутој скупштини, Р. Србија је дала пуну подршку и коспонзорисала заједничку изјаву Холандије у вези са иницијативом (Холандије, Аргентине, Белгије и Словеније) да отпочну преговори о закључењу међународних уговора о узајамној правној помоћи и екстрадицији у вези са кривичним делима геноцида, ратних злочина и злочина против човечности.

У Хагу делује неформална дипломатска „Група пријатеља МКС“, са циљем да промовише и подржи Суд. Први саветник у Амбасади Р. Србије у Хагу био је координатор ове групе током 2013. године.

Представници Србије учествовали су на првом регионалном (за источноевропску групу) Семинару о ратификацији и имплементацији амандмана из Кампале, који је одржан у Брду, Словенија, од 15-16. маја 2014. године. Амандмани из Кампале, усвојени на Ревизионој конференцији 2010. године, представљају измене Римског статута које садрже дефиницију кривичног дела агресије, као и одређене претпоставке за стварну надлежност суда и индивидуалну одговорност за злочин агресије.

Тринаесто заседање Скупштине држава чланица Римског статута биће одржано у УН у Њујорку, 8-17. децембра 2014. године. Том приликом биће изабрано шест судија овог суда за период од 2015-2024. година. Из Министарства спољних послова је предложено да професор Зоран Стојановић буде кандидат Републике Србије за место судије овог суда. Професор Стојановић је редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду и представник Републике Србије на Скупштини држава чланица Међународног кривичног суда. Унутрашња процедура за ову кандидатуру је још увек у току.

2. ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИЈУМИ

2.1. Постојање функционалне тржишне економије

2.1.1. Широки политички консензус о основама економске политике

У Србији постоји широки политички консензус о основама економске политике. Постигнут је у тешкој економској и социјалној ситуацији коалициони споразум на нивоу Владе и социјални договор Владе, запослених и послодаваца да економска политика буде развојна, усмерена на опоравак и јачање привреде, повећање запослености и подизање животног стандарда грађана Србије. Развојно оријентисана економска политика резултат је договора државе, привреде и синдиката заснованог на принципу активног партнерства у раду Социјално-економског савета Владе.

Спроводећи развојно оријентисану економску политику Влада је посвећена развијању партнерског односа са привредом и стварању подстицајног амбијента за инвеститоре и привреднике, са циљем да обезбеди боље услове пословања у односу на наше окружење и допринесе подизању конкурентности наших предузећа и кредибилитету земље. У том погледу држава ће посебну пажњу посветити стварању услова за стабилнију националну валуту, повољнију цену капитала, ефикасније административне процедуре, подстицање привреде и извоза, повећање субвенција пољопривреди. Предузимањем тих мера омогућиће се опоравак српске економија са циљем да из кризе изађе уравнотеженија и спремна да започне одржив раст којим би конвергирала нивоу дохотка ЕУ, што и јесте крајњи економски циљ Србије.

Економска политика Владе је оријентисана не само на развој него и на штедњу. Сагласно томе, у условима економске кризе, држава и финансијски сектор имају кључну улогу у покретању националне економије, пре свега, новог инвестиционог развојног циклуса који ће обухватити првенствено пољопривреду и прехрамбену индустрију, аутомобилску индустрију, ИТ сектор, грађевинарство, енергетику и саобраћајну инфраструктуру. Исто тако, привлачење страних инвестиција је важан приоритет за оживљавање српске привреде. Смањивање нерационалне јавне потрошње и повећање инвестиционе потрошње као кључни приоритети фискалне политике значајно ће допринети подстицању раста и повећању запошљавања.

Важну улогу у утврђивању и спровођењу економске политике Владе имају синдикати кроз активности у Социјално-економском савету Републике Србије и Републичкој агенцији за мирно решавање радних спорова, а не путем штрајкова и у судском поступку. Тиме се кроз активно партнерство Владе, привреде и синдиката обезбеђује да терет економске кризе и трошкове транзиције деле сви слојеви становништва, уз заштиту социјално угроженог становништва.

2.1.2. Макроекономска стабилност

Преглед стања

У Републици Србији постоји широк политички консензус о основама тржишне економије. У досадашњем транзиционом периоду Србија је предузела важне кораке ка успостављању функционалне тржишне економије и достигла одређени ниво макроекономске стабилности који омогућава привредним друштвима да доносе пословне одлуке у предвидивом окружењу. Развија се слободно деловање тржишних снага кроз процес приватизације и либерализације трговине и цена и процес укидања препрека за улазак на тржиште и за излазак са тржишта. При томе, функционисање тржишних механизма и даље отежавају системске деформације и правна несигурност.

У власничкој структури привреде присуство државе је и даље високо. Након тринаест година транзиције приватни сектор је недовољно развијен, неконкурентан и незаштићен. Репорме привреде напредују споро и постоји велика структурна нефлексибилност и велики домаћи и спољни дефицит. Држава кроз помоћ у виду субвенција и пореских подстицаја негативно утиче на конкурентност. У већем броју сектора и даље постоје монополистичке структуре под контролом државе.

Србија ће у погледу испуњавања економских критеријума за чланство у ЕУ учинити даље напоре у реструктурирању привреде и побољшању пословног окружења, посебно јачањем владавине права и отклањањем административних препрека, јачањем конкуренције и улоге приватног сектора и стварањем флексибилнијих услова тржишта рада. Истовремено ће убрзати структурне реформе како би унапредила продуктивност привреде и пословну климу која ће омогућити пораст инвестиција и тиме повећати способност привреде за притисак конкуренције и тржишних снага из ЕУ.

Најважније активности и мере у 2013. години

Макроекономска стабилност као кључни економски критеријум за чланство у ЕУ представљала је приоритет економске политике у 2013. години. У испуњавању овог критеријума Србија је у 2013. години остваривала значајан напредак. Инфлација је смањена на 2,2% на годишњем нивоу. Дефицит текућег рачуна платног биланса је смањен на око 5% БДП. Фискални дефицит опште државе је смањен на 5,0% БДП. Стопа незапослености по АРС је смањена на 20,1%. Стварање одрживе макроекономске стабилности захтева додатне мере фискалне консолидације и брже спровођење структурних реформи. Стога је неопходно усвајање и примена кредибилног средњорочног плана фискалне консолидације и средњорочног плана кључних структурних реформи, како би се отклониле препреке које спречавају раст и остварила одржива фискална позиција земље.

Имајући у виду негативне макроекономске трендове формиране претходних година, економска политика Владе у 2013. години је била усмерена на спровођење мера фискалне консолидације. Најзначајнија мера на приходној страни је повећање пореских стопа на индиректне порезе, а на расходној страни ограничени раст зарада запослених у јавном сектору и пензија.

Кључни приоритет економске политике у 2013. години, поред фискалне консолидације, било је започињање структурних реформи. Фискалном стратегијом је утврђен средњорочни план структурних реформи којима се унапређује пословно окружење, тржиште рада и јавни сектор у целини. У томе кључну улогу имају надлежна републичка министарства. Међутим, ресори у припреми и спровођењу реформи из своје надлежности нису остварили очекивани напредак.

Планиране приоритетне активности и мере

У Републици Србији постоји најшири консензус да је макроекономска стабилност, која укључује унутрашњу и спољну стабилност, од кључне важности за успостављање и функционисање тржишне привреде и за одржив привредни раст, јер ствара климу предвидивости за привредне субјекте. Стога ће се у наредном периоду посебна пажња посветити успостављању и одржавању макроекономске стабилности која подразумева одговарајућу стабилност цена, одрживост јавних финансија и платнобилансну одрживост.

Узимајући у обзир постојеће макроекономске неравнотеже, економска политика у наредним годинама биће оријентисана на стварање услова за дугорочно одрживу макроекономску стабилност, што је повезано са процесом стабилизације и придруживања Србије ЕУ и са испуњавањем услова за пуноправно чланство у Унији. У том погледу одржива макроекономска стабилност подразумева постизање ниских и стабилних стопа инфлације и смањивање платнобилансне и фискалне неравнотеже. Кредибилна економска политика на тај начин ствара амбијент за стабилност и раст привреде, а кључну улогу у томе има фискална политика усмерена на релативно смањење дефицита и дуга.

Кључни услови за успостављање и одржавање макроекономске стабилности у средњем року су:

- спровођење тржишних реформи и завршетак трансформације привреде са доминантним приватним сектором, тржишном оријентацијом, јачањем економских слобода и предузетништва, стимулативним пословним и инвестиционим амбијентом,
- убрзан и стабилан опоравак привреде након изласка из рецесије и повратак на више и одрживе стопе привредног раста засноване на повећању извоза, инвестиција и запошљавања, уз модернизацију националне привредне инфраструктуре, пре свега, енергетике, саобраћаја и телекомуникација,

- успостављање опадајућег тренда инфлације и њено свођење на низак и стабилан ниво кроз режим монетарне политике,
- фискално прилагођавање и смањење фискалног дефицита на одржив ниво, што ће зависити од раста привредне активности и од могућности смањивања појединих јавних расхода,
- прилагођавање текућег рачуна платног биланса и смањење екстерне неравнотеже на бази бржег раста извоза.

Фискално прилагођавање као претпоставка макроекономске стабилности подржано је изменама Закона о буџетском систему којима су успостављена фискална правила која се односе на јавну потрошњу, фискални дефицит и јавни дуг. Општа и посебна фискална правила утврђена Законом о буџетском систему донета су са циљем да се обезбеди дугорочна одрживост фискалне политике кроз планирано смањивање текуће буџетске потрошње, пре свега плата у јавном сектору и пензија и истовремено повећање јавних инвестиција, тако да се смањи фискални дефицит општег нивоа државе на одржив ниво као и да се заустави раст јавног дуга и отпочне смањење удела јавног дуга у БДП.

Фискалном стратегијом утврђен је сет мера за стабилизацију јавних финансија које ће се ефектуирати у 2014. години и наредним годинама.

На приходној страни предвиђено је додатно повећање прихода по основу систематског сузбијања сиве економије, увођења процентуалног умањења нето примања запослених у јавном сектору преко одређених прагова (60.000 и 100.000 динара нето), повећања посебне стопе пореза на додату вредност са 8% на 10%, повећања наплате акциза на дуван спречавањем нелегалног промета дувана и дуванских производа и укидања олакшица код пореза на добит правних лица.

На расходној страни предвиђене су додатне кључне мере као што је рестриктивна индексација плата запослених у јавном сектору и пензија, контрола и ограничавање додатака на зараде запослених у јавном сектору за остварене резултате рада, рационализација и ефикаснија контрола набавки, смањење расхода камата по основу рефинансирања скупог јавног дуга једитинијим средствима, повећање расхода за социјалну заштиту због повећања броја прималаца социјалне помоћи и износа материјалног обезбеђења породице.

Фискалном стратегијом утврђен је план структурних реформи реалног и јавног сектора који ће се спроводити ради учвршћивања макроекономске стабилности и покретања раста.

Планиране структурне реформе односе се на унапређење пословног окружења, унапређење поступка издавања грађевинских дозвола, унапређење тржишта рада, унапређење пореског система и политике, унапређење управљања јавним финансијама, завршетак приватизације и реструктурирања државних предузећа, смањење и укидање директних и индиректних субвенција државним предузећима и успостављање ефикасног система планирања, доделе и трошења свих буџетских субвенција, унапређење јавног пензијског система, унапређење јавног здравственог система, унапређење јавног образовног система, унапређење система социјалне заштите и унапређење локалних јавних финансија.

Координација монетарне и фискалне политике је од посебног значаја за макроекономску стабилност. Пожељна је комбинација релаксираних монетарне политике која би са нижим каматним стопама стимулисала приватни сектор и одговорне фискалне политике која обезбеђује смањење нивоа јавне потрошње, нижи фискални дефицит и нижи ниво јавног дуга.

Макроекономска кретања у периоду 2010-2012. године

Након привредног раста од 1,0% у 2010. и 1,6% у 2011, пад БДП-а у 2012. износио је 1,5% и био је виши у односу на земље региона. Оваква кретања у 2012. су једним делом последица рецесије у зони евра, али у већој мери суше, услед које је забележен пад пољопривредне производње од 17,3% (допринос БДП-у -1,5 п.п.).

Пре кризе, раст БДП-а био је са расходне стране вођен потрошњом, што је довело до знатног раста нивоа дефицита текућег рачуна платног биланса који у 2008. години достигао ниво од чак 21,6% БДП-а. Висок дефицит текућег рачуна био је финансиран пре свега високим приливом капитала из иностранства, углавном од приватизација. Тренд је преокренут избијањем светске економске кризе, што је резултирало падом дефицита у 2009. на трећину нивоа из 2008,

уз позитиван допринос нето извоза кретању БДП-а захваљујући мањем паду, а затим и знатно бржем опоравку извоза од увоза.

Нето извоз је дао највећи позитиван допринос кретању БДП-а у 2010. години, док је 2011. и 2012. највећи позитиван допринос потекао од инвестиција. Треба истаћи инвестиције у аутомобилској и нафтној индустрији које су обележиле две поменуте године и које су већ у наредној 2013. години допринеле привредном расту који има изгледе да постане одржив и побољшању платнобилансне позиције земље. Номинални раст инвестиција у основна средства у 2011. и 2012. износио је 15,7% и 21,0%, док је реални раст износио 8,4% (допринос БДП-у од 1,5 п.п.) и 14,4% (допринос БДП-у од 2,7 п.п.), респективно.

Посматрано с производне стране, раст БДП-а од 1,0% у 2010. био је у целости вођен услугама, док су пољопривреда и индустрија дале неутралан допринос расту. Пад активности од 7,1% (допринос -0,3 п.п.) те године забележен је у сектору грађевинарства. Структура раста у 2011. била је битно другачија уз највећи позитиван допринос индустрије (+0,5 п.п.) и грађевинарства (+0,4 п.п.). Допринос услуга (+0,3 п.п.) у 2011. значајно је смањен у односу на претходну годину услед пада активности трговине од 6,5% (-0,6 п.п.). Након две године раста, БДП у 2012. бележи пад од 1,5% услед рекордног пада пољопривредне производње од 17,3% (допринос -1,5 п.п.) изазваног сушом. На пад економске активности утицала је и рецесија у зони евра услед које је укупна индустрија забележила пад од 0,6% упркос почетној фази експанзије аутомобилске индустрије.

У области тржишта рада, негативни трендови су кулминирали 2012. године када је у априлу те године стопа незапослености достигла 25,5%, док је стопа запослености истовремено пала на најнижи ниво и износила 34,3%. Поређења ради, стопа незапослености у априлу 2010. износила је 19,2%, док је стопа запослености била на нивоу од 38,1%. У периоду 2010 – 2012. реалне зараде су забележиле незнатан раст од 1,0%, 0,2% и 1,1%, респективно. Такво кретање зарада резултат је раста зарада у приватном сектору, док су зараде у јавном сектору у све три поменуте године забележиле пад, што указује да се приватни сектор прилагођавао условима кризе пре свега преко смањења запослености, а јавни сектор смањењем реалних зарада.

Након снажног прилагођавања у 2009. години, дефицит текућег рачуна је поново почео да расте. Наиме, у 2010. години је, упркос знатно бржем расту извоза од увоза, притисак на текући дефицит потекао од повећања одлива на рачуну дохотка, као и од мањег прилива дознака у односу на претходну (рекордну) годину. У наредне две године прилив дознака је наставио да се смањује, док је увоз растао знатно брже од извоза, пре свега услед увоза опреме (углавном за аутомобилску и нафтну индустрију). Тренд раста текућег дефицита кулминирао је са фискалном експанзијом пред изборе у првој половини 2012. године. То је за последицу имало раст текућег дефицита на 10,7% БДП-а у 2012. години, иако су већ у другој половини те године ступиле су на снагу прве мере фискалне консолидације. Међутим, то је, уз почетак извоза Фијата, поставило добру основу за смањење неравнотеже у наредној години. Знатан прилив СДИ у 2010. и 2011. (2,7 млрд евра укупно), усмерен превасходно у прерађивачку индустрију допринео је расту извоза у 2013. години. Ипак, тај прилив је 2012. готово заустављен (свега 0,2 млрд. евра) услед једнократних одлива по основу инвестиција у области телекомуникација.

У периоду од 2010. до 2012. године, кретање инфлације је у највећој мери било условљено кретањем цена хране. С обзиром на високо учешће хране у индексу потрошачких цена, инфлација у Србији је посебно осетљива на ценовне поремећаје ове групе производа. Посматрани период карактерише изражена волатилност међугодишње инфлације, која је у великој мери била последица карактера пољопривредних сезона.

Међугодишња инфлација је током 2010. године имала различит правац кретања у првој и другој половини године. У првој половини године кретала се испод доње границе дозвољеног одступања од циља, да би средином године дошло до заокрета када је почела да расте и у октобру је прешла горњу границу дозвољеног одступања од циља. Крајем године износила је 10,3% (циљ $6 \pm 2\%$). Инфлаторни притисци потекли су у највећој мери од знатног раста цена хране, депрецијације динара из претходног периода и раста инфлационих очекивања. Раст цена хране био је последица глобално лоше пољопривредне сезоне, услед чега је дошло до раста светских цена хране. Поред тога, због неадекватних системских решења, цене хране у Србији су знатно нестабилније од цена у земљама у окружењу, што је утицало на њихов виши раст у другој

Табела 1. Основни макроекономски показатељи

	2010.	2011.	2012.	2013.
БДП, у текућим ценама, млн динара	2.881.891	3.208.620	3.348.689	3.621.000
БДП, у текућим ценама, млн евра	27.968	31.472	29.601	32.016
БДП, реални раст, %	1,0	1,6	-1,5	2,5
Инфлација (ИПЦ), крај периода, %	10,3	7,0	12,2	2,2
Инфлација (ИПЦ), просек периода, %	6,5	11,0	7,8	7,8
Стопа незапослености, ¹ %	19,2	23,0	23,9	22,1
Кретање просечног броја запослених, ¹ %	-8,4	-6,0	-1,1	3,7
Спољнотрговински дефицит, % БДП-а	-16,4	-16,9	-18,5	-12,4
Дефицит текућег рачуна платног биланса, % БДП-а	-6,7	-9,1	-10,7	-5,0
СДИ, нето, млн евра	860	1827	242	761
СДИ, нето, % БДП-а	3,1	5,8	0,8	2,4
Консолидовани фискални резултат, % БДП-а	-4,7	-4,9	-6,5	-4,9
Јавни дуг, % БДП-а	44,5	48,2	59,3	63,6
Спољни дуг, % БДП-а	85,1	76,6	86,9	80,7

¹ Извор: Анкета о радној снази.

половини године. Народна банка Србије је, у датом периоду, реаговала повећањем рестриктивности како би спречила пренос ефеката пољопривредног шока на инфлациона очекивања.

Међугодишња инфлација је током првих месеци 2011. године наставила да расте и максималну вредност (14,7%) достигла у априлу 2011, након чега је отпочела пад и у границе дозвољеног одступања од циља вратила се у јануару 2012.

Током прве половине 2012. године међугодишња инфлација се кретала унутар граница дозвољеног одступања од циља, изузев у априлу када се нашла незнатно испод доње границе циља (остварено 2,7%, доња граница за април 2,8%). Од јула међугодишња инфлација се поново нашла изнад горње границе дозвољеног одступања од циља, а крајем године износила је 12,2%. Раст инфлације у другој половини године, последица је трошковних притисака на цене хране услед лоше пољопривредне сезоне, депрецијације динара из П1 2012. године, раста регулисаних цена, као и раста ПДВ-а и акциза.

Макроекономска кретања у 2013. години

Макроекономска кретања у 2013. години су била повољнија у поређењу с претходним периодом – раст економске активности остварен је захваљујући опоравку пољопривредне и индустријске производње, инфлација је падала током целе године и у децембру је износила 2,2% међугодишње, а позитивне тенденције су уочене и на тржишту рада. Највећи помак је остварен у смањењу спољне неравнотеже, и то је постигнуто захваљујући знатно бржем расту извоза од увоза, чему су допринеле и мере фискалне консолидације. Као резултат тога, створена је повољнија основа за одрживост екстерне позиције економије и стабилност курса динара.

Економска активност је у 2013. забележила раст од 2,5%, пре свега захваљујући опоравку пољопривредне (1,5 п.п.) и индустријске производње (1,0 п.п.). С друге стране, снажан пад сектора грађевинарства негативно је допринео економској активности (-1,0 п.п.). Пољопривредна производња је у 2013. порасла 20,4%, надокнадивши тако лоше резултате из 2012. године. Добри резултати у пољопривреди одразили су се и на опоравак производње прехранбене индустрије у другој половини 2013. Опоравак индустрије у 2013. био је вођен растом у аутомобилске и нафтне индустрије, чији је физички обим повећан 139,9% и 48,2%, респективно. Поред ове две области запажен раст физичког обима производње забележен је и у хемијској индустрији и производњи електричне опреме. С друге стране, пад физичког обима индустријске производње регистрован је у производњи рачунара, машина и производа од гуме и пластике.

Посматрано с расходне стране, раст БДП-а је у потпуности био вођен нето извозом, чији допринос је износио 5,1 п.п., док је домаћа потрошња била у паду (допринос БДП-у -2,7 п.п.)

Снажан допринос нето извоза остварен је захваљујући активирању ранијих инвестиција у аутомобилској и нафтној индустрији, а додатан допринос у другој половини године потиче и од опоравка извоза пољопривредних производа. С друге стране, све компоненте домаће тражње су биле у паду, при чему је пад био најизраженији код државних инвестиција због примене мера фискалне консолидације.

Након знатног пораста у 2012. години, као последице лоше пољопривредне сезоне и тиме узрокованог раста цена хране, међугодишња инфлација је у 2013. забележила знатан пад – она је снижена са 12,8% у јануару на 2,2% у децембру. Раст цена у 2013. готово у потпуности је био последица раста регулисаних цена (допринос ИПЦ-у 2,1 п.п), док су цене хране на нивоу године деловале дезинфлаторно. Просечна месечна стопа инфлације у 2013. износила је 0,2%. Поред мера монетарне политике, ниским инфлаторним притисцима у 2013. допринели су и добра пољопривредна сезона, ниска агрегатна тражња, релативна стабилност курса динара и пад инфлационих очекивања. Ипак, већи део године међугодишња инфлација кретала се изван граница дозвољеног одступања од циља. Иако је опадала, она је до августа остала изнад горње границе циља, пре свега услед високог месечног раста потрошачких цена у другој половини 2012, који се у обрачуну међугодишње инфлације задржава годину дана. У септембру је међугодишња инфлација ушла у границе циља, да би затим, у четвртом тромесечју, неочекивано снажно појефтинијење воћа узроковало њено привремено спуштање испод доње границе циља. Смиривање инфлаторних притисака утицало је на одлуку Народне банке Србије да од маја 2013. до краја године референтну каматну стопу смањи за 225 б.п. – са 11,75% на 9,5%. Иако су инфлаторни притисци били ниски, монетарна политика је опрезно ублажавана имајући у виду ризике који проистичу из потенцијално негативних ефеката на Србију по основу кретања на међународном финансијском тржишту, пре свега, одлуке ФЕД-а о постепеном смањивању квантитативних олакшица.

Након трогодишњег раста, стопа незапослености је у 2013. години према Анкети о радној снази смањена у односу на 2012. за 1,8 процентних поена и износила је 22,1%. У 2013. заустановљен је и тренд смањења формалне стопе запослености (37,7% у 2013, наспрам 35,5% у 2012) и неформалне стопе запослености (19,2% у 2013, наспрам 17,5% у 2012). С друге стране, реална нето зарада је у 2013. години била у паду за -1,5%, што је последица реалног пада зарада у јавном сектору због примене мера фискалне консолидације, док је у приватном остварен незнатан раст. То је, поред раста продуктивности, резултирало и смањењем јединичних трошкова рада укупне економије.

Прву половину 2013. године карактерисао је раст унутрашње неравнотеже, упркос најављеној фискалној консолидацији, услед прецењених јавних прихода. Наиме, оријентисаност модела економског раста ка нето извозу довела је до трајног пада удела индиректних пореза у БДП-у. Првобитно пројектован дефицит од 3,6% БДП-а у току године нарастао је на 4,9% БДП-а, што је изискивало усвајање ребаланса буџета у јулу. Ребалансом буџета планирано је да уштеде на расходној страни буду постигнуте пре свега смањењем капиталних расхода и субвенција и изменом стопа пореза на зараде (смањење са 12% на 10%) и доприноса за пензијско и инвалидско осигурање (повећање са 22% на 24%), чиме би биле смањене потребе за дотацијама Фонду ПИО из буџета. Заједно с ребалансом буџета, Влада је усвојила план за спровођење пакета структурних реформи, као и план ограничења раста плата у јавном сектору и пензија до краја 2014. године.

Почетком октобра Влада је усвојила нови пакет мера за стабилизацију јавних финансија и опоравак привреде којим је за текућу годину предвиђен удео консолидованог дефицита у БДП-у од 5,6% (6,5% са ванбуџетским трансакцијама), односно 5,5% у 2014. (7,1% са ванбуџетским трансакцијама), а паралелно је представљен додатан пакет мера консолидације за период од 2014. до 2016. године. Најзначајније предложене краткорочне мере су повећање посебне стопе пореза на додату вредност, увођење „солидарног пореза“ на изнадпросечна примања у јавном сектору и уштеде у набавци робе и услуга. Такође, предложено је реструктурирање јавних предузећа и смањење субвенција, рефинансирање раније узетих скупљих кредита јефтинијим кредитима и побољшање пословног амбијента. Крајем 2013. године ипак је забележен нижи фискални дефицит од пројектованог (4,9% БДП-а, 5,8% са ванбуџетским трансакцијама), што је последица неизвршења појединих ставки расхода у предвиђеном износу. Крајем године јавни дуг је достигао 63,6% БДП-а, што је за 3,6 п.п. више у поређењу са 2012.

Упркос изазовима које намеће светска економска криза, економија Србије је у 2013. години остварила значајан помак у смањењу спољне неравнотеже. Текући дефицит је преполовљен у односу на 2012. годину и сведен на 5% процењеног БДП-а. Мањи дефицит текућег рачуна првенствено је резултат повољних кретања у аутомобилској, нафтној и хемијској индустрији, као и ниске домаће тражње услед мера фискалне консолидације. Извоз робе и услуга у 2013. био је виши за 21,5%, а увоз за 5,1% м. Захваљујући томе, спољнотрговински дефицит је смањен за 31,5%, на 3,6 млрд евра, а покривеност увоза извозом повећана за 10,8 п.п., на 79,8%. Извоз је доминантно био вођен аутомобилском индустријом (на коју се односи око половина раста укупног извоза), а знатан раст извоза остварен је и код хемијских производа, машина и металних производа, електричне опреме, електричне енергије и нафтних деривата.

За разлику од 2012. године, остварен нето прилив капитала у 2013. био је већи од текућег дефицита, што је резултирало растом девизних резерви Народне банке Србије од 696,7 млн евра (без валутних промена, промена тржишних вредности хартија од вредности и цене злата). Највећи нето прилив остварен је по основу портфолио инвестиција (око 2,0 млрд евра). Нето прилив СДИ је у 2013. години почео да се опоравља и износио је 760 млн евра, што је и даље испод нивоа који би обезбедио одржив економски раст на дужи период. Позитивно је што је од тог износа, око 24% било усмерено у прерађивачку индустрију, што ће допринети да се раст извоза у наредном периоду настави. Финансијски кредити из иностранства користили су се у укупном износу од 2,7 млрд евра, док је отплата главнице износила 3,6 млрд евра, при чему су се раздужили сви сектори, осим државе. Крајем 2013. године девизне резерве износиле су 11,2 млрд евра и обезбеђивале покривеност увоза роба и услуга више од 7 месеци.

Макроекономска очекивања за период 2014-2018.

У 2014. очекује се раст БДП-а од око 1,0%. Пројекција се заснива на претпоставкама о просечној пољопривредној сезони, постепеном исцрпљивању ефеката аутомобилске и нафтне индустрије, даљем паду домаће потрошачке тражње и благом опоравку инвестиција, као и тражње главних спољнотрговинских партнера. С производне стране, очекује се умерени раст индустријске производње од око 2%, као и делимичан опоравак грађевинарства од око 15%. Код услуга очекује се раст активности у секторима саобраћаја и информисања и комуникација, док је пад изврстан у трговини и код делатности које се директно финансирају из буџета. Посматрано са расходне стране, раст БДП-а биће вођен нето извозом и у мањој мери инвестицијама, док ће финална потрошња дати значајан негативан допринос расту БДП-а, услед реструктурирања државних предузећа, смањења зарада у јавном сектору и реалног смањења пензија.

У погледу раста у средњем року, не треба очекивати високе стопе привредног раста имајући у виду краткорочне негативне ефекте фискалне консолидације на личну потрошњу. Ипак, реално је очекивати постепено убрзање раста. Мере фискалне консолидације и структурне реформе ће уз приступне преговоре са ЕУ и опоравак зоне евра, довести до повећаног прилива СДИ у секторе разменљивих добара, доприносећи на тај начин побољшању укупне структуре БДП-а и уклањању препрека ка бржем привредном расту који ће током целог посматраног периода бити вођен нето извозом и инвестицијама. Када је реч о личној потрошњи, њен опоравак могуће је очекивати тек крајем посматраног периода.

Најављене и започете мере фискалне консолидације и опоравак зоне евра и највећих спољнотрговинских партнера утицаће на побољшање текућег дефицита који ће према нашим проценама пасти на 4,2% БДП-а у 2014, а наставиће да пада и у наредним годинама. Томе ће у највећој мери допринети раст извоза прерађивачке индустрије, супституција увоза у области нафтне индустрије и мере фискалне консолидације. Очекиване уштеде на увозу због спровођења фискалне консолидације у великој мери биће анулиране повећањем плаћања камата на спољни део јавног дуга (по основу кредита и хартија од вредности). На основу искустава других земаља, очекујемо да ће репатријација добити по основу директних инвестиција нерезидентна убудуће имати значајнију улогу у рачуну дохотка.

Од 2014. очекујемо повећање прилива СДИ (за који се за наредне две-три године процењује годишњи прилив од преко 1 млрд евра), чему треба да допринесу очекивани опоравак еврозоне и даљи напредак Србије у приближавању ЕУ. Повећано задуживање државе на међународном тржишту капитала условиће повећање негативне међународне инвестиционе позиције

је јавног сектора. Ипак, са доследним спровођењем програма фискалне консолидације, очекујемо њено смањење од 2015. или 2016. године.

Табела 2. **Пројекције основних макроекономских показатеља**

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
БДП, у текућим ценама, млн динара	3.798.543	4.017.752	4.267.539	4.551.926	4.874.649
БДП, у текућим ценама, млн евра	32.438	33.991	36.013	38.413	41.136
БДП, реални раст, %	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0
Инфлација (ИПЦ), крај периода, %	4,9	4,0	4,0	4,0	4,0
Инфлација (ИПЦ), просек периода, %	3,5	4,0	4,0	4,0	4,0
Стопа незапослености, %	21,1	21,9	20,9	/	/
Кретање просечног броја запослених, %	2,3	-1,0	1,3	/	/
Спољнотрговински дефицит, % БДП-а	-10,4	-9,0	-7,9	-6,8	-5,3
Дефицит текућег рачуна платног биланса, % БДП-а	-4,2	-3,8	-3,7	-2,3	-1,0
СДИ, нето, млн евра	1000	1200	1500	1600	1500
СДИ, нето, % БДП-а	3,1	3,5	4,2	4,2	3,6
Консолидовани фискални резултат, ¹ % БДП-а	-5,5	-4,2	-2,3	-1,9	-1,5
Јавни дуг, ¹ % БДП-а	67,2	69,8	69,7	67,8	65,5

¹ Пројекције Министарства финансија изнете у Фискалној стратегији за 2014. са пројекцијама за 2015. и 2016. годину.

Могућност знатнијег смањења екстерне неравнотеже ће у наредним годинама у великој мери зависити од иностране тражње, односно динамике опоравка еврозоне и наших најважнијих спољнотрговинских партнера, могућности екстерног финансирања с обзиром на најаве смањења програма квантитативног попуштања ФЕД-а у наредном периоду које би највероватније резултирале смањеном ликвидношћу на међународном тржишту новца, као и од ефеката фискалне консолидације. Услов за осетнији раст извоза је и повећање конкурентности домаћег извоза (кроз смањивање трошкова и ризика отпочињања посла и инвестирања у Србију, као и поједностављење административних процедура). Посебан значај за раст спољнотрговинске размене има и поправљање опште инвестиционе климе ради привлачења инвеститора у разменљиве секторе.

Фискална политика у наредном средњорочном периоду засниваће се на фискалној консолидацији с обзиром на растући фискални дефицит и јавни дуг, као и повећане трошкове финансирања. При томе, динамику фискалне консолидације потребно је ускладити како се не би поништили позитивни трендови започетог инвестиционог циклуса. Смањење дефицита ће се у највећој мери заснивати на прилагођавању на страни расхода кроз поштовање посебних фискалних правила која се односе на индексацију плата и пензија, али и на смањење дискреционих расхода, нарочито субвенција и буџетских кредита привреди по основу очекиваног завршетка процеса реструктурирања и приватизације државних и друштвених предузећа. Средњорочни фискални оквир са предложеним мерама фискалне консолидације предвиђа значајно смањење дефицита консолидованог рачуна државе у наредном средњорочном периоду, што би требало да резултира и заустављањем раста учешћа јавног дуга у БДП-у од 2016. године.

Народна банка Србије ће у наредном периоду остати посвећена остварењу ценовне стабилности у средњем року. Циљ за инфлацију утврђен је до краја 2016. године на нивоу $4 \pm 1,5\%$. Међугодишња инфлација се у јануару 2014. вратила у границе дозвољеног одступања од циља и очекујемо да ће се у наредном периоду кретати унутар тих граница. На крају 2014. године међугодишња инфлација ће највероватније достићи локални максимум услед очекиваног раста цена пољопривредних производа, да би се након тога вратила на нижи ниво почетком 2015. када ефекат повећања посебне стопе ПДВ-а изађе из обрачуна међугодишње инфлације⁹. Ниска домаћа тражња представља главни фактор који ће успоравати раст цена у средњем року нарочито у условима доследног спровођења мера фискалне консолидације. У одсуству већих шоко-

⁹ Посебна стопа ПДВ-а повећана у јануару 2014. са 8 на 10%, односно са 8% на 20% код неких роба.

ва инфлација би у периоду 2014-2018. требало да се креће у границама дозвољеног одступања од циља.

2.1.3. Цене и либерализација трговине

Цене

Преглед стања

1. Цене лекова

Правни основ за контролу цена лекова садржан је у члану 58. став 1. Закона о лековима и медицинским средствима („Сл. Гласник РС“ бр. 30/10) , којим је прописано да Влада утврђује критеријуме за формирање највиших veleпродајних цена лекова који су добили дозволу за лек и који се употребљавају у хуманој медицини, а чији је режим издавања на рецепт. Наведеним законом либерализоване су цене лекова за употребу у хуманој медицини чији је режим издавања без рецепта.

Критеријуми за формирање цена лекова заснивају се на објективним критеријумима, а цене лекова се формирају на транспарентан начин. Исти критеријуми за формирање цена лекова примењују се на лекове из домаће производње и на лекове из увоза.

У наредном периоду треба очекивати да ће под контролом остати само цене лекова који се издају на терет Републичког фонда за здравствено осигурање.

Обухват лекова, чије цене утврђује Влада, у оквиру Индекса потрошачких цена у 2014. години износи око 2,55%, што је незнатно смањење у односу на 2013. када је износио 2,6%. Смањење обухвата лекова последица је смањења пондера (учешћа) лекова у структури потрошње домаћинства.

2. Цене у области енергетике

1. Сходно **Закону о енергетици** („Сл. Гласник РС“ бр. 57/1,80/11- испр. 92/12, 142/12.), 1. јануара 2014. године ступила је на снагу друга фаза либерализације тржишта електричне енергије, која се односи на купце електричне енергије на средњем напону који су стекли право да уговарају цену струје са снабдевачем кога слободно изаберу.

Међутим, у циљу ублажавања последица отварања тржишта на средњем напону, односно неутралисања могућег утицаја различитих цена приступа мрежи на цену електричне енергије коју ће плаћати крајњи купци, Влада је донела **Уредбу о начину и условима одређивања уједначених цена приступа дистрибутивном систему у условима отварања тржишта електричне енергије** („Сл. Гласник РС“ бр. 113/13), којом је утврдила јединствене цене електричне енергије за све купце електричне енергије на средњем напону на територији Републике Србије у периоду од 1. јануара 2014. године до 30. јуна 2014. године, при чему је утврђеним механизмом обезбедила да сваком од пет привредних друштава за дистрибуцију електричне енергије у саставу ЈП ЕПС припадне приход обрачунат у складу са регулисаном ценом приступа дистрибутивном систему, на коју је сагласност дало независно регулаторно тело и која се разликује по привредним друштвима.

Такође, у циљу заштите и спречавања штетних последица које би за друштво и привреду могле настати обуставом испоруке електричне енергије институцијама од виталног значаја, јер у утврђеном року нису окончале поступак јавне набавке електричне енергије, Влада је донела Закључак којим је корисницима буџетских средстава и привредним субјектима који су у поступку реструктурирања и стечаја омогућила да до 30. јуна 2014. године наставе са резервним снабдевањем електричне енергије по утврђеној цени.

2. У 2014. години обухват регулисаних цена у области енергетике износи **5,6%** (*електрична енергија за домаћинство 5,03% и природни гас за домаћинство 0,56%*) и за 0,1% је мањи у односу на претходну 2013. годину.

3. Сходно **Закону о јавним предузећима** („Сл. Гласник РС“ бр. 119/12, 116/13,44/14), предвиђено је административно тромесечно праћење цена производа и услуга јавних предузећа из области енергетике чији је оснивач Република, у оквиру давања сагласности на програме пословања од стране Владе и праћења њихове реализације.

3. Цене услуга јавних предузећа из инфраструктурних делатности

У периоду од септембра 2013. до јуна 2014. године, листа услуга јавних предузећа из инфраструктурних делатности чије су цене контролисане, односно регулисане је остала непромењена. При томе, обухват услуга, које се статистички снимају и чије се учешће може утврдити, у 2014. години у односу на 2013. је незнатно повећано (2,69% према 2,56%), од чега се 0,15% односи на поштанске услуге и превоз у унутрашњем железничком саобраћају, а остатак чине услуге фиксне телефоније.

4. Цене производа и услуга јавних предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе

Према Правилнику о обрасцима тромесечних извештаја о реализацији годишњег програма пословања јавних предузећа и зависних друштава капитала чији је оснивач то предузеће, који је донет на основу Закона о јавним предузећима, настављено је административно тромесечно праћење кретања цена производа и услуга **јавних предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе**, односно аутономна покрајина, као и зависних друштава капитала чији су оснивачи та предузећа у оквиру праћења реализације њихових годишњих програма пословања.

При том, код одређивања **цена јавних комуналних предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе** није било промена, као ни код Закона о комуналним делатностима, којим је прописано да надлежни орган јединице локалне самоуправе даје сагласност на одлуку о промени цена комуналних услуга вршиоца комуналне делатности.

Посматрано са аспекта статистичког обухвата из оквира цена производа и услуга јавних предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе, на праћењу су **цене комунално стамбених услуга** (воде, одведене отпадне воде, одношења смећа и централног грејања) за домаћинства и **јавног градског превоза** (превоза аутобусом у граду и претплатне месечне карте), које су у 2014. години заступљене у истом броју, као и претходне године. Међутим, **укупно учешће цена тих услуга у статистичкој листи потрошачких цена повећано је тако да у 2014. години износи 3,73%, док је у 2013. години износило 3,49%.**

5. Цене техничког прегледа возила, накнаде за уклањање возила, обуке и полагања возачког испита

Обухват контролисаних цена техничког прегледа возила у 2014. години је дуплиран и износи 0,3%, док је обухват контролисаних најнижих цена теоријске и практичне обуке кандидата за возаче и најниже цене за полагање возачког испита остао непромењен и износи 0,35%.

6. Уредба о обавезној производњи и промету хлеба од брашна „Т-500“

Влада Србије је 29. јануара 2014. године донела нову **Уредбу о обавезној производњи и промету хлеба од брашна ТИП 500** („Сл. гласник РС“, бр. 8/14), са применом од 1. фебруара, којом су произвођачи хлеба обавезани да производе и ставе у промет ову врсту хлеба. У односу на претходну уредбу није било промена: маржа у промету на велико не може бити већа од 2%, а у промету на мало од 6%, односно највиша укупна стопа марже не може бити већа од 8,12% у односу на произвођачку цену у висини до 39,39 динара по векни хлеба. **Обухват контролисаних цена по овом основу је 2,42% што је готово на нивоу из претходне године (2,37%).**

Напомена: *Процентуална одступања код појединих области контролисаних, односно регулисаних цена у односу на прошлу годину, су последица промене у пондерационој листи Индекса потрошачких цена, коју сваке године ажурира Републички завод за статистику, а не увођења неке нове регулативе или пак либерализације појединих цена!*

Либерализација трговине

Процес либерализацији спољне трговине Србије се интензивирао у претходној деценији закључивањем низа билатералних и мултилатералних споразума о слободној трговини.¹⁰ Применом ових споразума, у 2013. години достигнут је висок степен либерализације спољне трговине, који се огледа у чињеници да се око 88% укупне размене Србије са светом оба-

¹⁰ До сада су потписани следећи споразуми са: ЕУ, Руском Федерацијом, ЦЕФТА, ЕФТА, Турском, Белорусијом и Казахстаном.

вља са земљама са којима су потписани споразуми о слободној трговини, а чак 92% извоза Србије се пласира управо у ове земље, од тога највише у ЕУ (60,9%) и ЦЕФТА (21,1%). Захваљујући овим споразумима Србија је добила приступ тржишту од скоро 800 милиона становника, што је свакако један од кључних аргумената за привлачење страних инвестиција.

Транзициони период од 6 година у којем је извршено фазно снижавање царина и формирање зоне слободне трговине између **Србије према ЕУ** је окончан **1. јануара 2014. године**. Просечна царинска заштита Србије према ЕУ земљама износи 0,5% (поређења ради МФН заштита је 8,4%), елиминисана је царина за чак 95% тарифних линија, док је царинска заштита остала само за одређен број пољопривредних производа.

Формирање зоне слободне трговине са ЦЕФТА је реализовано 2013. године где је индустрија у потпуности либерализована, као и трговина пољопривредним и прехранбеним производима са БИХ, Македонијом, Црном Гором и УНМИК/Косовом.

Са ЕФТА земљама транзициони период је окончан у јануару 2014. године, остварена је потпуна либерализација индустријских производа, док одређени број пољопривредних производа је задржао заштиту (модел либерализације је идентичан као и према ССП), а са Турском ће се транзициони период окончати 2015. године.

Протокол о адаптацији ССП због уласка Хрватске у ЕУ парафиран је у децембру 2013. године, а очекује се да ће бити потписан ускоро. У оквиру овог Протокола Србија је додатно одобрила концесије за одређене пољопривредне производе¹¹ који су били предмет традиционалне трговине са Хрватском. Са друге стране, уласком Хрватске у ЕУ, услови за извоз Србије у Хрватску су побољшани директном применом ССП који омогућује либералнији приступ тржишту Хрватске, него што је то било у оквиру ЦЕФТА. По изласку Хрватске из ЦЕФТА, трговински односи између ове две земље су се променили у корист Србије. Наиме, у 2013. години извоз у Хрватску је порастао за 4,1% а увоз пао за 15% што је довело до значајног смањења трговинског дефицита са овом земљом. Овај тренд се наставља и у **прва два месеца 2014. године**.

Европска унија је најзначајнији спољнотрговински партнер Србије (*детаљније видети део 2.2.3 Степен и темпо трговинске интеграције са ЕУ*), док је **ЦЕФТА** по значају други најважнији партнер. Размена са ЦЕФТА чланицама у 2013. години обухвата око 12% укупне трговине са светом, 21,1% од укупног извоза и 5% од укупног увоза. У 2013. години дошло је до смањења учешћа ЦЕФТА у укупној размени Србије са светом због чињенице да је 1. јула 2013. Хрватска постала чланица ЕУ и самим тим иступила из ЦЕФТА Споразума.

Република Србија бележи константан суфицит у размени са ЦЕФТА који је у 2013. години износио око 1,6 милијарди ЕУР. У односу на исти период у 2012. години забележен је раст извоза у ЦЕФТА чланице од 7,6% и пад увоза од 0,4%. У **прва два месеца 2014. године**, забележен је раст и извоза (11,2%) и увоза (2,8%) из ЦЕФТА. Након изласка Хрватске из ЦЕФТА, у 2013. години и у прва два месеца 2014. године, Србија бележи суфицит са свим чланицама ЦЕФТА осим са Молдавијом са којом је размена иначе на ниском нивоу. Најважнији трговински партнери Србије су БиХ, Црна Гора, и Македонија, с тим што је БиХ по изласку Хрватске из ЦЕФТА, постала прво-рангирани трговински партнер Србије у оквиру ЦЕФТА. Србија највише извози у ЦЕФТА земље електричну енергију, гасна уља, кукуруз, уље од сунцокрета, пшеницу, брашно, телефоне за мрежне станице, текстилне производе, пиво, лекове, итд. Највише увози мрки угаљ, електричну енергију, гасна уља, бетонски челик, делове за аутомобиле, лекове, вина, месо од домаћих свиња, итд.

Када је у питању либерализација трговине услугама у оквиру ЦЕФТА, текст Додатног протокола о либерализацији трговине услугама је усаглашен током 2013. године, а преговори о међусобним концесијама ЦЕФТА Страна у сектору услуга би требало да отпочну ове године. Врше се припреме и за отварање преговора који треба да доведу до олакшаног кретања стручњака и професионалних лица, односно до закључивања споразума о признавању стечених диплома, лиценци и искуства у појединим областима за које ЦЕФТА Стране покажу заједнички интерес.

¹¹ Србија је одобрила квоте за следеће производе: цигарете, живе свиње, млечне производе, јогурт, сиреве, кромпир, грашак, пшеницу, кукуруз, сунцокретово уље и етил алкохол

Наставиће се рад на елиминисању нецаринских баријера у области санитарних, фитосанитарних и ветеринарских мера, смањење техничких и административних баријера трговини. Посебно ће се радити на повећању транспарентности, синхронизацији хармонизације домаћих прописа са правилима ЕУ, закључивању мултилатералних споразума о признавању лабораторијских сертификата и примени процедура за анализу ризика.

Током 2011. године започети су преговори/консултације о **Споразуму о слободној трговини са Украјином**. Украјинској страни је понуђена значајнија либерализација трговине робом и услугама у оквиру билатералног Споразума о слободној трговини, уколико би одустали од неких од захтева упућених Републици Србији у преговорима о приступању РС Светској трговинској организацији. Током 2013. године настављени су билатерални разговори и консултације о овом споразуму, али без значајнијих помака. Имајући у виду актуелну ситуацију, мало је вероватно да ће у току 2014. године ови преговори бити завршени.

На последњем заседању Заједничког комитета за економску сарадњу између Републике Србије и **Републике Турске**, одржаном у марту 2013. године у Анкари, договорено је да се разговори о могућностима даље либерализације трговине пољопривредним производима по билатералном Споразуму о слободној трговини са Републиком Турском наставе у наредном периоду.

2.1.4. Способност финансијског сектора да усмери штедњу ка продуктивним инвестицијама

Банкарство

Преглед стања

У 2014. години, банкарски сектор послује са 3 банке мање него на крају 2012. године (32 у новембру 2012, а 29 у фебруару 2014. године). Већински део, око три четвртине укупне билансне активе сектора у већинском је власништву добро рангираних страних стратешких инвеститора.

У мил. ЕУР

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	фебруар 2014.
Број банака	34	34	33	33	32	30	29
Број запослених	32.342	31.182	29.887	29.228	28.394	26.380	25.737
Укупна актива	20.055,7	22.530,4	24.014,9	25.324,0	25.321,5	24.827,0	24.219,5
Банке у власништву страних лица	15.109,1	16.736,8	17.656,0	18.776,6	19.024,3	18.462,4	18.062,9
Банке у власништву Републике Србије	3.209,1	3.940,0	4.301,8	4.512,1	4.587,7	4.655,7	4.735,8
Банке у власништву домаћих приватних лица	1.737,5	1.853,6	2.057,2	2.035,4	1.709,6	1.708,9	1.420,8
Укупна актива/БДП	66,8	79,4	87,9	82,6	86,0	78,7	77,6
Капитал	4.740,5	4.666,7	4.720,1	5.216,7	5.197,6	5.185,9	5.179,7
Банке у власништву страних лица	3.493,2	3.412,7	3.348,7	3.928,2	3.843,0	3.869,2	3.897,1
Банке у власништву Републике Србије	672,9	708,7	822,9	713,0	814,1	780,8	779,6
Банке у власништву домаћих приватних лица	574,4	545,3	548,6	575,4	540,5	535,9	503,0

Капитал/БДП	15,8	16,5	17,3	17,0	17,7	16,4	16,6
Укупни депозити	11.565,4	13.570,3	14.263,4	14.584,1	14.936,3	15.066,7	14.521,1
Штедња	4.780,6	6.013,7	7.105,8	7.611,2	8.272,3	8.418,5	8.418,4
Укупни депозити/БДП	38,5	47,8	52,2	47,6	50,7	47,7	46,5
Укупни кредити	13.236,5	14.528,7	15.746,8	17.556,4	16.911,4	16.405,1	15.954,0
Предузећа	6.694,6	7.267,5	8.096,1	8.197,1	8.309,4	7.465,0	7.133,2
Становништво	3.923,6	3.928,2	4.590,2	4.938,9	4.931,6	5.087,4	5.051,5
Укупни кредити/БДП	44,1	51,2	57,6	57,3	57,4	52,0	51,1
Адекватност капитала	21,9	21,4	19,9	19,1	19,9	20,9	20,9*

* Последњи расположив податак је за децембар 2013. године

Банкарски сектор у Републици Србији пролази кроз дужничку кризу у зони евра као добро заштићен, односно адекватно капитализован и ликвидан. Банке, као самостални правни субјекти, ослањају се у све већој мери на домаће изворе финансирања, првенствено на девизну штедњу становништва, што их, уз смањење задужености из иностранства, чини мање изложеним утицају негативних кретања из окружења. Крајем фебруара 2014. године девизна штедња становништва износила је око 8,4 милијарде евра.

Стабилности банкарског сектора током кризе допринела је, како подршка матичних банка и благовремене мере Народне банке Србије усмерене на ослобађање додатне ликвидности кроз релаксирање захтева за издвајање обавезне резерве, тако и затечене солидне резерве ликвидности код самих банака, пре свега у форми хартија од вредности централне банке.

Банкарски сектор је адекватно капитализован - стопа раста сопствених извора финансирања била је довољна да омогући одржавање учешћа сопствених средстава у укупној пасиви на нивоу од 21,4% на крају фебруара 2014. године. Показатељ адекватности капитала је износио 20,94% на дан 31. децембра 2013. године, односно 19,9% на дан 30. септембра 2013. године. Треба нагласити да је вредност показатеља адекватности капитала довољно изнад регулаторног минимума у Србији (12%) и знатно изнад Базелског минимума (8%).

Такође, банкарски сектор је током 2013. године, као и током прва два месеца 2014. године остао ликвидан. Просечни месечни показатељ ликвидности банкарског сектора је током 2013. године, као и током прва два месеца 2014. године, углавном био изнад 2 (изузев у октобру када је, због недеље штедње и поновног уговарања рочности следећег месеца, износио 1,95 али је већ на крају новембра износио 2,18) што указује да су ликвидна средства (ликвидна потраживања првог реда и остала потраживања која доспевају у наредних месец дана) била двоструко већа од збира обавеза без утврђеног рока доспећа и обавеза које доспевају у наредних месец дана. Ликвидна актива је на крају фебруара 2014. године чинила 38,05% укупне билансне активе и 62,78% краткорочних обавеза.

Нето губитак пре опорезивања за 2013. годину износио је 2,12 милијарди РСД (око 18,5 милиона ЕУР). Профитабилност у 2013. години била је под утицајем губитка код две банке (које су исказале половину губитка банкарског сектора), једна банка се повлачи са тржишта и уз значајан дисконт продаје део портфолија, док је друга имала значајне износе отписа и исправке вредности потраживања. Почетком 2014. године банкарски сектор се вратио у зону профитабилности и добитак пре опорезивања банкарског сектора на крају фебруара 2014. године је износио 8 милијарди РСД (око 69 милиона ЕУР). На крају фебруара 2014. године РОА и РОЕ су били 1,71% и 8,06%, респективно. Нето приходи од камата и накнада су главне компоненте оперативног добитка банкарског сектора и покривају оперативне расходе банкарског сектора у потпуности (160,02% на крају фебруара 2014. године). Нето каматна маржа у односу на просечну билансну активу била је константна током 2013. године, као и на почетку 2014. године, и кретала се на нивоу од око 4%.

Кредитни ризик је и даље доминантан ризик у пословању банака. Истовремено, погоршан је квалитет кредитног портфолија банака, што је очекиван тренд у условима успоравања

економске активности и зарада, а нарочито у условима депрецијације динара због девизно индукованог кредитног ризика. Проблематични кредити - НПЛ (брutto, са доцњом ≥ 90 дана) су на крају фебруара 2014. године износили 400,3 милијарди РСД (око 3,5 милијарде ЕУР) уз показатељ бруто НПЛ од 21,99% што представља најзначајнији отежавајући фактор у очувању стабилности банкарског сектора. Ипак, високе резерве и адекватност капитала банака за сада обезбеђују довољну покривеност њихових проблематичних пласмана. Регулаторна резервисања за билансну изложеност (тзв. *loan loss reserve*) и даље у потпуности покрива износ бруто НПЛ. На крају новембра ово покриће је износило 110% док је исправка вредности укупних кредита (по МСФИ) износила 54,9% бруто НПЛ-ова.

Институционални капацитети

Управа за надзор над финансијским институцијама формирана је као посебна организациона целина која у оквиру Народне банке Србије обавља послове из своје надлежности утврђене Законом о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012 и 106/2012). Положај, организација и начин рада Управе за надзор над финансијским институцијама ближе су уређени Статутом Народне банке Србије, а Сектор за контролу пословања банака је организациона јединица Управе за надзор која је надлежна за спровођење њене надзорне функције у пословању банака. У оквиру развоја функције контроле пословања банака, процес супервизије се континуирано усклађује са међународним стандардима и препорукама добре праксе релевантних интернационалних струковних организација. Успостављена је доследна и транспарентна политика лиценцирања и делиценцирања учесника на финансијском тржишту.

Планиране мере

С обзиром на тежњу да континуирано унапређује правни оквир за пословање банака у складу с међународним стандардима и прописима Европске уније, на седници одржаној 17. децембра 2013. године Извршни одбор Народне банке Србије усвојио је и Стратегију за увођење Базел III стандарда у Србији, чије је спровођење предвиђено у три основне фазе:

- припремна фаза, током које ће се спровести анализа (не)усклађености са стандардима Базела 2,5 и Базела III и анализа динамике којом су Базел III увеле и примениле чланице Европске уније, односно земље из окружења и у оквиру које ће бити сачињен оперативни план активности увођења Базела III;
- фаза процене ефеката и утврђивања динамике увођења стандарда Базела III;
- фаза израде прописа којима ће стандарди Базела 2,5 и Базела III бити уведени у Србији.

Напомињемо и то да су неки елементи Базела III већ уведени у регулаторни оквир Србије, на пример: (i) искључивање допунског 2 капитала из укупног регулаторног капитала и (ii) увођење резерви капитала за ограничавање расподеле добити, што банкама чији је показатељ адекватности капитала испод 14,5% забрањује исплату дивиденди (или банкама чији би показатељ пао испод 14,5% у случају исплате дивиденди).

У поступку надзора Народна банка Србије сарађује, осим са органима у Републици Србији, и са органима других држава који обављају супервизију, а начин међусобне сарадње утврђује се споразумом о сарадњи између Народне банке Србије и конкретног надзорног органа. Поред билатералне сарадње, Народна банка Србије учествује у раду тзв. Колеца супервизора (*College of Supervisors*), организованих од стране надлежног регулаторног тела задуженог за супервизију банкарске групе на консолидованој основи.

Осигурање

Преглед стања

Доношењем Закона о осигурању 2004. године је започето спровођење реформе сектора осигурања, као дела финансијског сектора. Надзор над осигурањем поверен је Народној банци Србије.

Реформа сектора осигурања је осим успостављања новог регулаторног оквира, обухватила и активности на: јачању система интерних контрола и функције управљања ризицима, развоју и имплементацији супервизије на бази ризика, едукацији и лиценцирању актуара, непос-

редним контролама субјеката надзора, развоју и имплементацији модела за обрачун резерви за штете, пројекту финансијске едукације становништва и бројне друге активности. Сарадња са међународним и домаћим институцијама је један од важних фактора, који доприноси ефикасности супервизије целокупног финансијског система, а тиме и очувању финансијске стабилности земље. У складу с тим НБС је потписник неколико споразума о сарадњи у области супервизије осигурања и чланица је Међународног удружења супервизора осигурања (IAIS).

Као резултат наведених активности, и поред ефеката индиректне изложености Србије утицајима светске финансијске кризе, обезбеђена је његова стабилност, и на тај начин остварен планирани циљ Народне банке Србије, а то је доприношење очувању и јачању стабилности финансијског система, односно сектора осигурања, а ради заштите интереса осигураника и трећих лица.

У 2013. години на тржишту у Србији послује 28 друштава за осигурање, од којих се искључиво пословима осигурања бави 24 друштва, док пословима реосигурања 4 друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања искључиво животним осигурањем бави се 7 друштава, искључиво неживотним осигурањем 11 друштава, а и животним и неживотним осигурањем 6 друштава. Посматрано према власничкој структури капитала од 28 друштава за осигурање 21 је у већинском страном власништву, а 7 друштава је у домаћем. Успешним процесом приватизације у протеклом периоду, као и уласком на тржиште иностраних компанија добијањем *green field* лиценци (13 од 2005. године), друштва за осигурање у страном власништву бележе преовлађујуће учешће у: премији животних осигурања са 91,0%, премији неживотних осигурања са 58,8%, укупној имовини са 70,1%, као и у броју запослених са 68,0%. У продајној мрежи, поред друштава за осигурање, учествује и: 19 банака које су добиле сагласност за обављање послова заступања у осигурању, 87 правних лица (друштава за посредовање, за заступање и за пружање других услуга у осигурању), 112 заступника у осигурању (физичких лица-предузетника), док је овлашћење за обављање послова заступања у осигурању, односно овлашћење за обављање послова посредовања у осигурању добило 14.457 физичких лица.

Из упоредних показатеља за 2013. годину и претходну годину, може се закључити да је досадашњи тренд развоја тржишта осигурања успорен.

Друштва за осигурање су остварила укупну премију у висини од 64,0 милијарде динара (559 милиона евра), што представља номинално и реално повећање од 4,2% и 2,0% респективно. У структури премије учешће неживотних осигурања износило је 78,0%, док се учешће животних осигурања повећало са 19,3% у 2012. години на 22,0% у 2013. години, захваљујући оствареном порасту премије животних осигурања од 18,6% у односу на претходну годину. Структура укупне премије је готово непромењена у односу на претходну годину, тако да осигурање од аутоодговорности, задржава водеће учешће у укупној премији са 30,6%, а затим следе имовинска осигурања са 21,6% и осигурања моторних возила – КАСКО са 10,0%.

Билансна сума, техничке резерве, укупна премија и премија животних осигурања бележе номинални пораст у односу на претходну годину, док капитал и гарантна резерва, као резултат губитка код 12 друштава за осигурање, бележе пад.

Будући развој сектора осигурања би требао да буде у области животних осигурања обзиром да у Србији постоје добре претпоставке за његов развој, а то су: 7,2 милиона становника; око 1,7 милиона запослених; очување поверења становништва у рад друштава за осигурање и др.

Неопходно је истаћи да брзина развоја животних осигурања у великој мери зависи од, с једне стране, развијености реалног окружења, тј. екстерних фактора (брuto домаћег производа, куповне моћи, развоја тржишта капитала, питања пореског третмана животних осигурања којим би се стимулисао развој ове врсте осигурања), а с друге стране, од спремности самих друштава за осигурање да развијају своје услуге у сегментима тржишта са потенцијалом за развој, уз едукацију потенцијалних осигураника и унапређење поступака управљања ризицима.

Добровољни пензијски фондови

Преглед стања

Добровољни пензијски фондови у Републици Србији се јављају као резултат реформе пензијског система, која је започета доношењем Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС”, бр. 85/2005 и 31/2011). Први пензијски фонд је започео са пословањем у новембру 2006. године.

У протеклом периоду, поред оснивања нових пензијских фондова, дошло је до повлачења неких друштава за управљање са тржишта и спајања фондова, тако да тренутно на тржишту добровољних пензијских фондова послује четири друштва за управљање и шест добровољних пензијских фондова (два друштва управљају са по два фонда). Једно друштво за управљање је у државном власништву, док су остала три друштва у крајњем приватном страном власништву.

Број корисника услуга добровољних пензијских фондова је у сталном порасту и у децембру 2013. године у систему постоји 183.697 корисника са закључених 244.669 уговора (један корисник може бити члан више фондова). Такође, просечни износ уплаћеног доприноса показује тенденцију пораста и то је углавном условљено повећавањем неопорезивог износа доприноса који се једном годишње усклађује са порастом цена на мало и чији је циљ подстицање грађана на овај вид штедње. У току 2013. године, просечан износ доприноса је био око 4.000 динара. Нето имовина пензијских фондова је у сталном порасту и у протеклих годину дана је порасла за око 23%, тако да је на крају децембра 2013. године износила око 19,7 милијарди динара. Удео нето имовине фондова у БДП-у на крају 2013. године износио је 0,54%. Раст нето имовине је нешто већим делом генерисан приносом који су фондови остварили од улагања, у односу на нето уплате чланова фонда. У току 2013. године, учешће добровољних пензијских фондова у укупном промету на Београдској берзи просечно је износило 3,36%. FONDEX (индекс пензијских фондова који показује просечан пондерисани принос свих фондова) је у периоду од почетка пословања фондова забележио пораст од 9%, док је за последњих годину дана порастао за 12%.

Неки од главних разлога за још увек недовољну развијеност индустрије добровољних пензијских фондова се могу пронаћи у стању домаће економије, ниском животном стандарду становништва и недовољно развијеном финансијском тржишту, које не пружа широке могућности за диверсификацију улагања имовине фонда. У односу на почетак пословања пензијских фондова, стање на домаћем финансијском тржишту се, у том смислу, побољшало, имајући у виду појаву нових финансијских инструмената – корпоративних обвезница, дугорочних купонских обвезница Републике Србије, трезорских записа различитих рочности, као и акција неколико државних предузећа (након спроведене приватизације).

Потенцијал за даљи развој система добровољних пензијских фондова је велик, посебно имајући у виду значајан притисак на јавни буџет изазван старењем становништва, као и то да тренутно у пензијским фондовима штеди само 2,55% становништва, односно нешто више од 10% запослених. Ефекти економске кризе су се одразили на развој сектора пензијских фондова, али се са опоравком економије земље и јачањем животног стандарда може очекивати и повећање броја корисника и висине уплата у приватне пензијске фондове, као и јачање улоге пензијских фондова као институционалних инвеститора на финансијском тржишту. Јасни сигнали о неопходности правовремене штедње за старост који су грађанима упућивали носиоци економске политике требало би да утичу на бржи развој добровољних пензијских фондова, а то ће са друге стране позитивно утицати на националну штедњу, развој финансијског тржишта и економије у земљи.

2.1.5. Власништво и реструктурирање предузећа

Преглед стања

Према подацима Министарства привреде, тренутно је у поступку реструктурирања 154 предузећа (од чега је друштвени капитал у 37 и државни капитал у 117 предузећа - од којих у 65 предузећа после раскида купопродајног уговора).

У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2013. године, Акционим планом за окончање реструктурирања, дефинисане су активности на окончању поступка реструктурирања једног броја предузећа. Акционим планом је констатовано да ће се у циљу реализације приступити дефинисању нових метода и модела приватизације. Поред осталих мера предвиђено је окончање поступка реструктурирања за 179 субјеката кроз 5 категорија:

- 1) Окончање реструктурирања и покретање поступка ликвидације/стечаја;
- 2) Продаја имовине/капитала и покретање поступка ликвидације/стечаја;
- 3) Покушај продаје и/или припрема унапред припремљеног плана реорганизације;

- 4) Покушај продаје и/или изналагање нових облика приватизације или решавање статуса предузећа;
- 5) Решавање статуса у сарадњи са другим државним органима.

До сад је делимично је решен статус једино предузећа из прве групе Акционог плана. У вези са овим предузећима (27 предузећа); за 15 предузећа су донети закључци о обустави поступка реструктурирања, 3 одлуке о окончању реструктурирања, док су за преосталих 8 предузећа закључци припремљени и реализоваће се након потврде друштва о реализацији социјалног програма. За једно предузеће („Технохемија”, Београд), за које је било предвиђено покретање стечајног поступка, биће урађен унапред припремљен план реорганизације (УППР). За 15 предузећа је покренут стечајни поступак.

Програм реструктурирања доноси надлежни орган субјекта приватизације, а Агенција за приватизацију прихвата својим решењем. Услед високог нивоа обавеза које субјекти нису у могућности да финансирају, програмом реструктурирања најчешће је дефинисана продаја целокупне имовине субјекта, у оквиру једног продајног пакета или продајом више појединачних имовинских пакета.

Поред наведеног, у току су активности у изради Програма реструктурирања јавних комуналних предузећа у РС. Предвиђа се да ће Програмом, који треба да доведе до ефикасног и ефективног рада ових предузећа, бити опредељени различити модели, као што је нпр. ЈПП концепт (јавно приватно партнерство, тј. концепт који подразумева интеракцију приватног и јавног сектора), концесије и слично, у складу са позитивним искуствима из европске праксе.

У периоду од 1. јануара 2013. године до 31. децембра 2013. године, није било продаје путем тендера, аукције или јавног надметања. На тржишту капитала је продато 7 пакета акција са продајном ценом од 4,71 милиона ЕВРА.

Везано за стечајне поступке, у наведеном периоду је било укупно 166 успешних продаја 21 стечајног дужника, са укупним приходом од 1,75 милијарди динара.

Кумулативно гледано, од 2005. године до 31. децембра 2013. године, било је укупно 1.494 успешних продаја 690 стечајних дужника са укупним приходом од 59,3 милијарди динара.

Укупно, у периоду од усвајања Закона о приватизацији (јул 2001. године) до 31. децембра 2013. године, приватизовано/ продато је на:

- аукцијама, 1.524 предузећа са продајном ценом од 863,5 милиона € и инвестицијама од 193,4 милиона €;
- тендерима, 81 предузеће са продајном ценом од 989,6 милиона € и инвестицијама од 850 милиона €, и на
- тржишту капитала 758 пакета акција, са продајном ценом од 644 милиона €.

У јулу 2013. године ступиле су на снагу Измене и допуне Уредбе о поступку и начину реструктурирања субјекта приватизације („Сл. Гласник РС“ бр. 55/05, 96/08, 98/09, 44/13, 59/13). Интензивно се ради на припреми Нацрта закона о изменама и допунама Закона о стечају и Нацрта Закона о приватизацији.

Преглед приоритета

С обзиром да су у току активности на припреми Нацрта закона о изменама и допунама Закона о стечају и Нацрта Закона о приватизацији, може се очекивати да ће се нови регулаторни оквир дефинисати на начин да се оснаже постојећи и утврде нови инструменти приватизације и стечаја.

Имајући у виду важеће законске оквири и предлоге нове законске регулативе, у наредном периоду приоритетне активности ће се односити на:

- 1) завршетак приватизације друштвеног и државног капитала, пре свега предузећа у реструктурирању;
- 2) продаја акција и удела из портфеља Акционарског фонда (тржиште капитала);
- 3) приватизација друштвеног капитала у предузећима организованим по Уредби о заштити имовине делова предузећа чије је седиште на територији бивших република СФРЈ.

2.1.6. Одсуство значајних препрека при уласку и изласку са тржишта

Преглед стања

Доношењем адекватне законске регулативе, стварају се услови за несметано обављање привредне активности. Закон о привредним друштвима („Сл. гл. РС”, бр. 36/11, 99/11) (*деталан приказ у Поглављу 6. Право привредних друштава*) и Закон о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Сл. гл. РС”, бр. 99/11), чија је примена почела 1. фебруара 2012. године, регулишу поступак оснивања привредних субјеката (привредних друштава и предузетника), који се одвија у оквиру Агенције за привредне регистре, као централне институције која води привредне регистре као централизоване базе података о привредним субјектима. (*Више информација у оквиру Поглавља 3. Право пословног настањивања и слобода пружања услуга*)

Број основаних привредних друштава у 2013. години, по месецима, према подацима уписаним у Регистар привредних субјеката:

ОСНИВАЊА у 2013. год.		
МЕСЕЦ	ПРИВРЕДНА ДРУШТВА	ПРЕДУЗЕТНИЦИ
јануар	721	2515
фебруар	788	2684
март	872	3049
април	926	3192
мај	675	3007
јун	717	2915
јул	686	2286
август	592	2073
септембар	679	2294
октобар	746	2442
новембар	708	2311
децембар	625	2163
УКУПНО	8.735	30.931

ПРИВРЕДНА ДРУШТВА ОСНИВАЊА У 2013. ГОДИНИ - ТОП 10 ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ -		
Број	Шифра прет дел.	Назив претежне делатности
1064	4690	Неспецијализована трговина на велико
378	7022	Консултантске активности у вези с пословањем и осталим управљањем
300	5610	Делатности ресторана и покретних угоститељских објекта
262	4120	Изградња стамбених и нестамбених зграда
212	4941	Друмски превоз терета
162	6201	Рачунарско програмирање
137	6920	Рачуноводствени, књиговодствени и ревизорски послови; пореско саветовање
133	3511	Производња електричне енергије

132	5630	Услуге припремања и послуживања пића
125	4711	Трговина на мало у неспецијализованим продавницама, претежно храном, пићима и дуваном

ПРЕДУЗЕТНИЦИ ОСНИВАЊА У 2013. ГОДИНИ - ТОП 10 ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ -		
Број	Шифра прет. дел.	Назив претежне делатности
2294	5610	Делатности ресторана и покретних угоститељских објекта
1985	5630	Услуге припремања и послуживања пића
1438	4711	Трговина на мало у неспецијализованим продавницама, претежно храном, пићима и дуваном
1347	9602	Делатност фризерских и козметичких салона
1147	4932	Такси превоз
1013	4520	Одржавање и поправка моторних возила
934	7022	Консултантске активности у вези с пословањем и осталим управљањем
873	4941	Друмски превоз терета
754	4771	Трговина на мало одећом у специјализованим продавницама
674	4789	Трговина на мало осталом робом на тезгама и пијацама

Према регистрованим подацима утврђено је да је код следећег броја привредних субјеката регистрован податак о друштвеном и државном капиталу:

ПРИВРЕДНА ДРУШТВА СА ДРУШТВЕНИМ КАПИТАЛОМ		
Број	Правна форма	Статус
42	Акционарско друштво	Активно привредно друштво
19	Друго	Активно привредно друштво
180	Друштвено предузеће	Активно привредно друштво
69	Друштво са ограниченом одговорношћу	Активно привредно друштво
7	Јавно предузеће	Активно привредно друштво
35	Отворено акционарско друштво	Активно привредно друштво
12	Задруга	Активно привредно друштво
1	Затворено акционарско друштво	Активно привредно друштво
365	УКУПНО	

ПРИВРЕДНА ДРУШТВА СА ДРЖАВНИМ КАПИТАЛОМ	
Број	Статус
792	Активно привредно друштво

Сви подаци наведени у претходним табелама су из базе Регистра привредних субјеката Агенције за привредне регистре, са пресеком на дан 31.12.2013. године.

Одсуство препрека за отпочињање привредне делатности је детаљније *обрађено у оквиру Поглавља 3. Право пословног настањивања и слобода пружања услуга и Поглавља 6. Право привредних друштава.*

Излазак са тржишта

Преглед стања

Поред прописа везаних за оснивање привредних субјеката, извршене су измене и допуне закона који регулишу престанак истих. Законом о стечају („Сл.гласник РС“, бр. 104/09; 99/11 - др. закон и 71/12 - одлука УС) уређују се услови и начин покретања и спровођења стечаја над правним лицима. Стечај се проводи банкротством или реорганизацијом.

У погледу приступа тржишту, Закон о стечају је ступио на снагу у јануару 2010. године (допуњен је 2012. године), али велики број случајева још није решен. Услед тога, неопходно је стручним надзором над радом стечајних управника идентификовати узроке великог броја нерешених стечајева (тренутно су узроци углавном у дуготрајним парницама и честом одлагању заказаних рочишта). Исто тако, потребно је, заједно са Привредним апелационим судом, утицати на окончање поступака који се воде по закону од пре 2005. године (Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији).

Према новим решењима утврђеним Законом о стечају исказана је и спремност институција Републике Србије за стварање амбијента у коме су заштићени поверљачки интереси. Закон је омогућио правним лицима да у случају проблема у пословању, на време могу да реагују на најповољнији начин, како у интересу самог правног лица, тако и поверилаца и друштва у целини, тј. уведена је још једна значајна новина - унапред припремљени план реорганизације (УППР), као институт који је по први пут у примени у Републици Србији.

Досадашњи резултат у примени регулативе је довео и до позитивних резултата на страни скраћивања дужине трајања стечаја. Према подацима којима располаже Агенција за лиценцирање стечајних управника, на дан 30. јуни 2014. године: укупно просечно време трајања поступка за 5131 предмета је: 2 године, 4 месеца и 17 дана (активни, обустављени и закључени); укупно просечно време трајања за предмете који су покренути од 2. фебруара 2005. године (укупно 4694 предмета), по Закону о стечајном поступку и Закону о стечају је: 2 године, 0 месеци и 7 дана. За предмете који су покренути по Закону о стечају (укупно 3575 предмета, од 23. јануара 2010. године), просечно време трајања је 1 година, 9 месеци и 6 дана.

Наведени подаци обухватају друштва у стечају са приватним капиталом где су именовани стечајни управници, као и друштва у стечају са већинским државним капиталом где је за стечајног управника одређена Агенција за приватизацију као овлашћена организација. У поступку пред Дисциплинским већем Агенције од септембра 2010. године до 30. јуна 2014. године донете су коначне одлуке у 149 предмета, од тога 9 поступака је обустављено. Утврђено је 66 тежих и 74 лакших повреда дужности стечајних управника за које су изречене одговарајуће дисциплинске мере прописане законом.

Нови Закон о стечају омогућио је и ефикаснију контролу рада стечајних управника увођењем стручног надзора над радом стечајних управника, могућношћу изрицања дисциплинских мера у случају несавесног и противзаконитог поступања стечајног управника, као и увођења у правни систем Дисциплинског већа Агенције као органа стручног надзора.

Агенција за лиценцирање стечајних управника основана је Законом о Агенцији за лиценцирање стечајних управника („Сл. гласник РС”, бр. 84/04 и 104/09) и почела је са радом 24. фебруара 2005. године.

Новим Законом о стечају, као и Законом и изменама и допунама Закона о Агенцији за лиценцирање стечајних управника („Сл. гл. РС“ број 104/09), прецизирана је улога Агенције, права и обавезе Агенције, као и овлашћења из делокруга рада Агенције као регулаторног тела, посебно у делу стручног надзора, другачије су дефинисани услови за добијање лиценце, дефинисани су услови за обнављање и одузимање лиценце, установљена правила вођења именика стечајних управника, уведен је стручни надзор над радом стечајног управника, дефинисане су мере које се при надзору могу изрећи, регулисан је начин избора стечајног управника методом случајног избора, стечајном управнику је Законом признат статус службеног лица, прописано обавезно осигурање стечајног управника, другачије су регулисани услови за разрешење стечајног управника, уведен је унапред припремљени план реорганизације.

Новим законским решењима отклањају се одређени проблеми који су постојали у досадашњој пракси, а који су се јављали као последица непрецизне и непотпуне стечајне регулативе. Изменом важећег Закона о стечају омогућава се решавање уочених проблема у стечајном

поступку на најбољи начин, с обзиром да постојећи закон представља добру основу која због уочених проблема у пракси захтева одређена прецизирања и допуне нарочито у смислу повећања степена намирења поверилаца и смањења трошкова стечајног поступка. Такође, предложеним изменама Закона о стечају, правила о међународном стечају усклађена су са правилима ЕУ о стечајној процедури (*Council Regulation (EC) No 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings*).

БРИСАЊА у 2013. год.		
Месец	ПРИВРЕДНА ДРУШТВА	ПРЕДУЗЕТНИЦИ
јануар	220	3715
фебруар	220	3207
март	237	2499
април	273	2562
мај	215	2162
јун	139	970
јул	169	1132
август	174	941
септембар	186	1182
октобар	214	1477
новембар	194	14586
децембар	316	2087
УКУПНО	2.557	36.520

ПРИВРЕДНА ДРУШТВА У ПРОЦЕСУ ЛИКВИДАЦИЈЕ (стање у Регистру привредних субјеката, на дан 26.12.2012. год.)	
Укупно	Шифра статуса
5.708	4

ПРИВРЕДНА ДРУШТВА У СТЕЧАЈНОМ ПОСТУПКУ (стање у Регистру привредних субјеката, на дан 31.12.2013. год.)	
Број друштава	Шифра статуса
2.182	5

Према подацима регистрованим у Регистру привредних субјеката, а по основу поднетих регистрационих пријава, у процесу ликвидације се налази 5.708 привредних друштава, док се у стечајном поступку налази 2.182 привредно друштво.

Активности на припреми Нацрта закона о изменама и допунама Закона о стечају су у току, тренутно у фази јавне расправе, а усвајање на Влади се очекује до краја јула 2014. године.

Реформа прописа

Преглед стања

Спровођење свеобухватне реформе прописа

Од 340 препорука за измену прописа који непотребно компликују пословање, а које су формулисане и дате Влади на усвајање 2009. године, закључно са 1.4.2014. године, 221 препорука је спроведена у потпуности, док је у поступку спровођења још 10 препорука, 4 препоруке су делимично спроведене, а број неспроведених препорука износи 52.

Табела 1: Статус препорука Свеобухватне реформе прописа на дан 1.4.2014. године

Статус препорука	Број	Процењене уштеде у милионима евра
Спроведене	221	169
У поступку спровођења	10	3,7
Неспроведене	52	14,8
Делимично спроведене	4	0,8
Промењене околности	17	0,3
Препоруке од којих се одустало	36	

Укупно	340	188,6
---------------	-----	-------

Извор: Републички секретаријат за јавне политике

Неке од неспроведених препорука су системског карактера, као што су, на пример, успостављање једношалтерског система на републичком нивоу за посредовање у поступку прибављања грађевинских дозвола, а према локалној самоуправи и другим надлежним инстанцама, или увођење једношалтерског система у поступку у коме се остварује право на повраћај више плаћених доприноса. Са друге стране, неке системске препоруке су у поступку спровођења, као што је реформа инспекција.

Међутим, имајући у виду да је протекло доста времена од тренутка када је Влада усвојила препоруке Јединице са спровођење СРП, као и то да су регулаторни оквир, али и економски и друштвени услови доста промењени у међувремену, неке од формулисаних препорука више нису актуелне (њих 17). Влада РС би требало да анализира неспроведене препоруке и оне које су у поступку спровођења како би се видело у којој мери и на који начин треба ревидирати ове препоруке за измену прописа који непотребно компликују пословање.

Поређењем броја укинутих прописа за време Свеобухватне реформе прописа и броја прописа који су усвојени за време и после овог процеса – у периоду између 2009. и 2013. године (Табела 2.), намеће се закључак да је континуирана свеобухватна реформа прописа, у ствари, неопходна.

Табела 2. Број усвојених прописа у периоду 2009-2013. године

	2009	2010	2011	2012	2013
Закони ¹²	164	97	102	71	92
Уредбе	197	324	192	188	223
Правилници	400	537	215	219	483
Укупно	761	958	509	478	798

Извор: Републички секретаријат за јавне политике

Стога би Влада РС требало да пронађе адекватан начин да спроведе већ формулисане и усвојене препоруке Свеобухватне реформе прописа. Такође, иницијативе за реформу прописа добродошле су и у појединачним областима као што су заштита животне средине, грађевинске дозволе, порези, и др.

Контрола спровођења анализе ефеката прописа

Према Плану рада Владе за четврти квартал 2013, Влада РС је планирала да усвоји 69 предлога закона. Од планираног броја, Влада РС је усвојила 13 предлога закона, а Републичком секретаријату за јавне политике, односно тадашњој Канцеларији за регулаторну реформу је на мишљење достављен 21 нацрт закона од укупног броја које је Влада планирала да изради и усвоји у анализираном периоду (Табела 3.)¹³.

¹² Број закона не укључује законе којима се потврђују међународне конвенције, финансијски уговори, одобравају зајмови и слично. Такође, овај број обухвата само законе који утичу на грађане и привреду.

¹³ Статистика Републичког секретаријата за јавне политике (www.rsjp.gov.rs)

Табела 3.

Број планираних предлога закона по ПРВ ¹⁴ у периоду 1.9.2013.-1.4.2014.	Усвојено од стране Владе РС	Достављено нацрта закона Републичком секретаријату за јавне политике/Канцеларији на мишљење	Врста мишљења Републичког секретаријата за јавне политике/Канцеларије			
			Садржи	Не садржи	Садржи делимичну АЕП	Не треба да садржи АЕП
69	13	21	12	3	5	1

Према Националном програму за усвајање правних тековина Европске уније за четврти квартал 2013. године¹⁵, било је предвиђено да се усвоји 18 закона. Од планираног броја закона, Влада РС је усвојила 4 предлога закона, док је Републичком секретаријату за јавне политике/Канцеларији за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа достављено на мишљење 9 нацрта закона од укупног броја планираних закона које је требало израдити и усвојити према наведеном документу у анализираном периоду (Табела 4.).

Табела 4.

Број планираних закона по НПАА за четврти квартал 2013	Усвојено од стране Владе РС	Достављено нацрта закона Републичком секретаријату за јавне политике/Канцеларији на мишљење	Врста мишљења Републичког секретаријата за јавне политике/Канцеларије			
			Садржи	Не садржи	Садржи делимичну АЕП	Не треба да садржи АЕП
18	4	9	8	0	1	0

Национални програм за усвајање правних тековина Европске уније за четврти квартал 2013. године, предвидео је, такође, усвајање и 20 закона који нису били предвиђени Планом рада Владе РС за ту годину (Табела 5). Републичком секретаријату за јавне политике/Канцеларији за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа је на мишљење достављен 1 нацрт закона који није био предвиђен Планом рада Владе РС за четврти квартал 2013. године.

Табела 5.

Број планираних закона по НПАА за четврти квартал 2013 који нису у ПРВ	Усвојено од стране Владе	Достављено нацрта закона Републичком секретаријату за јавне политике/Канцеларији на мишљење	Врста мишљења Републичког секретаријата за јавне политике/Канцеларије			
			Садржи	Не садржи	Садржи делимичну АЕП	Не треба да садржи АЕП
8	2	1	1	0	0	0

Од 1.9.2013. до 1.4.2014. године, Влада РС усвојила је укупно 99 предлога закона¹⁶, од чега 78% има утицаја на грађане и привреду (Табела 6).

¹⁴ План рада Владе

¹⁵ <http://www.seio.gov.rs/dokumenta/nacionalna-dokumenta.734.html>

¹⁶ Број предлога закона добијен је прегледом седница Владе РС за посматрани период, на сајту Владе РС (www.srbija.gov.rs)

Табела 6.

Влада РС	1.9.2013. - 1.4.2014.	%
Број усвојених предлога закона који имају утицаја на привреду и грађане	77	78%
Број усвојених других предлога закона	22	22%
Укупно	99	100%

Републички секретаријат за јавне политике/Канцеларија за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа је у посматраном периоду донела укупно 64 мишљења (Табела 7.). Од овог броја, 86% мишљења донето је на нацрте закона који имају утицаја на привреду и грађане.

Табела 7.

Републички секретаријат за јавне политике/Канцеларија	1.9.2013. - 1.4.2014.	%
Број мишљења Републичког секретаријата за јавне политике/Канцеларије које је донела на нацрте закона који имају утицаја на привреду и грађане	55	86%
Број мишљења Републичког секретаријата за јавне политике/Канцеларије које је донела на друге нацрте закона	9	14%
Укупно	64	100%

За велики део осталих нацрта закона који су достављани Републичком секретаријату за јавне политике/Канцеларији за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа на мишљење (какви су нацрти уговора о давању гаранција, задуживању Републике Србије, или пак нацрти закона којима се потврђују различити споразуми и уговори о зајмовима, финансијски уговори, међународни споразуми, конвенције и сл.), оцењено је, у складу са стандардима у области анализе ефеката прописа, да немају директан утицај на грађане и привреду, те да предлагачи прописа за њих не треба да спроводе анализу ефеката на грађане и привреду и израђују АЕП прилог.

Табела 8.

Врста мишљења Републичког секретаријата за јавне политике/Канцеларије	1.9.2013.- 1.4.2014.	%
Садржи АЕП	15	23
Садржи делимичну АЕП	17	27
Не садржи АЕП	10	16
Не треба да садржи АЕП	22	34
Σ	64	100%

На основу Табеле 8., закључује се да је на највећи број достављених нацрта закона у посматраном периоду (22 нацрта закона, односно 34%) Републички секретаријат за јавне политике/Канцеларија за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа донела мишљење да достављени АЕП прилози не треба да садрже АЕП. На 27% нацрта закона, или у 17 случаја, Републички секретаријат за јавне политике/Канцеларија за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа донела је мишљење да достављени АЕП прилози садрже делимичну АЕП. Када су у

питању мишљења да нацрти закона не садрже АЕП, у 2013. години је донето негативно мишљење на 16% достављених нацрта закона. Коначно, учешће позитивних мишљења, тј. да достављени АЕП прилози садрже АЕП у наведеном периоду износи 23%.

Преглед приоритета за 2014. годину

Имајући у виду члан 33. Закона о министарствима („Сл. гласник РС“, бр. 44/14) и проширене надлежности Републичког секретаријата за јавне политике, приоритети Републичког секретаријата за јавне политике у 2014. години су:

- 1) Обављање стручних послова повезаних са креирањем, усаглашавањем, праћењем и оценом спровођења, управљањем и координацијом јавних политика:
 - Давање иницијатива за унапређење процедура за израду стратешких докумената којима се утврђују јавне политике;
 - Обезбеђивање усклађености предлога стратешких докумената којима се утврђују јавне политике и нацрта закона са усвојеним стратешким документима којима се утврђују јавне политике, у поступку њиховог доношења;
 - Анализа, идентификовање потреба и достављање иницијатива за израду стратешких докумената којима се утврђују јавне политике;
 - Припремање предлога стратешких докумената којима се утврђују јавне политике из делокруга свих органа државне управе;
- 2) Обављање стручних послова који се односе на спровођење регулаторне реформе, унапређење законодавног процеса и анализу ефеката нацрта закона и предлога стратешких докумената:
 - Праћење система квалитета анализе ефеката прописа и стратешких докумената кроз давање мишљења о потпуности садржаја приложених анализа ефеката;
 - Унапређење система анализе ефеката кроз: пружање помоћи предлагачима прописа и стратешких докумената при успостављању механизма за праћење и анализу ефеката прописа и стратешких докумената током њихове примене, учешће у организовању и организовање обука државних службеника који раде на пословима који су повезани са анализом ефеката прописа и стратешких докумената, праћење и анализу институционалних и кадровских капацитета за спровођење регулаторне реформе и унапређење законодавног процеса;
 - Прикупљање и обрада иницијатива привредних субјеката, других правних лица и грађана за измену неефикасних прописа на републичком нивоу, и подношење иницијатива надлежним предлагачима прописа за измену неефикасних прописа.

Административни капацитети

Републички секретаријат за јавне политике основан је Законом о министарствима, чиме је даном ступања на снагу овог закона, односно 26. априла 2014. године, укинута Канцеларија за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа. Став 22. члана 38. Закона о министарствима предвиђа да Републички секретаријат преузима од Канцеларије за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа запослене и постављена лица, као и права, обавезе, предмете, опрему, средства за рад и архиву за обављање послова утврђених овим законом, док став 23. истог члана предвиђа да Републички секретаријат преузима од Министарства регионалног развоја и локалне самоуправе запослене и постављена лица, као и права, обавезе, предмете, опрему, средства за рад и архиву за вршење надлежности у области стратешке анализе и истраживања.

У овом тренутку, организациона шема као ни систематизација и организација радних места још увек нису познате. Међутим, Републички секретаријат за јавне политике је оперативан јер су се стекли сви потребни административно-технички услови за то, а тиме и за обављање текућих активности. Коначно, сви запослени и постављена лица која је Републички секретаријат за јавне политике преузео од Канцеларије за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа и Министарства регионалног развоја и локалне самоуправе раде заједно, на једном месту, што је од изузетне важности за обављање текућих активности и испуњење спровођење надлежности Републичког секретаријата за јавне политике.

Мере за спровођење приоритета у наредном периоду

Мере и активности које ће бити предузете у циљу спровођења наведених приоритета обухватају:

- Припрему предлога акта којим ће се уредити процес стратешког планирања, креирања, усаглашавања, спровођења, праћења спровођења и координације јавних политика;
- Давање иницијатива за унапређење Годишњег плана рада Владе;
- Припрему Акционог плана за спровођење Програма Владе;
- Унапређење функције редовног системског праћења ефикасности спровођења јавних политика кроз јачање капацитета Републичког секретаријата за јавне политике;
- Израду мишљења на све пристигле нацрте закона и предлоге стратешких докумената;
- Припрему методологије за спровођење *ex ante* и *ex post* анализе ефеката прописа и стратешких докумената;
- Унапређење капацитета за израду анализе ефеката прописа и стратешких докумената у регулаторним телима и самом Републичком секретаријату за јавне политике, кроз тренинге, консултације и континуирану обуку државних службеника;
- Праћење статуса нереализованих препорука из Свеобухватне реформе прописа, те давање иницијатива за њихову коначну и потпуну реализацију;
- Афирмацију анализе ефеката прописа и стратешких докумената на републичком нивоу;
- Унапређење интернет стране Републичког секретаријата за јавне политике у циљу омогућавања боље комуникације и интерактивности између Републичког секретаријата за јавне политике и свих страна заинтересованих за процес регулаторне реформе, те унапређења комуникације са приватним сектором, односно малим и средњим предузећима и грађанима кроз пружање прилике да електронским путем достављају иницијативе за уклањање административних баријера које им онемогућавају ефикасно пословање и/или отежавају свакодневне активности, као и у циљу омогућавања боље комуникације и интеракције са учесницима у реформи законодавног процеса и стратешког планирања;
- Уколико се мере које је Републички секретаријат за јавне политике предложио као део Предлога акционог плана за период 2014-2015. године за спровођење Стратегије реформе јавне управе и Предлога акционог плана за спровођење Стратегије развоја предузетништва и конкурентности за период 2014-2020. године, не реализују или не постигну зацртане циљеве, Републички секретаријат за јавне политике ће изградити Предлог стратегије регулаторне реформе у Републици Србији за период 2015 - 2017. године и Предлог акционог плана за спровођење ове стратегије, и спроводити мере и активности предвиђене овим документима.

Стратешки референтни документи који су од суштинског значаја за постизање зацртаних приоритета Републичког секретаријата за јавне политике везани су за област привреде и финансија и јавне управе, а обухватају следећа документа јавних политика која су на снази: Стратегију реформе јавне управе, Стратегију и политику развоја индустрије Републике Србије за период од 2011. до 2020. године, Стратегију подстицања и развоја страних улагања.

Расположиви буџет Републичког секретаријата за јавне политике до краја 2014. године износи 52.406.000 динара.

2.1.7. Правни систем везан за економска питања

Све информације у вези са реформом правосуђа у Републици Србији су ближе и детаљније описани у делу 3. који се односи на *Правосуђе и основна права, 3.23.1. Судски систем.*

Преглед стања

Ефикасност привредних судова

Привредни судови у Србији су судови посебне надлежности. Привредни суд се оснива за територију једног или више градова, односно више општина, док је Привредни апелациони суд непосредни виши суд за све привредне судове и његово седиште је у Београду. Надлежност

привредних судова, односно Привредног апелационог суда, је детаљније уређена у члановима 25. и 26. Закона о уређењу судова ('Сл. гласник РС', бр. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 31/2011 – др. закон, 78/2011 – др. закон, 101/2011 и 101/2013).

Мрежа судова у Србији броји 16 привредних судова, и то у Београду, Ваљево, Зајечару, Зрењанину, Крагујевцу, Краљеву, Лесковцу, Нишу, Новом Саду, Панчеву, Пожаревцу, Сомбору, Сремској Митровици, Суботици, Ужицу и Чачку. Привредни апелациони суд се налази у Београду.

Према годишњем статистичком извештају Врховног касационог суда о раду привредних судова за 2013. годину у привредним судовима је у 2013. години судило 155 судија у укупно 177.188 предмета. На почетку извештајног периода (01.01.2013.) утврђен је број од 82.771 предмета. На крају 2013. године (закључно са 31.12.2013.) утврђено да су привредни судови примили укупно 94.417 извршних предмета. Мериторном одлуком решено је 64.788. Такође, утврђено је да је у 2013. години остало укупно 19.568 нерешених предмета према датуму пријема у суд, 34.217 укупно нерешених предмета према датуму иницијалног акта, односно 77.213 укупно нерешених предмета на крају извештајног периода, док је решено укупно 99.975 предмета.

Када је у питању рад Привредног апелационог суда, годишњи статистички извештај Врховног касационог суда о раду привредних судова за 2013. годину показује да је у том суду судило укупно 27 судија. На почетку извештајног периода, констатован је број од 7.305 нерешених предмета, док је до краја 2013. године примљено још укупно 12.395 предмета, тако да је Привредни апелациони суд укупно у раду у 2013. години имао 19.700 предмета. У 2013. години укупно је решено 12.739 предмета, мериторно 12.024, а остало је нерешено 6.961 предмета. Укупно нерешених старих предмета према датуму иницијалног акта у 2013. години је 2.828.

Планиране мере

Смањење трајања поступка пред привредним судовима је велики изазов и део опште реформе правосуђа у Србији. План реформе правосуђа је садржан у Националној стратегији реформе правосуђа за период 2013-2018. године, односно у пратећем Акционом плану за спровођење Стратегије. Оба документа су усвојена током 2013. године

Акциони план за спровођење Стратегије садржи пар мера које су усмерене ка смањењу трајања поступка пред привредним судовима, и једна од тих мера је већ остварена. Пре свега, мера 5.1.2.2. Акционог плана која се односи на израду Нацрта закона о уређењу судова у погледу преласка поступка у области права интелектуалне својине у надлежност Привредног суда у Београду је остварена још у току израде Акционог плана. Овом мером је поступак у области права интелектуалне својине ограничен на надлежност само једног суда, што треба да допринесе ефикасном решавању спорова у овој области јер је странкама тачно одређен један надлежни суд, што са друге стране отвара и реалну могућност уже специјализације судија у овој области, и самим тим бржег решавања предметних спорова. Такође, значајна мера предвиђена Акционим планом је и мера 2.6.1.16. која се односи на израду Нацрта закона о привредним преступима, који су у надлежности привредних судова. У циљу реализације ове мере, предвиђено је формирање радне групе, израда текста закона, јавна расправа и упућивање нацрта закона влади.

Даље, последњим изменама и допунама Закона о парничном поступку (ЗПП) усвојена су законска решења која такође могу значајно утицати на трајање поступака пред привредним судовима. Пре свега, измењен је члан 85. ЗПП-а у вези са пуномоћником правног лица у парничном поступку. Пуномоћник правног лица може бити адвокат, као и дипломирани правник са положеним правосудним испитом који је у радном односу у том правном лицу. Ово решење више не садржи обавезу да дипломирани правник буде *стално запослен у правном лицу*, као што је предвиђало претходно решење. Ово је значајна измена јер је сад далеко мања могућност да се поступак успори уколико дође до неких кадровских промена у правном лицу које води поступак пред неким од привредних судова. Са друге стране, међутим, усвојена је измена која исто може имати директног утицаја на дужину трајања поступка, али пре у смислу продужења трајања поступка. Наиме, последњим усвојеним изменама и допунама ЗПП-а ревизијски цензус за привредне спорове постављен у члану 485. ЗПП-а је смањен са 300.000 евра на 100.000 евра. Овом изменом ЗПП-а ревизија постаје доступна већем броју правних лица која су странке у поступку пред привредним судовима. Међутим, увођењем овог решења настаје и реална могу-

ћност да улагањем ревизије буде пролонгирано окончање спорова који су започети пред привредним судовима. Коначно, једна од допуна Закона о извршењу и обезбеђењу (ЗИО), усвојена приликом последњих измена и допуна ЗИО у мају 2014. г. такође може имати утицаја на смањење трајање поступка. Допуњен је члан 184. ст. 1. ЗИО тако да предлог за извршење који се подноси против корисника буџетских средстава сада мора да садржи тачан податак о *директном* кориснику буџетских средстава против ког се подноси предлог, тј. због чијег је рада настало потраживање. Такође, уколико је као дужник означен *индиректни* корисник буџетских средстава рачун буџета не може бити наведен у предлогу, већ се мора навести онај рачун преко ког послује индиректни корисник – извршни дужник. Овим прецизирањем члана 184. ЗИО смањена је могућност да на поднесени предлог надлежном привредном суду буде уложен приговор који би могао да успори поступак и наплату потраживања. Претходно непрецизно законско решење остављало је простора за манипулације на страни и извршног повериоца и дужника у поступцима пред привредним судовима и знатном пролонгирању извршних поступака.

У табелама које следе приказан је преглед рада привредних судова у погледу ажурности у решавању спорова. Ови подаци могу бити индикативни за будуће мере за смањења трајања поступака пред привредним судовима. Подаци су део годишњег статистичког извештаја Врховног касационог суда о раду привредних судова за 2013. годину.

Ажурност привредних судова – најлошији коефицијент ажурности (2013. год.):

Парница

Привредни суд Нови Сад	13,01
Привредни суд Зрењанин	7,72
Привредни суд Панчево	6,5
Привредни суд Суботица	6,26
Привредни суд Београд	5,35

Извршење

Привредни суд Нови Сад	26,23
Привредни суд Лесковац	13,71
Привредни суд Зрењанин	12
Привредни суд Пожаревац	11,64
Привредни суд Београд	10,75

Ванпарница*

Привредни суд Зрењанин	0,97
Привредни суд Нови Сад	0,91
Привредни суд Београд	0,61
Привредни суд Ваљево	0,46
Привредни суд Пожаревац	0,31

*4 суда нема нерешених предмета у овој материји

Стечај

Привредни суд Панчево	180,71
-----------------------	--------

Привредни суд Ужице	111,38
Привредни суд Зајечар	67,1
Привредни суд Сремска Митровица	49,5
Привредни суд Сомбор	47,67

Привредни преступи

Привредни суд Нови Сад	11,65
Привредни суд Зрењанин	9,36
Привредни суд Ваљево	7,74
Привредни суд Краљево	7,47
Привредни суд Београд	7,26

Ажурност привредних судова – најбољи коефицијент ажурности (2013. г):

Парница

Привредни суд Ниш	2,88
Привредни суд Крагујевац	2,69
Привредни суд Зајечар	2,28
Привредни суд Краљево	2,27
Привредни суд Ужице	1,15

Извршење

Привредни суд Ужице	7,83
Привредни суд Суботица	7,77
Привредни суд Ваљево	6,51
Привредни суд Зајечар	5,75
Привредни суд Сомбор	5,58

Ванпарница*

Привредни суд Сремска Митровица	0,21
Привредни суд Ниш	0,13
Привредни суд Панчево	0,13
Привредни суд Ужице	0,08
Привредни суд Крагујевац	0,04

*4 суда нема нерешених предмета у овој материји

Стечај

Привредни суд Крагујевац	29,33
Привредни суд Ваљево	28,4

Привредни суд Нови Сад	23,43
Привредни суд Зрењанин	22
Привредни суд Чачак	20,81

Привредни преступи

Привредни суд Ужице	3,22
Привредни суд Крагујевац	3,18
Привредни суд Лесковац	2,62
Привредни суд Пожаревац	1,91
Привредни суд Зајечар	1,73

Административни капацитети

Повећање ефикасности рада привредних судова у смислу јачања кадровских, просторних и техничких капацитета је део текуће реформе правосуђа, јер су све три компоненте од великог значаја за ажурно решавање спорова. Међутим, највише је потребно кадровско јачање капацитета привредних судова кроз повећање броја судија у појединим оптерећенијим судовима, као и различите обуке поступајућих судија и судских сарадника, ради њихове дубље специјализације у различитим областима привредног права. Постојећи број од 155 судија привредних судова, односно 27 судија Привредног апелационог суда, није довољан за правовремено решавање спорова пред наведеним судовима, посебно имајући у виду да велики број заосталих и нерешених предмета, посебно у извршном поступку, константно већ дуже време представљају велико оптерећење српском правосуђу.

У наставку следи приказ података о оптерећености судија старим и новим предметима, а који је детаљније приказан у Анализи рада судова опште и посебне надлежности за 2013. годину, коју је у марту 2014. године објавио Врховни касациони суд.

У Привредном апелационом суду у 2013. години просечан прилив предмета по судији је био 41,73, док је решено 64,66% од укупног броја предмета у раду, односно решено је 42,89 предмета по судији. Од укупног броја решених предмета 94,39% је решено мериторном одлуком. У односу на 2012. годину Привредни апелациони суд је примио 6,71% (891) предмета мање, а решио је укупно мање 9,16% (1284) предмета. На крају извештајног периода у раду је остало 4,71% (344) предмета мање него на крају 2012. године. Нерешених старих предмета према датуму пријема у суд није остало, а укупно нерешених старих предмета према датуму иницијалног акта је 2828 предмета.

У привредним судовима у 2013. години укупно је било у раду 177.188 предмета, од ког броја је примљено 94.417 предмета, а остало је нерешено 77.213 предмета. Највећи прилив предмета по судији имали су Привредни суд у Београду (85,27), затим Привредни суд у Новом Саду (55,51), Привредни суд у Сомбору (55,20), Привредни суд у Зрењанину (54,52) и Привредни суд у Суботици (51,16). Најмањи прилив предмета по судији имали су Привредни суд у Сремској Митровици (27,81), Привредни суд у Лесковцу (30,34), Привредни суд у Панчеву (43,11) и Привредни суд у Пожаревцу (43,12).

Највише решених предмета по судији је у Привредном суду у Београду (86,18), затим у Привредном суду у Краљеву (67,38), Привредном суду у Новом Саду (64,75), Привредном суду у Зрењанину (60,89) и Привредном суду у Сомбору (57,36). У осталим судовима тај број је испод 55. Најмање просечно решених предмета по судији је у Привредном суду у Сремској Митровици (29,46), Привредном суду у Лесковцу (31,84), затим у Привредном суду у Чачку (42,49), Привредном суду у Панчеву (43,33), Привредном суду у Нишу (45,17) и Привредном суду у Пожаревцу (47,26).

Највећи проценат решених предмета у односу на укупан број предмета у раду забележен је у Привредном суду у Зајечару (74,66%), затим у Привредном суду у Сомбору (72,95%), Привредном суду у Краљеву (67,40%) и у Привредном суду у Ужицу (66,19%). У осталим судовима

ма тај проценат је једнак или је испод 65%, а најмањи је у Привредном суду у Новом Саду (39,11%), затим у Привредном суду у Лесковцу (53,44%), Привредном суду у Зрењанину (54,10%), Привредном суду у Београду (55,84%) и Привредном суду у Чачку (56,59%).

У односу на 2012. годину привредни судови су у 2013. години примили у рад 26.611 (21,99%) мање предмета. Решено је мање 45266 (31,17%) предмета, али је на крају 2013. године остало нерешено за 5518 (6,67%) предмета мање него на крају 2012. године. Укупно нерешених старих предмета према датуму пријема у суд је 19568 предмета, а укупно нерешених старих предмета према датуму иницијалног акта је 34217 предмета.

Просечан прилив предмета по судији у привредним судовима је од 27,81 до 85,27 тако да је распон 3,07 и он је незнатно смањен у односу на 2012. годину када је износио 3,21.

Из изложених података се може закључити да привредни судови нису подједнако оптерећени предметима, нити су подједнако ажурни, те да је потребно размотрити евентуално кадровско и техничко јачање капацитета у Привредном апелационом суду, као и у привредним судовима са најмање просечно решених предмета по судији – у Сремској Митровици, Лесковцу, Чачку, Панчеву, Нишу и Пожаревцу, односно у судовима са најмањим процентом решених предмета у односу на укупан број предмета у раду – у Новом Саду, Лесковцу, Зрењанину, Београду и Чачку, иако је прилив предмета у привредним судовима у 2013. години био мањи него у 2012. години.

Економски ефекти судске медијације

Народна скупштина Републике Србије је у 2014. години усвојила Закон о посредовању у решавању спорова, који је објављен у „Службеном гласнику РС“ број 55/2013 од 23. маја 2014. године (у даљем тексту: Закон). Закон је ступио на снагу 31. маја 2014. године, а примењиваће се од 1. јануара 2015. године, осим одредаба члана 6. до 8. и члана 33. став 5. које се примењују од дана приступања Републике Србије Европској унији.

Даном почетка примене Закона престаће да важи Закон о посредовању – медијацији („Службени гласник РС”, број 18/05). Поступци посредовања који су у току на дан ступања на снагу Закона окончаће се по одредбама Закона о посредовању – медијацији. Лица која се до дана почетка примене Закона налазе на списковима посредника које воде надлежни судови и други органи или на списку посредника Центра за посредовање, као и лица која су до почетка примене Закона завршила програм обуке за посреднике, у складу са Правилником програма обуке за посредника („Службени гласник РС”, број 44/05), нису обавезна да заврше основну обуку за посреднике прописану Законом. Подзаконски акти прописани Законом биће донети у року од шест месеци од ступања на снагу Закона - до 30. новембра 2014. године до када ће се примењивати подзаконски акти донети на основу Закона о посредовању – медијацији, уколико нису у супротности са Законом.

Према изричитом слову закона, стране могу покренути поступак посредовања и у току поступка по правним лековима или у току извршног поступка. Ако је поступак посредовања покренут у току судског поступка, суд ће омогућити спровођење посредовања у судској згради, ван радног времена, у складу са Судским пословником.

У плану рада Министарства правде, а у складу са стратешким документима и акционим планом за спровођење ових стратегија планирано је:

- 1) Формирање регистра лиценцираних медијатора - Средњерочно
- 2) Израда подзаконских аката у вези са применом Закона о медијацији - Средњерочно
- 3) Унапређење промоције алтернативних метода решавања спорова - Средњерочно
- 4) Доношење Програма обуке медијатора - Средњерочно
- 5) Спровођење основне обуке медијатора - Континуирано, почиње средњерочно
- 6) Спровођење специјализоване обуке - Континуирано, почиње средњерочно

Имајући у виду чињеницу да ће се Закон о посредовању у решавању спорова примењивати од 1. јануара 2015. године, те да статистички подаци о економским ефектима судске медијације не постоје када је реч о примени Закона о медијацији, економски ефекти судске медијације ће се размотрити када буду доступни приликом будућег ажурирања Националног плана.

Право својине

Општи режим стицања права својине је ближе и детаљно описан у 3. глави - *Способност преузимања обавеза из чланства у ЕУ, 3.23. Правосуђе и основна права - 3.23.3. Основна права, док је у 3.4. Слободно кретање капитала – Подгрупа за слободно кретање капитала, поглавље - 3.4.1. Режим кретања капитала и текућих плаћања ближе и детаљније обрађено питање рести- туције имовине.*

2.2. Способност суочавања са притиском конкуренције и са тржишним силама унутар ЕУ

2.2.1. Људски капитал

Преглед стања

Тржиште рада

Креирање и спровођење политике запошљавања у надлежности је Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, док су носиоци послова запошљавања Национална служба за запошљавање и приватне агенције за запошљавање. Законодавни оквир за креирање и спровођење програма и мера за подстицање запошљавања чине Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Службени гласник РС”, број 389 36/09 и 88/10) и Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Службени гласник РС”, број 36/09 и 32/13). Стратешки оквир политике запошљавања представља Национална стратегија запошљавања за период од 2011-2020. године („Службени гласник РС”, број 37/11), која је усвојена маја 2011. године.

На ситуацију на тржишту рада утичу негативни ефекти економске кризе који поред тога што имају ефекат на макроекономске индикаторе у Републици Србији, рефлектују се и на микроекономски ниво у виду смањења привредних активности и потражње за радном снагом. Основни проблеми у области запошљавања, са којима се суочава Република Србија, су недостатак послова као последица недовољне привредне активности и ниска запосленост.

Неповољни демографски трендови (негативан природни прираштај) допринели су погоршању основних индикатора тржишта рада. Основна промена у структури становништва огледа се у померању активног у неактивно становништво. Смањење активног у укупном становништву је резултат смањења броја запослених и истовремено повећања неактивног становништва.

Неусаглашеност понуде и потражње радне снаге (одређен број слободних радних места за којим постоји потреба послодаваца остаје непопуњен, а са друге стране постоји велики број лица са занимањима за која не постоји потреба на тржишту рада), висок удео дугорочно незапослених и прилив вишка радника из предузећа која су у процесу реструктурирања и приватизације (процес приватизације предузећа и јавних установа још увек није завршен, у 2009. години је покренут процес принудне ликвидације предузећа), неповољна старосна и квалификациона структура незапослених, висока стопа незапослености младих, значајне разлике између регионалних тржишта рада (неповољније стање је у јужним у односу на северне делове земље, као и у руралним у односу на градска подручја) и ниска мобилност радне снаге, високо учешће незапослених који припадају теже запошљивим категоријама (вишак запослених, особе са инвалидитетом, лица без квалификација, рурално становништво, Роми, жене, млади, старији, избегла и расељена лица и др.), као и велики број особа ангажованих у неформалној економији јесу фактори који карактеришу и условљавају неповољну ситуацију на тржишту рада Републике Србије.

Број становништва радног узраста (15-64), према подацима Анкете о радној снази (АРС) из априла 2012. године, износи око 4.719.000 (2.084.000 запослених лица, 735.000 незапослених лица и 1.900.000 неактивних). Број активног становништва износи око 2.819.000, што представља 59,7% укупног становништва радног узраста.

Кретање основних индикатора тржишта рада 2011-2012 за становништво старости 15-64, Република Србија

Старосна категорија 15-64	Април 2011.	Новембар 2011.	Април 2012.
Стопа активности	58,9%	59,9%	59,7%
<i>Мушкарци</i>	67,5%	68,7%	68,7%
<i>Жене</i>	50,4%	50,9%	50,7%
Стопа запослености	45,5%	45,3%	44,2%
<i>Мушкарци</i>	52,2%	52,5%	51,1%
<i>Жене</i>	38,8%	37,9%	37,1%
Стопа незапослености	22,9%	24,4%	26,1%
<i>Мушкарци</i>	22,7%	23,5%	25,6%
<i>Жене</i>	23,1%	25,6%	26,7%
Стопа неактивности	41,1%	40,1%	40,3%
<i>Мушкарци</i>	32,5%	31,3%	31,3%
<i>Жене</i>	49,6%	49,1%	49,3%

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Кретање основних индикатора тржишта рада по регионима, за становништво старости 15-64

Старосна категорија 15-64	Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косова и Метохије
Стопа активности	59,9%	58,4%	60,9%	59,7%	
Стопа запослености	46,3%	42,4%	45,0%	43,2%	
Стопа незапослености	22,8%	27,5%	26,1%	27,7%	
Стопа неактивности	40,1%	41,6%	39,1%	40,3%	

Извор: АРС – април 2012, Републички завод за статистику

Запосленост

Стопа запослености у Републици Србији је ниска. У 2012. години стопа запослености наставља да опада, а лица која остају без запослења прелазе у незапослене, не у неактивне, чиме се зауставило смањивање континента радне снаге и повлачење са тржишта рада.

Број запослених и стопа запослености

Старосна категорија 15-64	Април 2011.	Новембар 2011.	Април 2012.
Број запослених	2.191.392	2.141.920	2.083.604
Стопа запослености	45,5%	45,3%	44,2%
<i>Мушкарци</i>	52,2%	52,5%	51,1%
<i>Жене</i>	38,8%	37,9%	37,1%

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Укупан број запослених лица радног узраста (15-64) у априлу 2012. године износи око 2.084.000, што је мање од броја запослених у априлу 2011. године за 4,9% или за око 108.000 лица. Стопа запослености лица радног узраста (15-64) у априлу 2012. године износи 44,2%, што значи да је опала за 1,3 процентна поена у односу на април 2011. године (45,5%).

Вишу стопу запослености од опште стопе имају Београдски регион (46,3%) и Регион Шумадије и Западне Србије (45,0%), док најнижу стопу запослености има Регион Војводине (42,4%).

Неформална запосленост је изражена. Рад у „сивој” економији у Републици Србији повезује се са ниским зарадама и ниском продуктивношћу, ниским нивоом заштите на раду, лошим радним условима, без плаћеног здравственог и социјалног осигурања. У предузећима која послују у „сивој” економији највише се запошљавају неквалификовани и нестручни радници. Рад у неформалној економији, који је највише распрострањен међу младима (26,3%), опада са вишим старосним добом и стицањем радног искуства. Учешће неформално запослених лица радног узраста (15-64) у укупној запослености лица радног узраста износи 15,5%, што представља смањење од 2,2 процентна поена у односу на април 2011. године (17,7%). Број неформално запослених износи око 323.000, што у апсолутном износу представља смањење од око 65.000 запослених у неформалној економији или 16,7% у односу на април 2011. године (388.000).

Број неформално запослених и њихово учешће у укупној запослености

Старосна категорија 15-64	Април 2011.	Новембар 2011.	Април 2012.
Број неформално запослених	387.876	338.424	323.053
Учешће неформално запослених	17,7%	15,8%	15,5%
<i>Мушкарци</i>	<i>17,4%</i>	<i>16,2%</i>	<i>15,1%</i>
<i>Жене</i>	<i>18,1%</i>	<i>15,4%</i>	<i>16,0%</i>

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Наведена кретања на тржишту рада потврђују и административни подаци који показују **формалну запосленост (истраживање РАД)**. Формална запосленост наставила је да опада. Укупан број формално запослених у марту 2012. године износио је 1.730.000 лица, што је мање од броја формално запослених у марту 2011. године за 2,3% односно за око 40.000 лица. Број запослених код правних лица опао је за 0,4% или за око 5.000 лица, док је број предузетника и њихових запослених опао за 8,4% или за око 36.000 лица.

Укупна формална запосленост, у хиљадама

	Март 2011.	Септембар 2011.	Март 2012.
Укупно регистровани запослени	1.770	1.737	1.730
Запослени код правних лица	1.344	1.336	1.339
Предузетници и запослени код њих	427	401	391
Јавни сектор	469	469	470
Из буџета	328	328	328
Јавна предузећа	141	141	142

Извор: Истраживање РАД, Републички завод за статистику

Незапосленост

Незапосленост у Републици Србији је висока. Број незапослених, као и стопа незапослености, континуирано расте од 2008. године, као последица утицаја економске кризе на тржиште рада.

Број незапослених и стопа незапослености

Старосна категорија 15-64	Април 2011.	Новембар 2011.	Април 2012.
Број незапослених	649.155	690.782	735.209
Стопа незапослености	22,9%	24,4%	26,1%
<i>Мушкарци</i>	22,7%	23,5%	25,6%
<i>Жене</i>	23,1%	25,6%	26,7%

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Укупан број незапослених лица радног узраста (15-64) у априлу 2012. године износи око 735.000, што је више од броја незапослених у априлу 2011. године за 13,3% или за око 86.000 лица. Стопа незапослености лица радног узраста (15-64) у априлу 2012. године износи 26,1%, што значи да се повећала за 3,2 процентна поена у односу на април 2011. године (22,9%).

Нижу стопу незапослености од опште стопе има само Београдски регион (22,8%), Регион Шумадије и Западне Србије (26,1%) има стопу која је једнака општој, док највишу стопу незапослености има Регион Јужне и Источне Србије (27,7%).

Незапослена лица на евиденцији Националне службе за запошљавање

У октобру 2012. године регистровано је 752.678 лица на евиденцији НСЗ, од чега је 391.827 жена или 52,1%. У односу на октобар 2011. године (737.870 лица), број незапослених је повећан за око 15.000 лица или за 2%.

Пројекције кретања на тржишту рада за период 2013–2015. Године

Пројекција запослености заснива се на пројектованом расту БДП и повећању инвестиција. Према пројекцијама, укупна запосленост ће успорити пад у 2013. години, након оштрог пада у претходне четири године. Очекује се кумулативни раст регистроване запослености у наредне три године од 3,3%.

Укупна незапосленост ће забележити благо смањивање, док ће се истовремено и анкетна стопа незапослености у наредном трогодишњем периоду благо смањивати.

Процене кретања стопе незапослености

	2013.	2014.	2015.
Стопа незапослености	26,1%	25,2%	23,8%

Извор: IMF, World Economic Outlook, април 2012, МФП - процене за Републику Србију

Од посебног значаја за продуктивно запошљавање у наредном периоду јесте усаглашавање политика запошљавања, образовања и научно-технолошког развоја ради подизања нивоа знања и вештина и запошљавања према потребама тржишта рада.

Незапосленост младих

Посматрано према годинама старости, нешто мање од половине незапослених (45,8%) су лица која припадају двема најмлађим старосним групама (15-24, 25-34), чије је учешће у укупној незапослености (15+) у децембру 2013. године износило 17,3% и 28,4%. Посматрано према годинама старости, нешто мање од половине незапослених (45,8%) су лица која припадају двема најмлађим старосним групама (15-24, 25-34), чије је учешће у укупној незапослености (15+) у децембру 2013. године износило 17,3% и 28,4%.

Незапосленост младих старосне доби 15-24 у Републици Србији је веома изражена и знатно је изнад опште стопе незапослености (51,8% у односу на 21%). Стопа незапослености младих се у фебруару 2014. године повећала за 2,7 % у односу на октобар 2013. године (49,1%). Најновији подаци показују да је свака друга млада особа у Републици Србији незапослена¹⁷.

Министарство омладине и спорта, у складу са својим надлежностима спроводи активности на спровођењу мера које су усмерене ка повећању запошљивости младих у оквиру спровођења Националне стратегије за младе и Стратегије каријерног вођења и саветовања.

Активности које се спроводе су: информисање младих о могућностима запошљавања, само-запошљавања и условима започињања сопственог бизниса, обуке за бизнис планирања, финансијског пословања, маркетинга, радне етике, обуке за активно тражење посла, каријерно информисање и саветовање младих, сајмови запошљавања, сарадња са послодавцима у виду организовања стручних пракси за младе и реалних сусрета како би се млади упознали са природом одређеног занимања.

Образовање

Влада Републике Србије усвојила је 25.10.2012. године Стратегију развоја образовања у Србији до 2020. године („Службени гласник РС“ бр.107/2012), као и визију пожељног а могућег будућег стања система образовања у Републици Србији до 2020. године и даље (2020+). Стално подизање квалитета система образовања и повећање инвестиција у образовање уз системске промене, успостављање образовног система који обезбеђује већу флексибилност и сигурност на тржишту рада, као и јачање веза између образовних институција, истраживачких центара и привреде подстицањем програма сарадње, основни су параметри за унапређивање система образовања Републике Србије.

Повећање јавног финансирања образовања са текућих 4,5% на 6,0% бруто друштвеног производа до 2020. године усмераваће се, првенствено, на обезбеђивање и побољшање ресурса и услова који воде ка повећању квалитета образовања. У поступку израде је Акциони план за спровођење Стратегије и планира се његово доношење за последњи квартал 2014. године.

За стратешка опредељења до 2020. године: повећање обухвата, релевантности и ефикасности завршавања образовања утврђени су квантитативни индикатори по нивоима образовања и васпитања и узрасту, почев од најмлађих, деце од 6 месеци, да се за децу од 5,5 до 6,5 година оствари потпуни обухват кроз целодневне и полудневне облике припремног предшколског програма; да се осипање сведе на највише 5%, а основну школу завршава 93% генерације; да неку од средњих школа упише најмање 95% оних који су завршили основну школу, односно 88% генерације, а четворогодишње средње школе завршава најмање 95% уписаних; да се у високо образовање упише 40% оних који су завршили средње образовање, њих 70% уписаних заврши у року или с једном годином закашњења; да на мастер академским студијама настави школовање око 50% студената који заврше основне академске студије и на докторским студијама најмање 10% студената који заврше мастер академске студије; да најмање 10% студијских програма докторских студија буду заједнички с иностраним универзитетима; а најмање 7% становника буде обухваћено неким од програма образовања одраслих и целоживотног учења.

Јачање људског капитала остварује се у складу са стратешким документом, законском и подзаконском регулативом, путем формалног, неформалног и информалног учења.

У области образовања посебна пажња се поклања јачању људског капитала у установама образовања и то:

- подизањем квалитета и ефикасности учења и наставе;
- професионалним оснаживањем васпитног, наставног и ненаставног кадра у установама образовања.

Неформално образовање

У оквиру спровођења циљева Националне стратегије за младе, неформално образовање младих је један од приоритетних циљева.

Током 2013. године Министарство омладине и спорта (Сектор за омладину) финансирало је укупно 109 пројекта удружења младих, удружења за младе и локалних канцеларија за младе

¹⁷ Извор података: Анкета о радној снази, (АРС) април 2014. године. Објавио Републички завод за статистику.

који су били директно и индиректно усмерени на неформално образовање и у оквиру којих су спровођене активности неформалног образовања за 9.701 корисника.

Планиране мере 2014-2018.

Циљеви политике запошљавања

Политика запошљавања детаљно је обрађена у делу НПАА – 3.19.4. Запошљавање и европски социјални фонд.

Стратешки правци у области запошљавања утврђени су **Националном стратегијом запошљавања за период 2011-2020. година** (“Службени гласник РС”, број 37/11), која је усвојена маја 2011. године. Основни циљ политике запошљавања Републике Србије до 2020. године је успостављање ефикасног, стабилног и одрживог тренда раста запослености и усклађивање политике запошљавања, као и институција тржишта рада, са тековинама ЕУ. Активности ће приоритетно бити усмерене ка повећању запослености кроз улагање у људски капитал и веће социјално укључивање.

Стратегијом су одређени појединачни циљеви, и то:

- подстицање запошљавања у мање развијеним регионима и развој регионалне и локалне политике запошљавања;
- унапређење људског капитала и веће социјално укључивање;
- развој институционалних капацитета и експанзија програма активне политике запошљавања;
- редуковање дуалности на тржишту рада.

Циљеви политике запошљавања, дефинисани у Националном акционом плану запошљавања за 2014. годину у („Службени гласник РС“, број 118/13), усмерени су на:

- побољшање услова на тржишту рада и унапређење институција тржишта рада,
- подстицање запошљавања и социјалног укључивања теже запошљивих лица, развоја социјалног предузетништва и подршка регионалној и локалној политици запошљавања,
- унапређење квалитета радне снаге и улагање у људски капитал.

Приоритет у укључивање у мере активне политике запошљавања имају незапослена лица која спадају у категорију теже запошљивих. Анализа трендова тржишта рада указује на даље погоршање положаја највећег броја категорија теже запошљивих лица, а посебно младих, старијих и вишкова запослених и лица без квалификација и нискоквалификованих. Због тога су за ове категорије лица у 2014. припремљени посебни пакети услуга:

Пакет услуга за младе (15-30 година)

Приоритетна категорија су и млади на евиденцији НСЗ. Циљ је да се у прва три месеца од пријаве младе особе на евиденцију изврши процена запошљивости лица, утврди индивидуални план запошљавања и одреде мере које су најпогодније за активацију и подизање запошљивости младих.

За младе, без радног искуства, до 30 година старости, са најмање средњим стручним образовањем којих на евиденцији незапослених има преко 130.000, планиран је **програм стручне праксе код приватног послодавца**, где ће моћи да стекну неопходно радно искуство, знања и вештине и оспособе се за самосталан рад у струци.

Пакет услуга за вишкове запослених - подразумева неколико корака, и то у зависности од тога да ли су у питању активности којима се реагује унапред, ради превенције незапослености, пре престанка радног односа запослених, у просторијама послодавца кроз информативне разговоре, саветовања, индивидуалне разговоре, укључивањем у клуб за тражење посла, радионицу за стицање вештина за поновно запошљавање након губитка посла, обуку за развој предузетништва, обуку за активно тражење посла и сл. Након пријаве вишкова на евиденцију ради се процена запошљивости лица, утврђује индивидуални план запошљавања и одређују мере које су најпогодније за активацију и унапређење запошљивости.

Вишкови запослених приоритетно ће се укључивати у мере активне политике запошљавања, пре свега јавне радове, а планирана су и средства за самозапошљавање уз претходно

информисање о могућностима и предностима улагања отпремнина у samozapoшљавање, удруживање отпремнина ради запошљавања, коришћење лизинга и франшизинга и сл.

Пакет услуга за лица без квалификација и нискоквалификованих

Ова категорија незапослених након процене запошљивости и утврђивања индивидуалног плана запошљавања биће првенствено укључивања (мотивационо-активационе обука за активно тражење посла, програм функционалног основног образовања одраслих, обуке за тржиште рада и јавне радове и сл.

Највећи број **Рома** су управо лица без квалификација тако да ће и ова категорија незапослених имати приоритет у укључивање у мере активне политике запошљавања.

Приоритет у 2014. години је и **суфинансирање мера активне политике запошљавања планираних локалним акционим плановима запошљавања**. Средствима из буџета РС и буџета јединица локалних самоуправа планирано је спровођење програма стручне праксе и организовање јавних радова, док ће приоритет за суфинансирање имати неразвијене јединице локалне самоуправе, локални акциони плановима запошљавања који приоритетно укључују у мере теже запошљива лица и лица у стању социјалне потребе и сл.

У 2014. години 103 јединице локалних самоуправа је поднело захтеве за учешће у суфинансирању мера из ЛАПЗ а у наредном периоду очекује се одлучивање по поднетим захтевима.

Припремљен је и предлог Националног акционог плана запошљавања за 2015. годину и тренутно је у процедури усвајања.

Административни капацитети

Законом о министарствима („Службени гласник РС“, број 44/2014), надлежност за обављање послова запошљавања, као и сви запослени и постављена лица, права и обавезе у овој области, у делокругу су надлежности Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања почев од 26. априла 2014. године. У оквиру наведеног министарства, политика запошљавања у надлежности је посебне организационе јединице - Сектора за запошљавање.

У току је припрема измена систематизације и организације послова у оквиру министарства, у складу са потребама послова и процеса, те се очекује и измена постојеће организационе структуре Сектора за запошљавање. У овом тренутку у Сектору за запошљавање систематизовано је 23 радна места државних службеника укључујући и помоћника министра.

Министарство врши надзор над радом Националне службе за запошљавање у којој је систематизовано 1.804 радних места у Дирекцији, покрајинским службама и филијалама, као основним организационим јединицама.

У Републици Србији тренутно је регистровано **67 агенција за запошљавање**, у складу са одредбама Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености.

2.2.2. Физички капитал

Преглед стања

- Најважнији сегменти Трансевропске мреже на територији Републике Србије су:
- 1) Коридор *X* са својим крацима—*Xб* (Београд-Будимпешта) и *Xц* (Ниш-Софија), је најзначајнији друмски и железнички правац на територији Републике Србије. Он је дефинисан као део Југоисточне мултимодалне осе дефинисане у Завршном извештају ГВН (HLG - High Level Group); део је Основне регионалне транспортне мреже (Core Regional Transport Network) и повезује Аустрију/Мађарску, Словенију/Хрватску, Републику Србију и Бугарску/Македонију/Грчку. На њему се у Републици Србији налази 792 км путева и 760 км железничких пруга;
 - 2) **Рајна-Дунав коридор (Rhine-Danube Corridor)** је један од TEN-T коридора који пролази кроз Републику Србију, дефинисан као пловни пут Рајне, преко Мајне и Дунава и који укључује централне регионе око Стразбурга и Франкфурта преко јужне Немачке до Беча, Братиславе, Будимпеште и на крају до Црног мора, са кључним крацима од Минхена до Прага, Кошица и Украјинске границе. У досадашњој европској политици Дунав је био приоритетан коридор сам за себе, али лимитиран као пловни пут. Од 2013. године, Рајна-Дунав коридор чини јединствен систем пловних путева, а повезује важне железничке и

друмске саобраћајнице централне и југоисточне Европе са индустријским центрима Немачке и Француске.

Рајна-Дунав коридор спаја Централну Европу преко Републике Србије са Црним морем и део је Југоисточне мултимодалне осе. У смислу свега наведеног, пловни пут Дунава у Републици Србији у дужини од 588 км, заједно са својим пловним притокама, Савом и Тисом, добија на стратешком значају у склопу укупне европске транспортне политике у периоду 2014-2020. Новом европском политиком се отварају значајне могућности за боље позиционирање водног саобраћаја у Р. Србији што се предвиђа и националном стратегијом развоја водног саобраћаја за период 2015-2025.

Европска комисија, у оквиру програма ИПА - Инструмент за претприступну помоћ и међународне финансијске институције ЕИВ, ЕБРД и WB помажу велике инвестиционе пројекте у Републици Србији, оријентисане на хитне пројекте одржавања, изградње и реконструкције инфраструктуре и пројекте изградње институционалних капацитета. Европска унија је кроз фонд ИПА уложила око 110 милиона евра у област транспорта од 2007. године. Последњих година све више средстава се издваја и за конкретне инфраструктурне пројекте и наставак оваквог тренда значајно ће допринети модернизацији саобраћајне и инфраструктуре и укључивању у европске транспортне токове, за шта Република Србија нема довољно сопствених средстава.

Изражена је спремност Европске уније, међународних финансијских институција (СБ, ЕИВ, ЕБРД), Уједињених нација и билатералних донатора да се помогне у санацији штете насталих и на транспортној инфраструктури као последица недавних поплава, одрона и клизишта, кроз преусмеравање већ постојећих кредита, донације, стручну помоћ у процени штете, као и аплицирањем Републике Србије за средства из Фонда солидарности ЕУ.

Железнички саобраћај

Република Србија има стратешки положај на железничком тржишту југоисточне Европе. Од укупно 3.809 km железничке мреже, 283 km су двоколосечне пруге, 1.279 km је електрификовано. Колосеци су ширине 1435 mm, изузев музејско-туристичке пруге „Шарганска Осмица” на којој је ширина колосека 760 mm.

Електрична и техничка опрема датира из периода 1969 - 2000. На 64% пруга, брзина је мања од 60 km/h, а на само 3% износи преко 100 km/h. На 44% мреже највећа допуштена маса возила по осовини је до 22,5 т/осовини.

„Железнице Србије” ад располажу са око 440 вучних возила, 7.912 теретних и 483 путничких кола. Железничка возна средства су релативно стара и њихова просечна старост прелази 30 година.

Кичму железничке мреже у Србији представља Коридор X (Салзбург-Љубљана-Загреб) Шид-Београд-Ниш-Прешево(-Скопље-Велес-Солун) са крацима преко Суботице према мађарској и Димитровграда према бугарској граници, укупне дужине 872 km (25% мреже), на којој се реализује преко 50% транспортних активности. „Железнице Србије” ад суочене су у свом пословању са светском економском кризом и њеним последицама, али и лошим стањем инфраструктуре и застарелим возним средствима, услед вишедеценијских недовољних финансијских улагања.

Држава је обезбеђивањем буџетских гаранција за железницу потврдила своју одређеност да подржи активности на целокупној реформи и модернизацији железничког саобраћаја.

Следећи инфраструктурни пројекти модернизације и рехабилитације железничке инфраструктуре су у фази реализације или тек треба да се реализују:

- Пројекат изградње Жежељевог моста, као део реконструкције Коридора X, који ће допринети повећању протока у друмском и железничком транспорту на овом делу коридора. Укупна инвестиција је 45,3 милиона евра, од тога 26,2 милиона евра је из ПРА фонда, 12,7 милиона евра обезбедиће Војводина, а 6,4 милиона евра Град Нови Сад. Завршетак се планира 2015. године.
- Пројекат обнове железнице II - зајам Европске инвестиционе банке (ЕИВ IV) у вредности од 80 милиона евра.

- Пројекат Коридор X - зајам Европске банке за обнову и развој (EBRD IV) у вредности од 100 милиона евра.
- Пројекат Рехабилитација пруга - зајам Европске банке за обнову и развој (EBRD V) у вредности од 95 милиона евра.
- Пројекат Железничка станица Београд Центар-Фаза I - зајам Кувајтског фонда за арапски економски развој у вредности од 10 милиона кувајтских динара (око 27 милиона евра).
- Инфраструктурни пројекти и возна средства - пројектни зајам Владе Руске Федерације Републици Србији у износу од 800 милиона долара. Уз учешће Републике Србије од 15%, укупна вредност пројекта износи 941 милион долара.
- Пројекат реконструкције и модернизације железничке пруге Ниш-Димитровград-Фаза I - кредит Чешке експортне банке у износу од 51 милион евра, Зајам није уговорен, али је предвиђена гаранција Републике Законом о буџету РС за 2014. годину.

Такође, реализовани пројекти или у фази реализације су следећи пројекти набавке и ремонта железничког возног парка:

- Пројекат Возна средства - зајам Европске банке за обнову и развој (EBRD II) у вредности од 60 милиона евра. Пројекат обухвата компоненте: 1) набавку око 1100 нових теретних кола и 2) набавку и уградњу потподног струга за обраду точкова. Обе компоненте су завршене, а из преосталог неуговореног дела зајма врши се набавка додатне опреме (вертикалног CNC струга за обраду точка на железничким шинским возилима и вретенастих дизалица). У 2014. години очекује се преостала испорука вретенастих дизалица и завршетак пројекта.
- Пројекат Возна средства - Вишеделне електромоторне гарнитуре - зајам Европске банке за обнову и развој (EBRD III) у вредности од 100 милиона евра. Пројекат обухвата набавку до 30 вишеделних електромоторних гарнитура.
- Пројекат набавке нових вишеделних дизелмоторних гарнитура - зајам Eurofime у износу од 43 милиона CHF. Пројекат обухвата две компоненте 1) набавку 12 вишеделних дизелмоторних гарнитура (испоручено је свих 12) и набавку главних компоненти, опреме и специјалних алата потребних за опремање капацитета за одржавање као и делова и компоненти за одржавање дизел моторних возова серије 711 и 2) додатну набавку опреме, алата, делова и компоненти у износу неискоришћеног дела зајма. У 2014. години планира се завршетак пројекта.
- Из зајма ЕБРД IV обезбеђено је за набавку до 15 вишесистемских локомотива 65 милиона евра. Планирано је да се овај пројекат реализује до 2015. године.
- Из руског државног кредита који је потписан јануара 2013. године обезбеђена су средства за набавку одређеног броја дизелмоторних возова процењене вредности око 75 милиона евра.

Субвенције „Железнице Србије” ад у 2014. години у оквиру Буџета Републике Србије износе 13,230 милијарди динара (укључујући и средства издвојена за учешће у руском кредиту у износу од 630 милиона динара). „Железнице Србије” ад су наставиле процес реструктурирања што је детаљније појашњено у оквиру потпоглавља 3.14. Транспортна политика, односно 3.14.1.2. Железнички транспорт.

Интермодални транспорт

У току су активности на реализацији изградње интермодалног терминала у Батајници, што је појашњено у оквиру потпоглавља 3.14. Транспортна политика, односно 3.14.1.3. Интермодални (комбиновани) транспорт.

Будући интермодални терминал ће имати директну везу са Коридором X, тј. биће повезан са железничком станицом у Батајници, а преко сервисног пута за петљу Батајница (чија се изградња тренутно завршава). Површина интермодалног терминала са приступним саобраћајницама износи око 13 ha. Интермодални терминал по Идејном пројекту ће имати: 3 железничка колосека-дужине од по 650 m (2 претоварна за утовар и истовар контејнера и 1 додатни манипулативни колосек; 4 саобраћајне траке за камионе (1 пролазна, 1 утоварно-истоварна, 1 резервна и 1 трака

за излаз у случају опасности; контејнерско складиште (3 контејнерске линије за привремено складиштење контејнера, фриго-контенера, изменљивих транспортних судова и контејнера са опасним теретом), паркинг за теретна и путничка возила, управну зграду за терминал и зграду за царинске органе и од мобилних средстава: 1 маневарска дизел локомотива, 1 мобилни кран (*reach stacker*) и опрему за пробу кочница. Такође, Пројектом је планирана изградња приступног железничког колосека у дужини од 600 m и приступног пута у дужини од 700 m.

Према анализи тржишта и саобраћајних токова интермодални терминал је пројектован за опслуживање 7-12 контејнерских возова, односно да задовољи годишњи капацитет од око 80.000 TEU. Интермодални терминал ће имати могућност за просторно/фазно ширење и опремање, сходно захтевима тржишта, да задовољи годишњи капацитет од 240.000 TEU. У близини интермодалног терминала планиран је развој логистичког центра на површини од 80 ha.

Друмски транспорт

По броју превезених путника друмски транспорт је најзначајнији вид транспорта у Србији, али и друмски транспорт терета представља значајан вид транспорта у Србији. Привредна друштва која обављају друмски превоз терета и путника су углавном у потпуности приватизована и послују на принципима слободне тржишне утакмице. Због повећања броја привредних субјеката који обављају ову делатност, конкуренција на транспортном тржишту је све већа, па је задатак државе да ствара услове у којима ће конкурентност домаћих превозника јачати на принципима слободне тржишне утакмице. Управљање државним путевима I и II реда, као и управљање саобраћајем на путевима, према Закону о јавним путевима, је у надлежности ЈП „Путеви Србије”. Ово предузеће управља са око 17.000 км путева у Србији. Предузећа за путеве која су према уговору са јавним предузећем надлежна за одржавање, рехабилитацију и реконструкцију јавних путева су сва приватизована.

У 2013. години 186 превозника обављало је делатност линијског превоза путника у међумесном саобраћају.

Према броју уверења о оспособљености за обављање међународног јавног превоза, чије издавање је у делокругу овог министарства, тренутно у Србији 352 превозника обављају делатност међународног јавног превоза путника, а 1124 превозника обављају делатност међународног јавног превоза ствари.

Делатност међународног јавног превоза путника превозници обављају са 1939 аутобуса, а делатност међународног јавног превоза ствари са 9732 теретна возила.

Водни транспорт

У водном саобраћају примењују се Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС“, бр. 73/10 и 121/12), Закон о поморској пловидби („Службени гласник РС“, бр. 87/11 и 104/13), Закон о државној припадности и упису пловила („Службени гласник РС“, број 10/13). По усвајању Закона о водном транспорту законодавни оквир ће бити комплетан.

Европска унија је финансирала, а Европска комисија успешно реализовала 2006. године пројекат Мастер план и студија изводљивости за унутрашњи водни транспорт у Републици Србији. Њиме су идентификовани сви пројекти на мрежи пловних путева Србије у укупној дужини од 1321 км која укључује реке Дунав, Саву, Тису и канале ДТД. Кроз реализацију приоритетних пројеката из Мастер плана, Република Србија је подигла степен безбедности пловидбе на својим унутрашњим водним путевима у последњих седам година, посебно успостављањем Речних информационалних сервиса (РИС). Реализација инфраструктурних пројеката на Дунаву на основу приоритета дефинисаним Мастер планом такође је започета финансирањем из ИПА фондова. Даље финансирање већ дефинисаних пројеката уклањања уских грла на међународном пловном путу Дунава, али и реке Саве (координацијом преко Савске комисије), на деоници кроз Р. Србију, преко програма Европске уније је могуће и реално. Све треба посматрати из угла планираног развоја новог ТЕН-Т коридора Рајна-Дунав преко ЕУ фондова, с обзиром на нову европску политику транспорта, односно давањем великог значаја речном саобраћају као економски исплативијем и еколошки врло оправданим видом саобраћаја.

Највећи део послова државне управе који се односе на водни саобраћај је груписан у оквиру Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре:

- Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе у оквиру Министарства грађевинарства, транспорта и инфраструктуре, који обавља нормативне, студијско аналитичке, административне и стручне послове у оквиру Одељења за водни саобраћај и речну инфраструктуру и Одељења за послове лучких капетанија;
- Дирекција за водне путеве, орган управе у саставу Министарства који превасходно обавља стручне и техничке послове на одржавању, обележавању и развоју пловних путева са међународним статусом (Дунав, Сава, Тиса) у складу са европским стандардима пловидбе, као и послове успостављања, одржавања и развоја Речних информативних сервиса (РИС) у складу са РИС директивом ЕУ. Дирекција прати и надзире реализацију пројеката унапређења пловних путева у Р. Србији финансираних из програма ЕУ. Текуће одржавање и обележавање постојећег стања међународних пловних путева се финансира традиционално из буџета Р. Србије у складу са обавезама Р. Србије као потписнице међународних споразума на Дунаву, Сави и Тиси, а те послове обавља Дирекција за водне путеве према националним програмима одржавања.
- Управа за утврђивање способности бродова за пловидбу, посебни орган управе у саставу министарства који обавља превасходно стручне и техничке послове везане за пловила тј. врши технички надзор којим се утврђује да брод одговара захтевима техничких правила за утврђивање способности бродова за пловидбу.

Законом о транспорту опасног терета (Сл. гласник РС бр. 88/2010) су сви нормативни, студијско аналитички, административни, инспекцијски и стручни послови у области транспорта опасног терета за све видове саобраћаја у Р. Србији поверени Управи за транспорт опасних терета, посебном органу управе у саставу министарства.

Агенција за управљање лукама је независно тело основано од стране Владе Р. Србије на основу Закона о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС“, бр. 73/10 и 121/12) које врши управљање лукама и пристаништима без обзира на њихов својински статус, односно обавља регулаторне, стручне и развојне послове у циљу континуираног и несметаног обављања делатности на лучком подручју.

Посебна стручна радна група састављена на предлог Министарства од представника свих надлежних институција и Саобраћајног факултета у Београду припрема Стратегију развоја водног саобраћаја Републике Србије за период од 2015-2025. године, која треба да буде у пуном складу са новом европском политиком развоја пловних путева и европским плановима модернизације флоте за пројектовано повећање транспорта робе речним путем на мрежи европских пловних путева за 20 % до 2020. године (у односу на 2010.).

Анализом робних токова и потенцијалног привредног раста у наредних 10 година, прелиминарна прогноза водног саобраћаја у Р. Србији говори о могућности повећаног укупног транспорта на пловним путевима Р. Србије за око 30 % у односу на 2012. годину. У складу са усвојеном Стратегијом током 2014. године, надлежне институције у области водног саобраћаја су дужне да доносе краткорочне, средњорочне и дугорочне планове изградње и развоја водних путева, лука и пристаништа, у складу са важећим домаћим прописима, као и планове модернизације флоте, посебно танкерске, у складу са новим европским еколошким захтевима.

Ваздушни транспорт

Директорат цивилног ваздухопловства. Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије основан је Законом о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11 и 93/12), као јавна агенција над којом оснивачка права врши Влада у име Републике Србије.

Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд. Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA д.о.о. Београд основана је Уговором између Владе Републике Србије и Владе Републике Црне Горе као друштво са ограниченом одговорношћу ради пружања услуга контроле летења у ваздушном простору Републике Србије, Републике Црне Горе, 55% горњег ваздушног простора Босне и Херцеговине као и међународних вода јужног дела Јадранског мора.

Аеродром „Никола Тесла“. Одлуком Владе РС број 023-4432/2010-1 од 17.06.2010. године, о промени правне форме Јавно предузеће Аеродром Никола Тесла Београд је променило правну форму из јавног предузећа у затворено акционарско друштво. Због промене правне форме извршена је процена капитала и то са стањем на дан 01.01.2010. године. Према процени, основни капитал АД Аеродром Никола Тесла, на дан 01.01.2010. године, износи 214.556.965,99 евра или 20.573.610.000,00 динара. Основни капитал је конвертован у 34.289.350 обичних акција појединачне номиналне вредности од 600,00 динара.

Решењем Агенције за привредне регистре у Регистру привредних субјеката БД 116130/2013 од 29.10.2013. године регистрована је промена назива Акционарског друштва за ваздушни саобраћај „Јат Airways“ а.д. Београд у Акционарског друштва за ваздушни саобраћај Air SERBIA Beograd.

У Централном регистру хартија од вредности 26. марта 2014. године извршен је упис промена улога чланова Акционарског друштва за ваздушни саобраћај Air SERBIA Beograd, при чему је Република Србија уписана са 51% власништва а ETIHAD AIRWAYS са 49% власништва на акцијама у том привредном друштву. Решењем Агенције за привредне регистре БД 26734/2014 од 27.3.2014. године регистрована је наведена промена.

Теме као што су кратки преглед стања у погледу домаћег законодавства, преглед стања институционалних капацитета, планиране мере за период примене ревидираног НПАА су обрађене у оквиру текстуалног дела НПАА (2014-2018) у Поглављу 14 – Транспортна политика и Поглављу 21 – Трансевропске мреже.

Електронске комуникације

На тржишту телекомуникација Републике Србије укупан **приход** остварен у 2013. години износио је 1,55 милијарди евра, уз учешће сектора телекомуникација у бруто домаћем производу од 4,85%. **Инвестиције** у сектор телекомуникација су забележиле пораст од 13,4% и износиле су 262 милиона евра.

Укупан број претплатника **фиксне телефоније** у 2013. години је 2,93 милиона, што представља пенетрацију од 40,91%, уз степен дигитализације од 99,69%. Услуге фиксне телефоније у Републици Србији тренутно пружа 9 оператора. Укупан приход од услуга фиксне телефоније био је 325 милиона евра. Важно је нагласити да је забележен пораст инвестиција, за скоро 22%: у фиксну телефонију је 2013. године инвестирано 62,78 милиона евра.

Укупан број претплатника **мобилне телефоније** у протеклој години био је 9.198.717, што представља пенетрацију од 128,09%, при чему се претплатницима сматрају само они који су били активни у последња три месеца. Настављен је тренд раста броја постпејд претплатника, којих има 4.140.250 (пораст од 10,9% у поређењу са 2012.), и опадања броја припејд корисника, којих има 5.058.467 (пад од 6,4%). Број претплатника мреже треће генерације је у 2013. години износио 4.218.790. Укупан приход од услуга мобилне телефоније био је 877,74 милиона евра, а инвестиције су биле на сличном нивоу као 2012. године, у износу од 111,64 милиона евра. Током 2013. године више од 85.600 претплатника је променило оператора уз задржавање броја, у просеку око 7.100 месечно, а од почетка примене преносивости броја у мобилним мрежама до краја 2013. године то је учинило више од 200.000 претплатника.

Услуге **дистрибуције медијских садржаја** у Србији тренутно пружају 92 провајдера, било путем кабловске дистрибутивне мреже (70% претплатника), било коришћењем IPTV технологије (16% претплатника), било путем сателитске дистрибутивне мреже, DTH (14% претплатника). У 2013. је остварен укупан приход од 116,81 милиона евра. Број претплатника услуга дистрибуције је 1.552.514, што представља пенетрацију од 21,62 одсто.

Број регистрованих **Интернет** провајдера у Републици Србији је 221, а број претплатника 5.691.645, што представља пенетрацију од 79,25%. Укупан број корисника се повећао за више од 650.000 (раст од 13%) у поређењу са 2012. годином. Приход пружалаца услуга Интернета је у 2013. достигао 171,87 милиона евра. Пенетрација широкопојасног Интернета, укључујући и кориснике мобилне мреже 3G, је 75,08%, односно 5.392.425 претплатника.

Расподела прихода у сектору телекомуникација је у 2013. години била следећа: мобилна телефонија 56,63%, фиксна телефонија 20,97%, Интернет 11,09%, дистрибуција медијских садржаја 7,53%, радио-дифузија 3,55%, VoIP – 0,12%, остало – 0,11%.

Вредност **индекса развоја информационо-комуникационих технологија (ИКТ)** за Србију у 2013. години износи 6,03, што Србију сврстава између 40. и 50. места од укупно 159 земаља у свету ранжираних према методологији Међународне уније за телекомуникације заснованој на 11 индикатора груписаних у три подгрупе: инфраструктура и приступ ИКТ, степен искоришћења ИКТ (првенствено од стране појединаца, али и домаћинстава и привредних субјеката) и интензитет употребе ИКТ и образовање (људски капацитет неопходан за ефикасно коришћење ИКТ).

Поштанске услуге

Поштанске услуге имају кључну улогу у економском и друштвеном развоју, као и приоритетан значај јер пружају вишеструке користи грађанима и привреди.

Либерализација тржишта, глобализација економије и реформа поштанског сектора дају допринос развоју конкурентности на националном и међународном тржишту поштанских услуга.

Потребе и очекивања корисника услуга биће задовољене развојем поштанске инфраструктуре и диверсификацијом услуга.

Поштански сектор представља значајан фактор развоја информационог друштва, имајући у виду доступност и јединственост поштанске мреже, која отвара нове могућности за задовољење потреба корисника услуга на комуникационом тржишту. Са друге стране, стални и убрзани развој информационо-комуникационих технологија значајно утиче на поштански сектор.

У већини земаља поштански оператори успешно послују у условима дигиталне ере на основу сарадње са државним институцијама и међународним организацијама, као и на основу увођења нових услуга.

Поштански сектор у Републици Србији са 50 оператора, који пружају поштанске услуге у области пријема, прераде, превоза и уручења писмоносних пошиљака, пакета, као и експрес преноса пошиљака тренутно запошљава око 18.800 радника што представља 0,79% свих запослених у Републици Србији.

Укупни приходи које је поштанска делатност остварила у 2011. години износе око 11 милијарди динара, што чини око 0,32% БДП-а за 2011. годину. Са друге стране, поштанске услуге спадају у ред високо софистицираних услуга па самим тим представљају делатност која може успешно да подржи даљи привредни развој земље.

У односу на поштанско тржиште у другим европским земљама поштанско тржиште Републике Србије може се сврстати у ред средњих тржишта.

Законом о поштанским услугама („Службени гласник РС”, бр. 18/05 и 30/10) утврђена је обавеза обезбеђења универзалне поштанске услуге. У Републици Србији универзалну поштанску услугу у овом тренутку обавља јавни поштански оператор, односно Јавно предузеће „Пошта Србије”. Оснивач Јавног предузећа „Пошта Србије” је Република Србија, а оснивачка права у име оснивача, врши Влада. Предузеће послује са средствима која су 100% у државној својини.

У вези са унапређењем регулаторног оквира у области поштанских услуга, припремљен је Нацрт закона о изменама и допунама Закона о поштанским услугама. Ове измене и допуне закона односе се, пре свега, на стварање правног решења за припајање Републичке агенције за поштанске услуге Републичкој агенцији за електронске комуникације. Очекивано повезивање двеју области сродних функција и задатака, предложено је имајући у виду институционална решења већине европских земаља, као и земаља у окружењу.

У складу са националним секторским стратешким документом „Стратегија развоја поштанских услуга у Србији за период од 2013-2016. година”, посебна стратегија постепене либерализације тржишта поштанских услуга и прилагођавања поштанског сектора у процесу придруживања Републике Србије Европској унији, предвиђа израду Нацрта закона о поштанским услугама. У прилог наведеном, до краја 2014. године, очекује се почетак рада на припреми новог закона о поштанским услугама.

Енергетика

Преглед стања

У оквиру енергетског система Републике Србије обавља се експлоатација домаће примарне енергије (угља, нафте, природног гаса, обновљивих извора енергије), увоз и извоз елек-

тричне енергије и енергената (пре свега нафте и природног гаса), производња електричне и топлотне енергије, експлоатација и секундарна прерада угља, као и транспорт и дистрибуција електричне и топлотне енергије и енергената до крајњих потрошача финалне енергије.

Енергетски биланс Републике Србије за 2012. годину садржи годишње податке о енергетским токовима за територију Републике Србије, без Аутономне покрајине Косово и Метохија. Билансом није у потпуности приказано коришћење обновљивих извора енергије, будући да је овај део енергетске статистике још увек у процесу успостављања при Републичком заводу за статистику.

У Србији је у 2012. години произведено 10.774 Мтое примарне енергије. Овом производњом задовољено је више од 70 % од укупних потреба за примарном енергијом. Структура домаће производње примарне енергије је следећа: производња угља износи 7.277 Мтое од укупне домаће производње примарне енергије, а остали део се односи на производњу сирове нафте и природног гаса, коришћење хидропотенцијала и енергије ветра и сунца, производњу огревног дрвета и геотермалне енергије.

Укупна потрошња примарне енергије у 2012. години износила је 14.526 Мтое. Нето увозна зависност Србије у 2012. години износила је 27,68%. Током 2012. највише је увезено сирове нафте и нафтних деривата 51%, природног гаса 29%, угља 10% итд.

Укупна потрошња финалне енергије у Србији у 2012. години износила је 8,791 Мтое од чега се у не-енергетске сврхе потрошило 0,278Мтое, док је потрошња финалне енергије у енергетске сврхе износила 8,512Мтое.

По секторима потрошње, финалне енергије се највише трошило у сектору домаћинстава 38%, затим индустрије 28%, па саобраћаја 21%, док су остали сектори учествовали са 13%.

Са друге стране, од енергената у потрошњи финалне енергије доминира нафта са 31% и електрична енергија са 27%, затим следе угљ са 11%, природни гас са 11 %, топлотна енергија са 8%, док обновљиви извори енергије (огревно дрво) учествују са 12%.

Планиране мере

Сагласно Закону о енергетици, члан 3, енергетска политика се ближе разрађује и спроводи Стратегијом развоја енергетике, Програмом остваривања Стратегије и Енергетским билансом. Стратегију доноси Народна скупштина на предлог Владе. Влада прати остварење Стратегије и по потреби предлаже њено усклађивање са потребама.

Предлог нове Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године је усвојен 3. јануара 2014. године на Влади и требао би да буде усвојен до краја 2014. године од стране Скупштине.

Након усвајања Стратегије, биће припремљен Програм остваривања Стратегије (члан 5. Закона о енергетици). Програмом се утврђују услови, начин, динамика и мере за остваривање Стратегије. Програм доноси Влада за период до шест година на предлог Министарства.

Влада у складу са Стратегијом и Програмом доноси акционе планове којим се ближе утврђују развојни циљеви и мере за њихово остваривање.

Енергетски биланс (као трећи важан стратешки документ) се сагласно члановима 8. и 9. Закона о енергетици, припрема сваке године, а усваја га Влада на предлог министарства до краја текуће године. Енергетски биланс приказује годишње потребе за енергијом и енергентима и то реализацију стања за претходну годину, процену стања за текућу годину и пројекције за наредну годину. Актуелна Стратегија развоја енергетике Републике Србије са пројекцијама до 2015. године је написана пре готово десет година и усвојена у мају 2005. године у Народној скупштини. Од тада су се догодиле значајне промене везано за даљи рад и развој енергетског сектора Републике Србије. Пре свега ратификован је Уговор о оснивању Енергетске заједнице у јулу 2006. године којим су дефинисане обавезе које енергетика Србије треба да реализује у наредном периоду а што није разматрано у Стратегији развоја енергетике Републике Србије до 2015. године (јер је написана пре него што су ове обавезе биле познате).

Сагледавање енергетских потреба Србије у периоду до 2030. године базирано је на следећем:

- расположивим енергетским ресурсима и потенцијалима обновљивих извора енергије,
- постојећој структури енергетског сектора,
- енергетском билансу за 2010. годину као базној години,

- за модел развоја привреде усвојена је модификована пројекција из Стратегије и политика развоја индустрије Републике Србије од 2011–2020. године (просечан раст привреде од око 3%),
- усвојена је пројекција Републичког завода за статистику са претпостављеном средњом стопом фертилитета према којој долази до опадања броја становника и то на око 7 милиона у 2020. години односно на око 6.8 милиона у 2030. години,
- уважене су све обавезе Републике Србије које проистичу из Уговора о оснивању Енергетске заједнице:
 - повећање учешћа ОИЕ у бруто финалној потрошњи енергије на 27% до 2020. године, сагласно Националном акционом плану за ОИЕ који је усвојен 4. јуна 2013. године
 - у складу са Директивом 2006/32/ЕЗ о енергетској ефикасности код крајње потрошње и енергетским услугама, односно Националном акционом плану за енергетску ефикасност (НАПЕЕ) којим су дефинисане циљне вредности уштеде енергије, и усвојен укупни индикативни циљ за период 2010–2018. године на нивоу 9% просечне финалне потрошње енергије (0,7524 Mtoe). НАПЕЕ садржи мере енергетске ефикасности које се односе на три сектора: стамбени, комерцијални и јавно-услужни сектор; сектор индустрије; и сектор транспорта
 - Примена Директиве о ограничењу емисија из великих ложишта. Ова директива предвиђа смањење емисије SO₂, NO_x и честица из термо постројења са топлотним улазом, који је једнак или већи од 50 MW. У циљу спровођења ове директиве у новим термоенергетским објектима и оним који се ревитализују, ће се уграђивати постројења за одсумпоравање, денитрификацију димних гасова, као и електрофилтри високе ефикасности.
 - циљеви и приоритети су дефинисани сагласно Енергетској стратегији Енергетске заједнице: енергетска безбедност, развој тржишта енергије и одрживи развој.

Предлог Стратегије је припремљен у складу са Просторним планом Републике Србије. Анализирана су два могућа сценарија:

- референтни сценарио и
- сценарио са применом мера енергетске ефикасности.

Први сценарио се односи на наставак досадашње праксе у потрошњи енергије, док се други сценарио односи на максимално промовисање мера енергетске ефикасности у складу са Директивом о енергетској ефикасности код крајње потрошње и енергетским услугама односно 9 % уштеда у финалној потрошњи енергије у 2018. години.

Сагласно Закону о енергетици, након усвајања Стратегије, биће припремљен Програм остваривања Стратегије којим ће се детаљно утврдити услови, начин, динамика и мере за остваривање Стратегије.

Реструктурирање секторских компанија

У електроенергетском сектору, Влада је основала две потпуно независне компаније Јавно предузеће за производњу, дистрибуцију и трговину електричном енергијом, ЈП „Електропривреда Србије” (ЈП ЕПС) и предузеће за пренос и управљање преносним системом, ЈП „Електромрежа Србије” (ЈП ЕМС), која су отпочела са радом 1. јула 2005. године. Завршене су све активности везане за издвајање предузећа не-електропривредних делатности која су пословала у саставу ЈП ЕПС и ЈП ЕМС - издвојено је укупно око 20 предузећа. Број запослених је са 60.000 у 2001. години, сведен крајем 2013. године на 36.700, међу којима је и око 5.000 радника са Косова и Метохије. Обе компаније су у 100% државном власништву. Влада је извршила и имовинско раздвајање ЈП ЕМС-а од ЈП ЕПС-а.

ЈП ЕПС је организован као вертикално интегрисано предузеће - холдинг који је у 100% власништву Републике Србије а сам је 100% власник кћерки фирми – зависних компанија. Кћерке фирме су независни правни субјекти са својим посебним менаџментом и засебним рачуном, функционално међусобно раздвојени, у складу са *acquis*-ом.

ЈП ЕПС као матично предузеће купује електричну енергију од производних компанија и фактурише рачун електродистрибутивним компанијама. Уколико из својих извора нема довољно производње за подмирење потреба тарифних купаца, ЈП ЕПС је по закону обавезан да недостајуће количине обезбеди на тржишту.

Све зависне компаније имају законску обавезу интерног рачуноводственог раздвајања сваке појединачне делатности, коју надгледа Агенција за енергетику.

Постоји јасна потреба да се ЈП ЕПС трансформише у модерно организовано друштво капитала, тј. да се корпоративизује. Активности на рационализацији и реструктурирању ЈП Електропривреда Србије у 2014. и 2015. години одвијаће се у циљу обезбеђивања потребних, економских, организационих и кадровских услова за реализацију пословних циљева и инвестиционог развоја у условима битно измењене регулативе. У овом планском периоду приоритетне активности биће усмерене на промену правне форме и стварања услова за почетак рада и пословања ЈП ЕПС контролног друштва у форми акционарског друштва.

Либерализације тржишта електричне енергије у Србији започела је 2013. године, када су, прво, на слободно тржиште изашли велики потрошачи на високом напону. Од 1. јануара 2014. отворено је тржиште за потрошаче на средњем напону, а од 1. јануара 2015. године биће отворено и за мале купце и домаћинства, уколико то желе и ако се не одреде за снабдевање по регулисаним ценама, на шта ће и даље имати право.

Од 1. јануара 2014. године отпочела је друга фаза либерализације тржишта електричне енергије, за око 3.200 потрошача на средњем напону, што укупно представља око 43% либерализованог тржишта електричне енергије у Србији.

Влада Републике Србије је након спроведеног поступка јавног тендера донела Решење о одређивању Привредног друштва „ЕПС Снабдевање” д.о.о Београд за снабдевача који ће обављати резервно снабдевање електричном енергијом крајњих купаца који немају право на јавно снабдевање (резервни снабдевач) („Службени гласник РС”, број 115/13 од 26. децембра 2013. године). Ово решење је донето сагласно члану 146. Закона о енергетици, а као један од корака у циљу отварања тржишта електричне енергије у Републици Србији.

Извори финансирања нових неопходних инвестиција у електроенергетском сектору до 2015. године, обезбедиће се из средстава компаније ЈП ЕПС, кредита, и од очекиваног стратешког партнера.

У Србији је 2005. године дошло до реорганизације националне нафтне компаније у којој су биле обједињене све делатности из области нафте и гаса. Одлуком Владе Републике Србије, 1. октобра 2005. године, почела су са радом следећа предузећа: Акционарско друштво за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата и истраживање и производњу природног гаса „Нафтна индустрија Србије”; Јавно предузеће за транспорт нафте нафтоводима и транспорт деривата нафте продуктоводима „Транснафта” и Јавно предузеће за транспорт, складиштење, дистрибуцију и трговину природним гасом „Србијагас”.

Очекује се даља реорганизација ЈП „Србијагас“ у складу са одредбама Закона о енергетици („Службени гласник РС“ бр. 57/11, 80/11 - исправка, 93/12 и 124/12) којим је прописано да оператор система који је део вертикално или хоризонтално интегрисаног предузећа, мора бити независан у погледу правне форме, организације и доношења одлука од осталих активности које се не односе на управљање транспортним системом, односно складиштем природног гаса при чему се власништво над средствима транспортног система не мора одвојити од вертикално интегрисаног предузећа.

Имајући у виду комплексност процеса раздвајања делатности у ЈП Србијагас са финансијског, техничког и правног становишта, а у исто време водећи рачуна о енергетској безбедности земље, у току је изналажење најоптималнијег решења за будућу организацију овог предузећа.

У сектору рударства Јавно предузеће за подземну експлоатацију угља (ЈП ПЕУ) је у поступку реструктурирања.

2.2.3. Степен и темпо трговинске интеграције са ЕУ

Европска унија, као најзначајнији трговински и економски партнер Србије, већ више од једне деценије има веома високо учешће у укупној робној размени Србије са светом. Трговинска интеграција са ЕУ се из године у годину повећавала, а у 2013. учешће ЕУ у укупном извозу Србије је достигло рекордни ниво од 60,9%. И на увозној страни учешће ЕУ бележи рекордних 61,8% што је, поређења ради, чак седам пута веће у односу на Руску Федерацију¹⁸, трећег по значају увозног партнера Србије. У односу на период пре примене Споразума дошло је до раста учешћа ЕУ у укупној размени Србије са светом са 57% у 2008. година на 61,4% у 2013.

Са друге стране, Србија не заузима високо место у робној размени ЕУ са светом и представља тек 38 спољнотрговинског партнера ЕУ¹⁹, што је и логично имајући у виду економску снагу, величину и однос српског и европског тржишта.

Извоз у ЕУ у 2013. години је порастао за 28,8% а увоз за 6,6%. Покривеност увоза извозом је достигла рекордну историјску вредност на годишњем нивоу од 72,2% и значајно повећање у односу на 2012. годину када је покривеност увоза извозом износила 59%. Позитивни трендови су настављени и у прва два месеца 2014. године, током којих је покривеност увоза извозом додатно порасла на ниво од 80,6%.

Последњих пар година долази до значајних позитивних промена у структури извоза Србије. Наиме, по први пут раст извоза се заснива на извозу индустријских производа (путничка возила и компоненте, електрични апарати, обојени метали, одевни предмети и прибор за одевање), док се претходних година раст базирао углавном на извозу пољопривредних производа. Ово је последица примене ССП, као и континуиране индустријске политике подстицаја инвестиција, захваљујући којој је дошло до отварања нових фабрика, раста индустријске производње и извоза производа више фазе обраде²⁰.

Удео путничких возила у укупном извозу у ЕУ у 2013. години износио 16,6%. Од укупног извоза аутомобила из Србије у свет, на тржиште ЕУ је пласирано чак 78,8%. **У прва два месеца 2014. године** овај тренд се наставља, а учешће извоза путничких возила у укупном извозу у ЕУ износи 15,7%.

Са друге стране, извоз пољопривредних производа у ЕУ у 2013. години остао је на сличном нивоу у односу на претходне године (смањење од 1,4%), док је увоз порастао за 11%. Србија је забележила суфицит у трговини пољопривредним производима од око 400 милиона ЕУР у 2013. години, што представља смањење од 17% у односу на 2012. годину. Пад суфицита у трговини пољопривредним производима са ЕУ први пут је забележен у 2012. години, када је увоз из ЕУ почео убрзано да расте у односу на извоз. Процењује се да је раст увоза пољопривредних производа из ЕУ једним делом последица последњег таласа либерализације, али и последица уласка Хрватске у ЕУ, са којом је Србија увек бележила дефицит у трговинској размени.

Може се оценити да за сада Србија боље користи предности ССП јер око 80% извоза у ЕУ у 2013. години представља преференцијални извоз, док када је ЕУ у питању учешће преференцијалног увоза у односу на укупни увоз из ЕУ износи око 73%. Сваке године Србија приликом извоза у ЕУ испуњава у потпуности квоту за шећер и вино, док су квоте за јунеће месо на веома ниском степену искоришћености, а квоте за рибу нису доступне. Са друге стране, ЕУ има извозну квоту само за вино и у потпуности је искористи сваке године.

Главне извозне дестинације Србије у ЕУ у 2013. години су биле Италија, Немачка, Румунија и Словенија, док се највише увозило из Италије, Немачке, Мађарске, Пољске Аустрије и Француске.

Србија је у 2013. години је по први пут забележила суфицит у трговинској размени са Италијом због извоза аутомобила у ову земљу. Поред тога остварен је и суфицит са Румунијом, Кипром, Португалом и Литванијом. **У прва два месеца 2014. године**, Србија бележи суфицит са свим горе поменутиим земљама укључујући и Бугарску и Словенију.

¹⁸ Русија учествује са 9,7% у укупном увозу Србије из света.

¹⁹ У увозу у ЕУ Србија учествује са незнатних 0,4% (42 место), а у извозу ЕУ учешће Србије је 0,6% (32 место).

²⁰ Поред тога, дошло је до раста извоза и текстилних производа, па је Србија постала један од највећих извозника хула хоп чарапа у свету.

2.2.4. Реструктурирање предузећа и значај малих и средњих предузећа

Преглед стања

Реструктурирање, у смислу Уредбе о поступку и начину реструктурирања субјеката приватизације („Службени гласник РС”, бр. 52/05, 96/08 и 98/09), тренутно се спроводи за 154 предузећа. У складу са претходним, Агенција за приватизацију припремила је акциони план, којим се предвиђа разрешење статуса ових предузећа успешним окончањем реструктурирања путем приватизације, односно још једним покушајем продаје у случајевима где је то могуће и/или покретањем стечајног поступка или разрешењем на трећи начин. Напомињемо, да се Закон о споразумном финансијском реструктурирању привредних друштава („Сл. гласник РС”, бр. 36/2011), не примењује за привредна друштва у поступку приватизације.

Од укупног броја предузећа у поступку реструктурирања, 49 предузећа спада у групу великих, 47 средњих, а 58 малих предузећа. Сходно постојећем закону о приватизацији, концепт приватизације, односно реструктурирања не зависи од величине предузећа. У досадашњој пракси је у случају специфичности делатности, величине или региона у којем послује субјект приватизације, Влада РС доносила Закључке којима се дефинисао концепт приватизације, односно реструктурирања.

Сектор малих и средњих предузећа и предузетника -МСПП је, уз стране директне инвестиције, један од кључних стубова економског и друштвеног развоја пре свега имајући у виду чињеницу да мала и средња предузећа чине 99.8% свих предузећа у Републици Србији. Према последњим званично расположивим подацима за 2012. годину, овај сектор обезбеђује 65.1% запослености односно ангажује 2/3 запослених грађана Србије у нефинансијском сектору, остварује 65.4% промета и 55,8% бруто додате вредности нефинансијског сектора. Сектор МСПП учествује са око 49.8% у извозу, 58.2% у увозу и око 33% у БДП Републике Србије²¹.

У периоду од 2008. године, када у Србији почињу да се осећају негативни ефекти светске економске кризе, укупан број МСПП ипак је наставио да расте тако да се закључно са 2012. годином увећао за око 4%. Међутим, однос броја основаних и угашених привредних субјеката је сваке године бивао све неповољнији, тако да је у 2012. години забележено смањење укупног броја МСПП у односу на претходну годину за око 2000 привредних субјеката односно 0.7%.

У истом периоду, број запослених у МСПП се смањио за преко 158 000 или за око 16% и тај тренд је настављен и у 2012. години, али охрабрује што се годишње стопе пада броја запослених значајно смањују из године у годину, тако да је у 2012. години у односу на 2011. годину у МСПП било запослено 0.6% мање радника.

Укупна БДВ сектора МСПП у 2012. години забележила је реалну стопу раста од 3.2%, али још увек није достигла ниво из 2008. године.

Током 2012. године повећан је и извоз, укупан промет, добит, а услед пада запослености остварена је већа продуктивност МСПП. Ова охрабрујућа кретања наговештавају постепено опоравак МСПП у Србији након економске кризе.

Међутим, као последица вишегодишње кризе, ова предузећа су суочена са падом тражње и ниском куповном моћи на домаћем тржишту коме су превасходно окренута, као и смањеном ликвидношћу и кредитном способношћу, што све негативно утиче на њихову могућност бржег опоравка.

Током претходних година додатно су наглашени структурни проблеми овог сектора: доминантно учешће микро и малих предузећа и предузетника уз њихову недовољну трансформацију у средња предузећа; смањење броја и снаге средњих предузећа; низак просечан број запослених по привредном субјекту у односу на земље ЕУ; производи које најчешће карактерише низак ниво обраде и техничко-технолошко заостајање праћено вишегодишњим смањењима улагања. МСПП у највећем броју послују у неразменљивим секторима, недовољно су укључена у ланце добављача и слабо међусобно удружена у циљу заједничког наступа на тржишту.

²¹ Извештај о малим и средњим предузећима и предузетништву у 2012. г., Министарство привреде, Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе и Национална агенција за регионални развој, децембар 2013. г.

Слаба конкурентност српских МСПП огледа се у знатно нижим просечним вредностима промета, БДВ и добити по запосленом.

2.2.5. Утицај владине политике и законодавства на конкурентност

Преглед стања

Министарство привреде у циљу унапређења конкурентности привреде Србије учествовало је у Оквирном програму за конкурентност и иновативност (СIP), посебном Програму за предузетништво и иновације (EIP) који има за циљ да подстакне конкурентност европских предузећа, пре свега МСП преко четири врсте инструмената: 1) финансијски инструменти, 52% буџета; 2) услуге за подршку пословању (нарочито информисању и повезивању малих и средњих предузећа), 17% буџета, 3) подршка иницијативама које јачају предузетништво и иновативност, 25% буџета и 4) иницијативе за побољшање одређених политика, 6% буџета.

Резултати учешћа организација- предузећа и институција из Републике Србије:

- 1) пројекти који су се суфинансирали из средстава програма:
 - Европска мрежа предузетништва (ЕЕН);
 - Европска мрежа амбасадора женског предузетништва WENS;
 - Ментори женског предузетништва у Србији WEM;
 - Мрежа изврности кластер организација Југоисточне Европе (SEENECO);
 - Услуге заштите животне средине за МСП,
 - Праћење имплементације европског статута о задругарству - Сателитски рачуни за задруге и удружења;
 - Културне руте у региону средњег и доњег Дунава;
 - Европске изврне дестинације– приступачност туристичких дестинација;
- 2) Чачанска банка у складу са споразумом са Европским инвестиционим фондом даје кредите под повољнијим условима за МСП, а у оквиру финансијских инструмената СIP;
- 3) Коришћење алата за јачање иновативности и предузетништва које су развијају у оквиру Програма;
- 4) Учешће у иницијативама Европске уније које се финансирају из СIP „Европска недеља малих предузећа“ (European SME Week), као и Такмичење за најбољу идеју у области предузетништва („European Enterprise Promotion Awards“);
- 5) Финансирање учешћа наших експерата на састанцима, форумима и конференцијама које имају за циљ идентификовање препрека и креирање пословног амбијента за развој предузећа (нарочито МСП), размену добре праксе на ЕУ нивоу, промоцију иновативности и предузетништва на националном и ЕУ нивоу и др.

С обзиром да се спровођење СIP завршено 2013. године, у складу са вишегодишњим буџетским периодом ЕУ, крајем 2013. године упућено писмо о заинтересованости за учешће у новом програму COSME. С обзиром на ситуацију након поплава у мају 2014. године, привремено је одложено прикључење Републике Србије програму док се не размотри захтев упућен Европској комисији за ублажавање услова суфинансирања учешћа у програму у 2014. години.

Народна скупштина Републике Србије је на предлог Владе усвојила 31. октобра 2013. године Закон о изменама и допунама Закона о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“ бр. 95/13), који је ступио је на снагу 8. новембра 2014. и којим је унапређен правни оквир за заштиту конкуренције.

Детаљније о овоме видети у Поглављу 3.8. (Политика конкуренције).

2.2.6. Секторске реформе с циљем повећања продуктивности и конкурентности

Планиране мере

Влада ће се одговорно бринути о природним ресурсима земље и обезбедиће одговарајућа улагања у пољопривреду, рударство, енергетику, саобраћај и телекомуникациону инфраструктуру. У циљу промене привредне структуре водиће се активна индустријска и друге секторске политике.

Водиће се активна индустријска политика са циљем да се повећа конкурентност и извоз индустријског сектора као предуслова за вишу стопу раста и повећање удела разменљивих добара. У том циљу обезбедиће се одговарајућа подршка извозу софистицираних производа металске, аутомобилске, електронске, прехранбене, фармацеутске и наменске индустрије, пре свега, кроз привлачење страних инвестиција. Томе ће значајно допринети завршетак реструктурирања већих индустријских система и ефикаснији поступак стечаја. Посебно ће се подржати развојни пројекти у области индустрије који дају највећи допринос у равнотежењу платног биланса, ангажују високе технологије и обучену радну снагу, имају високу додатну вредност, ангажују у производном ланцу велики број малих и средњих предузећа и доприносе повећању броја запослених. Ради ублажавања последица другог таласа глобалне економске кризе, посебно кризе у еврозони, на привреду Србије и стварања услова за економски опоравак донет је план антикризних мера за привреду. Кључна мера је субвенционисање камата на кредите за ликвидност привреде и стамбену изградњу. Поред тога, важне мере за подстицање и растерећење привреде су скраћивање рокова за наплату потраживања од Републике, локалних самоуправа и јавних предузећа, укидање непотребних парафискалних намета и такси које плаћају предузећа, као и непотребних агенција и фондова. У условима кризе држава ће на одговарајући начин интервенисати ради покретања производње и инвестиција, посебно у регионима са високим стопом незапослености. Пружаће се бесповратна помоћ и субвенционисати кредити малим и средњим предузећима, почев од предузетника који се баве разним занатима до предузетника који се баве информационим технологијама и извозом услуга.

Реални сектор је у значајној мери реструктуриран и приватизован у протеклом транзиционом периоду, а преостале реформе у циљу даљег развоја приватног сектора односиће се на:

- завршетак приватизације друштвених предузећа и ефикасније спровођење стечаја неуспешних предузећа;
- убрзање процеса реструктурирања јавних предузећа и наставак њихове припреме за приватизацију (већинску или мањинску);
- либерализација инфраструктурних делатности;
- боља заштита конкуренције;
- подстицање извозних способности привреде;
- подстицање развоја малих и средњих предузећа.

Министарство привреде, у циљу унапређења конкурентности српске привреде, као орган државне управе задужен за политику развоја у области метрологије, стандардизације, акредитације и оцењивања усаглашености, које заједно чине систем инфраструктуре квалитета, предузима низ активности на стварању нормативне и институционалне основе за развој ових области у складу са европским законодавством и праксом.

Систем инфраструктуре квалитета (ИК) подржава развој свих грана привреде с обзиром да представља основ за безбедност и квалитет производа, у свим фазама, од пројектовања, преко израде до стављања на тржиште, односно употребу. Заокруживање унапређеног система ИК ће позитивно утицати на:

- српске привреднике који ће производити, увозити и извозити производе без техничких препрека;
- потрошаче којима ће бити доступни квалитетни и безбедни производи;
- органе државне управе који ће на једноставнији и ефикаснији начин спроводити надзор над применом техничких прописа.

Циљ изградње институција инфраструктуре квалитета у земљи кандидату за чланство у Европској унији је пре свега чланство националних институција инфраструктуре квалитета у одговарајућим европским институцијама како би се омогућило узајамно признавање резултата испитивања производа и сертификата, које привредним субјектима Републике Србије олакшавају пласман производа на тржиште Европске уније, као и равноправан положај на том тржишту.

Напори Сектора за инфраструктуру квалитета на стварању привредног амбијента погодног за интеграцију у европску и светску привреду су такође усмерени на усаглашавање српске техничке регулативе са европским законодавством и праксом као и на развој мреже тела за

оцењивање усаглашености производа у складу са захтевима техничких прописа и оспособљавање привреде за имплементацију хармонизоване техничке регулативе.

Ради унапређења конкурентности српске привреде потребно је да се даље ради на афирмацији свих механизма узајамног препознавања и признавања резултата испитивања производа и сертификата издатих у Србији, као што су склапање уговора о узајамном признавању (билатералних и мултилатералних), чланство у међународним системима тела за оцењивања усаглашености и сл. Главни предуслов за то је остварен пуноправним чланством и закључивањем 5 мултилатералних споразума између Акредитационог тела Србије и Европске акредитације (EA/MLA).

Савремени и ефикасни систем инфраструктуре квалитета у Србији усаглашен са правилима и праксом земаља Европске уније доприноси јачању конкурентне производње и заштити јавних интереса, и као такав представља окосницу одрживог економског развоја.

За више информација погледати Поглавље 1. Кретање роба.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.1. Слобода кретања роба

3.1.1. Хоризонтална питања

Преглед стања

Министарство привреде (у даљем тексту: МП) задужено је за сва хоризонтална питања у области слободе кретања робе. Координациона улога у области техничких прописа и инфраструктуре квалитета (стандардизација, акредитација, метрологија и оцењивање усаглашености) произлази из члана 7а. Закона о министарствима („Сл. гласник РС”, бр. 44/14). Чланом 21. овог закона прописано је и да надлежна министарства у оквиру свог делокруга обављају послове државне управе који се односе на припрему, усвајање, односно предлагање техничких прописа.

Хоризонтални правни оквир у овој области успостављен је доношењем четири системска закона у периоду од 2008. до 2010, као и усвајањем свих подзаконских аката за њихово спровођење, које је окончано у 2012.

Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС”, број 36/09) представља основ за преношење европских директива, уколико прописивање техничких захтева и спровођење поступака оцењивања усаглашености за производе није прописано посебним законима, али такође омогућава и прописивање техничких захтева у областима у којима не постоје хармонизовани прописи на нивоу ЕУ.

У случају да за поједине производе нису прописани технички захтеви по напред наведеним основама, у погледу безбедности производа на тржишту и током употребе примењује се Закон о општој безбедности производа („Сл. гласник РС”, бр. 41/09). Овај закон суштински је усклађен са основним захтевима Директиве 2001/95/ЕЗ о општој безбедности производа и у потпуности преузима захтеве Директиве 87/357/ЕЕЗ о обмањујућим производима.

Ступањем на снагу Закона о стандардизацији („Сл. гласник РС”, бр. 36/09) обезбеђени су услови за брже и ефикасније усвајање европских стандарда, односно испуњавање услова за пуноправно чланство у европским организацијама за стандардизацију. На основу Закона о стандардизацији („Сл. гласник РС”, бр. 36/09) извршена је трансформација Института за стандардизацију Србије (у даљем тексту: ИСС). У складу са изменама оснивачког акта ИСС од јануара 2010. има статус јавне установе. Како је ИСС још крајем 2012. испунио свој циљ и обавезу, у погледу преузимања најмање 80% европских стандарда, а до краја првог квартала 2014. преузео око 95 % европских стандарда, створили су се услови да ИСС обавља и друге послове који нису везани искључиво за доношење стандарда.

Основни хоризонтални оквир за организовање система метрологије у Републици Србији представља Закон о метрологији („Сл. гласник РС”, бр. 30/10). Приликом израде овог закона узети су у обзир документи Међународне организације за законску метрологију (*International Organization of Legal Metrology – OIML D1 и OIML D9*) и регулативе ЕУ која се односи на метрологију. Процес усклађивања хоризонталног законодавства из области метрологије заокружен је крајем 2012, а ради усклађивања са најновијим препорукама OIML, током 2014. приступиће се изради новог Закона о метрологији.

Закон о акредитацији („Сл. гласник РС”, бр. 73/10), који је донет у циљу усклађивања са Уредбом (ЕЗ) 765/2008 ступио је на снагу крајем 2010. Систем акредитације је тиме усклађен с правилима из Уредбе (ЕЗ) 765/2008 као и захтевима стандарда *ISO IEC 17011* - Општи захтеви за акредитациона тела која акредитују тела за оцењивање усаглашености. Законом о акредитацији Акредитационо тело Србије (у даљем тексту: АТЦ) успостављено је као јавна установа.

Горе наведена 4 системска закона, са подзаконским актима, преузимају све европске принципе у хоризонталном смислу, јер су приликом њихове израде узета у обзир нова решења референтних правних аката ЕУ која се односе на трговање робом и то Одлуке 768/2008/ЕЗ, Уредбе 765/2008/ЕЗ и Уредбе 764/2008/ЕЗ (тзв. „*new good's package*“).

Најважније активности у 2013. години до јуна 2014. године

Током 2013. Сектор за инфраструктуру квалитета МП, заједно са кључним институцијама ИК, координирао је процес израде Стратегије развоја инфраструктуре квалитета у Републици Србији за период 2014-2020. године (у даљем тексту: Стратегија ИК). На основу анализа спроведених у сарадњи са пројектом *GIZ ACCESS* припремљен је Предлог Стратегије ИК и предвиђено је да се овај стратешки документ усвоји до краја 2014. Циљ Стратегије је да постави приоритете развоја за наредни период у овој области, у складу са потребама индустрије и новим законодавним оквиром. Тиме ће се испунити једна од препорука из Годишњег извештаја о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција у 2012. и 2013.

Током 2013. припремљена је ревизија Закона о стандардизацији. У децембру 2013. спроведена је јавна расправа о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о стандардизацији. У току је процедура прибављања мишљења од стране релевантних министарстава на текст Нацрта закона о изменама и допунама Закона о стандардизацији ради упућивања Влади на разматрање и усвајање предлога закона.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Доношењем Стратегије ИК, која према плану треба да буде усвојена у 2014, дефинисаће се наредни кораци за уједначен развој свих компонената инфраструктуре квалитета: стандардизације, метрологије, акредитације и оцењивања усаглашености. На годишњем/двогодишњем нивоу доносиће се Акциони планови за спровођење Стратегије који ће дефинисати активности, рокове и надлежне органе за спровођење тих активности ради достизања постављених циљева.

Од 2014. до 2018. планира се усвајање измена и допуна Закона о стандардизацији и Закона о метрологији, односно ревизија подзаконских аката ради обезбеђивања потпуне усаглашености са најновијим европским законодавством.

Доношење Измене и допуне закона о стандардизацији од стране Скупштине планирано је за IV квартал 2014. Измене и допуне закона о стандардизацији, доносе се ради усаглашавања са новом Уредбом (ЕЗ) 1025/2012, што ће омогућити ИСС да буде позитивно оцењен од европских организација за стандардизацију (*CEN* и *CENELEC*) и примљен у пуноправно чланство ових европских организација. Поред тога ревизија закона о стандардизацији, омогућиће ИСС-у да обавља додатне делатности чиме ће ИСС повећати сопствене приходе.

Паралелно са усклађивањем прописа за безбедност производа са европским хармонизованим законодавством (који ће током 2015/16 бити у завршној фази), један од средњорочних приоритета представља припрема и спровођење плана за уређење нехармонизованог подручја, чији циљ је преиспитивање усклађености српских техничких прописа, у областима које нису хармонизоване на нивоу ЕУ, са одредбама чл. 34-36. Уговора о оснивању ЕУ.

Административни капацитети

Ради ефикасног обављања послова који се односе на стратегију и политику развоја у области слободне кретања робе, као и обавеза које произлазе из члана 77. Споразума о стабилизацији и придруживању, половином 2008. у министарству надлежном за послове привреде је формиран Сектор за инфраструктуру квалитета, који је континуирано унапређивао свој административни капацитет и који средином 2014. броји укупно 23 запослених. Поред тога, у првој половини 2014, формирањем 17 подгрупа Преговарачке групе за кретање роба значајно је унапређена координација свих министарстава и других организација које доносе и спроводе техничке прописе. Тиме је настављен тренд јачања сарадње свих органа који имају надлежност у области слободног кретања робе, започет 2013. када је у циљу унапређења координације органа тржишног надзора формиран Савет за безбедност производа.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Србија ће предузети неопходне мере како би постепено пости-	Измена ЗОС, ЗОМ, подзаконских аката ЗОМ	МП	2014-2017

гла усклађеност са техничким прописима Заједнице и европском стандардизацијом, метрологијом, акредитацијом и процедурама оцене усаглашености.	Јачање капацитета надлежних министарстава за припрему, предлагање, доношење и спровођење техничких прописа Припрема и спровођење Акционог плана за уређење нехармонизованог подручја	МП и друга надлежна министарства	2015-2018
промовишу употребу техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усклађености.	Мере везане за ову обавезу описане су у појединим потпоглављима (за поједине групе производа)	МП, ДМДМ, МТТ, МГСИ, МЗ, МПШЗЖС, МУП, МРЕ	
пруже помоћ за подстицање развоја инфраструктуре квалитета: стандардизације, метрологије, акредитације и оцене усклађености;	Подршка из текућих и планираних пројеката ИПА описана у наредној тачки	МП ИПА 2013 Твининг и набавка опреме МП – припрема предлога пројекта за ИПА II	2014-2016 2016
промовишу учешће релевантних тела Србије у раду организација које се баве стандардима, оценом усклађености, метрологијом и сличним пословима (на пример, <i>CEN, CENELEC, ETSI, EA, WELMEC, EUROMET</i> итд.) .	Мере везане за ову обавезу планиране су у појединим потпоглављима хоризонталног оквира (3.1.1.1-3.1.1.4)	МП, ИСС, ДМДМ, АТС	
када је то одговарајуће, закључе Споразум о оцени усаглашености и прихватању индустријских производа оног тренутка када су законски оквир и поступци у Србији довољно усаглашени са прописима Заједнице и тамо где је на располагању одговарајућа стручност (АСАА)	Мере везане за ову обавезу планиране су у потпоглављима за оцењивање усаглашености и за метрологију (3.1.1.3. и 3.1.1.4.)	МП, ДМДМ, МТТ, МГСИ, МЗ, МПШЗЖС, МУП, МРЕ	

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

- 1) Уз подршку билатералног програма ACCESS I (2011-2013)–„Assistance to the Competitiveness and Compatibility for the EU of Serbian SME“, Немачке организације за међународну сарадњу-GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) и Немачког метролошког института ПТБ (Physikalisch-Technische Bundesanstalt), припремљен је Предлог Стратегије ИК. Део овог програма, који је наставио да се реализује кроз ACCESS II (2014-2016), са укупним буџетом ГИЗ од око 3.000.000 ЕУР (компонента за инфраструктуру квалитета нешто мање од једне трећине овог износа) и буџетом ПТБ од 250.000 ЕУР, спроводи се као техничка подршка намењена подизању капацитета институција инфраструктуре квалитета, првенствено Дирекције за мере и драгоцене метале, Акредитационог тела Србије и Института за стандардизацију Србије. Овај програм ће такође помоћи у припреми и реализацији акционих планова за спровођење Стратегије ИК.
- 2) Ради олакшавања регионалне трговине и слободног протока робе у региону ЦЕФТА и Западном Балкану, као и припрема за чланство ових земаља у ЕУ, реализован је Пројекат „Инфраструктура квалитета у региону Западног Балкана и Турске. Овај пројекат реализован је од августа 2011. до фебруара 2014. (са продужењем до 15. јуна без додатних средстава), а финансира из вишекорисничке ИПА 2011. Укупна вредност пројекта је 2,65 мил. ЕУР. Основне активности пројекта су биле:
 - Оцена напретка институција инфраструктуре квалитета земаља у региону;
 - Регионалне шеме за проверу стручне оспособљености лабораторија у приоритетним областима привреде земаља региона (*proficiency testing-ПТ шеме*);
 - Обуке из области инфраструктуре квалитета (стандардизације, акредитације, метрологије, оцењивање усаглашености, тржишног надзора и др.);
 - Јачање регионалне сарадње у области инфраструктуре квалитета (*networking*).
- 3) Пројекат ИПА 2010–„Јачање система надзора тржишта у Србији за прехранбене и непрехрамбене производе“ спроводи се у циљу смањења изложености потрошача у Србији небезбедним производима, путем унапређења система тржишног надзора. Главни корисник пројекта је Министарство спољне и унутрашње и трговине и телекомуникација, а вредност пројекта је 2,85 мил ЕУР. Поред јачања тржишног надзора пројекат ће пружити подршку министарствима надлежним за прописивање техничких захтева за индустријске производе за транспоноване 5 европских директива.
- 4) У току је припрема Програма јачања пословног окружења, инфраструктуре и иновација, из ИПА 2013, у оквиру кога мера „Подршка развоју индустрије јачањем капацитета органа надлежних за инфраструктуру квалитета и пружаоца услуга оцењивања усаглашености“ има за крајњи циљ подизање нивоа конкурентности српске индустрије на тржишту ЕУ. У оквиру ове мере предвиђене су две активности: набавка опреме за тела за оцењивање усаглашености (предвиђена вредност 5 мил. ЕУР) и техничка подршка (предвиђена вредност 1 мил. ЕУР путем Твининг пројекта) институцијама инфраструктуре квалитета, телима за оцењивање усаглашености и предузећима, ради пуне примене хармонизованих техничких прописа.

3.1.1.1. Стандардизација

Преглед стања

Правни основ за доношење српских стандарда и сродних докумената садржан је у члану 6. Закона о стандардизацији („Сл. гласник РС”, 36/09). При изради годишњих програма рада ИСС и годишњих планова доношења српских стандарда и сродних докумената у обзир се узимају, пре свега, приоритети који проистичу из процеса приступања Републике Србије (РС) Светској трговинској организацији (СТО), као и из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП), којим су утврђене обавезе које РС мора да испуни пре придруживања Европској унији (ЕУ).

Пуноправно чланство ИСС у Европском комитету за стандардизацију (*CEN*) и Европском комитету за електротехничку стандардизацију (*CENELEC*) један је од услова које РС мора да испуни ради придруживања ЕУ. Један од основних и најтежих услова за стицање статуса пуноправног члана у поменутиим организацијама је преузимање 80% европских стандарда и

хармонизационих докумената у српску стандардизацију. Од 2007. до 2012. ИСС је интензивно радио на испуњењу овог услова. Истовремено, ИСС је повукао скоро све раније објављене српске стандарде који су били у супротности са преузетим европским стандардима или су застарели и нерелевантни.

До 31.12.2013. ИСС је преузео као српске стандарде око 93,5% европских стандарда и хармонизационих докумената за које је до тог датума истекао последњи рок за објављивање на националном нивоу.

ИСС планира да у 2014. заврши преузимање скоро свих преосталих европских стандарда, осим једног малог броја стандарда који ће бити преузети непосредно пред улазак или по уласку Србије у ЕУ и да даље активности на преузимању европских стандарда обавља синхронизовано са активностима европских организација за стандардизацију. Другим речима, сваки новообјављени европски стандард биће преузет као српски, у року који важи за све земље које су пуноправни чланови *CEN*-а и *CENELEC*-а, односно ЕУ.

У плану доношења стандарда и сродних докумената за 2014. предвиђен је рад на укупно 2.306 пројеката српских стандарда и сродних докумената. Од тог броја, 299 пројеката предвиђено је за објављивање на српском језику, а осталих 1.866 биће објављено на енглеском језику. У 2014. планира се рад на 521 српском стандарду, којима се преузимају хармонизовани европски стандарди, чијом применом се остварује претпостављена усаглашеност са основним захтевима 34 европске директиве. Од укупног броја, 2.165 ће бити усаглашено са европским стандардима и сродним документима, 179 са међународним стандардима и сродним документима (169 са *ISO*, 5 са *IEC*, 5 са *ISO/IEC*), а планира се доношење и 101 изворног српског стандарда, као резултат преиспитивања у 2013. и доношења одлуке о ревизији и/или измени постојећих издања.

С обзиром на то да је ИСС у 2012. испунио услов за пуноправно чланство у европским организацијама за стандардизацију *CEN* и *CENELEC* који се односи на преузимање европских стандарда и хармонизационих докумената у националну стандардизацију, за прву половину 2014. планира се интензиван рад на припремању и превођењу документације неопходне за подношење пријаве за пуноправно чланство. Поред тога, посебна пажња биће посвећена и усаглашавању постојећих интерних правила стандардизације са новим критеријумима који су од 1.1.2012. успостављени за све пуноправне чланове европских организација за стандардизацију, како би се створила адекватна основа за равноправно учешће ИСС у европској стандардизацији.

Осим тога, ИСС планира да још интензивније ради на промовисању значаја стандардизације и примени стандарда, као и на едукацији свих заинтересованих страна у Републици Србији које учествују у процесу доношења стандарда, како на националном тако и на европском и међународном нивоу.

У октобру 2012. Европски парламент и Савет Европске уније усвојили су нову Уредбу о европској стандардизацији (бр. 1025/2012), којом се између осталог, утврђују смернице за рад националних тела за стандардизацију. Стога је у 2013. Министарство привреде покренуло иницијативу за промену постојећег закона и његово усаглашавање са Европском уредбом 1025/2012, а нови Закон о изменама и допунама закона о стандардизацији очекује се у скупштинској процедури у четвртном кварталу 2014.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Општи приоритет ИСС је да се успостави ефективан и ефикасан систем националне стандардизације који ће трајно омогућавати да се у прихватљивом року успешно задовоље потребе оснивача и чланова ИСС и свих других заинтересованих страна, као и да се створе неопходни услови за што скорији пријем РС у ЕУ, што је истовремено и крајњи циљ државне стратегије.

У периоду од 2014. до 2018. стратегија ИСС биће усмерена на остваривање следећих стратешких циљева:

- 1) Усклађивање Закона и подзаконских аката, као и интерних аката, узимајући у обзир да обавеза преузимања Уредбе о европској стандардизацији (бр. 1025/2012) проистиче из члана 77. Споразума о стабилизацији и придруживању, потписаног 29. априла 2008. између Републике Србије и Европске уније.
- 2) Усклађивање Уредбе о поступку пријављивања и начину информисања који се односе на техничке прописе, оцењивање усаглашености и стандарде ("Сл. гласник РС", број 45/2010)

- до 2015, ради успостављања потпуне усклађености са Уредбом о европској стандардизацији (бр. 1025/2012);
- 3) Достижање и одржавање статуса пуноправног члана у међународним и европским организацијама за стандардизацију и успостављање активног учествовања у креирању и спровођењу политика и стратегија тих организација;
 - 4) Успостављање стабилног фонда у буџету РС за редовно финансирање превођења преузетих европских стандарда са енглеског на српски језик, према дефинисаним приоритетима (првенствено стандарда који су неопходни за испуњавање захтева техничких прописа) како би се корисницима стандарда у РС олакшала њихова примена, и обезбеђивање селекције и редовног превођења приоритетних новообјављених европских стандарда;
 - 5) Унапређивање и интензивирање информативно-издавачке и промотивно-едукативне активности у оквиру законом утврђене делатности ИСС;
 - 6) Успостављање нове и унапређење постојећих делатности ИСС увођењем нових активности, кроз измене важећег закона о стандардизацији, као и подзаконских аката;
 - 7) Обезбеђивање стабилног алтернативног извора финансирања (сопствених прихода) поред прихода из буџета Републике Србије, што је један од услова за пуноправно чланство у европским организацијама за стандардизацију.
 - 8) Развијање и стално унапређивање информационих ресурса ИСС, како би се омогућила несметана размена докумената са европским и међународним организацијама за стандардизацију, побољшала комуникација са свим заинтересованим странама, унапредио квалитет публикација и подигао ниво пружених услуга;
 - 9) Континуирано промовисање значаја стандардизације у јавности и ефеката примене стандарда и обезбеђивање едукације свим заинтересованим странама ради њиховог равноправнијег и ефективнијег учествовања у процесу доношења стандарда на националном, европском и међународном нивоу;
 - 10) Периодично преиспитивање броја, као и ефективног и ефикасног рада комисија за стандарде и прилагођавање њиховог састава приоритетима привреде и друштва у целини, како би се обезбедило учешће што већег броја заинтересованих страна;
 - 11) Активно укључивање што већег броја заинтересованих страна у рад комисија за доношење стандарда, првенствено малих и средњих предузећа;
 - 12) Интензивирање и континуирано спровођење активности на анимирању и придобијању свих заинтересованих страна, а посебно малих и средњих предузећа у Републици Србији за сарадњу са ИСС-ом, како би се у потпуности искористиле све предности његовог статуса пуноправног члана и повећао његов допринос и утицај у међународним организацијама за стандардизацију, као и у европским, када у њима буде стекао тај статус;
 - 13) Омогућавање активнијег укључивања релевантних представника РС и ИСС и других заинтересованих страна у рад европских и међународних техничких комитета за области стандардизације које су од посебног националног интереса;
 - 14) Континуирано обучавање запослених у ИСС како би могли адекватно да преузму обавезе које произлазе из статуса пуноправног члана европских организација за стандардизацију;
 - 15) Континуирано побољшавање и прилагођавање интерних процеса и процедура, у циљу повећања ефективности и ефикасности перформанси рада ИСС;
 - 16) Повећање броја чланова ИСС-а за 50% у односу на садашњих 76.

Административни капацитети

У ИСС-у су на крају 2013. била запослена 64 извршиоца, иако би у овом тренутку оптимум за ефективно и ефикасно обављање послова представљало 66 запослених. Имајући у виду да у 2014. и 2015, сагласно Закону о буџетском систему („Сл. гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 - испр, 108/13), није предвиђено додатно запошљавање и повећање броја запослених, ИСС има циљ да до краја 2018. повећа број запослених за 7. тј. на 71 извршиоца.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Србија ће предузети неопходне мере како би постепено постигла усаглашеност са техничким прописима Заједнице и европском стандардизацијом, метрологијом, акредитацијом и процедурама оцењивања усаглашености.	Континуирано преузимање преосталих европских и хармонизованих стандарда. Преузимање новообјављених европских стандарда као српских, у року који важи за све земље које су пуноправни чланови <i>CEN</i> -а и <i>CENELEC</i> -а, односно ЕУ	ИСС	2014 -2018
Промовишу употребу техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцењивање усаглашености.	У циљу промовисања предности примене стандарда и сродних докумената, Институт ће континуирано објављивати обавештења о покретању поступка за доношење српских стандарда и сродних докумената, њиховом стављању на јавну расправу, као и обавештења о њиховом објављивању, односно повлачењу и пружати информационе услуге, на основу анализе потреба корисника услуга, континуирано ће спроводити едукацију и организовати семинаре из актуелних области стандардизације.	МП, ИСС	
Пруже помоћ за подстицање развоја инфраструктуре квалитета: стандардизације, метрологије, акредитације и оцењивања усаглашености;	Институт ће кроз спровођење редовних активности и сарадњу са европским и међународним организацијама за стандардизацију развијати и унапређивати националну стандардизацију.	ИСС	
Промовишу учешће релевантних тела Србије у раду организација које се баве стандардима, оцењивањем усаглашености, метрологијом и сличним пословима (на пример, <i>CEN</i> , <i>CENELEC</i> , <i>ETSI</i> , <i>EA</i> , <i>WELMEC</i> , <i>EUROMET</i> итд.) .	Испуњавање свих услова за постизање статуса пуноправног члана <i>CEN</i> -а и <i>CENELEC</i> -а	МП, ИСС	

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

- 1) ИСС користи техничку помоћ која се обезбеђује кроз пројекте које финансира ЕУ или поједине њене чланице („Инфраструктура квалитета у земљама западног Балкана и Турској“, регионални ИПА 2011 пројекат), у деловима који се односе на унапређење стандардизације.
- 2) *GIZ-ACCESS 2 - Assistance to Competitiveness and Compatibility to the EU for Serbian Small and Medium Enterprises; Component 2 – Enhancement of National Quality Infrastructure*. Циљ овог пројекта је креирање стратешког оквира за развој инфраструктуре квалитета у Србији. Део који се односи на унапређење рада и капацитета ИСС обухвата низ мера и активности којима ће се унапредити капацитет и пословни процеси ИСС како би се испунили сви услови за пуноправно чланство у европским организацијама за стандардизацију. Период реализације овог пројекта је 2014-2016.
- 3) Током 2015/2016. почеће се са припремом предлога пројекта из ИПА 2, део који се односи на унапређење конкурентности – *Competitiveness – Measure 1.3: Ensuring a competitive manufacturing and production base*. Период реализације овог пројекта оквирно се планира за 2017-2020.
Укупна вредност пројекта дата је у тачки 3.1.1.

3.1.1.2 Акредитација

Преглед стања

Положај и рад националног тела за акредитацију у Републици Србији, као и друга питања од значаја за акредитацију уређена су Законом о акредитацији („Сл. гласник РС” бр. 73/2010), Статутом Акредитационог тела Србије („Сл. гласник РС” бр. 97/2011) и Одлуком о изменама и допунама Оснивачког акта Акредитационог тела Србије („Сл. гласник РС”, бр. 14/11).

Акредитационо тело Србије (у даљем тексту: АТЦ) је 24.5.2012. постало пуноправни члан Европске организације за акредитацију (ЕА) када је и донета одлука о потписивању мултилатералног споразума (*EA MLA*) о признавању акредитације и то за следеће области акредитације: лабораторије за испитивање, медицинске лабораторије, лабораторије за еталонирање, контролна тела и сертификациона тела за сертификацију производа. Такође, АТЦ је 27.05.2014. потписао нови *EA MLA* споразум који сада, поред области испитивања, еталонирања, контролисања и сертификације производа, укључује и области сертификације система менаџмента и сертификације особа.

Мултилатерални споразум (*EA MLA*) се потписује на основу резултата спроведеног детаљног колегијалног оцењивања (“*peer evaluation*”) од стране ЕА. Ова врста оцењивања, сходно Уредби (ЕЗ) бр.765/2008 Европског парламента и Савета, функционише на бази поузданих и транспарентних критеријума и поступака оцењивања. Потписивањем овог споразума потврђује се еквивалентност система акредитације који се спроводи у Републици Србији са системима акредитације у земљама чланицама ЕУ и ствара се претпоставка да национални органи прихватају сертификате о акредитацији тих акредитационих тела и исправе издате од стране тела за оцењивање усаглашености које су они акредитовали.

Такође, АТЦ је 15.5.2009. постао придружени члан Међународне организације за акредитацију лабораторија - *ILAC*, а од 24.5.2012. је пуноправни члан *ILAC*-а и потписник *ILAC MRA* споразума (*Mutual Recognition Agreement*) за области испитивања и еталонирања (24.5.2012). 24.10.2012. је потписан и *ILAC MRA* споразум за област контролисања. Од 29.12.2011. АТЦ је постао члан Међународног акредитационог форума - *IAF* потписивањем Меморандума о разумевању између АТЦ-а и *IAF*-а, односно АТЦ је 25.10.2012. потписао и *IAF MLA (Multilateral Agreement)* споразум за област сертификације производа.

АТЦ је до сада акредитовао 524 тела и то: 128 контролна тела, 20 сертификационих тела за сертификацију производа, 10 сертификационих тела за сертификацију система менаџмента, 2 сертификациона тела за сертификацију особа, 52 лабораторија за еталонирање, 10 медицинских лабораторија и 302 лабораторија за испитивање.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

- 1) Стратешки задатак АТС-а је успостављање и одржавање компетентног, непристрасног и независног система акредитације како би корисници услуга акредитованих тела за оцењивање усаглашености, грађани, потрошачи и привреда у Републици Србији имали поверења у услуге које пружају акредитоване лабораторије, контролна и сертификациона тела, а у складу са пословима и активностима које су АТС-у поверене сходно Закону о акредитацији, као и да се створе неопходни услови за што скорији пријем Републике Србије у ЕУ, што је истовремено и крајњи циљ државне стратегије.
- 2) Закон о акредитацији („Сл. гласник РС” бр. 73/2010), као и сва подзаконска акта су усклађени са Уредбом (ЕЗ) бр.765/2008 Европског парламента и Савета, којом се уређује област акредитације.
- 3) Степен потпуне усклађености Закона о акредитацији биће даном пријема Републике Србије у ЕУ.
- 4) Ради сталног повећања ефикасности рада АТС и унапређења система акредитације у Републици Србији АТС ће реализовати следеће дугорочне циљеве који произилазе из поменутих стратешких активности АТС-а:
 - спровођење ефикасног, компетентног и непристрасног поступка акредитације, односно потврђивања компетентности тела за оцењивање усаглашености (ТОУ), чиме се у великој мери доприноси повећању безбедности роба и услуга привреди, грађанима и потрошачима у Републици Србији, као и смањењу потребе за накнадним проверама (испитивањима, контролисању и сертификацији) производа у међународној трговини;
 - постизање и одржавање међународно упоредивог и еквивалентног поступка акредитације који се обезбеђује потписивањем и одржавањем Споразума о међусобном признавању система акредитације и признавању резултата оцењивања усаглашености која спроводе акредитована ТОУ у оквиру међународних организација (*EA, ILAC* и *IAF*);
 - успостављање шема акредитације за области оцењивања усаглашености према директивама Новог и Старог приступа транспонованих у законодавство Републике Србије (правилници) и према другом законодавству ЕУ за које, у Републици Србији, постоје реалне потребе и захтеви како у обавезном тако и у добровољном подручју;
 - ангажовање и обука довољног броја оцењивача за потребе акредитације (стално запослених и екстерно ангажованих)
 - сарадња и помоћ органима државне управе у области примене акредитације,
 - достизање општег уверења да је систем акредитације у Републици Србији најбоље и најефикасније средство за потврђивање компетентности ТОУ, кроз систематско и трајно праћење њиховог рада чиме се потврђује испуњеност критеријума акредитације;
 - реализација активности развоја система акредитације у складу са *Стратешким циљевима 2012-2017*

Административни капацитети

Људске ресурсе АТС-а чине: стално запослено особље (укупно 37) и екстерно ангажовани оцењивачи и технички експерти. За 2014. и 2015. није предвиђено додатно запошљавање и увећање броја извршиоца, а у складу са Законом о буџетском систему („Сл. гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – испр,108/13). Предвиђено је да до краја 2018. АТС увећа своје административне капацитете за 8 запослених, тј. укупно да има 45 извршилаца. АТС располаже са 257 оцењивача и техничких експерата од чега је 60 водећих оцењивача, 113 техничких оцењивача за све врсте акредитација и 142 техничка експерта. У поступку именовања у статус оцењивача тренутно се налази 45 кандидата за оцењиваче.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Србија ће предузети неопходне мере како би постепено постигла усклађеност са техничким прописима Заједнице и европском стандардизацијом, метрологијом, акредитацијом и процедурама оцене усаглашености.	Одржавање потписаног споразума (ЕА МЛА)	АТЦ	2014 -2018
Промовишу употребу техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усклађености.	Одржавање семинара у вези примене прописа везаних за оцењивање усаглашености у поступцима акредитације које спроводи АТЦ	АТЦ	2014 -2018
Пруже помоћ за подстицање развоја инфраструктуре квалитета: стандардизације, метрологије, акредитације и оцене усклађености;	Успостављање и развој шема акредитације	АТЦ	2014 -2018
Промовишу учешће релевантних тела Србије у раду организација које се баве стандардима, оценом усклађености, метрологијом и сличним пословима (на пример, <i>CEN, CENELEC, ETSI, EA, WELMEC, EUROMET</i> итд.) .	Активно учешће у раду свих релевантних комитета и радних група ЕА	АТЦ	Континуално

Преглед текуће и планиране инострANE развојне помоћи

- 1) Сарадња са пројектима техничке помоћи које финансира Савезна Република Немачка (*GIZ/ACCESS* пројекат „*Governmental Development Strategy for Quality Infrastructure*”, а друга фаза овог пројекта „*GIZ-ACCESS 2 - Assistance to Competitiveness and Compatibility to the EU for Serbian Small and Medium Enterprises; Component 2 – Enhancement of National Quality Infrastructure*“ ће бити реализована у периоду 2014-2016, а циљ овог пројекта је креирање стратешког оквира за развој инфраструктуре квалитета у Србији; регионални РТВ пројекат „*Promotion of the Regional Cooperation of the Countries in South East Europe in the field of Quality Infrastructure*“; билатерални РТВ пројекат „*Support of the Quality Infrastructure in Serbia*“)
- 2) Сарадња са пројектима техничке помоћи које финансира ЕУ („*Twinning*“ пројекат „*Creation of a Monitoring, Reporting and Verification System for the Successful Implementation of EU Emissions Trading System*” који предвиђа да ће Аустријско акредитационо тело (*Akkreditierung Austria*) пружити техничку подршку АТЦ-у у оквиру Радне групе 4 пројекта (акредитација GHG верификатора), а АТЦ ће и од пројекта ЕУ „*Law enforcement in the field of industrial pollution control, prevention of chemical accidents and establishing the EMAS system*” добити помоћ као заинтересована страна)
- 3) ИПА 2 – *Competitiveness – Measure 1.3: Ensuring a competitive manufacturing and production base*. Период реализације овог пројекта је 2017-2020

Укупна вредност ових пројеката дата је у тачки 3.1.1.

3.1.1.3. Оцењивање усаглашености

Преглед стања

У складу са Законом о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености, техничке захтеве као и поступке за оцењивање усаглашености производа са тим захтевима прописују надлежна министарства, у складу са својим делокругом. Крајем 2009. усвојени су подзаконски акти²² којима се детаљније регулише оцењивање усаглашености, када је и започето именовање тела за оцењивање усаглашености, у складу са овим Законом, односно новим техничким прописима.

Поступци оцењивања усаглашености утврђени Уредбом о начину спровођења оцењивања усаглашености, садржају исправе о усаглашености, као и облику, изгледу и садржају знака усаглашености („Сл. гласник РС”, број 98/09) усаглашени су са модулима дефинисаним у Одлуци о заједничком оквиру за трговање производима бр. 768/2008/ЕЗ.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште односно у употребу. Спровођење ових мера обухвата између осталог и:

- јачање капацитета ТООУ ради проширења обима акредитације у складу са захтевима прописа и тражњом на тржишту;
- организовање обука и промотивних скупова о значају оцењивања усаглашености производа са техничким прописима и стандардима за лица која припремају техничке спецификације у поступцима јавних набавки, значају специјализације ТООУ за оцењивање усаглашености изабраних група производа према захтевима што већег броја релевантних техничких прописа, као и значају оспособљавања ТООУ да испуњавају захтеве за чланство у што већем броју међународних сертификационих шема (нпр. *ENEC*, *CB*, *ССА EMC*);
- оспособљавање ТООУ да ојачају организационе, техничко-технолошке и кадровске капацитете како би могла да задовоље захтеве домаћег и регионалног тржишта,
- оспособљавање ТООУ да препознају свој интерес да се кроз национална удружења (за лабораторије, сертификациона тела и др.), интегришу у одговарајућа међународна струковна удружења (нпр. *Eurolab* и *Eurochem*), ради унапређења квалитета услуга испитивања и сертификације, њихове међусобне сарадње и стварања добре пословне праксе, као и успостављање ефикасније сарадње са законодавцем, АТС-ом, ИСС-ом, ДМДМ-ом и др.
- јачање стручних капацитета у организационим јединицама државних органа и регулаторних тела задужених за припрему и израду техничких прописа, укључујући и прописане поступке оцењивања усаглашености, кроз одговарајуће обуке и едукацију;

²² Подзаконски акти Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености, који ближе уређују материју оцењивања усаглашености су:

1. Уредба о начину спровођења оцењивања усаглашености, садржају исправе о усаглашености, као и облику, изгледу и садржају знака усаглашености („Сл. гласник РС”, број 98/09);
2. Уредба о начину именовања и овлашћивања тела за оцењивање усаглашености („Сл. гласник РС”, број 98/09);
3. Уредба о начину признавања иностраних исправа и знакова усаглашености („Сл. гласник РС”, број 98/09).
4. Правилник о начину стављања знакова усаглашености на производе, као и употреби знакова усаглашености („Сл. гласник РС”, број 25/10).
5. Уредба о поступку пријављивања и начину информисања који се односе на техничке прописе, оцењивање усаглашености и стандарде („Сл. гласник РС”, бр. 45/10).

- припрема предлога за институционализовање и ојачавање координативне улоге министарства надлежног за техничке прописе и оцењивање усаглашености у односу на доносиоце техничких прописа, органе царине и тржишног надзора, ради равномерног и правременог усклађивања са европским прописима и континуираног преиспитивања аутохтоних националних техничких прописа који неће стварати непотребне техничке препреке у трговини;
- промовисање значаја именована тела за оцењивање усаглашености као предуслова за нотификацију именованих ТООУ Европској комисији са циљем обезбеђења довољног броја именованих ТООУ за оцењивања усаглашености идентификоване групе производа који су предмет АСАА споразума;
- интензивирање обуке именованих ТООУ за будућу нотификацију Европској комисији;
- подстицање коришћења капацитета именованих ТООУ за испитивање производа за потребе тржишног надзора;
- идентификовање група производа за које ће се потписивањем АСАА споразума остварити предности за српску привреду;

Административни капацитети

У Министарству привреде, у Сектору за инфраструктуру квалитета, посебна организациона јединица надлежна је за питања оцењивања усаглашености, у којој ради троје запослених.

Планира се да се у оквиру постојећих капацитета Сектора реорганизује Одељење за техничке прописе и оцењивање усаглашености тако што би се систематизовало осам радних места на којима ће запослени бити задужени за припрему и имплементацију домаћих и праћење ЕУ прописа из области техничког законодавства, што укључује и праћење и примену прописа у делу који се односи на послове оцењивања усаглашености, садржај исправа о усаглашености и употребу знакова усаглашености.

Неопходно је запослити на неодређено време још једног запосленог који би био задужен за имплементацију домаћих и праћење ЕУ прописа из области техничког законодавства и прописа везаних за послове оцењивања усаглашености, и то одговарајуће струке за област нехармонизованог техничког законодавства и техничког законодавства старог приступа (текстил, обућа, кристал стакло).

Министарство је формирало комисије за именовање тела за оцењивање усаглашености из своје надлежности, у складу са техничким прописима којима су преузете европске директиве новог приступа. Стручне и административно - техничке послове за потребе рада Комисије обавља организациона јединица у Сектору за инфраструктуру квалитета. У комисијама, поред запослених из Министарства привреде, учествују и стручњаци АТС, ИСС, као и други експерти ван Министарства уколико је то неопходно.

Неопходна је даља едукација и унапређење кадровских капацитета у оквиру свих министарстава која доносе и спроводе техничке прописе, посебно у делу који се односи на именовање/овлашћивање и признавање иностраних исправа о усаглашености издатих од стране иностраних тела за оцењивање усаглашености.

Укупно је до сада именовано 17 тела за спровођење оцењивања усаглашености у 24 области именовања за производе/групе производа према прописима који су хармонизовани са европским директивама, и то у области машина, нисконапонске електричне опреме, електромагнетске компатибилности, лифтова, судова и опреме под притиском и радио и телекомуникационе терминалне опреме.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Србија ће предузети неопходне мере како би постепено постигла усклађеност са техни-	Наставак активности именовања тела за оцењивање усаглашености у областима домаћих техничких прописа којима су транспоноване ЕУ директи-	МП, МТТТ, МТТ, МГСИ, МЗ, МПШЗЖС,	2014 – 2018.

чким прописима Заједнице и европском метрологијом и процедурама оцене усаглашености	<p>ве;</p> <p>Наставак спровођења надзора над радом именованих тела за оцењивање усаглашености, као и активности на даљем оспособљавању и развоју тих тела,</p> <p>Праћење и усклађивање домаћег законодавства са законодавством ЕУ у области оцењивања усаглашености (у случају промена законодавства ЕУ)</p>	<p>МУП, МРЕ</p> <p>МП, МТТТ, МТТ, МГСИ, МЗ, МПШЗЖС, МУП, МРЕ</p> <p>МП, МТТТ, МТТ, МГСИ, МЗ, МПШЗЖС, МУП, МРЕ, АБС</p>	
Промовисање употребе техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усаглашености	<p>спровођење обука о примени правилника којим су транспоноване директиве ЕУ које садрже одредбе које се односе на оцењивање усаглашености (за привреднике, тела за оцењивање усаглашености и друге заинтересоване стране)</p> <p>учешће у превођењу на српски језик релевантних стандарда</p>	<p>МП, МТТТ, МТТ, МГСИ, МЗ, МПШЗЖС, МУП, МРЕ</p> <p>ИСС</p>	2014 – 2018. 10 обука годишње
Пруже помоћи за подстицање развоја инфраструктуре квалитета: стандардизације, метрологије, акредитације и оцене усаглашености	припрема програма и пројеката за унапређење спровођења оцењивања усаглашености производа са прописаним захтевима,	МП	2014 – 2018.
Промовисање учешћа релевантних тела и организација Србије у раду организација у ЕУ које се баве оценом усаглашености	обезбеђивање услова да тела за оцењивање усаглашености активно учествују у раду европских организација	АТС, МП, МТТ, МГСИ, МЗ, МПШЗЖС, МУП, МРЕ	2014-2018.
Када је то одговарајуће, закључити Споразум о оцени усаглашености и прихватању индустријских производа (АСАА) оног тренутка када су законски оквир и поступци у Србији дово-	израда анализе стања у областима које се односе на поједине производе/групе производа и на основу те анализе идентификовање критеријума за које би се припремили и водили преговори за закључивање Споразума о оцењивању усаглашености и прихватању индустријских производа за те производе/групе производа ²³	МП, ДМДМ, МТТ, МГСИ, МЗ, МПШЗЖС, МУП, МРЕ	2014 – 2018.

²³ АСАА – обавеза ис ССП „када је то одговарајуће, закључити Споразум о оцени усаглашености и прихватању индустријских производа (АСАА) оног тренутка када су законски оквир и поступци у Србији довољно усаглашени са прописима Заједнице и тамо где је на располагању одговарајућа стручност“

љно усаглашени са прописима Заједнице и тамо где је на располагању одговарајућа стручност			
---	--	--	--

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Ради унапређења капацитета тела за оцењивање усаглашености, у погледу обуке кадрова и набавке опреме, припремљен је предлог пројекта који ће се финансирати из фондова ИПА 2013-„Подршка развоју индустрије јачањем капацитета органа надлежних за инфраструктуру квалитета и пружаоца услуга оцењивања усаглашености“ (*Support to industry development through strengthening capacities of authorities in charge of NQI and providers of conformity assessment (CA) services*) у оквиру Програма јачања пословног окружења, инфраструктуре и иновација.

У оквиру ове мере предвиђене су две операције: набавка опреме за тела за оцењивање усаглашености и Твининг пројекат „*Strengthening capacities of National Quality Infrastructure (NQI) and conformity assessment (CA) services in the Republic of Serbia*“ тј. техничка подршка институцијама инфраструктуре квалитета, телима за оцењивање усаглашености и предузећима, ради пуне примене техничких прописа хармонизованих са ЕУ прописима. Планирани максималан износ буџета овог пројекта је 1 000 000 ЕУР, од тога *TWINNING* уговором планирано је да се обезбеди 900 000 ЕУР (90%), а 100 000 ЕУР (10%) биће обезбеђено из националних извора.

Након реализације наведених пројеката у оквиру програма који ће се финансирати из ИПА II фондова, од 2016/17. се планира предлагање пројеката у оквиру којих ће се даље јачати капацитети система оцењивања усаглашености у Србији.

3.1.1.4. Метрологија

Преглед стања

Метролошки систем у Републици Србији моделован је у складу са међународним и европским трендовима и њега чине следећи субјекти: Министарство надлежно за послове метрологије - МП; Дирекција за мере и драгоцене метале (у даљем тексту: ДМДМ); Метролошки савет; именована тела за оцењивање усаглашености, овлашћена тела за оверавање мерила и акредитоване лабораторије за еталонирање.

МП надлежно је за креирање стратегије и политике у области метрологије, а ДМДМ за њено спровођење. ДМДМ, као орган управе у саставу МП, обавља стручне послове и послове државне управе из области научне, фундаменталне, индустријске и законске метрологије у Републици Србији. ДМДМ своје послове обавља у складу са Законом о метрологији, Законом о контроли предмета од драгоцених метала и Закона о рачунању времена. У области научне и индустријске метрологије ДМДМ развија, остварује, одржава и унапређује националне еталоне Републике Србије и обезбеђује следивост до *SI* јединица свим корисницима, док у области законске метрологије обавља првенствено послове који се односе на оцењивање усаглашености мерила са метролошким захтевима, као нпр. захтеви прописани у директивама *MID* и *NAWI*, одобрење типа, оверавање мерила за која нема овлашћених тела, испитивање претходно упакованих производа, метролошки надзор и др.

Република Србија је члан Метарске конвенције, Међународне организације за законску метрологију (*OIML*), а ДМДМ као Национални метролошки институт Републике Србије је члан Европске асоцијације националних метролошких института (*EURAMET*) и придружени члан Европске сарадње у законској метрологији (*WELMEC*) као и члан мреже Европских организација са циљем успостављања система за међународне следивости у области хемијских мерења (*EURACHEM*).

која се односи на АСАА споразуме је обухваћена у овом хоризонталном делу о оцењивању усаглашености и у метрологији, а не обрађује се у појединим потпоглављима, тј. групама производа.

Најважније активности у 2013. години до сада

Током 2013. донети су следећи правилници:

- Правилник о мерилима којим је транспонована Директива 2004/22/ЕЗ о мерним инструментима (*Measuring Instruments Directive – MID*) и Директива 2009/137/ЕЗ;
- Правилник о вагама са неаутоматским функционисањем којим је транспонована Директива 2009/23/ЕЗ која се односи на ваге са неаутоматским функционисањем (*Non-Automatic Weighing Instruments – NAWI*), као и
- Правилник о претходно упакованим производима којим су транспоноване директиве које се односе на претходно упаковане производе и мерне боце 76/211/ЕЕЗ, 75/107/ЕЕЗ и 2007/45/ЕЗ.

Наведени правилници су у потпуности усклађени са свим начелима и битним захтевима наведених директива. Објављен је списак стандарда чија примена обезбеђује претпоставку о усаглашености са Правилником о вагама са неаутоматским функционисањем, као и списак стандарда и списак нормативних докумената чија примена обезбеђује претпоставку о усаглашености са Правилником о мерилима.

Наведеним правилницима прописани су прелазни периоди у којима произвођачи који су спремни могу одмах да примене нове правилнике, док произвођачи који нису спремни да испуне све захтеве нових правилника могу да стављају на тржиште производе који су усаглашени са захтевима раније важећих прописа и то најдуже до 1. јануара 2016, осим за Правилник о мерилима чија пуна примена почиње 1. јануара 2017.

Имајући у виду да је наведеним правилницима прописана „двојна примена” у прелазном периоду, од дана ступања на снагу нових правилника ДМДМ предузима активности за спровођење оцењивања усаглашености, као и за унапређење метролошког надзора у складу са захтевима нових правилника (обуке, набавка опреме, акредитација лабораторија ДМДМ и сл.) како би се припремила за пуну примену тих правилника.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Планирана је израда новог Закона о метрологији у 2015, и његово доношење до краја 2016.

Доношење новог Закона о метрологији, предвиђено је између осталог, ради усклађивања са ревидираним препорукама међународне организације за законску метрологију (*OIML DI Considerations for a Law on Metrology Edition 2012*).

Након тога МП ће у сарадњи са ДМДМ и другим заинтересованим странама радити на усклађивању подзаконских аката потребних за примену новог закона којим се уређује метрологија, током 2016, као и на изради и доношењу Правилника о аеросолима, током 2015, којим ће бити транспоноване директиве Европске уније 75/324/ЕЕЗ и 94/1/ЕЗ.

У оквиру доношења новог Закона и подзаконских аката који из њега проистичу, а посебно Правилник о оверавању мерила и Правилник о одобрењу типа мерила, у мери у којој је то потребно (у складу са одговором Европске комисије на експланаторном скринингу) биће транспонована директива ЕУ 2009/34/ЕЗ (*Directive 2009/34/E3 relating to common provisions for both measuring instruments and methods of metrological control*).

Након објављивања нових директива које се односе на ваге са неаутоматским функционисањем (*NAWI*) и на мерила (*MID*) у Сл. листу ЕУ (29. марта 2014.) планира се транспоноване тих директива доношењем нових правилника.

Транспоноване се следеће директиве:

- 1) 2014/31/ЕУ о хармонизацији закона земаља чланица који се односе на стављање на тржиште вага са неаутоматским функционисањем;
- 2) 2014/32/ЕУ о хармонизацији закона земаља чланица који се односе на стављање на тржиште мерила.

Након завршетка усклађивања прописа са европским директивама планиран је рад на националним метролошким прописима којима ће се у складу са *OIML* препорукама уредити захтеви за мерила која се користе у законској метрологији а нису обухваћена европским директивама (тренутно је 27 врста мерила у законској метрологији Републике Србије која нису обухваћена европским директивама).

Административни капацитети

У Дирекцији за мере и драгоцене метале укупно је 112 запослених, а систематизовано је 126 радних места. ДМДМ своје послове обавља на више локација, у Београду где је седиште ДМДМ и у Суботици, Новом Саду, Зрењанину, Нишу и Крушевцу где се налазе уже организационе јединице ДМДМ.

Планирано је јачање капацитета ДМДМ ради припреме за обављање функције именованог тела (*Notified body*) за она мерила за која постоје домаћи произвођачи, односно за ваге са неаутоматским функционисањем, бројила електричне енергије, водомере и таксиметре. У вези са тим потребно је повећати број запослених (висока стручна спрема техничких, физичких и сродних наука). Број запослених потребно је повећати за осам државних службеника и то: у Групи за сертификацију, у којој тренутно ради три државна службеника, потребно је запослити још једног државног службеника; у Сектору за развој метрологије потребно је број запослених повећати за пет државних службеника са систематизованих 31 на укупно 36, и у Сектору за контролу и надзор потребно је број запослених повећати за два државна службеника који би обављали послове тржишног надзора над мерилима која су предмет ових правилника и надзора над претходно упакованим производима. Упоредо са јачањем капацитета ДМДМ за спровођење оцењивања усаглашености у складу са начелима и захтевима европског законодавства потребно је предузимати мере и активности за унапређење капацитета метролошког надзора ради припреме за пуну имплементацију европског хармонизованог законодавства у области метрологије.

У МП – Сектор за инфраструктуру квалитета у Групи за метрологију ангажована су 3 запослена који су поред послова државне управе који се односе на драгоцене метале задужени за праћење законодавства у области метрологије и претходно упакованих производа, као и усаглашавање са европским законодавством у тим областима (6 европских директива), спровођење поступака именовања тела за оцењивање усаглашености мерила, признавања важења иностраних исправа, решавања по жалбама на решења донета на основу метролошког надзора и решења којима је одбијено одобрење типа мерила и оверавање мерила, као и поступака који се односе на овлашћивање тела за оверавање мерила. Потребно је повећати број запослених у Групи за метрологију за 3 запослена како би се обезбедило да за сваку европску директиву у области метрологије и претходно упакованих производа постоји запослени који је, поред обављања других послова, задужен за праћење те директиве.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Србија ће предузети неопходне мере како би постепено постигла усклађеност са техничким прописима Заједнице и европском метрологијом, и процедура оцењивање усаглашености.	припрема и доношење правилника којим ће у национално законодавство бити транспоноване директиве Европске уније 2014/31/ЕУ и 2014/32/ЕУ	МП и ДМДМ	2016. IV квартал
	припрема и доношење правилника којим ће у национално законодавство бити транспоноване директиве Европске уније: 75/324/ЕЕЗ и 94/1/ЕЗ;	МП и ДМДМ	2015. година, IV квартал
	припрема тела за оцењивање усаглашености;	ДМДМ и МП	2016.
	припрема за спровођење надзора над применом усклађеног законодавства ради пуне имплементације	ДМДМ	2016.

Промовишу употребу техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцењивање усаглашености	спровођење обука о новинама које доносе правилници којима су транспоноване европске директива (за произвођаче, тела за оцењивање усаглашености и лица овлашћена за вршење метролошког надзора);	ДМДМ и МП	2014 – 2018. 3 обуке годишње
Пруже помоћ за подстицање развоја инфраструктуре квалитета: стандардизације, метрологије, акредитације и оцењивање усаглашености	припрема програма и пројеката за унапређење метрологије посебно у области еталонирања, мерења и оцењивања усаглашености мерила са прописаним захтевима; - расписивање позива за Твининг пројекат - припрема тендера за набавку опреме из ИПА 2013	ДМДМ и МП	2014. 2014.
Промовишу учешће релевантних тела Србије у раду организација које се баве оцењивањем усаглашености, метрологијом и сличним пословима (на пример, <i>WELMEC</i> , <i>EURAMET</i> итд.)	обезбеђивање услова да ДМДМ активно учествује у раду <i>WELMEC</i> , <i>EURAMET</i> , <i>EURACHEM</i> (кроз унапређење стручних и административних капацитета и обезбеђивање довољних финансијских средстава у буџету Републике Србије)	ДМДМ и МП	2014-2018. год 24 учешћа на састанцима
Када је то одговарајуће, закључе Споразум о оцењивање усаглашености и прихватању индустријских производа оног тренутка када су законски оквир и поступци у Србији довољно усаглашени са прописима Заједнице и тамо где је на располагању одговарајућа стручност	израда анализе стања у области производње (постојање домаћих произвођача и њихова конкурентност на тржишту ЕУ), оцењивања усаглашености, извоза и увоза мерила и претходно упакованих производа; на основу наведене анализе идентификовање области за које постоји интерес Републике Србије да се припреми за вођење преговора и за закључивање Споразума о оцењивању усаглашености и прихватању индустријских производа (врсте мерила и претходно упакованих производа)	ДМДМ и МП ДМДМ и МП	2016 2017 – 2018.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У оквиру трогодишњег билатералног програма подршке немачке Владе *GIZ ACCESS II* (јануар 2014-децембар 2016.) и подршке немачког метролошког института РТВ (вредност пројекта у делу помоћи развоју метрологије је око 250.000 ЕУР) јачају се капацитети ДМДМ првенствено ради припреме за обављање функције именованог тела (*Notified body*), а део подршке усмерен је и на примену директива *MID*, *NAWI* и директиве о претходно упакованим производима, као и на унапређење могућности еталонирања и мерења ДМДМ.

Твининг пројектом ИПА 2013, чија реализација треба да почне у другој половини 2014, предвиђена је подршка МП и ДМДМ у погледу ревизије подзаконских аката измењеног Закона о метрологији и транспонованја Директиве за аеросоле (75/324/ЕЕЗ и 94/1/ЕЗ), јачање капацита-

тета ДМДМ за пуну примену правилника којима су преузете горе наведене директиве како у смислу спровођења оцењивања усаглашености мерила тако и у смислу унапређења капацитета метролошког надзора.

Твининг пројектом ИПА 2013, за јачање метрологије предвиђена је подршка МП и ДМДМ у вредности око 100.000 ЕУР. Вредност пројекта који финансира Република Немачка, а спроводи ПТБ са ГИЗ износи око 250 000 ЕУР, до краја 2016.

Поред обука и значајне техничке подршке реализоване преко билатералних и европских пројеката техничке помоћи (националних и регионалних из ИПА 2008 и ИПА 2011), у претходном периоду ДМДМ је уз помоћ опреме набављене из програма *CARDS* значајно унапредила своје могућности еталонирања и мерења као и базу националних еталона Републике Србије. Ради даљег унапређења техничких капацитета ДМДМ припремљен је предлог пројекта набавке опреме из ИПА 2013 у укупној вредности од око 1,2 мил. ЕУР. За набавку опреме за ДМДМ предвиђено је да се издвоји око 1,2 милиона ЕУР који ће се 90% (око 1,1 мил. ЕУР) финансирати из фондова ИПА 2013, а којим се предвиђа јачање лабораторија ДМДМ, пре свега за пуну примену европског законодавства. 10% вредности ове опреме (око 13 мил. динара) суфинансираће се из буџета РС.

3.1.1.5. Надзор над тржиштем - безбедност производа

Преглед стања

Почетком септембра 2010. Влада је донела Стратегију тржишног надзора („Сл. гласник РС“, број 68/10), којом је утврдила основне правце даљег развоја у овој области. Стратегија тржишног надзора захтева нови приступ у спровођењу активности тржишног надзора у Републици Србији и утврђује обавезу надлежних органа да у периоду спровођења ове стратегије преузму одговорност за примену начела која тржишни надзор чине делотворним тако да доприносе лојалној конкуренцији на тржишту, заштити потрошача и заштити других аспеката јавног интереса. Поред осталог, ова стратегија обавезује органе тржишног надзора да примене методе процене ризика усмерене на небезбедне производе, услуге и праксе са озбиљним и намерним неправилностима уз коришћење координираног приступа. Од органа тржишног надзора се очекује да мере предузимају у сарадњи са другим органима за спровођење мера и да постоји усмеравање оперативних програма и мера. На овај начин се тежи увођењу јединственог приступа у примени истих мера за исте повреде прописа према свима који чине те повреде. Тежи се смањењу броја контрола, а повећању резултата. У том смислу успостављена је сарадња између Тржишне инспекције, Санитарне инспекције, Инспекције за заштиту животне средине, као и између Тржишне инспекције, Управе царина и Сектора за инфраструктуру квалитета МП, која је заснована на протоколу о сарадњи и која се даље развија кроз имплементацију заједничких активности у пројекту за јачање система тржишног надзора Републике Србије.

Један од кључних задатака заснованих на Стратегији тржишног надзора, постигнут је доношењем Закона о тржишном надзору са циљем потпуније примене ЕУ принципа у области тржишног надзора и потпунијег усклађивања са Уредбом (ЕЗ) 765/2008 Европског парламента и Савета од 9.7.2008. којом се прописују захтеви за акредитацију и тржишни надзор у вези са трговином производима и укида Уредба (ЕЕЗ) 339/93.

Скупштина Републике Србије је 6.12.2011. усвојила Закон о тржишном надзору („Сл. гласник РС“ бр. 92/11). Закон уређује спровођење активности и предузимање мера тржишног надзора у делокругу надлежних органа тржишног надзора, уређује сарадњу између органа тржишног надзора и царинског органа, размену информација и комуникацију са заинтересованим странама, планирање и праћење активности тржишног надзора. Овај закон представља основ за конституисање Савета за безбедност производа који има за циљ да унапреди координацију у области тржишног надзора за непрехрамбене производе.

У циљу унапређења координације и сарадње у области тржишног надзора конституисан је Савет за безбедност производа. Састав, улога и задаци овог савета одређени су Законом о тржишном надзору („Сл. гласник РС“ број 92/11) и Одлуком Владе О5 број 02-93/2013 од 24. јануара 2013. У састав Савета укључени су представници органа тржишног надзора и других органа и организација из области инфраструктуре квалитета, као и представници Управе цари-

на и министарства надлежног за науку и технолошки развој. У раду Савета учествују и представници Привредне коморе и организација потрошача.

Имајући у виду правни и институционални оквир за тржишни надзор, утврђено је да Савет обавља следеће задатке:

- прати и анализира спровођење активности и предузимање мера тржишног надзора и ефеката тих активности и мера;
- даје мишљење и препоруке које се односе на спровођење прописа у области тржишног надзора;
- прати функционисање механизма за комуникацију и сарадњу између органа тржишног надзора и између царинског органа и органа тржишног надзора и других заинтересованих страна;
- даје препоруке у циљу ефикасне примене тих механизма;
- разматра и даје мишљење о извештајима који се односе на поступање по притужбама у вези са ризицима који проистичу из не-прехрамбених производа, као и о несрећама и оштећењима здравља на које се сумња да су изазвани тим производима, предузимању корективних мера и другим питањима која се односе на обавезе органа тржишног надзора;
- координира активности и мере тржишног надзора.

Координација у области тржишног надзора, коју обавља овај савет уз стручну и административно техничку подршку Министарства трговине, туризма и телекомуникација, обухвата и следеће послове:

- обављање административних послова и руковођење Саветом за безбедност производа (припрема седница, акционих планова, руковођење радом радних група, припрема и обједињавање извештаја за Владу);
- пружање подршке органима тржишног надзора у имплементацији њихових обавеза у складу са Законом о тржишном надзору и другим прописима у овој области
- обједињавање-администрирање система брзе размене информација о опасним (не прехрамбеним) производима.

Савет за безбедност производа усмерава послове у области тржишног надзора према активностима које су базирани на делотворним консултацијама са свим заинтересованим странама и које доприносе заштити потрошача и других корисника производа и подржавају привредни сектор и лојалну конкуренцију, у складу са стратешким и правним оквиром у овој области и уз примену најбољих пракси тржишног надзора.

У 2013. Савет је одржао три седнице, на којима су разматрана питања из делокруга рада органа тржишног надзора, укључујући и извештаје о активностима органа тржишног надзора у одређеним секторима, у складу са усвојеним планом рада. Тражене су и разматране информације о статусу у погледу транспоновања релевантних прописа ЕУ у одређеним секторима (грађевински производи, играчке). Разматрана су питања сарадње органа задужених за примену Правилника о безбедности лифтова, прописа из делокруга рада Тржишне инспекције, Санитарне инспекције, Инспекције за заштиту од јонизујућег зрачења, Инспекције рада, као и конкретни случајеви из непосредне сарадње Управе царина са инспекцијским органима. Урађена је информационо-документациона основа за припрему општег програма тржишног надзора и организоване три радионице за чланове Савета са посебном пажњом на облике сарадње и координације из праксе држава чланица ЕУ.

У оквиру пројекта ИПА 2010 *Јачање система тржишног надзора у Србији за непрехрамбене и прехрамбене производе, који је реализује почев од 16. јула 2012, у току је имплементација Плана континуираног професионалног образовања. У 2013. одржане су 24 радионице (485 учесника) којима су обухваћене области примене прописа о безбедности електричних производа (LVD), машина (MD), електромагнетске компатибилности (EMC), процене ризика и подразумевају оспособљавање тренера за даљу обуку тржишних инспектора у домену примене наведених прописа.*

У оквиру истог пројекта, завршена је тендерска процедура и закључен уговор између Министарства трговине, туризма и телекомуникација и изабране ИТ компаније за израду

информационог система којим се унапређују базе података за ефикасније обављање тржишног надзора, као и систем за брзу размену информација о опасним производима.

Текуће активности на изради Приручника квалитета са процедурама за кључне процесе рада, обухватају и процедуру непосредног инспекцијског надзора, као и процедуру узорковања производа ради лабораторијског испитивања. Урађена је детаљна анализа усклађености Закона о општој безбедности производа и утврђен висок ниво усклађености са Директивом о општој безбедности производа (2001/95/EЗ). Дате препоруке у погледу даљег усклађивања овог закона са Директивом о општој безбедности производа (2001/95/EЗ).

У току 2013, тржишни инспектори су извршили 2.916 инспекција у области усаглашености и безбедности производа. У вези са тим контролама поднели су 487 захтева правосудним органима и донели 555 решења којима се налаже отклањање утврђених неправилности. У складу са годишњим планом тржишног надзора и примљеним притужбама, инспекције су обухватиле следеће групе производа: електричне апарате, термоизолациони материјал, текстилне производе, бетонски челик и шавне цеви, бежичне телефоне, детекторе напона, преносиве ланчане тестере, пнеуматике за путничка возила, кочионе облоге, апарате за пречишћавање воде, намештај, кожну галантерију, памук, нафтне деривате и остале производе. Повлачење са тржишта и друге мере ограничења у трговини, предузете су за неусаглашене и опасне производе из наведених група производа у вредности од 253.286.637,34 дин. Мере тржишног надзора предузете су сразмерно утврђеним неправилностима. За производа у систему брзе размене информација о опасним производима (електрични уређаји, моторна возила, производи за децу и остало), предузете су рестриктивне мере уз информисање јавности да се ради о опасним производима. Ти производи су пореклом из Кине, Немачке, Бугарске, Француске, Португалије или су непознатог порекла.

У оквиру регионалне сарадње у области тржишног надзора, успостављена је мрежа контакт тачака за размену информација о опасним производима. Успостављена је редовна сарадња, не само разменом информација путем мреже контакт тачака, већ и израдом плана заједничких активности за одабране групе производа. Формиране су екипе инспектора за спровођење ових активности за које је организована припремна радионица. Заједничке активности су реализоване планирањем пројекта надзора и спровођењем тог надзора који је укључио узорковање производа ради анализе и процене ризика и предузимања одговарајуће мере тржишног надзора. Заједничке инспекције у региону односиле су се на проверу безбедности електричних производа, играчака и производа за децу и реализоване су у оквиру регионалног пројекта Отворени регионални фонд за промоцију трговине који имплементира *GIZ (Deutsche Gesellschaft fuer Internationale Zusammenarbeit)*, а финансира немачко Федерално министарство за економску сарадњу и развој.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

У циљу јачања административних капацитета за спровођење тржишног надзора, наставиће се започете активности на спровођењу Плана континуираног професионалног образовања тржишних инспектора, који подразумева и едукацију у области примене секторских прописа, практичне обуке на терену, у лабораторијама, примене добрих пракса, сарадње са органима надлежним за царински надзор, са другим органима тржишног надзора и функционисање система тржишног надзора у целини.

У даљем развоју међусекторске сарадње и координације тржишног надзора, ревидираће се План рада Савета за безбедност производа, сходно организационим променама које се спроводе у складу са Законом о министарствима („Сл. гласник РС“, број 44/14) и урадиће се Општи план тржишног надзора.

Имајући у виду резултате постигнуте у оквиру пројекта- 2010.- Јачање српског система тржишног надзора, а који се односе на увођење система квалитета у област тржишног надзора, Министарство трговине, туризма и телекомуникација-Сектор тржишне инспекције ће наставити рад на анализи и даљем развоју процедура надзора обухваћених Приручником квалитета. Развој процедура и листа провера производа које треба да подрже оперативни рад инспектора на терену, подразумевају куповину одговарајућих стандарда који су релевантни за спровођење секторских прописа у овој области. Куповина стандарда за одређене групе производа којима су

транспоноване директиве новог приступа и директиве старог приступа, планирано је у току 2014. Такође планира се ажурирање базе неопходних стандарда на годишњем нивоу.

Реализоваће се уговор закључен између Министарства трговине, туризма и телекомуникација и изабране ИТ компаније за израду софтвера-Систем управљања информацијама, који ће унапредити базе података, начин праћења и извештавања о активностима тржишног надзора и систем размене информација о опасним производима.

Наставиће се регионална сарадња у области тржишног надзора.

У 2015. урадиће се Нацрт Закона о изменама и допунама Закона о општој безбедности производа, сходно активностима које се детаљније планирају у Поглављу 28 „Заштита потрошача и јавног здравља”.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Усклађивање права, примена права и правила конкуренције Чл 72. тач.1.-настојање да се обезбеди постепено усклађивање постојећих и будућих закона са правним тековинама Заједнице и обезбеђење да ће то законодавство бити правилно примењено и спроведено	Измена и допуна Закона о општој безбедности производа	МТТ	2015.
Усклађивање права, примена права и правила конкуренције Чл 72. тач.1- обезбеђење да ће усклађено законодавство са правним тековинама Заједнице законодавство бити правилно примењено и спроведено	Континуирано професионално образовање тржишних инспектора у области правног оквира и добрих пракси тржишног надзора Унапређење процедура за радлиста провера производа и повећање ефикасности у раду	1. МТТ 2. Сви органи тржишног надзора	2014-2018. Редовна годишња активност
Усклађивање права, примена права и правила конкуренције Чл 72. тач.1- обезбеђење да ће усклађено законодавство са правним тековинама Заједнице законодавство бити правилно примењено и спроведено	Доношење и имплементација општег програма тржишног надзора Доношење и имплементација годишњих програма тржишног надзора	1. МТТ 2. Сви органи тржишног надзора	2014-2018. Редовна годишња активност
Усклађивање права, примена права и правила конкуренције Чл 72. тач.1.- обезбеђење да ће усклађено законодавство са правним тековинама Заједнице законодавство бити правилно примењено	Ажурирање Плана рада Савета за безбедност производа, организовање и одржавање седница тог савета	1. МТТ 2. Сви органи тржишног надзора	2014-2018. Редовна годишња активност

и спроведено			
<p>Усклађивање права, приме-на права и правила конкуренције Чл 72. тач.1.- обезбеђење да ће усклађено законодавство са правним тековинама Заједнице законодавство бити правилно примењено и спроведено</p> <p>Заштита потрошача-чл.78, ц-Надзор над спровођењем правила од стране надлежних органа и организација и омогућавање приступа правди у случају спора, д)-размена информација о опасним производима</p>	<p>Израда и имплементација софтвера-Систем управљања информацијама са унапређењем система за брзу размену информација о опасним производима-НЕПРО+</p>	МТТ	<p>2014-2015.</p> <p>2014-2018.</p>
<p>Усклађивање права, приме-на права и правила конкуренције Чл 72. тач.1.- обезбеђење да ће усклађено законодавство са правним тековинама Заједнице законодавство бити правилно примењено и спроведено</p> <p>Заштита потрошача-чл.78, ц-Надзор над спровођењем правила од стране надлежних органа и организација и омогућавање приступа правди у случају спора, д)-размена информација о опасним производима</p>	<p>Имплементација унапређеног система за брзу размену информација о опасним производима-НЕПРО+</p>	<p>1. МТТ 2. Сви органи тржишног надзора 3. Управа Царина</p>	<p>2015-2018.</p> <p>Редовна годишња активност</p>
<p>Усклађивање права, приме-на права и правила конкуренције Чл 72. тач.1- обезбеђење да ће усклађено законодавство са правним тековинама Заједнице законодавство бити правилно примењено и спроведено</p> <p>Заштита потрошача-чл.78, ц-Надзор над спровођењем правила од стране надлежних органа и организација и омогућавање приступа правди у случају спора, д)-</p>	<p>Функционисање успостављене Мреже органа тржишног надзора Југоисточне Европе и даљи развој сарадње у овој области</p>	<p>1. МТТ 2. Сви органи тржишног надзора 3. Управа Царина</p>	<p>2014-2018.</p> <p>Редовна годишња активност</p>

размена информација о опасним производима			
Усклађивање права, примена права и правила конкуренције Чл 72. тач.1- обезбеђење да ће усклађено законодавство са правним тековинама Заједнице законодавство бити правилно примењено и спроведено Заштита потрошача-чл.78, ц-Надзор над спровођењем правила од стране надлежних органа и организација и омогућавање приступа правди у случају спора, д)- размена информација о опасним производима	Куповина стандарда за групе производа обухваћене српским прописима којима се преузимају правне тековине Заједнице	МТТ	2014-2018. Редовна годишња активност

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Програм ИПА 2010 – Јачање српског система тржишног надзора за не-прехранбене и прехранбене производе је у завршној фази. Планирани максималан износ буџета овог пројекта је 2.850.000 ЕУР од тога из ИПА средстава ће се обезбедити 2.500.000 ЕУР, а 350.000 ЕУР је обезбеђено из националних извора-Буџет Републике Србије. Циљ овог пројекта је допринос високом нивоу заштите потрошача у Србији, путем ефикаснијег и ефективнијег спровођење нових прописа о безбедности прехранбених и непрехранбених производа који представљају опасну претњу по здравље људи и безбедност окружења.

Пројекат Регионална сарадња-Мрежа органа тржишног надзора Југоисточне Европе- *GIZ (Deutsche Gesellschaft fuer Internationale Zusammenarbeit)*, а финансира немачко Федерално министарство за економску сарадњу и развој. С обзиром да у овом пројекту учествује неколико органа тржишног надзора из региона, не располажемо подацима о буџету који се односи на учешће органа тржишног надзора из Србије. Циљ овог пројекта је подршка промоцији и развоју легалне трговине безбедних производа и повећање нивоа сарадње између органа тржишног надзора у региону са циљем да се постигне већа ефикасност тржишног надзора који је заснован на принципима поштене конкуренције и правилног спровођења законодавства. У оквиру овог пројекта, који је у завршној фази, планира се нови циклус пројекта који би требао да подржи даљи развој регионалне сарадње у области тржишног надзора.

3.1.2. Директиве старог приступа

3.1.2.1. Моторна возила

Преглед стања

- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Сл. гласник РС”, бр. 41/09, 53/10 и 101/11);
- Уредба о ратификацији Споразума о прихватању једнообразних услова за хомологацију и узајамно признавање хомологација опреме и делова моторних возила и („Сл. лист ФНРЈ”, бр. 5/62 - међународни уговори);
- Закон о потврђивању међународног Споразума о усвајању једнообразних техничких прописа за возила са точковима, опрему и делове који могу бити уграђени и/или коришћени на возилима са точковима и условима за узајамно признавање додељених хомологација на основу ових прописа („Сл. гласник РС”, бр. 11/2011 – Међународни уговори);

- Правилник о подели моторних и прикључних возила и техничким условима за возила у саобраћају на путевима („Сл. гласник РС”, бр. 40/12, 102/12, 19/13 и 41/13);
- Одлука о одређивању робе за чији је увоз, извоз, односно транзит прописано прибављање одређених исправа („Сл. гласник РС”, бр. 49/13), односи се на увоз нових возила са точковима;

Прописи о хомологацији, који чине саставни део Споразума из `58, су следећи *UNECE* Правилници:

- Једнообразни прописи који се односе на хомологацију главних фарова моторних возила који емитују асиметрично оборено светло и/или велико светло који су опремљени сијалицама категорије R2 (UN/ECE R. 1) („Сл. лист СФРЈ” - додатак: Међународни уговори и други споразуми, бр. 2/69), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 76/761);
- Једнообразни прописи који се односе на хомологацију електричних лампи са жарењем за светла за пут која емитују један асиметрични оборени светлосни сноп и један светлосни сноп за пут, или један или други од тих светлосних снопова (UN/ECE R. 2) („Сл. лист СФРЈ” - додатак: Међународни уговори и други споразуми, бр.2/69), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 76/761);
- Једнообразни прописи који се односе на хомологацију рефлексно рефлектујућих уређаја за моторна возила и њихове приколице (UN/ECE R. 3), („Сл. лист СФРЈ” - додатак: Међународни уговори и други споразуми, бр.2/69), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 76/757);
- Једнообразни прописи који се односе на хомологацију уређаја за осветљавање задње регистарске таблице моторних возила (изузимајући мотоцикле) и њихових приколица (UN/ECE R. 4), („Сл. лист СФРЈ” - додатак: Међународни уговори и други споразуми, бр.2/69), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 76/760);
- Једнообразни прописи који се односе на хомологацију заптивених фарова („Sealed beam”) за моторна возила, који емитују асиметрични оборени европски светлосни сноп за пут или један велики светлосни сноп за пут, или оба светлосна снопа (UN/ECE R. 5), („Сл. лист СФРЈ” - додатак: Међународни уговори и други споразуми, бр. 2/69), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 76/761);
- *Једнообразни прописи који се односе на хомологацију показивача правца за моторна возила и њихове приколице (UN/ECE R. 6) („Сл. лист СФРЈ” - додатак: Међународни уговори и други споразуми, бр. 2/69), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 76/759);*
- Једнообразни прописи који се односе на хомологацију предњих светала за означавање возила, задњих светала за означавање возила и стоп светла моторних возила (изузимајући мотоцикле) и њихових приколица* (UN/ECE R. 7) („Сл. лист СФРЈ” - додатак: Међународни уговори и други споразуми, бр.2/69), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 76/758);
- Једнообразни прописи који се односе на хомологацију главних фарова моторних возила који емитују асиметрично оборено светло или велико светло или оба и који су опремљени халогеним сијалицама (H1, H2 или H3) (UN/ECE R. 8) („Сл. лист СФРЈ - додатак: Међународни уговори и други споразуми, бр.2/69), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 76/761);
- *Једнообразни прописи који се односе на хомологацију возила са три точка у погледу буке (UN/ECE R. 9) („Сл. лист СФРЈ”, бр. 16/72 - Међународни уговори и други споразуми), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 97/24);*
- *Једнообразни прописи који се односе на хомологацију возила у погледу спречавања радио сметњи (UN/ECE R. 10) („Сл. лист СФРЈ”, бр. 16/72 - Међународни уговори и други споразуми), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 72/245 и 97/24);*
- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације возила у погледу брава и уређаја за причвршћивање врата (UN/ECE R. 11) („Сл. лист СФРЈ”,

- бр. 59/90 - Међународни уговори и други споразуми), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 70/387);
- *Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације моторних возила у погледу кочења (UN/ECE R. 13)* (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 54/85, 26/89), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 71/320);
 - *Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације моторних возила у погледу прикључака за сигурносне појасеве у путничким аутомобилима (UN/ECE R. 14)* (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 4/85), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 76/115);
 - *Једнообразни прописи који се односе на хомологацију возила опремљених ото или дизел моторима у погледу емисије гасовитих загађивача из мотора - метода мерења снаге ото-мотора - метод мерења потрошње горива (UN/ECE R. 15)* („Сл. лист СФРЈ”, бр. 57/75 -Међународни уговори и други споразуми), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 70/220);
 - *Једнообразни прописи који се односе на хомологацију сигурносних појасева за одрасла лица која се налазе у моторним возилима (UN/ECE R. 16)* („Сл. лист СФРЈ”, бр. 47/74 -Међународни уговори и други споразуми), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 77/541);
 - *Једнообразни прописи који се односе на хомологацију возила у погледу чврстоће седишта и њиховог причвршћивања, као и у погледу карактеристика наслона за главу, који могу бити уграђени на та седишта (UN/ECE R. 17)* („Сл. лист СФРЈ”, бр. 47/74 - Међународни уговори и други споразуми), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 74/408);
 - *Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације моторних возила у погледу заштите од неовлашћене употребе (UN/ECE R. 18)* (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 11/85, 1/87, 23/88), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 74/61);
 - *Једнообразни прописи који се односе на хомологацију светла за маглу моторних возила (UN/ECE R. 19)* („Сл. лист СФРЈ”, бр. 14/75 - Међународни уговори и други споразуми), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 76/762);
 - *Једнообразни прописи који се односе на хомологацију великих светала за моторна возила која дају асиметрични светлосни сноп за укрштање и/или светлосни сноп за пут а опремљена су халогеним сијалицама (сијалице H₄) као и на хомологацију самих сијалица (UN/ECE R. 20)* („Сл. СФРЈ”, бр. 14/75 - Међународни уговори и други споразуми), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 76/761);
 - *Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације моторних возила у погледу њихове унутрашње опреме (UN/ECE R. 21)* (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 70/90), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 74/60);
 - *Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације заштитних кацага за возаче бицикла са мотором и мотоцикла и путнике на тим возилима (UN/ECE R. 22)* (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 18/88);
 - *Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације светала за вожњу уназад за моторна возила и њихове приколице (UN/ECE R. 23)* (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 59/90), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 77/539);
 - *Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације: I дизел мотора у погледу видљивих гасовитих загађивача; II моторних возила у погледу уградње хомологованог мотора; III моторних возила опремљених са дизел моторима у погледу видљивих гасовитих загађивача; IV једнообразни прописи за мерење снаге*

- дизел мотора (UN/ECE R. 24) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 11/85, 1/87), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 72/306);
- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације наслона за главу на седиштима моторних возила (UN/ECE R. 25) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 59/90), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 78/932);
 - *Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације у погледу њихових спољашњих испуста* (UN/ECE R. 26) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 70/90), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 74/483);
 - Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације звучних уређаја за упозорење, као и моторних возила у погледу звучних сигнала (UN/ECE R. 28) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 60/86) (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 70/388);
 - Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације пнеуматика за путничка возила и њихове приколице (UN/ECE R. 30) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 43/83), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 92/23);
 - Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације возила у погледу распореда ножних команди (UN/ECE R. 35) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 59/90);
 - Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације сијалица са ужареним влакном за моторна возила и њихове приколице (UN/ECE R. 37) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 4/85), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 76/761);
 - Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације задњих светала за маглу за моторна возила и њихове приколице (UN/ECE R. 38) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 59/90), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 77/538);
 - Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације возила у погледу брзиномера и његове уградње у возило (UN/ECE R. 39) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 11/85, 1/87), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 75/443);
 - Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације мотоцикла са ото-моторима у погледу емисије гасовитих загађивача из мотора (UN/ECE R. 40) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 60/86), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 97/24);
 - *Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације мотоцикла у погледу буке* (UN/ECE R. 41) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 60/86), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 97/24);
 - Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације моторних сигурносних стакала и материјала за њихову уградњу за моторна возила и њихове приколице (UN/ECE R. 43) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 68/85), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 92/22);
 - Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације бицикла са ото-моторима у погледу емисије гасовитих загађивача из мотора (UN/ECE R. 47) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 60/86), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 92/24);
 - Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације возила у погледу уградње светлосних и светлосно-сигналних уређаја (UN/ECE R. 48) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 68/85, 1/87, 46/87), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 76/756);

- Једнообразни технички услови о испитивању и спровођењу хомологације дизел мотора и мотора на природни гас (ПГ) као и ото-мотора на течни нафтни гас (ТНГ) и возила опремљена дизел моторима на ПГ и ото-моторима на ТНГ, у погледу емисије загађивача од мотора (UN/ECE R. 49) (На основу Наредбе о хомологацији „Сл. лист СРЈ”, бр. 60/02, 64/02), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 88/77, 2005/55 и 595/2009);
- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације предњих позиционих светала, задњих позиционих светала, стоп-светла, показивачи правца и светла задње регистрационе таблице за бицикле са мотором, мотоцикле и возила која се третирају као таква (UN/ECE R. 50) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 67/86);
- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације моторних возила са најмање четири точка у погледу буке (UN/ECE R. 51) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 48/84, 1/87), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 70/157);
- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације мотоцикла у погледу уградње светлосних и светлосно-сигналних уређаја (UN/ECE R. 53) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 68/85), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 93/92);
- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације пнеуматика за привредна возила и њихове приколице (UN/ECE R. 54) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 11/85), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 92/23);
- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације механичких уређаја за спајање вучних и прикључних возила (UN/ECE R. 55) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 63/89), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 94/20);
- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације фарова за бицикле са мотором и возила која се третирају као таква (UN/ECE R. 56) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 67/86);
- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације фарова за мотоцикле, и возила која се третирају као таква (UN/ECE R. 57) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 68/85);
- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације: I) Задњих заштитних уређаја (ЗЗУ), II) Возила у односу на уградњу задњих заштитних уређаја (ЗЗУ) који имају хомологацију типа; III) Возила у односу на заштиту са задње стране (ЗЗ) (UN/ECE R. 58) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 85/87), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 70/221);
- *Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације заменљивих система за смањење буке (UN/ECE R. 59) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СРЈ”, бр. 43/92), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 70/157 и 81/334);*
- *Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације бицикла са мотором, у погледу буке (UN/ECE R. 63) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 73/87), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 97/24);*
- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације моторних возила у односу на мерење максималне брзине (UN/ECE R. 68) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СРЈ”, бр. 17/92);
- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење хомологације табли за означавање спорих возила (по конструкцији) и њихових приколица, које се постављају на задњу страну возила и њихових приколица (UN/ECE R. 69) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 24/90)

- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације табли за означавање тешких и других возила, које се постављају на задњу страну возила (UN/ECE R. 70) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 24/90);
- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације теретних возила, приколица и полуприколица у односу на бочну заштиту (UN/ECE R. 73) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СРЈ”, бр. 43/92), (одговара Директиви ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 89/297);
- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације бицикала са мотором и мотоцикла у погледу кочења (UN/ECE R. 78) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 17/89), (одговара Директиви ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 93/14);
- Једнообразни технички услови за испитивање и спровођење хомологације возила у односу на емисије загађивача из мотора од горива које захтева мотор (UN/ECE R. 83) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СРЈ”, бр. 61/02), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 70/220 и 715/2007);
- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације моторних возила опремљених моторима са унутрашњим сагоревањем у односу на мерење потрошње горива (UN/ECE R. 84) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СРЈ”, бр. 24/92), (одговара Директиви ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 80/1268);
- Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације мотора са унутрашњим сагоревањем који служе за погон моторних возила категорије М и N у смислу мерења нето снаге (UN/ECE R. 85) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 12/92), (одговара Директиви/Уредби ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 80/1269);
- Једнообразни технички услови о испитивању и спровођењу обавезне хомологације возила намењених за превоз опасних материјала у односу на њихове специфичне конструкционе карактеристике (UN/ECE R. 105) (На основу Наредбе о хомологацији „Сл. лист СРЈ”, бр. 48/02), (одговара Директиви ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 98/91);
- Једнообразни технички услови о испитивању и спровођењу хомологације главних фарова за моторна возила која емитују асиметричан сноп великог светла или сноп обореног светла или оба, опремљени сијалицама са ужареним влакном (UN/ECE R. 112) (На основу Наредбе о хомологацији „Сл. лист СРЈ”, бр. 46/02), (одговара Директиви ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 76/761);

Спровођење делимично усклађеног законодавства допринело је већој и ефикаснијој безбедности саобраћаја, како пасивној тако и активној. Такође, дугогодишња примена *UNECE* Правилника као и контроле саобразности возила и хомологационе документације по разним основама, допринела је како едукацији домаћих произвођача тако и нашег усавршавања по питању хомологације типа целог возила. Упоредо са тим процесима развијале су се и техничке службе (лабораторије) за спровођење хомологационих испитивања.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Усвајање основе за усклађивање са Директивом 2007/46/EЗ из области хомологације типа возила са точковима врсте М, N и O планирано је, путем доношења *Уредбе о хомологацији возила, опреме и делова*, за четврти квартал 2014. Законски основ за доношење наведене Уредбе везан је и за усвајање измена и допуна Закона о безбедности саобраћаја на путевима („Сл. гласник РС”, бр. 41/09, 53/10 и 101/11).

Транспоноване самог правног акта Европске уније са свим изменама и допунама, у циљу потпуног усклађивања планира се у трећем кварталу 2015. путем доношења Правилника којим се успоставља оквир за хомологацију моторних возила и њихових приколица и система, саставних делова и засебних техничких јединица намењених за таква возила.

Административни капацитети

Према Закону о безбедности саобраћаја на путевима, на предлог министарства надлежног за послове саобраћаја, Влада је формирала Агенцију за безбедност саобраћаја (АБС). Имплементацију прописа о хомологацији који се односе на друмска, моторна и прикључна возила обавља АБС где послови хомологације чине суштину доле наведених правних аката Европске уније.

За транспоновање и имплементацију овде поменутих као и свих осталих правних аката Европске уније са свим својим изменама и допунама из области хомологације, надлежна је АБС - Сектор за возила – Одељење за хомологацију возила опреме и делова. У оквиру овог Одељења има 8 запослених који покривају и 131 пропис (*UNECE* Правилник) из међународног Споразума о усвајању једнообразних техничких прописа за возила са точковима, опрему и делове који могу бити уграђени и/или коришћени на возилима са точковима и условима за узајамно признавање додељених хомологација на основу ових прописа, од којих је један запослени ангажован и на доношењу Уредбе о хомологацији возила, опреме и делова као законског основа за усвајање и имплементацију свих правних аката Европске уније из надлежности АБС-а. Због изузетног обима и велике разноликости научних дисциплина које се обрађују у предметним правним актима ЕУ, као и због такође обимне стручне редактуре, неопходно је даље озбиљно јачање административних капацитета како у погледу броја тако и у погледу образовних профила. Овде треба нарочито имати у виду каснију примену и праћење свих потребних правних аката ЕЗ из ове области.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Усвајање основе за усклађивање са Директивом 2002/24/ЕЗ (односно Уредбом ЕУ 168/2013) из области хомологације типа возила са точковима врсте *L* планирано је, путем доношења Уредбе о хомологацији возила, опреме и делова, за четврти квартал 2014.

Транспоновање самог правног акта Европске уније са свим изменама и допунама, у циљу потпуног усклађивања, планира се у четвртном кварталу 2017. путем доношења Правилника за хомологацију и тржишни надзор за возила са два и три точка и четвороцикле.

Усвајање основе за усклађивање са Директивом 97/68/ЕЗ из области који се односе на мере против емисије гасовитих загађивача и чврстих загађујућих честица из мотора са унутрашњим сагоревањем који се уграђују у вандрумску покретну механизацију планирано је путем доношења Уредбе о хомологацији возила, опреме и делова, за четврти квартал 2014. Ова Уредба о хомологацији возила, опреме и делова чини основ за доношење наредбе о обавезној примени *UNECE* Правилника 96 који обрађује ову тематику.

Транспоновање самог правног акта Европске уније, у циљу потпуног усклађивања планира се у четвртном кварталу 2016. путем доношења Правилника о мерама против емисије гасовитих загађивача и чврстих загађујућих честица из мотора са унутрашњим сагоревањем који се уграђују у вандрумску покретну механизацију. Важност ове Директиве определило је да се она налази у Акционом плану о испуњавању препорука Европске комисије где је утврђен и рок за доношење наведеног прописа.

Усвајање основе за усклађивање са Директивом 2003/37/ЕЗ (односно Уредбом ЕУ 167/2013) из области хомологације типа возила са точковима врсте *T* планирано је, путем доношења Уредбе о хомологацији возила, опреме и делова, за четврти квартал 2014.

Транспоновање самог правног акта Европске уније са свим изменама и допунама, у циљу потпуног усклађивања, планира се у четвртном кварталу 2018. путем доношења Правилника за хомологацију и тржишни надзор за пољопривредна и шумска возила.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Чл 77. тач.1-постизање усклађености са техничким прописима Заједнице и европском стандардизацијом, метрологијом, акредитацијом и процедурама оцене усаглашености.	Планирана имплементација правних аката новог приступа и новог правног оквира за хомологацију типа целог возила врсте <i>M, N, O T, R</i> и <i>L</i> .	Агенција за безбедност саобраћаја	2014-2018.
Чл 78. тач.б-усклађивање законодавства о заштити потрошача у Србији са заштитом која је на снази у ЕУ.	Планирана имплементација правних аката новог приступа и новог правног оквира кроз Уредбе 167/2013 и 168/2013 за хомологацију типа целог возила категорија <i>T, R</i> и <i>L</i> као и имплементација нових најављених правних аката новог приступа и новог правног оквира за хомологацију типа целог возила категорија <i>M, N</i> и <i>O</i> и емисију мотора из вандрумске механизације.	Агенција за безбедност саобраћаја	2014-2018.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Тренутно није у току ниједан пројекат иностране развојне помоћи који се односи на транспоновање и/или имплементацију горе поменутих прописа ЕУ и не постоји планирана таква активност у 2014.

3.1.2.2. Хемијски производи и детерџенти

Ова област је обрађена у оквиру тачке 3.27.9. Хемикалије.

3.1.2.3. Фармацеутски производи, медицински уређаји, медицински уређаји за активну имплантацију и *in vitro* медицински уређаји за дијагностику

Преглед стања

Ради усаглашавања са директивама и другим прописима Европске уније из области лекова и медицинских средстава донет је нови Закон о лековима и медицинским средствима („Сл. гласник РС”, бр. 30/10 и 107/12). Овим законом уређују се услови и поступак издавања дозволе за стављање лека у промет, односно упис лекова и медицинских средстава у регистре које води Агенција за лекове и медицинска средства Србије, производња и промет лекова и медицинских средстава и надзор у овим областима, рад Агенције за лекове и медицинска средства Србије и друга питања значајна за област лекова и медицинских средстава. Такође, законом су прописани послови које обавља Агенција за лекове и медицинска средства као поверене послове, уређен је њен положај, општи акти које доноси, њена саветодавна и стручна тела, тарифе за послове које обавља, као и надзор над њеним радом.

У овај закон делимично су пренети следећи прописи ЕУ:

- 1) За лекове који се употребљавају у хуманој медицини: Директива 2001/83/ЕЗ измењена и допуњена са 2002/98/ЕЗ, 2003/63/ЕЗ, 2004/24/ЕЗ, 2004/27/ЕЗ, 1901/2006/ЕЗ, 1394/2007/ЕЗ, 2008/29/ЕЗ, 2009/53/ЕЗ, 2009/120/ЕЗ, 2010/84/ЕУ;
- 2) За лекове који се искључиво употребљавају у ветеринарској медицини: Директива 2001/82/ЕЗ измењена и допуњена са 2004/27/ЕЗ, 2004/28/ЕЗ, 2009/9/ЕЗ, 2009/53/ЕЗ, 470/2009/ЕЗ и 596/2009/ЕЗ;

- 3) За медицинска средства која се користе у хуманој медицини 93/42/ЕЕЗ (измењена и допуњена са 2000/70/ЕЗ, 2001/104/ЕЗ и 2007/47/ЕЗ),
 - за активна имплантабилна медицинска средства 90/385/ЕЕЗ (измењена и допуњена са 93/42/ЕЕЗ, 93/68/ЕЕЗ, 1882/2003/ЕЗ и 2007/47/ЕЗ), 1882/2003/ЕЗ,
 - за *in vitro* дијагностичка медицинска средства 98/79/ЕЗ;
- 4) За производњу хуманих лекова Директива 2003/94/ЕЗ, а за производњу ветеринарских лекова Директива 91/412/ЕЕЗ и Смернице Добре произвођачке праксе (део I и II) са Анексима;
- 5) За претклиничко испитивање лекова: директиве 2004/9/ЕЗ и 2004/10/ЕЗ;
- 6) За клиничко испитивање лекова који се користе у хуманој медицини: директиве 2001/20/ЕЗ (измењена и допуњена са 1901/2006/ЕЗ) и 2005/28/ЕЗ и Смернице Добре клиничке праксе;
- 7) За клиничко испитивање лекова који се искључиво користе у ветеринарској медицини: Директива 2001/82/ЕЗ;
- 8) За промет лекова на велико: Смернице Добре праксе у дистрибуцији 94/3 63/03.

Овим законом су делимично имплементиране и Директиве 93/42/ЕЕЗ и Директиве 98/79/ЕЗ, док је Директива 2007/47/ЕЗ делимично имплементирана кроз подзаконска акта донете за спровођење овог закона.

До сада су усвојени следећи подзаконски акти за спровођење овог закона:

- Правилник о ближим условима и начину уписа лека у Регистар традиционалних биљних, односно хомеопатских лекова („Сл. гласник РС” број 100/11),
- Правилник о галенским лековима који се употребљавају у хуманој медицини („Сл. гласник РС” број 85/11),
- Правилник о класификацији општих медицинских средстава („Сл. гласник РС” број 46/11),
- Правилник о начину и поступку уписа, садржају пријаве и трошковима уписа у регистар произвођача активних супстанци („Сл. гласник РС” број 4/11),
- Правилник о начину контроле квалитета лекова и медицинских средстава („Сл. гласник РС” број 64/11 и 63/13),
- Правилник о начину оглашавања лека, односно медицинског средства („Сл. гласник РС” број 79/10),
- Правилник о начину пријављивања, прикупљања и праћења нежељених реакција на лекове („Сл. гласник РС” број 64/11),
- Правилник о начину пријављивања, прикупљања и праћења нежељених реакција на медицинска средства („Сл. гласник РС” број 64/11 и 21/14),
- Правилник о начину уписа медицинског средства у Регистар медицинских средстава и садржају захтева за упис медицинског средства у Регистар медицинских средстава („Сл. гласник РС” број 57/10),
- Правилник о начину уписа, садржају пријаве и трошковима уписа у регистар лабораторија које врше лабораторијска испитивања („Сл. гласник РС” број 4/11),
- Правилник о обрасцу и садржини легитимације инспектора за лекове и медицинска средства („Сл. гласник РС” број 69/10),
- Правилник о садржају дозволе за стављање лека у промет („Сл. гласник РС” број 30/12),
- Правилник о садржају и начину обележавања спољњег и унутрашњег паковања лека, додатном обележавању, као и садржају упутства за лек („Сл. гласник РС” број 41/11),
- Правилник о садржају и начину обележавања спољњег и унутрашњег паковања медицинског средства, као и садржају упутства за употребу медицинског средства („Сл. гласник РС” број 64/11),
- Правилник о садржају обрасца сертификата Добре лабораторијске праксе, подацима који се уписују у Регистар издатих сертификата, као и начину вођења Регистра („Сл. гласник РС” број 100/11),
- Правилник о садржају обрасца сертификата о примени Смерница Добре произвођачке праксе („Сл. гласник РС” број 100/11), 149

- Правилник о садржају обрасца сертификата о примени Смерница Добре произвођачке праксе за лекове који се употребљавају у ветеринарској медицини („Сл. гласник РС” број 34/12),
- Правилник о садржају захтева и документације, као и начину добијања дозволе за стављање лека у промет („Сл. гласник РС” број 30/12),
- Правилник о садржају захтева, односно документације за одобрење клиничког испитивања лека и медицинског средства, као и начин спровођења клиничког испитивања лека и медицинског средства („Сл. гласник РС” бр. 64/11 и 91/13),
- Правилник о условима за израду галенских лекова („Сл. гласник РС” број 10/12),
- Правилник о условима за производњу лекова, садржају обрасца дозволе за производњу лека и Регистру издатих дозвола за производњу лекова („Сл. гласник РС” бр. 18/12 и 91/13),
- Правилник о условима за производњу медицинских средстава („Сл. гласник РС” број 10/12),
- Правилник о условима за промет на мало медицинских средстава у специјализованим продавницама („Сл. гласник РС” број 10/12),
- Правилник о условима за промет на велико лекова и медицинских средстава, подацима који се уписују у Регистар издатих дозвола за промет на велико лекова и медицинских средстава, као и начину уписа („Сл. гласник РС” број 10/12).
- Правилник о условима, садржају документације и начину одобрења измене или допуне дозволе за стављање лека у промет („Сл. гласник РС” бр. 30/12).
- Листа лекова који се издају без рецепта и који се могу рекламирати у средствима јавног информисања на дан 31. децембра 2010. („Сл. гласник РС” бр. 14/11, 91/11, 77/12 и 111/12),
- Смернице Добре произвођачке праксе („Сл. гласник РС” број 86/10), које представљају II део, док је I део објављен у Смерницама Добре произвођачке праксе („Сл. гласник РС” бр. 28/08 и 35/08-исправка).
- Правилник о документацији и начину увоза лекова који немају дозволу за лек, односно медицинских средстава која нису уписана у регистар медицинских средстава („Сл. гласник РС” бр. 2/14 и 14/14 - исправка)

Медицинска средства могу бити у промету у Републици Србији ако су уписана у Регистар медицинских средстава. Упис у Регистар медицинских средстава врши се на основу:

- 1) Сертификата о усклађености који је издат од надлежног нотификационог тела, односно изјаве о усклађености;
- 2) Дозволе за стављање у промет медицинског средства које није усаглашено с директивама Европске уније за област медицинских средстава.

У области медицинских средстава примењује се хармонизовани српски стандард *SRPS EN ISO 13 485* који се односи на систем квалитета производње медицинских средстава.

Надзор у овој области врши Министарство здравља путем инспекцијског надзора производње и промета медицинских средстава.

Област Добре лабораторијске праксе уређена је Законом о лековима и медицинским средствима („Сл. гласник РС”, бр. 30/10 и 107/12), Правилником о садржају обрасца сертификата добре лабораторијске праксе, подацима који се уписују у регистар издатих сертификата, као и начину вођења регистра („Сл. гласник РС”, број 100/11) Правилник о начину уписа, садржају пријаве и трошковима уписа у регистар лабораторије које врше лабораторијска испитивања („Сл. гласник РС”, број 4/2011) и Смерницама Добре лабораторијске праксе („Сл. гласник РС”, број 28/08).

Директиве 2004/9/ЕЗ и 2004/10/ЕЗ су у потпуности пренете у горе наведена подзаконска акта. Предвиђено је да лабораторијска испитивања лекова и безбедности супстанци које улазе у састав лека, пестицида, козметичких производа, додатака храни, додатака храни за животиње и индустријских хемикалија буде у складу са Смерницама Добре лабораторијске праксе. Сертификате Добре лабораторијске праксе на захтев лабораторије која је уписана у Регистар издаје решењем Министарство здравља, а контролу усаглашености рада лабораторије са Смерницама Добре лабораторијске обављају инспекција за лекове и медицинска средства Министарства

здравља. Ради процене усаглашености производње лекова, односно активних супстанци, односно лабораторијског испитивања са Смерницама Добре произвођачке праксе, односно Добре лабораторијске праксе (поступак утврђивања усаглашености), поред надлежних инспектора, министарство надлежно за послове здравља одређује стручњаке који могу да учествују у поступку утврђивања усаглашености доношењем листе експерата за поступак утврђивања усаглашености. Стручњаци са листе експерата за поступак утврђивања усаглашености могу да учествују у поступку утврђивања усаглашености искључиво у присуству надлежних инспектора.

Директива 2004/9/ЕЗ и 2004/10/ЕЗ - Планирано је да се кроз реализацију активности ПЛАЦ пројекта израде допуне прописа у области Добре лабораторијске праксе у смислу начина и поступка спровођења инспекцијског надзора, а у циљу примене преузетих директива и издавања Сертификата Добре лабораторијске праксе.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2014. приоритет је припрема и усвајање новог Закона о лековима и медицинским средствима, ради даљег усклађивања са прописима ЕУ у области лекова и медицинских средстава, а између осталог и са Директивом 89/105/ЕЕЗ у вези транспарентности мера којима се уређују цене лекова за употребу у хуманој медицини и њихово укључивање у оквир националног система обавезног здравственог осигурања.

Овим законом извршиће се усклађивање са следећим прописима ЕУ:

- 1) За лекове који се употребљавају у хуманој медицини: Директива 2001/83/ЕЗ измењена и допуњена са 2002/98/ЕЗ, 2003/63/ЕЗ, 2004/24/ЕЗ, 2004/27/ЕЗ, 1901/2006/ЕЗ, 1394/2007/ЕЗ, 2008/29/ЕЗ, 2009/53/ЕЗ, 2009/120/ЕЗ, 2010/84/ЕУ, 2011/62/ЕУ и 2012/26/ЕУ;
- 2) За лекове који се искључиво употребљавају у ветеринарској медицини: Директива 2001/82/ЕЗ измењена и допуњена са 2004/27/ЕЗ, 2004/28/ЕЗ, 2009/9/ЕЗ, 2009/53/ЕЗ, 470/2009/ЕЗ и 596/2009/ЕЗ;
- 3) За медицинска средства која се користе у хуманој медицини 93/42/ЕЕЗ (измењена и допуњена са 2000/70/ЕЗ, 2001/104/ЕЗ и 2007/47/ЕЗ),
 - за активна имплантабилна медицинска средства 90/385/ЕЕЗ (измењена и допуњена са 93/42/ЕЕЗ, 93/68/ЕЕЗ, 1882/2003/ЕЗ и 2007/47/ЕЗ), 1882/2003/ЕЗ и 722/2012/ЕУ,
 - за *in vitro* медицинска средства 98/79/ЕЗ (измењена и допуњена са 2011/100/ЕУ);
- 4) За производњу хуманих лекова Директива 2003/94/ЕЗ, а за производњу ветеринарских лекова Директива 91/412/ЕЕЗ и Смернице Добре произвођачке праксе (део I и II) са Анексима;
- 5) За претклиничко испитивање лекова: директиве 2004/9/ЕЗ и 2004/10/ЕЗ;
- 6) За клиничко испитивање лекова који се користе у хуманој медицини: директиве 2001/20/ЕЗ (измењена и допуњена са 1901/2006/ЕЗ) и 2005/28/ЕЗ и Смернице Добре клиничке праксе;
- 7) За клиничко испитивање лекова који се искључиво користе у ветеринарској медицини: Директива 2001/82/ЕЗ;
- 8) За промет лекова на велико: Смернице Добре праксе у дистрибуцији 2013/3 343/01.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Министарство здравља врши континуирано праћење, анализу и имплементацију прописа ЕУ у области лекова и медицинских средстава, ради хармонизације и унапређења прописа у овој области у Републици Србији.

У периоду 2014-2018. планира се континуиран рад на примени важећег Закона о лековима и медицинским средствима, односно спровођењу и примени новог закона, чије се усвајање очекује до краја 2014, као и израда и доношење прописа за спровођење овог закона. Такође, наставиће се праћење, анализа и имплементација прописа ЕУ у области лекова и медицинских средстава, ради хармонизације и унапређења прописа у овој области у Републици Србији.

Административни капацитети

Област лекова и медицинских средстава који се употребљавају у хуманој медицини налази се у надлежности Министарства здравља (припрема закона, као и подзаконских аката који се доноси за његово спровођење, надзор над спровођењем закона којим се уређују лекови и медицинска средства и над прописима донетим за његово спровођење, утврђује испуњеност услова за производњу лекова и медицинских средстава, израду галенских лекова, промета на

велико лекова, односно медицинских средстава, промета на мало медицинских средстава у специјализованим продавницама, као и испитивања лекова, у погледу простора, опреме и кадра прописаних овим законом и прописима донетим за спровођење овог закона, подноси надлежном органу пријаву за учињено кривично дело или привредни преступ, односно захтев за покретање прекршајног поступка). За послове у овој области постоји Одсек за лекове и медицинска средства, који се састоји од 5 запослених, и то: 1 правник, 1 економиста, 3 фармацеута (од којих је један шеф одсека). Послове надзора над спровођењем Закона о лековима и медицинским средствима и прописа донетих за његово спровођење врши министарство надлежно за послове здравља преко инспектора за лекове и медицинска средства, као и министарство надлежно за послове ветерине - за ветеринарске лекове преко ветеринарских инспектора. Инспекција за лекове и медицинска средства Министарства здравља састоји се од 7 инспектора.

Област лекова и медицинских средстава који се употребљавају у ветеринарској медицини налази се у делокругу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Такође, Агенцији за лекове и медицинска средства Србије поверени су послови у овој области (издаје дозволе за лек, одлучује о измени и допуни, обнови и преносу, као и престанку важења дозволе за лек; врши упис медицинског средства у Регистар медицинских средстава, одлучује о измени и допуни, обнови уписа, као и брисању медицинског средства из Регистра медицинских средстава; врши упис у Регистар традиционалних биљних лекова, односно упис у Регистар хомеопатских лекова; издаје дозволе за спровођење клиничког испитивања лека и медицинског средства, одлучује о измени и допуни дозволе, односно протокола о спровођењу клиничког испитивања лекова, доноси одлуке у вези с пријавом клиничког испитивања, врши контролу спровођења клиничког испитивања; прати нежељене реакције на лекове и медицинска средства; издаје уверења за потребе извоза лекова и медицинских средстава складу с препорукама СЗО; одобрава увоз лекова и медицинских средстава за лечење одређеног пацијента или групе пацијената, као и лекова или медицинских средстава за научна и медицинска истраживања; врши категоризацију лекова, односно медицинских средстава; одобрава оглашавање лекова и медицинских средстава; врши прикупљање и обраду података о промету и потрошњи лекова и медицинских средстава, повезује се са међународним мрежама информација о лековима и медицинским средствима и са агенцијама надлежним за лекове и медицинска средства и њиховим асоцијацијама, учествује у планирању и спровођењу систематске контроле лекова и медицинских средстава и узимању случајних узорака из промета, даје мишљења за увоз и извоз узорака ћелија, односно ткива за поступак клиничког испитивања лековима.). У делокругу својих изворних послова АЛИМС даје информације и предлоге за рационално коришћење лекова и медицинских средстава, врши контролу квалитета лекова и медицинских средстава, припрема стручне публикације из надлежности и врши друге послове прописане законом.

У Агенцији за лекове и медицинска средства Србије, ради обављања сродних, међусобно повезаних послова, постоје: Центар за хумане лекове који се састоји од 5 сектора - Фармацеутски сектор, Медицински сектор, Сектор за стављање у промет хуманих лекова, Сектор за процену документације о леку, Национални центар за фармаковигиланцу; Национална контролна лабораторија, Физичко-хемијска лабораторија и Биолошка лабораторија, Сектор за медицинска средства, Ветеринарски сектор, Национални центар за информације о лековима и медицинским средствима, Центар за подршку, Административни сектор, Сектор за финансије, Група за информациону технологију и Одељење за управљање квалитетом и подршку као и послови руковођења управљања квалитетом и канцеларија директора. Укупни кадровски капацитет Агенције за лекове и медицинска средства је по важећој систематизацији 180 радних места, уз могућност запошљавања до 10% по основу уговора због повећаног обима посла.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Обезбедити политику активне заштите потрошача у складу са	- надзор над спровођењем Закона о лековима и медицинским средствима и подзаконских прописа	МЗ и у области лекова и медицинских сред-	континуирано

комунитарним правом, укључујући већу информисаност и развој независних организација	донетих за његово спровођење од стране инспекције за лекове и медицинска средства МЗ - спровођење јавних расправа и укључивање јавног и приватног сектора у израду новог Закона о лековима и медицинским средствима и подзаконских прописа за његово спровођење	става	2014-2016.
Обезбедити усклађивање законодавства о заштити потрошача ради побољшања квалитета потрошачке робе и одржавања одговарајућих стандарда безбедности	- доношење новог Закона о лековима и медицинским средствима, ради потпуне хармонизације прописа - доношење подзаконских аката за спровођење новог Закона о лековима и медицинским средствима, односно усклађивање постојећих који нису у потпуности усклађени са прописима ЕУ	МЗ у области лекова и медицинских средстава	до краја 2014. 2015/2016.
Обезбедити надзор над спровођењем правила од стране надлежних органа и омогућавање приступа правди у случају спора	- надзор над спровођењем Закона о лековима и медицинским средствима и подзаконских прописа за његово спровођење од стране инспекције за лекове и медицинска средства МЗ - надзор над радом АЛИМС и доношење другостепеног решења по жалби на решење АЛИМС од стране МЗ	инспекције МЗ у оквиру свог делокруга	континуирано континуирано
Обезбедити размену информација о опасним производима	- Систем брзог обавештавања (<i>RAN-Rapid Alert Notification</i>) о сумњи у квалитет лека, односно одступању од стандарда квалитета, односно о потреби покретања поступка повлачења лека, односно серије лека (Правилник о начину контроле квалитета лекова и медицинских средстава, "Сл. гласник РС", бр. 64/11) - АЛИМС сарађује са The Uppsala Monitoring Centre Светске здравствене организације у области фармаковигиланце (Правилник о начину пријављивања, прикупљања и праћења нежељених реакција на лекове, "Сл. гласник РС", бр. 64/11) - укључивање у EudraVigilance	АЛИМС	континуирано континуирано од приступа-

	<p>систем</p> <p>- "EUDAMED" - вигиланца медицинских средстава (Правилник о начину пријављивања, прикупљања и праћења нежељених реакција на медицинска средства, "Сл. гласник РС", бр. 64/11 и 21/14)</p>		<p>ња чланства у ЕУ</p> <p>континуирано</p>
--	---	--	---

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

- 1) *PLAC* пројекат у трајању од 50 дана (фебруар/март 2014.) - урађена је анализа националних прописа у области лекова и медицинских средстава, како би се отклониле неусаглашености са прописима Европске уније у овој области и израдила радна верзија нацрта Закона о лековим и медицинским средствима. Највећи део европских прописа са којима је потребно даље хармонизовати прописе у области лекова и медицинских средстава налазе се у Преговарачкој групи 1 - Слобода кретања роба и Преговарачкој групи 28 - Заштита потрошача и јавног здравља.
- 2) Поднет је захтев за *PLAC* пројекте ради израде правилника:
 - из области клиничких испитивања лекова (Директиве 2001/20/ЕЗ, 2005/28/ЕЗ)
 - за поступак утврђивања цена лекова (Директиве 89/105/ЕЕЗ)
 - у области Добре лабораторијске праксе - ГЛП (Директива 2004/9/ЕЗ, 2004/10/ЕЗ)
- 3) Пројекат у оквиру инструмента претприступне помоћи (ИПА) са Европском Агенцијом за лекове. Учесници АЛИМС, Министарство здравља и Управа за ветерину од 2009. до септембра 2014.
- 4) Планирају се *TAIEX* пројекти АЛИМС са Европском Агенцијом за лекове и другим агенцијама у ЕУ као и на регионалном нивоу.
- 5) *TWINNING* пројекат АЛИМС са регулаторним телом земље чланице ЕУ који се надовезује на претходни такав пројекат са Француским агенцијама за хумане и ветеринарске лекове реализовано у периоду од 2006. до 2009.
- 6) Планира се и пројекат у оквиру инструмента претприступне помоћи АЛИМС (ИПА 2) са Европском Агенцијом за лекове.

3.1.2.4. Козметички производи и безбедност играчака

Преглед стања

У Националном програму интеграција Републике Србије у ЕУ, за период од 2008-2012. било је планирано доношење Закона о здравственој исправности предмета опште употребе. Исти је донет и објављен у „Сл. гласнику РС“ бр.92/2011. На основу члана 6. став 2 овог Закона, предвиђено је доношење следећих правилника:

- 1) Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима декларисања и означавања дечијих играчака и предмета намењених деци о одојчади (Директива 2009/48/ЕЗ),
- 2) Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима декларисања и означавања козметичких производа и козметичких производа са посебном намењеном (Уредба 1223/2009)

Усвајање ових правилника је обавеза Министарства здравља, (која је првобитно произишла из Националног програма за интеграцију Републике Србије у Европску унију), а овог момента, из Националног програма за усвајање правних тековина ЕУ(НПАА), те их је неопходно ускладити са прописима ЕУ. Првобитни рок за њихову израду је био II квартал 2012, који је касније коригован.

Формиране су радне групе, које су започеле са радом. Правилници нису завршени у предвиђеном року из следећих разлога:

- 1) Нереални рокови за израду ових прописа,
- 2) Закон није у довољној мери транспонован ЕУ прописе, те је највећи терет „пробачен“ на подзаконска акта (недостатак правног основа за израду ових прописа),
- 3) Недостатак превода ЕУ прописа са којима је неопходно ускладити ова подзаконска акта,
- 4) Комплексност појединих ЕУ прописа (Директива новог приступа - 2009/48/ЕЗ), како у транспоновану, тако и у имплементирању (у овом моменту).

Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближним условима декларисања и означавања дечијих играчака и предмета намењених деци и одојчади је у изради. Из разлога изузетне комплексности Директиве о безбедности играчака (директива новог приступа - 2009/48/ЕЗ), обратили смо се за помоћ у транспоновану исте, ИПА ПРОЈЕКТУ 2010, али од изабраних експерата Пројекта нисмо успели да добијемо неопходна појашњења и одговоре на питања и недоумице које, као радна група задужена за транспоновану овог европског прописа, имамо. Тренутно смо у преговорима са пројектом "Саветодавни центар за питања политике и легислативе" (*Policy and Legal Advice Centar - PLAC*) и надамо се да ћемо успети да остваримо успешну сарадњу са експертом овог пројекта, а у циљу успешног транспоновану и имплементирања овог прописа.

Рад на Правилнику о здравственој исправности и начину, садржају и ближним условима декларисања и означавања козметичких производа и козметичких производа са посебном наменом је окончан, али из претходно поменутих разлога (недостатак правног основа у Закону о здравственој исправности предмета опште употребе, који је у недовољној мери транспонован релевантне ЕУ прописе), „чекају се“ измене и допуне Закона (Закон о изменама и допунама Закона о здравственој исправности предмета опште употребе је у процедури).

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Везано за подгрупу 1, Министарство здравља има обавезу да изврши транспозицију два прописа:

I

- 1) Назив планираног прописа - Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближним условима декларисања и означавања дечијих играчака и предмета намењених деци о одојчади;
- 2) ЕУ пропис који се транспонује - *Directive 2009/48/EC of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the safety of toys; Official Journal of the European Union L 17, 30/06/2009 P(1-37);*
- 3) Очекивани степен усклађености - Делимична усклађеност;
- 4) Рок за усвајање прописа - IV квартал 2014;
- 5) Веза са ССП, ПТС, АТ – ССП;
- 6) Законски основ за доношење прописа - Закон о здравственој исправности предмета опште употребе;
- 7) Кратак опис прописа - Овом Директивом се утврђују правила о безбедности играчака (производи или материјали обликовани и намењени за игру деце до 14 година старости): општи безбедносни захтеви и посебни безбедносни захтеви (физичке и механичке карактеристике, запаљивост, хемијска својства, електрична својства, хигијена и радиоактивности), у циљу високог нивоа заштите безбедности и здравља деце и њиховом слободном кретању на тржишту ЕУ.

II.

- 1) Назив планираног прописа - Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближним условима декларисања и означавања козметичких производа и козметичких производа са посебном наменом;
- 2) ЕУ пропис који се транспонује - *REGULATION (EC) No 1223/2009 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 30 November 2009 on cosmetic products (recast) (Text with EEA relevance) Official Journal of the European Union L 342/59;*

- 3) Очекивани степен усклађености - Делимична усклађеност;
- 4) Рок за усвајање прописа - IV квартал 2014;
- 5) Веза са ССП, ПТС, АТ – ССП;
- 6) Законски основ за доношење прописа - Закон о здравственој исправности предмета опште употребе;
- 7) Кратак опис прописа - Уредба се примењује на све врсте козметичких производа који се налазе на тржишту, са циљем успостављања правила којима се осигурава висок ниво заштите здравља људи и обезбеђује функционисање унутрашњег тржишта и слободног кретања козметичких производа на читавој територији Заједнице. Уредбом се дефинишу захтеви у погледу безбедности козметичких производа: козметички производи који се стављају на тржиште морају бити безбедни за људско здравље, уколико се примењују под нормалним или разумно предвидљивим условима (узимајући у обзир нарочито: изглед производа - укључујући и усклађеност са прописима којима се регулише општа безбедност производа, његово означавање, декларисање и информације за потрошача, упутство за примену и чување, упозорење или друге информације субјеката одговорног за стављање производа у промет, као и процену безбедности козметичког производа).

Административни капацитети

- 1) Организациона јединица/институција (државни органи):
 - Министарство здравља РС (Сектор за инспекцијске послове - Одељење за санитарну инспекцију);
 - Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију АП Војводина (Сектор за санитарни надзор и превентивно-медицинску делатност - Одељење за санитарну инспекцију) – поверени послови.
- 2) Укупан број запослених:
 - 153 републичких санитарних инспектора,
 - 55 покрајинских санитарних инспектора.
- 3) Број запослених који раде на транспозицији (1) / имплементацији и спровођењу прописа ЕУ(2):
 - 4 запослена,
 - 40% од укупно 208 запослених.
- 4) Друге институције које раде на имплементацији прописа ЕУ:
 - Мрежа института и завода за јавно здравље и друге акредитоване и овлашћене лабораторије (вршење лабораторијских анализа),
 - Представници привреде (Привредна комора Србије – удружења произвођача, увозника и др.).

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Члан 72. 1. Стране признају важност усклађивања важећег српског законодавства са законодавством Заједнице и његове делотворне примене. Србија ће настојати да обезбеди постепено усклађивање постојећих закона и будућег законодавства са правним тековинама Заједнице. Србија ће обезбедити да ће важеће и будуће зако-	Израда следећих прописа: 1. Закона о изменама и допунама Закона о здравственој исправности предмета опште употребе, 2. Правилника о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима декларисања и означавања дечијих играчака и предмета намењених деци и одојчади је у изради, 3. Правилника о здравственој	Министарство здравља	IV квартал 2014.

<p>нодавство бити правилно примењено и спроведено</p>	<p>исправности и начину, садржају и ближним условима декларисања и означавања козметичких производа и козметичких производа са посебном наменом, којим ће се у национално законодавство транспоновати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Directive 2009/48/EC</i> 2. <i>Regulation(EC)No 1223/2009</i>, <p>а потом њихова имплементација</p>		
<p>Члан 77. Стандардизација, метрологија, акредитација и оцена усаглашености</p> <p>1. Србија ће предузети неопходне мере како би постепено постигла усклађеност са техничким прописима Заједнице и европском стандардизацијом, метрологијом, акредитацијом и процедурама оцене усаглашености.</p> <p>2. У том циљу уговорне стране ће настојати да:</p> <p>а) промовишу употребу техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усаглашености;</p>	<p>У национално законодавство ће се транспоновати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Directive 2009/48/EC</i> 2. <i>Regulation(EC)No 1223/2009</i>, <p>а потом имплементирати поменути национални прописи.</p> <p>У складу са расположивим облицима упознавања заинтересованих страна (анализа ефеката прописа) са прописом у изради/прописом који је ступио на снагу, као што су: округлисто, анкете, фокус групе, радне групе, семинари и др. радићемо на упознавању заинтересоване јавности са поменути прописима, као и успешној имплементацији истих.</p>	<p>Министарство здравља</p>	<p>2014 – 2018.</p>
<p>Члан 78. Заштита потрошача</p> <p>Уговорне стране ће сарађивати како би усагласиле стандарде заштите потрошача у Србији са стандардима у Заједници. Делотворна заштита потрошача је нужна како би се обезбедило ваљано функционисање тржишне економије и та заштита ће зависити од развоја административне инфраструктуре ради обезбеђивања надзора над тржиштем и спровођења закона у овој области.</p> <p>У том циљу, а у њиховом заједничком интересу, стране ће обезбедити:</p> <p>а) политику активне заштите потрошача у складу са</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Directive 2009/48/EC</i> 2. <i>Regulation(EC)No 1223/2009</i> <p>Овим прописима се утврђују правила (захтеви) о безбедности производа (који су предмет уређења ових прописа), а у циљу високог нивоа заштите безбедности и здравља потрошача (како деце, тако одраслих) и њиховом слободном кретању на тржишту Републике Србије и Заједнице, те ће се хармонизацијом националних прописа са истим, као и њиховом имплементацијом, постићи крајњи циљ – висок ниво заштите безбедности и здравља потрошача.</p>	<p>Министарство здравља</p>	<p>2014 – 2018.</p>

<p>комунитарним правом, укључујући већу информисаност и развој независних организација;</p> <p>б) усклађивање законодавства о заштити потрошача у Србији са заштитом која је на снази у Заједници;</p> <p>в) делотворну правну заштиту потрошача ради побољшања квалитета потрошачке робе и одржавања одговарајућих стандарда безбедности;</p> <p>г) надзор над спровођењем правила од стране надлежних органа и омогућавање приступа правди у случају спора;</p> <p>д) размену информација о опасним производима.</p>			
--	--	--	--

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У 2014. је планирана реализација сарадње са пројектом "Саветодавни центар за питања политике и легислативе" (*Policy and Legal Advice Centar PLAC*), у циљу израде Правилника о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима декларисања и означавања дечијих играчака и предмета намењених деци о одојчади, те транспоновању релевантних ЕУ прописа (*Directive 2009/48/EC*).

3.1.2.5. Стакло

Преглед стања

За производе од кристалног стакла, у Републици Србији тренутно не постоје посебни технички прописи којима су прописани технички захтеви за састав и означавање производа од кристалног стакла, као и методе за одређивање хемијских и физичких својстава врста кристалног стакла, те се надзор тржишта у погледу безбедности и означавања производа спроводи применом Закона о општој безбедности производа од стране Сектора тржишне инспекције у Министарству трговине, туризма и телекомуникација.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2014. Министарство привреде планира транспоновање Директиве 69/493/ЕЕЗ која се односи на производе од кристалног стакла, доношењем Правилника о техничким и другим захтевима за производе од кристалног стакла.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште односно у употребу.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ из области кристалног стакла (у случају промена законодавства ЕУ).

Планирано је и одржавање промотивних скупова и обука о примени Правилника (семинари за произвођаче, увознике и дистрибутере производа од кристалног стакла, као и друге заинтересоване стране).

Административни капацитети

Доношење техничких прописа у области кристалног стакла у надлежности је Министарства привреде.

За транспоновање и имплементацију Директиве 69/493/ЕЕЗ надлежно је Министарство привреде - Сектор за инфраструктуру квалитета. У оквиру овог Сектора, Одељење за техничке прописе и оцењивање усаглашености има укупно седам запослених који покривају укупно седам прописа којима су преузете европске директиве новог приступа и 2 прописа којима су преузете ЕУ директиве Старог приступа, а планирана је израда још једног прописа којим ће бити преузета ЕУ директива старог приступа (правилника којим ће бити преузета Директива 69/493/ЕЕЗ). Један запослени на одређено време у Одељењу за техничке прописе и оцењивање усаглашености је тренутно ангажован на непосредном праћењу техничких прописа и стандарда у овој области.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Србија ће предузети неопходне мере како би постепено постигла усклађеност са техничким прописима Заједнице и европском метрологијом као и процедурама оцене усаглашености.	Транспоновање у национално законодавство Директиве 69/493/ЕЕЗ која се односи на производе од кристалног стакла, доношењем Правилника о техничким и другим захтевима за производе од кристалног стакла Спровођење надзора над применом техничког прописа ради пуне имплементације Праћење и усклађивање домаћег законодавства са законодавством ЕУ у области кристалног стакла	МП МП, МТТ МП	2014 – 2018.
Промовисање употребе техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усаглашености	Спровођење обука о примени правилника којим је транспонована европска директива (за произвођаче кристалног стакла, органе инспекцијског надзора и друге заинтересоване стране)	МП	2014 – 2018. 3 обуке годишње
Пружање помоћи за подстицање развоја инфраструктуре квалитета: стандардизације, метрологије, акредитације и оцене усаглашености	Припрема програма и пројеката за унапређење и спровођење инспекцијског надзора у области кристалног стакла	МТТ	2014 – 2018.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Имплементација правилника ће бити подржана пројектом ИПА 2013 - „ Подршка развоју индустрије кроз јачање капацитета органа надлежних за националну инфраструктуру квалитета и оцењивање усаглашености”.

3.1.2.6. Текстил

Преглед стања

Ова област је тренутно регулисана следећим прописима:

- Правилник о означавању и обележавању текстилних производа донет је и објављен у Сл. гласнику РС број 1/14, ступио је на снагу 14. јануара 2014, а примењује се од 1. јула 2015.

Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Уредбе број 1007/11 Европског парламента и Савета о називима текстилних влакана и означавању и обележавању сировинског састава текстилних производа, као и захтевима Уредбе Европске комисије број 286/2012 којом се допуњава Уредба број 1007/11 Европског парламента и Савета.

Прелазни период је прописан с обзиром на то да је неопходно да значајан број домаћих произвођача и других испоручилаца текстилних производа своје капацитете у техничко-технолошком смислу прилагоди спровођењу овог правилника.

У периоду до почетка примене новог правилника (односно до 1. јула 2015) примењују се следећи прописи: Наредба о текстилним производима који у промету морају бити снабдевени уверењем о квалитету („Сл. лист СРЈ”, бр. 14/92), и Правилник о техничким и другим захтевима за означавање обележавање и паковање текстилних производа („Сл. гласник РС”, бр. 56/09).

У сарадњи са Привредном комором Србије и Институтом за стандардизацију Србије током 2013. одржани су стручни скупови, семинари и округли столови у току јавне расправе о предлогу Правилника.

Министарство привреде - Сектор за инфраструктуру квалитета је припремило и на интернет страницу Сектора поставило Приручник за примену Правилника, као помоћ привредницима, органима тржишног надзора и другим заинтересованим странама које примењују прописе у овој области.

У 2014. се не планирају законодавне активности у овој области.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште односно у употребу.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ из области текстилних производа (у случају промена законодавства ЕУ), те ажурирати приручник за примену Правилника у складу са важећим законодавством.

Планирано је и одржавање промотивних скупова и обука о примени Правилника (семинари за произвођаче, увознике и дистрибутере текстилних производа, као и друге заинтересоване стране).

Административни капацитети

Транспоновање и имплементација Уредбе ЕУ 1007/2011, односно доношење техничких прописа из области текстила, у надлежности је Министарства привреде - Сектор за инфраструктуру квалитета. У оквиру овог Сектора, Одељење за техничке прописе и оцењивање усаглашености има укупно седам запослених који покривају укупно седам прописа којима су преузете ЕУ директиве новог приступа и 2 прописа којима су преузете ЕУ директиве Старог приступа (између осталих и Уредба 1007/2011), а планирана је израда још једног прописа којим ће се преузети европска директива старог приступа. Један запослени на одређено време у Одељењу за техничке прописе и оцењивање усаглашености је тренутно ангажован на непосредном праћењу имплементације техничких прописа и стандарда у овој области.

Министарство трговине, туризма и телекомуникација - Сектор тржишне инспекције спроводи тржишни надзор у области текстилних производа.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Србија ће предузети неопходне мере како би постепено постигла усклађеност са техничким прописима Заједнице и европском метрологијом, и процедурама оцене усаглашености.	<p>Правилником о означавању и обележавању текстилних производа (Сл. гласник РС број 1/14), који је ступио на снагу 14. јануара 2014. године, у национално законодавство је транспонована Уредба Европске уније број 1007/2011 од 27. септембра 2011. године о називима текстилних влакана и означавању и обележавању сировинског састава текстилних производа, као и Уредба Европске комисије број 286/2012 којом се допуњава Уредба број 1007/11</p> <p>Од дана почетка примене Правилника, тј. од 1. јула 2015. вршиће се инспекцијски надзор над применом тог прописа</p> <p>У циљу спровођења активности праћења и примене прописа биће успостављана стална сарадња између надлежног министарства које доноси прописе, министарстава које примењују пропис, органа надлежних за послове тржишног надзора, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се пропис односи</p> <p>Праћење и усклађивање домаћег законодавства са законодавством ЕУ у области текстила (у случају промена законодавства ЕУ), као и праћење и усклађивање у области стандардизације</p>	<p>МП</p> <p>МТТ</p> <p>МП, МТТ, ИСС, АТС</p> <p>МП, ИСС</p>	2015 – 2018.
Промовисање употребе техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усаглашености	Спровођење обука о примени Правилника којим је транспонована ЕУ Уредба	МП	2014 – 2018. 3 обуке годишње
Пруже помоћи за подстицање развоја инфраструктуре квалитета: стандардизације, метрологије, акредитације и оцене усаглашености	Сарадња на припреми програма и пројеката за унапређење спровођења инспекцијског надзора у области текстила, ради припреме за пуну имплементацију прописа	МП, МТТ	2014 – 2018.

Промовисање учешћа релевантних тела и организација Србије у раду организација које се баве оценом усаглашености	Имплементација правилника ће бити подржана пројектом ИПА 2013 - „Подршка развоју индустрије јачањем капацитета органа надлежних за инфраструктуру квалитета и пружаоца услуга оцењивања усаглашености“.	МП	2014-2018.
---	---	----	------------

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Имплементација правилника ће бити подржана пројектом ИПА 2013 - „Подршка развоју индустрије јачањем капацитета органа надлежних за инфраструктуру квалитета и пружаоца услуга оцењивања усаглашености“.

3.1.2.7. Обућа

Преглед стања

Ова област је тренутно регулисана следећим прописима:

- Правилник о означавању обуће донет је и објављен у Сл. гласнику РС број 1/14, ступио је на снагу 14. јануара 2014, а примењује се од 1. јула 2015.

Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 94/11/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. марта 1994. о означавању материјала главних делова обуће.

Прелазни период је прописан с обзиром на то да је неопходно да значајан број домаћих произвођача и других испоручилаца обуће своје капацитете у техничко-технолошком смислу прилагоди спровођењу овог правилника.

У периоду до почетка примене новог правилника (односно до 1. јула 2015) примењују се следећи прописи:

- Правилник о техничким и другим захтевима за означавање, декларисање и начин паковања готове коже и крзна, производа од природне и вештачке коже („Сл. гласник РС”, бр. 56/09).

У сарадњи са Привредном комором Србије и Институтом за стандардизацију Србије током 2013. одржани су стручни скупови, семинари и округли столови у току јавне расправе о предлогу Правилника.

Министарство привреде - Сектор за инфраструктуру квалитета је припремило и на интернет страницу Сектора поставило Приручник за примену Правилника, као помоћ привредницима, органима тржишног надзора и другим заинтересованим странама које примењују прописе у овој области.

У 2014. се не планирају законодавне активности у овој области.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште односно у употребу.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ из области обуће (у случају промена законодавства ЕУ), те ажурирати приручник за примену Правилника у складу са важећим законодавством.

Планирано је и одржавање промотивних скупова и обука о примени Правилника (семинари за произвођаче, увознике и дистрибутере обуће, као и друге заинтересоване стране).

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 94/11/ЕЗ надлежно је Министарство привреде - Сектор за инфраструктуру квалитета. У оквиру овог Сектора Одељење за техничке прописе и оцењивање усаглашености има укупно 7 запослених који покривају укупно 7 пропи-

са којима су преузете ЕУ директиве новог приступа и 2 прописа којима су преузете ЕУ директиве Старог приступа (између осталих и Директива ЕУ 94/11), а планирана је израда још једног прописа којим ће се преузети европска директива Старог приступа. Један запослени на одређено време у Одељењу за техничке прописе и оцењивање усаглашености је тренутно ангажован на непосредном праћењу имплементације техничких прописа и стандарда у овој области

Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције спроводи тржишни надзор за обућу.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Србија ће предузети неопходне мере како би постепено постигла усклађеност са техничким прописима Заједнице и европском метрологијом, и процедурама оцене усаглашености.	<p>Правилником о означавању обуће (Сл. гласник РС број 1/14), који је ступио на снагу 14. јануара 2014. године, у национално законодавство је транспонована Директива 94/11/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. марта 1994. године о означавању материјала главних делова обуће.</p> <p>Од дана почетка примене Правилника, тј. од 1. јула 2015. године вршиће се инспекцијски надзор над применом тог прописа</p> <p>У циљу спровођења активности праћења и примене прописа биће успостављана стална сарадња између надлежног министарства које доноси прописе, министарстава које примењују пропис, органа надлежних за послове тржишног надзора, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се пропис односи</p> <p>Праћење и усклађивање домаћег законодавства са законодавством ЕУ у области обуће (у случају промена законодавства ЕУ) као и праћење стандардизације у овој области</p>	<p>МП</p> <p>МП</p> <p>МТТ</p> <p>МП, МТТ, ИСС, АТС</p> <p>МП</p>	2015 – 2018.
Промовисање употребе техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усаглашености	Спровођење обука о примени Правилника којим је транспонована ЕУ Директива 94-11	МП	2014 – 2018. 3 обуке годишње
Пружање помоћи за подстицање развоја инфраструктуре квалитета: стандардизације, метрологије,	Припрема програма и пројеката за унапређење спровођења инспекцијског надзора у области обуће, ради припреме за пуну имплементацију прописа Европске уније.	МТТ	2014 – 2018.

акредитације и оцене усаглашености			
------------------------------------	--	--	--

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Имплементација правилника ће бити подржана пројектом ИПА 2013 – „Подршка развоју индустрије јачањем капацитета органа надлежних за инфраструктуру квалитета и пружаоца услуга оцењивања усаглашености“.

3.1.2.8. Ђубрива

Преглед стања

Област ђубрива је у надлежности Министарства пољопривреде и заштите животне средине.

Закон о средствима за исхрану биља и оплемењивачима земљишта објављен је 2.6.2009. („Сл. гласник РС”, бр. 41/09), а ступио је на снагу 9.6.2009.

Закон је, у делу који се односи на неорганска (минерална) ђубрива и неорганске оплемењиваче земљишта, потпуно усклађен са Уредбом 2003/2003/ЕЗ, осим одредби Уредбе које није могуће пренети у национално законодавство (чланови Уредбе који се односе на процедуре Европске комисије, укључујући и обавештавање Европске комисије од стране држава чланица у вези са националним одредбама, као и прелазне и завршне одредбе ове Уредбе).

Већина чланова Уредбе 2003/2003/ЕЗ (6, 9, 16-23) као и већина прилога (Анекси 1, 2, 3 и 4) су пренети у одговарајуће подзаконске прописе:

- 1) Правилника о условима за разврставање и утврђивање квалитета средстава за исхрану биља, одступањима садржаја хранљивих материја и минималним и максималним вредностима дозвољеног одступања садржаја хранљивих материја и о садржини декларације и начину обележавања средстава за исхрану биља („Сл. гласник РС” бр. 78/09);
- 2) Правилник о карактеристикама амонијум нитратног ђубрива са високим садржајем азота, граничним вредностима азота у амонијум нитратном ђубриву са високим садржајем азота и методама испитивања отпорности на експлозивност које мора испуњавати амонијум нитратно ђубриво са високим садржајем азота („Сл. гласник РС”, бр. 70/10) и
- 3) Правилник о методама испитивања средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта („Сл. Гласник РС”, бр. 71/10).

Поред неорганских (минералних) ђубрива, овим законом су регулисана и средства за исхрану биља и оплемењивачи земљишта органског порекла, произведена од нуспроизвода животињског порекла који нису намењени за исхрану људи. Усклађеност у овом делу са Уредбом 1069/2009 је постигнута подзаконским прописом, који садржи везу са одговарајућим националним прописом у области ветеринарства, а који је донет у складу са поменутом Уредбом.

На основу Закона о средствима за исхрану биља и оплемењивачима земљишта донети су и сви подзаконски прописи за његову примену.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

У 2014. планиране су активности на изменама подзаконских прописа у складу са изменама Анекса Уредбе 2003/2003/ЕЗ за неорганска (минерална) ђубрива и неорганске оплемењиваче земљишта донетих до 2013.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Уредбе 2003/2003/ЕЗ надлежно је Министарство пољопривреде и заштите животне средине- Управа за заштиту биља.

Садашњи број запослених у Управи за заштиту биља (3 извршиоца у Одељењу за средства за заштиту и исхрану биља, 34 граничних фитосанитарних инспектора и 55 фитосанитарних инспектора) и њихов образовни профил у области средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта (дипломирани инжењери пољопривреде) је довољан да подржи примену закона.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Чл 97.-сарадња у области пољопривреде, нарочито у достигању комуналних стандарда	Измене подзаконских прописа у складу са изменама Анекса Уредбе 2003/2003/ЕЗ	МПШВ	2014-2018.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Немамо текуће или планиране пројекте у овој области.

3.1.2.9. Дрво

Имајући у виду да су на европском нивоу директиве које се односе на дрво стављене ван снаге, Министарство привреде тренутно нема планове за уређење ове области.

3.1.3. Директиве новог приступа

3.1.3.1. Нисконапонска електрична опрема

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области електричне опреме намењене за употребу у оквиру одређених граница напона у надлежности је МП.

Ова област регулисана је Правилником о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона који је објављен 12. марта 2010. у „Сл. гласнику РС”, бр. 13/10, а ступио је на снагу 20. марта 2010. Овај Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 2006/95/ЕЗ Европског парламента и Савета од 12. децембра 2006. о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона. Приликом израде овог правилника, осим наведене директиве ЕУ, узета су у обзир и решења из референтних прописа ЕУ из области техничког законодавства, а нарочито из Одлуке Европског парламента и Савета о заједничком оквиру за трговање производима број 768/2008.

Правилник је праћен списком српских стандарда из области електричне опреме намењене за употребу у оквиру одређених граница напона који се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда који се објављује у Службеном листу ЕУ. 5. јуна 2014. у „Сл. гласнику РС”, бр. 59/14 објављен је најновији списак српских стандарда из области електричне опреме намењене за употребу у оквиру одређених граница напона који је ажуриран је у складу са списком хармонизованих стандарда објављених у Службеном листу ЕУ од 28. новембра 2013. Објављивањем наведеног списка српских стандарда замењен је до тада важећи Списак српских стандарда из области електричне опреме намењене за употребу у оквиру одређених граница напона („Сл. гласник РС”, број 26/13), који је на тај начин престао да важи.

У току 2013. и прве половине 2014, након што је у 2010. години донет Правилник о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона, објављен списак српских стандарда из области електричне опреме намењене за употребу у оквиру одређених граница напона и Приручник за примену Правилника о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона, спровођено је низ активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

У том циљу, у току 2013. у оквиру пројекта ИПА 2010 „*Јачање система тржишног надзора у Србији за непрехрамбене и прехрамбене производе*” организовани су курсеви „Обука за тренере из ЛВД-а”. Обуку је прошло пет тржишних инспектора који су током прве половине 2014. наставили, као тренери, обуку 45 тржишних инспектора из ове области.

Такође, Министарство привреде је у току 2013. широм земље, за привреду и тела за оцењивање усаглашености организовало семинаре у циљу промоције Правилника о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона и Приручника за примену

Правилника о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона и њихове едукације.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

Такође, даље ће се радити на праћењу и усклађивању домаћег законодавства са законодавством ЕУ на подручју електричне опреме намењене за употребу унутар одређених граница напона, а планирано је и преузимање целокупног броја хармонизованих стандарда из ове области и обука за потпуну имплементацију Правилника о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона.

У том циљу, након што је усвојена нова Директива 2014/35/ЕУ Европског Парламента и Савета од 26. фебруара 2014. о усклађивању законодавства држава чланица у односу на стављање на располагање на тржишту електричне опреме намењене за употребу унутар одређених граница напона која ће почети да се примењује од 20. априла 2016, у току 2015. – 2016. приступиће се ревизији Правилника о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона у складу са тим изменама, а све са циљем потпуног усклађивања домаћег прописа са прописом ЕУ.

До краја 2014. биће објављен и нови списак српских стандарда из области електричне опреме намењене за употребу у оквиру одређених граница напона који ће бити ажуриран према последњем објављеном списку стандарда у Службеном листу ЕУ, број 149 од 16. маја 2014. Ово ће бити редовна годишња активност у периоду 2014-2018.

Усклађивање датог Правилника са законодавством ЕУ је у складу са преузетим обавезама Републике Србије из ССП-а (чл. 77. тач.1), као и из НПАА у вези са обавезом транспонованја директива ЕУ у национално законодавство.

Административни капацитети

За транспонованје и имплементацију Директиве 2006/95/ЕЗ надлежно је МП - Сектор за инфраструктуру квалитета. У оквиру овог Сектора, Одељење за техничке прописе, оцењивање усаглашености, стандардизацију, акредитацију и метрологију, односно Група за техничке прописе, задужена је за прописивање техничких захтева за производе, односно усклађивање домаћег техничког законодавства са законодавством ЕУ. Запослени у Групи покривају укупно 7 прописа којима су преузете европске директиве новог приступа (између осталих и Директива 2006/95/ЕЗ) и 3 прописа којима су преузете европске директиве старог приступа (преузете су две европске директиве старог приступа, а једна је планирана за преузимање током 2014).

Група има укупно четири запослена од којих је један запослени, дипломирани инжењер електротехнике, задужен искључиво за праћење Директиве 2006/95/ЕЗ на пољу транспонованја, на пољу стандардизације, акредитације и нотификације тела за оцењивање усаглашености из ове области.

Надзор над применом прописа из области електричне опреме намењене за употребу у оквиру одређених граница напона спроводи Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције преко тржишних инспектора.

Оцена је да је неопходно даље унапређење координације у раду између свих учесника у спровођењу надзора на тржишту Републике Србије и у том смислу, неопходна је даља едукација и унапређење кадровских капацитета у оквиру министарстава за прописивање техничких захтева и спровођење техничких прописа, као и даље оспособљавање и развој националних тела за оцењивање усаглашености ради припреме за пуну имплементацију прописа Европске уније.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Чл 77. тач.1.-постизање усклађености са техничким прописима Заједнице и европском стандардизацијом, метрологијом, акредитацијом и процедурама оцене усаглашености	Ревизија Правилника о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона у складу са Директивом 2014/35/ЕУ. Редовно ажурирање списка српских стандарда из области електричне опреме намењене за употребу у оквиру одређених граница напона.	МП	2015-2016. 2014-2018. Редовна годишња активност
Чл 77. тач.2.а - промовисање употребе техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усаглашености	Промовисање употребе ЛВД директиве, одговарајућих хармонизованих стандарда и поступака оцењивања усаглашености путем организовања обука - семинара за све заинтересоване стране које непосредно или посредно примењују Правилник.	МП	2014-2018.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У оквиру Програма ИПА 2013 – Инструмент за претприступну помоћ, планиран је и у припреми је *IPA TWINNING PROJECT FICHE - Support to industry development through strengthening capacities of authorities in charge of National Quality Infrastructure (NQI) and providers of conformity assessment (CA) services* као техничка подршка намењена јачању система оцењивања усаглашености у РС.

Планирани максималан износ буџета овог пројекта је 1.000.000,00 ЕУР, од тога *TWINNING* уговором планирано је да се обезбеди 900 000 ЕУР, а 100.000,00 ЕУР биће обезбеђено из националних извора.

Један од циљева овог пројекта је побољшано спровођење техничког законодавства даљим усклађивањем са законодавством ЕУ и јачањем капацитета Сектора за инфраструктуру квалитета путем пружања услуга, односно пружања помоћи индустрији.

Такође, један од циљева овог пројекта је ојачати капацитете институција инфраструктуре квалитета и тела за оцењивање усаглашености (ТОУ) за спровођење техничких прописа и стандарда, посебно у секторима потенцијалних АСАА.

У оквиру овог пројекта, планирано је спровођење две активности које се односе на област електричне опреме намењене за употребу у оквиру одређених граница напона, а све са циљем промоције техничког законодавства, односно овог прописа.

Једна од планираних активности је организовање ТВ кампања упућених пре свега привредним субјектима и потрошачима, о значају Новог приступа, техничких прописа, *CE* означавању. За спровођење ове активности на подручју електричне опреме планирано је издвојити око 1.146.400,00 РСД/10.000,00 ЕУР (од укупно планираних 100.000,00 ЕУР) из националних извора, у периоду 2015-2016.

Друга планирана активност односи се на организовање инфо сесија о значају испуњавања техничких захтева за производе где би циљна група била пре свега индустрија. За спровођење ове активности на подручју електричне опреме планирано је издвојити око 1.719.600,00 РСД/15.000,00 ЕУР из буџета пројекта у периоду 2015-2016.

Билатерални програм ACCESS II (2014-2016)–„Assistance to the Competitiveness and Compatibility for the EU of Serbian SME“, Немачке организације за међународну сарадњу-GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) и Немачког метролошког института ПТБ

Планирани максималан износ буџета овог пројекта је оквирно 3.000.000,00 ЕУР.

У оквиру овог програма предвиђене су активности које су повезане са процесом усклађивања законодавства из области електричне опреме намењене за употребу у оквиру одређених граница напона, као и активности које су повезане са имплементацијом тог законодавства.

Једна од предвиђених активности из овог програма је анализа ревизије Правилника о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона у складу са новом Директивом 2014/35/ЕУ Европског Парламента и Савета од 26. фебруара 2014. о усклађивању законодавства држава чланица у односу на стављање на располагање на тржишту електричне опреме намењене за употребу унутар одређених граница напона која је предвиђена да се спроводи у периоду од 2015. до 2016. За спровођење ове активности планирано је издвојити из буџета овог програма око 2.292.800,00 РСД/20.000 ЕУР.

3.1.3.2. Једноставни судови под притиском

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области једноставних посуда под притиском у надлежности је министарства надлежног за послове енергетике.

Правилник о техничким захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености једноставних посуда под притиском („Сл. гласник РС”, бр. 87/11) је ступио на снагу 29.11.2011, а његова примена је почела 1.7.2012. Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 2009/105/ЕЗ.

Правилник је праћен списком српских стандарда из области једноставних посуда под притиском који је објављен 21.12.2011. у „Сл. гласнику РС”, бр. 97/11. Овај списак се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда објављених у Службеном листу ЕУ.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

У 2014. планира се објављивање списка српских стандарда из области једноставних посуда ажурираног у складу са списком хармонизованих стандарда објављених у Службеном листу ЕУ.

Остале планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 2009/105/ЕЗ надлежно је министарство надлежно за послове енергетике - Сектор за нафту и гас. У овом Сектору има укупно 16 запослених од којих је 7 инспектора опреме под притиском. Двоје запослених покрива прописе којима су преузете европске директиве новог приступа које се односе на опрему под притиском и једноставне посуде под притиском, као прописе који се односе на гасне апарате и друге техничке прописе из области природног гаса и опреме под притиском.

Надзор над применом прописа из области једноставних посуда под притиском спроводи Министарство рударства и енергетике – Сектор за нафту и гас – Инспекција опреме под притиском и Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Тренутно не постоји инострана развојна помоћ за реализацију планираних активности.

3.1.3.3. Безбедност машина

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области безбедности машина је у надлежности Министарства привреде.

Ова област регулисана је Правилником о безбедности машина који је објављен 12. марта 2010. у „Сл. гласнику РС”, бр. 13/10, а ступио је на снагу 20. марта 2010. Правилник је у потпуности усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 2006/42/ЕЗ Европског парламента и Савета од 17. маја 2006. о машинама. Приликом израде овог правилника, осим наведене директиве ЕУ, узета су у обзир и решења из референтних прописа ЕУ у области техничког законодавства, а нарочито из Одлуке број 768/2008 Европског парламента и Савета о заједничком оквиру за трговање производима.

Правни основ за доношење овог правилника је Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС”, број 36/2009).

Правилник је праћен списком српских стандарда из области машина који се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда који се објављује у Службеном листу ЕУ. 5. јуна 2014. у „Сл. гласнику РС”, бр. 59/14 објављен је најновији списак српских стандарда из области машина који је ажуриран је у складу са списком хармонизованих стандарда објављених у Службеном листу ЕУ од 28. новембра 2013. Објављивањем наведеног списка српских стандарда замењен је до тада важећи Списак српских стандарда из области машина („Сл. гласник РС”, број 26/13), који је на тај начин престао да важи.

У току 2013. и прве половине 2014, након што је објављен Правилник, објављен списак српских стандарда из области машина и Приручник за примену Правилника о безбедности машина, спроведено је низ активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

Министарство привреде - Сектор за инфраструктуру је у току 2013. широм земље, за привреду, органе надлежне за тржишни надзор и тела за оцењивање усаглашености организовало семинаре у циљу промоције Правилника и Приручника за примену Правилника о безбедности машина.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Планиране активности у области машина биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између Министарства привреде као доносиоца Правилника о безбедности машина, министарства надлежног за његову примену, Института за стандардизацију Србије, Акредитационог тела Србије, тела за оцењивање усаглашености као и привредних субјеката, а у циљу едукације, обуке и размене искустава свих заинтересованих страна у вези са потпуном применом овог правилника.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ на подручју безбедности машина, а планирано је и преузимање целокупног броја хармонизованих стандарда из ове области и обука за потпуну имплементацију Правилника. У току 2015–2016. планирана је измена Правилника о безбедности машина у складу са консолидованом верзијом Директиве 2006/42/ЕЗ од децембра 2009.

Усклађивање датог Правилника са законодавством ЕУ је у складу са преузетим обавезама Републике Србије из ССП-а (чл. 77. тач.1), као и из НПАА у вези са обавезом транспонованња директива ЕУ у национално законодавство.

Административни капацитети

За транспновање и имплементацију Директиве 2006/42/ЕЗ надлежно је Министарство привреде, Сектор за инфраструктуру квалитета, Одељење за техничке прописе, оцењивање усаглашености, стандардизацију, акредитацију и метрологију. У оквиру овог одељења, Група за техничке прописе је надлежна за транспновање Правилника о безбедности машина, као и друге техничке прописе старог и новог приступа и техничке прописе из нехармонизованог подручја, осим прописа из области метрологије. У овој групи је укупно запослено четири државна службеника од којих је један непосредно задужен и за област машина.

Надзор над применом прописа из области машина спроводи Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције преко тржишних инспектора и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања - Инспекторат за рад.

Оцена је да је координација у раду свих органа тржишног надзора у Републици Србији унапређена образовањем Савета за безбедност производа, као тела Владе Републике Србије. Међутим, потребно је и даље предузимати активности на едукацији, обукама и унапређењу кадровских капацитета, како у министарству надлежном за доношење и надзор над спровођењем овог правилника, тако и у органима тржишног надзора, именованим телима за оцењивање усаглашености и привредним субјектима ради припреме за пуну примену овог правилника.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Чл 77. тач.1. постизање усклађености са техничким прописима Заједнице и европском стандардизацијом, метрологијом, акредитацијом и процедурама оцене усаглашености	Ревизија Правилника о безбедности машина Редовно ажурирање списка српских стандарда из области безбедности машина.	МП	2015-2016. 2014-2018. Редовна годишња активност
Чл 77. тач.2.а.- Промовисање употребе техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усаглашености	Промовисање употребе МД директиве, одговарајућих хармонизованих стандарда и поступака оцењивања усаглашености путем организовања семинара за све заинтересоване стране које непосредно или посредно примењују Правилник	МП	2014-2018.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У оквиру Програма ИПА 2013 – Инструмент за претприступну помоћ, планиран је и у припреми је *IPA TWINNING PROJECT FICHE - Support to industry development through strengthening capacities of authorities in charge of National Quality Infrastructure (NQI) and providers of conformity assessment (CA) services* као техничка подршка намењена јачању система оцењивања усаглашености у Републици Србији.

Планирани максималан износ буџета овог пројекта је 1.000.000,00 ЕУР, од тога *TWINNING* уговором планирано је да се обезбеди 900.000,00 ЕУР, а 100.000,00 ЕУР биће обезбеђено из националних извора.

Један од циљева овог пројекта је побољшано спровођење техничког законодавства даљим усклађивањем са законодавством ЕУ и јачањем капацитета Сектора за инфраструктуру квалитета путем пружања услуга, односно пружања помоћи индустрији.

Такође, један од циљева овог пројекта је ојачати капацитете институција инфраструктуре квалитета и тела за оцењивање усаглашености (ТОУ) за спровођење техничких прописа и стандарда, посебно у секторима потенцијалних АСАА.

У оквиру овог пројекта, планирано је спровођење две активности које се односе на подручје безбедности машина, а све са циљем промоције техничког законодавства, односно овог прописа.

Једна од планираних активности је организовање ТВ кампања упућених пре свега привредним субјектима и потрошачима, о значају Новог приступа, техничких прописа, *CE* означавању. За спровођење ове активности на подручју безбедности машина планирано је издвојити око 1.146.400,00 РСД/10.000,00 ЕУР (од укупно планираних 100.000,00 ЕУР) из националних извора, у периоду 2015-2016.

Друга планирана активност односи се на организовање инфо сесија о значају испуњавања техничких захтева за производе где би циљна група била пре свега индустрија. За спровођење ове активности на подручју безбедности машина планирано је издвојити око 1.719.600,00 РСД/15.000,00 ЕУР из буџета пројекта у периоду 2015-2016.

3.1.3.4. Експлозиви за цивилну употребу и опрема и системи заштите у потенцијално експлозивним срединама

Преглед стања

Доношење прописа у области експлозива за цивилну употребу и пиротехничких производа је у надлежности Министарства унутрашњих послова (МУП).

Ова област тренутно је регулисана Законом о промету експлозивних материја („Сл. лист СФРЈ“, бр. 30/85) и Законом о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима ("Сл. гласник СРС", бр. 44/77, 45/85 и 18/89 и "Сл. гласник РС", бр. 53/93, 67/93, 48/94 и 101/2005 - др. закон) и подзаконским прописима донети на основу њега. Ови закони нису усклађени са европским директивама.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Планиране су активности на изради Нацрта закона о експлозивним материјама и потпуној имплементацији: Директиве 93/15/ЕЕЗ о експлозивима за цивилну употребу (CIVEX), Директиве 2004/57/ЕЗ о идентификацији пиротехничких производа, и Директиве 2007/23/ЕЗ у вези стављања у промет пиротехничких производа. Израда овог нацрта почиње у 2014, а потпуна хармонизација са наведеним директивама планирана је за крај 2016.

Планира се израда подзаконских прописа проистеклих из новог закона о експлозивним материјама, нпр. правилник који ће регулисати техничке захтеве за експлозиве и пиротехничка средства, правилници који ће регулисати безбедносне услове приликом производње и складиштења ових материја, начин вођења евиденције коришћења експлозива и евиденције правних лица које се баве прометом ових материја, правилник односно уредба о посебним захтевима за објекте у којима се користе експлозивне материје, правилник који ће регулисати извођење ватромета, правилник којим се прописују услови о стручној оспособљености за употребу експлозива, уредба која ће регулисати мере за безбедно уништавање експлозива и пиротехнике и сл.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 2014/28/ЕУ о усклађивању законодавстава држава чланица у односу на стављање на располагање експлозива за цивилну употребу на тржишту и надзору над њима, Директиве 2004/57/ЕЗ о идентификацији пиротехничких производа и Директиве 2007/23/ЕЗ у вези стављања у промет пиротехничких производа, надлежан је МУП - Сектор за ванредне ситуације. У оквиру овог Сектора, у Управи за превентивну заштиту, систематизовано је Одељење за контролу промета и превоза опасних материја, са 9 запослених који осим на изради прописа раде и друге послове из делокруга овог Сектора. У овом тренутку нису планиране кадровске промене у смислу ангажовања већег броја радника.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Чл 77. тач.1. - постизање усклађености са техничким прописима Заједнице и европском стандардизацијом, метрологијом, акредитацијом и процедурама оцене усаглашености	Доношење новог Закона о експлозивним материјама и подзаконских аката којима ће се у правни систем РС транспоновати директиве 2014/28/ЕУ, 2004/57/ЕЗ и 2007/23/ЕЗ	МУП	Потпуно усклађивање са ЕУ законодавством у овој области - крај 2016.
Чл 77. тач.2.а - промовисање употребе техничких прописа	Промовисање употребе прописа у области експло-	МУП	2017-2018. редовна годишња

Заједнице, европских стандарда и поступака оцењивања усаглашености	зива за цивилну употребу и пиротехничких производа након њиховог усклађивања са ЕУ законодавством из те области		активност
--	---	--	-----------

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Тренутно се не користе средства иностране развојне помоћи и за сада није познато да ли ће бити коришћена таква средства (у плану нема пројеката подршке).

Опрема и системи заштите у потенцијално експлозивним срединама

Преглед стања

Доношење техничког прописа из области опреме и заштитних система намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама је у надлежности Министарства привреде.

Ова област регулисана је Правилником о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама („Сл. гласник РС”, број 1/2013). Овај правилник је у потпуности усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 94/9/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. марта 1994. о усаглашавању прописа држава чланица у вези са опремом и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама. Приликом израде овог правилника, осим наведене директиве ЕУ, узета су у обзир и решења из хоризонталног техничког законодавства ЕУ, а нарочито из Одлуке 768/2008 Европског парламента и Савета о заједничком оквиру за трговање производима. У прелазним и завршним одредбама овог правилника предвиђено је да се правилник примењује од 1. јануара 2015.

Правни основ за доношење овог правилника је Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС”, број 36/2009).

Правилник је праћен списком српских стандарда из области опреме и заштитних система намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама („Сл. гласник РС”, број 62/2013). У питању су српски стандарди којима се преузимају одговарајући хармонизовани (европски) стандарди.

До почетка примене овог правилника, у примени је Наредба о обавезном атестирању електричних уређаја за експлозивне атмосфере („Сл. лист СРЈ”, број 35/1995).

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Планиране активности у области опреме и заштитних система намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама биће усмерене на успостављање сарадње између Министарства привреде, као доносиоца Правилника о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама и министарства надлежног за његову примену, органа надлежних за тржишни надзор над производима који су обухваћени овим правилником (у даљем тексту: *ATEX* производи), тела именованих за оцењивање усаглашености *ATEX* производа, Института за стандардизацију Србије, Акредитационог тела Србије, као и привредних субјеката, а у циљу едукације, обуке и размене искустава свих заинтересованих страна у вези са пуном применом овог правилника.

У току трећег квартала 2014, Министарство привреде – Сектор за инфраструктуру квалитета, у сарадњи са Привредном комором Србије и регионалним привредним коморама планира одржавање семинара / округлих столова о примени Правилника о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, који су намењени, пре свега, привредним субјектима (произвођачима, увозницима и дистрибутерима *ATEX* производа), органима тржишног надзора, као и другим заинтересованим странама (тела за оцењивање усаглашености, корисници *ATEX* производа и сл.).

У току четвртог квартала 2014, очекује се објављивање новог списка српских стандарда који ће бити ажуриран у складу са последњим списком хармонизованих стандарда објављеним у Службеном листу ЕУ, као и израда Водича за примену Правилника о опреми и заштитним

системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама по узору на Водич ЕУ за примену Директиве 94/9/ЕЗ (*Guidelines on the application of Directive 94/9/EC*).

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ из области опреме и заштитних система намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, а планирано је и преузимање целокупног броја хармонизованих стандарда и обуке за потпуну имплементацију Правилника о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама.

У том циљу, имајући у виду усвајање нове Директиве 2014/34/ЕУ о усаглашавању прописа држава чланица у вези са опремом и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, приступиће се ревизији Правилника о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, са циљем потпуног усклађивања домаћег прописа са прописом ЕУ. Законодавне активности у овој области се очекују у току 2015.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 94/9/ЕЗ надлежно је Министарство привреде, Сектор за инфраструктуру квалитета, Одељење за техничке прописе, оцењивање усаглашености, стандардизацију, акредитацију и метрологију. У оквиру овог одељења, Група за техничке прописе је надлежна за Правилник о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, као и друге техничке прописе старог и новог приступа и техничке прописе из нехармонизованог подручја, осим прописа из области метрологије. У овој групи је укупно запослено четири државна службеника од којих је један непосредно задужен и за област опреме и заштитних система намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама.

Органи надлежни за надзор над опремом и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама су министарство надлежно за трговину (Сектор тржишне инспекције), министарство надлежно за рударство (рударско геолошки инспектори) и министарство надлежно за рад (Инспекторат за рад).

Оцена је да је координација у раду свих органа тржишног надзора у Републици Србији унапређена образовањем Савета за безбедност производа, као тела Владе Републике Србије. Међутим, потребно је и даље предузимати активности на едукацији, обукама и унапређењу кадровских капацитета, како у министарству надлежном за доношење и надзор над спровођењем овог правилника, тако и у органима тржишног надзора, именованим телима за оцењивање усаглашености и привредним субјектима ради припреме за пуну примену овог правилника.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Чл 77. тач.1. - постизање усклађености са техничким прописима Заједнице и европском стандардизацијом, метрологијом, акредитацијом и процедурама оцене усаглашености	Ревизија Правилника о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама	МП	2015-2016.
	Редовно ажурирање списка српских стандарда	МП	2014-2018. Редовна годишња активност
Чл 77. тач.2.а - промовисање употребе АТЕХ директиве, одговарајућих хармонизованих стандарда и поступака оцењивања усаглашености	Промовисање употребе АТЕХ директиве, одговарајућих хармонизованих стандарда и поступака оцењивања усаглашености путем организовања семинара за све заинтересова-	МП	2014-2018.

	не стране које непосредно или посредно примењују Правилник.		
--	---	--	--

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Област опреме и заштитних система намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама покривена је подршком из следећег пројекта иностране развојне помоћи:

- Пројекат *ACCESS II* Немачке организације за развојну помоћ – *GIZ*:

Овим пројектом пружиће се подршка за јачање капацитета АТС-а у смислу припреме шема и процедура за акредитацију тела за оцењивање усаглашености за потребе именована, у вредности од око 20.000,00 ЕУР, у току 2014.

У оквиру овог пројекта предвиђена је и анализа ревизије ЕУ техничког законодавства из 2014. у области *ATEX* производа са препорукама за измену постојећег Правилника о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама, у вредности од око 20.000,00 ЕУР, у току 2015.

Пројектом су предвиђене и промотивне активности за привредне субјекте и тела за оцењивање усаглашености *ATEX* производа, припрема и штампање приручника и других публикација и одржавање семинара из ове области широм Србије, у вредности од око 15.000,00 ЕУР, у току 2016.

3.1.3.5. Лифтови

Преглед стања

Ова област је уређена Правилником о безбедности лифтова који је објављен је 29.12.2010. у „Сл. гласнику РС”, број 101/10, а ступио је на снагу 6. јануара 2011.

Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 95/16/ЕЗ о лифтовима, укључујући и Директиву 2006/42/ЕЗ у делу који се односи на измене Директиве 95/16/ЕЗ. Приликом израде овог правилника, осим наведених директива ЕУ, узета су у обзир и решења из референтних прописа ЕУ у области техничког законодавства, а нарочито из Одлуке Европског парламента и Савета о заједничком оквиру за трговање производима број 768/2008.

Правилник је праћен списком српских стандарда из области лифтова који је објављен у „Сл. гласнику РС”, број 59/14. Овај списак се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда објављеним у Службеном листу ЕУ.

У периоду након доношења Правилника, одржани су бројни стручни скупови, семинари, округли столови и састанци представника Министарства привреде - Сектора за инфраструктуру квалитета, као органа надлежног за припрему и доношење прописа, са надлежним органима који примењују пропис и другим заинтересованим странама (привредницима, представницима тела за оцењивање усаглашености, власницима лифтова) са темом примене Правилника у пракси. Посебно је значајна сарадња успостављена између Министарства привреде и локалних самоуправа, а до сада су одржане и три јавне трибине на којима је презентован Правилник, те више састанака и округлих столова са представницима локалних самоуправа. Институт за стандардизацију Србије, у сарадњи са Министарством привреде - Сектором за инфраструктуру квалитета, редовно организује семинаре са темом примене Правилника, уз учешће привредника и других заинтересованих страна.

Министарство привреде - Сектор за инфраструктуру квалитета је припремило и на интернет страницу Сектора поставило Приручник за примену Правилника, као помоћ привредницима, органима тржишног надзора и другим заинтересованим странама које примењују прописе у овој области.

У 2014. се не планирају законодавне активности у овој области.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфрас-

структуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште односно у употребу.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ у области лифтова (у случају промена законодавства ЕУ), а планирано је праћење и преузимање хармонизованих стандарда, у циљу потпуне имплементације Правилника.

У том циљу, након што је усвојена нова Директива 2014/33/ЕУ Европског Парламента и Савета од 26. фебруара 2014. о усклађивању законодавства држава чланица у односу на лифтове и безбедносне компоненте за лифтове која ће почети да се примењује од 20. априла 2016, у току 2015 – 2016. приступиће се ревизији Правилника о безбедности лифтова у складу са тим изменама, а све са циљем потпуног усклађивања домаћег прописа са прописом ЕУ.

Планирано је одржавање промотивних скупова и обука о примени Правилника (за инсталатере лифтова, произвођаче безбедносних компоненти у лифтовима, власнике лифтова, тела за оцењивање усаглашености, органе инспекцијског надзора и друге заинтересоване стране)

Административни капацитети

Транспоновање и имплементација Директиве 95/16/ЕЗ, односно доношење техничких прописа из области лифтова, у надлежности је Министарства привреде - Сектор за инфраструктуру квалитета. У оквиру овог Сектора, Одељење за техничке прописе и оцењивање усаглашености има укупно седам запослених који покривају укупно седам прописа којима су преузете европске директиве новог приступа (између осталих и Директива 95/16/ЕЗ) и 2 прописа којима су преузете ЕУ директиве Старог приступа, а у 2014. планирана је израда још једног прописа којим ће се преузети европска директива старог приступа. Један запослени у Одељењу за техничке прописе и оцењивање усаглашености је ангажован на непосредном праћењу имплементације техничких прописа и ажурирању листе стандарда у овој области.

Надзор над применом прописа из области лифтова спроводи тржишна инспекција у складу са Законом о тржишном надзору („Сл. гласник РС“ број 92//11), грађевинска инспекција у складу са Законом о планирању и изградњи објеката („Сл. гласник РС“ број 72/09, 81/09, 64/10 и 24/11) и инспектори рада у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду („Сл. гласник РС“ број 101/2005).

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Србија ће предузети неопходне мере како би постепено постигла усклађеност са техничким прописима Заједнице и европском метрологијом, и процедурама оцене усаглашености.	Наставак активности на имплементацији Правилника о безбедности лифтова којим је у национално законодавство транспонована Директива 95/16/ЕЗ о лифтовима, укључујући и Директиву 2006/42/ЕЗ у делу који се односи на измене Директиве 95/16/ЕЗ,	МП	2014 – 2018.
	именовање тела за оцењивање усаглашености и надзор над радом именованих тела за оцењивање усаглашености;	МП	
	спровођење надзора над применом хармонизованог законодавства, укључујући и инспекцијски надзор	МП, МТТ, МГУ, МР	
	праћење и усклађивање домаћег законодавства са законодавством ЕУ у	МП	

	области лифтова, праћење листе ЕУ хармонизованих стандарда и ажурирање листе српских стандарда у складу са листом ЕУ	МП, ИСС	
Промовисање употребе техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усаглашености	спровођење обука о примени Правилника којим је транспонована директива ЕУ 95-16 (за инсталатере лифтова, произвођаче безбедносних компоненти у лифтовима, власнике лифтова, тела за оцењивање усаглашености, органе инспекцијског надзора и друге заинтересоване стране)	МП	2014 – 2018. 3 обуке годишње
Пружање помоћи за подстицање развоја инфраструктуре квалитета: стандардизације, метрологије, акредитације и оцене усаглашености	припрема програма и пројеката за унапређење спровођење инспекцијског надзора у области лифтова и безбедносних компоненти у лифтовима	МТТ, МГУ, МР	2014 – 2018.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У оквиру Програма ИПА 2013 – Инструмент за претприступну помоћ, планиран је и у припреми је *IPA TWINNING PROJECT FICHE - Support to industry development through strengthening capacities of authorities in charge of National Quality Infrastructure (NQI) and providers of conformity assessment (CA) services* као техничка подршка намењена јачању система оцењивања усаглашености у Р. Србији.

Планирани максималан износ буџета овог пројекта је 1.000.000,00 ЕУР, од тога *TWINNING* уговором планирано је да се обезбеди 900.000,00 ЕУР, а 100.000,00 ЕУР биће обезбеђено из националних извора.

Један од циљева овог пројекта је побољшано спровођење техничког законодавства даљим усклађивањем са законодавством ЕУ и јачањем капацитета Сектора за инфраструктуру квалитета путем пружања услуга, односно пружања помоћи индустрији.

Такође, један од циљева овог пројекта је ојачати капацитете институција инфраструктуре квалитета и тела за оцењивање усаглашености (ТОУ) за спровођење техничких прописа и стандарда, посебно у секторима потенцијалних АСАА.

У оквиру овог пројекта, планирано је спровођење две активности које се односе на област безбедности лифтова, а све са циљем промоције техничког законодавства, односно овог прописа.

Једна од планираних активности је организовање ТВ кампања упућених пре свега привредним субјектима и потрошачима, о значају Новог приступа, техничких прописа, СЕ означавању. За спровођење ове активности на подручју безбедности лифтова планирано је издвојити око 1.146.400,00 РСД/10.000,00 ЕУР (од укупно планираних 100.000,00 ЕУР) из националних извора, у периоду 2015-2016.

Друга планирана активност односи се на организовање инфо сесија о значају испуњавања техничких захтева за производе где би циљна група била пре свега индустрија. За спровођење ове активности на подручју безбедности лифтова планирано је издвојити око 1.719.600,00 РСД/15.000,00 ЕУР из буџета пројекта у периоду 2015-2016.

Билатерални програм ACCESS II (2014-2016) – „*Assistance to the Competitiveness and Compatibility for the EU of Serbian SME*“, Немачке организације за међународну сарадњу - *GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)* и Немачког метролошког института ПТБ

Планирани максималан износ буџета овог пројекта је оквирно 3.000.000,00 ЕУР.

У оквиру овог програма предвиђене су активности које су повезане са процесом усклађивања законодавства из области безбедности лифтова, као и активности које су повезане са имплементацијом тог законодавства.

Једна од предвиђених активности из овог програма је анализа ревизије Правилника о безбедности лифтова у складу са новом Директивом 2014/33/ЕУ. За спровођење ове активности планирано је издвојити из буџета овог програма око 2.292.800,00 РСД/20.000,00 ЕУР.

3.1.3.6. Опрема под притиском

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области опреме под притиском у надлежности је Министарство рударства и енергетике (МРЕ). Правилник о техничким захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености опреме под притиском („Сл. гласник РС”, бр. 87/11) је ступио на снагу 29.11.2011, а његова примена је почела 1.7.2012. Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 97/23/ЕЗ.

Правилник је праћен списком српских стандарда из области опреме под притиском који је објављен 21.12.2011. у „Сл. гласнику РС”, бр. 97/11. Овај списак се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда објављених у Службеном листу ЕУ.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

У 2014. планира се објављивање списка српских стандарда из области једноставних посуда ажурираног у складу са списком хармонизованих стандарда објављених у Службеном листу ЕУ.

Остале планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 97/23/ЕЗ надлежно је МРЕ - Сектор за нафту и гас. У овом Сектору има укупно девет запослених од којих четворо покрива укупно 4 прописа којима су преузете европске директиве новог приступа и друге техничке прописе из области нафте и деривата нафте, природног гаса и опреме под притиском.

Надзор над применом прописа из области опреме под притиском спроводи Министарство рударства и енергетике – Сектор за контролу и надзор – Инспекција опреме под притиском.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Тренутно не постоји инострана развојна помоћ за реализацију планираних активности.

3.1.3.7. Топловодни котлови (бојлери), плински уређаји и уређаји за хлађење

Еко-дизајн

Преглед стања

Закон о ефикасном коришћењу енергије, објављен 15.03.2013. у „Сл. гласнику РС”, број 25/13, предвиђа да се производ ставља на тржиште ако испуњава захтеве еко-дизајна.

Директива 2009/125/ЕЗ се уводи у правни систем Србије преко Закона о ефикасном коришћењу енергије јер се пре свега односи на минималне захтеве за енергетском ефикасношћу производа што спада у домен рада министарства надлежног за послове енергетике.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

У току 2014. биће усвојен Правилник којим ће се Директиве 2009/125/ЕЗ транспоновати. Планирани су пројекти у оквиру којих ће се спровести истраживање домаћег тржишта, пре свега производа и произвођача на које ће утицати имплементационе мере из Директиве 2009/125/ЕЗ. Након извршеног истраживања биће донет план о роковима за увођење појединачних техничких прописа – имплементационих мера, којима ће се увести минимални захтеви за енергетском ефикасношћу појединачних производа.

Административни капацитети

За транспновање и имплементацију Директиве 2009/125/ЕЗ надлежно је министарство надлежно за послове енергетике - Одсек за унапређење енергетске ефикасности. У оквиру овог Одсек има укупно 9 запослених од којих двоје ангажовано по уговору о привременим и повременим пословима, а троје по пројекту који траје до децембра 2015. Одсек покрива техничке прописе који се тичу обавезног означавања производа који утичу на потрошњу енергије и других ресурса, укупно 8 прописа преузетих из европских директива и већи број прописа који је планиран да се транспонује у правни систем Србије, као што су: Директива 2012/27/ЕУ, прописи у вези са означавањем канцеларијске опреме (енергетска звезда), пропис у вези са означавањем енергетске ефикасности код пнеуматика и Директива 2004/8/ЕЗ.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Имплементација правилника ће бити подржана пројектом ПЛАЦ (*Policy and Legal Advice Centre*).

Топловодни котлови, гасни апарати

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области топоводних котлова у надлежности је МРЕ. Директива Савета 92/42/ЕЕЗ о захтевима за степен корисности нових топоводних котлова на течна или гасовита горива, (*Council Directive 92/42/EEC of 21 May 1992 on efficiency requirements for new hot-water boilers fired with liquid or gaseous fuels*) није транспонована и имплементирана у правни систем РС. За Републику Србију остаје обавеза да транспонује Директиву 92/42/ЕЕЗ и да изврши имплементацију одредаба ове директиве и то све док се не транспонује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 813/2013 и не ступе на снагу одредбе анекса II о захтевима за екодизајн у односу на загрејаче простора. За Србију је релевантна верзија Директива Савета 92/42/ЕЕЗ консолидована верзија директиве од 21.03.2008.

Нашим прописима нису дефинисани услови за израду и оцењивање усаглашености топоводних котлова и нису дефинисана тела која би оцењивала усаглашеност ових производа.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Транспновање Директива Савета 92/42/ЕЕЗ израдом одговарајућег правилника од стране министарства.

Потребно је извршити техноекономску анализу тржишта РС и извршити процену утицаја доношења правилника на целокупно тржиште РС, произвођаче котлова у РС и представнике произвођача и увознике котлова из ЕУ и других земаља на тржиште РС.

Административни капацитети

За транспновање и имплементацију Директиве 92/42/ЕЕЗ надлежно је министарство надлежно за послове енергетике - Одсек за унапређење енергетске ефикасности.

У оквиру Одсека има укупно 9 запослених од којих двоје ангажовано по уговору о привременим и повременим пословима, а троје по пројекту који траје до децембра 2015. Одсек покрива техничке прописе који се тичу обавезног означавања производа који утичу на потрошњу енергије и других ресурса, укупно 8 прописа преузетих из европских директива и већи број прописа који је планиран да се транспонује у правни систем Србије, као што су: Директи-

ва 2012/27/EУ, прописи у вези са означавањем канцеларијске опреме (енергетска звезда), пропис у вези са означавањем енергетске ефикасности код пнеуматика и Директива 2004/8/EЗ.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Тренутно не постоји инострана развојна помоћ за реализацију планираних активности. Министарство надлежно за послове енергетике ће у зависности од расположивих иностраних фондова аплицирати за помоћ за реализацију планираних активности.

Гасни апарати

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области гасних апарата у надлежности је МРЕ.

Област гасних апарата у Републици Србији регулисана је тренутно следећим прописима:

- 1) Правилник о техничким нормативима за покретне гасне пећи за грејање без прикључка на димњак („Сл. лист СФРЈ“, број 43/80)
- 2) Наредба о обавезном атестирању гасних апарата („Сл. лист СРЈ“, број 58/94)
- 3) Наредба о обавезном атестирању покретних гасних пећи за грејање без прикључка на димњак („Сл. лист СФРЈ“ број 1/82)

Наведеним прописима дефинисани су услови и начини за израду и испитивање, односно атестирање појединих гасних апарата.

Послове везане за оцењивање усаглашености гасних апарата тренутно обављају тела акредитована за сертификацију производа.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

У току 2015. планира се усвајање Правилника којим ће се Директива 2009/142/EЗ транспоновати у домаће законодавство. Спровешће се истраживање домаћег тржишта, пре свега производа и произвођача на које ће утицати имплементација наведеног прописа.

Планирано је и преузимање целокупног броја хармонизованих стандарда за потпуну имплементацију Правилника.

Административни капацитети

За транспновање и имплементацију Директиве 2009/142/EЗ надлежно је министарства надлежно за послове енергетике - Сектор за нафту и гас. У овом Сектору има укупно 16 запослених од којих је 7 инспектора опреме под притиском. Двоје запослених покрива прописе којима су преузете европске директиве новог приступа које се односе на опрему под притиском и једноставне посуде под притиском, као и прописе који се односе на гасне апарате и друге техничке прописе из области природног гаса и опреме под притиском.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Тренутно не постоји инострана развојна помоћ за реализацију планираних активности. Министарство надлежно за послове енергетике ће у зависности од расположивих иностраних фондова аплицирати за помоћ за реализацију планираних активности.

Уређаји за хлађење

Преглед стања

У марту месецу 2013. усвојен је Закон о ефикасном коришћењу енергије („Сл. гласник РС“, број 25/13) (у даљем тексту: Закон). Законом се уређују услови и начин ефикасног коришћења енергије у сектору производње, преноса, дистрибуције и потрошње енергије, политика ефикасног коришћења енергије, систем енергетског менаџмента, означавање нивоа енергетске ефикасности производа који утичу на потрошњу енергије, минимални захтеви енергетске ефикасности у производњи, преносу и дистрибуцији електричне и топлотне енергије и

испоруци природног гас, финансирање, подстицајне и друге мере ефикасног коришћења енергије. Влада је на основу Закона у октобру 2013. донела Уредбу о врстама производа који утичу на потрошњу енергије за које је неопходно означавање потрошње енергије и других ресурса („Сл. гласник РС”, број 92/2013). Уредба је усклађена са Директивом 2010/30/ЕУ Европског парламента и Савета од 19. маја 2010. о навођењу потрошње енергије и других ресурса код производа који утичу на потрошњу енергије помоћу обележавања и стандардних информација о производу. У складу са Уредбом, донет је Правилник о означавању енергетске ефикасности расхладних уређаја за домаћинство („Сл. гласник РС”, број 17/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 1060/2010 од 28. септембра 2010. којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање расхладних уређаја за домаћинство.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 1060/2010 надлежно је министарство надлежно за послове енергетике - Одсек за унапређење енергетске ефикасности. У оквиру овог Одсека има укупно 9 запослених од којих двоје ангажовано по уговору о привременим и повременим пословима, а троје по пројекту који траје до децембра 2015. Одсек покрива техничке прописе који се тичу обавезног означавања производа који утичу на потрошњу енергије и других ресурса, укупно 8 прописа преузетих из европских директива и већи број прописа који је планиран да се транспонује у правни систем Србије, као што су: Директива 2012/27/ЕУ, прописи у вези са означавањем канцеларијске опреме (енергетска звезда), пропис у вези са означавањем енергетске ефикасности код пнеуматика и Директива 2004/8/ЕЗ.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. Године

3.1.3.8. Радио и телекомуникацијска терминална опрема

Преглед стања

Надлежно министарство за област електронских комуникација (од априла 2014. Министарство трговине, туризма и телекомуникација, у даљем тексту: Министарство) је на основу члана 6. став 1. Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС”, број 36/09, у даљем тексту: Закон о техничким захтевима) и члана 44. став 1. Закона о електронским комуникацијама („Сл. гласник РС”, бр. 44/10, 60/13 – УС и 62/14, у даљем тексту: ЗЕК), донело Правилник о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми („Сл. гласник РС”, број 67/11). У 2012. Министарство је радило на изменама и донело нови Правилник о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми („Сл. гласник РС”, број 11/12, у даљем тексту Правилник о РиТТ опреми), а који је ступио на снагу 22. фебруара 2012, са почетком примене од 1. јуна 2012. Правилником о РиТТ опреми је имплементирана Директива 1999/5/ЕЗ Европског парламента и Савета од 9. марта 1999. о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми и о узајамном признавању њихове усаглашености (РТТЕ Директива.)

Министарство у складу са чланом 44. став 1. ЗЕК, на предлог Републичке агенције за електронске комуникације, доноси технички пропис којим прописује захтеве за поједине врсте електронских комуникационих мрежа, припадајућих средстава, електронске комуникационе опреме и терминалне опреме односно доноси технички пропис којим прописује захтеве за радио опрему и телекомуникациону терминалну опрему (у даљем тексту: РиТТ опрема). Институт за стандардизацију Србије и Акредитационо тело Србије су институције које у складу са својим надлежностима, обезбеђују додатне услове за спровођење овог правилника.

Министарство је у оквиру активности на имплементацији Правилника о РиТТ опреми, а на основу члана 192. став 1. Закона о општем управном поступку („Сл. лист СРЈ”, бр. 338/97 и 31/01 и „Сл. гласник РС”, број 30/10), члана 13. Закона о техничким захтевима и члана 7. став 4. Уредбе о начину именовања и овлашћивања тела за оцењивање усаглашености („Сл. гласник РС”, број 98/09), 29.05.2012. године именovalo Републичку агенцију за електронске комуникације, а 22.10.2013. Акционарско друштво за испитивање квалитета „Квалитет“ као тела за оцењивање усаглашености РиТТ опреме.

Министарство је такође, почетком јула 2012, усвојило Списак српских стандарда из области радио опреме и телекомуникационе терминалне опреме („Сл. гласник РС“, број 68/12). Састављање и објављивање Списка српских стандарда из области радио опреме и телекомуникационе терминалне опреме је обавеза која проистиче из Закона о техничким захтевима и везана је за примену Правилника о РиТТ опреми. Овим актом је усвојена листа стандарда коју објављује Европска комисија, а у вези са имплементацијом Директиве ЕУ 1999/5.

На основу искуства стеченог применом Правилника о РиТТ опреми, у првој половини 2013. Министарство је, на предлог Републичке агенције за електронске комуникације, приступило изменама и допунама овог правилника и то на начин који ће омогућити поједностављење, односно прецизирање поступка издавања исправа о усаглашености које издаје именовано тело за оцењивање усаглашености РиТТ опреме (у даљем тексту: Именовано тело) по спроведеном поступку оцењивања усаглашености, продужење рока важења Потврде о усаглашености РиТТ опреме као врсте исправе о усаглашености, односно додатно усаглашавање одредаба овог правилника са Директивом Европске уније 1999/5, као и усаглашавање листе класа и поткласа РиТТ опреме, са изменама у документима, односно прописима Европске уније, који уређују ову област.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Доношење новог Правилника о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми, као и именовање нових Именованих тела.

Такође, предвиђен је рад на усклађивању домаћег законодавства у области електронских комуникација са новим регулаторним оквиром Европске уније.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

Успостављање сталне међусобне сарадње између Министарства, Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге (у складу са члан 29. Закона о изменама и допунама закона о електронским комуникацијама („Сл. гласник РС“ број 62/14), Републичка агенција за електронске комуникације наставља са радом као Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге, (у даљем тексту: РАТЕЛ), Института за стандардизацију, Акредитационог тела Србије, Именованих тела, учесника на тржишту РиТТ опреме и корисника РиТТ опреме, у циљу стварање инфраструктуре која омогућава слободно стављање РиТТ опреме на тржиште а у исто време заштиту корисника, унапређење инспекцијског надзора који се обавља на терену, након што је РиТТ опрема већ стављена на тржиште, промоцији значаја стандардизације, даље оспособљавање произвођача РиТТ опреме и Именованих тела ради припреме за пуну имплементацију прописа ЕУ.

Преглед планираних мера за период 2015-2018. Године

С обзиром да је тржиште РиТТ опреме велико и инспекцијски надзор је потребно спроводити на територији читаве Републике Србије. Из тог разлога у наредном периоду потребно је запослити и обучити нове инспекторе у Министарству трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције, који ће бити способни да спроводе надзор тржишта РиТТ опреме како у складу са стратешким активностима тако и на основу пријаве штетних сметњи утврђених у поступку контроле радио-фреквенцијског спектра од стране РАТЕЛ, пријаве оператора или крајњих корисника РиТТ опреме.

Редовна годишња активност у периоду од 2014. – 2018. огледаће се и у редовном ажурирању списка српских стандарда из области РиТТ опреме са списком европских хармонизованих стандарда (по њиховом објављивању у Службеном листу ЕУ) и његовом објављивању у Сл. гласнику Републике Србије.

Такође, у плану је усклађивање домаћег законодавства са новим регулаторним оквиром ЕУ у области електронских комуникација. Посебан акценат се ставља на Директиву о радио опреми 2014/53/ЕУ (*Directive 2014/53/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on the harmonisation of the laws of the Member States relating to the making available on the market of radio equipment and repealing Directive 1999/5/EC*). Имајући у виду да се Директива 1999/5/ЕЗ ставља ван снаге 13. јуна 2016, а да је Република Србија преузела обавезу ускла-

ђивања законодавства са законодавством ЕУ које произлазе из члана 77. Споразума о стабилизацији и придруживању, као и из НПАА у вези са транспоновањем директива ЕУ у национално законодавство, предвиђено је транспоновања Директиве о радио опреми 2014/53/ЕУ у периоду од 2016. – 2018.

Административни капацитети

У надлежности Министарства је читав низ обавеза и неопходних активности као што су: тумачења појединих одредби Правилника о РиТТ опреми и његове примене на поједине врсте РиТТ опреме, тумачење техничких аспеката оцењивања усаглашености РиТТ опреме, припрема и редовно ажурирање списка стандарда из области РиТТ опреме, тумачење могућности примене техничке спецификације када хармонизовани стандард не постоји или није донет, објављивање упутстава и водича за примену Правилника о РиТТ опреми, преглед документације за именовање тела за оцењивање усаглашености РиТТ опреме, образовање комисије за именовање тела за оцењивање усаглашености РиТТ опреме, овлашћивање тела за оцењивање усаглашености за вршење техничке процене, контрола рада Именованих тела итд.

У складу са чланом 134. став 1. тачка 2. ЗЕК, инспектор електронских комуникација је овлашћен да проверава рад електронских комуникационих мрежа и услуга, припадајућих средстава, електронске комуникационе опреме и терминалне опреме, као и испуњеност прописаних техничких и других захтева. Надзор над применом прописа из области РиТТ опреме спроводи Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције, и преко тржишних инспектора.

За транспоновање и спровођење Директиве 1999/5/ЕЗ задужене су 2 особе у Сектору за електронске комуникације, информационо друштво и поштански саобраћај Министарства трговине, туризма и телекомуникација.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Члан 77. тачка 1. – постизање усклађености са техничким прописима Заједнице и европском стандардизацијом, метрологијом, акредитацијом и процедурама оцене усаглашености	Предвиђено је усклађивања са новом Директивом о радио опреми 2014/53/ЕС	МТТ	2016. – 2018.
	Редовно ажурирање списка српских стандарда из области РиТТ опреме	МТТ	2014. – 2018. Редовна годишња активност
Члан 77. тачка 2. – промовисање употребе техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усаглашености	Промовисање нове Директиве о радио опреми 2014/53/ЕС, одговарајућих хармонизованих стандарда и поступака за оцену усаглашености путем објављивање упутстава и водича за примену новог правилника о радио опреми.		2017. – 2018.

3.1.3.9. Електромагнетска компатибилност

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области електромагнетске компатибилности у надлежности је МП.

Ова област регулисана је Правилником о електромагнетској компатибилности који је објављен је 12. марта 2010. у „Сл. гласнику РС”, бр. 13/10, а ступио је на снагу 20. марта 2010. Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 2004/108/ЕЗ Европског парламента и Савета од 15. децембра 2004. која се односи на електромагнетску компатибилност. Приликом израде овог правилника, осим наведене директиве ЕУ, узета су у обзир и решења из референтних прописа ЕУ у области техничког законодавства, а нарочито из Одлуке Европског парламента и Савета о заједничком оквиру за трговање производима број 768/2008.

Правилник је праћен списком српских стандарда из области електромагнетске компатибилности који се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда који се објављује у Службеном листу ЕУ. Најновији списак стандарда из области електромагнетске компатибилности објављен је 5. јуна 2014. у „Сл. гласнику РС”, бр. 59/17 и ажуриран је у складу са списком хармонизованих стандарда објављених у Службеном листу ЕУ од 25. фебруара 2014. Објављивањем наведеног списка српских стандарда замењен је до тада важећи Списак српских стандарда из области електромагнетске компатибилности („Сл. гласник РС”, број 26/13), који је на тај начин престао да важи.

У току 2013. и прве половине 2014, након што је у 2010. донет Правилник о електромагнетској компатибилности, објављен списак српских стандарда из области електромагнетске компатибилности и Приручник за примену Правилника о електромагнетској компатибилности, спровођено је низ активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

У том циљу, у току 2013. у оквиру пројекта ИПА 2010 „*Јачање система тржишног надзора у Србији за непрехрамбене и прехрамбене производе*” организовани су курсеви „Обука за тренере из ЕМЦ-а ”. Обуку је прошло пет тржишних инспектора који су током прве половине 2014. наставили, као тренери, обуку 45 тржишних инспектора из ове области.

Такође, Министарство привреде је у току 2013. широм земље, за привреду и тела за оцењивање усаглашености организовало семинаре у циљу промоције Правилника о електромагнетској компатибилности и Приручника за примену Правилника о електромагнетској компатибилности.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Даљи развој у овој области биће усмерен на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ на подручју електромагнетске компатибилности, а неопходно је и преузимање целокупног броја хармонизованих стандарда и обука за потпуну имплементацију Правилника о електромагнетској компатибилности.

У том циљу, након што је усвојена нова Директива 2014/30/ЕУ Европског парламента и Савета од 26. фебруара 2014. о усклађивању законодавства држава чланица који се односи на електромагнетску компатибилност која ће почети да се примењује од 20. априла 2016, у току 2015–2016. приступиће се ревизији Правилника о електромагнетској компатибилности у складу са тим изменама, а све са циљем потпуног усклађивања домаћег прописа са прописом ЕУ.

Редовна годишња активност у периоду 2014-2018 огледаће се и у редовном ажурирању списка српских стандарда из области електромагнетске компатибилности са списком хармонизованих стандарда (по њиховом објављивању у Службеном листу ЕУ) и његовим објављивањем у Сл. гласнику Републике Србије.

Усклађивање датог Правилника са законодавством ЕУ је у складу са преузетим обавезама Републике Србије из ССП-а (чл. 77. тач.1), као и из НПАА у вези са обавезом транспонованја директива ЕУ у национално законодавство.

Административни капацитети

За транспонованје и имплементацију Директиве 2004/108 ЕЗ надлежно је МП - Сектор за инфраструктуру квалитета. У оквиру овог Сектора, Одељење за техничке прописе, оцењивање усаглашености, стандардизацију, акредитацију и метрологију, односно Група за техничке прописе, задужена је за прописивање техничких захтева за производе, односно усклађивање домаћег техничког законодавства са законодавством ЕУ. Запослени у Групи покривају укупно 7 прописа којима су преузете европске директиве новог приступа (између осталих и Директива 2004/108/ЕЗ) и 3 прописа којима су преузете европске директиве старог приступа (преузете су две европске директиве старог приступа, а једна је планирана за преузимање током 2014).

Група има укупно четири запослена од којих је један запослени, дипломирани инжењер електротехнике, задужен искључиво за праћење Директиве 2004/108/ЕЗ на пољу транспонованја, на пољу стандардизације, акредитације и нотификације тела за оцењивање усаглашености из ове области.

Надзор над применом прописа из области електромагнетске компатибилности спроводи Министарство трговине, туризма и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције преко тржишних инспектора.

Оцена је да је неопходно даље унапређење координације у раду између свих учесника у спровођењу надзора на тржишту Републике Србије и у том смислу, неопходна је даља едукација и унапређење кадровских капацитета у оквиру министарстава за прописивање техничких захтева и спровођење техничких прописа, као и даље оспособљавање и развој националних тела за оцењивање усаглашености ради припреме за пуну имплементацију прописа Европске уније.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Чл 77. тач.1.- постизање усклађености са техничким прописима Заједнице и европском стандардизацијом, метрологијом, акредитацијом и процедурама оцене усаглашености	Ревизија Правилника о електромагнетској компатибилности Редовно ажурирање списка српских стандарда из области електромагнетске компатибилности.	МП	2015-2016. 2014-2018. Редовна годишња активност
Чл 77. тач.2.а- промовисање употребе техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усаглашености	Промовисање употребе ЕМЦ директиве, одговарајућих хармонизованих стандарда и поступака оцењивања усаглашености путем организовања семинара за све заинтересоване стране које непосредно или посредно примењују Правилник.	МП	2014-2018.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У оквиру Програма ИПА 2013 – Инструмент за претприступну помоћ, планиран је и у припреми је *IPA TWINNING PROJECT FICHE - Support to industry development through strengthening capacities of authorities in charge of National Quality Infrastructure (NQI) and providers of*

conformity assessment (CA) services као техничка подршка намењена јачању система осењивања усаглашености у РС.

Планирани максималан износ буџета овог пројекта је 1.000.000,00 ЕУР, од тога *TWINNING* уговором планирано је да се обезбеди 900.000,00 ЕУР, а 100.000,00 ЕУР биће обезбеђено из националних извора.

Један од циљева овог пројекта је побољшано спровођење техничког законодавства даљим усклађивањем са законодавством ЕУ и јачањем капацитета Сектора за инфраструктуру квалитета путем пружања услуга, односно пружања помоћи индустрији.

Такође, један од циљева овог пројекта је ојачати капацитете институција инфраструктуре квалитета и тела за оцењивање усаглашености (ТОУ) за спровођење техничких прописа и стандарда, посебно у секторима потенцијалних АСАА.

У оквиру овог пројекта, планирано је спровођење две активности које се односе на област електромагнетске компатибилности, а све са циљем промоције техничког законодавства, односно овог прописа.

Једна од планираних активности је организовање ТВ кампања упућених пре свега привредним субјектима и потрошачима, о значају Новог приступа, техничких прописа, *CE* означавању. За спровођење ове активности на подручју електромагнетске компатибилности планирано је издвојити око 1.146.400,00 РСД/10.000,00 ЕУР (од укупно планираних 100.000,00 ЕУР) из националних извора, у периоду 2015-2016.

Друга планирана активност односи се на организовање инфо сесија о значају испуњавања техничких захтева за производе где би циљна група била пре свега индустрија. За спровођење ове активности на подручју електромагнетске компатибилности планирано је издвојити око 1.719.600,00 РСД/15.000,00 ЕУР из буџета пројекта у периоду 2015-2016.

Билатерални програм *ACCESS II* (2014-2016) – „*Assistance to the Competitiveness and Compatibility for the EU of Serbian SMEs*“, Немачке организације за међународну сарадњу-*GIZ* (*Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit*) и Немачког метролошког института ПТБ

Планирани максималан износ буџета овог пројекта је оквирно 3.000.000,00 ЕУР.

У оквиру овог програма предвиђене су активности које су повезане са процесом усклађивања законодавства из области електромагнетске компатибилности, као и активности које су повезане са имплементацијом тог законодавства.

Једна од предвиђених активности из овог програма је анализа ревизије Правилника о електромагнетској компатибилности у складу са новом Директивом 2014/33/ЕУ Европског Парламента и Савета од 26. фебруара 2014. о усклађивању законодавства држава чланица у односу на електромагнетску компатибилност која је предвиђена да се спроводи у периоду од 2015. до 2016. За спровођење ове активности планирано је издвојити из буџета овог програма око 2.292.800,00 РСД/20.000,00 ЕУР.

Друга предвиђена активност која се односи на ову област је подршка једној ЕМЦ лабораторији у смислу проширења њеног опсега оцењивања усаглашености. За спровођење ове активности планирано је издвојити из буџета овог програма око 3.439.200,00 РСД/30.000,00 ЕУР у периоду од 2014. до 2016.

3.1.3.10. Пловила за рекреацију

Преглед стања

На основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивање усаглашености („Сл. гласник РС”, број 36/09) Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, као надлежно за уређење ове области донеће подзаконски пропис који ће прописати захтеве које треба да испуне пловила за рекреацију и погонски мотори тих пловила пре стављања на тржиште или употребу, у циљу заштите безбедности, здравља људи, имовине и заштите животне средине.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Планиране активности у овој области биће усмерене на доношење Правилника о захтевима за безбедност пловила за рекреацију. С тим у вези, у току је израда Предлога правилника о захтевима за безбедност пловила за рекреацију, који ће у потпуности бити усклађен са Дире-

ктивом 2013/53/ЕУ која прописује услове у погледу безбедности које треба да испуне пловила за рекреацију за стављање на тржиште.

Доношење означеног правилника очекује се у другој половини 2014. Предлог правилника је упућен на мишљење надлежним органима.

Административни капацитети

Транспоновање и имплементација Директиве 2013/53/ЕУ извршиће се израдом Правилника о захтевима за безбедност пловила за рекреацију које је у надлежности Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре - Сектора за водни саобраћај и безбедност пловидбе. У оквиру овог Сектора послове везане за израду прописа обавља троје запослених.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Није планирана помоћ за израду Правилника, односно његову примену.

3.1.3.11. Поморска опрема

Преглед стања

Закон о поморској пловидби („Сл. гласник РС“, бр. 87/11 и 104/13) прописује захтеве у односу на опремање бродова поморском опремом и садржи овлашћење за доношење подзаконског акта којим ће се детаљно уредити захтеви у односу на поморску опрему која се уграђује на поморске бродове под српском заставом. Министарство надлежно за послове саобраћаја је надлежно за уређење ове области.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Планирано је да се до краја децембра 2015. донесу подзаконски акти којима ће се у потпуности имплементирати Директива Савета 96/98 о поморској опреми, са накнадним изменама и допунама.

Административни капацитети

У Министарству надлежном за послове саобраћаја, Сектору за водни саобраћај и безбедност пловидбе, троје државних службеника је ангажовано на изради прописа.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Усвајање Правилника о техничким правилима за статутарну сертификацију поморских бродова којима ће се уредити захтеви у односу на поморску опрему која се може уграђивати на поморске бродове под српском заставом. Поред овог правилника, на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивање усаглашености Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, као надлежно за уређење ове области донеће подзаконски пропис који ће прописати захтеве које треба да испуни поморска опрема пре стављања на тржиште или употребу, као и услове које морају да испуне именована тела.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Није планирана помоћ за израду Правилника, односно његову примену.

3.1.3.12. Жичаре за превоз људи

Преглед стања

До сада област жичара није била регулисана у оквиру надлежности Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и није била регулисана ни једним посебним законом.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Планиране активности у области жичара биће усмерене, како је претходно наведено, на доношење Закона о жичарама у четвртм кварталу 2015. који је у надлежности Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре уз учешће Дирекције за железнице, као и ЈП “Скијалишта Србије“ и стручне јавности.

После доношења овог закона планирано је доношење подзаконских аката којима ће се омогућити спровођење закона. Израда једног броја подзаконских аката ће изискивати имплементацију хармонизованих стандарда из области жичара.

Биће успостављена стална међусобна сарадња између надлежног министарства које доноси закон, Дирекције за железнице и субјеката на које ће се ти прописи примењивати. Такође, планирана је и сарадња са представницима из региона који су већ донели Закон о жичарама усклађен са Директивом 2000/9/ЕЗ, која спада у директиве новог приступа, а све у циљу доношења закона и подзаконских аката који ће са једне стране бити максимално усклађени са законодавством ЕУ, а са друге стране применљиви у нашим условима.

Планирано је и праћење и усклађивање домаћег законодавства са законодавством ЕУ из области жичара ради предузимања правовремених активности у случају промена законодавства ЕУ за шта ће бити надлежно Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре.

Административни капацитети

Транспоноване и имплементација Директиве 2000/9/ЕЗ извршиће се израдом Закона о жичарама и пратећих подзаконских аката, а за спровођење овог процеса је надлежно Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре.

Предвиђено је да се приликом усклађивања будућег закона са наведеном директивом изврши јачање постојећих административних капацитета Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и Дирекције за железнице. Важећом систематизацијом радних места у Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре предвиђено је једно радно место за особу која би се бавила праћењем европских прописа из области жичара и контролом спровођења Закона о жичарама. Такође, у Дирекцији за железнице потребно је предвидети или запослити две особе које ће се бавити издавањем дозвола за рад жичара, водити евиденцију о издатим дозволама, као и другим пословима везаним за жичаре.

Законом може бити предвиђено и формирање Пријављеног тела за оцену усаглашености које би захтевало додатне људске ресурсе.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Чл 77. тач.1. постизање усклађености са техничким прописима Заједнице и европском стандардизацијом, метрологијом, акредитацијом и процедурама оцене усаглашености	Израда Закона о жичарама Израда пратећих подзаконских аката неопходних за спровођење Закона о жичарама и имплементација одговарајућих хармонизованих стандарда из области жичара	МГСИ	2014 – 2015. 2015-2018.
Чл 77. тач.2.а.- Промовисање употребе техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усаглашености	Промовисање одговарајућих хармонизованих стандарда и поступака оцењивања усаглашености путем организовања семинара за све заинтересоване стране које непосредно или посредно примењују Закон о жичарама	МГСИ	2015-2018.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Средства из програма ИПА -Инструмента за предприступну помоћ и коришћење TAIEХ услуга у облику семинара и радионица, студијских посета и посета експерата ће свакако бити неопходна у процесу израде Закона о жичарама, али како се није почело са изра-

дом закона, још увек није одређена динамика и врста помоћи, као ни финансијска средства која ће бити потребна.

3.1.3.13. Грађевински производи

Преглед стања

У области грађевинских производа законодавство Републике Србије није хармонизовано са европским, односно донети су само поједини технички прописи и то: Правилник о техничким и другим захтевима за бетонски челик („Сл. гласник РС”, број 49/11), Правилник о техничким и другим захтевима за хладнообликоване заварене шупље профиле за челичне конструкције од нелегираних и финозрних челика („Сл. гласник РС”, број 49/11) и Правилник о квалитету цемента („Сл. гласник РС”, бр. 34/13 и 44/14). На снази су и раније донети технички прописи: Наредба о обавезном атестирању плоча иверица за општу употребу и грађевинарство („Сл. лист СФРЈ”, број 61/83), Наредба о обавезном атестирању бетонских цеви за канализацију дужине изнад једног метра („Сл. лист СФРЈ”, број 34/85), Наредба о обавезном атестирању додатака бетону („Сл. лист СФРЈ”, број 34/85), Наредба о обавезном атестирању префабрикованих елемената од хелијастог бетона („Сл. лист СФРЈ”, број 34/85), Правилник о техничким нормативима за челичне жице, шипке и ужад за преднапрезање конструкција („Сл. лист СФРЈ”, бр. 41/85 и 21/88), Правилник о техничким нормативима за носеће челичне конструкције („Сл. лист СФРЈ”, број 61/86), Правилник о техничким нормативима за бетон и армирани бетон („Сл. лист СФРЈ”, број 11/87), Наредба о обавезном атестирању фракционисаног каменог агрегата за бетон и асфалт („Сл. лист СФРЈ”, број 41/87), Правилник о техничким нормативима за бетон и армирани бетон справљен са природном и вештачком лакоагрегатном испуном („Сл. лист СФРЈ”, број 15/90), Правилник о обавезном атестирању елемената типских грађевинских конструкција на отпорност према пожару и о условима које морају испуњавати организације удруженог рада овлашћене за атестирање тих производа („Сл. лист СФРЈ”, број 24/90), Правилник о техничким нормативима за зидане зидове („Сл. лист СФРЈ”, број 87/91), Правилник о техничким нормативима за бетон и армирани бетон у објектима изложеним агресивном дејству средине („Сл. лист СРЈ”, број 18/92), Правилник о техничким и другим захтевима за керамичку санитарну опрему („Сл. лист СЦГ”, број 62/04), Правилник о техничким и другим захтевима за опекарске производе од глине и кречносиликатне опеке и блокове, Правилник о техничким и другим захтевима за црепове од глине за преклопно полагање, бетонски цреп и синтероване керамичке кровне плоче и Правилник о техничким и другим захтевима за фасадне пуне опеке од глине, фасадне шупље опеке и блокове од глине и фасадне кречносиликатне пуне и шупље опеке и блокове („Сл. лист СЦГ”, број 53/05), Правилник о техничким и другим захтевима за термоизолационе материјале („Сл. лист СЦГ”, број 54/05), Правилник о техничким и другим захтевима за хидроизолационе материјале и Правилник о техничким и другим захтевима за керамичке плочице („Сл. лист СЦГ”, број 1/06).

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2014. планирано је предузимање Уредбе (ЕУ) 305/2011, односно израда и усвајање Уредбе о грађевинским производима, уз претходно доношење измена и допуна Закона о планирању и изградњи, чије усвајање је планирано до краја септембра 2014. Предузимање Уредбе ће зависити и од планова привреде Републике Србије, зато је у Радној групи за предузимање Уредбе, између осталог, и представник Привредне коморе Србије.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. Године

Планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и одговорних пројектаната и извођача, привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ (у случају промена законодавства ЕУ) у области грађевинских производа, а планирано је и преу-

зимање целокупног броја хармонизованих стандарда и обука за потпуну имплементацију Уредбе о грађевинским производима.

Административни капацитети

У Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Сектору за грађевинске послове и грађевинско земљиште, формирано је Одељење за енергетску ефикасност и грађевинске производе, у оквиру којег је Група за грађевинске производе у којој су запослена два лица са високим образовањем, чији је образовни профил у области грађевинских производа довољан за организовање и праћење израде Уредбе о грађевинским производима. За имплементацију Уредбе, израду подзаконских аката и спровођење прописа биће потребно ојачати административне капацитете, односно запослити још 3 лица.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Чл. 77. ст. 1 постизање усклађености са техничким прописима Заједнице и европском стандардизацијом, метрологијом, акредитацијом и процедурама оцене усаглашености	Преузимање у национално законодавство Уредбе (ЕУ) 305/2011 која се односи на утврђивање хармонизованих услова за стављање и/или испоруку грађевинских производа на тржиште доношењем Уредбе о грађевинским производима.	МГСИ	2015.
	Спровођење надзора над применом техничког прописа ради пуне имплементације.	МГСИ, МТТТ	2015.-2018.
	Праћење и усклађивање домаћег законодавства ЕУ у области грађевинских производа.	МГСИ	2014.-2018.
Чл. 77. ст. 2. тач. а) промовисање употребе техничких прописа заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усаглашености	Спровођење обуке о примени Уредбе о грађевинским производима којом је преузета европска уредба (за произвођаче грађевинских производа, органе инспекцијског надзора, одговорне пројектанте и извођаче радова, запослене у локалним самоуправама и друге заинтересоване стране)	МГСИ	2015.-2018.
Чл. 77. ст. 2. тач. б) пружање помоћи за подстицање развоја инфраструктуре квалитета: стандардизације, метрологије акредитације и оцене усаглашености	Припрема програма и пројеката за унапређење спровођења инспекцијског надзора у области грађевинских производа	МГСИ, МТТТ	2015.-2018.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Доношење Уредбе о грађевинским производима ће бити подржано имплементацијом пројектом ИПА „Анализа тржишта грађевинских материјала и производа: агрегата за грађевинарство, бетона, армираног и преднапрегнутог бетона, бетонских производа и материјала за

завршну обраду путева“, који се финансира из средстава Пројектног Фонда за институционални развој (*PROFID*), чији буџет износи 25.600,00 ЕУР.

3.1.3.14. Амбалажа и амбалажни отпад

Ова област је обрађена у оквиру тачке 3.27.4. Управљање отпадом.

3.1.3.15. Опрема за личну заштиту

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области личне заштитне опреме у надлежности је МП.

Ова област је уређена Правилником о личној заштитној опреми који је објављен 29. децембра 2011. у „Сл. гласнику РС” број 100/11, ступио је на снагу 6. јануара 2012., а примењује се од 1. јула 2013. Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 89/686/ЕЕЗ о личној заштитној опреми, као и њеним изменама из Директиве 93/68/ЕЕЗ, Директиве 93/95/ЕЕЗ и Директиве 96/58/ЕЕЗ. Приликом израде овог правилника, осим наведених директива ЕУ, узета су у обзир и решења из референтних прописа ЕУ у области техничког законодавства, а нарочито из Одлуке Европског парламента и Савета о заједничком оквиру за трговање производима број 768/2008.

Правилник је праћен списком српских стандарда из области ЛЗО, а последња верзија овог списка објављена је у „Сл. гласнику РС”, број 59/14. Овај списак се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда објављеним у Службеном листу ЕУ.

У периоду након доношења Правилника, одржани су бројни стручни скупови, семинари, округли столови и састанци представника Министарства привреде – Сектора за инфраструктуру квалитета, као органа надлежног за припрему и доношење прописа, са надлежним органима који примењују пропис и другим заинтересованим странама (послодавцима који набављају личну заштитну опрему за своје запослене, представницима тела за оцењивање усаглашености и другим заинтересованима) са темом примене Правилника у пракси. Институт за стандардизацију Србије, у сарадњи са Министарством привреде - Сектором за инфраструктуру квалитета, редовно организује семинаре са темом примене Правилника, уз учешће привредника и других заинтересованих страна.

Министарство привреде - Сектор за инфраструктуру квалитета је припремило и на интернет страницу Сектора поставило Приручник за примену Правилника, као помоћ привредницима, органима тржишног надзора и другима који примењују прописе у овој области.

У 2014. години се не планирају законодавне активности у овој области.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

Планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за ставања ових производа на тржиште односно у употребу.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ из области ЛЗО и у том смислу по усвајању Уредбе Европског парламента и Савета о личној заштитној опреми која за сада егзистира у форми предлога, приступиће се ревизији постојећег Правилника, а планирано је праћење и преузимање целокупног броја хармонизованих стандарда и обука за потпуну имплементацију Правилника.

Планирано је и одржавање промотивних скупова и обука о примени Правилника (семинари за произвођаче личне заштитне опреме, послодавце који набављају личну заштитну опрему за своје запослене, представнике тела за оцењивање усаглашености и друге заинтересоване стране).

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 89/686/ЕЕЗ, односно доношење техничких прописа из области личне заштитне опреме надлежно је Министарство привреде - Сектор за инфраструктуру квалитета. У оквиру овог Сектора, Одељење за техничке прописе и оцењивање

вање усаглашености има укупно осам запослених који покривају укупно 7 прописа којима су преузете европске директиве новог приступа (између осталих и Директива 89/686/ЕЕЗ), 2 прописа којима су преузете ЕУ директиве Старог приступа, а у 2014. планирана је израда још једног прописа којим ће се преузети европска директива старог приступа. Један запослени у Одељењу за техничке прописе и оцењивање усаглашености је ангажован на непосредном праћењу имплементације техничких прописа и стандарда у овој области.

Надзор над применом прописа из области личне заштитне опреме спроводи тржишна инспекција у складу са Законом о тржишном надзору („Сл. гласник РС“ број 92//11).

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Србија ће предузети неопходне мере како би постепено постигла усклађеност са техничким прописима Заједнице и европском метрологијом, и процедурама оцене усаглашености.	Наставак активности на имплементацији Правилника о личној заштитној опреми којим је у национално законодавство транспонована Директива 89/686/ЕЕЗ, као и њене измене из Директиве 93/68/ЕЕЗ, Директиве 93/95/ЕЕЗ и Директиве 96/58/ЕЕЗ	МП	2014–2018.
	именовање тела за оцењивање усаглашености и надзор над радом тела за оцењивање усаглашености	МП	
	спровођење надзора над применом хармонизованог законодавства ради пуне имплементације	МТТ	
	праћење и усклађивање домаћег законодавства са законодавством ЕУ у области личне заштитне опреме (у случају промена законодавства ЕУ),	МП	
	праћење листе ЕУ хармонизованих стандарда и редовно ажурирање листе српских стандарда у складу са листом ЕУ хармонизованих стандарда	МП	
Промовисање употребе техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцену усклађености	спровођење обука о примени правилника којим је транспонована директива ЕУ 89-686 (семинари за произвођаче личне заштитне опреме, послодавце који набављају личну заштитну опрему за своје запослене, представнике тела за оцењивање усаглашености и друге заинтересоване стране)	МП, ИСС	2014–2018.
	Учешиће у превођењу на српски језик стандарда чија примена обезбеђује претпоставку о усаглашено-	ИСС	

	сти		
Пружање помоћи за подстицање развоја инфраструктуре квалитета: стандардизације, метрологије, акредитације и оцењивања усаглашености	припрема програма и пројеката за унапређење спровођење инспекцијског надзора у области личне заштитне опреме	МТТ	2014- 2018.
Промовисање учешћа релевантних тела Србије у раду организација које се баве оцењивањем усаглашености, (на пример, <i>Horizontal Committee of Notified Bodies for PPE</i> итд.)	обезбеђивање услова да тела за оцењивање усаглашености личне заштитне опреме активно учествују у раду организација које се баве оцењивањем усаглашености	МП, АТС	2014-2018.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Област личне заштитне опреме покривена је подршком из следећих пројеката иностране развојне помоћи:

Пројекат *ACCESS II* Немачке организације за развојну помоћ – *GIZ*:

Планирани максималан износ буџета овог пројекта је оквирно 3.000.000,00 ЕУР.

Овим пројектом пружиће се подршка за јачање капацитета АТС-а у смислу припреме шема и процедура за акредитацију тела за оцењивање усаглашености за потребе именована, у вредности од око 20.000,00 ЕУР, у току 2015-2016.

У оквиру Програма ИПА 2013 – Инструмент за претприступну помоћ, планиран је и у припреми је *IPA TWINNING PROJECT FICHE - Support to industry development through strengthening capacities of authorities in charge of National Quality Infrastructure (NQI) and providers of conformity assessment (CA) services* као техничка подршка намењена јачању система оцењивања усаглашености у РС.

Планирани максималан износ буџета овог пројекта је 1.000.000,00 ЕУР, од тога *TWINNING* уговором планирано је да се обезбеди 900.000,00 ЕУР, а 100.000,00 ЕУР биће обезбеђено из националних извора.

Један од циљева овог пројекта је побољшано спровођење техничког законодавства даљим усклађивањем са законодавством ЕУ и јачањем капацитета Сектора за инфраструктуру квалитета путем пружања услуга, односно пружања помоћи индустрији.

Такође, један од циљева овог пројекта је ојачати капацитете институција инфраструктуре квалитета и тела за оцењивање усаглашености (ТОУ) за спровођење техничких прописа и стандарда, посебно у секторима потенцијалних *АСАА*.

У оквиру овог пројекта, планирано је спровођење две активности које се односе на област личне заштитне опреме, а све са циљем промоције техничког законодавства, односно овог прописа.

Једна од планираних активности је организовање ТВ кампања упућених пре свега привредним субјектима и потрошачима, о значају Новог приступа, техничких прописа, СЕ означавању. За спровођење ове активности на подручју личне заштитне опреме планирано је издвојити око 1.146.400,00 РСД/10.000,00 ЕУР (од укупно планираних 100.000,00 ЕУР) из националних извора, у периоду 2015-2016. године.

Друга планирана активност односи се на организовање инфо сесија о значају испуњавања техничких захтева за производе где би циљна група била пре свега индустрија. За спровођење ове активности на подручју личне заштитне опреме планирано је издвојити око 1.719.600,00 РСД/15.000,00 ЕУР из буџета пројекта у периоду 2015-2016. године.

3.1.4. Процедурална питања

Поступци обавештавања и нотификације

Преглед стања

Уредба о поступку пријављивања и начину информисања који се односе на техничке прописе, оцењивање усаглашености и стандарде („Сл. гласник РС”, број 45/10) је у потпуности усклађена са Директивом 98/34/ЕЗ која је допуњена Директивом 98/48/ЕЗ, које прописују поступак пружања информација у области техничких прописа и стандарда и правила о услугама информационог друштва, донете ради спречавања креирања препрека за трговину на јединственом тржишту ЕУ.

Циљ Уредбе је такође да се обезбеди ефикасно спровођење Споразума о техничким препрекама трговини Светске трговинске организације (ТБТ Споразум) и регионалног ЦЕФТА споразума. Почетком 2012, у оквиру ЦЕФТА, започет је процес пријављивања домаћих техничких прописа у фази припреме који је настављен и током 2013. и 2014, а преко Инфо-центра Сектора за инфраструктуру квалитета МП Република Србија је вршила пријављивање нацрта техничких прописа из РС. Такође је у оквиру ЦЕФТА региона интензиван рад на успостављању система објављивања и обраде иностраних нотификација о нацртима техничких прописа других држава преко ЦЕФТА ТБТ портала, који је у завршној фази развоја. У МП је у 2013. и током прве половине 2014. рађено на дефинисању процедура за обраду иностраних нотификација, за њихово евентуално превођење, достављање надлежним министарствима, привредним коморама, удружењима, произвођачима, прикупљање коментара и формирање националног става о нотификованом техничком пропису.

У складу са Правилником о садржини и начину вођења регистара који се односе на техничке прописе („Сл. гласник РС”, број 33/10) у електронском облику, као јавна књига, води се регистар техничких прописа, техничких прописа у припреми, именованих тела за оцењивање усаглашености, као и регистар признатих иностраних исправа о усаглашености.

За потребе обавештавања и нотификације техничких прописа развијен и апликативни софтвер под називом „ТЕХНИС” који се састоји од електронске базе података и интернет портала (www.tehnis.privreda.gov.rs) који је публикован 2011. Портал ТЕХНИС Информативног центра за техничке прописе, заједно са електронским регистрима који се односе на техничке прописе и именована/овлашћена тела за оцењивање усаглашености, представља основу и алат за рад Инфо-центра, како у погледу информисања тако и у погледу пријављивања техничких прописа у припреми.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

У 2014. планира се унапређење рада Информативног центра иновирањем апликативног софтвера и успостављањем интерних процедура за пријављивање, односно управљање иностраним нотификацијама, као и даља едукација запослених у Информативном центру МП.

Током 2015. планира се рад на ревизији постојеће Уредбе у смислу усаглашавања са Уредбом (ЕЗ) 1025/2012, којом су измењене одредбе Директиве 98/34/ЕЗ о пријављивању стандарда. Такође ће се размотрити све могућности како би се обезбедио основ да технички пропис не може бити донет без претходно спроведеног поступка нотификације тог прописа.

Ради ефикасне примене прописа који се односе на пријављивање техничких прописа у фази припреме, неопходна ће бити даља едукација свих органа који учествују у изради и доношењу техничких прописа. Такође ће се радити на едукацији привредних субјеката и њихових удружења односно јачању сарадње са министарствима и другим организацијама надлежним за израду и примену техничких прописа, а извршиће се и анализа потреба за јачањем институционалне структуре ради евентуалног формирања међуресорног тела које би разматрало иностране нотификације прописа, заузимало национални став о њима и у оквиру кога би се усаглашавали коментари на нацрте иностраних техничких прописа.

Ради припреме за имплементацију Уредбе ЕУ 764/2008/ЕЗ предвиђено је да се у Сектору за инфраструктуру квалитета МП, у оквиру постојећег Инфо-центра, успостави оперативна Контактна тачка за већину индустријских производа из нехармонизованог подручја. Сектор за инфраструктуру квалитета ће координирати активности на успостављању функционалне мреже контактних тачака за производе ради пружања информација о садржини аутохтоних национал-

них техничких прописа, као и јачању њихове сарадње у циљу међусобног умрежавања. Паралелно са тим, у оквиру исте организационе јединице МП радиће се на успостављању система континуираног преиспитивања свих важећих техничких прописа како би се осигурало да се националним техничким прописима системски управља, ради отклањања постојећих, односно предупређења будућих техничких препрека у трговини.

Административни капацитети

У складу са Законом о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености МП је успоставило Информативни центар који је надлежан за пружање информација о техничким прописима и са њима повезаним поступцима оцењивања усаглашености, као и за пријављивање техничких прописа у припреми у складу са правилима СТО, ЦЕФТА и Директивом 98/34/ЕЗ. Даном уласка у СТО и ЕУ, Информативни центар ће бити у потпуности оперативан у смислу пријављивања техничких прописа у припреми.

Информативни центар надлежан за пружање информација о техничким прописима, као и за пријављивање техничких прописа у припреми (*TBT Enquiry point*), формиран је у Одељењу за регистре, пројекте и сарадњу са међународним организацијама, Сектора за инфраструктуру квалитета МП и у њему двоје запослених, поред других послова, обављају и послове који се односе на информисања и нотификацију (отприлике са трећином радног времена).

Како би даном уласка у СТО и ЕУ, Информативни центар у потпуности био оперативан предвиђа се формирање посебне организационе јединице од троје запослених, у којој би један запослени био задужен за вођење 8 регистара који представљају основ за рад Инфо-центра, а по један за обавештавање и пријављивање техничких прописа према СТО, односно за примену Директиве 98/34/ЕЗ и Уредбе 764/2008/ЕЗ.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Обавеза из ССП-а	Мере	Надлежно тело	Временски рок
Србија ће предузети неопходне мере како би постепено постигла усклађеност са техничким прописима Заједнице и европском метрологијом, и процедурама за оцењивање усаглашености.	Доношењем Уредбе о поступку пријављивања и начину информисања који се односе на техничке прописе, оцењивање усаглашености и стандарде („Сл. гласник РС”, број 45/10) Србија је предузела неопходне мере за потпуно усклађивање са Директивама 98/34/ЕЗ и 98/48/ЕЗ којима се прописује поступак пружања информација у области техничких прописа и стандарда и правила о услугама информационог друштва.	МП	Децембар 2015.
	Планира се ревизија постојеће Уредбе у смислу усаглашавања са Уредбом (ЕЗ) 1025/2012	МП	2016/2017.
	Успостављање Контактне тачке за индустријске производе из нехармонизованог подручја и система контактних тачака	МП	2017/2018
	Успостављање система континуираног преиспитивања свих важећих техничких прописа		

Промовишу употребу техничких прописа Заједнице, европских стандарда и поступака за оцењивање усаглашености	Путем обука за надлежна министарства и привредне субјекте у току 2013. године упознате су надлежне институције о обавези пријављивања техничких прописа у припреми, а привредни субјекти о значају коришћења информација из регистра важећих и техничких прописа у припреми; Ова активност ће се континуирано спроводити и у периоду од 2014. до 2018. године	МП	2014 – 2018. 3 обуке годишње
Пруже помоћ за подстицање развоја инфраструктуре квалитета: стандардизације, метрологије, акредитације и оцењивања усаглашености	припрема тренинга за запослене у Информационом Центру МП, Сарадња са Шведским националним одбором за трговину у циљу преношења искуства у функционисању тзв. контактне тачке за производе - расписивање позива за Твининг пројекат (део пројекта намењен је јачању Инфо центра)	МП у сарадњи са МТТТ МП у сарадњи са ЦФЦУ	2015.
Промовишу учешће релевантних тела Србије у раду ЕУ институција	- учешће представника Информационог центра МП у раду радних група и комитета Европске Комисије, који се баве отклањањем техничких препрека трговини и спровођењем уредбе 764/08 ЕЗ, директиве 98/34/ЕЗ и сл.	МП	2014-2018. 6 учешћа на састанцима годишње

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Подршка за ревизију Уредбе којом је транспонована директива 98/34/ЕЗ, за јачање капацитета Инфо-центра за пуну примену ове директиве у погледу нотификације и обавештавања о техничким прописима, као и за успостављање Контактне тачке за производе према Уредби 764/2008/ЕЗ обезбеђена је из следећих пројеката иностране развојне помоћи:

- 1) Пројекат Твининг „*Подршка развоју индустрије јачањем капацитета органа надлежних за инфраструктуру квалитета и пружаоца услуга оцењивања усаглашености*” ИПА 2013 (укупна вредност пројекта 900.000,00 ЕУР ЕУ + 100.000,00 ЕУР РС). У оквиру овог пројекта предвиђено је јачање капацитета Инфо центра, успостављање Контактне тачке за индустријске производе из нехармонизованог подручја, јачање међуресорне сарадње свих релевантних органа, подизање свести и обуке тих органа и привредних субјеката и сл, у вредности од око 100.000,00 ЕУР. Реализација овог пројекта очекује се у току 2015.
- 2) Пројекат *ACCESS II* Немачке организације за развојну помоћ – *GIZ*:
Овим пројектом пружиће се подршка за ревизију законодавства (постојеће Уредбе ради усклађивања са европском Уредбом 1025/2012), унапређење примене Уредбе, у вредности од око 30.000,00 ЕУР, у току 2014. и 2015.
Пројектом су предвиђене и промотивне активности за органе управе и привредне субјекте, припрема и штампање приручника и других публикација, одржавање обука из ове области, у вредности од око 15.000,00 ЕУР, у току 2015. и 2016.
- 3) У току су консултације са другим билатералним донаторима о преношењу искустава држава чланица о организацији и раду Инфо-центра за техничке прописе (Шведска и Република Чешка).

Оружје

Преглед стања

Закон о оружју и муницији, уређује набављање, држање, ношење, промет, превоз, поправљање и преправљање оружја, делова за оружје и муницију. Одредбе закона односе се и на странце настањене у Србији. Овим законом су прописани прекршаји и преступи за повреде одредби наведеног закона. На основу Закона о оружју и муницији донета су три правилника којима се уређује поступак обуке у руковању ватреним оружјем, поступак смештаја и чувања оружја и муниције и прописани обрасци.

Закон о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције, регулише услове и начин испитивања, обележавања и жигосања оружја, муниције, елемената муниције и направа пре стављања у промет. На основу Закона о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције донет је правилник којим се ближе уређују испитивање и контрола, начин жигосања и обележавања ватреног оружја и муниције и одређују се знакови за жигосање и обележавања.

Тренутно су на снази Закон о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције и Закон о испитивању ручног ватреног оружја, направа и муниције. Република Србија није члан Сталне међународне комисије за испитивање ручног ватреног оружја СР.

Кривични законик, садржи одредбе којима се санкционише, недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја, израђивање и набављање оружја и средстава за извршење кривичног дела, недозвољена производња, промет и држање оружја чија је употреба забрањена и кршење уведених санкција од стране међународних организација.

Законом о оружју и муницији предвиђено је да се прометом оружја, делова за оружје и муниције могу бавити предузећа и радње које пре уписа у судски регистар, односно регистар радњи за то добију одобрење Министарства унутрашњих послова. Одобрење Министарство унутрашњих послова ће издати:

- 1) ако су испуњени просторни и технички услови за смештај и чување којима се обезбеђује да оружје, делови за оружје и муниција не дођу у посед неовлашћених лица и не угрозе безбедност људи и објеката.
- 2) ако одговорно лице у предузећу, односно власник предузећа или радње и лице које непосредно рукује оружјем, деловима за оружје и муницијом испуњава услове који су предвиђени Законом о оружју и муницији.

За промет оружја, делова за оружја и муниције између предузећа, односно радњи потребно је посебно одобрење Министарства унутрашњих послова.

Важећи Закон о оружју и муницији и важећи Закон о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције су делимично усклађени са одредбама прописа Европске уније. У процедури израде налазе се Нацрт новог закона о оружју и муницији и Нацрт новог закона о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја, направа и муниције који ће се усклађивати са међународним прописима, и то са:

- Council Directive 91/477/EEC of 18 June 1991 on control of the acquisition and possession of weapons о контроли набавке и поседовања оружја (Celex 31991L0477)
- Directive 51/2008 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 (32008L0051);
- Протокол против незаконите производње и промета ватреним оружјем, његовим деловима, склоповима и муницијом
- Међународни уговор о узајамном признавању жигова за ручно ватрено оружје (Бриселска конвенција од 01.07.1969).

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године

У циљу усклађивања са прописима Европске уније, Министарство унутрашњих послова као своје краткорочне циљеве и приоритете има:

- Усвајање и примену Нацрта новог закона о оружју и муницији.
- Обучавање запослених на пословима контроле стрелачког и лаког оружја.

- Усвајање и примену Нацрта новог Закона о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја, направа и муниције.

У оквиру средњорочних циљева, ово министарство планира:

- Доношење нових подзаконских аката.
- Развијање и унапређење поступака, инфраструктурних услова и кадровских капацитета за складиштење стрелачког и лаког оружја и муниције у складу са међународним стандардима.

Као дугорочне циљеве ово министарство планира:

- Обезбеђивање материјалних средстава за прикупљање и складиштење стрелачког и лаког оружја и муниције.
- Легализацију (амнестију) оружја.
- Идентификацију и прикупљање вишка оружја.
- Стварање механизма за безбедно уклањање вишка оружја.
- Успостављање и развијање сарадње са локалном заједницом, ради што бољег спровођења наведених циљева.
- Јачање сарадње на националном и интернационалном нивоу, приоритетно са државама региона, у складу са постојећим међународним документима.

Административни капацитети

Послови који се односе на извршење Закона о оружју и муницији на нивоу Министарства унутрашњих послова организовани су у Дирекцији полиције, Управи за управне послове, као и у полицијским управама и полицијским станицама са укупно 331 полицијским службеником.

Послови који се односе на извршење Закона о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја, направа и муниције и Закона о оружју и муницији у делу који се односи на превоз оружја и муниције на нивоу Министарства унутрашњих послова организовани су тако да се обављају у Сектору за ванредне ситуације, као и у Управама за ванредне ситуације и Одељењима за ванредне ситуације са укупно 28 полицијских службеника.

Министарство унутрашњих послова, Дирекција полиције, Управа криминалистичке полиције обавља послове сузбијања кријумчарења оружја и опасних материја у седишту министарства са укупно 5 полицијских службеника, док ове послове у полицијским управама обављају полицијски службеници криминалистичке полиције.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању за период 2014-2018. године

Напомена: Обавеза сарадње страна у спречавању и борби против организованог криминала и недозвољене трговине оружјем, која је предвиђена чланом 86. тачка 1ж ССП-а, била је предмет излагања у склопу билатералног скрининга за Поглавље 24.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Коришћење услуга које пружа *TAIEX* и *SEESAC* за организовање студијских посета, радионица, семинара и других видова сарадње које би биле од помоћи у поступку усклађивања националног законодавства са прописима ЕУ као и у спровођењу истих.

3.2. Слобода кретања радника

3.2.1. Приступ тржишту рада

Преглед стања

Слобода кретања радника регулисана је Директивом 2004/38/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године и Уредбом 492/2011 Европског парламента и Савета од 26. новембра 2012. године.

Област запошљавања и рада страних држављана регулисана је савезним **Законом о условима за заснивање радног односа са страним држављанима** („Службени лист СФРЈ”, бр. 11/78 и 64/89; „Службени лист СРЈ”, број 42/92). У складу са овим Законом страни држав-

љани могу засновати радни однос ако имају одобрење за стално настањење, односно за привремени боравак у Републици Србији и ако добију одобрење за заснивање радног односа. Страни држављани могу засновати радни однос са организацијом, односно послодавцем, без одобрења за заснивање радног односа и без јавног оглашавања, ако имају одобрење за привремени боравак или стално настањење у Републици Србији и ако радни однос заснивају за обављање стручних послова утврђених уговором о пословно-техничкој сарадњи, о дугорочној производној кооперацији, о преносу технологије и о страним улагањима.

У периоду од 1. јануара 2013. до 31. децембра 2013. године Национална служба за запошљавање укупно је издала 2.856 радних дозвола за запошљавање странаца, и то 2.784 странцима на привременим боравком, а 72 странцима на сталном боравку.

У складу са **Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености** („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 88/10) послове посредовања за запошљавање у иностранству и обезбеђивање заштите лица у поступку запошљавања у иностранству обављају Национална служба за запошљавање и приватне агенције за запошљавање. Национална служба и приватне агенције за запошљавање пружају обавештења о могућностима и условима за запошљавање у иностранству, условима рада и живота, правима и обавезама на раду, о облицима и начину заштите у складу са уговором о запошљавању у иностранству, као и о правима по повратку са рада из иностранства, у складу са законом.

Имајући у виду одредбе закона, у току 2013. године је посредством Националне службе за запошљавање, након спроведених поступака посредовања у запошљавању на захтев страних послодаваца, запослено укупно 77 држављана Републике Србије у иностранству (СР Немачка, Уганда, Јапан и Либија). У периоду јул – децембар 2013. године, на основу извештаја агенција за запошљавање у иностранству се запослило 263 лице код иностраних послодаваца.

Административни капацитети

Област запошљавања у надлежности је Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, Националне службе за запошљавање и агенција за запошљавање које имају дозволу министарства надлежног за послове запошљавања.

На пословима миграција и запошљавања у иностранству у оквиру Сектора за запошљавање Министарства рада, запошљавања и социјалне политике систематизовано је једно извршилачко место за миграције и једно извршилачко место за надзор над агенцијама за запошљавање. Одређени број извршилаца у Сектору за запошљавање распоређених на друге послове укључују се у обуке ради едукације у области кретања радника.

У Дирекцији Националне службе за запошљавање, у оквиру Одељења за спровођење међудржавних споразума и накнада, обављају се послови заштите грађана који се запошљавају у иностранству и запошљавање страних држављана и на тим пословима ради 5 запослених. У филијалама Националне службе за запошљавање послове посредовања при запошљавању у иностранству и запошљавање страних држављана обављају саветници за запошљавање.

У оквиру Националне службе за запошљавање отворени су Миграциони сервисни центри, и то у Београду, Нишу, Новом Пазару, Новом Саду, Краљеву, Крушевцу и Бору. У овим центрима запослени – саветници у миграционим сервисним центрима су обучени за рад, како би се обезбедиле информације, давали савети и упутства мигрантима и потенцијалним мигрантима о ризицима илегалне миграције и о могућностима за запошљавање у земљи и иностранству у оквиру легалних миграција, ради смањивања ризика нелегалних миграција.

У Републици Србији тренутно постоји 64 приватних агенција за запошљавање. У складу са Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености, надзор над радом Националне службе за запошљавање и агенција за запошљавање врши Министарство рада, запошљавања и социјалне политике.

Преглед приоритета за 2014. годину

До краја 2014. године приоритет у погледу усклађивања законодавства у области приступа тржишту рада представљаће усвајање новог **Закона о запошљавању странаца**.

Новим законом о запошљавању странаца извршиће се усклађивање са Директивом 2004/38/ЕС Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године о праву држављана Уније и чланова њихових породица на слободу кретања и боравка на територији држава чла-

ница и Уредбом Савета 2011/492/ЕЗ од 5. априла 2011 о слободи кретања радника у Унији, што подразумева омогућавање држављанима држава чланица слободан приступ тржишту рада у Републици Србији. Мере које се буду усагласиле са Директивом 2004/38 и Уредбом 492/2011, примењиваће се само на држављане чланица ЕУ, и то када Република Србија буде пуноправни члан Европске уније.

Такође, новим законом о запошљавању странаца извршиће се делимично усклађивање са Директивама ЕУ које се првенствено односе на кретање и боравак странаца, међутим делом се везују и за могућност запошљавања и обезбеђивања остваривања права на рад под одговарајућим условима (Директива Савета 2001/55/ЕЗ од 20. јула 2001 о минималним стандардима за пружање привремене заштите у случају масовног прилива расељених лица и мере за промовисање равнотеже напора између држава чланица у добијању тих лица и имајући последице истих; Директива Савета 2003/109/ЕЗ од 25. новембра 2003. године о положају држављана трећих држава са дугорочним држављанством; Директива Савета 2004/81/ЕЗ од 29. априла 2004. године о издавању боравишних дозвола резидентима трећих земаља који су жртве трговине људима или илегалних имиграција, који сарађују са надлежним органима; Директива Савета 2004/114/ЕЗ од 13 децембра 2004. године о условима пријема држављана трећих земаља за потребе студија, учесника размене, неплаћених обука или добровољних услуга; Директива Европског парламента и Савета 2009/52/ЕЗ од 18. јуна 2009. године о обезбеђивању минималних стандарда у области санкција и мера против послодаваца који запошљавају држављане трећих држава са илегалним боравком; Директива Савета 2011/95/ЕЗ од 13. децембра 2011. године о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или лица без држављанства као корисника међународне заштите, о јединственом статусу за избеглице или лица под супсидијарном заштитом и садржај одобрене заштите; Директива Савета 2013/33/ЕЗ од 26. јуна 2013 о полагању стандарда за пријем тражилаца међународне заштите.

Овим прописом извршиће се и усклађивање са одговарајућим ратификованим конвенцијама Међународне организације рада број 97 о миграцији у циљу запошљавања („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори и други споразуми”, број 5/68), Законом о ратификацији Конвенције 143 о миграцијама у условима злоупотребе и унапређењу једнаких могућности и третмана радника миграната, усвојене на шездесетом заседању Генералне конференције Међународне организације рада („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори”, број 12/80), као и захтевима Светске трговинске организације када је у питању слобода кретања радника у области запошљавања.

Такође, у 2014. години се планира обједињавање понуде (оглашене преко приватних агенција за запошљавање и преко Националне службе) слободних послова на порталу Националне службе за запошљавање.

У оквиру треће компоненте пројекта „Подршка креирању политике запошљавања засноване на подацима” (ИПА 2011), планирана је израда нове Националне класификације занимања и њена хармонизација са међународним стандардом ISCO-08.

Мере планиране за период 2014-2018

У наредном периоду, у погледу усклађивања законодавства са релевантним прописима ЕУ, очекује се рад на заокруживању законодавног оквира кроз усвајање подзаконских аката за примену новог Закона о запошљавању странаца. Приликом доношења Закона о запошљавању странаца извршено је усклађивање домаћег законодавства са прописима Европске уније, тј. са следећим директивама: Директивом 2004/38/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године о праву држављана Уније и чланова њихових породица на слободу кретања и боравка на територији држава чланица; Директива Савета 2001/55/ЕЗ од 20. јула 2001 о минималним стандардима за пружање привремене заштите у случају масовног прилива расељених лица и мере за промовисање равнотеже напора између држава чланица у добијању тих лица и имајући последице истих; Директива Савета 2003/109/ЕЗ од 25. новембра 2003. године о положају држављана трећих држава са дугорочним држављанством; Директива Савета 2004/81/ЕЗ од 29. априла 2004. године о издавању боравишних дозвола резидентима трећих земаља који су жртве трговине људима или илегалних имиграција, који сарађују са надлежном органима; Директива Савета 2004/114/ЕЗ од 13 децембра 2004. године о условима пријема држављана трећих земаља за потребе студија, учесника размене, неплаћених обука или добро-

вољних услуга; Директива Европског парламента и Савета 2009/52/ЕС од 18. јуна 2009. године о обезбеђивању минималних стандарда у области санкција и мера против послодаваца који запошљавају држављане трећих држава са илегалним боравком; Директива Савета 2011/95/ЕЗ од 13. децембра 2011. године о стандардима за квалификацију држављана трећих земаља или лица без држављанства као корисника међународне заштите, о јединственом статусу за избеглице или лица под супсидијарном заштитом и садржај одобрене заштите; Директива Савета 2013/33/ЕЗ од 26. јуна 2013 о полагању стандарда за пријем тражилаца међународне заштите

Предузеће се и низ активности у циљу јачања институционалних капацитета за будуће учешће Националне службе за запошљавање у ЕУРЕС-у. У том смислу, планира се развој административних и техничких ЕУРЕС структура унутар Националне службе за запошљавање уз подршку пројекта ЕУ, уз отворену могућност да се наведено спроведе и у оквиру Асоцијације јавних служби за запошљавање Југоисточне Европе.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП)

Посебним Насловом V ССП-а уређено је Кретање радника, пословно настањивање, пружање услуга, кретање капитала, где су дате основе за уређивање положаја радника и чланова њихових породица, приступ стручном усавршавању, пословном настањивању, положај привредних друштава и њиховог пословања, кретања кључног особља и физичких лица која пружају услуге. ССП-ом се изричито предвиђа обавеза да се у договореним роковима усклади домаће законодавство са прописима који спадају у правне тековине Европских заједница. У том смислу, акценат за наредни период ће бити доношење новог Закона о запошљавању странаца, којим ће се извршити усклађивање са релевантним прописима ЕУ.

Такође, слободно кретање радника је једна од четири слободе на којима је Европска заједница основана 1957. године. Чланом 45. Уговора о функционисању ЕУ наводи се да се слобода кретања радника обезбеђује у оквиру ЕУ, као и да таква слобода кретања повлачи укидање било какве дискриминације засноване на националности између радника држава чланица по питању запослења, накнада и других услова рада и запошљавања.

3.2.2. Координација система социјалне сигурности

Преглед стања

Систем социјалног осигурања у Републици Србији обухвата пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање, осигурање за случај незапослености, а у ширем смислу, и право на дечји додатак, односно све гране социјалног осигурања које су обухваћене основним прописима Европске Уније (Уредба Савета бр. 883/2004 о координацији националних система социјалног осигурања у земљама ЕУ, Уредба Савета број 987/2009 за спровођење Уредбе 883/2004).

Законски оквир система социјалног осигурања у оквиру слободе кретања радника представљају билатерални уговори о социјалној сигурности, којима се врши координација система социјалне сигурности.

Република Србија примењује уговоре о социјалној сигурности са 28 држава, од чега 19 са државама Европске уније (Аустрија, Кипар, Словачка, Велика Британија, Луксембург, Француска, Мађарска, Данска, Бугарска, Чешка, Италија, Немачка, Шведска, Словенија, Холандија, Пољска, Белгија, Румунија, Хрватска).

Већина ових уговора је закључена у време постојања Југославије, па их Република Србија примењује као правни следбеник у односу на међународне уговоре. Одређени уговори (старије конвенције закључене у време бивше Југославије) заснивају се на принципу држављанства, односно примењују се на држављане држава уговорница и чланове њихових породица. Сви уговори закључени у последњих 20 година заснивају се на начелу осигурања, односно примењују се на сва лица која јесу или су била обухваћена законодавством уговорне стране, као и на чланове породице тих лица. Ови уговори засновани су на основним-принципима и начелима садржаним у релевантним прописима ЕУ, као што су: начело сабирања периода осигурања за остваривање права из социјалног осигурања, једнак третман држављана земаља уговорница, изједначеност територија држава уговорница, начело очувања стечених права, начело

исплате пензија на територији друге државе уговорнице, начело *pro rata temporis* – одређивања сразмерног дела давања, итд.

Поступак координације осигурања за случај незапослености се обавља применом билатералних споразума о социјалном осигурању. Национална служба за запошљавање је надлежна за решавање по захтеву за остваривање права на новчану накнаду за случај незапослености и надлежна је за спровођење и тумачење правних прописа из области осигурања за случај незапослености. Основ за овакво поступање садржан је у Закону о запошљавању и осигурању за случај незапослености, којим је прописано да незапослени има право на новчану накнаду по основу престанка радног односа у иностранству у складу са међународним споразумом.

У примени билатералних споразума о социјалном осигурању које је Република Србија потписала са другим државама, у 2013. години формиран је 1621 предмет за покретање поступка потврђивања периода осигурања и коришћења права на новчану накнаду по основу незапослености који су упућени у друге државе уговорнице. На упућене захтеве, државе уговорнице су доставиле 1955 потврда о периодима осигурања оствареним у тим државама. Из држава уговорница примљено је 663 захтева за потврђивање периода осигурања у Републици Србији. Поводом примљених захтева, издато је укупно 869 потврда по захтевима упућеним 2013. године, а по захтевима из 2011. и 2012. године издате су 62 потврде. Када је реч о осталим захтевима поступак провере периода осигурања у РФ ПИО је још у току.

Редовно су давана упутства и мишљења о спорним питањима која се појављују у раду, како сарадницима на пословима остваривања права из осигурања тако и незапосленим лицима.

Основни прописи који регулишу право на социјалну заштиту радника миграната у Републици Србији су Закон о социјалној заштити и Закон о финансијској подршци породици са децом.

Законом о социјалној заштити обезбеђена је забрана дискриминације корисника социјалне заштите по основу расе, пола, старости, националне припадности, социјалног порекла, сексуалне оријентације, вероисповести, политичког, синдикалног или другог одређења, имовног стања, културе, језика, инвалидитета, природе социјалне искључености или другог личног својства (члан 25.).

Законска и подзаконска акта којима се уређује област социјалне заштите садрже одредбе које јасно указују на недискриминаторни дух ових докумената и снажно одређење којим се сузбија сваки облик дискриминаторног поступања или опхођења. Ово је посебно значајно, имајући у виду да значајан број корисника социјалне заштите припада посебно осетљивим групама грађана, често вишеструко дискриминисаним по различитим, удруженим основама.

И *Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад* („Сл. гл. РС” бр 59/08, 37/10, 39/11 и 01/12), прописано је поштовање људских права и достојанства корисника (члан 6.) као и заштита од дискриминације (члан 7.). Наиме, центар за социјални рад је дужан да заступа интересе и права корисника и да обезбеди једнак приступ услугама за које је надлежан свим грађанима, независно од етничких, културних, верских, родних или социо-економских разлика, инвалидитета и сексуалне оријентације.

Чланом 6. Закона о социјалној заштити одређено је да су корисници социјалне заштите држављани Републике Србије. Такође, *корисници социјалне заштите могу бити и страни држављани и лица без држављанства*, у складу са законом и међународним уговорима.

Права на финансијску подршку породици са децом од општег интереса о чијем обезбеђивању се стара Република, према *Закону о финансијској подршци породици са децом*, су: накнада зараде за време породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета; родитељски додатак; дечји додатак; накнада трошкова боравка у предшколској установи за децу без родитељског старања; накнада трошкова боравка у предшколској установи за децу са сметњама у развоју. О обезбеђивању права на регресирање трошкова боравка у предшколској установи деце из материјално угрожених породица стара се општина односно град, у складу са овим законом (члан 9).

Такође, истим законом дефинисана је накнада зараде за време породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета.

На састанку билатералног скрининга Преговарачке групе 2, представницима ЕК појашњено је да су сва породична давања, осим права на накнаду зараде за време породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета, условљена

поседовањем држављанства Републике Србије, те је овом делу потребно хармонизовати се са прописима ЕУ.

С тим у вези, у току је рад на Изменама и допунама закона о финансијској подршци породици са децом, које према плану треба да буду усвојене до краја 2014. године. Оне ће укључивати и став Европске комисије дат током билатералног скрининга, да се право дечији и родитељски додатак више не може условљавати поседовањем држављанства, с обзиром да је реч о породичним давањима. Сходно томе, Закон ће бити усклађен са Уредбом ЕЗ број 883/2004 од 29. априла 2004. о координацији система социјалне сигурности.

Административни капацитети

У систему социјалне сигурности, надлежни органи су: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (за област пензијског и инвалидског осигурања, осигурања за случај незапослености, материнства и породичних давања) и Министарство здравља (за област здравственог осигурања).

Надлежне институције за спровођење билатералних споразума о социјалној сигурности су: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, Републички фонд за здравствено осигурање и Национална служба за запошљавање, као надлежни носиоци и Завод за социјално осигурање, као орган за везу у примени билатералних уговора о социјалној сигурности.

Министарство рада, запошљавања и социјалне политике и Канцеларија за људска и мањинска права су, у оквиру имплементације Стратегије за интеграцију Рома, израдили и дистрибуирали лифлет под називом „Остани у својој земљи“ у коме се детаљно објашњавају све врсте помоћи и подршке које се могу *остварити у центрима за социјални рад* у Републици Србији, а који су намењени потенцијалним тражиоцима азила у земљама ЕУ.

Мере планиране за период 2014-2018

У наредном периоду, приоритети ће бити регулисање односа у области социјалне сигурности, кроз закључивање билатералних уговора са државама чланицама ЕУ са којима они сада не постоје.

Такође, јачаће се капацитети надлежних органа и осталих надлежних институција даљим усавршавањем запослених, пре свега кроз упознавање са релевантним прописима ЕУ и унапређењем система информационих технологија. С обзиром на то да ће се приступањем ЕУ повећати и обим посла у оквиру надлежности ових органа и институција због координације система социјалне сигурности са већим бројем држава у односу на тренутно стање, биће потребно и повећање броја извршилаца на овим пословима.

Активности везане за измену Закона о социјалној заштити и Закона о финансијској подршци породици са децом у погледу усаглашавања са прописима ЕУ који се тичу држављанства као услова за стицање одређених права.

За период 2015-2018. поред регулисања односа у области социјалне сигурности кроз закључење билатералних уговора са државама чланицама ЕУ са којима до сада нису уређени односи, планира се усклађивање домаћих прописа из области здравственог осигурања и здравствене заштите са правном тековином ЕУ (Уредба Савета бр. 883/2004 о координацији националних система социјалног осигурања у земљама ЕУ). Ова усклађивања вршиће се до краја 2014. године, кроз доношење измена Закона о пензијском и инвалидском осигурању, усмерених ка повећању финансијске одрживости обавезног осигурања, као дела пензијског система, што је у склопу мера фискалне консолидације државе.

3.3. Право пословног настањивања и слобода пружања услуга

У погледу права пословног настањивања и слободе пружања услуга, обавеза Републике Србије је усклађивање домаћих прописа са Директивом Европског парламента и Савета 2006/123/ЕЗ о услугама на унутрашњем тржишту и њена потпуна имплементација.

3.3.1. Пословно настањивање

Преглед стања

Услуге, које су предмет Директиве 2006/123/ЕЗ, нису регулисане посебним прописом у законодавству Републике Србије, већ се на њих примењује Закон о трговини и општи прописи који регулишу пословно настањивање, а који су обрађени у Поглављу 6 – Право привредних друштава, као и већи број секторских прописа, који регулише појединачне услуге.

Прекогранично пружање услуга, као привремено обављање привредне делатности, у законодавству Републике Србије није посебно уређено ни општим прописима о обављању привредне делатности, као ни прописима о појединим делатностима.

Општи правни оквир за прекогранично пружање услуга страних правних и физичких лица на подручју Републике Србије уређује **Закон о условима за заснивање радног односа са страним држављанима** („Службени лист СФРЈ“, бр.11/78,64/89, и сл СРЈ. бр. 42/92, 24/94, 28/96 и 101/05) и Закон о странцима („Сл. гласник РС“, бр. 97/08).

Према Закону о условима за заснивање радног односа са страним држављанима (Службени лист СФРЈ, бр.11/78,64/89, и сл СРЈ. бр. 42/92, 24/94, 28/96 и 101/05) прописана су два услова које странац мора да испуни да би засновао радни однос:

- 1) да има одобрење за стално настањење, односно привремени боравак;
- 2) да добије одобрење за заснивање радног односа (дозвола за рад).

Странац може засновати радни однос без одобрења, ради обављања стручних послова предвиђених :

- 1) уговором о пословно техничкој сарадњи,
- 2) дугорочној производној кооперацији,
- 3) преносу технологије и
- 4) страним улагањима

Поред општинских прописа, услуге из Директиве су регулисане и секторским прописима, чији ће се тачан број и списак утврдити након анализе стања сектора услуга. Осим прописа на националном нивоу, извештај који ће бити урађен кроз Упитник за анализу стања у области услуга, треба да омогући и идентификовање прописа на регионалном и локалном нивоу, који морају бити усклађени са Директивом о услугама, односно морају бити препознати и у сврхе административног поједностављења која Директива захтева.

Пословно настањивање је регулисано **Законом о привредним друштвима** („Службени гласник РС“ бр. 36/11, 99/11) и **Законом о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре** („Службени гласник РС“ бр. 99/11) чија је примена отпочела 1. фебруара 2012. године, чиме је поступак регистрације постао још ефикаснији, бржи и повољнији.

Идентификовани део секторских прописа који регулишу област услуга:

- 1) услуге у области права: Закон о адвокатури („Сл. гласник РС“, бр. 31/2011 и 24/2012 – одлука УС)
- 2) услуге везане за пословање фирми које се односе на регрутовање и посредовање у запошљавању: Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености; услуге везане за пословање фирми у области безбедности и здравља на раду: члан 37. Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС“, број 101/05), Правилник о програму, начину и висини трошкова полагања стручног испита за обављање послова безбедности и здравља на раду и послова одговорног лица („Службени гласник РС“, број 111/13, „Службени гласник РС“, број 57/14) и Правилник о условима и висини трошкова за издавање лиценци за обављање послова у области безбедности и здравља на раду („Службени гласник РС“, број 112/13, „Службени гласник РС“, број 57/14), Уредба о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима („Службени гласник РС“, бр. 14/09 и 95/10), Правилник о програму, начину и висини трошкова припреме и полагања стручног испита за обављање послова координатора за израду пројекта и стручног испита за обављање послова координатора за извођење радова („Службени гласник РС“, број 113/13, „Службени гласник РС“, број 57/14)

- 3) Закон о задругама („Службени лист СРЈ,” бр. 41/96, 12/98, „Службени гласник РС,” бр. 101/05 - др. закон, и 34/06) и Закон о задругама („Службени гласник СРС,” бр. 57/89, „Службени гласник РС,” бр. 67/93 - др. закон, 46/95, 101/05 - др. закон) уређује могућност да физичко лице са другим физичким лицима у форми замљорадничке, занатске или друге задруге пружати одређене услуге, које се могу обављати самосталним личним радом, при чему је задруга правно лице, а за страном физичко лице претходни услов је привремени боравак или стално настањење које је по одредбама Закона о странцима.
- 4) услуге ревизије: Закон о ревизији („Службени гласник РС”, број 62/13)
- 5) грађевинске услуге: **Закон о планирању и изградњи** („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-66-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС и 98/13-УС), Правилник о условима, програму и начину полагања стручног испита у области просторног и урбанистичког планирања, израде техничке документације и грађења („Службени гласник РС”, бр. 4/10 и 21/10), Правилник о условима и поступку за издавање и одузимање лиценце за одговорног урбанисту, пројектанта, извођача радова и одговорног планера („Службени гласник РС”, бр. 116/04 и 69/06), Правилник о начину, поступку и садржини података за утврђивање испуњености услова за издавање лиценце за израду техничке документације и лиценце за грађење објеката за које одобрење за изградњу издаје министарство, односно аутономна покрајина, као и о условима за одузимање тих лиценци („Службени гласник РС”, број 114/04), Закон о условима за заснивање радног односа са страним држављанима ("Службени лист СФРЈ, бр.11/78, 64/89 и "Службени лист СРЈ", бр. 42/92, 24/94, 28/96 и 101/05), Статут Инжењерске коморе Србије („Службени гласник РС”, бр. 88/05 и 16/09).
- 6) ветеринарске услуге: Закон о ветеринарству (Сл. гл. РС бр. 91/05, 30/2010 и 93/ 2012), Закон о добробити животиња (Сл. гл. РС бр. 41/2009), Закон о лековима и медицинским средствима (Сл. гл. РС бр. 30/2010 и 107/ 2012), Правилник о регистру лица који обављају послове ветеринарске делатности (Сл. гл. РС бр. 11/2008), Закон о регистрацији привредних субјеката, (Сл. гл. РС бр. 55/2004, 61/2005 и 111/2009), Правилник о полагању стручног испита у ветерини (Сл. гл. РС бр. 39/84).
- 7) услуге образовања и васпитања: Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 52/11 и 55/13), Закон о образовању одраслих („Службени гласник РС”, број 55/13),
- 8) туристичке услуге (туристичке агенције, угоститељски објекти, туристички водичи, туристички пратиоци и туристички аниматори, рентирање бродова и аутомобила): Закон о туризму („ Службени гласник РС”, бр.36/2009, 88/2010, 99/2011- др.закон и 93/2012)
- 9) услуге дистрибуције (малопродаја): Закон о трговини („Сл. гласник РС” бр. 53/10 и 10/13),
- 10) услуге сертификација: Законом о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености ("Службени гласник РС", број 36/09),
- 11) услуге у области промета непокретности: Закон о посредовању у промету и закупу непокретности („Сл. гласник РС”, број 95/2013)
- 12) услуге спорта и рекреације: Закон о спорту („Службени гласник РС” број 24/11), Правилник о ближим условима за обављање спортских активности и спортских делатности („Службени гласник Републике Србије” број 17/13), Правилник о дозволи за рад спортских стручњака („Службени гласник Републике Србије” број 7/13), Правилник о условима за обављање спортских делатности („Службени гласник Републике Србије” број 63/13),
- 13) услуге информисања и комуникације: Закон о јавном информисању („Службени гласник РС”, број 43/03, 61/05, 71/09, 89/10-УС и 41/11-УС), Закон о издавању публикација („Службени гласник РС” бр. 37/91, 53/93 – др.закон, 48/94 –др.закон, 67/93-др.закон 135/04, 101/05 – др.закон), Закон о електронској трговини („Сл. гласник Републике Србије”, бр. 41/09)
- 14) енергетске услуге: Закон о енергетици (Службени гласник РС број 57/11, 80/11-исправка, 93/12, 124/12).

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

Имајући у виду да услуге нису дефинисане једним прописом већ различитим прописима који су у надлежности различитих институција, као и потребу за имплементацијом законодавства у овој области неопходно је урадити следеће:

- 1) формирати тело на нивоу Владе које ће бити задужено за координацију активности спровођења имплементације законодавства у овој области;
- 2) скрининг прописа и то на националном, регионалном и на локалном нивоу.
- 3) донети Стратегију развоја сектора услуга и Закон о услугама, као кровни закон у овој области и ускладити секторске прописе у овој области
- 4) успоставити Јединствене тачке контакта.

Прописи ЕУ са којим ће се вршити усклађивање

Директива 2006/123/ЕЗ

Мере за спровођење приоритета од 2014. до 2018.

- 1) формирати тело на нивоу Владе које ће бити задужено за координацију активности спровођења имплементације законодавства у овој области;
- 2) идентификовати све институције у чијој су надлежности прописи из ове области;
- 3) свака институција мора да делегира особу која ће бити задужена за извршавање активности и извештавање у овој области.
- 4) урадити скрининг прописа са циљем детаљне анализе законодавства и идентификовања надлежних институција у овој области, и то по следећим приоритетима:

I фаза: на националном нивоу;

II фаза: на регионалном и на локалном нивоу.

За ефикасно спровођење скрининга припремљен је Упитник за анализу стања у области услуга (са упутством за попуњавање), са прецизним питањима, која се односе на захтеве дефинисане Директивом о услугама. Упитник је у јуну 2014. послат ЕК на коментаре и сугестије након чега ће у септембру бити одржана ТАИЕХ експертска мисија као помоћ у анализи Упитника.

Упитник ће бити послат институцијама Републике Србије почетком октобра и на основу њега ће бити утврђени сви неопходни кораци за усклађивање појединачних услуга, које су предмет Директиве. Средином октобра ће бити одржана ТАИЕХ радионица као техничка помоћ институцијама Републике Србије у попуњавању Упитника, Одговарање на Упитник ће трајати до половине новембра.

Такође, на основу Упитника ће бити утврђене радње које се могу обавити електронским путем, јер Директива између осталог предвиђа да се све процедуре и кораци, неопходни за отпочињање активности пружања услуга, могу обавити електронским путем.

На основу анализе добијених Упитника, у I фази ће бити направљен табеларни преглед прописа који нису усклађени са Директивом, са јасним навођењем спорних чланова. Табела ће бити сачињена до краја децембра и послужиће као основа за израду Акционог плана усклађивања, са јасним роковима и задужењима. Након тога, приступиће се реализацији друге фазе.

- 5) доношење Стратегије развоја сектора услуга и Закона о услугама као кровног закона у овој области
- 6) успостављање Јединствене тачке контакта. Јединствена тачка контакта биће прописана Законом о услугама, а након тога ће бити направљен план активности који ће обезбедити њено функционисање.

1.	Скрининг националног законодавства у области услуга које су предмет Директиве 2006/123/ЕЗ – I фаза	2014. година
2.	Акциони план за усклађивање секторских прописа – преглед прописа које треба изменити са навођењем чланова и роковима када то треба урадити	2014. година
3.	Скрининг прописа на регионалном и локалном нивоу – II фаза	2014. и 2015. година
4.	Усвајање Стратегије о услугама и Закона о услугама као кров-	2015. година

	ног закона у овој области који ће транспоновати Директиву 2006/123/ЕЗ	
5.	Успостављање Јединствене тачке контакта	2016 - 2018. године

Административни капацитети

За имплементацију Директиве о услугама надлежно је Министарство трговине, туризма и телекомуникација. Према важећој организационој шеми Министарства, ове послове обавља Група за услуге и развој националног брэнда Србије, са тренутно два запослена и два упражњена радна места.

Поред тога, на Пројекту „Јачање сектора услуга,“ који треба да пружи подршку у имплементацији европског законодавства, ангажовани су:

- 1) један самостални саветник из Одељења за трговину;
- 2) један извршилац са високом стручном спремом који ради по уговору о привременим и повременим пословима;
- 3) један извршилац са вишом стручном спремом који ради по уговору о привременим и повременим пословима као административна и техничка подршка активностима на реализацији Пројекта.

Имајући у виду да предстоји велики обим посла, од писања Упитника, слања институцијама, анализе пристиглог материјала, израде Стратегије развоја сектора услугама, Акционог плана и припреме Нацрта закона о услугама, потребно је ојачати капацитете Министарства, пре свега попуњавањем слободних радних места и сталним ангажовањем запослених према Уговору о привременим и повременим пословима.

Будући да имплементација Директиве подразумева и формирање Јединствене тачке контакта (једне или више) на којој ће сви потенцијални пружаоци услуга моћи да добију неопходне информације, поред коришћења постојећих утврдиће се потреба за додатним капацитетима, након израде детаљног плана активности на успостављању и функционисању јединствене тачке контакта након успостављања законодавног оквира, односно усвајања Закона о услугама – IV квартал 2015. године.

С обзиром да се планира успостављање ИМИ система (Информациони систем унутрашњег тржишта - The Internal Market Information System), након приступања Републике Србије ЕУ потребно је ангажовати минимум једну особу која ће радити на њему.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Споразум о стабилизацији и придруживању, Поглавље II члан 52. за пословно настањивање, односно Поглавље III члан 59. за пружање услуга.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

За имплементацију Директиве о услугама Министарство трговине, туризма и телекомуникација је добило средства кроз пројекат норвешке билатералне помоћи „Јачање сектора услуга“ у износу од 71,560,586 РСД, односно 646.858,98 ЕУР. Пројекат пре свега треба да пружи помоћ у усклађивању законодавства Републике Србије са Директивом о услугама и унапредити административне капацитете.

Уз подршку Пројекта ће бити урађена детаљна анализа стања прописа који се односе на услуге које су предмет Директиве о услугама. Детаљна анализа законодавства у области услуга послужиће као основа за израду Стратегије развоја сектора услуга. Стратегија развоја сектора услуга треба да оквир за израду Нацрта закона о услугама који ће бити кровни закон у овој области.

Добијена је помоћ PLAC („Policy and Legal Advice Centre“) пројекта за израду Упитника.

Поред адекватних законодавних решења Директива предвиђа и административна поједностављења кроз успостављање Јединствене тачке контакта.

Јединствена тачка контакта пружаоцима услуга и из земље, али и из осталих држава чланица, треба да обезбеди све информације о неопходним корацима за отпочињање одређене услужне активности на једном месту, као и могућност испуњења свих предвиђених корака

електронским путем. Формирање Јединствене тачке контакта захтева додатно јачање административних капацитета и значајна финансијска средства, тако да ће Министарство трговине, туризма и телекомуникација, поред средстава из буџета Републике Србије, аплицирати за додатна финансијска средства из фондова Европске уније и других донатора за што бољу реализацију овог циља.

3.3.2. Слобода пружања прекограничних услуга

Због природе усклађивања са Директивом о услугама 2006/123/ЕЗ, област пословног настањивања и слобода пружања прекограничних услуга се не могу одвајати, тако да за област слободе пружања прекограничних услуга, погледати прилог у тачки 3.3.1. Пословно настањивање.

3.3.3. Поштанске услуге

Преглед стања

Закон о изменама и допунама Закона о поштанским услугама („Службени гласник РС“, број 62/14), је усвојила Народна скупштина 13. јуна 2014. године. Донетим законом је створен правни оквир за припајање Републичке агенције за поштанске услуге Републичкој агенцији за електронске комуникације. У том погледу, формирана је Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге по угледу на упоредна законска решења у земљама Европске уније. Такође, овим законом је прописано утврђивање начина и услова приступа поштанској мрежи јавног поштанског оператора, што је у складу са захтевима треће поштанске директиве тј. Директиве 2008/06/ЕЗ.

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

Тачком 2.2. Стратегије 2 – „Стратегија приступа мрежи јавног поштанског оператора“ прописане Акционим планом Стратегије развоја поштанских услуга у Србији, за период 2013 - 2016. година („Службени гласник РС“, број 43/2013), а имајући у виду Закон о изменама и допунама закона о поштанским услугама, утврђено је доношење, у року од три месеца од његовог ступања на снагу, Правилника о приступу мрежи јавног поштанског оператора, којим ће се детаљно разрадити и дефинисати приступ поштанској мрежи јавног поштанског оператора, у складу са захтевима треће поштанске директиве тј. Директиве 2008/06/ЕЗ.

Напомена: У оквиру Стратегије развоја постоји 11 различитих стратегија, чије је спровођење дефинисано Акционим планом.

Тачком 1.3 Стратегије 1 – „Стратегија постепене либерализације тржишта поштанских услуга и прилагођавања поштанског сектора у процесу придруживања Републике Србије Европској унији“ дефинисане Акционим планом Стратегије развоја поштанских услуга у Србији, за период 2013 - 2016. година („Службени гласник РС“, број 43/2013) утврђена је активност смањења лимита резервисаног подручја на 50 грама, у циљу даље либерализације тржишта и потпуне хармонизације поштанске регулативе са другом поштанском директивом односно Директивом 2002/39/ЕЗ.

У периоду од 2014. - 2018. године и то у првом кварталу 2016. године биће сачињен и нови стратешки оквир за област поштанских услуга, имајући у виду да се важећи односи на период од 2013 - 2016. године. Новом стратегијом утврдиће се даља динамика процеса либерализације и потпуне хармонизације поштанске регулативе са директивама ЕУ.

Прописи ЕУ са којима ће се вршити усклађивање

Даље унапређење регулативе у области поштанских услуга биће усмерено на усклађивање са правним тековинама Европске уније у овој области, односно са поштанским директивама из 2002. и 2008. године (Директива 2002/39/ЕЗ и Директива 2008/6/ЕЗ). Садашњи закон о поштанским услугама је делимично усклађен са претходно наведеним поштанским директивама.

Административни капацитети

Одељење за поштански саобраћај и надзор чини Група за инспекцијски надзор са три инспектора за поштанске услуге, као и Група за планирање и развој са три државна службеника. Укупан број запослених у одељењу је 7.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Поглавље III Споразума о стабилизацији и придруживању, Пружање услуга, чланови 59. – 60. којима су се Заједница и Република Србија обавезале да ће предузети неопходне кораке у циљу постепеног спровођења процеса либерализације и спречити битно ограничавање услова под којима се услуге пружају у односу на затечено стање на дан ступања Споразума на снагу.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У извештајном периоду ће у фази реализације бити пружена помоћ PLAC („Policy Legal Advice Center“) пројекта за преговарачке групе 3 и 8, у области поштанских услуга у Србији у циљу даље хармонизације националне регулативе са легислативом ЕУ.

3.3.4. Међусобно признавање професионалних квалификација

Преглед стања

Законодавство Републике Србије још увек није усклађено са Директивом 2005/36/ЕЗ, али је процес у току, односно започет је рад на нацрту Закона о међусобном признавању професионалних квалификација. Како је у међувремену донета Директива 2013/55/ЕУ Европског парламента и Савета, чије одредбе се односе на административну сарадњу, европску професионалну карту и систем аутоматског признавања професија, потребан је додатни рад на Закону о међусобном признавању професионалних квалификација који ће омогућити имплементацију одредаба поменуте Директиве.

С обзиром на чињеницу да у Републици Србији сада не постоји закон о признавању професионалних квалификација, институционални оквир за спровођење захтева из Директиве није успостављен.

Медицина

Постојећи прописи из ове области у највећем делу су у складу са правним тековинама Европске уније, а усклађивање, између осталог, може бити потребно за одређена звања (доктор стоматологије; магистар фармације – фармацевт; гинеколошко-акушерска сестра – бабица). Прописи које Министарство здравља предлаже, обухватају период након стицања дипломе, односно нострификације дипломе стечене у иностранству, а не и део који се односи на додипломску едукацију, за коју је такође потребно усклађивање.

Заштита животне средине (токсични производи)

Предвиђено је усклађивање националног законодавства са Директивом Савета 74/556/ЕЕЗ од 4. јуна 1974. о утврђивању детаљних одредби које се односе на прелазне мере у вези са делатношћу трговине и дистрибуције токсичних производа и делатности које обухватају професионалну употребу таквих производа укључујући и делатност посредника и Директивом Савета 74/557/ЕЕЗ од 4. јуна 1974. о остваривању слободе пословног настањивања и слободе пружања услуга с обзиром на делатност samozапослених лица и посредника који обављају трговину и дистрибуцију токсичних производа.

Домаће законодавство у делу надлежности Министарства пољопривреде и заштите животне средине није усклађено са наведеним директивама.

Пољопривреда (ветеринари)

Област ветеринарства укључујући и пружање ветеринарских услуга мора да се прецизно дефинише и усклади са правним оквиром ЕУ. То се односи на стицање компетенција ветеринара првог дана након дипломирања, али и на одређена звања која укључују и доктора ветеринарске медицине, ветеринарске техничаре, магистре и докторе ветеринарских наука и специјалисте за поједине области (епизоотиологија, безбедност хране, добробит животиња, хирургија, репродукција домаћих животиња и сл.).

Детаљније податке о прегледу стања у области ветеринарства погледати у Поглављу 12 – Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна питања.

Трговина (трговачки заступници)

Законом о облигационим односима Републике Србије, глава XX, дефинисани су уговори о трговинском заступању. Закон је делимично усклађен са Директивом.

Правда (адвокати)

У циљу унапређења адвокатске професије у 2011. години донет је нови Закон о адвокатури („Сл. гласник РС”, бр. 31/2011 и 24/2012 – одлука УС). Међу новинама које је Закон увео су напуштање принципа узајамности који је замењен новим начином утврђивања услова за бављење адвокатуром у Републици Србији за адвокате стране држављане. Законом су такође уведени нови облици рада адвоката као и обавеза адвоката да се осигура од професионалне одговорности код организације регистроване за ову врсту осигурања. Ову материју ближе регулишу Статут Адвокатске коморе Србије („Сл. гласник РС”, бр. 85/2011, 78/2012 и 86/2013) и Кодекс професионалне етике адвоката („Сл. гласник РС”, бр. 27/2012).

Директива 2005/36/ЕЗ обухвата правосудне професије (изузев јавног бележника) у оквиру општег система признавања.

За спровођење Директиве, када су у питању све правосудне професије, надлежно је Министарство правде, а што се тиче адвоката надлежна је и Адвокатска комора Србије.

Министарству просвете, науке и технолошког развоја као регулисана професија пријављена је само адвокатура, али би било целисходно размотрити које још правосудне професије треба уврстити у регулисане и које прописе с тога треба изменити.

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

Доношење Закона о међусобном признавању професионалних квалификација планирано је за IV квартал 2015. године. С обзиром на доношење нове директиве – Директиве 2013/55/ЕУ, потребан је додатни рад у предстојећем периоду на имплементирању нових одредби у Закон о признавању квалификација. Рок за усвајање Закона о међусобном признавању професионалних квалификација се односи на све наведене професије у наставку текста.

До сада је на усаглашавању аката обављено више активности. У јануару 2014. године, одржан је експланаторни скрининг, на коме су дата упутства за даље усаглашавање, у марту 2014. године одржан је и билатерални скрининг, где је Министарство просвете представило радну верзију Закона о међусобном признавању професионалних квалификација, на коју је добило и коментаре, на основу којих ће у наредном периоду унети допуне у радну верзију Закона.

Медицина

Министарство здравља ће, заједно са Министарством просвете, науке и технолошког развоја и другим надлежним органима и институцијама, учествовати у изради закона којим би се транспоновала Директива 2005/36/ЕЗ у делу који се односи на додипломску едукацију за сва наведена звања у здравству, а у складу са тим и одговарајућом изменом члана 188. Закона о здравственој заштити, који се односи на признавање стране школске исправе (нострификација дипломе).

Усклађивање одговарајућих прописа са Директивом 2005/36/ЕЗ, захтева измене појединих одредби Закона о здравственој заштити, Закона о коморама здравствених радника и привилегија који се односе на ову област, а који свој основ имају у поменутиим законима.

Пољопривреда (токсични производи)

Пуно усклађивање домаћег законодавства у области токсичних производа (пестицида) могуће је обавити до IV квартала 2015. године.

Пољопривреда (ветеринари)

Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Управа за ветерину ће уз помоћ стручњака и заједно са Министарством просвете, науке и технолошког развоја и другим надлежним органима и институцијама, учествовати у изради закона којим би се транспоновала Директива 2005/36/ЕЗ у делу који се односи на образовање ветеринара и пружање ветеринарских услуга.

Трговина (трговачки заступници)

Влада је 2006. године формирала Комисију за израду Преднацрта грађанског законика који би садржао и облигационо - правну књигу. Преднацрт грађанског законика обухвата пет основних целина: општи део грађанског права, породичне односе, наслеђивање, својину и друга стварна права, уговоре, проузроковање штете и друге облигационе односе. Преднацртом грађанског законика посебна пажња посвећена је основним начелима и принципима за правилно тумачење законских решења, као и за решавање спорова и усклађивање различитих интереса. Раду на изради Преднацрта грађанског законика претходила је анализа постојећих законских решења, њихово усклађивање како међусобно тако и са савременим тековинама цивилизације права, правне праксе и правне теорије. Такође је било неопходно да се одговарајућа законска решења у овој области усагласи са решењима међународних конвенција, као и са тековинама европског права уз уважавање националног права. Очекује се да у току 2014. године, након анализе резултата јавне расправе, Комисија утврди коначан интегрални текст Преднацрта и достави Влади Републике Србије на даљи поступак. Министарство трговине, туризма и телекомуникација ће упутити иницијативу да се приликом израде коначног интегралног текста Преднацрта узме у обзир Директива, јер су потребна само техничка усклађивања до потпуне имплементације.

Правда (адвокати)

Министарство правде је надлежно за припрему нацрта Закона о изменама и допунама Закона о адвокатури, Закона о судским вештацима, Правилника о сталним судским тумачима, Закона о посредовању у решавању спорова, Закона о извршењу и обезбеђењу и Закона о јавном бележништву. Адвокатска комора Србије надлежна је за доношење статута и кодекса, док је она у сарадњи са адвокатским коморама у њеном саставу, надлежна и за спровођење закона и подзаконских аката.

Грађевина (архитекте)

Везано за усаглашавање законодавства у области међусобног признавања професионалних квалификација архитекте, приоритетна активност надлежног Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре у 2014. години је израда измена и допуна Закона о планирању и изградњи, у делу који се тиче регулисања професије архитекте као самосталног делатника (систем потврђивања и лиценцирања за обављање самосталне делатности, као и облици рада овлашћених архитеката).

Пропис ЕУ са којим ће се вршити усклађивање

Директива 2005/36/ЕЗ, као и релевантне директиве из појединих области:

Заштита животне средине (токсични производи)

У циљу усклађивања националног законодавства са Директивом Савета 74/556/ЕЕЗ и Директивом Савета 74/557/ЕЕЗ, у делу надлежности Министарства пољопривреде и заштите животне средине, у периоду од 2017. године планира се измена и допуна Закона о хемикалијама и Правилника о саветнику за хемикалије и условима које мора да испуни правно лице или предузетник који врше обуку и проверу знања саветника за хемикалије („Службени гласник РС“, бр. 13/11, 28/11 и 47/12).

Пољопривреда (токсични производи)

Национално законодавство у области средстава за заштиту биља није усклађено са директивама 74/556/ЕЕЗ и 74/557/ЕЕЗ, јер њиме није прописано да се лицима која обављају послове дистрибуције, коришћења или саветодавних услуга у области токсичних супстанци признају професионалне квалификације стечене у земљама чланицама ЕУ.

Пољопривреда (ветеринари)

Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Управа за ветерину, ће у сарадњи са другим министарствима, наставити да сарађује са Европском комисијом у циљу усаглашавања својих прописа са прописима ЕУ, укључујући и усклађивање са Директивом 2005/36/ЕЗ.

Детаљније податке о прописима ЕУ са којима ће се вршити усклађивање у области ветеринарства погледати у Поглављу 12 – Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна питања.

Трговина (трговачки заступници)

Пропис ЕУ са којим ће се вршити усклађивање је Директива Савета 86/653/ЕЗ од 18. децембра 1986. године која одређује законске услове у земљама чланицама у вези самозапослених трговачких агената (Службени гласник Л 382, 31/12/1986 П. 0017 - 0021).

Домаће законодавство је делимично усклађено са Директивом.

Правда (адвокати)

Прописи ЕУ са којим ће се вршити усклађивање су:

Директива Савета Европске уније од 22. марта 1977. године о омогућавању адвокатима ефективне слободе пружања услуга (77/249/ЕЕЗ), (Службени гласник Л 078, 26/03/1977 П. 0017 - 0018); CELEX 31977L0249;

Директива Европског Парламента и Савета Европске уније 98/5/ЕЗ од 16. фебруара 1998. године за олакшавање трајног бављења адвокатуром у државама чланицама у којима није стечено адвокатско звање, (Службени гласник Л 77, 14.3.1998); CELEX 31998L0005;

Закон о адвокатури није усклађен са Директивом 2005/36/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 7. септембра 2005. о признању стручних квалификација изузев Закона о посредовању у решавању спорова.

Закон о адвокатури и релевантни подзаконски акти су делимично усклађени са Директивом 77/249/ЕЕЗ и Директивом 98/5/ЕЗ, имајући у виду потребе за постепеним изменама релевантних одредби законодавства те, са друге стране, имајући у виду чињеницу да би потпуно отварање тржишта за адвокате из земаља чланица Европске уније било у супротности са интересима домаће адвокатуре пре приступања Републике Србије Европској унији. Што значи да ће све измене ступити на снагу даном приступања Републике Србије Европској унији.

Мере за спровођење приоритета које обухватају све друге активности

Како је радном верзијом Закона о међусобном признавању професионалних квалификација обухваћен само општи систем признавања квалификација и слобода пружања услуга преко границе, а у истом није садржан систем аутоматског признавања стечених квалификација (лекари, стоматолози, фармацеути, опште медицинске сестре и бабице, ветеринарски хирурзи и архитекте), с тим у вези укључена су и друга министарства (здравља, пољопривреде и грађевинарства), како би се добили подаци о регулисаним професијама са становишта надлежности тих министарства. Биће формирано независно тело које ће проценити које су регулисане професије у Републици Србији.

Медицина

Приоритети у 2014. години ће бити заједнички рад на идентификацији регулисаних професија из делокруга рада Министарства здравља, као и идентификација свих чланова закона и правилника које би требало изменити како би се транспоновала Директива 2005/36/ЕЗ у делу који се првенствено односи на додипломску едукацију, а у одређеној мери и у делу који се односи на постдипломску едукацију за сва наведена звања у здравству.

Заштита животне средине (токсични производи)

Мере за спровођење приоритета ће бити у складу са идентификацијом свих чланова закона и правилника како би се транспоновале Директиве Савета о токсичним производима 74/556/ЕЕЗ и 74/557/ЕЕЗ а у складу са тим Директива 2005/36/ЕЗ.

Пољопривреда (токсични производи)

Признавање професионалних квалификација лицима која обављају послове дистрибуције, коришћења или саветодавних услуга у области токсичних супстанци, а која су их стекла у земљама чланицама ЕУ, извршиће се моментом уласка Републике Србије у Европску унију.

Пољопривреда (ветеринари)

У периоду 2014. – 2018. године радиће се на унапређењу система, усаглашавању аката, сарадњи и координацији са другим службама и заинтересованим институцијама, како би се признавање квалификација обавило ефикасно. Неопходно је пружање одговарајуће стручне и техничке подршке од надлежних служби, односно Европске комисије.

Детаљније податке о мерама за спровођење приоритета које обухватају све друге активности у области ветеринарства погледати у Поглављу 12 – Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна питања.

Правда (адвокати)

У 2014. години очекује се почетак рада са Министарством просвете, науке и технолошког развоја ради усаглашавања неопходних прописа из надлежности Министарства правде и државне управе са Законом о признавању квалификација за регулисане професије, односно Директивом 2005/36/ЕЗ и разматрање потреба за припремом кадрова који би примењивали ове прописе.

Министарство правде ће у првом кварталу 2015. године, кроз ПЛАЦ пројекат, почети вршење анализе релевантних прописа и израду одговарајућих законодавних решења. Планиране измене закона би требало да прате и одговарајуће измене подзаконских аката, пре свега статута адвокатских комора. Имајући у виду потребу да се усвајању правних тековина у области адвокатуре приступи на свеобухватан начин, те обимност посла анализе и усклађивања, коначни планирани временски оквир за усклађивање би требало дугорочно поставити – за четврти квартал 2018. године. У циљу балансирања интереса професије и потребе приступања ЕУ, неопходно је размотрити које потребне измене и усклађивање са директивама се може извршити пре приступања Србије у ЕУ, а за које измене примену треба одложити до дана приступања Републике Србије у Европску унију. Потпуно усклађивање и примена предметних прописа није пожељно пре приступања Србије Европској унији услед неједнаких услова обављања адвокатске делатности на територији Републике Србије за адвокате који су то право стекли у некој од држава чланица ЕУ истовремено без права да адвокати регистровани у Србији имају исту могућност у државама чланицама ЕУ, због стратешких позиција и циљева које заузима Министарство правде.

Ванзаконодавне мере којима се врши имплементација конкретних захтева из одредбе Директиве су у надлежности адвокатских комора и биће извршене до тренутка приступања Европској унији.

Административни капацитети

Радном верзијом Закона о међусобном признавању професионалних квалификација није предвиђено оснивање нових институција, већ се предвиђа да министар надлежан за послове образовања именује националног координатора, а да свако ресорно министарство формира тело надлежно за признавање квалификација, у својим службама, или да те послове повери одређеној институцији. Формираће се контакт центар (годину дана од ступања на снагу Закона о међусобном признавању професионалних квалификација), а до тада задатке контакт центра ће обављати ENIC центар (Европска мрежа националних извештајних центара о академској мобилности и признавању) при Министарству просвете, науке и технолошког развоја.

Медицина

За измене закона и правилника није предвиђено оснивање нових институција, већ ће Министарство здравља у оквиру постојећих капацитета учествовати како у измени закона и правилника из домена своје надлежности, тако и у изради Закона о међусобном признавању професионалних квалификација, чији ће носилац бити Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

Заштита животне средине (токсични производи)

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине која је ступила на снагу 8. априла 2013. године, у оквиру Сектора за заштиту животне средине формирано је Одељење за хемикалије у чијој надлежности је спровођење послова који се односе на управљање хемикалијама и биоцидним

производима. Предвиђено је да на дефинисаним пословима у Одељењу за хемикалије ради 21 запослено лице. Тренутно на пословима управљања хемикалијама и биоцидним производима ради 14 запослених, од којих је 1 лице задужено за спровођење одредби Закона о хемикалијама („Службени гласник РС», бр. 36/09, 88/10, 92/11 и 93/12) које се тичу саветника за хемикалије и Правилника о саветнику за хемикалије и условима које мора да испуни правно лице или предузетник који врше обуку и проверу знања саветника за хемикалије („Службени гласник РС“, бр. 13/11, 28/11 и 47/12).

Детаљније податке о административним капацитетима погледати у Поглављу 27 – Животна средина.

Пољопривреда (токсични производи)

Постојећи институционални оквир у Министарству пољопривреде и заштите животне средине – Управа за заштиту биља, као надлежној институцији, је довољан за усклађивање националног законодавства са директивама 74/556/ЕЕЗ и 74/557/ЕЕЗ.

Пољопривреда (ветеринари)

За наведене измене закона и правилника није предвиђено оснивање нових институција, већ ће Министарство пољопривреде и заштите животне средине у оквиру постојећих капацитета учествовати како у измени закона, правилника из домена своје надлежности, тако и у изради Закона о међусобном признавању професионалних квалификација чији ће носилац бити Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

Правда

Министарство правде у 2014. години нема потребе за ангажовањем додатних административних капацитета ради израде закона. Када је реч о спровођењу Закона о међусобном признавању професионалних квалификација у односу на општи систем признавања квалификација и слобода пружања прекограничних услуга неопходно је размотрити да ли је потребно формирати тело/службу надлежну за признавање квалификација адвоката у оквиру Министарства правде или поверити те послове Адвокатској комори Србије. У случају потребе за формирањем нове службе у оквиру министарства, приликом ревизије НПАА-а у 2015. години биће потребно размотрити ангажовање неопходних кадрова, набавку техничке опреме, обуке и стручно усавршавање у вези са испуњавањем захтева у процесу приступања ЕУ у овом делу.

За доношење подзаконских аката у области адвокатуре надлежна је Адвокатска комора Србије док су за имплементацију директива у области адвокатуре надлежне Адвокатска комора Србије и адвокатске коморе у њеном саставу. Адвокатска комора Србије је ангажовала одређени број лица ради учествовања у поступку анализе прописа и израде релевантних подзаконских аката док ће за спровођења директива бити потребна додатна средства. Адвокатска комора Србије се финансира из сопствених средстава.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Споразум о стабилизацији и придруживању, члан 53. тачка 1. за пословно настањивање.

Наиме, у оквиру поглавља „Пословно настањивање“, чланом 53. тачка 1. Споразума о стабилизацији и придруживању Србија се обавезује да „олакша започињање пословања на својој територији, између осталог, и држављана Заједнице.

У вези са овом обавезом, приликом израде Закона о међусобном признавању професионалних квалификација (која је у току) којим ће се уређивати питања међусобног признавања професионалних квалификација између земаља чланица, ради обављања регулисаних професија, прописује се да признавањем стручних квалификација држава чланица Република Србија имаоцу омогућава приступ професији, за коју је оспособљен у матичној држави чланице, као и бављење том професијом на својој територији под условима који важе за њене држављане. Професија којом подносилац захтева жели да се бави у Републици Србији је професија за коју је подносилац оспособљен у матичној држави чланице, под условом да су активности које она обухвата упоредиве.

Правда

Министарство правде ослањајући се на члан 53. став 4. ССП-а предвидело је усвајање измена и допуна Закона о судским вештацима (Сл. гл. РС“, бр. 44 од 30. јуна 2010. године), Правилника о сталним судским тумачима („Сл. гл. РС“, бр. 35/2010 од 26.05.2010.године), Закона о посредовању у решавању спорова, Закона о јавном бележништву и Закона о извршењу и обезбеђењу ("Сл. гласник РС", бр. 31/2011, 99/2011 - др. закони 109/2013 - одлука УС, Закона о изменама и допунама Закона о адвокатури – први квартал 2018. године.

Такође, ослањајући се на члан 59. став 1. ССП-а Адвокатска комора Србије је предвидела усвајање Статута Адвокатске коморе Србије и Кодекса професионалне етике адвоката – други квартал 2018. године.

Грађевина (архитекте)

У посматраном периоду Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре ће активно учествовати у усаглашавању аката који се односе на признавање стручних квалификација архитекте, као и хармонизације ових аката са актима којима се регулише професија архитекте као самосталног делатника, у области која се односи на планирање и изградњу, у правном и организационом смислу.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У извештајном периоду ће у фази реализације бити пружена помоћ PLAC („Policy Legal Advice Center“) пројекта и помоћ кроз билатералну сарадњу Републике Србије и Републике Хрватске за преговарачку групу 3, у области признавања квалификација у Србији у циљу даље хармонизације националне регулативе са легислативом ЕУ. Планирано је тражење помоћи од Европске комисије у виду ТАИЕХ семинара и радионица.

3.4. Слободно кретање капитала

3.4.1. Режим кретања капитала и текућих плаћања

Преглед стања

Област кретања капитала регулисана је *Законом о девизном пословању* („Службени гласник РС“, бр. 62/2006, 31/2011 и 119/2012) који представља оквир за све врсте текућих и капиталних трансакција са иностранством, као и већим бројем других прописа који регулишу кретање капитала: Закон о спољнотрговинском пословању, Закон о страним улагањима, Закон о тржишту капитала, Закон о привредним друштвима, Закон о банкама, Закон о осигурању, Закон о инвестиционим фондовима, Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, Закон о основама својинскоправних односа, Закон о пољопривредном земљишту, Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма, као и други прописи специфични за одређене секторе.

Законом о девизном пословању и подзаконским актима за његово спровођење остварена је значајна либерализација кретања капитала, тако што су дугорочни токови капитала либерализовани, док су краткорочни токови и депозитни послови резидената делимично либерализовани, чиме је прихваћен принцип постепене фазне либерализације кретања капитала у зависности од економских, монетарних и платнобилансних показатеља.

Законом о девизном пословању и подзаконским актима донетим на основу тог закона либерализовани су следећи капитални послови:

- директне инвестиције резидената у иностранство у складу са Законом о спољнотрговинском пословању;
- директне инвестиције нерезидената у Републици у складу са Законом о страним улагањима;
- портфолио улагање резидената у иностранству у власничке хартије од вредности које нису директне инвестиције, као и у дугорочне дужничке хартије од вредности које се врши у складу са Законом о девизном пословању и подзаконским актима донетим на основу тог закона;

- улагање нерезидената у власничке хартије које нису директне инвестиције и у дугорочне дужничке хартије од вредности које се врши у складу са Законом о тржишту капитала;
- послови резидената са стандардизованим финансијским дериватима којима се тргује на регулисаном тржишту и/или мултилатералној трговачкој платформи у иностранству, као и послови нерезидената са стандардизованим финансијским дериватима којима се тргује на регулисаном тржишту и/или мултилатералној трговачкој платформи у Републици Србији;
- кредитно задужење резидената у иностранству по комерцијалним и финансијским кредитима за увоз робе и извођење инвестиционих радова у иностранству;
- краткорочно задужење банака у иностранству;
- дугорочно задужење у иностранству свих резидената – банака, правних лица, предузетника, физичких лица, осим резидента – огранка страног правног лица, који може да се дугорочно задужује само код нерезидента – оснивача;
- финансијски кредити које банке одобравају нерезидентима и банкарске гаранције, авали и друга средства обезбеђења које банке дају по кредитном послу између два нерезидента у иностранству;
- пренос дуговања и потраживања по спољнотрговинским и кредитним пословима са иностранством између резидената (осим физичких лица) и нерезидената, са изузетком јавних предузећа и предузећа у већинском државном власништву, као и правних лица која се налазе у процесу реструктурирања или приватизације, који ове послове могу да обављају уз сагласност Владе;
- депозитни послови нерезидената у Републици;
- изношење ефективног страног новца у износу до 10.000 евра на месечном нивоу од стране физичких лица без документације.

Делимично су либерализовани:

- депозитни послови резидената у иностранству – банке могу слободно да држе девизе код банке у иностранству, док остали резиденти могу наведене послове да обављају у складу са подзаконским актом Народне банке Србије;
- краткорочно задужење резидената - правних лица и предузетника у иностранству по финансијским кредитима - слободно за финансирање пољопривреде и извоза са роком отплате дужим од 3 месеца;
- задужење резидената у динарима код међународних финансијских институција и развојних банака чији су оснивачи стране државе и одобравање банкарских кредита у динарима нерезидентима у складу са подзаконским актом Народне банке Србије;
- финансијски зајмови које резиденти - правна лица одобравају нерезидентима чији су већински власници, као и јемства и друга средства обезбеђења која резиденти – правна лица дају по кредитном послу између два нерезидента у иностранству, под условом да је нерезидент – дужник по кредиту у већинском власништву резидента – правног лица, са изузетком јавних предузећа и предузећа у реструктурирању или приватизацији, код којих је потребна и сагласност Владе;
- пренос дуговања и потраживања по спољнотрговинским и кредитним пословима са иностранством између резидената (осим физичких лица) и нерезидената – слободно, осим за јавна предузећа и предузећа у државном власништву, као и правна лица која се налазе у процесу реструктурирања или приватизације, који ове послове могу да обављају уз сагласност Владе;
- послови између резидената и нерезидената са финансијским дериватима којима се тргује, односно који се закључују ван регулисаног тржишта и/или мултилатералне трговачке платформе су делимично либерализовани, у складу са подзаконским актом Народне банке Србије.

Ограничења су задржана за следеће трансакције:

- улагање резидената у стране краткорочне хартије од вредности (ограничење се не односи на банке које улажу под условима које је прописала Народна банка Србије подзаконским актом, као ни на домаће инвестиционе и добровољне пензијске фондове

- и друштва за осигурање, који улажу у складу са законима који уређују њихово пословање);
- улагање нерезидената у краткорочне хартије од вредности у Републици Србији;
 - краткорочно задужење у иностранству резидената, осим банака по финансијским кредитима који нису намењени за увоз робе и услуга, као и задужење за финансирање пољопривреде и извоза са роком отплате краћим од три месеца;
 - финансијски зајмови које предузетник и физичко лице одобравају нерезиденту и јемства по кредитима између два нерезидента у иностранству која дају предузетник и физичко лице;
 - пренос дуговања и потраживања по спољнотрговинским и кредитним пословима са иностранством од стране резидената – физичких лица.

Законом о осигурању („Службени гласник РС”, бр. 55/2004, 70/2004 – испр, 61/2005, 61/2005 - др. закон, 85/2005 - др. закон, 101/2007, 63/2009 – одлука УС, 107/2009, 99/2011, 119/2012 и 116/2013) остварена је делимична либерализација плаћања по основу уговора о осигурању. Овим законом и Законом о девизном пословању прописано је да резидент може плаћати премије осигурања нерезидентом друштву за осигурање само по основу уговора о осигурању ризика од којих се у Републици Србији не врши осигурање, као и ризика који су изричито предвиђени Уредбом Владе Републике Србије (нпр. имовина која је предмет економских односа са иностранством, *МАТ* ризици - *Marine Aviation Transport* и др). Такође, Законом о осигурању прописано је да домаћа друштва за осигурање могу да врше улагања средстава осигурања у иностранству, у висини до 20% износа основног капитала, уз претходну сагласност Народне банке Србије, као и да страна правна и физичка лица могу основати акционарско друштво за осигурање или улагати средства у то друштво под условом узајамности.

Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС”, бр. 85/2005 и 31/2011) и одлука којом је уређено улагање имовине добровољних пензијских фондова садрже квантитативне и квалитативне лимите улагања који су уведени са циљем одржавања диверсификације, сигурности и ликвидности имовине фондова. Предвиђена ограничења се односе како на улагања у земљи, тако и на улагања у иностранство, при чему укупно улагање имовине фонда у иностранству по свим основама не може прећи износ од 10% имовине фонда.

Мере планиране за период 2014-2018

С обзиром на постигнути ниво либерализације кретања капитала који је остварен ступањем на снагу Закона о изменама и допунама Закона о девизном пословању из 2012. године даља либерализација краткорочних токова капитала и депозитних послова резидената у иностранству није планирана у 2014. години, али ће се наставити са праћењем капиталних токова и прописа ЕУ из ове области.

Народна банка Србије је припремила Нацрт закона о изменама и допунама Закона о девизном пословању у циљу усаглашавања са одредбама новог Закона о платним услугама. Предложене измене и допуне Закона о девизном пословању извршене су у делу који се односи на услове и начин обављања платног промета са иностранством тако што ће се омогућити обављање платног промета са иностранством и преко других пружалаца платних услуга а не само преко банака и страних институција електронског новца, како је сада прописано важећим законом. Овим изменама и допунама се неће довести у питање постигнути степен либерализације кретања капитала који је утврђен Законом о девизном пословању.

Истовремено, предложеним изменама и допунама спроводи се и даље усклађивање са номенклатуром кретања капитала из Анекса 1 Директиве Савета 88/361/ЕЕЗ од 24. јуна 1988. године за примену члана 67. Уговора о оснивању Европске заједнице (*Council Directive 88/361/EEC of 24 June 1988 for the implementation of Article 67 of the Treaty*) у смислу прецизирања рока и начина отплате субординираних кредита и зајмова.

Приликом предлагања Нацрта закона о изменама и допунама Закона о девизном пословању, поред наведеног, имало се у виду да ће се извршеним изменама и допунама отклонити недоумице у примени појединих одредаба овог закона, уз истовремено стварање повољније пословне климе у земљи.

У области услуга осигурања, Народна банка Србије ће током 2014. године предложити нови Закон о осигурању. Овим законом детаљно ће се уредити и право настањивања и слобода пружања услуга осигурања (обављање послова осигурања од стране друштава за осигурање државе чланице Европске уније на територији Републике Србије), сагласно правној тековини Европске уније у овој области. На овај начин омогућиће се резидентима да се осигурају код друштава за осигурање са седиштем у Европској унији, и то од дана приступања Републике Србије Европској унији. Овим законом укида се и услов узајамности приликом оснивања или улагања средстава осигурања у акционарско друштво за осигурање. Такође, предвиђена је могућност да друштва за осигурање слободно улажу средства осигурања у иностранству у релативно вишем и објективније утврђеном износу у односу на постојећи лимит. Даља либерализација токова капитала у делатности осигурања биће повезана са напретком преговора Републике Србије са Европском унијом. Она ће укључити и измене одредаба на начин да ће се постепено омогућавати све већи обим инвестиција домаћих друштава за осигурање у иностранству, променом критеријума/лимита за ино-инвестиције.

Постојећа регулатива која се односи на добровољне пензијске фондове и важећа ограничења за улагање њихове имовине, предмет су усклађивања са прописима који чине правну тековину ЕУ. Прописима у делатности добровољних пензијских фондова којима ће се вршити усклађивање са правном тековином Европске уније у овој области, биће предвиђена могућност да се имовина добровољних пензијских фондова слободно улаже у иностранству.

Што се тиче плана мера за либерализацију у периоду 2015-2018. даље усклађивање Закона о девизном пословању са правним тековинама ЕУ у овој области односило би се пре свега на усклађивање са одредбама чланова 63-66. Уговора о функционисању Европске уније (Articles 63-66 of the Treaty on the Functioning of the European Union) и Директивом Савета 88/361/ЕЕЗ од 24. јуна 1988. године за примену члана 67. Уговора о оснивању Европске заједнице, уз одређење да се либерализација краткорочних токова капитала врши постепено и селективно у зависности од макроекономских показатеља како се не би угрозила макроекономска и финансијска стабилност земље. С тим у вези, најпре ће се размотрити постепена либерализација задуживања по основу краткорочних финансијских зајмова и кредита коју би пратила либерализација краткорочних портфолио инвестиција и послова са финансијским дериватима. Потпуна либерализација депозитних послова, послова осигурања и улагања резидената у иностране добровољне пензијске фондове, би се спровела након процеса либерализације краткорочних капиталних токова.

Административни капацитети

Министарство финансија, као овлашћени предлагач Закона о девизном пословању, тај закон припрема у сарадњи са Народном банком Србије. Подзаконска акта за спровођење Закона о девизном пословању доноси Влада РС на предлог Министарства финансија, као и Народна банка Србије. У циљу јачања административних капацитета Министарства финансија, у области кретања капитала, вршиће се даље усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији.

Послови Народне банке Србије који уређује област кретања капитала и текућих плаћања обављају се у Сектору за девизне послове, Сектору за међународну сарадњу, Сектору за монетарне операције и Директорату за економска истраживања и статистику а надзор над овим пословима обавља се у оквиру Народне банке Србије - Управе за надзор над финансијским институцијама и Министарства финансија – Пореске управе.

У оквиру IPA пројекта „Јачање институционалних капацитета НБС“ – област Либерализација кретања капитала, који је завршен почетком 2013. године, додатно су ојачани постојећи кадровски капацитети Народне банке Србије кроз студијске посете и техничку помоћ централних банака Аустрије, Кипра и Словеније.

У циљу јачања административних капацитета Народне банке Србије потребно је обезбедити континуирано усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са централним банкама земаља у региону и Европској унији. На тај начин би се кроз стручно усавршавање и конкретну обуку ојачали постојећи кадровски капацитети и идентификовала евентуална потреба за њиховим проширењем, чиме би се ефикасније спровели захтеви правилне примене правних тековина Европске уније у области кретања капитала и текућих плаћања.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

У Споразуму о стабилизацији и придруживању (наслов V, Поглавље IV: Текућа плаћања и кретање капитала) садржан је оквир за регулисање кретања капитала и текућих плаћања. Потписивањем Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њених држава, с једне стране и Републике Србије, с друге стране, 29. априла 2008. године, Република Србија се обавезала да ће осигурати, након четири године од ступања на снагу, слободно кретање капитала које се односи на портфолио инвестиције и финансијске зајмове и кредите с роком доспећа краћим од годину дана; да неће увести никаква нова ограничења која се односе на кретање капитала и текућа плаћања између лица с пребивалиштем у Србији, односно Заједници, као и да неће додатно ограничавати постојећа решења (члан 63. Споразума). Република Србија се овим споразумом обавезала да ће у току прве четири године од ступања на снагу, предузимати мере које ће омогућити стварање потребних услова за даљу постепену примену правила Заједнице о слободном кретању капитала (члан 64. Споразума). Такође, овим чланом споразума је дефинисано да ће по истеку четири године од дана ступања на снагу Споразума, Савет за стабилизацију и придруживање утврдити начине потпуне примене правила Заједнице о кретању капитала у Србији.

У складу са обавезама преузетим из Споразума, Република Србија ће наставити са утврђивањем и достављањем планова о предузимању мера за даљу либерализацију преосталих токова капитала по годинама, на основу којих ће Европска комисија у својим извештајима о напретку вршити оцењивање унутрашње спремности Републике Србије за примену права Европске уније. То подразумева да ће се континуирано, у складу са економско-финансијским показатељима у земљи и окружењу, наставити са праћењем капиталних токова и прописа из ове области, као и предузимати мере за даљу либерализацију појединих токова капитала, у циљу постизања унутрашње спремности Републике да издржи конкурентске притиске на тржишту Европске уније.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У току је предлагање нових пројеката у области либерализације кретања капитала, у оквиру програма који се финансирају из развојне помоћи ЕУ (ИПА пројекти, ТАИЕХ и сл.).

Либерализација тржишта некретнина

Чланом 63. став 2. Закона о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 83/2008), односно чланом 63. став 3. самог ССП, предвиђено је да по ступању на снагу тог споразума Србија допусти држављанима држава чланица Европске уније (ЕУ) да стичу својину на непокретностима у Републици Србији, уз потпуну и целисходну примену постојећих поступака, односно да ће у периоду од четири године од ступања на снагу ССП-а Република Србија постепено усклађивати своје законодавство које се односи на стицање права својине над непокретностима у Србији како би држављанима чланица ЕУ осигурала исти третман као и својим држављанима. Рок за усклађивање законодавства које се односи на стицање својине од стране држављана ЕУ над непокретностима у Србији истиче 1. септембра 2017. године.

Ради усклађивања релевантног законодавства до предвиђене потпуне либерализације неопходно је предузети низ мера које регулишу имовинско-правне односе у Србији, а које су ближе описане у тексту који следи. Реализација неких од мера започета је већ у 2013. години, док се реализација осталих мера предвиђа за период од 2014. до 2018. године.

Уставноправни оквир

Устав Републике Србије

Основне одредбе о праву стицања својине на непокретностима у Републици Србије се налазе у Уставу Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 98/2006).

На основу члана 85 (1) Устава Републике Србије страна физичка и правна лица могу стичати право својине на непокретностима у складу са законом или међународним уговором, док став (2) истог члана прописује да странци могу стећи право концесије на природним богатствима и добрима од општег интереса као и друга права одређена законом.

Члан 87 Устава Републике Србије прописује да су природна богатства, добра за која је законом одређено да су од општег интереса као и имовина коју користе органи Републике Србије у државној имовини, али и да у државној имовини могу бити и друге ствари и права у складу са законом. Са друге стране, физичка и правна лица могу стећи поједина права на одређеним добрима у општој употреби, под условима и на начин предвиђен законом.

Конечно, члан 88 Устава предвиђа да је коришћење и располагање пољопривредним земљиштем, шумским земљиштем и градским грађевинским земљиштем у приватној својини слободно, као и да се законом могу ограничити облици коришћења и располагања, односно прописати услови за коришћење и располагање да би се отклонила опасност од наносења штете животној средини или да би се спречила повреда права и на законом заснованих интереса других лица.

Законодавни оквир

Закон о основама својинскоправних односа

Када је реч о законским прописима који даље разрађују одредбе Устава, односно прописују тачне услове за стицање права својине у Србији за страна физичка и правна лица, треба пре свега навести Закон о основама својинскоправних односа („Службени лист СФРЈ“, бр. 6/1980 и 36/1990 и „Службени лист СРЈ“, бр. 29/1996, „Службени гласник РС“ бр. 115/2005).

Наиме, у складу са чланом 82а Закона о основама својинскоправних односа страна физичка лица и правна лица која обављају делатност у Србији могу, под условима узајамности, стицати право својине на непокретностима на територији Србије које су им неопходно за обављање те делатности. Да би уговор о стицању права својине на непокретности у смислу претходно наведеног члана могао бити оверен морају бити испуњени наведени услови из наведеног члана закона, а суд или други надлежни орган пред којим се појави питање постојања узајамности о томе може затражити објашњење од надлежног органа за послове правде (члан 82в (2)). У року од 15 дана од дана извршеног уписа орган надлежан за упис права на непокретностима је дужан да податке о извршеном упису права својине страног лица из члана 82а и 82б достави органу надлежном за вођење послове правде, који о томе води евиденцију.

Члан 82б предвиђа да страна физичко лице може на територији Србије, под условима узајамности, стицати право својине на непокретностима наслеђивањем као и држављани Србије, док, даље, члан 82д предвиђа да страна физичка и правна лица могу правним послом преносити права својине на домаће лице, као и на страна лице које може стицати право својине.

Конечно, на основу члана 82а (2) страна физичка лица која не обављају делатност у Србији могу, под условима узајамности, стицати право својине на стану и стамбеној згради као и држављани Србије.

Закон о јавној својини

Законом о јавној својини („Сл. гласник РС“, бр. 72/11) успостављено је право јавне својине Републике Србије, као и аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе, које до сада нису имале право својине.

У току 2013. године усвојена је и измена овог закона Законом о измени Закона о јавној својини („Сл. гласник РС“, бр. 88/2013). Усвојеном изменом предвиђа се да јавно предузеће односно друштво капитала, као и њихова зависна друштва подносе захтев за упис права својине у року од три године (измењен рок од две године предвиђен текстом Закона из 2011. године) од дана ступања на снагу овог закона.

Закон о пољопривредном земљишту

Закон о пољопривредном земљишту („Сл. гласник РС“, бр. 62/2006, 65/2008, 41/2009), уређује планирање, заштиту, уређење и коришћење пољопривредног земљишта, надзор над спровођењем тог закона и друга питања од значаја за заштиту, уређење и коришћење пољопривредног земљишта као добра од општег интереса.

Према члану 1. став 3. овог закона страна физичка и правна лица не могу имати власништво над пољопривредним земљиштем у Србији, док се по основу члана 72. пољопривредно земљиште у државној својини не може отуђивати.

Закон о промету непокретности

Закон о промету непокретности („Сл. гласник РС“, бр. 42/98 и 111/2009) уређује промет непокретности као слободан, ако законом није другачије одређено.

Чланом 2. Закона промет непокретности је дефинисан као располагање непокретностима правним послом и то као 1. пренос права својине на непокретности са једног на друго лице, уз накнаду или без накнаде, 2. пренос права коришћења на непокретности у државној својини са једног на другог носиоца права коришћења на непокретности у државној својини, 3. пренос права у погледу располагања непокретности у друштвеној својини са једног на другог носиоца права на непокретности у друштвеној својини.

Закон не прави експлицитну разлику између домаћих и страних физичких и правних лица као учесника у промету непокретности, већ поставља опште услове за промет непокретности.

Закон о девизном пословању

Законом о девизном пословању („Сл. гласник РС“, бр. 62/2006, 31/2011 и 119/2012) уређују се различите врсте плаћања, куповине и продаје средстава плаћања, текућих и депозитних рачуна, кредитних послова и други послови који у себи садрже елемент иностраности.

Међутим, овај закон је битан и зато што уређује и поједина питања у погледу улагања у непокретности. Наиме, члан 12 Закона предвиђа да се плаћање ради стицања својине на непокретностима резидента у иностранству и нерезидента у Републици врши слободно, у складу са законом који уређује својинскоправне односе. Даље, члан 34 (1) предвиђа да се плаћање, наплаћивање и пренос између резидената и између резидента и нерезидента у Републици врши у динарима, а да се према ставу (2) овог члана, изузетно, плаћање наплаћивање и пренос у Републици Србији могу вршити и у девизама по основу, између осталог, и продаје и давања у закуп непокретности.

Међутим, члан 59 (1)(9) овог закона предвиђа да ће се новчаном казном од 100.000 до 2.000.000 динара казнити за прекршај, између осталих, и огранак страног правног лица и нерезидент – правно лице ако изврши плаћање ради стицања својине на непокретностима у иностранству, односно Републици Србији, супротно закону који уређује својинскоправне односе, док члан 63(1)(5) прописује да ће се новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара казнити за прекршај нерезидент – физичко лице ако изврши плаћање ради стицања права својине на непокретностима у Републици Србији супротно закону који уређује својинскоправне односе.

Административни капацитети

У Републици Србији постоји, већ више деценија развијан и развијен, систем управних и судских институција, које свака у својој надлежности, почев од издавања исправа и овера уговора до уписа права у катастар непокретности, врше послове релевантне за стисање и пренос права својине.

Досадашња пракса је показала да, уз повремене застоје услед оптерећености, посебно надлежних катастара непокретности, катастри непокретности и службе овере у надлежним општинама и судовима где се непокретности налазе, сасвим добро функционишу. И домаћа и страна физичка и правна лица равноправно и у складу са законом остварују своја права пред наведеним институцијама.

Административни капацитети који су на располагању у свим фазама стицања и преноса права својине у горе наведеним институцијама задовољавају реалне потребе, те за сад нема потребе за јачањем релевантних административних капацитета.

Мере планиране за период 2014-2018. година

Законодавни оквир

Министарство правде ће наставити рад на усаглашавању прописа из своје надлежности у вези са спровођењем обавеза из ССП-а предвиђених члановима од 63. до 66. тог споразума, посебно имајући у виду обавезу из члана 63. став 3. ССП-а којом је предвиђено да по ступању на снагу тог споразума Србија допусти држављанима држава чланица ЕУ да стичу својину на непокретностима у Републици Србији, уз потпуну и целисходну примену постојећих поступака, те да ће у периоду од четири године од ступања на снагу ССП-а Република Србија постепе-

но усклађивати своје законодавство које се односи на стицање права својине над непокретностима у Србији како би држављанима чланица ЕУ осигурала исти третман као и својим држављанима.

Ове измене су посебно значајне ако се има у виду и да Уговор о функционисању Европске уније (12012Е/ТХТ), ОЈ С 326, 26.10.2012, р. 47-390, односно чланови 63.1., 64 и 65.1. предвиђају забрану ограничавања кретања капитала између држава чланица, као и између држава чланица и трећих земаља. Такође, измене које буду усвојене треба да прате и чланове 1., 3., 4. и 7. Директиве Савета европских заједница 88/361/ЕЕС од 24.06.1988. године поводом имплементације члана 67. Уговора, укључујући тачку 2. Номенклатуре кретања капитала (Анекс I Директиве 88/361), Службени гласник Европске уније L 178, 08/07/1988 Р. 0005 – 0018.

Устав Републике Србије, Закон о пољопривредном земљишту и Закон о основама својинскоправних односа

Чланови 85., 87., 88. Устава Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 98/2006), затим чланови 82а, 82б, 82д и 82г Закона о основама својинскоправних односа (*Службени лист СФРЈ*, бр. 6 од 8. 2. 1980., 36 од 29. 6. 1990. и *Службени лист СРЈ*, број 29 од 26. 6. 1996. и *Службени гласник РС* бр. 115/2005), као ни члан 1. став 3. Закона о пољопривредном земљишту („Сл. гласник РС“, бр. 62/2006, 65/2008, 41/2009) нису у складу са преузетим међународним обавезама, те је неопходно изменити и/или ускладити ове прописе са тим обавезама.

Грађански законик и Закон о основама својинскоправних односа

У току је израда Преднацрта Грађанског законика Републике Србије, а на основу Одлуке Владе бр. 323-02-1282/2006-09 од 6.12.2006. године о образовању Комисије за израду Грађанског законика. Програмом специјализованих округлих столова Комисије за израду Преднацрта Грађанског законика Републике Србије предвиђено је да ће се о свим деловима Преднацрта одржавати специјализовани округли столови, у периоду од марта до новембра 2014. године, како би до краја 2014. године био завршен Преднацрт Грађанског законика Републике Србије. Сумирање резултата Преднацрта у целини ће се обавити на сусрету правника Копаоничке школе природног права, од 13. до 17. децембра 2014. године.

Такође, у току је израда шесте књиге Законика која ће бити посвећена стварноправним односима. Питање општег режима и начела права својине, сувласништва, етажне и заједничке својине је предвиђено за расправу на округлом столу 26. октобра 2014., док је питање службености, суседског и заложног права, као и јавних регистара, предвиђено за округли сто заказан за 09. новембар 2014. године.

Закључно са последњим кварталом 2014. године очекује се текст Преднацрта Грађанског законика.

Уколико припрема преднацрта књиге VI (стварно право) Преднацрта Грађанског законика не буде завршена до предвиђеног рока Министарство правде ће припремити радни текст измена и допуна члана 82а. и 82б. Закона о основама својинскоправних односа („Сл. лист СФРЈ“, бр. 6/80 и 36/90, „Сл. лист СРЈ“, бр. 29/96 и „Сл. гласник РС“, бр. 115/2005) који прописују различите услове, пре свега реципроцитет, за стицање права својине од стране страних физичких и правних лица на територији Републике Србије.

Подзаконска акта

Уредба о евиденцији непокретности у јавној својини и Уредба о поклонима који остају у јавној својини су донете и објављене су 18.07.2014. године у „Сл. гласник РС“, бр. 70/14. Уредба о начину коришћења, управљања, чувања и заштите предмета историјско-документарне, уметничке и културне вредности у јавној својини Републике Србије није донета, и у овом третутку рок за израду нацрта ове уредбе и њено усвајање нису прецизирани.

Административни капацитети

Постојећи институционални оквир за стицање и пренос права својине на непокретностима је функционалан. Уколико, пак, настане потреба за изменама које би пратиле измене релевантних прописа који уређују својинскоправне односе, исте ће бити спроведене и представљене приликом првог наредног ажурирања Националног плана.

Комисија за израду Преднацрта Грађанског законика је већ формирана и њен рад неометано може бити готов у постојећем саставу.

Постојећи институционални оквир за доношење и имплементацију предвиђених измена и допуна закона, као и подзаконских аката, је већ формиран и задовољава административне потребе. Међутим, уколико настане потреба за унапређењем и изменама постојећег институционалног оквира, исти ће бити измењен, а спроведене измене ће бити представљене приликом будућих ажурирања овог плана.

Тренутно не постоји потреба за унапређењем и јачањем постојећих административних капацитета у горе описаним судским и управним институцијама.

Уколико се јави потреба за јачањем административних капацитета у законодавним активностима у области кретања капитала које се односи на право својине на непокретностима, вршиће се даље усавршавање запослених у Министарству правде кроз различите видове техничке помоћи, сарадње и размене искустава и најбољих пракси са земљама у региону и Европској унији, као и са међународним донаторима кроз финансирање пројеката које би припремило Министарство правде.

3.4.2. Платни систем

Преглед стања

Законодавни оквир у Републици Србији који уређује материју платног система чине Закон о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012 и 106/2012), Закон о платном промету („Службени лист СРЈ“, бр. 3/2002, 5/2003 и „Службени гласник РС“, бр. 43/2004, 62/2006, 111/2009 – др. закон и 31/2011) и Закон о девизном пословању („Службени гласник РС“, бр. 62/2006, 31/2011 и 119/2012). За област платног система релевантан је и Закон о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, бр. 36/2011) у делу који се односи на заштиту интереса корисника услуга које банке пружају у складу са законом и то услуга по основу уговора о отварању и вођењу рачуна, уговора о издавању и коришћењу платних картица и уговора о дозвољеном прекорачењу по рачуну.

Законом о платном промету и подзаконским актима које је Народна банка Србије донела на основу овлашћења из тог закона уређују се послови платног промета у земљи, као и права и обавезе банака и клијената. Наведени закон и подзаконска акта (Одлука о облику, садржини и начину коришћења јединствених инструмената платног промета, Одлука о условима и начину отварања, вођења и гашења рачуна код банке и др.) делимично су усклађени са прописима Европске уније којима се регулише област платног система.

Платни промет са иностранством регулисан је Законом о девизном пословању и подзаконским актима које је Народна банка Србије донела на основу овлашћења из тог закона. Законом о девизном пословању прописано је да се платни промет са иностранством обавља у девизама и у динарима преко банке, док државни органи и организације и други корисници буџетских средстава Републике Србије обављају платни промет са иностранством преко Народне банке Србије, а изменама и допунама овог закона из децембра 2012. године, резидентима је омогућено да обављају платни промет са иностранством и преко стране институције електронског новца ради електронске купопродаје роба и услуга. Народна банка Србије је на основу овлашћења из Закона о девизном пословању донела подзаконска акта којима је ближе уређено обављање платног промета са иностранством (Одлука о условима и начину обављања платног промета са иностранством, Упутство за спровођење Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством, Одлука о јединственој структури за идентификацију и класификацију рачуна и о плану рачуна за примену међународних правила и IBAN стандарда, Одлука о условима отварања и начину вођења рачуна нерезидената, Одлука о условима отварања и начину вођења девизних рачуна резидената и др.). Наведени прописи делимично су усклађени са прописима Европске уније којима се регулише област платног система.

У циљу усклађивања са релевантним прописима Европске уније, Народна банка Србије је у 2013. и 2014. наставила рад на изради Нацрта закона о платним услугама и након одржаног трећег круга јавне расправе, у другом кварталу 2014. године израдила је његову коначну верзију уз измене и допуне релевантних пратећих закона који су неопходни за примену тог закона.

Због законом утврђених надлежности, захтева утврђених новим, међународно признатим Принципима за инфраструктуру финансијског тржишта да функционисање платних система има свеобухватан, целовит, јасан и транспарентан правни основ применљив на сваки сегмент функционисања ових система, као и систематичности решења – Народна банка Србије је одредбе које се односе на платне системе из Директиве 98/26/ЕЗ о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности, као и њене измене и допуне, уградилa у наведени Нацрт, у делу „Платни системи”.

Планиране мере за период 2014-2018. године у погледу усклађивања законодавства

Имајући у виду да је Народна банка Србије припремила завршну верзију Нацрта закона о платним услугама, основни приоритет је предлагање и усвајање овог закона током 2014. године. Од ове активности зависи и временски оквир планираних будућих активности на доношењу подзаконских аката који произилазе из овог закона. Доношењем Закона о платним услугама и подзаконских аката, регулаторни оквир у Републици Србији који уређује материју платног система се усклађује са Директивом 2007/64/ЕЗ о платним услугама на унутрашњем тржишту (32007L0064 *Directive 2007/64/EC of the European Parliament and of the Council of 13 November 2007 on payment services in the internal market amending Directives 97/7/EC, 2002/65/EC, 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 97/5/EC*), Директивом 2009/110/ЕЗ о оснивању, надзору и пословању институција електронског новца (32009L0110 *Directive 2009/110/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 on the taking up, pursuit and prudential supervision of the business of electronic money institutions amending Directives 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 2000/46/EC*) и Директивом 98/26/ЕЗ о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности – у делу платних система, укључујући и њене измене и допуне (31998L0026 *Directive 98/26/EC of the European Parliament and of the Council of 19 May 1998 on settlement finality in payment and securities settlement systems*).

Доношењем Закона о платним услугама ће се на целовит и свеобухватан начин уредити врсте платних услуга, пружаоци платних услуга, као и права и обавезе у вези са пружањем платних услуга. Једна од најважнијих новина коју ће донети наведени закон је увођење института електронског новца који до сада није био уређен у нашем правном систему, као и нових пружалаца платних услуга – платних институција и институција електронског новца.

Имајући у виду делокруг примене Директиве 2007/64/ЕЗ о платним услугама на унутрашњем тржишту, Нацртом закона о платним услугама предвиђено је да се и корисницима платних услуга који обављају платне трансакције у складу са прописима о девизном пословању обезбеди заштита у вези са коришћењем платних услуга код пружаоца платних услуга, с тим да се не доведе у питање степен либерализације трансакција које је утврдио Закон о девизном пословању и прописи донети на основу тог закона. Узимајући у обзир отпочињање преговора о приступању Републике Србије Европској унији, посебан део припремљеног закона о платним услугама посвећен је одредбама које ће почети да се примењују по приступању Републике Србије Европској унији. Овим одредбама се, у складу са Директивом, уређују рокови извршења прекограничних платних трансакција и платних трансакција у еврима или другој валути државе чланице, затим прекогранично пружање услуга, односно могућности за пословање платних институција и институција електронског новца из држава чланица у Републици Србији и обратно, као и прекогранична сарадња између надзорних органа у Републици Србији и Европској унији ради унапређења вршења послова супервизије.

Усвајање Закона о платним услугама је утврђено, између осталог, и у вези са препорукама садржаним у закључку Европске комисије у Аналитичком извештају који прати Мишљење Европске комисије о захтеву Републике Србије за чланство у Европској унији из 2011. године и Годишњем извештају Европске комисије о напретку Републике Србије у европским интеграцијама за 2013. годину, као и обавезама из Споразума о стабилизацији и придруживању (члан 91.).

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Доношењем Закона о платним услугама испуниће се део обавеза које произилазе из одредбе Споразума о стабилизацији и придруживању – Наслов VIII, Политике сарадње, члан 91. Банкарство, осигурање и друге финансијске услуге.

Административни капацитети

Послови Народне банке Србије утврђени законодавним оквиром који уређује материју платног система обављају се у Сектору за платни систем, Сектору за девизне послове, Директорату за економска истраживања и статистику и Управи за надзор над финансијским институцијама.

Јачање административних капацитета Народне банке Србије у овој области реализовано је кроз IPA пројекат „Јачање институционалних капацитета НБС“, који је завршен почетком 2013. године. Како је пројекат, између осталог, предвиђао подршку у транспоновању Директиве 2007/64/ЕЗ о платним услугама на унутрашњем тржишту, Директиве 98/26/ЕЗ о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности и подршку даљем развоју функције надгледања платних система – током трајања пројекта организоване су студијске посете за запослене Народне банке Србије који су били ангажовани у овој области.

Предлогом закона о платним услугама утврђена је надлежност Народне банке Србије за лиценцирање нових пружалаца платних услуга – платних институција и институција електронског новца и надзор над применом одредаба овог закона код ових субјеката. У Народној банци Србије ће се организационо уредити начин обављања послова лиценцирања и надзора над платним институцијама и институцијама електронског новца и с тим у вези неопходно је ојачати кадровске капацитете и то кроз повећање броја извршилаца и додатне обуке. Такође, предлогом овог закона утврђено је и да се на поступак остваривања заштите права и интереса корисника платних услуга и ималаца електронског новца примењују одредбе закона којим се уређује заштита корисника финансијских услуга (право на приговор, поступање Народне банке Србије, вансудско посредовање и сл). У циљу ефикасног спровођења активности из области заштите и едукације корисника финансијских услуга, потребно је и да се изврши додатна обука запослених који су ангажовани на пословима поступања по предметима корисника финансијских услуга, као и да се ојачају кадровски капацитети.

Даље јачање административних капацитета Народне банке Србије ће се одвијати континуираним усавршавањем запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са централним банкама земаља у региону и Европској унији.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У наредном периоду није планирана инострана развојна помоћ у области платних система.

3.4.3. Спречавање прања новца

Преглед стања

Област спречавања прања новца и финансирања тероризма регулисана је Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма, као и следећим законима: Законом о банкама, Законом о тржишту капитала, Законом о рачуноводству, Законом о рачуноводству и ревизији и другим законима који прописују обавезе разним субјектима у финансијском, нефинансијском као и државном сектору да предузимају радње и мере за спречавање и откривање прања новца.

Систем за спречавање прања новца у Србији састоји се од превентивног дела - кога чине обвезници по Закону, Управа за спречавање прања новца и други надлежни надзорни органи, пре свега Народна банка Србије, и његовог репресивног дела – који пре свега чине истражни органи и судови.

Најважнији међународни стандарди у овој области су ФАТФ препоруке и Директива 2005/60/ЕЗ Европског парламента и Савета Европе о спречавању злоупотреба финансијског система за прање новца и финансирање тероризма (Third Directive 2005/60/EC of the European

Parliament and of the Council on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing).

Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма регулисано је деловање, активности и овлашћења Управе за спречавање прања новца и надлежних надзорних органа. Овим законом је у великој мери имплементирана Директива 2005/60/ЕЗ, Уредба 1889/2005 Европског парламента и Савета од 26. октобра 2005. о контроли уношења или изношења готовог новца преко граница ЕУ (Regulation EC No 1889/2005 of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on controls of cash entering or leaving the Community), Уредба 1781/2006 Европског парламента и Савета од 15. новембра 2006. о информацијама о налогодавцу које прате трансфер средстава (Regulation EC no 1781/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 November 2006 on information on the payer accompanying transfers of funds).

У току 2013. је израђен извештај о националној процени ризика од прања новца у Републици Србији на основу методологије Светске банке. Државни органи нарочиту пажњу посвећују ризицима који су утврђени у националној процени ризика.

Израђен је Нацрт закона о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма, који је у складу са ФАТФ препорукама. Нацрт је послат надлежним државним органима на давање мишљења.

Мере планиране за период 2014-2018. година у погледу усклађивања законодавства

У овом периоду приоритет је завршетак рада на изменама и допунама Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма којим ће се одредбе овог закона ускладити са извештајима и препорукама међународних експерата израђених у оквиру Пројекта за борбу против прања новца и финансирања тероризма у Србији - МОЛИ пројекта као и нових међународних стандарда – ревидираних ФАТФ препорука, као и са Предлогом закона о платним услугама. Планирано је да се наведени закон усвоји у току 2014. године.

У току 2014. године планирано је доношење нове Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма и Акционог плана за њено спровођење. Текст националне стратегије је послат надлежним органима на давање мишљења. Претходна стратегија је била донесена за период до 2013. године. Управа за спречавање прања новца ће активно радити на оснивању тренинг центра, чији ће задатак бити обука представника Управе за спречавање прања новца за пружање потребне помоћи осталим државним органима у што ефикаснијој примени Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма. Тренинг центар би имао за сврху подизање свести о значају и важности примене прописа у борби против прања новца. Наставиће се са организовањем семинара, радионица и обука намењених обвезницима по Закону.

У периоду од 2015. до 2018. године планирано је спровођење активности из Акционог плана који ће се сачинити на основу нове Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма.

Нова Национална стратегија има четири стратешке теме. У стратешкој теми која се односи на превентивни део система неке од значајних предвиђених мера су: унапредити смернице за пријављивање сумњивих трансакција у различитим секторима, утицати на обвезнике да побољшају механизме интерне контроле и извештавања, унапредити капацитете Управе, нарочито кроз обуку и стручно усавршавање и унапређење радних процеса, између осталог и у области информационих технологија, унапредити капацитете надзорних органа, донети одговарајуће прописе и процедуре у области надзора који су засновани на анализи и процени ризика за све обвезнике у складу са међународним стандардима у конкретној области. У делу који се односи на обуке и стручно усавршавање као и на подизање свести код стручне и шире јавности о појавама прања новца и финансирања тероризма, мерама које држава предузима у борби против тих појава и улогама надлежних државних органа, предвиђају се мере као што су: доношење стратегије обуке и стручног усавршавања запослених у надлежним државним органима, пре свега о правним основима сарадње и размене информација и механизмима за њихову практичну примену, као и упознавање са искуствима и најбољом праксом у раду надлежних државних органа у чијој је надлежности спречавање, откривање и кажњавање за кривично дело прања новца и повезана кривична дела.

Приликом израде Националне стратегије заузет је став да при изради Акционог плана, период за који треба планирати активности буде једна до две године.

Према аналитичком извештају Европске комисије (3.4. Поглавље 4. „Слободно кретање капитала”), оцењено је да је национално законодавство у области спречавања прања новца и финансирања тероризма делимично усклађено са прописима Европске уније.

Административни капацитети

Управа и надзорни органи су надлежни за спровођење релевантних делова европских правних тековина. У циљу ефикаснијег коришћења постојећих и изградње нових капацитета у Управи за спречавање прања новца неопходно је повећати људске ресурсе, просторне капацитете, као и формирати тренинг центар. Што се тиче повећања ефикасности капацитета надзорних органа, неопходно је даље јачање ресурса кроз стручно усавршавање и обуку, као и сарадњу са надзорним органима других држава. Планирано је да се обуке спроведу и кроз сарадњу са партнерима из иностранства који имају искуства у овим областима.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Према Споразуму о стабилизацији и придруживању, област „Текућа плаћања и кретање капитала”, поглавље 4, чл. 84, наслов VII „Правосуђе, слобода и безбедност”, предвиђена је обавеза Републике Србије да усклади национални законодавни систем са међународним стандардима у области спречавања прања новца и финансирања тероризма. Споразумом је предвиђен период од четири године од ступања на снагу тог споразума за имплементацију и усклађивање са тековинама европског права у овој области, што је у надлежности Управе за спречавање прања новца.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Управа за спречавање прања новца је носилац до сада најзначајнијег и највреднијег пројекта у држави који је намењен борби против прања новца и финансирања тероризма – МОЛИ. Пројекат је вредан 2.365.000 евра, финансиран је највећим делом од Европске уније (2 милиона евра), уз учешће Савета Европе (200.000 евра) и буџета Републике Србије. Пројекат је почео са реализацијом новембра 2010. године и завршен је маја 2014. године. Сврха пројекта је била да унапреди капацитете система за борбу против прања новца и финансирања тероризма у Републици Србији у смислу законодавних решења, стручне оспособљености и оперативних капацитета. Поред Управе, која је главни корисник овог пројекта, корисници су и органи за спровођење закона, надзорни и правосудни органи, као и професионална удружења и цивилни сектор. Главни циљ овог пројекта био је да унапреди демократију и владавину права кроз спречавање и контролу прања новца и финансирања тероризма, као и других облика економског и финансијског криминала у Србији у складу са европским и осталим међународним стандардима. У оквиру овог пројекта експерт Савета Европе је израдила анализу постојећих закона и смерница у вези са спровођењем приступа заснованог на ризику од прања новца и финансирања тероризма, а у складу са препорукама ФАТФ и дала препоруке за израду смерница о спровођењу наведеног стандарда. У току 2013. експерт Савета Европе је у два наврата посетио Србију и разговарао са државним органима и на основу тога је извршио анализу формалног и неформалног преноса новца и саставио извештај о стању у овој области. Наведене активности везане за рад на изменама и допунама Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма и Акционог плана, као и израда процене ризика од финансирања тероризма у Србији су се у великој мери спроводиле уз финансијску, стручну и логистичку подршку МОЛИ пројекта.

3.5. Јавне набавке

Преглед стања

Актуелни **Закон о јавним набавкама** (у даљем тексту: ЗЈН) („Службени гласник РС“, број 124/12 од 29. децембра 2012) усвојен је 29. децембра 2012²⁴, а ступио на снагу 6. јануара 2013. године. Овај закон уређује планирање јавних набавки, услове, начин и поступак јавне набавке, централизацију јавних набавки, уређује јавне набавке у области водопривреде, енергетике, саобраћаја и поштанских услуга и у области одбране и безбедности, одређује начин евидентирања података о јавним набавкама, одређује послове, начин рада и облик организовања Управе за јавне набавке и Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки, одређује начин заштите права у поступцима јавних набавки и у другим случајевима у складу са законом, а уређује и друга питања од значаја за јавне набавке. ЗЈН је, у великој мери, усклађен са правним тековинама Европске уније у области јавних набавки. Конкретно, ЗЈН је, у великој мери, усклађен са директивом 2004/18/ЕЗ и директивом 2004/17/ЕЗ (класичан и посебан/комунални сектор). Такође, ЗЈН је, у значајној мери усклађен са директивом 2007/66/ЕЗ (заштита права понуђача), а усклађеност са директивом 2009/81/ЕЗ (одбрана и безбедност) је делимична.

Закон о јавно-приватном партнерству и концесијама (ЗЈПК), донет 22. новембра 2011. године („Службени гласник РС“, број 88/11). Законом се по први пут у правни систем Републике Србије уводи појам јавно-приватно партнерство и по први пут су државни и локални органи у могућности да своје потребе за инфраструктуром и јавним услугама реализују по овом моделу уз јасно утврђена правила поступања.

Дана 20. јуна 2014. године представљена је радна верзија нове Стратегије развоја јавних набавки у Републици Србији за период 2014-18. године. Званично усвајање овог документа од стране Владе Републике Србије реално је очекивати у III кварталу 2014. године.

У 2013. и 2014. години Управа за јавне набавке је, у складу са прописаним овлашћењима у Закону, донела следећа подзаконска акта:

- 1) Правилник о форми и садржини плана набавки и извештаја о извршењу плана набавки („Службени гласник РС“, бр. 29/13)
- 2) Правилник о обавезним елементима конкурсне документације у поступцима јавних набавки и начину доказивања испуњености услова („Службени гласник РС“, бр. 29/13 и бр. 104/13)
- 3) Правилник о форми и садржини захтева за мишљење о основаности примене преговарачког поступка („Службени гласник РС“, бр. 29/13)
- 4) Правилник о грађанском надзорнику („Службени гласник РС“, бр. 29/13)
- 5) Правилник о садржини извештаја о јавним набавкама и начину вођења евиденције о јавним набавкама („Службени гласник РС“, бр. 29/13)
- 6) Правилник о садржини акта којим се ближе уређује поступак јавне набавке унутар наручиоца („Службени гласник РС“, бр. 106/13)
- 7) Правилник о садржини одлуке о заједничком спровођењу поступка јавне набавке од стране више наручилаца („Службени гласник РС“, бр. 44/14)

Поред наведених аката које доноси Управа за јавне набавке, у складу са Законом, а у оквиру прописаних надлежности министар надлежан за послове финансија и привреде донео је следећа акта:

- 1) Правилник о форми и садржини кредитног захтева и форми и садржини документације о кредитној способности наручиоца („Службени гласник РС“, број 31/2013)
- 2) Правилник о начину доказивања испуњености услова да су понуђена добра домаћег порекла („Службени гласник РС“, број 33/2013)

²⁴ Закон је ступио на снагу 8 дана након објаве у Службеном гласнику РС (29.12.2012). а примењује се од 1. априла 2013. године, осим одредби члана 78. Закона које се примењују од 1. септембра 2013

- 3) Списак међународних организација и међународних финансијских институција чији се посебни поступци јавних набавки могу примењивати уместо одредаба Закона о јавним набавкама ("Службени гласник РС", број 33/2013)
- 4) Правилник о садржини Регистра понуђача и документацији која се подноси уз пријаву за регистрацију понуђача ("Службени гласник РС", број 75/2013)

Управа за јавне набавке учествовала је у припреми подзаконских аката које је складу са чланом 49. Закона донела Влада Републике Србије, и то:

- 1) Уредба о условима и начину спровођења поступка јавне набавке од стране Управе за заједничке послове републичких органа и утврђивању Списка предмета јавне набавке („Службени гласник РС”, бр. 110/2013 и бр. 13/2014)
- 2) Одлука о утврђивању Списка наручилаца за чије потребе Управа за заједничке послове републичких органа спроводи централизоване јавне набавке („Службени гласник РС”, бр. 13/2014)
- 3) Уредба о утврђивању општег речника набавке („Службени гласник РС”, бр. 56/2014)

У априлу 2014. године ступиле су на снагу три нове директиве ЕУ, које су од изузетног значаја за процес усклађивања домаћег законодавства са правним тековинама ЕУ: директиве 2014/24/ЕУ, 2014/25/ЕУ, 2014/23/ЕУ²⁵.

Директива Европског парламента и Савета **2014/24/ЕУ** од 26. фебруара 2014. године о јавним набавкама и стављању ван снаге Директиве 2004/18/ЕЗ, са којом државе чланице морају да се ускладе у року од 24 месеца од дана ступања на снагу (осим за електронске набавке код којих је рок 30 месеци), односи се на тзв. класични сектор јавних набавки.

Директива Европског парламента и Савета **2014/25/ЕУ** од 26. фебруара 2014. године о набавкама наручилаца који обављају делатности у области водопривреде, енергетике, саобраћаја и поштанских услуга и стављању ван снаге Директиве 2004/17/ЕЗ, односи се на тзв. посебан/комунални сектор и рокови за усвајање за државе чланице ЕУ су исти као и код нове директиве којом се регулише класични сектор.

Директивом Европског парламента и Савета **2014/23/ЕУ** од 26. фебруара 2014. године о додели уговора о концесији по први пут дефинише јасна и недвосмислена правила за доделу уговора о концесијама на нивоу ЕУ. Рокови за усвајање за државе чланице ЕУ су исти као и код нових директива којом се регулишу класични и комунални сектор.

Можемо закључити да је у предстојећем периоду, кад је у питању даље усклађивање са правним тековинама ЕУ, нагласак на следећим правним актима ЕУ:

- Нова директива која регулише класичан сектор (2014/24/ЕУ)
- Нова директива која регулише посебан/комунални сектор (2014/25/ЕУ)
- Директива која регулише концесије²⁶ (2014/23/ЕУ)
- Директива која регулише набавке у области одбране (2009/81/ЕЗ)
- Директиве које регулишу заштиту права понуђача (89/665/ЕЕЗ²⁷, 92/13/ЕЕЗ²⁸ и 2007/66/ЕЗ)

У оквиру процеса приступања Републике Србије Европској унији, усклађивање са правним тековином ЕУ у области јавних набавки обухваћено је у Преговарачком поглављу 5: Јавне набавке.

²⁵ Све три поменуте нове директиве Европске уније, ступиле су на снагу 17. априла 2014. године

²⁶ Овом новом директивом, концесије су, по први пут, регулисане засебном директивом

²⁷ Директива Савета 89/665/ЕЕЗ од 21. децембра 1989. о усклађивању закона, прописа и управних одредби који се односе на примену поступака заштите права код доделе уговора о јавним набавкама и јавним радовима (директива се односи на заштиту права у класичном сектору)

²⁸ Директива Савета 92/13/ЕЕЗ од 25. фебруара 1992. о усклађивању закона, прописа и управних одредби који се односе на примену правила Заједнице за поступке заштите права код субјеката који послују у подручју водоснабдевања, енергетике, саобраћаја и телекомуникација (директива се односи на заштиту права у посебном/комуналном сектору)

Република Србија је, као држава кандидат за чланство у ЕУ, обавезна да, пре пуноправног ступања у чланство, у потпуности усклади своје законодавство у области јавних набавки са правним тековинама ЕУ, као и да обезбеди његову пуну примену на свим нивоима, од републичког до локалног.

Усклађивање националног законодавног оквира са правном тековином ЕУ спровешће се на начин да се обезбеди:

- усклађивање са новим директивама ЕУ у области јавних набавки
- адекватно време прилагођавања свих субјеката у систему јавних набавки
- елиминисање свих непотребних административних захтева и препрека

У оквиру Преговора о приступању Србије Европској унији²⁹, Поглавље 5: јавне набавке је, у складу са препорукама Европске уније подељено на 10 потпоглавља:

- 1) *Општи принципи јавних набавки*
- 2) *Класични сектор*
- 3) *Посебан/комунални сектор*
- 4) *Концесије и јавно-приватно партнерство*
- 5) *Електронске јавне набавке*
- 6) *Социјално одговорне набавке/“зелене“ набавке/МСП³⁰ и иновације*
- 7) *Заштита права понуђача*
- 8) *Међународни аспекти јавних набавки*
- 9) *Набавке у области одбране*
- 10) *Општи речник набавки (ОРН) и стандардни обрасци*

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Обзиром да још увек нису донети сви подзаконски акти предвиђени Законом о јавним набавкама, потребно је донети следећа подзаконска акта:

- 1) Списак наручилаца, из чл. 2. и 117. Закона, који доноси Влада Републике Србије на почетку буџетске године, на предлог Министарства финансија и Управе за јавне набавке – овај подзаконски акт је у фази усаглашавања података између Министарства финансија и Управе за јавне набавке.
- 2) Списак наручилаца који примењују изузетак из члана 7. став 1. тач. 1), 6) и 7) Закона, који доноси Влада - Управа за јавне набавке прикупља потребну документацију у циљу припреме овог подзаконског акта.
- 3) Правилник о начину и програму стручног оспособљавања и начина полагања стручног испита за службеника за јавне набавке, који доноси Управа за јавне набавке, у складу са чланом 134. Закона - Управа за јавне набавке је припремила овај подзаконски акти и очекује се његово усвајање у јулу месецу 2014.
- 4) План за борбу против корупције у јавним набавкама, који доноси Влада, а који су у складу са чланом 21. Закона припремили Управа за јавне набавке и Агенција за борбу против корупције и доставили Влади - нацрт овог акта су припремили Управа за јавне набавке и Агенција за борбу против корупције и доставили Влади.
- 5) Уредбу о поступку јавне набавке у области одбране и безбедности, коју доноси Влада, (Министарство одбране, у сарадњи са представницима других институција, припремило је Нацрт Уредбе о поступку јавне набавке у области одбране и безбедности, у чијој припреми је учествовала и Управа за јавне набавке) - предлог овог подзаконског акта је у фази давања мишљења надлежних органа пре достављања Влади.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

У *Извештају ЕК о напретку Србије у постизању неопходног степена усклађености са критеријумима за чланство* из априла 2013. године, везано за побољшање **економског и пословног окружења** истиче се реформски значај усвајања новог ЗЈН 2012, те се наводи да овај

²⁹ Експланаторни скрининг одржан је 21. марта 2014. године, а билатерални скрининг 13. маја 2014. године

³⁰ Мала и средња предузећа

закон доприноси усаглашавању законодавства Србије са правним тековинама Европске уније и генерално побољшава ефикасност јавних набавки, кроз централизацију јавних набавки и јачање институција задужене за примену и праћење правила о јавним набавкама.

У *Извештају ЕК о напретку Србије из октобра 2013. године* наводи се да је новим ЗЈН извршено даље усаглашавање законодавства с правним тековинама ЕУ и да су унапређени су поступци јавних набавки, уз препоруку да је потребно јачање координације између најважнијих институција у систему јавних набавки у Србији.

Договорена је подршка СИГМА-е Управи за јавне набавке и Републичкој комисији за заштиту права у поступцима јавних набавки везано за разрешавање одређених специфичних питања усклађивања домаћег законодавства са правним тековинама ЕУ.

С тим у вези, у IV кварталу 2014. очекује се почетак реализације шестомесечног твининг-лајт пројекта финансираног од стране ЕУ, пројекта под називом „Унапређење заштите права понуђача, у оквиру система јавних набавки у Србији“ који предвиђа активности које се односе на усклађивање са прописима и добрим праксама у Европској унији у области заштите права, укључујући и почетак усаглашавања са праксом/пресудама Европског суда правде у области јавних набавки.

Мере планиране за период 2015-2018

Иако је актуелни ЗЈН изузетно позитивно оцењен од стране релевантних домаћих и међународних чинилаца, након више од једне године примене овог закона, уочене су одређене непрецизности и нејасноће. Планирано је да се ове нејасноће отклоне усвајањем **измена и допуна актуелног Закона о јавним набавкама**³¹ (рок: II квартал 2015. године). Ове измене и допуне неће имати за примарни циљ даље усклађивање са директивама и другим правним актима Европске уније, већ превасходно отклањање одређених непрецизности и недоречености („фино подешавање“) закона, у циљу стварања још повољнијег правног амбијента за деловање наручилаца и понуђача, што треба да трошење јавних средстава кроз јавне набавке учини још транспарентнијим, ефикаснијим и ефективнијим. Ипак, иако то није примарни циљ измена и допуна Закона о јавним набавкама, где је то могуће и релативно једноставно за транспозицију, биће извршено усклађивање са одређеним одредбама директива ЕУ и то првенствено са:

- Новом директивом која регулише класичан сектор (2014/24/ЕУ)
- Новом директивом која регулише посебан/комунални сектор (2014/25/ЕУ)
- Директивом која регулише заштиту права понуђача (2007/66/ЕЗ)

Потпуно усклађивање законодавства у области јавних набавки са релевантним директивама Европске уније извршиће се најкасније у IV кварталу 2017. године, усвајањем у Скупштини Републике Србије комплетно новог Закона о јавним набавкама или усвајањем измена и допуна Закона о јавним набавкама.

Потпуно усклађивање законодавства у области концесија и јавно-приватног партнерства са директивом Европске уније која регулише концесије (2014/23/ЕУ) извршиће се најкасније у IV кварталу 2017. године, усвајањем у Скупштини Републике Србије комплетно новог Закона о јавно-приватном партнерству и концесијама или усвајањем измена и допуна Закона о јавно-приватном партнерству и концесијама.

Планира се да се процес усклађивања са правном тековином ЕУ одвија кроз следеће две фазе:

Фаза А – Анализа постојећег стања која укључује

Анализу важећег Закона о јавним набавкама са аспекта:

- примене у пракси ради идентификовања даљих могућих побољшања како би се обезбедило што боље спровођење начела јавних набавки,
- усклађености са правном тековином ЕУ, посебно са новим директивама 2014/24/ЕУ и 2014/25/ЕУ, као и директивама 2009/81/ЕЗ и 2007/66/ЕЗ,

³¹ Реализација ове мере предвиђена је и радном верзијом нове Стратегије развоја јавних набавки у Републици Србији за период 2014-2018., конкретно нацртом пратећег Акционог плана за 2014. и 2015. годину

- упоредне анализе правила и процедура набавки које се финансирају из средстава међународних финансијских институција и ЗЈН ради идентификовања разлика;
- анализе законског оквира којим се регулишу концесије и која ће да обухвати следећа два корака:
 - а) идентификацију неусаглашености Закона о јавно-приватном партнерству и концесијама са правном тековином Европске уније, нарочито са новом директивом 2014/23/EУ о додели уговора о концесији,
 - б) идентификовање других закона који регулишу секторе, као што су: саобраћај, енергетика и други који су релевантни за концесије и јавно-приватно партнерство у смислу директиве 2014/23/EУ, као и утврђивање њихове усклађености са одредбама директиве

Фаза Б – Пуна усклађеност прописа Републике Србије у области јавних набавки са *acquis communautaire*

На основу анализа спроведених у првој фази процеса, у другој фази, спровешће се потпуно усклађивање са правном тековином ЕУ, при чему ће највећи напори бити потребни за потпуно усклађивање у односу на:

- изузећа од примене ЗЈН
- дефинисање поступака јавних набавки у складу са одредбама директива
- детаљније дефинисање одредби везаних за поступке јавних набавки које спроводе наручиоци у области водопривреде, енергетике, саобраћаја и поштанских услуга
- набавке у области одбране и безбедности
- измене секторских закона, ако се анализом утврди да су потребне, у односу на одредбе правне тековине везане за концесије

Што се тиче појединих области јавних набавки, односно потпоглавља која су дефинисана у оквиру билатералног скрининга, а у вези Преговора о приступању Србије Европској унији за Поглавље 5: Јавне набавке издвојићемо неке важне аспекте одређених потпоглавља.

Класичан сектор

Искуства Републике Србије, као и држава ЕУ, показују да се непотребни административни захтеви негативно одражавају на ефикасност поступка јавне набавке. То је у директној супротности са начелом економичности и ефикасности које прописује да се јавна набавка спроведе са што мање трошкова везаних за поступак и извршење јавне набавке. Ради се о захтевима који немају никакву емпиријски потврђену вредност са аспекта смањивања неправилности у јавним набавкама или ризика од корупције, већ неретко имају супротан ефекат. Важно је истаћи да непотребни административни захтеви имају негативан утицај и на наручиоце и на привредне субјекте, односно понуђаче. Елиминација ових непотребних административних захтева, у потпуном складу је са директивом 2014/24/EУ и представљаће један од приоритета у предстојећем периоду.

Такође, треба нагласити, да ће се, у наредном периоду, процес централизације јавних набавки одвијати постепено како би се избегли потенцијални негативни ефекти централизације, а пре свега стварање олигополских и монополских структура на страни понуде. Избору предмета набавки који ће се централизовано набављати претходиће испитивање тржишта како би се избегло да обједињавање на страни тражње доведе до концентрације на страни понуде и ограничавања конкуренције. Приликом обликовања централизованих јавних набавки посебно ће се водити рачуна о минимизирању ризика од негативних ефеката на учешће малих и средњих предузећа.

У циљу подстицања коришћења тзв. оквирних споразума, који су веома важни за процес централизације јавних набавки, Управа за јавне набавке ће, у наредном периоду, припремити моделе конкурсних документација са моделима оквирних споразума за конкретне предмете јавних набавки код којих постоји највише оправдања за коришћење овог инструмента. Такође, унапредиће се праћење спровођења и извршења централизованих јавних набавки и оквирних споразума. Све ове активности, водиће коначном циљу, потпуном усклађивању са директивом 2014/24/EУ.

Посебан/комунални сектор

Директивом Европског парламента и Савета 2004/17/ЕЗ од 31. марта 2004. године уређују се поступци набавки наручилаца из области водопривреде, енергетике, саобраћаја и поштанских услуга. ЕУ је, и у овој области донела нову директиву, 2014/25/ЕУ о набавкама наручилаца који обављају делатности у области водопривреде, енергетике, саобраћаја и поштанских услуга и стављању ван снаге директиве 2004/17/ЕЗ. Уз новине заједничке са онима које уводи директива 2014/24/ЕУ, овом директивом се унапређују и појашњавају механизми изузећа од примене, посебно у делу искључивих и посебних права. Измењен је и обухват делатности из којег је искључено вађење нафте и гаса, јер је установљена изложеност овог сектора тржишној конкуренцији. Ове и друге новине биће у току процеса транспонованја директиве 2014/24/ЕУ пренете у домаће законодавство које се односи на посебан/комунални сегмент/сектор јавних набавки.

Концесије и јавно-приватно партнерство

Закон о јавно-приватном партнерству и концесијама чини значајан део законодавног оквира у области јавних набавки у Републици Србији, а што је у складу са правилима ЕУ којима су јавно-приватно партнерство и концесије одређени као јавни уговори. С тим у вези, јавна тела/наручиоци имају обавезу спровођења транспарентне тендерске процедуре (поступак јавне набавке који се спроводи у складу са одредбама ЗЈН - за концесије за јавне радове или поступак за доделу концесије који је прописан одредбама ЗЈПК - за концесије за услуге), обезбеђивања правне сигурности и извесности за учеснике, као и повећање конкуренције (објављивање јавног позива у већем броју гласила, укључујући и Портал јавних набавки).

Заштита права у свим поступцима концесија и јавно-приватног партнерства омогућена је пред Републичком комисијом за заштиту права у поступцима јавних набавки.

Директива Европског парламента и Савета 2014/23/ЕУ по први пут дефинише јасна и недвосмислена правила за доделу уговора о концесијама на нивоу Европске уније, а у циљу да се осигурају користи које произлазе из ефикасне набавке, уклањање разлика и фрагментације међу националним режимима, те уједначено разумевање начела из Уговора о функционисању ЕУ кроз целу Европску унију. Усклађивање са директивом 2014/23/ЕУ³² приоритетни је правац реформи у овој области.

Електронске набавке

У предстојећем периоду континуирано ће се радити на даљем развоју транспарентности и информисаности коју омогућава Портал јавних набавки, пре свега кроз увођење опција за објаву нових садржаја и унапређење система претраге, и то:

- Објављивање набавки које се спроводе по посебним поступцима међународних организација и финансијских институција
- Постављање регистра јавних уговора
- Увођење јединственог система регистрације понуђача за одређене шифре из општег речника набавки и њихово аутоматско обавештавање о предметима набавки за које су заинтересовани
- Унапређење претраге

ЗЈН уређује и могућност достављања понуде у електронском облику, као и увођење посебних техника електронских набавки као што су електронска лицитација и систем динамичне набавке. У погледу примене електронских набавки, ЗЈН предвиђа да је Управа за заједничке послове републичких органа, као тело за централизоване јавне набавке за потребе државних органа и организација, дужна да успостави информациони систем и примењује систем динамичне набавке и електронску лицитацију, у ситуацији када је то могуће.

Заштита права понуђача

Директивом 2007/66/ЕЗ измењене су директиве 89/665/ЕЕЗ и 92/13/ЕЕЗ којима је регулисана заштита права понуђача у области јавних набавки и истом је унапређена ефикасност заш-

³² Ово укључује и узимање у обзир тзв. „меког“ законодавства Европске уније (саопштења и др.) у области концесија и јавно-приватног партнерства, током процеса усклађивања у овој области.

тите права у поступцима јавних набавки. Директивом је уведен бржи и ефикаснији систем заштите права за оне учеснике у поступку јавне набавке који сматрају да су њихова права повређена у том поступку. Усклађивање са директивом 2007/66/ЕЗ основни је правац реформе у овој области, што укључује и усаглашавање са праксом/пресудама Европског суда правде у области јавних набавки.

"Зелене набавке", социјални аспекти јавних набавки, МСП, иновације

Стратешки циљ Републике Србије је да се даље промовишу тзв „зелене набавке”. Да би се постигао овај циљ, планиране су, између осталих, и следеће активности:

- Израда смерница за наручиоце и понуђаче
- Израда метода израчунавања трошкова животног циклуса предмета набавке
- Израда модела стандардних „еколошких“ техничких спецификација за одређене производе

У циљу успешне примене социјалног аспекта јавних набавки предузеће се следећи кораци:

- Подизање свести наручилаца и других заинтересованих страна о користима и могућностима оваквих набавки
- Јачање капацитета учесника у поступку
- Промоција добрих пракси примене социјалног аспекта у поступцима јавних набавки (нпр. могућност укључивања и других особа које су у неповољнијем положају: млади, дугорочно незапослени, старије особе и други)
- Успостављање система за евалуацију и праћење

У наредном периоду омогућиће се бољи приступ малим и средњим предузећима тржишту јавних набавки на следећи начин:

- предвиђањем обавезе за наручиоце да, када год је могуће, предмет набавке обликују у партије
- смањивањем административних ограничења, нарочито у поступцима јавне набавке мале вредности
- предвиђањем лакших финансијских услова за учествовање
- подстицањем заједничког учествовања у поступцима јавних набавки

Кад је реч о примени иновација у области јавних набавки један од стратешких циљева биће подстицање иновација путем:

- Мера за увођење иновативног партнерства у складу са директивом 2014/24/ЕУ
- Израда приручника о иновативним набавкама

Набавке у области одбране

Усклађивање у овој области ће бити вршено изменама Закона о јавним набавкама и Уредбе о поступку јавне набавке у области одбране и безбедности, и то постепено, на основу анализе примене прописа у овој области, а у циљу проналажења најбољих решења за примену правних тековина ЕУ у овој области.

Административни капацитети

Према актуелном ЗЈН, послови припреме и израде ЗЈН и израде највећег броја подзаконских аката у надлежности су **Управе за јавне набавке**. Управа за јавне набавке је посебна организација за обављање стручних послова у области јавних набавки, ради обезбеђивања услова за економичну, ефикасну и транспарентну употребу јавних средстава за јавне набавке и подстицања конкурентности и равноправности понуђача у поступцима јавних набавки.

У Управи за јавне набавке тренутно ради 23 запослених. Запослени су распоређени у следеће организационе јединице: **Сектор за послове јавних набавки** (који обухвата Одсек за анализу система јавних набавки и међународну сарадњу, Групу за праћење, контролу и надзор поступака јавних набавки, Групу за развој система јавних набавки и Одсек за регулативу и професионализацију у јавним набавкама), **Група за кадровске и опште послове** и **Група за финансијско материјалне послове**.

Републичка комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки (у даљем тексту: Републичка комисија) је самосталан и независан орган Републике Србије који обезбеђује заштиту права у поступцима јавних набавки и који за свој рад одговара Народној скупштини Републике Србије. Републичка комисија је актуелним Законом о јавним набавкама, поред одлучивања о заштити права, добила нове надлежности међу којима се посебно издвајају: изрицање новчаних казни, поништавање уговора о јавној набавци, вођење првостепеног прекршајног поступка и подношење тужби за утврђивање ништавости уговора. Републичка комисију чине председник и 6 чланова, које бира Народна скупштина, након спроведеног јавног конкурса, као и пратећа стручна служба. Тренутно, у Републичкој комисији запослена су 62 државна службеника.

Министарство финансија на основу Закона о министарствима („Службени гласник РС”, број 44/14), обавља послове државне управе који се односе, између осталог, и на јавне набавке. Према ЗЈН, Министарство финансија надлежно је за доношење одређених подзаконских аката. Тренутно, у Групи за систем јавних набавки Министарства финансија запослено је 5 државних службеника

Одељење за буџетску инспекцију, у оквиру Министарства финансија, обавља послове који се односе на контролу примене закона и пратећих прописа у области финансијско-материјалног пословања и наменског и законитог коришћења средстава код свих корисника средстава наведених у Закону о буџетском систему, као и предузимање законом прописаних мера у свим случајевима када се контролом утврди постојање незаконитости. Тренутно, Одељењу за буџетску инспекцију Министарства финансија запослено је 9 државних службеника.

Комисија за јавно приватно партнерство у складу са ЗЈППК пружа стручну помоћ при реализацији пројеката јавно-приватних партнерстава и концесија, као међуресорно јавно тело оперативно независно у свом раду. Образована је Одлуком о образовању Комисије за јавно-приватно партнерство (“Службени гласник РС”, број 13/12), коју је донела Влада, и има девет чланова, који нису стално запослени у Комисији, већ у другим министарствима, што значи да Комисија нема стално запослених државних службеника.

Државна ревизорска институција је највиши орган ревизије јавних средстава у Републици Србији. Основана је Законом о Државној ревизорској институцији, као самосталан и независан државни орган који је за обављање послова из своје надлежности одговоран Народној скупштини Републике Србије. Тренутно, у Државној ревизорској институцији запослено је 205 државних службеника.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању које се односе на област јавних набавки садржане су у члану 76. ССП-а *"Јавне набавке"*.

Према Споразуму о стабилизацији и придруживању, предност дата домаћим понуђачима у поступцима јавних набавки, по ступању на снагу Споразума о стабилизацији и придруживању³³, претвориће се у предност изражену у цени и у периоду од пет година ће се постепено смањивати у складу са следећом динамиком:

- домаћи понуђачи имаће преференцијале од 15% до 1 септембра 2015
- домаћи понуђачи имаће преференцијале од 10% до 1 септембра 2016
- домаћи понуђачи имаће преференцијале од 5% до 1 септембра 2018.

Важно је напоменути да је Законом о јавно-приватном партнерству и концесијама изричито искључена примена одредаба Закона о јавним набавкама о преференцијалном положају домаћих понуђача у односу на стране понуђаче у области јавно-приватног партнерства и концесија.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

- 1) *Пројекат “Унапређење механизма одговорности у области јавних финансија”* који спроводи Државна ревизорска институција, Централна јединица за хармонизацију, Управа за јавне набавке, Републичка комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки, Правосудна академија и Стална конференција градова и општина, уз подршку Програма за развој

³³ ССП је ступио на снагу 1. септембра 2013.

Уједињених нација (УНДП). Укупан буџет програма је 2.328.318 долара, а финансира га Влада Краљевине Шведске (шведска агенција за међународни развој-СИДА). Пројекат је започео 1. јануара 2014. године и траје две године.

- 2) Пројекат Саветодавног центра за европска и правна питања (ПЛАК пројекат) Европске уније, који пружа подршку Србији у припремама за приступање Европској унији, путем унапређења законодавног процеса као и процеса стратешког планирања у 11 области (Преговарачких поглавља), међу којима је и област јавних набавки.

Кад је реч о иностраној пројектној подршци, очекује се да се, најкасније до краја 2015. године, у оквиру пројекта Саветодавног центра за европска и правна питања (ПЛАК пројекат) Европске уније изврши упоредна анализа домаћег правног оквира у области јавних набавки и новоусвојених директива Европске уније 2014/24/ЕУ и 2014/25/ЕУ у областима класичног и посебног/комуналног сектора.

Такође, очекује се да у 2016. години отпочне реализација (ИПА-2013) пројекта техничке помоћи Европске уније „Подршка даљем унапређењу система јавних набавки у Србији“, вредног 2,5 милиона евра, који би се спроводио као компонента комплексног пројекта Европске уније намењеног подршци реформама у области јавне управе.

3.6. Право привредних друштава

3.6.1. Право привредних друштава

Преглед стања

Право привредних друштава је регулисано Законом о привредним друштвима (Службени гласник РС бр. 36/11, 99/11) и Законом о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре (Службени гласник РС бр. 99/11) који су почели да се примењују 1. фебруара 2012. године. Како су закони усаглашени са компанијским директивама (Директива 77/91/ЕЗ Европског парламента и савета од 13.12.1976. године о усаглашавању заштитних мера које државе чланице траже од друштава у смислу другог става члана 58. Уговора, у циљу заштите интереса како акционара, тако и трећих лица, у погледу оснивања акционарског друштва и очувања и измене његовог капитала, Директива 2006/68/ЕЗ Европског парламента и савета од 6.9.2006. године којом се мења и допуњује директива савета 77/91/ЕЕЗ у погледу оснивања јавних акционарских друштава и одржавању и промене њиховог капитала, Директива 2005/56/ЕЗ Европског парламента и савета од 26.10.2005. године о прекограничном спајању друштава са ограниченом одговорношћу, Директива 2007/36/ЕЗ Европског парламента и савета од 11.7.2007. године о постојању одређених права акционара у друштвима која се налазе на берзи, Директива 2007/63/ЕЗ Европског парламента и савета од 13.11.2007. године којом се допуњују директиве савета 78/855/ЕЕЗ и 82/891/ЕЕЗ у вези обавезе сачињавања независних експертских извештаја приликом спајања и поделе друштава са ограниченом одговорношћу, Директива 2009/101/ЕЗ Европског парламента и савета од 16.9.2009. године о усаглашавању заштитних мера које државе чланице захтевају од привредних друштава у смислу члана 48, става 2. Уговора, у циљу заштите интереса чланова и трећих лица, како би се обезбедило да ове заштитне мере буду уједначене, Директива 2009/102/ЕЗ Европског парламента и савета од 16.9.2009. године о једночланим друштвима са ограниченом одговорношћу), које су у потпуности имплементирани у њихове одредбе, законодавна активност у циљу њихових измена у току 2013. године није предузета.

У децембру 2013. године регистрација оснивања привредних субјеката која се спроводи у Агенцији за привредне регистре у оквиру једношалтерског система регистрације је додатно унапређена тако што је скраћен рок за добијање решења о оснивању које у себи садржи потребне бројеве које издају Републички завод за статистику (јединствени матични број), Пореска управа (ПИБ-порески идентификациони број) и пријаву на осигурање код надлежних фондова пензијског и здравственог осигурања и сада рок траје 24h од момента предаје пријаве до добијања решења о оснивању привредног субјекта.

Поступак усаглашавања привредних друштава са Законом о привредним друштвима је окончан. У складу са законским новинама извршена је регистрација и објављивање у Регистру

привредних субјеката усаглашених оснивачких аката и статута друштава која су донета у поступку усаглашавања. Такође, извршена је у овом периоду и регистрација органа управљања (брисање управних одбора, упис одбора директора и надзорних одбора) у зависности од система управљања за који су се привредна друштва определила (једнодоман или дводоман систем управљања).

Током 2013. године јавна предузећа су у складу са Законом о јавним предузећима („Службени гласник РС“ бр. 119/2012) извршила усклађивање својих аката и статута, као и органа управљања, и у Регистру привредних субјеката су такође, регистрована и објављена измењена оснивачка акта и статута.

У Агенцији за привредне регистре су 2013. године успостављена три нова регистра:

- Регистар комора у складу са Законом о коморама у који се уписују привредне и друге коморе (тренутно је регистровано 26 комора),
- Регистра понуђача у складу са Законом о јавним набавкама („Службени гласник РС“, бр.124/12) у који се уписују подаци о предузетницима и правним лицима који испуњавају обавезне услове за учешће у поступку јавне набавке прописане Законом о јавним набавкама (тренутно је регистровано 2679 понуђача) и
- Регистар факторинга у складу са Законом о факторингу („Службени гласник РС“, бр. 62/13) који садржи податке о издатим и одузетим одобрењима за обављање послова факторинга. Тренутно је регистровано 7 факторинг друштава.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Како је примена нових закона који су усаглашени са компанијским директивама почела 2012. године у току 2013. године није предузимана законодавна активност у овој области.

Током 2014. године се очекују законодавне активности у циљу доношења Нацрта закона о привременом ограничењу права обављања привредних и других делатности којим ће између осталог бити успостављен тзв. регистар дисквалификованих лица. Такође, предузимају се и законодавне активности у циљу успостављања регистра пољопривредних уговора о финансирању.

Мере планиране за период 2014-2018

Агенција за привредне регистре ће даље активности усмерити на унапређење поступка регистрације, успостављање нових регистара, као и унапређење електронских сервиса.

Почев од јануара 2015. године Агенција планира да отпочне са потпуним успостављањем електронских процедура у Регистру финансијских извештаја, а што је у складу са Законом о рачуноводству којим је почев од овог рока, предвиђено подношење финансијских извештаја електронским путем Агенцији.

Административни капацитети

Административни капацитети у Министарству привреде у Сектору за управне и надзоре послове у области привредних регистара су: 11 запослених државних службеника, од чега 5 државних службеника обавља послове другостепеног управног поступка и службеног надзора у области Регистра привредних субјеката.

У оквиру Агенције за привредне регистре је запослено 397 лица који су ангажовани на раду у оквиру 17 Регистара који се у Агенцији воде.

Обавезе из Споразума о стабилизацији придруживању

Законом о привредним друштвима је регулисано да у Републици Србији под једнаким условима домаћа и страна физичка и правна лица могу оснивати привредна друштва и огранке чиме је усклађен са обавезама из поглавља II Споразума о стабилизацији и придруживању, Пословно настањивање, чланови 52-56.

Преглед текуће и иностране планиране развојне помоћи

На основу Споразума између Владе Републике Србије и Министарства спољних послова Краљевине Норвешке (закљученог 18. новембра 2013. године), који се односи на Билатерални програм и Прилог бр. 1 (од 29. новембра 2013. године), одобрено је финансирање пројекта

(„Успостављање и имплементација Регистра дисквалификованих лица у Агенцији за привредне регистре”), из средства Билатералног програма.

У циљу реализације пројекта Канцеларија за европске интеграције и Агенција за привредне регистре закључиле су Споразум о спровођењу пројекта (3. јануар 2014. године) којим су регулисале међусобна права и обавезе.

Укупан буџет Пројекта, који треба да се реализује у 2014. и 2015. години, износи 88.067.624,52 динара, од чега се део од 79.255.124,52 динара финансира бесповратним средствима, а део од 8.812.500,00 динара - из средстава Агенције.

Надзорни одбор Пројектног фонда за институционални развој (*ProjectFundforInstitutionalDevelopment - PROFID*), који је успостављен у складу са Посебним споразумом Републике Србије и Краљевине Шведске за реализацију Пројекта „Подршка реформи државне управе у Србији у периоду 2010. до 2013. године”, донео је одлуку да Агенцији за привредне регистре одобри средства за финансирање пројекта „Унапређење административних и управљачких капацитета Агенције кроз ефикасно оспособљавање за управљање *IT* услугама по *ITIL* препорукама”. У том смислу је 13. новембра 2013. године потписан Споразум о финансирању Пројекта између Агенције за привредне регистре и Шведског института за јавну управу (*SIPUInternationalAB*), специјализованог за консалтинг, организацију обука, изградњу капацитета и институционални развој у транзиционим и земљама у развоју.

3.6.2. Рачуноводство и ревизија

Преглед стања

Рачуноводство

Нови **Закон о рачуноводству** („Службени гласник РС”, број 62/13) донет је у основи, ради веће транспарентности, ефикасније примене и пратећих позитивних ефеката (на привреду Србије), услед потребе за отклањањем недостатака уочених у претходном Закону о рачуноводству и ревизији („Службени гласник РС”, бр. 46/06, 111/09 и 99/11 – др. закон) из 2006. године, као и ради даљег усклађивања домаћег законодавства у области корпоративног рачуноводства са правним тековинама Европске уније (ЕУ) и најбољом међународном праксом.

Овај системски закон, чија је примена обавезна за око 160.000 правних лица, треба да омогући перманентно унапређење система корпоративног финансијског извештавања у Србији, што ће имати позитиван утицај на све привредне субјекте, државне органе и институције, као и на стране и домаће инвеститоре.

Закон је ступио на снагу 24. јула 2013. године.

Најважније новине у Закону о рачуноводству у односу на претходно законско решење (Закон о рачуноводству и ревизији) су следеће:

- 1) прописани су **нови критеријуми за разврставање правних лица** по величини (у потпуности усклађени са захтевима Четврте директиве ЕУ);
- 2) дефинисана је посебна категорија правних лица - **микро правна лица** (у складу са изменама Четврте директиве ЕУ из 2012. године), за која су прописана значајно поједностављена правила за вођење пословних књига и састављање финансијских извештаја (састављају само Биланс стања и Биланс успеха – скраћени обим, као и Статистички извештај);
- 3) дефинисана су тзв. **друга правна лица** и утврђена посебна (поједностављених) правила финансијског извештавања за ову категорију;
- 4) уведена је **колективна одговорност органа управљања и надзорног органа** у правном лицу за **финансијске извештаје** (у потпуности у складу са захтевима директива ЕУ и Законом о привредним друштвима);
- 5) по први пут је прописана **примена Међународног стандарда финансијског извештавања за мала и средња правна лица** (МСФИ за МСП), почев од финансијских извештаја који се састављају на дан 31. децембра 2014. године. Примена овог стандарда обавезна је за мала и средња правна лица, док микро правна лица могу одлучити да уколико то желе такође примењују МСФИ за МСП. Решење о утврђивању превода МСФИ за МСП, заједно са текстом превода објављено је у Службеном гласнику РС број: 117/13, од 30. децембра 2013. године;

- 6) **начин потписивања рачуноводствених исправа** (могуће је да рачуноводствена исправа буде потписана квалификованим електронским потписом или **другом идентификационом ознаком**) као и могућност чувања рачуноводствених исправа у електронском облику;
- 7) **електронско достављање финансијских извештаја Агенцији за привредне регистре** (уз обавезну примену квалификованог електронског потписа), почев од финансијских извештаја који се састављају на дан 31. децембра 2014. године. Додатни период предвиђен је за микро правна лица, која ће почев од финансијских извештаја за 2015. годину бити у обавези да исте доставе АПР-у у електронском облику;
- 8) састављање **Годишњег извештаја о пословању** за јавна друштва (независно од величине) и велика правна лица (садржина прописана у складу са захтевима Четврте директиве ЕУ);
- 9) **скраћење рокова за достављање усвојених ревидираних финансијских извештаја** Агенцији за привредне регистре (нови рок 30. јун, за разлику од старог решења – до 30. септембра). Примена – почев од финансијских извештаја који се састављају на дан 31. децембра 2014. године.

Крајем 2013. и у првом кварталу 2014. године Министарство финансија донело је сва акта (укупно осам) неопходна за спровођење овог закона:

- 1) Правилник о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике („Службени гласник РС”, број 118/13);
- 2) Правилник о садржини и форми образаца финансијских извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике („Службени гласник РС”, број 118/13);
- 3) Правилник о начину признавања, вредновања, презентације и обелодањивања позиција у појединачним финансијским извештајима микро и других правних лица („Службени гласник РС”, број 118/13);
- 4) Правилник о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем („Службени гласник РС”, број 118/13);
- 5) Правилник о садржини позиција у обрасцу Статистички извештај за привредна друштва, задруге и предузетнике (Службени гласник РС”, број 118/13);
- 6) Правилник о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за друга правна лица („Службени гласник РС”, број 24/14);
- 7) Правилник о садржини и форми образаца финансијских извештаја за друга правна лица („Службени гласник РС”, број 24/14);
- 8) Правилник о садржини позиција у обрасцу Статистички извештај за друга правна лица („Службени гласник РС”, број 24/14);

Сва горе наведена подзаконска акта примењиваће се почев од финансијских извештаја који се састављају на дан 31. децембра 2014. године.

Превод новог Концептуалног оквира за финансијско извештавање и ажурираних основних текстова МРС/МСФИ, објављен је у „Службеном гласнику РС” број 35/14, од 27. марта 2014. године.

Ревизија

Нови **Закон о ревизији** („Службени гласник РС”, број 62/13 - ступио на снагу 24. јула 2013. године) је и основни разлог што је досадашњи (јединствени) Закон о рачуноводству и ревизији раздвојен у два посебна акта, а ради усаглашавања са захтевима Осме директиве ЕУ (2006/43/ЕС), која детаљно регулише област законске ревизије.

Новим Законом о ревизији, активношћу од израженог јавног интереса:

- 1) на свеобухватан начин се уређује материја обављања законске (обавезне) ревизије финансијских извештаја;
- 2) прецизно се утврђују услови за физичка и правна лица која се баве овом друштвено одговорном активношћу од јавног значаја;
- 3) прецизно, објективно и транспарентно се утврђују услови одговорности тих лица за вршење ове функције (издавање и одузимање лиценци за обављање ревизије, релевантна процедура, етички и професионални кодекс, континуирано професионално усавршавање, итд.);

- 4) утврђују се основна методолошка правила за обављање ревизије, у великој мери усаглашена са најбољом међународном праксом;
- 5) утврђују се правила и начин вршења контроле квалитета обављања ревизије;
- 6) уводи се и независни јавни надзор над обављањем ревизије у Републици Србији.

Напред наведени принципи доведоше до подизања квалитета финансијског извештавања у Србији, до јачања финансијске дисциплине, знатно веће транспарентности пословања, што све заједно има за резултат ефикаснију, перспективнију, атрактивнију и конкурентнију привреду.

Поред лиценцираних овлашћених ревизора и других лица ангажованих у обављању ревизије, који заједно и чине носиоце и најодговорније субјекте примене новог закона у пракси, изражену улогу у што ефикаснијој примени нових законских норми имаће и:

* **Комора овлашћених ревизора** (основана Законом о рачуноводству и ревизији из 2006. године, наставља са радом у складу са новим Законом о ревизији), којој је законом пренето вршење великог броја јавних овлашћења у овој области, од којих су најзначајнија:

- доношење и спровођење програма испита за овлашћене ревизоре и спровођење континуиране едукације за ова лица;
- обављање контроле квалитета рада ревизора и друштава за ревизију (укључујући доношење методологије за проверу квалитета њиховог рада, годишњи план провере квалитета и др.).

Крајем 2013. и почетком 2014. године Комора овлашћених ревизора донела је сва акта неопходна за спровођење овог закона (на која је министарство надлежно за послове финансија дало сагласност уз претходно прибављено мишљење, односно сагласност Одбора за јавни надзор над обављањем ревизије), а формирала је и службу за спровођење контроле над квалитетом рада ревизора и друштава за ревизију.

* **Одбор за јавни надзор над обављањем ревизије** - као независно тело које чине лица независна од утицаја ревизорске професије и Коморе овлашћених ревизора (непрактичари), основано је Одлуком Владе РС („Службени гласник РС”, број 93/13). Чланови су именовани на предлог министарства надлежног за послове финансија, Народне банке Србије и Комисије за хартије од вредности. Најзначајнија улога Одбора за јавни надзор је да:

- спроводи надзор над контролом квалитета рада ревизора и друштава за ревизију;
- спроводи надзор над радом Коморе;
- спроводи надзор над лиценцирањем ревизора и издавањем дозвола друштвима за ревизију.

Успостављање независног јавног надзора над ревизијом представља једно од најважнијих достигнућа овог закона - које ће у великој мери допринети транспарентности и финансијској дисциплини на тржишту.

У претходном периоду ово тело је одржало неколико седница на којима су превасходно разматрана акта Коморе овлашћених ревизора, чије је доношење основа за примену Закона у пракси.

* **Министарство надлежно за послове финансија** - које између осталог обавља следеће послове:

- издаје и одузима лиценце за рад ревизорима и дозвола за рад друштвима за ревизију;
- изриче мере ревизорима и друштвима за ревизију у складу са овим законом.

У претходном периоду Министарство је предузело све неопходне активности на спровођењу Закона (дате су неопходне сагласности на акта Коморе овлашћених ревизора, започето је издавање и обнављање лиценци за обављање ревизије, као и дозвола за рад друштвима за ревизију и др.).

Административни капацитети

У складу са постојећим капацитетима Министарства финансија, у Сектору за финансијски систем запослена су два лица у чијој надлежности је доношење прописа из области рачуноводства и ревизије.

Мере планиране за период 2014-2018. година

Мере планиране за период 2014-2018. година укључују даљи рад на имплементацији Закона о рачуноводству и Закона о ревизији, односно подзаконских аката донетих за њихово спровођење, као и даље усклађивање прописа из области рачуноводства и ревизије са релевантним прописима ЕУ и најбољом међународном праксом.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

У вези примене Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица (у даљем тексту: Споразум), са једне стране, и Републике Србије са друге стране, у делу који се односи на рачуноводство и ревизију примењује се општи рок за усклађивање законодавства према члану 72. Споразума, тј. 6 година од дана ступања на снагу Споразума.

Преглед текуће и планиране развојне помоћи

Министарство финансија је аплицирало за добијање техничке помоћи (у оквиру програма IPA 2014), са циљем да се започета реформа у области рачуноводства и ревизије у наредном периоду (2015 - 2018. година) настави, чији ће крајњи циљ бити постизање следећих резултата:

- потпуно усклађен законски оквир у области рачуноводства и ревизије у Републици Србији са правним тековинама ЕУ и најбољом међународном праксом;
- унапређење функционисања система контроле квалитета обављања ревизије у Републици Србији и рада независног јавног надзора над обављањем ревизије са циљем заштите јавног интереса у раду ревизорске професије;
- препоруке за усклађивање универзитетских програма (curricula) у области рачуноводства и ревизије са најбољом ЕУ праксом, као и унапређење система континуиране професионалне едукације у области рачуноводства и ревизије (уз примену Међународних стандарда едукације) у оквиру професионалних организација;
- јачање институционалних капацитета за праћење и мониторинг над финансијским извештавањем јавних предузећа и других субјеката у Републици Србији, ради постизања веће транспарентности у њиховом пословању.

Закон о рачуноводству је у време доношења био предмет усклађивања са Четвртм (78/660/ЕС) и Седмом директивом (83/349/ЕЕС) ЕУ које уређују област корпоративног рачуноводства. Закон је делимично усклађен са одредбама наведених директива.

У међувремену је донета нова Директива о рачуноводству (2013/34/EU) чија је примена обавезна за чланице ЕУ почев од финансијских извештаја за 2016. годину.

Закон о ревизији је у време доношења био предмет усклађивања са Осмом директивом ЕУ (2006/43/ЕС) која уређује област законске ревизије и са којом је овај закон у потпуности усклађен. Међутим, у међувремену је 16. априла 2014. година донета Директива о измени Осме директиве (2014/56/EU), чија је примена обавезна за чланице ЕУ почев од јуна 2016. године.

Имајући у виду наведено, као и потребу даљег усклађивања Закона о рачуноводства и Закона о ревизији да новодонетим директивама ЕУ које уређују област корпоративног рачуноводства и ревизије, планирано је да Министарство у оквиру пројекта чији је један од циљева постизање потпуно усклађеног законског оквира у области рачуноводства и ревизије са релевантним директивама ЕУ, припреми предлоге за измене и допуне ових закона. Наведене измене нису планиране пре другог тромесечја 2018. године.

3.7. Право интелектуалне својине

Право интелектуалне својине је у надлежности неколико институција у систему државне управе Републике Србије и то: Завода за интелектуалну својину - ЗИС (ауторско и сродна права, патенти, жигови, индустријски дизајн, ознаке географског порекла, топографије полупроводничких производа) и Министарства пољопривреде и заштите животне средине - МПЗЖС (заштита права оплемењивача биљних сорти). У складу са Законом о министарствима и Законом о државној управи, а узимајући у обзир чињеницу да је ЗИС посебна организација у сис-

тему државне управе Републике Србије, предлагач прописа из области интелектуалне својине који су у надлежности ЗИС-а је Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

3.7.1. Ауторско право и сродна права

Преглед стања

Тренутно је у Републици Србији на снази Закон о ауторском и сродним правима („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009, 99/2011 и 119/2012 од 24.12.2012. године). Одредбе Закона су у највећој мери усклађене са следећим прописима Европске уније: Директивом 2001/29/ЕЗ о хармонизацији одређених аспеката ауторског права и сродних права у информатичком друштву; Директивом 2006/116/ЕЗ о року трајања заштите ауторског и одређених сродних права; Директивом 2009/24/ЕЗ о правној заштити рачунарских програма; Директивом 2006/115/ЕЗ о праву закупа и праву послуге и одређеним правима сродним ауторском праву у области интелектуалне својине; Директивом 96/9/ЕЗ о правној заштити база података; Директивом 93/83/ЕЕЗ о координацији одређених правила у вези са ауторским правом и сродним правима примењених на сателитско емитовање и кабловско реемитовање; Директивом 2001/84/ЕЗ о праву препродаје у корист аутора оригинала уметничког дела.

Најновије измене и допуне Закона о ауторском и сродним правима, које је Скупштина Републике Србије усвојила 15. децембра 2012. године ступиле су на снагу 24.12.2012. године. Европска Комисија је имала примедбе на поједине одредбе Закона.

У области заштите топографије полупроводничких производа, тренутно је на снази Закон о заштити топографије полупроводничких производа („Сл. гласник РС“ бр. 55/2013) који је ступио на снагу 25. јуна 2013. године. Овај закон у потпуности је усклађен са правним тековинама ЕУ у области заштите топографије полупроводничких производа.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Усвајање Нацрта закона о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима, извршиће се даље усклађивање са горе наведеним правним тековинама ЕУ.

Административни капацитети

У Групи за ауторско и сродна права која се налази у оквиру Сектора за ауторско и сродна права и међународну сарадњу, на пословима који се односе на ауторско и сродна права, ангажовано је петоро запослених.

Организациона јединица/ Институција	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
Група за ауторско и сродна права/Сектор за ауторско и сродна права и међународну сарадњу/ ЗИС	5	5	Детаљније обрађено у 3.7.3

Изменама и допунама Закона из децембра 2012. године укинута је Комисија за ауторско и сродна права. Послове које је до сада обављала Комисија преузео је ЗИС. За обављање ових послова планира се систематизовање два нова радна места.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

Кадровско јачање Сектора за ауторско и сродна права због додатних обавеза у погледу усаглашавања тарифа, које је ЗИС преузео. Наиме, изменама и допунама Закона из децембра 2012. године укинута је Комисија за ауторско и сродна права. Послове које је до сада обављала

Комисија, а који се односе на давање сагласности на предлоге тарифа, односно доношење тарифа у случају да изостане споразум о тарифама између колективних организација и репрезентативних удружења корисника, према новом Закону, преузео је ЗИС. За обављање ових послова планира се отварање два нова радна места.

У циљу праћења прописа ЕУ и усклађивања домаћег законодавства са прописима и стандардима ЕУ у овој области, обезбеђује се стална едукација запослених.

Мере планиране за период 2015-2018

Планирано је даље усклађивање са правним тековинама ЕУ, а на основу консултација са стручњацима из Директората за унутрашње тржиште ЕК. У наредном периоду Закон о ауторском и сродним правима биће усклађен и са Директивом 2012/28/ЕУ Европског парламента и савета од 25. октобра 2012. године о одређеним дозвољеним облицима коришћења напуштених дела, као и са Директивом 2014/26/ЕУ Европског парламента и савета од 26.2.2014. године о колективном остваривању ауторског и сродних права и мулти-територијалном лиценцирању права на музичким делима за он лине употребу на унутрашњем тржишту. Поред тога, планирана је даља, континуирана обука запослених.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

У складу са члановима 72. и 75. став 3. ССП постоји потреба да се Закон о ауторском и сродним правима додатно измени како би се ускладио са међународним споразумима и правним тековинама ЕУ, а што ће се постићи усвајањем припремљеног Нацрта закона о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима.

Преглед текуће и планиране развојне иностране помоћи

У области ауторског и сродних права ЗИС није аплицирао за конкретан пројекат који би био подржан од стране ИПА претприступног фонда или програма. Запослени у групи за ауторско и сродна права, унапређују своја знања из ове области највише кроз сарадњу са Светском организацијом за интелектуалну својину и другим специјализованим институцијама у ЕУ. У току ове године, планирана је посета запослених у Групи за ауторско и сродна права немачкој организацији за колективно остваривање ауторског права филмских радника – GVL. Студијска посета ће бити организована од стране немачке фондације IRZ са којом је Завод за интелектуалну својину већ имао веома успешну сарадњу.

3.7.2. Право индустријске својине

Преглед стања

У области индустријске својине на снази су следећи закони:

- Закон о патентима („Сл. гласник РС“, бр. 99/2011).
- Закон о жиговима („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009 и 10/2013),
- Закон о правној заштити индустријског дизајна („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009),
- Закон о ознакама географског порекла („Сл. гласник РС“, бр. 18/2010).

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

На основу оцена усклађености од стране представника ЕК, ЗИС је током 2013. године припремио текстове измена и допуна закона из области индустријске својине којима се врши даља хармонизација са приоритетним прописима ЕУ из ове области и то:

- Нацрт закона о изменама и допунама Закона о правној заштити индустријског дизајна,
- Нацрт закона о изменама и допунама Закона о ознакама географског порекла,
- Нацрт закона о изменама и допунама Закона о патентима.

а) Патенти

Нацртом Закона о изменама и допунама закона о патентима извршиће се даља хармонизација са Директивом 98/44/ЕЗ о правној заштити биотехнолошких проналазака, као и са Уредбама ЕК о стварању сертификата о додатној заштити и то: Уредбом 1610/96 о стварању сертификата о додатној заштити за средства за заштиту биља, и Уредбом 469/2009 о сертификату о додатној заштити за медицинске производе.

У погледу усклађивања са Директивом 98/44/ЕЗ о правној заштити биотехнолошких проналазака, одредбе законе су додатно усклађиване са одредбама ове Директиве са циљем постизања потпуне усклађености. Одредбе закона које се односе на депоновање и доступност биолошког материјала биће у потпуности хармонизоване са Директивом, те ће на територији РС бити обезбеђен сличан ниво заштите за проналаске из области биотехнологије као и у ЕУ.

Изменама и допунама Закона о патентима, постићи ће се даља хармонизација са Уредбом 469/2009 и Уредбом 1610/96 са циљем да се на територији РС систем заштите сертификатом о додатној заштити учини компатибилним са системом који је установљен на нивоу ЕУ. Остаје потреба за додатном хармонизацијом Закона о патентима са Уредбом 469/2009 у погледу медицинских производа за педијатријску употребу, коју у овом моменту није могуће постићи док не дође до измена и допуна одређених националних прописа који су у надлежности Министарства здравља.

б) Жигови

Закон о изменама и допунама Закона о жиговима ступио је на снагу у јануару 2013. године.

в) Индустијски дизајн

Нацртом закона о изменама и допунама Закона о правној заштити индустријског дизајна извршено је додатно усклађивање са Директивом 98/71/ЕЗ о правној заштити дизајна и са Директивом 2004/48/ЕЗ о спровођењу права интелектуалне својине.

г) Ознаке географског порекла

Окончана је израда нацрта Закона о изменама и допунама Закона о ознакама географског порекла. Овим изменама вршено је усклађивање са новом Уредбом 1151/2012 Европског парламента и Савета од 21. новембра 2012. године о Шемама квалитета за пољопривредне производе и прехранбене намирнице. Уредбом 1151/2012 омогућено је и држављанима из земаља нечланица ЕУ да поднесу захтев за заштиту географске ознаке за пољопривредне ознаке и прехранбене намирнице на територији ЕУ.

ђ) Заштита права оплемењивача биљних сорти, обрађена је у оквиру Поглавља 12: Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика.

Република Србија је 2010. године ратификовала UPOV Конвенцију из 1991. године усвајањем **Закона о потврђивању Међународне конвенције о заштити нових биљних сорти** („Сл.гласник РС-међународни уговори“, бр. 19/2010), а 5. јануара 2013. године постала је 71. чланица Међународне уније за заштиту нових биљних сорти (*International Union for the Protection of New Varieties of Plants - UPOV*).

У области заштите права оплемењивача биљних сорти нема планираних законодавних активности у 2014. години, с обзиром да су усвојени сви потребни прописи који су усаглашени са Међународном конвенцијом о заштити нових биљних сорти (*UPOV* Конвенцијом) и са Уредбом 2001/94/ЕУ о заштити права оплемењивача биљних сорти од 27. јула 1994. године.

Административни капацитети

Организациона јединица/институција	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа ³⁴
Сектор за патенте/ ЗИС	24	21
Сектор за знаке разликовања/ ЗИС	20	17
Сектор за информационе услуге/ ЗИС	20	10

³⁴ Овај број не обухвата број запослених у институцијама које се баве спровођењем права интелектуалне својине, а о чему ће бити више речи у поглављу 3.7.3.

Сектор за регистре, правне и финансијске послове/ ЗИС	19	6
Група за међународну сарадњу/Сектор за ауторско и сродна права и међународну сарадњу/ ЗИС	3	1
Центар за едукацију и информисање/ ЗИС	4	3
Група за инвентивну делатност-МОД	3	2
Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност/ Управа за заштиту биља-МПЗЖС	3	3

Тренутно у **ЗИС-у** ради 96 запослених, од 101 систематизованог радног места. ЗИС има директора и пет помоћника директора који руководе радом сектора. Сектори ЗИС-а су следећи: Сектор за патенте, Сектор за знаке разликовања, Сектор за информационе услуге, Сектор за ауторско и сродна права и међународну сарадњу и Сектор за регистре, правне и финансијске послове. Такође, као посебна организациона јединица од 2010. године, у оквиру ЗИС-а формиран је Центар за едукацију и информисање (ЕИЦ), у чијој су надлежности активности везане за едукацију различитих група корисника, као и пружање информација и подизање свести о значају интелектуалне својине.

ЗИС наставља рад на унапређивању електронске комуникације са корисницима услуга. Циљ је да се до почетка 2015. године омогући електронска комуникација и подношење већине стандардних Захтева електронским путем. С обзиром да предлог пројекта ЗИС-а за финансирање ових активности није одобрен, (конкурисано за ИПА 2013) ИТ стручњаци ЗИС-а, уз помоћ Европског завода за патенте и Светске организације за интелектуалну својину развијају неопходне модуле и системе.

У складу са Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у **Министарству одбране**, спровођење поступка правне заштите проналазака и техничких унапређења од значаја за одбрану и безбедност је у делокругу рада Управе за стратегијско планирање, Сектора за политику одбране. У Управи за стратегијско планирање, у оквиру Одељења за научноистраживачку и инвентивну делатност, формирана је Група за инвентивну делатност у оквиру које се спроводи поступак правне заштите поверљивих проналазака. Наведене послове у Групи обављају два лица.

Запослени у Групи за инвентивну делатност као и лица на дужности у организационим јединица Министарства одбране, која као испитивачи учествују у поступку суштинског испитивања поверљивих проналазака, редовно се усавршавају и учествују у едукацијама у организацији ЗИС-а, у области индустријске својине.

У оквиру **Управе за заштиту биља**³⁵, МПЗЖС, Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност обавља послове који се односе на заштиту права оплемењивача биљних сорти и биолошку сигурност (генетички модификован организми), сарадњу са међународним организацијама (*UPOV*, *CPVO*) и националним службама других земаља у области заштите права оплемењивача биљних сорти и биолошке сигурности, вођење потребних регистара из области заштите права оплемењивача биљних сорти и биолошке сигурности, координирање рада Стручног савета за заштиту права оплемењивача биљних сорти и Стручног савета за биолошку

³⁵ Заштита права оплемењивача биљних сорти се налази у два поглавља 3.7. и 3.12.

сигурност, припрему података за израду и ажурирање националних база података за заштиту права оплемењивача биљних сорти и биолошку сигурност. Послове заштите права оплемењивача биљних сорти, поред руководиоца Групе, обавља двоје запослених.

У погледу стручног усавршавања запослених у Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност МПЗЖС, предвиђено је даље учешће у програму сарадње са Канцеларијом ЕУ за биљне сорте (*Community Plant Variety Office-CPVO*), са којом Управа за заштиту биља и Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност сарађује од 2009. године.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

У циљу сталног праћења прописа ЕУ и усклађивања домаћег законодавства са прописима и стандардима ЕУ, запослени имају континуиране обуке.

Мере планиране за период 2015-2018

Пројекција додатних усаглашавања Закона о жиговима 2015-2018. године урађена је на основу анализе и коментара на табеле усклађености које је ЗИС добио од ЕК. Према оцени ЕК, Закон о жиговима је у највећем делу оцењен као потпуно усаглашен. У овом периоду радиће се на усаглашавању одредаба, које су према овој оцени остале недовољно усаглашене са Директивом 2008/95/ЕЗ о усклађивању закона држава чланица у области жигова, а које се односе на престанак важења жига због некоришћења и оглашавања жига ништавим. Такође, у области жигова вршиће се хармонизација са прописима ЕУ који су тренутно у фази доношења.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

У складу са чланом 75. (став 1 и став 4) ССП и Анексом VII ССП, Република Србија је регулисала чланство у свим међународним организацијама из ове области, осим чланства у ТРИПС-у, које је у вези са приступањем Републике Србије Светској трговинској организацији.

Изменама и допунама закона из области интелектуалне својине које су планиране за 2014. године, испуниће се одредбе члана 75 ССП, којим се Република Србија обавезала да у року од пет година од ступања на снагу споразума обезбеди ниво заштите права интелектуалне својине који је сличан ономе који постоји у ЕУ.

Преглед текуће и планиране развојне иностране помоћи

У току је реализација **ИПОРТА** пројекта којим руководи Европска агенција за конкурентност и иновативност (односно Европска агенција за мала и средња предузећа, јер је од јануара 2014. године дошло до промене назива Агенције). Општи циљ пројекта је развој конкурентне и иновативне економије у Европи и афирмација интелектуалне својине као средства за развој конкурентности привреде. ЗИС активно учествује у пројекту и до сада је преузео неке алате за самопроцену потенцијала у области интелектуалне својине намењених малим и средњим предузећима (МСП) и учествовао на Међународном сајму грађевинарства одржаном у априлу 2014. године у Београду. Такође, у оквиру овог пројекта, планира се прилагођавање и преводјење стручних публикација. Очекујемо да ћемо реализацијом овог пројекта подстаћи МСП да прихвате трендове коришћења интелектуалне својине у свакодневном пословању као што је случај са европским МСП. ЗИС је исказао спремност да учествује у Конзорцијуму који припрема наставак овог пројекта.

У оквиру ПЛАК 3 пројекта који се финансира из средстава ЕУ, планиране су активности које се односе на заштиту ознака географског порекла и то: анализа степена усклађености Закона о изменама и допунама Закона о ознакама географског порекла са Уредбом 1151/2012 и организација радионице о заштити ознака географског порекла

У погледу стручног усавршавања запослених у **Управи за заштиту биља, Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност** предвиђено је даље учешће у програму сарадње са Канцеларијом ЕУ за биљне сорте (*CPVO*), који има за циљ унапређење система заштите права оплемењивача биљних сорти у Републици Србији и усклађивање са ЕУ системом (*Multi-beneficiary Program on Participation of Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, the former Yugoslav Republic of Macedonia, Montenegro, Serbia, Kosovo under UNSC Resolution 1244/99 and Turkey in CPVO*). Канцеларија ЕУ за биљне сорте покрива трошкове обука за запослене у Управи за заштиту биља и стручњаке из огледних станица у којима се обавља испитивање сорти у *DUS* тестовима. За ове намене нема других посебних финансијских издвајања. Наставак

сарадње са *CPVO* је планиран и за 2014. годину. Даље јачање административних капацитета вршиће се такође и коришћењем *TAIEX* инструмената у виду организовања семинара, стручних радионица, експертских мисија и студијских посета у складу са предлозима који су упућени Канцеларији *TAIEX*-а.

3.7.3. Спровођење права интелектуалне својине

Преглед стања

Према Извештају ЕК о напретку за 2012. године, истакнуто је да и даље не постоји механизам формалне сарадње између надлежних институција, као и то да је учешће привредних субјеката и потрошача у акцијама које имају за циљ спречавање кривотворења и пиратерије и даље недовољно. У погледу судске заштите истакнута је потреба за изменама закона којим је регулисана територијална организација судова у Србији, а са циљем концентрације предмета који се односе на право интелектуалне својине и специјализације судија, судских већа и тужилаца.

У погледу **судске заштите**, у новембру 2013. године Народна скупштина усвојила је Закон о изменама и допунама Закона о организацији судова и Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Сл. гласник РС“ бр. 101/2013). Овим изменама извршена је концентрација случајева у области грађанско-правне заштите интелектуалне својине у два суда у првом степену: у Привредном суду у Београду за правна, односно Вишем суду у Београду за физичка лица за целу територију Републике Србије. Горе поменути закони ступили су на снагу 1. јануара 2014. године.

Кривична дела у области интелектуалне својине прописана су у глави XX Кривичног законика, и у глави XXIII где су прописана кривична дела против привреде у члану 233, прописано је кривично дело неовлашћено коришћење туђег пословног имена и друге посебне ознаке робе и услуга.

За кривична дела у области интелектуалне својине надлежна су **јавна тужилаштва и судови опште надлежности**, осим у случају високо-технолошког криминала, где је у складу са одредбама Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високо-технолошког криминала надлежност дата **Посебном тужилаштву за високо-технолошки криминал и специјалном одељењу Министарства унутрашњих послова**, а који имају надлежност на целој територији Републике Србије.

Управа царина је успоставила систем електронске размене података са носиоцима права интелектуалне својине односно њиховим овлашћеним заступницима, што је довело до пораста броја захтева (од 244 захтева у 2013. години, 159 је поднето електронским путем, док је у првом кварталу 2014. године од 43 примљена захтева, 37 поднето електронским путем). Постојећа функционалност система *INES* огледа се у прикупљању и обради података који се односе на робу која је привремено задржана због сумње у повреду неког права интелектуалне својине (модул за обраду предмета садржи око 7.959 предмета разврстаних према односном праву – углавном жиговном) и на релевантне информације из Захтева за предузимање мера за заштиту права интелектуалне својине, које носиоци права/овлашћени заступници достављају у писаној и електронској форми. Применом наведене апликације окончана је прва фаза имплементације модула за електронску комуникацију са носиоцима права интелектуалне својине, односно њиховим овлашћеним заступницима, чиме је заштита права интелектуалне својине унапређена у виши информатички ниво (прва фаза интеграције у систем *INES+*). Начин извештавања путем система *INES* конципиран је према различитим критеријумима који омогућавају ефикасно извештавање. Такође, у циљу лакшег и ефикаснијег детектовања кривотворене робе, у овом тренутку, 140 царинских службеника на терену користи ИПМ базу (*Interface Public Members*) Светске царинске организације.

У циљу ефикасне борбе против кривотворених лекова, медицинских средстава и сличних небезбедних производа, током 2012. године, формиран је јединствен контакт-центар (*Single points of contact*, у даљем тексту *SPOC*), којим координира Министарство здравља. Управа царина, преко свог представника, узима учешће у свим активностима и с тим у вези у 2013. години примљено је 13, а у 2014. години 3 дописа (*rapid alert*) Министарства здравља о лажним

лековима, као и 1 захтев за доставу података о увозу сировина за фармацеутску индустрију. Одржан је годишњи састанак и сарадња се континуирано одвија и унапређује.

Пореска управа је по Закону о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине, надлежна за заштиту права интелектуалне својине на рачунарским програмима (софтверима) и базама података у погледу њиховог легалног коришћења код обављања делатности. У Пореској управи ове послове, од 2011. године, обавља Сектор за информационе и комуникационе технологије у оквиру којег је формирано Одељење за контролу легалности софтвера (пре 2011. године, ови послови били су у надлежности Сектора за контролу и Сектора пореске полиције). Увидом у статистичке податке види се константан пораст броја контролисаних пореских обвезника и броја пореских обвезника који током контрола приступе легализацији софтвера (у 2013. години од контролисана 573 обвезника, 556 обвезника или 97,03% је користило легалан или је у току контроле извршило легализацију рачунарског програма, а у 2012. години од 555 контролисаних пореских обвезника, 534 обвезника или 96,22% је користило легалан или је у току контроле извршило легализацију рачунарског програма). Министарство трговине, туризма и телекомуникација (МТТ) преко Сектора **тржишне инспекције** обавља инспекцијски надзор над производњом и прометом робе којима се повређује права интелектуалне својине, као и надзор над производњом и прометом робе заштићене ауторским и сродним правима, а у складу са Законом о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине и посебним законима из ове области укључујући и Закон о оптичким дисковима. У претходној години Тржишна инспекција одобрила је 74 захтева од носилаца права интелектуалне својине за идентификацију повреда права и предузимање мера у складу са посебним овлашћењима, што је незнатно више него претходне године. Извршено је 3.306 контрола које су окончане предузимањем мера у складу са овлашћењима, при чему је претежан исход поступка одузимање кривотворених и пиратских производа. У погледу уништавања робе којом се повређује право интелектуалне својине приметно је да се највећи број уништених производа односи на посуђе и амбалажу за алкохолна пића.

Послови сузбијања и санкционисања повреда права у области лекова и медицинских средстава су у надлежности Инспекције за лекове и медицинска средства која ради у оквиру Сектора за инспекцијске послове **Министарства здравља**. У циљу сузбијања и санкционисања повреда права интелектуалне својине у области лекова и медицинских средстава, размена података између Инспекције са једне стране и произвођача лекова, носиоца права интелектуалне својине, тужилаштва и полиције са друге стране је од изузетног значаја и стога је Инспекција успоставила јачу сарадњу и размену података са Полицијом и Управом царина. Инспекција активно учествује у размени података на европском и светском нивоу посредством система Брзог обавештавања (*Rapid Alert Notification*) о фалсификованим и дефектним производима и током 2013. године примљено је 17, а прослеђено 11 нотификација.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Изменама и допунама закона у делу којим се дефинише грађанско-правна заштита, и то: Закона о ауторском и сродним правима, Закона о патентнима, Закона о правној заштити индустријског дизајна, Закона о заштити ознака географског порекла, и њиховим даљим усклађивањем са одредбама Директиве 2004/48/ЕЗ Европског парламента и Савета о спровођењу права интелектуалне својине од 29. априла 2004. године утицаће се на јачање грађанско правне заштите коју имају носиоци права. Стручњаци ЗИС-а се у раду на изменама ових закона, у погледу грађанско-правне заштите, руководе Извештајем о анализи усклађености са Директивом 2004/48 о спровођењу права интелектуалне својине која је израђена у оквиру **ИПА 2011 Твининг пројекта „Спровођење права интелектуалне својине“**, активност 2.11.

Завршен је рад на изради нацрта **новог Закона о посебним овлашћењима** ради ефикасне заштите права интелектуалне својине, како би се извршило даље **усклађивање** са ЕУ начелима сходно Директиви за спровођење права интелектуалне својине и европским стандардима у области поступања државних органа у погледу заштите права интелектуалне својине. Очекује се да ће ускоро бити покренута процедура упућивања на Владу. У оквиру **ИПА 2011 Твининг пројекта „Спровођење права интелектуалне својине“** урађена је анализа законодавног оквира РС у погледу спровођења права интелектуалне својине и дате су препоруке како у погледу даље хармонизације са Директивом 2004/48/ЕЗ, тако и у погледу даљег развоја адми-

нистративних процедура за одузимање, складиштење и уништавање одузетих фалсификованих и пиратских производа.

Административни капацитети

Према постојећој систематизацији радних места ЗИС нема предвиђено радно место за координацију активности у вези са спровођењем права интелектуалне својине. С обзиром на интензивирање активности у области спровођења права интелектуалне својине потребно је размотрити отварање једног радног места.

У погледу **едукације органа за спровођење права**, у току 2013. године Едукативно информациони центар (ЕИЦ) ЗИС-а одржао је пет семинара за представнике Туристичке инспекције и један семинар за полазнике 1. и 2. генерације Правосудне академије, док је семинар за 3. генерацију полазника Правосудне академије семинар одржан у мају 2014. године. Након измена правосудних закона којима је омогућена концентрација предмета у области грађанско правне заштите права интелектуалне својине у два основна суда (Привредни суд у Београду и Виши суд у Београду), ЕИЦ је крајем марта 2014. године одржао обуку за судије и судске помоћнике из ова два суда, који ће судити у овим предметима. У априлу 2014. године ЕИЦ је одржао обуку за представнике Царине на тему претраживања жигова из Националне базе жигова којом администрира ЗИС и међународне базе *ROMARIN* ради ефикасније идентификације носиоца права када се сумња на повреду жига.

У погледу **високо-технолошког криминала** запослени у тужилаштву, судовима и полицији похађају сталне обуке. Неколико семинара и округлих столова у организацији Правосудне академије и ЗИС-а одржано је током прошле године. Поред тога, Европски завод за патенте омогућава учешће наших судија и тужилаца у својим програмима обуке за представнике правосуђа. Представници Посебног тужилаштва и полиције који се баве високо-технолошким криминалом у протеклој години учествовали су на неколико скупова и као предавачи.

Специјализована организациона јединица - Одељење за заштиту интелектуалне својине **Управе царина**, налази се у саставу Сектора за контролу примене царинских прописа (на централном нивоу) и броји 10 царинских службеника. Административни капацитети Управе царина Србије детаљније су описани у поглављу 24 – Правда, слобода и безбедност и поглављу 29 – Царинска унија

Део обавезне теоријске стручне обуке за царинске службенике у Центру за стручно образовање Централне Управе царина, посвећен је заштити права интелектуалне својине на граници. Основне, напредне и специјалистичке обуке царинских службеника спроводе се у континуитету и у сарадњи са релевантним међународним и националним институцијама (*WCO, WIPO, EPO, USPTO, INTERPOL/EUROPOL*, ЗИС, Привредна комора Србије, Агенција за лекове и медицинска средства), носиоцима права интелектуалне својине, царинским администрацијама земаља ЕУ (Царинска агенција Италије, Царинска администрација Данске, Царинска администрација Француске). Током 2014. године настављене су едукативне активности у области права интелектуалне својине.

Пореска управа, као надлежан орган, за спровођење заштите права интелектуалне својине у погледу рачунарских програма и база података, у Одељењу за контролу легалности софтвера има 25 високо обучених пореских инспектора који врше контролу коришћења легалности софтвера и база података код пореских обвезника.

У Сектору **тржишне инспекције** од укупног броја (464) запослених 47 државних службеника/тржишних инспектора је, решењем министра, распоређено на радна места која, по опису послова и задатака, претежно обухватају непосредан инспекцијски надзор усмерен на идентификовање кривотворења и пиратерије и предузимање мера ради ефикасне заштите права индустријске својине, координацију, праћење и унапређење тих активности, поступање са одузетом робом (транспорт, складиштење, уништавање и друге пратеће активности у вези са спровођењем права интелектуалне својине), а у складу са наведеним законима. Током 2009/2010 на основу члана 81. Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Сл. гласник РС“, бр. 99/09), два инспектора додатно су ангажована ради обављања поверених послова који се односе на спровођење ауторског и сродних права на територији АП Војводине.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

У складу са тачком 22. Акционог плана за спровођење Стратегије, планирано је **оснивање Сталног координационог тела** за ефикасну заштиту права интелектуалне својине на територији Републике Србије, са циљем институционализовања сарадње између органа задужених за спровођење права и координирања заједничких активности. Оснивање Сталног координационог тела и даља хармонизација одредаба о грађанско правној заштити у посебним законима из области интелектуалне својине са Директивом 2004/48/ЕЗ о спровођењу права и Европским стандардима предмет су реализације **ИПА 2011 Твининг пројекта „Спровођење права интелектуалне својине“**. Активности које су предвиђене у оквиру компоненте 2. овог пројекта односе се на анализу постојећег нивоа сарадње између институција за спровођење права, анализу постојећих модела сарадње и сачињавање предлога сарадње између институција који би био најефикаснији. Реализација ових активности отпочела је у другој недељи фебруара. Осим тога, Едукативно информациони центар ЗИС-а ће имати активну улогу у реализацији овог пројекта, јер је у оквиру компоненте 2. планирана анализа и унапређење плана и програма напредне обуке за институције за спровођење права.

Управа царина – У складу са Националном стратегијом развоја интелектуалне својине за период 2011–2015. године, до краја 2014. године извршиће припреме за селекцију царинских службеника у царинарницама високог ризика, који ће у оквиру својих редовних задужења, користити софтверске алате и расположиве базе података у циљу подизања ефикасности у примени мера за заштиту права интелектуалне својине.

Осим тога, у оквиру регионалног програма (види наслов Преглед текуће и планиране развојне помоћи) радиће се на даљем унапређењу софтвера за прикупљање, обраду и размену информација и трансформација система *INES* у систем *INES +*, према следећој динамици:

- Пласирање релевантних информација царинским службеницима на граници. Те информације достављају носиоци права интелектуалне својине електронским путем (њихови овлашћени заступници) у циљу лакшег разликовања оригиналне од кривотворене робе (фотографије, детаљан опис робе, вредност оригиналне робе, опис паковања или амбалаже, очекивани датум доласка/одласка пошиљке, врста превозног средства, подаци о увозницима, извозницима, држаоцима робе, земљама произвође и путевима превоза);
- Електронски записник о прекиду царинског поступка услед сумње у повреду права интелектуалне својине;
- Потпуна усклађеност (у погледу обима и структуре података који се обрађују) са системом „*COPIS*“ који је у функцији од 1. јануара 2014. године, а користе га земље чланице Европске Уније;

Пореска управа, Одељење за контролу легалности софтвера, ће у 2014. години наставити даљи рад на следећим активностима:

- подизања јавне свести о значају заштите интелектуалне својине на рачунарске програме и базе података користећи своје ресурсе и ресурсе заинтересованих произвођача софтвера;
- сталног стручног усавршавања инспектора из области серверских лиценци и програмских развојних алата у сарадњи са носиоцима права „*Microsoft Srbija*“ и „*Oracle Srbija&Crna Gora*“, што омогућава инспекторима рад на врло сложеним контролама код великих пореских обвезника и откривању неправилности у коришћењу софтверских лиценци развојних алата;
- анализе ризика за одабир пореских обвезника за контролу;
- успостављања електронске двосмерне комуникације, односно даљинске контроле са пореским обвезницима, у циљу скраћења поступка контроле и већег обухвата пореских обвезника за контролу;
- реализације планираног броја контрола - око 600 пореских обвезника годишње.

Имајући у виду досадашње активности **Пореске управе** у погледу заштите права интелектуалне својине на рачунарским програмима и базама података, очекује се даљи тренд сма-

њења пиратерије. Према резултатима *IDC*³⁶ студије објављеним 24. јуна 2014. године стопа пиратерије у Србији у 2013. години је 69%, што представља смањење од 3% у односу на 2011. годину. У студији се напомиње да је до смањења пиратерије дошло пре свега захваљујући раду Одељења за легалност софтвера у оквиру Пореске управе МФ, Тржишне инспекције и *BSA* (The Software Alliance), које су уложиле велики напор у контролу крајњих корисника и продајних канала.

Сектор тржишне инспекције МТТ, током 2014. године, планира рад на развоју процедура за повлачење, складиштење и уништавање кривотворених и пиратских производа у складу са ЕУ начелима и стандардима, које ће реализовати у оквиру ИПА-2011 Твининг пројекта, док ће примена процедура почети од 2015 године. У оквиру истог пројекта, крајем 2014. године започеће обуке запослених, које ће поред основне обуке, обухватити и више ниво обуке са циљем да се изврши селекција кадрова из редова запослених и њихова едукација за тренере за спровођење права интелектуалне својине. Такође, планиране су заједничке обуке представника свих корисника пројекта. Крајем 2014. године извршиће се примопредаја машина за уништавање кривотворених и пиратских производа, које су набављене за потребе Тржишне инспекције и Управе царина, а које се набављају из средстава ИПА 2011. У склопу уговора о набавци машина спровешће се заједничка обука за коришћење ових машина са представницима Управе царина.

Републичко јавно тужилаштво у циљу измене и допуне Кривичног законика планира формирање радне групе у оквиру јавног тужилаштва, ради предузимања законом омогућених корака и иницијатива носиоцима извршне и законодавне власти у правцу измене законодавног оквира. Такође, поред наведених измена законодавног оквира, неопходна је измена и **допуна Кривичног законика РС у делу који се односи на кривично-правну заштиту интелектуалне својине**, а у циљу усклађивања домаћег законодавства са одредбама Будимпештанске конвенције о сајбер криминалу из 2001. године и Директивом 2013/40/ЕУ.

Кроз учешће **Републичког јавног тужилаштва и Посебног тужилаштва** за високо-технолошки криминал у Твининг пројекту ИПА 2011 „Спровођење права интелектуалне својине“ (види наслов Преглед планиране и текуће развојне помоћи) биће спроведене обуке носилаца јавнотужилачке функције за поступање у предметима из ове области, уз препоруку надлежним судовима да спроведу обуке у судовима. Планира се и спровођење специјализоване обуке руководиоца и заменика јавних тужилаца у одељењима привредних преступа у надлежним јавним тужилаштвима. Поред тога, у плану је праћење постојећих и предвиђање будућих трендова извршења кривичних дела кроз проактиван приступ поступања у предметима и обуку високо специјализованих органа (Посебног тужилаштва за високо-технолошки криминал и Одељења за високо-технолошки криминал МУП РС).

Мере планиране за период 2015-2018

У документу Национална стратегија развоја интелектуалне својине за период од 2011-2015. године, идентификовано је да постојећи административни капацитети МУП-а у домену спровођења права интелектуалне својине нису довољни. За успешно спровођење права интелектуалне својине, с обзиром на пораст кршења права интелектуалне својине на интернету, било би потребно формирати посебну групу (од 3-5 запослених) који би се бавила откривањем повреда права интелектуалне својине на интернету. Потребан број запослених могао би бити обезбеђен прерасподелом у оквиру МУП-у. Ова јединица би могла да пружа логистичке податке и другим институцијама укљученим у спровођење, и то тако што би им прослеђивала прикупљене податке у случајевима када даље поступање није у надлежности МУП-а. Реализација ове мере планирана је за 2015. годину.

³⁶ *BSA* је асоцијација која окупља најиновативније светске компаније које стварају софтверска решења. *The BSA Global Software Survey* спроведена је у партнерству са *IDC*. Циљ израде студије је да се процени обим и вредност инсталираних не-лиценцираних рачунарских програма на персоналним рачунарима у више од 110 националних и регионалних економија. Она такође открива и социолошке ставове и понашања у вези са лиценцираним рачунарским програмима, интелектуалном својином и технологијама у развоју. За израду ове студије анализирани су одговори добијени од 24.000 потрошача. Резултати студије за РС доступни на <http://globalstudy.bsa.org/2013/countries.html>.

Након успостављање **Координационог тела за спровођење права интелектуалне својине** током 2014. и 2015. године приступиће се реализацији Плана рада који између осталог подразумева успостављање система за једнообразно евидентирање и статистичку обраду података у вези са санкционисањем повреда права интелектуалне својине.

Оквирни планови **Управе царине** у погледу даљег унапређења заштите права интелектуалне својине на граници су следећи:

- Током 2015. године, планира се стварање организационих и техничких услова за унапређење ефикасности у погледу циљања сумњивих пошиљки на терену, коришћењем расположивих алата и база података.
- Током 2016. године планира се стварање организационих и техничких услове за електронско повезивање Управе царина са релевантним институцијама које се баве спровођењем права интелектуалне својине, а у складу са Националном стратегијом развоја интелектуалне својине за период 2011-2015. године.

Са постојећим техничким и људским капацитетима, Одељење за контролу легалности софтвера **Пореске управе** ће у периоду од 2015. до 2017. године, наставити активности из претходне године. У односу на 2013. годину планира се повећање обухвата контрола, тако да се за 2015, 2016. и 2017. годину планира око 600 контрола годишње.

Такође, у 2015. години Пореска управа планира почетак активности на спречавању интернет пиратерије по захтеву носиоца права на рачунарским програмима и базама података у сарадњи са МУП-ом.

Сектор тржишне инспекције МТТ у 2015. години, у оквиру ИПА-2011 Твининг пројекта планира активности на прилагођавању програма ИНЕС, који је развијен у Управи царина, процедурама које се примењују у раду Тржишне инспекције, као и одговарајућа обука запослених. У оквиру пројекта, за 2015. годину планирано је да се организују кампање за подизање свести о штетности кривотворења и пиратерије код привредних субјеката и потрошача.

У сектору тржишне инспекције је идентификована потреба за повећањем административних капацитета у 2015. години, у погледу броја извршилаца на терену, и то: за два извршиоца у Београду, за једног у Нишу и једног у Новом Саду, док је за 2016. годину планирано повећање броја извршилаца на терену, и то: за два извршиоца у Београду, за једног у Нишу и једног у Новом Саду.

Републичко јавно тужилаштво у наредном периоду планира анализу примене одредби Кривичног законика којима су прописана кривична дела против интелектуалне својине од стране органа откривања и гоњења, као и пресуђивања од стране судова у овој материји. При вршењу ове анализе посебно ће се водити рачуна о елементима успостављене судске праксе - признавања елемената бића кривичног дела, прихватања доказа и казнене политике судова, а све у правцу унапређивања поступања органа откривања и правосуђа у овој области.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Један од најзначајнијих приоритета ЗИС-а односи се на усклађивање закона из области интелектуалне својине са Директивом 2004/48/ЕЗ, о спровођењу права интелектуалне својине. С тим у вези, усвајање нацрта закона о изменама и допунама: Закона о ауторском и сродним правима, Закона о патентима и Закона о заштити индустријског дизајна, очекује се током 2014. године, чиме ће обавеза из члана 75. став 3. ССП бити у потпуности испуњена. Такође, новим Законом о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине и оснивањем Сталног координационог тела унапредиће се рад државних органа који имају надлежности у области спровођења права интелектуалне својине.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Управа царина

У оквиру регионалног пројекта „Одржавање система за систематску електронску размену података (*SEED System*) у региону Западног Балкана“ који спроводи Царинска агенција Италије, Одељење за заштиту интелектуалне својине Управе царина ће током 2014. године, наставити са унапређењем апликације *INES+*. Унапређење ће бити реализовано до краја другог квартала 2014. године. и односи се на побољшање следећих карактеристика: комуникације са

царинским испоставама на граници у циљу лакшег препознавања робе, креирање електронског записника о прекиду царинског поступка услед сумње у повреду права интелектуалне својине, и постизање потпуне компатибилности са апликацијом *COPIS* коју користе земље чланице ЕУ.

Тржишна инспекција

У погледу коришћења средстава из ИПА фондова **МТТ** је корисник следећих пројеката:

- 1) ИПА 2011- Спровођење права интелектуалне својине са укупним буџетом од 2.800.000 евра, од чега је 1.500.000 евра предвиђено за пројекат набавке машина за уништавање пиратских и кривотворених производа, а 1.300.000 евра за Твининг пројекат.

У циљу унапређења капацитета за уништавање кривотворене робе, из средстава пројекта **ИПА 2011, Спровођење права интелектуалне својине** – са посебним акцентом на уништавање пиратских и кривотворених производа, током 2013. године отпочела је реализација Уговора о набавци машина за уништавање кривотворених и пиратских производа, вредног 1.500.000,00 евра. Предмет Уговора је набавка три машине (две за потребе Тржишне инспекције и једна за потребе Управе царина).

У оквиру истог програма, у фебруару 2014. године отпочела је реализација Твининг пројекта који има за циљ јачање административних капацитета институција за спровођење права интелектуалне. Главни партнери у пројекту су Министарство трговине, туризма и телекомуникација, Сектор тржишне инспекције и Дански завод за патенте и жигове као водећи партнер и *Trading Standards North West* из Велике Британије као млађи партнер. Такође, корисници пројекта који учествују у реализацији су и Завод за интелектуалну својину, Министарство унутрашњих послова, Министарство финансија – Управа царина и Тужилаштво за високо-технолошки криминал. Укупан буџет пројекта износи 1.300.000,00 евра. Циљ пројекта је унапређење спровођења права интелектуалне својине и даља хармонизација националног правног оквира у области спровођења права интелектуалне својине са Европским стандардима. Усклађивање процедура за спровођење права интелектуалне својине (идентификација и повлачење са тржишта робе којом се повређују права интелектуалне својине) и уништавање пиратских и кривотворених производа, нарочито у оквиру надлежности Тржишне инспекције, Управе царина, Министарства унутрашњих послова и правосудних органа, треба да допринесе ефикаснијој имплементацији релевантних прописа хармонизованих са правним тековинама ЕУ и реализацији препорука из Годишњег извештаја ЕК.

- 2) ИПА 2010- Јачање система тржишног надзора у Србији за не-прехрамбене и прехрамбене производе са укупним буџетом од 2.5 милиона евра. Поред подршке транспоновању ЕУ директива релевантних за слободан проток робе и за пласирање на тржиште усаглашених и безбедних производа, овај пројекат подржава развој и имплементацију информационог система, увођење система квалитета и едукацију тржишних инспектора и представника других органа укључених у имплементацију наведеног пројекта. Пројекат обезбеђује едукацију Тржишних инспектора за имплементацију прописа који се односе на електричне производе, електромагнетску компатибилност и Трговину. Са циљем да се уведе континуирани професионални развој, обезбеђена је едукација за одређени број инспектора Као у поглављу Слободан проток робе.

3.8. Политика конкуренције

3.8.1. Конкуренција

Преглед стања

Закон о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, бр. 51/09) је у примени од 1. новембра 2009. године и у значајној мери је оснажио улогу Комисије као самосталне и независне организације, што је битан предуслов за ефикасно и делотворно спровођење политике конкуренције у Републици Србији. Овим Законом је уведен низ материјалноправних и процесноправних решења, која су отклонила одређене недостатке претходне законске регулативе чиме се допринело већој ефикасности Комисије.

Одмах након почетка примене наведеног Закона о заштити конкуренције, уочене су предности појединих материјалноправних и процесноправних новина, али, на жалост, и негативни ефекти одређених законских решења. Имајући у виду препоруке Европске комисије и Конференције Уједињених нација за трговину и развој (UNCTAD), Комисија је поднела Иницијативу за измену и допуну оних законских одредаба које доводе у питање ефикасност у раду Комисије и ограничавају или онемогућавају спровођење модерних института заштите конкуренције. Уважавајући Иницијативу Комисије, ресорно Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација покренуло је поступак за доношење Закона о изменама и допунама Закона о заштити конкуренције, који је усвојен 31.10.2013. године. Значајно је напоменути да су у законски текст инкорпориране све измене и допуне из Иницијативе Комисије, као и да је одржана Јавна расправа уз учешће представника Комисије. Велики број учесника у овој расправи указао је на велико интересовање стручне јавности и пословне заједнице за право и политику заштите конкуренције у Србији.

Закон о изменама и допунама Закона о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“, бр. 95/2013), ступио је на снагу 8.11.2013. године. Додатно усаглашавање са законодавством Европске уније из области заштите конкуренције ће допринети ефикасности у спровођењу политике конкуренције у Републици Србији. Разлози за доношење измена и допуна Закона везани су за унапређење процесног оквира примене правила о конкуренцији, а ради отклањања уочених недостатака у пракси Комисије, у периоду од почетка његове примене у новембру 2009. године, као и за примедбе и коментаре из Извештаја Европске комисије о напретку Србије за 2012. годину.

На предлог Комисије за заштиту конкуренције, Влада Републике Србије усвојила је следеће уредбе:

- 1) Уредба о садржини и начину подношења пријаве концентрације („Службени гласник РС“ бр. 89/2009);
- 2) Уредба о критеријумима за утврђивање релевантног тржишта („Службени гласник РС“ бр. 89/2009);
- 3) Уредба о облику и садржини службене легитимације службених лица Комисије за заштиту конкуренције („Службени гласник РС“, бр. 89/2009);
- 4) Уредба о садржини захтева за појединачно изузеће рестриктивних споразума од забране („Службени гласник РС“ бр.107/2009);
- 5) Уредба о споразумима о специјализацији између учесника на тржишту који послују на истом нивоу производње или дистрибуције који се изузимају од забране („Службени гласник РС“, бр. 11/2010);
- 6) Уредба о споразумима о истраживању и развоју између учесника на тржишту који послују на истом нивоу производње или дистрибуције који се изузимају од забране („Службени гласник РС“, бр. 11/2010);
- 7) Уредба о споразумима између учесника на тржишту који послују на различитом нивоу производње или дистрибуције који се изузимају од забране („Службени гласник РС“, бр. 11/2010);
- 8) Уредба о критеријумима за одређивање висине износа који се плаћа на основу мере заштите конкуренције и процесног пенала, начину и роковима њиховог плаћања и условима за одређивање тих мера („Службени гласник РС“, бр. 50/2010);
- 9) Уредба о условима за ослобађање обавезе плаћања новчаног износа мере заштите конкуренције из става („Службени гласник РС“, бр. 50/2010).

Поред наведених прописа, Комисија је усвојила и следећа упутства и смернице:

- Упутство о примени правила о заштити конкуренције на удружења учесника на тржишту;
- Упутство за откривање намештених понуда у поступцима јавних набавки;
- Смернице за примену Уредбе за одређивање висине износа који се плаћа на основу мере заштите конкуренције и процесног пенала;
- Смернице за примену члана 69. Закона и Уредбе о условима за ослобађање обавеза плаћања новчаног износа мере заштите конкуренције;

- Одлуку о начину објављивања аката и замени, односно изостављању (анонимизацији) података у актима Комисије.

Закон и подзаконски акти су усклађени са одредбама чланова 101. и 102. Уговора о функционисању ЕУ и секундарним законодавством ЕУ, као и са одредбама члана 73. Споразума о стабилизацији и придруживању.

Активности у 2013. години

У претходној години, рад Комисије за заштиту конкуренције су обележили напори усмерени ка унапређењу правног оквира, даља хармонизација прописа са правним тековинама Европске уније, као и хармонизација праксе са праксом тела за заштиту конкуренције у ЕУ. Комисија је, такође, наставила да преузима активности у циљу ефикасног спровођења Закона и у току 2013. године је донела 4 решења у поступцима утврђивања повреде конкуренције и 94 решења у поступку контроле концентрација, од чега су две условно одобрене.

Комисија је у току 2013. године спроводила две секторске анализе и то: секторска анализа тржишта млека и секторска анализа тржишта нафте и деривата нафте.

Приоритети за 2014. годину-законодавна активност

Циљ будуће законодавне активности је усмерен на унапређење нивоа правне хармонизације и релевантне управне и судске праксе, као и додатно уграђивање у национални правни оквир и оних решења постојећих у законодавству ЕУ, а која до сада нису садржана и у домаћем законодавству. Законодавни оквир заштите конкуренције је у великој мери усклађен са правом ЕУ. С друге стране, постоје правни прописи ЕУ који регулишу специфична питања из појединих сектора привреде, контроле концентрација и процесних правила, а која још увек нису у потпуности или на одговарајући начин преузети и уграђени у наш систем.

За последњи квартал 2014. године је предвиђена израда нове Уредбе о садржини и начину подношења пријаве концентрације чиме ће овај подзаконски акт Комисије бити у потпуности усклађен са правилима ЕУ, у делу који се тиче поједностављене процедуре код пријаве концентрација. Европска комисија је донела Уредбу 1269/2013 којом је изменила Уредбу 802/2004 у циљу поједностављења процедуре пријаве и испитивања концентрација.

Комисија ће поједностављену процедуру за пријаву концентрација прописати одговарајућим подзаконским актом, а таква процедура ће се примењивати у случајевима када:

- заједнички тржишни удео компанија које се хоризонтално преклапају (конкуренти) након спроведене концентрације износи мање од 20%;
- заједнички тржишни удео компанија које се вертикално повезују, након спроведене концентрације износи испод 30%;
- заједнички тржишни удео компанија које се спајају, након спроведене концентрације износи између 20% и 50%, под условом да је промена (повећање) тржишног удела мало, односно да промена НН индекса (Δ НИ) не буде већа од 150.

Административни капацитети

Савет има пет (5) чланова, од којих се три (3) налазе у сталном радном односу, а два (2) су ангажована без заснивања сталног радног односа.

Комисија има укупно 30 запослених, од чега 19 запослених ради на предметима (*case handlers*), од чега је 10 правника, 7 економиста и 2 инжењера.

Мере за спровођење приоритета

Активности Комисије ће у наредном периоду бити усмерене на спровођење Закона и усвојених подзаконских аката у циљу обезбеђивања ефикасне примене правила конкуренције у Републици Србији. Комисија ће се у свом раду руководити критеријумима који проистичу из примене правила конкуренције која се примењују у ЕУ, нарочито чланова 101 и 102 Уговора о функционисању ЕУ и инструмената тумачења које су усвојиле институције ЕУ, како је и наведено у члану 73. Споразума о стабилизацији и придруживању.

У циљу унапређења рада Комисије, у наредном периоду ће бити потребно предузети мере на јачању административних капацитета, па се очекује запошљавање нових кадрова и

додатно стручно усавршавање за запослене. У годишњем извештају ЕК о напретку Србије констатована је потреба за даљим јачањем капацитета Комисије.

Мере планиране за период 2014-2016.

Током периода 2014-2016, Комисија ће наставити даље усклађивање прописа из области заштите конкуренције са правом ЕУ и предлагаће Влади подзаконска акта којима ће се транспоновати правила ЕУ у правни систем Републике Србије. Законодавни оквир заштите конкуренције је у великој мери усклађен са правом ЕУ, нарочито општа правила која се односе на рестриктивну праксу, изузећа споразума од забране и контролу концентрација. С друге стране, постоје правни прописи ЕУ који регулишу специфична питања заштите конкуренције који још увек нису у потпуности транспоновани у наш систем. Ово се нарочито односи на заштиту конкуренције у појединим привредним секторима (транспорт, пољопривреда, осигурање и др), као и на питања која су на општији начин регулисана Законом и уредбама, али постоје и посебни прописи ЕУ којима су та питања детаљније уређена.

У наведеном периоду, Комисија ће припремити следеће предлоге подзаконских аката из своје надлежности:

- Уредба о изузећу споразума који се односе на промет резервних делова моторних возила (1. квартал 2015. године);
- Уредба о трансферу технологије (3. квартал 2015. године);
- Уредба о изузећу споразума у сектору осигурања (4. квартал 2015. године).

Пројекти који се финансирају од стране ЕУ

У октобру 2012. године отпочео је пројекат Јачање институционалних капацитета Комисије за заштиту конкуренције у Републици Србији који је финансиран из ИПА фонда у вредности од 2,5 милиона евра. Планирано је да пројекат траје 30 месеци. Основне три компоненте пројекта, односно његови циљеви су: унапређење капацитета Комисије, јачање капацитета тржишних регулатора у погледу заштите конкуренције и унапређење културе заштите конкуренције у Републици Србији.

Током 2012. године извршена је набавка и инсталирање форензичког софтвера за Комисију за заштиту конкуренције, која је финансирана из ИПА фонда. Финансијска средства која су издвојена за овај пројекат износе око 180 000 евра. Набавка форензичког софтвера је спроведена у циљу опремања Комисије неопходним техничким условима за спровођење ненајављеног увиђаја. У оквиру тог пројекта, извршена је и обука запослених у Комисији да рукују наведеном опремом.

3.8.2. Државна помоћ

Преглед стања

Систем контроле државне помоћи у Републици Србији успостављен је доношењем Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, број 51/09 - у даљем тексту: Закон), као и два подзаконска акта: Уредбе о правилима за доделу државне помоћи („Службени гласник РС“, бр. 13/10, 100/11, 91/12, 37/13 и 97/13 – у даљем тексту: Уредба) и Уредбе о начину и поступку пријављивања државне помоћи („Службени гласник РС“, бр. 13/10).

Влада Републике Србије основала је независно тело Комисију за контролу државне помоћи (у даљем тексту: Комисија), којој је поверила надлежност за контролу државне помоћи, чиме је испуњена обавеза Републике Србије из члана 73. тачка 4. Споразума о стабилизацији и придруживању (у даљем тексту: ССП)

Стручне, административне и техничке послове за Комисију обавља Одељење за контролу државне помоћи (у даљем тексту: Одељење) које представља посебну самосталну организациону јединицу у оквиру министарства надлежног за послове финансија.

Од јануара 2013. године до јуна 2014. године, Комисија је одржала 29 седница, на којима је донела укупно 181 акт из своје надлежности, од чега је донела укупно 64 решења којим се дозвољава додела државне помоћи и 42 закључка којима је покренула поступак накнадне контроле дозвољености државне помоћи која је додељена пре доношења одлуке Комисије. Комисија је, такође, одговорила и на 48 захтева за давање мишљења о примени правила за контролу државне помоћи, које су подносили различити даваоци државне помоћи.

У складу са обавезама из члана 73. тачка 5. ССП-а, а на основу Правилника о методологији израде годишњег извештаја о додељеној државној помоћи („Службени гласник РС“, бр. 3/11) израђен је Извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији 2012. године, а у току је израда и Извештаја за 2013. годину. Ови извештаји су свеобухватни, јер садрже податке о државним помоћима додељеним на свим нивоима власти, укључујући и јединице локалне самоуправе и израђују се у потпуности у складу са методологијом Европске уније.

У овом периоду извршено је додатно усклађивање домаћег законодавства са правним тековинама Европске уније у области контроле државне помоћи. Наиме, Влада је 23. априла 2013. године донела Уредбу о изменама и допунама Уредбе о правилима за доделу државне помоћи („Службени гласник РС“, бр. 37/13), а 1. новембра 2013. године и Уредбу о изменама и допунама Уредбе о правилима за доделу државне помоћи („Службени гласник РС“, бр. 97/13).

Наведеним изменама и допунама Уредбе извршена су додатна усклађивања правила за доделу државне помоћи мале вредности (*de minimis* државне помоћи), као и правила за доделу државне помоћи у виду накнаде за обављање услуга од општег економског интереса. Додела *de minimis* државне помоћи изузета је из обавезе пријављивања Комисији ради одлучивања о дозвољености, те је на тај начин даваоцима државне помоћи олакшан поступак и скраћена процедура додељивања ове врсте државне помоћи.

Међутим, с обзиром на то да су нова ЕУ правила о *de minimis* помоћи ступила на снагу 1. јануара 2014. године, Одељење је израдило Предлог уредбе о правилима за доделу помоћи мале вредности (*de minimis* помоћи), како би се право Републике Србије у потпуности ускладило са правом Европске уније приликом доделе *de minimis* помоћи.

Такође, Одељење је успоставило и евиденцију *de minimis* државне помоћи. У питању је база података о свим *de minimis* државним помоћима додељеним у периоду од 2011. године па до данас и ова база ће се редовно ажурирати, а у плану је и њено објављивање на интернет презентацији Комисије, како би, пре свега, даваоци, али и корисници државне помоћи имали увид о износима *de minimis* државних помоћи које су додељене сваком кориснику појединачно.

У плану је проширење наведене евиденције на све категорије државне помоћи, односно успостављање свеобухватне евиденције о свим додељеним државним помоћима у Републици Србији, како са националног, тако и са локалног нивоа, што ће бити могуће након што се буде обезбедило одговарајуће софтверско решење.

Планиране мере за период 2014 - 2018. године у погледу усклађивања законодавства у области државне помоћи

У току је процес модернизације државне помоћи у Европској унији, те је дошло до измене великог броја прописа који уређују ову област, а у плану је да се изврше и додатне промене правила до краја 2014. године.

С тим у вези, а због потребе за даљим усклађивањем домаћег законодавства са правним тековинама ЕУ у области државне помоћи, у плану је доношење подзаконских аката (уредби) који ће прописивати правила за доделу различитих врста државне помоћи, као нпр: Уредба о правилима за доделу помоћи мале вредности (*de minimis* државне помоћи), Уредба о правилима за доделу државне помоћи у сектору транспорта, Уредба о правилима за доделу државне помоћи за обављање услуга од општег економског интереса, али и потпуно нова Уредба о правилима за доделу државне помоћи, којом ће се прописати правила за доделу осталих категорија државне помоћи (за МСП, запошљавање, заштиту животне средине, регионална државна помоћ и др.). Планирано је да се овим актима изврши потпуна усклађеност са свим релевантним прописима ЕУ из области државне помоћи до краја 2016. године. План усклађивања планираних аката и динамика њиховог доношења приказан је у табели.

План усклађивања

Р.б.	Назив прописа	Изворни ЕУ прописи	Рок
1	Уредба о правилима за доделу помоћи мале вредности (<i>de minimis</i> помоћи)	Commission Regulation (EC) No 1407/2013 of 18 December 2013 on the application of Articles 107 and 108 of the Treaty on the Functioning	Трећи квартал 2014. године

		of the European Union to de minimis aid (OJ L 352, 24.12.2013) (32013R1407)	
2	Уредба о правилима за доделу државне помоћи за обављање услуга од општег економског интереса	Commission Decision of 20 December 2011 on the application of Article 106(2) of the Treaty on the Functioning of the European Union to State aid in the form of public service compensation granted to certain undertakings entrusted with the operation of services of general economic interest (OJ L 7, 11.01.2012) (32012D0021) Commission Regulation No 360/2012 of 25 April 2012 on the application of Articles 107 and 108 of the Treaty on the Functioning of the European Union to de minimis aid granted to undertakings providing services of general economic interest (OJ L 114, 26.04.2012) (32012R0360)	Четврти квартал 2014. године
3	Уредба о правилима за доделу државне помоћи	Commission Regulation declaring certain categories of aid compatible with the internal market in application of Articles 107 and 108 of the Treaty (GBER) Coal Council Decision of 10 December 2010 on State aid to facilitate the closure of uncompetitive coal mines (OJ L 336, 21.12.2010) (32010D0787)	Четврти квартал 2015. године
4	Уредба о правилима за доделу државне помоћи за санацију и реструктурирање	У току је израда нових правила	Четврти квартал 2015. године
5	Уредба о правилима за доделу државне помоћи у сектору транспорта	Regulation No 1370/2007 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on public passenger transport services by rail and by road and repealing Council Regulations (EEC) No 1191/69 and 1107/70 (OJ L 315, 03.12.2007) (32007R1370)	Четврти квартал 2016. године

Административни капацитети

У Одељењу за контролу државне помоћи има укупно 8 запослених, у складу са Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија. Оптимално је да Одељење има 10 запослених.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању

Обавезе Републике Србије које се односе на државну помоћ прописане су чланом 73. тач. 4 – 8. ССП-а.

Република Србија је, до сада, оснивањем Комисије за контролу државне помоћи, испунила обавезе из члана 73. тачка 4, а у плану је даље јачање њене оперативне независности, као и препознатљивости у широј јавности.

Такође, редовно се испуњавају и обавезе прописане чланом 73. тачка 5. ССП-а у погледу израде и достављања Европској комисији годишњих извештаја о додељеној државној помоћи у Републици Србији.

Даље, чланом 73. тачка 6. ССП-а прописана је обавеза Републике Србије да усклади све постојеће шеме државне помоћи са правилима за доделу. Процес усклађивања започет је доношењем Закључка Владе Републике Србије 05 Број: 401-6830/2011-1 од 9. септембра 2011. године којим је усвојен Попис постојећих шема државне помоћи (у даљем тексту: Попис шема), односно Закључка Владе 05 Број: 401-2452/2012-1 од 19. априла 2012. године, којим је Влада задужила даваоце државне помоћи, да наведене шеме ускладе са правилима за доделу државне помоћи. Међутим, будући да овај процес није окончан до краја, као и да је велики број пописаних шема у међувремену претрпео измене или је стављен ван снаге, у плану је доношење новог Пописа постојећих шема, као и програма динамике њиховог усклађивања са правилима за доделу државне помоћи.

С тим у вези, Одељење је израдило Предлог закључка Владе којим се усваја Попис постојећих шема државне помоћи и којим се надлежним министарствима налаже да наведене шеме државне помоћи ускладе са правилима за доделу државне помоћи.

Табела: Кратак преглед мера у вези са спровођењем ССП-а које су планиране за 2014. – 2018. годину

Обавеза из ССП-а	Планиране мере за спровођење обавеза	Надлежна тела за спровођење	Рок
Члан 73. тачка 4. Оперативна независност Комисије за контролу државне помоћи	Комисија за контролу државне помоћи (ККДП) ће, као и до сада: - покретати поступке накнадне контроле дозвољености државне помоћи, на основу сопствених информација, или информација добијених из других извора, - налагаће усклађивање аката који представљају правни основ за доделу државне помоћи са правилима за доделу, - омогућити целокупној јавности увид у њен рад, објављивањем донетих одлука на својој интернет презентацији и чинити све напоре да у пуној мери контролише државну помоћ, очува своју независност и јача свој углед у јавности.	Влада Републике Србије, Комисија за контролу државне помоћи, Министарство финансија	Одмах по ступању на снагу ССП-а
Члан 73. тачка 6. Усклађивање постојећих шема државне	Влада ће донети нов Попис постојећих шема државне помоћи и наложити њихово усклађивање са правилима за доделу државне помоћи.	Влада Републике Србије, Комисија за контролу државне помоћи, Министарство финансија и сви даваоци	Према ССП-у до 1.2.2014. Трећи квартал 2014.

помоћи.		државне помоћи, односно министарства у чијој надлежности су шеме државне помоћи које ће бити обухваћене пописом (Министарство привреде, Министарство културе и информисања, Министарство пољопривреде и заштите животне средине и Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре)	године
Члан 73. тачка 7(б)	Оцењивање подобности региона Републике Србије усклађених на нивоу NUTS II и одређивање максималних интензитета државне помоћи, на основу чега ће се израдити мапа регионалне помоћи.	Влада Републике Србије, Комисија за контролу државне помоћи (заједно са Европском комисијом) Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе	Према ССП-у до 1.2.2014.
Члан 73. тачка 8. и Протокол 5	Доношење националног плана реструктурирања сектора челика и планова реструктурирања за сваки привредни субјект појединачно у овом сектору	Влада Републике Србије, Министарство привреде, Комисија за контролу државне помоћи	До 1.2. 2015.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Подршка контроли државне помоћи (Одељењу, Комисији, као и даваоцима државне помоћи) тренутно се спроводи путем PLAC (Policy and Legal Advice Center) пројекта, који се финансира из средстава ИПА 2011, а путем кога је ангажован краткорочни виши експерт из области контроле државне помоћи у периоду новембар 2013. – април 2014. године и током јуна и септембра 2014. године.

Република Србија је аплицирала за нову пројектну подршку из ИПА средстава, за коју се нада да ће бити одобрена у што скоријем року, како би добила неопходну помоћ у процесу усклађивања свог законодавства са ЕУ *acquis*, имплементације правила о државној помоћи, усклађивања постојећих шема, испуњавања свих обавеза дефинисаних ССП-ом, као и испуњавању свих обавеза које прате сам процес преговора и приступања ЕУ.

Област културе и медија

Усклађивање са правилима за доделу државне помоћи, која су уређена Законом о контроли државне помоћи и подзаконским актима донетим на основу тог Закона, извршиће се доношењем Законом о изменама и допунама Закона о култури („Службени гласник РС“, бр. 72/2009), односно допуном члана 10, став 1, којим је прописано да се средства за финансирање или суфинансирање културних програма и пројеката, као и уметничких, односно стручних и научних истраживања у појединим областима културне делатности, обезбеђују у буџету Републике Србије, буџету аутономне покрајине и буџету јединице локалне самоуправе, у складу са законом.

Закон о кинематографији („Службени гласник РС“, бр. 99/11) потребно је усагласити са правилима за доделу државне помоћи која су уређена Законом о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, бр. 51/09) и подзаконским актима донетим на основу тог Закона.

Доношење нових прописа којима се системски и делимично уређују питања из области медија и радиодифузије на другачији начин, а посебно имајући при томе у виду и Директиву Европског парламента и Савета 2010/13/ЕЗ (од 10. марта 2010. године) о усаглашавању појединих одредби који су предвиђени законом, уредбом или управним поступком у државама чланицама у вези са обезбеђивањем аудиовизуелних медијских сервиса (Директива о аудиовизуелним медијским сервисима), која се делом односи на електронске медије, а делом на кинематографију, неопходан је предуслов за доношење новог закона којим би се уредила област кинематографије.

Закони из области медија који су на снази, Закон о јавном информисању („Службени гласник РС“, бр. 43/3,61/05,71/09,89/10-УС и 41/11-УС) и Закон о радиодифузији („Службени гласник РС“, бр. 42/2002, 97/2004, 76/2005, 79/2005 - др. закон, 62/2006, 85/2006, 86/2006 – исправка и 41/2009), донети су 2002 и 2003. године, а након тога, 2009. године, донет је и Закон о контроли државне помоћи.

Закони из области медија предвиђају одређена буџетска давања, као што су суфинансирање путем конкурса или субвенције јавним непрофитним предузећима, као и усмеравање средстава из јавних прихода одређеним субјектима, као што су јавни медијски сервиси, а у виду претплате. Такође, закони предвиђају и јавне приходе за рад независног регулаторног тела у области радиодифузије, у виду накнаде коју плаћају емитери за коришћење радиодифузног спектра као природног добра. На све одредбе које се тичу државне помоћи, од 2009. године примењује се Закон о контроли државне помоћи. С обзиром да поменуте одредбе нису у потпуности садржане у медијским законима, долази до проблема у практичној примени истих. Један од разлога због кога се раде нови медијски закони, јесте и њихово усклађивање са Законом о контроли државне помоћи, као и са релевантним прописима Европске уније.

Министарство културе и информисања припремило је Нацрт закона о јавном информисању и медијима и Нацрт закона о електронским медијима, који су достављени преко Канцеларије за европске интеграције Европској комисији на мишљење и коментаре, а у току је одржавање редовних састанака Радне групе на изради Нацрта закона о јавним медијским сервисима.

Нацрт закона о јавном информисању и медијима прецизно дефинише јавни интерес. Такође, Нацрт предвиђа да држава изађе из власништва у медијима, да обезбеди транспарентност власничке структуре медија кроз увођење регистра медија, као и да омогући заштиту медијског плурализма. Посебна глава овог Нацрта закона посвећена је пројектном суфинансирању, као основном облику државне помоћи. Одредбе о суфинансирању биће усклађене са одредбама Закона о контроли државне помоћи, као и са прописима Европске уније.

Нацрт закона о електронским медијима детаљно ће регулисати начин финансирања независног регулаторног тела, које врши јавна овлашћења.

Нацрт закона о јавним медијским сервисима детаљно ће регулисати финансирање јавних медијских сервиса из јавних прихода, а у складу са Законом о контроли државне помоћи и са релевантним прописима Европске уније.

3.8.3. Либерализација

Преглед стања

У Републици Србији послује 25 јавних предузећа чији је оснивач Република Србија, 4 акционарна друштва (Железнице Србије, ЈАТ Airways, Аеродром „Никола Тесла“, и Телеком Србија), као и 7 предузећа са правном формом друштва са ограниченом одговорношћу. Укупан број запослених у ових укупно 36 предузећа износи око 96.000. Број предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе износи 665 и број запослених у њима износи око 70.000.

Сектору јавних предузећа, као и предузећима која имају другачију правну форму, али обављају делатност од општег интереса, предстоји процес структурних реформи који подразумева њихово организационо и финансијско реструктурирање, корпоративизацију и потпуну и делимичну приватизацију. Утврђивање цена производа и услуга у надлежности је одговарајућих регулаторних тела за одређене области (енергетика, телекомуникације, поштанске услуге и др.) или се врши преко моделског механизма који спроводи ресорно министарство (нпр. цене лекова), тако да је либерализација цена јавних предузећа у значајној мери извршена.

Реформске активности везане за сектор јавних предузећа трасиране су доношењем новог Закона о јавним предузећима, који је усвојен 15. децембра 2012. од стране Народне скупштине Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 119/12), који као новине уводи укидање управних одбора и увођење једнодомног, односно дводомног управљања у јавним предузећима, што је у складу са Законом о привредним друштвима; деполитизацију и професионализацију управљања јавним предузећима; обавезу спровођења јавног конкурса од стране независне стручне комисије и јасно дефинисане процедуре избора директора и чланова надзорног одбора јавног предузећа; дефинисање услова које треба да испуњавају директор и чланови надзорног одбора; увођење института Комисије за ревизију; јачање финансијске дисциплине јавних предузећа; јачење контролних функција Владе над радом и резултатима пословања јавних предузећа; јавност у раду јавних предузећа. У току 2014. године донети су сви релевантни подзаконски акти везано за спровођење Закона о јавним предузећима.

Административни капацитети

Министарство финансија, односно његов организациони део под називом Сектор за јавна предузећа са укупним бројем од 11 систематизованих радних места, представља организациони део за комплетан мониторинг пословања јавних предузећа, почев од програма пословања које свако предузеће доноси за текућу пословну годину, до кварталних извештаја преко којих се прати њихово остваривање, као и вршења бројних других активности које се односе на реформске активности и функционисање јавних предузећа.

Детаљни подаци о законодавном и институционалном оквиру, административним капацитетима, циљевима и приоритетима на основу којих треба да се изврши секторска либерализација за област:

- поштанских услуга - погледати Поглавље 3;
- телекомуникација и информационог друштва – погледати Поглавље 10;
- енергетике - погледати Поглавље 15;
- док се наведени подаци који се односе на област јавних путева, железнице, пловидбе и лукама у унутрашњим водама налазе у Поглављу 21.

3.9. Финансијске услуге

3.9.1. Банкарство

Преглед стања

Законодавни оквир области пословања и контроле пословања банака у Републици Србији чине Закон о Народној банци Србије („Службени гласник РС”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012 и 106/2012), Закон о банкама („Службени гласник РС”, бр. 107/2005 и 91/2010) и Закон о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Службени гласник РС”, бр. 61/2005, 116/2008 и 91/2010), као и подзаконска акта која су донета на основу наведених закона, пре свега Закона о банкама. Такође, на банке се примењују и Закон о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС”, бр. 36/2011), Закон о преузимању имовине и обавеза одређених банака ради очувања стабилности финансијског система Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 102/2012), Закон о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/2011 и 99/2011), Закон о рачуноводству („Службени гласник РС”, бр. 62/2013), Закон о ревизији („Службени гласник РС”, бр. 62/2013), Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, бр. 20/2009, 72/2009 и 91/2010), Закон о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/2006, 31/2011 и 119/2012), Закон о платном промету („Службени лист СРЈ”, бр. 3/2002 и 5/2003 и „Службени гласник РС”, бр. 43/2004, 62/2006 и 31/2011), Закон о тржишту капитала („Службени гласник РС”, бр. 36/2011), Закон о стечају („Службени гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон и 71/2012 – одлука УС) и Закон о општем управном поступку („Службени лист СРЈ”, бр. 33/97 и 31/2001 и „Службени гласник РС”, бр. 30/2010), а од значаја су и Закон о Агенцији за осигурање депозита („Службени гласник РС”, бр. 61/2005, 116/2008 и 91/2010), као и Закон о осигурању депозита („Службени гласник РС”, бр. 61/2005, 116/2008 и 91/2010). На банкарске послове примењују се

одредбе Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ”, бр. 29/78, 39/85, 57/89 и „Службени лист СРЈ”, бр. 31/93) и др.

Прописи донети на основу Закона о банкама

Дана 31. децембра 2011. године почео је да се примењује нови сет одлука донетих на основу Закона о банкама којима се у Србији имплементирају Базел II стандарди, и то:

- Одлука о адекватности капитала банке („Службени гласник РС”, бр. 46/2011, 6/2013 и 51/2014);
- Одлука о управљању ризицима банке („Службени гласник РС”, бр. 45/2011, 94/2011, 119/2012, 123/2012, 23/2013 – др. одлука, 43/2013 и 92/2013);
- Одлука о извештавању о адекватности капитала банке („Службени гласник РС”, бр. 45/2011 и 46/2011- исправка);
- Одлука о извештавању банака („Службени гласник РС”, бр. 45/2011, 94/2011 и 87/2012);
- Одлука о објављивању података и информација банке („Службени гласник РС”, бр. 45/2011), и
- Одлука о контроли банкарске групе на консолидованој основи („Службени гласник РС”, бр. 45/2011).

Релевантне подзаконске прописе Народне банке Србије који су донети на основу Закона о банкама представљају и Одлука о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке („Службени гласник РС”, бр. 94/2011, 57/2012, 123/2012, 43/2013 и 113/2013), Одлука о спровођењу одредаба Закона о банкама које се односе на давање прелиминарног одобрења за оснивање банке, дозволе за рад банке и појединих сагласности Народне банке Србије, као и на утврђивање критеријума за одређивање првокласне банке („Службени гласник РС”, бр. 43/2011 и 43/2013), Одлука о ближим условима и начину вршења контроле банака („Службени гласник РС”, бр. 43/2011) и Одлука о спољној ревизији банака („Службени гласник РС”, бр. 41/2007, 59/2008 и 67/2012).

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Планирано је да се у четвртој тремесечју 2014. године изврше измене регулаторног оквира из области опоравка и решавања проблематичних банака, као и система осигурања депозита. У складу са Стратегијом Народне банке Србије за увођење стандарда Базел III у Србији, у периоду од 2014. до 2016. године планирано је да се изврши усклађивање домаћих прописа из области пословања банака са правним тековинама ЕУ којима су уведени Базел III стандарди.

Преглед усклађености прописа Републике Србије из области пословања банака с најважнијим правним тековинама ЕУ у области банкарства

1. Правни оквир у вези са започињањем и обављањем делатности кредитних институција и пруденцијалним захтевима и надзором кредитних институција

Правила о започињању и обављању делатности кредитних институција и пруденцијалним захтевима и надзору кредитних институција уређена су одредбама следећих правних аката ЕУ којима се у ЕУ имплементирају Базел III стандарди:

- Директивом 2013/36/ЕУ Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године о приступу активностима кредитних институција и пруденцијалном надзору кредитних институција и инвестиционих друштава, којом се мења и допуњава Директива 2002/87/ЕЗ и укидају Директиве 2006/48/ЕЗ и 2006/49/ЕЗ - *Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC, CELEX Number 32013L0036 (OJ L 176, 27.6.2013, p. 338–436)*, и
- Уредбом (ЕУ) бр. 575/2013 Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године о пруденцијалним захтевима за кредитне институције и инвестициона друштва, којом се мења и допуњава Уредба (ЕУ) бр. 648/2012 - *Regulation (EU) No 575/2013 of the*

European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) No 648/2012, CELEX Number 32013R0575 (OJ L 176, 27/06/2013, p. 1–337).

Стање у погледу усклађености домаћег законодавства

Закон о банкама и акти донети на основу овог закона делимично су усклађени са Директивом 2013/36/EУ и Уредбом (EУ) бр. 575/2013, при чему усклађеност са наведеним правним тековинама ЕУ постоји у областима где Базел III стандарди нису унели новине у односу на Базел II. Изменама и допунама Закона о банкама из 2010. године, употпуњен је правни оквир који је омогућио усклађивање у великој мери са правним тековинама ЕУ које спроводе Базел II стандарде, и то пре свега Директивом 2006/48/EЗ Европског парламента и Савета од 14. јуна 2006. године о започињању и обављању послова кредитних институција (Directive 2006/48/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions - Celex No. 32006L0048) и Директивом 2006/49/EЗ Европског парламента и Савета од 14. јуна 2006. године о адекватности капитала инвестиционих друштава и кредитних институција (Directive 2006/49/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 on the capital adequacy of investment firms and credit institutions - Celex No. 32006L0049).

Законом о банкама уређује се оснивање, организација и пословање банака, начин управљања и престанак рада банака, врсте ризика којима је у свом пословању банка изложена или може бити изложена, обавеза њиховог идентификовања, мерења, процене и управљања тим ризицима, као и поступак контроле бонитета и законитости пословања банака. Такође, Законом о банкама се уређује начин сарадње Народне банке Србије са домаћим и страним регулаторним телима, ради вршења контролне функције, њеног унапређења и обављања других послова утврђених овим законом. Законом о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање уређују се специфичности који се односе на услове и поступак стечаја и ликвидације банака, а на све оно што није уређено тим законом примењују се одредбе Закона о стечају.

Одлуком о адекватности капитала банке Народна банка Србије прописала је начин израчунавања капитала и адекватности капитала банке, као и услове и начин добијања сагласности за израчунавање капитала и адекватности капитала банке. Овом одлуком имплементиран је Стуб 1 Базел II стандарда и њоме се уређују стандардизовани и напредни приступи за израчунавање капиталних захтева за кредитни, тржишне и оперативни ризик.

Одлуком о објављивању података и информација банке ближе се прописује садржај података, односно информација које је банка дужна да објављује у складу са Законом о банкама, као и услови, начин и рокови њиховог објављивања. Овом одлуком имплементиран је Стуб 3 Базел II стандарда.

Мере за усклађивање/мере за спровођење правне тековине ЕУ

Директива 2013/36/EУ утврђује правила о започињању и обављању делатности кредитних институција и садржи одредбе о слободи оснивања и слободном пружању услуга, пруденцијалној процени стицања квалификованих учешћа, односима према трећим државама, заштитним слојевима капитала и начелима и техничким инструментима за пруденцијални надзор над тим институцијама. Уредба (EУ) 575/2013 утврђује јединствене пруденцијалне захтеве на нивоу Уније према институцијама које су под надзором у складу са Директивом 2013/36/EУ, у вези са капиталом и капиталним захтевима који се односе на кредитни ризик, тржишни ризик, оперативни ризик и ризик измирења, ограничењима великих изложености, захтевима који се односе на ризик ликвидности, обавезама извештавања и објављивања података и информација.

У овом тренутку у току је припремна фаза за усклађивање са Директивом 2013/36/EУ и Уредбом (EУ) 575/2013. У складу са Стратегијом Народне банке Србије за увођење стандарда Базел III у Србији, у периоду од 2014. до 2016. године планирано је да се изврши усклађивање домаћих прописа из области пословања банака са правним тековинама ЕУ којима су уведени Базел III стандарди, при чему је сама израда прописа планирана за 2015. годину имајући у виду рокове и динамику за увођење појединих делова Базел III стандарда у правни систем ЕУ. Овим усклађивањем биће испуњен приоритет за област банкарства наведен у Извештају Европске

комисије о напретку РС за 2013. годину, а који се односи на усклађивање са захтевима Базела III.

Усклађивање са захтевима из Директиве 2013/36/ЕУ и Уредбе (ЕУ) 575/2013 који се односе на Базел III стандарде (Стуб 1 – капитал и капитални захтеви, стандарди ликвидности, Стуб 2 – управљање ризицима и супервизорски дијалог и Стуб 3 – објављивање података и информација) биће спроведено у наведеном периоду кроз доношење новог, односно одговарајуће измене и допуне Закона о банкама и подзаконских аката донетих на основу овог закона. Усклађивање са захтевима који се односе на слободу оснивања и пружања услуга (кредитних институција из Држава чланица у Србији) и сарадњу са Државама чланицама биће извршено најкасније до приступања Републике Србије Европској унији.

2. Финансијски извештаји и консолидовани финансијски извештаји за банке и друге финансијске организације

Основни акт који на нивоу Уније уређује правила у вези са обелодањивањем различитих билансних и ванбилансних трансакција у годишњим финансијским извештајима и консолидованим финансијским извештајима банака је Директива 86/635/ЕЕЗ Комисије од 8. децембра 1986. године о финансијским извештајима и консолидованим финансијским извештајима за банке и друге финансијске организације - *Council Directive 86/635/EEC of 8 December 1986 on annual accounts and consolidated accounts of banks and other financial institutions, CELEX No. 31986L0635 (Official Journal L 372, 31/12/1986 P.0001-0017).*

Стање у погледу усклађености домаћег законодавства

Важећи правни оквир у Републици Србији делимично је усклађен са Директивом 86/635/ЕЕЗ. Обавеза састављања годишњих финансијских извештаја банака и консолидованих финансијских извештаја прописана је Законом о рачуноводству, а ближе је уређена подзаконским актима Народне банке Србије и то: Правилником о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за банке („Службени гласник РС“, бр. 98/2007, 57/2008 и 3/2009), Правилником о обрасцима и садржини позиција у обрасцима финансијских извештаја за банке („Службени гласник РС“, бр. 74/2008, 3/2009, /исправка 12/2009/ и 5/2010) и Правилником о обрасцима и садржини позиција у обрасцима консолидованих финансијских извештаја за банке („Службени гласник РС“, бр. 74/2008, 3/2009, /исправка 12/2009/, 26/2009 и 5/2010).

Међутим, ступањем на снагу новог Закона о рачуноводству у јулу 2013. године, настала је обавеза усклађивања свих подзаконских аката са одредбама овог закона, те су усвојени и у „Службеном гласнику РС“, бр. 71/2014 објављени следећи подзаконски акти: Одлука о обрасцима и садржини позиција у обрасцима финансијских извештаја за банке, Одлука о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за банке и Одлука о облику и садржају статистичког извештаја за банке.

Мере за усклађивање/мере за спровођење правне тековине ЕУ

Када је усклађивање са Директивом 86/635/ЕЕЗ у питању, Народна банка Србије ће до 2016. године спровести анализу потребних измена и/или допуна подзаконских аката са одредбама наведене директиве и приступити измени тих аката најкасније до другог тромесечја 2018. године.

3. Допунски надзор кредитних институција, друштава за осигурање и инвестиционих компанија у финансијском конгломерату

Правила у вези са допунским надзором кредитних институција, друштава за осигурање и инвестиционих компанија у финансијском конгломерату уређена су директивом 2002/87/ЕЗ Европског парламента и Савета од 16. децембра 2002. године о допунском надзору кредитних институција, друштава за осигурање и инвестиционих компанија друштава у финансијском конгломерату, којом се мењају и допуњују Директиве Савета 73/239/ЕЕЗ, 79/267/ЕЕЗ, 92/49/ЕЕЗ, 92/96/ЕЕЗ, 93/6/ЕЕЗ и 93/22/ЕЕЗ, као и Директивама 98/78/ЕЗ и 2000/12/ЕЗ Европског парламента и Савета, (са последњом изменом Директива 2013/36/ЕУ Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013. године) - *Directive 2002/87/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2002 on the supplementary supervision of credit institutions, insurance undertakings and investment firms in a financial conglomerate and amending Council Directives 73/*

239/EEC, 79/267/EEC, 92/49/EEC, 92/96/EEC, 93/6/EEC and 93/22/EEC, and Directives 98/78/EC and 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council, (Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013), OJ L 035 , 11.02.2003. P. 0001 – 0027, CELEX 32002L0087.

Стање у погледу усклађености домаћег законодавства

Домаће законодавство није усклађено са овим правним актом ЕУ.

Мере за усклађивање/мере за спровођење правне тековине ЕУ

Директивом 2002/87/ЕЗ се значајно унапређује постојећи правни оквир за супервизију свих учесника на јединственом финансијском тржишту Европске уније. Увођење додатног надзора над финансијским конгломератима подразумева и одређене измене секторских правила за појединачни надзор кредитних институција, друштава за осигурање и инвестиционих друштава, посебно како би се избегла регулаторна арбитража између секторских правила и правила за финансијске конгломерате.

Усвајањем новог Закона о финансијским конгломератима, најкасније у другом тромесечју 2018. године извршила би се потпуна хармонизација са одредбама наведене Директиве. Пре наведеног усвајања, Народна банка Србије ће спровести анализу неопходних измена законског и подзаконског оквира, а биће успостављена и одговарајућа сарадња између надлежних регулаторних тела, ради ефикасније имплементације захтева из ове директиве.

4. Реорганизација и ликвидација кредитних институција

Реорганизација и ликвидација кредитних институција на нивоу ЕУ уређена је Директивом 2001/24/ЕЗ Европског парламента и Савета од 4. априла 2001. године о реорганизацији и ликвидацији кредитних институција - *Directive 2001/24/EC of the European Parliament and of the Council of 4 April 2001 on the reorganisation and winding up of credit institutions*, CELEX Number 32001L0024 (OJ L 125, 5/5/2001, p. 15–23).

Стање у погледу усклађености домаћег законодавства

Постојеће домаће законодавство не уређује материју која је регулисана Директивом 2001/24/ЕЗ, будући да не допушта прекогранично пружање услуга кредитних институција преко огранака. Имајући у виду наведено, домаћи правни оквир није усклађен са Директивом 2001/24/ЕЗ.

Мере за усклађивање/мере за спровођење правне тековине ЕУ

Директива 2001/24/ЕЗ има за циљ да обезбеди да се јединствени поступак ликвидације примењује на све повериоце и инвеститоре у случају неуспеха кредитне институције која има огранке у другим државама чланицама.

У области признавања прекограничне реорганизације и ликвидације кредитних институција, у овом тренутку није у припреми законодавство које је релевантно за усклађивање са Директивом 2001/24/ЕЗ, с обзиром да у Србији није дозвољено прекогранично пружање услуга кредитних институција преко огранака. Усвајањем измена Закона о банкама, односно Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање, а најкасније до другог тромесечја 2018. године извршила би се потпуна хармонизација са одредбама наведене Директиве.

5. Системи осигурања депозита и системи за надокнаду инвеститорима

Правни оквир за системе осигурања депозита и компензацију инвеститорима уређени су следећим правним актима ЕУ:

- Директива 94/19/ЕЗ Европског парламента и Савета од 30. маја 1994. године о системима осигурања депозита - *Directive 94/19/EC of the European Parliament and of the Council of 30 May 1994 on deposit-guarantee schemes*, CELEX Number 31994L0019; и
- Директива 97/9/ЕЗ Европског парламента и Савета од 3.марта 1997. године о системима за надокнаду инвеститорима - *Directive 97/9/EC of the European Parliament and the Council of 3 March 1997 on Investor-Compensation Schemes*, CELEX Number 31997L0009, (P. 0022 – 0031, OJ. L. 084, 26.303.1997).

Стање у погледу усклађености домаћег законодавства

Материја осигурања депозита регулисана је Законом о осигурању депозита, Законом о Агенцији за осигурање депозита, Законом о банкама и Законом о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање. Домаће законодавство је у великој мери усклађено са одредбама Директиве 94/19/ЕЗ. Неусклађеност се односи на ниво осигураног износа (у Србији осигурани износ је 50.000 евра по депоненту по банци нето, док је у ЕУ 100.000 евра по депоненту по банци нето), рок за почетак исплате осигураног депозита (у Србији је три плус тридесет дана, у ЕУ 20+10 радних дана) и дефиницију појма рачуна у заједничком власништву.

Одредбе у вези са регулисањем учешћа оgranака иностраних кредитних институција у домаћем систему осигурања депозита су у овом тренутку непреносиве из разлога што у српском законодавству не постоји могућност да стране банке обављају активности банке у форми ogranка.

Правни оквир у области надокнада инвеститорима састоји се од Закона о тржишту капитала, Правилника о Фонду за заштиту инвеститора („Службени гласник РС“ број 44/12) и Правила пословања организатора Фонда за заштиту инвеститора („Службени гласник РС“, број 84/12). Ови прописи делимично су усклађени са Директивом 97/9/ЕЗ.

Мере за усклађивање/мере за спровођење правне тековине ЕУ

Директива 94/19/ЕЗ има за циљ прописивање минимума хармонизације законодавства у земљама Европске уније кроз успостављање система осигурања депозита чиме се повећава стабилност банкарског система и заштита штедиша а све у циљу стварања услова за хармоничан развој активности кредитних институција.

Одређена усклађивања домаћих прописа са правним тековинама ЕУ из области осигурања депозита планирана су већ за четврто тромесечје 2014. године у оквиру пакета измена прописа који се односи на опоравак и решавање питања проблематичних банака. У оквиру припрема за ове измене, биће спроведена и анализа осталих измена које су потребне за усклађивање са наведеном директивом. Након тога, биће предузете одговарајуће мере ради даљег усклађивања, а потпуно усклађивање биће извршено најкасније до другог тромесечја 2018. године.

Циљ Директиве 97/9/ЕЗ је обезбеђење обавезне заштите за клијенте који добијају инвестиционе услуге од инвестиционих друштава (укључујући кредитне институције) у специфичним околностима у којима инвестиционо друштво није у стању да врати новац или финансијске инструменте које држи у име клијента.

За измене законодавства које регулише област заштите инвеститора надлежно је Министарство финансија те ће планови у вези са изменом Закона о тржишту капитала за потребе усклађивања са Директивом бити донети у договору с тим министарством. Даље усклађивање са Директивом 97/9/ЕЗ о системима за обештећење инвеститора, спроводиће се у складу са препорукама донетим на састанцима експанаторног и билатералног скрининга почетком 2015. године, док је потпуно усклађивање, нарочито у делу који обухвата одредбе које се односе на ogranке инвестиционог друштва регистрованог у држави чланици Европске Уније, који послују ван своје матичне државе, планирано за друго тромесечје 2018. године.

6. Опоравак и решавање проблематичних кредитних институција

Правни оквир за опоравак и решавање проблематичних кредитних институција уређен је Директивом 2014/59/ЕУ Европског парламента и Савета од 15. маја 2014. године о успостављању оквира за опоравак и решавање проблематичних кредитних институција и инвестиционих друштава - *Directive 2014/59/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms and amending Council Directive 82/891/EEC, and Directives 2001/24/EC, 2002/47/EC, 2004/25/EC, 2005/56/EC, 2007/36/EC, 2011/35/EU, 2012/30/EU and 2013/36/EU, and Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 648/2012 (OJ L 173, 12/06/2014, p. 190–348).*

Стање у погледу усклађености домаћег законодавства

Материја опоравка и решавања питања проблематичних банака регулисана је Законом о банкама, Законом о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање Законом о осигура-

њу депозита, Законом о Агенцији за осигурање депозита и Законом о преузимању имовине и обавеза одређених банака ради очувања стабилности финансијског система Републике Србије (који важи до 31. децембра 2014. године). Домаће законодавство уређује поједине области које су материја и Директиве, али их уређује на другачији начин или са мање прецизности него што то чини Директива. Из тог разлога, домаћи правни оквир није усклађен са Директивом 2014/59/ЕУ.

Мере за усклађивање/мере за спровођење правне тековине ЕУ

Директива 2014/59/ЕУ има за циљ прописивање основних правила на нивоу ЕУ у погледу обавезе сачињавања планова за опоравак и планова за решавање проблематичних банака, мера ране интервенције од стране супервизора, посебног режима за решавање питања проблематичних институција и њихову ликвидацију и мера које се том приликом предузимају, начина финансирања мера и питања прекограничног решавања проблематичних институција. Ова Директива успоставља обавезу одређивања надлежног тела за предузимање мера решавања и као циљеве о чијем испуњењу је надлежно тело дужно да води рачуна приликом планирања и избора мера решавања проблематичних банака поставља обезбеђење континуитета кључних функција банке и очување финансијске стабилности, свођење коришћења јавних средстава на најмању могућу меру и заштиту депонената и клијената.

Током 2014. године, планиране су измене и допуне Закона о банкама, Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање, Закона о осигурању депозита и Закона о Агенцији за осигурање депозита у делу који се тиче опоравка банака и мера за решавање проблематичних банака, чиме ће се повећати степен усклађености домаћег законодавства са правним тековинама ЕУ у овој области. Планирано је да се ове измене и допуне донесу у четвртм тромесечју 2014. године. У погледу делова регулаторног оквира где није планирано потпуно усклађивање са одредбама Директиве 2014/59/ЕУ у 2014. години (успостављање аранжмана за финансирање решавања проблематичних институција, израда оквира за сарадњу са надлежним телима Држава чланица ЕУ и сл.), усвајањем накнадних измена наведених закона најкасније до другог тромесечја 2018. године извршила би се потпуна хармонизација са одредбама наведене Директиве.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Усвајањем и имплементацијом измена и допуна законодавства из области пословања банака у току горе наведеног периода обезбедиће се сарадња у складу са чланом 91. у оквиру Поглавља 5. – Наслов VIII. ССП-а, односно испуниће се део преузетих обавеза из тог члана.

Усвајањем и имплементацијом измена и допуна законодавства које регулише систем осигурања депозита, односно систем заштите инвеститора обезбедиће се побољшање законодавног оквира у Србији који штити улагања, сагласно обавезама преузетим чланом 93. у оквиру Поглавља 5. – Наслов VIII. ССП-а.

Административни капацитети

Народна банка Србије је институција која је надлежна за спровођење Закона о банкама и доношење подзаконских аката по основу тог закона.

У оквиру Народне банке Србије, у складу са Законом о Народној банци Србије и Статутом образована је Управа за надзор над финансијским институцијама. Управа за надзор, поред осталог, обавља послове контроле и надзора над финансијским институцијама, доноси појединачне акте у области надзора над финансијским институцијама, предлаже Извршном одбору доношење прописа и појединачних аката у области контролне и надзорне функције који се односе на давање и одузимање дозвола и налаже и предузима мере према финансијским институцијама, у складу са законима којим се уређује пословање финансијских институција.

У оквиру Управе за надзор, организован је Сектор за контролу пословања банака, са 6 ужих организационих јединица – одељења, надлежних за послове: посредне контроле, непосредне контроле, лиценцирања и мера, анализе и регулативе банкарског сектора, специјалне контроле и надзор финансијског лизинга. У Сектору је тренутно запослено 104 лица.

На пословима праћења правних тековина ЕУ и усклађивања домаћег законодавства са тим тековинама у области банкарства ангажовано је око 15 запослених из пет сектора/дирекција Народне банке Србије, који ове послове обављају као своје редовне активности.

Председник и секретар Преговарачке групе 9 – финансијске услуге су запослени у НБС. Упоредо са интензивирањем процеса интеграција повећаваће се ангажовање постојећих кадрова, те је у циљу јачања административних капацитета Народне банке Србије потребно обезбедити континуирано усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са централним банкама и банкарским надзорним телима у Европској унији.

Потребно је ојачати постојеће кадровске капацитете и идентификовати делове у којима је потребно њихово проширење, чиме би се ефикасније спровели захтеви правилног транспоновања и примене правних тековина Европске уније у области банкарства. У том смислу, већ су предложени одређени пројекти обуке за имплементацију Базел III стандарда, а стручно усавршавање и обука ће бити потребни и за имплементацију прописа којим се уређује додатни надзор над финансијским конгломератима, као и оквира за опоравак и решавање проблематичних банака. Такође, ради што ефикасније припреме за примену тзв. јединствених правила (*Single rulebook*) која уводе Базел III стандарди, било би потребно развити сарадњу са Европским телом за банкарство (European Banking Authority, ЕВА) и благовремено обезбедити учешће Народне банке Србије у раду тог тела у својству посматрача.

Институционални оквир финансијске сигурносне мреже у Србији чине Министарство финансија, Народна банка Србије и Агенција за осигурање депозита и одговорне су за спровођење захтева сагласно Директиви. Агенција за осигурање депозита је институција надлежна за организовање и спровођење обавезног осигурања депозита у Србији и доноси подзаконска акта из своје надлежности.

Законом о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 72/12, 76/13 и 34/14-УС), образована су министарства и посебне организације и утврђен је њихов делокруг надлежности. Одредбама члана 4. овог закона, прописано је да Министарство финансија обавља послове државне управе који се, између осталог, односе и на банкарски систем, као и на приватизацију и санацију банака и других финансијских организација.

У Министарству финансија, у оквиру Сектора за финансијски систем, организована је Група за банкарство, осигурање и лизинг у којој су, тренутно, запослена четири лица, од којих се двоје запослених бави питањима из области банкарства, а једно лице се бави питањима из области лизинг услуга. У плану је јачање кадровских капацитета за област банкарства, кроз стручна усавршавања и повећање броја запослених.

Приликом спровођења активности усмерених на јачање финансијског система у Републици Србији, Министарство финансија поред сарадње са домаћим институцијама, а пре свих, Народном банком Србије, Агенцијом за осигурање депозита и Владом Републике Србије, остварује висок степен сарадње и са међународним финансијским институцијама (нарочито Светском банком, Међународним монетарним фондом, Европском банком за обнову и развој и др.).

Агенција за осигурање депозита је институција која је у Србији надлежна за обавезно осигурање депозита физичких лица, предузетника, микро, малих и средњих правних лица код банака ради заштите депозита тих лица и обезбеђења финансијске стабилности у Републици Србији. Агенција је основана Законом о Агенцији за осигурање депозита и има статус јавне агенције.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У току је предлагање нових пројеката у области банкарства, а у оквиру програма који се финансирају из развојне помоћи ЕУ (*IPA 2* пројекти, *TWINNING LIGHT*, *TAIEX* и сл.).

3.9.2. Осигурање

Преглед стања

Законодавни оквир делатности осигурања у Републици Србији чине посебно Закон о Народној банци Србије, Закон о осигурању („Службени гласник РС”, бр. 55/2004, 70/2004 – испр., 61/2005, 61/2005 – др. закон, 85/2005 – др. закон, 101/2007, 63/2009 – одлука УС, 107/2009, 99/2011, 119/2012 и 116/2013), Закон о обавезном осигурању у саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 51/2009, 78/2011, 101/2011, 93/2012 и 7/2013 – одлука УС), Закон о осигурању имовине и лица („Службени лист СРЈ”, бр. 30/96, 57/98 – испр., 53/99 и 55/99 – испр. и

„Службеном гласнику РС“, бр. 55/2004 – др. закон, 51/2009 – др. закон и 93/2012 – др. закон) и Закон о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање, као и подзаконски акти које су, на основу наведених закона, донели НБС и Влада РС.

У току 2013. године извршене су измене Закона о осигурању којима је продужен рок за раздвајање композитних друштава за осигурање, која обављају послове животног и послове неживотног осигурања до 31. децембра 2014. године. Такође, извршена је либерализација послова реосигурања ризика осигурања од елементарних непогода, и то омогућавањем реосигурања целокупног наведеног ризика непосредно код страног друштва за реосигурање.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Планирана приоритетна регулаторна активност за 2014. годину је усвајање новог Закона о осигурању, којим би се извршило даље усклађивање са правном тековином ЕУ која регулишу услуге осигурања, и то са: Директивом 2002/83/ЕЗ Европског парламента и Савета од 5. новембра 2002. године о животном осигурању (*Directive 2002/83/EC of the European Parliament and of the Council of 5 November 2002 concerning life assurance - Celex број 32002L0083*), Трећом Директивом Савета 92/49/ЕЕЗ од 18. јуна 1992. о координацији закона, уредби и других прописа који се односе на послове неживотног осигурања и допуњавају се Директиве 73/239/ЕЕЗ и 88/357/ЕЕЗ (*Third Council Directive 92/49/EEC of 18 June 1992 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to direct insurance other than life insurance and amending Directives 73/239/EEC and 88/357/EEC – Celex број 31992L0049*) и Директивом 2002/92/ЕЗ Европског парламента и Савета од 9. децембра 2002. године о посредовању у осигурању (*Directive 2002/92/EC of the European Parliament and of the Council of 9 December 2002 on insurance mediation - Celex број 32002L0092*).

Новим законом транспонују се следећа решења из *acquis communautaire*: слобода оснивања огранка и слобода пружања услуга осигурања и медијације, рад огранака из трећих држава, надзор групе друштава за осигурање, квалификовано учешће и блиска повезаност, обавеза информисања уговорача осигураника/осигураника, размена информација надлежних органа, службена тајна и управљање ризицима и систем интерних контрола, пословање композитних друштава, правила о техничким резервама и њиховом приказивању, правила о маргини солвентности и гарантном фонду (резерви) и услови и начин рада посредника у осигурању.

Усвајањем и имплементацијом новог Закона о осигурању у мањој мери би се извршио и приоритет утврђен за услуге осигурања у оквиру Аналитичког извештаја, који прати Мишљење Европске комисије о захтеву РС за чланство у ЕУ, као и препорука садржана у Акционом плану за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку РС у процесу европских интеграција за 2013. годину, а која се односи на усклађивање законодавства са захтевима Директиве Солвентност II.

Преглед усклађености прописа РС из области осигурања с најважнијом правном тековином ЕУ у области услуга осигурања

1. Солвентност II (животно и неживотно осигурање, реосигурање, стечај и ликвидација)

Директива 2009/138/ЕЗ Европског парламента и Савета од 25. новембра 2009. године о започињању и обављању послова осигурања и реосигурања (Солвентност II) (Текст од значаја за ЕЕП) Службени гласник L 335, (са последњом изменом Директива 2013/58/ЕУ Европског парламента и Савета од 11. децембра 2013. године) - *Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) (Text with EEA relevance) OJ L 335, (with latest amendments Directive 2013/58/EU of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013), CELEX 32009L0138*.

Стање у погледу усклађености домаћег законодавства

Главни циљ регулисања и надзора осигурања и реосигурања јесте да се обезбеди одговорачућа заштита уговорача и корисника осигурања. Полазна тачка за адекватност квантитативног захтева у сектору осигурања јесте потребан капитал за обезбеђење солвентности. Директива подразумева доношење прописа којима ће се утврдити стандардна формула за обрачун потребног

капитала за обезбеђење солвентности, како би се друштвима за ре/осигурање омогућило да оцене свој економски капитал, али и обезбедила одговарајућа покривеност средствима довољног квалитета уз управљање тим средствима у складу са принципом опрезног и савесног пословања. С обзиром да неки ризици могу да се обухвате само путем захтева који се односе на управљање, а не путем квантитативних захтева који се одражавају у потребном капиталу за обезбеђење солвентности, ефикасан систем управљања је битан за адекватно управљање друштва за осигурање/реосигурање, као и одговарајуће обелодањивање битних информација, као и размена информација између надзорних органа. Друштва за осигурање која обављају послове и животног и неживотног осигурања треба да тим пословима управљају засебно, у циљу заштите интереса уговарача животног осигурања. Такође треба извршити усклађивање у области реорганизације и поступака стечаја, тако да се обезбеди узајамно признавање закона држава чланица.

Домаће законодавство није усклађено са овим правним актом ЕУ, осим у одређеним деловима који су важили и у режиму Солвентности I и који су преузети овом Директивом.

Мере за усклађивање/мере за спровођење правне тековине ЕУ

Усвајањем новог Закона о осигурању у 2014. години, извршиће се делимично усклађивање са овом Директивом, и то у следећим областима: систем управљања у друштву, квалификовано учешће, службена тајна и размена информација надлежних органа, слобода оснивања и пружања услуга осигурања, рад огранка из треће државе, услови осигурања и тарифе премија, информације уговарачу осигурања/осигуранику, саосигурање, велики ризици, врсте животних осигурања, пословање композитних друштава за осигурање и др.

Имајући у виду да је 31. март 2015. године рок за усаглашавање националних закона држава чланица са овом Директивом, те да је рок за њену примену 1. јануар 2016. године, пратиће се начин њене имплементације у земљама чланицама ЕУ са циљем потпунијег усаглашавања са овом Директивом. У том смислу, до четвртог тромесечја 2016. године, извршиће се допуна Стратегије Народе банке Србије за увођење стандарда Солвентност II у Србији.

Измене и допуне Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање, којима ће се регулисати реорганизација и стечај друштава за осигурање/реосигурање и обезбедити узајамно признавање закона држава чланица у овој области, сарадња надлежних органа и еквивалентни третман и заштита поверилаца по основу осигурања сагласно наведеној Директиви, планирају се за друго тромесечје 2018. године.

Доношење новог Закона о осигурању којим би се извршила потпуна хармонизација са одредбама ове Директиве, планира се за четврто тромесечје 2018. године, с тим да ће примена нових одредаба Закона у делу који не буде могао да буде имплементиран због чињенице да Република Србије није чланица Европске уније, бити одложена до дана приступања Републике Европској унији.

2. Осигурање од одговорности због употребе моторних возила

Директива 2009/103/ЕЗ Европског парламента и Савета од 16. септембра 2009. године о осигурању од грађанскоправне одговорности у вези са употребом моторних возила и о извршавању обавезе осигурања од те одговорности (кодифицирана верзија) (Текст од значаја за ЕЕП), Службени гласник L 263, - *Directive 2009/103/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 relating to insurance against civil liability in respect of the use of motor vehicles, and the enforcement of the obligation to insure against such liability (codified version) (Text with EEA relevance), OJ L 263, CELEX 32009L0103*

Стање у погледу усклађености домаћег законодавства

Основни циљ ове Директиве је осигурање слободног кретања лица и возила у оквиру Европске уније, као и сличног третмана жртава саобраћајних незгода. Директива представља кодификацију пет Директива која су регулисале осигурање од аутоодговорности, и које су стављене ван снаге 26. октобра 2009. године.

Одредбама Директиве се омогућава већа заштита лица оштећених у саобраћајним незгодама, пре свега јачањем сарадње између држава чланица у вези са накнадом штете лицима за незгоду која је настала ван њиховог пребивалишта, односно у другој држави чланици.

Домаће законодавство је у већој мери усклађено са овим правним актом Европске уније.

Решења Директиве у погледу којих није постигнута потпуна усклађеност тичу се изузимања одређених возила од обавезе осигурања од аутоодговорности, износа минималне суме осигурања од аутоодговорности, као и регресног права тела за накнаду штета према одговорном лицу, те електронске доставе података централном телу.

Мере за усклађивање/мере за спровођење правне тековине ЕУ

Влада Републике Србије ће, у четвртном тромесечју 2014. године, донети Уредбу о утврђивању најниже суме осигурања на коју може бити уговорено осигурање власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима, сагласно чл. 22. и 117. Закона о обавезном осигурању у саобраћају. Овом Уредбом извршиће се делимично усклађивање са одредбама наведене Директиве које утврђују износ минималне суме осигурања од аутоодговорности у ЕУ. Изменама ове Уредбе у четвртном тромесечју 2018. године извршиће се даље усклађивање са наведеним одредбама Директиве.

Измене и допуне Закона о обавезном осигурању у саобраћају, којима би се извршила потпуна хармонизација са другим одредбама наведене Директивом, планирају се најкасније за четврто тромесечје 2017. године.

3. Посредовање у осигурању

Директива 2002/92/ЕЗ Европског парламента и Савета од 9. децембра 2002. године о посредовању у осигурању, Службени гласник L 9 - *Directive 2002/92/EC of the European Parliament and of the Council of 9 December 2002 on insurance mediation, Official Journal L 9, CELEX 32002L0092*.

Стање у погледу усклађености домаћег законодавства

Посредници у осигурању сматрају се значајном везом у ланцу продаје производа осигурања у Европској унији. Стога је циљ ове Директиве да олакша посредницима у осигурању коришћење права на оснивање и слободе пружања услуга, као и да обезбеди висок ниво заштите корисника њихових услуга.

Домаће законодавство је у делимично усклађено са овим правним актом Европске уније. Решења Директиве у погледу којих није постигнута потпуна усклађеност односе се нарочито на изузетак у обављању послова посредовања у осигурању, слободу оснивања и слободу пружања услуга посредовања у осигурању, пружање информација клијенту од стране посредника у осигурању и висину суме осигурања од професионалне одговорности за штете које настану обављањем делатности за посреднике у осигурању.

Мере за усклађивање/мере за спровођење правне тековине ЕУ

Усвајањем новог Закона о осигурању у 2014. години, извршиће се даље усклађивање са одредбама наведене Директиве у односу на важећи Закон о осигурању, и то за следећа питања: изузетак у обављању послова посредовања у осигурању, слобода оснивања и слобода пружања услуга посредовања у осигурању, добра пословна репутацију посредника у осигурању, размена информација надлежних органа, вансудско решавање спорова и пружање информација клијенту од стране посредника у осигурању.

Као најважнија решења Директиве у погледу којих није постигнута потпуна усклађеност могу се навести: финансијски капацитет посредника у осигурању, висина суме осигурања од професионалне одговорности за штете које настану обављањем делатности за посреднике у осигурању, усмено пружање информација клијенту од стране посредника у осигурању и изузетак од обавезе информисања који се односи на посредовање у реосигурању и за велике ризике.

Усвајањем новог Закона о осигурању у четвртном тромесечју 2018. године, извршиће се и потпуна хармонизација са наведеним одредбама ове Директиве, односно са одредбама Директиве којом ће бити регулисана област посредовања у осигурању у Европској унији у том тренутку, имајући у виду да је Савет ЕУ 13. маја 2014. године, предложио нови текст Предлога Директиве о посредовању у осигурању (прерађено) – *Presidency compromise (IMD2)*, која је у поступку усвајања пред надлежним органима ЕУ. У периоду до првог тромесечја 2018. године вршиће се анализа нове регулативе ЕУ овој области, спровођења исте у државама чланицама и стандарда, смерница и препорука ЕИОРА-е (*European Insurance and Occupational Pensions*

Authority) у овој области, и на основу тога сачиниће се План имплементације Директиве *IMD2* у Републици Србији.

4. Финансијски извештаји и консолидовани финансијски извештаји друштава за осигурање

Директива 91/674/ЕЕЗ Савета од 19. децембра 1991. о финансијским извештајима и консолидованим финансијским извештајима друштава за осигурање, Службени гласник L 374 (са последњом изменом Директива 2006/46/ЕЗ Европског парламента и Савета од 14. јуна 2006. године) – *Council Directive 91/674/EEC of 19 December 1991 on the annual accounts and consolidated accounts of insurance undertakings, OJ L 374 (with latest amendments Directive 2006/46/EC of the European Parliament and the Council of 14 June 2006), CELEX 1991L0674.*

Стање у погледу усклађености домаћег законодавства

Циљ Директиве је хармонизација извештавања од стране друштава за осигурање, због потребе за већом упоредивошћу између земаља чланица и због значајних прекограничних активности друштава за осигурање. Директивом се одређује изглед биланса стања, биланса успеха и садржина напомена уз финансијске извештаје у делу који је специфичан за друштва за осигурање, а постављају се и правила за вредновање позиција, презентација консолидованих извештаја, као и правила о објављивању финансијских извештаја и извештаја о пословању.

Домаће законодавство је делимично усклађено са овим правним актом ЕУ. Решења Директиве у погледу којих није постигнута потпуна усклађеност односе се нарочито на позиције у оквиру биланса стања и биланса успеха и консолидоване финансијске извештаје.

Мере за усклађивање/мере за спровођење правне тековине ЕУ

У периоду до првог тромесечја 2018. године вршиће се анализа нове регулативе ЕУ овој области, спровођења исте у државама чланицама и стандарда, смерница и препорука ЕИОРА-е (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*) у овој области, и на основу тога сачиниће се План имплементације Директиве *IMD2* у Републици Србији.

Усвајањем новог Закона о осигурању у четвртном тромесечју 2018. године извршила би се и потпуна хармонизација са одредбама наведене Директиве.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Усвајањем и имплементацијом новог Закона о осигурању, и других планираних прописа у области услуга осигурања обезбедиће се и постепена либерализација успостављања финансијских услуга, сагласно обавезама преузетим чланом 59. у оквиру Поглавља 3. – Наслов V. ССП-а.

Административни капацитети

У оквиру Народне банке Србије, организован је Сектор за надзор над обављањем делатности осигурања. У овом тренутку на пословима усклађивања са правном тековином ЕУ у области услуга осигурања ангажовано је пет запослених, који ове послове обављају поред својих редовних активности.

Ради ефикаснијег спровођења и надзора регулаторног оквира осигурања, потребно је да се у Народној банци Србије додатно запосле нова лица, као и да се врши перманентно усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији. Ради имплементације Директиве Солвентност II, потребно је јачање постојећих институција (Народне банке Србије, Удружења осигураваача Србије и др.), обезбеђивања података у друштвима за осигурање и Народној банци Србије, као и обучавање запослених у друштвима за осигурање и запошљавање нових стручњака са специфичним знањима везаним за систем управљања у друштву (нпр. за управљање ризицима).

У оквиру Сектора за финансијски систем у Министарству финансија, организована је Група за банкарство, осигурање и лизинг, где је једно лице надлежно за област осигурања, које је ангажовано и на пословима усклађивања са прописима ЕУ. У плану је, такође, јачање кадровских капацитета за област осигурања, кроз стручна усавршавања и повећање броја запослених.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У току је предлагање нових пројеката у области надзора делатности осигурања, а у оквиру програма који се финансирају из развојне помоћи ЕУ (TWINNING LIGHT, TAIEХ IPA 2 и сл.).

3.9.3. Тржиште капитала

Преглед стања

Посао организатора тржишта у Републици Србији обавља Београдска берза, на којој се трговање одвија на регулисаном тржишту и мултилатералној трговачкој платформи (МТП). Регулисано тржиште подељено је на три сегмента: Prime Listing, Standard Listing и Open Market на којима је укључено у трговање укупно 86 акција различитих издаваоца. Поред тога, на Prime Listing-у тргује се и обвезницама Републике Србије за измирења обавеза по основу старе девизне штедње, и то серијама А2014, А2015 и А2016. Са друге стране, на МТП-у укључено су у трговање акције укупно 898 издаваоца и обвезнице два издаваоца. Од укупно 47 тренутно регистрованих овлашћених учесника на тржишту капитала у Републици Србији, 31 су брокерско-дилерска друштва, а преосталих 16 су овлашћене банке.

Законодавна надлежност у области тржишта капитала поверена је Министарству финансија. У том смислу, у надлежности Министарства су Закон о тржишту капитала, Закон о инвестиционим фондовима, Закон о преузимању акционарских друштава и Закон о добровољним пензијским фондовима.

Надзор и израда подзаконске регулативе из ове области поверена је Комисији за хартије од вредности, а за Закон о добровољним пензијским фондовима Народној банци Србије.

Комисија за хартије од вредности је независно и самостално тело основано 1990. године. Комисија има 5 чланова, укључујући и председника Комисије, које бира и разрешава Народна скупштина Републике Србије. Комисија за хартије од вредности је одговорна за законито функционисање тржишта капитала, са циљем заштите инвеститора и обезбеђивање правичности, ефикасности и транспарентности тог тржишта.

У том смислу Комисија врши надзор над применом:

- 1) Закона о тржишту капитала („Службени гласник РС”, број 31/2011) при чему део послова из надлежности прописане чл. 262. овог закона обавља као поверене послове;
- 2) Закона о преузимању акционарских друштава („Службени гласник РС”, бр. 46/2006, 107/2009 и 99/2011);
- 3) Закона о инвестиционим фондовима („Службени гласник РС”, бр. 46/2006, 51/2009 и 31/2011)

За обављање послова из своје надлежности, Комисија је одговорна Народној Скупштини Републике Србије.

У оквиру својих надлежности и на основу наведених закона, Комисија: доноси акта ради спровођења закона, одобрава издавање хартија од вредности са и без јавне понуде, одобрава статус професионалног инвеститора, одобрава понуде за преузимање; даје дозволе за рад: организатору тржишта, брокерско-дилерским друштвима и кастоди банкама, друштву за управљање инвестиционим фондом, за организовање и оснивање отвореног и затвореног инвестиционог фонда; даје сагласност на измене акта и на именовање чланова управе овлашћених учесника, организатора тржишта, Централног регистра хартија од вредности и друштава за управљање, на статусне промене и стицање квалификованог учешћа у капиталу брокерско-дилерског друштва, организатора тржишта, друштава за управљање; прати стање и кретање на организованом тржишту и предузима мере за отклањање поремећаја на том тржишту; врши надзор над пословањем брокерско-дилерских друштава, организатора тржишта, Централног регистра хартија од вредности, друштава за управљање, инвестиционих фондова, овлашћених банака, кастоди банака, издавалаца хартија од вредности, инвеститора, професионалних инвеститора.

Комисија једном годишње подноси Народној скупштини извештај о свом раду, као и извештај о кретањима на тржишту капитала у Републици, док једном у шест месеци информише Владу о свом раду.

Комисија за хартије од вредности Републике Србије примљена је у IOSCO, као редован члан 2002. године, а на билатералном нивоу има потписана два Протокола о сарадњи (са Русијом и Републиком Српском) и више Меморандума о разумевању и то са Федерацијом БиХ, Грчком, Хрватском, Румунијом, Црном Гором, Македонијом, Словенијом.

Област тржишта капитала уређена је следећим законима:

- Закон о тржишту капитала („Службени гласник РС”, бр. 31/11), који је усвојен у мају 2011. године, а чија је примена почела у новембру 2011. године, усаглашен је са Директивама ЕУ из ове области у мери у којој се њихови принципи могу инкорпорирати у домаћу регулативу водећи рачуна о будућем правцу развоја тржишта капитала у Републици Србији, у смислу његовог унапређења и интеграције са финансијским тржиштима у региону. Поменути закон делимично је усклађен са следећим Директивама ЕУ:
 - 32004L0039 Директива 2004/39/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 21. априла 2004. године, о тржиштима финансијских инструмената, којом се мења и допуњава Директива Савета 85/611/ЕЕЗ и 93/6/ЕЕЗ и Директива Европског парламента и Савета 2000/12/ЕЗ и на основу које престаје да важи Директива Савета 93/22/ЕЕЗ;
 - 32003L0006 Директива 2003/6/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 28. јануара 2003. о трговању на основу инсајдерских информација и манипулацијама на тржишту (злоупотреби тржишта);
 - 32003L0071 Директива 2003/71/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 4. новембра 2003. године, о проспекту који се објављује приликом јавне понуде или укључивања у трговање хартија од вредности, којом се мења и допуњава Директива 2001/34/ЕЗ;
 - 32004L0109 Директива 2004/109/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 15. децембра 2004. о усклађивању захтева за транспарентношћу везаним за информације о издаваоцима чије су хартије од вредности укључене у трговање на регулисаном тржишту и измени и допуни Уредбе 2001/34/ЕЗ;
 - 31997L0009 Директива 97/9/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 3. марта 1997. године о системима за обештећење инвеститора.
- Закон о инвестиционим фондовима је у знатној мери усклађен са правним тековинама ЕУ, и то директивом:
 - 2009L0065 Директива 2009/65/ЕЗ Европског парламента и Савета, од 13. јула 2009. године, о координацији закона, прописа и административних одредби које се односе на подухвате везане за колективне инвестиције у преносиве хартије од вредности (UCITS).
- Закон о преузимању акционарских друштава, чије су последње измене и допуне извршене почетком 2012. године у циљу усаглашавања са, тада новим, Законом о привредним друштвима, као и правним тековинама ЕУ, у великој мери је усклађен са Директивом ЕУ:
 - 32004L0025 Директива 2004/25/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 21. априла 2004. године о понудама за преузимање.

Преглед приоритета у 2014. години у погледу усклађивања законодавства

До краја 2014. године радиће се на даљем идентификовању отворених питања у процесу усклађивања са регулативом ЕУ, првенствено узимајући у обзир предстојеће састанке експланаторног и билатералног скрининга заказане за почетак 2015. године.

Поред тога, имајући у виду препоруке Европске комисије, дате у Годишњем извештају о напретку Србије за 2013. годину, које се првенствено односе на неопходност улагања додатних напора на усаглашавању домаћих прописа са правним тековинама ЕУ у области институција колективног инвестирања (UCITS), током 2013. године припремљене су измене и допуне Закона о инвестиционим фондовима. Нацрт закона о изменама и допунама Закона о инвестиционим фондовима (сачињен у циљу даљег усклађивања са UCITS директивом) утврђен је као предлог на седници претходне Владе дана 30. децембра 2013. године, односно, како је и планирано, до краја IV квартала претходне године.

С обзиром да је Влада Републике Србије, на првој седници у новом сазиву усвојила закључак којим се повлаче предлози закона и других аката који су достављени Народној скупштини пре избора нове Владе, у току је поновљена процедура прихватања Нацрта утврђивањем предлога закона од стране Владе Републике Србије, након чега ће исти бити прослеђен у скупштинску процедуру.

С тим у вези, Комисија за хартије од вредности ће током 2014. године приступити изради релевантних подзаконских аката из ове области, који ће, пре ступања на снагу, бити достављени Министарству финансија на сагласност.

Инфраструктура финансијских тржишта - правни оквир у вези са финансијским средствима обезбеђења

За област инфраструктуре финансијских тржишта и осталих економских и трговинских одредаба у Републици Србији од значаја су одредбе Закона о тржишту капитала, Закона о Народној банци Србије, Закона о привредним друштвима, и Закона о стечају. Такође, на поједина питања из ове области примењују се одредбе Закона о облигационим односима.

Правни оквир у области финансијских средстава обезбеђења уређен је следећим прописима ЕУ:

- Директива 2002/47/ЕЗ Европског парламента и Савета од 6. јуна 2002. о финансијским средствима обезбеђења - Directive 2002/47/EC of the European Parliament and of the Council of 6 June 2002 on financial collateral arrangements (Official Journal L 168, 27/06/2002), CELEX 32002L0047;
- Директива 2009/44/ЕЗ Европског парламента и Савета од 6. маја 2009. о изменама Директиве 98/26/ЕЗ о коначности поравнања у платним системима и системима хартија од вредности и Директиве 2002/47/ЕЗ о финансијским средствима обезбеђења - Directive 2009/44/EC of the European Parliament and of the Council of 6 May 2009 amending Directive 98/26/EC on settlement finality in payment and securities settlement system and Directive 2002/47/EC on financial collateral arrangements as regards linked systems and credit claims (Official Journal OJ L 146, 10/06/2009), CELEX 32009L0044.

Стање у погледу усклађености домаћег законодавства

Домаће законодавство није усклађено с Директивом о финансијским средствима обезбеђења (Директива).

Ради усклађивања домаћег законодавства с наведеним правним актом ЕУ, потребно је, пре приступања Републике Србије ЕУ, законски уредити материју уговора о финансијском обезбеђењу.

Мере за усклађивање/мере за спровођење правне тековине ЕУ

Наведени прописи ЕУ, односно Директива о финансијским средствима обезбеђења, уређује уговоре о финансијском обезбеђењу између одређених категорија квалификованих субјеката, ради извршења одређених финансијских обавеза и доприноса смањењу кредитног ризика, као и већој ликвидности тржишта финансијских инструмената.

У Народној банци Србије предузете су одређене активности на законском уређењу материје финансијског обезбеђења, сагласно решењима из наведеног прописа ЕУ. Рад на припреми закона који би уредио финансијска средства обезбеђења захтева решавање одређених битних правних питања, уз неопходну сарадњу са учесницима и регулаторима домаћег финансијског тржишта. Оквирни план је да до краја 2015. године, Народна банка Србије у сарадњи са Министарством финансија, припреми Предлог закона о финансијском обезбеђењу.

Административни капацитети

У оквиру Министарства финансија, Сектор за финансијски систем - Група за хартије од вредности и тржиште капитала (коју чине 3 запослена са високом школском спремом) надлежна је за предлагање регулативе из области тржишта капитала, тумачење истих и давање сагласности на подзаконска акта Комисије за хартије од вредности.

У оквиру Комисије за хартије од вредности запослено је укупно 44 лица, од којих је 32 са високом стручном спремом.

На пословима праћења и усклађивања домаћег законодавства у области инфраструктуре финансијских тржишта и осталих економских и трговинских одредаба ангажовано је око 30 запослених из 11 сектора/дирекција Народне банке Србије, који ове послове обављају уз своје редовне активности. Упоредо са интензивирањем процеса интеграција у ЕУ повећаваће се ангажовање постојећих кадрова. Запослени који раде на овим пословима укључени су у редовне обуке које организује Канцеларија за европске интеграције, а они ће се усавршавати и кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и ЕУ.

Мере планиране за период 2014-2018

У наведеном периоду спроводиће се даље усклађивање горе наведених закона са ЕУ регулативом, а у складу са динамиком дефинисаном током предстојећег процеса скрининга.

Састанци билатералног скрининга из ове области планирани су за јануар месец 2015. године, док је оквирни термин састанака билатералног скрининга предвиђен за март 2015. године.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања у процесу скрининга и препорука о конкретним активностима и роковима који буду одређени том приликом, током наредног четворогодишњег периода планирано је потпуно усклађивање релевантних домаћих прописа са правним тековинама ЕУ.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Даље усаглашавање законског оквира из области тржишта капитала са правним тековинама ЕУ утицаће на постепену либерализацију успостављања финансијских услуга описаних у Анексу VI ССП-а, односно испуњење преузетих обавеза у складу са чланом 91. и чланом 59. став 3. ССП-а.

Комисија за хартије од вредности

У протеклом периоду, Комисија за хартије од вредности је усвојила измене и допуне следећих правилника:

- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање делатности друштва за управљање инвестиционим фондовима (бр. 2/0-02-555/2-13 од 27.09.2013. године);
- Правилник о изменама и допунама Правилника о организационим захтевима за пружање инвестиционих услуга и обављање инвестиционих активности и додатних услуга (бр. 2/0-02-556/2-13 од 27.09.2013. године);
- Правилник о изменама и допунама Правилника о давању дозволе за рад и условима за обављање делатности организатора тржишта (бр. 2/0-02-557/2-13 од 27.09.2013. године).

Децембра месеца прошле године основан је Комитет за финансијску стабилност, а у циљу очувања и јачања домаћег финансијског система. Комитет је основан од стране Владе Републике Србије, Народне банке Србије, Агенције за осигурање депозита и Комисије за хартије од вредности.

У фебруару ове године, Комисија за хартије од вредности је формирала радну групу чији је циљ измена и допуна релевантних прописа ради отклањања регулаторних препрека у циљу омогућавања укључења у трговање на регулисано тржиште у Републици Србији сертификата. У Радну групу, поред представника Комисије, именовани су и представници Министарства финансија, Народне банке Србије, Београдске берзе, Централног регистра, депозитног и клиринга хартија од вредности, као и представници заинтересованих инвестиционих друштава.

3.9.4. Добровољни пензијски фондови

Преглед стања

Законодавни оквир делатности друштава за управљање добровољним пензијским фондовима у Републици Србији чине посебно Закон о Народној банци Србије и Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС”, бр. 85/2005 и 31/2011) као и подзаконски акти која су, на основу наведених закона, донели НБС и Министарство надлежно за послове рада и пензијског осигурања.

Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима је у великој мери усклађен са Директивом 2003/41/ЕЗ о делатностима и надзору институција за пензије уговорене по основу рада (Directive 2003/41/EC of the European Parliament and of the Council of 3 June 2003 on the activities and supervision of institutions for occupational retirement provision, CELEX 32003L0041), и то са одредбама Директиве које се могу применити на постојећи систем добровољних пензијских фондова у нашој земљи, имајући у виду да су у Србији друштва за управљање добровољним пензијским фондовима (тзв. „трећи стуб“) најсличнија институцијама за пензије уговорене по основу рада (IORPs).

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

С обзиром да су 2011. године усвојене измене Закона и подзаконских аката, у 2014. години се не очекују нове измене регулативе у области добровољних пензијских фондова којима би се вршило усклађивање са легислативом ЕУ.

Преглед усклађености прописа РС из области добровољних пензијских фондова с најважнијом правном тековином ЕУ у области услуга делатности и надзора институција за пензије уговорене по основу рада

Пензије уговорене по основу рада (IORP)

Директива 2003/41/ЕЗ Европског парламента и Савета од 3. јуна 2003. о делатностима и надзору институција за пензије уговорене по основу рада, CELEX 32003L0041 - *Directive 2003/41/EC of the European Parliament and of the Council of 3 June 2003 on the activities and supervision of institutions for occupational retirement provision CELEX Number 32003L0041*).

Стање у погледу усклађености домаћег законодавства

Домаће законодавство је у великој мери усклађен са овим правним актом ЕУ. Решења Директиве у погледу којих није постигнута потпуна усклађеност односи се на лиценцирање у условима прекограничних активности (члан 9.5), либерализацију инвестирања у погледу структуре портфолија (члан 18.5.а), омогућавање инвестирања у деривате (члан 18.1.д), правила инвестирања у случају прекограничне делатности (члан 18.7), као и управљања имовином, вршење кастоди услуга и прекограничне делатности (члан 19 и 20).

IORP директива је донета, имајући у виду да су институције за пензије уговорене по основу рада (*IORPs*) значајне финансијске институције које имају кључну улогу у обезбеђивању интеграције, ефикасности и ликвидности финансијских тржишта, као и да су системи социјалне сигурности под све већим притиском, те да ће се у будућности све више рачунати на допунске пензије које финансира послодавац. Поред ових институција (*IORPs*), које у ЕУ покривају око 25% радно способног становништва чија је имовина око 30% БДП-а Европске Уније, постоје још две категорије пензијских шема, и то: систем социјалне сигурности и индивидуални програми (животна осигурања) које нису обухваћене овом Директивом.

Мере за усклађивање/мере за спровођење правне тековине ЕУ

Најкасније до четвртог тромесечја 2018. године, планирају се измене и допуне Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, којима би се извршила потпуна хармонизација са одредбама Директиве, и то са одредбама Директиве које се могу применити на постојећи систем добровољних пензијских фондова у нашој земљи. У предстојећем периоду извршиће се анализа упоредне регулативе у области лиценцирања у условима вршења прекограничних активности (најкасније до четвртог тромесечја 2017. године), као и анализа потребних активности у циљу либерализације инвестиционих активности добровољних пензијских фондова (а која је условљена јачањем капацитета надзорног органа). Такође, а имајући у виду да се у наредном периоду очекује измена Директиве, у складу са тим вршиће се и измена регулативе којом се уређује пословање добровољних пензијских фондова како би се постигло усаглашавање са релевантним прописима ЕУ, а у међувремену ће се планирање регулаторних измена вршити имајући у виду предлог *IORP 2* директиве који је усвојила Европска комисија 27. марта 2014. године.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Усклађивањем у току горе наведеног периода обезбеђује се и постепена либерализација успостављања финансијских услуга, сагласно обавезама преузетим чланом 59. у оквиру Поглавља 3. – Наслов V. ССП-а.

Административни капацитети

У оквиру Народне банке Србије, организован је Сектор за надзор над обављањем делатности осигурања, са 5 ужих организационих јединица – одељења, од којих је једно надлежно за послове надзора добровољних пензијских фондова. У том одељењу је, тренутно, запослено 12 лица, од којих је двоје ангажовано на пословима усклађивања са правном тековином ЕУ и који ове послове обављају поред својих редовних активности. У плану је јачање кадровских капацитета за област добровољних пензијских фондова, кроз стручна усавршавања и повећање броја запослених.

У оквиру Сектора за финансијски систем у Министарству финансија, организована је Група за тржиште капитала и хартије од вредности, која тренутно броји 3 запослена лица. У плану је јачање кадровских капацитета за област добровољних пензијских фондова, кроз стручна усавршавања и повећање броја запослених.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У току је предлагање нових пројеката у области надзора делатности добровољних пензијских фондова, а у оквиру програма који се финансирају из развојне помоћи ЕУ (IPA 2 пројекти, TWINNING LIGHT, TAIEХ и сл.).

3.10. Информационо друштво и медији

3.10.1. Телекомуникације и информациона технологија

Преглед стања

Област електронских комуникација је првенствено уређена:

- Законом о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14, у даљем тексту: „ЗЕК“) који се ослања на Европски регулаторни оквир у области телекомуникација из 2002. године (сет од 5 Директива: Оквирна Директива, *Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on a common regulatory framework for electronic communications networks and services (Framework Directive)*, CELEX No. 32002L0021; Директива о приступу, *Directive 2002/19/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on access to, and interconnection of, electronic communications networks and associated facilities (Access Directive)*, CELEX No. 32002L0019; Директива о ауторизацији, *Directive 2002/20/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on the authorisation of electronic communications networks and services (Authorisation Directive)*, CELEX No.32002L0020; Директива о универзалном сервису, *Directive 2002/22/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on universal service and users' rights relating to electronic communications networks and services (Universal Service Directive)*, CELEX No. 32002L0022; Директива о приватности у области електронских комуникација, *Directive 2002/58/EC of the European Parliament and of the Council of 12 July 2002 concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the electronic communications sector (Directive on privacy and electronic communications)*, CELEX No. 32002L0058).
- Стратегијом развоја електронских комуникација у Републици Србији од 2010. до 2020. („Службени гласник РС“, бр. 68/10);
- Стратегијом за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма („Службени гласник РС“, бр. 52/09, 18/12 и 26/13).

Током 2013. године, тадашње Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, чији је назив након формирања нове Владе у мају 2014. године, промењен је у

Министарство трговине, туризма и телекомуникација (у даљем тексту: Министарство) је предузело бројне активности на законодавном и стратешком плану у области електронских комуникација.

Министарство је дана 11. јула 2013. године основало радну групу за израду Нацрта закона о изменама и допунама Закона о електронским комуникацијама (у даљем тексту: „Нацрт закона“). Министарство је припремило Нацрт закона о изменама и допунама Закона о електронским комуникацијама, одржало јавну расправу ради прибављања мишљења стручне и шире јавности а након тога, у 2014. прибавило мишљења од надлежних министарстава. Закон о изменама и допунама Закона о електронским комуникацијама је усвојен 13. јуна 2014. године. Овим Законом су два регулаторна тела, Републичка агенција за електронске комуникације (у даљем тексту: „РАТЕЛ“) и Републичка агенције за поштанске услуге (у даљем тексту: „РАПУС“), спојена у једно – Регулаторну агенцију за електронске комуникације и поштанске услуге. Сврха обједињавања надлежности регулаторних тела која обављају послове из области електронских комуникација и поштанских услуга је обезбеђивање ефикасности у раду органа државне управе и других ималаца јавних овлашћења. Пракса већине земаља Европске уније и региона је да постоји једно национално регулаторно тело из области електронских комуникација и поштанских услуга. ЗЕК је такође измењен у складу са одлуком Уставног суда број IУз-1245/2010 („Службени гласник РС”, бр. 60/13), која је у примени од 10.07.2013. године, а којом је утврђено да поједини делови чланова који се односе на задржане податке нису у складу са Уставом Републике Србије. Поред тога, извршене су и друге мање измене ЗЕК-а, услед одређених непрецизности у тексту које су доводиле до проблема у пракси.

У погледу рада на стратешким документима на предлог Министарства, Влада Републике Србије је на седници одржаној 14. марта 2013. године усвојила Акциони план (2013-2014) за спровођење Стратегије развоја електронских комуникација у Републици Србији од 2010. до 2020. године. У оквиру овог Акционог плана дефинисане су активности које обухватају: развој широкопојасног приступа и увођење нових мултимедијалних услуга, ефикасно управљање спектром, спровођење процеса преласка са аналогног на дигитално емитовање телевизијског програма и подстицање истраживања, развоја и спровођења различитих пилот пројеката. На истој седници Владе усвојена је и одлука о изменама Стратегије за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма у Републици Србији. Измене Стратегије имају за циљ да омогуће унапређење регулаторног оквира неопходног за успешно спровођење процеса дигитализације, као и да дефинишу неопходне кораке у погледу информисаности грађана о преласку на дигитално емитовање телевизијских програма. Овим изменама предвиђено је и испитивање параметара мреже пре потпуног искључивања аналогног и преласка на дигитални сигнал, коришћењем Иницијалне мреже за тестирање емитовања дигиталног телевизијског сигнала. Саставни део ове одлуке јесте Акциони план за спровођење стратегије за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма у Републици Србији, којим су предвиђене обавезе надлежних органа у процесу дигитализације и утврђени рокови за њихову реализацију.

У првој половини 2014. године Министарство је посебно радило на следећим питањима која су дефинисана као приоритетна у овој години:

а.) Управљање радио-фреквенцијским спектром

У 2014. години формирана је Радна група за израду плана за ослобађање делова радио-фреквенцијског спектра и утврђен је њен начин рада. Радио-фреквенцијски спектар је ограничен природни ресурс, који је, ради добробити свих грађана, неопходно користити ефикасно и на недискриминаторан начин. Основна улога ефикасног управљања радио-фреквенцијским спектром је да се максимизира добит коју целокупно друштво може да оствари од његовог коришћења. Задатак Радне групе је да припреми Предлог плана ослобађања делова радио-фреквенцијског спектра са образложењем, и достави га Министарству, ради спровођења процедуре прибављања сагласности Владе Републике Србије.

б.) Широкопојасни интернет

Када је у питању рад на развоју широкопојасног интернета, Министарство је израдило Нацрт стратегије развоја широкопојасних мрежа и сервиса у Републици Србији до 2016. године и Акциони план за спровођење ове стратегије, којим су дефинисане активности, институције одговорне за њихову реализацију, као и временски оквир, а који треба да замене претходну стратегију која је важила до 2009. године. Поводом предлога Стратегије одржана је јавна расправа, прикупљена су мишљења од надлежних институција и тренутно је овај документ у фази усвајања.

Такође, Министарство је покренуло и иницијативу за дефинисање плана искоришћења ресурса државне телекомуникационе инфраструктуре у циљу успостављања јединствене националне широкопојасне мреже, имајући у виду да је Влада Републике Србије је 14. марта 2013. године донела одлуку о образовању посебне радне групе у вези са овим питањем.

в.) Дигитализација

У погледу рада на процесу дигитализације једна од најбитнијих активности је била доношење Правилника о утврђивању Плана расподеле фреквенција/локација за терестричке аналогне FM и TV радиодифузне станице на територији Републике Србије, јер су тиме отклоњене главне препреке и створени су услови за проширење Иницијалне мреже за дигитално емитовање телевизијског сигнала и употребу целокупне опреме за дигитално емитовање телевизијског сигнала, коју је Република Србија добила од Европске уније. Иницијална мрежа је коначно пуштена у рад 14. новембра 2013. године чиме је учињен важан корак у процесу дигитализације. Активирано је 35. емисионих локација, што значи да ће дигиталним сигналом бити покривено више од 75 одсто становништва земље.

У циљу убрзања активности у вези процеса дигитализације:

- Министарство је формирало радну групу за праћење процеса преласка са аналогног на дигитално емитовање телевизијског сигнала у Републици Србији, чији задатак је спровођење и координација свих активности неопходних за реализацију преласка са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма у Републици Србији.
- Министарство је основало радну групу са циљем израде предлога плана преласка са аналогног на дигитално емитовање телевизијског програма. Радна група је припремила предлог плана преласка на дигитално емитовање терестричког телевизијског програма. У складу са њим је предложено да период симулкаста траје највише девет месеци од дана када је постигнута покривеност од 90% популације у зони расподеле. Даном истека периода симулкаста гасе се сви аналогни предајници оних емитера чији се програми емитују у дигиталном сигналу.

Како би се што прецизније анализирале неопходне активности у процесу дигитализације и ефикасно коришћење предности које се остварују овим процесом, Министарство је израдило 2. студије:

- Представници Министарства су у сарадњи са Тимом за социјално укључивање и сузбијање сиромаштва Владе, израдили Предлог потенцијалних модела шеме помоћи за угрожене грађане у циљу подршке при преласку на дигитално емитовање.
- Поред тога Министарство је израдило студију под називом Могућности искоришћења дигиталне дивиденде у Републици Србији. Студија обухвата основне карактеристике Републике Србије у области електронских комуникација, преглед развоја дигиталне телевизије и мобилних широкопојасних система са посебним освртом на интересе и потребе корисника и пружалаца аудиовизуелних и мобилних електронских комуникационих услуга, као и препоруке које се односе на коришћење овог дела спектра у Републици Србији. Такође, ова студија садржи и основне податке о искоришћењу дигиталне дивиденде у европским државама, а нарочито о начину на који је дигитална дивиденда додељена и финансијским средствима која су добијена од продаје овог дела радио-фреквенцијског спектра. Коришћењем дигиталне дивиденде за мобилни широкопојасни приступ омогућиће се грађанима у руралним подручјима приступ

интернету, док се за кориснике мобилног интернета у урбаним подручјима пружа могућност бржег интернета. На овај начин, грађанима се обезбеђује приступ информацијама и садржају било када, било где и на било ком уређају.

Тренутно две највеће препреке на овом путу су финансијска средства и усвајање новог сета медијских закона. Како би се што брже завршио процес дигитализације, Министарство је преговарало са Европском банком за обнову и развој (ЕБРД) о одобравању и реализацији кредита за завршавање овог процеса. Дана 14.02.2014. године објављено је Опште обавештење о набавци. Овај поступак је тренутно у фази припреме тендерске документације. Званично одобрење кредита се очекује у III кварталу 2014. године.

Поред ових активности, у складу са ЗЕК-ом, а на предлог РАТЕЛ-а, **током 2013. и у првој половини 2014. године, Министарство је донело следеће подзаконске акте:**

- Правилник о утврђивању плана расподеле фреквенција/локација/зона расподеле за терестричке дигиталне ТВ радио-дифузне станице у UHF опсегу за територију Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 73/13).
- Правилник о изменама Правилника о утврђивању Плана расподеле фреквенција/локација за терестричке аналогне FM и TV радиодифузне станице за територију Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 93/13), чиме је отклоњена једна од највећих препрека у досадашњем процесу дигитализације, а то је недостатак слободних радио-фреквенција. Такође, овај правилник је још једном мењан у 2014. години и тада је донет Правилник о измени Правилника о утврђивању Плана расподеле фреквенција/локација за терестричке аналогне FM и TV радиодифузне станице за територију Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 10/14).
- Правилник о утврђивању Плана расподеле радио-фреквенција за системе за пружање јавне електронске комуникационе услуге - широкопојасне бежичне приступне системе (BWA), мобилне/фиксне комуникационе мреже (MFCN) у фреквенцијским опсезима 3400-3600 MHz и 3600-3800 MHz („Службени гласник РС“, бр. 10/14), а који је у примени од 08.02.2014. године.

Током 2013. и у првој половини 2014. године РАТЕЛ је донео следеће подзаконске акте:

- Правилник о начину коришћења радио-фреквенција по режиму општег овлашћења („Службени гласник РС“, бр. 28/13);
- Правилник о утврђивању накнада за пружање услуга из надлежности Републичке агенције за електронске комуникације („Службени гласник РС“, бр. 34/13), у складу са Законом о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 108/13), а у вези са Правилником о методологији и начину утврђивања трошкова пружања јавне услуге („Службени гласник РС“, бр. 14/13);
- Правилник о изменама и допунама Правилника о начину контроле коришћења радио-фреквенцијског спектра, обављања техничких прегледа и заштите од штетних сметњи („Службени гласник РС“, бр. 35/13);
- Измене и допуне Плана нумерације („Службени гласник РС“, бр. 64/13);
- Правилник о изменама и допунама Правилника о општим условима за обављање делатности електронских комуникација по режиму општег овлашћења („Службени гласник РС“, бр. 13/14);
- Правилник о изменама и допунама Правилника о обрасцима захтева за издавање појединачне дозволе за коришћење радио-фреквенција („Службени гласник РС“, бр. 2/14);
- Правилник о изменама и допунама Правилника о параметрима квалитета јавно доступних електронских комуникационих услуга и спровођењу контроле обављања делатности електронских комуникација („Службени гласник РС“, бр. 3/14).

Након завршених јавних консултација о нацрту Правилника о преносивости броја за услуге које се пружају преко јавних мобилних комуникационих мрежа, исти је достављен ресорном министарству ради давања мишљења о уставности и законитости.

Завршене су јавне консултације о нацрту Правилника о утврђивању плана расподеле радио-фреквенција за фиксни бежични приступ у фреквенцијским опсезима 10150-10300 MHz и 10500-10530 MHz.

Такође, јавне консултације о Нацрту правилника о утврђивању плана расподеле радио-фреквенција за рад у фреквенцијским опсезима 791-821/832-862 MHz су завршене почетком јуна.

Када је у питању имплементација прописа и спровођење регулаторних одлука **РАТЕЛ је током 2013. и у првој половини 2014. године предузео следеће активности:**

а.) Преносивост броја у јавним телефонским мрежама на фиксној локацији

РАТЕЛ и оператори који пружају услуге електронских комуникација путем јавних фиксних телефонских мрежа, потписали су 03.03.2014. Протокол о имплементацији Правилника о преносивости броја у јавним телефонским мрежама на фиксној локацији („Службени гласник РС“, бр. 52/11) ради међусобног усаглашавања процедура у вези са административним питањима која се могу јавити у поступку преноса броја. Услуга преносивости броја у јавним телефонским мрежама на фиксној локацији је доступна претплатницима почевши од 01.04.2014.

б.) Анализа тржишта (одређивање оператора са значајном тржишном снагом – ЗТС)

У поступку имплементације решења о одређивању оператора са значајном тржишном снагом на тржишту терминације позива у мобилној мрежи (број: 1-02-3491-568/11-40 од 29.11.2011.), РАТЕЛ је 20.08.2013. донео решење број: 1-02-3491-818/11-22 о смањењу цена терминације позива у мобилној мрежи, које се примењује од 01.01.2014. У складу са обавезом објављивања одређених података у форми стандардне понуде која је одређена за veleprodajna тржишта, „Телеком Србија“ а.д. је 14.03.2014. РАТЕЛ-у доставио Стандардну понуду за услуге широкопојасног приступа у veleprodaji, сагласно захтевима РАТЕЛ-а за измену агрегације саобраћаја (са 6 ADSL портова на 1Mb/s на 4 ADSL портова на 1Mb/s) и за измену процедуре у вези са неоснованим захтевима за отклањање сметњи.

в.) Универзални сервис

Од 01.04.2013. године у 712. места Републике Србије омогућен је приступ услугама универзалног сервиса, уз задовољење потреба специфичних друштвених група, укључујући особе са инвалидитетом и социјално угрожене кориснике. Четири оператора електронских комуникација одређени су за операторе услуга универзалног сервиса. Насељена места у којима услуге универзалног сервиса нису пружане, јер у њима није била изграђена неопходна инфраструктура, подељена су споразумно између ових оператора на основу њиховог тржишног учешћа. Тренутно, само оператор „Телеком Србија“ а.д. има кориснике универзалног сервиса, док остали оператори нису примили ниједан захтев за реализацију универзалног сервиса, иако су за то технички и организационо припремљени.

г.) Радиокомуникације

На основи одлуке ECC/DEC/(01)03 и Извештаја ECC 180 SEPT-a, РАТЕЛ је припремио базе података у одговарајућем формату (*xml* формат) за фреквенцијски информациони систем EFIS (*ECO Frequency Information System*) који се примењује у складу са Одлуком Европске комисије 2007/344/EЗ (*Commission Decision 2007/344/EC on harmonised availability of information regarding spectrum use within the Community, CELEX 32007D0344*) о хармонизованом приступу информацијама које се односе на употребу фреквенцијског спектра у Европи. Упис података за Републику Србију у EFIS систем је потврђен 12.02.2014. и од тада су доступни подаци који се односе на Републику Србију.

Дана 28.05.2014. потписана су два техничка споразума о међународној (граничној) координацији за широкопојасне системе у GSM фреквенцијским опсезима 900 MHz и 1800 MHz, за потребе UMTS/LTE/WiMAX технологија са администрацијама земаља у региону (Мађарска, Аустрија, Хрватска, Румунија, Словачка, Словенија и Србија): *Technical Agreement on Border Coordination of Broadband Systems (UMTS, LTE and WiMAX in 900 MHz u Technical Agreement on*

Border Coordination of Broadband Systems (UMTS, LTE and WiMAX in 1800 MHz. Употреба наведених технологија у GSM фреквенцијским опсезима је у складу са Одлуком Комисије 2011/251/EУ (*Commission Implementing Decision of 18 April 2011 amending Decision 2009/766/EC on the harmonisation of the 900 MHz and 1800 MHz frequency bands for terrestrial systems capable of providing pan-European electronic communications services in the Community, CELEX 32011D0251*).

д.) Иницијатива да се Уредба о ромингу у јавним мобилним телефонским мрежама укључи у ССП

Након иницијативе покренуте од стране држава са статусом посматрача у Телу европских регулатора за област електронских комуникација (*BEREC*) да се ограниче цене роминга применом Уредбе о ромингу Европске комисије (*CELEX 32007R0717*), Република Македонија, Црна Гора и Република Србија су припремиле нацрт „Беле књиге о проширењу примене ЕУ роминг регулативе у Македонији, Црној Гори и Србији“. РАТЕЛ је доставио ресорном министарству релевантне податке и информације који се односе на правни и институционални оквир у Републици Србији, као и податке о малопродајним ценама позива у ромингу, количини саобраћаја и приходима од роминг услуга. Европска комисија је одбила ову иницијативу.

ђ.) Закон о кинематографији

РАТЕЛ је, у складу са одредбама чл. 19. и 20. Закона о кинематографији³⁷ („Службени гласник РС“, бр. 99/11 и 2/12-исправка), за 2012. годину уплатио износ од 115,4 милиона динара на посебан рачун Филмског центра Србије за подстицање домаће кинематографије.

У погледу међународне сарадње, РАТЕЛ је током овог периода посебно био активан у оквиру *BEREC*-а и у области радиокомуникација. Откако је 1. марта 2012. године стекао право да присуствује састанцима Тела европских регулатора за електронске комуникације (*Body of European Regulators for Electronic Communications – BEREC*) у својству посматрача, РАТЕЛ присуствује састанцима Одбора регулатора (*Board of Regulators - BoR*), Мреже за контакт (*Contact Network – CN*) и експертских радних група (*EWG*). У области радиокомуникација међународна сарадња се одвијала кроз процесе координације коришћења радио-фреквенција у пограничним зонама са суседним земљама у складу са раније потписаним техничким споразумима о координацији, као и кроз координацију коришћења фреквенција на основу међународних обавеза које проистичу из Међународног правилника о радиокомуникацијама *ITU-R (RadioRegulations)*.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Министарство до краја 2014. године планира да спроведе следеће активности на нормативном пољу:

- Министарство ће усвојити, на предлог РАТЕЛ-а, измене и допуне Правилника о преласку са аналогног на дигитално емитовање телевизијског програма и приступу мултиплексу у терестричкој дигиталној радиодифузији (*усклађивање са RRC-06, Frameworky*) у IV кварталу 2014. године.

Када је у питању **РАТЕЛ, до краја 2014. године** предвиђене су следеће активности у погледу усвајања појединих подзаконских аката:

- Припремање Предлога Правилника о утврђивању Плана расподеле радио-фреквенција у фреквенцијском опсегу 790-862 MHz од стране РАТЕЛ-а и достављање ресорном министарству на даљу надлежност у III кварталу 2014, ради усклађивања са Одлуком с 2010/267/EУ (*Commission Decision of 6 May 2010 on harmonised technical conditions of*

³⁷ РАТЕЛ је у марту 2012. упутио Уставном суду Републике Србије иницијативу за оцену уставности наведеног закона. У децембру 2013. Уставни суд је донео решење о покретању поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 19. тач. 3) и 4) Закона о кинематографији, а 3. априла 2014. је утврдио да наведене одредбе Закона о кинематографији нису у сагласности са Уставом Републике Србије и њихова примена престaje са даном 29.04.2014. године. Наведена одлука Уставног суда објављена је у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 46 од 29.04.2014. године.

use in the 790-862 MHz frequency band for terrestrial systems capable of providing electronic communications services in the European Union, CELEX 32010D0267).

- Припремање Предлога Правилника о изменама Правилника о утврђивању Плана расподеле фреквенција/локација за терестричке аналогне FM и TV радиодифузне станице за територију Републике Србије (проширење иницијалне мреже за дигитално емитовање ТВ сигнала, Анекс 4) од стране РАТЕЛ-а и достављање ресорном министарству на даљу надлежност у III кварталу 2014.
- Доношење Правилника о преносивости броја за услуге које се пружају преко јавних мобилних комуникационих мрежа (IV квартал 2014.), ради усклађивања са Правилником о општим условима за обављање делатности електронских комуникација по режиму општег овлашћења („Службени гласник РС“, бр. 38/11, 44/11-исправка и 13/14), односно омогућавања пружаоцима услуге виртуелног мобилног оператора да учествују у поступку преноса броја. Овај правилник се усклађује са Директивама *CELEX бр. 32002L0021, 32002L0022 и 32002L0020*, веза са ССП - Наслов VIII, члан 106.
- Такође, РАТЕЛ ће припремити Нацрт измена Плана намене радио-фреквенцијских опсега и доставиће га ресорном министарству на даљу надлежност у IV кварталу 2014.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

Министарство предвиђа следеће активности у 2014. години које не спадају у законодавне, али су посредно повезане са преношењем ЕУ регулаторног оквира:

- Усвајање Стратегије развоја широкопојасних мрежа и сервиса до 2016. у РС, у IV кварталу 2014. године.
- Израда предлога модела за подстицање развоја широкопојасног приступа у IV кварталу 2014. године.
- Усвајање Плана преласка на дигитално емитовање у IV кварталу 2014. године.
- Анализа стања изграђене мреже електронских комуникација у Републици Србији, као основе за развој широкопојасног приступа (атлас инфраструктуре) у IV кварталу 2014. године.
- Анализа доступности широкопојасног приступа у IV кварталу 2014. године.

Мере планиране за период 2015–2018

До краја 2016. **Министарство планира** да изврши свеобухватну ревизију закона о електронским комуникацијама, у циљу потпуног усклађивања са регулаторним оквиром из 2009. године. Такође у току 2015. године се планира израда плана за ослобађање делова радио фреквенцијског спектра, у циљу ефикасне прерасподеле спектра. Што се тиче дигитализације, успостављање првог мултиплекса коначне мреже за дигитално терестричко емитовање ће бити реализовано у I кварталу 2015. године.

Усвајање подзаконских аката из надлежности **РАТЕЛ-а у периоду 2015-2018.** године условљено је доношењем новог закона о изменама и допунама Закона о електронским комуникацијама. У области анализе релевантних тржишта, РАТЕЛ континуирано прати развој релевантних тржишта, а по потреби и додатних тржишта.

Административни капацитети

ЗЕК-ом је дефинисана подела надлежности између Владе, Министарства и РАТЕЛ-а, чиме је вођење политике у области електронских комуникација раздвојено од оперативних и регулаторних функција. Законом о изменама и допунама Закона о електронским комуникацијама, утврђено је да је Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге независна регулаторна организација са својством правног лица, која врши јавна овлашћења у циљу ефикасног спровођења утврђене политике у области електронских комуникација.

У оквиру Министарства, послови из области телекомуникација, поштанског саобраћаја и информационог друштва, обављају у Сектору за електронске комуникације, информационо друштво и поштански саобраћај. У оквиру овог сектора, облашћу телекомуникација се бави 8 запослених лица а облашћу информационог друштва се бави 6 запослених лица.

Такође, европским интеграцијама, у области електронских комуникација, информационог друштва и поштанског саобраћаја, се бави и Сектор за европске интеграције. Овај сектор

броји 4 запослена који покрива све области из делокруга Сектора за електронске комуникације, информационо друштво и поштански саобраћај.

Што се тиче инспекције за електронске комуникације, предвиђено је да Одсек за инспекцијски надзор у области електронских комуникација чини шеф одсека и четири инспектора за електронске комуникације. Министарство у блиској сарадњи са РАТЕЛ-ом и Тужиоцем за високо технолошки криминал ради на инспекцији у области електронских комуникација, посебно у вези са неовлашћеном употребом радио фреквенцијског спектра. У овом периоду су запослена два нова инспектора, тако да сада у Одсеку ради три инспектора за електронске комуникације. Поред овога, треба напоменути да измене буџета за ову годину остављају средства за два места за инспекторе у АП Војводина.

У оквиру РАТЕЛ-а, послове из области регулативе, анализе тржишта, радиокомуникација, контроле спектра, оцењивања усаглашености РиТТ опреме и европских интеграција обавља укупно 68 лица.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

ID celex	Степен усклађености	Назив прописа	Опис приоритета	Веза са ССП	Планирани квартал усвајања
32002L0021 32002L0022 32002L0020	Потпуно усклађен	Правилник о преносивости броја за услуге које се пружају преко јавних мобилних комуникационих мрежа	Ради усклађивања са Правилником о општим условима за обављање делатности електронских комуникација по режиму општег овлашћења („Службени гласник РС“, бр. 38/11, 44/11-исправка и 13/14), омогућава се пружаоцима услуге виртуелног мобилног оператора да учествују у поступку преноса броја.	Наслов VIII, члан 106.	2014/IV

3.10.2. Информационо друштво

Преглед стања

Област информационог друштва у Републици Србији првенствено је уређена:

- Законом о електронској трговини („Службени гласник РС“, бр. 41/2009, 95/2013); (Прати Директиву о електронској трговини (Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market (‘Directive on electronic commerce’) CELEX No. 32000L0031)) као и Директиве 98/48/EЗ о изменама Директиве 98/34/EЗ. (Directive 98/48/EC of the European Parliament and of the Council of 20 July 1998 amending Directive 98/34/EC laying down a procedure for the provision of information in the field of technical standards and regulations)
- Законом о електронском потпису („Службени гласник РС“, бр. 135/2004) (Директива о електронском потпису, Directive 1999/93/EC of European Parliament the Council of 13.

decemember 1999 on a Community framework for electronic signatures, CELEX No. 31999L0093);

- Законом о електронском документу („Службени гласник РС“, бр. 51/2009) (*Директива о електронском потпису, 1999/93/EC*)
- Стратегијом развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. („Службени гласник РС“, бр. 51/2010);
- Стратегијом развоја електронске управе за период од 2009. до 2013. („Службени гласник РС“, бр. 83/2009)³⁸;

Током 2013. и у првој половини 2014. године Министарство је предузело бројне активности на законодавном и стратешком плану у овој области:

Када је у питању нормативна активност Закон о електронској трговини је претрпео измене и допуне у септембру 2013. године у циљу даље хармонизације са Директивом 2000/31/ЕЗ.

Министарство је у склопу активности у вези са Партнерством за отворену управу усвојило у априлу 2013. године, Акциони план у склопу приступања Републике Србије „Партнерству за Отворену Управу“ за 2013. годину. Након усвајања акционог плана, Министарство државне управе и локалне самоуправе је преузело улогу носиоца активности у вези са овом иницијативом.

Влада РС је на седници одржаној 9. августа 2013. године усвојила Акциони план за спровођење Стратегије развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године, за период 2013-2014. Усвојени Акциони план садржи конкретне активности за унапређење информационог друштва, укључујући области е-управе, е-здравства, е-правосуђа, примену ИКТ у образовању, науци и култури, електронском пословању, е-трговини и у области информационе безбедности. Такође, државни секретар Министарства донео је Решење о именовању Посебне радне групе за праћење и координацију активности које су предвиђене Акционим планом (2013-2014. године) за спровођење Стратегије развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године. Задатак Посебне радне групе биће да до 31. децембра 2014. године координира и прати активности предвиђене Акционим планом, као и да предлаже измене Акционог плана услед оправданих и објективних разлога.

Министарство је посебно радило на следећим питањима која су дефинисана као приоритетна током овог периода:

а.) Е-потпис и Е-документ

Министарство је у току 2013. године предузимало бројне активности и пружало подршку истим у циљу спровођења захтева везаних за електронски потпис и документ:

- У Регистар сертификационих тела за издавање квалификованих електронских сертификата, из надлежности овог Министарства, је под редним бројем пет уписан „*E-smart systems*“ д.о.о., Београд – *E-smart systems* сертификационо тело, након претходно спроведеног поступка у коме је оцењена испуњеност услова за издавање квалификованих електронских сертификата прописаних Законом о електронском потпису и подзаконским актима донетим на основу тог закона.
- Као институција регистрована за издавање временског жига, Управа за Дигиталну агенду добила је свог првог корисника – Централни регистар социјалних осигураника. Временски жиг има вишеструку намену у промету електронских докумената. У комбинацији са електронским потписом и одговарајућим корисничким апликацијама временски жиг пружа потребан и довољан услов да се у складу са важећим правним оквирима пређе са папирног на електронско пословање, због чега се у скорој будућности очекује пораст његове примене у областима електронске управе и електронског пословања у нашој земљи.

³⁸ Треба напоменути да су последњим Законом о Министарствима („Службени гласник РС“, бр. 44/2014), претходном реконструкцијом Владе из 2012. године, послови у вези е-управе су прешли у надлежност министарства задуженог за државну управу и локалну самоуправу.

б.) Информациона безбедност

У циљу доношења свеобухватног правног оквира у области информационе безбедности Министарство је у 2013. години формирало радну групу за израду нацрта закона о информационој безбедности. Циљ ове радне групе је да изради закон који ће бити у потпуности усклађен са регулаторним оквиром ЕУ у овој области и најављеним изменама тог оквира које треба да се усвоје у овој години. Радна група још увек ради на припреми нацрта закона.

Поред ових активности, Министарство у овом периоду је предузело бројне активности за спровођење приоритетних активности и донело следеће подзаконске акте:

- Министарство је донело Правилник о избору програма од јавног интереса које реализују удружења („Службени гласник РС” бр. 47/13), којим су ближе уређени мерила и критеријуми за избор програма које реализују удружења, задужбине и фондације, а финансираће се средствима буџета Републике Србије.
- Влада је усвојила Национални оквир интероперабилности, којим се утврђују смернице за успостављање и примену интероперабилности у органима државне управе у Републици Србији. Национални оквир интероперабилности обезбедиће усклађеност пословних процеса унутар и између органа државне управе. Овај оквир успоставља се у складу са европском праксом пружања јавних услуга, поштујући политику безбедности, приватност, чување и архивирање јавних услуга и електронских записа. Усвојени оквир интероперабилности такође предвиђа да се интеракција са системима електронске управе врши у безбедном окружењу и у потпуности у складу са одговарајућим прописима, као што су прописи о приватности и заштити података о личности.
- На седници Националног просветног савета (у даљем тексту: НПС) усвојен је документ „Смернице за унапређивање улоге информационо-комуникационих технологија у образовању“. Смернице имају за циљ да се укључивањем нових технологија допринесе унапређењу образовања у Републици Србији. НПС се у изради овог документа водио чињеницом да Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године препознаје значај и улогу ИКТ за унапређивање образовног система.

Када је у питању међународна сарадња Министарство је на том пољу предузело следеће кораке:

- Министар и амбасадор Велике Британије потписали су Меморандум о разумевању у области информационо-комуникационих технологија у образовању и развоју економских и трговинских веза између две државе. Меморандум садржи неколико ставки за унапређење ИТ сектора у области образовања, као и за подршку наставницима у основним и средњим школама и подизање свести о значају ИТ-а у образовању.
- Министарство и Министарство индустрије и информационо-комуникационих технологија Народне Републике Кине закључили су 24. августа 2013. године споразум о сарадњи у области телекомуникација и информационо-комуникационих технологија (у даљем тексту: „ИКТ“), у циљу учвршћивања и развоја обострано корисне сарадње на пољу ИКТ и промоције друштвеног и економског развоја две земље.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

У вези планираних нормативних активности, Министарство је реализовало све планиране активности у овом погледу у првој половини 2014. године.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

У погледу мера за спровођење приоритета Министарство има у плану следеће активности до краја 2014. године:

- Успостављање националне листе услуга од поверења (*Trusted Service List (TLS)*) у IV кварталу.

Мере планиране за период 2015 – 2018

Почетком 2015. године Министарство планира да донесе Закон о информационој безбедности и тиме се у потпуности усклади са ЕУ правним тековинама у овој области. Такође, почетком 2015. године Министарство планира и да донесе нови Закон о електронском пословању

који треба да обједини закон о електронском документу и потпису, и тиме на свеобухватан начин регулише ову област. Када је у питању електронска трговина потпуна хармонизација ће бити извршена до краја 2016. године.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Министарство у овом периоду је учествовало у следећим пројектима и програмима:

1. Програм унапређења е-управе

Пројекат: Развој и унапређење функционалности Портала еУправа

Укупно планирано 2.000.000,00 РСД, укупно утрошено 1.220.538,00 РСД. Референтни документ: Стратегија развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године; Стратегија реформе државне управе у Републици Србији; Стратегија развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године. До сада су урађене следеће активности:

- Реализован је пројекат са новим модулом за јавне расправе и плаћање *Dina Card* платним картицама;
- Извршена је миграција Портала на серверску опрему намењену електронској управи у Србији;
- Врши се континуирано издавање (24/7) електронског временског жига за Регистар обавезног социјалног осигурања;
- Израђена техничка спецификација и објављен конкурс за набавку услуге за имплементацију електронских сервиса везаних за процес оспособљавања кандидата за возаче;
- Израђена евиденција и формирана база корисника Портала из органа државне управе који раде помоћу квалификованих електронских сертификата (661 корисник);
- Стална техничка и саветодавна помоћ, институцијама за рад са Порталом еУправа у оквиру које је одржано око 20 обука на теме везане за електронску управу, електронске услуге и коришћење функционалности Портала еУправа;
- Објављена електронска услуга „Замена старе возачке дозволе“ МУП уз помоћ које је регистровано 370.000 возила и урађено је преко 2000 нових возачких дозвола, док је на Порталу је регистровано преко 100 000 нових профила грађана;
- Одржана презентација новог модула за електронске јавне расправе на Порталу.

2. Програм унапређења и примене стандарда за информационо-комуникационе технологије у органима државне управе

Пројекат: Подршка органима државне управе за примену стандарда за размену података међу апликацијама

Укупно планирано 2.000.000,00 РСД, укупно утрошено 977.052,40. Референтни документ: Стратегија развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године; Стратегија реформе државне управе у Републици Србији; Стратегија развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године. До сада су урађене следеће активности:

- Влада усвојила Закључком Извештај за 2012. годину о оцени усаглашености веб презентација органа државне управе са документом „Смернице за израду веб презентација органа државне управе“, 5. јула 2013;
- Израђени нови критеријуми за оцењивање сајтова органа државне управе.
- Извршено оцењивање усаглашености веб презентација свих органа према унапређеним критеријумима;
- Израђен је нови сајт Управе за Дигиталну агенду у складу са Смерницама за израду веб презентација органа државне управе;
- Израђен је нови сајт Министарства културе и информисања у складу са Смерницама за израду веб презентација органа државне управе;
- Одржан округли сто на тему усаглашавања сајтова органа државне управе са Смерницама за израду веб презентација органа државне управе;
- Стална техничка и саветодавна помоћ, институцијама ради примене дефинисаних Смерница и критеријума;

- Извршено оцењивање усклађености веб сајтова органа државне управе (96 органа) и израђен Извештај о усклађености;
- Одржана презентација Извештаја о усклађености.

3. Подршка развоју е-Управе ИПА 2010, састоји се од 3 под-пројекта

3.1 Развој електронских услуга које се односе на издавање личних докумената (МУП)

Пројекат је почео 16.10.2013. године и планиран је да траје 12. месеци. Прихваћена детаљна функционална спецификација система, следи фаза техничког дизајна и развоја.

3.2 Издавање катастарских докумената (Републички Геодетски Завод, у даљем тексту: РГЗ)

Пројекат је почео 18.10.2013. године и планиран је да траје 12. Месеци. До сада је урађено следеће:

- снимљени процеси у сарадњи са РГЗ и пилот општинама;
- одржан састанак Управног одбора на коме је одлучено да се помере мало рокови због доношења новог Закона о планирању и изградњи;
- прихваћен документ Извештај о почетној фази;
- функционална спецификација је у завршној фази израде.

3.3 Увид у стање пореских обавеза из надлежности локалних самоуправа (ПУ и ЛПА)

Пројекат је почео 21.10.2013. године и планиран је да траје 12. месеци. До сада је прихваћена функционална спецификација, документ техничког дизајна система, и почела је фаза развоја.

4. ИПА 2012 – „Подршка развоју МСП”

Пројекат има 2 компоненте : Компоненту 1 / ТАМ БАС ће реализовати ЕБРД кроз оквирни уговор који имају са Делегацијом ЕУ. За компоненту 1 нису наведене детаљне информације, јер ће се овај пројекат независно одвијати од пројекта е-Пословање. Компоненту 2, чији је корисник МТТТ , и одвија се кроз пројекат Развој конкурентности кроз е-пословање, са посебним фокусом на е-трговину/*Development of competitiveness through e-business with special focus on e-commerce* у износу од 2,7 милиона евра. До сада спроведене активности:

- Написан ТоР
- Урађена евалуација тендера
- Изабран најбољи понуђач

5. Програм ЕУ за сигурнији Интернет

Меморандум о сагласности о учествовању Републике Србије у Програму ЕУ за сигурнији Интернет потписан је 30.10.2011. у Бриселу, Белгија. Циљ програма је заштита деце и младих на интернету кроз иницијативе за подизање свести и борба против илегалних и штетних садржаја на мрежи и оснивање Центра за сигурнији Интернет.

Овај програм се надовезује на претходне активности Министарства у оквиру пројекта „Кликни безбедно“ у којима је вршена едукација деце, родитеља и наставника у школама како да безбедно користе Интернет и како да та знања пренесу другима. Министарство је креирало сајт www.kliknibezbedno.gov.rs и током година поред бројних едукативних и информативних материјала, организовало више радионица за едукацију свих о безбедном коришћењу Интернета. Програм је ступио на снагу у априлу 2012. када је Министарство спољних послова обавестио Европску комисију да су се створили услови за учешће Републике Србије у овом програму Уније. У новембру 2012. Република Србија је уплатила контрибуцију за учешће у програму након чега се приступило процедури уговарања пројекта „Центар за сигурни интернет“. Координатор пројекта је Фонд Б92, а партнери су МУП и МТТ. Циљ пројекта је оснивање Центра за сигурни интернет, кол-центра за дојаву о злоупотребама на Интернету и умрежавање Центра са европским центрима за сигурнији Интернет.

6. Јавни конкурс за доделу средстава за програме у области развоја информационог друштва у Републици Србији 2014. године

Министарство је расписало јавни конкурс за доделу средстава за програме у области развоја информационог друштва у Републици Србији 2014. године. На конкурс се могу пријавити заинтересована удружења, задужбине и фондације, слањем предлога програма на једну од тема: такмичења у области рачунарства и информатике, математике и физике; безбедност деце на интернету; дигитализација културне баштине; унапређење социјалне укључености особа са инвалидитетом применом ИКТ-а; организација летњих школа у области рачунарства и информатике.

3.10.3. Аудиовизуелна политика

Преглед стања

У септембру 2011. Влада Републике Србије усвојила је Стратегију развоја система јавног информисања у Републици Србији којом се утврђују смернице развоја система јавног информисања у Републици Србији до 2016. са основним циљем даљег јачања успостављених демократских односа у тој области. Стратегија је заснована на Уставу Републике Србије, на стандардима, искуству, демократском регулаторном оквиру и најважнијим опредељењима Уједињених нација, Савета Европе и Европске уније садржаним у документима којима су право на слободу изражавања и приступ информацијама и њихов слободан проток и размену утврђени као једно од основних људских права. Спровођењем Акционог плана стратегије, у потпуности ће се спровести препоруке Европске комисије садржане у Годишњем извештају о напретку РС у процесу европских интеграција.

Тренутно, систем јавног информисања у Републици Србији, регулисан је законским и подзаконским актима који на општи и целовит начин, уређују ову област. То су следећи акти:

- Закон о јавном информисању („Службени гласник РС”, бр. 43/2003, 61/2005,71/2009, 89/2010- одлука Уставног суда и 41/2011- одлука Уставног суда) који се ослања на Европску конвенцију о људским правима (*Conncil of Europe, The European Convention on Human Rights, Rome 4 November 1950 and its Five Protocols*)
- Закон о радиодифузији („Службени гласник РС”, бр. 42/2002, 97/2004, 76/2005 , 79/2005 – други закон, 62/2006, 85/2005 и 41/2009) који треба да се усагласи са Директивом о аудиовизуелним медијским услугама (*Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services – Audiovisual Media Services Directive – CELEX No. 32010L0013*)
- Закон о потврђивању Европске конвенције о прекограничној телевизији („Службени гласник РС”, - Међународни уговори, бр. 42/2009);
- Закон о ЈП НА „Танјуг”(„Сл. лист СРЈ”, бр.11/1995);
- Закон о ЈП НИД „Панорама” („Службени гласник РС”, бр. 80/1992);
- Уредба о Савезној јавној установи „Радио Југославија” („Службени гласник РС”, бр. 3/2002);

Закон о јавном информисању („Службени гласник РС”, бр. 43/2003, 61/2005,71/2009, 89/2010 - одлука Уставног суда и 41/2011 - одлука Уставног суда) уређује право на јавно информисање као право на слободу изражавања мишљења, као и права и обавезе учесника у процесу јавног информисања. Законом се гарантује право на слободно оснивање и слободан рад јавних гласила. Закон о јавном информисању је усклађен са Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, Међународним пактом о грађанским и политичким правима и препорукама Савета Европе које се односе на слободу изражавања и информисања.

Законом о радиодифузији („Службени гласник РС”, бр. 42/2002, 97/2004, 76/2005 , 79/2005 – други закон, 62/2006, 85/2005 и 41/2009), којим се, у складу са међународним конвенцијама и стандардима, уређују услови и начин обављања радиодифузне делатности, основана је Републичка радиодифузна агенција (РРА), као и установе јавног радиодифузног серви-

са. Законом се, такође, утврђују услови и поступак за издавање дозвола за емитовање радио и телевизијског програма као и друга питања од значаја за област радиодифузије.

У циљу спровођења Акционог плана Стратегије, стручна радна група Министарства културе и информисања (којој у функцији посматрача такође присуствују представници Делегације Европске уније и ОЕБС-а) завршила је рад на изради нацрта медијских закона, и то Закону о јавном информисању и медијима, Закону о електронским медијима и Закону о јавним медијским сервисима. У току су консултације са Европском комисијом о тексту нацрта наведених аката. Након усаглашавања текста нацрта закона, исти ће бити достављени надлежним институцијама на мишљење. Очекује се да се утврђени предлози предметних закона нађу у скупштинској процедури у III кварталу 2014. године.

Хармонизација прописа са прописима Европске уније, који регулишу ову област, је у току. Регулатива Европске уније у овој области, са којом се хармонизују домаћи прописи, подразумева Директиву о аудиовизуелним медијским услугама, 2010/13/ЕУ.

У правном систему Републике Србије, материја јавног информисања регулисана је и кроз одређени број других закона, који у основи регулишу друге области али имају додирне тачке и са јавним информисањем, као што су:

- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, бр. 129/2007);
- Закон о главном граду („Службени гласник РС”, бр. 129/2007);
- Закон о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС”, бр. 72/2009);
- Закон о оглашавању („Службени гласник РС”, бр. 79/2005);
- Закон о обележавању дана жалости на територији Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 101/2005, 30/2010);
- Закон о приватизацији („Службени гласник РС”, бр. 38/01, 18/03, 45/05, 123/07 - др. закон, 123/07, 30/10 - др. закон, 93/12, 119/12);
- Закон о контроли државне помоћи („Службени гласник РС”, бр. 51/2009).

У погледу активности Републичке радиодифузне агенције треба напоменути да је савет РРА донео одлуку о оснивању радне групе која ће радити на доношењу Стратегије развоја радиодифузије од 2013 до 2018. године и позвао све релевантне институције (Министарство културе и информисања, Министарство трговине, туризма и телекомуникација, ЕТВ и РАТЕЛ) да учествују у њеном раду, с обзиром да је Стратегија развоја радиодифузије у Републици Србији до 2013. године престала је да важи у IV кварталу 2013. године. Међутим, како је у упоредо рађено на Нацрту закона о електронским медијима у којем се предвиђа доношење стратегије, одлучено је да се овај посао заврши након усвајања наведеног законског акта, а у складу са роковима које тај законски акт буде одређивао.

У складу са спровођењем Акционог плана за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. годину, Савет РРА је поступао у више случајева у којима је коришћен дискриминишући говор или говор мржње. Савет РРА је поступао у таквим случајевима по убрзаној процедури, а своје одлуке објављивао на сајту Агенције. Савет РРА је раније именовао лица у Служби за надзор и анализу и у Правној служби, са посебним задужењем да евидентирају сваки програмски садржај којим се подстиче дискриминација, мржња или насиље против лица или групе лица због њиховог припадања или неприпадања некој нацији, етничкој групи, полу, или сексуалне опредељености или различите политичке опредељености и слично. Именована лица су и чланови Међувладиног мешовитог одбора Републике Србије и Републике Хрватске за националне мањине, који се бави, између осталог, доследнијом применом законских одредаба које санкционишу говор мржње.

По овом основу Савет РРА је изрекао меру опомене Радију Б92 због емисије у којој је коришћен екстремизам и увредљив говор, а које су емитери дужни да сузбијају у својим програмима, како у понашању водитеља програма, тако и у изражавању гостију, а ТВ Пинк је, на хитан налог Савета РРА, ускладио своју емисију у којој је постојао садржај за који се сматрало да подстиче дискриминацију против лица или групе лица због припадања или неприпадања некој нацији или етничкој групи.

Настављен је даљи појачан надзор над програмским садржајем емитера којима је издата дозвола за емитовање програма на територији Републике Србије и Јавних радиодифузних сервиса, као и појединих регионалних емитера у вези са евентуално спорним садржајима.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Министарство културе и информисања у 2014. предвиђа да предузме следеће законодавне активности:

- Предлог закона о јавном информисању и медијима у III кварталу;
- Предлог закона о електронским медијима у III кварталу ради даљег усклађивања са Директивом о аудиовизуелним медијским услугама 2010/13/EУ;
- Предлог закона о јавним медијским сервисима у III кварталу.

У погледу активности РРА у IV кварталу 2014. Агенција ће започети са доношењем ближих правила о начину примене Интерпретативног саопштења Комисије о одређеним аспектима одредби о телевизијском оглашавању из Директиве "Телевизија без граница" (*Commission interpretative communication on certain aspects of the provisions on televised advertising in the 'Television without frontiers' Directive - CELEX 52004XC0428(01)*), за које је РРА дефинисана као прво-надлежна институција.

Мере планиране за период 2015 – 2018

У складу са Стратегијом развоја система јавног информисања у Републици Србији, којом ће бити дефинисан сет медијских закона, РРА ће донети подзаконска акта из своје надлежности, а у складу са Директивом о аудиовизуелним медијским услугама (*CELEX 32010L0013*). Ти документи ће се односити на следеће области: заштита малолетника у програмском садржају емитера, медијска писменост и заштита националне културе у програмском садржају, кодекс понашања емитера, класификација програма према ЕБУ стандарима, конверзија дозвола са аналогног на дигитално емитовање и уређивање редоследа емитера у мултиплексу.

Административни капацитети

Према Закону о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/2014), у **Министарству културе и информисања**, Сектор за информисање стара се о развоју и унапређењу система јавног информисања. Те послове обавља 10 запослених, у склопу две уже организационе јединице: Групе за нормативне и правне послове у области јавног информисања и Групе за остваривање и унапређивање права на јавно информисање и медијски плурализам.

Према важећем Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству културе и информисања постоји Сектор за савремено стваралаштво и креативне индустрије, у оквиру кога се, између осталог, обављају и послови који се односе на праћење и анализирање стања у области кинематографије и предлагање мера за унапређивање и финансирање. Те послове обавља 1 извршилац - координатор за кинематографију. Област кинематографије покрива и Филмски центар Србије, установа за обављање културно-образовне делатности – индиректни буџетски корисник при Министарству културе и информисања, основана да омогући и управља процесом стратешког развоја и реконструкције кинематографије у Србији.

У циљу праћења процеса европских интеграција у оквиру **Републичке радиодифузне агенције**, именован је члан Савета за учешће у раду Преговарачке групе 10. (за информационо друштво и медије) за преговоре о приступању Републике Србије Европској унији, предвиђене Одлуком о оснивању Координационог тела за процес приступања Републике Србије Европској унији. Послове праћења прописа и припреме за преговоре обављају три запослена, од којих два у Правној служби и један запослени у Служби општих послова, а надзор над свим пословима врши члан Савета. До усвајања Закона о електронским медијима на пословима европских интеграција радиће још три запослена из Правне службе, а након усвајања на примени Директиве (*CELEX 32010L0013*) радиће 39 запослених из Службе за надзор и анализу програма емитера.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

1. Пројекат Јачање медијске слободе (ИПА 2012)

Националним програмом ИПА 2012 за Србију, обухваћен је и пројекат „Јачање медијске слободе“. Пројекат „Јачање медијске слободе“ има за циљ да унапреди слободу изражавања,

демократизацију медија и примену европских прописа у медијском сектору. То ће бити постигнуто применом и имплементацијом Стратегије развоја система јавног информисања у Републици Србији до 2016. године (Медијском стратегијом), даљим усаглашавањем националне легислативе са европским директивама и јачање капацитета крајњих корисника овог пројекта, међу којима је и Републичка радиодифузна агенција. У оквиру овог пројекта започете су консултације за активности намењене јачању капацитета Агенције, а које као крајњи циљ треба да оснаже Агенцију за усклађивање подзаконске регулативе са *acquis communautaire*. Пројекат траје до октобра 2015 а буџет је 3,2 милиона евра. Пројекат такође руководи реализацијом грантова додељених медијима у Србији, намењених промоцији и унапређењу истраживачког новинарства у области владавине права.

2. „Дигитална телевизија у Југоисточној Европи – SEE Digi TV”

До краја III квартала 2013. реализован је пројекат „Дигитална телевизија у Југоисточној Европи – SEE Digi TV”, који се спроводио у оквиру програма ЕУ о претприступној помоћи (IPA CBC).

3.11. Пољопривреда и рурални развој

3.11.1. Пољопривреда

3.11.1.1. Хоризонтална питања

Директна плаћања

Преглед стања

У оквиру директних плаћања неопходно је обавити усклађивање са правним прописима ЕУ који чине оквир директних плаћања ЕУ у периоду 2014-2020. Динамика правног усклађивања биће детаљније презентована након усвајања стратешког оквира у пољопривреди и руралном развоју, пре свега Стратегије пољопривреде и руралног развоја и посебно усвајањем Националног програма пољопривреде и руралног развоја којим ће бити дефинисане и појединачне мере.

У области директних плаћања законски основ чине Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, број 10/13), Закон о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Службени гласник РС”, број 30/10), Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 41/09, 10/13) и Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС”, бр. 62/06, 41/09). Поред поменутих закона предвиђа се и усвајање Закона о Управи за аграрна плаћања којим би се обавило успостављање платне агенције у пољопривреди и који би обухватио не само послове директних плаћања већ и руралног развоја, заједничке организације тржишта и интервенција на тржишту. Усвајање Закона о Управи за аграрна плаћања као и усвајање Закона о изменама и допунама Закона о пољопривреди и руралном развоју и Закона о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју планирано је за други квартал 2015. године. Усклађивање са европским законодавством подразумева измене и допуне поменутих прописа или усвајање нових, као и додатно усклађивање подзаконских аката донетих на основу поменутих прописа.

ЕУ пропис са којим се усклађује

Уредба (ЕУ) 1306/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. о финансирању, управљању и надзору Заједничке пољопривредне политике и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) 352/78, (ЕЗ) 165/94, (ЕЗ) 2799/98, (ЕЗ) 814/2000, (ЕЗ) 1290/2005 и (ЕЗ) 485/2008.

Уредба (ЕУ) 1307/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. којом се утврђују правила за директна плаћања пољопривредницима кроз шеме подршке у оквиру Заједничке пољопривредне политике и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) 637/2008 и Уредбе Савета (ЕЗ) 73/2009.

Очекивани степен усклађености

Делимична или потпуна усклађеност. Усклађивање је неопходно обавити и са прописима ЕУ који још увек нису усвојени, а ближе ће одређивати поменуте прописе када буду усвојени.

Административни капацитети

У делу административних капацитета неопходно је ојачати Сектор за пољопривредну политику који је одговоран за успостављање правног оквира за спровођење директних плаћања и спровести адекватну обуку запослених. У делу административних капацитета за спровођење политике директних плаћања неопходно је ојачати капацитете Управе за аграрна плаћања у форми запошљавања додатних кадрова и њихове сталне обуке. Управа тренутно има 67 стално запослених особа, док се очекује да тај број до краја 2018. године буде преко 600 запослених. Неопходно је и додатно ојачавање Управе за пољопривредно земљиште МПЗЖС.

У делу унапређења техничких капацитета планира се увођење Система идентификације земљишних парцела до краја 2018. године, као и Система интегрисаног управљања и контроле, информационог система управљања пољопривредним земљиштем итд.

Планиране пројектне активности

Планиране пројектне активности укључују следеће ИПА пројекте:

- ИПА 2012 - Изградња система идентификације земљишних парцела,
- ИПА 2015 - Изградња система идентификације земљишних парцела – наставак,
- ИПА 2015 - Изградња интегрисаног система управљања и контроле.

Поред поменутих пројекта у фази дефинисања извора финансирања налазе се потребе за набавком возила за контролу на терену за Управу за аграрна плаћања, као и потенцијални наставак пројекта изградње интегрисаног система управљања и контроле из ИПА 2017.

3.11.1.2 Систем рачуноводствених рачуна на пољопривредним газдинствима (*FADN*)

Преглед стања

Министарство пољопривреде и заштите животне средине од 2011. године у сарадњи са релевантним институцијама започело је, уз помоћ ИПА пројекта: „Успостављање Система рачуноводствених рачуна на пољопривредним газдинствима у Републици Србији-*FADN*“, успостављање Система рачуноводствених рачуна на пољопривредним газдинствима (*FADN*) у складу са стандардима и прописима ЕУ и националним законодавством. Резултат рада је успостављање процедура у организационој структури на националном, регионалном и локалном нивоу, а преузете обавезе и задаци укључени су у редовне активности институција које учествују у систему. Правни оквир за успостављање *FADN* система у Републици Србији чине Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр.41/09 и 10/13), Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, број 10/13) и Закон о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Службени гласник РС”, број 30/10). Поверљивост података обезбеђују Споразуми учесника у систему на основу Закона о заштити података о личности.

Планиране мере за период 2014 – 2018

У домаћем законодавству Републике Србије не постоји свеобухватан пропис којим се успоставља мрежа за прикупљање рачуноводствених података о приходима и пословању пољопривредних газдинстава- *FADN*.

Планиране мере за период 2014-2018. године треба да резултирају функционисањем Система рачуноводствених података са пољопривредних газдинстава према захтевима прописа ЕУ.

2014-2015. година

У првом кварталу 2015. године у плану је усвајање Правилника о функционисању Система рачуноводствених података са пољопривредних газдинстава.

У другом кварталу 2015. године у плану је усвајање Националног петогодишњег плана за успостављање и унапређење система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима (*FADN*).

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Уредба Савета (ЕЗ) 1217/2009 од 30. новембра 2009. године о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о приходу и пословању пољопривредних газдинстава у Европској заједници. Очекивани степен усклађености – делимична усклађеност.

Уредба Комисије (ЕЕЗ) 1915/83 од 13. јула 1983. године о одређеним детаљним правилима за спровођење која се тичу вођења рачуноводства за сврхе утврђивања прихода пољопривредних газдинстава. Очекивани степен усклађености – делимична усклађеност.

Уредба Савета (ЕЗ) 1318/2013 од 30. септембра 2013. године о измени Уредбе Савета (ЕЗ) 1217/2009 о успостављању система за прикупљање рачуноводствених података о приходу и пословању пољопривредних газдинстава у Европској заједници,

Уредба Комисије (ЕУ) 1320/2013 од 3. септембра 2013. године о рачуноводственим подацима које треба користити за утврђивање прихода пољопривредних газдинстава и анализу њиховог пословања – ступа на снагу од обрачунске 2014. године (Измене Имплементационе уредба Комисије (ЕУ) 385/2012). Очекивани степен усклађености – потпуна усклађеност.

Уредба Комисије (ЕЗ) 1242/2008 од 8. децембра 2008. године о утврђивању типологије Заједнице за пољопривредна газдинства. Очекивани степен усклађености – потпуна усклађеност.

Уредба Комисије (ЕУ) 1291/2009 од 18. децембра 2009. године о избору пољопривредних газдинстава која достављају рачуноводствене податке за сврхе утврђивања прихода газдинстава.

Уредба Комисије (ЕУ) 283/2012 од 29. марта 2012. године о утврђивању стандардне накнаде по обрасцу рачуноводствених података пољопривредног газдинства из обрачунске 2012. године у *FADN* (систему рачуноводствених података пољопривредних газдинстава). Очекивани степен усклађености – потпуна усклађеност.

Уредба Комисије (ЕУ) 730/2013 од 29. јун 2013. године о утврђивању стандардне накнаде по обрасцу рачуноводствених података пољопривредног газдинства из обрачунске 2012. године у *FADN* систему. Очекивани степен усклађености – потпуна усклађеност.

Мере за спровођење приоритета у периоду 2014 - 2018

До уласка Србије у ЕУ вршиће се усклађивање националних прописа са прописима ЕУ из ове области, унапређење методологије за прикупљање података са пољопривредних газдинстава која не воде рачуноводство, развој методологије за прикупљање података са пољопривредних газдинстава која воде рачуноводство, унапређење методологије за прикупљање података на основу националних захтева као и редовне анализе, ажурирање и процене плана за избор пољопривредних газдинстава за Републику Србију.

Током 2014. и 2015. године подршком пројекта (даље у тексту) вршиће се усклађивање, унапређење и администрирање базе података у складу са ЕУ процедурама и потребама МПЗЖС. До уласка у ЕУ вршиће се даљи развој и унапређење софтвера за прикупљање и обраду података према захтевима ЕУ, као и даљи развој и унапређење образаца и упутстава за прикупљање података према захтевима ЕУ и националним потребама. Достављање података преко софтверске базе података којом ће се слати *RICCA* годишњи извештај Европској Комисији, ускладиће се даном уласка у ЕУ када ће Република Србија остварити право на приступ *RICCA* бази ЕУ.

У трећем кварталу 2014. године Република Србија ће израдити прве анализе добијених података из *FADN* базе података у циљу креирања и унапређења пољопривредне политике са постојећег узорка од 500 газдинстава. Ове информације и анализе биће обезбеђене у континуитету у трећем кварталу сваке наредне године. До уласка у ЕУ обезбедиће се континуитет у изради *FADN* статистика, аналитички извештаји и публикација, као и повратна информација за пољопривредне произвођаче.

Усвајањем подзаконског акта о функционисању Система рачуноводствених података са пољопривредних газдинстава и у другом кварталу 2015. године Националног петогодишњег

плана за успостављање и унапређење система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима (*FADN*), дефинисаће се функционисање и организациона поставка *FADN* - система у Србији, план спровођења, као и буџет за будући рад који се заснива на правним тековинама ЕУ. Евентуалне промене у прописима ЕУ могу се одразити на организацију *FADN* система у Србији.

Главне претпоставке за даљи развој система *FADN*, су јачање административних капацитета и предвиђене обавезе у оквиру институција, како у смислу додељивања довољних ресурса (ново запослени, рачунари, опрема, финансијски ресурси итд.), тако и у смислу подршке активностима које се спроводе.

Веома је важно дефинисати сарадњу на различитим пословима везаним за *FADN* између укључених институција Републике Србије, а то су:

- 1) Министарство пољопривреде и заштите животне средине,
- 2) Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство Аутономне Покрајине Војводине,
- 3) Институт за примену науке у пољопривреди,
- 4) Пољопривредне саветодавне и стручне службе и
- 5) Републички завод за статистику,
- 6) и образовне институције.

Од значаја за ефикасно функционисање *FADN* система су прописи који ће се усвојити у 2015. години и наредним годинама који уређују област саветодавства а тичу се обавеза саветодавних служби за прикупљање података за *FADN* систем, а то су: Уредба о утврђивању годишњег програма развоја саветодавних послова у пољопривреди и Уредба о утврђивању средњорочног програма развоја саветодавних послова у пољопривреди за период од 2015-2020. године.

Административни капацитети

Прикупљање података захтеваће до уласка у ЕУ јачање административних капацитета, којим ће се обезбедити ефикасно управљање системом, унапређење квалитета података и континуитет обезбеђивања узорка за *FADN* истраживање кроз мотивацију пољопривредних произвођача за учешће, чиме ће се стећи услови за годишње повећање узорка према *FADN* методологији и у потпуности испунити захтеви ЕУ.

Јачање постојећих административних капацитета у Сектору за пољопривредну политику захтева да се од 2015. године формира посебна организациона јединица за обављање послова везаних за прикупљање, обраду података и извештавање ЕК (најмање 3 стално запослена). Јачање постојећих административних капацитета подразумева и унапређење рада и расподела *FADN* послова везаних за прикупљање и обраду података и извештавање на регионалном и локалном нивоу.

Будуће обавезе у одсеку за аналитику и статистику су: провера података у *RICCA 1* систему, успостављање граничних вредности за *RICCA 1* систем за тестирање, израда плана за избор ПП и плана у погледу узорка, израда смерница за ангажовање саветодаваца, израда материјала за обуку саветодаваца, ажурирање компјутерских програма за прикупљање података, ажурирање упутстава и формулара, обука регионалних координатора и саветодаваца, дистрибуирање резултата, подршка менаџеру за одржавање комуникационог система и веб сервера.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
Сектор за пољопривредну политику – одсек за аналитику и статистику		- 1 стално запослена - 1 запослен на Уговору (тренутно)	Послови се поверавају *овлашћеним институцијама 1) Институт за примену науке у пољопривреди (ИПН), и од стране Покрајинског секретара

тику			Покрајински Секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство Аутономне Покрајине Војводине ПСПВШ 2) 33 Пољопривредне саветодавне и пољопривредне стручне службе распоређене на целој територији Републике Србије 3) Републички завод за статистику
------	--	--	--

* Јачање постојећих административних капацитета подразумева и унапређење рада и расподела *FADN* послова на националном, регионалном и локалном нивоу.

Формиран је Управни национални одбор за *FADN* од 8 (осам) представника, и уведене процедуре и обавезе на регионалном нивоу, односно поверени послови за укључене Институције овлашћене од стране Министра МПЗЖС је Институт за примену науке у пољопривреди (ИПН), и од стране Покрајинског секретара Покрајински Секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство Аутономне Покрајине Војводине ПСПВШ обучени и именовани за Регионална тела, који обављају организовање, координирање и надгледање прикупљања података у географским областима у оквиру својих надлежности (за ове послове неопходно је ангажовање 3-5 особа повремено ангажованих на *FADN* систему).

У *FADN* систем су укључене 33 Пољопривредне саветодавне и стручне службе распоређене на целој територији Републике Србије које обављају послове Канцеларија за прикупљање рачуноводствених података. Податке сакупљају саветодавци запослени у службама (тренутно је укључено 100 саветодаваца), који су одговорни за идентификовање и проналажење пољопривредних произвођача за *FADN* истраживање, прикупљање, попуњавање и обраду образаца и базе рачуноводствених података са пољопривредних газдинстава за *FADN* сврхе (за ове послове неопходно је ангажовање око 100 саветодаваца повремено ангажованих на *FADN* систему).

У новембру 2013. године МПЗЖС је потписан је Анекс 3 Споразума о сарадњи са Републичким заводом за статистику (претходно закључен 2007. године) који уређује међусобна права и обавезе у оквиру *FADN* система (број 404-842 од 14.1.2014.године).

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Успостављање овог система потпомогнуто је пројектом под називом: „Успостављање система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима у Републици Србији - *FADN*” (*EuropeAid/129873/C/SER/RS*), чија је имплементација планирана у периоду од 4. октобра 2011. до 3. октобра 2015. године.

Према потребама и новим захтевима ЕК, а након завршетка пројекта могући су захтеви и коришћење ЕУ инструмената помоћи.

3.11.1.3. Државна помоћ у пољопривреди

Преглед стања

У Републици Србији је 2009. године донет Закон о контроли државне помоћи („Службени гласник РС” , број 51/09) којим се уређују општи услови и поступак контроле државне помоћи у циљу заштите слободне конкуренције на тржишту, применом начела тржишне економије и подстицања привредног развоја, обезбеђивања транспарентности у додели државне помоћи, као и извршавања преузетих обавеза по закљученим међународним уговорима, који садрже одредбе о државној помоћи. Доношење овог закона је проистекло из обавеза преузетих по потписивању ССП. Међутим, у члану 1. став 2. Закона о контроли државне помоћи наведено је да се одредбе овог закона не односе на област пољопривреде и рибарства. С обзиром да у домаћем законодавству не постоје прописи који регулишу област државне помоћи у пољопривреди и руралном развоју Министарство пољопривреде и заштите животне средине ће у наредном периоду усмерити своје активности на успостављање законског оквира и израду правних

аката како би смо у тренутку приступања у потпуности применили правила Европске уније о контроли државне помоћи.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Република Србија према Европској комисији у области државне помоћи у пољопривреди нема обавеза пре самог приступања, јер мере државне помоћи нису предмет преговора већ се о њима извештава Европска комисија у тренутку приступања тако да ће се са активностима у овој области кренути у последњем кварталу 2016. године и у првој половини 2017. године. Ове активности биће спроведене кроз измену Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју који би био правни основ за овај вид подстицаја у пољопривреди. Такође, за прву половину 2017. Године планирано је и успостављање посебне организационе јединице у саставу Министарства пољопривреде и заштите животне средине које ће координирати послове везане за државну помоћ у пољопривреди и руралном развоју, радити на изради подзаконских аката која ће ближе уређивати ову област (уредбе, правилници, упутства, обрасци), такође ће бити задужена за координацију са јединицама локалне самоуправе и Покрајинским секретаријатом за пољопривреду, водопривреду и шумарство Аутономне Покрајине Војводине, као и прикупљањем информација о могућој државној помоћи потребних за припрему документације за пријаву Европској комисији у тренутку приступања. Документа Европске уније са којима је потребно ускладити се у наредном периоду су Доношење националних прописа у виду подзаконских аката усклађених са релевантним документима Европске уније као што су „Смернице заједнице за државну помоћ у пољопривреди за период 2014 – 2020“, Уредба (ЕК) бр. 1408/2013 која се односи на „*de minimis*“ подстицаје у пољопривреди и Уредба (ЕК) 1876/2006 о примени чланова 87. и 88. УФЕУ за државну помоћ малим и средњим предузећима која се баве примарном пољопривредном производњом планирано је за трећи и четврти квартал 2017.

Преглед мера за период 2014 - 2018 у погледу усклађивања законодавства

2014. - 2015. Година

—

2016. година

У четвртм кварталу 2016. године планирана је измена Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју где би се као посебан вид подстицаја дефинисала државна помоћ у пољопривреди. Такође, у истом периоду је планирана и измена Закона о министарствима како би се обезбедио и формално правни основ и надлежност Министарства пољопривреде и заштите животне средине у овој области.

2017. година

Током прва два квартала 2017. године планирано је формирање организационе јединице која ће обављати послове везане за државну помоћ у пољопривреди.

У трећем и четвртм кварталу 2017. године планирано је доношење следећих подзаконских аката:

- Правилник о државној помоћи у пољопривреди и руралном развоју,
- Уредба о изузецима од државне помоћи у пољопривреди и руралном развоју и
- Правилник о пријави мера државне помоћи која ће у себи садржати пратеће обрасце.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Смернице заједнице за државну помоћ у сектору пољопривреде и шумарства 2014. – 2020.
- **Уредба Комисије (ЕЗ) 659/1999** од 22. марта 1999. године која прописује детаљна правила за пријаву мера државне помоћи.
- **Уредба Комисије (ЕЗ) 794/2004** од 21. априла 2004. године о спровођењу Уредбе Комисије (ЕЗ) 659/1999 о утврђивању детаљних правила за примену члана 93. УФЕУ.
- **Уредба Комисије (ЕЗ) 1857/2006** од 15. децембра 2006. године о примени чланова 87. и 88. УФЕУ за државну помоћ малим и средњим предузећима која се баве примарном

пољопривредном производњом и изменама Уредбе (ЕЗ) 70/2001, изузима из обавезе пријављивања државну помоћ намењену њима;

- **Уредба Комисије (ЕЗ) 1408/2013** од 18. децембра 2013. године о примени чланова 107. и 108. УФЕУ на „*de minimis*“ подстицаје у пољопривредном сектору.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

У потпуности.

Веза са значајним документом (нпр годишњи извештај о напретку, ССП)

Обавезе Републике Србије везане за државну помоћ уопште, по основу Споразум о стабилности и придруживању (ССП) наведене су у члану 73, а односе се на појам државне помоћи. Међутим, одредбе члана 73. се не односе на производе пољопривреде и рибарства, што је и наведено у ставу 9. поменутог члана. У складу са одредбама ССП, у Србији је, у наредном периоду, потребно донети националне прописе којима ће се уредити област државне помоћи у пољопривредном сектору.

Мере за спровођење приоритета у периоду 2014 - 2018

Успостављање организационе јединице у саставу Министарства пољопривреде и заштите животне средине која ће се бавити пословима државне помоћи у пољопривреди и руралном развоју.

2018. година

- Обука запослених који ће радити на пословима државне помоћи у пољопривреди и руралном развоју.
- Формирање Регистра државне помоћи у пољопривреди и руралном развоју

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
Сектор за пољопривредну политику, Одсек за аналитику и статистику	5 стално запослених	2 стално запослених	

Уласком Републике Србије у Европску унију правне тековине ЕУ постаће правно обавезујуће у Републици Србији. ЕУ правила о државној помоћи темеље се на Уговору о функционисању Европске уније (УФЕУ) (чл. 107., 108. и 109.). У тренутку приступања Република Србија је у обавези да обавести Европску унију о свим давањима у Републици Србији на националном, регионалном и локалном нивоу, која се могу сматрати да су државна помоћ. Стога је потребно током 2017. године успоставити организациону јединицу која ће координирати послове везане за државну помоћ у пољопривреди и руралном развоју, израђивати подзаконска акта која ближе уређују ову област (уредбе, правилници, упутства, обрасци), а након приступања обављаће и послове везане за директну координацију са Европском комисијом, као и обавезну пријаву мера Европској комисији и извештавање о истим. Исплату средстава на националном нивоу вршиће Управа за аграрна плаћања.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Све активности које се односе на државну помоћ у пољопривреди биће планиране у оквиру ТАИЕХ инструмента подршке.

3.11.2. Рурални развој

3.11.2.1. Рурални развој

Преглед стања

У периоду 2009-2013 постојала је интензивна законодавна активност у области руралног развоја, која је имала за циљ даље приближавање политике руралног развоја основним принципима Заједничке пољопривредне политике ЕУ. У овом временском периоду је почела припрема и израда *IPARD* 1 програма, као основе за коришћење средстава претприступне помоћи ЕУ намењене руралном развоју. Такође, је на основу Закона о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Службени гласник РС”, број 30/10), промењена власничка структура саветодавних-стручних служби, која су из друштвеног власништва прешле у државно власништво и постала правна лица основана од стране Владе РС.

У 2009. години усвојен је Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, број 41/09), којим је основана Управа за аграрна плаћања, као орган у саставу министарства и која ће вршити функцију будуће *IPARD* платне агенције. Овим законом су дефинисане врсте подстицаја и регистар пољопривредних газдинстава.

У 2010. години усвојен је Закон о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Службени гласник РС”, број 30/10), којим се уређује област саветодавних и стручних послова у области пољопривреде.

2013. године усвојен је Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, број 10/13) којим су дефинисане мере руралног развоја.

Такође, исте године је донет Правилник о одређивању подручја са отежаним условима рада у пољопривреди („Службени гласник РС”, број 10/13) којим се одређују подручја са отежаним условима рада у пољопривреди за период од три године.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

У области руралног развоја за 2014. годину предвиђена је измена постојећих и доношење нових прописа, којима се област руралног развоја усклађује са законским оквирима ЕУ. Већи део планираних правних аката у 2014. години се односи на доношење прописа неопходних за успостављање ИПАРД структура.

Завршена је израда Предлога Стратегије пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за 2014-2020 која би требало да нови преглед и циљеве релевантне за пољопривреду и рурални развој, као и главне мере које ће подржати даљи развој сектора у наредном периоду.

Изменама и допунама Закона о пољопривреди и руралном развоју (предвиђеним за четврти квартал 2014. године) створиће се услови за успостављање *IPARD* механизма, односно креирање неопходне правне и институционалне структуре за *IPARD*, а у складу са Уредбом Комисије 231/2014, 32014R0231, која успоставља Инструмент претприступне помоћи (*IPA II*), Уредбом 236/2014, 32014R0236, која успоставља заједничка правила и процедуре за имплементацију и Уредбом 447/2014, 32014R0447, о специфичним правилима за имплементацију Уредбе 231/2014.

Израђен је Нацрт *IPARD* 2 програма, који обједињује и дефинише мере руралног развоја. У области **саветодавства** донет је Правилник о начину обављања саветодавних послова у пољопривреди („Службени гласник РС”, број 65/14), а на основу Закона о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Службени гласник РС”, број 30/10, који ће се примењивати од 1.1.2015. године). Правилник је у потпуности усклађен са Уредбом ЕУ 1306/2013 Европског парламента од 17. јануара 2013. о финансирању, управљању и надзору заједничке пољопривредне политике.

Такође, у области саветодавства у трећем кварталу 2014. године предвиђено је доношење Правилника о ближим условима за издавање лиценце за обављање саветодавних послова у пољопривреди, Правилника о обрасцу и садржини ИД картице као и начину њеног коришћења (који би се примењивао од 2015. године) и Правилника о садржини и начину вођења регистра пољопривредних саветодаваца, а на основу Закона о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде и у потпуности усклађен са Уредбом ЕУ 1306/2013 Европског парламента од 17. јануара 2013. о финансирању, управљању и надзору заједничке пољопривредне политике.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Одељење за рурални развој	12 стално запослених + 1 запослен по уговору о ППП +1 уговор о волонтерском раду	6 стално запослених	/
Управа за аграрна плаћања			

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

У трећем кварталу 2014. године планирано је усвајање Стратегије пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период од десет година (2014-2024).

Предвиђена је *ex ante* евалуација *IPARD 2* програма у четвртом кварталу, ревизија и његово званично подношење ЕК, односно Генералном директорату надлежном за пољопривреду и рурални развој. Након нове ревизије уследиле би међусекторске консултације у релевантним директоратима ЕК до краја 2014. године.

Планирано је ново именовање Националног савета за рурални развој на основу Одлуке о изменама Одлуке о образовању Националног савета за рурални развој, који представља институционалну основу за формирање Надзорног одбора *IPARD* у складу са захтевима Секторског споразума у четвртом кварталу 2014. године. Успостављање мреже за рурални развој у складу са захтевима ЕУ регулативе се предвиђа за четврти квартал.

Како би се обезбедио одговарајући капацитет Одељења за рурални развој, као будућег Управљачког тела (*Managing Authority*), а у складу са потребама акредитације, односно, програмирања, праћења имплементације, евалуације, промоције и извештавања, планирано је повећање броја запослених. Планирано је да Одељење за рурални развој има 26 запослених (укључујући саветодавство), од којих ће 22 обављати послове Управљачког тела (програмирање, надзор, евалуација, извештавање, промоција). За ове потребе неопходна је измена Правилника министарства о унутрашњој организацији и систематизацији радних места која би требало да се заврши до краја трећег квартала.

У циљу спровођења мера руралног развоја, које су предвиђене програмом претприступне помоћи ЕУ, као и Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, у оквиру Одељења за рурални развој и на терену биће организовани тренинзи, семинари и радионице намењени, како обуци запослених, тако и обуци саветодавних служби и осталих актера руралног развоја.

Мере планиране за период 2015-2017

У наведеном периоду планирано је усвајање ИПАРД 2 програма и доношење Одлуке Владе о оснивању ИПАРД мониторинг комитета (*IPARD MC*) у првом односно другом кварталу 2015. године. Такође, планирана је израда правилника за имплементацију ИПАРД 2 мера.

Након тога се планира процес одобравања критеријума селекције пројеката финансираних по одредбама ИПАРД 2 од стране ИПАРД мониторинг комитета. Припрема промотивног материјала и дистрибуција информација о ИПАРД 2 је предвиђена да се настави у 2015. години.

У циљу јачања административних капацитета планирано је да се на основу тренинг плана спроведу тренинзи, курсеви, обуке и радионице везани за надзор, евалуацију, извештавање и јавне набавке у складу са ЕУ прописима (*PRAG* - Практични водич за уговорне поступке за

екстерне активности ЕК). Такође је планирано да се настави усклађивање и тренинг Пољопривредних саветодавних и стручних служби (ПССС) за промоцију и имплементацију ИПАРД и НППРР програма.

Преглед текуће и планиране међународне развојне помоћи

- У оквиру *IPA* 2011 реализује се пројекат: „Помоћ управљачком телу Министарства пољопривреде у разради ИПАРД Програма за период 2014-2020“;
- У оквиру *IPA* 2012 планирана је реализација пројекта: „Јачање капацитета Републике Србије за коришћење ЕУ фондова за рурални развој, у претприступном периоду“. Укупан буџет пројекта износи 1.500.000 €, при чему је вредност твининг уговора 2.000.000 евра, Циљ овог пројекта је јачање институционалних капацитета надлежних тела у оквиру Министарства пољопривреде и заштите животне средине Републике Србије како би се омогућило спровођење пете компоненте Инструмента за претприступну помоћ која се односи на рурални развој (ИПАРД) - Уредба Европског парламента и Савета бр. 231/2014 - Успостављање Инструмента за претприступну -помоћ (ИПА 2) и Уредба бр. 236/2014 Европског парламента и Савета којом се утврђују заједничка правила и процедуре инструмената за финансирање активности изван Заједнице. Ово пре свега подразумева усклађивање ИПАРД програма са захтевима ЕУ, јачање будућег Управљачког тела и ИПАРД Платне агенције у складу са потребама, разрада и имплементација тренинг плана са акцентом на ИПАРД, хармонизација подзаконских аката са ЕУ регулативом и припрема Пољопривредне стручне и саветодавне службе за рад са потенцијалним корисницима ИПАРД 2 програма;
- У оквиру *IPA* 2014 планирана је реализација пројекта: „Подршка кроз техничку помоћ и набавку добара“, који ће омогућити јачање професионалних и техничких капацитета Пољопривредних саветодавних и стручних служби (спровођење се планира за крај 2015. и 2016. годину).

3.11.2.2. Саветодавни систем

Преглед стања

У Србији је 2010. године доношењем Закона о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Службени гласник РС”, број 30/10), којим се ближе регулише ова област, успостављен и уређен систем саветодавства. На основу овог закона је усвојена Уредба о утврђивању Средњорочног програма развоја саветодавних послова у пољопривреди за период од 2011.-2015. године („Службени гласник РС”, број 53/11). Од 2010. године, Уредбом о утврђивању Годишњег програма развоја саветодавних послова у пољопривреди дефинишу се конкретне активности у свакој години и то оне које се односе на обављање саветодавних послова у пољопривреди и подручја на којима се обављају ти послови, обим, рокови и начин спровођења активности, извештавање о извршеним саветодавним пословима, начин праћења и оцењивања ефеката рада пољопривредних саветодаваца, развој пољопривредне саветодавне и стручне службе, као и извори, распоред и начин коришћења средстава.

Закон о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде је делимично усклађен са ЕУ прописима, јер је неопходно испунити одређене ЕУ захтеве.

У 2014. години, у складу са Законом о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде, донет је Правилник о начину обављања саветодавних послова у области пољопривреде („Службени гласник РС”, број 65/14) који је усклађен са ЕУ законодавством.

У 2014. години, у складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, број 10/13) донет је Правилник о измени Правилника о коришћењу подстицаја за унапређење стручног знања и усавршавања људских капацитета („Службени гласник РС”, бр. 59/13, 63/14). За имплементацију ЕУ захтева неопходно је јачање кадровских капацитета, односно запошљавање особа које би радиле на пословима програмирања, праћења и евалуације рада саветодавне службе. Такође, ради усклађивања са захтевима ЕУ, послове реализације плаћања (расписивање конкурса, пријем и обрада захтева, израда и потписивање уговора, израда решења, контрола утрошених средстава и реализованих послова), које тренутно обављају запослени у Групи за саветодавство, треба да спроводи Управа за аграрна плаћања.

Планиране мере за период 2014 – 2018

2014. година

I Законодавни део:

- 1) **Правилника о ближим условима за издавање лиценце за обаљање саветодавних послова у пољопривреди**
 - Планиран период усвајања: III квартал
 - Усклађивање са Уредбом (ЕУ) 1306/2013 и Уредбом (ЕУ) 1305/2013
- 2) **Правилника о обрасцу и садржини ИД картице као и начину њеног коришћења**
 - Планиран период усвајања: III квартал (примена од 2015. године)
 - Усклађивање са Уредбом (ЕУ) 1306/2013 и Уредбом (ЕУ) 1305/2013
- 3) **Правилника о садржини и начину вођења Регистра пољопривредних саветодаваца**
 - Планиран период усвајања: III квартал
 - Усклађивање са Уредбом (ЕУ) 1306/2013 и Уредбом (ЕУ) 1305/2013

II Институционални део:

- 1) **Успостављање базе податка (софтвера) о пољопривредним саветодавцима уписаним у регистар**
 - Планирани период израде IV квартал 2014. године а имплементација у II кварталу 2015. године

2015-2016. година

I Законодавни део:

- 1) **Нови Закон о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде или Закон о изменама и допунама закона**
 - Планиран период усвајања: III квартал
- 2) **Уредба о утврђивању средњорочног програма развоја саветодавних послова у пољопривреди за петогодишњи период**
 - Планиран период израде IV квартал, а имплементација од I првог квартала 2016. године
- 3) **Вишегодишњи план усавршавања пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача**
 - Планиран период израде IV квартал, а имплементација од I првог квартала 2016. године

II Институционални део:

- 1) **Почетак имплементације пројекта: Подршка спровођењу ИПАРД 2 програма.**
 - Имплементација пројекта се планира у II кварталу 2015. године.
- 2) **Почетак имплементације пројекта: Подршка кроз техничку помоћ и набавку добара која ће да омогући јачање професионалних и техничких капацитета пољопривредних, саветодавних и стручних саветодавних служби.**
 - Пројекат се програмира за ИПА 2014 пројектни циклус, а спроводиће се крајем 2015. и током 2016. године.
- 3) **Успостављање базе података (софтвера) о реализацији саветодавних активности**
 - Планиран период имплементације I квартал 2015. године.
- 4) **Успостављање базе податка (софтвера) за реализоване и планиране обуке за саветодавце од стране овлашћене организације**
 - Планирани период I квартал а имплементација у II кварталу 2015. године
- 5) **Успостављени и ојачани институционални капацитети за функционисање саветодавног система(обаваљање саветодавних послова, мониторинг, евалуација, контрола), реализацију потребних едукација и вођење база података.**
 - Планиран период имплементације I квартал 2016. године

2017-2018. година

I Законодавни део:

- 1) **Израда Стратегије развоја саветодавства и трансфера знања**
 - Планирани период усвајања: I квартал 2017. године
- 2) **Израда националног програма за финансирање трансфера знања**
 - Планиран период усвајања: IV квартал 2017. године

II Институционални део:

- 1) **Успостављени и ојачани институционални капацитети за спровођење стратегије и националног програма**
 - Планиран период реализације: I квартал 2018. године

Опис приоритета који се постиже планираном мером

Планиране мере за период 2014-2018 године ће обезбедити потпуну хармонизацију домаћих прописа са ЕУ прописима, као и стварање институционалних и других основа за спровођење захтева који проистичу из ЕУ регулативе.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

CELEX 32013R1306; Уредба (ЕУ) 1306/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. о финансирању, управљању и надзору заједничке политике и о стављању ван снаге уредаба Савета (ЕЕЗ) 352/78, (ЕЗ) 165/94, (ЕЗ) 2799/98, (ЕЗ) 814/2000, (ЕЗ) 1290/2005 и (ЕЗ) 485/2008.

CELEX 32013R1305; Уредба (ЕУ) 1305/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. о подршци руралном развоју из Европског пољопривредног фонда за рурални развој (ЕПФРР) и стављању ван снаге Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1698/2005.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност.

Усвајањем Закона о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде или Закон о изменама и допунама закона ће се извршити потпуно усклађивање са Уредбом (ЕУ)1306/2013 пре свега у делу који се односи на све области које се тичу услова и стандарда унакрсне усклађености, животне средине, климатских промена, очувања пољопривредног земљишта, безбедности хране, јавног здравља, здравља животиња, биља и добробити животиња.

Такође применом усвојених правилника: Правилника о ближним условима за издавање лиценце за обаљање саветодавних послова у пољопривреди, Правилника о обрасцу и садржини ИД картице као и начину њеног коришћења и Правилника о садржини и начину вођења регистра пољопривредних саветодаваца, успоставиће се база података о спроведеним обукама и обукама које је неопходно спровести као и Регистар пољопривредних саветодаваца што је у складу са законодавством ЕУ. Израдом Стратегије развоја саветодавства и трансфера знања и израдом националног програма достићи ће се захтеви из већ поменутих уредби ЕУ.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Група за саветодавство	- 4 стално запослена (2 ангажована на пословима саветодавства) - 1 запослен	- 2 стално запослена - 1 запослен по основу уговора о привремено повременим пословима	- Закон о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде спроведе 35 привредна друштва(31 чији је оснивач Влада РС и 4 приватна) са 256 запослених саветодаваца.

	по основу уговора о привремено повременим пословима		У имплементацију истог је укључено поред 3 запослена у Групи за саветодавство у оквиру МПЗЖС, запослени у Покрајинском секретаријату за пољопривреду АП Војводине. Овлашћена организација за послови обуке и усавршавања пољопривредних саветодаваца је Институт за примену науке у пољопривреди и Пољопривредна стручна служба Нови Сад.
--	---	--	---

У циљу испуњавања захтева ЕУ и реализације акционог плана, неопходно је хитно повећање броја запослених у Групи за саветодавство (или извршити прераспodelу у постојећим радним местима у систематизацији) тако да укупан број ангажованих на овим пословима буде 6 (5 запослених за праћења и евалуацију саветодавног рада и развој трансфера знања и 1 запослен за вођења Регистра пољопривредних саветодаваца).

У циљу развоја саветодавног система треба повећавати број запослених саветодаваца у Пољопривредним саветодавним и стручним службама у 2015. години на 275, у 2016. години на 289, у 2017. години на 303 и у 2018. години на 319.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

- 1) Коришћење ТАИЕХ инструмената помоћи
- 2) **Подршка кроз техничку помоћ и набавку добара која ће да омогући јачање професионалних и техничких капацитета пољопривредних, саветодавних и стручних саветодавних служби (ИРА 2014).**

Активности пројекта су усмерене на припрему средњорочног тренинг плана за саветодавце и модула едукације у складу са њим; унапређење процеса лиценцирање саветодаваца и развој Регистра; Унапређење базе података пружених саветодавних услуга; унапређење постојећег центра за едукацију; унапређење техничких услова за обављање саветодавних послова; припрема новог средњорочног програма развоја саветодавних послова у области пољопривреде; ојачавање административних капацитета министарства за имплементацију.

- 3) **Подршка спровођењу ИПАРД 2 програма**

3.11.3. Организација пољопривредног тржишта

3.11.3.1. Организација пољопривредног тржишта

Преглед стања

Кључни пропис у Европској унији са којим треба да се усклади домаће законодавство у овој области је Уредба (ЕУ) 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа. Министарство пољопривреде и заштите животне средине је препознало важност доношења закона на основу кога би се различитим мерама уредило тржиште у појединим секторима пољопривредних производа и створили услови за активирање појединих мера уређења тржишта, а са циљем да у тренутку приступања ЕУ будемо спремни за примену наведене Уредбе.

У оквиру ЕУ пројекта *Policy and Legal Advice Center (PLAC)* покренута је активност која има за циљ израду Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа. Анализу тренутног стања у области уређења тржишта пољопривредних производа у Републици Србији требало би отпочети у јулу 2014. године заједно са страним експертима. Наведена анализа би требало да буде урађена до краја септембра 2014. године након чега би се приступило изради предлога нацрта Закона.

Мере планиране за период 2014 – 2018

2014. година

Израда анализе тренутног стања у области уређења тржишта пољопривредних производа у Републици Србији у складу са Уредбом (ЕУ) 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа.

2015. година

—

2016. година

Доношење Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа. Који ће бити у тренутку доношења делимично усклађен са Уредбом (ЕУ) 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа, док се потпуна усклађеност планира пошто Република Србија постане пуноправна чланица Европске уније, као и Уредбом Савета (ЕУ) 1370/2013 од 16. децембра 2013. године о утврђивању мера за одређивање одређених подстицаја и субвенција везаних уз заједничку организацију тржишта пољопривредних производа; Планирано је да овај закон буде усвојен у првом кварталу 2016. године.

План је да се по усвајању Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа отпочне са израдом Правилника о расподели тарифних квота за пољопривредне и прехранбене производе којим ће се изменити постојећа администрација расподеле преференцијалних увозних квота за пољопривредне и прехранбене производе. Овим прописом се планира подела надлежности за расподелу тарифних квота на сличан начин као што је то у државама чланицама ЕУ, односно, МПЗЖС би администрирало тарифне квоте по моделу сразмерном затраженим количинама и моделу традиционални увозници/нови увозници, док би се администрирање царинске квоте по моделу први дошао први услужен и даље вршило у Управи царина. Доношење правилника ће бити у циљу припреме надлежних тела за администрирање тарифних квота по уласку Републике Србије у ЕУ. Овај правилник ће бити урађен на основу Уредбе Комисије (ЕК) 1301/2006 од 31. августа 2006. којом се утврђују заједничка правила за спровођење увозних тарифних квота за пољопривредне производе и управљање системом увозних дозвола.

На основу Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа, МПЗЖС ће у 2016. години донети Правилник о увозним и извозним дозволама. Овај пропис ће дефинисати поступке и услове за издавање увозних и извозних дозвола за одређене пољопривредне производе, при чему ће се Законом прописати за које ће се производе такве дозволе могу прописати. Увозне и извозне дозволе имаће сврху административног праћења увоза и извоза, с тим да се у случају извоза шећера на тржиште Европске уније ради о дозволама које се издају на основу додељене извозне квоте за преференцијални извоз шећера и које се тренутно издају на основу Одлуке о извозу шећера у земље Европске уније. Овај правилник ће бити усклађен са Уредбом Комисије (ЕК) 376/2008 од 23. априла 2008. којом се одређују детаљна правила за примену система увозних и извозних дозвола и сертификата, као и Уредбом Комисије (ЕК) 1342/2003 од 28. јула 2003. која прописује посебна детаљна правила за примену система увозних и извозних дозвола за житарице и пиринач.

Паралелно са израдом правилника приступило би се и припреми документације (упутства, обрасци дозвола и сл.) везане за процедуре издавања увозних и извозних дозвола и процедура везаних за расподелу тарифних квота по моделу сразмерно затраженим количинама и моделу традиционални увозници/нови увозници.

Обука запослених који ће радити на пословима везаним за издавање увозних и извозних дозвола и администрирање тарифних квота.

Доношење правилника о произвођачким организацијама је планирано за други квартал 2016. године, када ће се у Закону о уређењу тржишта пољопривредних производа успоставити законски основ за формирање произвођачких организација на начин на који оне функционишу у ЕУ.

2017. - 2018. година

Наставак обука запослених који ће радити на пословима везаним за издавање увозних и извозних дозвола и администрирање тарифних квота.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Уредба (ЕУ) 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа.

Уредба Савета (ЕУ) 1370/2013 од 16. децембра 2013. године о утврђивању мера за одређивање одређених подстицаја и субвенција везаних уз заједничку организацију тржишта пољопривредних производа;

Уредба Комисије (ЕК) 376/2008 од 23. априла 2008. којом се одређују детаљна правила за примену система увозних и извозних дозвола и сертификата;

Уредба Комисије (ЕК) 1342/2003 од 28. јула 2003. која прописује посебна детаљна правила за примену система увозних и извозних дозвола за житарице и пиринач.

Уредба Комисије (ЕК) 1301/2006 од 31. августа 2006. којом се утврђују заједничка правила за спровођење увозних тарифних квота за пољопривредне производе и управљање системом увозних дозвола;

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

У потпуности.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за пољопривредну политику, Одсек за аналитику и статистику	5 стално запослених	2 стално запослена	

У циљу припреме за прихватање правних тековина ЕУ у области трговине са другим земљама (Уредба (ЕУ) 1308/2013) потребно је формирати организациону јединицу у оквиру Сектора за пољопривредну политику која би обављала послове везане за издавање увозних и извозних дозвола за одређене пољопривредне производе, а у циљу административног праћења увоза, односно извоза ових производа. Ова организациона јединица би се бавила и расподелом тарифних квота утврђених међународним споразумима о слободној трговини, по моделу сразмерно затраженим количинама и моделу традиционални увозници/нови увозници, док би Управа царине и даље вршила администрирање тарифне квоте по моделу први дошао, први услужен. Такође, због праћења и анализе увоза и извоза пољопривредних производа, као и искоришћености квота по овим моделима потребно је ојачати и административне капацитете у садашњем одсеку за аналитику и статистику, где је према постојећој систематизацији радних места у Министарству пољопривреде и заштите животне средине систематизовано једно радно место за анализу царинске заштите, где спадају и тарифне квоте. Са јачањем административних капацитета би требало отпочети пре него што Закон о организацији тржишта буде усвојен како би се на време припремили за спровођење механизма који се односе на увозне и извозне дозволе и тарифне квоте. Планирано је да се јачањем административних капацитета изврши првом кварталу 2016. године.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

У оквиру ЕУ пројекта *Policy and Legal Advice Center (PLAC)* покренут је пројекат везан за израду Закона о организацији тржишта пољопривредних производа.

Све остале активности биће планиране у оквиру *TAIEX* инструмента подршке.

3.11.3.2. Интервенције на тржишту

Преглед стања

На тржишту пољопривредно-прехранбених производа у Републици Србији не постоје јавне интервенције, а Републичка дирекција за робне резерве на купује пољопривредне производе на тржишту у циљу обезбеђења прехранбене сигурности. У Србији је постојао механизам јавних интервенција за чије спровођење је била надлежна Републичка дирекција за робне резерве. Доношењем новог Закона о робним резервама („Службени гласник РС“, број 104/13) укинута је надлежност Дирекције на овом пољу тако да у овом моменту не постоји законски оквир који би регулисао тржишне интервенције у складу са одредбама Уредбе бр. 1308/2013 (чл. 8-16 и чл.19-21), које прописују механизме за интервенције на тржишту пољопривредно-прехранбених производа у ЕУ. Дефинисана су два механизма интервенције и то: интервенције на тржишту које се остварују купопродајом пољопривредно-прехранбених производа и интервенције на тржишту које се остварују кроз механизам субвенционисања трошкова складиштења.

Механизам тржишних интервенција у Републици Србији ће бити реализован кроз три групе активности и то:

- 1) Успостављање законског оквира и успостављање институције надлежне за послове тржишних интервенција. Институција надлежна за послове интервенција на тржишту пољопривредно-прехранбених производа биће Управа за аграрна плаћања.
- 2) Унапређење Система тржишних интервенција пољопривреде Србије у циљу обезбеђења референтних цена пољопривредних производа према стандардима ЕУ. У том смислу неопходно је усвајање ЕУ стандарда квалитета пољопривредних производа у Републици Србији. Србија ће усагласити методологију прикупљања и обраде цена према захтевима ЕУ.
- 3) Унапређење складишних капацитета и повећање броја складишта која могу класификовати и чувати пољопривредно-прехранбене производе према правилима ЕУ које се односе на тржишне интервенције. Тржишне интервенције ЕУ заснивају се на куповини производа одређеног квалитета, стога је неопходно унапредити складишне капацитете у смислу да постоји довољан број складишта на територији Републике Србије која могу класификовати и чувати производ према захтевима ЕУ. У овом тренутку за одређени број производа као што је пшеница постоји само неколико складишта која могу класификовати производ према ЕУ критеријумима. Са друге стране, у оба механизма интервенције неопходно је да складишта за пољопривредне производе задовоље техничке захтеве везано за складишни капацитет и опрему као и услове везане за пружање гаранција пословања.

Преглед мера за период 2014 – 2018 година у погледу усклађивања законодавства

Област тржишних интервенција би се регулисала законом који је усклађен са прописима ЕУ и којим би се доделила надлежност Управи за аграрна плаћања за имплементацију тржишних интервенција. Мерама субвенционисања трошкова складиштења и опреме јавних складишта систем јавних складишта, који је у Србији организован на добровољној основи, би се учинио атрактивнијим за учеснике система што би довело до повећања броја јавних складишта. Такође, повећао би се технички капацитет и могућност складиштења да класификују производе према ЕУ критеријумима.

2014. - 2015. година

—

2016. година

- Доношење Правилника о условима и начину спровођења јавних интервенција на тржишту пољопривредних производа. Датум завршетка активности је планиран у другом кварталу 2016. године. Овај правилник ће бити усклађен са Уредбом Комисије (ЕУ) 1272/2009 од 11. децембра 2009. године која прописује детаљна заједничка правила у погледу куповине и продаје пољопривредних производа у оквиру јавних интервенција
- Доношење Правилника о условима и начину спровођења мере субвенционисања приватног складиштења пољопривредних производа. Датум завршетка активности је пла-

ниран за други квартал 2016. године. Правилник ће бити усклађен са Уредбом Савета (ЕУ) 1370/2013 од 16. децембра 2013. године о утврђивању мера за одређивање одређених подстицаја и субвенција везаних уз заједничку организацију тржишта пољопривредних производа;

- Јачање административних капацитета УАП (успостављање организационе јединице која ће обављати послове везане за интервенције на тржишту). Датум завршетка активности је планиран за четврти квартал 2016. године.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Уредба Савета (ЕУ) 1370/2013 од 16. децембра 2013. године о утврђивању мера за одређивање одређених подстицаја и субвенција везаних уз заједничку организацију тржишта пољопривредних производа;

Уредба Комисије (ЕУ) 1272/2009 од 11. децембра 2009. године која прописује детаљна заједничка правила у погледу куповине и продаје пољопривредних производа у оквиру јавних интервенција;

Уредба Комисије (ЕУ) 884/2006 од 21 јуна 2006. године која уређује обавезе Управе за аграрна плаћања везано за успостављање система тржишних интервенција на тржишту пољопривредних производа;

Уредба Комисије (ЕУ) 1130/2009 од 25 новембра 2009. године која дефинише питања везана за порекло производа у оквиру тржишних интервенција.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

У потпуности.

Мере за спровођење приоритета у периоду 2014 - 2018

- Спровођење мере субвенције трошкова складиштења у јавним складиштима којом би се повећао број и капацитет јавних складишта за пољопривредне производе. Мера ће се спроводити од 2014. до 2018. године.
- Спровођење мере субвенционисање опреме неопходне за класификацију пољопривредних производа према квалитетним класама чиме би се повећао број, капацитет и техничка опремљеност јавних складишта за пољопривредне производе. Мера ће се спроводити од 2014. до 2018. године.
- Јачање административних капацитета УАП (успостављање организационе јединице која ће обављати послове везане за интервенције на тржишту). Датум завршетка активности децембар 2016. године.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
Сектор за пољопривредну политику – Одсек за статистику и статистику	- 2 стално запослена - 1 запослен на пола радног времена по уговору о обављању привремених и повремених послова	1 запослен на пола радног времена по уговору о обављању привремених и повремених послова	

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Коришћење ТАИЕХ инструмената помоћи

3.11.3.3. Систем тржишних информација пољопривреде Србије (стипс)

Преглед стања

У законодавству Републике Србије не постоји свеобухватан пропис којим се утврђује Систем тржишних информација о ценама пољопривредно-прехрамбених производа, али је захваљујући подршци пројекта под називом „Систем тржишних информација о ценама пољопривредно-прехрамбених производа“ успостављен је комплементаран систем прикупљања информација о ценама 2004. године на националном нивоу у циљу пружања података корисницима о ценама пољопривредно-прехрамбених производа и репроматеријала. Тренутно је у процесу припреме прилагођавању ЕУ захтевима.

Спровођење мера за постојећи Систем тржишних информација о ценама пољопривредно-прехрамбених производа регулисан је следећим законима:

- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, број 41/09)
- Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, број 10/13)
- Закон о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Службени гласник РС”, број 30/10)

Преглед приоритета за период 2014 – 2018

Да би Република Србија могла у свој систем да имплементира мере које се односе на организацију тржишта пољопривредно-прехрамбених производа потребно је да има за то правни основ. Кључни пропис у Европској унији са којим треба да се усклади домаће законодавство у овој области је Уредба (ЕУ) број 1308/2013.

У оквиру ЕУ пројекта *Policy and Legal Advice Center (PLAC)* покренут је пројекат везан за израду Закона о организацији тржишта пољопривредних производа. С обзиром да ефикасан и у потпуности усклађен систем зависи од претходно утврђених и израђених прописа у погледу квалитета који су предуслов за унапређење и проширивање система, може се очекивати да се потпуно успостављање система тржишних информација очекује тек 2018. године, у складу са захтевима ЕУ, односно потпуно усклађивање до дана приступања у ЕУ.

2014. – 2017. година

—

2018. година

- Доношење Правилника о начину прикупљања цена одређених пољопривредно прехрамбених производа, чије је доношење планирано за други квартал 2018. године, јер је предуслов да давање података буде обавеза усвајање подзаконских аката везаних за ову област, а који се односе на појединачне производе.

ЕУ пропис са којим се усклађује

Уредба Комисије 807/2013 од 26. августа 2013. године која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕК) бр 1234/2007 у погледу прегледа цена појединих говеда на репрезентативним тржиштима Уније;

Уредба Комисије (ЕЗ) 1249/2008 од 10. децембра 2008. године која прописује детаљна правила о спровођењу Скале Заједнице за класификацију говедине, свиња и оваца трупова и извештавање о ценама истих.

Уредба Комисије (ЕЗ) 315/2002 од 20. фебруара 2002. године о истраживању цена за свеже или расхлађено оваца трупова на репрезентативним тржиштима у Заједници.

Уредба Комисије (ЕЗ) 546/2003 од 27. марта 2003. године о одређеним обавештењима у вези са применом прописа Савета (ЕЕЗ) бр. 2771/75, (ЕЕЗ) бр. 2777/75 и (ЕЕЗ) бр. 2783/75 у области производње јаја и сектора живинског меса.

Уредба Комисије (ЕУ) 543/2011 од 7. јуна 2011. године која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр 1308/2013 у погледу воћа и поврћа;

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

У потпуности.

Мере планиране за период 2014-2018

Успостављање организационе јединице у саставу Министарства пољопривреде и заштите животне средине која ће се бавити пословима СТИПС. Повећање броја запослених за обављање послова везаних за прикупљање, обраду података и извештавање ЕК (најмање 3 стално запослена са ВСС), у трећем и кварталу 2015. Године.

Обука запослених који ће радити на пословима СТИПС као и слање информација о ценама ЕК.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
Сектор за пољопривредну политику, Одсек за аналитику и статистику	5	1	Послови се поверавају *овлашћеним институцијама 1) Институт за примену науке у пољопривреди (ИПН 2) 18 (осамнаест) Пољопривредне стручне и саветодавне службе распоређене на територији Републике Србије

Потребно је успостављање организационе јединице у саставу Министарства пољопривреде и заштите животне средине која ће се бавити пословима СТИПС (најмање 3 стално запослена). Уласком Републике Србије у Европску унију правне тековине ЕУ постаће правно обавезујуће у Републици Србији. У тренутку приступања Република Србија је у обавези да периодично доставља информације о ценама одређених пољопривредно прехрамбених производа Европској Комисији . Стога је потребно током 2017. године успоставити организациону јединицу која ће координирати послове везане за СТИПС као и израђивати подзаконска акта (правилник) која ближе уређују ову област а након приступања обављаће и послове везане за директну координацију са Европском комисијом, као и обавезну слања информација о ценама Европској комисији.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Све активности које се односе на СТИПС биће планиране у оквиру ТАИЕХ инструмента подршке.

3.11.3.4. МЛЕКО И МЛЕЧНИ ПРОИЗВОДИ

Преглед стања

У законодавству Републике Србије не постоји законодавни оквир којим се уређује област удруживања произвођача и прерађивача млека и млечних производа, као ни обавеза закључивања уговора између произвођача млека и прерађивача. Усвајањем Закона о организацији тржишта пољопривредних производа као и подзаконских аката значајно би се стабилизовала и уредила ситуација у сектору млека и млечних производа.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Планиране мере за период 2014-2018 године треба да доведу до успостављања уговорних односа између произвођача и прерађивача млека, у складу са ЕУ правилима, као и да дефинишу услове рада међунационалних организација које се баве млеком и млечним производима, што ће омогућити бољу сарадњу у сектору млека и млечних производа са земљама чланицама ЕУ.

Усвајањем Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа обезбедиће се правни основ за доношење подзаконских аката из области заједничког тржишта у области млека и

млечних производа. Неопходна је обука запослених који ће радити на пословима унапређења удруживања и промоције уговорних односа између произвођача и прерађивача млека.

2016. година

Доношење Правилника о признавању произвођачких и међугранских организација и о уређењу уговорних односа у сектору млека и млечних производа

- Планиран период усвајања: III квартал

Доношење Правилника о међунационалној сарадњи и о уређењу уговорних односа у сектору млека и млечних производа

- Планиран период усвајања: IV квартал

Јачање административних и кадровских капацитета у постојећој организационој структури министарства.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Уредба Комисије 511/2012 од 15. јуна 2012. године односи се на поступак пријављивања одобрених произвођачких организација, пријављивања предатих количина млека, обавештавања о производњи сира са географским пореклом као и уређење уговорних односа између произвођача, прерађивача или посредника у процесу производње (превозника, сакупљача).

Уредба Комисије 880/2012 од 28. јуна 2012. године која прописује правила за начине функционисања и пријаве међунационалних организација у сектору млека и млечних производа.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност са законодавством ЕУ у области удруживања и међунационалне сарадње у сектору млека и млечних производа.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за пољопривредну политику – Група за сточарство прераду сточарских производа	3 стално запослена	2	

За ефикасно функционисање система неопходно је јачење административних и кадровских капацитета Групе за сточарство и прераду сточарских производа – * 1 новозапослени.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Коришћење ТАИЕХ инструмената техничке помоћи.

3.11.3.5. Говеђе и свињско месо

Преглед стања

У законодавству Републике Србије не постоји законодавни оквир којим се уређује обавеза класирања говеђих и свињских трупова на линији клања и извештавања о њиховим ценама. У циљу усклађивања законодавства, МПЗЖС је 2014. године поднело захтев за твининг пројекат кроз чију реализацију би се успоставио систем класирања говеђих и свињских трупова на линији клања на начин како је то учињено у земљама чланицама ЕУ.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Планиране мере за период 2014.-2018. године треба да резултирају успостављањем обавезног система класирања говеђих и свињских трупова на линији клања и извештавања о

њиховим ценама у складу са прописима ЕУ, који ће омогућити побољшање наступа на тржишту за произвођаче из Србије. Такође се на овај начин стварају услови за коришћење механизма уређења заједничког тржишта пољопривредних производа.

2014. година

Подношење захтева за твининг пројекат.

2015. година

Доношење Закона о изменама закона о сточарству.

- Планиран период усвајања: I квартал

Почетак имплементације IPA твининг пројекта / техничког опремања „*Support for Establishing a Carcass Classification System within the European System*“ (IPA 2014).

2016. година

Доношење Правилника о класирању говеђих трупова на линији клања

- Планиран период усвајања: IV квартал

Доношење Правилника о класирању свињских трупова на линији клања

- Планиран период усвајања: IV квартал

Јачање административних и кадровских капацитета у постојећој организационој структури министарства.

2017. година

Успостављање базе податка (софтвера) за извештавање о ценама и набавка пратеће опреме.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Уредба (ЕУ) 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа.

Уредба Комисије (ЕЗ) 1249/2008 од 10. децембра 2008. о утврђивању детаљних правила примене скале Заједнице за класирање говеђих, свињских и овчијих трупова и извештавања о њиховим ценама.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Делимична усклађеност Закона и изменама и допунама закона о сточарству, чијим доношењем се стварају услови за доношење планираних правилника о класирања говеђих и свињских трупова на линији клања и потпуна усклађеност правилника у овој области.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за пољопривредну политику – Група за сточарство и прераду сточарских производа	- 3 стално запослена	3 (2 на транспозицији / 3 на имплементацији)	

За ефикасно функционисање система неопходно је јачење административних и кадровских капацитета Групе за сточарство и прераду сточарских производа – * 1 новозапослени, који је наведен у делу Млеко и млечни производи.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

У оквиру ИПА 2014 МПЗЖС је предложило пројекат „*Support for Establishing a Carcass Classification System within the European System*“.

3.11.3.6. Јаја

Преглед стања

Законодавство Републике Србије у овој области није усклађено са ЕУ законодавством. Неопходно је утврдити законодавни оквир којим се уређује систем класирања јаја и извештавања о њиховим ценама.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Планиране мере за период 2014-2018. године треба да резултирају усклађивањем домаћег законодавства у области производње јаја и извештавања о њиховим ценама у складу са прописима ЕУ који ће довести до унапређења положаја произвођача из Републике Србије на тржишту. На овај начин се стварају услови за коришћење механизма уређења заједничког тржишта пољопривредних производа.

2017. година

Доношење Правилника о квалитету јаја и производа од јаја
- Планиран период усвајања: IV квартал

Јачање административних и кадровских капацитета у постојећој организационој структури министарства.

2018. година

Успостављање базе податка (софтвера) за извештавање о ценама и набавка пратеће опреме.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Уредба (ЕУ) 1308/2013 Европског парламента и савета од 17. децембра 2013. о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа.

Уредба Комисије (ЕЗ) 589/2008 од 23. јуна 2008. о утврђивању тржишних стандарда за јаја.

Уредба Комисије (ЕЗ) 617/2008 од 27. јуна 2008. о утврђивању тржишних стандарда за јаја за лежење и пилића домаће живине.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност законодавства у области производње јаја са законодавством ЕУ.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за пољопривредну политику – Група за сточарство и прераду сточарских производа	- 3 стално запослена	3 (2 на транспозицији / 3 на имплементацији)	

За ефикасно функционисање система неопходно је јачење административних и кадровских капацитета Групе за сточарство и прераду сточарских производа – * 1 новозапослени, који је наведен у делу Млеко и млечни производи.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Помоћ при изради подзаконских аката је планирана преко *PLAC* пројекта.

3.11.3.7. Живинско месо

Преглед стања

Законодавство Републике Србије у овој области није усклађено са ЕУ законодавством. Неопходно је успоставити законодавни оквир којим се уређује систем класирања живинског меса и извештавања о њиховим ценама.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Планиране мере за период 2014.-2018. године треба да резултирају усклађивањем домаћег законодавства у области производње живинског меса и извештавања о њиховим ценама у складу са регулативама ЕУ који ће довести до стављања произвођача из Републике Србије и произвођача у ЕУ у равноправни положај на тржишту. На овај начин се стварају услови за коришћење механизма уређења заједничког тржишта пољопривредних производа.

2016. година

- Доношење Правилника о квалитету меса пернате живине
- Планиран период усвајања: IV квартал

Јачање административних и кадровских капацитета у постојећој организационој структури министарства.

2017. година

Успостављање базе податка (софтвера) за извештавање о ценама и набавка пратеће опреме.

ЕУ пропис (или одредбе) са којим се усклађује (главни пропис)

Уредба (ЕУ) 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа.

Уредба Комисије (ЕЗ) 543/2008 од 16. јуна 2008. о утврђивању детаљних правила за примену Уредбе савета (ЕЗ) 1234/2007 у погледу тржишних стандарда за месо живине.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност законодавства за област живинског меса са законодавством ЕУ.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за пољопривредну политику – Група за сточарство и прераду сточарских производа	- 3 стално запослена	3 (2 на транспозицији / 3 на имплементацији)	

За ефикасно функционисање система неопходно је јачење административних и кадровских капацитета Групе за сточарство и прераду сточарских производа – * 1 новозапослени, који је наведен у делу Млеко и млечни производи.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Помоћ при изради је планирана преко *PLAC* пројекта

3.11.3.8. Мед

Преглед стања

Законодавство Републике Србије у овој области није усклађено са ЕУ законодавством. Неопходно је успоставити законодавни оквир којим се уређује област пчеларства.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Планиране мере за период 2014.-2018. године треба да резултирају усклађивањем домаћег законодавства у области производње меда и са регулативама ЕУ који ће довести до унапређења положаја произвођача меда из Републике Србије на тржишту. На овај начин се стварају услови за коришћење механизма уређења заједничког тржишта пољопривредних производа у области пчеларства.

2016. година

Израда Националног програма за пчеларство.

- Планиран период усвајања: IV квартал

2017. година

Правилник о квалитету и другим захтевима за мед, друге пчелиње производе, препарате на бази меда и других пчелињих производа.

- Планиран период усвајања: III квартал

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Уредба (ЕУ) 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. о успоставању заједничке организације тржишта пољопривредних производа.

Директива 2001/110/ЕЗ од 20. децембра 2001. о меду.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност законодавства у области производње меда.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за пољопривредну политику – Група за сточарство и прераду сточарских производа	- 3 стално запослена	3 (2 на транспозицији / 3 на имплементацији)	

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

- PLAC пројекат,
- TAIEX техничке помоћ,
- *Twining light* пројекат за израду Националног програма за пчеларство.

3.11.3.9. Овчије и козије месо

Преглед стања

У законодавству Републике Србије не постоји законодавни оквир којим се уређује област организације заједничког тржишта за овчије и козије месо. Усвајањем Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа обезбедиће се правни основ за доношење подзаконских аката из области организације заједничког тржишта за овчије и козије месо. Тим законом ће бити уређене активности у овој области.

Планиране мере за период 2014 – 2018

До придруживања ЕУ, није потребно усклађивати се са уредбама које регулишу ову област, јер се оне углавном односе на издавање увозних и извозних дозвола за трговину са трећим земљама. Уредба која се односи на класирање овчијих трупова на линији клања (1249/2008) има добровољну примену у земљама чланицама ЕУ. Република Србија нема потребе да се усклађује у тој области и уводи класирање овчијих трупова на линији клања.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за пољопривредну политику – Група за стоочарство и прераду стоочарских производа	- 3 стално запослена	3 (2 на транспозицији / 3 на имплементацији)	

3.11.3.10. Житарице, пиринач, уљарице, шећер, дуван и хмељ

Преглед стања

У законодавству Републике Србије не постоји законодавни оквир којим се уређује област организације заједничког тржишта за пољопривредне производе. Усвајањем Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа обезбедиће се правни основ за доношење подзаконских аката из области организације заједничког тржишта за пољопривредне производе. Завршетак израде нацрта овог закона планиран је за четврти квартал 2015. године, а усвајање почетком 2016. године, након чега се може очекивати израда подзаконских аката из области организације заједничког тржишта за пољопривредне производе.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Планиране мере за период 2014-2018 године треба да резултирају успостављањем система за организацију заједничког тржишта за пољопривредне производе у складу са регулативама ЕУ, а које ће омогућити примену прописа ЕУ даном приступања и у појединим сегментима примену постојећих правила и пре чланства у ЕУ.

- Обуке запослених који ће радити на пословима израде и имплементације прописа;
- Доношење Закона о организацији заједничког тржишта пољопривредних производа;
- Израда подзаконских аката за област организације заједничког тржишта.

2016. година

- Правилник о механизмима за издавање увозних/извозних дозвола са обрасцима (други квартал 2016. године);

2017. година

- Правилник о механизмима за издавање увозних/извозних дозвола за житарице и пиринач (први квартал 2017. године);
- Правилник о квалитету и другим захтевима за јестива биљна уља, масти и њихове мешавине намењене за исхрану људи, као и метода анализе за одређивање удела ерука киселина у уљима и мастима као и храни којој су додата масти уља а који служе исхрани уља (други квартал 2017. године);
- Правилник о механизмима и увођењу издавања увозних/извозних дозвола за увоз/извоз шећера из трећих земаља (други квартал 2017. године).

2018. година

- Правилник о механизмима сертификације хмеља и производа од хмеља (први квартал 2018. године);
- Правилник о успостављању механизма за регистрацију уговора и достављању података који се односе на хмељ (други квартал 2018. године);
- Правилник о утврђивању правила у вези достављања информација о праћењу тржишног кретања у сектору дувану (први квартал 2018. године);
- Правилник о утврђивању детаљних правила за признавање секторских организација и споразума у сектору дувана (трећи квартал 2018. године).

- Правилник о успостављању механизма за увоз хмеља из трећих земаља (трећи квартал 2018. године);
- Правилник о признавању произвођачких група за хмељ (четврти квартал 2018. године);
- Јачање административних и кадровских капацитета у постојећој организационој структури министарства.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Уредба (ЕУ) 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању ван снаге уредби Савета (ЕЕЗ) бр. 922/72, (ЕЕЗ) бр. 234/79, (ЕЗ) бр. 1037/2001 и (ЕЗ) бр. 1234/2007.

Уредба Комисије (ЕЗ) 376/2008 од 23. априла 2008. којом се прописује заједничка детаљна правила за примену система увозних и извозних дозвола и потврда о претходном утврђивању за пољопривредне производе.

Уредба Комисије (ЕЗ) 1342/2003 од 28. јула 2003. која прописује посебна детаљна правила за примену система увозних и извозних дозвола за житарице и пиринач.

Уредба Комисије (ЕЗ) 1295/2008 од 18. децембра 2008. за увоз хмеља из трећих земаља;
Уредба Комисије (ЕЗ) 1850/2006 од 14. децембра 2006. која прописује детаљна правила за сертификацију хмеља и производа од хмеља;

Уредба Комисије (ЕЗ) 1557/2006 од 18. октобра 2006. која прописује детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЦ) бр. 1952/2005 у погледу регистрације уговора и достављања података о хмељу.

Уредба Савета ЕЕЗ 76/621/ЕЕС од 20. јула 1976. о утврђивању максималног нивоа ерука киселина у уљима и мастима намењеним као таквима исхрани људи као и у храни која садржи додата уља или масти.

Уредба Европске Комисије 80/891/ЕЕС од 25. јула 1980. о методи анализе Заједнице за одређивање удела ерука киселина у уљима и мастима намењеним као таквим за исхрану људи као и у храни која садржи додата уља или масти.

Уредба Комисије (ЕЗ) 2095/2005 од 20. децембра 2005. која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр 2075/92 у погледу достављања информација о дувану.

Уредба Комисије (ЕЗ) 709/2008 од 24. јула 2008. која прописује детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЦ) бр. 1234/2007, када је реч о секторским организацијама и споразумима у сектору дувана.

Уредба Комисије (ЕЗ) 951/2006 од 30. јуна 2006. године којом се утврђују подробна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 318/2006 у погледу трговине са трећим земљама у сектору шећера.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност законодавства у области житарица, пиринча, уљарица, шећера, дувана и хмеља.

Административни капацитети

Јачање постојећих административних капацитета у Сектору за пољопривредну политику, Одсека за биљну производњу и прераду биљних производа, Групе за ратарство и успостављање нове организационе јединице која би обрађивала податке и генерисала извештаје у области житарица, пиринча, уљарица, шећера, дувана и хмеља.

Јачање постојећих административних капацитета у Сектору за пољопривредну политику – Одсеку за биљну производњу и прераду биљних производа, која би обрађивала податке и генерисала извештаје потребне по основу Уредбе 1308/2013 као о и горе наведених уредби везаних за уређење тржишта по секторима житарица, пиринча, уљарица, шећера, хмеља, дувана.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
Сектор за пољопривредну политику- Одсек за биљну производњу и прераду биљних производа– Група за ратарство	4 стално запослена	4	У Министарству финансија-Управи за дуван, раде се евиденције произвођача и обрађивача дувана по сваком уговору

За ефикасно уређење унутрашњег тржишта неопходно је јачење административних и кадровских капацитета Групе за ратарство, као и обука постојећих и будућих особа укључених у систем према захтевима ЕК за три новозапослена.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

- Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке.
- Помоћ при изради је планирана преко Twinning пројекта (уређење тржишта уља и маслиновог уља) пројекта “Support for Establishing EU Standards and Regulation of Market and Relevant Methods of Analysis for Oil and Olive Oil”.
- За уређење тржишта дувана помоћ је планирана преко Twinning пројекта „*Regulation of Market in Row Tobacco*”
- Помоћ при изради Закона о унутрашњем уређењу тржишта је планирана преко PLAC пројекта.

3.11.3.11. Вино и ароматизовани вински производи

Преглед стања

Сектор виноградарства и винарства Републике Србије је у одређеној мери усклађен са законодавством ЕУ, али је неопходно испунити још бројне ЕУ захтеве, пре свега оне који се односе на имплементацију.

У 2013. години је почела примена Правилника о условима за признавање, поступку признавања ознака за мирна вина и нека специјална вина са географским пореклом, као и о начину производње и обележавања мирних вина и неких специјалних вина са географским пореклом („Службени гласник РС”, број 121/12) и Правилника о начину паковања, декларисања и обележавања мирног вина, неких специјалних вина и других производа у производњи и промету („Службени гласник РС”, број 38/12), који су у сагласности са Уредбом Комисије (ЕЦ) бр. 607/2009 од 14 јула 2009. У складу са тим, обезбеђена је могућност регистрације/заштите ознака географског порекла за вина по новом систему који је усаглашеним са ЕУ системом. Поред овога, декларисање домаћих и страних вина на српском тржишту је усклађено са ЕУ захтевима, а уведена је процедура доделе контролних бројева за вина, како би се обезбедили правни инструменти за спровођење Споразума о стабилизацији и придруживању, Протокола 2.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Планиране мере за период 2014-2018 године ће обезбедити потпуну хармонизацију домаћих прописа са ЕУ прописима, као и стварање институцијалних и других основа за спровођење захтева који проистичу из ЕУ прописа.

2014. година

I Законодавни део:

- 1) Правилник о енолошким поступцима и енолошким средствима за производњу вина и других производа
- Планиран период усвајања: IV квартал
- 2) Правилник о рејонизацији виноградарских географских производних подручја
- Планиран период усвајања: IV квартал
- 3) Правилник о параметрима и методама за анализу и утврђивање квалитета шире, вина и других производа
- Планиран период усвајања: IV квартал

II Институционални део:

- 1) Расписивање јавног позива и овлашћивање правних лица за контролу производње вина са географским пореклом у циљу припреме за будућа сертификациона тела за годишњу верификацију
- Планиран период реализације: III квартал
- 2) Успостављање базе податка (софтвера) за виноградарски део Виноградарско-винарског регистра и обезбеђивање пратеће опреме
- Почетак израде: IV квартал – реализација у II кварталу 2015. године
- 3) Успостављање базе податка (софтвера) за винарски део Виноградарско-винарског регистра и праћење тржишта и обезбеђивање пратеће опреме, као и обезбеђивање услова за техничко повезивање са електронским системом за праћење кретања производа од грожђа и вина
- Почетак израде: IV квартал – реализација (завршетак) у III кварталу 2015. године
- 4) Успостављање базе податка (софтвера) за винаријску евиденцију и обезбеђивање пратеће опреме
- IV квартал – реализација (завршетак) у III кварталу 2015. године

2015. година

I Законодавни део:

- 1) **Закон о вину и другим производима од грожђа и вина**
- Планиран период усвајања: I квартал
- 2) Правилник о винаријској евиденцији
- Планиран период усвајања: II квартал
- 3) Правилник о условима промета и транспорта грожђа, вина и других производа и документацији која прати производе од грожђа и вина
- Планиран период усвајања: II квартал
- 4) Правилник о поступцима и методама сензорног оцењивања вина и начину обуке и провере стручне оспособљености сензорних оцењивача
- Планиран период усвајања: III квартал

II Институционални део:

- 1) 1. Аплицирање / почетак имплементације IPA твининг пројекта / техничког опремања „*Capacity Building and Technical Support for the Strengthening of Viticulture and Wine Production Sector*“
- Планиран период почетка имплементације пројекта: IV квартал
- 2) Поверавање послова за Виноградарско-винарски регистар и праћење и анализу тржишта вина и других производа од грожђа и вина
- Планиран период реализације: I квартал
- 3) Поверавање послова везаних за доделу контролних бројева и праћење декларисања вина
- Планиран период реализације: I квартал
- 4) Овлашћивање послова везаних за анализу сорти и подлога винове лозе и успостављање огледних/производних/едукативних центара
- Планиран период реализације: II квартал

- 5) Израда студија за елаборате (спецификације производа) за неколико будућих ознака географског порекла
- Планиран период реализације: Завршетак III квартала

2016. година

I Законодавни део:

- 1) Правилник о ароматизованим винским производима
- Планиран период усвајања: II квартал

II Институционални део:

- 1) Обезбеђивање предуслова и успостављање изотопског испитивања
- Планиран период реализације: IV квартал
2) Почетак припреме података за израду биланса вина
- Планиран период реализације: IV квартал
3) Успостављање система клонске селекције сорти винове лозе
- Планиран период реализације: I квартал

2017. година

I Законодавни део:

- 1) Израда националног програма за финансирање виноградарско-винског сектора
- Планиран период усвајања: III квартал

II Институционални део:

- 1) Успостављање услова за почетак изотопског испитивања
- Планиран период реализације: IV квартал
2) Почетак израде биланса вина
- Планиран период реализације: IV квартал

2018. година

I Законодавни део:

- 1) Доношење правилника о осталим производима од грозђа и вина
- Планиран период усвајања: II квартал

II Институционални део:

- 1) Успостављање банке података изотопских испитивања
- Планиран период реализације: IV квартал
2) Успостављање произвођачких организација у сектору виноградарства и винарства
- Планиран период реализације: IV квартал
3) Коришћење електронског система за праћење кретања производа од грозђа и вина – EMSC
- Планиран период реализације: до уласка у ЕУ

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

CELEX 32009R0436; Уредба Комисије (ЕК) 436/2009 од 26. маја 2009. која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕК) број 479/2008 у погледу Виноградарског регистра, обавезних декларација и прикупљања информација за праћење тржишта вина, пратећих докумената пошиљки винских производа и вођења регистра у винском сектору (OJ L 128, 27.5.2009, p. 15).

CELEX 32008R0555; Уредба Комисије (ЕК) 555/2008 од 27. јуна 2008. прописује детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕК) број 479/2008 о заједничкој организацији тржишта вина у погледу програма подршке, трговине са трећим земљама, производног потенцијала и контроле у винском сектору (OJ L 170, 30.6.2008, p. 1).

CELEX 32009R0606; Уредба Комисије (ЕК) 606/2009 од 10. јула 2009. прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕК) број 479/2008 у погледу категорија производа од грозђа, енолошких пракси, и примењивих забрана (OJ L 193, 24.7.2009, p. 1).

CELEX 32009R0607; Уредба Комисије (ЕК) 607/2009 прописује детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕК) број 479/2008 у погледу заштићених ознака географског порекла, традиционалних појмова, обележавања и презентације одређених производа у винском сектору(OJ L 193, 24.7.2009, р. 60).

CELEX 32013R1308; Уредба (ЕУ) 1308/2013 Европског Парламента и Савета, од 17. децембра 2013. успоставља заједничку организацију тржишта пољопривредних производа и укида Уредбе Савета (ЕЕК) број 992/72, (ЕЕК) број 234/79, (ЕК) број 1037/2001 и (ЕК) број 1234/2007.

CELEX 32014R0251; Уредба (ЕУ) 251/2014 Европског Парламента и Савета, од 26. Фебруара 2014. о дефинисању, опису, презентацији, обележавању и заштити географског порекла ароматизованих вина, и којом се укида Уредба Европског савета (ЕЕК) број 1601/91.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

Усвајање Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа ће бити предуслов за припрему и доношење Националног програма за финансирање виноградарско-винарског сектора, као и одређених подзаконских аката из области виноградарства и винарства.

Израда базе податка (софтвера) за виноградарски део Виноградарско-винарског регистра, базе податка (софтвера) за винарски део Виноградарско-винарског регистра и праћење тржишта и техничко повезивање са електронским системом за праћење кретања производа од грозђа и вина, базе података (софтвера) за Винаријску евиденцију и обезбеђивање пратеће опреме и лабораторијске опреме за изотопска и друга испитивања, као и израда студија (елабората) за поједине ознаке географског порекла захтева спровођење јавних набавки у складу са Законом о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 124/12).

Достизање захтева из Уредбе Комисије (ЕК) 555/2008 (Уредбе Комисије (ЕК) 314/2012) по питању обезбеђивања услова за повезивање са електронским системом за праћење кретања производа од грозђа и вина, неопходно је прво успостављање електронског система за праћење кретања производа од грозђа и вина (*Excise Movement and Control System – EMCS*) од стране Министарства финансија и Управе царина.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
Сектор за пољопривредну политику – Група за виноградарство и винарство	- 2 стално запослена, - 1 запослен по основу уговора о привремено повременим пословима, (1 радно место није попуњено).	- 2 стално запослена - 1 запослен по основу уговора о привремено повременим пословима	- Део стручних послова везаних за Виноградски регистар су поверени Стручној организацији за Виноградски регистар Центру за виноградарство и винарство из Ниша, а управне послове обавља Министарство пољопривреде и заштите животне средине. - Део стручних послова везаних за географско порекло су поверени Контролној организацији Пољопривредном факултету из Земунa, а управне послове обавља Министарство пољопривреде и заштите животне средине.

2014. година

У циљу испуњавања акционог плана, као и припреме за испуњење услова који се тичу финансирања виноградарско-винарског сектора, неопходно је хитно повећање броја запослених (за најмање 5 запослених) у Стручној организацији за Виноградарски регистар који ће бити ангажовани на пословима везаним за Виноградарски регистар и пратећим и помоћним пословима.

У циљу испуњавања акционог плана, односно имплементације подзаконских аката у вези Виноградарског и Винарског регистра, неопходно је запослити најмање једну особу у Министарству пољопривреде и заштите животне средине (Група за виноградарство и винарство) која ће обављати ове послове и на тај начин испуњавати ЕУ захтеве.

У циљу испуњавања акционог плана, односно имплементације Споразума о стабилизацији и придруживању, Протокола 2, као и подзаконских аката у вези система доделе маркица квалитета и порекла, вођења евиденција (регистара), као и система доделе контролних бројева за декларације за домаћа и страна вина, неопходно је хитно ангажовање најмање 2 сарадника који ће обављати ове послове до момента поверавања ових послова другој организацији чиме ће бити испуњени захтеви који проистичу из законодавства ЕУ и ССП.

2015. година

У циљу испуњавања акционог плана, односно припрема документације (уговора, решења, упутстава и др.) за организације и лабораторије које раде овлашћене послове, као и у циљу праћења реализације обављања овлашћених послова и организовања обука и контроли спровођења Споразум о стабилизацији и придруживању, Протокола 2 неопходно је запослење најмање једне особе у Министарству пољопривреде и заштите животне средине (Група за виноградарство и винарство) која ће обављати ове послове везане за ЕУ обавезе.

2016. година

У циљу испуњавања акционог плана у делу израде биланса вина, неопходно је обезбедити стручни кадар за ове намене (најмање један запослени) у Министарству пољопривреде и заштите животне средине (Група за виноградарство и винарство) или у овлашћеној организацији (уколико се одређено правно лице овласти за ове послове).

Због проширења надлежности и регулисања области ароматизованих винских производа, неопходно је запошљавање једне особе која би се бавила овим производима (ароматизованим винима, производима на бази ароматизованих вина и коктелима од ароматизованих винских производа).

2017. година

Неопходно је обезбедити стручни кадар за изотопска испитивања у овлашћеним државним лабораторијама.

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ССП

Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и Републике Србије – Поглавље II Пољопривреда и рибарство, члан 28, Протоколом 2 о узајамним преференцијалним концесијама за одређена вина, узајамном признавању, заштити и контроли ознака вина, алкохолних пића и ароматизованих вина, Анексом II Протокола 2 – Споразум између Европске заједнице и Србије о узајамном признавању, заштити и контроли имена вина, алкохолних пића и ароматизованих вина су дефинисане ознаке за вина са географским пореклом (ознаке географског порекла и традиционални називи) из Европске уније и из Републике Србије.

Чланом 1. Анекса II Протокола, Република Србија се обавезала да ће на својој територији признати, заштитити и контролисати ЕУ ознаке географског порекла које се налазе у Додатку 1, део А, Анекса II и да ће предузети све опште и посебне мере које су неопходне да се обезбеди испуњавање обавеза и постизање циљева везаних за заштиту ЕУ ознака географског порекла на територији Републике Србије.

У складу са наведеним обавезама, на основу Закона о вину („Службени гласник РС”, бр. 41/09 и 93/12) и Правилником о начину паковања, декларисања и обележавања мирног вина, неких специјалних вина и других производа у производњи и промету („Службени гласник РС”,

број 38/12) успостављен је систем доделе контролних бројева за све декларације вина која су у промету, при чему се не одобравају сви недозвољени изрази у вези ЕУ ознаке географског порекла, односно традиционалних назива.

Пројекти – актуелна и планирана инострана развојна помоћ

- 1) Коришћење ТАИЕХ инструмената помоћи;
- 2) Фонд двоструке намене (Гранша б):
 - Успостављање базе податка (софтвера) за виноградарски део Виноградарско-винарског регистра и обезбеђивање пратеће опреме,
 - Успостављање базе податка (софтвера) за винарски део Виноградарско-винарског регистра и праћење тржишта и обезбеђивање пратеће опреме, као и обезбеђивање услова за техничко повезивање са електронским системом за праћење кретања производа од грозђа и вина,
 - Успостављање базе податка (софтвера) за винаријску евиденцију и обезбеђивање пратеће опреме,
 - Израда студија за елаборате (спецификације производа) за неколико будућих ознака географског порекла;
- 3) У оквиру ИПА Министарство пољопривреде и заштите животне средине припрема твининг пројекат / пројекат за техничко опремање „*Capacity Building and Technical Support for the Strengthening of Viticulture and Wine Production Sector*“. У оквиру овог пројекта, компоненте/активности за твининг уговор би биле: произвођачке организације, изотопска испитивања – енолошке лабораторије, преваре – енолошки поступци и средства, биланс вина, производни огледи за испитивање сорти и клонска селекција, коришћење електронског система за праћење кретања производа од грозђа и вина и национални програм за финансирање винског сектора. Уговор који би обухватио техничко опремање би био у вези: лабораторија за изотопско испитивање и успостављање огледних / производних / едукативних центара, као и у вези опремања Министарства и организација које раде овлашћене послове.

3.11.3.12. Јака алкохолна пића

Преглед стања

У законодавству Републике Србије област јаких алкохолних пића регулисана је следећим прописима:

Закони:

- 1) Закон о ракији и другим алкохолним пићима („Службени гласник РС”, број 41/09)
- 2) Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, број 10/13)

Правилници:

- 1) Правилник о категоријама, квалитету и декларисању ракија и других алкохолних пића („Службени гласник РС”, број 73/10)
- 2) Правилник о условима у погледу објеката, просторија, одговарајуће опреме и уређаја које мора да испуњава произвођач ракије и других алкохолних пића („Службени гласник РС”, број 61/11)
- 3) Правилник о садржини и начину вођења регистра произвођача ракије и других алкохолних пића („Службени гласник РС”, број 25/11)
- 4) Правилник о методама узимања узорака и вршења хемијских и физичких анализа алкохолних пића („Службени лист СФРЈ”, број 70/87);
- 5) Правилник о подстицајима програмима за инвестиције у пољопривреди за унапређење конкурентности и достизање стандарда квалитета кроз подршку унапређења квалитета вина и ракије („Службени гласник РС”, број 48/13).

Планиране мере за период 2014 – 2018

Планиране мере за период 2014-2018 године треба да резултирају успостављањем система за организацију сектора јаких алкохолних пића у складу са регулативама ЕУ, а које ће омо-

гућити примену прописа ЕУ, даном приступања и у појединим сегментима примену постојећих правила и пре чланства у ЕУ.

Преглед приоритета за период 2014 - 2018 у погледу усклађивања законодавства

Израда подзаконских аката за област јаких алкохолних пића

Важећи национални прописи којим је регулисан сектор јаких алкохолних пића у Републици Србији је Закон о ракији и другим алкохолним пићима и пратећи правилници у сектору алкохолних пића који су делимично усклађени са кључним прописима којим је ова област регулисана у ЕУ.

У овом периоду очекује се доношење новог Закона о јаким алкохолним пићима, након чега следи израда подзаконских аката (правилника).

Доношењем новог Закона о јаким алкохолним пићима, нискоалкохолна пића неће бити дефинисана, јер нискоалкохолна пића нису предмет Уредбе (ЕУ) 110/2008 која је основ за усклађивање и доношење Закона о јаким алкохолним пићима.

Усвајањем Закон о јаким алкохолним пићима обезбедиће се правни основ за доношење подзаконских аката из области организације сектора јаких алкохолних пића. Завршетак израде нацрта овог закона планиран је за трећи квартал 2014. године, а усвајање за четврти квартал 2014. године, након чега се може очекивати израда подзаконских аката у сектору јаких алкохолних пића.

Правилници:

- 1) Правилник о категоријама, квалитету и декларисању јаких алкохолних пића
 - Планиран период усвајања: III квартал 2015
- 2) Правилник о упису, садржини и начину вођења регистра произвођача јаких алкохолних пића
 - Планиран период усвајања: III квартал 2016
- 3) Правилник о садржини и начину вођења подрумарске евиденције, начину обележавања судова као и о начину и условима старења јаких алкохолних пића
 - Планиран период усвајања: IV квартал 2016
- 4) Правилник о условима и начину производње, квалитету и означавању јаких алкохолних пића са географском ознаком и садржини техничког фајла за заштиту географских ознака јаких алкохолних пића
 - Планиран период усвајања: III квартал 2017
- 5) Правилник о условима које мора да испуњава акредитована лабораторија у погледу техничке опремљености и професионалне оспособљености, референтне методе за физичко-хемијске анализе јаких алкохолних пића, као и начин сензорног испитивања квалитета
 - Планиран период усвајања: I квартал 2018

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Уредба (ЕЗ) 110/2008 Европског парламента и Савета од 15. јануара 2008. Године о дефиницији, опису, представљању, декларисању и заштити географских обележја јаких алкохолних пића, на основу које престаје да важи Уредба Савета (ЕЕЗ) број 1576/89.

Уредба (ЕЗ) 716/2013. Европског парламента и Савета од 25. јула 2013. године, о утврђивању правила за примјену Уредбе (ЕЗ) бр. 110/2008 Европског парламента и Савета о дефиницији, описивању, презентирању, означавању и заштити географских ознака јаких алкохолних пића.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Закон и подзаконски акти из области јаких алкохолних пића ће се у потпуности ускладити са законодавством ЕУ.

Јачање административних и кадровских капацитета у постојећој организационој структури министарства и обуке запослених који ће радити на пословима израде и имплементације прописа

Због повећања обима посла везаног за ЕУ интеграције и доношења новог Закона о јаким алкохолним пићима, као и осталих подзаконских аката, неопходно је запослити једну особу на радно место за алкохолна пића. Постоји радно место у важећој систематизацији али није попуњено у Групи за воћарство, повртарство и алкохолна пића.

Такође, потребно је у каснијем периоду запослити или ангажовати још једног сарадника/волонтера који ће се бавити пословима везаним за Регистар произвођача јаких алкохолних пића, Регистар географских ознака јаких алкохолних пића, Подрумарску евиденцију и старење јаких алкохолних пића, као и комплетну географску ознаку јаких алкохолних пића. Ови ће бити додатни послови, након доношења и усклађивања свих прописа, тако да ће од 2017. године постојати потреба за још једним радним местом у сектору алкохолних пића.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за пољопривредну политику - Група за воћарство, повртарство и алкохолна пића;	- 1 стално запослен (систематизацијом предвиђено 3 радна места	1	

Тренутно у Групи за воћарство, повртарство и алкохолна пића ради једна особа као стално запослени која води сектор воћа и поврћа, алкохолна пића и сектор цвећарства.

Неопходно је примити једну особу на радно место које постоји по важећој систематизацији, како би једна особа била задужена за вођење комплетног сектора у чијој ће надлежности бити само јака алкохолна пића.

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ССП

У ССП-у, Протокол 2 су дефинисане географске ознаке за јака алкохолна пића које Република Србија планира да заштити.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

- Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке
- Помоћ при изради Регистра произвођача јаких алкохолних пића и подрумарску евиденцију и успостављање базе податка (софтвера) кроз **буџетска средства или кроз ЕУ фондове**

3.11.3.13. Кафа – екстракти кафе и екстракти цикорије

Преглед стања

У законодавству ЕУ не постоји пропис који дефинише квалитет сирове кафе и производа од кафе, на начин како је то дефинисано у домаћим прописима, већ је само прописан квалитет за екстракте кафе и екстракте цикорије. У законодавству Републике Србије, ова област регулисана је:

- Правилником о квалитету сирове кафе, производа од кафе, сурогата кафе и сродних производа („Службени гласник РС”, број 54/12), који је донет на основу Закона о безбедности хране („Службени гласник РС”, број 41/09), а који је већим делом усклађен са прописом ЕУ из ове области;

- Правилником о декларисању, означавању и рекламирању хране („Службени гласник РС”, бр. 85/13 и 101/13), којим су прописани општи захтеви за декларисање, означавање и рекламирање хране, па самим тим и за декларисање, означавање и рекламирање сирове кафе, производа од кафе и сурогата кафе.

Планиране мере за период 2014 – 2018

- 1) Правилник о екстрактима кафе и екстрактима цикорије
 - Планиран период усвајања: IV квартал 2017

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Уредба (ЕУ) 1308/2013 Европског парламента од 17. децембра 2013. године о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању изван снаге уредби (ЕЕЗ) бр. 922/72, (ЕЕЗ) бр. 234/79, (ЕЗ) бр. 1037/2001 и (ЕЗ) бр. 1234/2007, а затим:

Директива 1999/4/ЕС Европског парламента и Савета од 22. фебруара 1999. године о екстрактима кафе и екстрактима цикорије.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност са ЕУ прописом из ове области.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
Сектор за пољопривредну политику – Група за унапређење квалитета пољопривредно –прехранбених производа	- 3 стално запослена - 1 запослен на Уговору о привременим и повременим пословима	1	

Није потребно успостављање нових институција и радних тела, нити ангажовање нових кадрова.

3.11.3.14. Какао и производи од чоколаде

Преглед стања

У законодавству Републике Србије ова област регулисана је:

- Правилником о квалитету и другим захтевима за какао-производе, чоколадне производе, производе сличне чоколадним и крем-производе („Службени лист СЦГ”, број 1/05), којим су прописани захтеви за квалитет кака и чоколадних производа;
- Правилником о декларисању, означавању и рекламирању хране („Службени гласник РС”, бр. 85/13 и 101/13), којим су прописани општи захтеви за декларисање, означавање и рекламирање хране, па самим тим и за декларисање, означавање и рекламирање какаа и производа од чоколаде.

Правилником о квалитету и другим захтевима за какао-производе, чоколадне производе, производе сличне чоколадним и крем-производе, прописани су захтеви које у производњи и промету морају да испуњавају горе наведени производи, а који се односе на: категоризацију и назив производа, сензорска, физичка и хемијска својства и састав производа; врсту и количину сировина, додатака и других супстанци које се употребљавају у производњи, као и на додатне захтеве за декларисање и означавање производа.

Домаће законодавство је у овој области делимично усклађено са Директивом 2000/36/ЕС.

Планиране мере за период 2014 – 2018

- 1) 1. Правилник о какау и чоколадним производима
 - Планиран период усвајања: III квартал 2016

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Директива 2000/36/ ЕС Европског парламента и Већа од 23. јуна 2000. године о какау и чоколадним производима намењеним исхрани људи.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност са ЕУ прописом из ове области.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
Сектор за пољопривредну политику – Група за унапређење квалитета пољопривредно – прехранбених производа	- 3 стално запослена - 1 запослен на Уговору о привременим и повременим пословима	1	

Није потребно успостављање нових институција и радних тела, ангажовање кадрова

3.11.3.15. Воће и поврће

Преглед стања

У законодавству Републике Србије ова област регулисана је следећим прописима:

Закони:

- Закон о безбедности хране („Службени гласник ”, број 41/09);
- Закон о садном материјалу воћака винове лозе и хмеља („Службени гласник РС”, број 18/05);
- Закон о заштити права оплемењивања („Службени гласник РС”, бр. 41/09 и 88/11)
- Закон о здрављу биља („Службени гласник РС”, број 41/09).
- Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју (“Службени гласник РС”, број 10/13);

Правилници:

- 1) Правилник о квалитету воћа, поврћа и печурки („Службени лист СФРЈ”, бр. 29/79, 53/87, „Службени лист СЦГ”, бр. 13/03, 56/03, 04/04);
- 2) Правилник о техничким и другим захтевима за воће, поврће и њихове производе намењене за индустријску прераду („Службени гласник РС”, број 63/09);
- 3) Правилник о здравственом прегледу усева и објеката за производњу семена, расада и садног материјала и здравственом прегледу семена, расада и садног материјала („службени лист СРЈ”, бр. 66/99 и 13/02, („Службени лист СЦГ”, бр. 10/03 и 13/03 и „Службени гласник РС”, бр. 39/06, 59/06, 115/06, 119/07 и 107/08.);

- 4) Правилник о листама штетних организама и листама биља, биљних производа и прописаних објеката („Службени гласник РС”, бр. 7/10, 22/12);
- 5) Правилник о подстицајима програмима за инвестиције у пољопривреди за унапређење конкурентности и достизање стандарда квалитета кроз подршку подизања вишегодишњих производних засада воћака, винове лозе и хмеља („Службени гласник РС”, број 59/13);
- 6) Правилник о коришћењу подстицаја за производњу садног материјала, сертификацију и клонску селекцију („Службени гласник РС”, број 48/13).

Преглед приоритета за период 2014 - 2018 у погледу усклађивања законодавства

Планиране мере за период 2014-2018 године треба да резултирају успостављањем система за организацију сектора воћа и поврћа у складу са прописима ЕУ, а које ће омогућити примену прописа ЕУ даном приступања и у појединим сегментима примену постојећих правила и пре чланства у ЕУ.

Закон:

- 1) Закон о заједничком пољопривредном тржишту пољопривредних производа

Правилници:

- 1) Правилник о тржишним стандардима квалитета за свеже воће и поврће
 - Планиран период усвајања: IV квартал 2015
- 2) Правилник о признавању и регистрацији произвођачких организација и произвођачких група воћа и поврћа
 - Планиран период усвајања: I квартал 2017
- 3) Правилник о подршци развоја произвођачких организација и произвођачких група воћа и поврћа
 - Планиран период усвајања: IV квартал 2017
- 4) Правилник/упутство о инспекцијској контроли усклађености тржишних стандарда за воће и поврће
 - Планиран период усвајања: IV квартал 2017
- 5) Програм за спровођење Шеме школског воћа
 - Планиран период усвајања: II квартал 2018.

Доношење Правилника о тржишним стандардима квалитета за свеже воће и поврће - Основ за доношење овог Правилника је члан 55. Закона о безбедности хране. У овом Закону није дефинисано која је инспекцијска служба надлежна за контролу тржишних стандарда за промет воћа и поврћа (при увозу, извозу и унутрашњем тржишту). Измена Закона о безбедности хране планирана је до краја 2014. године, након чега се у IV кварталу 2015. години може наставити са израдом Правилника о тржишним стандардима за воће и поврће.

Доношење Правилника о признавању произвођачких организација и произвођачких група за воће и поврће и Правилник о подршци развоја произвођачких организација и произвођачких група за воће и поврће. Основ за доношење ових правилника биће Закон о уређењу тржишта пољопривредних производа.

Потребно да се додатно успоставе механизми инспекцијске контроле усклађености квалитета и да се развије систем анализе ризика.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Уредба (ЕУ) 1308/2013 Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013. о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању ван снаге уредби Савета (ЕЕЗ) 922/72, (ЕЕЗ) 234/79, (ЕЗ) 1037/2001 и (ЕЗ) 1234/2007

Уредба (ЕУ) 543/2011 Европског парламента од 7. јуна 2011. године о утврђивању детаљних правила за сектор воћа и поврћа и прерађевина од воћа и поврћа и стављању ван снаге Уредбе (ЕЗ) 1234/2007, Уредбе Комисије (ЕЗ) 1580/2007, Уредбе Комисије (ЕЗ) 2200/96, и 2201/96 и Уредбе Комисије(ЕЗ) 1182/2007.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Подзаконски акти из области воћа и поврћа ће се у потпуности ускладити са законодавством ЕУ.

Јачање административних кадровских капацитета и у постојећој организационој структури министарства и обука запослених који ће радити на пословима израде и имплементације прописа

Због повећања обима посла везаног за ЕУ интеграције и доношења подзаконских аката, неопходно је примити једну особу на радно место за повртарске културе и вођење Регистра произвођачких организација и произвођачких група воћа и поврћа у Групи за воћарство, повртарство и алкохолна пића. Постојећи стално запослени води комплетан сектор воћарства.

Усвајањем Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа обезбедиће се правни основ за доношење подзаконских аката из области организације заједничког тржишта за пољопривредне производе. Завршетак израде нацрта овог закона планиран је за четврти квартал 2015. године, а усвајање почетком 2016. године, након чега се може очекивати израда подзаконских аката из области организације заједничког тржишта за пољопривредне производе.

Административни капацитети

Тренутно у Групи за воћарство, повртарство и алкохолна пића ради једна стално запослена особа која води сектор воћа, поврћа, алкохолна пића и сектор цвећарства.

Неопходно је повећање броја запослених за једно радно место у Групи за воћарство, повртарство и алкохолна пића. Један службеник био би задужен за сектор воћарства, а један за повртарске културе и вођење Регистра произвођачких организација и произвођачких група воћа и поврћа.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за пољопривредну политику - Група за воћарство, повртарство и алкохолна пића;	- 1 стално запослен (систематизацијом предвиђено 3 радна места)	1	

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

- Коришћење **TAIEX** инструмента подршке
- Помоћ кроз **Twining Light** „Capacity Building for Establishing of Scheme of Fruits in the Schools and Fruit Standards”
- Помоћ при изради Регистра произвођача и трговаца воћа и поврћа успостављање базе податка (софтвера) кроз **буџетска средства или кроз ЕУ фондове**

3.11.3.16. Прерађевине од воћа и поврћа - сокови, џемови и мармелада

Преглед стања

У законодавству Републике Србије услови у погледу квалитета воћних сокова, џемова и мармелада прописани су:

- Правилником о квалитету воћних сокова, концентрисаних воћних сокова, воћних сокова у праху, воћних нектара и сродних производа („Сл. гласник РС”, бр. 27/2010, 67/2010, 70/2010 – испр., 44/2011 и 77/2011), а који је донет на основу Закона о безбедности хране („Службени гласник РС”, број 41/2009);

- Правилником о квалитету производа од воћа, поврћа и печурки и пектинских препарата („Службени лист СФРЈ”, бр. 1/79, 20/82, 39/89 – др. правилник, 74/90 и 46/91 – др. правилник „Службени лист СРЈ”, бр. 33/95 – др. правилник и 58/95 и „Службени лист СЦГ”, бр. 56/03 – др. правилник, 4/04 – др. правилник, 12/05 – др. правилник и 43/2013 – др. правилник); Општи захтеви за декларисање, означавање и рекламирање хране, па самим тим и воћних сокова, џемова и мармелада, прописани су Правилником о декларисању, означавању и рекламирању хране („Службени гласник РС”, бр. 85/13 и 101/13).
- Правилником о квалитету воћних сокова, концентрисаних воћних сокова, воћних сокова у праху, воћних нектара и сродних производа прописани су захтеви у погледу квалитета, који морају бити испуњени приликом производње и стављања у промет воћних сокова, концентрисаних воћних сокова, воћних сокова у праху, воћних нектара и сродних производа, као и назив производа, врсте и количине сировина, додатака и других супстанци које се употребљавају у производњи производа, методе за испитивање квалитета производа и додатни захтеви за означавање производа. Правилник је делимично усклађен са директивама ЕУ: 2001/112/ЕС од 20. децембра 2001. године и 2009/106/ЕС од 14. августа 2009. године, али није усклађен са Директивом 2012/12/ЕУ.
- Правилником о квалитету производа од воћа, поврћа и печурки и пектинских препарата, прописани су минимални услови, које у погледу квалитета приликом производње и стављања у промет, морају да испуњавају сви производи од воћа, поврћа и печурки. У делу правилника који се односи на производе од воћа, прописани су захтеви квалитета за: џем, мармеладу, пекмез и воћни желе. Наведени Правилник није усклађен са ЕУ прописом из ове области.

Планиране мере за период 2014 – 2018

- 1) Правилник о квалитету воћних џемова, желеа, мармеладе, заслађеног кестен пиреа и сродних производа
 - Планиран период усвајања: IV квартал 2015
- 2) Правилник о измени правилника о квалитету воћних сокова, концентрисаних воћних сокова, воћних нектара, воћних сокова у праху и сродних производа
 - Планиран период усвајања: I квартал 2016

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Директива Савета 2001/113/ЕЗ од 20. децембра 2001. године о воћним џемовима, желема и мармеладама те заслађеном кестен пиреу, намењеним исхрани људи.

Директива 2012/12/ЕУ Европског Парламента и Савета од 19. априла 2012 о изменама Директиве Савета 2001/112/ЕС о воћним соковима и одређеним сличним производима намењеним исхрани људи

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпуна усклађеност са ЕУ прописом.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за пољопривредну политику – Група за унапређење квалитета пољопривредно – прехранбених производа	- 3 стално запослена - 1 запослен на Уговору о привременим и пов-	3	

	ременим пословима		
--	-------------------	--	--

Није потребно успостављање нових институција и радних тела, ангажовање кадрова.

3.11.3.17. Маслиново уље

Преглед стања

У законодавству Републике Србије област маслиновог уља регулисана је следећим прописима:

Правилник о квалитету и другим захтевима за јестиво маслиново уље и јестиво уље комина маслина („Службени лист СРЈ“, број 54/99)

Правилник о декларисању, означавању и рекламирање хране („Службени лист СРЈ“, бр. 85/13, 101/13)

Планиране мере за период 2014 – 2018

Планиране мере за период 2014-2018 године треба да резултирају успостављањем система за организацију заједничког тржишта за пољопривредне производе, а самим тим и сектора за маслиново уље, у складу са регулативама ЕУ, а које ће омогућити примену прописа ЕУ даном приступања и у појединим сегментима примену постојећих правила и пре чланства у ЕУ.

Преглед приоритета за период 2014 - 2018 у погледу усклађивања законодавства

Израда закона и подзаконских аката за област организације заједничког тржишта

У законодавству Републике Србије не постоји законодавни оквир којим се уређује област организације заједничког тржишта за пољопривредне производе. У циљу усклађивања законодавства из ове области са законодавством ЕУ, МПЗЖС је 2014. године поднело захтеве за ТАИЕХ из ове области, а за израду Закона о унутрашњем уређењу тржишта пољопривредних производа, помоћ је планирана преко PLAC пројекта.

Усвајањем Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа обезбедиће се правни основ за доношење подзаконских аката из области организације заједничког тржишта за пољопривредне производе.

Закон:

Закон о заједничком пољопривредном тржишту пољопривредних производа

Подзаконски акт:

Правилник о квалитету, карактеристикама, тржишним стандардима и методама анализе за маслиново уље (четврти квартал 2017. године)

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Уредба (ЕК) 29/2012 Европског парламента и Савета од 13. јануара 2012. године о тржишним стандардима за маслиново уље.

Уредба Комисије (ЕУ) 2568/1991 од 11. јула 1991. године о карактеристикама маслиновог уља и уља коmine маслина, као и о одговарајућим методама анализе.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Подзаконски акти за област маслиновог уља ће се у потпуности ускладити са законодавством ЕУ.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за пољопривредну политику – Група за ратарство –	- 4 стално запослена	4	

Није потребно успостављање нових институција и радних тела, ангажовање кадрова.

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Помоћ при изради је планирана преко *Twining* пројекта (уређење тржишта уља и маслиновог уља) пројекта “*Support for Establishing EU Standards and Regulation of Market and Relevant Methods of Analysis for Oil and Olive Oil*”.

3.11.3.18. Цветаство и украсно биље

Преглед стања

У законодавству Републике Србије област цветаства и украсног биља регулисана је следећим прописима:

Закони:

- 1) Закон о семену („Службени гласник РС”, бр. 45/05 и 30/10);
- 2) Закон о семену и садном материјалу („Службени гласник РС”, број 54/93) – Наведени закон је стављен ван снаге доношењем нових прописа, изузев одредаба у делу којим се уређују услови, начин и поступак производње ружа;
- 3) Закон о заштити права оплемењивања („Службени гласник РС”, бр. 41/09 и 88/11);
- 4) Закон о здрављу биља („Службени гласник РС”, број 41/09).

Правилници:

- 1) Правилник о квалитету семена пољопривредног биља („Службени лист СФРЈ”, бр. 47/87, 60/87, 55/88 и 81/89, „Службени лист СРЈ”, бр. 16/92, 8/93, 21/93, 30/94, 43/96, 10/98, 15/01 и 58/02 и „Службени гласник РС”, бр. 23/09, 64/10, 72/10 и 34/13);
- 2) Правилник о контроли производње садног материјала пољопривредног биља („Службени гласник РС”, број 29/94).
- 3) Правилник о здравственом прегледу усева и објеката за производњу семена, расада и садног материјала и здравственом прегледу семена, расада и садног материјала („службени лист СРЈ”, бр. 66/99 и 13/2002, „Службени лист СЦГ”, бр. 10/03 и 13/03 и „Службени гласник РС”, бр. 39/06, 59/06, 115/06, 119/07 и 107/08);
- 4) Правилник о листама штетних организама и листама биља, биљних производа и прописа објеката („Службени гласник РС”, бр. 7/10 и 22/12).

Планиране мере за период 2014 – 2018

Планиране мере за период 2014-2018 године треба да резултирају успостављањем система за организацију заједничког тржишта за пољопривредне производе, а самим тим и сектора за цвеће и украсно биље, у складу са регулативама ЕУ, а које ће омогућити примену прописа ЕУ даном приступања и у појединим сегментима примену постојећих правила и пре чланства у ЕУ.

Преглед приоритета за период 2014 - 2018 у погледу усклађивања законодавства

Израда закона и подзаконских аката за област организације заједничког тржишта

У законодавству Републике Србије не постоји законодавни оквир којим се уређује област организације заједничког тржишта за пољопривредне производе. У циљу усклађивања законодавства из ове области са законодавством ЕУ, МПЗЖС је 2014. године поднело захтеве за ТАИЕХ из ове области, а за израду Закона о унутрашњем уређењу тржишта пољопривредних производа, помоћ је планирана преко PLAC пројекта.

Усвајањем Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа обезбедиће се правни основ за доношење подзаконских аката из области организације заједничког тржишта за пољопривредне производе.

Закон:

- 1) Закон о заједничком пољопривредном тржишту пољопривредних производа

Правилници:

- 1) Правилник о упису у Регистар произвођача цвећа и украсног биља
- Планиран период усвајања: III квартал 2017

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Уредба (ЕУ) 1308/2013 европског парламента и већа од 17. децембра 2013. о успостављању заједничке организације тржишта пољопривредних производа и стављању ван снаге уредби Савета (ЕЕЗ) бр. 922/72, (ЕЕЗ) бр. 234/79, (ЕЗ) бр. 1037/2001 и (ЕЗ) бр. 1234/2007.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Подзаконски акти за област цвећарства и украсног биља ће се у потпуности ускладити са законодавством ЕУ.

Административни капацитети

Јачање административних и кадровских капацитета у постојећој организационој структури министарства и обуке запослених који ће радити на пословима израде и имплементације прописа

Неопходно је новом систематизацијом радних места предвидети радно место у области цвећарства и украсног биља.

Јачање постојећих административних и кадровских капацитета у Одсеку за биљну производњу и прераду биљних производа - Група за воћарство, повртарство и алкохолна пића.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за пољопривредну политику - Група за воћарство, повртарство и алкохолна пића;	- 1 стално запослен (систематизацијом предвиђено 3 радна места)	1	

Због повећања обима посла неопходно је запослити једну особу у Групи за воћарство, повртарство и алкохолна пића, на радно место за дефинисање и уређење сектора цвећарства и украсног биља.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

- -Коришћење ТАИЕХ инструмента подршке
- -Помоћ при изради Закона о унутрашњем уређењу тржишта је планирана преко PLAC пројекта

3.11.4. Политика квалитета

3.11.4.1. Политика квалитета пољопривредних и прехранбених производи

Преглед стања

Политике квалитета у Републици Србији подељена је на три области које су регулисане посебним прописима и то: политика квалитета пољопривредно-прехранбених производи, политика квалитета вина и политика квалитета алкохолних пића.

Законодавни оквир Републике Србије у области заштите географског порекла за пољопривредне и прехранбене производе:

- Закон о ознакама географског порекла („Службени гласник РС”, број 18/10);
- Правилник о условима, начину и поступку контроле квалитета и посебних својстава пољопривредних и прехранбених производи са ознакама географског порекла („Службени гласник РС”, број 73/10);
- Правилник о садржини захтева за регистравање ознака географског порекла и садржини захтева за признавање статуса овлашћеног корисника ознаке географског порекла („Службени гласник РС”, број 93/10);
- Правилник о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину контроле означавања пољопривредних и прехранбених производи са ознакама географског порекла („Службени гласник РС”, бр. 92/12 и 19/13).

Национално законодавство за ову област је делимично усклађено са законодавством ЕУ.

Област заштите географског порекла пољопривредних и прехранбених производи је дефинисана Законом о ознакама географског порекла („Службени гласник РС”, број 18/10). Закон о ознакама географског порекла (у даљем тексту: ЗОГП) има шире подручје примене у односу на Уредбу (ЕУ) бр. 1151/2012, 32012R1151, која се само односи на пољопривредне и прехранбене производе, док се ЗОГП односи поред пољопривредних и прехранбених производи да и на све природне и индустријске производе, производе домаће радиности и на услуге. МПЗЖС је донело Правилник о условима, начину и поступку контроле квалитета и посебних својстава пољопривредних и прехранбених производи са ознакама географског порекла („Службени гласник РС”, број 73/10) који прописује услове, начин и поступак контроле квалитета и посебних својстава пољопривредних и прехранбених производи са ознакама географског порекла. На основу овог правилника овлашћене су две контролне куће, док су две у поступку акредитације, које врше контролу процеса производње на основу одобреног Плана контроле од стране МПЗЖС, а који се мора израдити на основу елабората/спецификације производа. Такође, донет је Правилник о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину контроле означавања пољопривредних и прехранбених производи са ознакама географског порекла („Службени гласник РС”, број 92/12). Овај правилник прописује да пољопривредни и прехранбени производи са географским пореклом морају бити означени контролном маркицом и то свако појединачно оригинално паковање. Укупно има 27 производа са ознаком географског порекла, и четири производа који су у поступку регистрације. У наредном периоду потребно је ЗОГП потпуно ускладити са Уредбом (ЕУ) 1151/2012.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Хармонизацијом домаћег законодавства са законодавством ЕУ добијамо могућност заштите наших производи на нивоу ЕУ и на тај начин стварање конкуретније позиције наших произвођача како на домаћем тако и на ЕУ тржишту.

2014. година

- Измене и допуне Закона о ознакама географског порекла;

- Развој TSG схеме (*The Traditional Specialities Guaranteed scheme*) коришћењем TAIEХ; у циљу развоја правног оквира, као и обуке запослених.

2015. година

- Развој Регистра произвођача производа са ознакама географског порекла;
- Јачање система службених контрола у процесу производње и промету производа са ознакама географског порекла;
- Јачање административних капацитета (додатно ангажовање једног запосленог са високом стручном спремом) у постојећој организационој структури министарства.

2016. - 2017. година

У оквиру IPA II имплементација пројекта који је предложило МПЗЖС „Јачање капацитета за имплементацију и даљи развој законодавног оквира у области маркетинга, надзора, контроле производње и прераде и сертификације органских производа, политике квалитета и промоције пољопривредних производа“. Овај пројекат има за циљ обуку запослених, израду подзаконских аката и успостављање система заштите географског порекла за пољопривредне и прехранбене производе у складу са захтевима ЕУ.

- Правилник о условима, начину и поступку овлашћивања тела за оцењивање усаглашености
 - Планиран период усвајања: II квартал 2017.
- Правилник о условима, начину и поступку контроле квалитета и посебних својстава, као и о условима, начину и поступку службене контроле производње и промета пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла.
 - Планиран период усвајања: IV квартал 2017.

2018. година

- Правилник о условима и поступку за признавање, обнову и брисање статуса овлашћеног корисника ознаке географског порекла за пољопривредне и прехранбене производе, као и о садржини података који се уписују у Регистар овлашћених корисника ознаке географског порекла за пољопривредне и прехранбене производе.
 - Планиран период усвајања: II квартал 2018.
- Правилник о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину, условима и поступку означавања пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла.
 - Планиран период усвајања: IV квартал 2018.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Уредба (ЕУ) 1151/2012 Европског парламента и Савета од 21. новембра 2012. године о шемама квалитета за пољопривредне и прехранбене производе;

Прописи у вези са горе наведеним актом су:

Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) 664/2014 од 18. децембра 2013. о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1151/2012 Европског парламента и Савета с обзиром на утврђивање симбола Уније за заштићене ознаке имена порекла, заштићене географске ознаке и загарантоване традиционалне специјалитете и са обзиром на одређена правила о пореклу, одређена правила поступака и одређена додатна прелазна правила.

Уредба Комисије (ЕУ) 668/2014 од 13. јуна 2014. о утврђивању правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1151/2012 Европског парламента и Савета о системима за квалитет за пољопривредне и прехранбене производе.

Делегирана Уредба Комисије (ЕУ) 665/2014 од 11. марта 2014. о допуни Уредбе (ЕУ) бр. 1151/2012 Европског парламента и Савета у погледу услова употребе о необавезним ознакама квалитета „планински производ“.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Национално законодавство за ову област ће се у потпуности ускладити са ЕУ прописима.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за пољопривредну политику – Група за унапређење квалитета пољопривредно –прехрамбених производа	- 3 стално запослена - 1 запослен на Уговору о привременим и повременим пословима	3+1	

Потребно је ојачати административне капацитете Групе за унапређења квалитета пољопривредних и прехрамбених производа у циљу ефикасног функционисања области политике квалитета у складу са захтевима ЕУ.

Пројекти - актуелна и планирана међународна развојна помоћ

Коришћење ТАИЕХ инструмената помоћи

У оквиру ИПА II МПЗЖС је предложило пројекат „Јачање капацитета за имплементацију и даљи развој законодавног оквира у области маркетинга, надзора, контроле производње и прераде и сертификације органских производа, политике квалитета и промоције пољопривредних производа“.

У оквиру овог пројекта једна од компоненти јесте и политика квалитета. Предвиђени резултати овог пројекта су:

Успостављање система заштите географског порекла за пољопривредних производа, јачање институционалних и административних капацитета у Министарству пољопривреде и заштите животне средине и успостављање система мониторинга и контроле.

3.11.4.2. Промоција пољопривредних производа

Преглед стања

У законодавству Републике Србије не постоје прописи којима се уређује област промоције пољопривредних производа. Међутим, у претходном периоду су се спроводиле одређене промотивне мере за пољопривредне производе. С обзиром на значај промоције, сваке године Законом о буџету РС предвиђају се средства за финансирање промоције пољопривредних производа. У циљу усклађивања законодавства из ове области са законодавством ЕУ, МПЗЖС је 2014. године поднело захтев за ТАИЕХ из ове области.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Планиране мере за период 2014-2018 године треба да резултирају успостављањем система за промоцију пољопривредних производа у складу са уредбама ЕУ који ће произвођачким организацијама у Републици Србији омогућити добијање финансијске подршке за програме промоције, а све у циљу постизања тржишног развоја и јачања имица пољопривредних и прехрамбених производа. Почетак израде подзаконског аката (Правилник о промоцији пољопривредних производа) планира се за четврти квартал 2016. године а његово доношење у четвртм кварталу 2017. године.

2014. година

—

2015. година

Реализација ТАЕХ обуке у циљу оспособљавања запослених који ће радити на послови-ма промоције пољопривредних производа.

2016. година

Имплементација пројекта „Јачање капацитета за имплементацију и даљи развој законодавног оквира у области маркетинга, надзора, контроле производње и прераде и сертификације органских производа, политике квалитета и промоције пољопривредних производа“ у оквиру ПРА II који има за циљ обуку запослених и успостављање система промоције пољопривредних производа у складу са захтевима ЕУ. Током 2016. године очекује се почетак израде подзаконских аката из ове области.

2017. година

- Доношење подзаконских аката;
- Јачање административних капацитета (додатно ангажовање једног запосленог са високом стручном спремом) у постојећој организационој структури министарства;
- Формирање националног надлежног органа за промоцију пољопривредних производа.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Уредба Савета 3/2008 од 17. децембра 2007. године о начину информисања и мерама промоције пољопривредних производа на унутрашњем тржишту и на тржишту трећих земаља

Уредба Комисије 501/2008 од 5. јуна 2008. године која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета бр. 3/2008 од 17. децембра 2007. године о начину информисања и мерама промоције пољопривредних производа на унутрашњем тржишту и на тржишту трећих земаља

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Законодавство за област промоције пољопривредних производа ће се у потпуности ускладити са законодавством ЕУ.

Мере за спровођење приоритета у периоду 2014 – 2018

Усвајањем Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа обезбедиће се правни основ за доношење подзаконских аката из области промоције пољопривредних производа.

Систем промоције пољопривредних производа обухвата и спровођење јавних набавки у складу са Законом о јавним набавкама („Службени гласник РС“, број 124/12). С обзиром да преношење ЕУ законодавства у овој области није извршено, као и да ће се уредбе ЕУ из ове области у наредном периоду мењати, успостављање усклађеног система промоције пољопривредних производа зависиће од новог законодавства из ове области.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сектор за пољопривредну политику – Група за унапређење квалитета пољопривредно –прехрамбених производа	- 3 стално запослена - 1 запослен на Уговору	1	

За ефикасно функционисање система промоције пољопривредних производа неопходно је повећање односно јачање административних капацитета Групе за унапређење квалитета

пољопривредних и прехрамбених производа, као и обука постојећих и будућих особа укључених у систем према захтевима ЕК.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

- Коришћење ТАИЕХ инструмената помоћи
- У оквиру ИПА II, пројекат „Јачање капацитета за имплементацију и даљи развој законодавног оквира у области маркетинга, надзора, контроле производње и прераде и сертификације органских производа, политике квалитета и промоције пољопривредних производа“.

У оквиру овог пројекта једна од компоненти јесте и промоција пољопривредних производа. Предвиђени резултати овог пројекта су: Успостављање система промоције пољопривредних производа, јачање институционалних и административних капацитета националног надлежног органа за промоцију пољопривредних производа у Министарству пољопривреде и заштите животне средине и успостављање система мониторинга и контроле.

3.11.5. Органска производња

Преглед стања

Од 2011. године органска производња у Републици Србији регулисана је Законом о органској производњи („Службени гласник РС”, број 30/10) и Правилником о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње („Службени гласник РС”, бр. 48/11 и 40/12). Законом и подзаконским актом прописана је производња пољопривредних и других производа добијених методама органске производње, циљеви и начела органске производње, услови које треба да испуни контролна организација за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи, методе органске биљне и сточарске производње, дужина трајања периода конверзије у биљној и сточарској производњи, начин вршења контроле у органској производњи и мере које овлашћена контролна организација одређује у случају утврђених неправилности у начину обављања производње органских производа, садржина и образац евиденције коју води овлашћена контролна организација, као и начин вођења те евиденције, садржина и образац збирне евиденције, технолошки поступци прераде у органској производњи, састојци, адитиви и помоћне супстанце које се користе у преради органских производа, начин чишћења и средства за чишћење технолошких линија, обележавање, начин складиштења и превоза органских производа.

Припремљен је Нацрт Правилника о увозу и условима продаје органских производа, као и Нацрт Закона о органској производњи и органским производима. Чланом 8. Закона о органској производњи послове у вези са органском производњом обавља Дирекција за националне референтне лабораторије, орган у саставу Министарства пољопривреде и заштите животне средине.

За 2014. годину Министарство је овластило 6 контролних организација за вршење контроле и сертификације у органској производњи, а укупна површина на којој су се примењивале методе органске производње у 2013. години износила је 8.228 хектара.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Очекује се да планиране мере за период од 2014. до 2018. године допринесу успостављању: законодавног оквира за развој органске производње у Републици Србији који је усклађен са ЕУ регулативом и ефективног контролног система.

2014. година

- Овлашћивање и обнављање овлашћења организацијама за контролу и сертификацију у органској производњи за 2015. годину;
- Припрема Списка овлашћених организација за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи за 2015. годину и објављивање у Службеном гласнику РС (октобар 2014. године);
- Анализа података о органској производњи у 2013. години и прослеђивање за ЕУРОСТАТ;

- Обрада захтева произвођача (управни поступак) у складу са одредбама Закона о органској производњи.

2015. година

- Измене и допуне Закона о органској производњи (први квартал 2015. године);
- Измена Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Министарству, која ће након усвајања Измена и допуна Закона о органској производњи вратити надлежност у обављању послова у области органске производње Министарству, као компетентном телу (други квартал 2015. године);
- Измене и допуне Правилника о изменама и допунама правилника о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње (први квартал 2015. године);
- Објављивање Правилника о увозу и условима продаје органских производа (први квартал 2015. године);
- Ревизија радног текста Закона о органској производњи и органским производима и усклађивање са новом ЕУ регулативом;
- Овлашћивање и обнављање овлашћења организацијама за контролу и сертификацију у органској производњи за 2016. годину;
- Припрема Списка овлашћених организација за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи за 2016. годину и објављивање у Службеном гласнику РС (октобар 2015. године);
- Анализа података о органској производњи у 2014. години и прослеђивање за ЕУРОСТАТ;
- Обрада захтева произвођача (управни поступак) у складу са одредбама Закона о органској производњи.

2016. година

- Упућивање Закона о органској производњи и органским производима Влади РС;
- Овлашћивање и обнављање овлашћења организацијама за контролу и сертификацију у органској производњи за 2017. годину;
- Припрема Списка овлашћених организација за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи за 2017. годину и објављивање у Службеном гласнику РС (октобар 2016. године);
- Анализа података о органској производњи у 2017. години и прослеђивање за ЕУРОСТАТ;
- Обрада захтева произвођача (управни поступак) у складу са одредбама Закона о органској производњи.

2017. година

- Усвајање Закона о органској производњи и органским производима и објављивање у Службеном гласнику РС (други квартал 2017. године) ;

2017. – 2018. година

- Јачање система контроле и сертификације у органској производњи;
- Доношење подзаконских аката на основу Закона о органској производњи и органским производима;
- Овлашћивање и обнављање овлашћења организацијама за контролу и сертификацију у органској производњи;
- Припрема Списка овлашћених организација за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи и објављивање у Службеном гласнику РС;
- Анализа података о органској производњи и прослеђивање за ЕУРОСТАТ;
- Обрада захтева произвођача (управни поступак) у складу са одредбама Закона о органској производњи.

Континуирано

- Јачање невладиног сектора (удружења на националном и регионалном нивоу, задруге, кластери, центри за органску производњу);
- Едукација запослених у Министарству (и органима у саставу) који раде на пословима у вези са органском производњом и овлашћених контролних организација кроз имплементацију пројеката и ТАИЕХ.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Уредба Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 од 28. јуна 2007. године о органској производњи и обележавању органских производа и о престанку важења Уредбе (ЕЕЗ) бр. 2092/91;

Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 889/2008 од 5. септембра 2008. године која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 о органској производњи и обележавању органских производа у вези са органском производњом, обележавање и контролу;

Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1235/2008 од 8. децембра 2008 која прописује детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 у погледу аранжмана за увоз органских производа из трећих земаља;

Имплементирајућа уредба Комисије (ЕУ) бр. 392/2013 од 29. априла 2013. године о измени Уредбе комисије (ЕЗ) бр 889/2008 у погледу контролног система за органску производњу;

Имплементирајућа уредба Комисије (ЕЗ) бр. 354/2014 од 8. априла 2014. године о изменама и исправљању Уредбе (ЕЗ) бр. 889/2008 којом се утврђују детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 о органској производњи и означавању органских производа који се односе на органску производњу, обележавању и контроли и

Имплементирајућа уредба Комисије (ЕЗ) бр. 355/2014 од 8. априла 2014, године о изменама Уредбе (ЕК) број 1235/2008 која прописује детаљна правила за спровођење Уредбе Савета (ЕК) број 834/2007 у погледу аранжмана за увоз органских производа из трећих земаља.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Национално законодавство за ову област ће се до уласка Републике Србије у ЕУ у потпуности ускладити са ЕУ прописима.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Дирекција за националне референтне лабораторије – Одсек за органску производњу	4 стално запослена	1	
Министарство пољопривреде и заштите животне средине – Сектор за пољопривредну политику, Група за унапређење квалитета пољопривредно – прехранбених производа	1 стално запослени	1	

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

- Коришћење ТАИЕХ инструмената помоћи
- У оквиру ИПА II, предлог пројекта „Јачање капацитета за имплементацију и даљи развој законодавног оквира у области маркетинга, надзора, контроле производње и

пераде и сертификације органских производа, политике квалитета и промоције пољопривредних производа“.

Очекивани резултати овог пројекта су: усвојени национални прописи усклађени са ЕУ регулативом; успостављен ефективан систем контроле у органској производњи; произвођачи органских производа едуковани о прописима којима је регулисана органска производња.

3.12. Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика

3.12.1. Безбедност хране и контрола

Преглед стања

Закон о безбедности хране („Службени гласник РС” бр. 41/2009), који је усклађен са правним тековинама Европске уније у области безбедности хране, утврђује поделу надлежности између Министарства пољопривреде и заштите животне средине (МПЗЖС) и Министарства здравља (МЗ), чиме је унапређен законодавни оквир за рад субјеката у пословању храном и надлежних инспекцијских служби.

Произвођач као субјекат у пословању са храном и храном за животиње је одговоран за безбедност својих производа и примену система самоконтроле који је базиран на принципима НАССР, односно на основу анализе опасности и управљања ризицима у својој производњи.

Службена контрола објеката који се баве производњом хране и хране за животиње врши се плански, на основу анализе ризика, у циљу надзора над применом прописа о хигијени хране и хране за животиње, који су усклађени са тзв. хигијенским пакетом ЕУ (Уредбе ЕЗ 852/2004, 853/2004, 854/2004 и 183/2005) и примењују се од јуна 2011. године.

У прилогу је достављена листа донетих прописа у Управи за ветерину, МПЗЖС, у којој су наведени сви закони и пратећи прописи, по областима ветеринарства и безбедности хране: здравствена заштита животиња, идентификација и регистрација животиња, лекови и медицинска средства, добробит животиња, одобравања и регистрација објеката, хигијена хране и хране за животиње, међународни промет и сертификација, службена контрола, споредни производи животињског порекла, квалитет, идентификација и декларисања производа и др. (у даљем тексту: Прилог 1 - Листа донетих прописа).

Формирана је интерминистарска Радна група за припрему измена и допуна Закона о безбедности хране, којима се даље прецизира подела надлежности и јасније дефинише међусекторска сарадња и координација органа надлежних за безбедност хране и хране за животиње, укључујући и одрживо решење за правни статус Дирекције за националне референтне лабораторије.

У 2013. години је донет Правилник о прехранбеним адитивима (“Сл. гласник РС”, бр. 63/13) – пренети су следећи ЕУ прописи (делимична усклађеност): Уредба (ЕЗ) 1333/2008, Уредба (ЕЗ) 1129/2011, Уредба (ЕЗ) 1130/2011, Уредба (ЕЗ) 1131/2011 и Уредба (ЕЗ) 231/2012.

Преглед приоритета за 2014. и 2015. годину у погледу усклађивања законодавства

Напомена: Законодавни систем Републике Србије онемогућава потпуно усаглашавање са ЕУ прописима.

- Правилник о начину испитивања присуства трихинела у месу - веза са ЕУ прописом: Уредба ЕЗ 2075/2005 о посебним правилима за испитивање присуства *Trichinella* у месу Celex 32005R2075; циљ: развијање референтне методе за лабораторијско испитивање, флексибилност код испитивања малог броја животиња, могућност обезбеђивања статуса газдинстава „слободних од трихинелозе”; веза са домаћим документима: Закон о ветеринарству („Службени гласник РС” бр. 91/2005, 30/2010 и 93/2012). – I квартал 2015. године.
- Правилник о адитивима који се користе у исхрани животиња, веза са ЕУ прописом: Уредба ЕЗ 1831/2003 о начину и поступку за декларисање адитива који се користе у

- исхрани животиња Celex 3 32003R1831; циљ: прописују услови за одобравање, производњу и стављање у промет адитива у храни за животиње. Закон о ветеринарству („Службени гласник РС” бр. 91/2005, 30/2010 и 93/2012) II квартал 2015. године.
- Правилник о општим и посебним условима за хигијену хране за животиње, као и о условима хигијене хране за животиње у производњи и промету- веза са ЕУ прописом: Уредба ЕЗ 183/2005 о хигијени хране за животиње Celex 32005R0183; Уредба ЕЗ 767/2009 о стављању у промет и употреби хране за животиње; Упутство 2002/32/ЕС о непожељним супстанцама у храни за животиње; Препорука комисије од 17. августа 2006 године о вредностима за deoxynivalenol, zearalenon, ohratoksin A, T-2 i HT-2 i fumonizin у производима намењеним за исхрану животиња; Уредба (ЕУ) о каталогу хранива број 575/2011; циљ: прописују општи и посебни услови за хигијену хране за животиње у производњи и промету: Закон о ветеринарству („Службени гласник РС” бр. 91/2005, 30/2010 и 93/2012). II квартал 2015. године.
 - Правилник о регистрацији и одобравању објеката који се баве производњом и прометом хране животињског порекла и храном за животиње и споредних производа животињског порекла – преносе се следећи ЕУ прописи (делимична усклађеност): Уредба ЕЗ бр 852/2004 Celex 32004R0852, Уредба ЕЗ 853/2004 Celex 32004R0853, Уредба ЕЗ 183/2005 Celex 32005R0183, Уредба ЕЗ 1069/2009 Celex 32009R1069; Закон о ветеринарству („Службени гласник РС” бр. 91/2005, 30/2010 и 93/2012). Овим правилником биће дефинисане листе регистрованих објеката којима није потребна процедура за одобравање и вођење целог поступка прописаних законима и одобрених објеката који подлежу овој процедури, прописује се процедура, поступак и неопходна документација за одобравање објеката, поступак инспекције, као и обавезе и права субјеката у пословању храном; усклађује се начин одобравања објеката са ЕУ поступком. II квартал 2015. године.
 - Правилник о максимално дозвољеним количинама ветеринарских медицинских производа, веза са ЕУ прописом Уредба ЕУ 37/2010, Celex 32010R0037. Овим правилником биће успостављени лимити за резидуе фармаколошки активних супстанци у храни животињског порекла. Закон о лековима и медицинским средствима (Сл.гласник РС, бр 30/2010, 107/2012) III квартал 2015. године.
 - Правилник о службеним контролама хране, хране за животиње, здравља животиња и добробити животиња, веза са ЕУ прописом: Уредба ЕЗ 882/2004, Celex 02004R0882, овим правилником биће дефинисан начин спровођења службене контроле у целом ланцу хране од контроле на њиви, преко здравља животиња до финалног производа. Закон о ветеринарству („Службени гласник РС” бр. 91/2005, 30/2010 и 93/2012)). Рок IV квартал 2015. године.
 - Правилник о здравственој исправности и начину садржају и ближним условима декларисања и означавања посуђа, прибора, уређаја, амбалаже и материјала који долазе у контакт са храном – преносе се следећи ЕУ прописи (делимична усклађеност): Уредбе (ЕЗ) 2023/2006, 1935/2004, 282/2008, 450/2009, 10/2011, 1183/2012 и Директиве 84/500/ЕЗ, 2007/42/ЕЗ, 78/142/ЕЕЗ и 93/11/ЕЕЗ. Рок
 - Правилник о нутритивним и здравственим изјавама - преносе се следећи ЕУ прописи (делимична усклађеност): Уредбе 1924/2006, 432/2012, 1047/2012. Рок IV квартал 2014. године.
 - Правилник о условима за стављање у промет нове хране, начину вршења контроле те хране као и условима који се односе на следљивост и означавање нове хране - транспортују се следећи ЕУ прописи (делимична усклађеност): Уредба (ЕЗ) 258/97, 1882/2003, 1332/2008. Рок III квартал 2014. године.

Мере планиране за период 2016-2018. година

Преглед приоритета за 2016. годину у погледу усклађивања законодавства

- Правилник о контроли салмонелозе и о другим специфичним зоонотским агенсима који се преносе храном, веза са ЕУ прописом: Уредба ЕЗ 2160/2003, Celex 32003R2160, овим правилником биће дефинисан начин осигурања одговарајућих и ефективних мера у контроли салмонелозе и других зоонотских болести у свим фазама производње, прераде

и дистрибуције хране, укључујући храну за животиње, у циљу смањења ризика по здравље људи II квартал 2016. године.

- Правилник о условима за здравље животиња који се односе на производњу, прераду, дистрибуцију хране животињског порекла, намењених за исхрану људи, веза са ЕУ документом Директива ЕЗ 2002/99, Celex 32002L0099, овим правилником биће дефинисана правила у вези здравља животиња која се односе на производњу, прераду, дистрибуцију хране животињског порекла, намењених за исхрану људи којом се регулише трговина у оквиру ЕУ и приликом увоза из Трећих земаља II квартал 2016. године.

Преглед приоритета за 2017. годину у погледу усклађивања законодавства

- Правилник о мониторингу зооноза и зооноотских агенаса, веза са ЕУ прописом Директива ЕЗ 2003/99, Celex 02003L0099, овим правилником биће дефинисан начин праћења зооноза, зооноотских агенаса и антимикуробне резистенце, као и начин спровођења истраге у случају епидемија изазваних болестима које се преносе храном, у складу са начином информисања и праћења трендова у ЕУ. Закон о безбедности хране (Сл. гласник РС, бр 41/09) I квартал 2017. године.

Преглед приоритета за 2018. годину у погледу усклађивања законодавства

- Правилник о имплементацији Одлуке ЕЗ 96/23 о перформансама за аналитичке методе и интерпретацију резултата испитивања резидуа, веза са ЕУ прописом, Одлука ЕЗ 2002/657, Celex 02002D0657. Овим правилником биће прописани захтеви за аналитичке методе које се користе за испитивање службених узорака, интерпретацију резултата лабораторија које врше испитивања ових узорака. Закон о безбедности хране (Сл. гласник РС, бр 41/09) III квартал 2018. године.

Мере за спровођење приоритета у 2014-2015. години

У циљу планираних активности у погледу реализације приоритета у имплементацији прописа, Управа за ветерину планира да припреми вишегодишње и годишње планове службених контрола, планове мониторинга безбедности хране и хране за животиње, планове мониторинга безбедности хране на граници, планове мониторинга зооноза и болести које се преносе храном.

У складу са Законом о безбедности хране потребно је формирати Савет за безбедност хране који ће активно учествовати у припреми стручних и научних мишљења за министарства и друге заинтересоване стране, као и у прикупљању и анализи научно-техничких података који се односе на дефинисање и праћење ризика који имају утицај на безбедност хране и хране за животиње и припреми водича за добру пољопривредну, произвођачку и хигијенску праксу и др.

Мере за спровођење приоритета у 2016 – 2018. години

- јачање кадровских капацитета и унапређење Информационог система;
- унапређење рада путем јачања сарадње са институцијама из региона и усвајање позитивних искустава и најбоље праксе, као и обуку инспектора за рад на софтверским апликацијама;
- одржавање система уноса података о субјектима у пословању са храном у Централни регистар и Регистар одобрених објеката;
- Усвајање Стратегије за унапређења објеката за производњу хране животињског порекла у циљу усклађивања произвођача са захтевима ЕУ; II квартал 2015. године. Примена у периоду од 2015. до 2018. године.
- Усвајање Стратегије за управљање споредним производима животињског порекла, у циљу усклађивања националног система за њихово сакупљање, прераду, коришћење и/или уништавање са захтевима ЕУ; II квартал 2015. године. Примена у периоду од 2015. до 2018. године.
- Усвајање и примена Стратегије за контролу и унапређење квалитета сировог млека, у складу са стандардима ЕУ; I квартал 2015. године.
- организација обука из области безбедности хране и хране за животиње, здравствене заштите и добробити животиња.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
Управа за ветерину МПЗЖС	370 стално запослених 419 систематизованих радних места 21 Уговора о делу 49 слободних радних места	Сви запослени су у неком делу редовног посла ангажовани на припреми, транспозицији и имплементацији ЕУ законодавства	У имплементацији прописа учествују и лабораторије/институти (2 научна +10 специјалистичких института), 3 лабораторије за безбедност хране, акредитоване за испитивање безбедности хране и хране за животиње и заразних болести животиња овлашћене од стране Министарства

Ради захтевног процеса ЕУ интеграција који обухвата преношење и примену прописа, измену административних и организационих система, планира се повећање броја запослених, попуњавањем постојећих радних места у складу са систематизацијом радних места, а такође и ангажовање потребних стручњака из других институција у складу са потребама и обимом посла. Потребно је запослити најмање 45 људи за рад на процесу придруживања или који ће преузети послове колега са знањем и искуством који су укључени у процес ЕУ интеграција.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Током 2014. године, завршава се реализација Твининг пројекта IPA 2011 “Јачање капацитета у области примене закона о безбедности хране и закона о добробити животиња”. Вредност пројекта који финансира ЕУ је 2 милиона евра.

Циљ пројекта је усвајање стандарда и процедура у области хигијене хране и хране за животиње, развој стратегије управљања ризиком у храни и храни за животиње, унапређење добробити животиња у целом ланцу хране и подизање свести произвођача и потрошача у области безбедности хране. Резултати пројекта треба да допринесу усклађености система безбедности хране и добробити животиња са ЕУ стандардима.

Од 3. фебруара 2014, са периодом реализације до 2016. године, спроводи се Твининг пројекат IPA 2012: „Изградња капацитета за унапређење објеката за производњу хране и управљање споредним производима животињског порекла“. Вредност пројекта који финансира Европска унија је 2 милиона евра. Циљ пројекта је јачање капацитета Управе за ветерину за спровођење стандарда хигијене хране у Србији и успостављање Националне стратегије унапређења објеката за производњу и прераду меса и млека, као и значајно побољшање активности у области управљања споредним производима животињског порекла, укључујући и контролу болести које могу настати услед неправилног руковања овим производима.

У току је рад на припреми Твининг пројекта IPA 2013 „Управљање зоонозама и болести-ма које се преносе храном“, са планираним почетком у 2016. години.

3.12.2. Здравље биља

Преглед стања

У периоду 2009-2014. године у области здравља биља усвојен је Закон о здрављу биља (“Службени гласник РС”, број 41/09) и сет подзаконских аката чиме је успостављен правни оквир за систем заштите здравља биља у Републици Србији који је усклађен са основном Директивом Савета 2000/29 ЕЗ о заштитним мерама против уношења у Заједницу организама штетних за биље или биљне производе и њиховог ширења унутар Заједнице.

Законом о здрављу биља (“Службени гласник РС”, број 41/09) створен је правни основ за:

- успостављање система заштите здравља биља као у другим земљама чланицама ЕУ у смислу усклађености фитосанитарних мера које се примењују на јединственом заједничком тржишту;
- примену међународно признатих начела, стандарда, процене ризика и других научно заснованих мера у области заштите здравља биља;
- међусобну сарадњу и размену података и информација из база података који се односе на област здравља биља;
- успостављање Регистра произвођача, прерађивача, увозника и дистрибутера биља, биљних производа и прописаних објеката и система биљног пасоша;
- обављање фитосанитарних прегледа и издавање биљног пасоша за одређено биље које се премешта унутар јединственог тржишта;
- спровођење посебног надзора над одређеним штетним организмима на биљу;
- успостављање посебно регулисаних подручја заштићених зона;
- успостављање и развој информационог система и обавезу извештавања и вођења потребних евиденција.

У оквиру Twinning пројекта „Институционално јачање капацитета Управе за заштиту биља” припремљена је Табела усклађености (Table of Correspondence - TOC) Закона о здрављу биља у односу на Директиву Савета 2000/29/ЕЗ.

На основу Закона о здрављу биља, усвојен је детаљни план за усвајање подзаконских аката у оквиру Националног програма за интеграцију Републике Србије у ЕУ (НПИ/ 2009-2012) и Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније (НПАА/ 2013-2016).

На основу Закона о здрављу биља („Службени гласник РС”, број 41/09) у периоду 2009-2014. године донети су подзаконски акти који се налазе у Прилогу 2.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Планиране мере за период 2014-2018 године ће обезбедити хармонизацију домаћих прописа са ЕУ прописима, као и заштиту територије Републике Србије од штетних организама.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Обзиром да је у припреми ревизија основне Директиве Савета 2000/29/ЕЗ, до краја 2014. године приоритети ће бити:

- Измена и допуна Закона о здрављу биља („Службени гласник РС“ број 41/2009) у делу који се односи на организацију и препознатљивост структура фитосанитарног система ради олакшане имплементације;
- Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења *Anoplophora chinensis* (Forster) – мера од националног интереса у циљу заштите територије РС, транспонује се Одлука Комисије 2012/138/ЕЗ; веза са домаћим документима: члан 97. ССП, Закон о здрављу биља.

Преглед приоритета за 2015. годину у погледу усклађивања законодавства

- Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења *Epitrix cucumeris* (Harris), *Epitrix similaris* (Gentner), *Epitrix subcrinita* (Lec.) и *Epitrix tuberis* (Gentner) – мера од националног интереса у циљу заштите територије РС, транспонује се Одлука Комисије 2012/270/ЕЗ; веза са домаћим документима: члан 97. ССП, Закон о здрављу биља.
- Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења *Xylella fastidiosa* (Well and Raju) – мера од националног интереса у циљу заштите територије РС, транспонује се Одлука Комисије 2014/87/ЕЗ; веза са домаћим документима: члан 97. ССП, Закон о здрављу биља.

Преглед приоритета за 2016. годину у погледу усклађивања законодавства

- Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења рода *Potacea* (Peggy) – мера од националног интереса у циљу заштите територије РС, транспонује се Одлука Комисије 2012/697/ЕЗ; веза са домаћим документима: члан 97. ССП, Закон о здрављу биља.

Опис приоритета који се постиже планираном мером

У периоду 2015. - 2018. години пратиће се ревизија ЕУ законодавства и планирати активности у складу са изменама.

Мере за спровођење приоритета

У области здравља биља сваке године доноси се Програм мера заштите здравља биља за текућу годину, у складу са одређеним буџетским средствима као имплементациони пропис за спровођење надзора над одређеним штетним организмима прописаним националним законодавством а у које су пренете ЕУ контролне Директиве као и Одлуке Комисије о хитним мерама.

Правилник о утврђивању Програма мера заштите здравља биља за 2014. годину („Службени гласник РС“ број 42/2014) је усвојен.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

Директива Савета бр. 2000/29/ЕЗ од 8. маја 2000. године о мерама заштите од уношења у Заједницу организама штетних за биље или биљне производе и њиховог ширења унутар Заједнице.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпун.

Административни капацитети

Садашњи број запослених у Управи за заштиту биља, пре свега фитосанитарних инспектора, није довољан да подржи примену закона.

Велики део имплементације прописа спроводе екстерне институције.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Одељење за здравље биља и биљни карантин	8	8	У имплементацију прописа су укључене екстерне институције и то: Пољопривредне стручне и саветодавне службе (ПССС); Овлашћене лабораторије ПССС, института и факултета
Одељење Граничне фитосанитарне инспекције	36+1	36+1	
Одељење фитосанитарне инспекције	55	55	

У циљу испуњавања акционог плана, односно имплементације националног законодавства усклађеног са ЕУ правним тековинама неопходно је хитно повећање броја запослених у Управи за заштиту биља у Одељењу за здравље биља и биљни карантин и Одељењу фитосанитарне инспекције.

Укупан број новозапослених у Управи за заштиту биља у циљу усклађивања националног законодавства у области семена и садног материјала, здравља биља и признавања сорти пољопривредног биља је за најмање 5 запослених у административним јединицама Управе за заштиту биља, као централној организацији, која организује и координира послове из наведених области.

Укупан број новозапослених фитосанитарних инспектора (25 у 2015. години и 25 у 2016. години) односи се на имплементацију активности у целој фитосанитарној области (здравље биља, семе и садни материјал, средства за заштиту и исхрану биља, признавање сорти, ГМО, заштита права оплемењивача биљних сорти).

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ССП

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Планиране су активности у оквиру TAIEX, EFSA и BTSF програма.
За 2014. годину нема планираних пројеката.

3.12.3. Семе и садни материјал

Преглед стања

У области семена и садног материјала пољопривредног биља (семе и садни материјал), Законом о семену пољопривредног биља ("Сл. гласник РС", бр. 45/05), Законом о садном материјалу воћака, винове лозе и хмеља ("Сл. гласник РС", бр. 18/05) и подзаконским актима донетим на основу ових закона (правилницима) Република Србија је делимично усклађена са релевантним прописима ЕУ, односно са "маркетинг директивама" (Marketing Directives EU), и то Директивом Савета 66/401/ЕЕЗ, Директивом Савета 66/402/ЕЕЗ, Директивом Савета 2002/54/ЕЗ, Директивом Савета 2002/55/ЕЗ, Директивом Савета 2002/56/ЕЗ, Директивом Савета 2002/57/ЕЗ, Директивом Савета 68/193/ЕЕЗ, Директивом Савета 98/56/ЕЗ, Директивом Савета 2008/90/ЕЗ, Директивом Савета 2008/72/ЕЗ, уз напомену да су у називима наведени само основни бројеви директива.

Поред наведених материјалних националних прописа, примењују се и одредбе осталих подзаконских аката, а у складу са раније донетим законима везаним за ову област и то:

- Правилник о квалитету семена пољопривредног биља („Сл. лист СФРЈ, бр. 47/87, 60/87, 55/88, 81/89, Сл. лист СРЈ, бр. 16/92, 8/93, 21/93, 30/94, 43/96, 10/89, 15/01, 58/02 и „Сл. гласник РС”, бр. 23/09, 64/2010 и 72/2010), којим је дефинисано испитивање и норме квалитета семена и
- Правилник о здравственом прегледу усева и објеката за производњу семена, расада и садног материјала и здравственом прегледу семена, расада и садног материјала („Сл. лист СРЈ”, бр. 66/99 и 13/2002, "Сл. лист СЦГ", бр. 10/2003 и 13/2003 и "Сл. гласник РС", бр. 39/2006, 59/2006, 115/2006, 119/2007 и 107/2008), на основу кога се врши контрола здравственог стања семена и садног материјала.

Напомињемо да је производња, дорада и промет шумског репродуктивног материјала регулисана посебним прописима у надлежности Управе за шуме.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

У IV кварталу 2014. године, планирано је усвајање новог Закона о семену и садном материјалу пољопривредног и украсног биља који ће представљати правни основ за доношење подзаконских аката ради усклађивања са релевантним прописима ЕУ: Директивом Савета 66/401/ЕЕЗ, Директивом Савета 66/402/ЕЕЗ, Директивом Савета 2002/54/ЕЗ, Директивом Савета 2002/55/ЕЗ, Директивом Савета 2002/56/ЕЗ, Директивом Савета 2002/57/ЕЗ, Директивом Савета 68/193/ЕЕЗ, Директивом Савета 98/56/ЕЗ, Директивом Савета 2008/90/ЕЗ, Директивом Савета 2008/72/ЕЗ.

Израда (усвајање) планских, програмских или стратешких докумената, планова имплементације конкретних ЕУ прописа и других правних аката, није планирана у 2014. години.

Преглед приоритета за 2015. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2015. години, по усвајању новог Закона о семену и садном материјалу, планира се доношење подзаконских аката који ће се ускладити са релевантним ЕУ прописима:

- Директивом Савета 2008/90/ЕЗ, Директивом Комисије 93/48/ЕЕЗ и 93/64/ЕЕЗ – садни материјал воћака;
- Директивом Савета 66/402/ЕЕЗ – семе житарица;
- Директивом Савета 2002/55/ЕЗ – семе поврћа.

Преглед приоритета за 2016. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2016. години, планира се доношење подзаконских аката који ће се ускладити са релевантним ЕУ прописима:

- Директивом Савета 66/401/ЕЕЗ – семе крмног биља;
- Директивом Савета 68/193/ЕЕЗ – садни материјал винове лозе;
- Директивом Савета 2008/72/ЕЗ, Директивом Комисије 93/61/ЕЕЗ и 93/62/ЕЕЗ – расад поврћа.

Преглед приоритета за 2017. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2017. години, планира се доношење подзаконских аката који ће се ускладити са релевантним ЕУ прописима:

- Директивом Савета 2002/54/ЕЗ – семе репе;
- Директивом Савета 2002/56/ЕЗ – семенски кромпир;
- Директивом Савета 2002/57/ЕЗ – семе индустријског биља;
- Директивом Савета 98/56/ЕЗ, Директивом Комисије 93/49/ЕЕЗ, 1999/66/ЕЗ и 1999/68/ЕЗ – садни материјал украсног биља.

Опис приоритета који се постиже планираном мером

У периоду 2015. - 2018. години пратиће се ревизија ЕУ законодавства и планирати активности у складу са изменама.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- **ДИРЕКТИВА САВЕТА 66/401/ЕЕЗ** од 14. јуна 1966. о семену крмног биља намењеног промету
- **ДИРЕКТИВА САВЕТА 66/402/ЕЕЗ** од 14. јуна 1966. о семену житарица намењеног промету
- **ДИРЕКТИВА САВЕТА 2002/54/ЕЗ** од 13. јуна 2002. о семену репе намењеног промету
- **ДИРЕКТИВА САВЕТА 2002/55/ЕЗ** од 13. јуна 2002. о семену поврћа намењеног промету
- **ДИРЕКТИВА САВЕТА 2002/56/ЕЗ** од 13. јуна 2002. о семену кромпира намењеног промету
- **ДИРЕКТИВА САВЕТА 2002/57/ЕЗ** од 13. јуна 2002. о семену уљаних и индустријских култура намењеног промету
- **ДИРЕКТИВА САВЕТА 68/193/ЕЕЗ** од 9. априла 1968. о садном материјалу винове лозе намењеног промету
- **ДИРЕКТИВА САВЕТА 98/56/ЕЗ** од 20. јула 1998. о садном материјалу украсног биља намењеног промету
- **ДИРЕКТИВА САВЕТА 2008/90/ЕЗ** од 29. септембра 2008. о садном материјалу воћака намењеног промету
- **ДИРЕКТИВА САВЕТА 2008/72/ЕЗ** од 15. јула 2008. о расаду поврћа намењеног промету
- **ДИРЕКТИВА САВЕТА 2002/53/ЕЗ** од 13. јуна 2002. о успостављању заједничког каталога сорти пољопривредног биља
- **ДИРЕКТИВА САВЕТА 1999/105/ЕЗ** од 22. децембра 1999 о промету шумског репродуктивног материјала

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпун.

Административни капацитети

Постојеће стање административних капацитета дато је у табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
Група за семе и садни материјал	4	3	*
Одељење фитосанитарне инспекције	55	55	
Одељење Граничне фитосанитарне инспекције	36+1	36+1	

* У наведеној табели није приказан број запослених у пољопривредним стручним саветодавним службама који су укључени у поступак сертификације семена и садног материјала, као ни број запослених у лабораторијама које врше испитивање квалитета семена.

Садашњи број запослених у Управи за заштиту биља и њихов образовни профил у области семена и садног материјала неће бити довољан да подржи примену новог закона и подзаконских аката. Посебан проблем је непостојање институција са прецизно дефинисаним активностима.

У циљу испуњавања акционог плана, односно имплементације националног законодавства усклађеног са ЕУ правним тековинама неопходно је хитно повећање броја запослених у Управи за заштиту биља у Групи за семе и садни материјал и Одељењу фитосанитарне инспекције.

Укупан број новозапослених у Управи за заштиту биља у циљу усклађивања националног законодавства у области семена и садног материјала, здравља биља и признавања сорти пољопривредног биља је за најмање 5 запослених у административним јединицама Управе за заштиту биља, као централној организацији, која организује и координира послове из наведених области.

Укупан број новозапослених фитосанитарних инспектора (25 у 2015. години и 25 у 2016. години) односи се на имплементацију активности у целој фитосанитарној области (здравље биља, семе и садни материјал, средства за заштиту и исхрану биља, признавање сорти, ГМО, заштита права оплемењивача биљних сорти).

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ССП

—

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

Обуке и стручна усавршавања вршиће се и коришћењем ТАИЕХ инструмената и других обука.

Шумски репродукциони материјал

У области шумског репродуктивног материјала, на снази је Закон о репродуктивном материјалу шумског дрвећа и подзаконски акти донети на основу њега, којима је извршено усаглашавање са Директивом Савета о промету шумског репродуктивног материјала број 1999/105/ЕЗ, осим једног члана, којим је делимично ограничен увоз најниже категорије шумског репродуктивног материјала.

Правилници донети по овом закону су:

- Правилник о признавању полазног материјала и контроли производње репродуктивног материјала шумског дрвећа („Службени гласник РС”, бр. 76/05, 105/05 и 83/09),
- Правилник о одређивању малих количина шумских садница и шумског семена („Службени гласник РС”, број 76/09),
- Правилник о квалитету репродуктивног материјала топола и врба („Службени гласник РС”, број 76/09).

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Нису планиране активности на измени закона и подзаконских аката који се односе на шумски репродуктивни материјал.

Административни капацитети

Министарство пољопривреде и заштите животне средине - Управа за шуме

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу прописа у области шумског репродуктивног материјала	Опис надлежности
Директор	1		Послови државне управе и стручни послове који се односе на: политику шумарства; очување шума; унапређење и коришћење шума и дивљачи; спровођење мера заштите шума и дивљачи; контролу семена и садног материјала у шумарству; инспекцијски надзор у области шумарства и ловства.
Одељење за учествовање у стратешком планирању и одрживи развој у шумарству и ловству	12	1	
Одељење шумарске и ловне инспекције - Одсек са седиштем у Београду - Одсек са седиштем у Нишу - Одсек са седиштем у Ужицу - Одсек са седиштем у Краљеву	41	/	
Одсек за заштиту и унапређивање шумарства и ловства	5	/	
Стручне службе (правна, финансијска)	5	/	
Укупно:	64	1	

Мере за спровођење приоритета у 2014.

У наведеном периоду нису планиране законодавне активности у области шумског репродуктивног материјала.

Оквирни планови за период 2015- 2018.

У наведеном периоду нису планиране законодавне активности у области шумског репродуктивног материјала.

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи (2014. – 2018.)

У наведеном периоду није планирана финансијска помоћ у области шумског репродуктивног материјала.

Признавање сорти пољопривредног биља

Преглед стања

У периоду 2010-2014. године у области признавања сорти пољопривредног биља усвојен је Закон о признавању сорти пољопривредног биља ("Сл. гласник РС", бр. 30/10) и сет подза-

конских аката чиме је успостављен правни оквир за систем признавања сорти пољопривредног биља у Републици Србији који је усклађен са релевантним прописима ЕУ и то:

- Council Directive 2002/53/EC - Директива о успостављању заједничког каталога сорти пољопривредног биља, усклађеност у делу обавезног формирања националног регистра сорти пољопривредног биља и признавања сорти пољопривредног биља;
- Council Directive 2002/55/EC - Директива о тржишту семена повртарских врста – усклађеност у делу признавања сорти повртарског биља;
- Commission Directive 2003/90/EC - Директива о минимуму особина потребних за испитивање приликом признавања сорти пољопривредног биља – потпуна усаглашеност;
- Commission Directive 2003/91/EC - Директива о минимуму особина потребних за испитивање приликом признавања сорти повртарског биља – потпуна усаглашеност;
- Commission Regulation (EC) 637/2009 - Регулатива којом се уређује давање имена сортама пољопривредног и повртарског биља – потпуна усаглашеност;
- Council Directive 92/34/EEC - Директива којом се уређује тржиште садног материјала воћа и биљака намењених за производњу воћа – усклађена у делу који се односи на могућност промета само за сорте које су уписане у Регистар сорти пољопривредног биља;
- Commission Directive 2009/74/EC - Директива којом се уређују таксономски називи врста пољопривредног биља – потпуна усаглашеност.

На основу Закона о признавању сорти пољопривредног биља ("Сл. гласник РС", бр. 30/10) донет је сет правилника који представљају процедуре за имплементацију горе наведених директива.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2014. години, планирано је доношење Правилника који су део националног законодавства а усаглашени су са UPOV и CPVO водичима а у циљу спровођења директива ЕУ наведених у даљем тексту под тачком ii):

- Правилника о методама испитивања сорте проса ради признавања сорте
- Правилника о методама испитивања сорте уљане репице ради признавања сорте
- Правилника о методама испитивања сорте сточног грашка и грахорице ради признавања сорте
- Правилника о методама испитивања сорти јагодастих воћних врста ради признавања сорте
- Правилника о методама испитивања сорти језграстих воћних врста ради признавања сорте
- Правилника о методама испитивања сорти овса ради признавања сорте;
- Правилника о методама испитивања сорти раж и тритикала ради признавања сорти;
- Правилника о методама испитивања сорти боба ради признавања сорте;
- Правилника о методама испитивања сорти уљане тикве ради признавања сорте;
- Правилника о методама испитивања сорти ричинуса ради признавања сорте;
- Правилника о методама испитивања сорти хмеља ради признавања сорте;
- Правилника о методама испитивања сорти легуминоза ради признавања сорти;

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

Законом је утврђено доношење подзаконских аката који се имплементирају одмах по доношењу.

Планиране су активности у оквиру ТАИЕХ програма.

Мере планиране за период 2015-2018

Даље усаглашавање процеса признавања сорти пољопривредног биља са методама, водичима и поступцима регистрације у државама чланицама УПОВ-а .

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

- Council Directive 2002/53/EC - Директива о успостављању заједничког каталога сорти пољопривредног биља, усклађеност у делу обавезног формирања националног регистра сорти пољопривредног биља и признавања сорти пољопривредног биља;
- Council Directive 2002/55/EC - Директива о тржишту семена повртарских врста – усклађеност у делу признавања сорти повртарског биља;
- Commission Directive 2003/90/EC - Директива о минимуму особина потребних за испитивање приликом признавања сорти пољопривредног биља – потпуна усаглашеност;
- Commission Directive 2003/91/EC - Директива о минимуму особина потребних за испитивање приликом признавања сорти повртарског биља – потпуна усаглашеност;
- Commission Regulation (EC) 637/2009 - Регулатива којом се уређује давање имена сортама пољопривредног и повртарског биља – потпуна усаглашеност;
- Council Directive 92/34/EEC - Директива којом се уређује тржиште садног материјала воћа и биљака намењених за производњу воћа – усклађена у делу који се односи на могућност промета само за сорте које су уписане у Регистар сорти пољопривредног биља;
- Commission Directive 2009/74/EC - Директива којом се уређују таксономски називи врста пољопривредног биља – потпуна усаглашеност.

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпун.

Административни капацитети

Постојеће стање административних капацитета дато је у табели:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
Одсек за признавање сорти	7	3	*

* У наведеној табели није приказан број запослених у пољопривредним стручним саветодавним службама и другим организацијама који су укључени у поступак признавања сорти пољопривредног биља.

Садашњи број запослених у Управи за заштиту биља и њихов образовни профил у области признавања сорти неће бити довољан да подржи примену новог закона и подзаконских аката, тако да је неопходно је повећање броја запослених у Одсеку за признавање сорти.

У циљу испуњавања акционог плана, односно имплементације националног законодавства усклађеног са ЕУ правним тековинама неопходно је хитно повећање броја запослених у Управи за заштиту биља у Одсеку за признавање сорти и Одељењу фитосанитарне инспекције.

Укупан број новозапослених у Управи за заштиту биља у циљу усклађивања националног законодавства у области семена и садног материјала, здравља биља и признавања сорти пољопривредног биља је за најмање 5 запослених у административним јединицама Управе за заштиту биља, као централној организацији, која организује и координира послове из наведених области.

Укупан број новозапослених фитосанитарних инспектора (25 у 2015. години и 25 у 2016. години) односи се на имплементацију активности у целој фитосанитарној области (здравље биља, семе и садни материјал, средства за заштиту и исхрану биља, признавање сорти, ГМО, заштита права оплемењивача биљних сорти).

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ССП

—
Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ
За 2014. годину нема планираних пројеката.

3.12.4. Средства за заштиту биља и резидуе

Преглед стања

Стање у области средстава за заштиту биља у Републици Србији изузетно је сложено, обзиром да Закон о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС“, бр. 41/09), није примењен у делу који се односи на регистрацију средстава за заштиту биља (СЗБ).

У Закон о средствима за заштиту пренета је Директива Европског савета бр. 91/414/ЕЕЗ о стављању у промет СЗБ и основне одредбе Уредбе Европског парламента и Савета бр. 396/2005/ЕЗ о резидуама СЗБ у храни и храни за животиње.

У међувремену, Европска унија (ЕУ) је, као резултат ревизије Директиве бр. 91/414/ЕЕЗ, доношењем Шестог акционог програма животне средине и Тематске стратегије о одрживој примени пестицида, у 2009. години донела нови законодавни оквир у области СЗБ, који обухвата Уредбу Европског парламента и Савета бр. 1107/2009/ЕЗ (о ауторизацији СЗБ, ступила на снагу 14. јуна 2011. године), Уредбу Европског парламента и Савета бр. 1185/2009/ЕЗ (о статистици у области СЗБ, ступила на снагу 30. децембра 2009. године), Директиву Европског парламента и Савета бр. 2009/128/ЕЗ (о одрживој примени СЗБ, ступила на снагу 25. новембра 2009. године) и Директиву Европског парламента и Савета бр. 2009/127/ЕЗ (о машинама за примену СЗБ, ступила на снагу 15. децембра 2009. године).

Иако Закон о средствима за заштиту биља садржи и неке од одредби нових ЕУ прописа (о ађувантима, интегралном управљању штетним организмима, инспекцији машина за примену СЗБ, едукацији крајњих корисника, дистрибутера и саветодаваца и вођење евиденција), његова хармонизација са важећим ЕУ законодавним оквиром је и даље само делимична.

Његова пуна примена у делу регистрације СЗБ била је планирана од 31.12.2013. године, док је до 31.12.2013. године на ауторизацију СЗБ планирано да се примењује Закон о заштити биља.

Обзиром на ограничене људске ресурсе у свим, па и у области СЗБ, овај временски период од јуна 2009. године (од ступања на снагу закона, осим одредби који се односе на регистрацију СЗБ у складу са ЕУ стандардима) до 31.12.2013. године требало је да пружи Републици Србији довољно времена да надлежни орган изгради капацитете за потпуну примену овог закона у складу са захтевима ЕУ, у смислу јачања сопствених недовољних капацитета (као координационе јединице за поступак регистрације СЗБ) и капацитета спољних оцењивача у оквиру института и факултета за процену СЗБ у поступку регистрације.

Такође, овај временски оквир требало је да пружи и заинтересованим странама, односно домаћим и страним произвођачима и дистрибутерима средстава за заштиту биља, да ускладе своје пословање са новим законодавним оквиром, обзиром да је овај процес изузетно захтеван, како у погледу људских капацитета, тако и са финансијског аспекта (формирање досијеа за регистрацију).

Јачање административних капацитета у Управи за заштиту биља, спољних оцењивача и заинтересованих страна делимично је извршено у оквиру пројеката ИПА 2008 „Усклађивање националне регулативе у области регистрације, промета и контроле СЗБ са регулативом Европске уније и њихова примена” (ИПА 2008 пројекат) који је, са продужењем, трајао од 10 октобра 2010. године до 1. јуна 2013. године.

Међутим, у току трајања твининг пројекта, избор спољних оцењивача у оквиру института и факултета није извршен, како је било планирано до краја јануара 2013. године, иако је био расписан јавни конкурс у децембру 2012. године. Из тих разлога, акциони план подељен у три фазе (фаза 1 до 31.12.2013. године, фаза 2 од 31.12.2013. године до 31.12.2017. године и фаза 3 од 31.12.2017. године до 31.12.2020. године), сачињен уз помоћ твининг партнера ИПА 2008 пројекта, који се односио како на план ревизије регистрованих СЗБ, тако и на регистрацију нових СЗБ у складу са ЕУ стандардима, није могао бити реализован.

Реализована је само прва фаза акционог плана (до 31.12.2013. године) која се односила на доношење свих прописа неопходних за регистрацију СЗБ, укидање регистрација за СЗБ која садрже активне супстанце које нису укључене у Листу одобрених супстанци и административно продужење регистрација СЗБ до 2019. године и подела регистрованих СЗБ у групе за ревизију са временским оквиром за достављање додатне документације за процену извора активних супстанци.

Друга фаза акционог плана, која је требало да започне од октобра 2014. године, одложена је до октобра 2015. године, када се очекује почетак програма ревизије регистрованих СЗБ по групама (шест група), у оквиру новог твининг пројекта, за који је аплицирано и за који је урађена процена потреба, а који би се финансирао из нераспоређених средстава из ИПА 2012, и то као наставак ИПА 2008 пројекта.

Имајући у виду да Република Србија није чланица ЕУ и да јој је неопходна помоћ у доступности документације за процену СЗБ, као и ради даље реализације акционог плана, даље јачање административних капацитета у Управи за заштиту биља и спољних оцењивача извршиће се у оквиру овог предложеног твининг пројекта ИПА 2012.

Нови јавни конкурс за избор спољних оцењивача у оквиру института и факултета расписан је у априлу 2014. године. Избор институција биће завршен до краја 2014. године.

Сви подзаконски прописи за примену закона у области регистрације СЗБ су усвојени. Такође, објављен је и нови пропис за примену хармонизованих нивоа резидуа СЗБ у храни и храни за животиње (Пропис 3 у табели испод).

У 2013. години спроведен је и програм мониторинга резидуа СЗБ у храни (Пропис 4 у табели испод), и то делимично, због недостатка финансијских средстава из буџета (није извршено узорковање и испитивање хране животињског порекла, а такође није узоркован ни укупно планирани број узорака хране биљног порекла). Такође, објављен је програм мониторинга резидуа СЗБ у храни за 2014. годину (Пропис 5 у табели испод), чија примена је у току.

Пропис	СРБ	ЕУ
1	Правилник о садржини и начину вођења Листе одобрених супстанци, Листе забрањених супстанци и Листе средстава за заштиту биља ("Сл. гласник РС", бр. 92/11, 92/13, 61/14)	<i>Имплементациона Уредба Европске комисије 540/2011</i>
2	Листа одобрених супстанци ("Сл. гласник РС", бр. 117/13)	
3	Правилник о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње и о храни и храни за животиње за коју се утврђују максимално дозвољене количине остатака средстава за заштиту биља ("Сл. гласник РС", бр. 29/14, 39/14)	<i>Уредба Европског парламента и Савета 396/2005</i>
4	Правилник о пострегистрационој контроли средстава за заштиту биља за 2013 ("Сл. гласник РС", бр. 12/13)	<i>Имплементациона Уредба Европске комисије 788/2012</i>
5	Правилник о пострегистрационој контроли средстава за заштиту биља за 2014 ("Сл. гласник РС", бр. 58/14)	

Планиране мере за период 2014 – 2018

2014. година

I Законодавни део

Узимајући у обзир да Закон о средствима за заштиту биља (донет на основу Директиве бр. 91/414/ЕЕЗ) још увек није имплементиран у делу регистрације СЗБ, као и да је Европска комисија у свом Аналитичком извештају и Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2013. годину дала процену да поступак регистрације нових

средстава за заштиту биља треба додатно ускладити са правним тековинама ЕУ, у 2014. години наставиће се са усклађивањем законодавства са новим и измењеним законодавним оквиром ЕУ.

У том циљу, планиране су следеће законодавне активности:

- 1) усвајање од стране Владе РС Предлога Закона о средствима за заштиту биља или Предлога Закона о изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља, који ће бити делимично усклађен са Уредбом бр. 1107/2009/ЕЗ (осим одредби које се односе на одобравање активних супстанци, дозволе за паралелни увоз СЗБ, компаративну процену СЗБ и зоналну регистрацију СЗБ);
- 2) измену подзаконског прописа који се односи на Листу одобрених активних супстанци коју СЗБ могу да садрже;
- 3) доношење подзаконског прописа о програму мониторинга резидуа у храни за 2014. годину.

Назив планираног прописа	ЕУ пропис који се транспонује (ако је сврхисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	Очекивани степен усклађености (делимична-потпуна усклађеност)- навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа (квартал)	Веза са ССП, Да/Не	Законски основ и веза са домаћим стратешким документима	Кратак опис прописа / приоритета који ће се постићи овим прописима
Листа одобрених супстанци	Имплементациона Уредба бр. 540/2011/ЕУ	Потпуна	Трећи	Да ССП - Члан 97.	Закон о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС“, бр. 41/09)	Укидање регистрација за СЗБ која садрже активне супстанце које нису одобрене на нивоу ЕУ. Измена регистрација за СЗБ у складу са условима и ограничењима која су утврђена одобрењем за упис активне супстанце у Листу одобрених супстанци
Предлог Закона о средствима за заштиту биља или Предлог Закона о изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља	Уредба бр. 1107/2009/ЕЗ, Уредба бр. 1185/2009/ЕЗ, Директива бр. 2009/128/ЕЗ, Директива бр. 2009/127	Делимична	Још увек није утврђен			Регистрација СЗБ усаглашена са правним тековинама ЕУ

II Институционални део

- 1) **Избор оцењивача за процену СЗБ и активних супстанци у поступку регистрације СЗБ**
 - Планиран период реализације: четврти квартал 2014. године
 - Јавни конкурс за избор оцењивача (института и факултета) за процену СЗБ и активних супстанци у поступку регистрације СЗБ расписан је у априлу 2014. године. Избор институција, као спољних оцењивача, биће завршен до краја 2014. године.
- 2) **Примена ИПА твининг пројекта „Успостављање одрживе примене средстава за заштиту биља и система редовне контроле техничке исправности опреме и уређаја за примену пестицида“ (IPA 2012)**
 - Примена Директиве бр. 2009/128/ЕЗ и 2009/127/ЕЗ.

2015. година

I Законодавни део:

У циљу даљег усклађивања националног законодавства са правним тековинама ЕУ планиране су следеће законодавне активности:

- 1) усвајање од стране Народне Скупштине Предлога Закона о средствима за заштиту биља или Предлога Закона о изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља, који ће бити делимично усклађен са Уредбом бр. 1107/2009/ЕЗ (осим одредби које се односе на одобравање активних супстанци, дозволе за паралелни увоз СЗБ, компаративну процену СЗБ и зоналну регистрацију СЗБ);
- 2) измену подзаконског прописа који се односи на Листу одобрених активних супстанци коју СЗБ могу да садрже;
- 3) доношење подзаконског прописа о програму мониторинга резидуа у храни за 2015. годину;
- 4) доношење новог подзаконског прописа о захтевима за документацијом за одобравање активних супстанци;
- 5) доношење новог подзаконског прописа о захтевима за документацијом за регистрацију СЗБ;
- 6) доношење подзаконског прописа тренинзима и сертификацији крајњих корисника, дистрибутера и саветодаваца у области СЗБ;
- 7) доношење подзаконског прописа о инспекцији машина за апликацију СЗБ;
- 8) доношење подзаконског прописа о програму ре-регистрације СЗБ.

Назив планираног прописа	ЕУ пропис који се транспонује (ако је сврхисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	Очекивани степен усклађености (делимична-потпуна усклађеност) - навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа (квартал)	Веза са ССП Да/Не	Законски основ и веза са домаћим стратешким документима	Кратак опис прописа/приоритета који ће се постићи овим прописима
Правилник о пострегистрационој контроли СЗБ за 2015. годину	Имплементациона Уредба бр. 400/2014/ЕУ	Делимична	Други	Да ССП - Члан 97.	Закон о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС“, бр. 41/09)	Програма мониторинга резидуа СЗБ у складу са захтевима ЕУ
Листа одобрених супстанци	Имплементациона Уредба бр. 540/2011/ЕУ	Потпуна	Трећи		Закон о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС“, бр. 41/09)	Укидање регистрација за СЗБ која садрже активне супстанце које нису одобрене на нивоу ЕУ.

						Измена регистрација за СЗБ у складу са условима и ограничењима која су утврђена одобрењем за упис активне супстанце у Листу одобрених супстанци
Закон о средствима за заштиту биља или Предлог Закона о изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља	Уредба бр. 1107/2009/ЕЗ, Уредба бр. 1185/2009/ЕЗ, Директива бр. 2009/128/ЕЗ, Директива бр. 2009/127	Делимична	Трећи Усвајање Предлога од стране Народне Скупштине		-	Регистрација СЗБ усаглашена са правним тековинама ЕУ
Правилник о документацији за одобравање активних супстанци	Имплементациона Уредба бр. 283/2013/ЕУ	Потпуна	Четврти		Нови Закон о средствима за заштиту биља или Закон о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС“, бр. 41/09)	Регистрација СЗБ усаглашена са правним тековинама ЕУ
Правилник о документацији за регистрацију СЗБ	Имплементациона Уредба бр. 284/2013/ЕУ	Потпуна	Четврти		Нови Закон о средствима за заштиту биља или Закон о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС“, бр. 41/09)	Регистрација СЗБ усаглашена са правним тековинама ЕУ
Правилник о програму регистрације СЗБ	-	-	Четврти		Нови Закон о средствима за заштиту биља	Усаглашавање регистрованих СЗБ са правним тековинама ЕУ

II Институционални део:

- 1) **Почетак примене ИПА твининг пројекта „Даље јачање капацитета у области средстава за заштиту биља и резидуа пестицида“ (из нераспоређених средстава из ИПА 2012)**
 - Планиран период реализације – почетак примене: IV квартал
 - Примена Уредбе бр. 1107/2009/ЕЗ и других ЕУ аката (Имплементационе Уредбе бр. 283/2013/ЕУ и 284/2014/ЕУ) у делу регистрације СЗБ.
- 2) **Примена ИПА твининг пројекта „Успостављање одрживе примене средстава за заштиту биља и система редовне контроле техничке исправности опреме и уређаја за примену пестицида“ (ИПА 2012)**
 - Примена Директиве бр. 2009/128/ЕЗ и 2009/127/ЕЗ.

3) **Аплицирање ИПА твининг пројекта „Побољшање система контроле средстава за заштиту биља (мониторинг резидуа и пост-регистрациона контрола формулација СЗБ)“ (ИПА 2015)**

- Планиран период реализације: четврти квартал
- Примена Уредбе бр. 1107/2009/ЕЗ, Уредбе 396/2005/ЕЗ, Имплементационе Уредбе 400/2014/ЕУ.

2016. година

I Законодавни део:

Планиране су следеће законодавне активности:

- 1) доношење подзаконског прописа тренинзима и сертификацији крајњих корисника, дистрибутера и саветодаваца у области СЗБ;
- 2) доношење подзаконског прописа о инспекцији машина за апликацију СЗБ;
- 3) доношење Националног акционог плана о одрживој примени СЗБ;
- 4) измену подзаконског прописа који се односи на Листу одобрених активних супстанци коју СЗБ могу да садрже;
- 5) доношење подзаконског прописа о програму мониторинга резидуа у храни за 2016. годину.

Назив планираног прописа	ЕУ пропис који се транспонује (ако је сврсисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	Очекивани степен усклађености (делимична-потпуна усклађеност)-навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа (квартал)	Веза са ССП Да/Не	Законски основ и веза са домаћим стратешким документима	Кратак опис прописа/приоритета који ће се постићи овим прописима
Национални акциони план о одрживој примени СЗБ	Директива бр. 2009/128/ЕЗ, Члан 4.	Потпуна	Први	Да ССП - Члан 97.	Нови Закон о средствима за заштиту биља	
Правилник о пострегистрационој контроли СЗБ за 2016. годину	Имплементациона Уредба бр. 400/2014/ЕУ	Делимична	Други		Нови Закон о средствима за заштиту биља	Програма мониторинга резидуа СЗБ у складу са захтевима ЕУ
Правилник о тренинзима и сертификацији крајњих корисника, дистрибутера и саветодаваца у области СЗБ	Директива бр. 2009/128/ЕЗ, Члан 5. и 6.	Потпуна	Други		Нови Закон о средствима за заштиту биља	Контрола дистрибуције и примене СЗБ.
Правилник о инспекцији машина за апликацију СЗБ	Директива бр. 2009/128/ЕЗ, Члан 8., Директива 2009/127/ЕЗ	Потпуна	Други		Нови Закон о средствима за заштиту биља	Контрола правилне примене СЗБ.
Листа одобрених супстанци	Имплементациона Уредба бр. 540/2011/ЕУ	Потпуна	Трећи		Нови Закон о средствима за заштиту биља	Укидање регистрација за СЗБ која садрже активне супстанце које нису одобре-

						не на нивоу ЕУ. Измена регистрација за СЗБ у складу са условима и ограничењима која су утврђена одобрењем за упис активне супстанце у Листу одобрених супстанци
--	--	--	--	--	--	---

II Институционални део:

- 1) **Примена ИПА твининг пројекта „Успостављање одрживе примене средстава за заштиту биља и система редовне контроле техничке исправности опреме и уређаја за примену пестицида“ (ИПА 2012)**
 - Примена Директиве бр. 2009/128/ЕЗ и 2009/127/ЕЗ.
- 2) **Примена ИПА твининг пројекта „Даље јачање капацитета у области средстава за заштиту биља и резидуа пестицида“ (из нераспоређених средстава из ИПА 2012)**
 - Примена Уредбе бр. 1107/2009/ЕЗ и других ЕУ аката (Имплементационе Уредбе бр. 283/2013/ЕУ и 284/2014/ЕУ) у делу регистрације СЗБ.
- 3) **Примена ИПА твининг пројекта „Побољшање система контроле средстава за заштиту биља (мониторинг резидуа и пост-регистрациона контрола формулација СЗБ)“ (ИПА 2015)**
 - Примена Уредбе бр. 1107/2009/ЕЗ, Уредбе 396/2005/ЕЗ, Имплементационе Уредбе 400/2014/ЕУ.
- 4) **Аплицирање ИПА твининг пројекта „Успостављање система за прикупљање статистичких података о продаји и примени СЗБ“ (ИПА 2016)**
 - Планиран период реализације: четврти квартал
 - Примена Уредбе бр. 1185/2009/ЕЗ.

2017. година

I Законодавни део:

Планиране су следеће законодавне активности:

- 1) измену подзаконског прописа који се односи на Листу одобрених активних супстанци коју СЗБ могу да садрже;
- 2) доношење подзаконског прописа о програму мониторинга резидуа у храни за 2017. годину.

Назив планираног прописа	ЕУ пропис који се транспонује (ако је сврсисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	Очекивани степен усклађености (делимична-потпуна усклађеност)-навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа (квартал)	Веза са ССП Да/Не	Законски основ и веза са домаћим стратешким документима	Кратак опис прописа/приоритета који ће се постићи овим прописима
Правилник о пострегистрационој контроли СЗБ за	Имплементациона Уредба бр. 400/2014/	Делимична	Други	Да ССП - Члан 97.	Нови Закон о средствима за заштиту биља	Програма мониторинга резидуа СЗБ у складу са захтевима ЕУ

2017. годину	ЕУ					
Листа одобрених супстанци	Имплементациона Уредба бр. 540/2011/ЕУ	Потпуна	Трећи		Нови Закон о средствима за заштиту биља	Укидање регистрација за СЗБ која садрже активне супстанце које нису одобрене на нивоу ЕУ. Измена регистрација за СЗБ у складу са условима и ограничењима која су утврђена одобрењем за упис активне супстанце у Листу одобрених супстанци

II Институционални део:

- 1) **Примена ИПА твининг пројекта „Даље јачање капацитета у области средстава за заштиту биља и резидуа пестицида“** (*из нераспоређених средстава из ИПА 2012*)
 - Примена Уредбе бр. 1107/2009/ЕЗ и других ЕУ аката (Имплементационе Уредбе бр. 283/2013/ЕУ и 284/2014/ЕУ) у делу регистрације СЗБ.
- 2) **Примена ИПА твининг пројекта „Побољшање система контроле средстава за заштиту биља (мониторинг резидуа и пост-регистрациона контрола формулација СЗБ)“** (*ИПА 2015*)
 - Примена Уредбе бр. 1107/2009/ЕЗ, Уредбе 396/2005/ЕЗ, Имплементационе Уредбе 400/2014/ЕУ.
- 3) **Примена ИПА твининг пројекта ИПА твининг пројекта „Успостављање система за прикупљање статистичких података о продаји и примени СЗБ“** (*ИПА 2016*)
 - Планиран период реализације: четврти квартал
 - Примена Уредбе бр. 1185/2009/ЕЗ.

2018. година

I Законодавни део:

Планиране су следеће законодавне активности:

- 1) измену подзаконског прописа који се односи на Листу одобрених активних супстанци коју СЗБ могу да садрже;
- 2) доношење подзаконског прописа о програму мониторинга резидуа у храни за 2017. годину.

Назив планираног прописа	ЕУ пропис који се транспонује (ако је сврхисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	Очекивани степен усклађености (делимична-потпуна усклађеност)-навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа (квартал)	Вежа са ССП Да/Не	Законски основ и вежа са домаћим стратешким документима	Кратак опис прописа/приоритета који ће се постићи овим прописима
Правилник о пост-регистрационој контроли СЗБ за 2018. годину	Имплементациона Уредба ЕУ	Делимична	Други	Да ССП - Члан 97.	Нови Закон о средствима за заштиту биља	Програма мониторинга резидуа СЗБ у складу са захтевима ЕУ
Листа одобрених супстанци	Имплементациона Уредба бр. 540/2011/ЕУ	Потпуна	Трећи		Нови Закон о средствима за заштиту биља	Укидање регистрација за СЗБ која садрже активне супстанце које нису одобрене на нивоу ЕУ. Измена регистрација за СЗБ у складу са условима и ограничењима која су утврђена одобрењем за упис активне супстанце у Листу одобрених супстанци

II Институционални део:

- 1) **Примена ИПА твининг пројекта „Даље јачање капацитета у области средстава за заштиту биља и резидуа пестицида“ (из нераспоредених средстава из ИПА 2012)**
- Примена Уредбе бр. 1107/2009/ЕЗ и других ЕУ аката (Имплементационе Уредбе бр. 283/2013/ЕУ и 284/2014/ЕУ) у делу регистрације СЗБ.
- 2) **Примена ИПА твининг пројекта „Побољшање система контроле средстава за заштиту биља (мониторинг резидуа и пост-регистрациона контрола формулација СЗБ)“ (ИПА 2015)**
- Примена Уредбе бр. 1107/2009/ЕЗ, Уредбе 396/2005/ЕЦ, Имплементационе Уредбе 400/2014/ЕУ.
- 3) **Примена ИПА твининг пројекта ИПА твининг пројекта „Успостављање система за прикупљање статистичких података о продаји и примени СЗБ“ (ИПА 2016)**
- Примена Уредбе бр. 1185/2009/ЕЗ.

Опис приоритета који се постиже планираном мером

Планиране мере за период 2014-2018 године ће обезбедити потпуну хармонизацију домаћих прописа са ЕУ прописима, као и стварање институционалних и других основа за спровођење захтева који проистичу из ЕУ законодавства.

ЕУ прописи са којима се врши усклађивање

УРЕДБА (ЕЗ) БР. 1107/2009 ЕВРОПскоГ ПАРЛАМЕНТА И САВЕТА од 21. октобра 2009. године о стављању у промет средстава за заштиту биља и на основу које престају да важе директиве Савета 79/117/ЕЕЗ и 91/414/ЕЕЗ (Сл. лист Л 309, 24.11.2009, стр. 1–50).

УРЕДБА (ЕЗ) БР. 1185/2009 ЕВРОПскоГ ПАРЛАМЕНТА И САВЕТА од 25. новембра 2009. године о статистици о пестицидима (Сл. лист Л 324, 10.12.2009, стр. 1–22).

УРЕДБА (ЕЗ) БР. 396/2005 ЕВРОПскоГ ПАРЛАМЕНТА И САВЕТА од 23. фебруара 2005. године о максималним нивоима резидуа пестицида у или на храни и храни за животиње биљног и животињског порекла и којом је измењена и допуњена Директива Савета 91/414/ЕЕЗ (Сл. лист Л 70, 16.3.2005, стр. 1–16).

ДИРЕКТИВА БР. 2009/128/ЕС ЕВРОПскоГ ПАРЛАМЕНТА И САВЕТА од 21. октобра 2009. године о успостављању акционог оквира Европске заједнице за достизање одрживе примене пестицида (Сл. лист Л 309, 24.11.2009, стр. 71–86).

ДИРЕКТИВА БР. 2009/128/ЕС ЕВРОПскоГ ПАРЛАМЕНТА И САВЕТА од 21. октобра 2009. године о изменама и допунама Директиве бр. 2006/42/ЕЦ која се односи на машине за апликацију пестицида (Сл. лист Л 310, 25.11.2009, стр. 29–33).

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Потпун.

Веза са значајним документом

Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и Републике Србије (ССП - Члан 97).

Годишњи извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2013. годину: Поступак регистрације нових средстава за заштиту биља треба додатно ускладити са правним тековинама ЕУ

Мере за спровођење приоритета у периоду 2014 - 2018

Усвајање новог Закона о средствима за заштиту биља или Закона о изменама и допунама Закона о средствима за заштиту биља ће бити предуслов за припрему институционалног оквира за поступак процене и регистрације СЗБ у складу са ЕУ стандардима и припрему и доношење Националног акционог плана одрживе примене пестицида (примена Директиве бр. 2008/128/ЕЗ, Члан 4), као и одређених подзаконских аката из области регистрације, дистрибуције и примене СЗБ.

Израда базе податка (софтвера) за регистрацију, продају и примену СЗБ.

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета

Тренутна ситуација -2014. година:

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Управа за заштиту биља – Одељење за средства за заштиту и исхрану биља	5	1 – транспозиција 4 – имплементација	Процена СЗБ у поступку регистрације ће, у 2014. години, на основу конкурса бити поверена, спољним институцијама.
Управа за заштиту биља – Одељење граничне фитосанитарне инспекције	37	2 – транспозиција 35 – имплементација	-

Управа за заштиту биља – Одељење фитосани- тарне инспекције	55	2 – транспозиција 53 – имплементација	-
---	----	--	---

2015 - 2018. година

У циљу испуњавања акционог плана, односно имплементације националног законодавства усклађеног са ЕУ правним тековинама неопходно је хитно повећање броја запослених у Управи за заштиту биља, и то за најмање 7 запослених у Одељењу за средства за заштиту и исхрану биља и за најмање 50 запослених у Одељењу фитосанитарне инспекције.

Укупан број новозапослених фитосанитарних инспектора (25 у 2015. години и 25 у 2016. години) односи се на имплементацију активности у целој фитосанитарној области (здравље биља, семе и садни материјал, средства за заштиту и исхрану биља, признавање сорти, ГМО, заштита права оплемењивача биљних сорти).

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ССП

Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и Републике Србије (ССП - Члан 97) дефинисана је узајамна сарадња у вези са правним тековинама Заједнице у области пољопривреде, као и у ветеринарској и фитосанитарној области.

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

1. Коришћење ТАИЕХ инструмената помоћи

У оквиру ТАИЕХ мапе за 2014. годину Републици Србији је у области СЗБ одобрено пет експертских мисија, један семинар и једна студијска посета које се тичу области процене СЗБ у поступку регистрације, који су почели са реализацијом од априла 2014. године.

2. Фонд двоструке намене (Транша б)

У оквиру шесте транше Фонда двоструке намене предложена је набавка хардвер опреме за успостављање фитосанитарног информационог система и таблета за потребе фитосанитарне, ветеринарске и пољопривредне инспекције.

3. Инструмент за пред-приступну помоћ

Основ за јачање институционалних капацитета и стварање јединице за координацију (Одељење за средства за заштиту и исхрану биља) ауторизационих процедура СЗБ и процену СЗБ (спољне институције изабране на јавном конкурс) је пројекат за који се очекује да ће бити одобрен у оквиру нераспоређених средстава ИПА 2012, а као наставак ИПА 2008 „Усклађивање националне регулативе у области регистрације, промета и контроле СЗБ са регулативом Европске уније и њихова примена”, који је трајао до 1. јуна 2013. године. Вредност пројекта је 0,9 милиона евра.

Пројекат ће бити усмерен и на помоћ Републици Србији у поступку ре-регистрације СЗБ и ауторизације нових СЗБ, јер РС ни као земљи кандидату нису доступни документи потребни у поступку регистрације (техничка спецификација извора активних супстанци на нивоу ЕУ на основу којих се врши процена еквивалентности извора активних супстанци у СЗБ у РС).

У оквиру ИПА 2012 пројекат „Успостављање одрживе примене средстава за заштиту биља и система редовне контроле техничке исправности опреме и уређаја за примену пестицида“, који се спроводи од фебруара 2014. године кроз један твининг за индикативни износ од 1,3 милиона евра и један уговор о набавци мобилне опреме за инспекцију опреме и уређаја за примену пестицида, за који је планирано 1,2 милиона евра; циљ овог пројекта је успостављање оквира за достизање одрживе примене СЗБ и у РС.

Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде“, такође у оквиру ИПА 2012, биће спроведен кроз један уговор о услугама за индикативни износ од 1,5 милион евра, у оквиру кога ће се успоставити и фитосанитарни информациони систем, који између осталог обухвата и област СЗБ, којим се спровођење службених контрола и вођење регистара и евиденција успоставља на начин који задовољава стандарде ЕУ.

За ИПА 2015 и 2016 предложена су два пројекта која се тичу система за прикупљање статистичких података о продаји и примени средстава за заштиту биља и успостављање система мониторинга формулација средстава за заштиту биља.

3.12.5. Ветеринарска политика

Добробит животиња

Преглед стања

У оквиру Твининг пројекта „Изградња капацитета у области безбедности хране и добробити животиња, у компоненти 2 добробит животиња, вршена је обука ветеринарских инспектора у делу добробити животиња приликом транспорта, на фармама и у току клања. Припремљене су контролне листе за спровођење службених контрола у делу добробити животиња као и стандардна оперативне процедуре за добробит животиња током клања и убијања, на фармама и у току транспорта

Мере планиране за период 2014 – 2018

Планирано је да се успостави адекватни и одрживи систем у области добробити животиња. С обзиром да се релевантно законодавство ЕУ стално прилагођава научном и техничком напретку, потребно је осигурати континуирано праћење стања и усаглашавање националног законодавства у области добробити животиња са релевантним законодавством ЕУ.

Потребно је ојачати институционалне и административне капацитете у погледу стручне оспособљености за пуну примену свих ЕУ прописа којима се уређује добробит животиња.

Такође, потребно је интензивирати дијалог са индустријом и осталим заинтересованим странама ради даљег информисања о њиховим обавезама у вези са применом ЕУ прописа у области добробити животиња.

Преглед приоритета за 2015. годину у погледу усклађивања законодавства

Планира се усвајање Измена и допуна Закона о добробити животиња ("Службени гласник РС" бр. 41/09), а у циљу успостављања законског основа за потпуну усклађеност са прописима ЕУ којима се уређује добробит животиња.

Стављање ван снаге Правилника о условима и средствима за лишавање животиња живота, начину поступања са животињама непосредно пре клања, начину омамљивања и искрварења животиња, условима и начину клања животиња без претходног омамљивања, као и програму обуке о добробити животиња током клања, "Сл. гласник РС", бр. 14/10 и доношење правилника усаглашеног са Уредбом Савета (ЕЗ) 1099/2009 од 24. септембра 2009. о заштити животиња у време клања.

Преглед приоритета за 2016. годину у погледу усклађивања законодавства

Стављање ван снаге свих донетих прописа о добробити животиња током превоза и доношење једног правилника усаглашеног са Уредбом Савета (ЕЗ) бр 1/2005 о заштити животиња током превоза и повезаним операцијама и амандман на Директиве 64/432/ЕЕЗ и 93/119/ЕЗ и Уредбу (ЕЗ) 1255/97.

Стављање ван снаге Правилника о условима за добробит животиња у погледу простора за животиње, просторија и опреме у објектима у којима се држе, узгајају и стављају у промет животиње у производне сврхе, начину држања, узгајања и промета појединих врста и категорија животиња, као и садржини и начину вођења евиденције о животињама, "Сл. гласник РС", бр. 6/10и доношење појединачних правилника на основу Директива Савета 98/58/ЕЗ о заштити животиња које се држе у фармске сврхе, Директива Савета 2000/50/ЕЗ о минималним захтевима за прикупљање информација током инспекције производних места на којима се држе одређене животиње у фармске сврхе, Директива Савета 2008/119/ЕЗ о минималним стандардима за заштиту телади, Директива Савета 2008/120/ЕЗ о минималним стандардима за заштиту свиња, Директива Савета 1999/74/ЕЗ о минималним стандардима за заштиту кока носиља, Директива комисије 2002/4/ЕЗ о регистрацији објеката за држање кока носиља, прописаних Директивом Савета 1999/74/ЕЗ, Директива Савета 2007/43 о минималним прописима за заштиту бројлера, Европска Конвенција о заштити животиња које се држе у фармске сврхе (ETS No. 87);

Оквирни планови за 2018 годину

Потпуна транспозиција горе споменутих прописа

Здравствена заштита животиња

Преглед стања

Потребно је ојачати институционалне и административне капацитете у погледу стручне оспособљености за пуну примену свих ЕУ прописа којима се уређује здравствена заштита животиња.

Потребно је интензивирати дијалог са фармерима, удружењима сточара и осталим заинтересованим странама ради даљег информисања о њиховим обавезама у вези са применом ЕУ прописа у области здравствене заштите животиња.

Преглед мера за период 2017 – 2018 година у погледу усклађивања законодавства

Година 2017-2018	Веза са ЕУ прописом
Потпуно усклађивање Правилника о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести плавог језика, као начин њиховог спровођења („Службени гласник РС“ бр. 18/2009)/	Council Directive 2000/75/EC on specific provisions for the control and eradication of bluetongue; Директива Савета 2000/75/ЕЦ за посебне одредбе за контролу и искорењивање плавог језика; Commission Regulation EC/1266/2007 on implementing rules for Council Directive 2000/75/EC as regards the control, monitoring, surveillance and restrictions on movements of certain animals of susceptible species in relation to bluetongue Уредба Комисије ЕЦ/1266/2007 о имплементацији правила за Директиву Савета 2000/75/ЕЦ што се тиче контроле, мониторинга, надзора и забране кретања одређених животиња пријемчивих врста у односу на плави језик
Потпуно усклађивање Правилника о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести ензоотске леукозе говеда, начину њиховог спровођења, као и начину утврђивања статуса газдинства слободног од ензоотске леукозе говеда („Службени гласник РС“ бр. 51/2009)/	усклађен са Упутством Савета 77/391, 78/52, 82/400; унети елементи сертификације животиња и газдинстава слободних од болести сходно Упутству Савета 64/432; in line with: Council Directive 77/391/EEC introducing community measures for the eradication of brucellosis, tuberculosis and leucosis in cattle, Council Directive 78/52/EEC establishing the community criteria for national plans for the accelerated eradication of brucellosis, tuberculosis and enzootic leucosis in cattle Council Directive 82/400/EEC amending Directive 77/391/EEC and introducing a supplementary Community measure for the eradication of brucellosis, tuberculosis and leucosis in cattle Council Directive 64/432/EEC on animal health problems affecting intra-Community trade in bovine animals and swine

<p>Потпуно усклађивање Правилника о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести туберкулозе говеда, начину њиховог спровођења, као и начину утврђивања статуса газдинства слободног од туберкулозе говеда („Службени гласник РС“ бр. 51/2009)/</p>	<p>имплементиране одредбе Упутства Савета 77/391, 78/52, 82/400 и унети елементи сертификације животиња и газдинстава слободних од болести in line with: Council Directive 77/391/EEC introducing community measures for the eradication of brucellosis, tuberculosis and leucosis in cattle, Council Directive 78/52/EEC establishing the community criteria for national plans for the accelerated eradication of brucellosis, tuberculosis and enzootic leucosis in cattle Council Directive 82/400/EEC amending Directive 77/391/EEC and introducing a supplementary Community measure for the eradication of brucellosis, tuberculosis and leucosis in cattle Council Directive 64/432/EEC on animal health problems affecting intra-Community trade in bovine animals and swine</p>
<p>Потпуно усклађивање Правилника о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести бруцелозе говеда, као и начин утврђивања статуса газдинства слободних од бруцелозе говеда („Службени гласник РС“ бр. 55/2009)/</p>	<p>извршено усклађивање са Упутством Савета 77/391, 78/52, 82/400; унети елементи сертификације животиња и газдинстава слободних од болести сходно Упутству Савета 64/432; in line with: Council Directive 77/391/EEC introducing community measures for the eradication of brucellosis, tuberculosis and leucosis in cattle, Council Directive 78/52/EEC establishing the community criteria for national plans for the accelerated eradication of brucellosis, tuberculosis and enzootic leucosis in cattle Council Directive 82/400/EEC amending Directive 77/391/EEC and introducing a supplementary Community measure for the eradication of brucellosis, tuberculosis and leucosis in cattle Council Directive 64/432/EEC on animal health problems affecting intra-Community trade in bovine animals and swine</p>
<p>Потпуно усклађивање Правилника о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести атипичне куге живине („Службени гласник РС“ бр. 95/2009)/</p>	<p>Council Directive 92/66/EEC of 14 July 1992 introducing Community measures for the control of Newcastle disease Директива Савета 92/66/ЕЦ од 14 јула 1992 уводи мере заједнице за контролу Њукастл болести</p>
<p>Потпуно усклађивање Правилника о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести класичне куге свиња, као и начину њиховог спровођења. („Службени гласник РС“ бр. 102/2009)</p>	<p>Council Directive 2001/89/EC of 23 October 2001 on Community measures for the control of classical swine fever Директива Савета 2001/89/ЕЦ од 23 октобра 2001 за мере заједнице за контролу класичне куге свиња</p>

<p>Потпуно усклађивање Правилника о утврђивању мера за рано откривање, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести афричке куге коња, као и начину њиховог спровођења („Службени гласник РС“ бр. 6/ 2010)</p>	<p>Council Directive 92/35/EEC of 29 April 1992 laying down control rules and measures to combat African horse sickness Директива Савета 92/35/ЕЦ од 29 априла 1992 која садржи контролне мере за болест Афричка куга коња</p>
<p>Потпуно усклађивање Правилника о утврђивању мерама за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивање заразне болети авијарна инфлуенца као и начину њиховог спровођења ("Службени гласник РС", бр. 7/2010)</p>	<p>Council Directive 2005/94/EC of 20 December 2005 on Community measures for the control of avian influenza and repealing Directive 92/40/EEC Директива Савета 2005/94/ЕЦ од 20 децембра 2005о мерама заједнице за контролу болести авијарна инфлуенца и укида Директиву 92/40/ЕЦ</p>
<p>Потпуно усклађивање Правилника о утврђивању мерама за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања инфекција живине одређеним серотиповима салмонеле ("Службени гласник РС", бр. 7/2010, 76/2010)</p>	<p>Commission Regulation (EC) No 1177/2006 of 1 August 2006 implementing Regulation (EC) No 2160/2003 of the European Parliament and of the Council as regards requirements for the use of specific control methods in the framework of the national programmes for the control of salmonella in poultry Регулатива Комисије ЕЦ 1177/2006од 01 августа 2006 која укључује Регулативу ЕЦ 2160/2003 Европског парламента и Савета о примени посебних контролних мера у националним програмима за контролу салмонеле код живине Regulation (EC) No 2160/2003 of the European Parliament and of the Council of 17 November 2003 on the control of salmonella and other specified food-borne zoonotic agents; Регулатива ЕЦ 2160/2003 Европског Парламента и Савета од 17 новембра 2003 за контролу салмонеле и других специфичних зоототских агенаса који се преносе храном Commission Regulation (EC) No 1003/2005 of 30 June 2005 implementing Regulation (EC) No 2160/2003 as regards a Community target for the reduction of the prevalence of certain salmonella serotypes in breeding flocks of Gallus gallus and amending Regulation (EC) No 2160/2003; Commission Regulation (EC) No 2073/2005 of 15 November 2005 on microbiological criteria for foodstuffs Регулатива ЕЦ 1003/2005 од 30 јуна 2005која укључује регулативу ЕЦ 2160/2003 о циљевима Заједнице за смањење преваленције одређених серотипова салмонела код товних јата Gallus gallus и допуне у Регулативи ЕЦ 2160/2003;</p>

<p>Потпуно усклађивање Правилника о утврђивању мера за рано откривање, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања везикуларне болести свиња као и начину њиховог спровођења; (Службени гласник РС бр. 10/2010)/</p>	<p>Council Directive 92/119/EEC of 17 December 1992 introducing general Community measures for the control of certain animal diseases and specific measures relating to swine vesicular disease Директива Савета 92/119/ЕЕЦ од 17 децембра уводи опште мере заједнице за контролу одређених болести животиња и посебне мере које се односе на везикуларну болест свиња</p>
<p>Потпуно усклађивање Правилника о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести слинавке и шапа (Службени гласник РС бр. 15/2010)</p>	<p>Council Directive 2003/85/EC of 29 September 2003 on Community measures for the control of foot-and-mouth disease repealing Directive 85/511/EEC and Decisions 89/531/EEC and 91/665/EEC and amending Directive 92/46/EEC Директива Савета 2003/85/ЕЦ од 29 септембра 2003 о мерама Заједнице за контролу болести слинавка и шап којом се укида Директива 85/511/ЕЕЦ и Одлуке 89/531/ЕЕЦ и 91/665/ЕЕЦ као и допуне у Директиви 92/46/ЕЕЦ</p>
<p>Потпуно усклађивање Правилника о мерама за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивање заразне болести афричка куга свиња; (Службени гласник РС бр. 32/2010)</p>	<p>Council Directive 2002/60/EC of 27 June 2002 laying down specific provisions for the control of African swine fever and amending Directive 92/119/EEC as regards Teschen disease and African swine fever Директива Савета 2002/60/ЕЦ од 27 јуна 2002 која садржи посебне услове и мере за контролу болести афричка куга свиња</p>
<p>Потпуно усклађивање Правилника о утврђивању мера раног откривања и дијагностике заразних болести трансмисионих спонгиформних енцефалопатија, начину њиховог спровођења као и мерама за спречавање ширења, сузбијање и искорењивање ове заразне болести ("Службени гласник РС", бр. 96/10)/</p>	<p>Уредба број 999/2001 Европског Парламента и Савета од 22 маја 2001 за правила за превенцију, контролу и ерадикацију одређених трансмисивних спонгиоформних енцефалопатија са последњим допунама; <u>Regulation (EC) No 999/2001</u> of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 laying down rules for the prevention, control and eradication of certain transmissible spongiform encephalopathies as last amended);</p>

Пројекти - актуелна и планирана инострана развојна помоћ

У оквиру ИПА пројекта наставља се подршка за контролу и искорењивање класичне куге свиња и беснила у Републици Србији, као и јачање капацитета за компензационе фондове у оквиру сузбијања болести животиња. Спроводи се орална вакцинација лисица и других дивљих месоједа против беснила два пута годишње (до сада је спроведено 8 кампања), као и мониторинг оралне вакцинације лисица против беснила и мониторинг дивљих свиња на класичну кугу свиња. Спровођење оралне вакцинације лисица и других дивљих месоједа против беснила, резултирало је значајним смањењем броја регистрованих случајева беснила у Републици Србији, тако да је у 2013. години регистровано 5 случајева.

Међународни промет и сертификација

Преглед стања

У области међународног промета донето је више прописа који су приказани у табели (Прилог 1) у делу међународни промет и сертификација.

У 2014. години на основу члана 124. став 9. Закона о ветеринарству, донет је Правилник о изменама и допунама правилника о условима за некомерцијално кретање кућних љубимаца за које није потребно решење за увоз и транзит, као и о изгледу и садржини обрасца, уверења (сертификата) за те пошиљке („Службени гласник РС”, бр. 60/14 од 6. јуна 2014. године) у складу са Одлука Комисије 2011/ 874/ ЕУ у којој се утврђује листа трећих земаља и територија одобрених за увоз паса, мачака и крзнашица за некомерцијално кретање више од пет паса, мачака и крзнашица у Европску унију и модел сертификата за увоз и некомерцијално кретање тих животиња у Европској унији и Одлуке Комисије 2010/734/ЕУ за птице и кућне љубимце.

Управа за ветерину Републике Србије поступа у складу са препорукама које смо добили од експертског тима Европске уније за TRACES систем (током одржавања скрининга за Поглавље: 12 – безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика, одржаног од 03-07. фебруара 2014. године у Бриселу). Немогућност електронског попуњавања CVED - Заједничког улазног ветеринарског документа, због непостојања извозника из ЕУ, решена је тако што се TRACES техничкој подршци доставља листа најчешћих извозника из ЕУ (са детаљним подацима о извознику). Након достављања наведених података, TRACES тим уноси извознике из ЕУ у поменути систем. Резултат добре сарадње Управе за ветерину Републике Србије и TRACES подршке, резултира повећањем броја издатих CVED докумената у TRACES систему.

Мере за спровођење приоритета у 2014/2015. години

Израда Међународних ветеринарских потврда (сертификата) за извоз/увоз/транзит у земље чланице ЕУ и треће земље обавља се у складу са изменама и допунама прописа ЕУ, у зависности од врсте пошиљке за промет.

На захтев експерата за TRACES систем ЕУ, у процедури је и превођење сертификата за извоз свих пошиљака (животиња, производа животињског порекла и мешовитих производа, споредних производа животињског порекла) у ЕУ са енглеског на српски језик, како би након тога сертификати били убачени у електронски систем TRACES и били доступни на српском језику, све ради увођења електронске базе података и поступног увођења електронског издавања сертификата од стране ветеринарских инспектора Републике Србије. Започет је и пилот пројекат везан за TRACES систем у интра ЦЕФТА промету. И планира се да се он примењује и у промету пошиљака на нивоу земаља чланица ЦЕФТА. Припремљени су сертификати за производе од млека и то модели НТВ и НТС и они ће први бити пуштени у TRACES систем у интра ЦЕФТА промету, а онда се планира и припрема осталих сертификата који се најчешће користе у интра ЦЕФТА промету (за пошиљке од меса домаћих говеда, живине за приплод или производњу, једнодневних пилића, производа рибарства, овце за производњу, месо домаћих свиња, домаћих свиња за производњу, месо живине).

Мере за спровођење приоритета у 2016 – 2018. години

Наведено је у тачки 3.12.1 Безбедност хране

Преглед приоритета за 2014. и 2015. годину у погледу усклађивања законодавства

- У циљу планираних активности у погледу реализације приоритета у имплементацији прописа, Управа за ветерину, планира да у овом периоду припреми Правилник о измени Правилника о врстама пошиљки које подлежу ветеринарско-санитарној контроли и начину обављања ветеринарско-санитарног прегледа пошиљки на граничним прелазима у складу са Уредбом Комисије (ЕУ) 28/2012 - Celex br. 32012R0028, Имплементирајућом Одлуком Комисије 2012/31/ЕУ - Celex br. 32012D0031 и Имплементирајућом Одлуком Комисије (ЕУ) 468/2012 Celex br. 32012R0468 и
- Ради постизања ефикасности система праћења пошиљака у вези са функционисањем TRACES система припрема се Приручник за кориснике овог система у Републици Србији у складу са прописима TRACES, Одлука Комисије 92/486/ЕЕЦ и Одлука Комисије 2004/292/ЕЦ.

Преглед приоритета за 2016. годину у погледу усклађивања законодавства

- Правилник о ветеринарско санитарним условима за увоз сировог млека и производа од млека у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз, усклађиваће се са Уредбом Комисије ЕУ 605/2010 Celex br. 32010R0605, Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 914/2011, Celex br. 32011R0914 и Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 957/2012 Celex br. 32012R0957.
- Правилник о ветеринарско санитарним условима за увоз одређених производа од меса за исхрану људи у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз Одлука Комисије 2007/777/ЕЗ - Celex br. 32007D0777, Одлука Комисије 2008/638/ЕЗ - Celex br. 32008D0637, Одлука Комисије 2008/817/ЕЗ - Celex br. 32008D0817, Одлука Комисије 2008/864/ЕЗ - Celex br. 32008D0864, Уредба Комисије (ЕУ) 925/2010 - Celex br. 32010R0925, Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 536/2011 - Celex br. 32011R0536, Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 991/2011 - Celex br. 32011R0991, Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 110/2012 - Celex br. 32012R0110, Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 532/2012 - Celex br. 32012R0532 и Имплементирајућа Одлука Комисије 2012/479/ЕУ - Celex br. 32012R0479.

Преглед приоритета за 2016. годину у погледу усклађивања законодавства

- Правилник о ветеринарско санитарним условима за увоз меса и одређених врста животиња у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз
- Уредба Комисије ЕУ 206/2010 - Celex br. 32010R0206,
- Уредба Комисије ЕУ 810/2010 - Celex br. 32010R0810,
- Уредба Комисије ЕУ 144/2011 - Celex br. 32011R0144,
- Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 342/2011 - Celex br. 32011R0342,
- Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 801/2011 - Celex br. 32011R0801,
- Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 1112/2011 - Celex br. 32012R1112,
- Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 497/2012 - Celex br. 32012R0497,
- Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 546/2012 - Celex br. 32012R0546, и,
- Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 644/2012 - Celex br. 32012R0644.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Наведено је у тачки 3.12.1 Безбедност хране

Обуке у области ветеринарске политике и безбедности хране

Запослени из УВ, субјекти у пословању храном, ветеринарски инспектори, представници лабораторија, факултета и други, у претходном периоду, имали су низ обука из области здравствене заштите и добробити животиња, безбедности хране, хране за животиње и споредних производа животињског порекла, међународног промета и сертификације, као и службене контроле у делатностима дефинисаним Законом о ветеринарству, Законом о добробити животиња, Законом о лековима и медицинским средствима и Законом о безбедности хране. Наведени програми обуке организовани су од стране УВ МПЗЖС, Канцеларије за ЕУ интеграције, Факултета ветеринарске медицине Универзитета у Београду, као и уз подршку ТАИЕХ, BTSF, TWINING и IPA пројеката и путем билатералне помоћи са владама појединих земаља. Наведеним теоретским и практичним обукама, као и додатном опремом, постојеће знање је унапређено, како у поступцима спровођења службених контрола, тако и у креирању политике у области безбедности хране, заштите здравља и добробити животиња, међународног промета, систему TRACES и сертификацији безбедности пошиљака производа животињског порекла.

3.12.6. Генетички модификовани организми

Преглед стања

- Област генетички модификованих организама у Републици Србији уређена је:
- Законом о генетички модификованим организмима ("Сл. гласник РС", бр. 41/09) и
 - Законом о безбедности хране ("Сл. гласник РС", бр. 41/09).

Законом о генетички модификованим организмима (који је на снази од 10.06.2009. године) прописана је употреба генетички модификованих организама (у даљем тексту: ГМО), односно поступак за издавање одобрења за употребу у затвореним системима и за намерно увођење у животну средину ГМО и производа од ГМО, услове за употребу у затвореним системима и за намерно увођење у животну средину ГМО, руковање, паковање и превоз ГМО и производа од ГМО, као и друга питања од значаја за ГМО и производе од ГМО. Овај закон уређује експериментални рад са ГМО (затворен систем – лабораторија, стакленик; увођење у животну средину – експериментални рад у пољу (огледна поља, демонстрациони огледи)).

Република Србија је усвојила Закон о ратификацији Картагена протокола о биолошкој заштити уз Конвенцију о биолошкој разноврсности, са анексима ("Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 16/05), и постала члан Картагена протокола о биолошкој заштити у мају 2006. године.

Законом о безбедности хране поред општих правила безбедности хране, услова за стављање у промет хране и хране за животиње, обавеза и одговорности субјеката у пословању храном и храном за животиње, система брзог обавештавања и узбуњивања, хитних мера и управљања кризним ситуацијама, хигијене и квалитета хране и хране за животиње, прописује и начин првог стављања у промет генетички модификоване хране (ГМО храна) и генетички модификоване хране за животиње (ГМО храна за животиње), начин издавања дозвола за прво стављање у промет ГМО хране и ГМО хране за животиње, евиденцију издатих дозвола, следљивост и посебно означавање ГМО хране и ГМО хране за животиње, као и инспекцијски надзор у овим областима.

У члану 2. Закона о ГМО дефинисана је забрана комерцијалног гајења ГМО, као и забрана стављања у промет ГМО и производа од ГМО. Закон, са одредбом која декларативно забрањује пре свега стављање у промет ГМО и производа од ГМО, није у складу са Споразумом о слободном транспорту роба Светске трговинске организације, а ни са законодавством ЕУ у овој области. Ова забрана онемогућава промет роба, односно оних ГМО и производа од ГМО који су већ одобрени за стављање у промет, пре свега на тржишту Европске Уније. Због тога имамо захтев и Европске Комисије и Светске трговинске организације да из Закона о ГМО избришемо члан 2, као и допис Извршног секретара Картагена протокола о биолошкој заштити (Ref.:SCBD/BS/WDY/ps/81050 од 29.11.2012.) да се национално законодавство мора легално и административно изменити у циљу имплементације Картагена протокола о биолошкој заштити.

С друге стране члан 3. Закона о ГМО дефинише изузеће од члана 2. овог закона. Члан 3. гласи: "Генетички модификован организам не сматра се пољопривредни производ биљног порекла који количински садржи до 0,9% примеса генетички модификованог организма и примеса пореклом од генетички модификованог организма.

Семенски и репродуктивни материјал не сматрају се генетички модификованим организмима уколико количински садрже до 0,1% примеса генетички модификованог организма и примеса пореклом од генетички модификованог организма."

Овако како је дефинисано чланом 3. овог закона, ствара се могућност за увоз и стављање у промет у Републици Србији пољопривредног производа (производ који се састоји, или садржи или је добијен од ГМО, ГМО храна или ГМО храна за животиње) који садржи било коју генетичку модификацију (чак и оне које су још увек у експерименталној фази-односно нису дозвољене за стављање у промет нигде у свету), јер се генетички модификованим организмом не сматра пољопривредни производ биљног порекла уколико количински садржи до 0,9% генетичке модификације, односно може се увести и ставити у промет семенски и репродуктивни материјал који количински садржи до 0,1% генетичке модификације јер се не сматра ГМО.

Област ГМО хране и ГМО хране за животиње је такође регулисана и Законом о безбедности хране. Према овом закону ГМО храна и ГМО храна за животиње јесте:

- генетички модификовани организми који се користе као храна и храна за животиње;
- храна и храна за животиње која садржи или се састоји од генетички модификованих организама;
- храна и храна за животиње произведена или која садржи састојке произведене од генетички модификованих организама.

Храна и храна за животиње не сме да:

- има штетан утицај на здравље људи, здравље животиња или животну средину;
- ствара заблуду код потрошача;
- се разликује од хране и хране за животиње, односно састојака хране и хране за животиње коју би по својој намени требало да замени, у мери која доводи у питање њену прехранбену вредност.

За прво стављање у промет ГМО хране и ГМО хране за животиње на територији Републике Србије, или да се таква храна нађе у промету, субјект у пословању храном, односно храном за животиње мора имати дозволу, у складу са одредбама овог закона и посебних прописа. Дозволу решењем издаје министар, а на основу претходно прибављеног научног мишљења Стручног савета, у складу са прописом који се односи на услове за стављање у промет ГМО хране и ГМО хране за животиње.

Из напред наведених законских одредби, област употребе ГМО хране и ГМО хране за животиње је потребно додатно уредити, јер са једне стране Закон о генетички модификованим организмима забрањује комерцијално гајење и стављање у промет ГМО и производа од ГМО, па и ГМО храну и ГМО храну за животиње, а са друге стране Закон о безбедности хране који прописује процедуре за издавање дозволе за стављање у промет ГМО хране и ГМО хране за животиње.

Према Закону о генетички модификованим организмима намерно увођење ГМО у животну средину представља експериментално (ограничено) увођење ГМО у животну средину у сврху извођења огледа, демонстрационих огледа и развоја нових варијетета.

Поступак за издавање одобрења за намерно увођење ГМО у животну средину покреће се на основу пријаве ствараоца, корисника или њиховог овлашћеног заступника у Републици Србији.

Пријава се подноси и у случају када је ГМО добијен укрштањем два или више ГМО применом класичних метода, а доставља се Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност Управе за заштиту биља МПШВ.

До доношења подзаконских аката у складу са новим Законом о генетички модификованим организмима, примењиваће се подзаконски акти донети на основу старог Закона о генетички модификованим организмима ("Сл. лист СРЈ", бр. 21/01 и "Сл. гласник РС", 101/05-др.закон), ако нису у супротности са новим Законом о генетички модификованим организмима, и то:

- Правилник о ограниченој употреби генетички модификованих организама ("Сл. лист СРЈ" бр. 62/02) - хармонизован са Директивом 90/219/ЕЗ,
- Правилник о увођењу у производњу генетички модификованих организама и производа од генетички модификованих организама ("Сл. лист СРЈ", бр. 62/02) - хармонизован са Директивом 2001/18/ЕЗ – примењује се део правилника који се односи на свесно, намерно пуштање ГМО у животну средину у било коју сврху осим изношења на тржиште,
- Правилник о садржини и подацима Регистра генетички модификованих организама и производа од генетички модификованих организама ("Сл. лист СРЈ", бр. 66/02),
- Правилник о садржини и обрасцу пријаве за употребу у затвореним системима генетички модификованих организама, начину заштите поверљивих података из пријаве, као и о садржини пријаве за обнављање одобрења за употребу у затвореним системима („Сл. гласник РС“, бр. 69/2012) – делимично хармонизован са Директивом 2009/41/ЕЗ.

Планиране мере за период 2014-2018. године у погледу усклађивања законодавства

У извештајима за 2012. и 2013. годину Европске комисије наглашено је да је потребно актуелни Закон о ГМО изменити и ускладити са ЕУ законодавством у овој области.

У складу са Годишњим извештајем ЕК, Аналитичким извештајем и Акционим планом за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција планиране су следеће активности:

- 1) Усвајање од стране Владе РС Предлога Закона о генетички модификованим организмима, који ће бити усклађен са Директивом 2001/18/ЕЗ о намерном увођењу ГМО у животну средину, Уредбом 1829/2003 о генетички модификованој храни и храни за животиње, Уредбом 1830/2003 о обележавању и следљивости ГМО, Уредбом 1831/2003 о адитивима за храну за животиње, Уредбом 1946/2003 о прекограничном промету ГМО, Уредбом 65/2004 о одређивању идентификационог броја, Директивом 2009/41 о ограниченој употреби генетички модификованих микроорганизама; (веза са домаћим документима: ССП члан. 72., 78., и 97.); опис: уређује ограничену употребу ГМО, намерно увођење ГМО у животну средину, стављање у промет ГМО и производа од ГМО.)
- 2) Измене и допуне Закона о безбедности хране – предлог је да се из овог закона избрише све што се односи на ГМО храну и ГМО храну за животиње, пошто ће ово уређивати нови Закон о ГМО;
- 3) Израда и усвајање подзаконских прописа у складу са новим Законом о ГМО:
 - Правилник о стављању у промет ГМО и производа од ГМО - транспонују се следећи ЕУ прописи (потпуна усклађеност): Уредба 1829/2003, Уредба 1946/2003, Директива 2001/18, Уредба ЕК 641/2004; веза са домаћим документима: ССП члан. 72, 78, и 97, Закон о ГМО; опис: процедуре ауторизације ГМО и производа од ГМО за стављање у промет.
 - Правилник о обележавању и следљивости ГМО и производа од ГМО - транспонују се следећи ЕУ прописи (потпуна усклађеност): Уредба 1830/2003, Уредба 65/2004; веза са домаћим документима: ССП члан. 72., 78., и 97., Закон о ГМО; опис: успостављање система следљивости и обележавања ГМО и следљивости хране и хране за животиње производа произведених од ГМО.

Назив планираног прописа	ЕУ пропис који се транспонује (ако је сврхисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	Очекивани степен усклађености (делимична-потпуна усклађеност)-навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа (квартал)	Веза са ССП Да/Не	Законски основ и веза са домаћим стратешким документима	Кратак опис прописа/приоритета који ће се постићи овим прописима
Закон о ГМО	Уредба 1829/2003, Уредба 1830/2003, Уредба 1946/2003, Директива 2001/18, Директива 2009/41	Потпуна	Још није утврђен.	Да		уређује ограничену употребу ГМО, намерно увођење ГМО у животну средину, стављање у промет ГМО и производа од ГМО
Правилник о стављању у промет ГМО и производа од ГМО	Уредба 1829/2003, Уредба 1946/2003, Директива 2001/18, Уредба 641/2004	Потпуна	Још увек није утврђен.	Да	Закон о ГМО	Процедуре ауторизације ГМО и производа од ГМО за стављање у промет

Правилник о обележавању и следљивости ГМО и производа од ГМО	Уредба 1830/2003, Уредба 65/2004	Потпуна	Још увек није утврђен.	Да	Закон о ГМО	успостављање система следљивости и обележавања ГМО и следљивости хране и хране за животиње производа произведених од ГМО
--	-------------------------------------	---------	------------------------	----	-------------	--

Административни капацитети

Управа за заштиту биља, Министарства пољопривреде и заштите животне средине надлежна је за послове из области биолошке сигурности (генетички модификованих организама-ГМО), које обавља Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност. У Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност послове из области биолошке сигурности обавља један запослени уз руководиоца групе.

Садашњи број запослених у Управи за заштиту биља (пре свега фитосанитарних инспектора), није довољан да подржи примену прописа који регулишу област ГМО.

У циљу испуњавања акционог плана, односно имплементације националног законодавства усклађеног са ЕУ правним тековинама неопходно је хитно повећање броја запослених у Управи за заштиту биља, и то за најмање једног запосленог у Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност и за најмање 25 запослених у Одељењу фитосанитарне инспекције до краја 2017. године.

Укупан број новозапослених фитосанитарних инспектора (25 у 2015. години и 25 у 2016. години) односи се на имплементацију активности у целој фитосанитарној области (здравље биља, семе и садни материјал, средства за заштиту и исхрану биља, признавање сорти, ГМО, заштита права оплемењивача биљних сорти).

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Управа за заштиту биља, Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност	2 (један на пословима биолошке сигурности (ГМО) уз руководиоца групе)	2	

Мере за спровођење приоритета у периоду 2015 - 2018

У циљу испуњавања акционог плана, односно имплементације националног законодавства усклађеног са ЕУ правним тековинама неопходно је повећање броја запослених у Управи за заштиту биља, на пословима у вези биолошке сигурности и генетички модификованих организама и то за најмање једног запосленог. Како би се надоместио недостатак кадрова за процену ризика при раду са ГМО се надомешћује ангажовањем спољних експерата из научних института, факултета и лабораторија, који су ангажовани као чланови Стручног савета за биолошку сигурност, образованог решењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије бр. 119-01-453/2013-11 од 23.9.2013. године, а на основу члана 5. Закона о генетички модификованим организмима.

Даље јачање административних капацитета вршиће се такође и коришћењем ТАИЕХ инструмената.

Укупан број новозапослених фитосанитарних инспектора (25 у 2015. години и 25 у 2016. години) односи се на имплементацију активности у целој фитосанитарној области (здравље

биља, семе и садни материјал, средства за заштиту и исхрану биља, признавање сорти, ГМО, заштита права оплемењивача биљних сорти).

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи, пројеката и програма 2014-2015.

У области биолошке сигурности (ГМО) у 2014. и 2015. години планирано је укључивање у PLAC 3 пројекат (Policy and Legal Advice Centre (PLAC) – 3).

У оквиру овог пројекта планиране су активности у вези анализе Закона о ГМО (планирано за 4. квартал 2014. године) и припреме плана за преношење ЕУ легислативе у домаће законодавство (1-2 квартал 2015. године).

Такође се планира наставак коришћења ТАИЕХ инструмената и обука које организује Секретаријат Конвенције о биолошкој разноврсности. ТАИЕХ и Секретаријат Конвенције о биолошкој разноврсности покривају трошкове обука тако да Управа за заштиту биља нема финансијских издвајања за ову намену.

ПРИЛОГ 1

ЛИСТА ДОНЕТИХ ПРОПИСА У УПРАВИ ЗА ВЕТЕРИНУ/ LIST OF ADOPTED REGULATIONS RELATED TO VETERINARY ADMINISTRATION

ЗАКОНИ/ LAWS		
Закон о министарству („Службени гласник РС“, бр. 72/ 2012)/ <i>The Law on Ministries</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 72/ 2012)		
Закон о ветеринарству („Службени гласник РС“, бр. 91/05, 30/2010 and 93/ 2012)/ <i>Law on Veterinary Matters</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 91/05, 30/2010 and 93/ 2012)/		
Закон о безбедности хране („Службени гласник РС“, бр. 41/2009)/ <i>Food Safety Law</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 41/09)		
Закон о добробити животиња („Службени гласник РС“, бр. 41/2009)/ <i>Animal Welfare Law</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 41/2009)		
Закон о лековима и медицинским средствима („Службени гласник РС“, бр. 30/2010 и 107/ 2012)/ <i>The Law on Medicines and Medical Devices</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No.30/2010 and 107/ 2012)/		
<i>Ratification of the Law of the European Convention for the Protection of Vertebrate animals intended for experimental and other scientific purposes (European Convention for the Protection of Vertebrate animals intended for experimental and other Scientific Purposes, Strasbourg 18 March 1986. (Official Gazette of International Agreements RS, No. 1 /10)</i>		
<i>Law on Ratification of the European Convention for the Protection of pets (the International Convention for the Protection of pets from Strasbourg on 13 November 1987). (Official Gazette of International Agreements RS, No. 1 /10)</i>		
Прописи донети у 2008– 2012/ The regulations issued from 2008 – 2012		
1. ЗДРАВЉЕ ЖИВОТИЊА/ ANIMAL HEALTH		
Закон о ветеринарству („Службени гласник РС“, бр. 91/ 05)	Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести плавог језика, као начин њиховог спрово-	<i>Council Directive 2000/75/EC on specific provisions for the control and eradication of bluetongue; Commission Regulation EC/1266/2007 on implementing</i>

<p>Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05)</p>	<p>вођења („Службени гласник РС“ бр. 18/2009)/ <i>Rulebook on establishing the measures for early detection, diagnostics, spreading prevention, suppression, and eradication of the Bluetongue infectious disease, and the manner of their implementation</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 18/2009)</p>	<p><i>rules for Council Directive 2000/75/EC as regards the control, monitoring, surveillance and restrictions on movements of certain animals of susceptible species in relation to bluetongue</i></p>
<p>Закон о ветеринарству („Службени гласник РС“, бр. 91/05)/</p> <p>Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05)</p>	<p>Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести ензоотске леукозе говеда, начину њиховог спровођења, као и начину утврђивања статуса газдинства слободног од ензоотске леукозе говеда („Службени гласник РС“ бр. 51/2009)/</p> <p><i>Regulation on establishing the measures for early detection, diagnostics, spreading prevention, suppression, and eradication of the enzootic bovine leukosis disease, and the manner of their implementation</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, Serbia No 51/2009)</p>	<p><i>усклађен са Упутством Савета 77/391, 78/52, 82/400; унети елементи сертификације животиња и газдинстава слободних од болести сходно Упутству Савета 64/432;</i> <i>in line with:</i> <i>Council Directive 77/391/EEC introducing community measures for the eradication of brucellosis, tuberculosis and leucosis in cattle, Council Directive 78/52/EEC establishing the community criteria for national plans for the accelerated eradication of brucellosis, tuberculosis and enzootic leucosis in cattle Council Directive 82/400/EEC amending Directive 77/391/EEC and introducing a supplementary Community measure for the eradication of brucellosis, tuberculosis and leucosis in cattle</i> <i>Council Directive 64/432/EEC on animal health problems affecting intra-Community trade in bovine animals and swine</i></p>
<p>Закон о ветеринарству („Службени гласник РС“, бр. 91/05)/</p> <p>Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05)</p>	<p>Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести туберкулозе говеда, начину њиховог спровођења, као и начину утврђивања статуса газдинства слободног од туберкулозе говеда („Службени гласник РС“ бр. 51/2009)/</p> <p><i>Rulebook on establishing the measures for early detection, diagnostics, spreading prevention, suppression, and eradication of the Bovine tuberculosis infectious disease, the manner of their implementation and establishing the status of herds free from Bovine tuberculosis</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 51/2009)</p>	<p><i>имплементиране одредбе Упутства Савета 77/391, 78/52, 82/400 и унети елементи сертификације животиња и газдинстава слободних од болести</i> <i>in line with:</i> <i>Council Directive 77/391/EEC introducing community measures for the eradication of brucellosis, tuberculosis and leucosis in cattle, Council Directive 78/52/EEC establishing the community criteria for national plans for the accelerated eradication of brucellosis, tuberculosis and enzootic leucosis in cattle Council Directive 82/400/EEC amending Directive 77/391/EEC and introducing a supplementary</i></p>

		<p><i>Community measure for the eradication of brucellosis, tuberculosis and leucosis in cattle</i></p> <p><i>Council Directive 64/432/EEC on animal health problems affecting intra-Community trade in bovine animals and swine</i></p>
<p>Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/ 05)/</p> <p><i>Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05)</i></p>	<p>Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести бруцелозе говеда, као и начин утврђивања статуса газдинства слободних од бруцелозе говеда („Службени гласник РС“ бр. 55/2009)/</p> <p><i>Rulebook on establishing the measures for early detection, diagnostics, spreading prevention, suppression, and eradication of the Bovine brucellosis infectious disease, the manner of their implementation and establishing the status of herds free from Bovine brucellosis (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 55/2009)</i></p>	<p><i>извршено усклађивање са Упутством Савета 77/391, 78/52, 82/400; унети елементи сертификације животиња и газдинства слободних од болести сходно Упутству Савета 64/432;</i></p> <p><i>in line with:</i></p> <p><i>Council Directive 77/391/EEC introducing community measures for the eradication of brucellosis, tuberculosis and leucosis in cattle, Council Directive 78/52/EEC establishing the community criteria for national plans for the accelerated eradication of brucellosis, tuberculosis and enzootic leucosis in cattle Council Directive 82/400/EEC amending Directive 77/391/EEC and introducing a supplementary Community measure for the eradication of brucellosis, tuberculosis and leucosis in cattle</i></p> <p><i>Council Directive 64/432/EEC on animal health problems affecting intra-Community trade in bovine animals and swine</i></p>
<p>Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/ 05)/</p> <p><i>Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05)</i></p>	<p>Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести беснила и начину њиховог спровођења („Службени гласник РС“ бр. 78/2009)/</p> <p><i>Rulebook on establishing the measures for early detection, diagnostics, spreading prevention, suppression, and eradication of the Rabies infectious disease, and the manner of their implementation (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 78/2009)</i></p>	<p><i>Национални пропис</i></p>
<p>Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр.</p>	<p>Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и</p>	<p><i>Council Directive 92/66/EEC of 14 July 1992 introducing Community measures for the control of</i></p>

<p>91/ 05)/</p> <p>Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05)</p>	<p>искорењивања заразне болести атипичне куге живине („Службени гласник РС“ бр. 95/2009)/</p> <p><i>Rulebook on establishing the measures for early detection, diagnostics, spreading prevention, suppression, and eradication of the Newcastle infectious disease</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 95/2009).</p>	<p><i>Newcastle disease</i></p>
<p>Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/ 05)/</p> <p>Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05)</p>	<p>Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести класичне куге свиња, као и начину њиховог спровођења. („Службени гласник РС“ бр. 102/2009)/</p> <p><i>Rulebook on establishing the measures for early detection, diagnostics, spreading prevention, suppression, and eradication of the Classical Swine Fever infectious disease, and the manner of their implementation</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 102/2009).</p>	<p><i>Council Directive 2001/89/EC of 23 October 2001 on Community measures for the control of classical swine fever</i></p>
<p>Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/10);</p> <p>Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилник о утврђивању мера за рано откривање, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести афричке куге коња, као и начину њиховог спровођења („Службени гласник РС“ бр. 6/ 2010)/</p> <p><i>Rulebook on establishing measures for early detection, diagnostics, spreading prevention, suppression, and eradication of the African Horse Sickness infectious disease and mode of their implementation</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 6/2010).</p>	<p><i>Council Directive 92/35/EEC of 29 April 1992 laying down control rules and measures to combat African horse sickness</i></p>
<p>Закон о ветеринарству (“Сл. гласник РС”, бр. 91/ 05 и 30/10)/</p> <p>Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилник о утврђивању мерама за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивање заразне болести авијарна инфлуенца као и начину њиховог спровођења (“Службени гласник РС”, бр. 7/2010)/</p> <p><i>Rulebook on establishing measures for early detection, diagnostics, spreading prevention, suppression, and eradication of the Avian influenza infectious disease</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 7/2010)</p>	<p><i>Council Directive 2005/94/EC of 20 December 2005 on Community measures for the control of avian influenza and repealing Directive 92/40/EEC</i></p>
<p>Закон о ветеринарству (“Сл. гласник РС”, бр.</p>	<p>Правилник о утврђивању мерама за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и</p>	<p><i>Commission Regulation (EC) No 1177/2006 of 1 August 2006 implementing Regulation (EC) No</i></p>

<p>91/ 05 и 30/10)/ Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>искорењивања инфекција живине одређеним серотиповима салмонеле (“Службени гласник РС”, бр. 7/2010/ <i>Rulebook on establishing measures for early detection, diagnostics, spreading prevention, suppression, and eradication of the infections of poultry with the certain serotypes of Salmonella spp. („Official Gazette of the Republic of Serbia” No 7/2010).</i></p>	<p>2160/2003 of the European Parliament and of the Council as regards requirements for the use of specific control methods in the framework of the national programmes for the control of salmonella in poultry Regulation (EC) No 2160/2003 of the European Parliament and of the Council of 17 November 2003 on the control of salmonella and other specified food-borne zoonotic agents; Commission Regulation (EC) No 1003/2005 of 30 June 2005 implementing Regulation (EC) No 2160/2003 as regards a Community target for the reduction of the prevalence of certain salmonella serotypes in breeding flocks of Gallus gallus and amending Regulation (EC) No 2160/2003; Commission Regulation (EC) No 2073/2005 of 15 November 2005 on microbiological criteria for foodstuffs</p>
<p>Закон о ветеринарству (“Сл. гласник РС”, бр. 91/ 05 и 30/10)/ Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилник о утврђивању мера за рано откривање, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања везикуларне болести свиња као и начину њиховог спровођења („Службени гласник РС“, бр. 10/2010)/ <i>Rulebook on establishing measures for early detection, diagnostics, spreading prevention, suppression, and eradication of the Swine Vesicular Disease infectious disease, and the manner of their implementation (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 10/2010)</i></p>	<p>Council Directive 92/119/EEC of 17 December 1992 introducing general Community measures for the control of certain animal diseases and specific measures relating to swine vesicular disease</p>
<p>Закон о ветеринарству (“Сл. гласник РС”, бр. 91/ 05 и 30/10)/ Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести слинавке и шапа (Службени гласник РС бр. 15/2010)/ <i>Rulebook on establishing measures for early detection, diagnostics, spreading prevention, suppression, and eradication of the Foot and Mouth infectious disease (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 15/2010).</i></p>	<p>Council Directive 2003/85/EC of 29 September 2003 on Community measures for the control of foot-and-mouth disease repealing Directive 85/511/EEC and Decisions 89/531/EEC and 91/665/EEC and amending Directive 92/46/EEC</p>
<p>Закон о ветеринарству (“Сл. гласник РС”, бр. 91/ 05 и 30/10)/ Law on</p>	<p>Правилник о мерама за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивање заразне болести афричка куга свиња (Службени гласник РС бр. 32/2010)/</p>	<p>Council Directive 2002/60/EC of 27 June 2002 laying down specific provisions for the control of African swine fever and amending</p>

<p>Veterinary Mat- ters (“Official Gazette of the Republic of Ser- bia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p><i>Rulebook on establishing measures for early detection, diagnostics, spreading prevention, suppression, and eradication of the African swine fever infectious disease (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 32/2010).</i></p>	<p><i>Directive 92/119/EEC as regards Teschen disease and African swine fever</i></p>
<p>Закон о вете- ринарству (“Сл. гласник РС”, бр. 91/ 05 и 30/10)/ Law on Veterinary Mat- ters (“Official Gazette of the Republic of Ser- bia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилник о утврђивању мера раног откривања и дијагностике заразних болести трансмисионих спонгиформних енцефалопатија, начину њиховог спровођења као и мерама за спречавање ширења, сузбијање и искорењивање ове заразне болести (“Службени гласник РС”, бр. 96/10)/ <i>Rulebook on establishing measures for early detection and diagnosis of infectious disease transmissible spongiform encephalopathy, the manner of implementation of such measures, as well as measures for the prevention of spreading, elimination and eradication of this infectious disease (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 96/10)</i></p>	<p>Уредба број 999/2001 Европског Парламента и Савета од 22 маја 2001 за правила за превенцију, контролу и ерадикацију одређених трансмисивних спонгиоформних енцефалопатија са последњим допунама; <i>Regulation (EC) No 999/2001 of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 laying down rules for the prevention, control and eradication of certain transmissible spongiform encephalopathies as last amended);</i></p>
<p>Закон о вете- ринарству („Службени гла- сник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12) Law on Veterinary Mat- ters (“Official Gazette of the Republic of Ser- bia”, No. 91/05 30/10 and 93/12)</p>	<p>Правилник о утврђивању програма мера здравствене заштите животиња за 2013. годину („Службеном гласнику РС» број 40/13”)/ <i>Rulebook on establishing of the Annual Program for Animal Health protection measures for 2013 (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 40/13)</i></p>	
<p>2. ИДЕНТИФИКАЦИЈА ЖИВОТИЊА/ IDENTIFICATION OF ANIMALS</p>		
<p>Закон о вете- ринарству (“Сл. гласник РС”, бр. 91/ 05 и 30/10)/ Law on Veterinary Mat- ters (“Official Gazette of the Republic of Ser- bia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилник о начину обележавања говеда и вођењу евиденције о обележеним говедима („Службени гласник РС“, бр. 57/09)/ <i>Rulebook laying down the manner of bovine animal identification and registration of identified bovine animals (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 57/09, 14/10),</i></p>	<p><i>Уредба Савета 1760/2000, Упутство Савета 64/432, 911/2004, 1082/2003, 499/2004, 96/23, 820/97)/ Regulation (EC) No 1760/2000 of the European Parliament and of the Council establishing a system for the identification and registration of bovine animals and regarding the labelling of beef and beef products and repealing Council Regulation (EC) No 820/97.</i></p>
<p>Закон о вете- ринарству („Сл.</p>	<p>Правилник о измени и допуни правилника о начину обележавања</p>	<p>Уредба Савета 1760/2000, Упутство Савета 64/432, 911/2004,</p>

<p>гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10); Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>говеда и вођењу евиденције о обележеним говедима („Службени гласник РС“, бр. 14/2010)/ <i>Rulebook on the amendments to the Rulebook on the method of identification and registration of marked bovine animals</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 14/2010)</p>	<p>1082/2003, 499/2004, 96/23, 820/97)/ <i>Council Regulation 1760/2000, Council Directives 64/432, 911/2004, 1082/2003, 499/2004, 96/23, 820/97); Regulation (EC) No. 1760/2000 of the European Parliament and of the Council of 17 July 2000 establishing a system for the identification and registration of bovine animals and regarding the labelling of beef and beef products and repealing Council Regulation (EC) No. 820/97</i></p>
<p>Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10) Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилник о начину обележавања пчелињих друштава и регистра пчелињака („Службени гласник РС“, бр. 54/2010)/ <i>Rulebook on method of identification of bee societies and registration of apiaries</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 54/2010)</p>	
<p>Закон о ветеринарству (“Сл. гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10)/ Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилник о начину обележавања и регистрације копитара као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације копитара („Службени гласник РС“ бр. 72/2010)/ <i>Rulebook on the manner of identification and registration of equidae and on the official control of identification, identification and registration of equidae</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 72/2010)</p>	<p><i>Commission Regulation (EC) No 504/2008 of 6 June 2008 implementing Council Directives 90/426/EEC and 90/427/EEC as regards methods for the identification of equidae; Commission Decision 93/623/EEC of 20 October 1993 establishing the identification document (passport) accompanying registered equidae; Council Directive 90/426/EEC of 26 June 1990 on animal health conditions governing the movement and import from third countries of equidae</i></p>
<p>Закон о ветеринарству (“Сл. гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10)/ Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилник о начину обележавања и регистрације свиња, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације свиња (“Службени гласник РС”, бр. 94/10)/ <i>Rulebook laying down the manner of identification and registration of porcine animals and of official controls on identification and registration of porcine animals</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 94//10),</p>	<p><i>Council Directive 64/432/EEC of 26 June 1964 on animal health problems affecting intra-Community trade in bovine animals and swine; Council Directive 2008/71/EC of 15 July 2008 on the identification and registration of pigs; Commission Decision 2000/678/EC of 23 October 2000 laying down detailed rules for registration of holdings in national databases for porcine animals as foreseen by Council Directive 64/432/EEC</i></p>
<p>Закон о ветеринарству</p>	<p>Правилник о начину обележавања и</p>	<p><i>Council Regulation (EC) No</i></p>

<p>ринарству (“Сл. гласник РС”, бр. 91/ 05 и 30/10)/</p> <p>Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>регистрације оваца и коза, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације оваца и коза (“Службени гласник РС”, бр. 6/11)/</p> <p><i>Rulebook laying down the manner of identification and registration of ovine and caprine animals and of official controls on identification and registration of ovine and caprine animals (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, № 6/11)</i></p>	<p><i>21/2004 of 17 December 2003 establishing a system for the identification and registration of ovine and caprine animals and amending Regulation (EC) No 1782/2003 and Directives 92/102/EEC and 64/432/EEC; Commission Regulation (EC) No 1505/2006 of 11 October 2006 implementing Council Regulation (EC) No 21/2004 as regards the minimum level of checks to be carried out in relation to the identification and registration of ovine and caprine animals; Commission Decision 2006/968/EC of 15 December 2006 implementing Council Regulation (EC) No 21/2004 as regards guidelines and procedures for the electronic identification of ovine and caprine animals</i></p>
<p>Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10);</p> <p>Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилник о изменама правилника о начину обележавања и регистрације оваца и коза, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације оваца и коза („Службени гласник РС“, бр. 57/ 11)/</p> <p><i>Rulebook on the amendments to the Rulebook laying down the manner of identification and registration of ovine and caprine animals and of official controls on identification and registration of ovine and caprine animals (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, № 57/11)</i></p>	<p><i>Council Regulation (EC) No 21/2004 of 17 December 2003 establishing a system for the identification and registration of ovine and caprine animals and amending Regulation (EC) No 1782/2003 and Directives 92/102/EEC and 64/432/EEC Commission Regulation (EC) No 1505/2006 of 11 October 2006 implementing Council Regulation (EC) No 21/2004 as regards the minimum level of checks to be carried out in relation to the identification and registration of ovine and caprine animals; Commission Decision 2006/968/EC of 15 December 2006 implementing Council Regulation (EC) No 21/2004 as regards guidelines and procedures for the electronic identification of ovine and caprine animals</i></p>
<p>Закон о ветеринарству (“Сл. гласник РС”, бр. 91/ 05, 30/10 и 93/12)/</p> <p>Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05,</p>	<p>Правилник о утврђивању програма мера здравствене заштите животиња за 2013. годину („Службени гласнику РС» број 40/13”)</p> <p><i>Rulebook on establishing of the Annual Program for Animal Health protection measures for 2013 (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 40/13)</i></p>	<p><i>Council Directive 2010/433/EU Commission Decision Amending Decision 2004/ 558/EC Implementing Council Directive 64/432/EEC on animal health problems affecting intra-Community trade in bovine animals and swine; Council Directive 2001/89/EC on Community measures for the control of classical swine fever; Commission Decision 2002/106/EC on approving a Diagnostic Manual establishing diagnos-</i></p>

30/10 and 93/12)		<i>tic procedures, sampling methods and criteria for evaluation of the laboratory tests for the confirmation of classical swine fever; Council Directive 92/66/EEC on introducing Community measures for the control of Newcastle disease; Council Directive 2006/88/EC on animal health requirements for aquaculture animals and products thereof, and on the prevention and control of certain diseases in aquatic animals</i>
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10);/ Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)	Правилник о начину обележавања и регистрације паса и мачака („Службени гласник РС” бр. 23/12) и Прилог нови пасоши за кућне љубимце/ <i>Rulebook on the way of identification and registration of dogs and cats (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, № 23/12) and Annex new passport for pets</i>	<i>Council Directive 2003/ 803/ ЕЦ</i>
3. ДОБРОБИТ ЖИВОТИЊА/ ANIMAL WELFARE		
Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", бр. 41/2009), Animal Welfare Law (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 41/09)	Правилник о условима за добробит животиња у погледу простора за животиње, просторија и опреме у објектима у којима се држе, узгајају и стављају у промет животиње у производне сврхе, начину држања, узгајања и промета појединих врста и категорија животиња, као и садржини и начину вођења евиденције о животињама („Службени гласник РС“ бр. 6/2010)/ <i>Regulation on conditions for animal welfare in terms of space for animals, premises and equipment in facilities where animals are kept and bred in production purposes, the manner of keeping, breeding and trade of specific animal species and categories, as well as closer content and manner of keeping records (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 6/10).</i>	<i>Уредба Савета 98/58/ЕС о заштити животиња на фармама , Европском конвенцијом о заштити животиња на фармама (ETS No. 87), Одлуком Савета 78/923/ЕЕС која се односи на закључке Европске конвенције о заштити животиња на фармама (ETS No 87), Директивом Савета 2008/119/ЕС о минималним стандардима за заштиту телади, Директивом Савета 2008/120/ЕС минималним стандардима за заштиту свиња, Директивом Савета 1999/74/ЕС о минималним стандардима за заштиту кока носилца, Директивом Комисије 2002/4/ЕС о регистрацији објекта за држање кока носилца, Директивом Савета 2007/43 о минималним правилима заштите пилића намењених за производњу меса./ <i>Rulebook is in line with Council Directive 98/58/EC, European Convention for the protection of animals kept for farming purposes (ETS No. 87), Council Decision 78/923/EEC,</i></i>

		<i>Commission Decision (2006/778/EC), Council Directive 2008/119/EC, Council Directive 2008/120/EC, Council Directive 1999/74/EC, Commission Directive 2002/4/EC, Council Regulation (EC) no 1234/2007, Council Directive 2007/43.</i>
<p>Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", бр. 94/09)</p> <p><i>Animal Welfare Law</i> ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 41/09)</p>	<p>Правилник о условима и средствима за лишавање животиња живота, начину поступања са животињама непосредно пре клања, начину омаљивања и искрварења животиња, условима и начину клања животиња без претходног омаљивања, као и програму обуке за добробит животиња током клања. („Службени гласник РС“, бр. 14/2010)/</p>	<p><i>Упутство Савета 93/119/EC о заштити животиња у време клања или убијања; Упутство Савета 88/306/EEC, закључак на Европску конвенцију о заштити животиња Намењених клању Европска конвенција о заштити животиња за клање ETS 102/</i></p> <p><i>Rulebook is in line with Council Directive 93/119/EC European Convention for the protection of animals for slaughter (ETS No.102), Council Decision 88/306/EEC</i></p>
<p>Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", бр.94/09)</p> <p><i>Animal Welfare Law</i> ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 41/09)</p>	<p>Правилник о условима у погледу превозних средства у којима се превозе животиње („Службени гласник РС“ број 14/10/ <i>Regulation on requirements for means of transport in which animals are transported</i> ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 14/10).</p>	<p><i>Уредба Савета (EC) бр 1/2005 о заштити животиња током превоза и повезаним операцијама и амандман на Директиву 64/432/EEC и 93/119/EC и Уредба (EC) бр 1255/97, Европском конвенцијом о заштити животиња током међународног превоза (revised)./</i></p> <p><i>Rulebook is in line with Council Regulation (EC) No 1/2005. Council Directive 64/432/EEC и 93/119/EC Regulation (EC) No1255/97</i></p>
<p>Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", бр. 41/2009),/</p> <p><i>Animal Welfare Law</i> ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 41/09)</p>	<p>Правилник о условима за упис у регистар за огледе на животињама и садржини и начину вођења тог Регистра, програму обуке о добробити огледних животиња обрасцу захтева за одобрење спровођења огледа на животињама, начину неге, поступања и лишавању живота огледних животиња, као и садржини и начину вођења евиденције о држању, репродукцији, промету, односно спровођењу огледа на животињама ("Службени гласник РС", бр. 39/10)/ <i>Rulebook on conditons for registration in register of experiments on animals and contents and manner of keeping of this register, training program for experimental animals welfare, form of</i></p>	<p><i>Директива Савета 86/609/EEC о апроксимацији Закон, прописа и административних мера земаља чланица, који се односе на заштиту животиња које се користе у огледне и друге научне сврхе; 2003/65/EC амандман на Директиву Савета 86/609/EEC Европском Конвенцијом о заштити кичмењака намењених у огледне и друге научне сврхе, ETC бр. 123./</i></p> <p><i>Rulebook is in line with Council Directive 86/609/EEC of 24 November 1986 on the approximation of laws, regulations and administrative provisions of the Member States regarding the protection of animals</i></p>

	<i>request for approval of conduction experiments on animals, care, handling and killing experimental animals, and contents and keeping records on keeping, reproduction, trade and conducting experiments on animals ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 39/10).</i>	<i>used for experimental and other scientific purposes, Council Directive 2003/65/ EC is amendment on Council Directive 86/609/EEC, European Convention for the protection of vertebrate animals used for experimental and other scientific purposes (ETS No. 123)</i>
Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", бр. 41/2009),/ Animal Welfare Law ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 41/2009)	Правилник о програму обуке о добробити животиња приликом њиховог превоза , као и садржини и начину вођења регистра превозних средстава ("Службени гласник РС", бр. 73/10/ <i>Regulation on training program on animal welfare during the transport, as well as content and manner of keeping the register of transporters ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 73/2010)</i>	<i>Уредба Савета (ЕЦ) бр 1/2005 о заштити животиња током превоза и повезаним операцијама и амандман на Директиву 64/432/ЕЕЦ и 93/119/ЕЦ и Уредба (ЕЦ) бр 1255/97, Европском конвенцијом о заштити животиња током међународног превоза (revised)./ Council Regulation 1/2005/ES on protection of animals during transport, Directive 64/432/EEC и 93/119/EC and Regulation(ЕЦ) бр 1255/97; European Convention ETS 065 on protection of animals during international transport The revised European Convention ETS 193 on protection of animals during international transport</i>
Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", бр. 41/2009),/ Animal Welfare Law ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 41/09)	Правилник о условима за заштиту добробити животиња које морају испунити зоолошки вртови и мини зоолошки вртови, као и елементима за одређивање мини зоолошког врта ("Службени гласник РС" бр. 75/10)/ <i>Rulebook on conditions to be satisfied by the zoo and mini zoo and elements determining mini zoo ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 75/10)</i>	<i>Директива Савета 1999/22/ЕЦ која се односи на држање дивљих животиња у зоолошким вртovima/</i> <i>Council Directive 1999/22/EC relating to the keeping of wild animals in zoos of 29 March 1999 relating</i>
Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", бр. 41/2009),/ Animal Welfare Law ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 41/09)	Правилник о условима које мора да испуњавају места за утовар, претовар и истовар животиња, места за одмор и контролне станице ("Службени гласник РС", бр. 92/10)/ <i>Rulebook on the condition which place of loading, reloading and unloading, place for rest and control post must fulfil ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 92/10).</i>	<i>Council Regulation 1/2005/ES on protection of animals during transport; Council Regulation 1255/97/ES on minimum EU standards which must be met a resort place and changed travel plans specified in Council 91/628/EES; Council Regulation 1040/2003/ES, an amendment to Council Regulation 1255/97/ES which relates to a resort places; European Convention ETS 065 on protection of animals during international transport revised European Convention ETS 193 on protection of animals during international transport;</i>

<p>Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", бр. 41/2009),/ Animal Welfare Law ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 41/09)</p>	<p>Правилник о садржини овлашћења за превоз животиња, као и о елементима за одређивање дужег и краћег превоза животиња („Службени гласник РС“ бр. 28/11)/ <i>Rulebook on the content of transport authorization and element for determination of long and short journey</i> ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 28/11)</p>	<p><i>Council Regulation 1/2005/ES on protection of animals during transport</i></p>
<p>Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", бр. 41/2009),/ Animal Welfare Law ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 41/09)</p>	<p>Правилник о обрасцу и садржини плана превоза као и начину превоза животиња којим се обезбеђује заштита живота и добробити животиња („Службени гласник РС“ бр. 48/11)/ <i>Rulebook on form and content of journey log and manner of transport of animals which provides protection on animal life and welfare</i> ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 48/ 11)</p>	<p><i>Уредба Савета 1/2005/ЕС о заштити животиња током превоза</i> <i>Council Regulation 1/2005/ES on protection of animals during transport</i></p>
<p>4. ХИГИЈЕНА ХРАНЕ/ FOOD HYGIENE</p>		
<p>Закон о ветеринарству ("Сл. гласник РС", бр. 91/ 05)/ Law on Veterinary Matters ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 91/05)</p>	<p>Правилник о облику и садржини жига, односно потврде о безбедности дивљачи за исхрану људи, као и начину и поступку обележавања хране животињског порекла (Службени гласник РС бр 44/07)/ <i>Regulation on the shape and contents of the seal and the health certificate for game meat for public consumption as well as on mode and procedure for marking food of animal origin</i> ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No 44/2007);</p>	<p>Уредба (ЕЦ) бр 853/2004 Европског парламента и Савета од 29. априла 2004 којом се дефинишу посебни прописи из области хигијене хране животињског порекла/ <i>Regulation (EC) No 853/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 laying down specific hygiene rules for food of animal origin</i>,/ Уредба (ЕЦ) бр 854/2004 Европског парламента и Савета од 29. априла 2004 којом се дефинишу посебни прописи за организацију службених контрола хране животињског порекла намењених за исхрану људи/ <i>Regulation (EC) No 854/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 laying down specific rules for the organization of official controls on products of animal origin intended for human consumption</i></p>
<p>Закон о ветеринарству ("Сл. гласник РС", бр. 91/ 05)/ Law on</p>	<p>Правилник о ветеринарско-санитарним условима, односно општим и посебним условима за хигијену хране које морају да испуњавају објекти за промет одстрелене дивљачи, као и начин вршења службене</p>	<p><i>Commission Regulation (EC) No 852/2004; 853/2004; 882/2004</i></p>

<p>Veterinary Mat- ters (“Official Gazette of the Republic of Ser- bia”, No. 91/05)</p>	<p>контроле одстрелене дивљачи ("Службени гласник РС", бр. 68/2010)/ <i>Rule book on veterinary-sanitary condi- tions, and general and special hygiene requirements for food that must be the facility for sweepings shot game, and how the exercise of official control shot game</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 68/2010)</p>	
<p>Закон о безбед- ности хране ("Сл. гласник РС", бр. 41/09)</p> <p>Food Safety Law ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No 41/09)</p>	<p>Правилник о општој и посебној хигијени хране у било којој фази производње, прераде и промета („Службени гласник РС“ бр. 72/2010)/ <i>Rulebook on general and specific food hygiene at any stage of production, pro- cessing and trade</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 72/2010)</p>	<p>Уредбом ЕЦ 2073/2005 о микро- биолошким критеријумима за храну, 853/2004 о посебној хиги- јени хране животињског порекла/ <i>Regulation (EC) 2073/2005 on mic- robiological criteria for foodstuffs, Regulation (EC) No 853/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 laying down specific hygiene rules for food of animal origin,</i></p>
<p>Закон о безбед- ности хране ("Сл. гласник РС", бр. 41/09)</p> <p>Food Safety Law ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 41/09)</p>	<p>Правилник о хигијени хране ("Слу- жбени гласник РС", бр.73/ 10)/ <i>Rulebook on the hygiene of foodstuffs</i> ("Official Gazette of the Republic of Ser- bia", No. 73/2010)</p>	<p>Уредба ЕЗ 852/2004 о хигијени хране/ <i>Regulation EC 852/2004 on the hygiene of foodstuffs</i></p>
<p>Закон о вете- ринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10);</p> <p>Law on Veterinary Mat- ters (“Official Gazette of the Republic of Ser- bia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилник о начину и поступку спровођења службене контроле хра- не животињског порекла и начину вршења службене контроле живо- тиња пре и после њиховог клања ("Службени гласник РС", бр. 99/10)/ <i>Rulebook on the mode and procedure of official controls on food of animal origin and on the mode of official controls on animals before and after slaughter</i> ("Official Gazette of the Republic of Ser- bia", No. 99/2010)</p>	<p>Уредба (ЕЦ) бр 854/2004 Европ- ског парламента и Савета од 29. априла 2004. којом се дефинишу посебни прописи за организацију службених контрола хране живо- тињског порекла намењених за исхрану људи./ <i>Regulation (EC) No 854/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 laying down specific rules for the organiza- tion of official controls on products of animal origin intended for human consumption.</i></p>
<p>Закон о безбед- ности хране ("Сл. гласник РС", бр. 41/09)/</p> <p>Food Safety Law ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No</p>	<p>Правилник о ветеринарско- санитарним условима, односно опш- тим и посебним условима за хигије- ну хране животињског порекла, као и о условима хигијене хране живо- тињског порекла („Службени глас- ник РС“ бр. 25/11)/ <i>Rulebook on veterinary-sanitary</i></p>	<p>Уредба (ЕЦ) бр 853/2004 Европ- ског парламента и Савета од 29. априла 2004 којом се дефинишу посебни прописи из области хиги- јене хране животињског порекла./ <i>Regulation (EC) No 853/2004 of the European Parliament and of the</i></p>

<p>41/09) Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10); Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p><i>requirements, and general and special conditions of hygiene of food of animal origin, as well as on the conditions of hygiene of food of animal origin</i> („Official Gazette of the Republic of Serbia”, no. 25/11) Правилник о изменама и допунама правилника о ветеринарско-санитарним условима, односно општим и посебним условима за хигијену хране животињског порекла, као и о условима хигијене хране животињског порекла (Сл. гласнику РС”, бр. 27/14) од 7. марта 2014.</p>	<p><i>Council of 29 April 2004 laying down specific hygiene rules for food of animal origin,</i></p>
<p>Закон о безбедности хране (“Сл. гласник РС”, бр. 41/09)/ Food Safety Law („Official Gazette of the Republic of Serbia” No 41/09)</p>	<p>Правилник о начину успостављања и организације Система брзог обавештавања и узбуњивања за безбедност хране и хране за животиње („Службеном гласнику РС”, бр. 62/13) од 11 јула 2013. <i>Rulebook on the governing the methods of establishment and organization of the system of RASFF system food safety and animal feed</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, no. 62/2013)</p>	<p>Уредба (ЕУ) бр. 16/2011 о спровођењу мера за Систем брзог обавештавања и узбуњивања за храну и храну за животиње RASFF</p>
	<p>Правилник о декларисању, означавању и рекламирању хране (“Сл. гласник РС”, бр. 85/ 2013)/ <i>Rulebook on the declaration, labeling and advertising of foodstuffs</i> („Official Gazette of the Republic of Serbia”, no. 85/2013)</p>	<p><i>Директивом 2000/13/ЕС Европског Парламента и Савета од 20. марта 2000. о усклађивању Закон земаља чланица који се односи на декларисање, презентацију и рекламирање хране</i>(Сл. лист L 109, 6.5.2000., стр. 29)/ <i>Direective 2000/13 of the European Parliament and of the Council of 20 Martch 2000. of the approximation of the laws of the Member States relating to the labeling, presentation and advetising of foodstuuffs</i> (og L 109, 6.5.2000, p.29)</p>
5. РЕЗИДУЕ/ VETERINARY RESIDUES		
<p>Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10); Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилник о утврђивању Програма систематског праћења резидуа фармаколошких, хормонских и других штетних материја код животиња, производа животињског порекла, хране животињског порекла и хране за животиње („Службени гласник РС“ бр. 91/2009)/ <i>Rulebook for determination of program for systematic monitoring of residues of pharmacological, hormone and other</i></p>	<p><i>Упутство Савета 96/23 о мониторингу одређених супстанци и резидуа у живим животињама и производима животињског порекла и Одлуком Комисије 97/747/ЕЦ о нивоу и фреквенци узорковања/</i> <i>Council Directive 96/23/EC on measures to monitor certain substances and residues thereof in live animals</i></p>

	<i>harmful materials on animals, product of animals origin, food of animal origin and feed („Official Gazette of the Republic of Serbia” No 91/2009).</i>	<i>and animal products and Commission Decision 97/747/EC frequencies of sampling provided for by Council Directive 96/23/EC for the monitoring of certain substances and residues thereof in certain animal products</i>
Закон о лековима и медицинским средствима („Сл. гласник РС”, бр. 84/04)/ Law on Medicines and Medical Devices ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 84/04)	Решење о забрани промета и употреби супстанци и лекова намењених употреби у ветеринарској медицини за третирање животиња које се користе за исхрану људи („Службени гласник РС“ 96/2009)/ <i>Decision on trade prohibition and use of substances and medicine that are used in veterinary medicine for treatment of animals that are used for human consumption („Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 96/2009).</i>	Директива ЕЦ 96/22 о забрани употребе одређених супстанци са хормонским и тироостатским дејством у узгоју животиња Directive 96/22/EC on the prohibition on the use in stockfarming of certain substances having a hormonal or thyrostatic action and of beta-agonists
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/ 05 и 30/10)/ Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)	Инструкција о правилима службеног узорковања за мониторинг одређених супстанци и резидуа у живим животињама и производима животињског порекла, бр 323-07-01577/2010-05./ <i>Instruction laying down the rules on official sampling for the monitoring of residues in live animals and products of animal origin No 323-07-01577/2010-05.</i>	Одлука ЕЦ 98/179 о правилима службеног узорковања за мониторинг одређених супстанци и резидуа у живим животињама и производима животињског порекла/ <i>Commission Decision 98/179/EC laying down detailed rules on official sampling for the monitoring of certain substances and residues thereof in live animals and animal products</i>
6. ЛЕКОВИ И МЕДИЦИНСКА СРЕДСТВА/ MEDICINES AND MEDICAL DEVICES		
Закон о лековима и медицинским средствима („Сл. гласник РС” бр. 84/04 и 84/05)/ Law on Medicines and Medical Devices ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 84/04)	Правилник о клиничком испитивању лекова који се употребљавају искључиво у ветеринарској медицини ("Службеном гласнику РС", бр. 24/2008)/ <i>Rulebook on clinical examination of medicine that are only used in veterinary medicine („Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 24/08)</i>	Прописи ЕУ у области ветерине: Директива ЕУ 91/412/ ЕЕЦ Директива ЕУ 2001/82/ЕЦ Директива ЕУ 2004/28/ЕЕЦ
Закон о лековима и медицинским средствима („Сл. гласник РС” бр. 84/04 и 84/05)/ Law on Medicines and Medical Devices („Сл. гласник РС” бр. 84/04 и 84/05)/	Правилник о условима за увоз лекова и медицинских средстава који немају дозволу за стављање у промет („Службени гласник РС“, бр. 37/08)/ <i>Rulebook for import conditions for medicine and medical devices that have not</i>	Прописи ЕУ у области ветерине: Директива ЕУ 91/412/ ЕЕЦ Директива ЕУ 2001/82/ЕЦ Директива ЕУ 2004/28/ЕЕЦ

<p><i>nes and Medical Devices ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 84/04)</i></p>	<p><i>the licence for trade („Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 37/08)</i></p>	
<p>Закон о лековима и медицинским средствима (“Сл. гласник РС”, бр. 30/10)/ Law on Medicines and Medical Devices (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 30/10)</p>	<p>Правилник о садржају и начину обележавања спољњег и унутрашњег паковања лека, додатном обележавању, као и садржају упутства за лек („Службени гласник РС” број 41/2011) <i>Rulebook on the contents and method of labelling the outer and immediate packaging of a medicine, additional labelling, and contents of the package leaflet</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 41/2011)</p>	<p>Директива Комисије 91/412/ЕЕЗ од 23. јула 1991 којом се утврђују принципи и смернице добре произвођачке праксе за ветеринарске лекове./ <i>Commission Directive 91/412/EEC of 23 July 1991 laying down the principles and guidelines of good manufacturing practice for veterinary medicinal products.</i></p> <p>Директива 2001/82/ЕЦ Европског Парламента и Савета од 6. новембра 2001, о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе/ <i>Directive 2001/82/EC OF the European Parliament and of the council of 6 November 2001 on the Community code relating to veterinary medicinal products./</i></p> <p>Директива 2004/28/ЕЦ Европског Парламента и Савета од 31. марта 2004 којом се мења Директива 2001/82/ЕЦ о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе./ <i>Directive 2004/28/EC of the European Parliament and of the council of 31 March 2004 amending Directive 2001/82/EC on the Community code relating to veterinary medicinal products.</i></p>
<p>Закон о лековима и медицинским средствима (“Сл. гласник РС”, бр. 30/10)/ Law on Medicines and Medical Devices (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 30/10)</p>	<p>Правилник о начину контроле квалитета лекова и медицинских средстава (Службени гласник РС бр. 64/2011) <i>Rulebook on the method of quality control of medicines and medical devices</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 64/2011)</p>	<p>Директива Комисије 91/412/ЕЕЗ од 23. јула 1991 којом се утврђују принципи и смернице добре произвођачке праксе за ветеринарске лекове./ <i>Commission Directive 91/412/EEC of 23 July 1991 laying down the principles and guidelines of good manufacturing practice for veterinary medicinal products.</i></p> <p>Директива 2001/82/ЕЦ Европског Парламента и Савета од 6. новембра 2001, о коду Заједнице који се</p>

		<p>односи на ветеринарске медицинске производе/ <i>Directive 2001/82/EC OF the European Parliament and of the council of 6 November 2001 on the Community code relating to veterinary medicinal products./</i></p> <p>Директива 2004/28/ЕЦ Европског Парламента и Савета од 31. марта 2004 којом се мења Директива 2001/82/ЕЦ о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе./ <i>Directive 2004/28/EC of the European Parliament and of the council of 31 March 2004 amending Directive 2001/82/EC on the Community code relating to veterinary medicinal products.</i></p>
<p>Закон о лековима и медицинским средствима (“Сл. гласник РС” бр. 30/10)/ Law on Medicines and Medical Devices (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 30/10)</p>	<p>Правилник о условима за промет на велико лекова и медицинских средстава, подацима који се уписују у Регистар издатих дозвола за промет на велико лекова и медицинских средстава, као и начину уписа („Службени гласник РС”, бр. 10/2012) <i>Rulebook on trade conditions for wholesale medicines and medical devices, content of data for register of licenses issued for the trade of medicines and medical devices, and method of registration</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 10/2012)</p>	<p>Директива Комисије 91/412/ЕЕЗ од 23. јула 1991 којом се утврђују принципи и смернице добре произвођачке праксе за ветеринарске лекове./ <i>Commission Directive 91/412/EEC of 23 July 1991 laying down the principles and guidelines of good manufacturing practice for veterinary medicinal products.</i></p> <p>Директива 2001/82/ЕЦ Европског Парламента и Савета од 6. новембра 2001, о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе/ <i>Directive 2001/82/EC OF the European Parliament and of the council of 6 November 2001 on the Community code relating to veterinary medicinal products./</i></p> <p>Директива 2004/28/ЕЦ Европског Парламента и Савета од 31. марта 2004 којом се мења Директива 2001/82/ЕЦ о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе./ <i>Directive 2004/28/EC of the European Parliament and of the council of 31 March 2004 amending Directive 2001/82/EC on the Community code relating to veterinary medicinal products.</i></p>

<p>Закон о лековима и медицинским средствима ("Сл. гласник РС", бр. 30/10)/ <i>Law on Medicines and Medical Devices</i> ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 30/10)</p>	<p>Правилник о условима за производњу лекова, садржају образаца дозвола за производњу лека и регистру издатих дозвола за производњу лекова ("Службени гласник РС бр ", бр. 18/2012) <i>Rulebook on conditions for producing medicines, content of forms for license for manufacturing and register of licenses issued for the production of medicines</i> ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 18/ 2012)</p>	<p>Директива Комисије 91/412/ЕЕЗ од 23. јула 1991 којом се утврђују принципи и смернице добре произвођачке праксе за ветеринарске лекове./ <i>Commission Directive 91/412/EEC of 23 July 1991 laying down the principles and guidelines of good manufacturing practice for veterinary medicinal products.</i></p> <p>Директива 2001/82/ЕЦ Европског Парламента и Савета од 6. новембра 2001, о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе/ <i>Directive 2001/82/EC OF the European Parliament and of the council of 6 November 2001 on the Community code relating to veterinary medicinal products./</i></p> <p>Директива 2004/28/ЕЦ Европског Парламента и Савета од 31. марта 2004 којом се мења Директива 2001/82/ЕЦ о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе./ <i>Directive 2004/28/EC of the European Parliament and of the council of 31 March 2004 amending Directive 2001/82/EC on the Community code relating to veterinary medicinal products.</i></p>
<p>Закон о лековима и медицинским средствима ("Сл. гласник РС" бр. 30/10)/ <i>Law on Medicines and Medical Devices</i> ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 30/10)</p>	<p>Правилник о садржају захтева и документације, као и начину добијања дозволе за стављање лека у промет ("Службеном гласнику РС", бр. 30/2012)/ <i>Rulebook on the content and documentation requirements, and the method of obtaining the marketing authorization</i> ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 30/2012)</p>	<p>Директива Комисије 91/412/ЕЕЗ од 23. јула 1991 којом се утврђују принципи и смернице добре произвођачке праксе за ветеринарске лекове./ <i>Commission Directive 91/412/EEC of 23 July 1991 laying down the principles and guidelines of good manufacturing practice for veterinary medicinal products.</i></p> <p>Директива 2001/82/ЕЦ Европског Парламента и Савета од 6. новембра 2001, о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе/ <i>Directive 2001/82/EC OF the European Parliament and of the council of 6 November 2001 on the Community code relating to</i></p>

		<p><i>veterinary medicinal products./</i></p> <p>Директива 2004/28/ЕЦ Европског Парламента и Савета од 31. марта 2004 којом се мења Директива 2001/82/ЕЦ о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе./ <i>Directive 2004/28/EC of the European Parliament and of the council of 31 March 2004 amending Directive 2001/82/EC on the Community code relating to veterinary medicinal products.</i></p>
<p>Закон о лековима и медицинским средствима (“Сл. гласник РС” бр. 630/10)/ Law on Medicines and Medical Devices (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 30/10)</p>	<p>Правилник о садржају дозволе за стављање лека у промет (“Службеном гласнику РС”, бр. 30/2012/ <i>Rulebook on the content of marketing authorizations for medicinal products</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 30/2012)</p>	<p>Директива Комисије 91/412/ЕЕЗ од 23. јула 1991 којом се утврђују принципи и смернице добре произвођачке праксе за ветеринарске лекове./ <i>Commission Directive 91/412/EEC of 23 July 1991 laying down the principles and guidelines of good manufacturing practice for veterinary medicinal products.</i></p> <p>Директива 2001/82/ЕЦ Европског Парламента и Савета од 6. новембра 2001, о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе./ <i>Directive 2001/82/EC OF the European Parliament and of the council of 6 November 2001 on the Community code relating to veterinary medicinal products./</i></p> <p>Директива 2004/28/ЕЦ Европског Парламента и Савета од 31. марта 2004 којом се мења Директива 2001/82/ЕЦ о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе./ <i>Directive 2004/28/EC of the European Parliament and of the council of 31 March 2004 amending Directive 2001/82/EC on the Community code relating to veterinary medicinal products.</i></p>
<p>Закон о лековима и медицинским средствима (“Сл. гласник РС” бр.</p>	<p>Правилник о условима, садржају документације и начину одобрења измене или допуне дозволе за стављање лека у промет (“Службеном гласнику РС”, бр. 30/2012)</p>	<p>Директива Комисије 91/412/ЕЕЗ од 23. јула 1991 којом се утврђују принципи и смернице добре произвођачке праксе за ветеринарске лекове./</p>

<p>30/10)/ Law on Medicines and Medical Devices ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 30/10)</p>	<p><i>Rulebook of conditions, content of documents and how approval of amendments of the Marketing Authorisation the market</i> ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 30/2012)</p>	<p><i>Commission Directive 91/412/EEC of 23 July 1991 laying down the principles and guidelines of good manufacturing practice for veterinary medicinal products.</i></p> <p>Директива 2001/82/ЕЦ Европског Парламента и Савета од 6. новембра 2001, о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе/ <i>Directive 2001/82/EC OF the European Parliament and of the council of 6 November 2001 on the Community code relating to veterinary medicinal products./</i></p> <p>Директива 2004/28/ЕЦ Европског Парламента и Савета од 31. марта 2004 којом се мења Директива 2001/82/ЕЦ о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе./ <i>Directive 2004/28/EC of the European Parliament and of the council of 31 March 2004 amending Directive 2001/82/EC on the Community code relating to veterinary medicinal products.</i></p>
<p>Закон о лековима и медицинским средствима ("Сл. гласник РС" бр. 30/10)/ Law on Medicines and Medical Devices ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 30/10)</p>	<p>Правилник о садржају обрасца сертификата о примени смерница добре произвођачке праксе за лекове који се употребљавају у ветеринарској медицини ("Службеном гласнику РС", бр. 34/2012)/ <i>Rulebook on the content of the form of certificates of applying the guidelines of good manufacturing practices for drugs used in veterinary medicine</i>, ("Official Gazette of the Republic of Serbia", No. 34/2012)</p>	<p>Директива Комисије 91/412/ЕЕЗ од 23. јула 1991 којом се утврђују принципи и смернице добре произвођачке праксе за ветеринарске лекове./ <i>Commission Directive 91/412/EEC of 23 July 1991 laying down the principles and guidelines of good manufacturing practice for veterinary medicinal products.</i></p> <p>Директива 2001/82/ЕЦ Европског Парламента и Савета од 6. новембра 2001, о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе/ <i>Directive 2001/82/EC OF the European Parliament and of the council of 6 November 2001 on the Community code relating to veterinary medicinal products./</i></p> <p>Директива 2004/28/ЕЦ Европског Парламента и Савета од 31. марта 2004 којом се мења Директива</p>

		2001/82/ЕЦ о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе./ <i>Directive 2004/28/EC of the European Parliament and of the Council of 31 March 2004 amending Directive 2001/82/EC on the Community code relating to veterinary medicinal products.</i>
7. КВАЛИТЕТ ХРАНЕ/ QUALITY OF FOOD		
Закон о министарствима („Сл. гласник РС“, бр. 65/08) <i>The Law on Ministries</i> (“Official Gazette of the RS”, No. 65/08)	Правилник о квалитету сировог млека („Службени гласник РС“ бр. 21/2009)/ <i>Rulebook on quality of row milk</i> („Official Gazette RS“, No 21/2009)	Уредба (ЕЦ) бр 853/2004 Европског парламента и Савета од 29. априла 2004 којом се дефинишу посебни прописи из области хигијене хране животињског порекла./ <i>Regulation (EC) No 853/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 laying down specific hygiene rules for food of animal origin,</i>
Закон о безбедности хране (“Сл. гласник РС”, 41/09)/ <i>Food Safety Law</i> („Official Gazette RS“, No 41/09)	Правилник о квалитету производа од млека и стартер култура („Службени гласник РС“ бр. 33/2010)/ <i>Rulebook on quality of milk products and starter cultures</i> (Official Gazette RS No 33/2010) Правилник о изменама и допунама правилника квалитету производа од млека и стартер култура (“Службени гласник РС”, бр. 69/10, 69/2010, 43/13 и 34/14)/ <i>Rulebook on the amendments to the Rulebook on the quality of milk products and starter cultures</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 69/2010, 43/13 and 34/14)	
Закон о безбедности хране („Службени гласник РС“, бр. 41/09) <i>Food Safety Law</i> („Official Gazette RS“, No 41/09)	Правилник о квалитету уситњеног меса, полупроизвода од меса и производа од меса („Службеном гласнику РС“, бр. 31/12)/ <i>Rulebook no quality of minced meat, meat preparation and meat products</i> („Official gazette RS“, No. 31/2012)	
8. ХИГИЈЕНА И КВАЛИТЕТ ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ/ HYGIENE AND QUALITY OF FEED		
Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС“, бр. 41/09)	Правилник о условима за декларисање, означавање и рекламирање хране за животиње („Службени гласник РС“, бр. 31/12)/ <i>Rulebook on conditions for declaration, labelling and advertising of feed for animals</i> („Official gazette RS“, No. 31/2012)	<i>Council Directive 79/373/EEC of 2 April 1979 on the marketing of compound feeding-stuffs</i>

<p>PC” бр. 41/09) Food Safety Law („Official Gazette RS“, No 41/09)</p>	<p>сник РС“ бр. 4/2010)/ <i>Rulebook on requirements for declaration, labeling and promotions of animal feed („Official Gazette RS“, No 4/2010)</i></p>	<p><i>Council Directive 91/357/EEC laying down the categories of ingredients which may be used for the purpose of labelling compound feedingstuffs for animals other than pet animals</i></p>
<p>Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10), Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилник о хигијени хране за животиње с посебним потребама (Службеном гласнику РС”, бр. 53/10)/ <i>Regulation on feed hygiene with special needs (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 53/2010)</i></p>	<p>Директива 93/74/ ЕЕЦ о храни за животиње намењеној за животиње са посебним потребама исхране/ <i>Council Directive 93/74/EEC of 13 September 1993 on feedingstuffs intended for particular nutritional purposes</i></p>
<p>Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) Food Safety Law („Official Gazette RS“, No 41/09)</p>	<p>Правилник о општим и посебним условима хигијене хране за животиње (“Службени гласник РС”, бр. 78/10)/ <i>Rulebook on general and special conditions on hygiene of feed (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 78/10)</i></p>	<p>Уредба (ЕЦ) 183/2005 о условима хигијене хране за животиње/ <i>Regulation (EC) No 183/2005 of the European Parliament and of the Council of 12 January 2005 laying down requirements for feed hygiene</i></p>
<p>Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) Food Safety Law („Official Gazette RS“, No 41/09)</p>	<p>Правилник о измени правилника о квалитету хране за животиње („Службеном гласнику РС”, број 4/ 10, 113/12)/ <i>Rulebook on amending the Rulebook on the quality of feed (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, , No. 113/12)</i> Правилник о измени правилника о квалитету хране за животиње („Службеном гласнику Републике Србије”, бр. 27/14) од 7.3.2014.г.</p>	
<p>Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12) Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 30/10 and 93/12)</p>	<p>Правилник о условима за производњу, начину и поступку за декларисање, стављање у промет и начину употребе медициниране хране за животиње („Службеном гласнику РС”, бр. 46/13) од 24. маја 2013.)/ <i>Rulebook on conditions for production, methods and procedures for labeling, placing on the market and use of medicated feedingstuffs (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 46/ 13)</i></p>	<p>Council Directive 90/167/EEC</p>

9. ОБЈЕКТИ/ FACILITIES

<p>Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05);</p> <p><i>Law on Veterinary Matters</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05)</p>	<p>Правилник о садржини и начину вођења регистра правних лица за обављање ветеринарске делатности и регистра предузетника који обављају послове ветеринарске делатности (Службени гласник РС бр. 11/2008)/</p> <p><i>Rulebook on content and way of management of Register of legal person for veterinary activity and Register of entrepreneurs that perform veterinary activities</i>(„Official Gazette RS“, No 11/08)</p>	
<p>Закон о ветеринарству (“Сл. гласник РС”, бр.91/05);</p> <p><i>Law on Veterinary Matters</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05)</p>	<p>Правилник о условима у погледу објеката, опреме и средстава за рад, као и о условима у погледу стручног кадра које мора да испуњава центар за репродукцију животиња и вештачко осемењавање (Службени. Гласник РС бр. 8/08)/</p> <p><i>Rulebook on establishment conditions, equipment and funds for work, and conditions for professional staff that must fulfill for the center for reproduction and artificial insemination of animals</i> (Official Gazette RS No 08/08)</p>	
<p>Закон о ветеринарству (“Сл. гласник РС”, бр.91/05);/ <i>Law on Veterinary Matters</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05)</p>	<p>Правилник о садржини и начину вођења Регистра објеката за држање животиња („Службени гласник РС“ бр. 17/2009)/</p> <p><i>Rulebook on content and way of Register management for establishments for holding the animals</i>(„Official Gazette RS“, No17/ 09)</p>	
<p>Закон о ветеринарству (“Сл. гласник РС”, бр.91/05);</p> <p><i>Law on Veterinary Matters</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05)</p>	<p>Правилник о садржини и начину вођења Регистра правних лица за обављање ветеринарске делатности и Регистра предузетника који обављају послове ветеринарске делатности (“Службени гласник СРС” бр. 17/09) /</p> <p><i>Rulebook on content and way of Register management of legal persons for doing the veterinary activity and Register of entrepreneurs that are doing veterinary activity</i>(„Official Gazette RS“, No 17/09)</p>	
<p>Закон о ветеринарству (“Сл. гласник РС”, бр.91/05);</p>	<p>Правилник о условима у погледу објеката, опреме, средстава за рад, као и у погледу стручног кадра које мора да испуњава ветеринарска</p>	

<p><i>Law on Veterinary Matters</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05)</p>	<p>апотека („Службени гласник РС“ бр. 91/2009)/ <i>Rulebook on condition for establishments, equipment, funds of work for veterinary pharmacy</i>(„Official Gazette RS“, No 91/2009)</p>	
<p>Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) Food Safety Law („Official Gazette RS“, No 41/09)</p>	<p>Правилник о садржини и начину вођења Централног регистра објеката, („Службени гласнику РС“ бр. 20/2010)/ <i>Rulebook on the content and method of administering the Central Register of Establishments</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 20/2010 of March 31, 2010)</p>	<p>Уредба (ЕЦ) 178/2002 Европског парламента и Савета - којом се дефинишу општи принципи и услови Закон о храни, процедуре које уређују област безбедности хране и оснива Европски орган за безбедност хране / <i>Regulation (ec) no 178/2002 of the european parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, establishing the European Food Safety Authority and laying down procedures in matters of food safety</i></p>
<p>Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10), Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилник о условима објеката, просторија, опреме и уређаја које морају да испуњавају ветеринарско-специјалистички заводи и ветеринарски институти (Службени гласник РС бр. 38/10) ./ <i>Rule book on the conditions of establishments, facilities, equipment and devices that must meet the veterinary specialized institute and veterinary institute Rulebook on quality of milk products and starter cultures</i> („Official Gazette RS“, No 38/2010)</p>	
<p>Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10),/ Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилник о условима у погледу објеката, опреме, средстава за рад као и у погледу стручног кадрава које морају да испуњавају лабораторије („Службени гласнику РС”, број 45/10)/ <i>Rulebook on the requirements related to establishments, equipment, operational resources and the requirements for qualified staff in laboratories</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 45/10) of 6 July 2010</p>	
<p>Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10),/</p>	<p>Правилник о изменама правилника о условима у погледу објеката, опреме и средстава за рад, као и у погледу стручних кадрава које мора да испуњава центар за репродукцију животиња и вештачко осемењавање</p>	<p><i>Council Directive 92/65/EEC as regards semen collection and storage centres, embryo collection and production teams, and conditions for donor animals of the equine, ovine and caprine species and for han-</i></p>

<p>Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>(“Службени гласник РС”, бр. 93/10)/ <i>Rulebook on amending the Ordinance on the conditions in terms of facilities, equipment and assets, as well as in terms of professional staff to be met by Centre for animal reproduction and artificial insemination</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 93/10)</p>	<p><i>dling semen, ova and embryos of those species</i> COMMISSION REGULATION (EU) No 176/2010 amending Annex D to Council Directive 92/65/EEC as regards semen collection and storage centres, embryo collection and production teams, and conditions for donor animals of the equine, ovine and caprine species and for handling semen, ova and embryos of those species</p>
<p>Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10),/ Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилника о условима у погледу објеката, опреме и средстава за рад и у стручног кадра које мора да испуњава центар за складиштење и дистрибуцију семена вештачко осемењавање (“Службени гласник РС”, 6/11)/ <i>Rulebook on conditions in terms of facilities, equipment and tools and the skilled personnel that must be fulfilled center for storage and distribution of semen for artificial insemination (O.G. of RS, № 6/11)</i></p>	<p><i>Council Directive 92/65/EEC as regards semen collection and storage centres, embryo collection and production teams, and conditions for donor animals of the equine, ovine and caprine species and for handling semen, ova and embryos of those species/ COMMISSION REGULATION (EU) No 176/2010 amending Annex D to Council Directive 92/65/EEC as regards semen collection and storage centres, embryo collection and production teams, and conditions for donor animals of the equine, ovine and caprine species and for handling semen, ova and embryos of those species</i></p>
<p>Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12) Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 30/10 and 93/12)</p>	<p>Правилник о ветеринарско-санитарним условима објеката за промет животиња (Службеном гласнику РС”, број 105/13) од 29.11. 2013.</p>	
<p>10. МЕЂУНАРОДНА ТРГОВИНА И ЦЕРТИФИКАТОН, КОНТРОЛА НА ГРАНИЦИ/ INTERNATIONAL TRADE AND CERTIFICATON, BORDER CONTROL</p>		
<p>Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05 и 30/ 10) Law on Veterinary Matters (“Official</p>	<p>Наредба о предузимању мера за спречавање уношења заразне болести животиња трансмисионих спонгиформних енцефалопатијау Републици Србији („Службени гласник РС“ бр. 8/2009)/ <i>Order on implementation of measures to prevent entry of thr contagi-</i></p>	<p>Уредба (ЕЦ) 999/2001/ЕЦ); Одлука комисије 2007/453/ЕЦ са изменама од 20. Јануара 2009./ <i>Regulation (EC) No 999/2001 of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 laying down rules for the prevention, con-</i></p>

<p><i>Gazette of the Republic of Serbia</i>, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p><i>ous disease of transmissible spongiform encephalopathies in Republic of Serbia (Official Gazette RS No 8/2009)</i></p>	<p><i>trol and eradication of certain transmissible spongiform encephalopathy's Commission Decision 2007/453/EC as amended on 20 January 2009</i></p>
<p>Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05 и 30/ 10) Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05)</p>	<p>Правилник о измени и допуни правилника о обрасцима и садржини легитимације ветеринарског инспектора и граничног ветеринарског инспектора, изгледа знака и службеног одеа граничног ветеринарског инспектора и начину вођења евиденције о издатим легитимацијама, („Службени гласник РС“ бр. 14/09 и измена 85/2009)/ <i>Rulebook for amendments of Rulebook on forms and content of legitimation for veterinary inspector and border veterinary inspector, look sign and official suite of veterinary border inspector and the way of record keeping on ralised legitimations (Official Gazette RS No 14/08 and 85/2009)</i></p>	
<p>Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05 и 30/ 10) Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Правилник о хигијенско-техничким и радним условима које морају да испуњавају гранични прелази на којима постоји организована ветеринарско-санитарне контрола (Службени гласник РС бр. 30/2010);/ <i>Rulebook laying down the technical and hygienic working conditions that must be satisfied by border inspection posts with organized veterinary sanitary controls (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No 30/2010)</i></p>	<p><i>Odluka komisije 2001/812/EЦ Commission Decision 2001/812/EC on the approval of border inspection posts responsible for veterinary checks on products introduced into the Community from third countries;</i></p>
<p>Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05 и 30/ 10) Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10) and Food Safety Law („Official Gazette RS“, No 41/09)</p>	<p>Правилник о врсте пошиљки које подлежу ветеринарско санитарној контроли и начину обављања ветеринарско-санитарних прегледа на граничном прелазу. („Службени гласник РС“ бр. 56/2010)/ <i>Rulebook on the types of consignment that are subject to veterinary sanitary control and methods of veterinary-sanitary examination at the border crossing (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 56/2010)</i></p>	<p><i>Council Directive 91/496/EEC; Council Directive 97/78/EZ Commission Decision 2007/275/EC, concerning the list of animals and animal products that are subject to controls at border checkpoints to be conducted on the basis of Council Regulation 91/496, which establishes principles governing the organization of veterinary checks on animals entering the Community with amendments 89/662/EEC, 90/425/EEC and 90/675/EEC and 97/78/EZ and principles governing the organization of veterinary checks on products entering the Community from third countries (as</i></p>

		<i>well as Commission Decision 2002/349 which to define a list of products that should be controlled at the border checkpoints in close co-operation with Customs and according to the combined nomenclature of the Council Regulation 2658/87 on customs and statistical nomenclature of the Common Customs Tariff).</i>
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05 и 30/ 10) Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)	Правилник о садржини и изгледу обрасца, као и начину издавања заједничког ветеринарског улазног документа („Службени гласник РС“ бр. 70/2010)/ <i>Rulebook on the contents, form and issuing of common veterinary entry document (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 70/2010)</i>	<i>Commission Regulation (EC) No 282/2004 of 18 February 2004 introducing a document for the declaration of, and veterinary checks on, animals from third countries entering the Community/ Уредба (ЕЗ) бр. 282/2004 од 18.02. 2004 која је уводи декларациони документ везано за ветеринарски преглед животиња које улазе у Заједницу из трећих земаља, Compliance with Commission Decision on veterinary procedures for permanent veterinary control at border outposts community for products imported from third countries (EC) 136/2004.</i>
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05 и 30/ 10) Law on Veterinary Matters (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)	Правилник о начину и поступку издавања Међународних ветеринарских потврда (сертификата) за пошиљке животиња, производа животињског порекла, хране животињског порекла, хране за животиње, споредних производа животињског порекла и пратећих предмета, као и евиденција о издатим сертификатима ("Службени гласник РС", бр. 76/10)/ <i>Rulebook on the procedure for issuing international veterinary certificate for consignments of animals, products of animal origin, food of animal origin, animal feed, animal by-products and related items and record keeping of issued certificates (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 76/10)</i>	<i>Council Directive 96/93/EZ Certification of animals and animal products</i>
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05 и 30/ 10) Law on	Правилник о условима за некомерцијално кретање кућних љубимаца за које није потребно решење за увоз и транзит, као и о изгледу и садржини обрасца уверења (сертификата) за те пошиљке ("Службени гласник РС", 11/11)/ <i>Rulebook on the requirements for non-</i>	<i>Regulation (EC)№ 998/2003</i>

<p>Veterinary Mat- ters (“Official Gazette of the Republic of Ser- bia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p><i>commercial movements of pet animals for which the permit license for import and transit is not necessary, as well as the form and content of the model/form of veterinary certificate for pets (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, № 11/11)</i></p>	
<p>Закон о вете- ринарству ("Службени глас- ник РС", бр. 91/05 и 30/10) Law on Veterinary Mat- ters (“Official Gazette of the Republic of Ser- bia”, No. 91/05 and 30/10)</p>	<p>Наредба о одређивању граничних прелаза преко којих ће се вршити увоз и транзит пошиљки и пратећих предмета који подлежу ветеринар- ско санитарној контроли ("Службе- ни гласник РС", бр. 14/11)/ Order on determination of border crossings thro- ugh which it will make the import and transit of consignments and related items that are subject to veterinary and sanitary control (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, no. 14/11) Правилник о изменама и допунама правилника о условима за некомер- цијално кретање кућних љубимаца за које није потребно решење за увоз и транзит, као и о изгледу и садржи- ни обрасца уверења (сертификата) за те пошиљке („Службени гласник РС”, бр. 60/14 од 6. јуна 2014. године)</p>	<p>Одлука Комисије 2011/ 874/ ЕУ у којој се утврђује листа трећих земаља и територија одобрених за увоз паса, мачака и крзнашица за некомерцијално кретање више од пет паса, мачака и крзнашица у Унију и модел сертификата за увоз и некомерцијално кретање тих животиња у Унији и Одлуке Комисије и 2010/734/ЕУ за птице и кућне љубимце.</p>
<p>Закон о вете- ринарству („Службени глас- ник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12) Law on Veterinary Mat- ters (“Official Gazette of the Republic of Ser- bia”, No. 91/05 30/10 and 93/12)</p>	<p>Правилник о начину и поступку пријављивања пошиљке за преглед, поступку и мерама за поступање са пошиљком којој је забрањен увоз („Службени гласник РС”, број 9/12)/ Rulebook on the procedure for reporting shipments for examination, procedure and measures for dealing with the ship- ment which is prohibited imports (“Offi- cial Gazette of the Republic of Serbia”, № 9/12)</p>	<p><i>Уредба (ЕЦ) 288/ 2004 и 136/ 2004 и Директива Савета 97/78/ ЕЦ/ Commission Regulation (EC) 288/ 2004 Commission Regulation (EC) 136/ 2004 Council Directive 97/78/ EC</i></p>
<p>Закон о вете- ринарству („Службени глас- ник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12) Law on Veterinary Mat- ters (“Official Gazette of the Republic of Ser- bia”, No. 91/05 30/10 and 93/12)</p>	<p>Наредба о предузимању мера за спречавање уношења заразне болес- ти афричке куге свиња (pestis suum africana) („Службени гласник РС”, бр. 40/14) од 11. априла 2014. године</p>	

11. ANIMAL BY-PRODUCTS

<p>Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС”, бр. 91/05 и 30/ 10) <i>Law on Veterinary Matters</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 and 30/10)</p> <p>Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12) <i>Law on Veterinary Matters</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 91/05 30/10 and 93/12)</p>	<p>Правилник о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла ветеринарско санитарним условима за изградњу објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице („Службени гласник РС“ бр. 31/11)/ <i>Rulebook on the categorization and treatment of animal by-products, veterinary sanitary conditions for the construction of facilities for collecting, processing and destruction of animal by-products, method of implementation of official controls, as well as the conditions for animal burial and grave pits</i> (“Official Gazette of the Republic of Serbia”, no. 31/11)</p> <p>Правилник о изменама и допунама правилника о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице („Службеном гласнику РС”, број 97/13)</p>	<p>Уредба (ЕЦ) бр. 1774/2002 Уредба (ЕЦ) бр. 1069/2009 Европског парламента и Савета од 21. октобра 2009 која прописује здравствени услови у погледу споредних производа животињског порекла и добијених производа који нису намењени за исхрану људи и којом се укида Уредба (ЕЦ) Но 1774/2002/ <i>Regulation 1774/ 2002 Regulation (EC) No 1069/2009 of the european parliament and of the council of 21 october 2009 laying down health rules as regards animal by-products and derived products not intended for human consumption and repealing Regulation (EC) No 1774/2002 (Animal by-products Regulation)</i></p>
--	--	---

ПРИЛОГ 2 ЛИСТА ДОНЕТИХ ПРОПИСА У УПРАВИ ЗА ЗАШТИТУ БИЉА У ОБЛАСТИ ЗДРАВЉА БИЉА – ШТЕТНИ ОРГАНИЗМИ

<p>Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)</p>	<p>Правилник о мерама за откривање, спречавање ширења и сузбијање штетног организма <i>Clavibacter michiganensis</i> (Smith) Davis et al. ssp. <i>sepedonicus</i> (Spieckermann et Kotthoff) Davis et al. проузроковача прстенасте трулежи кртола кромпира, начину одређивања граница зараженог, угроженог и подручја без штетних организама, условима за окончање наложених мера, као и начину обавештавања о предузетим мерама и престанак мера ("Сл. гласник РС", бр. 103/2009)</p>	<p>Директива Савета 93/85/ЕЕЗ, Директива Комисије 2006/56 ЕЗ</p>
<p>Закон о здрављу биља</p>	<p>Правилник о мерама откривања, спречавања</p>	<p>Директива Савета</p>

("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	ширења и сузбијања штетног организма <i>Ralstonia solanacearum</i> (Smith) Yabuuchi et al. проузроковача мрке трулежи кртола кромпира и бактеријског увенућа кромпира и парадајза, начину одређивања граница зараженог, угроженог и подручја без штетног организма, условима за окончање наложених мера, као и начину обавештавања о предузетим мерама и престанак мера (<i>"Сл. гласник РС"</i> , бр. 107/2009)	98/57/ЕЗ, Директива Комисије 2006/63 ЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Наредба о одређивању граничних прелаза преко којих ће се увозити, провозити и извозити пошилјке биља, биљних производа и прописаних објеката (<i>"Сл. гласник РС"</i> , бр. 107/2009)	Директива Савета 2000/29/ЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о Листама штетних организама и листама биља, биљних производа и прописаних објеката (<i>"Сл. гласник РС"</i> , бр. 7/2010 и 22/2012)	Директива Савета 2000/29/ЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о фитосанитарној контроли биља, биљних производа и прописаних објеката у међународном промету (<i>"Сл. гласник РС"</i> , број 32/10 и 32/11)	Директива Савета 2000/29/ЕЗ Директива Комисије 2004/105/ЕЗ; Директива Комисије 94/3/ЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о хигијенско-техничким, радним и другим условима које морају да испуњавају гранични прелази на којима постоји организована фитосанитарна инспекција (<i>"Сл. гласник РС"</i> , број 37/10)	Директива Комисије 98/22/ЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о садржини и начину вођења регистра произвођача, прерађивача, дорађивача, увозника, складиштара и прометника биља, биљних производа и прописаних објеката, као и образац захтева за упис у регистар (<i>"Сл. гласник РС"</i> , број 39/10)	Директива Комисије 92/90/ЕЕЗ, Директива Комисије 93/50/ЕЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о службеној легитимацији и службеном оделу фитосанитарног инспектора, као и начину вођења евиденције о издатим службеним легитимацијама (<i>"Сл. гласник РС"</i> , број 48/10, 84/2011)	Директива Савета 2000/29/ЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о садржини и начину вођења евиденција о сталном надзору (<i>"Сл. гласник РС"</i> , број 56/10)	Директива Савета 2000/29/ЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о начину објављивања података о првој појави штетних организама са листе IA део I, листе IA део II, листе II део I и листе II део II (<i>"Сл. гласник РС"</i> , број 56/10)	Директива Савета 2000/29/ЕЗ

Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о утврђивању врста биља, биљних производа и прописаних објеката који се не налазе на листи VA део I и листи VA део II („Сл. гласник РС”, број 64/10)	Директива Комисије 93/50/ЕЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о начину и условима за увоз малих количина биља, биљних производа и прописаних објеката и о одређивању малих количина за поједине врсте биља и биљних производа (“Сл. гласник РС”, бр. 48/2011)	Директива Савета 2000/29/ЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Наредба о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетног организма вируса мозаика пепина - <i>Peripo mosaic virus</i> , као и о мерама које се предузимају у случају појаве тог штетног организма (“Сл. гласник РС”, бр. 54/2011)	Одлука Комисије 2004/200/ЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о мерама за откривање, спречавање ширења и сузбијање штетног организма <i>Synchytrium endobioticum</i> (Schilb.) Perc. проузроковача рака кромпира, начину одређивања граница зараженог, угроженог и подручја без штетних организама, условима за окончање наложених мера, као и начину обавештавања о предузетим мерама (“Сл. гласник РС”, бр. 54/2011)	Директива Савета 69/464/ЕЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Наредба о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетног организма гљиве <i>Phytophthora ramorum</i> Werres, de Cock & Man in 't Veld sp. Nov., као и о мерама које се предузимају у случају појаве тог штетног организма (“Сл. гласник РС”, бр. 54/2011)	Одлука Комисије 2002/757/ЕЗ Одлука Комисије 2004/426/ЕЗ Одлука Комисије 2007/201/ЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Наредба о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетног организма борове нематодe <i>Bursaphelenchus xylophilus</i> (Steiner et Buhrer) Nickle et al., као и о мерама које се предузимају у случају појаве тог штетног организма (“Сл. гласник РС”, бр. 67/2011)	Одлука Комисије 2006/133/ЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о условима и начину вршења процене ризика ради обављања фитосанитарних прегледа пошиљака биља, биљних производа и прописаних објеката са смањеном учесталости (“Сл. гласник РС”, бр. 67/2011)	Уредба (ЕЗ) бр. 1756/2004
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о техничким условима за уношење штетних организама и увоз биља, биљних производа и прописаних објеката за потребе огледа, научне сврхе или за рад на клонској селекцији	Директива Комисије 2008/61/ЕЗ

	("Сл. гласник РС", бр. 100/2011)	
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о условима и начину утврђивања заштићеног подручја, листи заштићених подручја, условима и начину праћења ради могућег откривања појаве оних штетних организама за које је то подручје проглашено заштићеним, као и о брисању заштићеног подручја са листе заштићених подручја ("Сл. гласник РС", бр. 100/2011)	Директива Комисије 92/70/ЕЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о фитосанитарном прегледу биља, биљних производа и прописаних објеката и о биљном пасошу ("Сл. гласник РС", бр. 23/2012)	Директива Комисије 92/105/ЕЕЗ Директива Комисије 93/51/ЕЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о условима, поступку, начину одређивања висине накнаде штете и потребној документацији за накнаду штете за штетне организме са листе IА део I, листе IА део II, листе IБ и листе IБ ("Сл. гласник РС", бр. 44/2013)	Директива Савета 2000/29/ЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Наредба о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетних организама бледожуте кромпирове цистолике нематодe <i>Globodera pallida</i> (Stone) Behrens и златножуте кромпирове цистолике нематодe <i>Globodera rostochiensis</i> (Wollenweber) Behrens, као и о мерама које се предузимају у случају појаве тих штетних организама ("Сл. гласник РС", бр. 51/2013)	Директива Савета 2007/33/ЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о мерама за откривање, спречавање ширења и сузбијање штетног организма кестенове осе <i>Dryocosmus kuriphilus</i> Yasumatsu, начину одређивања граница зараженог, угроженог и подручја без штетног организма, условима за окончање наложених мера, као и начину обавештавања о предузетим мерама („Сл. гласник РС”, број 98/13)	Одлука Комисије 2006/464/ЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о мерама за откривање, спречавање ширења и сузбијање штетног организма <i>Rhynchophorus ferrugineus</i> (Olivier), начину одређивања граница зараженог, угроженог и подручја без штетних организама, условима за окончање наложених мера, као и начину обавештавања о предузетим мерама („Сл. гласник РС”, број 101/13)	Одлука Комисије 2007/365/ЕЗ Одлука Комисије 2008/776/ЕЗ Одлука Комисије 2010/467/ЕЗ
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Наредба о спровођењу посебних фитосанитарних прегледа ради откривања штетног организма вириода вретенавости кртола кромпира - Potato spindle tuber viroid, као и о мерама које се предузимају у случају појаве	Одлука Комисије 2007/410/ЕЗ

	тог штетног организма („Сл. гласник РС”, број 108/13)	
Закон о здрављу биља ("Сл. гласник РС" бр. 41/2009)	Правилник о мерама за откривање, спречавање ширења и сузбијање штетног организма гљиве <i>Gibberella circinata</i> Nirenberg & O'Donnell, начину одређивања граница зараженог, угроженог и подручја без штетних организама, условима за окончање наложених мера, као и начину обавештавања о предузетим мерама („Сл. гласник РС”, број 108/13)	Одлука Комисије 2007/433/ЕЗ

3.13. Рибарство

Уводни текст – кратак преглед стања са најважнијим активностима у 2013. и 2014.

Министарство пољопривреде и заштите животне средине надлежно је за послове аквакултуре и рибарства у Републици Србији, као и за послове спровођења Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 32/13 – УС), Закона о сточарству („Службени гласник РС”, бр. 41/09 и 93/12), Закона о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12), Закона о безбедности хране („Службени гласник РС”, бр. 41/09), Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 10/13), Закона о добробити животиња („Сл. Гласник РС” 41/09) и Закона о лековима и медицинским средствима („Сл. Гласник РС” 30/10 и 107/12).

Министарство пољопривреде и заштите животне средине нема предвиђених буџетских средстава за субвенционисање слатководног риболовног рибарства (*inland capture fisheries*), које обављају привредни рибари. Међутим, одредбама Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда прописано је да је накнада за коришћење рибарског подручја приход буџета Републике Србије и користи се преко Фонда за заштиту животне средине. На територији Аутономне покрајине, приход је буџета Аутономне покрајине и користи се преко покрајинског буџетског фонда за заштиту животне средине. Током 2012. године донет је Закон о престанку важења закона о фонду за заштиту животне средине („Сл. Гласник РС” 92/12) којим је престао са радом Фонд за заштиту животне средине, па ће средства намењена за заштиту и одрживо коришћење рибљег фонда бити другачије распоређена. Привредни риболов представља риболов малог обима при чему се користе пловила просечне дужине 4 m. Дозволе за привредни риболов издају се предузетнику или привредном друштву које обавља привредни риболов и не односе се на пловила којима се обавља риболов.

На основу Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју је предвиђен подстицај за произвођаче конзумне рибе, а на основу овог закона и Закона о сточарству и подстицај за спровођење одгајивачких програма у аквакултури. Законом о ветеринарству, Законом о добробити животиња, Законом о лековима и медицинским средствима и Законом о безбедности хране се уређују питања која се односе на ветеринарска питања и производњу хране и та питања су детаљно обрађена у Поглављу 12. Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика.

Статистика рибарства спроводи редовна годишња истраживања и прикупља податке о производњи конзумне рибе и млађи у рибњацима, као и податке о улову рибе у рекама, језерима и каналима. Расположиви подаци односе се на број запослених на рибарском подручју, површину рибарског газдинства и рибњака, производњу млађи и конзумне рибе, број професионалних рибара, број издатих дозвола за рекреативне риболовце и количину уловљене рибе – по врстама. Истраживањима су обухваћена правна лица и њихови делови, предузетници и породична пољопривредна газдинства која се баве производњом конзумне рибе и млађи, као и корисници рибарских подручја у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Сл. Гласник РС” 36/09).

За спровођење истраживања, обраду и дисеминацију података, као и праћење промена у стандардима и препорукама ЕУ, надлежан је Републички завод за статистику. Валидација добијених резултата врши се у сарадњи са Министарством пољопривреде и заштите животне средине.

Од 2013. године у Републичком заводу за статистику ради се на ревизији методолошких инструмената за спровођење истраживања у вези са аквакултуром у циљу задовољавања националних потреба и усаглашавања са ЕУ стандардима и препорукама.

У 2014. години Републички завод за статистику ће спроводити редовна истраживања у области рибарства у складу са Уредбом о утврђивању плана статистичких истраживања за референтну годину.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Министарство пољопривреде и заштите животне средине планира следеће активности у периоду 2014 – 2018:

2015

- Доношење Закона о изменама закона о сточарству.

2016

- Израда подзаконских аката из спречавање, одвраћање и елиминацију нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова.
- Јачање административних капацитета (ангажовање кадрова) у постојећој организационој структури министарства.

2017

- Успостављање базе податка (софтвера) за праћење података о примљеним и издатим сертификатима у оквиру националне шеме сертификације улова за увоз и извоз рибе и рибљих производа.

2018

- Потпуно успостављена националне шеме сертификације улова за увоз и извоз рибе и рибљих производа

Републички завод за статистику планира следеће активности у периоду 2014-2018:

2015

- Наставак усклађивања, побољшање квалитета података (обухвата) статистике рибарства.

2016

- Наставак усклађивања, побољшање квалитета података (обухвата) статистике рибарства.

2017

- Потпуно усклађивање статистике у области рибарства са захтевима ЕУ.

Опис приоритета који се постиже планираном мером

Планираним мерама Министарство пољопривреде и заштите животне средине постиже испуњење захтева који се односе на контролу нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова у складу са захтевима ЕУ. Такође се на тај начин олакшава наступ наших прерађивача на међународном тржишту. Планиране мере за период 2014-2018 године треба да резултирају усклађивањем домаћег законодавства у области рибарства и стварања могућности за ефикасно праћење кретања производа рибарства и давање доприноса за спречавање нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова на глобалном нивоу.

У складу са Стратегијом развоја статистике пољопривреде у периоду 2014-2018. године, приоритет Републичког завода за статистику у области рибарства јесте обезбеђивање квалитетних података у вези са аквакултуром и уловом рибе у рекама, језерима и каналима. У сарадњи

са Министарством пољопривреде и заштите животне средине радиће се на побољшању процене улова рибе у рекама, језерима и каналима, као и на побољшању обухвата рибњака у годишњем статистичком истраживању у вези са производњом конзумне рибе и млађи, и то на основу расположивих евиденција овог министарства.

ЕУ пропис (или одредбе) са којим се усклађује (главни пропис)

COUNCIL REGULATION (EC) No 1005/2008 и COMMISSION REGULATION (EC) No 1010/2009.

Европска комисија је Уредбом број 1005/2008 од 29. септембра 2008. установила систем утврђивања, спречавања, одвраћања и елиминисања нелегалног риболова. Према овој уредби су рибарски бродови у обавези да пријављују свој улов надлежном органу и да обављају риболовну активност уз поседовање одговарајућих дозвола. Сваки увоз рибе и производа рибарства који се сматра као незаконит, непријављен и нерегулисан риболов је забрањен.

Поред наведеног земље чланице према овој уредби имају обавезу да одреде луке у којима је дозвољен истовар и претовар уловљене рибе, као и обављање других лучких сервиса. Приступ лучким услугама и истовар или претовар од стране рибарских бродова трећих земаља се може обављати само у одређеним лукама.

У складу са овом уредбом треће земље су у обавези да доставе неопходне податке о својим бродовима и улову земљи чланице чију луку желе да користе. Ту се обавезно наводи количина улова који се истовара, као и рибље врсте о којима се у конкретном случају ради. Држава чланица у тој луци врши инспекцију робе која се истовара у складу са прописаним процедурама.

У случају да се у земљу чланицу из треће земље увозе производи рибарства, они морају бити праћени одговарајућом изјавом издатом од стране надлежног органа земље извознице. У овој уредби су у анексу 2. и 4. дати неопходни сертификати који треба да прати уловљену и прерађену рибу приликом увоза у земље ЕУ.

Праћење статистике улова, трговине производима рибарства, регистру бродова, регионалним организацијама у рибарству, извештавање о посматрању и другим активностима бродова за које се претпоставља да се баве незаконитим, непријављеним и нерегулисаним риболовом су такође дефинисани овом уредбом. Уредбом је одређено и који су производи искључени из дефиниције „производи рибарства“.

Ради утврђивања додатних детаља око контроле улова и примене Уредбе 1005/2008, Европска комисија је донела Уредбу број 1010/2009 од 22. октобра 2009. године. Њом се утврђује како се врши инспекција рибарских бродова који плове под заставом трећих земаља у лукама ЕУ, поједностављена сертификација улова за бродове краће од 8 метара, који су без надградње или који мере мање од 20 тона улова. Овај сертификат мора бити издат од стране надлежног органа земље чију заставу брод вије.

Ова регулатива такође предвиђа и издавање одобрења за привредне субјекте који се баве активностима везаним за рибарство, сарадњу са трећим земљама у погледу сертификације улова и узајамне помоћи земаља чланица између себе и са трећим земљама, како би се Уредба 1005/2008 што ефикасније примењивала. Њоме је допуњена и листа производа који су изузети из дефиниције „производи рибарства“.

Regulation (EC) No 762/2008 of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008.

Уредба (ЕЗ) број 762/2008 ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА И САВЕТА од 9. јула 2008. године о достављању статистике у вези са аквакултуром од стране земаља чланица и престанку важења Уредбе (ЕЗ) бр. 788/96, ОЈ Л 218, 13.8.2008, п. 1-13. Овом Уредбом се утврђују обухват, периодика и референтни период, дефиниције, прецизност, као и рокови за слање података у вези са аквакултуром

Очекивани степен усклађености са ЕУ прописом

Након имплементације свих планираних мера се очекује потпуна усклађеност са наведеним ЕУ прописима са којима се врши усклађивање

Веза са значајним документом (нпр. годишњи извештај о напретку, ССП)

Извештај о напретку Србије за 2013. годину, 4.13. Поглавље 13: Рибарство.

Мере за спровођење активности које су везане за усклађивање законодавства – нпр. законодавне или друге мере којима се врши имплементација неког ЕУ прописа или препоруке ЕК, усвајање стратегија и планова за имплементацију конкретних ЕУ прописа.

Неопходне су измене Закона о сточарству и стварање законодавног основа за успостављање националне шеме сертификације улова за увоз и извоз рибе и рибљих производа.

Стратегија развоја статистике пољопривреде (2013) садржи план развоја званичне статистике пољопривреде до 2018. године. У њој су дефинисани основни стратешки циљеви, дат је опис тренутног стања у овој области и израђен програм промена с планом реализације у наредном периоду, који се заснива на сарадњи Републичког завода за статистику и Министарства пољопривреде и заштите животне средине. Ова сарадња заснована је на потписаном Споразуму о сарадњи између ове две институције (октобар месец 2007. године).

Административни капацитети – тренутно стање и планови за подизање капацитета –

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Одсек за одрживо коришћење рибљег фонда	5	1	
Група за сточарство и прераду сточарских производа	3	2	
Одсеку за статистику сточарства и рибарства	5	1	

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ССП

Пројекти - актуелна и планирана иностранна развојна помоћ

Помоћ при успостављању националне шеме сертификације улова за увоз и извоз рибе и рибљих производа је планирана преко:

- 1) Коришћења *TAIEX* инструмената помоћи,
- 2) *Twinning Light* пројектних активности.

3.14. Транспортна политика

3.14.1. Копнени транспорт

3.14.1.1. Друмски транспорт

Преглед стања

У области друмског транспорта на снази су Закон о међународном превозу у друмском саобраћају („Службени лист СРЈ”, 60/98, 5/99 - исправка, 44/99, 74/99 и 4/00 – исправка и „Службени гласник РС”, 101/05 – др. закон, 101/05 – др. закон и 18/10), Закон о превозу у друмском саобраћају („Службени гласник РС”, 46/95, 66/01, 61/05, 91/05, 62/06 и 31/11), Закон о уговорима о превозу у друмском саобраћају („Сл. лист СРЈ”, 26/95), Закон о јавним путевима („Службени гласник РС”, 101/05, 123/07, 101/11, 93/12 и 104/13) и Закона о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС”, 41/09, 53/10, 101/11, 32/13 – одлука УС и 55/14), подзаконски прописи донети за извршење наведених закона и међународни споразуми.

На основу Закона о транспорту опасног терета („Службени гласник РС“, број 88/10), у периоду од 2013-2014. године донети су следећи правилници:

- 1) Правилник о програму и начину полагања испита за стручну оспособљеност за обављање послова возача возила за транспорт опасног терета, саставу комисије и износу трошкова полагања испита ("Службени гласник РС", број 27/13);
- 2) Правилник о садржини сертификата о одобрењу за возило и условима под којима се издаје, односно враћа сертификат о одобрењу за возило ("Службени гласник РС", број 36/2013);
- 3) Правилник о садржини сертификата за возача, року важења и условима за продужење важења сертификата за возача и вођењу Регистра издатих сертификата за возача ("Службени гласник РС", број 36/2013);
- 4) Правилник о обрасцу сертификата о посебним знањима у области ADN и Регистру издатих сертификата о посебним знањима у области ADN ("Службени гласник РС", број 36/13);
- 5) Правилник о условима за издавање, односно одузимање овлашћења за стручно оспособљавање кандидата за лице са сертификатом ADN ("Службени гласник РС", број 41/13);
- 6) Правилник о обрасцу и року важења потврде о стручној оспособљености запосленог на пословима у транспорту опасног терета ("Службени гласник РС", број 42/13);
- 7) Правилник о програму, начину и висини трошкова полагања испита за издавање сертификата о стручној оспособљености за саветника за безбедност у транспорту опасног терета ("Службени гласник РС", број 44/13);
- 8) Правилник о условима у погледу стручне оспособљености које мора да испуњава овлашћено стручно лице које испитује посуду под притиском или цистерну за транспорт опасног терета, о обрасцу Регистра овлашћених стручних лица и о изгледу жига ("Службени гласник РС", број 60/13);
- 9) Правилник о условима за издавање, односно одузимање овлашћења за стручно оспособљавање кандидата за возача возила за транспорт опасног терета ("Службени гласник РС", број 64/13);
- 10) Правилник о програму и начину полагања испита за стручну оспособљеност за обављање послова Лица са сертификатом ADN ("Службени гласник РС", број 64/13);
- 11) Правилник о покретној опреми под притиском ("Службени гласник РС", број 30/14).

Преглед планираних мера у периоду 2014-2018. године у погледу усклађивања законодавства

На основу Закона о транспорту опасног терета у IV кварталу 2014. године биће донети следећи правилници:

- 1) Правилник о условима за стручну оспособљеност и посебну оспособљеност које треба да испуни кандидат за Инструктора и образац овлашћења за обављање послова Инструктора;
- 2) Правилник о начину транспорта опасног терета у друмском саобраћају;
- 3) Правилник о критеријумима по којима се класификују повреде потврђених међународних споразума по којима се обавља транспорт опасног терета према категорији опасности;
- 4) Правилник о садржини интерног плана за хитне интервенције у ранжирним станицама, тунелима и на мостовима.

Наведени правилници биће у потпуности усклађени са Директивом 2008/68/EЗ Европског парламента и Савета од 24. септембра 2008. године о унутрашњем транспорту опасног терета (*Directive 2008/68/EC of the European Parliament and of the Council of 24 September 2008 on the inland transport of dangerous goods* - CELEX: 32008L0068).

У 2015. години је планирано усвајање Закона о радном времену посада на возилима којим ће се наше законодавство ускладити са следећим прописима ЕУ у области радног времена посада на возилима: Директивом 2002/15/EЗ Европског парламента и Савета од 11.3.2002. о организацији радног времена лица која обављају друмски транспорт (*Directive 2002/15/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 2002 on the organisation of the working time of persons performing mobile road transport activities* - CELEX: 32002L0015); Директивом 2006/22 Европског парламента и Савета од 15. марта 2006. о минималним условима за примену Уредби Савета (ЕЕЗ) 3820/85 и (ЕЕЗ) 3821/85 о социјалном законодавству које се односи на друмски транспорт и која укида Директиву Савета 88/599 (ЕЕЗ) (*Directive 2006/22/EC of the*

European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on minimum conditions for the implementation of Council Regulations (EEC) No 3820/85 and (EEC) No 3821/85 concerning social legislation relating to road transport activities and repealing Council Directive 88/599/EEC - CELEX: 32006L0022), Директивом 2009/4/ЕЗ од 23. јануара 2009. о противмерама за спречавање и откривање неовлашћеног руковања исписима са тахографа и о измени Директиве 2006/22 Европског парламента и Савета од 15 марта 2006 о минималним условима за примену Уредби Савета (ЕЕЗ) 3820/85 и (ЕЕЗ) 3821/85 о социјалном законодавству које се односи на друмски транспорт и која укида Директиву Савета 88/599 (ЕЕЗ) (*Commission Directive 2009/4/EC of 23 January 2009 counter measures to prevent and detect manipulation of records of tachographs, amending Directive 2006/22/EC of the European Parliament and of the Council on minimum conditions for the implementation of Council Regulations (EEC) Nos 3820/85 and 3821/85 concerning social legislation relating to road transport activities and repealing Council Directive 88/599/EEC - CELEX: 32009L0004*), Директивом 2009/5/ЕЗ од 30. јануара 2009. која мења Анекс III Директиве 2006/22 Европског парламента и Савета о минималним условима за примену Уредби Савета (ЕЕЗ) 3820/85 и 3821/85 о социјалном законодавству које се односи на друмски транспорт (*Commission Directive 2009/5/EC of 30 January 2009 amending Annex III to Directive 2006/22/EC of the European Parliament and of the Council on minimum conditions for the implementation of Council Regulations (EEC) Nos 3820/85 and 3821/85 concerning social legislation relating to road transport activities - CELEX: 32009L0005*), Уредбом (ЕЗ) 561/2006 Европског парламента и Савета од 15. марта 2006. о усклађивању одређеног социјалног законодавства које се односи на друмски транспорт и којом се мењају и допуњују Уредба Савета (ЕЕЗ) 3821/85 и (ЕЗ) 2135/98 и укида Уредба Савета (ЕЕЗ) 3820/85 (*Regulation (EC) No 561/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the harmonisation of certain social legislation relating to road transport and amending Council Regulations (EEC) No 3821/85 and (EC) No 2135/98 and repealing Council Regulation (EEC) No 3820/85 - CELEX: 32006R0561*) и Уредба (ЕУ) 165/2014 Европског Парламента и Савета од 4. фебруара 2014. о тахографима у друмском транспорту, која укида Уредбу Савета (ЕЕЗ) 3821/85 о тахографу у друмском транспорту и измени Уредбе (ЕЗ) 561/2006 Европског парламента и Савета о усклађивању одређеног социјалног законодавства које се односи на друмски транспорт (*Regulation (EU) No 165/2014 of the European Parliament and of the Council of 4 February 2014 on tachographs in road transport, repealing Council Regulation (EEC) No 3821/85 on recording equipment in road transport and amending Regulation (EC) No 561/2006 of the European Parliament and of the Council on the harmonisation of certain social legislation relating to road transport - CELEX: 32014R0165*).

У току 2015. године планирано је доношење Закона о превозу терета у друмском саобраћају којим ће се извршити усклађивање са Уредбом (ЕЗ) бр. 1071/2009 Европског парламента и Савета од 21.10.2009. која успоставља заједничка правила о условима које треба испунити за обављање делатности превоза у друмском транспорту и која укида Директиву Савета 96/26 ЕЗ (*Regulation (EC) No 1071/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing common rules concerning the conditions to be complied with to pursue the occupation of road transport operator and repealing Council Directive 96/26/EC – CELEX 32009R1071*); Уредбом (ЕЗ) бр. 1072/2009 Европског парламента и Савета од 21.10.2009. о заједничким правилима за приступ тржишту међународног друмског превоза терета (*Regulation (EC) No 1072/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 on common rules for access to the international road haulage market – CELEX: 32009R1072*); Уредбом Савета (ЕЕЗ) бр. 3916/90 од 21. децембра 1990 о мерама које треба предузети у случају кризе на тржишту у превозу робе у друмском саобраћају (*Council Regulation (EEC) No 3916/90 of 21 December 1990 on measures to be taken in the event of a crisis in the market in the carriage of goods by road – CELEX: 31990R3916*); Директивом 2006/1/ЕЗ Европског парламента и Савета од 18. јануара 2006 о употреби возила без возача ангажованих за превоз робе у друмском саобраћају (*Directive 2006/1/EC of the European Parliament and of the Council of 18 January 2006 on the use of vehicles hired without drivers for the carriage of goods by road - CELEX: 32006L0001*); Уредбом Савета (ЕЕЗ) број 4058/89 од 21. децембра 1989. о утврђивању цена за друмски превоз робе између држава чланица (*Council Regulation (EEC) No 4058/89 of 21 December 1989 on the fixing of rates for the carriage of goods by road between Member States Incorporated by 21994A0103(63) - CELEX: 31989R4058*); Уредбом Савета (ЕЕЗ) бр. 3912/92 од 17. децембра 1992. о контролама

које се спроводе унутар Заједнице у подручју друмског превоза и превоза унутрашњим пловним путевима у погледу превозних средстава регистрованим или стављеним у промет у трећој земљи (*Council Regulation (EEC) No 3912/92 of 17 December 1992 on controls carried out within the Community in the field of road and inland waterway transport in respect of means of transport registered or put into circulation in a third country* - CELEX: 31992R3912). Планиран рок за доношење прописа је I квартал 2015. године.

У истој године планирано је доношење и Закона о превозу путника у друмском саобраћају којим ће се извршити усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1071/2009 и Уредбом (ЕЗ) број 1073/2009 Европског парламента и Савета од 21.10.2009. о општим правилима за приступ међународном тржишту услуга аутобуских превозника и измене и допуне Уредбе (ЕЗ) број 561/2006 (*Regulation (EC) No 1073/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 on common rules for access to the international market for coach and bus services, and amending Regulation (EC) No 561/2006* - CELEX 32009R1073); Уредбом (ЕУ) број 361/2014 од 9. априла 2014. године о утврђивању детаљних правила за примену Уредбе (ЕЗ) бр. 1073/2009 Европског парламента и већа у погледу докумената за међународни превоз путника обичним и туристичким аутобусима и о стављању ван снаге Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 2121/98 (*Commission Regulation (EU) No 361/2014 of 9 April 2014 laying down detailed rules for the application of Regulation (EC) No 1073/2009 as regards documents for the international carriage of passengers by coach and bus and repealing Commission Regulation (EC) No 2121/98 Text with EEA relevance*) - CELEX: 32014R0361 и Уредбом Савета (ЕЕЗ) бр. 3912/92. Планиран рок за доношење прописа је I квартал 2015. године.

Приоритет који се жели постићи предложеним решењима Нацрта закона о превозу терета у друмском саобраћају и Нацрта закона о превозу путника у друмском саобраћају којима се, поред осталог, врши усклађивање услова за приступ професији превозника са прописима ЕУ је отварање нових тржишних могућности за домаће привредне субјекте.

У члану 16. став 4. Протокола 4 о копненом транспорту предвиђено је да ће стране обезбедити усклађеност својих закона о приступу професији превозника у друмском теретном транспорту због узајамног признавања.

Након доношења Закона о превозу терета у друмском саобраћају биће донети следећи подзаконски акти којима ће се прописати:

- 1) садржај и начин вођења евиденције домаћег привредног друштва, другог правног лица, предузетника, односно пољопривредника које обавља превоз терета за сопствене потребе (2015);
- 2) образац дозволе за каботажу (2015);
- 3) образац лиценце превозника (2015);
- 4) образац лиценце организатора превоза (2015);
- 5) начин доказивања доброг угледа и ближе услове за губитак доброг угледа превозника и организатора превоза (2016);
- 6) садржина и начин вођења евиденције лица одговорних за превоз (2016);
- 7) врсте исправа којима се доказује финансијска способност привредног друштва, другог правног лица или предузетника (2016);
- 8) програм професионалне оспособљености за послове управљања у области јавног превоза терета у друмском саобраћају (2016);
- 9) висина трошкова поступка полагања испита о професионалној оспособљености (2017);
- 10) начин и поступак спровођења испита о професионалној оспособљености, образац сертификата о професионалној оспособљености, поступак издавања сертификата о професионалној оспособљености као и начин вођења евиденције о одржаним испитима и издатим сертификатима о професионалној оспособљености (2017);
- 11) технички услови у погледу буке и емисије загађивача и техничко-експлоатационе услове у погледу безбедности саобраћаја као и образци потврда о испуњености техничких услова у погледу буке и емисије загађивача и о испуњености техничко-експлоатационих услова у погледу безбедности саобраћаја (2015);
- 12) начин расподеле и критеријуми за годишње утврђивање укупног броја извода лиценци (2017);

- 13) висина таксе за издавање лиценце превозника, лиценце организатора превоза, извода лиценце превозника или дупликата лиценце превозника односно организатора превоза (2017);
- 14) садржина и начин вођења Регистра лиценци превозника и извода лиценце превозника и Регистра лиценци организатора превоза (2017);
- 15) начин издавања и одузимања лиценце превозника, извода лиценце превозника и лиценце организатора превоза, обрасци лиценце превозника, извода лиценце превозника и лиценце организатора превоза као и начин стављања на увид јавности информације о привремено одузетим лиценцама и одузетим лиценцама (2016);
- 16) начин коришћења временских дозвола и образац дневника путовања (2015);
- 17) начин коришћења мултилатералних дозвола, образац дневника путовања као и изглед и начин употребе печата који се ставља на мултилатералну дозволу (2015);
- 18) обрасци појединачних, временских и посебних дозвола (2015);
- 19) висина таксе за поступак утврђивања појединачног плана и висина таксе за доделу дозвола (2015);
- 20) подаци које садржи Општи део плана расподеле, начин примене критеријума за утврђивање појединачног плана, садржај и образац захтева за утврђивање појединачног плана и ревизије појединачног плана, поступак и начин преузимања дозвола из појединачног плана, поступак и начин раздуживања појединачних дозвола, возних карата на основу обављеног комбинованог превоза и листова из дневника путовања временских и мултилатералних дозвола, рокови за коришћење појединачних дозвола преузетих ван плана расподеле и обавезе раздуживања појединачних, временских и мултилатералних дозвола и листова из дневника временских и мултилатералних дозвола, рокови за раздужење појединачних, временских и мултилатералних дозвола, начин њиховог коришћења, начин стављања на увид домаћим превозницима података које садржи Општи део плана расподеле, критичност контингентата као и подаци које садржи појединачни план расподеле (2015);
- 21) случајеви под којима надлежни орган за царинске послове издаје посебну дозволу, без појединачне сагласности Министарства, страном превознику чије је теретно возило или скуп возила регистровано на територији државе са којом је закључен међународни уговор, а нису размењене дозволе и страном превознику чије је теретно возило или скуп возила регистровано на територији државе са којом није закључен међународни уговор, а нису размењене дозволе (2016);
- 22) садржина и начин вођења евиденције о обављеним превозима домаћих и страних превозника (2016);
- 23) образац службене легитимације, односно изглед службене значке (2016);**
- 24) изглед и коришћење службеног одела (2016).**

С обзиром да је у члану 16. став 4. Протокола 4 ССП предвиђено је да ће стране обезбедити усклађеност својих закона о приступу професији превозника у друмском теретном транспорту због узајамног признавања, доношењем наведених прописа извршиће се наведено усклађивање и отворити нове тржишне могућности за домаће привредне субјекте.

Након доношења Закона о превозу путника у друмском саобраћају биће донети следећи подзаконски акти којима ће се прописати:

1. садржина путног налога и начин вођења евиденције о издатим путним налозима (2015);
2. изглед и садржина лиценце за превоз, извода лиценце и лиценце за пружање станичних услуга, начину вођења евиденције лиценци за превоз, извода лиценци, лиценци за пружање станичних услуга и лица одговорних за превоз (2017);
3. начин доказивања доброг угледа и ближе услове за губитак доброг угледа превозника и лица одговорног за превоз и врсте исправа којима се доказује финансијска способност привредног друштва, другог правног лица или предузетника (2017);
4. програм професионалне оспособљености за послове управљања у области јавног превоза путника у друмском саобраћају, начин и поступак спровођења испита о професионалној оспособљености, образац сертификата о професионалној оспособље-

ности, поступак издавања сертификата о професионалној оспособљености као и начин вођења евиденције одржаних испитима и издатим сертификатима о професионалној оспособљености (2017);

5. саобраћајно-технички и други услови за експлоатацију и одржавање аутобуских станица, критеријумима за категоризацију аутобуских станица, начин и поступак утврђивања категорија аутобуских станица, начин (методологија) одређивања цена за пружање станичних услуга, изглед и садржина образаца и начин вођења и чувања евиденције полазака и долазака аутобуса и садржина и начин вођења регистра аутобуских станица и аутобуских стајалишта (2016);

6. садржина даљинара, начин, поступак и услови за његово утврђивање (2016);

7. начин, поступак и услови усклађивања нових редова вожње у међумесном превозу, начин поступак и услови овере и регистрације усклађених редова вожње као и продужетка овере и регистрације важећих редова вожње, те садржина обрасца реда вожње и начин вођења регистра редова вожње, као и начин, поступак и услови за избор превозника у непредвиђеним и ванредним случајевима који могу проузроковати потпуни прекид обављања линијског превоза на одређеној релацији (2017);

8. начин одузимања, чувања и поступања са привремено одузетим путничким возилом којим се обавља ауто-такси превоз (2015);

9. изглед и садржина обрасца захтева за издавање дозволе за линијски превоз за домаћег превозника, изглед и садржина обрасца дозволе за линијски превоз, дозвола за повремени превоз и наизменични превоз, садржина и начин вођења регистра издатих дозвола за линијски превоз, изглед и садржина обрасца дозволе за међународни линијски превоз, изглед и садржина путног листа, начин попуњавања путног листа и рок чувања и изглед и садржина обрасца извештаја о обављеном линијском превозу (2015);

10. изглед и садржина обрасца реда вожње у међународном превозу, поступак и услови усаглашавања предложених редова вожње (2015);

11. услови додељивања дозвола за повремени или наизменични превоз домаћим превозницима и начин коришћења и раздуживања дозвола за ванлинијски превоз које су размењене са надлежним органом државе преко чије територије се обавља превоз (2017);

12. садржина и начин вођења регистра привредних друштава, других правних лица и предузетника који врше превоз за сопствене потребе (2017);

13. изглед и садржина обрасца службене легитимације, односно изглед службене значке и изглед, садржина и коришћење службеног одела инспектора за друмски саобраћај (2016).

Министарство унутрашњих послова планира да до краја 2015. године донесе Правилник о техничком прегледу возила, којим ће се наше законодавство ускладити са Директивом Европског парламента и Савета 2009/40/ЕЗ од 06.05.2009. о техничком прегледу моторних и прикључних возила (*Directive 2009/40/EC of the European Parliament and of the Council of 6 May 2009 on roadworthiness tests for motor vehicles and their trailers - CELEX No. 32009L0040*).

У 2016. години Министарство унутрашњих послова планира доношење Измена и допуна Закона о безбедности саобраћаја на путевима.

Након усвајања Измена и допуна Закона о безбедности саобраћаја на путевима Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре планира доношење Правилника о начину утврђивања испуњености услова за издавање дозволе за обављање послова професионалног возача и Правилника о програму обуке и семинара унапређења знања, начину полагања испита, изгледу и садржају обрасца дозволе за обављање послова професионалног возача, и уверењу о успешно завршеној провери знања за обављање послова возача. Овим правилницима ће се извршити уношење у домаће законодавство одредби Директиве 2003/59/ЕЗ Европског парламента и Савета од 15.7.2003. о почетној квалификацији и периодичној обуци возача одређених друмских возила за превоз робе или путника; која допуњује Уредбу Савета (ЕЕЗ) бр. 3820/85 и Директиву Савета 91/439/ЕЕЗ и ставља ван снаге Директиву Савета 76/914/ЕЕЗ (*Directive 2003/59/EC of the European Parliament and of the Council of 15 July 2003 on the initial qualification and periodic training of drivers of certain road vehicles for the carriage of goods or passengers*,

amending Council Regulation (EEC) No 3820/85 and Council Directive 91/439/EEC and repealing Council Directive 76/914/EEC - CELEX: 32003L0059).

У току 2018. године планирано је доношење закона којим ће се уредити права путника у транспорту обичним и међуградским аутобусима а којим ће се обезбедити права путника у случају удеса, забрана дискриминације и обавезна помоћ лицима са инвалидитетом и лицима смањене покретљивости, права путника у случају отказивања и кашњења. Доношењем напред наведеног закона извршиће се усклађивање националног законодавства са Уредбом (ЕУ) број 181/2011 Европског парламента и Савета од 16. фебруара 2011. године о правима путника у транспорту обичним и међуградским аутобусима и о изменама и допунама Уредбе (ЕЗ) број 2006/2004 (Regulation (EU) No 181/2011 of the European Parliament and of the Council of 16 February 2011 concerning the rights of passengers in bus and coach transport and amnding Regulation (EC) No 2006/2004 (Text with EEA relevance) - CELEX: 32011R0181).

Кратак преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

Административни капацитети Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре:

- У Сектору за друмски транспорт систематизовано је 57 радних места. Доношењем домаћих прописа којима ће се усвојити правне тековине Европске уније повећаће се врсте и обим послова и с тим у вези постоји потреба за запошљавањем још 25 државних службеника, од чега 22 са високом стручном спремом и три са средњом стручном спремом. Од наведеног броја државних службеника са високом стручном спремом већи број њих би био ангажован за обављање послова инспекцијског надзора. У Сектору за друмски транспорт је 10 државних службеника задужено за праћење прописа Европске уније из области друмског саобраћаја.
- У Сектору за путеве и безбедност саобраћаја систематизовано је 27 радних места, а распоређено је 25 извршилаца од којих се 9 државних службеника баве европским интеграцијама . У 2014. године предвиђен је пријем још два извршиоца у складу са систематизацијом.
- У Сектору за европске интеграције и међународну сарадњу³⁹ систематизовано је 10 радних места.
- У Управи за транспорт опасног терета⁴⁰ систематизована су 17 радних места.

У Агенцији за безбедност саобраћаја систематизовано је 75 радних места од којих је 51 попуњено. Током 2014. пословима европских интеграција бавиће се по потреби 15 службеника.

Допринос унапређењу безбедности саобраћаја на путевима даје Тело за координацију безбедности саобраћаја на путевима које чини седам министара, а подршку раду овог тела обезбеђује седам стручних радних група.

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ССП

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре надлежно је за спровођење либерализације транзитног превоза ствари. Либерализација се врши у континуитету.

Р.б.	Обавеза из ССП	Назив мере	Тело надлежно за спровођење	Временски рок за спровођење (квартал)
1	Либерализација транзитног саобраћаја	Примена ССП	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	Рок није одређен, врши се у континуитету

³⁹ Запослени у Сектору за европске интеграције и међународну сарадњу задужени су за све видове саобраћаја

⁴⁰ Запослени у Управи за транспорт опасног терета задужени су за све видове саобраћаја

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи (пројеката и програма)

Текући пројекти/програми који помажу спровођење НПАА (2014-2018)				
Р.б	Назив програма/пројекта	Укупан буџет	Извор финансирања	Опис циља
1.	Техничка помоћ Коридорима Србије	1,9 мил. €	WBIF (Western Balkans Investment Framework)	Подршка „Коридорима Србије“ д.о.о. у праћењу и управљању спровођењем радова над изградњом деоница Коридора X. Један од резултата је и израда нацрта Националне стратегије развоја и примене интелигентних транспортних система у Републици Србији са акционим планом.
2.	Увођење и развој система одржавања путева у Србији на основу задатих перформанси	1,5 мил. €	ИПА 2011 (Instrument for Pre-Accession Assistance)	Интегрисани информациони систем би требало да обједини постојеће и креира недостајуће техничке базе података са системом управљања уговорима и пројектима у оквиру пословног система предузећа ЈП ПС за 3.000 km путне мреже.
3.	Јачање административних капацитета и перформанси Министарства саобраћаја и институција транспорта	1,75 мил. €	ИПА 2013 (Instrument for Pre-Accession Assistance)	Јачање капацитета администрације у стратешком планирању, примени закона и ефикасном управљању транспортом
4.	Успостављање и развој Јединствене базе података од значаја за безбедност саобраћаја и праћење основних обележја саобраћајних незгода у складу са CADAS препорукама Европске комисије	0,5 мил. €	Финансијски кредит Светске банке	Успостављање Јединствене базе података од значаја за безбедност саобраћаја у складу са чланом 9. и чланом 15. Закона о безбедности саобраћаја на путевима и праћење основних обележја саобраћајних незгода у складу са препорукама Европске комисије.

3.14.1.2. Железнички транспорт

Преглед стања

Закон о железници („Службени гласник РС”, број 45/13) је делимично усклађен са следећим прописима ЕУ: Директивом Савета 95/18/ЕЗ, Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1370/2007 од 23.10.2007. о услугама јавног превоза путника у железничком и друмском саобраћају на основу које престају да важе Уредбе Савета (ЕЕЗ) број 1191/69 и број 1107/70 (*Regulation (EC) No 1370/2007 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on public passenger transport services by rail and by road and repealing Council Regulations (EEC) No. 1191/69 and 1107/70* – CELEX: 32007R1370), Директивом 2001/14/ЕЗ Европског парламента и Савета од 26.2.2001. о додели капацитета железничке инфраструктуре и наплати накнада за коришћење железничке инфраструктуре и сертификатима за безбедност (*Directive 2001/14/EC of the European Parliament and of the Council of 26 February 2001 on the allocation of railway infrastructure capacity and the levying of charges for the use of railway infrastructure and*

safety certification – CELEX: 32001L0014) и Директивом Савета 91/440/ЕЕЗ од 29.7.1991. о развоју железница Заједнице (*Council Directive 91/440/EEC of 29 July 1991 on the development of the Community's railways* - CELEX: 31991L0440)

Закон о безбедности и интероперабилности железнице („Службени гласник РС”, број 104/13) је делимично усклађен са следећим прописима ЕУ: Директивом 2004/49/ЕЗ, Директивом 2007/59/ЕЗ од 23.10.2007 Европског парламента и Савета од 23. октобра 2007. о сертификацији машиновођа који управљају локомотивама и возовима у железничком систему у Заједници (*Directive 2007/59/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on the certification of train drivers operating locomotives and trains on the railway system in the Community* – CELEX: 32007L0059) и Директивом 2008/57/ЕЗ Европског парламента и Савета од 17.6.2008. о интероперабилности железничког система унутар Заједнице (*Directive 2008/57/EC of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 on the interoperability of the rail system within the Community* – CELEX: 32008L0057).

Овим законима кроз транспоновање железничких пакета директива ЕУ, извршено је даље усклађивање железничког законодавства Србије са прописима ЕУ и то посебно у деловима који се односе на: приступ и коришћење инфраструктуре, лиценцирање, обавезе учесника код услуга од општег интереса, односно обавезе јавног превоза и послове Дирекције за железнице са јасним прецизирањем њене функције у области регулисања тржишта железничких услуга и у области регулисања безбедности и интероперабилности железничког саобраћаја.

Формирана је Радна група за израду 14 подзаконских аката Закона о железници које треба да донесе Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, чији рад је до сада резултирао доношењем следећих подзаконских аката:

- Правилник о садржини и форми Изјаве о мрежи („Службени гласник РС”, број 97/13), усклађен са Директивом број 2012/34/ЕУ;
- Правилник о елементима железничке инфраструктуре („Службени гласник РС”, број 10/14), усклађен са Директивом број 2012/34/ЕУ.

Дирекција за железнице, у складу са донетим Законом о железници институционално је усклађена са захтевима из прописа ЕУ и обједињује надлежности регулаторног тела, безбедносног органа и тела за издавање лиценци

У складу са донетим Законом о железници ("Службени гласник РС", број 45/2013) Дирекција за железнице је своје надлежности прецизно дефинисала путем донетог Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места који је ступио на снагу 09. јануара 2014. године. Поред организационо раздвојених послова регулаторног, безбедносног и тела за издавање лиценци, основана је посебна организациона јединица за међународну сарадњу и европске интеграције.

Дирекција за железнице је, у складу са Законом о железници, донела је Правилник о лиценцама за превоз у железничком саобраћају („Службени гласник РС” број 9/14) усклађен са Директивом број 2012/34/ЕУ.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године у погледу усклађивања законодавства

Приоритет Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре за период 2014-2018, у погледу усклађивања законодавства, је наставак активности на усклађивању техничко-технолошког система српских железница са правним тековинама ЕУ, односно израда и примена следећих подзаконских аката за област железничког саобраћаја:

На основу Закона о железници:

- 1) **Уредба о Методологији вредновања елемената за одређивање накнада за коришћење железничке инфраструктуре.** Директивом број 2012/34/ЕУ дефинисана су начела и процедуре за наплату накнаде за коришћење железничке инфраструктуре. Доношењем ове уредбе извршиће се потпуно усклађивање са наведеном директивом, којом ће се обезбедити да управљач инфраструктуре утврђује висину накнаде транспарентно и на начелу недискриминације. Ова уредба има везу са ССП чл. 61. и 108. Планиран рок за доношење прописа је III квартал 2014. године.

- 2) **Уредба о правилима о обрачунавању надокнаде за обавезу јавног превоза.** Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1370/2007 од 23.10.2007. о услугама јавног превоза путника у железничком и друмском саобраћају на основу које престају да важе Уредбе Савета (ЕЕЗ) број 1191/69 и број 1107/70 (*Regulation (EC) No 1370/2007 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on public passenger transport services by rail and by road and repealing Council Regulations (EEC) No. 1191/69 and 1107/70* – CELEX: 32007R1370) дефинисана су, између осталог, начела и процедуре за обрачунавање надокнаде за обавезу јавног превоза. Доношењем ове уредбе извршиће се потпуно усклађивање са наведеном директивом, којом ће се дефинисати правила о обрачунавању надокнаде за обавезу јавног превоза која ће обезбедити железничким превозницима правичан и недискриминаторски приступ железничкој инфраструктури. Ова уредба има везу са ССП чл. 61. и 108. Планиран рок за доношење прописа је III квартал 2014. године.
- 3) **Правилник о временском плану доделе капацитета инфраструктуре.** Директивом број 2012/34/ЕУ дефинисани су, између осталог, критеријуми за алокацију капацитета, временски распоред захтева за доделу траса, процес алокације и специфични случајеви. Доношењем овог правилника извршиће се потпуно усклађивање са наведеном директивом, којим ће се дефинисати динамика доделе капацитета инфраструктуре. Ова уредба има везу са ССП чл. 61. и 108. Планиран рок за доношење прописа је III квартал 2014. године.

На основу Закона о безбедности и интероперабилности железнице:

- 1) **Правилник о посебним условима које испуњавају здравствене установе за обављање редовних и ванредних здравствене прегледа железничких радника уз сагласност министра надлежног за послове здравља.** Директивом број 2007/59/ЕЗ дефинисано је да држава чланица може да обезбеди да лица или тела призната сагласно овој директиви признају надлежна тела или тела која именује дата држава чланица. Признавање се заснива на критеријумима независности, стручности и непристрасности. Доношењем овог правилника извршиће се потпуно усклађивање са наведеном директивом, којим ће здравствене прегледе лица вршити здравствене установе које су оспособљене и опремљене, односно које испуњавају услове за обављање тих прегледа и вођење евиденција прописаних законом којим се уређује здравствена заштита. Ова уредба има везу са ССП чл. 61. и 108. Планиран рок за доношење прописа је IV квартал 2015. године.
- 2) **Правилник о садржини извештаја тела за истраге.** Директивом Савета 2004/49/ЕЗ дефинисано је да извештај тела надлежног за истрагу следи структуру за извештавање утврђену у Анексу V директиве. Доношењем овог правилника извршиће се потпуно усклађивање са наведеном директивом, којим ће се дефинисати садржина извештаја тела за истраге. Ова уредба има везу са ССП чл. 61. и 108. Планиран рок за доношење прописа је IV квартал 2015. године.

Планиране су и **измене и допуне Закона о железници и Закона о безбедности и интероперабилности железнице**, ради даљег усклађивања са следећим законодавством Европске уније:

- 1) Директивом број 2012/34/ЕЗ. Овом директивом су у значајној мери измењене и допуњене Директива Савета 91/440/ЕЕЗ од 29.7.1991. о развоју железница Заједнице (*Council Directive 91/440/EEC of 29 July 1991 on the development of the Community's railways CELEX: 31991L0440*), Директива Савета 95/18/ЕЗ и Директива 2001/14/ЕЗ Европског парламента и Савета од 26.2.2001. о додели капацитета железничке инфраструктуре и наплати накнада за коришћење железничке инфраструктуре и сертификатима за безбедност (*Directive 2001/14/EC of the European Parliament and of the Council of 26 February 2001 on the allocation of railway infrastructure capacity and the levying of charges for the use of railway infrastructure and safety certification CELEX: 32001L0014*), у циљу прецизнијег тумачења и лакше примене. Основни циљ ове директиве је регулисање тржишта железничких услуга успостављањем јединственог европског железничког подручја, чијом применом ће се повећати ефикасност и конкурентност железничког саобраћаја у односу на друге видове саобраћаја, а самим тим и унапредити железнички саобраћај и тај систем ће се интегрисати у конкурентно тржиште превозних услуга. Усвајањем и применом измена и допуна Закона о желе-

зници извршиће се и усклађеност са чланом 61. став 1. тачка 6. у оквиру Наслова V, Крећање радника, пословно настањивање, пружање услуга, капитал, Поглавље III, Пружање услуга, и члана 108. Наслов VIII, Политике сарадње, ССП-а, односно извршиће се средњорочне обавезе/мере предвиђене НПАА-ом из 2013. године. Измене и допуне Закона о железници, којима би се извршила потпуна хармонизација са одредбама наведеним овом директивом, планирају се за IV квартал 2017. године;

- 2) Директивом Савета 2005/47/ЕЗ од 18. јула 2005. о Споразуму између Заједнице европских железница (CER) и Европске федерације радника у транспорту (ETF) о одређеним аспектима услова рада мобилних радника у интероперабилном прекограничном саобраћају у железничком сектору (*Council Directive 2005/47/EC of 18 July 2005 on the Agreement between the Community of European Railway (CER) and the European Transport Workers' Federation (ETF) on certain aspects of the working conditions of mobile workers engaged in interoperable cross-border services in the railway sector*). Основни циљ је спровођење Споразума закљученог између Заједнице европских железница (CER) и Европске федерације радника у транспорту (ETF) о одређеним аспектима услова рада мобилних радника (возног особља) који учествују у прекограничном железничком саобраћају. Чланом 79. ССП предвиђено је да ће Република Србија постепено усклађивати своје законодавство са законодавством ЕУ у областима које се тичу услова рада, нарочито здравља и безбедности на раду. Изменама и допунама Закона о безбедности и интероперабилности железнице, које се планирају за 2017. годину, извршиће се потпуно усклађивање са овом директивом.

У 2015. години се планира и доношење **Закона о уговорима о превозу у железничком саобраћају** Уредбом 1371/2007/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. октобра 2007. о правима и обавезама путника у железничком транспорту (*Regulation 1371/2007/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on rail passengers' rights and obligations*) успостављена су права и обавезе међународних путника у железничком саобраћају, са циљем оснаживања права путника и побољшања ефикасности и атрактивности железничког превоза уопште. Доношењем овог закона извршиће се потпуно усклађивање са наведеном уредбом, чиме ће се побољшати квалитет услуга у превозу путника железницом.

Сектор за железнице и интермодални транспорт спроводиће приоритете кроз организовање и регулисање железничког саобраћаја, као и кроз израду уговора о обавези јавног превоза.

Закон о истраживању удеса и озбиљних незгода у саобраћају којим ће се извршити усклађивање са Уредбом ЕУ 651/2011 од 5. јула 2011. године о доношењу правила о сталном оквиру сарадње које државе чланице успостављају у сарадњи са Комисијом у складу са чланом 10. Директиве 2009/18/ЕЗ Европског парламента и Савета (*Commission Implementing Regulation (EU) No 651/2011 of 5 July 2011 adopting the rules of procedure of the permanent cooperation framework established by Member States in cooperation with the Commission pursuant to Article 10 of Directive 2009/18/EC of the European Parliament and of the Council - CELEX: 32011R0651*), Уредбом о доношењу заједничке методологије за истраживање поморских несрећа и незгода развијене у складу са чланом 5. ставом 4. Директиве 2009/18/ЕЗ Европског парламента и Савета (*Commission Regulation (EU) No 1286/2011 of 9 December 2011 adopting a common methodology for investigating marine casualties and incidents developed pursuant to Article 5(4) of Directive 2009/18/EC of the European Parliament and of the Council - CELEX: 32011R1286*), Директивом 2004/49/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године о безбедности на железницама Заједнице, којом се мењају и допуњавају Директива Савета 95/18/ЕЗ о издавању лиценци железничким предузећима и Директива 2001/14/ЕЗ о додели капацитета железничке инфраструктуре и наплати накнада за коришћење железничке инфраструктуре и сертификацији безбедности (*Directive 2004/49/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on safety on the Community's railways and amending Council Directive 95/18/EC on the licensing of railway undertakings and Directive 2001/14/EC on the allocation of railway infrastructure capacity and the levying of charges for the use of railway infrastructure and safety certification - CELEX: 32004L0049*) и Уредбом Европског парламента и Савета од 20. октобра 2010. године о истраживању и превенцији несрећа и озбиљних незгода у цивилном ваздухопловству и укидању Директиве 94/56/ЕЗ (*Regulation (EU) No 996/2010 of the European Parliament and of the Council of 20 October 2010 on the investigation and prevention of accidents and incidents in civil*

aviation and repealing Directive 94/56/EC - CELEX: 32010R0996), планирано је да буде усвојен у IV кварталу 2014. године.

У складу са Законом о безбедности и интероперабилности железнице, у Дирекцији за железнице је направљен план израде и доношења свих предвиђених подзаконских аката од којих су приоритетни за доношење следећи прописи:

- 1) **Правилник о заједничкој безбедносној методи за оцену усаглашености са захтевима за добијање сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром**, који ће бити усклађиван са Уредбом (ЕУ) бр. 1169/2010 Комисије од 10.12.2010. заједничкој безбедносној методи за оцену усаглашености у погледу захтева за добијање одобрења за безбедност на железници (*Commission Regulation (EU) No 1169/2010 of 10 December 2010 on a common safety method for assessing conformity with the requirements for obtaining a railway safety authorisation* – CELEX: 32010R1169). Планиран рок за доношење прописа је IV квартал 2014. године.;
- 2) **Правилник о заједничкој безбедносној методи за оцену усаглашености са захтевима за добијање сертификата о безбедности за превоз**, који ће бити усклађиван са Уредбом (ЕУ) бр. 1158/2010 Комисије од 9.12.2010. године о заједничким безбедносним методама за оцену усаглашености у погледу захтева за издавање сертификата о безбедности на железници (*Commission Regulation (EU) No 1158/2010 of 9 December 2010 on a common safety method for assessing conformity with the requirements for obtaining railway safety certificates* CELEX: - 32010R1158). Планиран рок за доношење прописа је IV квартал 2014. године.;
- 3) **Правилник о заједничким показатељима безбедности и методама за израчунавање економских последица несрећа у железничком саобраћају**, који ће бити усклађиван са Директивом број 2004/49/ЕЗ. Планиран рок за доношење прописа је IV квартал 2014. године.

Поред наведеног, у складу са роком прописаним у Закону о безбедности и интероперабилности железнице који износи 24 месеца од дана ступања на снагу овог закона, Дирекција за железнице у циљу усаглашавања са прописима ЕУ треба да донесе правне акте за следеће области:

- 1) Поступке и модуле за оцењивање усаглашености и погодности за употребу чинилаца интероперабилности који подлежу оцењивању усаглашености и погодности за употребу, техничку документацију која прати декларацију о усаглашености и декларацију о погодности за употребу и садржину декларације о усаглашености и декларације о погодности за употребу. Материја ће бити обухваћена Правилником о издавању дозвола за коришћење
- 2) Поступак и модуле за верификацију подсистема, техничку документацију која се прилаже уз декларацију о верификацији подсистема и садржину декларације о верификацији подсистема. Материја ће бити обухваћена Правилником о издавању дозвола за коришћење
- 3) Поступак издавања дозвола, елементе структурних подсистема на које се примењују национални железнички технички прописи који подлежу оцени усаглашености и погодности за употребу и издавању дозволе за коришћење, документацију која се прилаже уз захтев за издавање дозволе за коришћење, садржину и образац дозволе за коришћење и нумерацију дозволе за коришћење у складу са европским идентификационим бројем. Материја ће бити обухваћена Правилником о издавању дозвола за коришћење
- 4) Поступак издавања дозволе за тип возила, документацију која се прилаже уз захтев за издавање дозволе за тип возила, садржину и образац декларације о усаглашености са типом возила, садржину и образац дозволе за тип возила. Материја ће бити обухваћена Правилником о издавању дозвола за коришћење
- 5) ЗПБ према којима управљач и железнички превозник састављају извештај и заједничке методе за израчунавање економских последица несрећа,
- 6) Надзор над системима за управљање безбедношћу управљача и железничког превозника након издавања сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром и сертификата о безбедности за превоз,
- 7) Обрасце сертификата о безбедности за превоз, нумерисање образаца сертификата о безбедности за превоз у складу са европским идентификационим бројем, образац за подношење захтева за издавање сертификата о безбедности за превоз и упутство за његово попуњавање

- ње, као и потребну документацију која се прилаже уз захтев за издавање сертификата о безбедности за превоз,
- 8) Поступак издавања дозволе (за управљање вучним возилом), образац дозволе, образац захтева за издавање дозволе и потребну документацију која се прилаже уз захтев;
 - 9) Изглед и садржину обрасца додатног овлашћења и оверене копије додатног овлашћења (за машиновођу) и
 - 10) ЗБМ за праћење ефикасности управљања безбедношћу у току експлоатације и одржавања железничког система.

На основу Закона о транспорту опасног терета („Службени гласник РС“, број 88/10) у IV кварталу 2014. године планира се доношење следећих прописа:

- 1) Правилник о ближим мерилима за одређивање броја саветника које мора имати учесник у транспорту опасног терета у железничком саобраћају;
- 2) Правилник о програму оспособљавања и начину на који се проверава знање запослених код учесника у транспорту опасног терета у железничком саобраћају који учествују у обављању, организовању и регулисању железничког саобраћаја, као и начин на који се поступа с документацијом о њиховом оспособљавању;
- 3) Правилник о начину транспорта и обавезно оперативно праћење опасног терета у железничком саобраћају, као и обавезе учесника у транспорту опасног терета у железничком саобраћају и у ванредним догађајима;

Преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

У Сектору за железнице и интермодални транспорт запослено је 13 државних службеника и два инспектора за област железнице. Девет службеника је задужено за праћење прописа из области железнице и интермодалног транспорта.

У Дирекцији за железнице је укупно систематизовано 26 места за 35 државних службеника. Поводом финансијске анализе спровођења Закона о безбедности и интероперабилности железнице исказана је потреба за проширењем броја запослених у 2016. години за 4 државна службеника и у 2017. години за 4 државна службеника.

У циљу припреме за извршење законске обавезе успостављања регулаторне и безбедносне функције Дирекцији за железнице су у оквиру програма ТАИЕХ одобрене и реализоване следеће активности: 2 студијска путовања, 4 посете експерата и 2 радионице.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

<i>Текући пројекти/програми који помажу спровођење НПАА (2014-2018)</i>				
Р.б	Назив програма/пројекта	Укупан буџет	Извор финансирања	Опис циља
1.	Техничка помоћ за железничку инфраструктуру (Мастер план за железнице)	0,8 мил. €	EIB (European Investment Bank) / WBIF (Western Balkans Investment Framework)	Помоћ у припреми инвестиционог плана за имплементацију железничке компоненте у Мастер плану транспорта у Републици Србији.

3.14.1.3. Интермодални (комбиновани) транспорт

Преглед стања

Област интермодалног (комбинованог) транспорта регулисана је законима којима су потврђени билатерални споразуми између Републике Србије и Мађарске, Републике Бугарске и Хрватске, који се односе на међународне комбиноване превозе робе и логистичке центре. Такође, примењују се Европски споразум о важним међународним линијама за комбиновани транспорт и пратећим постројењима (АГТЦ) и Протокол о комбинованом транспорту на унутрашњим пловним путевима уз овај европски споразум.

У мају 2013. године је усвојен Закон о железници којим је дата основа за регулисање области комбинованог транспорта.

У оквиру Закона о железници уврштене су одредбе који регулишу област комбинованог транспорта. Овим одредбама је прецизиран појам комбинованог транспорта, врсте, начин и поступци одвијања, као и акти које ће Влада донети у смислу ближег уређивања одвијања комбинованог транспорта и унапређења ове области кроз државну помоћ и стимулативне мере. Одредбе које регулишу област комбинованог транспорта нису усклађене са прописима ЕУ, али ће се кроз подзаконске акте вршити усклађивање са одговарајућим прописима ЕУ који се односе на комбиновани транспорт.

Априла 2012. завршен је пројекат „Омогућавање интермодалног транспорта у Србији”, који је финансиран из програма ЕУ - ИПА 2008. Пројекат је обухватао израду пројектне документације за изградњу интермодалног терминала у Београду-Батајница, односно израду Идејног пројекта, Студије оправданости, Процене утицаја на животну средину, Анализу трошкова и користи и Тендерску документацију за радове и опрему. За време трајања Пројекта, а сходно Закључку Владе из фебруара 2012, потписан је Протокол о сарадњи на изградњи интермодалног терминала са логистичким центром између Републике Србије - Министарства за инфраструктуру и енергетику, града Београда и Дирекције за грађевинско земљиште и изградњу града Београда, којим се између осталог, именује да Дирекција за грађевинско земљиште и изградњу града Београда буде инвеститор у Пројекту, а све до оснивања заједничког предузећа (Република Србија-Град Београд), које ће бити власник/управљач интермодалног терминала и логистичког центра.

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре константно је укључено у активности Стратегије ЕУ за Дунавски регион, коју реализује 14 земаља подунавског региона, од којих су 9 земаља чланице ЕУ (Немачка, Аустрија, Словачка, Словенија, Чешка, Мађарска, Румунија и Бугарска) и 5 које нису чланице ЕУ (Србија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Црна Гора, Молдавија и Украјина). Дунавска стратегија се спроводи у 11 приоритетних области, а приоритетна област 1б: Унапређење мобилности и интермодалности за друмски, железнички и ваздушни саобраћај поверена је Републици Србији и Републици Словенији да заједнички координирају и спроводе ову приоритетну област према свим земљама у Дунавском региону.

У току 2013. за ову приоритетну област прикупљено је преко 150 пројеката из различитих земаља чланица Дунавске стратегије (из Србије 32 пројеката). Пројекти су распоређени по активностима приоритетне области 1б и груписани према статусу, од стране координатора и на основу тога, додељена су Писма препоруке за пројекте који испуњавају критеријуме из стратегије, чиме се олакшава приступ финансијским фондовима.

Административни капацитети

Административни капацитети Сектора за железнице и интермодални транспорт у Министарству саобраћаја су наведени у поглављу 3.14.1.2.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

Наставиће се активности на реализацији Пројекта изградње интермодалног терминала у Београду - Батајница који је описан у наслову Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи.

Мере планиране за период 2014-2018

У 2015. години на основу Закона о железници планирано је доношење:

- 1) **Уредбе о одвијању комбинованог транспорта до и од терминала за комбиновани транспорт који се налази на железничкој мрежи и одређују документа која друмски превозник треба да поседује у обављању тог вида транспорта.** Директивом Савета 92/106/ЕЕЗ од 7.12.1992. о успостављању заједничких правила за поједине врсте комбинованог транспорта терета између држава чланица (*Council Directive 92/106/EEC of 7 December 1992 on the establishment of common rules for certain types of combined transport of goods between Member States - CELEX: 31992L0106*) дефинисана су и заједничка правила држава чланица за поједине врсте комбинованог транспорта. Доношењем ове уредбе извршиће се потпуно усклађивање са наведеном директивом, којом ће се прописати заједничка правила о одвијању комбинованог транспорта до и од терминала који се налази на железничкој мрежи и одредити документа која друмски превозник треба да поседује у обављању тог

вида транспорта. Ова уредба има везу са ССП чланом 9. Протокол 4. Планиран рок за доношење прописа је II квартал 2015. године.

- 2) **Уредбе о државној помоћи и стимулативне мере за комбиновани транспорт.** Директивом Савета 92/106/ЕЕЗ дефинисана су и заједничка правила држава чланица за поједине врсте комбинованог транспорта. Доношењем ове уредбе извршиће се потпуно усклађивање са наведеном директивом, којом ће се прописати државна помоћ и стимулативне мере за комбиновани транспорт. Ова уредба има везу са ССП чланом 9. Протокол 4. Планиран рок за доношење прописа је II квартал 2015. године.

Републички завод за статистику Србије планира у 2017. увођење интермодалног саобраћаја у редовну статистичку продукцију.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

План детаљне регулације за интермодални терминал израђује Дирекција за грађевинско земљиште и изградњу града Београда (Град Београд). На тај начин би се обезбедио плански основ и створили услови за аплицирање да се изградња интермодалног терминала финансира из доступних програма ЕУ – ИПА II фонда (2014-2020). Укупна процењена инвестиција за изградњу интермодалног терминала износи око 19 милиона евра (укључујући 3,5 милиона евра за експропријацију коју обезбеђује Град Београд).

<i>Текући пројекти/програми који помажу спровођење НПАА (2014-2018)</i>				
Р.б	Назив програма/пројекта	Укупан буџет	Извор финансирања	Опис циља
1.	Изградња интермодалног терминала	19 мил. €	ИПА II (2014-2020/Буџет РС/Буџет града Београда	Изградња интермодалног терминала као дела логистичког центра у Београду

3.14.2. Водни саобраћај

Преглед стања

У периоду од 2010. до краја 2013. усвојена су три закона из области водног саобраћаја, и то: Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС”, 73/10 и 121/12), Закон о поморској пловидби („Службени гласник РС”, 87/11 и 104/13) и Закон о државној припадности и упису пловила („Службени гласник РС”, 10/13).

На основу три поменута закона у периоду 2013- 2014. усвојена су следећа подзаконска акта којима је извршено делимично усклађивање са прописима ЕУ, и то: Правилник о програму и начину полагања стручног испита за стицање звања чланова посаде бродова трговачке морнарице („Службени гласник РС”, број 59/13) којим су у домаће законодавство унете одредбе Директиве Савета 96/50/ЕЗ од 23.07.1996. о усклађивању услова за издавање овлашћења о оспособљености заповедника за превоз робе и путника на унутрашњим водним путевима у оквиру Заједнице (*Council Directive 96/50/EC of 23 July 1996 on the harmonization of the conditions for obtaining national boatmasters' certificates for the carriage of goods and passengers by inland waterway in the Community - CELEX: 31996L0050*), Правилник о условима и критеријумима за признавање класификационог друштва који подноси захтев за признавање, као и поступак за признавање класификационих друштва („Службени гласник РС”, број 92/13) којим су у домаће законодавство унете одредбе Директиве 2006/87/ЕЗ, Уредба о начину и поступцима у вези са обављањем послова и одржавањем бродске страже чланова посаде на поморским бродовима, као и других послова на броду у циљу безбедне пловидбе и заштита мора од загађења („Службени гласник РС”, број 119/13) којом су у домаће законодавство унете поједине одредбе Директиве 2008/106/ЕЗ Европског парламента и Савета од 19. новембра 2008. године о минималном нивоу обуке помораца (*Directive 2008/106/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on the minimum level of training of seafarers*), Уредба о минималним

захтевима и условима за пружање медицинске бригае на поморским бродовима („Службени гласник РС“, број 5/14) којом су у домаће законодавство унете одредбе Директиве Савета 92/29/ЕЕЗ од 31. марта 1992. године о минималним безбедносним и здравственим захтевима за унапређење медицинске помоћи на бродовима (*Council Directive 92/29/EEC of 31 March 1992 on the minimum safety and health requirements for improved medical treatment on board vessels - CELEX: 31992L0029*), Правилник о садржини и обрасцу плоче са расподелом радног времена, као и обрасцу записа о сатима одмора помораца („Службени гласник РС“, број 9/14) којом су у домаће законодавство унете одредбе Директиве 1999/95/ЕЗ Европског парламента и Савета од 13. децембра 1999. године о спровођењу одредби у погледу радног времена помораца на бродовима који пристају у луке Заједнице (*Directive 1999/95/EC of the European Parliament and of the Council of 13 December 1999 concerning the enforcement of provisions in respect of seafarers' hours of work on board ships calling at Community ports CELEX: 31996L0095*), Правилник о здравственој способности помораца („Службени гласник РС“, број 9/14), којим су у домаће законодавство унете поједине одредбе Директиве 2008/106/ЕЗ Европског парламента и Савета од 19. новембра 2008. године о минималном нивоу обуке помораца (*Directive 2008/106/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on the minimum level of training of seafarers CELEX: 32008L0106*) као и Уредба о звањима, условима за стицање звања и овлашћења чланова посаде поморских бродова (Службени гласник РС“, број 16/14) којом су у домаће законодавство унете одредбе Директиве 2008/106/ЕЗ Европског парламента и Савета.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Као приоритети за 2014. у погледу усклађивања законодавства, планирани су:

- 1) Правилник о начину организације и успостављању RIS-а, учесницима, циљевима, задацима и функцијама RIS-а, врстама информација које пружа RIS центар, сервисима које пружају технички системи у оквиру RIS-а, начину и условима за издавање уверења о одобрењу типа, техничким захтевима за пренос RIS информација, Inland ECDIS опреми, електронском извештавању са бродова, електронским саопштењима бродарству, као и за лоцирање и праћење пловила. Правилником ће се извршити уношење у домаће законодавство одредаба следећих секундарних извора права ЕУ: Уредбе Савета (ЕЗ) 414/2007 од 13.3.2007. о техничким смерницама за планирање, примену и оперативну употребу Речних информационих сервиса из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационом сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Regulation (EC) No 414/2007 of 13 March 2007 concerning the technical guidelines for the planning, implementation and operational use of river information services (RIS) referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community - CELEX: 32007R0414*), Уредбе Комисије (ЕЗ) 416/2007 од 22.3.2007. о техничким смерницама за саопштења бродарству из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационом сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Regulation (EC) No 416/2007 of 22 March 2007 concerning the technical specifications for Notices to Skippers as referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community - CELEX: 32007R0416*), Уредбе Комисије (ЕЗ) 415/2007 од 13.3.2007. о техничким смерницама за лоцирање и праћење пловила из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационом сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Regulation (EC) No 415/2007 of 13 March 2007 concerning the technical specifications for vessel tracking and tracing systems referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community - CELEX: 32007R0415*), Уредбе Комисије (ЕУ) 164/2010 од 25.1.2010. о техничким смерницама за електронско извештавање са бродова из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационом сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Regulation (EU) No 164/2010 of 25 January 2010 on the technical specifications for electronic ship reporting in inland navigation referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council*

on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community - CELEX: 32010R0164), и примена Уредбе Комисије (ЕУ) 689/2012 од 27.7.2012. којом се мења и допуњује Уредба 415/2007 о техничким смерницама за лоцирање и праћење пловила из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационим сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Implementing Regulation (EU) No 689/2012 of 27 July 2012 amending Regulation (EC) No 415/2007 concerning the technical specifications for vessel tracking and tracing systems referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community - CELEX: 32012R0689*). Планиран рок за доношење прописа је IV квартал 2014. године.

- 2) Правилник о техничким правилима за бродове унутрашње пловидбе којим ће се уредити техничка правила за бродове унутрашње пловидбе односно сигурност њихових уређаја, машина, опреме и материјала у сврху одржавања безбедности пловидбе, заштите живота, безбедности и здравља на раду као и заштите животне средине. Правилником ће се извршити уношење у домаће законодавство одредаба Анекса II Директиве 2006/87/ЕК са свим изменама и допунама којим се утврђују технички захтеви за бродове унутрашње пловидбе. Планиран рок за доношење прописа је IV квартал 2014. године.
- 3) Правилник о признатим организацијама за вршење техничког надзора поморских бродова којим ће се прописати услови за овлашћивање, начин рада и вршења контроле рада признатих организација, као и начин подношења захтева Европској комисији за признавање организација које нису признате од Европске комисије за обављање техничког надзора и статутарну сертификацију поморских бродова. Правилником ће се извршити уношење у домаће законодавство одредаба Директиве 2009/15/ЕЗ о заједничким правилима и стандардима за преглед бродова и организацијама за преглед бродова и одговарајућим активностима поморских администрација (*Directive 2009/15/EC on Common Rules and Standards for Ship Inspection and Survey Organisations and for the Relevant Activities of Maritime Administration s- CELEX: 32009L0015*), Уредбе 391/2009 Европског парламента и Савета од 23. априла 2009. о заједничким правилима и нормама за организације које обављају преглед и надзор бродова (*Regulation (EC) No 391/2009 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on common rules and standards for ship inspection and survey organizations - CELEX: 32009R0391*), као и Одлуке 2009/49/ЕЗ од 16. јуна 2009. године о критеријумима који ће се примењивати приликом доношења одлуке да се остварени учинци организације која је овлашћена да раде у име и за рачун државе заставе брода сматрају таквим да представљају неприхватљиву опасност по безбедност и морску средину (*Commission Decision 2009/491/EC of 16 June 2009 on criteria to be followed in order to decide when the performance of an organisation acting on behalf of a flag State can be considered an unacceptable threat to safety and the environment - CELEX: 32009D0491*). Планиран рок за доношење прописа је IV квартал 2014. године.

Административни капацитети

Тренутно је у Министарству грађевинарства, саобраћаја, и инфраструктуре, у Сектору за водни саобраћај и безбедност пловидбе, запослено укупно 49 државних службеника од чега 40 у лучким капетанијама, као подручним јединицама министарства (Бездан, Апатин, Нови Сад, Београд, Панчево, Смедерево, Велико Градиште, Кладово, Прахово, Сремска Митровица, Сента и Тител) и 8 државних службеника у Сектору за водни саобраћај и безбедност пловидбе. На пословима европских интеграција раде 3 државна службеника.

У Дирекцији за водне путеве запослено је укупно 101 државни службеник од којих се један државни службеник баве пословима европских интеграција.

У Управи за утврђивање способности бродова за пловидбу запослено је укупно 47 државних службеника и намештеника. На пословима европских интеграција раде два државна службеника, а по потреби се укључују и остали запослени у смислу стручних консултација.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

Стратегија развоја водног саобраћаја са краткорочним, средњорочним и дугорочним плановима изградње и развоја водних путева, лука и пристаништа биће усвојена, чиме ће се

стратешки оквир у овој грани транспорта Републике Србије усагласити са одредбама Уредбе 1315/2013 Европског парламента и Савета о смерницама Уније за развој Трансевропске транспортне мреже и којом се укида Одлука 661/2010/ЕУ (*Regulation (EU) No 1315/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 on Union guidelines for the development of the trans-European transport network and repealing Decision No 661/2010/EU* - CELEX: 32013R1315). Планиран рок за доношење прописа је IV квартал 2014. године.

Мере планиране за период 2014-2016

За 2014. планирано је усвајање следећих законских и подзаконских аката:

- 1) Закон о порезу по тонажи бродова. Овим законом ће се домаће законодавство ускладити са одредбама чл. 107-109 Уговора о функционисања ЕУ, као и са одредбама Смерница Заједнице о државној помоћи у области поморског транспорта (*Community guidelines on State Aid to Maritime Transport - 2004*). Планиран рок за доношење прописа је IV квартал 2014. године.
- 2) Уредба о условима које морају да испуњавају луке, пристаништа и привремена претоварна места којом ће се прописати услови које морају да испуњавају луке, пристаништа и привремена претоварна места. Овом уредбом домаће законодавство ће се ускладити са одредбама Уредбе 1315/2013, као и са смерницама садржаним у Саопштењу Европске комисије о европској лучкој политици из 2007. године (*Communication from the Commission - Communication on a European Ports Policy* - CELEX: 52007DC0616). Планиран рок за доношење прописа је IV квартал 2014. године.
- 3) Правилник о местима и ближим условима под којима може да се усидри брод ради отклањања недостатака
- 4) Правилник о начину транспорта опасног терета у водном саобраћају и обавезе учесника у транспорту опасног терета у ванредним догађајима;

Претходно наведени правилници из области транспорта опасног терета биће у потпуности усклађени са Директивом 2008/68/ЕЗ. Планиран рок за доношење прописа је III квартал 2014. године.

За 2015. планирано је усвајање следећих законских и подзаконских аката:

- 1) Закон о трговачком бродарству. Овим законом извршиће се потпуно усклађивање са следећим прописима: Уредбе Савета (ЕЦ) 1356/96 од 8. јула 1996. о заједничким правилима која се примењују на превоз робе или путника унутрашњим водним путевима између држава чланица у циљу успостављања слободе пружања тих превозних услуга (*Council Regulation (EC) No 1356/96 of 8 July 1996 on common rules applicable to the transport of goods or passengers by inland waterway between Member States with a view to establishing freedom to provide such transport services* - CELEX No. 31996R1356), Уредбе Савета (ЕЦ) 1356/96 од 8. јула 1996. о заједничким правилима која се примењују на превоз робе или путника унутрашњим водним путевима између држава чланица у циљу успостављања слободе пружања тих превозних услуга (*Council Regulation (EC) No 1356/96 of 8 July 1996 on common rules applicable to the transport of goods or passengers by inland waterway between Member States with a view to establishing freedom to provide such transport services* - CELEX No. 31996R1356), Уредбе (ЕЗ) 392/2009 Европског парламента и Савета од 23. априла 2009. о одговорности возара који превози путнике морем у случају незгода (*Regulation (EC) No 392/2009 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the liability of carriers of passengers by sea in the event of accidents* - CELEX No. 32009R0392) и Директиве 2009/20/ЕЦ Европског парламента и Савета од 23. априла 2009. о осигурању бродовласника за поморска потраживања (*Directive 2009/20/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the insurance of shipowners for maritime claims* - CELEX No. 32009L0020), као и делимично усклађивање са Директиве Савета 87/540/ЕЕЦ од 9. новембра 1987. о приступу професији возара робе унутрашњим водним путевима у домаћем и међународном транспорту и узајамном признавању диплома, овлашћења и осталих доказа званичних квалификација за ову професију (*Council Directive 87/540/EEC of 9 November 1987 on access to the occupation of carrier of goods by waterway in national and international transport and on the mutual recognition of diplomas, certificates and other evidence of formal*

- qualifications for this occupation* – CELEX No. 31987L0540) и Уредбе (ЕУ) 1177/2010 Европског парламента и Савета од 24. Новембра 2010. о правима путника који путују морем и унутрашњим водним путевима и којом се мења и допуњује Уредба 2006/2004/ЕЗ (Regulation (EU) No 1177/2010 of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 concerning the rights of passengers when travelling by sea and inland waterway and amending Regulation (EC) No 2006/2004 Text with EEA relevance - CELEX No. 32010R1177)
- 2) Правилник о врсти, садржини, обрасцима и начину вођења бродских исправа и књига, као и начин вођења и садржину регистра издатих бродских сведочанстава. Правилником ће се извршити уношење у домаће законодавство појединих одредаба Директиве 2006/87/ЕЗ
 - 3) Правилник о техничким правилима за статутарну сертификацију поморских бродова којим ће се уредити техничка правила за поморске бродове. Правилником ће се извршити уношење у домаће законодавство одредаба Директиве Савета 96/98 од 20. децембра 1996. године о поморској опреми (*Council Directive 96/98/EC of 20 December 1996 on marine equipment* - CELEX: 31996L0098), Директиве 2003/25/ЕЗ Европског парламента и Савета од 14. априла 2003. године о посебним захтевима у погледу стабилитета ро-ро путничких бродова (*Directive 2003/25/EC of the European Parliament and of the Council of 14 April 2003 on specific stability requirements for ro-ro passenger ships* - CELEX: 32003L0025), Директиве Савета 2009/45/ЕЗ од 6. маја 2009. године о правилима и стандардима безбедности путничких бродова (*Council Directive 2009/45/EC of 6 May 2009 on safety rules and standards for passenger ships* - CELEX: 32009L0045), Уредбе 336/2006 Европског парламента и Савета од 15. фебруара 2006. године о спровођењу Међународног правилника за управљање безбедношћу унутар Заједнице којом се мења Уредба Савета 3051/95 (*Regulation (EC) No 336/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 February 2006 on the implementation of the International Safety Management Code within the Community and repealing Council Regulation (EC) No 3051/95* - CELEX: 32006L0336), Уредба бр. 725/2004 Европског парламента и Савета од 31. марта 2004. године о унапређењу сигурности бродских и лучких постројења (*Regulation (EC) No 725/2004 of the European Parliament and of the Council of 31 March 2004 on enhancing ship and port facility security* - CELEX: 32004R0725)
 - 4) Правилник о садржини, обрасцима, начину и условима издавања и вођења докумената које домаћи брод предаје при доласку и/или одласку из луке обалне државе, лицима надлежним за потписивање докумената, као и мерама које компанија треба да предузме у циљу ефикасног спровођења процедура за долазак и/или одлазак путника и посаде са брода у луци. Овим правилником ће се у домаће законодавство унети одредбе Директиве 2010/65/ЕЗ Европског парламента и Савета од 20. октобра 2010. године о формалностима у погледу извештавања са бродова који упловљавају и/или испловљавају из лука држава чланица Заједнице (*Directive 2010/65/EC of the European Parliament and of the Council of 20 October 2010 on reporting formalities for ships arriving in and/or departing from ports of the Member States of the Community* - CELEX: 32010L0065)
 - 5) Правилник о врсти података, начину прикупљања и вођењу евиденције података о путницима које домаћи путнички брод мора да води о путницима на путничком броду. Овим правилником ће се у домаће законодавство унети одредбе Директиве Савета 98/41/ЕЗ од 18. јуна 1998. године о регистрацији лица који путују путничким бродовима који плове према или из лука држава чланица Заједнице (*Council Directive 98/41/EC of 18 June 1998 on the registration of persons sailing on board passenger ships operating to or from ports of the Member States of the Community* - CELEX: 31998L0041)
 - 6) Уредба о условима и начину за безбедно укрцавање и искрцавање бродова за превоз расутог терета, дужностима и одговорностима заповедника, као и о поступку у случају штете настале током укрцавања или искрцавања Овом уредбом ће се у домаће законодавство унети одредбе Директиве 2001/96/ЕЗ Европског парламента и Савета од 04. децембра 2001. године о успостављању усаглашених захтева и поступака за безбедно укрцавање и искрцавање бродова за превоз расутог терета (*Directive 2001/96/EC of the European Parliament and of the Council of 4 December 2001 establishing harmonized requirements and procedures for the safe loading and unloading of bulk carriers* - CELEX: 32001L1996)

- У 2016. планирано је усвајање следећих подзаконских аката:
- 1) Уредба о начину постепеног искључивања из пловидбе танкера без двоструке оплате и увођења у пловидбу танкера са двоструком оплатом или другим еквивалентним захтевима за градњу у складу са MARPOL Конвенцијом и забрану превоза тешких облика уља танкерима са једноструком оплатом. Овом уредбом ће се у домаће законодавство унети одредбе Уредбе 530/2012 Европског парламента и Савета од 13. јуна 2012. године о постепеном искључивању из пловидбе танкера без двоструке оплате и увођења у пловидбу танкера са двоструком оплатом или другим еквивалентним захтевима за градњу (*Regulation (EU) No 530/2012 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2012 on the accelerated phasing-in of double-hull or equivalent design requirements for single-hull oil tankers* - CELEX: 32012R0530)
 - 2) Правилник о подацима о броду и отпаду које је домаћи брод дужан да преда надлежном органу државе луке. Овим правилником ће се у домаће законодавство унети одговарајуће одредбе Директиве 2000/59/ЕЗ Европског парламента и Савета од 27. новембра 2000. године о лучкој опреми за пријем ђубрета и остатака терета са брода (*Directive 2000/59/EC of the European Parliament and of the Council of 27 November 2000 on port reception facilities for ship-generated waste and cargo residues* - CELEX: 32000L0059)
 - 3) Правилник о условима и поступку издавања, као и начину одређивања и истицања имена, ознака, ЕНИ броја, позивног знака и регистарских бројева за идентификацију пловила унутрашње пловидбе, као и имена, ознака, позивних знакова, ММСИ броја и регистарских бројева за идентификацију поморских пловила, као и садржини и начину вођења евиденције – Правилником ће се извршити уношење у домаће законодавство појединих одредаба Директиве 2006/87.

3.14.3. Ваздушни транспорт

Постојеће стање – законодавни оквир (активности у 2013. и до априла 2014)

Ваздушни саобраћај регулисан је следећим прописима:

- Законом о ваздушном саобраћају („Сл. гласник РС”, бр. 73/10, 57/11 и 93/12);
- Законом о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају („Сл. гласник РС”, број 87/11);
- ратификованим међународним уговорима;
- подзаконским прописима донетим за извршење Закона о ваздушном саобраћају и неких ратификованих међународних уговора.

Закон о ваздушном саобраћају уређује: безбедност у ваздухопловству; заштиту ваздушног простора; ваздушну пловидбу; управљање ваздушним саобраћајем; услуге у ваздушној пловидби; пружање услуга у ваздушној пловидби; ваздушни саобраћај; аеродроме; ваздухопловне производе, делове, уређаје и опрему; ваздухопловно особље; заштиту од буке и емисије издувних гасова; удесе и озбиљне незгоде ваздухоплова; олакшице; обезбеђивање у ваздухопловству; органе и организације надлежне за ваздушни саобраћај и одит (проверу) и инспекцијски надзор. Закон о ваздушном саобраћају представља први корак у приближавању нашег законодавства правним тековинама Европске уније (*acquis communautaire*).

Имајући у виду изузетно велики број прописа Европске уније који чине *acquis communautaire* у области ваздухопловства, није могуће донети један пропис који би у потпуности био усклађен са свим наведеним европским уредбама и директивама.

Из тог разлога, Закон о ваздушном саобраћају је начелно обухватио само основне принципе садржане у европским уредбама и директивама и предвидео основ за доношење подзаконских аката који ће у потпуности преузети уредбе ЕУ и применити директиве ЕУ. На тај начин законодавство Републике Србије, у потпуности ће се ускладити са *acquis communautaire*.

У том циљу, од посебног је значаја одредба члана 265. поменутог закона којом је прописано да „Поред других прописа за чије је доношење овлашћен, Директорат доноси и прописе из области ваздухопловства који су садржани у Анексу I Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Репу-

блике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја (ЕСАА споразум). Мултилатерални споразум потврђен је законом који је објављен у „Сл. гласнику РС – Међународни уговори“, број 38/09.

Овакав начин усклађивања има и практичан значај: прописи ЕУ у области ваздухопловства се често мењају, а ажурност у усклађивању са тим прописима могуће је остварити само кроз поступак измене и допуне одговарајућег подзаконског акта.

Закон о ваздушном саобраћају спроводе: Влада, Министарство спољних послова, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Министарство одбране, Министарство унутрашњих послова, Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Центар за истраживање удеса и озбиљних незгода и Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије.

У 2013. и до априла 2014. године, донета су бројна подзаконска акта којима су имплементирани прописи Европске уније, као што су:

Правилник о приступу тржишту услуга земаљског опслуживања на аеродромима („Сл. гласник РС“, број 71/13) који је усклађен са Директивом Савета 96/67/ЕЕЗ од 15. октобра 1996. године о приступу тржишту услуга земаљског опслуживања на аеродромима Заједнице;

Правилник о аеродромским накнадама („Сл. гласник РС“, број 71/13) који је усклађен са Директивом 2009/12/ЕЗ Европског парламента и Савета од 11. марта 2009. године о аеродромским накнадама;

Правилник о летачком особљу („Сл. гласник РС“, број 71/13) - Прилогом 1. преузети су Анекси I-IV Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011 од 3. новембра 2011. године која ближе прописује техничке захтеве и управне процедуре за летачко особље и Анекси V-VII Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 290/2012 од 30. марта 2012. године која представља допуну и измену Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011 у складу са Основном уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008;

Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење („Сл. гласник РС“, број 106/13) којом је преузето шесто поглавље Анекса Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 923/2012;

Правилник о измени и допуни Правилника о допуни заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Сл. гласник РС“, број 10/14) којим се преузимају: Уредба Комисије (ЕУ) бр. 720/2011 од 22. јула 2011. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 272/2009 о допуни заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству у односу на постепено увођење прегледа обезбеђивања течности, аеросола и гелова на аеродромима у ЕУ; Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1141/2011 од 10. новембра 2011. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 272/2009 о допуни заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству у односу на коришћење скенера за преглед обезбеђивања на аеродромима ЕУ и Уредба Комисије (ЕУ) бр. 245/2013 од 19. марта 2013. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 272/2009 у односу на преглед обезбеђивања течности, аеросола и гелова на аеродромима у ЕУ;

Правилник о изменама и допунама Правилника о детаљним мерама за примену заједничких основних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству („Сл. гласник РС“, број 10/14) којим се преузимају: Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 859/2011 од 25. августа 2011. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 185/2010 о одређивању детаљних мера за примену заједничких основних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству у односу на робу и пошту које се превозе ваздушним путем; Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1087/2011 од 27. октобра 2011. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 185/2010 о одређивању детаљних мера за примену заједничких основних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству у односу на системе за детектовање експлозива; Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1147/2011 од 11. новембра 2011. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 185/2010 о одређивању детаљних мера за примену заједничких основних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству у односу на коришћење скенера за преглед обезбе-

ђивања на аеродромима у ЕУ; Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 173/2012 од 29. фебруара 2012. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 185/2010 у односу на појашњења и поједностављења појединих специфичних мера у области обезбеђивања у ваздухопловству; Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 711/2012 од 3. августа 2012. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 185/2010 о одређивању детаљних мера за примену заједничких основних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству у односу на методе које се користе за преглед обезбеђивања лица која нису путници и ствари које она носе са собом; Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 1082/2012 од 9. новембра 2012. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 185/2010 у односу на валидацију обезбеђивања у ваздухопловству у ЕУ; Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 104/2013 од 4. фебруара 2013. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 185/2010 у односу на преглед обезбеђивања путника и лица која нису путници системом за детекцију трагова експлозива (*ETD*) у комбинацији са ручним метал детекторима (*HHMD*); Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 189/2013 од 5. марта 2013. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 185/2010 у односу на статус познати пошљалац и Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) бр. 246/2013 од 19. марта 2013. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 185/2010 у односу на преглед обезбеђивања течности, аеросола и гелова на аеродромима у ЕУ;

Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивање редова летења на аеродромима („Сл. гласник РС“, број 10/14) којим се преузимају: Уредба Савета (ЕЕЗ) бр. 95/93 од 18. јануара 1993. године о заједничким правилима за доделу слотова на аеродромима; Уредба Европског парламента и Савета (ЕЕЗ) бр. 894/2002 од 27. маја 2002. године којом се мења и допуњује Уредба Савета (ЕЕЗ) бр. 95/93 од 18. јануара 1993. године о заједничким правилима за доделу слотова на аеродромима Заједнице; Уредба Европског парламента и Савета (ЕЕЗ) бр. 1554/2003 од 22. јула 2003. године којом се мења и допуњује Уредба Савета (ЕЕЗ) бр. 95/93 од 18. јануара 1993. године о заједничким правилима за доделу слотова на аеродромима Заједнице; Уредба Европског парламента и Савета (ЕЕЗ) бр. 793/2004 од 21. априла 2004. године којом се мења и допуњује Уредба Савета (ЕЕЗ) бр. 95/93 од 18. јануара 1993. године о заједничким правилима за доделу слотова на аеродромима Заједнице и Уредба Европског парламента и Савета (ЕЕЗ) бр. 545/2009 од 18. јуна 2009. године којом се мења и допуњује Уредба Савета (ЕЕЗ) бр. 95/93 од 18. јануара 1993. године о заједничким правилима за доделу слотова на аеродромима Заједнице;

Правилник о изменама и допунама правилника о обезбеђивању континуиране пловидбености ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља које се баве овим пословима („Сл. гласник РС“, 10/14) којим се преузимају: Уредба Комисије (ЕУ) бр. 1149/2011 од 21. октобра 2011. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању организација и особља које се баве овим пословима и Уредба Комисије (ЕУ) бр. 593/2012 од 5. јула 2012. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2042/2003 о континуираној пловидбености ваздухоплова и ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању организација и особља које се баве овим пословима;

ЛИСТА авио-превозилаца којима је забрањено летење у Европској унији („Сл. гласник РС“, број 55/14) којом се преузима листа авио-превозиоца којима је забрањено летење у Европској унији из Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1264/2013 од 3. децембра 2013. године.

Законом о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају уређују се облигациони односи у ваздушном саобраћају који се односе на уговоре о превозу путника, пртљага и ствари; уговоре о обављању других комерцијалних делатности у ваздушном саобраћају; уговоре о закупу ваздухоплова; уговоре о осигурању у ваздушном саобраћају, као и на односе који настају у случају штете коју ваздухоплов у лету причини трећим лицима и стварима на земљи. Овим законом се, такође, уређују својинско-правни односи на ваздухоплову, као што су својина и заложно право на ваздухоплову, поступак извршења и обезбеђења на ваздухоплову, као и надлежност судова у погледу извршења и обезбеђења.

Овим законом преузете су: Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) 261/2004 од 11. фебруара 2004. о заједничким правилима у погледу накнаде штете и помоћи путницима у слу-

чају ускраћивања укрцавања или отказивања летова или кашњења летова и о укидању Уредбе (ЕЕЗ) бр. 295/91; Уредба Савета (ЕЗ) бр. 2027/97 од 9. октобра 1997. о одговорности авио-превозилаца у ваздушном превозу према путницима и њиховом пртљагу, која је измењена Уредбом 889/2002/ЕЗ Европског парламента и Савета и Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) 1107/2006 од 5. јула 2006. о правима лица са инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу у авио-превозу.

Овај закон је усклађен и са одредбама Конвенције о обједињавању извесних правила за међународни превоз ваздушним путем (Монтреалска конвенција) коју је Народна скупштина Републике Србије потврдила 13. маја 2009. („Сл. гласник – Међународни уговори”, 38/2009), нарочито у погледу система одговорности у превозу ваздушним путем, одговорности авио-превозиоца, двостепености система одговорности, ограничених могућности ослобађања од одговорности и модернизације превозних докумената (увођење електронске путне карте и ваздухопловног товарног листа и сл).

Република Србија је ратификовала бројне међународне уговоре из области ваздушног саобраћаја, а неки од њих су:

- Конвенција о међународном цивилном ваздухопловству (Чикаго, 7. децембар 1944, ратификована 28. новембра 1953, ПС број 280 и Додатак „Сл. лист ФНРЈ”, 3/1954);
- Мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених Нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја (ЕСАА), („Сл. гласник РС”, 38/2009);
- Споразум о транзиту у међународном ваздушном саобраћају, потписан у Чикагу 7. децембра 1944. („Сл. лист СФРЈ-Међународни уговори”, 9/1977);
- Конвенција о међународном праву на ваздухоплову (Женева, 19. јуни 1948. („Сл. лист СФРЈ-Међународни уговори”, 7/1991));
- Конвенција о обједињавању извесних правила за међународни превоз ваздушним путем (Монтреал, 28. мај 1999), („Сл. гласник РС”, 38/2009);
- Конвенција о кривичним делима и неким другим актима извршеним у ваздухоплову (Токио, 14. септембар 1963) („Сл. лист СФРЈ”, 47/1970 (додатак));
- Конвенција о сузбијању незаконите отмице ваздухоплова (Хаг, 16. децембар 1970) („Сл. лист СФРЈ”, 33/1972).

Република Србија је закључила и ратификовала и бројне билатералне споразуме у области ваздушног саобраћаја, од којих 20 са државама чланицама Европске уније.

- Споразум између Европске заједнице и Државне заједнице Србија и Црна Гора о одређеним аспектима ваздушног саобраћаја (Хоризонтални споразум), („Сл. Гласник РС”, 38/2009). Њиме су измењене поједине одредбе билатералних споразума са државама чланицама Европске уније, како би се одредбе о власништву, контроли превозника, порезу на гориво и тарифама у саобраћају ускладиле са прописима ЕУ.

Планирана приоритетна законодавна активност за 2014.

Опис приоритета који се жели постићи

Даљим усклађивањем нашег законодавства с правним тековинама Европске уније (*acquis communautaire*), транспозицијом европских прописа у национално законодавство, а посебно праћењем имплементације већ транспонованих прописа омогућиће се даље унапређење нивоа безбедности и обезбеђивања у ваздухопловству, стварање услова за унапређење ваздухопловне индустрије, већа ефикасност у раду ваздухопловних субјеката, унапређење домаћег тржишта ваздухопловних услуга, несметано учешће унутар заједничког европског ваздухопловног подручја, унапређење активности националног надзорног тела у ваздушној пловидби, реорганизација ваздушног простора у функционални блок или блокове, стварање претпоставки за флексибилно коришћење ваздушног простора, поспешивање јачања целокупног система управљања ваздушним саобраћајем, даља хармонизација обезбеђивања у ваздухопловству

са прописима међународних ваздухопловних организација и законодавством ЕУ, унапређење надзора у ваздухопловству према европским стандардима, очување стандарда у школовању ваздухопловног особља и у издавању дозвола ваздухопловном особљу и одржавање и коришћење ваздухоплова.

Прописи ЕУ са којима ће се вршити усклађивање

Република Србија интензивно ради на даљој имплементацији *acquis communautaire* у области ваздухопловства, при чему су приоритети:

1. Закон о изменама и допунама Закона о ваздушном саобраћају

Основни циљ који се жели постићи овим законом је даље усклађивање са стандардима и међународном праксом Међународне организације цивилног ваздухопловства (ИКАО) и правним тековинама Европске уније.

Овај закон је делимично усклађен са следећим европским прописима:

Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1008/2008 од 24. септембра 2008. године о заједничким правилима за обављање авио-превоза у Заједници; Уредбом Савета (ЕЕЗ) бр. 95/93 од 18. јануара 1993. године о заједничким правилима за доделу слотова на аеродромима; Директивом Савета 96/67/ЕЕЗ од 15. октобра 1996. године о приступу тржишту услуга земаљског опслуживања на аеродромима Заједнице; Директивом 2003/42/ЕЗ Европског парламента и Савета од 13. јуна 2003. године о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству; Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 923/2012 од 26. септембра 2012. године којом се утврђују заједничка правила о услугама и процедурама у ваздушној пловидби и којом се мењају и допуњују Уредбе (ЕЗ) бр. 1035/2011, (ЕЗ) бр. 1265/2007, (ЕЗ) бр. 1794/2006, (ЕЗ) бр. 730/2006, (ЕЗ) 1033/2006 и (ЕУ) бр. 255/2010; Уредбом Комисије (ЕУ) 965/2012 од 5. октобра 2012. године која успоставља техничке захтеве и административне процедуре које се односе на оператере који обављају делатности у ваздушном саобраћају на основу Уредбе (ЕЗ) 216/2008 Европског парламента и Савета; Уредбом Комисије 379/2014 од 7. априла 2014. којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) 965/2012 од 5. октобра 2012. године која успоставља техничке захтеве и административне процедуре које се односе на оператере који обављају делатности у ваздушном саобраћају на основу Уредбе (ЕЗ) 216/2008 Европског парламента и Савета; Уредбом Комисије 83/2014 од 29. јануара 2014. којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) 965/2012 од 5. октобра 2012. године која успоставља техничке захтеве и административне процедуре које се односе на оператере који обављају делатности у ваздушном саобраћају на основу Уредбе (ЕЗ) 216/2008 Европског парламента и Савета; Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011 од 3. новембра 2011. године која ближе прописује техничке захтеве и управне процедуре за летачко особље; Уредбом Европског парламента и савета (ЕЗ) бр. 300/2008 од 11. марта 2008. године о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству; Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 272/2009 од 2. априла 2009. године о допуни заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству из Анекса Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 300/2008; Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 18/2010 од 8. јануара 2010. године којим се мења и допуњава Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 300/2008 у погледу спецификација за националне програме за контролу квалитета у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству; Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 185/2010 од 4. марта 2010. године о одређивању детаљних мера за примену заједничких основних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству;

- Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП.
- Доношење овог закона предвиђено је за IV квартал.

2. Правилник о изменама и допунама Правилника о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја

- Овим правилником ће се преузети **Commission Regulation (EU) No 6/2013 of 8 January 2013** amending Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council on common rules in the field of civil aviation and establishing a European Avia-

tion Safety Agency, and repealing Council Directive 91/670/EEC, Regulation (EC) No 1592/2002 and Directive 2004/36/EC.

- Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕУ) No 6/2013.
- Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП.
- Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал;

3. Правилник о делатностима у ваздушном саобраћају

- Циљ који се жели постићи доношењем овог прописа је да се законодавство РС у потпуности усклади са најновијим прописима у овој области, како би се обезбедило да наши авио-превозиоци испуњавају исте захтеве као и европски превозиоци, што им омогућава да имају исти положај на заједничком европском ваздухопловном подручју.
- Овим правилником ће се преузети Уредба Комисије (ЕУ) бр. 965/2012 од 5. октобра 2012. којом се прописују технички захтеви и административни поступци у вези с ваздухопловним делатностима у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета (Commission Regulation (EU) No 965/2012 of 5 October 2012 laying down technical requirements and administrative procedures related to air operations pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council - CELLEX No. 32012R0965).
- Овај правилник биће потпуно усклађен са Уредбом Комисије (ЕУ) 965/2012.
- Веза са ССП: наслов VIII политика сарадње, члан 108. ССП.
- Доношење овог прописа предвиђено је за IV квартал.

На основу Закона о транспорту опасног терета планира се доношење следећих прописа у IV квартал 2014. године:

- 1) Правилник о садржини програма стручног оспособљавања запослених на пословима у транспорту опасног терета у ваздушном саобраћају
- 2) Правилник о ближи условима за издавање посебног одобрења за транспорт одређеног опасног терета у ваздушном саобраћају;
- 3) Правилник о условима за издавање одобрења авио-превознику коме је уверење о оспособљености издао надлежни орган друге државе

Наведени прописи биће у потпуности усклађени са Директивом 2008/68/ЕЗ.

Ванзаконодавне мере

Усвајање Националног програма безбедности у цивилном ваздухопловству, као и усвајање измена и допуна Националног програма за обезбеђивање у цивилном ваздухопловству.

Административни капацитети

У Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, у Сектору за ваздушни саобраћај запослена су четири државна службеника од којих се један бави пословима европских интеграција.

Број запослених у Директорату на дан 31. март 2014. године је 137, а просечан број запослених у првом тромесечју 2014. године је 136.

Број запослених у Директорату на дан 14. април 2014. године је 138.

Планирани број запослених који ће непосредно радити на пословима усклађивања домаћих прописа с прописима ЕУ на дан 31. децембар 2014. износиће 40.

Законодавне активности планиране за период 2015-2018.

2015. година

1. Уредба о начину истраживања удеса и озбиљних незгода ваздухоплова

Овом уредбом ће се преузети Уредба Европског парламента и Савета (ЕУ) број 996/2010 од 20. октобра 2010. о истраживању и спречавању удеса и незгода у цивилном ваздухопловству којом се укида Директива 94/56/ЕЗ (*Regulation (EU) No 996/2010 of the European Parliament and*

of the Council of 20 October 2010 on the investigation and prevention of accidents and incidents in civil aviation and repealing Directive 94/56/EC - CELEX број: 32010R0996).

2. Правилник о сертификацији ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја у области пловидбености и заштити животне средине и о издавању дозвола за обављање ваздухопловно-техничке делатности организација за производњу и пројектовање

Овим правилником ће се преузети Уредба Комисије (ЕУ) бр. 748/2012 од 3. августа 2012. године којом се утврђују правила за извршење за сертификацију ваздухоплова и са њима повезаних производа, делова и уређаја у области пловидбености и заштите животне средине, као и за одобравање организација за пројектовање и организација за производњу (*Commission Regulation (EU) No 748/2012 of 3 August 2012 laying down implementing rules for the airworthiness and environmental certification of aircraft and related products, parts and appliances, as well as for the certification of design and production organizations (recast)*, CELEX број 32012R0748) и Уредба Комисије (ЕУ) бр. 7/2013. од 8. јануара 2013. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 748/2012 од 3. августа 2012. године којом се утврђују правила за извршење за сертификацију ваздухоплова и са њима повезаних производа, делова и уређаја у области пловидбености и заштите животне средине, као и за одобравање организација за пројектовање и организација за производњу (*Commission Regulation (EU) No 7/2013 of 8 January 2013 amending Regulation (EU) No 748/2012 laying down Implementing Rules for the airworthiness and environmental certification of aircraft and related products, parts and appliances, as well as for the certification of design and production organisations*, CELEX број 32013R0007);

3. Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) No 1206/2011 од 22 новембра 2011. којом се успостављају захтеви за координисану идентификацију ваздухоплова за потребе надзора позиције у оквиру јединственог европског неба (*Commission Implementing Regulation (EU) No 1206/2011 of 22 November 2011 laying down requirements on aircraft identification for surveillance for the single European sky*, CELEX број 32011R1206);

4. Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) No 1207/2011 од 22 новембра 2011. којом се успостављају захтеви за перформансе и интероперабилност надзора позиције ваздухоплова у оквиру јединственог европског неба (*Commission Implementing Regulation (EU) No 1207/2011 of 22 November 2011 laying down requirements for the performance and the interoperability of surveillance for the single European sky*, CELEX број 32011R1207);

5. Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕЗ) 262/2009 од 30. марта 2009. којом се успостављају захтеви за координисану доделу и коришћење MOD S интерогаторских кодова у оквиру јединственог европског неба (*Commission Regulation (EC) No 262/2009 of 30 March 2009 laying down requirements for the coordinated allocation and use of Mode S interrogator codes for the single European sky*, CELEX број 32009R0262);

6. Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 800/2013 од 14. августа 2013. године којим се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 965/2012 у погледу техничких захтева и административних процедура у вези са Уредбом бр. 216/2008 Европског парламента и савета (*Commission regulation (EU) No 800/2013 of 14 August 2013 amending Regulation (EU) No 965/2012 laying down technical requirements and administrative procedures related to air operations pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council*, CELEX број 32013R0800).

2016. година

2017. година

1. Правилник о начину пружања услуга ваздухопловног информисања

Овим правилником ће се преузети Уредба Комисије (ЕУ) бр. 73/2010 од 26. јануара 2010. године којом се утврђују захтеви у погледу квалитета ваздухопловних података и ваздухопловних информација за Јединствено европско небо (*Commission Regulation (EU) No 73/2010 of 26 January 2010 laying down requirements on the quality of aeronautical data and aeronautical information for the single European sky*, CELEX број: 32010R0073);

2. Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 176/2011 од 24. фебруара 2011. о информацијама које је неопходно доставити пре формирања или модификације функционалног блока ваздушног простора (*Commission Implementing Regulation (EU) No*

176/2011 of 24 February 2011 on the information to be provided before the establishment and modification of a functional airspace block, CELEX број: 32011R0176);

3. Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 390/2013 од 3. маја 2013. којом се прописује план перформанси за услуге у ваздушној пловидби и мрежне функције (*Commission Implementing Regulation (EU) No 390/2013 of 3 May 2013 laying down a performance scheme for air navigation services and network functions*, CELEX број: 32013R0390).

2018. година

1. Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 494/2012 од 11. јуна 2012. године којом се мења и допуњава Уредба Европске Заједнице Бр. 593/2007 о таксама и накнадама које убира Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја (*Commission Regulation (EU) No 494/2012 of 11 June 2012 amending Regulation (EC) No 593/2007 on the fees and charges levied by the European Aviation Safety Agency*, CELEX број 32012R0494);

2. Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1079/2012 од 16.11.2012. године која прописује захтеве за одвајање говорних канала за Јединствено европско небо (*Commission Implementing Regulation (EU) No 1079/2012 of 16 November 2012 laying down requirements for voice channels spacing for the single European sky*, CELEX број: 32012R1079);

3. Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 29/2009 од 16. јануара 2009. којом се прописују услови за пружање услуга дата линкова за потребе јединственог европског неба (*Commission Regulation (EC) No 29/2009 of 16 January 2009 laying down requirements on data link services for the single European sky*, CELEX број: 32009R0029);

4. Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 30/2009 од 16. јануара 2009. године којом се мења и допуњава Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1032/2006 у погледу захтева за аутоматске системе који подржавају размену података о лету који се односе на услуге дата линка (*Commission Regulation (EC) No 30/2009 of 16 January 2009 amending Regulation (EC) No 1032/2006 as far as the requirements for automatic systems for the exchange of flight data supporting data link services are concerned*, CELEX број: 32009R0030);

5. Правилник о преузимању Сprovedбене Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 646/2012 од 16. јула 2012. године о детаљним правилима која се односе на новчане казне и периодична казнена плаћања у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 216/2008 (*Commission Implementing Regulation (EU) No 646/2012 of 16 July 2012 laying down detailed rules on fines and periodic penalty payments pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council*, CELEX број: 32012R0646);

6. Правилник о преузимању Уредбе (ЕЗ) бр. 847/2004 Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године о преговарању и примени споразума о ваздушном саобраћају између држава чланица и трећих земаља (*Regulation (EC) 847/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the negotiation and implementation of air service agreements between Member States and third countries*, CELEX број: 32004R0847);

7. Правилник о преузимању Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 868/2004 од 21. априла 2004. године у вези с заштитом од субвенција и неправичних пракси одређивања тарифа које штете авио-превозицима Заједнице у обављању авио-превоза из земаља које нису чланице Европске заједнице (*Regulation (EC) 868/2004 of 21 April 2004 of the European Parliament and of the Council concerning protection against subsidisation and unfair pricing practices causing injury to Community air carriers in the supply of air services from countries not members of the European Community*, CELEX број: 32004R0868);

8. Правилник о примени Директиве Европског парламента и Савета 2006/93/ЕЗ од 12. децембра 2006. године о ограничавању експлоатације авиона који су обухваћени у Делу II, поглавље 3, Књига 1 Анекса 16 Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству, друго издање (1988) (*Directive 2006/93/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on the regulation of the operation of aeroplanes covered by Part II, Chapter 3, Volume 1 of Annex 16 to the Convention on International Civil Aviation, second edition (1988)* - CELEX број: 32006L0093);

9. Правилник о преузимању Уредбе бр. 80/2009 Европског парламента и Савета (ЕЗ) од 14. јануара 2009. године о правилима понашања за компјутерски систем резервација и ставља-

њу ван снаге Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 2299/89 (*Regulation (EC) No 80/2009 of the European Parliament and of the Council of 14 January 2009 on a Code of Conduct for computerised reservation systems and repealing Council Regulation (EEC) No 2299/89*, CELEX број: 32009R0080);

10) Правилник о начину рада Европске агенција за безбедност ваздушног саобраћаја при спровођењу инспекције стандардизације

Овим правилником ће се преузети Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) No 628/2013 од 28. јуна 2013. године којим се прописује начин рада Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја у спровођењу инспекција стандардизације и праћење примене Уредбе (ЕЗ) 216/2008 Европског парламента и Савета којом се Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 736/2006 ставља ван снаге (*Commission Implementing Regulation (EU) No 628/2013 of 28 June 2013 on working methods of the European Aviation Safety Agency for conducting standardisation inspections and for monitoring the application of the rules of Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council and repealing Commission Regulation (EC) No 736/2006*, CELEX број: 32013R0628);

11) Правилник о оперативним ограничењима повезаним са емисијом буке на аеродромима

Овим правилником ће се преузети Директива Европског парламента и Савета 2002/30/ЕЗ од 26. марта 2002. године о успостављању правила и процедура у погледу увођења оперативних ограничења везаних за емисију буке на аеродромима Заједнице (*Directive 2002/30/EC of the European Parliament and of the Council of 26 March 2002 on the establishment of rules and procedures with regard to the introduction of noise-related operating restrictions at Community airports - CELEX број: 32002L0030*);

3.15. Енергетика

3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања

Законодавни оквир у сектору енергетике дефинисан је **Законом о енергетици** („Сл. Гласник РС“, 57/11, 80/11-испр, 93/12 и 124/12) као кровним законом, а усклађивање је вршено са Директивом 2003/54/ЕЗ Европског парламента и Савета од 26.6.2003. о заједничким правилима за унутрашње тржиште електричне енергије којом се укида Директива 96/92/ЕЗ (*Directive 2003/54/EC of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 concerning common rules for the internal market in electricity and repealing Directive 96/92/EC CELEX No. 32003L0054*), Директивом 2003/55/ЕЗ Европског парламента и Савета од 26.6.2003. о заједничким правилима за унутрашње тржиште природног гаса којом се укида Директива 98/30/ЕЗ (*Directive 2003/55/EC of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 concerning common rules for the internal market in natural gas and repealing Directive 98/30/EC CELEX No. 32003L0055*), Уредбом (ЕЗ) 1228/2003 Европског парламента и Савета од 26.6.2003. о условима за приступ мрежи за прекограничне размене електричне енергије (*Regulation (EC) No 1228/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 on conditions for access to the network for cross-border exchanges in electricity CELEX No 32003R1228*), Уредбом Европског парламента и Савета 1775/2005 о условима за приступ мрежама за транспорт природног гаса (*Regulation (EC) No 1775/2005 of the European Parliament and of the Council of 28 September 2005 on conditions for access to the natural gas transmission networks CELEX No 32005R1775*), Директивом Европског парламента и Савета 2005/89/ЕЗ од 18.1.2006. о мерама за обезбеђивање сигурности снабдевања електричне енергије и инвестиције у инфраструктуру (*Directive 2005/89/EC of the European Parliament and of the Council of 18 January 2006 concerning measures to safeguard security of electricity supply of infrastructure investments CELEX No 32005L0089*), Директивом Европског парламента и Савета 2004/67/ЕЗ од 26.4.2004. о мерама за одржавање сигурности снабдевања природним гасом (*Council Directive 2004/67/EC of 26 April 2004 concerning measures to safeguard security of natural gas supply CELEX No 32004L0067*), Директивом Европског парламента и Савета 2001/77/ЕЗ од 27.9.2001. о поспешивању електричне енергије произведене из обновљивих извора енергије на интерном тржишту електричне енергије (*Directive 2001/77/EC of the European Parliament and of the Council of 27 September 2001 on the promotion of electricity produced from renewable sources in the internal electricity market CELEX No*

32001L0077) и Директивом Европског парламента и Савета 2003/30/ЕЗ од 8.5.2003. о поспешивању употребе био горива и осталих горива која воде порекло из обновљивих извора енергије за потребе саобраћаја (*Directive 2003/30/EC of the European Parliament and of the Council of 8 May 2003 on the promotion of the use of bio fuels or other renewable fuels for transport CELEX No32003L0030*) и **Законом о ратификацији Уговора о оснивању Енергетске заједнице између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене Мисије Уједињених нација на Косову у складу са резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација** („Сл. Гласник РС“ 62/06).

Преглед стања

Током 2013. Министарство је усвојило:

- **Уредбу о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом** („Службени гласник РС“, број 63/2013) - делимично усклађена са Директивом 2003/54/ЕЗ – I квартал 2013.

Током 2013. Министарство је:

- Започело израду **Закона о енергетици**, који ће бити усклађен са Директивом 2009/73/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 13. јула 2009.о заједничким правилима за унутрашње тржиште природног гаса на основу које престаје да важи Директива 2003/55/ЕЗ (*Directive 2009/73/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 concerning common rules for the internal market in natural gas and repealing Directive 2003/55/EC CELEX No 32009L0073*), Директивом 2009/72/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 13. јула 2009.о заједничким правилима за унутрашње тржиште електричне енергије на основу које престаје да важи Директива 2003/54/ЕЗ (*Directive 2009/72/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 concerning common rules for the internal market in electricity and repealing Directive 2003/54/EC CELEX No 32009L0072*), Уредбом (ЕЗ) 714/2009 Европског парламента и Савета од 13.7.2009. о условима за приступ мрежи за прекограничне размене електричне енергије и којом се укида Уредба (ЕЗ) 1228/2003, (*Regulation (EC) 714/2009 of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on conditions for access to the network for cross-border exchanges in electricity and repealing Regulation (EC) No 1228/2003 CELEX No. 32009R0714*), Директивом Европског парламента и Савета 2005/89/ЕЗ од 18.1.2006. о мерама за обезбеђивање сигурности снабдевања електричне енергије и инвестиције у инфраструктуру (*Directive 2005/89/EC of the European Parliament and of the Council of 18 January 2006 concerning measures to safeguard security of electricity supply of infrastructure investments CELEX No 32005L0089*), Уредба Комисије (ЕУ) број 838/2010 од 23. септембра 2010. године о утврђивању смерница за механизам компензације између оператора преносних система и за заједнички регулаторни приступ код наплате преноса (*Commission Regulation (EU) No 838/2010 of 23 September 2010 on laying down guidelines relating to the inter-transmission system operator compensation mechanism and a common regulatory approach to transmission charging CELEX No 32010R0838*) и Уредбом (ЕЗ) 715/2009 Европског парламента и Савета од 13.7.2009. о условима за приступ преносних мрежа природног гаса и укидању Уредбе (ЕЗ) 1775/2005, (*Regulation (EC) No 715/2009 of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on conditions for access to the natural gas transmission networks and repealing Regulation (EC) No 1775/2005 CELEX No. 32009R0715*) - IV квартал 2013.

Током 2013. и 2014. године (закључно са 1. априлом 2014. године) **Агенција за енергетику** је усвојила или дала сагласност на следеће опште акте којима се имплементирају прописи Европске уније:

- Правила о раду транспортног система природног гаса ЈП Србијагас, („Службени гласник РС“, бр. 74/13 и 14/14; делимично усклађивање са захтевима Директиве 2009/73/ЕЗ и Уредбе 715/2009), пре свега у смислу успостављања система расподеле

капацитета и остваривања права на регулисани приступ, управљања загушењима на транспортном систему за природни гас и одређивања одговорности за дебаланс корисника);

- Правила о праћењу техничких и комерцијалних показатеља и регулисању квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом („Службени гласник РС“, бр. 2/14; делимично усклађивање са захтевима Директива 2009/72/ЕЗ и 2009/73/ЕЗ);
- Правила за расподелу прекограничних преносних капацитета на границама регулационе области ЈП ЕМС за 2014. годину (делимично усклађивање са захтевима Директиве 2009/72/ЕЗ и Уредбе 714/2009);
- Одлука о давању сагласности на Споразуме са операторима преносних система Хрватске (ХОПС) и Бугарске (ЕАД) о поступку и начину расподеле права коришћења прекограничних капацитета и приступу прекограничним преносним капацитетима за 2014. годину (делимично усклађивање са захтевима Директиве 2009/72/ЕЗ и Уредбе 714/2009) и
- Допуна правила о раду система за дистрибуцију електричне енергије; („Службени гласник РС“, број 116/13; делимично усклађивање са захтевима Директиве 2009/72/ЕЗ, пре свега у смислу дефинисања профила потрошње за купце на слободном тржишту);

Законодавни оквир у сектору сигурности снабдевања дефинисан је и **Законом о робним резервама** („Службени гласник РС“, 104/13), а усклађивање је вршено са Директивом 2009/119/ЕЗ Савета од 14. септембра 2009. налаже обавезу државама чланицама да одржавају минимални ниво залиха сирове нафте и/или нафтних деривата (*Council Directive 2009/119/EC of 14 September 2009 imposing an obligation on Member States to maintain minimum stocks of crude oil and/or petroleum products CELEX No. 32009L0119*), Одлуком о примени Директиве 119/2009/ЕЗ Савета министара од 18. октобра 2012. године којом се Државе чланице обавезују да успоставе обавезне резерве нафте и/или деривата нафте не касније од 1. јануара 2023. године и Законом о ратификацији Уговора о оснивању Енергетске заједнице између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене Мисије Уједињених нација на Косову у складу са резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација („Службени гласник РС“ 62/06).

У складу са Законом о робним резервама, којим је предвиђено да ће се подзаконски акти којима ће се ближе уредити област обавезних резерви нафте и деривата нафте донети у року од 10 месеци од дана ступања на снагу закона, Министарство рударства и енергетике формирало је Радну групу за припрему предлога аката.

Преглед планираних мера за период 2014 - 2018. године у циљу усклађивања законодавства

Током 2014. Министарство рударства и енергетике планира да предложи Влади на разматрање и доношење:

- Превентивни акциони план ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом, који ће бити делимично усклађен са Уредбом 994/2010 Европског парламента и Савета од 20.10.2010. о мерама за одржавање сигурности снабдевања природним гасом, а због немогућности да се испуни N-1 стандард- IV квартал 2014.
- Кризни план ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом, који ће бити делимично усклађен са Уредбом 994/2010 Европског парламента и Савета од 20.10.2010. о мерама за одржавање сигурности снабдевања природним гасом, а због немогућности да се испуни N-1 стандард - IV квартал 2014.
- Закон о енергетици, који ће бити усклађен са Директивом 2009/73/ЕЗ, Директивом 2009/72/ЕЗ, Уредбом (ЕЗ) 714/2009 Европског парламента и Савета од 13.7.2009. о условима за приступ мрежи за прекограничне размене електричне енергије и којом се укида Уредба (ЕЗ) 1228/2003, (*Regulation (EC) 714/2009 of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on conditions for access to the Network for cross-border ex-*

changes in electricity and repealing Regulation (EC) No 1228/2003 CELEX No. 32009R0714) и Уредбом (ЕЗ) 715/2009 Европског парламента и Савета од 13.7.2009. о условима за приступ преносних мрежа природног гаса и укидању Уредбе (ЕЗ) 1775/2005, (*Regulation (EC) No 715/2009 of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on conditions for access to the natural gas transmission networks and repealing Regulation (EC) No 1775/2005 CELEX No. 32009R0715*) - IV квартал 2014.

- Уредбу о методологији прикупљања и обраде података и обрачуна просечног дневног увоза, просечне дневне потрошње и количина обавезних резерви нафте и деривата нафте – III квартал 2014;
- Уредба о висини, начину обрачуна, плаћања и располагања накнадом за формирање обавезних резерви нафте и деривата - III квартал 2014;
- Дугорочни програм постепеног формирања и одржавања обавезних резерви за период од десет календарских година - IV квартал 2014;
- Средњорочни програм формирања и одржавања обавезних резерви за период од три календарске године - IV квартал 2014;
- Методологију за одређивање цене складиштења у складиштима којом се утврђују елементи за обрачун и начин обрачуна цене складиштења одређене врсте обавезних резерви у одређеном складишту – IV квартал 2014;
- Програм мера како би у случају када је угрожена сигурност снабдевања енергијом и енергентима било омогућено брзо, ефикасно и транспарентно стављање на тржиште Републике Србије - IV квартал 2014;
- Уредбу о плану и критеријумима набавки за формирање обавезних резерви нафте и деривата нафте – III квартал 2014

Током 2014. године Агенција за енергетику Републике Србије (**АЕРС**) планира да одобри:

- Правила рада дистрибутивног система за природни гас (делимично усаглашавање са захтевима Директиве 2009/73/ЕЗ) - IV квартал 2014. и
- Правила рада складишта за природни гас (делимично усаглашавање са захтевима Директиве 2009/73/ЕЗ) - IV квартал 2014.

Током 2014. године Министарство рударства и енергетике планира да усвоји:

- Правилник о вођењу регистра обавезних резерви нафте и деривата нафте и састављању месечних статистичких извештаја о количини, квалитету, структури и размештају обавезних и других резерви нафте и деривата нафте- III квартал 2014.

Током 2014. године **Републичка дирекција за робне резерве** планира да усвоји:

- Правилник о додатним условима за складиштење обавезних резерви и средства обезбеђења за ускладиштене обавезне резерве код енергетских субјеката, који имају лиценцу за обављање енергетске делатности складиштења нафте, деривата нафте и биогорива, а користе резервоаре у јавној својини и код енергетских субјеката, који имају лиценцу за обављање енергетске делатности складиштења нафте, деривата нафте и биогорива, а не користе резервоаре у јавној својини - IV квартал 2014.

У периоду 2015-2018. године Министарство рударства и енергетике ће усклађивање подзаконских аката у области електроенергетике вршити у складу са роковима прописаним новим Законом о енергетици, који треба да се донесе.

Током 2015. Министарство рударства и енергетике планира да **предложи Влади на разматрање и доношење:**

- Уредбу о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом, која ће бити усклађена са Директивама 2009/72/ЕЗ и 2005/89 - IV квартал 2015.
- Уредбу о условима за испоруку и снабдевање природним гасом, која ће делимично бити усклађена са Директивом 2009/73/ЕЗ и Уредбом 994/2010 - IV квартал 2015.

Током 2015. Министарство рударства и енергетике планира да донесе:

- Правилник о ближим условима и садржини захтева за издавање, измену и одузимање лиценце за обављање енергетских делатности и о начину вођења регистра издатих и одузетих лиценци који ће бити усклађен са Директивама 2009/72/ЕЗ и 2009/73/ЕЗ -IV квартал 2015;
- Правилник о ближим условима за издавање енергетске дозволе, садржини захтева и начину издавања енергетске дозволе, као и о условима за давање сагласности за енергетске објекте за које се не издаје енергетска дозвола (усклађивање са Директивама 2009/72/ЕЗ и 2009/73/ЕЗ) - IV квартал 2015;
- Измене и допуне Правилника о роковима, садржају и начину достављања података о набавци и продаји нафте, деривата нафте, биогорива и компримованог природног гаса – (усклађивање са Уредбом 2964/95 и Одлуком 1999/280/ЕС) - I квартал 2015.

У периоду 2015-2018. године **Агенција за енергетику** ће даље усклађивање са прописима ЕУ вршити у роковима које ће Република Србија прописати у законом који треба донети у циљу даље имплементације ЕУ прописа (нови Закон о енергетици којим ће се транспоновати Трећи пакет енергетских прописа ЕУ уредиће се овлашћења за доношења/усклађивања подзаконских прописа као секундарне легислативе и рокови за њихово доношење).

Административни капацитети

Број запослених на пословима који су усмерени на транспозицију и спровођење прописа Европске уније по институцијама износи:

- Министарство рударства и енергетике – Сектор за електроенергетику – **3**
- Министарство рударства и енергетике – Сектор за нафту и гас – **3**
- Дирекција за робне резерве – **6**
- Агенција за енергетику - **20**

У циљу ефикасног и рационалног испуњења препоруке Европске комисије из Извештаја о напретку за 2013. годину (стр. 31- повећање броја запослених, даља изградња капацитета, јачање независности Агенције), у оквиру твининг пројекта „Изградња капацитета **Агенције за енергетику** Републике Србије“, извршена је функционална анализа послова АЕРС (који укључују и Трећи пакет прописа ЕУ о унутрашњем тржишту енергије чије је транспновање у законодавни оквир Републике Србије планирано за 2014. годину кроз измене Закона о енергетици) и дефинисане су препоруке за унапређење организације АЕРС, укључујући и повећање броја запослених у периоду 2014-2017. Потпуна имплементација послова Агенције сагласно Закону о енергетици из 2011. године, повећани обим посла услед транспновања одредби 3. Пакета прописа ЕУ који се односе на регулаторна тела и убрзана либерализација тржишта електричне енергије и природног гаса, условљавају потребу за одговарајућем прилагођавању и унапређењу ресурса Агенције (људски ресурси, обука, просторије, хардвер и софтвер итд.). С тим у вези, предлажу се следеће индикативне мере:

- Људски ресурси: Ангажовање неопходних кадрова (експерата из области енергетике) сагласно резултатима функционалне анализе;
- Обука: обука уз рад и обезбеђивање специјализованих тренинга за регулаторне послове;
- Техничка помоћ: Имајући у виду велики број прописа и регулаторних механизма који ће бити потребно изменити у кратком року (тј. пре запошљавања планираног броја експерата), ангажовање консултаната за израду претходних анализа и процену утицаја, као и за извођење обуке;
- Унапређење ИТ ресурса (хардвер, израда интегралног информационог система).

Мере за спровођење обавеза из ССП за период 2014-2018. година

Назив планираног прописа	ЕУ пропис који се транспонује	ОЧЕКИВАНИ СТЕПЕН УСКЛАЂЕНОСТИ (делимична-потпуна усклађеност)-навести за сваки ЕУ пропис	Рок за усвајање прописа	Веза са ССП, Уговор о оснивању Енергетске заједнице Да / Не
Закон о енергетици	32009L0072 32009L0073 32009R0714 32009R0715	Делимична усклађеност	IV квартал 2013.	ССП члан 109.
Уредба о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом	32009L0072	Делимична усклађеност	IV квартал 2015	ССП члан 109
Уредба о условима за испоруку и снабдевање природним гасом	32009L0073 32010R0994	Делимична усклађеност	IV квартал 2015	ССП члан 109
Правилник о ближим условима и садржини захтева за издавање, измену и одузимање лиценце за обављање енергетских делатности и о начину вођења регистра издатих и одузетих лиценци	32009L0073 32009L0072	Делимична усклађеност	IV квартал 2015	ССП члан 109
Правилник о ближим условима за издавање енергетске дозволе, садржини захтева и начину издавања енергетске дозволе, као и о условима за давање сагласности за енергетске објекте за које се не издаје енергетска дозвола	32009L0072 32009L0073	Делимична усклађеност	IV квартал 2015	ССП члан 109
Измене и допуне Правилника о роковима, садржају и начину достављања података о набавци и продаји нафте, деривата нафте, биогорива и компримованог природног гаса	31995R2964 31999D0280	Потпуна усклађеност	I квартал 2015	ССП члан 109.
Превентивни акциони план ради обезбеђивања сигурности сна-	32010R0994	Делимична усклађеност	IV квартал 2014	ССП члан 109.

бдевања природним гасом				
Кризни план ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом	32010R0994	Делимична усклађеност	IV квартал 2014	ССП члан 109.
Уредба о методологији прикупљања и обраде података и обрачуна просечног дневног увоза, просечне дневне потрошње и количина обавезних резерви нафте и деривата нафте;	32009L0119	Потпуна усклађеност	III квартал 2014	ССП члан 109.
Уредба о висини, начину обрачуна, плаћања и располагања накнадом за формирање обавезних резерви нафте и деривата	32009L0119	Потпуна усклађеност	III квартал 2014	ССП члан 109.
Дугорочни програм постепеног формирања и одржавања обавезних резерви за период од десет календарских година;	32009L0119	Потпуна усклађеност	IV квартал 2014	ССП члан 109.
Средњорочни програм формирања и одржавања обавезних резерви за период од три календарске године;	32009L0119	Потпуна усклађеност	IV квартал 2014	ССП члан 109.
Методологија за одређивање цене складиштења у складиштима којом се утврђују елементи за обрачун и начин обрачуна цене складиштења одређене врсте обавезних резерви у одређеном складишту;	32009L0119	Потпуна усклађеност	IV квартал 2014	ССП члан 109.
Програм мера како би у случају када је угрожена сигурност снабдевања енергијом и енергентима било омогућено брзо, ефикасно и транспарентно стављање на тржиште Републике Србије;	32009L0119	Потпуна усклађеност	IV квартал 2014	ССП члан 109.

Правилник о вођењу регистра обавезних резерви нафте и деривата нафте и састављању месечних статистичких извештаја о количини, квалитету, структури и размештају обавезних и других резерви нафте и деривата нафте	32009L0119	Потпуна усклађеност	III квартал 2014	ССП члан 109.
Уредба о плану и критеријумима набавки за формирање обавезних резерви нафте и деривата нафте	32009L0119	Потпуна усклађеност	III квартал 2014	ССП члан 109. Уговор о оснивању Енергетске заједнице, Наслов XI – Измена и Приступање, члан 100
Правилник о додатним условима за складиштење обавезних резерви и средства обезбеђења за ускладиштене обавезне резерве код енергетских субјеката, који имају лиценцу за обављање енергетске делатности складиштења нафте, деривата нафте и биогорива, а користе резервоаре у јавној својини и код енергетских субјеката, који имају лиценцу за обављање енергетске делатности складиштења нафте, деривата нафте и биогорива, а не користе резервоаре у јавној својини	32009L0119	Потпуна усклађеност	IV квартал 2014	ССП члан 109. Уговор о оснивању Енергетске заједнице, Наслов XI – Измена и Приступање, члан 100

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У енергетском сектору Републике Србије спроводе се следећи пројекти који се финансирају из претприступних и других фондова ЕУ, а који дају значајан допринос имплементацији закона из области енергетике, односно прописа Европске уније:

- Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода у ПД „ТЕ-КО Костолац” (блок Б) који је предвиђен да траје од 2014. године до 2017. године. Финансира се из ИПА 2013 са укупно седам милиона евра.
- Пројекат смањења емисије азотних оксида у Термоелектрани „Никола Тесла” (блок А4). Предвиђено је да се финансира из ИПА 2014 са укупно 12,18 милиона евра.

- Пројекат изградње далековода Панчево – Решица. Предвиђено је да се финансира из ИПА 2014 са укупно 25,4 милиона евра.
- Пројекат изградње гасне интерконекције Ниш-Димитровград у вредности од 66.009.230 евра од чега 14.269.000 евра из ИПА 2013, 7.300.000 евра из Буџета РС и 44.440.230 евра из кредита ЕБРД. Пројекат ће се спроводити кроз „*Contribution agreement*”.

У оквиру Инвестиционог оквира за Западни Балкан финансира се пројектна документација за:

- унапређење далековода Бајна Башта-Вишеград-Пљевља на 400 kV
- унапређење далековода Бајна Башта-Краљево на 400 kV

Агенција за енергетику:

- У периоду јун 2012. - фебруар 2014. имплементиран је пројекат „*Capacity Building for the Energy Agency of the Republic of Serbia*“ (ИПА 2011). Овај пројекат је имао за циљ унапређење капацитета АЕРС у погледу регулације цена, развоја националног и регионалног тржишта енергије и јачања регионалне сарадње, стварања адекватног регулаторног оквира за увођење интелигентних мерних система и надзора над квалитетом снабдевања енергијом, као и побољшања организационих и управљачких капацитета АЕРС.
- АЕРС намерава да кандидује пројекат „Техничка помоћ за имплементацију 3. Пакета прописа ЕУ о унутрашњем тржишту енергије“ у вредности 1.5 милиона евра, који би се реализовао у периоду 2015/2016 из фонда ИПА 2014. Главни елементи пројекта су:
 - Развој регулаторних механизма којима се имплементирају регулаторни послови дефинисани 3. Пакетом енергетских прописа ЕУ и Мрежним правилима ЕУ;
 - Развој подстицајних механизма за инвестирање у мрежну инфраструктуру (електрична енергија и природни гас), чиме се стварају подлоге за имплементацију одредби Уредбе о трансевропским енергетским мрежама;
 - Унапређење механизма регулаторног надзора тржишта електричне енергије и природног гаса и
 - Израда тендерске документације за интегрални информациони систем АЕРС којим се отклањају уска грла у сакупљању, обради и складиштењу података настала услед повећаног обима посла АЕРС
- АЕРС намерава да кандидује пројекат „Израда интегралног информационог система АЕРС“ у вредности од један милион евра, који би се реализовао у 2016. години из фонда ИПА 2015.

3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије

Преглед стања

У марту месецу 2013. године усвојен је Закон о ефикасном коришћењу енергије („Службени гласник РС”, број 25/13) (у даљем тексту: Закон). Законом се уређују услови и начин ефикасног коришћења енергије у сектору производње, преноса, дистрибуције и потрошње енергије, политика ефикасног коришћења енергије, систем енергетског менаџмента, означавање нивоа енергетске ефикасности производа који утичу на потрошњу енергије, минимални захтеви енергетске ефикасности у производњи, преносу и дистрибуцији електричне и топлотне енергије и испоруци природног гас, финансирање, подстицајне и друге мере ефикасног коришћења енергије.

Као један од основних аката којим се, у складу са Законом, утврђује политика ефикасног коришћења енергије, Влада је у октобру 2013. године усвојила Други акциони план за енергетску ефикасност Републике Србије за период од 2013. до 2015. године („Службени гласник РС”, број 98/13). Други акциони план садржи циљеве уштеде енергије Републике Србије за период од три године, мере ефикасног коришћења енергије, активности, носиоце активности, рокове и процену очекиваних резултата сваке од мера којима се предвиђа остварење планираног циља, финансијске, правне и друге инструменте за спровођење планираних мера и активности, као и

оцену степена остварења планираног циља уштеде енергије из претходног акционог плана за период од 2010. до 2012. године.

Законом је предвиђено оснивање Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности ради финансирања пројеката ефикасног коришћења енергије који је и један од механизма за остваривање циљева Акционог плана. У јануару 2014. године донети су Уредба о утврђивању програма финансирања активности и мера унапређења ефикасног коришћења енергије у 2014. години („Службени гласник РС”, број 4/14) о Правилник о условима за расподелу и коришћење средстава Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности Републике Србије и критеријумима о изузимању од обавезе вршења енергетског прегледа („Службени гласник РС”, број 8/14).

Влада је на основу Закона у октобру 2013. године донела Уредбу о врстама производа који утичу на потрошњу енергије за које је неопходно означавање потрошње енергије и других ресурса („Службени гласник РС”, број 92/2013)(у даљем тексту: Уредба). Уредбом је прописано да ће се на основу посебних прописа које ће донети министар надлежан за послове енергетике, извршити означавање потрошње енергије, односно енергетске ефикасности следећих производа: расхладних уређаја за домаћинство, телевизора, машина за прање веша у домаћинству, машина за прање судова у домаћинству, електричних пећница, уређаја за климатизацију и електричних сијалица и светиљки. Уредбом се такође регулишу: обавезе испоручилаца и продаваца у погледу производа који се означавају, садржина ознаке енергетске ефикасности, класе енергетске ефикасности, обавезе у погледу листе са подацима и техничке документације које прате производ, методологија одређивања класе енергетске ефикасности, обавезе приликом продаје производа на даљину, као и инспекцијски надзор.

Уредба је усклађена са Директивом 2010/30/ЕУ Европског парламента и Савета од 19. маја 2010. године о навођењу потрошње енергије и других ресурса код производа који утичу на потрошњу енергије помоћу обележавања и стандардних информација о производу (*CELEX No 32010L0030*).

У складу са Уредбом, донети су следећи правилници о енергетском означавању:

- Правилник о означавању енергетске ефикасности расхладних уређаја за домаћинство („Службени гласник РС”, број 17/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 1060/2010 од 28. септембра 2010. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање расхладних уређаја за домаћинство,
- Правилник о означавању енергетске ефикасности машина за прање веша у домаћинству („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 1061/2010 од 28. септембра 2010. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање машина за прање веша у домаћинству (*CELEX No 32010R1061*),
- Правилник о означавању енергетске ефикасности машина за прање судова у домаћинству („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 1059/2010 од 28. септембра 2010. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање машина за прање судова у домаћинству (*CELEX No 32010R1059*),
- Правилник о означавању енергетске ефикасности телевизора („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 1062/2010 од 28. септембра 2010. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање телевизора (*CELEX No 32010R1062*),
- Правилник о означавању енергетске ефикасности електричних пећница („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Директивом Европске комисије број 2002/40/ЕС од 8. маја 2002. године којом се примењује Директива Европског савета број 92/75/ЕЕЗ у односу на енергетско означавање електричних пећница (*CELEX No 32002L0040*),
- Правилник о означавању енергетске ефикасности електричних сијалица и светиљки („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије број 874/2012 од 12. јула 2012. године којом се допуњује Директи-

ва Европског парламента и Савета број 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање електричних сијалица и светиљки (*CELEX No 32012R0874*) и

- Правилник о означавању енергетске ефикасности уређаја за климатизацију, („Службени гласник РС”, број 24/14), који је усклађен са Делегираном уредбом Европске комисије бр. 626/2011 од 4. маја 2011. године којом се допуњује Директива Европског парламента и Савета број 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање уређаја за климатизацију (*CELEX No 32011R0626*).

Правилници о означавању енергетске ефикасности ступили су на снагу 1. марта 2014. године.

Током 2013. године, и у првом кварталу 2014. године, у области **обновљивих извора енергије** усвојена су следећа програмска и подзаконска акта:

- Уредба о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије („Службени гласник Републике Србије”, број 8/13);
- Уредба о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије („Службени гласник Републике Србије”, број 8/13);
- Уредба о начину обрачуна и начину расподеле прикупљених средстава по основу накнаде за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије („Службени гласник Републике Србије”, број 8/13);
- Уредба о висини посебне накнаде за подстицај у 2013. години („Службени гласник Републике Србије”, број 8/13);
- Национални акциони план за коришћење обновљивих извора енергије Републике Србије („Службени гласник Републике Србије”, број 53/13); Акциони план урађен је у складу са обрасцем предвиђеним Директивом 2009/28/ЕЗ (*CELEX No. 32009L0028*), и достављен је Секретаријату Енергетске заједнице на енглеском језику;
- Правилник о утврђивању стандардних модела уговора и предуговора о откупу укупног износа произведене енергије („Службени гласник Републике Србије”, број 62/13);
- Уредба о висини посебне накнаде за подстицај у 2014. години („Службени гласник Републике Србије”, број 3/14);
- Правилник о допуни правилника о утврђивању стандардних модела уговора и предуговора о откупу укупног износа произведене електричне енергије („Службени гласник Републике Србије”, број 10/14);
- Правилник о гаранцији порекла електричне енергије произведене из обновљивих извора енергије („Службени гласник Републике Србије”, број 24/14).

Усвајањем наведених аката извршено је делимично преношење Директиве 2009/28/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. априла 2009. о промоцији коришћења енергије из обновљивих извора, изменама и постепеном укидању Директива 2001/77/ЕЗ и 2003/30/ЕЗ (*Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC CELEX No. 32009L0028*) у законодавни оквир Републике Србије.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. године у циљу усклађивања законодавства

Министарство рударства и енергетике планира да током 2014. године донесе следеће подзаконске акте:

- Правилник о начину и роковима достављања података неопходних за праћење спровођења Акционог плана у складу са Директивом 2006/32/ЕЗ Европског парламента и Савета од 5. априла 2006. године о енергетској ефикасности финалне потрошње и енергетским услугама која поништава Директиву Савета 93/76/ЕЕЗ (*CELEX No 32006L0032*) - III квартал 2014,
- Правилник о методологији за праћење, проверу и оцену ефеката спровођења Акционог плана (у складу са Директивом 2006/32/ ЕЗ, *CELEX No 32006L0032*) - III квартал 2014,

- Правилник о обрасцу на коме се достављају обједињени статистички подаци о испорученој енергији (у складу са Директивом 2006/32/ ЕЗ, *CELEX No 32006L0032*) - IV квартал 2014,
- Правилник о поступку утврђивања усклађености производа са захтевима еко-дизајна, начину означавања производа, садржини декларације о усаглашености и другим условима којима се обезбеђује примена захтева еко-дизајна производа (у складу са Директивом 2009/125/ЕЗ Европског парламента и Савета од 21. октобра 2009. године којом се успоставља оквир за постављање захтева екодизајна за енергетске производе, *CELEX No 32009L0125*) - IV квартал 2014,
- Правилник о контроли рада котлова и других ложишта, укључујући систем за грејање објекта, као и система за климатизацију (у складу са Директивом 2010/31/ЕУ Европског парламента и Савета од 19. маја 2010. године о енергетским својствима зграда, *CELEX No 32010L0031*) - IV квартал 2014,
- Правилник о облику и структури модела уговора за поједине врсте енергетских услуга када се финансирају средствима Буџетског фонда, или када су корисници из јавног сектора (у складу са Директивом 2006/32/ЕЗ) - III квартал 2014,
- Правилник о минималним критеријумима у погледу енергетске ефикасности у поступку јавне набавке добара, услуга и радова (у складу са Директивом 2006/32/ ЕЗ) - IV квартал 2014.

Потпуно транспонована Директиве 2009/28/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. априла 2009. о промоцији коришћења енергије из обновљивих извора, изменама и постепеном укидању Директива 2001/77/ЕЗ и 2003/30/ЕЗ (*Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC, CELEX No. 32009L0028*) кроз измене постојећих, и израду нових законских и подзаконских аката и програмских докумената.

У области **обновљивих извора енергије** у 2014. години планирана је израда следећих прописа и програмских документа:

- Извештај о спровођењу Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије (Усклађивање са Директивом 2009/28/ЕЗ) - IV квартал 2014;

Током 2015. Министарство рударства и енергетике планира да **предложи Влади на разматрање и доношење:**

- Уредба о обавезном уделу биогорива на тржишту (у сектору саобраћаја) (Усаглашавање са Директивом 2009/28/ЕЗ) – III квартал 2015;
- Уредба о критеријумима одрживости за биогорива (Усаглашавање са Директивом 2009/28/ЕЗ) – II квартал 2015;
- Уредба о подстицајним мерама за производњу биогорива (Усаглашавање са Директивом 2009/28/ЕЗ) – III квартал 2015.

Министарство рударства и енергетике планира да током 2016. године донесе Трећи акциони план за енергетску ефикасност Републике Србије за период од 2016. до 2018. године.

Планирано је доношење следећих подзаконских аката:

- Уредба о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије (Усклађивање са Директивом 2009/28/ЕЗ) - II квартал 2015;
- Уредба о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије (Усклађивање са Директивом 2009/28/ЕЗ) - II квартал 2015;
- Уредба о начину обрачуна и начину расподеле прикупљених средстава по основу накнаде за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије (Усклађивање са Директивом 2009/28/ЕЗ) - II квартал 2015;
- Уредба о висини посебне накнаде за подстицај у 2015, 2016, 2017. и 2018. години (Усклађивање са Директивом 2009/28/ЕЗ) – I квартал 2015, I квартал 2016, I квартал 2017, I квартал 2018. године

- Правилник о гаранцији порекла електричне енергије произведене из обновљивих извора енергије (Усклађивање са Директивом 2009/28/ЕЗ и извештајем ЕК са билатералног скрининга у оквиру Преговарачке групе 15) - II квартал 2015;
- Израда, усвајање и подношење извештаја о спровођењу Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије (Усклађивање са Директивом 2009/28/ЕЗ) - IV квартал 2016 - IV квартал 2018.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директива у области енергетске ефикасности надлежно је министарство надлежно за послове енергетике - Одсек за унапређење **енергетске ефикасности**. У оквиру овог Одсек има укупно 9 запослених од којих двоје ангажовано по уговору о привременим и повременим пословима, а троје по пројекту који траје до децембра 2015. године. Одсек покрива техничке прописе који се тичу обавезног означавања производа који утичу на потрошњу енергије и других ресурса, укупно 8 прописа преузетих из европских директива и већи број прописа који је планиран да се транспонује у правни систем Србије, као што су: Директива 2012/27/ЕУ Европског парламента и Савета од 25. октобра 2012. године о енергетској ефикасности којом се мењају директиве 2009/125/ЕЗ и 2010/30/ЕУ и укидају директиве 2004/8/ЕЗ и 2006/32/ЕЗ (*CELEX No 32012L0027*), прописи у вези са означавањем канцеларијске опреме (енергетска звезда), пропис у вези са означавањем енергетске ефикасности код пнеуматика и Директива 2004/8/ЕЗ Европског парламента и Савета од 11. фебруара 2004. године о промоцији когенерације на бази потражње топлотне енергије на унутрашњем енергетском тржишту и којом се мења Директива 92/42/ЕЕЗ (*CELEX No 32004L0008*) и прописа који се тичу Директиве 2009/125/ЕЗ и имплементационих мера у вези са том Директивом.

Број запослених на пословима који су усмерени на транспозицију и спровођење прописа Европске уније у области **обновљивих извора енергије**:

- Тренутни број запослених: 5
- Неопходно ангажовање додатних запослених: 2

Мере за спровођење обавеза из ССП за период 2014-2018. година

Назив планираног прописа	ЕУ пропис који се транспонује (ако је сврхисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	Очекивани степен усклађености (делимична-потпуна усклађеност)- навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа	Веза са ССП, Уговор о оснивању Енергетске заједнице Да / Не
Правилник о начину и роковима достављања података неопходних за праћење спровођења Акционог плана	32006L0032	Делимична усклађеност	III квартал 2014	ССП члан 109.
Правилник о методологији за праћење, проверу и оцену ефеката спровођења Акционог плана	32006L0032	Делимична усклађеност	III квартал 2014	ССП члан 109.
Правилник о обрасцу на коме се достављају обједињени статистички подаци о испорученој енергији	32006L0032	Делимична усклађеност	IV квартал 2014	ССП члан 109.
Правилник о поступку утврђивања усклађености производа са захтевима еко-дизајна, начину	32009L0125	Делимична усклађеност	IV квартал 2014	ССП члан 109.

означавања производа, садржина декларације о усаглашености и другим условима којима се обезбеђује примена захтева еко-дизајна				
Правилник о контроли рада котлова и других ложишта, укључујући систем за грејање објекта, као и система за климатизацију	32010L0031	Делимична усклађеност	IV квартал 2014	ССП члан 109.
Правилник о облику и структури модела уговора за поједине врсте енергетских услуга када се финансирају средствима буџетског фонда, или када су корисници из јавног сектора	32006L0032	Делимична усклађеност	III квартал 2014	ССП члан 109.
Правилник о минималним критеријумима у погледу енергетске ефикасности у поступку јавне набавке добара, услуга и радова	32006L0032	Делимична усклађеност	III квартал 2014	ССП члан 109.
Извештај о спровођењу Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије	32009L0028	Потпуна усклађеност	IV кв 2014 IV кв 2016 IV кв 2018	ССП члан 109. Да
Правилник о гаранцији порекла електричне енергије произведене из ОИЕ	32009L0028	Потпуна усклађеност	II квартал 2015	ССП члан 109. Да
Уредба о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије	32009L0028	Потпуна усклађеност	II квартал 2015	ССП члан 109. Да
Уредба о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије	32009L0028	Потпуна усклађеност	II квартал 2015	ССП члан 109. Да
Уредба о начину обрачуна и начину расподеле прикупљених средстава по основу накнаде за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије	32009L0028	Потпуна усклађеност	II квартал 2015	ССП члан 109. Да
Уредба о висини посебне накнаде за подстицај	32009L0028	Потпуна усклађеност	I кв 2015 I кв 2016 I кв 2017 I кв 2018	ССП члан 109. Да
Уредба о обавезном уделу биогорива на тржишту (у сектору саобраћаја)	32009L0028	Делимична усклађеност	III квартал 2015	ССП члан 109.
Уредба о критеријумима одрживости за биогорива	32009L0028	Делимична усклађеност	II квартал 2015	ССП члан 109.

Уредба о подстицајним мерама за производњу биогорива	32009L0028	Делимична усклађеност	III квартал 2015	ССП члан 109.
Трећи акциони план за енергетску ефикасност Републике Србије за период од 2016. до 2018. године	32006L0032	Делимична усклађеност	2016. године	ССП члан 109.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У Министарству рударства и енергетике спроводе се пројекти из области **енергетске ефикасности** којима се имплементирају Закон и директиве Европске уније из ове области, и то:

- пројекат: Помоћ за унапређивање система енергетског менаџмента у свим секторима потрошње енергије у РС. Пројекат се финансира од стране *ЈСА* у износу од милион евра;
- пројекат успостављање информационог система за енергетски менаџмент у општинама који се финансира од стране УНДП у износу од милион долара. Огледа се у донацији базе података која се користи у Хрватској, уз учешће буџета Републике Србије са око 40.000 долара кроз „*Cost Sharing Agreement*”. Циљ пројекта је да се омогући праћење потрошње енергије и управљање њеном потрошњом на локалном нивоу;
- пројекат израде Другог акционог плана за енергетску ефикасност за период 2013-2015. и успостављања енергетских индикатора у секторима потрошње. Финансира се од стране ИПА 2012 са укупно 1,7 милиона евра. Главни циљеви пројекта су успостављање енергетских индикатора и утврђивање стања у потрошњи енергије. Како је Други акциони план већ усвојен пројекат ће ићи у правцу помоћи у изради делова Трећег акционог плана;
- унапређење енергетске ефикасности у зградама јавне намене - школама. Финансира се из развојне помоћи *KfW*: 15 милиона евра из развојног кредита и 1.5 милиона евра из *WBIF* донација. Циљ пројекта је унапређење услова за живот и рад ученика и наставног особља у школама кроз унапређење енергетске ефикасности ових објеката, односно уштеде енергије на нивоу од најмање 20% у односу на просечни ниво потрошње објекта, чиме се директно доприноси циљу уштеде енергије државе;
- регионални програм енергетске ефикасности у Западном Балкану финансира *EBRD* (регионални пројекат) који прати кредитна линија за унапређење енергетске ефикасности. Период реализације пројекта је 2013-2016, а главни циљ је стварање тржишта енергетских услуга и спровођење у пракси ЕСКО принципа реализације пројекта у јавном сектору. Кроз пројекат је пружена техничка помоћ за израду правилника: Модела уговора за енергетске услуге, Правилник о минималним критеријумима у погледу енергетске ефикасности у поступку јавне набавке добара, услуга и радова и Правилник о контроли рада котлова и других ложишта, укључујући систем за грејање објекта, као и система за климатизацију Ово је све у директној вези са захтевима Директиве 2006/32/ЕЗ и Директиве 2010/31/EU;
- пројекат енергетске одрживости малих заједница (општина) у јадранској регији *ALTERENERGY* 2011-2015. Финансира се из Адриатик фонда у износу од 330.000 евра. Главни циљеви су унапређење капацитета локалних заједница да планирају, реализују и управљају енергетским уштедама и пројектима и унапређење свести код грађана и у локалној привреди о бенефитима који се остварују спровођењем мера енергетске ефикасности;
- пројекат „Успостављање платформе за праћење и оцену спровођења акционог плана енергетске ефикасности“, који је финансиран од стране *GIZ ORF-E* (регионални пројекат). Циљ пројекта је да се успостави електронска платформа кроз коју би се омогућио лакши процес праћења и оцене спровођења акционог плана;
- пројекат „Помоћ у испуњавању обавеза према Енергетској заједници у примени регулативе Европске Уније о енергетској ефикасности” финансира се из Норвешке донације и локалног доприноса од 10%, а укупна вредност пројекта је 174.000 евра. Главни

циљ пројекта је да ојача капацитет Одсека за унапређење енергетске ефикасности за спровођење неопходних активности, пре свега у погледу спровођења акционих планова енергетске ефикасности и припреме подзаконске регулативе. Део средстава ће бити утрошен на стварање базе којом ће се прикупљати подаци о реализованим енергетским прегледима и базе података енергетских менаџера и овлашћених енергетских саветника;

- пројекат: “DMS” (Data Management System), GIZ (донација). Пројекат треба да за резултат базу података о пасошима за зграде и енергетским уштедама реализованим у зградарству а по основу примене нових правилника за зграде.
- ПЛАЦ пројекат: Анализа неопходних услова за имплементацију еко дизајн Директиве 2009/125/ЕЦ у српски законодавни оквир.

У Министарству рударства и енергетике спроводе се пројекти из области **обновљивих извора енергије** у циљу примене Директиве 2009/28/ЕЗ, а који ће бити финансирани из извора комерцијалних банака, међународних финансијских институција, билатералних донација и претприступних фондова ЕУ:

- Пројекат искоришћења биомасе (108,3 милиона евра, KfW),
- Пројекат смањења баријера за развој тржишта биомасе у Србији (16,8 милиона долара, Global Environmental Fund преко UNDP)
- Пројекат ревизије Катастра малих хидроелектрана (1,5 милиона евра, ИПА 2013)
- Пројекат израде техничке документације за коришћење хидротермалних извора за грејање у општини Богатић (наставак реализације пројекта ИПА 2010).

3.15.3. Нуклеарна сигурност и заштита од зрачења

Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије (у даљем тексту СРПНА) је основана у децембру 2009. године од стране Владе Републике Србије, као регулаторна организација, на основу члана 5. став 1. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 93/12, у даљем тексту: Закон), ради обезбеђивања услова за квалитетно и ефикасно спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења и мера нуклеарне сигурности при обављању радијационих делатности и нуклеарних активности. Надзор над радом Агенције у вршењу поверених послова у надлежности Агенције врши, у оквиру свог делокруга, министарство надлежно за послове заштите од јонизујућих зрачења и министарство надлежно за послове нуклеарне сигурности и управљања радиоактивним отпадом, у складу са прописима којима се уређује државна управа. Инспекцијски надзор над спровођењем мера заштите од јонизујућих зрачења врши министарство надлежно за послове заштите од јонизујућих зрачења преко инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења (Министарство пољопривреде и заштите животне средине). Инспекцијски надзор над спровођењем мера нуклеарне сигурности врши министарство надлежно за послове нуклеарне сигурности и управљања радиоактивним отпадом преко инспектора за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом (Министарство просвете, науке и технолошког развоја).

Преглед стања

СРПНА је од почетка обављања делатности донела 20 подзаконских прописа од укупно предвиђених 23 прописа. У периоду 2010-2012. године донето је 18 правилника. У априлу 2014. године Влада је, на предлог СРПНА-е, а на основу одредбе из члана 4. став 1. Закона, донела:

- 1) **Уредбу о утврђивању програма нуклеарне сигурности и безбедности**, („Службени гласник РС“, број 39/14)
- 2) **Уредбу о мерама безбедности нуклеарних објеката и нуклеарних материјала**, („Службени гласник РС“, број 39/14), а у циљу усклађивања са **Конвенцијом о физичкој заштити нуклеарних објеката и нуклеарних материјала**, *CELEX 22008A0208(01)*

Донети прописи су делимично усклађени са прописима Европске уније и наставило се са њиховом имплементацијом и током 2013. и 2014. године.

Током 2013. и 2014. године настављено је са радом на изради преосталих подзаконских аката, којима се одређују дугорочни планови и циљеви у вези са заштитом од јонизујућих зрачења, нуклеарним активностима и управљањем радиоактивним отпадом. Ова акта доноси Влада на предлог Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије и то:

- 1) Уредба о утврђивању Програма радијационе сигурности и безбедности усаглашена са Директивом Савета 96/29/Еуратом од 13. маја 1996. којом се утврђују основни сигурносни стандарди заштите здравља радника и становништва од опасности које настају услед јонизујућег зрачења (*Council Directive 96/29/Euratom of 13 May 1996 laying down basic safety standards for the protection of the health of workers and the general public against the dangers arising from ionizing radiation, CELEX No 31996L0029*), Директивом Савета 97/43/Еуроатом, од 30. јуна 1997, о заштити здравља појединаца од опасности од јонизујућих зрачења у односу на медицинска излагања и стављању ван снаге Директиве 84/466/Еуроатом (*Council Directive 97/43/Euratom, of 30 June 1997 on health protection of individuals against the dangers of ionizing radiation in relation to medical exposure and repealing Directive 84/466/Euroatom, CELEX No 31997L0043*) и Директивом Савета од 22. децембра 2003 године, 2003/122/Еуратом, о контроли високоактивних затворених извора и напуштених извора (*Council Directive 2003/122/Euratom of 22 December 2003 on the control of high-activity sealed radioactive sources and orphan sources CELEX No. 32003L0122*) - IV квартал 2013.
- 2) Уредба о утврђивању Плана за деловање у случају акцидента, усаглашена са Директивом Савета 89/618/Еуроатом од 27 новембра 1989 о информацијама које се достављају становништву о мерама заштите и корацима који ће бити предузимани у случају радиолошког акцидента (*Council Directive 89/618/Euratom of 27 November 1989 on informing the general public about health protection measures to be applied and steps to be taken in the event of a radiological emergency CELEX No. 31989L0618*) - IV квартал 2013.
- 3) Уредба о утврђивању Програма управљања радиоактивним отпадом у оквиру којег је предвиђена израда Стратегије управљања радиоактивним отпадом, која је дефинисана Директивом Савета 2011/70/Еуратом од 19. јула 2011 о успостављању оквира Заједнице за одговорно и безбедно управљање исслуженим горивом и радиоактивним отпадом (*Council Directive 2011/70/Euratom of 19 July 2011 establishing a Community framework for the responsible and safe management of spent fuel and radioactive waste CELEX No. 32011L0070*).

Преглед планираних мера за период 2014 - 2018. године у циљу усклађивања законодавства

СРПНА планира да током 2014. године изради предлоге следећих прописа који је требало да буду усвојени до краја 2013. године:

- Уредбу о утврђивању Програма радијационе сигурности и безбедности усаглашена са Директивом Савета 96/29/Еуратом од 13. маја 1996. којом се утврђују основни сигурносни стандарди заштите здравља радника и становништва од опасности које настају услед јонизујућег зрачења (*Council Directive 96/29/Euratom of 13 May 1996 laying down basic safety standards for the protection of the health of workers and the general public against the dangers arising from ionizing radiation, CELEX No 31996L0029*), Директивом Савета 97/43/Еуроатом, од 30. јуна 1997, о заштити здравља појединаца од опасности од јонизујућих зрачења у односу на медицинска излагања и стављању ван снаге Директиве 84/466/Еуроатом (*Council Directive 97/43/Euratom, of 30 June 1997 on health protection of individuals against the dangers of ionizing radiation in relation to medical exposure and repealing Directive 84/466/ Euroatom CELEX No 31997L0043*) и Директивом Савета од 22. децембра 2003 године, 2003/122/Еуратом, о контроли високоактивних затворених извора и напуштених извора (*Council Directive 2003/122/Euratom of 22 December 2003 on the control of high-activity sealed radioactive sources and orphan sources CELEX No. 32003L0122*)
- Уредба о утврђивању Плана за деловање у случају акцидента, усаглашена са Директива Савета 89/618/Еуроатом од 27 новембра 1989 о информацијама које се достављају становништву о мерама заштите и корацима који ће бити предузимани у случају радиолошког акцидента (*Council Directive 89/618/Euratom of 27 November 1989 on*

informing the general public about health protection measures to be applied and steps to be taken in the event of a radiological emergency CELEX No. 31989L0618)

Мере за спровођење приоритета у 2014. години које се тичу стручног усавршавања

У 2014. години је планиран већи број обука, стипендија и експертских мисија у циљу јачања стручних капацитета регулаторног тела у складу са постојећим капацитетима (исти запослени су ангажовани на доношењу и имплементацији прописа).

Даље усклађивање домаћих прописа и транспонување свих ЕУ прописа (сви прописи из поглавља 15.3 - Нуклеарна енергија, су приликом поделе институционалне надлежности над ЕУ прописима припали Агенцији) у овој области није могуће без измена или доношења новог Закона и евентуалне измене још неких закона који нису у надлежности Агенције.

Регулаторни оквир у овој области чине три институције:

- 1) Регулаторно тело - Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, у чијој је надлежности доношење подзаконских аката и припрема предлога Програма које усваја Влада
- 2) Министарство надлежно за послове заштите од јонизујућих зрачења (надзор над радом Агенције и инспекција у области заштите од јонизујућих зрачења) - Министарство рударства и енергетике у чијој надлежности је покретање измена закона или доношење новог закона
- 3) Министарство надлежно за послове нуклеарне сигурности и управљања радиоактивним отпадом - Министарство просвете, науке и технолошког развоја (надзор над радом Агенције и инспекција у области за нуклеарне сигурности и управљања радиоактивним отпадом)

С обзиром на то Агенција није у могућности да даље планира законодавне активности у смислу даљег усклађивања са ЕУ *acquis*, Агенција тренутно не може да преглед планираних мера у област за период 2014-2018 у погледу усклађивања законодавства.

Планирана је израда Програма управљања радиоактивним отпадом (подзаконског акта у складу са постојећим Законом) у оквиру којег је предвиђена израда Стратегије управљања радиоактивним отпадом, која је дефинисана Директивом Савета 2011/70/Еуратом од 19. јула 2011 о успостављању оквира Заједнице за одговорно и безбедно управљање исслуженим горивом и радиоактивним отпадом (*Council Directive 2011/70/Euratom of 19 July 2011 establishing a Community framework for the responsible and safe management of spent fuel and radioactive waste CELEX No. 32011L0070*).

Административни капацитети

СРПНА има 23 запослена од којих се 6-8 запослених са по 15% радног времена бави транспозицијом прописа, а десеторо ради на спровођењу прописа. Сва систематизована радна места нису попуњавана услед ограничених могућности запошљавања.

Тренутно Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије нема довољно стручно-административних капацитета за послове усклађивања/имплементације са ЕУ *acquis*, као и за ефикасно спровођење свих законом предвиђених надлежности нити има довољан капацитет за апсорбовање унапред одобрене међународне помоћи за јачање капацитета регулаторног тела.

Потребно је даље јачање и развијање регулаторног тела тј. Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије као **и целокупног регулаторног оквира** у овој области (инспекција у области заштите од зрачења и нуклеарне сигурности) у складу са захтевима *Директиве Савета Европске уније, број 2009/71/Euratom од 25. јуна 2009. године о успостављању оквира Заједнице за нуклеарну сигурност нуклеарних објеката, CELEX број 32009L0071, Директиве Савета Европске уније број 2011/70/Еуратом од 19. јула 2011 о успостављању оквира Заједнице за одговорно и безбедно управљање исслуженим горивом и радиоактивном отпадом, CELEX број 32011L0070 и Директиве Савета Европске уније, број 2013/59/Еуратом од 5. децембра 2013. којом се утврђују основни сигурносни стандарди заштите од опасности које настају услед излагања јонизујућим зрачењима, CELEX број 32013L0059* које прописују обавезу државе да оснује **компетентно регулаторно тело** као и права и обавезе које такво тело треба да поседује као што су:

- обезбеђивање сталног обучавања и усавршавања њених кадрова
- обезбеђивање да надлежно регулаторно тело буде функционално одвојено од било ког другог органа или организације, које се бави промовисањем или коришћењем нуклеарне енергије или радиоактивног материјала укључујући и производњу електричне енергије и примене радиоизотопа, управљањем испуњеним горивом или радиоактивним отпадом, као и обављањем радијационих делатности које могу довести до повећања нивоа излагања или вероватноће потенцијалног излагања јонизујућим зрачењима. На тај начин се обезбеђује делотворна независност од неоправданог утицаја на одлучивање регулаторног тела у регулаторним питањима.
- обезбеђивање да надлежно регулаторно тело располаже правним овлашћењима и људским и финансијским ресурсима, потребним за испуњавање његових обавеза у вези са националним оквиром прописаним овим директивама са приоритетним нагласком на сигурност. Ово укључује овлашћења и ресурсе да се од носиоца лиценце захтева да испуњава националне захтеве за нуклеарну сигурност и услове из одговарајуће лиценце, да се захтева доказ о испуњавању ових услова, да се проверава испуњеност ових услова уз помоћ регулаторног надзора и инспекције и да се примењују казнене одредбе, укључујући и прекид рада нуклеарног објекта.

Такође у свим досадашњим извештајима ЕК о напретку РС у закључку стоји да је потребно ојачати улогу и независност регулатора у области нуклеарне енергије. У извештају о напретку Србије за 2013. годину стоји: “Стварна финансијска независност, финансирање и адекватан број запослених (тренутно је попуњено 20 од планираних 35 радних места) неопходни су како би се обезбедило редовно функционисање Агенције.

Мере за спровођење обавеза из ССП за период 2014-2018. година

Назив планираног прописа	ЕУ пропис који се транспонује	Очекивани степен усклађености (делимична-потпуна усклађеност)- навести за сваки ЕУ пропис	Рок* за усвајање прописа	Веза са ССП, Уговор о оснивању Енергетске заједнице Да / Не
Измена Правилника о контроли радиоактивности роба при увозу, извозу и транзит			IV квартал 2014	члан 3. ССП-а Наслов VIII, Политике сарадње, Нуклеарна сигурност, члан 110. став 1. тачка а).
Уредба о утврђивању Програма радијационе сигурности и безбедности	Директива Савета од 5. децембра 2013/59/Еуратом 2013 којом се утврђују основни сигурносни стандарди за заштиту од опасности које проистичу из излагања јонизујућем зрачењу, и којом се укидају Директиве 89/618/Еуратом, 90/641/Еуратом, 96/29/Еуратом, 97 / 43/Еуратом и	делимична	IV квартал 2014	Наслов VIII, Политике сарадње, Нуклеарна сигурност, члан 110. став 1. тачка а).

	2003/122/Еуратом			
Уредба о утврђивању Плана за деловање у случају акцидента	Директива Савета од 5. децембра 2013/59/Еуроатом2013 којом се утврђују основни сигурносни стандарди за заштиту од опасности које проистичу из излагања јонизујућем зрачењу, и којом се укидају Директиве 89/618/Еуратом, 90/641/Еуратом, 96/29/Еуратом, 97 / 43/Еуратом и 2003/122/Еуратом Одлука Савета од 14. Децембра 1987. године о аранжманима Заједнице за рану размену информација у случају радиолошког акцидента (87/600 Евроатом), Савет Европских заједница	делимична	IV квартал 2014	Наслов I, Општа начела, члан 3 и Наслов VIII, Политике сарадње, члан 110. Нуклеарна сигурност, тачка а)
* У табели су приказане само планиране законодавне активности у 2014. години у смислу доношења подзаконских аката у складу са Законом о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 93/12). Сви прописи из поглавља 15.3 - Нуклеарна енергија, су приликом поделе институционалне надлежности над ЕУ прописима припали Агенцији. Законодавне активности у циљу даљег усклађивања домаћих прописа и транспоновања свих ЕУ прописа у овој области није могуће обавити без измена или доношења новог Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности и евентуалне измене још неких закона који нису у надлежности Агенције. У том смислу, план законодавних активности у периоду 2015-2018. године још није могуће јасно прецизирати.				

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Развојна помоћ у области нуклеарне сигурности и заштите од зрачења остварује се кроз хоризонтални ИПА програм, а до сада су испрограмирани пројекти у оквиру ИПА 2008, 2009, 2010 и 2011.

Током 2014. године наставља се са реализацијом националног пројекта *Safely Managing Waste, Sealed Sources, Decommissioning and Site Remediation Activities at the Vinca Institute* који спроводе Јавно предузеће „Нуклеарни објекти Србије“, Институт за нуклеарне науке „Винча“ и Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије. Пројекат се реализује путем Међународне Агенције за атомску енергију (МААЕ), а финансиран је из вишекорисничких ИПА2008 фондова Европске комисије и спроводи се у оквиру уговора IAE-A-SA 2010/235-591. Пројекат обухвата укупно пет ИПА2008 пројектних нацрта (енг. *Conditioning and secure storage of disused sealed radioactive sources in Serbia, Decommissioning of Degraded Waste Storage Hangar No 1, Radioactivity survey of the Vinca site, Characterisation and conditioning of LLW radioactive waste, Strengthening radiation safety capabilities and infrastructure*).

У оквиру ИПА2008 развојне помоћи спроводи се (такође посредством МААЕ) и регионални пројекат под називом *Enhancement of the technical capacity of nuclear regulatory bodies in Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, the Former Yugoslav Republic of Macedonia, Montene-*

gro, Serbia as well as Kosovo. У Републици Србији за спровођење овог пројекта задужена је Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије.

У наредне три године у МААЕ реализоваће се и пројекат под називом *Managing Waste and Disused Sources, and Decommissioning Activities at the Vinca Site*, који спроводе Јавно предузеће „Нуклеарни објекти Србије“ и Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, а који је финансиран је из вишекорисничких ИПА2009 и ИПА2010 фондова Европске комисије и реализује се у оквиру уговора ИАЕА-СА 2013/316-192 (PART III) и 2013/316-216 (PART IV). Пројекат обухвата укупно два ИПА2009 и три ИПА2010 пројектна нацрта (енг. *Implementation of recommendations from the radioactivity survey, Decommissioning of underground liquid transuranic waste tanks and associated piping; Registry of nuclear materials, radioactive sources, waste and exposures, Part 2 of project for conditioning and secure storage of disused sealed radioactive sources and any other radioactive waste and nuclear materials located in Serbia, Stabilization of Spent Nuclear Fuel Storage Pool at the Vinča Site in Serbia*).

У оквиру пројектног нацрта бр. 3 из ИПА2010 фондова „Формирање националног регистра нуклеарних материјала, извора јонизујућих зрачења, радиоактивног отпада и излагања” имплементирају се Директива Савета Европске уније, број 2009/71/Euratom од 25. јуна 2009. године о успостављању оквира Заједнице за нуклеарну сигурност нуклеарних објеката и Директива Савета 2011/70/Euratom од 19. јула 2011 о успостављању оквира Заједнице за одговорно и безбедно управљање ислуженим горивом и радиоактивним отпадом, којом се прописује обавеза формирања и јачања компетентног регулаторног тела у области нуклеарне сигурности и заштите од јонизујућих зрачења, које мора бити функционално независно у доношењу одлука, са довољним људским капацитетима и финансијским ресурсима за обављање свих регулаторних надлежности.

У оквиру ИПА2011 развојне помоћи испрограмиран је нацрт регионалног пројекта под називом *Further enhancement of the technical capacity of nuclear regulatory bodies in western Balkans (Albania, Bosnia and Herzegovina, the Former Yugoslav Republic of Macedonia, Kosovo⁴¹, Montenegro and Serbia)*.

Програмирање будуће ИПА помоћи у области нуклеарне сигурности и заштите од зрачења зависиће од прегледа мера за период 2014-2018. године.

3.16. Опорезивање

Преглед стања

- 1) Закон о акцизама;
- 2) Закон о дувану;
- 3) Закон о фискалним касама;
- 4) Закон о порезу на доходак грађана;
- 5) Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање;
- 6) Закон о порезима на имовину;
- 7) Закон о порезима на употребу, држање и ношење добара;
- 8) Закон о условном отпису камата и мировању пореског дуга;
- 9) Закон о пореском поступку и пореској администрацији;
- 10) Закон о порезу на додату вредност;
- 11) Закон о порезу на премије неживотног осигурања;
- 12) Закон о порезу на добит правних лица;
- 13) Закон о републичким административним таксама;
- 14) Закон о умањењу нето прихода лица у јавном сектору.

1. Закон о акцизама („Службени гласник РС”, бр. 22/01, 73/01, 80/02, 80/02-др. закон, 43/03, 72/03, 43/04, 55/04, 135/04, 46/05, 101/05-др. закон, 61/07, 5/09, 31/09, 101/10, 43/11, 101/11, 93/12, 119/12 и 47/13)

⁴¹ У складу са Резолуцијом Савета безбедности UN 1244/1999

- Директива Савета 2011/64/ЕЕЗ од 21. јуна 2011. године о структури и стопама акцизе на дуванске прерађевине (32011L0064) – делимично усклађен. Структура опорезивања акцизом дуванских прерађевина у потпуности је усаглашена са наведеном Директивом, с тим да је разлог за делимичну усклађеност садржан у томе што је минимални износ акцизе на дуванске прерађевине предмет даљег усаглашавања са стандардима ЕУ.
- Директива 2003/96/ЕЗ од 27. октобра 2003. године о реструктурирању основа Заједнице за опорезивање енергената и електричне енергије (32003L0096) – делимично усклађен. Опорезивање енергената и електричне енергије не одступа од комуналних захтева у погледу висине минималне акцизе на нафтне деривате који су предмет опорезивања Законом о акцизама. Међутим, Законом о акцизама није предвиђено акцизно оптерећење осталих енергената (кокс, мазут, земни гас и др.) и електричне енергије.
- Директива о фискалном обележавању гасних уља и керозина 95/60/ЕЗ од 27. новембра 1995. године (31995L0060) – неусклађен.
- Структурна директива о алкохолним пићима 92/83/ЕЕЗ од 19. октобра 1992. год (31992L0083) – неусклађен.
- Директива о приближавању стопа акциза на алкохолна пића 92/84/ЕЕЗ од 19. октобра 1992. године (31992L0084) – неусклађен.
- Уредба Комисије (ЕЗ) 3199/93 од 22. новембра 1993. године о међусобном признавању процедура за потпуну денатуризацију алкохола ради ослобађања од акцизе (31993R3199) – неусклађен
- Директива Савета 2008/118/ЕЗ од 16. децембра 2008. године о општем систему акциза и о укидању Директиве 92/12/ЕЕЗ (32008L0118) – делимично усклађен. Кретање и контрола акцизних производа, систем акцизних складишта, категорија обвезника акцизе су институти који већ егзистирају у Закону о акцизама, с тим да су исти делимично усаглашени са поменутом директивом, при чему ће потпуна хармонизација бити предмет даљег усаглашавања са стандардима ЕУ.

Народна скупштина у 2013. години усвојила је Закон о изменама и допунама Закона о акцизама, који је објављен у „Службеном гласнику РС”, број 47/13 од 29. маја 2013 године.

Овим законом, у циљу смањења појаве сиве економије у промету акцизних производа, посебно деривата нафте, проширен је предмет опорезивања акцизом и на биогорива и биотечности, чиме се стварају услови за обезбеђивање стабилнијег прилива средстава од акциза у републичком буџету.

Прописивање акцизе на биогориво и биотечности у сагласности је са прописима ЕУ - Директива 2003/96/ЕЗ од 27. октобра 2003. године о реструктурирању основа Заједнице за опорезивање енергената и електричне енергије (32003L0096), имајући у виду да је поменути прописом дата могућност прописивања снижених стопа акцизе у зависности од намене коришћења истих. Имајући у виду да европско законодавство подстиче примену различитих ослобођења или снижених стопа опорезивања за коришћење енергената, овим законом прописано је право на рефакцију плаћене акцизе на биогорива и биотечности која се користе као моторно гориво у транспортне сврхе од стране привредних субјеката који обављају делатност превоза лица и ствари, за грејање, односно као енергетско гориво у производњи електричне и топлотне енергије, а у циљу растерећења крајњих корисника овог производа. На овај начин врши се даље постепено усклађивање са прописима ЕУ који се односе на опорезивање енергената и електричне енергије.

Према томе, хармонизација акцизне политике испољава се, пре свега, у даљем усаглашавању са системом опорезивања акцизом деривата нафте у Европској унији са Директивом о реструктурирању основа Заједнице за опорезивање енергената и електричне енергије 2003/96/ЕЗ, од 27. октобра 2003. године и Директивом Савета 2011/64/ЕУ од 21. јуна 2011. године о структури и акцизним стопама које се примењују на дуванске прерађевине од 1. јануара 2011. године – кодификација.

2. Закон о дувану („Службени гласник РС”, бр. 101/05, 90/07, 95/10, 36/11, 93/12 и 108/13)

- Директива Европског Парламента и Савета 2001/37/EЗ од 5. јуна 2001. године о усклађивању закона, уредби и других прописа држава чланица о производњи, представљању и продаји дуванских производа и Директива Комисије 2012/9/EУ од 7. марта 2012. године којом се мења Анекс 1 Директиве Европског Парламента и Савета 2001/37/EЗ од 5. јуна 2001. године (32012L0009) – делимично усклађен. Опис дуванских производа, дозвољене количине састојака у цигаретама, методи мерења количине катрана, никотина и угљен монооксида у цигаретама, методи мерења исправности означавања на паковањима цигарета, означавање, здравствена упозорења, начин обележавања општег упозорења, начин обележавања општег и посебног здравственог упозорења су у највећој мери усаглашени са наведеном Директивом, с тим што ће се закон бити предмет даљег усаглашавања са стандардима ЕУ.
- Директива Савета 2011/64/EУ од 21. јуна 2011. године о структури и стопама акциза на дуванске прерађевине која укида Директиву Савета 95/59/ЕС од 27. новембра 1995. године о порезима изузев пореза на промет који утиче на потрошњу произведеног дувана, Директиву Савета 92/79/ЕЕС од 19. октобра 1992. године о усклађивању опорезивања цигарета и Директиву Савета 92/80/ЕЕС од 19. октобра 1992. године о усклађивању опорезивања дуванских производа који нису цигарете и Директива Савета 2010/12/EУ од 16. фебруара 2010. године (31995L0059) која мења Директиву Савета 95/59/ЕС, Директиву Савета 92/79/ЕЕС, Директиву Савета 92/80/ЕЕС и Директиву 2008/118/ ЕЕС– делимично усклађен. Подела дуванских производа (цигарете, цигаре и цигарилосе, дуван за пушење - фино резани дуван за увијање цигарета и остали дуван за пушење), дефиниције цигарета, цигара и цигарилоса и дувана за пушење и осталих дуванских производа, као и одређивање малопродајних цена дуванских производа, у највећој мери су усаглашени са наведеним Директивама, с тим што ће закон бити предмет даљег усаглашавања са стандардима ЕУ.
- Директива 2014/40/EУ Европског Парламента и Савета од 3. априла 2014. године о усклађивању закона, уредби и других прописа држава чланица у вези производње, презентације и продаје дувана и сродних производа и укидања Директиве 2001/37/EЦ (32014L0040) – неусклађено. Имајући у виду да већина одредаба наведене директиве има одложено примену (2016-2017), Закон ће бити предмет даљег усаглашавања са истом и стандардима ЕУ.

Народна скупштина усвојила је Закон о изменама и допунама Закона о дувану, који је објављен у „Службеном гласнику РС”, број 108/13 од 6. децембра 2013. године, а ступио је на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, односно 7. децембра 2013. године.

Основни разлози за доношење овог закона садржани су, пре свега, у потреби да се створе услови за сузбијање нелегалног промета дувана и дуванских производа и истовремено реализација планираног тренда прикупљања прихода од акциза на те производе у републички буџет. Поред тога овим законом дефинисано је за сваку категорију учесника у производњи и промету дувана, обрађеног дувана и дуванских производа са којим лицима могу да обављају промет наведених производа. Такође, наведене измене и допуне Закона о дувану омогућавају спровођење адекватне казнене политике за сва лица – учеснике у производњи, обради и промету дувана, обрађеног дувана, односно дуванских производа.

Имајући у виду наведене директиве ЕУ, произилази да је Закон о дувану у највећем делу усаглашен са прописима ЕУ, с тим да ће у наредном периоду бити предмет даљег усаглашавања, а у циљу постизања потпуне хармонизације са стандардима ЕУ. При томе напомињемо да је део Закона о дувану који се односи на дефиниције, поделе и састав дуванских производа, односно обележавања дуванских производа у надлежности министарства надлежног за послове пољопривреде, односно министарства надлежног за послове здравља.

3. Закон о фискалним касама („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 93/12) - Не постоје одговарајући прописи Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност.

4. Закон о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС”, бр. 24/01, 80/02, 135/04, 62/06, 65/06-исправка, 31/09, 44/09, 18/10, 50/11, 91/11-УС, 93/12, 114/12-УС, 47/13, 48/13-исправка, 108/13 и 57/14) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно извршити усклађивање.

5. Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 61/05, 62/06, 5/09, 52/11, 101/11, 47/13, 108/13 и 57/14) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно извршити усклађивање.

6. Закон о порезима на имовину („Службени гласник РС”, бр. 26/01, 45/02-УС, 80/02, 80/02-др. закон, 135/04, 61/07, 5/09, 101/10, 24/11, 78/11, 57/12-УС и 47/13) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно извршити усклађивање.

7. Закон о порезима на употребу, држање и ношење добара („Службени гласник РС”, бр. 26/01, 80/02, 43/04, 132/04, 112/05, 114/06, 118/07, 114/08, 31/09, 106/09, 95/10, 101/10, 24/11, 100/11, 120/12 и 113/13) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно извршити усклађивање.

8. Закон о условном отпису камата и мировању пореског дуга („Службени гласник РС”, број 119/12) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно извршити усклађивање.

9. Закон о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС”, бр. 80/02, 84/02-исправка, 23/03-исправка, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05-др. закон, 62/06-др. закон, 61/07, 20/09, 72/09-др. закон, 53/10, 101/11, 2/12-исправка, 93/12, 47/13 и 108/13)

- Директива Савета 2011/16/ЕЗ од 15. фебруара 2011. године о административној сарадњи у области опорезивања и укидању Директиве 77/799/ЕЕЗ (32011L0016) – неусклађен;
- Директива Савета 2003/48/ЕЗ од 3. јуна 2003. године о опорезивању прихода од штедних улога у форми камате (32003L0048) – неусклађен;
- Директива Савета 2008/55/ЕЗ од 26. маја 2008. године о узајамној помоћи у вези са захтевима за повраћај који се односе на одређене таксе, царине, порезе и друге дажбине (32008L0055) – неусклађен;

Закон о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије”, број 47 од 29. маја 2013. године и ступио је на снагу наредног дана од дана објављивања, односно 30. маја 2013. године.

Закон о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије”, број 108 од 6. децембра 2013. године и ступио је на снагу наредног дана од дана објављивања, односно 7. децембра 2013. године.

10. Закон о порезу на додату вредност („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 86/04-исправка, 61/05, 61/07, 93/12 и 108/13)

- Директива Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност (32006L0112⁴²) – делимично усклађен. Закон о порезу на додату вредност је у великој мери усклађен са наведеном директивом.
- Директива Савета 2009/132/ЕЗ од 19. октобра 2009. године о утврђивању области примене члана 143. (б) и (ц) Директиве 2006/112/ЕЗ у погледу ослобађања одређених коначних увоза добара од пореза на додату вредност (32009L0132) – делимично усклађен. Законом о порезу на додату вредност су прописана пореска ослобођења код увоза добара. Делимична усклађеност са наведеном директивом огледа се у томе што Законом о порезу на додату вредност нису прописана поједина пореска ослобођења предвиђена овом директивом. Поред тога, Закон о порезу на додату

⁴² Директиве CELEX ознака: 32006L0138, 32007L0075, 32008L0008, 32008L0117, 32009L0047, 32009L0069, 32009L0162, 32010L0023, 32010L0045, 32010L066, 32010L088 садржане су у преочишћеном тексту Директиве Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност, док су директиве CELEX ознака: 31991L0680 и 32006L0069 укинуте Директивом Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност, па из тог разлога нећемо посебно анализирати степен усклађености нашег прописа са наведеним директивама.

вредност се позива на одредбе царинских прописа којима се прописују поједина ослобођења од плаћања царине, што није у потпуности у складу са наведеном директивом.

- Тринаеста директива Савета 86/560/ЕЕЗ од 17. новембра 1986. године о хармонизацији правних прописа држава чланица о порезима на промет - поступци за повраћај ПДВ пореским обвезницима који нису резиденти на територији Заједнице (31986L0560) – усклађен.
- Директива Савета 2007/74/ЕЗ од 20. децембра 2007. године о ослобађању робе увезене од стране путника из трећих земаља од ПДВ (32007L0074) - делимично усклађен. Законом о порезу на додату вредност су прописана пореска ослобођења код увоза добара. Делимична усклађеност са наведеном директивом односи се на то што нису прописана количинска ограничења за увоз појединих производа од стране путника из иностранства за која се може остварити пореско ослобођење, а која су предвиђена наведеном директивом. Поред тога, Закон о порезу на додату вредност се позива на одредбе царинских прописа којима се прописују поједина ослобођења од плаћања царине, што није у потпуности у складу са предметном директивом.
- Директива Савета 2006/79/ЕЗ од 5. октобра 2006. године о пореским ослобођењима при увозу робе у малим пошиљкама некомерцијалног карактера пореклом из трећих земаља (32006L0079) – делимично усклађен. Законом о порезу на додату вредност су прописана пореска ослобођења код увоза добара. Делимична усклађеност са наведеном директивом огледа се у томе што нису прописана количинска ограничења за увоз појединих производа у малим пошиљкама некомерцијалног карактера за која се може остварити пореско ослобођење, а која су предвиђена наведеном директивом. Поред тога, Закон о порезу на додату вредност се позива на одредбе царинских прописа којима се прописују поједина ослобођења од плаћања царине, што није у потпуности у складу са овом директивом.
- Директива Савета 2008/9/ЕЗ од 12. фебруара 2008. године о детаљним правилима за повраћај ПДВ, предвиђен Директивом 2006/112/ЕЗ, пореским обвезницима који нису пословно настањени у држави чланици повраћаја него у другој држави чланици (32008L0009) – неусклађен. Наведена директива се односи на поступак повраћаја ПДВ пореским обвезницима из држава чланица ЕУ, за промете извршене између пореских обвезника у оквиру ЕУ.

Народна скупштина Републике Србије је у 2013. години усвојила Закон о изменама Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС”, број 108/13) који се примењује од 1. јануара 2014. године. Разлог за доношење овог закона, између осталог, је и наставак процеса усаглашавања са стандардима Европске уније у области опорезивања потрошње ПДВ. С тим у вези, усвојена су решења која значе даље усаглашавање са прописима Европске уније, пре свега са Директивом Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност. Наиме, овај закон донео је промену у смислу да се, промет и увоз персоналних рачунара и компоненти од којих се састоје персонални рачунари опорезује по општој пореској стопи од 20%, а који се до ових измена опорезивао по посебној пореској стопи ПДВ. Ово решење представља директно усаглашавање са стандардима Европске уније у овој области.

11. Закон о порезу на премије неживотних осигурања („Службени гласник РС”, број 135/04) - Не постоји одговарајући прописи Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност.

12. Закон о порезу на добит правних лица („Службени гласник РС”, бр. 25/01, 43/03, 80/02, 80/02-др. закон, 84/04, 18/10, 101/11, 119/12, 47/13 и 108/13)

- Директива Савета 2003/49/ЕЗ од 3. јуна 2003. године о заједничком систему опорезивања камата и ауторских хонорара између повезаних друштава различитих држава - чланица ЕУ (32003L0049) – делимично усклађен. Законом о порезу на добит правних лица прописано је право обвезника на порески кредит по основу пореза који је платила његова нерезидентна филијала у другој држави на камате и ауторске накнаде. Напомињемо да је Законом о порезу на добит правних лица право на порески

кредит за порез по одбитку плаћен у другој држави по основу камата и ауторских накнада, проширено на све резидентне обвезнике без обзира на повезаност између резидентног обвезника и исплатиоца прихода у другој држави.

- Директива Савета 90/435/ЕЕЗ од 23. јула 1990. године о заједничком систему опорезивања матичних и зависних привредних друштава различитих држава - чланица ЕУ (31990L0435). Замењена Директивом 2011/96/ЕУ од 30. новембра 2011. године (32011L0096) – делимично усклађен. Законом о порезу на добит правних лица прописано је право на порески кредит резидентног матичног друштва по основу пореза по одбитку који је плаћен на дивиденде остварене од нерезидентне филијале и пореза који је нерезидентна филијала платила на добит из које је дивиденда исплаћена матичном резидентном правном лицу.
- Директива Савета 90/434/ЕЕЗ од 23. јула 1990. године о заједничком систему опорезивања у случају спајања, деобе, преноса имовине и замене удела привредних друштава различитих држава – чланица ЕУ (31990L0434). Замењена Директивом 2009/133/ЕЗ од 19. октобра 2009. године (32009L04133) – делимично усклађен. Закон о порезу на добит правних лица садржи одредбе о одлагању настанка пореске обавезе по основу капиталних добитака у случају статусне промене.
- Директива Савета 2005/19/ЕЗ од 17. фебруара 2005. године која мења и допуњује Директиву 90/434/ЕЕЗ из 1990. године о заједничком систему опорезивања у случају спајања, деобе, преноса имовине и замене удела привредних друштава различитих држава – чланица ЕУ (32005L0019). Замењена Директивом 2009/133/ЕЗ од 19. октобра 2009. године (32009L04133) – делимично усклађен. Закон о порезу на добит правних лица садржи одредбе по основу којих пореска обавеза по основу капиталних добитака (у случају статусних промена) настаје у тренутку кад правно лице које је имовину стекло статусном променом изврши продају те имовине.
- Кодекс понашања за ефикасно спровођење Конвенције о елиминацији двоструко опорезивање у вези са прилагођавањем добити повезаних предузећа (42006X0728(02)) – неусклађен.

Закон о порезу на добит правних лица концепцијски одговара и у највећој је мери усклађен са одговарајућим упутствима ЕУ и општим правилима регулација на подручју непосредних пореза.

Током 2013. године Народна скупштина РС усвојила је Закон о изменама и допунама Закона о порезу на добит правних лица („Службени гласник РС”, број 47/13 од 29. маја 2013. године) и Закон о изменама и допунама Закона о порезу на добит правних лица („Службени гласник РС”, број 108/13 од 6. децембра 2013. године).

13. Закон о републичким административним таксама („Службени гласник РС”, бр. 43/03, 51/03-исправка, 53/04, 42/05, 61/05, 101/05-др. закон, 42/06, 47/07, 54/08, 5/09, 54/09, 35/10, 50/11, 70/11, 55/12, 93/12, 47/12 и 65/13-др.закон) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно вршити усаглашавање.

14. Закон о умањењу нето прихода лица у јавном сектору („Службени гласник РС”, број 108/13) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно вршити усаглашавање.

Мере планиране за период 2014-2018. године

У склопу реформи јавних финансија, биће припремљен нови стратешки документ реформи пореских закона и Пореске управе. С тим у вези, Министарство финансија припрема предметни документ чији ће саставни део бити и акциони план којим ће се одредити рокови за усаглашавање конкретних пореских закона узимајући у обзир обавезе Републике Србије као државе кандидата за чланство у Европској унији.

У складу са горе поменутих акционим планом, следећи прописи ће бити предмет даљег усклађивања:

- Закон о акцизама ће се ускладити са прописима ЕУ који су релевантни за нормативну уређеност Закона о акцизама, и то са: Директивом Савета 2011/64/ЕЕЗ, од 21. јуна 2011. године, о структури и стопама акцизе на дуванске прерађевине; Директивом

2003/96/EЗ, од 27. октобра 2003. године, о реструктурирању основа Заједнице за опорезивање енергената и електричне енергије; Директивом о фискалном обележавању гасних уља и керозина 95/60/EЗ, од 27. новембра 1995. године; Структурном директивом о алкохолним пићима 92/83/EEЗ, од 19. октобра 1992 године; Директивом о приближавању стопа акциза на алкохолна пића 92/84/EEЗ, од 19. октобра 1992. године; Уредбом Комисије (ЕЗ) број 3199/93, од 22. новембра 1993. године о међусобном признавању процедура за потпуну денатуризацију алкохола ради ослобађања од акцизе, као и Директивом Савета 2008/118/EЗ, од 16. децембра 2008. године, о општем систему акциза и о укидању Директиве 92/12/EEЗ.

- Закон о дувану ће се ускладити са прописима ЕУ, и то Директивом Европског Парламента и Савета 2001/37/EЗ од 05.06.2001. године о усклађивању закона, уредби и других прописа држава чланица о производњи, представљању и продаји дуванских производа, Директивом Комисије 2012/9/EУ од 07.03.2012. године којом се мења Анекс 1 Директиве Европског Парламента и Савета 2001/37/EЗ од 05.06.2001. године (32012L0009), Директивом Савета 2011/64/EУ од 21.06.2011. године о структури и стопама акциза на дуванске прерађевине, Директивом Савета 2010/12/EУ од 16.02.2010. године и Директивом 2014/40/EУ Европског Парламента и Савета од 3. априла 2014. године о усклађивању закона, уредби и других прописа држава чланица у вези производње, презентације и продаје дувана и сродних производа и укидању Директиве 2001/37/EЦ.
- Закона о пореском поступку и пореској администрацији у циљу наставка активности на спровођењу фискалне реформе, као и потпуном усклађивању овог закона са обавезујућим прописима Европске уније.
- Закона о порезу на добит правних лица са прописима ЕУ који су релевантни за нормативну уређеност Закона о порезу на добит правних лица, и то са: Директивом Савета 2003/49/EЗ, од 3. јуна 2003. године, Директивом Савета 2009/133/EЗ, од 19. октобра 2009. године, Директивом Савета 2011/96/EУ, од 30. новембра 2011. године.
- Закон о порезу на додату вредност ће се ускладити са прописима ЕУ који су релевантни за нормативну уређеност Закона о порезу на додату вредност, а пре свега са Директивом Савета 2006/112/EЗ о заједничком систему пореза на додату вредност, као и са Директивом Савета 2009/132/EЗ о утврђивању области примене члана 143. тач. (б) и (ц) Директиве 2006/112/EЗ у погледу ослобађања одређених коначних увоза добара од пореза на додату вредност.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Не доводи се у питање примена одредаба члана 37. ССП-а и члана 100. ССП-а, посебно у делу који се односи на забрану фискалне дискриминације, и то са становишта:

- Закона о акцизама, с обзиром на то да се свим обвезницима акцизе и произвођачима и увозницима акцизних производа укључујући и произвођаче и увознике алкохолних пића прописују исте обавезе, чиме се ни посредно ни непосредно не дискриминишу увозници наведених производа у односу на домаће произвођаче истих;
- Закона о дувану, с обзиром на то да се свим учесницима у производњи и промету дувана и дуванских производа прописују исте обавезе, чиме се ни посредно ни непосредно не дискриминишу увозници наведених производа у односу на домаће произвођаче истих;
- Закона о пореском поступку и пореској администрацији, с обзиром на то да се ради о закону којим се уређује порески поступак, а не питања опорезивања производа и услуга између Републике Србије и Европских заједница и њихових држава чланица;
- Закона о порезу на додату вредност, с обзиром на то да се ради о закону којим се уређује опорезивање потрошње у Републици Србији, а не питања опорезивања производа и услуга између Републике Србије и Европских заједница и њихових држава чланица;
- Закона о порезима на имовину, Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара, Закона о порезу на доходак грађана, Закона о доприносима за оба-

везно социјално осигурање, Закона о порезу на добит правних лица и других закона из надлежности овог сектора, с обзиром на то да не уређује питања опорезивања производа и услуга између Републике Србије и Европских заједница и њихових држава чланица.

Приоритети и мере за њихову реализацију Пореске управе за 2014. годину

- 1) Спровођење Програма модернизације и јачање и унапређење капацитета Пореске управе кроз пројекат ИПА 2011;
- 2) Наставак активности на модернизацији рачунарске опреме у филијалама и експозитурама као и модернизацији серверске, комуникационе и сториц инфраструктуре са пратећим лиценцама неопходним за реализацију пројеката и интеграцију система и климатизација и непрекидног напајања у Дата центру;
- 3) Развој нових функција Интегрисаног информационог система, кроз набавку софтвера за подршку пословних функција и набавку система за контролу игара на срећу - надзор над интернет клађењем, слот машине итд.;
- 4) Измена законског оквира у циљу обавезног подношења пореских пријава електронским путем и развој електронских услуга које Пореска управа пружа пореским обвезницима;
- 5) Спровођење Плана обуке за 2014. годину као и специјалних обука запослених у Пореској полицији: обука за правилну примену одредби ЗКП које се односе на тужилачку истрагу; за утврђивање чињеница од значаја за квалификацију пореских кривичних дела; сачињавање упутстава и инструкција у вези предузимања одређених радњи у предистражном поступку; организовање полицијске едукације запослених у области методике и тактике откривања пореских кривичних дела, техника вођења разговора са странком и сл.; обука за коришћење софтвера Пореске полиције.
- 6) Унапређење функције контроле (увођење најбоље праксе, праћење квалитета текућих контрола, увођење нових метода контроле, фискализација) као и интензивирање активности на сузбијању сиве економије кроз увођење у праксу и ефикасно коришћење алата који омогућавају електронску пореску контролу;
- 7) Повећање броја контрола обвезника који обављају нерегистровану, односно непријављену делатност изменама постојеће методологије и сачињавањем инструкција за поступање као што је Методолошко упутство за контролу евидентирања промета преко фискалне касе и контролу ангажованих радника, у циљу јединственог поступања контролора у поступку контроле евидентирања сваког појединачног промета добара на мало, односно сваке појединачно пружене услуге физичким лицима преко регистар касе са фискалном меморијом или фискалног штампача;
- 8) Пореске контроле ће током 2014. године највећим делом бити усмерене на обвезнике из следећих привредних грана: пољопривреда и шумарство, прерађивачка индустрија, грађевинарство, услуге смештаја и исхране, информисање и комуникације, стручне научне, иновационе и техничке делатности;
- 9) Доношење и спровођење Плана наплате јавних прихода за 2014. годину, Оперативног плана за 2014. годину (планови се доносе квартално) и Плана редовне и принудне наплате пореског дуга за 2014. годину (планови се доносе квартално);
- 10) Рад на припреми нове политике наплате дугова, кроз успостављање система извештавања са предефинисаним извештајима (историјски подаци);
- 11) Интензивирање активности Пореске полиције на сузбијању сиве економије посебно на откривању друштвено најопаснијег облика сиве економије организованог и повезаног деловања тзв. „фантом“ и „перачких“ предузећа која су најзначајнији генератор сиве економије и прања новца, која се међусобно повезују и омогућавају регуларним привредним субјектима да утаје порез у знатном износу, симулирајући „наводне промете“ са тим ризичним предузећима (интензивирање активности на брзом и ефикасном откривању и идентификовању тзв. „фантом предузећа). Биће спроведене активности на праћењу стања пореског криминалитета у погледу висине штете причињене буџету и модалитета пореских утаја, ангажовање процене ризика на утврђивању прецизнијих критеријума за селектовање пореских обвезника који представљају опасност за буџет;

- 12) Ангажовање на потпуној примени софтверског решења за процесе евидентирања и праћења рада по предметима, пројекат САПС - Систем за аутоматско праћење случајева, обезбеђивање база података које тренутно нису расположиве у циљу подизања квалитета одабира ризичних пореских обвезника, унапређење информатичке подршке оперативној аналитици, процедурама у анализи ризика, планирању и извештавању, наставак рада по пројекту информатичке подршке у пословима сузбијања пореских утаја и софтверска подршка у размени електронских података са другим државним органима. Биће спроведене активности на перманентном праћењу, прикупљању и обједињавању информације о појавним облицима сиве економије, предузимању што ефикасније методологије и тактике у откривању сумњивих токова робе и новца, интензивирању провера у привредним областима у којима је сива економија најзаступљенија и то:
- грађевинарству,
 - увоз и трговина текстилом и обућом пореклом из Кине и Турске,
 - трговини секундарним сировинама,
 - пољопривредној производњи,
 - производњи и трговини алкохолним пићима,
 - промету нафте и нафтних деривата,
 - производњи и промету дувана и дуванских производа,
 - у оквиру здравствених услуга,
 - у оквиру угоститељских услуга и многим другим економским активностима у којима је заступљен висок ниво готовинских трансакција у плаћањима,
 - прекогранични промет роба и услуга са предузећима са АП Косово и Метохија а све у циљу ефикасног откривања пореских утаја у раној фази и расветљавања сумњивих трговинских токова из легалне у сиву зону;
- 13) Успостављање сарадње од значаја за откривање пореских кривичних дела, посебно код пореза на додату вредност, размена информација и искустава са земљама Европске уније и са осталим земљама у региону, даље унапређење сарадње са међународним организацијама (ММФ, ОЕБС,...) као и са Финансијском полицијом Италије сходно закљученом уговору. Такође, усмеравање оперативних активности на уочене појавне облике који се могу ранжирати као фактори високог ризика који су управљени на избегавање плаћања јавних прихода у већем обиму;
- 14) Унапређење сарадње са Министарством унутрашњих послова, Управом царине и Управом за спречавање прања новца, кроз организоване облике размене информација и успостављања координације преко запослених који би били задужени за непосредни контакт и координацију, сачињавање протокола и споразума којима се уређује координација и сарадња са дефинисаним процедурама. Даље ће се наставити заједнички рад са Министарством унутрашњих послова на предметима који се односе на спорне приватизације, тешка кривична дела злоупотребе и корупције по захтеву Специјалног тужилаштва за организоване криминал, активности на подизању квалитета кривичних пријава, перманентан рад на усаглашавању оперативног поступања у предистражном поступку са одредбама ЗКП које се примењују од 01.10.2013. године и којим је уведена тужилачка истрага.
- 15) Припрема стратегије одрживости и развоја људских ресурса.

Приоритети и мере за њихову реализацију Пореске управе за период 2015.-2018. године

Осим већ поменутих приоритета и мера у наведеном периоду ће се спроводити и следеће активности: успостављање директне електронске везе са појединим регистрима (МУП, РГЗ, АПР, регистар меница, судови и др.); утврђивање пореског ризика пореских обвезника методом анализе ризика за све пореске облике; повећање броја контрола у вези са обрачуном и плаћањем пореза на добит правних лица и пореза на доходак грађана; промовисање добровољног поштовања прописа и строжије кажњавање за непоштовање истих; аутоматизација процеса редовне и принудне наплате пореза као и дизајн и имплементација новог пореског рачуноводства; остваривање динамичког плана буџета републике Србије у планираним износима; ефикаснија наплата наплативог пореског дуга из претходног периода и „новог“ пореског дуга, повећање наплате свих јавних прихода које наплаћује пореске управа; израда софтвера из области

наплате и пореског рачуноводства (за пореско рачуноводство, за аутоматску и системску израду аката редовне и принудне наплате, за репрограм пореског дуга, за извештаје о предузетим мерама наплате и наплати пореског дуга, за издвајање наплативог и ненаплативог пореског дуга, за покретање наплате пореског дуга одмах по његовом настанку, за фискалну анализу и фискално извештавање и др.); пројекат подршке пореским обвезницима (анализа потреба, развој нових услуга, смањење процедура и трошкова за обвезнике, едукација обвезника). проширење функционисања рада постојећег контакт центра; попис и стандардизација послова у ПУ, успостављање система управљања перформансама, планирање попуњавања радних места услед природног одласка кадра (стратегичка људских ресурса), планирање реалокације запослених услед утицаја нових процеса (е-Управа), централизација и аутоматизација процеса управљања људским ресурсима, комплетирање базе податка и дијагностика постојеће организационе структуре (орг. структура, одлив, ризици).

Административни капацитети Пореске управе

Актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија, Пореска управа, прописано је да Пореска управа има 751 радно место са 6.549 запослених.

Актуелни распоред запослених у ПУРС					
Функција	Централа	ЦВПО	Обрада или контакт центри, итд.	Регионал. јединице	Укупно
<i>1. Број локација</i>	3	1	1	173	178
<i>2. Број запослених распоређених на пословима:</i>					
- Регистрације и сервиса ПО	9	11			20
- Подношења пријава, обраде података и платних послова		4		1.034	1.038
- Наплате дугова	65	26		965	1.056
- Повраћаја ПДВ-а	4				4
- Контроле	173	58		2.346	2.577
- Истраге пореске утаје	235				235
- Жалби	106				106
- ИТ развоја и подршке	138	2			140
- Правни –прекршаји		3		109	112
- Заштита интереса ПУ	5				5
- Формулисања корпоративне политике и стратегије (укљ.реформе и стратегије поштовања прописа)	7				7
- Управљања реформама и пројектима	35				35
- Управљање ризицима		10			10
- Управљања ресурсима (људским и другим + едукација запослених)	203	12		420	635
- Обрада или контакт центри, итд.	32				32
- Интерне ревизије и интерне истраге	48			3	51

- Извршног управљања	12	4		173	189
- Других функција-намештеници	64	5		115	184
- Канцеларија директора ПУ	7				7
- Мењачки послови	106				106
3. Укупно запослених	1.249	135		5.165	6.549
* Напомена: Број запослених је дат у складу са систематизованим радним местима у актуелном Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији					

У циљу јачања капацитета пореске администрације, настављена је интензивна активност на образовању (општем стручном усавршавању) запослених.

Настављено је учешће Пореске управе у оквиру Програма Фискалис 2013. у циљу побољшавања пореског система на унутрашњем тржишту ЕУ кроз јачање сарадње између земаља чланица, њихових пореских органа и службеника, као и активног укључивања у процес сузбијања пореских превара.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

1. ИПА 2011 – Модернизација и јачање капацитета Пореске управе

Буџет: Укупна вредност пројекта је 9.470.000 евра (од тог износа национално кофинансирање је 1.870.000. €).

Извори финансирања: ЕУ и Министарство финансија.

Кратак опис циљева пројекта: *Општи циљ* пројекта је успостављање ефикасног пореског система у складу са захтевима ЕУ а *специфични циљеви*: повећање капацитета наплате пореза Пореске управе, која је клијентски оријентисана и ефикасна у управљању људским ресурсима, у складу са најбољом праксом ЕУ.

2. ММФ – Пројекат техничке подршке Швајцарске конфедерације за југоисточну Европу

Извори финансирања: SECO - Државни секретаријат за економске послове Швајцарске.

Кратак опис циљева пројекта: подршка Програму модернизације Пореске управе Републике Србије, као и унапређење капацитета Пореске управе и то у следећим областима:

- стратешко планирање,
- основне функције Пореске управе и
- функције подршке.

3. Подршка процесу реформи Пореске управе Републике Србије – GIZ, 2012

Буџет: Вредност пројекта је 2.000.000 евра.

Извори финансирања: Влада СР Немачке (BMZ) – Немачка организација за међународну сарадњу- ГИЗ.

Кратак опис циљева пројекта: Сврха пројекта је унапређење капацитета Пореске управе у следећим областима:

- Реформа организационе структуре,
- Едукација пореских обвезника – информисање и подучавање пореских обвезника у циљу унапређења пореског морала,
- Управљање пословним процесима.

Рокови: Прва фаза пројекта се завршава крајем 2014. године.

3.17. Економска и монетарна политика

3.17.1. Опште смернице

Преглед стања

Република Србија је успоставила правни и институционални оквир којим се регулишу јавне финансије и монетарни систем и политика који је у великој мери усклађен с правним тековинама ЕУ и одговара међународним стандардима.

Законом о Народној банци Србије утврђена је одговорност НБС за вођење монетарне политике усмерене, пре свега, на стабилност цена, а затим и на очување и јачање стабилности финансијског система. Законом о буџетском систему утврђена је одговорност Владе Републике Србије за вођење фискалне политике и управљање јавним финансијама са циљем да се обезбеди стабилност јавних финансија и фискална одрживост. Влада и НБС кроз координацију монетарне и фискалне политике стварају услове за макроекономску стабилност и привредни раст.

Законом о буџетском систему утврђено је да Влада сваке године 15. јуна усваја Фискалну стратегију, а 1. октобра усваја ревидирану Фискалну стратегију, којом дефинише макроекономски и фискални оквир за наредну буџетску годину и пројекције за наредне две фискалне године. У складу с тим оквиром постављају се основни циљеви и смернице економске и фискалне политике, као и смернице за управљање јавним финансијама и за ефикасну контролу трошења буџетских средстава.

Народна банка Србије је, на основу Закона о Народној банци Србије, у децембру 2013. године донела Програм монетарне политике за 2014. годину, а у складу са Меморандумом о циљању инфлације као монетарној стратегији, у октобру 2013. године је донела Меморандум о циљаним стопама инфлације до 2016. године (с дозвољеним одступањем). У режиму циљања инфлације који се спроводи, а ради ефикасне координације монетарне и фискалне политике, Влада РС се Споразумом о циљању инфлације обавезала да ће спроводити одрживу и предвидиву фискалну политику.

Влада РС и Народна банка Србије сачиниле су марта 2012. године Меморандум о стратегији динаризације финансијског система Србије, с мерама које ће предузимати ради јачања поверења у националну валуту и веће употребе динара у финансијском систему Србије.

Влада РС, Народна банка Србије, Агенција за осигурање депозита и Комисија за хартије од вредности формирали су, децембра 2013. године, Комитет за финансијску стабилност, с циљем унапређења међусобне сарадње тих институција на квалитетнијем праћењу и оцени системских ризика и предузимању мера које доприносе стабилности финансијског система у Србији.

3.17.2. Монетарна политика

Преглед стања

Закон о Народној банци Србије („Службени гласник Републике Србије”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012 и 106/2012) (у даљем тексту: Закон о НБС) – представља основни законски оквир за утврђивање и спровођење монетарне и девизне политике Народне банке Србије, за утврђивање и спровођење политике и режима курса динара, као и за издавање новчаница и кованог новца и управљање токовима готовине. Закон о девизном пословању („Службени гласник Републике Србије”, бр. 62/2006, 31/2011 и 119/2012), поред осталог, обезбеђује законски оквир за рад домаћег девизног тржишта и формирање курса динара према страним валутама, а садржи и одредбе о контроли исправности и употребе ефективних страних новца.

Преглед усклађености прописа РС из области монетарне политике с правним тековинама ЕУ с прегледом планираних мера за усклађивање за период 2014. - 2018.

1. Правни захтеви у вези са интеграцијом Народне банке Србије у Европски систем централних банака

1.1. Независност Народне банке Србије и њена одговорност за рад

Са становишта институционалне и персоналне независности централне банке кључне су следеће одредбе правних аката ЕУ:

- Члан 130. Пречишћеног текста Уговора о функционисању ЕУ (Службени гласник С 326, 26/10/2012) - Article 130 of Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union (Official Journal OJ C 326, 26/10/2012), CELEX 12012E/TXT (у даљем тексту: Уговор о функционисању ЕУ);
- Чл. 7. и 14. Протокола (бр. 4) о Статуту ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а (Службени гласник С 326, 26/10/2012) - Article 7 and Article 14 of Protocol (No 4) on the Statute of the European System of Central Banks and of the European Central Bank (Official Journal OJ C 326, 26/10/2012), CELEX 12012E/PRO/04 (у даљем тексту: Статут ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а).

Члан 130. Уговора о функционисању ЕУ и члан 7. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а представљају основ у погледу захтева који се тичу институционалне независности централне банке. Наиме, ови чланови утврђују забрану Европској централној банци (ЕЦБ), националним централним банкама и њиховим органима који доносе одлуке да, у вршењу функција и овлашћења која су им поверена Уговором о ЕУ, Уговором о функционисању ЕУ и Статутом ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, примају или траже упутства од институција, тела, служби или агенција ЕУ, влада држава чланица или било којих других органа, а с друге стране и обавезу институцијама, телима, службама и агенцијама ЕУ, као и владама држава чланица да поштују принцип институционалне независности централне банке, те да се уздрже од вршења утицаја на чланове органа који доносе одлуке у ЕЦБ-у или националним централним банкама у вршењу њихових функција.

Чланом 14. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а утврђени су минимални стандарди у вези с персоналом независношћу гувернера, као и обавеза националних централних банака да поступају у складу са смерницама и упутствима ЕЦБ-а.

Што се тиче домаћег законодавства, чланом 2. став 3. Закона о НБС прописано је да Народна банка Србије, органи Народне банке Србије и чланови ових органа у обављању својих функција не примају нити траже упутства од државних органа и организација, као ни од других лица. Ставом 4. истог члана утврђено је да државни органи и организације, као ни друга лица, не могу угрожавати самосталност и независност Народне банке Србије, нити могу вршити утицај на Народну банку Србије, органе Народне банке Србије и чланове ових органа у обављању њихових функција.

Законом о НБС утврђена је дужина мандата од 6 година за гувернера (члан 19. став 2), вицегувернера (члан 21. став 2) и директора Управе за надзор над финансијским институцијама (члан 21а. став 4), а мандат од 5 година за чланове Савета гувернера Народне банке Србије (члан 22. став 2). Разлози за разрешење функционера Народне банке Србије, као и правна заштита функционера у случају разрешења – утврђени су чланом 28. Закона о НБС.

Одговорност за рад Народне банке Србије прописана је Уставом РС и Законом о НБС. Наиме, Народна банка Србије подлеже надзору Народне скупштине и њој је одговорна за свој рад. Ова одговорност се, пре свега, огледа у обавези Народне банке Србије да Народној скупштини доставља извештаје и друга документа (из чл. 11, 71. и 79. Закона о НБС), али и у овлашћењима Народне скупштине да бира и разрешава функционере Народне банке Србије и прописаним дужностима Савета гувернера. Независност Народне банке Србије у односу према Народној скупштини обезбеђује се одредбом члана 71. став 8. Закона о НБС, којом је прописано да Народна скупштина не може Народној банци Србије давати било каква упутства на основу достављеног програма монетарне политике и поднетих извештаја из овог члана.

Мере за усклађивање/мере за спровођење приоритета

Закон о НБС је у великој мери усклађен са наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ и Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а. Ради потпуног усклађивања члан 2. Закона о НБС могао би се прецизирати тако да се изричито наведе да се забрана примања и тражења упутстава, односно забрана вршења утицаја на Народну банку Србије и њене органе односи и на институције, тела, службе и агенције ЕУ, с тим што би се изричито навело да ове одредбе не доводе у питање овлашћења ЕЦБ-а утврђена Статутом ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, нити обавезу Народне банке Србије да поступа у складу са њеним смерницама и упутствима. Осим тога, члан 71. став 8. Закона о НБС требало би прецизирати тако да се забрана Народне скупштине да Народној банци Србије даје упутства односи на све извештаје које јој Народна банка Србије доставља, а не само на извештаје из овог члана. Што се тиче персоналне независности, одредбе Закона о НБС којима се утврђује дужина мандата функционера Народне банке Србије усклађене су са одредбама Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, али постоји потреба да се измени члан 28. овог закона и то тако што би се основи за разрешење функционера утврдили на исти начин као што је то учињено у овом статуту или би се извршило упућивање на тај статут. Такође, члан 28. став 8. Закона о НБС требало би изменити тако што ће се предвидети могућност да гувернер који је разрешен функције заштиту својих права оствари директно пред Судом правде ЕУ.

Измене и допуне Закона о НБС којима би се, између осталог, извршило и усклађивање са наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ и Статута ЕСЦБ-а, биће усвојене најкасније шест месеци пре него што Народна банка Србије постане део Европског система централних банака (Република Србија постане члан Европске уније).

Надлежна институција за предлагање измена и допуна Закона о НБС је Народна банка Србије.

1.2. Циљеви и задаци НБС

Концепт функционалне независности захтева да основни циљ централне банке буде утврђен јасно и на правно недвосмислен начин и да буде у потпуности усклађен са основним циљем који се односи на стабилност цена, утврђеним Уговором о функционисању ЕУ. Поред тога, неопходно је да националне централне банке располажу свим овлашћењима и инструментима неопходним за постизање овог циља независно од других институција. И сви остали захтеви који произлазе из Уговора о функционисању ЕУ а тичу се независности централне банке одражавају општеприхваћени став да ће примарни циљ – очување стабилности цена на најбољи начин остварити потпуно независна институција.

За разматрање питања функционалне независности битне су следеће одредбе прописа ЕУ:

- Члан 127. ст. 1. и 2. Уговора о функционисању ЕУ;
- Чл. 2. и 3. и члан 14. став 4. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а.

Чланом 127. ст. 1. и 2. Уговора о функционисању ЕУ и чл. 2. и 3. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а прописано је да је основни циљ Европског система централних банака очување стабилности цена, да ЕСЦБ, не угрожавајући остваривање овог основног циља, подржава опште економске политике ЕУ доприносећи остваривању циљева ЕУ утврђених чланом 3. Уговора о ЕУ, те да ЕСЦБ делује у складу с принципом отворене тржишне економије и слободне конкуренције, дајући предност ефикасној алокацији ресурса, а у складу с начелима утврђеним у члану 119. Уговора о функционисању ЕУ. Овим одредбама утврђују се и основне функције Европског система централних банака.

У члану 14. став 4. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а се, ради стварања услова за обезбеђивање функционалне независности, прописује да националне централне банке могу обављати функције које нису утврђене у Статуту ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, осим ако Управни Савет ЕЦБ-а не утврди (двотрећинском већином) да ове функције угрожавају остваривање циљева и обављање функција ЕСЦБ-а.

Што се тиче домаћег законодавства, чланом 3. Закона о НБС утврђено је да је основни циљ Народне банке Србије постизање и одржавање стабилности цена, да ће НБС, не доводећи у питање остваривање свог основног циља, доприносити очувању и јачању стабилности финансијског система, као и да ће, не доводећи у питање остваривање наведених циљева,

подржати спровођење економске политике Владе Републике Србије, послујући у складу с начелима тржишне привреде.

Чланом 4. Закона о НБС утврђене су њене функције.

Иако Народна банка Србије обавља и извесне функције које нису предвиђене Статутом ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а (пре свега у области супервизије финансијских институција и заштите корисника финансијских услуга), обављањем ових функција не би се могло угрозити остваривање циљева и обављање функција ЕСЦБ-а, те не постоји потреба за изменом члана 4. Закона о Народној банци Србије ради усклађивања са Статутом ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а.

Мере за усклађивање/мере за спровођење приоритета

Закон о НБС је у великој мери усклађен са наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ и Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а. Ради потпуног усклађивања са чланом 127. ст. 1. и 2. Уговора о функционисању ЕУ и чл. 2. и 3. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, члан 3. Закона о НБС Србије могао би се допунити тако што ће се прописати да ће Народна банка Србије, као део Европског система централних банака, не доводећи у питање остваривање свог основног циља, подржати опште економске политике ЕУ доприносићи остваривању циљева ЕУ утврђених чланом 3. Уговора о ЕУ, те да делује у складу с принципом отворене тржишне економије и слободне конкуренције, дајући предност ефикасној алокацији ресурса, а у складу с начелима утврђеним у члану 119. Уговора о функционисању ЕУ.

Измене и допуне Закона о НБС којима би се, између осталог, извршило и усклађивање са наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ и Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, биће усвојене најкасније шест месеци пре него што Народна банка Србије постане део Европског система централних банака.

1.3. Друга институционална питања у вези са интеграцијом НБС у ЕСЦБ

1.3.1. Консултовање и прибављање мишљења ЕЦБ-а

Један од механизма који обезбеђује испуњавање обавезе из члана 131. Уговора о функционисању ЕУ и члана 14. став 1. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, односно који обезбеђује постизање и одржавање усклађености националног законодавства (укључујући и законе о националним централним банкама) са овим уговором и статутом – јесте обавеза консултовања ЕЦБ-а приликом доношења закона и других прописа из њене надлежности.

Обавеза прибављања мишљења ЕЦБ-а на предлоге закона и других прописа који спадају у надлежност ЕЦБ-а уређена је следећим одредбама правних аката ЕУ:

- Чланом 127. став 4. и чланом 282. став 5. Уговора о функционисању ЕУ;
- Чланом 4. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а;
- Одлуком Савета (ЕЦ) број 415/98 од 29. јуна 1998. о обавези националних тела да прибаве мишљења Европске централне банке на предлоге закона и других прописа (Службени гласник Европских заједница L 189, 3/7/1998) - *Council Decision (EC) No 415/98 of 29 June 1998 on the consultation of the European Central Bank by national authorities regarding draft legislative provisions (Official Journal of the European Communities L 189, 3/7/1998), CELEX 31998D0415.*

Што се тиче домаћег законодавства, чланом 72. Закона о НБС прописано је да Влада, односно надлежна министарства достављају Народној банци Србије, ради давања мишљења, нацрте закона и других прописа који су у вези с циљевима, функцијама, правима и обавезама Народне банке Србије, као и нацрт меморандума о буџету, економској и фискалној политици и нацрт закона којим се уређује буџет. Чланом 72а. истог закона прописано је да Народна банка Србије има право предлагања Народној скупштини закона из своје надлежности.

1.3.2. Прикупљање статистичких података

Члан 5. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а прописује да националне централне банке помажу ЕЦБ-у у прикупљању статистичких података потребних за остваривање циљева ЕСЦБ-а.

Кад је реч о домаћим прописима, чланом 68. Закона о НБС утврђено је овлашћење Народне банке Србије за прописивање обавезе за правна лица и предузетнике да евидентирају, прикупљају, обрађују и достављају одређене податке, као и за ближе прописивање садржаја тих података и начина њиховог достављања. Члан 70. Закона о НБС прописује да Народна банка Србије саставља билансе и извештаје на основу података добијених од правних лица и преду-

зетника, сопствених база података и аутоматизованих информационих система, у складу са законом. Извесна овлашћења у домену званичне статистике Народној банци Србије (као једном од одговорних произвођача званичне статистике) дата су и Законом о званичној статистици.

1.3.3. Међународна сарадња

Члан 6. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а прописује да националне централне банке могу учествовати у међународним монетарним институцијама, уз сагласност ЕЦБ-а.

Кад је реч о домаћим прописима, члан 11. став 1. Закона о НБС прописује да Народна банка Србије може бити чланица међународних финансијских организација и институција и може сарађивати са страним централним банкама, с регулаторним телима, као и с финансијским и кредитним институцијама, о чему обавештава Народну скупштину достављањем редовних тромесечних извештаја, а по потреби и чешће, ради извршавања свог основног циља и својих функција.

Мере за усклађивање/мере за спровођење приоритета

Ради усклађивања са обавезом прибављања мишљења ЕЦБ-а на предлоге закона и других прописа, члан 72. Закона о НБС требало би допунити тако што би се прописало да Влада, односно надлежна министарства нацрте закона и других прописа из надлежности ЕЦБ-а достављају на мишљење и ЕЦБ-у, а члан 72а. овог закона – тако што би се прописала обавеза Народне банке Србије да пре предлагања Народној скупштини закона из своје надлежности нацрте тих закона доставља на мишљење ЕЦБ-у, као и да пре доношења других прописа из своје надлежности – предлоге тих прописа доставља на мишљење ЕЦБ-у. Како би се потпуно ускладио с чланом 5. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, члан 68. Закона о НБС могао би се допунити тако што би се прописало да Народна банка Србије учествује у прикупљању и обради статистичких података потребних за остваривање циљева ЕСЦБ-а. Ради потпуног усклађивања с чланом 6. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, члан 11. Закона о НБС могао би се изменити тако да се њиме предвиди да Народна банка Србије може учествовати у међународним монетарним институцијама, само уз сагласност ЕЦБ-а.

Измене и допуне Закона о НБС којима би се, између осталог, извршило и усклађивање са наведеним одредбама правних аката ЕУ, биће усвојене најкасније шест месеци пре него што Народна банка Србије постане део Европског система централних банака.

2. Забрана монетарног финансирања

Забрана монетарног финансирања уређена је следећим одредбама правних аката ЕУ:

- чланом 123. Уговора о функционисању ЕУ;
- чланом 21. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а;
- Уредбом Савета (ЕЦ) број 3603/93 од 13. децембра 1993. о утврђивању дефиниција за примену забрана које се односе на чланове 104 и 104б (1) Уговора (Службени гласник L 332, 31.12.1993) - *Council Regulation (EC) No 3603/93 of 13 December 1993 specifying definitions for the application of the prohibitions referred to in Articles 104 and 104b (1) of the Treaty (OJ L 332, 31.12.1993), CELEX 31993R3603.*

Наведеним одредбама правних аката ЕУ забрањено је да ЕЦБ и централне банке држава чланица (националне централне банке) одобравају прекорачење по рачуну или било који други облик кредитних олакшица у корист јавног сектора – институција и тела Европске уније, држава чланица, односно централних влада држава чланица, регионалних, локалних или других јавних власти, других тела јавног права, као и друштава у којима државе чланице, регионалне и локалне власти имају доминантан утицај (контролно учешће). Поред тога, прописано је да националне централне банке не могу непосредно – на примарном тржишту куповати дужничке инструменте од наведених субјеката.

Што се тиче домаћег законодавства, Закон о НБС (члан 62) је у значајној мери усклађен са наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ, Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а и Уредбом Савета.

Према наведеном члану Закона о НБС, Народна банка Србије не може одобравати кредите, позајмице, прекорачења по рачуну или друге видове кредитних олакшица Републици Србији, аутономној покрајини или јединици локалне самоуправе, јавним предузећима и другим пра-

вним лицима чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, односно у којима Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе имају контролно учешће.

Народна банка Србије не може непосредно куповати хартије од вредности које издају наведени субјекти.

Мере за усклађивање/мере за спровођење приоритета

Измене и допуне Закона о НБС којима би се, између осталог, извршило и потпуно усклађивање с наведеним одредбама правих аката ЕУ, биће усвојене најкасније шест месеци пре него што Народна банка Србије постане део Европског система централних банака. Ово се односи на проширење дефиниције јавног сектора на институције, тела и друге субјекте јавног сектора ЕУ и држава чланица ЕУ. У сарадњи с надлежним институцијама ЕУ, потребно је размотрити евентуалну допуну Закона о НБС у погледу експлицитног прописивања да Народна банка Србије не одговара за обавезе јавног сектора према трећим лицима, нити даје гаранције за извршавање ових обавеза.

3. Забрана привилегованог приступа јавног сектора финансијским институцијама

Забрана привилегованог приступа јавног сектора финансијским институцијама уређена је следећим одредбама правних аката ЕУ:

- чланом 124. Уговора о функционисању ЕУ;
- Уредбом Савета (ЕЗ) број 3604/93 од 13. децембра 1993. године о утврђивању дефиниција за примену забране привилегованог приступа из члана 104а Уговора (Службени гласник L 332, 31.12.1993) - *Council Regulation (EC) No 3604/93 of 13 December 1993 specifying definitions for the application of the prohibition of privileged access referred to in Article 104a of the Treaty (OJ L 332, 31.12.1993), CELEX 31993R3604.*

Члан 124. Уговора о функционисању ЕУ забрањује привилеговани приступ јавног сектора – институција и тела Европске уније, држава чланица, односно централних влада држава чланица, регионалних, локалних или других јавних власти, других тела јавног права, као и друштва у којима државе чланице, регионалне и локалне власти имају доминантан утицај финансијским институцијама, осим приступа који је заснован на разлозима пруденцијалне природе. Чланом 1. Уредбе Савета (ЕЗ) 3604/93 дефинисано је да се привилегованим приступом финансијским институцијама сматра обавезивање тих институција законом, другим прописом или обавезујућим правним актом да стичу или држе потраживања од лица која се сматрају јавним сектором, као давање финансијским институцијама пореских или финансијских погодности које нису у складу са принципима тржишне економије и које за циљ имају пружање подстицаја стицању или држању потраживања од лица која се сматрају јавним сектором. У складу са чланом 4. ове уредбе, финансијским институцијама сматрају се кредитне институције, друштва за осигурање, инвестициони фондови, инвестициона друштва и остала лица чије су активности сличне активностима ових институција и друштва.

Закон о банкама („Службени гласник РС“, бр. 107/2005 и 91/2010) и прописи донети на основу овог закона не садрже одредбе које обавезују банке да улазе у изложености према лицима у јавном сектору, нити банкама дају пореске или финансијске погодности које би биле противне пруденцијалним разлозима и принципима тржишне економије.

Закон о осигурању депозита („Службени гласник РС“, бр. 61/2005, 116/2008 и 91/2010), који регулише коришћење средстава Фонда осигурања депозита, ни прописи којима се уређује заштита инвеститора, не садрже одредбе које обавезују Агенцију за осигурање депозита да омогући привилегован приступ лицима из јавног сектора средствима Фонда за осигурање депозита, односно Фонда за заштиту инвеститора. Напомиње се да је до краја 2014. године на снази Закон о преузимању имовине и обавеза одређених банака ради очувања стабилности финансијског система Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 102/2012), чија примена искључује примену редовног законског оквира.

Чл. 114. и 118. Закона о осигурању („Службени гласник РС“, бр. 55/2004, 70/2004 – испр, 61/2005, 61/2005 - др. закон, 85/2005 - др. закон, 101/2007, 63/2009 – одлука УС, 107/2009, 99/2011, 119/2012 и 116/2013) прописано је да се средстава техничких резерви и гарантне резерве, између осталог, могу депоновати и улагати и у хартије од вредности издате од стране

државе, централне банке, међународних финансијских организација, односно у хартије од вредности за које гарантује неки од наведених субјеката.

Чланом 31. Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС”, бр. 85/2005 и 31/2011) прописано је да се имовина добровољних пензијских фондова, између осталог, може улагати и у хартије од вредности издате од стране државе, централне банке, међународних финансијских организација, односно у хартије од вредности за које гарантује неки од наведених субјеката.

4. Монетарне операције и инструменти монетарне политике и платни систем

Монетарне операције и инструменти монетарне политике, уређени су, поред осталог, следећим одредбама правних аката ЕУ:

- Чл. 17. до 20. Статута ЕЦБ-а и ЕЦБ-а;
- Смерницама Европске централне банке о инструментима и поступцима монетарне политике Евросистема (Службени гласник С 326, 26/10/2012) - *Guideline of the ECB of 20 September 2011 on monetary policy instruments and procedures of the Eurosystem (Official Journal L 331, 14/12/2011), CELEX 32011O0014;*
- Уредбом Савета (ЕЦ) број 2531/98 од 23. новембра 1998. о обавезној резерви Европске централне банке (Службени гласник L 318, 27/11/1998) - *Council Regulation (EC) No 2531/98 of 23 November 1998 concerning the application of minimum reserves by the European Central Bank (Official Journal L 318, 27/11/1998), CELEX 31998R2531;*
- Уредбом (ЕЦ) бр. 1745/2003 Европске централне банке од 12. септембра 2003. у вези са применом минималних резерви (ЕЦБ/2003/9) (Службени гласник L 250, 02.10.2003) - *Regulation (EC) No 1745/2003 of the European Central Bank of 12 September 2003 on the application of minimum reserves (ECB/2003/9) (OJ L 250, 02.10.2003), CELEX 32003R1745.*

Наведеним прописима ЕУ утврђене су јединствене процедуре и услови за спровођење монетарних операција централних банака које су укључене у Евросистем, односно централних банака чије су државе увеле евро.

Домаћи прописи којима се уређују инструменти и мере монетарне политике – операције на отвореном тржишту и сталне олакшице, укључујући и референтну каматну стопу са коридором каматних стопа су, по својим основним карактеристикама и функцијама, у значајној мери усаглашени са прописима којима су уређени монетарни инструменти ЕЦБ-а. Усклађеност је постигнута у мери у којој је то могуће имајући у виду актуелна монетарна и макроекономска кретања и степен развијености домаћег финансијског тржишта.

Што се тиче обавезне резерве, одступање од прописа ЕУ је значајније (нпр. субјекти обавезне резерве, изузеци, структура обавезне резерве и др), што је опредељено функцијом овог инструмента, тј. чињеницом да овај инструмент има битну улогу монетарног регулисања у условима структурног вишка ликвидности домаћег банкарског сектора.

У 2013. години је унапређен нормативни оквир за монетарне операције тако што је хармонизирана и проширена листа колатерала у тим операцијама и, ради заштите од ризика, донета је јединствена одлука о утврђивању процента умањења/увећања номиналне вредности хартија од вредности које се користе као обезбеђење у операцијама НБС на новчаном тржишту (репо трансакције, краткорочни кредити до једне године, дневни и преконоћни кредити).

Операције НБС на отвореном тржишту и референтна каматна стопа

Чланом 36. Закона о НБС утврђено је да Народна банка Србије спроводи операције на отвореном тржишту куповином и продајом хартија од вредности и обављањем других послова с тим хартијама и другим финансијским инструментима. Ове операције се обављају у складу са посебном одлуком Извршног одбора о условима и начину на који Народна банка Србије спроводи операције на отвореном тржишту, упутством донетим за спровођење те одлуке, као и општим уговорима о обављању репо и/или трајне куповине и продаје хартија од вредности закљученим с банкама (*master agreement*). Овај нормативни оквир омогућава разноврсне врсте операција и начине њиховог спровођења: репо и трајна куповина и продаја хартија од вредности; организовање стандардних или брзих аукција - по фиксној или варијабилној каматној стопи; могућност билатералне купопродаје хартија од вредности и др. Ове операције, зависно од њихових циљева, динамике и начина спровођења, разврстане су на: главне операције, операци-

је дужих рочности и операције финог подешавања. Учесници у трансакцијама куповине и продаје хартија од вредности могу бити само банке које испуњавају прописане услове.

У спровођењу главних операција на отвореном тржишту (тренутно реверзне репо трансакције повлачења ликвидности с роком доспећа од једне недеље), Народна банка Србије се руководи референтном каматном стопом, која има улогу сигнализирајуће каматне стопе у спровођењу монетарне политике. Извршни одбор доноси одлуке о висини референтне каматне стопе.

Издавање хартија од вредности

Народна банка Србије, према члану 35. Закона о НБС, може издавати краткорочне и дугорочне хартије од вредности које гласе на домаћу или страну валуту. У складу са овим законом, а на основу посебних одлука Извршног одбора и гувернера, Народна банка Србије издаје краткорочне благајничке записе, који гласе на динаре и који се користе као колатерал за обављање репо трансакција хартијама од вредности.

Обавезна резерва

У складу са одлуком Извршног одбора о обавезној резерви банака, Народна банка Србије у поступку спровођења монетарне политике користи обавезну резерву као класичан инструмент монетарног регулисања. Основне карактеристике овог инструмента су да се обавезна резерва обрачунава на динарске, динарске девизно индексираних и девизне обавезе по депозитима, кредитима, хартијама од вредности и друге обавезе, по диференцираним стопама, и то тако да се овим инструментом стимулишу динарски и дугорочни извори финансирања. Обрачуната динарска обавезна резерва издваја се у динарима, а обрачуната девизна - у еврима (само изузетно у САД доларима). У обрачунском периоду, који траје месец дана, банке имају обавезу да одржавају просечно дневно стање издвојене обавезне резерве у висини обрачунате резерве, тј. примењује се систем упросечавања обавезне резерве у току обрачунског периода, чиме се банкама омогућава лакше управљање ликвидношћу.

Сталне олакшице

Посебном одлуком Извршног одбора уређене су кредитне олакшице – кредити за регулисање дневне ликвидности банака на бази хартија од вредности: *intraday* и *overnight* кредити, а другом посебном одлуком уређене су депозитне олакшице – депоновање вишкова ликвидних средстава банака код Народне банке Србије. Коришћење ових сталних олакшица је аутоматизовано и одобравају се на захтев банке. Каматне стопе за коришћење кредитних и депозитних олакшица везане су за референтну каматну стопу НБС, у распону од $\pm 2,5$ пп, и чине горњу и доњу границу коридора каматних стопа.

Платни систем

Чланом 4. став 1. тачка 9) Закона о НБС утврђено је овлашћење за Народну банку Србије да уређује, контролише и унапређује несметано функционисање платног промета у земљи и са иностранством, а према члану 59. истог закона Народна банка Србије води рачуна о ефикасном и сигурном функционисању и развоју платног система и, у складу са законом, доноси прописе којима се уређује овај систем.

Ове одредбе Закона о НБС су усклађене с одредбама члана 22. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а које се односе на овлашћење националних централних банака да доносе прописе ради обезбеђења ефикасног и стабилног функционисања платних система у оквиру Европске уније и са другим државама.

Мере за усклађивање/мере за спровођење приоритета

Народна банка Србије ће наставити и у наредном периоду да континуирано унапређује нормативни и оперативни оквир за примену инструмената и мера монетарне политике, у зависности од текућих и очекиваних монетарних и макроекономских кретања, уз настојање максимално могућег усаглашавања тог оквира са прописима ЕУ и ЕЦБ-а. Потпуна усклађеност прописа из области монетарних операција и инструмената Народне банке Србије са регулаторним оквиром ЕУ биће остварена најкасније шест месеци пре него што Народна банка Србије постаје део Евросистема (Република Србија уведе евро).

5. Управљање девизним резервама

Управљање девизним резервама уређено је, поред осталог, следећим одредбама правних аката ЕУ:

- чланом 127. став 2. алинеја друга и став 3. Уговора о функционисању Европске уније;
- чл. 23, 30. и 31. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а;
- Смерницама Европске централне банке од 7. априла 2006. о условима пружања услуга из области управљања девизним резервама преко Евросистема, централним банкама и државама изван еврозоне и међународним организацијама, са изменама - *Guideline of the European Central Bank of 7 April 2006 on the Eurosystem's provision of reserve management services in euro to central banks and countries located outside the euro area and to international organisations (ECB/2006/4, CELEX 32006O004, with amendments;*
- Смерницама Европске централне банке од 20. јуна 2008. године о управљању девизним резервама Европске централне банке од стране националних централних банака и правној документацији у вези са операцијама са том активом, са изменама - *Guideline of the European Central Bank of 20 June 2008 on the management of the foreign reserve assets of the European Central Bank by the national central banks and the legal documentation for operations involving such assets, CELEX 32008O0005, with amendments;*
- Смерницама Европске централне банке од 3. новембра 1998. о вредновању и начинима иницијалног трансфера девизних резерви и деноминацији и укамаћивању еквивалентних потраживања - *Guideline of the European Central Bank of 3 November 1998 as amended by the Guideline of 16 November 2000 on the composition, valuation and modalities for the initial transfer of foreign-reserve assets, and the denomination and remuneration of equivalent claims (ECB/2000/15), CELEX 32000O015.*

Што се тиче домаћег законодавства, Закон о НБС је делимично усклађен с наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ и Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а. Члан 4. Закона о НБС прописује да Народна банка Србије у обављању својих функција управља девизним резервама. Извршни одбор НБС утврђује политику и смернице (стратешке и тактичке) за управљање тим резервама (члан 14. тачка 8), а Савет гувернера НБС на предлог Извршног одбора, доноси стратегију управљања девизним резервама Народне банке Србије (члан 23. став 1. тачка 3).

Девизне резерве Народне банке Србије чине: потраживања Народне банке Србије у девизама на рачунима у иностранству, хартије од вредности на рачунима Народне банке Србије у иностранству, специјална права вучења и резервна позиција код Међународног монетарног фонда, злато (златне полуге, злато на рачунима Народне банке Србије у иностранству и ковано злато) и други племенити метали, као и ефективни страни новац (члан 49).

Народна банка Србије управља девизним резервама у складу с начелима ликвидности и сигурности и одлучује о формирању и коришћењу девизних резерви, као и о управљању и располагању тим резервама, у складу с монетарном и девизном политиком и смерницама за управљање девизним резервама, на начин којим се доприноси несметаном испуњењу обавеза Републике Србије према иностранству (члан 50).

Мере за усклађивање/мере за спровођење приоритета

Измене и допуне Закона о НБС којима би се, између осталог, извршило и усклађивање са наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ и Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а биће усвојене најкасније шест месеци пре него што Народна банка Србије постане део Евросистема (Република Србија уведе евро). Измене и допуне Закона о НБС би се односиле на питања уписа основног капитала у ЕЦБ, пренос дела девизних резерви у ЕЦБ као и на питање управљања непренесеним делом девизних резерви НБС. Ове измене би требало укључити у Закон о НБС у делу који се односи на чланство Републике Србије у ЕУ и делу који регулише увођење евра као новчане јединице Републике Србије.

6. Финансијско пословање Народне банке Србије

Финансијске одредбе садржане су у чл. 26. до 33. и чл. 47. и 48. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а (консолидовани биланс стања ЕСЦБ-а, ревизија финансијских извештаја, упис капитала ЕЦБ-а,

монетарни приход и расподела монетарног прихода, расподела добити и покриће губитака ЕЦБ-а).

Што се тиче домаћег законодавства, чланом 79. Закона о НБС прописано је да се годишњи финансијски извештаји НБС сачињавају у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија и Међународним рачуноводственим стандардима, односно Међународним стандардима финансијског извештавања.

Чланом 81. Закона о НБС прописана је обавеза ревизије годишњих финансијских извештаја на начин утврђен законом којим се уређује ревизија финансијских извештаја и Међународним стандардима ревизије. Народна банка Србије бира спољног ревизора у складу са законом којим се уређују јавне набавке на период од најмање три пословне године.

Република Србија је власник целокупног капитала Народне банке Србије, који чине основни капитал и посебне резерве. Закон прописује расподелу добити која је проистекла из курсних разлика и ревалоризационих резерви и која није проистекла из поменутих категорија, као и покриће губитка (чл. 77. и 78. Закона о НБС).

Мере за усклађивање/мере за спровођење приоритета

Ради имплементације одредби Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а потребно је ускладити поједине одредбе Закона о НБС са одредбама тог статута. У складу са наведеним постоји потреба да се измени члан 79. Закона о НБС који се односи на сачињавање финансијских извештаја, на начин да се они израђују уз уважавање принципа, стандарда и рачуноводствених правила усвојених од стране ЕЦБ-а. Члан 81. Закона о НБС је потребно изменити тако да се одлука о избору независног спољног ревизора финансијских извештаја Народне банке Србије доноси према одредбама Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а. Одредбе Закона о НБС је потребно допунити обавезом Народне банке Србије да упише и уплати капитал ЕЦБ у складу са чл. 27. и 28. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а.

Потребно је ускладити одредбе Закона о НБС са чланом 32. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, који се односи на расподелу монетарног прихода на крају сваке финансијске године, и с тим у вези покриће евентуалног губитка (члан 33. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а).

Потребно је да измене и допуне Закона о НБС којима би се извршило и усклађивање са наведеним одредбама Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а, буду усвојене најкасније две године пре него што Народна банка Србије постане део Евросистема, односно најкасније шест месеци пре него што Народна банка Србије постане део ЕСЦБ-а у циљу спровођења појединих одредаба наведених прописа ЕУ.

7. Издавање (емисија) новчаница и кованог новца и управљање токовима готовине и заштита евра од фалсификовања

Издавање (емисија) новчаница и кованог новца евра - у најширем смислу, управљање токовима готовине и заштита евра од фалсификовања уређена је, поред осталог, следећим одредбама правних аката ЕУ:

- Чланом 128. Уговора о функционисању ЕУ;
- Чланом 16. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а;
- Уредбама, одлукама и смерницама којима се уређују увођење и издавање евра, апоени и обележја евро новчаница и кованница и мере заштите евра од фалсификовања.

Наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ утврђено је, поред осталог, да ЕЦБ има ексклузивно право да издаје новчанице и кованнице евра у ЕУ. То право укључује и предузимање мера заштите интегритета новчаница и кованница евра у земљама чланицама еврозоне.

Што се тиче домаћег законодавства, Законом о НБС (чл. од 53. до 60) Народној банци Србије су дата овлашћења у вези са издавањем новчаница и кованог новца и управљањем токовима готовине, те заштитом од злоупотребе и фалсификовања новчаница и кованог новца.

Наведене одредбе Закона о НБС и подзаконски акти НБС који уређују наведена питања (поред осталог, одлуке о издавању и основним обележјима новчаница и кованог новца, одлуке о пуштању у оптицај и повлачењу из оптицаја новчаница и кованог новца, Одлука о управљању токовима готовине, Одлука о поступању са новцем за који постоји сумња да је фалсификован и др) – у највећој мери су усклађени са наведеним прописима ЕУ.

Према Закону о девизном пословању, НБС утврђује аутентичност новчаница и кованог новца (домаћег и страног). Субјекти који су обавезни да врше проверу аутентичности новца су банке и овлашћени мењачи, а што је ужи појам од кредитне институције – обвезника поменуте обавезе у ЕУ.

Народна банка Србије је потписала Споразум о сарадњи са Европском канцеларијом за борбу против превара - ОЛАФ (надлежни орган ЕУ за борбу против фалсификовања евро кованица), као и споразум са ЕЦБ-ом о сарадњи у борби против фалсификовања евро новчаница.

Прописи којим се установљавају критеријуми за постојање сличности медаља и жетона са кованицама евра потпуно су усклађени с прописом ЕУ.

Мере за усклађивање/мере за спровођење приоритета

Измене и допуне Закона о НБС којима би се, између осталог, извршило и потпуно усклађивање са наведеним одредбама правних аката ЕУ, биће усвојене најкасније шест месеци пре него што Народна банка Србије постане део Европског система централних банака.

8. Финансијска стабилност

У области финансијске стабилности за усклађивање су релевантне следеће одредбе правних аката Европске уније, односно следећи правни акти Европске уније:

- члан 127. став 5. Уговора о функционисању Европске уније;
- члан 3. став 3. Статута ЕСЦБ-а и ЕЦБ-а;
- Одлука Европског савета (ЕУ) од 25. марта 2011. године којом се мења члан 136. Уговора о функционисању Европске уније у погледу стабилизационог механизма за државе чланице чија валута је евро – *European Council Decision of 25 March 2011 amending Article 136 of the Treaty on the Functioning of the European Union with regard to a stability mechanism for Member States whose currency is the euro (Official Journal L 91, 06/04/2011), CELEX 32011D0199;*
- Уредба Савета (ЕУ) бр. 407/2010 од 11. маја 2010. о успостављању Европског механизма за финансијску стабилизацију – *Council Regulation (EU) No 407/2010 of 11 May 2010 establishing a European financial stabilisation mechanism (Official Journal L 118, 12/05/2010), CELEX 32010R040;*
- Уредба (ЕУ) бр. 1092/2010 Европског парламента и Савета од 24. новембра 2010. о макропруденцијалном надзору Европске уније над финансијским системом и оснивању Европског одбора за системски ризик – *Regulation (EU) No 1092/2010 of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 on European Union macroprudential oversight of the financial system and establishing a European Systemic Risk Board, CELEX 32010R1092.*

У складу с наведеним одредбама Уговора о функционисању ЕУ и Статута, ЕСЦБ доприноси несметаном спровођењу политике од стране надлежних органа која се односи на стабилност финансијског система.

Секундарним законодавством ЕУ установљени су стабилизациони, односно кризни механизми који ће се активирати ако је то нужно за заштиту стабилности еврозоне у целини. Успостављен је и Европски механизам за финансијску стабилизацију у циљу пружања финансијске подршке државама чланицама које се налазе у финансијским проблемима, и основан је Европски одбор за системски ризик (ЕОСР), који може издавати упозорења и препоруке различитим субјектима.

Домаће законодавство је у овом делу у потпуности усклађено с наведеним одредбама примарног законодавства ЕУ, с обзиром на то да је чланом 3. став 2. Закона о НБС утврђено да Народна банка Србије доприноси очувању и јачању стабилности финансијског система.

Домаће законодавство не садржи препреке за примену Одлуке Европског Савета (ЕУ) од 25. марта 2011. године којом се мења члан 136. Уговора о функционисању Европске уније у погледу стабилизационог механизма за државе чланице чија валута је евро као и у погледу Уредбе Савета (ЕУ) бр. 407/2010 која се као и наведена одлука директно примењује.

Потребно је усклађивање домаћег законодавства са прописима ЕОСР-а.

Мере за усклађивање/мере за спровођење приоритета

Измене и допуне, односно усвајање нових аката којима ће се законодавство ускладити са прописима ЕОСР-а биће усвојене најкасније шест месеци пре него што Народна банка Србије постане део Европског система централних банака.

Административни капацитети

На пословима праћења и усклађивања домаћег законодавства у области монетарне политике ангажовано је око 30 запослених из 11 сектора/дирекција Народне банке Србије, који ове послове обављају уз своје редовне активности. Председник и секретар Преговарачке групе 17 - Економска и монетарна питања су из НБС. Упоредо са интензивирањем процеса интеграција у ЕУ повећаваће се ангажовање постојећих кадрова. Запослени који раде на овим пословима укључени су у редовне обуке које организује Канцеларија за европске интеграције, а они ће се усавршавати и кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и ЕУ.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Из Споразума о стабилизацији и придруживању не произлазе конкретне, непосредне обавезе за Народну банку Србије у овој области.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Усклађивање домаћег законодавства из монетарне области с правним тековинама ЕУ, биће спроведено у оквиру надлежне институције - Народне банке Србије. У наредном периоду није планирана инострана помоћ.

3.17.3. Економска политика

Преглед стања

Кључни прописи и документи значајни за процес европских интеграција на националном нивоу су Споразум о стабилизацији и придруживању, Закон о буџетском систему, Фискална стратегија и Претприступни економски програм, а на нивоу ЕУ Уговор о функционисању ЕУ.

Споразумом о стабилизацији и придруживању (ССП) („Службени гласник Републике Србије-међународни уговори“, број 83/08), у члану 89, установљена је сарадња ЕУ и Србије у области економске политике која би побољшала размену информација о макроекономским резултатима и могућностима развоја, као и обликовање економске политике и инструмената за њену примену. Успостављање сарадње у овој области олакшава успостављање функционалне тржишне економије, као и формулацију и примену економске политике која ће се постепено усклађивати са политиком ЕМУ усмерене ка стабилности. Сарадња у области економске политике примарно ће бити усмерена на израду и усвајање Фискалне стратегије и Претприступног економског програма, као стратешких докумената значајних за процес европских интеграција. У складу са приоритетима дефинисаним овим документима одређиваће се законодавне и ван-законодавне мере за спровођење приоритета у области економске и фискалне политике.

У погледу усклађивања економске и фискалне политике, важеће национално законодавство садржи одредбе које су у складу са одредбама правне тековине ЕУ. Србија учествује у претприступном усклађивању економске политике достављањем годишњих претприступних економских програма и фискалних индикатора. Дефинисани средњорочни фискални оквир утврђен овим документом у складу је с референтним вредностима правне тековине ЕУ. У складу са Фискалном стратегијом Србија је отпочела примену методологије ESA 95 у сврху статистичког извештавања ЕУ, у оквиру фискалног надзора.

Србија је у значајној мери учествовала у процесу усклађивања економске политике, почев од 2006. године у оквиру фискалног надзора потенцијалних кандидата и кандидата за чланство у ЕУ. Припремила је шест економских и фискалних програма као потенцијални кандидат за чланство у ЕУ и два Претприступна економска програма од стицања статуса кандидата за чланство у ЕУ. У оквиру осмогодишњег фискалног надзора Србија се сматра државом која има функционалну тржишну економију и која спроводи економску политику која је усмерена ка стварању услова за дугорочну макроекономску стабилност и придруживање ЕУ.

Закон о буџетском систему („Службени гласник Републике Србије“, бр. 54/09, 73/10, 101/11, 93/12, 62/13 и 63/13 – исправка) представља основни правни оквир за утврђивање и спровођење економске политике Владе Републике Србије.

На основу Закона о буџетском систему Влада је 1. новембра 2013. године усвојила Фискалну стратегију за 2014. годину са пројекцијама за 2015. и 2016. годину („Службени гласник Републике Србије“, број 97/13) као основу за вођење економске и фискалне политике у наредне три године.

Полазећи од усвојене средњорочне Фискалне стратегије, Влада је 30. децембра 2013. године донела Претприступни економски програм за 2014. годину који је у јануару 2014. године достављен Европској комисији.

Република Србија као кандидат за чланство у ЕУ израдила је два Претприступна економска програма за 2013. и за 2014. годину, и тиме наставила да, у оквиру фискалног надзора, учествује у претприступном усклађивању достављањем годишњих националних економских програма почев од 2006. године. У том погледу планирана економска политика је усмерена на испуњавање економских критеријума из Копенхагена и обавеза из ССП.

Фискалном стратегијом и Претприступним економским програмом, као стратешким документима Владе, дефинисана је економска политика у средњорочном периоду са јасно наглашеним приоритетима и мерама за њихово остваривање. Ови документи су обухватили активности и мере економске политике и структурне реформе које је потребно предузети ради испуњења услова за чланство у ЕУ.

Уговор о функционисању ЕУ у члану 5. тачка 1. садржи одредбу да државе чланице усклађују своје економске политике унутар Уније и да у ту сврху Савет утврђује мере, односно опште смернице политике. У поглављу 1. овог Уговора које садржи одредбе о економској политици, чланом 120. регулисано је да државе чланице воде своје економске политике како би допринеле остварењу циљева Уније и општих смерница економских политика држава чланица и Уније. Република Србија као кандидат за чланство у ЕУ у претприступном процесу ће уважавати одредбе Уговора које се односе на усклађивање економске политике држава чланица и Уније и водити економску политику у складу са начелом отворене тржишне економије са слободном конкуренцијом.

Европска комисија у Мишљењу о кандидатури Србије за чланство у ЕУ из 2011. године је истакла да је Србија учинила крупне кораке ка успостављању тржишне економије. Развија се слободно деловање тржишних снага кроз процес приватизације и либерализације трговине и цена и смањују се препреке за улазак на тржиште и за излазак са тржишта. Србија ће предузети даље кораке у реструктурирању привреде и побољшању пословног амбијента и убрзати испуњавање економских критеријума за чланство у ЕУ.

Домаћи законодавни оквир

Национални законодавно – правни оквир економске и фискалне политике и на њима засновани национални стратешки документи у складу су са одредбама правне тековине ЕУ.

Законом о буџетском систему утврђени су фискални принципи, правила и процедуре на основу којих се установљава фискални оквир, како би се обезбедила дугорочна одрживост фискалне политике. Овим Законом је установљен и Фискални савет који независно оцењује кредибилитет фискалне политике са аспекта поштовања утврђених фискалних правила и на тај начин се обезбеђује јавност и одговорност у вођењу фискалне политике.

Фискална стратегија се заснива на принципима, процедурама и правилима одговорног фискалног управљања, утврђених Законом о буџетском систему.

Фискална стратегија се дефинише као документ у коме се утврђују циљеви фискалне политике за период од три узастопне фискалне године, усклађени са фискалним принципима и правилима утврђеним овим Законом и процењује одрживост фискалне политике односно могућност спровођења дефинисане фискалне политике у дужем периоду, без значајнијих промена у пореској политици или у расходима и издацима.

Законом о буџетском систему су утврђене процедуре у доношењу Фискалне стратегије.

Нацрт Фискалне стратегије припрема Министарство финансија кога подноси Влади ради разматрања, пре него што се овај нацрт достави Фискалном савету у року предвиђеном буџетским календаром. Министарство финансија нацрт Фискалне стратегије доставља на мишљење

и Народној банци Србије, са циљем да се обезбеди координација фискалне и монетарне политике.

Фискални савет разматра нацрт Фискалне стратегије и даје мишљење министру. Са прибављеним мишљењем Фискалног савета, министар припрема предлог Фискалне стратегије. Уколико препоруке Фискалног савета нису уграђене у Фискалну стратегију наводе се разлози за такву одлуку и мишљење Фискалног савета у целини се прилаже уз Фискалну стратегију.

Према утврђеном буџетском календару, Влада усваја Фискалну стратегију коју доставља Народној скупштини ради информисања.

Народна скупштина разматра Фискалну стратегију и оцењује да ли је израђена у складу са фискалним принципима и правилима утврђеним овим Законом. Народна скупштина извештава Владу да ли има коментаре и препоруке у вези са Фискалном стратегијом.

Према Закону о буџетском систему Фискална стратегија садржи:

- средњорочне пројекције макроекономских агрегата и индикатора;
- средњорочне пројекције фискалних агрегата и индикатора;
- средњорочне циљеве и смернице економске и фискалне политике;
- консолидовани буџет општег нивоа државе;
- приоритетне области финансирања, укључујући средњорочне приоритете јавних инвестиција;
- средњорочни оквир укупног обима расхода буџета Републике у складу са утврђеним приоритетним областима финансирања укључујући и укупне расходе по корисницима буџетских средстава за наредну буџетску годину и две наредне буџетске године. Циљ је да се обезбеди свеукупна фискална дисциплина и транспарентност процеса планирања буџета и да се пружи основ за дефинисање обима за планирање и израду финансијских планова буџетских корисника.
- процену фискалних импликација економских политика и структурних реформи;
- процену фискалних ризика и потенцијалних обавеза;
- стратегију управљања јавним дугом у наредне три буџетске године.

Законом о буџетском систему утврђена су општа и посебна фискална правила која се односе на општи ниво државе. Општим и посебним фискалним правилима одређује се фискални дефицит и максимални однос јавног дуга према бруто домаћем производу са циљем да се њиховом применом обезбеди дугорочна одрживост фискалне политике у Републици Србији.

Општим фискалним правилима одређен је циљани годишњи фискални дефицит у средњем року од 1% БДП, као и да дуг општег нивоа државе, без обавезе по основу реституције, не пређе 45% БДП. Уколико дуг општег нивоа државе, без дуга по основу реституције, пређе ову законом одређену границу, Влада је дужна да Народној скупштини, заједно са буџетом за наредну годину, поднесе и програм мера за смањење дуга у односу на БДП. Истовремено, Фискални савет подноси образложено мишљење о овом програму.

Посебна фискална правила одређују кретање плата у јавном сектору и пензија као највећих текућих јавних расхода. Посебна фискална правила утврђена овим законом обезбеђују да се смањење фискалног дефицита у односу на БДП највећим делом оствари преко смањења текућих јавних расхода. Циљ посебних правила је да се промени структура јавне потрошње у правцу смањења текућих расхода и повећања јавних инвестиција. Посебна фискална правила примењиваће се све док се учешће пензија не смањи на 10% БДП, а учешће плата запослених у јавном сектору на 8% БДП. Законом је одређено да примена посебних фискалних правила не може да угрози општа фискална правила која се односе на фискални дефицит и јавни дуг општег нивоа државе.

Законом о буџетском систему установљен је Фискални савет као независан државни орган, одговоран за свој рад Народној скупштини. Функције и задаци Фискалног савета су провера макроекономских и фискалних претпоставки на којима је заснована Фискална стратегија за средњорочни период, независна и кредибилна оцена мера економске политике усмерених на остваривање утврђених фискалних циљева, процена основних фискалних ризика у остваривању фискалних циљева, процена усклађености Фискалне стратегије са фискалним правилима, провера адекватности економских класификација, како би се обезбедило адекватно мерење фискалних циљева.

Фискални савет припрема и доставља Народној скупштини анализу ревидиране Фискалне стратегије за наредни средњорочни период, анализу предлога буџета Републике за наредну годину, анализу предлога закона о завршном рачуну буџета Републике Србије и консолидованог биланса општег нивоа државе, као и анализу фискалног утицаја предлога других закона.

Преглед стања административних капацитета

На пословима израде Фискалне стратегије и Претприступног економског програма тренутно је ангажовано 12 запослених у Сектору за макроекономске и фискалне анализе и пројекције, који обављају и низ других послова и задатака из делокруга Сектора. Са интензивирањем приступних преговора Србије са ЕУ биће постепено повећавано ангажовање на тим пословима, што захтева пријем додатног броја државних службеника на овим пословима.

Имајући у виду испуњавање све већих и сложенијих захтева у процесу приступања ЕУ, неопходно је ојачати капацитете Сектора за макроекономске и фискалне анализе и пројекције, што подразумева континуирано стручно усавршавање запослених у Сектору. Унапређење стручних знања из области анализа и пројекција је од кључне важности за утврђивање поузданих економских политика утемељених на тачним подацима. Са јачим административним капацитетима и стручним знањима повећава се предвидивост и поузданост у области анализе и пројекција. Од посебног значаја је стицање техничких знања за праћење пословног циклуса, анализу конкурентности, пројекцију краткорочних и средњорочних трендова и пројекцију дугорочних демографских и економских кретања. С тим у вези неопходно је ангажовање неопходних кадрова, набавка техничке опреме, обука и стручно усавршавање и друге потребне мере.

Ради јачања административних капацитета на пословима у вези са Фискалном стратегијом и Претприступним економским програмом, уз помоћ USAID и Светске банке у октобру 2013. године, је започета обука на развијању Модела опште равнотеже (DSGE - Dynamic Stochastic General Equilibrium) који представља значајан аналитички инструмент за анализе, симулације шокова и промена у економској политици, укључујући и прогнозе. Обука је настављена и у 2014. години.

Активности и мере економске и фискалне политике у 2013. години

Према одредбама Закона о буџетском систему, Министарство финансија је надлежно за припрему и спровођење фискалне политике и за управљање јавним финансијама, у складу са принципима, правилима и процедурама утврђеним овим Законом.

Министарство финансија је у другом кварталу 2013. године, на бази реалног сагледавања стања у привреди и јавним финансијама, припремило ребаланс буџета Републике за 2013. годину, са програмом мера фискалне консолидације. Полазећи од тога, Народна скупштина је 5. јула донела Закон о изменама и допунама Закона о буџету Републике за 2013. годину („Службени гласник РС“, број 59/13) и већи број пратећих закона са којима је отпочела консолидацију јавних финансија.

Министарство финансија је након тога припремило Програм мера фискалне консолидације на коме је заснован буџет Републике за 2014. годину и Фискална стратегија за 2014. годину са пројекцијама за 2015. и 2016. годину, са циљем да се обезбеди консолидација јавних финансија и подстицање привредног раста кроз смањење обима јавне потрошње и промену њене структуре и кроз спровођење структурних реформи које унапређују пословно окружење и јавни сектор.

Имајући у виду негативне макроекономске трендове формиране у претходном периоду, економска политика Владе у 2013. години била је заснована на примени пакета фискалних мера усмерених на успоравање раста фискалног дефицита и јавног дуга успостављањем одговорног фискалног управљања и применом фискалних правила.

Економска политика у 2013. години је била суочена са снажним екстерним и интерним ограничењима. Спори опоравак светске економије и рецесија евро зоне и ЕУ 28 условили су смањење извозне тражње и капиталних прилива као главних покретача раста српске економије. Међутим, и у условима неповољног међународног окружења економска активност и извоз у Србији су порасли у 2013. години. Бржи раст привредне активности и извоза ограничавала је неповољна структура српске економије и њена ниска конкурентност, неликвидност привреде и

слаба кредитна подршка банака реалном сектору, недовољне инвестиције приватног и јавног сектора.

У таквим екстерним и интерним околностима, према процени РЗС српска економија је захваљујући предузетим мерама економске политике остварила реални раст БДП у 2013. години од 2,5%. Раст је постигнут у условима спровођења мера фискалне консолидације захваљујући међугодишњем расту физичког обима индустријске производње од 5,5% и пољопривредне производње од 22,1%, као и снажном расту извоза од 25,8%. Бржи раст извоза од раста увоза од 5,1% обезбедио је значајно смањење спољнотрговинског и текућег дефицита у платном билансу. Фискална политика са своје стране је значајно допринела смањењу инфлације у 2013. години на 2,2%, као и смањењу текућег дефицита платног биланса на око 5% БДП. Стопа незапослености је према Анкети о радној снази из октобра 2013. године смањена на 20,1%. Консолидовани фискални дефицит у 2013. години је смањен на 5% БДП, у односу на 2012. годину (6,5% БДП), док је укупни јавни дуг Републике порастао са 61,7% у 2012. години на 65,2% БДП у 2013. години. Доминантни извор финансирања фискалног дефицита у 2013. години биле су емисије хартија од вредности на домаћем и еврообвезница на међународном финансијском тржишту.

У оквиру Програма мера фискалне стабилизације и Фискалне стратегије за период 2014 – 2016. године утврђен је средњорочни план структурних реформи. Међутим, у спровођењу планираних реформи у 2013. години није остварен потребан напредак због кашњења у припреми и доношењу нових системских решења која побољшавају пословни амбијент (Закон о раду, Закон о планирању и изградњи, Закон о приватизацији, измене Закона о стечају, измене Закона о јавним предузећима и др) и реформишу јавни сектор (државна администрација на централном и локалном нивоу, образовање, здравство, пензијско осигурање, јавна предузећа и слично).

Планирани приоритети и мере економске и фискалне политике

Основни приоритети и мере економске и фискалне политике коју ће Влада водити у периоду приступања Србије ЕУ дефинишу се Фискалном стратегијом и Законом о буџету Републике, као документима која се у том периоду припремају и доносе у складу са Законом о буџетском систему.

Економска политика Владе за текућу 2014. годину и наредне две буџетске године утврђена је Фискалном стратегијом за 2014. годину са пројекцијама за 2015. и 2016. годину („Службени гласник Републике Србије“, број 97/13) и Законом о буџету Републике Србије за 2014. годину („Службени гласник Републике Србије“, број 110/13).

Фискална стратегија представља основ за предузимање законодавних и ванзаконодавних мера за спровођење приоритета економске и фискалне политике, повезаних са процесом европских интеграција и извршавањем обавеза дефинисаних ССП, Годишњим извештајем о напретку Србије и др.

Главни приоритет економске политике Владе у наредном периоду је убрзање процеса европских интеграција и постизање спремности земље за преношење и примену правних тековина ЕУ до краја 2018. године. У том циљу Србија је, након добијања статуса кандидата за чланство у ЕУ 1. марта 2012. године, доношења одлуке Европског савета о отварању приступних преговора са ЕУ 28. јуна 2013. године, ступања на снагу ССП 1. септембра 2013. године и отварања приступних преговора са ЕУ 21. јануара 2014. године, убрзала припрему и спровођење економских реформи и испуњавање политичких и економских критеријума које је успоставио Европски савет у Копенхагену, као и испуњавање обавеза које проистичу из ССП. На тим основама обезбедиће се успостављање тржишне привреде, макроекономске стабилности и владавине права уз сузбијање корупције и организованог криминала.

Полазећи од тога, Фискалном стратегијом као стратешким документом Владе су дефинисани приоритети и мере економске политике неопходни за испуњавање економских критеријума за чланство у ЕУ. Кључни приоритети су успостављање одрживе економске и финансијске стабилности и стварање амбијента за привредни раст. У том погледу стабилизација јавног дуга и опоравак привреде постају основни циљеви економске политике. У првом плану је стабилизација дуга, након оштрог раста, и успостављање тренда његовог смањења, а затим подстицање привредног раста заснованог на инвестицијама и извозу и раст запослености и животног стандарда након снажнијег покретања привредне активности.

Постизању макроекономске стабилности и подстицању привредног раста, као и повећања запослености и стандарда становништва, у периоду приступања ЕУ значајно ће допринети спровођење кредибилног програма мера фискалне консолидације који ће обезбедити смањење фискалног дефицита и стабилизацију дуга опште државе, као и кредибилног плана структурних реформи које ће обезбедити убрзање раста, повећање запослености и животног стандарда.

У наредном периоду Влада ће спровести веома амбициозан план фискалне консолидације и структурних реформи које обезбеђују стабилност јавних финансија и подстичу привредни раст и конкурентност. Затварање фискалних неравнотежа је нужно, како би се ојачала одрживост јавних финансија и створили услови за економски опоравак и дугорочно одржив развој. У том погледу наставиће се фискална консолидација, побољшање пословног амбијента и оснаживање развоја првенствено кроз подстицање инвестиција и ефикасно коришћење средстава из фондова ЕУ.

Мере фискалне консолидације и реформе које отклањају структурне слабости привреде, уз повољније економско окружење и убрзано испуњавање услова за приступање ЕУ, покренуће опоравак и јачање српске привреде. С друге стране, то ће омогућити постепено смањење дефицита опште државе и јавног дуга у референтне оквире утврђене Законом о буџетском систему.

Кључно опредељење фискалне политике у наредном периоду јесте оштро фискално прилагођавање потребно за стабилизацију јавног дуга. У том циљу предвиђено је повећање прихода преваходно сузбијањем сиве економије и значајније смањење учешћа јавне потрошње у БДП, као и повећање привредне активности на бази структурних реформи и промене модела финансирања капиталних инвестиција. Кључну улогу са становишта фискалне одрживости и раста привреде у средњем року имају структурне реформе јавног сектора, укључујући и предузећа са државним уделом. Спровођење планираних реформи пословног окружења и јавног сектора обезбедиће оздрављење јавних финансија и убрзање раста привреде.

Фискална политика у наредном средњорочном периоду засниваће се на фискалној консолидацији с обзиром на неодржив ниво фискалног дефицита и јавног дуга и на повећање трошкова њиховог финансирања. У том циљу спроводиће се мере фискалне консолидације, борба против сиве економије и планиране реформе у домену јавног сектора. При томе, динамику фискалне консолидације потребно је ускладити, како се не би поништили позитивни ефекти започетог инвестиционог циклуса и промене тренда привредне активности. Приликом смањења буџетских расхода водиће се рачуна да се очувају извори потенцијалног раста и да се побољша ефикасност јавне потрошње. Стога ће мере фискалне политике бити усмерене на фискалну консолидацију која позитивно утиче на привредни раст и делује у оквиру фискалних правила и прилагођавања на приходној и расходној страни буџета и која доводе до смањења фискалног дефицита.

У циљу стабилизације јавних финансија свођењем фискалног дефицита и јавног дуга на одржив ниво и снажнијег покретања привреде и запошљавања, покренуте су структурне реформе које унапређују пословни амбијент и јавни сектор у целини. У том циљу наставиће се фискално и структурно прилагођавање предузимањем одговарајућих мера и реформи.

Кључне мере фискалне консолидације у средњорочном периоду⁴³

Фискалном стратегијом за 2014. годину са пројекцијама за 2015. и 2016. годину, коју је Влада усвојила у новембру 2013. године, утврђене су мере фискалне консолидације за наредне три буџетске године, које обезбеђују смањење фискалног дефицита и јавног дуга, и то:

- рестриктивна индексација плата запослених у јавном сектору и пензија са значајним ефектом на смањење јавне потрошње;
- солидарни порез на зараде запослених у јавном сектору по нижој стопи на износ већи од 60.000 динара и по вишој стопи на износ већи од 100.000 динара;
- повећање ниже ПДВ стопе са 8% на 10%;

⁴³ Наведене мере фискалне консолидације су утврђене Фискалном стратегијом за 2014. годину са пројекцијама за 2015. и 2016. годину и Законом о буџету Републике Србије за 2014. годину. У припреми су нове мере фискалне консолидације и мере за подстицање привреде које ће се утврдити Законом о изменама и допунама закона о буџету Републике Србије за 2014. годину, Фискалном стратегијом за 2015. годину са пројекцијама за 2016. и 2017. годину и Законом о буџету Републике Србије за 2015. годину.

- смањивање сиве економије која у Србији износи преко 30% БДП предузимањем мера из области фискалног система, општих услова пословања и слично;
- уштеда на роби и услугама кроз анализу сврсисходности набавки и унапређење ефикасности контроле поступка набавки и кроз ограничавање расхода за путовања, услуге по уговору, специјализоване услуге и слично;
- уштеде на каматама по основу рефинансирања скупог јавног дуга јефтинијим кредитима по основу међудржавних аранжмана;
- смањење субвенција кроз преиспитивање оправданости свих важећих програма субвенција, уз задржавање субвенција које имају позитиван ефекат на инвестиције, запошљавање и привредни раст;
- додатна средства за транзициони фонд због пораста броја лица која остану без посла;
- повећање наплате акциза на дуван кроз затварање канала шверца дувана и дуванских производа и спречавање њиховог нелегалног промета;
- припрема свеобухватне пореске реформе у 2014. години са циљем да се нови режим опорезивања примени почев од 2015. године;
- укидање олакшица код пореза на добит правних лица уз задржавање стопе пореза на добит од 15%;
- повећање расхода за социјалну заштиту у виду материјалног обезбеђења породице уз боље таргетирање корисника социјалне заштите и већу селективност социјалне политике.

Измене прописа у првој половини 2014. године

Законом о изменама и допунама Закона о порезу на доходак грађана и Законом о изменама и допунама Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање, које је усвојила Народна скупштина 30. маја 2014. године, уведене су пореске олакшице послодавцима у виду повраћаја дела плаћеног пореза и дела плаћених доприноса за обавезно социјално осигурање, на зараду за новозапослено лице исплаћену закључно са 30. јуном 2016. године, уколико послодавци заснивањем радног односа са новозапосленим лицима повећају број запослених код послодавца у односу на број запослених на дан 31. марта 2014. године.

Уређеним олакшицама и строгим контролама инспекције рада подстиче се легално запошљавање нових радника и обезбеђује отклањање сиве зоне у области запошљавања.

Основни циљ нових пореских олакшица које замењују досадашњи систем олакшица који се односио на запошљавање приправника старости до 30 година и старијих лица од 45 односно 50 година живота, јесте подстицање послодавца да легално запошљавају нова лица и да инвестирају у нова радна места и запошљавају више лица независно од старосне границе, односно радног искуства. Пореске олакшице износе између 65% и 75% плаћеног пореза на зараде новозапослених лица, односно плаћеног доприноса за обавезно социјално осигурање, у зависности од броја новозапослених лица.

Изменом члана 44. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање повећана је стопа доприноса за пензијско и инвалидско осигурање са 24% на 26%, док је стопа доприноса за обавезно здравствено осигурање смањена са 12,3% на 10,3% (односи се на збирне стопе - на терет запосленог и на терет послодавца).

Уредбом Владе о условима за субвенционисање камата за кредите за одржавање ликвидности и финансирање трајних обртних средстава у 2014. години („Службени гласник РС“, број 52/2014) омогућено је субвенционисано кредитирање корпоративног сектора, првенствено микро, малих и средњих предузећа.

Уредбом је утврђено да привреда може да добије динарске кредите са каматом од 5,45% годишње. Каматна стопа се субвенционише за кредите са роком враћања до 18 месеци уз почек у плаћању обавеза за највише до 6 месеци. Кредити се одобравају за одржавање ликвидности, финансирање трајних обртних средстава и рефинансирање кредита код исте банке. Предвиђено је да кредите могу добити микро предузећа до 10 мил. динара, мала предузећа до 100 мил. динара, средња до 400 мил. динара и велика предузећа до 500 мил. динара.

3.18. Статистика

3.18.1. Законски оквир

Преглед стања

Званична статистика Републике Србије уређена је Законом о званичној статистици („Службени гласник РС“, број 104/09). Закон о званичној статистици усклађен је са Уредбом Европског савета 223/2009 (Regulation (EC) No 223/2009) која се односи на статистику Европске уније и одредбама садржаним у Уредби 831/2002 која се односи на поверљивост података, као и са Основним начелима званичне статистике (The Fundamental principles of official statistics, UNSCE 1994) и Кодексом праксе европске статистике (European Statistics Code of Practise).

Спровођење великих статистичких акција – пописа регулисано је посебним законима и то: Законом о попису становништва, домаћинства и станова 2011. године („Службени гласник РС“, број 104/09 и 24/11) и Законом о попису пољопривреде 2012. године („Службени гласник РС“, број 104/09 и 24/11).

Закон о званичној статистици утврђује производњу и дисеминацију података и информација званичне статистике и организацију система званичне статистике у Републици Србији. Званична статистика дефинисана је као активност која обезбеђује, на непристрасним основама, бројчане и репрезентативне податке и информације о масовним економским, демографским и друштвеним појавама и о појавама из области радне и животне средине, и то за све кориснике и најширу јавност.

Законом о званичној статистици одређено је да послове званичне статистике обављају следећи одговорни произвођачи званичне статистике:

- 1) Републички завод за статистику;
- 2) Народна банка Србије;
- 3) Градска управа града Београда – за територију града Београда;
- 4) Остали одговорни произвођачи званичне статистике, наведени у петогодишњем статистичком програму.

Републички завод за статистику је надлежан за највећи део истраживања из реалног сектора и део екстерног сектора (извоз и увоз робе и др). Градска управа града Београда је надлежна за прикупљање и обраду података статистичких истраживања за територију града Београда из највећег дела области статистике. Остали одговорни произвођачи званичне статистике, наведени у петогодишњем програму, спроводе истраживања у оквиру надлежности и делокруга свога рада.

Народна банка Србије (НБС) је надлежна институција за прикупљање, обраду и анализу података монетарне, финансијске и платнобилансне статистике, међународне инвестиционе позиције и стања спољног дуга у Републици Србији.

Подаци монетарне статистике обрађују се у складу са Законом о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 - др. закон 44/2010, 76/2012 и 106/2012) и Законом о званичној статистици („Службени гласник РС“, бр. 104/2009). Закон о Народној банци Србије прописује да НБС може да пропише обавезу за банке и друге финансијске организације, као и за правна лица и предузетнике да евидентирају, прикупљају, обрађују и достављају одређене податке. Према Закону о званичној статистици НБС је одговорни произвођач званичне статистике задужена за прикупљање, израду и објављивање података званичне статистике у складу с петогодишњим статистичким програмом. НБС је надлежна за прикупљање потребних података и израду платног биланса, међународне инвестиционе позиције и стања спољног дуга земље сагласно Закону о Народној банци Србије, Закону о званичној статистици и Закону о девизном пословању („Сл. гласник РС“, бр. 62/06 и 31/11). Чланом 37. Закона о девизном пословању утврђено је да НБС израђује пројекцију платног биланса и прати остварење пројекције. Овим чланом је Народној банци Србије дато право да прикупља податке од резидената потребних за израду пројекције и праћење извршења платног биланса и да доноси подзаконске акте којима се уређује достављање ових података.

Почетком 2011. године Републички завод за статистику, Министарство финансија и НБС потписали су Споразум о сарадњи у области макроекономске и финансијске статистике којим

је дефинисана институционална подела надлежности између произвођача званичне статистике у погледу прикупљања, обраде и дистрибуције статистичких података.

Закон о званичној статистици посебно разрађује надлежности, обавезе и овлашћења Републичког завода за статистику као главног произвођача и дисеминатора званичних статистичких података и одговорног стручног носиоца, организатора и координатора система званичне статистике који представља званичну статистику у међународном статистичком систему.

У систему званичне статистике Републички завод за статистику извршава највећи део активности које се односе на: организацију и спровођење статистичких истраживања; утврђивање јединствених методологија и јединствених статистичких стандарда; развој, одржавање и коришћење административних и статистичких регистара; формирање и одржавање система националних рачуна; међународну статистичку сарадњу; развој и унапређење статистичког система и стручну сарадњу и координацију са другим одговорним произвођачима званичне статистике. Имајући у виду да Републички завод за статистику представља посебну стручну организацију у систему државне управе, његов делокруг рада, у складу са наведеним активностима, дефинисан је и Законом о министарствима („Службени гласник РС“, број 72/12).

Закон о званичној статистици уређује да се активности званичне статистике заснивају се на петогодишњем статистичком програму и годишњим примењивим плановима.

Програм је донела Народна скупштина у форми Одлуке о Програму званичне статистике у периоду од 2011. до 2015. године („Службени гласник РС“, број 23/11). Петогодишњи програм је усклађен са следећим правним актима Европске уније: Decision No 1578/2007/Ес of the European Parliament and of the Council of 11 December 2007 on the Community Statistical Programme 2008 to 2012 и Regulation (Ес) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2009. Овај програм садржи: стратегију развоја званичне статистике у Републици Србији за период од пет година; преглед очекиваних резултата развоја званичне статистике; преглед најзначајнијих инфраструктурних и развојних активности које не могу да се сврстају у одређене области; одговорне произвођаче званичне статистике и очекиване проблеме и услове за реализацију програма.

Влада је, до сада, у форми уредби донела планове званичне статистике за 2011, 2012, 2013 и 2014. годину. План садржи: ближу разраду Програма званичне статистике у периоду од 2011. до 2015. године; листу статистичких истраживања која треба спровести, са информацијом о томе да ли је њихово спровођење обавезно или не; листу административних извора, као и листу података добијених методом сталног праћења и посматрања, који се користе у званичној статистици и развојне активности наведене у петогодишњем програму.

Такође, за обављање послова званичне статистике су од значаја и следећи правни акти које је припремио Републички завод за статистику: Закон о класификацији делатности („Службени гласник РС“, број 104/09); Уредба о класификацији делатности („Службени гласник РС“, број 54/10), Уредба о методологији разврставања јединица разврставања према Класификацији делатности („Службени гласник РС“, број 54/10) и Уредба о номенклатури статистичких територијалних јединица („Службени гласник РС“, бр. 110/09 и 46/10).

Мере планиране за период 2014-2018

2014. година

- Уредба о утврђивању Плана званичне статистике за 2015. годину

Уредба ће бити усклађена са следећим правним актима Европске уније: Уредбом (ЕУ) 223/2009 и Уредбом (ЕУ) 99/2013 која се односи на Европски статистички програм 2013-2017.

2015. година

- Одлука о Програму званичне статистике у периоду од 2016. до 2020. године;
- Уредба о утврђивању Плана званичне статистике за 2016. годину;

Оба акта ће бити усклађена са следећим правним актима Европске уније: Уредбом (ЕУ) 223/2009 и Уредбом (ЕУ) 99/2013.

2016. година

- Уредба о утврђивању Плана званичне статистике за 2017. годину.

Уредба ће бити усклађена са следећим правним актима Европске уније: Уредбом (ЕУ) 223/2009 и Уредбом (ЕУ) 99/2013.

2017. година

- Уредба о утврђивању Плана званичне статистике за 2018. годину.

Уредба ће бити усклађена са следећим правним актима Европске уније: Уредбом (ЕУ) 223/2009 и Уредбом (ЕУ) 99/2013.

2018. година

- Уредба о утврђивању Плана званичне статистике за 2019. годину.

Уредба ће бити усклађена са следећим правним актима Европске уније: Уредбом (ЕУ) 223/2009 и Уредбом (ЕУ) 99/2013.

3.18.2. Демографско-социјалне статистике

Преглед стања

Демографија и попис – Попис становништва, домаћинства и станова спроведен је од 1. до 15. (20) октобра 2011. године у Републици Србији. Пост пописна анкета, на репрезентативном узорку од 250 пописних кругова, спроведена је у периоду од 21. октобра до 5. новембра 2011. године. Примењена методолошка решења, дефиниције и класификације обележја, усклађене су с Међународним препорукама за пописе становништва и стамбених јединица око 2010. године, које су заједно израдили UNECE и EUROSTAT (Recommendations for the 2010 Censuses of Population and housing), као и са Уредбом (ЕЦ) број 763/2008 Европског парламента и Савета о попису становништва и стамбених јединица.

Од новембра 2012, па до краја априла 2014. године објављене су све књиге коначних резултата пописа у вези становништва, домаћинства, породица, станова и постпописне анкете (укупно 30 књига). Поред тога, објављене су четири посебне публикације, а до краја августа 2014. треба да буде објављено и осталих 10, које садрже преглед и анализу пописних података с посебним освртом на маргинализоване групе. За јун 2014. године припрема се завршна конференција о Попису 2011. године, чиме су завршене активности на Попису становништва, домаћинства и станова 2011. године.

Половином 2013. године, у циљу смањења трошкова за реализацију наредног пописа, мањег оптерећења испитаника и располагања ажуријим подацима за процене и анкетна истраживања у међупописном периоду, донета је одлука да се испитају могућности да попис 2021. године буде спроведен на бази регистара, односно комбинованом методом. Почетком 2014. године започете су активности на успостављању сарадње са релевантним институцијама, дефинисању садржаја регистра и методолошким припремама за реализацију Пилот истраживање о могућности формирања Статистичког популационог регистра.

У оквиру виталне статистике производе се и објављују подаци о рођеним и умрлим лицима, о склопљеним и разведеним браковима, у складу са препорукама Уједињених нација.

У оквиру процена и пројекција становништва обухваћени су индикатори по старости и полу. Истраживање о унутрашњим миграцијама становништва спроводи се на бази података који су у електронској форми, и преузимају се од Министарства унутрашњих послова.

У току су организационо-методолошке припреме за успостављање истраживања о спољним миграцијама. РЗС је у оквиру ИПА 2011 пројекта за статистику, од 2012. до марта 2014 године, спровео истраживање о међународним миграцијама становништва према методологији Евростата, а у сарадњи са Министарством унутрашњих послова и Комесаријатом за избеглице и миграције. Примењена методологија у складу је са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 862/2007 од 11. јула 2007. о Статистици Заједнице о миграцији и међународној заштити (Regulation (EC) No 862/2007 of the European Parliament and the Council on Community statistics on migration and international protection).

Статистика образовања прати све нивое редовног - формалног образовања у годишњој периодици. Стручно усавршавање (у предузећима) и доживотно учење (неформално образовање) статистички се не прате због непостојања законске регулативе у овој области (о овој врсти образовања статистика располаже подацима из АРС-а).

РЗС је у оквиру ИПА 2009 пројекта за статистику, спровео Анкету о образовању одраслих (AES), према методологији Евростата, за 2010. годину и доставио базу микроподатака Евростату. Примењена методологија је у складу са уредбама ЕУ 452/2008 од 23. априла 2008. године. Прикупљени подаци пружају могућност анализе учешћа одраслих у целоживотном образовању, као и могућност међународне упоредивости. Спровођење следећег истраживања о образовању одраслих (AES) планирано је за 2016. годину.

Почела је имплементација ISCED 2011 - прилагођавање методологије праћења нивоа и поља образовања према класификацији.

Статистика науке и технологије - R&D статистика, обезбеђује основне индикаторе о институцијама које се баве научноистраживачком и развојном делатношћу. Ово истраживање обезбеђује податке о људским ресурсима – истраживачима, пројектима и финансијским показатељима (трошковима и улагању у R&D). Спроводи се на основу Одлуке бр. 1608/2003/ЕК Европског парламента и Савета у вези са производњом и развојем статистике науке и технологије и Уредбе Комисије бр. 753/2004 о статистици науке и технологије.

Спроведено је истраживање о иновационим активностима пословних субјеката (CIS) у периоду 2010-2012 и припремају се резултати који ће бити послати Евростату, на основу Уредбе Комисије бр. 1450/2004 о имплементацији Одлуке бр. 1608/2003/ЕК.

У оквиру ИПА 2012 пројекта, почела је припрема за спровођење истраживања о укупним буџетским издвајањима за научноистраживачку делатност (GBAORD). Истраживање ће се спровести први пут у Републици Србији. Такође, ради се на ревизији методологије и упитника за истраживање и развој.

У оквиру статистике криминалитета обезбеђују се индикатори о малолетним и пунолетним учиниоцима кривичних дела, одговорним и правним лицима учиниоцима привредних преступа и о привредним споровима.

РЗС је у оквиру ИПА 2009 Пројекта за статистику спровео пробно прикупљање података о приходима и расходима у области социјалне заштите за референтну 2010. годину, у складу са ESSPROS методологијом Евростата. Прикупљени су и, Евростату, достављени квантитативни и квалитативни подаци за основни ESSPROS систем (Core System), подаци о броју корисника пензија (Module on Pension Beneficiaries), као и одговарајући извештаји о квалитету. Током припрема за ИПА 2012 пројекат, у 2013. години, прикупљени су и достављени подаци за референтну 2011. годину. Примењена методологија у складу је са Уредбама ЕУ 1322/2007, 458/2007, 10/2008.

У оквиру новог ИПА 2012 пројекта, у току су активности везане за почетак имплементације ESSPROS модула о нето социјалним давањима, у складу са ESSPROS Уредбама 110/2011, 263/2011.

Истраживање о коришћењу времена (TUS - Time Use Survey) спроведено је у периоду фебруар 2010 / фебруар 2011. у складу са методологијом Евростата, а 2012. године је објављена публикација са резултатима истраживања.

Тржиште рада – У оквиру Анкета о радној снази прикупљају се подаци о три основна међусобно искључива континента становништва – запосленим, незапосленим и неактивним лицима. Демографска обележја прикупљају се за сва лица, а подаци о радној активности за лица стара 15 и више година. До 2013. године Анкета се спроводила се као полугодишње истраживање (у априлу и октобру). Методологија је потпуно хармонизирана са захтевима Евростата, у складу је са Уредбама ЕУ 577/98/ и 377/2008 у вези организације истраживања и слања података Евростату, као и дефиниција основних варијабли, изузев варијабле DEGURBA којом се дефинише степен урбанизације на националном нивоу, који у нашој земљи још није дефинисан. У 2013. години оквир за избор узорка био је Попис становништва, домаћинства и станова из 2002. и 2011 године. Величина узорка за целу 2013. годину био је око 20.000 домаћинстава.

Зараде и трошкови рада - Месечна и полугодишња истраживања о запосленима и о зарадама запослених, путем којих се прати кретање броја запослених и зарада запослених, делимично су усклађена са прописима ЕУ. Током 2013. године спроведено је редовно Истраживања о трошковима рада у 2012. години, према Уредби 530/1999 од 19. марта 1999. која се односи на структурну статистику зарада и трошкова рада (COUNCIL REGULATION (EC) No 530/1999, of 9 March 1999 concerning structural statistics on earnings and on labour costs), Уредби 1726/1999 of

27 July 1999, којом се имплементира Уредба 530/1999 у односу на трошкове рада у погледу дефиниција и трансмисије информација о трошковима рада. (COMMISSION REGULATION (EC) No 1726/1999 of 27 July 1999, Implementing Council Regulation (EC) No 530/1999) concerning structural statistics on earnings and on labour costs as regards the definition and transmission of information on labour costs) и Уредби 1737/2005 од 21. октобра 2005. којом се допуњује Уредба 1726/1999, у погледу дефиниција и трансмисије информација о трошковима рада (Commission Regulation (EC) No 1737/2005 of 21 October 2005, amending Regulation (EC) No 1726/1999 as regards the definition and transmission of information on labour costs). Подаци из овог истраживања биће расположиви почетком јула 2014. године.

Анкета о потрошњи домаћинства спроводи се по међународним стандардима и препорукама Евростата од 2003 године (Household Budget Surveys in the EU; Methodology and recommendations for harmonization - 2003 (2003 Edition) и Household budget survey in the Candidate Countries - Methodological analysis 2003 (2004 Edition). Овим истраживањем обезбеђују се основни индикатори о приходима, расходима и потрошњи домаћинства, као и о животном стандарду, а резултати се објављују квартално и годишње. Републички завод за статистику је у оквиру МБ ИПА 2011 током 2012. и 2013. године, извршио усаглашавање са новим препорукама за рунду 2010 ("Description of the data transmission for HBS (Reference Year) 2010" (EUROSTAT Doc. HBS/153E/2012/EN)).

Са спровођењем СИЛК анкете отпочето је 2013. године у складу са Уредбом бр. 1177/2003 (Regulation (EC) No 1177/2003 concerning Community statistics on income and living conditions). За 2014. годину планиран је други талас када ће се прећи на прикупљање података коришћењем преносивих рачунара.

Мере планиране за период 2014-2018

2014. година

- У оквиру пројекта МБ ИПА 2012/20 SPR наставља се интензивна сарадња са институцијама и органима локалне самоуправе надлежним за вођење парцијалних, специјализованих регистара, настављају се методолошке припреме и ради на дефинисању узорка за пилот истраживање о могућности формирања Статистичког популационог регистра.
- Спровођење ревизије методологије и образаца Виталне статистике (Дем-1-статистика рођења, Дем-2 статистика умрлих, Дем-3 статистика закључених бракова и Рб-1 статистика разведених бракова) са методологијом примењеном у Попису становништва, домаћинства и станова 2011. године и препорукама Уједињених нација;
- Наставак рада на истраживању о унутрашњим миграцијама становништва, а које се спроводи на бази података који се у електронској форми преузимају од Министарства унутрашњих послова;
- Наставак рада на увођењу истраживања о спољним миграцијама на основу Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 862/2007.
- Примена веб упитника за уписане студенте, као и примена веб упитника за предшколско образовање;
- Прикупљање података о установама културе путем портала Е-Култура (Завода за проучавање културног развоја);
- Израда првих резултата за истраживање GBAORD;
- Израда и израчунавање индикатора за IUS (Innovation Union Scoreboard 2013);
- Обезбеђивање регионалних индикатора за R&D;
- Ревизија истраживања о пунолетним учиниоцима кривичних дела (СК-1 и СК-2) и обезбеђивање података за нови упитник Евростата из ове области;
- Пилот прикупљање података за ESSPROS модул о нето социјалним давањима за референтну 2011. годину, у складу са ESSPROS Уредбама ЕУ 110/2011, 263/2011;
- Прикупљање података за основни ESSPROS систем и података о броју корисника пензија за референтну 2012. годину у складу са Уредбама ЕУ 1322/2007, 458/2007, 10/2008.
- Планирано је спровођење Сезонског истраживања о коришћењу времена 2014/2015. године;

- Прелазак са полугодишњег на квартално истраживање у оквиру Анкете о радној снази. Од 2014. године оквир за избор узорка је Попис становништва, домаћинстава и станова из 2011. године. Величина планираног узорка по кварталу је око 10.000 домаћинстава. Развој и припрема за прелазак на САPI систем прикупљања података.
- Припреме за спровођење пилот Истраживање о структури зарада (Structure of Earning Survey-SES), у оквиру ИПА 2012 пројекта, које би обезбедило индикаторе неопходне за постизање потпуне усаглашености са ЕУ.
- Повећање узорка са 4800 домаћинстава на 8856 домаћинстава годишње и укидање замене у оквиру Анкете о потрошњи домаћинстава.

2015. година

- У оквиру пројекта МВ IPA 2012/20 SPR, у току прве половине 2015. године на дефинисаном узорку се спроводи пилот истраживање о могућностима формирања Статистичког популационог регистра, након чега се врши анализа резултата овог истраживања како би до краја године могао да буде припремљен финални извештај, чиме се рад на овом истраживању завршава.
- У јуну 2015. године очекује се усвајање Препорука Конференције европских статистичара за пописе око 2020. чиме почињу и методолошке припреме за Попис 2021.
- Израчунавање здравих година живота, на основу података о инвалидитету (Попис 2011.) и Таблица морталитета;
- Сарадња са Министарством спољних послова и Комесаријатом за избеглице и миграције у циљу хармонизације статистике која се односи на међународне миграције;
- Сарадња са Министарством здравља и Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у циљу хармонизације статистике која се односи на здравство;
- С обзиром на то да је планирано да крајем 2014. године Евростат прихвати предлоге за ИПА 2014 пројекат, планира се да се у 2015. години започну методолошко-аналитичке припреме за спровођење истраживања о стручном усавршавању у предузећима (CVTS);
- Предвиђен је коначни прелазак на прикупљање података о студентима путем веб упитника;
- Израда детаљних резултата за истраживања R&D и GBAORD, који би обезбедили индикаторе неопходне за постизање потпуне усаглашености са ЕУ;
- Спровођење истраживања о иновативним активностима предузећа CIS 2014;
- Праћење препорука, усклађивања и захтева Евростата у вези са криминалом и статистиком правосуђа;
- Достављање финалних података за ESSPROS модул о нето социјалним давањима за референтну 2011. годину и прикупљање података за референтну 2012. годину, у складу са ESSPROS Уредбама ЕУ 110/2011, 263/2011;
- Прикупљање података за основни ESSPROS систем и података о броју корисника пензија за референтну 2013. годину у складу са уредбама ЕУ 1322/2007, 458/2007, 10/2008.
- Унапређење ДевИнфо базе података индикаторима о квалитету живота;
- Прелазак са кварталног на континуирано истраживање у оквиру Анкете о радној снази. Прелазак на САPI систем прикупљања података. Наставак процеса хармонизације ЕУРОСТАТОВИМ процедурама;
- Спровођење пилот Истраживање о структури зарада (Structure of Earning Survey-SES), у оквиру ИПА 2012 пројекта, које би обезбедило индикаторе неопходне за постизање потпуне усаглашености са ЕУ.
- Спровођење трећег таласа СИЛК-а и поређење података са расположивим административним изворима.

2016. година

- Наставља се рад на припреми методологије за Попис 2021. године у складу са Препорукама Конференције европских статистичара и почињу организационе припреме

Пописа 2021. у складу са резултатима истраживања о могућностима увођења Статистичког популационог регистра;

- Предвиђене су теренске активности за спровођење истраживања о стручном усавршавању у предузећима (CVTS);
- Достављање индикатора образовања Евростату према УОЕ упитнику (заједнички упитник OECD, UNESCO, Eurostat);
- Припрема за спровођење истраживања о образовању одраслих (AES), по други пут, као наставак и унапређење свих активности на истраживању;
- Увођење истраживања о људским ресурсима у научнотехнолошким областима (HRST);
- Праћење препорука, усклађивања и захтева Евростата у вези са криминалом и статистиком правосуђа;
- Очекује се наставак прикупљања и достављања података у складу са ESSPROS Уредбама ЕУ 1322/2007, 458/2007, 10/2008, 110/2011, 263/2011;
- Увођење СИЛК-а као редовног истраживања које треба да буде финансирано из буџета Републике Србије.

2017. година

- Наставља се рад на припреми методологије за Попис 2021. у складу са Препорукама Конференције европских статистичара и Уредбама Европског парламента и Савета, чије се усвајање очекује 2017. године, као и рад на организационим припремама у складу са резултатима истраживања о могућностима увођења Статистичког популационог регистра;
- Припрема нацрта текста Закона о Попису становништва, домаћинства и станова 2021. године;
- Унапређење сарадње са институцијама које обезбеђују податке који се односе на емиграцију у циљу израчунавања процењеног броја емиграната;
- Увођење праћења учешћа културних институција и појединаца у прекограничним пројектима (у сарадњи са Министарством културе);
- Предвиђене су теренске активности за спровођење истраживања о образовању одраслих (AES);
- Спровођење истраживања о иновацијама CIS 2016;
- Праћење препорука, усклађивања и захтева Евростата у вези са криминалом и статистиком правосуђа;
- Очекује се наставак прикупљања и достављања података у складу са ESSPROS уредбама ЕУ 1322/2007, 458/2007, 10/2008, 110/2011, 263/2011;
- Спровођење Истраживања о трошковима рада 2016. (Labaar Cost Survey-LCS).

2018. година

- Наставак методолошких и организационих припрема за спровођење Пописа 2021. Припрема пробног пописа на узорку, у циљу тестирања методолошких и организационих инструмената пописа;
- Израчунавање процене броја становника уз укључивање компоненти које се односе на спољне миграције, у циљу побољшања квалитета података о процењеном броју становника;
- Обезбеђивање индикатора који се односе на статистику образовања, статистику науке, технологије и иновација;
- Праћење препорука, усклађивања и захтева Евростата у вези са криминалом и статистиком правосуђа;
- Очекује се наставак прикупљања и достављања података у складу са ESSPROS Уредбама ЕУ 1322/2007, 458/2007, 10/2008, 110/2011, 263/2011.
- Припрема за спровођење Истраживање о структури зарада – први пут као редовно истраживање - (Structure of Earning Survey-SES) 2018.

3.18.3. Статистички подаци о животној средини

Преглед стања

РЗС производи податке од значаја за приказивање стања животне средине у области отпада и опасних хемикалија, вода, загађења ваздуха, као и „agri-environment” индикаторе и рачуне животне средине.

У области статистике отпада подаци о генерисању, третирању и одлагању отпада прикупљају се редовним годишњим истраживањима из сектора Класификације делатности (NACE Rev.2): Рударство, Прерађивачка индустрија, Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром, Снабдевање водом и управљање отпадом, Грађевинарство, као и сектори услужних делатности (од G до S). У оквиру ИПА 2011 МБ (Multi-beneficiary statistical programme) пројекта, компонента 14. Статистика отпада, у 2013. години је спроведено пробно истраживање о отпаду у секторима Грађевинарство и секторима од G до S, КД. На основу анализе резултата пробног истраживања, у 2014. години у статистички систем су уместо постојећег статистичког истраживања о индустријском отпаду уведена два истраживања са проширеним обухватом за секторе В до S, КД: Статистичко истраживање о створеном отпаду и статистичко истраживање о третираном отпаду. Истраживања о отпаду су усклађена са Уредбом о статистици отпада (Waste Statistics Regulation, 2150/2002 (ЕЦ) и 849/2010 (ЕЦ)). При прикупљању података се користи Европски каталог отпада (Уредба, 532/2000 (ЕЦ)), док се подаци публикују у складу са статистичком номенклатуром отпада (EWC-Stat) користећи табелу еквивалентности (Уредба, 574/2004 (ЕЦ)) и Класификацијом делатности (Уредба 1893/2006 (ЕЦ)). Резултати истраживања се објављују у публикацијама и на интернет страници РЗС. Подаци о отпаду и Извештај о квалитету података (Quality Report), према Уредби 1445/2005 (ЕЦ) достављају се Евростату преко eDAMIS апликације. Подаци се такође достављају и УН (УНСД и УНЕЦЕ)

База података о опасним хемикалијама обезбеђује се годишњим истраживањем о потрошњи опасних хемикалија из сектора Класификације делатности: Рударство, Прерађивачка индустрија, Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром и Снабдевање водом и управљање отпадним водама, као из статистичке базе индустрије о производњи хемикалија и статистике увоза и извоза. Листа хемикалија припремљена је у складу са Уредбом о регистрацији, евалуацији и ауторизацији хемикалија, 1907/2006/ЕЗ (REACH – Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemical substances). Подаци се користе и за комплетирање базе података о загађењу ваздуха у складу са Конвенцијом о прекограничном загађењу ваздуха и Оквирном конвенцијом УН о климатским променама (CLRTAP/UNFCCC).

У области вода, редовним статистичким истраживањима у годишњој периодици, прикупљају се подаци о захватању и начину коришћења подземних, изворских и површинских вода, вода за хлађење, врсти пречишћавања и испуштању отпадних вода према месту настанка и испуштања. Подаци се прикупљају са пет статистичких истраживања из сектора Класификације делатности: Пољопривреда, шумарство и рибарство, Рударство, Прерађивачка индустрија, Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром и Снабдевање водом и управљање отпадним водама као и из области Класификације делатности, којима припадају извештајне јединице које су задужене за управљање водним ресурсима, заштитом од штетног дејства вода, изградњом и одржавањем хидрограђевинских објеката и околине. Статистичка истраживања су усклађена са захтевима и препорукама Евростата (OECD/Eurostat Joint Questionnaire on Inland waters), делимично са Оквирном директивом за воде 2000/60/ЕЦ (Water Framework Directive 2000/60/ЕЦ) и са Директивом о третирању отпадних вода (Urban Waste Water Directive 91/271/ЕЕЦ и 98/15/ЕЦ). Подаци о копненим водама достављају се Евростату према упитнику „OECD/Eurostat JQ on Inland Waters” као и према Упитнику за регионалне податке из области животне средине (REQ-Regional Environmental Data). У оквиру компоненте 13. Статистика вода у пројекту ИПА 2011 (Multi-beneficiary statistical programme), спроведена је ревизија свих истраживања и припремљени су сви методолошки инструменти у складу са ЕУ захтевима. Подаци се достављају и УН (УНСД и УНЕЦЕ), као и у ФАО.

У области загађења ваздуха, подаци о потрошњи фосилних горива прикупљају се у више годишњих истраживања и припремају према Конвенцији о прекограничном загађењу ваздуха на великим даљинама (CLRTAP – Convention on long-range transboundary air pollution, 81/462/ЕЕЦ) за израчунавање емисија SO₂ и NO_x за које је задужена Агенција за заштиту

животне средине. У току је хармонизација методолошког материјала са Конвенцијом о прекограничном загађењу ваздуха и Оквирном конвенцијом УН о климатским променама (CLRTAP/UNFCCC – United Nations Framework Convention on Climate Change) у оквиру SIDA пројекта у циљу комплетирања базе података у енергетском сектору, пољопривреди, саобраћају, прерађивачкој индустрији и у области отпада и отпадних вода.

Уведене су промене у обрасцу у оквиру постојећег истраживања о инвестицијама у основне фондове (ИНВ-01) у циљу развијања квалитетније базе података о трошковима за заштиту животне средине, у складу са Евростатовим методолошким оквирима (Environmental expenditure statistics – Industry data collection handbook, General Government and Specialised Producers data collection handbook). Попуњен је Евростатов упитник „JQ Environmental Protection Expenditure and Revenues 2012 data collection“. Извршено је слање истог Евростату путем еДамиса.

У оквиру SIDA пројекта за развој статистике за балканске земље (2009 –2013) израђена је публикација „Индикатори материјалних токова у Републици Србији, 2001-2011“, и попуњен је Упитник „Рачун материјалних токова за ниво укупне економије“ (EW-MFA), у складу са Уредбом за европске рачуне животне средине (број 691/2011). Извршено је слање истог Евростату путем еДамиса. Такође, започет је рад на развијању базе података о порезима у вези са животном средином и рад на рачуну о емисијама у ваздух у складу са поменутом Уредбом за европске рачуне животне средине (број 691/2011).

Мере планиране за период 2014-2018

2014. година

- Анализа резултата спроведених статистичких истраживања о створеном и третираном отпаду и дисеминација података;
- Унапређивање базе података статистике вода;
- Припрема података из статистике вода за слање Евростату (JQ- /Eurostat/ OECD-Inland water), Упитнику за регионалне податке из области животне средине НСТЈ-2 (REQ-Regional Environmental Data) и Уједињеним Нацијама (UNEP/UNSD-Environmental indicators) и ФАО;
- Припрема унапређене базе података о отпаду за извештавање Евростату;
- Припрема методолошких инструмената за формирање „agri-environment“ индикатора из области вода;
- Рад на побољшању методолошких решења за праћење трошкова за заштиту животне средине и обрачун истих;
- Рад на побољшању методолошких решења и унапређење извора података за израду рачуна материјалних токова за ниво укупне економије (EW-MFA), обрачун и унапређење квалитета индикатора материјалних токова, (делимична усклађеност са горе наведеном Уредбом);
- Дефинисање извора и метода за израду рачуна Пореза у вези са животном средином, експериментални обрачун прихода од пореза у вези са животном средином, (делимична усклађеност са горе наведеном Уредбом);
- Дефинисање извора и метода и прикупљање расположивих података о емисијама у ваздух потребних за израду овог рачуна (делимична усклађеност са горе наведеном Уредбом).

2015. година

- Припрема методолошких инструмената за проширење базе података о отпаду у складу са Уредбом 2150/2002 са подацима о отпаду из пољопривреде, користећи статистичку базу података и друге административне изворе.
- Комплетирање базе података о коришћењу фосилних горива, неопходних за израчунавање емисија у ваздух у складу са CLRTAP/UNFCCC према расположивој бази података из сектора енергетике, транспорта, прерађивачке индустрије и пољопривреде.
- Анализа резултата статистичког истраживања о потрошњи опасних хемикалија.

- Припрема свих неопходних методолошких инструмената за прикупљање података према водним подручјима (Water Framework Directive 2000/60/EC).
- Унапређење квалитета података и увођење додатних извора података о трошковима за заштиту животне средине;
- Комплетирање базе података у вези са рачуном материјалних токова за ниво укупне економије (EW-MFA), (делимична усклађеност са горе наведеном Уредбом);
- Експериментални обрачун прихода од пореза у вези са животном средином, (делимична усклађеност са горе наведеном Уредбом);
- Експериментални обрачун елемената рачуна емисија у ваздух на основу расположивих података (делимична усклађеност са горе наведеном Уредбом).

2016. година

- Проширење базе података о отпаду у складу са Уредбом 2150/2002 са подацима о отпаду из пољопривреде, користећи статистичку базу података и друге административне изворе.
- Коришћење базе података о потрошњи опасних хемикалија за израчунавање емисија у воду и ваздух.
- Сарадња са Хидрометеоролошким заводом Србије у циљу комплетирања података за водна подручја.
- Проширивање базе података за израчунавање емисија у ваздух у складу са конвенцијама CLRTAP/UNFCCC са недостајућим секторима.
- Усклађивање са Директивом 2007/60/EЗ о управљању ризицима од поплава (Directive 2007/60/EC on the assessment and management of flood risks) базе података о копненим водама.
- Унапређење квалитета података и увођење додатних извора података о трошковима за заштиту животне средине;
- Рад на побољшању методолошких решења и унапређење извора података за обрачун индикатора материјалних токова;
- Рад на побољшању методолошких решења и унапређење извора података за обрачун прихода од пореза у вези са животном средином (делимична усклађеност са горе наведеном Уредбом);
- Комплетирање базе података у вези са рачуном о емисијама у ваздух на основу расположивих података (делимична усклађеност са горе наведеном Уредбом);
- Дефинисање извора и метода за израду енергетских рачуна (PEFA).

2017. година

- Разматрање могућности прикупљања података о отпаду у руралним областима у сарадњи са релевантним институцијама.
- Развијање методолошких инструмената за спровођење истраживања о захватању и коришћењу вода у руралним областима.
- Проширивање базе података за израчунавање емисија у ваздух у складу са конвенцијама CLRTAP/UNFCCC са недостајућим секторима.
- Израда детаљног описа методологије обрачуна трошкова за заштиту животне средине;
- Рад на побољшању методолошких решења и унапређење извора података за обрачун индикатора материјалних токова (потпуна усклађеност са горе наведеном Уредбом);
- Израда детаљног описа методологије обрачуна пореза у вези са животном средином;
- Израда детаљног описа методологије обрачуна рачуна емисија у ваздух;
- Експериментални обрачун елемената енергетских рачуна (PEFA);
- Дефинисање извора за развој рачуна Сектора роба и услуга у вези са животном средином.

2018. година

- Комплетирање базе података о отпаду у складу са Уредбом о статистици отпада, 2150/2002 (EC).
- Комплетирање базе података из статистике вода, укључујући све релевантне податке за урбану и руралну област, у складу са захтевима JQ-/Eurostat/ OECD – Inland water.

- Комплетирање индикатора одрживог развоја, SDI.
- Наставак рада на побољшању методолошких решења и унапређење извора података за обрачун индикатора материјалних токова, пореза у вези са животном средином, рачуна емисија у ваздух, и трошкова за заштиту животне средине;
- Рад на побољшању методолошких решења и унапређење извора података за обрачун енергетских рачуна (PEFA);
- Експериментални обрачун елемената рачуна Сектора роба и услуга у вези са животном средином.

3.18.4. Макроекономска статистика

Преглед стања

Методолошки оквир за израду основних макроекономских агрегата и система рачуна чине: Систем националних рачуна 1993 (SNA93), Европски систем националних и регионалних рачуна 1995 (ESA95) – Уредба Европске комисије 2223/96, методологије и препоруке Евроста-та за обрачун сталних цена (Handbook on Price and Volume Measures in National Accounts) и кварталних националних рачуна (методологија Евроста-та Handbook on Quarterly National Accounts и Међународног монетарног фонда Quarterly National Accounts Manual), као и друге методологије и препоруке међународних организација које су усаглашене са SNA93 и ESA95.

Годишњи макроекономски подаци расположиви су од 1997. године. Бруто домаћи производ у текућим ценама обрачунава се независно производном методом, за ниво сектора и области Класификације делатности 2010 (усклађене са NACE Rev.2), и расходном методом према категоријама употребе: издаци за финалну потрошњу домаћинстава на нивоу група Класификације о личној потрошњи по намени (COICOP), за резиденте у иностранству и нерезиденте на територији Републике Србије; издаци за финалну потрошњу непрофитних институција које пружају услуге домаћинствима (НПИД) на нивоу укупног агрегата; издаци за финалну потрошњу државе обрачунати су делимично према Класификацији функција државе (COFOG), са поделом на индивидуалну и колективну потрошњу; обрачун бруто инвестиција у основне фондове изведен је по техничкој структури основних фондова; обрачун вредности извоза и увоза изведен је за робу и услуге појединачно. Израђен је и скуп рачуна за економију као целину и све институционалне секторе за период 1997 - 2011. година.

Обрачун бруто домаћег производа производном методом расположив је и у сталним ценама (цене претходне године) за период 2001 - 2012. година. Обрачуни су изведени за ниво сектора и области Класификације делатности 2010, методом екстраполације, применом индиректне методе једноструких (single) индикатора, комбинацијом индикатора аутпут и инпут. Током 2011. и 2012. године, у оквиру пројеката међународне помоћи, припремљен је и независни обрачун БДП-а у сталним ценама, расходном методом. Овај обрачун позитивно је оцењен од стране међународних експерата и резултати обрачуна публикују се од 2013. године. Подаци су расположиви за период 2003 – 2012. година.

Рок за објављивање годишњих података у 2013. години скраћен је са $t+15$ на $t+12$, а ради се на даљем скраћењу рокова и њиховом усаглашавању са програмом трансмисије података ($t+9$).

Кроз пројекте међународне помоћи извршена је алокација FISIM-а на институционалне секторе и настављен рад на обрачуну необухваћене економије у циљу побољшања обухвата БДП-а и са производне и са расходне стране. Са производне стране, активности су биле усмерене ка побољшању обрачуна аутпута и међуфазне потрошње, а са расходне стране ка даљем унапређењу обрачуна личне потрошње домаћинстава, бруто инвестиција у основне фондове и увоза и извоза.

Обрачун регионалног БДП-а заснован је на принципима ESA95 и Номенклатури статистичких територијалних јединица Републике Србије (НСТЈ), која је усклађена са европском Класификацијом статистичких територијалних јединица – NUTS. Регионални БДП обрачунава се по производном методу, на нивоу НСТЈ 2 (регион), а подаци су расположиви од 2009. године. Током 2013. године радило се на обрачуну регионалних рачуна домаћинстава (примарног и расположивог дохотка домаћинстава) на нивоу НСТЈ 2 (регион) и бруто додате вредности по делатностима (А*10) на нивоу НСТЈ 3 (округ).

Настављен је рад на Supply-Use табелама обрадом и анализом резултата истраживања „Структура расхода и прихода пословања правних лица и предузетника“ који су објављени у истоименој публикацији. На основу утврђених техничких коефицијената урађене су иницијалне небалансиране табеле и очекује се наставак рада на балансирању табела у оквиру националне ИПА 2012.

Резултати кварталних обрачуна бруто домаћег производа, у текућим и сталним (цене претходне године) ценама, изведени су према производном и расходном приступу.

Према производном приступу обрачуни су изведени за ниво области и сектора Класификације делатности 2010 (NACE Rev. 2). Подаци су расположиви за период од првог квартала 2001. године.

Према расходном приступу обрачуни су изведени за све категорије употребе БДП, на истом нивоу као и годишњи обрачун. Подаци су расположиви за период од првог квартала 2003. године.

Сви квартални обрачуни изведени су дезагрегацијом расположивих годишњих података на кварталне и екстраполацијом кварталних вредности текуће године, коришћењем одговарајућих индикатора. Поред наведених, расположиви су и подаци о десезонираном БДП-у, за период од првог квартала 2001. године.

РЗС је 2013. године започео са трансмисијом података националних рачуна Евростату коришћењем EDAMIS-а. Шаљу се следеће табеле: ESAP2_0101_A, ESAP2_0101_Q, ESAP2_0102_A, ESAP2_0102_Q, ESAP2_0107_A, ESAP2_0110_A, ESAP2_0501_A, ESAP2_0502_A, ESAP2_0800_A, ESAP2_1200_A, ESAP2_1300_A, ESAP2_2200_A.

Флеш оцена кварталног БДП-а (стопа реалног раста) објављује се од марта 2010. године, у форми саопштења за јавност, 30 дана по истеку референтног квартала. Оцена се заснива на месечним индикаторима и економетријским моделима.

У складу са променама постојећих методолошких оквира (SNA93 и ESA95), усвојен је План имплементације SNA2008 (односно ESA2010) у којем су дефинисани фазе и кораци увођења нових међународно прихваћених статистичких стандарда.

Активности на примени стандарда Европске уније у области малопродајних цена започете су у оквиру CARDS националног пројекта и настављен кроз ИПА 2007, ИПА 2008 и ИПА 2009 мулти корисничке програме. Рад на обрачуну Хармонизованог индекса потрошачких цена одвијао се према планираним роковима. У току 2013 године радило се на усклађивању обрачуна Хармонизованог индекса потрошачких са променама у методама обрачуна дефинисаних у регулативама усвојеним у 2012 и 2013 (Compendium of HICP reference documents, 2013 Edition) и препорукама датих у нацрту методологије за обрачун хармонизованог индекса цена потрошача (Draft HICP Manual, part 1, 2013 version). У оквиру ИПА 2011 мулти корисничког програма започет је рад на обрачуну Индекса трошкова становања у сопственим становима (Owner Occupied housing price indices) у складу са Уредбом Европске комисије бр. 93/2013 (Commission Regulation No 93/2013 of 1 February 2013).

Истраживање о паритетима куповне моћи усклађено је са правилима и процедурама прописаним у новој методологији (Eurostat-OECD Methodological Manual on Purchasing Power Parities, 2012 Edition). Законски оквир за спровођење овог истраживања за земље Европске Уније регулисаном је Уредбом бр. 1448/2007 (Regulation EC No 1445/2007 establishing common rules for the provision of basic information on Purchasing Power Parities and for their calculation and dissemination).

Мере планиране за период 2014-2018

2014. година

- Ревизија серија годишњих и кварталних података у циљу усаглашавања са новим методолошким оквирима за израду основних макроекономских агрегата националних рачуна: Систем националних рачуна 2008 (SNA2008) и Европски систем рачуна 2010 (ESA2010);
- Унапређење начина обрачуна према производном приступу у сталним ценама за ниво области и сектора Класификације делатности - примена методе дефлације;
- Израда детаљног описа методологије и извора података за обрачун кварталног бруто домаћег производа (QNA Inventory);

- Трансмисија годишњих и кварталних података Евростату у динамици t+9 месеци, односно t+60 дана респективно, у SDMX формату;
- Рад на балансирању Supply-Use табела;
- Публиковање резултата БДВ на нивоу НСТЈ 3 и регионалних рачуна домаћинства.
- Рад на припремама за обрачун Хармонизованог индекса потрошачких цена за цене са фиксним таксама (НІСР-СТ). Законски оквир за обрачун овог индекса дат је у Уредби Европске комисије бр 119/2013 (Commission Regulation No 119/2013 of 11 February 2013).
- Наставак рада на пројекту експерименталног обрачуна Индекса трошкова становања у сопственим становима (ООН Indices)
- Израда детаљног описа извора података и методологије Хармонизованог индекса потрошачких цена (НІСР Inventory);

2015. година

- Унапређење годишњих секторских рачуна;
- Ажурирање детаљног описа методологије и извора података за обрачун годишњег бруто домаћег производа у складу са обрачунима заснованим на ESA2010;
- Десезонирани квартални обрачун на нивоу области и сектора Класификације делатности 2010 (NACE Rev. 2);
- Десезонирани квартални обрачун БДП по категоријама употребе;
- Израда пробних годишњих и кварталних обрачуна БДП према приходном приступу у текућим ценама;
- Дефинисање методологије и извора података за обрачун бруто инвестиција у основне фондове за НСТЈ 2 (регион) на нивоу сектора Класификације делатности 2010;
- Наставак рада на балансирању Supply-Use табела и израда балансиране Supply-Use табеле.
- Рад на припремама за обрачун Хармонизованог индекса потрошачких цена за регулисане цене (НІСР-АТ)

2016. година

- Даље усавршавање методологије и резултата годишњих и кварталних обрачуна макроекономских агрегата;
- Израда пробних обрачуна финансијских рачуна сектора Државе;
- Припрема података за компилацију кварталних националних рачуна за ниво укупне економије;
- Пробни квартални обрачун промена у стању залиха као независне категорије употребе БДП-а;
- Усаглашавање сва три приступа годишњих и кварталних обрачуна БДП;
- Пробни обрачуни бруто инвестиција у основне фондове за НСТЈ 2 (регион) на нивоу сектора Класификације делатности 2010; Обрачун броја запослених за НСТЈ 2 (регион) на нивоу сектора Класификације делатности 2010 у часовима рада; обрачун реалне стопе раста регионалног БДП-а за НСТЈ 2 (регион);
- Усклађивање система Supply-Use табела са секторским рачунима;
- Даљи развој статистике цена у складу са препорукама Евростата (Multipurpose price statistics);

2017. година

- Даље усавршавање методологије и резултата годишњих и кварталних обрачуна макроекономских агрегата;
- Припрема података за компилацију секторских кварталних националних рачуна
- Примена нових метода за прикупљање података (Scanner data)

2018. година

- Даље усавршавање методологије и резултата годишњих и кварталних обрачуна макроекономских агрегата;

- Повећање броја табела из програма трансмисије (Transmission Programme – ESA2010) које се односе на податке кварталних националних рачуна
- Даљи развој статистике цена у складу са препорукама Евростата (примена свих нових препорука и уредби у вези обрачуна Хармонизованог индекса потрошачких цена).

3.18.5. Пословна статистика

Преглед стања

Структурне пословне статистике (SBS) су високо усаглашене са Уредбом 295/2008 која се односи на структурне пословне статистике (Анекси 1-4 и 8). Дефиниције варијабли које се обрачунавају су усаглашене са дефиницијама из Уредбе 250/2009. У 2013. години у оквиру међународног IPA 2011 пројекта, обрачунати су индикатори у пословној демографији (Анекс 9), као пилот подаци. Од референтне 2011. године обрачунавају се индикатори за статистику страних подружница у Србији (Inward FATS), где постоји делимична усаглашеност са Уредбама 716/2007 и 747/2008, које се односе на ову статистику и дефиниције варијабли у оквиру ње.

Краткорочне пословне статистике (STS) су делимично усклађене са Регулацивом (ЕЗ) Бр. 1503/2006 од 28. септембра 2006. године којом се имплементира и допуњује Уредба (ЕЗ) Бр. 1165/98 у вези варијабли краткорочне статистике.

Статистика индустрије објављује месечне индексе индустријске производње и месечне индексе промета у индустрији, који су делимично усклађени са Регулацивом (ЕЗ) Бр.1503/2006 од 28. септембра 2006. године којом се имплементира и допуњује Уредба (ЕЗ) Бр. 1165/98 у вези варијабли краткорочне статистике. У обрачуну месечног индекса индустријске производње према економској намени и месечног индекса промета у индустрији према економској намени, примењује се Номенклатура главних индустријских групација, која је у потпуности усклађена са Уредбом (ЕЗ) Бр. 656/2007 од 14. јуна 2007. године којом се допуњује Уредба (ЕЗ) Бр. 586/2001 од 14 јуна 2007. године у вези имплементирања Уредбе (ЕЗ) бр. 1165/98 која се тиче краткорочних статистика, а у вези дефинисања главних индустријских групација.

Обрачун месечног индекса цена произвођача индустријских производа такође је усклађен са Класификацијом делатности (NACE Rev.2), класификацијом по намени производа (MIG) и CPA. У току 2013. године прикупљени су подаци за достављање података на основу правила прописаних у Директиви 92/2008 о транспарентности цена електричне енергије и гаса и први подаци за 2013 годину достављени су у првом кварталу 2014. године.

Број запослених и зараде прате се у свим областима на месечном нивоу. Индикатора о броју запослених, часовима рада и зарадама, делимично су усклађени са методолошким захтевима Евростата. У току 2013. године започето је достављање наведених индикатора Евростату путем eDAMIS-а. У области услуга промет се прати квартално.

Статистика грађевинарства објављује месечне податке о издатим грађевинским дозволама, који су усклађени са Уредбама које се односе на краткорочне статистике, као и кварталне индексе грађевинске производње, који су делимично усклађени са овим У. За разврставање грађевина користи се Класификација врста грађевина која је у потпуности усклађена са Classification of Types of Construction – CC, final version, Eurostat, 1997.

Статистика трговине на мало и велико објављује краткорочне статистичке индикаторе за четири сектора (трговина на мало, трговина на велико, трговина на велико и мало моторним возилима и поправка моторних возила и мотоцикала, услуге смештаја и исхране) који су у великој мери усклађени са регулативама које се односе на краткорочне статистике. Серије података трговине на мало (Варијабле Ц 120, Ц 123) од јануара 2013. године (за период од јануара 2010. године) се достављају Евростату у складу са Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 472/2008 о спровођењу Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1165/98 о краткорочним статистикама у погледу прве базе године која се користи за временске серије према NACE Rev. 2, и за временске серије пре 2009. који се достављају у складу с NACE Rev. 2.

Статистика индустрије спроводи Годишње истраживање о индустријским производима које је усклађено са Уредбом Савета (ЕЕЗ) бр. 3924/91, од 19. децембра 1991. године о успостављању истраживања Заједнице о индустријској производњи.

Статистика туризма је у знатној мери усклађена са одредбама Извршне Уредбе Комисије (ЕУ) број 1051/2011 од 20. октобра 2011, за спровођење Уредбе (ЕУ) број 692/2011 Европског

парламента и Савета о европској статистици туризма, која се односи на структуру извештаја о квалитету и достављање података.

Статистика енергетике израђује Годишње енергетске билансе за: електричну и топлотну енергију, угаљ, нафту и деривате нафте, природни гас, геотермалну енергију, огревно дрво (евидентирана производња), дрвне брикете, дрвне пелете и дрвени угаљ. У оквиру пројекта Енергетске Заједнице “Implementation on the energy statistics“ урађен је Годишњи енергетски биланс биогаса за 2013. годину, као пилот истраживање. У оквиру Анекса Б Уредбе (ЕЗ) Бр. 147/2013 (амандман на Уредбу 1099/2008) не располаже се подацима о капацитетима, као ни подацима о неевидентираној производњи огревног дрвета. Месечно извештавање, према захтеву Анекса Ц и Анекса Д поменуте Уредбе, за сада није успостављено. Сви урађени годишњи енергетски биланси потпуно су усклађени са Уредбом (ЕЗ) Бр. 147/2013 (амандман на Уредбу 1099/2008). Такође, Републички завод за статистику попуњава Годишње упитнике Међународне агенције за енергију и Евростата и доставља их у Евростат (преко eDAMIS-a), Министарство рударства и енергетике и УН. Попуњене Годишње упитнике Међународне агенције за енергију и Евростата Министарство рударства и енергетике прослеђује у Међународну агенцију за енергију.

Статистика саобраћаја располаже свим подацима, осим података о мобилности путника и података о роби у друмском саобраћају за сопствене потребе (не прикупљају се подаци о поморском саобраћају, јер тај превоз не постоји у нашој земљи). Приказани подаци у друмском (само јавни превоз), железничком, унутрашњим пловним путевима, цевоводном и ваздушном саобраћају су потпуно у складу са дефиницијама датим у Речнику за статистику саобраћаја, од стране EUROSTAT/ECMT/UNECE. Статистичко истраживање о превозу робе унутрашњим пловним путевима је у складу са Уредбом 1119/80 ЕЕС. Статистичко истраживање путника и робе железницом је у складу са Уредбом 1177/80 ЕЕС. Статистичко истраживање о превозу путника, терета и поште у ваздушном саобраћају је у складу са Уредбом ЕЕС 437/2003. Показатељи о врстама паковања и транспорта опасних материја су уведени 2009. године. У годишњој периодици подаци о железничком, друмском, речном саобраћају и транспорту нафте нафтоводом се достављају ITF-a, UNECE-и EUROSTAT-у (интернет верзија заједничког упитника). У годишњој периодици подаци о превозу у друмском саобраћају се достављају (IRF World Road statistics Questionnaire). У годишњој периодици подаци се достављају UN статистици - Annual transport Questionnaire, а у кварталној периодици подаци се достављају ITF (Short-term quarterly trends survey).

Истраживања о употреби информационо-комуникационих технологија у домаћинствима (појединци), привредним субјектима и финансијским институцијама редовно се спроводе. Обрачунавају се сви индикатори у складу са основном Уредбом 808/2004, као и осталим уредбама из ове области.

Мере планиране за период 2014-2018

2014. година

- Унапређење обухвата извештајних јединица у СБС истраживању, укључивањем дела других правних лица која су тржишно оријентисана, што значајно утиче на репрезентативност показатеља у делатностима пословних услуга.
- Анализа нових административних извора података за потребе унапређења обрачуна индикатора пословне демографије, дефинисаних у Уредби 251/2009, Анекс 9.
- Усклађивање методологије Кварталног истраживања о пословању привредних друштава са Методологијом краткорочних пословних статистика – тумачења и смернице, у делу који се односи на дефиницију и обухват индикатора „Промет услуга“, као и скраћивање рокова свих фаза спровођења истраживања у складу са захтеваним роковима из Уредбе (ЕЗ) бр. 1158/2005.
- Активности у вези усклађивања обрачуна индекса индустријске производње и индекса за промета у индустрији са Уредбом (ЕЗ) Бр. 1503/2006, којом се имплементира и допуњује Уредба (ЕЗ) Бр. 1165/98 у вези варијабли краткорочне статистике.
- Слање месечних индекса индустријске производње и месечних индекса промета у индустрији у Евростат .

- Припрема за слање серије индикатора из области статистике цена у складу са захтевима за краткорочне статистике (STS Requirements).
- Прикупљање података за обрачун индекса цена произвођача из увоза.
- Припрема метаподатака за индикаторе из области статистике цена произвођача
- Развој цена произвођача услуга по утврђеној динамици
- Наставак активности у вези усклађивањем обрачуна индекса грађевинске производње са Уредбом (ЕЗ) Бр. 1503/2006.
- Праћење промена у вези са варијаблама о издатим грађевинским дозволама у складу са допунама/изменама Уредбе (ЕЗ) Бр. 1503/2006.
- Слање података за издате грађевинске дозволе и индекс грађевинске производње у Евростат преко eDAMIS-а у складу са Уредбом (ЕЗ) Бр 1165/98.
- Коришћење података административних извора за обухват предузетника (Пореска пријава пореза на додату вредност) у области G 47 КД;
- Усклађивање Номенклатуре индустријских производа за Годишње истраживање индустрије са Уредбом Комисије (ЕЗ), о успостављању Prodcom листе за истраживање Заједнице о индустријској производњи за 2014. годину.
- Слање података о индустријским производима за 2013. годину у Евростат којом се имплементира Уредба Савета (ЕЕС) бр. 3924/91.
- Слање месечних података о туристичком промету (доласци и ноћења туриста), као и годишњих података о туристичком промету и смештајним капацитетима и њиховој искоришћености Евростату у складу са {0>REGULATION (EU) No 692/2011 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL<}100{>Уредбом бр. 692/2011 Европског Парламента и Савета од 6. јула 2011. године о статистичким подацима у области туризма са дефинисаним роковима и слање метадата статистике туризма у Евростат;
- Израда и објављивање Годишњих енергетских биланса за електричну и топлотну енергију, угаљ, нафту и деривате, природни гас, геотермалну енергију, дрвна горива (обухваћена је само евидентирана производња огревног дрвета) у складу са Анексом А и Б Уредбе (ЕЗ) Бр. 147/2013.
- Достављање попуњених Годишњих упитника Међународне агенције за енергију и Евростата у Евростат, Министарство рударства и енергетике и Уједињене нације. Министарство рударства и енергетике попуњене упитнике прослеђује у Међународну агенцију за енергију.

2015. година

- Дефинисање метода процене података за скуп предузетника, на основу административних извора података, а у циљу комплетирања обухвата јединица у СБС истраживању.
- Обрачун индикатора на основу података из других статистичких истраживања у РЗС, а у вези са инвестицијама, часовима рада, промету у трговинској делатности по категоријама СРА, ради комплетирања сетова СБС података (Уредба 251/2009, Анекси 1-4, 8 и 9).
- Слање сетова података о СБС индикаторима Евростату (дефинисаних Уредбом 251/2009, Анекси 1-4, 8 и 9), као и извештаја о квалитету.
- Испитивање могућности коришћења административних извора података за евентуалну процену промета предузетника за области КД које обухвата индикатор Промет услуга, у делу који се односи на дефиницију и обухват индикатора Промет услуга и прерачун серија податка за индикатор „Промет услуга“ на базну 2010. годину у складу са Регулативом (ЕЗ) бр. 1165/98, као и припрема, израда и слање у Евростат десеzonираних серија податка и метаподатака за индикатор Промет услуга на базну 2010. годину.
- Наставак активности у вези усклађивања обрачуна индекса индустријске производње и индекса за промета у индустрији са Уредбом (ЕЗ) Бр. 1503/2006 и слања месечних индекса индустријске производње и месечних индекса промета у индустрији у Евростат.
- Обрачун индекса цена произвођача из увоза.

- Развој цена произвођача услуга и припрема за слање серије индикатора из области статистике цена у складу са захтевима за краткорочне статистике.
- Хармонизација краткорочних индикатора из области тржишта рада о броју запослених, часовима рада и зарадама, са методолошким захтевима Евростата.
- Наставак активности у вези усклађивањем обрачуна индекса грађевинске производње са Уредбом (ЕЗ) Бр. 1503/2006 и слање података за издате грађевинске дозволе и индекс грађевинске производње у Евростат преко eDAMIS-а у складу са Уредбом (ЕЗ) Бр 1165/98.
- Припрема и трансмисија метадата краткорочних индикатора за трговину на мало у складу са Методологијом краткорочних пословних статистика.
- Слање серије краткорочних индикатора трговине на мало од 2000. године (Варијабле Ц 120, Ц 123) у Евростат, у складу са Уредбом Комисије бр. 472/2008, и за временске серије пре 2009. који се достављају у складу с NACE Rev. 2.
- Усклађивање Номенклатуре индустријских производа за Годишње истраживање индустрије са Уредбом Комисије (ЕЗ), о успостављању Prodcom листе за истраживање Заједнице о индустријској производњи за 2015. годину.
- Слање података о индустријским производима за 2014. годину у Евростат којом се имплементира Уредба Савета (ЕЕС) бр. 3924/91.
- Побољшање обухвата и квалитета података коришћењем административних извора – подаци локалних самоуправа за смештајне објекте домаће радиности и сеоских туристичких домаћинстава у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 692/2011 Европског парламента и Савета о европским статистикама о туризму.
- Спровођење активности у вези преосталих обавеза статистике енергетике по Анексу Б Уредбе (ЕЗ) бр. 147/2013 и почетак извештавања и достављања података према Анексу Ц Уредбе (ЕЗ) Бр. 147/2013.
- Припрема пробног истраживања о превозу робе у друмском саобраћају за сопствене потребе у складу са Регулативом (ЕС) 98/1172 ЕЕС.

2016. година

- Обрачун посебно агреgirаних СБС индикатора за групе делатности (дефинисано у Анексу 1, Уредба 251/2009) и слање сетова података Евростату.
- Утврђивање примарне и секундарне поверљивости СБС података који се шаљу у Евростат, коришћењем софтвера Тау Аргус.
- Наставак активности у вези усклађивања обрачуна индекса индустријске производње и индекса за промета у индустрији са Регулативом (ЕЗ) Бр. 1503/2006 и слања месечних индекса индустријске производње и месечних индекса промета у индустрији у Евростат.
- Развој цена произвођача услуга по утврђеној динамици
- Наставак активности у вези усклађивањем обрачуна индекса грађевинске производње са Уредбом (ЕЗ) Бр. 1503/2006 и слање података за издате грађевинске дозволе и индекс грађевинске производње у Евростат преко eDAMIS-а у складу са Уредбом (ЕЗ) Бр 1165/98.
- Коришћење административних извора података у већој мери у циљу смањења оптерећења извештајних јединица у статистици трговине на мало и испитивање квалитета административних података у циљу добијања резултата за статистичка истраживања која се базирају на узорку за скупове предузетника (сектора I области 55 и 56 КД) на основу Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1165/98 и Одлуке бр. 1297/2008/ЕС Европског Парламента и Савета;
- Усклађивање Номенклатуре индустријских производа за Годишње истраживање индустрије са Уредбом Комисије (ЕЗ), о успостављању Prodcom листе за истраживање Заједнице о индустријској производњи за 2016. годину и слање података о индустријским производима за 2015. годину у Евростат.
- Коришћење административних извора података за статистику туризма у циљу смањења оптерећења извештајних јединица и испитивање квалитета административних података у циљу добијања резултата за статистичка истраживања која се базирају на

узорку (сектора G области, 45 и 46 КД) на основу Уредбе Савета бр. 1165/1998 и Одлуке бр. 1297/2008/ЕС Европског Парламента и Савета;

- Спровођење пробног истраживања о превозу робе у друмском саобраћају за сопствене потребе у складу са Уредбом (ЕЦ) 98/1172 ЕЕЦ.
- Примена Директива 2010/216 и 2009/42 у области статистике безбедности у саобраћају.

2017. година

- Увођење статистике домаћих подружница ван Србије (Outward FATS) у сарадњи са Народном банком Србије.
- Наставак усклађивања обрачуна индекса индустријске производње и индекса за промета у индустрији са Уредбом (ЕЗ) бр. 1503/2006, и слања месечних индекса индустријске производње и месечних индекса промета у индустрији у Евростат.
- Праћење и примена промена у методама обрачуна индикатора у области статистике цена у складу са препорукама FRIBS пројекта.
- Обезбеђивање и достављање Евростату података о индикаторима из области тржишта рада према Главним индустријским групацијама, према економској намени (MIGs), као и серије за све секторе краткорочних статистика (STS) и коришћење административних извора података у циљу смањења оптерећења извештајних јединица за обезбеђење индикатора из области тржишта рада.
- Наставак активности у вези усклађивањем обрачуна индекса грађевинске производње са Уредбом (ЕЗ) Бр. 1503/2006 и слање података за издате грађевинске дозволе и индекс грађевинске производње у Евростат преко eDAMISa.
- Усклађивање Номенклатуре индустријских производа за Годишње истраживање индустрије са Уредбом Комисије (ЕЗ), о успостављању Prodcom листе за истраживање Заједнице о индустријској производњи за 2017. годину и слање података о индустријским производима за 2016. годину у Евростат.
- Методолошка и организациона припрема истраживања у циљу добијања неопходних варијабли националног туризма и карактеристика туристичких путовања у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 692/2011 Европског парламента и Савета и Уредбом Комисије (ЕУ) о спровођењу број 1051/2011;
- Методолошка и организациона припрема истраживања у циљу добијања неопходних варијабли и карактеристика једнодневних путовања (посета) у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 692/2011 Европског парламента и Савета и Уредбе Комисије (ЕУ) о спровођењу број 1051/2011;
- Спровођење активности статистике енергетике у циљу потпуне имплементације преосталих захтева из Анекса Ц Уредбе (ЕЗ) Бр. 147/2013 и почетак извештавања у Евростат и Међународну агенцију за енергију према захтеву Анекса Д Уредбе (ЕЗ) Бр. 147/2013.
- Почетак спровођења редовног истраживања о превозу робе у друмском саобраћају за сопствене потребе у складу са Уредбом (ЕЦ) 98/1172 ЕЕЦ.
- Увођење статистике интермодалног саобраћаја у редовну статистичку продукцију.
- Хармонизација статистике мобилности путника са методолошким захтевима Евростата.
- Прилагођавање статистика пошта и телекомуникација Директивама 2008/6 и 97/67.

2018. година

- Прилагођавање структурних пословних статистика и краткорочних пословних статистика променама у европском статистичком систему у овој области (примена FRIBS програма).
- Наставак активности у вези усклађивања обрачуна индекса индустријске производње и индекса за промета у индустрији са Уредбом (ЕЗ) бр. 1503/2006 и слања месечних индекса индустријске производње и месечних индекса промета у индустрији у Евростат.
- Праћење и примена промена у методама обрачуна индикатора у области статистике цена у складу са препорукама FRIBS пројекта.

- Наставак активности у вези усклађивањем обрачуна индекса грађевинске производње са Уредбом (ЕЗ) Бр. 1503/2006 и слање података за издате грађевинске дозволе и индекс грађевинске производње у Евростат преко eDAMISa.
- Усклађивање Номенклатуре индустријских производа за Годишње истраживање индустрије са Уредбом Комисије (ЕЗ), о успостављању Prodcom листе за истраживање Заједнице о индустријској производњи за 2018. годину и слање података о индустријским производима за 2017. годину у Евростат.
- Реализација истраживања у циљу добијања неопходних варијабли националног туризма и карактеристика туристичких путовања и дисеминација резултата у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 692/2011 Европског парламента и Савета и Уредбом Комисије (ЕУ) о спровођењу број 1051/2011;
- Реализација истраживања у циљу добијања неопходних варијабли и карактеристика једнодневних путовања (посета) и дисеминација резултата у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 692/2011 Европског парламента и Савета и Уредбом Комисије (ЕУ) о спровођењу број 1051/2011;
- Наставак активности статистике енергетике у циљу обезбеђивања података који се захтевају Анексом Ц Уредбе (ЕЗ) Бр. 147/2013. Потпуна имплементација Анекса Ц условљена је применом Директиве 2009/119/ЕЗ, којом се Државе чланице обавезују да успоставе обавезне резерве сирове нафте и деривата не касније од 1. јануара 2023. године и наставак активности у циљу обезбеђивања свих података који се захтевају Анексом Д Уредбе (ЕЗ) бр. 147/2013.

3.18.6. Монетарна, финансијска, трговинска статистика и статистика платног биланса

Републички завод за статистику

Преглед стања

Статистика спољне трговине робом садржи детаљне податке разврстане по земљама партнерима, по робама према Комбинованој номенклатури (CN2014) и СМТК рев. 4, по врстама транспорта, по преференцијалним стопама у случају увоза робе и по предузећима и њиховим трговинским карактеристикама и у надлежности је Републичког завода за статистику.

Основни принципи, стандарди и процедуре који се користе у обрачунима индикатора у трговини са светом засновани су на препорукама Уједињених нација објављеним у публикацији Уједињених нација „Међународна трговина робом: Концепти и дефиниције 2010“ серија М, број 52/2011. Прикупљање, обрада и дисеминација података је и у складу са релевантним препорукама законодавства Европске уније, тзв. Extrastat законодавством у које спадају следећи прописи: „Статистика уније која се односи на спољну трговину са земљама које нису чланице Европске уније, Уредба 471/2009 (Regulation (EC) No 471/2009 of the European Parliament and of the Council of 6 May 2009 on Community statistics relating to external trade with non-member countries); статистика уније која се односи на спољну трговину са земљама које нису чланице уније што се тиче размене података између националних царинских органа и статистичких органа, прикупљања података и процене квалитета, Уредба 92/2010 (Regulation (EU) No 92/2010 of 2 February 2010 of the European Parliament and of the Council on Community statistics relating to external trade with non-member countries, as regards data exchange between customs authorities and national statistical authorities, compilation of statistics and quality assessment); статистика уније која се односи на спољну трговину са земљама које нису чланице уније што се тиче покривености трговине, тачности података, прикупљања података о трговини по карактеристикама предузећа и по валутама из унетим као фактурна вредност и специфичне робе или специфично кретање роба, Уредба 113/2010 (Regulation (EU) No 113/2010 of 9 February 2010 of the European Parliament and of the Council on Community statistics relating to external trade with non-member countries, as regards trade coverage, definition of the data, compilation of statistics on trade by business characteristics and by invoicing currency, and specific goods or movements) и Уредба 927 од 31.10.2012 допуњујући Анекс 1 Уредбе 2658/87 о тарифи и статистичким номенклатурама и заједничкој царинској тарифи (Regulation (EU) No 927/2012 of 9 October 2012 amending Annex I

to Council Regulation (EEC) No 2658/87 on the tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff).

У статистици спољне трговине примењују се следеће класификације и номенклатуре:

- Номенклатура царинске тарифе заснована на Комбинованој Номенклатури и HS класификацији, која је у надлежности Министарства финансија и царинског органа.
- Стандардна међународна трговинска класификација СМТК, рев. 4.
- Класификација делатности (КД).
- Класификација земаља ISO – 3166 alpha=2 код.
- Геономенклатура.
- Класификација робе према економској намени ВЕС, рев.4 (широке економске групе).
- Класификација производа према степену обраде.
- Класификација према економској намени по методологији ЕУ(MIG).

Номенклатура царинске тарифе заснива се на Хармонизованом систему назива и шифарских ознака 2012 и на Комбинованој номенклатури ЕУ 2014. Стандардна међународна трговинска класификација Рев. 4 уведена је 2010. године. Ревизијом пројекта спољне трговине 2004. уведене су ВЕС класификација према економској намени за потребе националних рачуна и MIG класификација економске намене по методологији ЕУ. ВЕС класификација Рев. 4 уведена је 2013. године док је ревидирана MIG класификација уведена 2010. године. Класификација земаља се заснива на класификацији ISO alpha-2 у прикупљању података док се у публикавању података користи Номенклатура земаља и територија ЕУ (Уредба 1833/2006).

Републички завод за статистику спроводи и комплексне статистичке обрачуне увозно-извозних индекса јединичних вредности, физичког обима и односа размене. Овај комплексни статистички обрачун је потпуно хармонизован са принципима и стандардима који се користе у свету па самим тим и са оним који важе у ЕУ. Подаци се публикују у месечној и кварталној динамици.

У 2013. години усклађена је методологија статистике спољне трговине са чланом 16 Уредбе ЕУ број 113/2010, која се односи на прикупљање података о трговини робом разврстаној по валутама исказаним у фактурној вредности робе. Прикупљени и обрађени подаци, за унапред дефинисана обележја, достављаће се Евростату у годишњој динамици. Уведен је нов индикатор FOB/FOB трговински биланс, што представља усклађивање са статистиком платног биланса и статистиком националних рачуна као и са препорукама датим у приручнику ВРМ6 Међународног монетарног фонда. Урађена је четврта ревизија намене производа по широким економским наменама (ВЕС рев.4), као и усклађивање података за претходне године по новој ревизији у складу са препорукама статистичког уреда УН и препорукама Евростата. Започето је коришћење додатног извора података за извоз и увоз електричне енергије у складу са поглављем 4 Уредбе ЕУ број 113/2010. Настављене су активности на увођењу нових индикатора по трговинским карактеристикама предузећа у складу са оријентацијом Евростата у прикупљању свих неопходних индикатора о међународној оријентацији предузећа.

Мере планиране за период 2014-2018.

2014. година

- Увођење СРС класификације за потребе националних рачуна и економских анализа;
- Унапређење методологије и процедура за обраду података по трговинским карактеристикама предузећа као и обезбеђивање свих неопходних индикатора за 2012. годину (референтна година), које је Евростат захтевао од земаља чланица ЕУ у оквиру прикупљања података за 2014. годину;

2015. година

- Припреме за почетак увођења Интрастат система трговине (Уредба (ЕЗ) број 638/2004) у статистички систем Републике Србије са административне тачке гледишта која обухвата формирање радне групе коју ће чинити представници Републичког завода за статистику, Управе царина и пореске управе и чији задатак ће бити дефинисање обавеза за спровођење овог истраживања и поделу посла између Републичког завода за статистику, Управе царина и пореске управе;

- Обезбеђивање свих неопходних индикатора за 2013. годину (референтна година) које ће Евростат захтевати од земаља чланица ЕУ у оквиру прикупљања података за 2015. годину;

2016. година

- Израда нацрта методологије за Интрастат систем трговине (Уредба (ЕЗ) број 638/2004) и израда нацрта споразума о међусобној сарадњи између Републичког завода за статистику и Управе царина као и израда нацрта споразума између Републичког завода за статистику и Пореске управе о увођењу новог истраживања у статистички систем Републике Србије (Уредба ЕУ 91/2010);
- Обезбеђивање свих неопходних индикатора за 2014. годину (референтна година) које ће Евростат захтевати од земаља чланица ЕУ у оквиру прикупљања података за 2016. годину;
- Увођење новог извора података за прикупљање података о међународној трговини бродовима и авионима са циљем да се идентификује моменат промене власништва над бродовима и авионима између правних особа које тргују овим специфичним робама. На овај начин би се додатно ускладили са поглављем 4 Уредбе број 113/2010;

2017. година

- Почетак израде апликације у Републичком заводу за статистику за Интрастат систем трговине за обраду и контролу података као и почетак прављења апликације у Управи царина за прикупљање и контролу података за Интрастат систем трговине (Уредба ЕУ 638/2004);
- Обезбеђивање свих неопходних индикатора за 2015. годину (референтна година) које ће Евростат захтевати од земаља чланица ЕУ у оквиру прикупљања података за 2017. годину;

2018. година

- Тестирање апликација за Интрастат систем трговине у Републичком заводу за статистику и Управи царина и пробна обрада тестних података са циљем да се Интрастат систем трговине без потешкоћа стави у продукцију;
- Изградња одговарајуће инфраструктуре за укључивање у резултате међународне трговине робом трансакција које се одвијају путем Интернета;

Народна Банка Србије

Привреда и финансије - Платни биланс

Преглед стања

Област статистике платног биланса регулисана је Законом о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005, 44/2010, 76/2012 и 106/2012), Законом о званичној статистици („Службени гласник РС“, бр. 104/2009); Законом о девизном пословању („Службени гласник РС“, бр. 62/2006, 31/2011 и 119/2012); Одлуком о условима и начину обављања платног промета са иностранством („Службени гласник РС“, бр. 24/2007, 31/2007 и 38/2010); Одлуком о обавези извештавања у пословању са иностранством („Службени гласник РС“, бр. 87/2009); Упутством за спровођење Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством („Службени гласник РС“, бр. 24/2007, 31/2007, 41/2007, 3/2008, 61/2008, 120/2008, 38/2010 и 92/2011); Упутство за спровођење Одлуке о обавези извештавања у пословању са иностранством („Службени гласник РС“, бр. 87/2009).

Према Закону о Народној банци Србије, Закону о званичној статистици, Закону о девизном пословању и пратећим одлукама и упутствима, Народна банка Србије (у даљем тексту: НБС) као надлежна институција задужена је за прикупљање и обраду података, израду и извештавање о платном билансу, међународној инвестиционој позицији, међународној трговини услугама и страним директним инвестицијама. У циљу методолошког усклађивања наведених извештаја, НБС је надлежна за праћење, усаглашавање и имплементацију релевантних Уредби Европске уније.

До сада је спроведено методолошко усклађивање платног биланса и међународне инвестиционе позиције Србије са методологијом Међународног монетарног фонда (у даљем тексту ММФ), односно са „Приручником о платном билансу, пето издање“ (ВРМ5). Укупан спољни дуг јавног и приватног сектора у Републици Србији прати НБС у складу са препорукама ММФ-а садржаним у упутству „Приручник о статистици спољног дуга“ (External Debt Statistics), при чему се спољни јавни дуг са аспекта буџетског система прати и у Министарству финансија.

У оквиру ИПА пројекта „Јачање институционалних капацитета НБС“, област статистике у 2012. години припремљена су два имплементациона плана. Имплементационим плановима за „Прелазак на нову методологију платног биланса - Приручник за платни биланс и међународну инвестициону позицију, шесто издање (ВРМ6) Међународног монетарног фонда“ и „Унапређење директног извештавања као извора података платног биланса“ утврђене су активности и временски рокови у којима ће оне бити извршене.

Током 2012. године НБС је први пут послала податке Eurostat-у у складу са BOP Vademecum, што је представљало једну од фаза испитивања усклађености платно-билансне статистике са захтевима Европске уније у оквиру IPA 2009 Multi-beneficiary Statistical Cooperation Programme - пројекат ба "Balance of payments and Outward FATS".

Мере планиране за период 2014-2018.

Закон о Народној банци Србије, Закон о званичној статистици и Закон о девизном пословању, су у потпуности усклађени са основним прописима Европске уније из области платног биланса: Уредбом (ЕЗ) број 184/2005 Европског парламента и Савета од 12. јануара 2005. године о статистици Заједнице која се односи на платни биланс, међународну трговину услугама и стране директне инвестиције (Службени гласник Л 35/23, 08/02/2005); Уредбом Комисије (ЕЗ) број 707/2009 од 5. августа 2009. којом се мења Уредба (ЕЗ) број 184/2005 Европског парламента и Савета од 12. јануара 2005. године о статистици Заједнице која се односи на платни биланс, међународну трговину услугама и стране директне инвестиције (Службени гласник Л 204/3, 06/08/2009); Уредбом Комисије (ЕЗ) број 555/2012 од 22. јун 2012. којом се мења Уредба (ЕЗ) број 184/2005 Европског парламента и Савета од 12. јануара 2005. године о статистици Заједнице која се односи на платни биланс, међународну трговину услугама и стране директне инвестиције (Службени гласник Л 166/22, 27/06/2012); Уредбом Комисије (ЕЗ) број 602/2006 од 18. априла 2006. којом се мења Уредба (ЕЗ) број 184/2005 Европског парламента и Савета иновирањем захтеваних података; Уредбом (ЕЗ) број 924/2009 Европског парламента и Савета од 16. септембра 2009. године о преко-граничним плаћањима у Заједници којом се мења Уредба (ЕЗ) број 2560/2001. (Службени гласник Л 266, од 09.10. 2009.).

С обзиром да не постоји одредба домаћег прописа која дефинише обавезу извештавања према статистичким захтевима Eurostat-а, усклађивање са наведеним уредбама ће се спровести кроз измене Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством и Одлуке о обавези извештавања у пословању са иностранством са пратећим упутствима, уз измену и употпуњавање образаца за извештавање.

Активности у наведеним имплементационим плановима усклађене су са новом регулативом Европске уније. У току су опсежне припреме за увођење методологије ВРМ6. Тренутно се припрема измена Упутства за спровођење Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством и Упутства за спровођење Одлуке о обавези извештавања у пословању са иностранством, са пратећим обрасцима, као и нова одлука и упутство за статистику хартија од вредности. Рокови за њихово доношење су од 2014. до 2016. године, у складу са имплементационим плановима за прелазак на ВРМ6 и директно извештавање и Имплементационим планом за достављање података Eurostat-у.

У сарадњи са ИТ сектором у процесу израде је платформа и нови обрасци за директно извештавање за потребе страних директних улагања, међународне трговине услугама и грађевинских радова у иностранству и рачуна отворених у иностранству.

У наредној фази ће се извршити методолошке промене, укључујући ре-класификацију, увођење додатних ставки код услуга (FISIM, премије-техничке резерве), личних трансфера, извршиће се прилагођавања у аутоматизацији и секторизацији извештаја. Прелазак на директно извештавање по преосталим ставкама текућег биланса предвиђен је до краја 2016. године.

Спровођење овог усаглашавања повезано је и са фазама из Стратегије либерализације кретања капитала.

Ради испуњења Уредбе комисије (ЕЗ) број 601/2006 од 18. априла 2006. године о имплементацији Уредбе (ЕЗ) број 184/2005 Европског парламента и Савета у вези са форматом и процедуром преноса података (Службени гласник Л 106/7, 16/04/2006), током 2014. године ће се извршити припреме за редовно извештавање Eurostat-у, које би могло отпочети након пријема писма од стране Eurostat-а и сарадње са њиховим експертима. Након тога би се у сарадњи са ИТ извршила имплементација eDAMIS платформе (GESMES поруче). Техничка страна извештавања ће бити договорена током скрининга, како би се са извештавањем отпочело током 2014. године.

Такође ће се у Одлуци НБС о условима и начину обављања платног промета са иностранством дефинисати и периодика ревизије и објавити на сајту НБС.

Критеријуми квалитета су дефинисани: Уредбом (ЕЗ) број 1055/2008 о имплементацији Уредбе (ЕЗ) број 184/2005 Европског парламента и Савета у вези са критеријумом квалитета и квалитета извештавања статистике платног биланса (Службени гласник Л 283/3, 28/10/2008); и Уредбом Комисије (ЕУ) број 1227/2010 од 20. децембра 2010. године којом се мења Уредба (ЕЗ) број 1055/2009 о имплементацији Уредбе (ЕЗ) број 184/2005 Европског парламента и Савета у вези са критеријумом квалитета и квалитета извештавања статистике платног биланса (Службени гласник Л 336/15, 21/12/2010).

У одлуци НБС о условима и начину обављања платног промета са иностранством, као и у пратећим упутствима, дефинисаће се рокови и критеријуми за извештавање од стране извештајне популације. Приликом израде нове методологије за израду платног биланса Србије, усклађене са BPM6, ближе ће се одредити критеријуми квалитета и извештаја према Eurostat-у, у складу са наведеним уредбама ЕУ.

Спољна статистика страних подружница дефинисана је Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 716/2007 Европског парламента и Савета од 20. јуна 2007. године о статистици Заједнице о структури и делатности страних подружница (Службени гласник Л 171, 29.6.2007), што је предмет обавеза извештавања НБС.

Ова обавеза ће се реализовати увођењем у примену директног извештавања за потребе страних директних улагања, у оквиру којих ће у обрасцима бити уведена питања предвиђена у Анексу 2 овог прописа, а која се односе на „спољни“ FATS.

3.18.7. Пољопривредна статистика

Преглед стања

Редовним годишњим истраживањима биљне производње, прикупљају се подаци о засејаним површинама у јесењој и пролећној сетви, пожетим површинама и приносима поврћа, воћа и грожђа. Подаци за привредна друштва, земљорадничке задруге и друге облике организовања са статусом правних лица прикупљају се годишњим извештајима из књиговодствених и других евиденција у потпуном обухвату, док подаци за породична пољопривредна газдинства представљају процене засноване на подацима катастра.

Републички завод за статистику бави се прикупљањем статистичких података о површинама земљишта, начину коришћења земљишта, засејаним површинама и врстама усева, као и површинама осталих засада, угара и необрађених ораница путем редовних статистичких истраживања. Прикупљање статистичких података се не врши путем даљинског (сателитског) снимања.

Подаци о производњи грожђа сакупљају се три пута годишње, а подаци о производњи воћа пет пута у току године (процене и коначни подаци), по општинама и врстама воћа.

Ревизија система истраживања статистике биљне производње започела је у 2013, у оквиру пројеката ИПА 2011 и обухвата ревизију броја и садржаја постојећих истраживања, као и ревизију методологије и начина прикупљања података. Циљ ревизије јесте хармонизација статистике биљне производње у складу са Уредбом ЕК (Regulation (EC) No 543/2009 concerning crop statistics), тј. побољшање квалитета постојећих индикатора и обезбеђивање индикатора који недостају, а које је потребно достављати Евростату.

Нова организација истраживања статистике биљне производње подразумева рационализацију броја истраживања, садржаја и начина њиховог спровођења. С тим у вези, у 2013. години, спроведена је пилот анкета о биљној производњи а од 2014. године спроводиће се две анкете којима ће се прикупити подаци о површинама земљишта по категоријама коришћења и о оствареној биљној производњи.

У оквиру пројеката ИПА 2011, као и у сарадњи са Министарством пољопривреде и заштите животне средине, у току је рад на успостављању система који треба, према јединственој методологији, да обезбеди квалитетне податке о раним проценама које ће Завод преузимати и прослеђивати Евростату према утврђеној периодици.

Министарство пољопривреде и заштите животне средине је задужено за израду биланса хране и вина.

Подаци о броју стоке - по врстама и броју живине, као и подаци о сточној производњи добијају се спровођењем годишње Анкете о броју стоке за породична пољопривредна газдинства и редовним годишњим истраживањима о сточарству за привредна друштва, земљорадничке задруге и друге облике организовања са статусом правних лица, у складу са Уредбом ЕК која се односи на статистику сточарства и производњу меса (Regulation (EC) No 1165/2008 concerning livestock and meat statistics and repealing Council Directives 93/23/EEC, 93/24/EEC and 93/25/EEC). На основу добијених података у овом истраживању, као и на основу података о клању стоке у кланицама, врши се обрачун прираста стоке у живој маси и производња меса (брutto домаћа производња) на годишњем нивоу. У сарадњи са Министарством пољопривреде и заштите животне средине - Управа за ветерину, спроводи се месечно истраживање о клању стоке у регистрованим кланицама.

У 2013. години у оквиру пројеката ИПА 2011 и 2012 започело је спровођење активности у циљу наставка процеса хармонизације статистике меса и броја стоке са важећом регулативом ЕУ, а ради побољшања квалитета постојећих индикатора и обезбеђивања индикатора који недостају. На основу података добијених у Попису пољопривреде извршен је избор новог узорка за спровођење Анкете о броју стоке. Овим истраживањем ће се, између осталог, обезбедити и структура клања стоке ван кланица – по категоријама стоке и месецима, која је неопходна за израду прогнозе производње меса у потребној периодици (једном годишње за говеда и козе и два пута годишње за свиње и овце).

Од 2014. године уводи се истраживање о броју свиња, с обзиром на то да број свиња у Републици Србији прелази праг од 3 000 000 грла и да је у том случају, у складу са Уредбом број 1165/2008, потребно обезбедити податке о броју свиња по категоријама у полугодишњој периодици.

У оквиру пројеката ИПА 2011 и 2012 спроводе се активности на побољшању квалитета података о расположивим количинама млека и добијеним млечним производима и њиховом достављању Евростату у месечној, годишњој и трогодишњој периодици, у складу са стандардима и препорукама ЕУ. Поред ревизије упитника, у сарадњи са Министарством пољопривреде и заштите животне средине радиће се на обезбеђивању задовољавајућег обухвата млекара и у исто време на смањењу оптерећења извештајних јединица. Количине млека утрошене за добијање одговарајућих млечних производа у млекарима добиће се обрачуном заснованим на подацима о количинама тих производа и подацима о садржају протеина и масноћа у употребљеној сировини.

На основу препорука ЕУ у вези са статистиком млека (Council Directive No 96/16/EC, statistical surveys of milk and milk products and Commission Decision No 97/80EC, implementation of Council Directive No 96/16 on statistical surveys of milk and milk products), спроводе се делимично усклађена месечна и годишња истраживања о млеку и млечним производима.

У периоду од 01. октобра до 15. децембра 2012. године, спроведен је Попис пољопривреде 2012. у складу са Законом о попису пољопривреде 2011. У јануару 2013, спроведен је Контролни Попис пољопривреде (Постпописна анкета), у складу са Законом о попису пољопривреде 2011. године („Службени гласник РС“, бр. 104/09 и 24/11). Такође, у току 2013. године, урађена је комплетна обрада и валидација података и у децембру су објављени коначни резултати Пописа. У току 2014. године, сукцесивно ће бити објављиване специјалне публикације са анализама заснованим на подацима прикупљеним у Попису.

Развој економских рачуна пољопривреде почео је у 2010. години и покрива период од 2007 до 2009. године. Рад је покренут у оквиру ИПА 2008 мулти-корисничког програма ЕУ - Пројекат 7 "Економски рачуни пољопривреде и цене", у оквиру којег је израђен детаљан Опис извора података и методологије економских рачуна пољопривреде (ЕАА Inventory - Eurostat's standard report structure for its Member States) као основа за развој система рачуна у пољопривреди.

У току 2013 године урађени су експериментални обрачуни елемената рачуна производње у текућим и сталним ценама произвођача и базним ценама, за период 2007 - 2011. година.

Такође, дефинисани су извори података за израду рачуна формирања дохотка и рачуна предузетничког дохотка и урађени пробни обрачуни за период 2007-2011. У складу са тако добијеним резултатима унапређена је методологија израде економских рачуна пољопривреде.

Методолошки оквир за израду економских рачуна пољопривреде чине: Европски систем рачуна (ESA 2010 – European System of National and Regional Accounts), Уредба (ЕЗ) број 138/2004 Европског парламента и Савета од 5. децембра 2003. године о економским рачунима пољопривреде у Заједници (Regulation (EC) No 138/2004 of the European Parliament and of the Council of 5 December 2003 on the economic accounts for agriculture in the Community), Уредба Комисије (ЕЗ) број 306/2005 од 24. фебруара 2005. године о измени Додатка I. Уредбе (ЕЗ) број 138/2004 Европског парламента и Савета о економским рачунима пољопривреде у Заједници (Commission Regulation (EC) No 306/2005 of 24 February 2005 amending Annex I to Regulation (EC) No 138/2004 of the European Parliament and of the Council on the economic accounts for agriculture in the Community), Уредба Комисије (ЕЗ) број 909/2006 од 20. јуна 2006. године о измени Додатка I. и II. Уредбе (ЕЗ) број 138/2004 Европског парламента и Савета о економским рачунима пољопривреде у Заједници (Commission Regulation (EC) No 909/2006 of 20 June 2006 amending Annex I and II to Regulation (EC) No 138/2004 of the European Parliament and of the Council on the economic accounts for agriculture in the Community) као и Упутство за израду економских рачуна за пољопривреду (Manual on the Economic Accounts for Agriculture and Forestry, Rev.1.1).

У оквиру статистике цена у пољопривреди побољшана је листа пољопривредних производа, израђена је нова пондерациона шема за обрачун индекса цена пољопривредних производа и прерачунати су индекси цена пољопривредних производа (2010=100).

Када је реч о ценама репроматеријала и средстава за рад у пољопривреди, израђена је листа ових производа и израчунати су пондери за обрачун индекса цена репроматеријала и средстава за рад у пољопривреди, након чега су израчунати одговарајући индекси цена у складу са препорученом методологијом ЕУ у овој области. На основу добијених резултата, унапређена је методологија обрачуна цена и индекса цена у пољопривреди.

Методолошки оквир за обрачун цена у пољопривреди чини Приручник за статистику цена у пољопривреди ЕУ (Handbook for EU Agriculture Price Statistics, version 2.0 from March 2008).

Републички завод за статистику спроводи истраживање о површинама под шумама на сваке три године, док се истраживања о подизању, гајењу и искоришћавању шума, штетама у шумама и истраживање о путевима, средствима за транспорт и механизацији, спроводе једном годишње. Истраживање о производњи и продаји шумских сортимената се ради на месечном нивоу, док се истраживање о ловству спроводи сваке друге године.

Статистика рибарства спроводи редовна истраживања и прикупља податке о производњи конзумне рибе и млађи у рибњацима, у складу са Уредбом ЕУ (Regulation (EC) No 762/2008, on the submission by Member States of statistics on aquaculture and repealing Council Regulation (EC) No 788/96) као и податке о улову рибе у рекама, ерима и каналима.

Мере планиране за период 2014-2018

2014. година

- Спровођење анкета којим ће се прикупити подаци статистике биљне производње, у складу са Уредбом ЕК (Regulation (EC) No 543/2009, concerning crop statistics). Потпуна усклађеност са наведеном уредбом;
- Тестирање методологије и метода прикупљања података о раним проценама.

- Анализа података анкете о броју стоке прикупљених анкетом у децембру 2013. године према Уредби ЕК (Regulation (EC) No 1165/2008 concerning livestock and meat statistics and repealing Council Directives 93/23/EEC, 93/24/EEC and 93/25/EEC). Потпуна усклађеност са наведеном уредбом;
- Увођење анкете о броју свиња у мају, како би се задовољила периодика добијања података о броју свиња два пута годишње. Потпуна усклађеност са наведеном уредбом;
- Наставак активности на побољшању квалитета статистике млека, у складу са директивом ЕУ (Council Directive No 96/16/EC, statistical surveys of milk and milk products and Commission Decision No 97/80EC, implementation of Council Directive No 96/16 on statistical surveys of milk and milk products). По изменама дефиниција за поједине млечне производе од стране Министарства пољопривреде и заштите животне средине, очекује се потпуна хармонизација;
- Спровођење истраживања на основу новог упитника статистике рибарства у складу са Уредбом ЕК број 1921/2006, која се односи на изловљавање рибе (Regulation (EC) No 1921/2006 of the European Parliament and the Council of 18 Decembar 2006, on the submission of statistical data on landings of fishery products in Member States and repealing Council Regulation (EEC) No 1382/91, OJ L 403, 30.12.2006 0) и уредбом ЕК број 762/2008, која се односи на аквакултуру (Regulation (EC) No 762/2008 of the European Parliament and the Council of 9 July 2008, on the submission by Member States of statistics on aquaculture and repealing Council Regulation (EC) No 788/96, OJ L 218, 13.8.2008). Делимична усклађеност.
- Унапређење обрачуна елемената рачуна производње у текућим и сталним ценама произвођача и базним ценама, за период 2007 - 2012. година (Потпуна усклађеност са горе наведеним Уредбама ЕУ);
- Припрема методологије израде економских рачуна пољопривреде за Републику Србију;
- Израда рачуна формирања дохотка и рачуна предузетничког дохотка за период 2007-2012 (Потпуна усклађеност са горе наведеним Уредбама ЕУ);
- Ажурирање детаљног описа извора података и методологије економских рачуна пољопривреде (ЕАА Inventory);
- Проширење листе производа пољопривреде и рибарства и листе репроматеријала и средстава за рад у пољопривреди;
- Даље унапређење обрачуна цена и индекса цена у пољопривреди (Центлменски договор);
- Ажурирање детаљних описа извора података и методологије цена и индекса цена у пољопривреди (АПС Inventory, АПИ Inventory).

2015. година

- На основу података о клању стоке ван кланица – по категоријама стоке и месецима из анкете о броју стоке, биће израђена прогноза производње меса у потребној периодици (једном годишње за говеда и козе и два пута годишње за свиње и овце), потпуно усклађена са Уредбом ЕУ (Regulation (EC) No 1165/2008
- Наставак усклађивања Побољшање квалитета података (обухвата) статистике рибарства. Делимично усклађено;
- Побољшање квалитета података (обухвата) годишњих истраживања статистике шумарства;
- Дефинисање извора података за израду рачуна капитала;
- Обрачун јединичних вредности по произвођачким и базним ценама у оквиру економских рачуна пољопривреде (Потпуна усклађеност са горе наведеним уредбама ЕУ);
- Развој статистике инпута радне снаге у пољопривреди (АЛИ Statistics);
- Прерачун пондера за обрачун индекса цена у складу са новом листом производа пољопривреде и рибарства и листе репроматеријала и средстава за рад у пољопривреди;
- Даље унапређење обрачуна цена и индекса цена у пољопривреди (Центлменски договор);
- Ажурирање детаљног описа извора података и методологије економских рачуна за пољопривреду (ЕАА Inventory);

- Ажурирање детаљних описа извора података и методологије цена и индекса цена у пољопривреди (APS Inventory, API Inventory).

2016. година

- Спровођење истраживања о структури пољопривредних газдинстава, на узорку потпуно усклађено са Уредбом ЕК број 1166/2008;
- Наставак усклађивања побољшање квалитета података (обухвата) статистике рибарства. Делимично усклађено;
- Побољшање квалитета података (обухвата) годишњих истраживања статистике шумарства;
- Експериментални обрачуни елемената рачуна капитала (Делимична усклађеност са горе наведеним Уредбама ЕУ);
- Обрачун јединичних вредности по произвођачким и базним ценама у оквиру економских рачуна пољопривреде (Потпуна усклађеност са горе наведеним Уредбама ЕУ);
- Унапређење статистике инпута радне снаге у пољопривреди (ALI Statistics) (Делимична усклађеност са горе наведеним Уредбама ЕУ);
- Даље унапређење обрачуна цена и индекса цена у пољопривреди (Центлменски договор)

2017. година

- Завод ће, у сарадњи са МПШВ, спроводити активности на усаглашавању са стандардима ЕУ (Regulation (EC) No 1337/2011 of the European Parliament and the Council of 13 December 2011 concerning European statistics on permanent crops and repealing Council Regulation (EEC) No 357/79 and Directive 2001/109/EC of the European Parliament and of the Council), што подразумева спровођење пописа воћних врста и сорти у 2017. години потпуно усклађено са поменутом Уредбом;
- Обрачун елемената рачуна капитала (Потпуна усклађеност са горе наведеним Уредбама ЕУ);
- Обрачун јединичних вредности по произвођачким и базним ценама у оквиру економских рачуна пољопривреде (Потпуна усклађеност са горе наведеним Уредбама ЕУ);
- Унапређење статистике инпута радне снаге у пољопривреди (ALI Statistics) (Потпуна усклађеност са горе наведеним Уредбама ЕУ);
- Израда индикатора пољопривредног дохотка (индикатори А, В и С) и израчунавање индекса дохотка пољопривреде – Agricultural Income Index (Потпуна усклађеност са горе наведеним Уредбама ЕУ);
- Развој статистике цена пољопривредног земљишта, укључујући закуп (Центлменски договор);
- Даље унапређење обрачуна цена и индекса цена у пољопривреди (Центлменски договор).

2018. година

- Почетак рада у сарадњи са Министарством пољопривреде и заштите животне средине на хармонизацији статистике која се односи на структуру (капацитет) инкубатора, према врсти живине, броју насађених јаја и употреби пилића, у складу са Уредбом ЕК (Commission Regulation (EC) No 617/2008 laying down detailed rules for implementing Regulation (EC) No 1237/2007 as regarding marketing standards for eggs for hatching and farmyard poultry chicks). Делимична усклађеност;
- Израда индикатора пољопривредног дохотка (индикатори А, В и С) и израчунавање индекса дохотка пољопривреде – Agricultural Income Index (Потпуна усклађеност са горе наведеним Уредбама ЕУ);
- Даље унапређење обрачуна цена и индекса цена у пољопривреди (Центлменски договор);
- Успостављање система прогноза цена у пољопривреди (Центлменски договор);
- Унапређење статистике цена пољопривредног земљишта, укључујући закуп (Центлменски договор);
- Рад на успостављању система регионалних економских рачуна пољопривреде (РЕАА).

3.18.8. Регистри (статистички)

Преглед стања

Статистички пословни регистар (СПР) уведен је ослањајући се у концептуалном смислу у потпуности на релевантне регулативе ЕУ. СПР је формиран на основу Уредбе Савета Европске заједнице о координацији увођења пословних регистра за статистичке сврхе у Заједници – (ЕЕЦ) бр. 2186/93 (COUNCIL REGULATION (EEC) No 2186/93 of 22 July 1993, on Community co-ordination in drawing up business registers for statistical purposes) и Уредбе Савета Европске заједнице о статистичким јединицама за праћење и анализу производног система заједнице – (ЕЕЦ) No 696/93 (COUNCIL REGULATION (EEC) No 696/93 of 15 March 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community).

Реинжењеринг и унапређење СПР у потпуности су преузели измене и допуне дефинисане Уредбом Европског парламента и Савета о успостављању заједничког оквира пословних регистра за статистичке сврхе и опозивом Уредбе савета (ЕЕЦ) No 177/2008 (REGULATION (EC) No 177/2008 of the European Parliament and Council of 20 February 2008 establishing a common framework for business registers for statistical purposes and repealing Council regulation (EEC) No 2186/93). Осим ових аката коришћен је Евростатов Приручник са препорукама за вођење пословног регистра Евростата као битан инструмент за вођење, развој и унапређење.

СПР је почео достављање података (datasets) BUSREG_A_A Евростату преко eDamisa.

У оквиру пројекта МВ IPA 2011 почев од 2013. до средине 2014. године спроводи се низ активности на унапређењу Статистичког пословног регистра. Остварени су следећи резултати:

- Уведена је статистичка јединица Група предузећа (Enterprise Group)
- Успостављена је сарадња, укључујући преузимање података, са новим административним изворима (Регистар фискалних каса (Пореска управа), подаци о страним улагањима – нерезидената у Србију и резидената у иностранство – (Народна банка Србије), Централни регистар обавезног социјалног осигурања (ЦРОСО).
- Уведена је шифра институционалног сектора (SNA 2008)
- Дефинисан је оквир за имплементацију система управљања квалитетом
- Дефинисани су индикатори квалитета СПР
- Спроведено је веб истраживање о локалним јединицама изабраног скупа мултилокацијских средњих и великих предузећа и свих јавних предузећа.

Регистар просторних јединица (РПЈ) се води на основу Закона о регистру просторних јединица („Сл. гласник РС, бр. 18/89“). Ослања се на Закон о територијалној организацији („Сл. гласник РС“, бр. 129/07) и Закон о локалној самоуправи („Сл. гласник РС“, бр. 129/07), као и на Закон о државном премеру и катастру („Сл. гласник РС“, бр. 72/09). Просторне јединице до нивоа насеља интегрисане су у ГИС. Од 2010. године у РПЈ је уведен и шифарски систем (кодови) за Номенклатуру статистичких територијалних јединица (НСТЈ).

Мере планиране за период 2014-2018

2014. година

- Дефинисање оквира за имплементацију система управљања квалитетом
- Израда плана активности за увођење система управљања квалитетом у наредном средњерочном периоду
- Интензивирање активности на имплементацији batch ажурирања СПР подацима из статистичких истраживања
- Дефинисање приступа систему координације узорака
- Спровођење редовног годишњег истраживања о локалним јединицама
- У сарадњи са Агенцијом за привредне регистре преузимање геореферентног кода за све правне јединице из АПР-а
- Развој интранет суб-портала посвећеног СПР
- Редовно праћење и ажурирање података у РПЈ у складу са свим променама просторних јединица;
- Имплементација статистичких података у ГИС;
- Израда нацрта детаљне методологије за вођење Регистра просторних јединица.

2015. година

- Интензивирање сарадње са административним изворима: протоколи о сарадњи, формирање радних група, перманентна размена информација за потребе СПР.
- Редовно праћење и ажурирање свих промена просторних јединица у РПЈ-у.
- Развој и имплементација статистичких података у ГИС-у;
- Усаглашавање садржаја методологије за вођење Регистра просторних јединица са Републичким геодетским заводом, као и у складу са променама законских регулатива и националним стандардима из ове области;
- Усвајање детаљне Методологије за вођење Регистра просторних јединица.

2016. година

- Завршетак активности на повезивању повратних информација статистичких истраживања и СПР
- Редовно праћење и ажурирање свих промена просторних јединица у РПЈ-у.
- Развој и имплементација статистичких података у ГИС-у;
- Сарадња са Републичким геодетским заводом на пословима вођења и унапређења Регистра просторних јединица.

2017. година

- Завршетак активности у области Група предузећа и профјалинга.
- Редовно праћење и ажурирање свих промена просторних јединица у РПЈ-у.
- Развој и имплементација статистичких података у ГИС-у.
- Сарадња са Републичким геодетским заводом на пословима вођења и унапређења Регистра просторних јединица.

2018. година

- Завршетак потпуног усклађивања СПР са релевантним регулативама ЕУ.
- Редовно праћење и ажурирање свих промена просторних јединица у РПЈ-у;
- Развој и имплементација статистичких података у ГИС-у;
- Сарадња са Републичким геодетским заводом на пословима вођења и унапређења Регистра просторних јединица.

3.18.9. Класификације

Преглед стања

Већина класификација и номенклатура које се користе у свим фазама статистичког производног процеса усклађене су са међународним стандардима. За статистичке потребе користе се следеће класификације и номенклатуре:

- Класификација делатности (КД 2010) - NACE Rev. 2 је без икаквих измена преузета стандардна класификација делатности која се користи у Европском статистичком систему. Уредба (ЕЦ) бр. 1893/2006 Европског парламента и Савета од 20. децембра 2006. године којом се уводи статистичка класификација економских делатности NACE Rev. 2 и мења Уредба Савета (ЕЦ) бр. 3037/90 као и одређене уредбе (ЕЦ) које се односе на посебне статистичке области. (REGULATION (EC) No 1893/2006 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 20 December 2006 establishing the statistical classification of economic activities NACE Revision 2 and amending Council Regulation (EEC) No 3037/90 as well as certain EC Regulations on specific statistical domains)
- Статистичка класификација производа према делатности у Европској економској заједници (СРА), верзија 2008. (Statistical Classification of Products by Activity in the European Economic Community, 2008 version) (СРА 2008). Класификација производа по делатности (СРА) је класификација производа директно везана за класификацију делатности. REGULATION (EC) No 451/2008 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23 April 2008 establishing a new statistical classification of products by activity (СРА) and repealing Council Regulation (EEC) No 3696/93

- Стандардна међународна класификација занимања – (ISCO 08) RECOMMENDATIONS Commission 2009/824/EC Commission Recommendation of 29 October 2009 on the use of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08)
- Стандардна међународна класификација образовања (ISCED 97)
- Номенклатура статистичких територијалних јединица (НСТЈ) је регулисана Уредбом о номенклатури статистичких територијалних јединица („Службени гласник РС“, бр. 109/09, и 46/10) а у складу са Законом о регионалном развоју („Службени гласник РС“, број 51/09 и 30/10). Номенклатура статистичких територијалних јединица (НСТЈ) усклађена је са номенклатуром NUTS (Nomenclature Territorial Units for Statistics) REGULATION (EC) No 1059/2003 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 26 May 2003 on the establishment of a common classification of territorial units for statistics (NUTS) (OJ L 154, 21.6.2003, p. 1). За националне потребе, дефинисани су кодови функционалних територијалних јединица нивоа НСТЈ1, НСТЈ2 и НСТЈ3 по узору на NUTS класификацију. Кодови су интегрисани у ГИС и у Регистар просторних јединица.
- Класификација личне потрошње према намени адаптирана за потребе хармонизованих индекса потрошачких цена (2000)- COICOP/НЦР 2000
- Класификација функција државе (COFOG). (Classification of the Functions of Government (COFOG))
- Класификација према намени непрофитних институција које пружају услуге домаћинствима (COPNI). (Classification of the Purposes of Non-Profit Institutions Serving Households (COPNI))
- Национална номенклатура Царинске тарифе у складу је са Комбинованом номенклатуром CN-2012 (Commission Regulation (EU) No 1006/2011 of 27 September 2011 amending Annex I to Council Regulation (EEC) No 2658/87 on the tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff)
- Стандардна међународна трговинска класификација, Ревизија 4 (СМТК, рев. 4)
- (Standard International Trade Classification, Revision 4 (SITC, Rev. 4))
- Класификација према основним економским категоријама .(Classification of Broad Economic Categories (BEC))
- Класификација главних индустријских група према економској намени ЕУ (MIGS 2009) (Main Industrial Groupings (MIGS), 2009. (COMMISSION REGULATION (EC) No 656/2007 of 14 June 2007 amending Regulation (EC) No 586/2001 on implementing Council Regulation (EC) No 1165/98 concerning short-term statistics as regards the definition of main industrial groupings (MIGS))
- Номенклатура статистике спољне трговине. ((NSFT – Nomenclature of External Trade Statistics)
- Номенклатура земаља формално се заснива на класификацији ISO alpha-2, а користи се и Geonomenclature 2006 (Commission Regulation (EC) No 1833/2006 of 13 December 2006 on the nomenclature of countries and territories for the external trade statistics of the Community and statistics of trade between Member States).
- Класификација врста грађевина (1998). (Classification of Types of Constructions (CC 1998))
- Prodcom листа. (Prodcom list). Commission Regulation (EU) No 936/2013 of 12 September 2013 establishing for 2013 the ‘Prodcom list’ of industrial products provided for by Council Regulation (EEC) No 3924/91..
- Европски каталог отпада (EWC) - (European Waste Catalogue (EWC)) Commission Regulation (EU) No 849/2010 of 27 September 2010 amending Regulation (EC) No 2150/2002 of the European Parliament and of the Council on waste statistics)

Мере планиране за период 2014-2018

Прилагођавање националних стандарда у области класификација и номенклатура у складу са изменама међународних стандарда, као и праћење територијалних промена јединица НСТЈ класификације и имплементација статистичких података у ГИС-у. Неке класификације се ревидирају сваке године, на основу измена одговарајућих номенклатура, нпр. CN, Prodcom

list. Може се претпоставити да ће се нова серија ревизија, пре свих, економских класификација одвијати у периоду 2014 – 2018.

3.18.10. Дисеминација

Преглед стања

Главни метод дисеминације је веб сајт Завода (www.stat.gov.rs) преко кога су објављени статистички подаци доступни, бесплатно, корисницима. Сајт је редизајниран 2010 године у оквиру Пројекта ИПА 2007. Публикације су доступне корисницима у електронској (пдф и ексел) и штампаној форми. Успостављена је дисеминациона база података на веб сајту која садржи око 400 индикатора и омогућава директан приступ корисницима ради преузимања у ексел, хтмл и пдф формату. Такође, електронска библиотека садржи статистичке публикације и обрасце (око 7300 наслова) које објављује Завод, на српском и енглеском језику, као и раритетне публикације из 19. века.

У оквиру Пројекта ИПА 2009. развијена је веб апликација за корисничку подршку и израђена је база корисника која омогућава добијање извештаја о структури корисника, структури статистичких области, броју захтева и др.

Континуирано се ради на унапређењу садржаја веб сајта. Корисници су обавештени о датуму објављивања публикација и саопштења за јавност путем Календара публикација и Календара саопштења за јавност, који се објављују 31. децембра за сваку наредну годину.

С обзиром да су успешно спроведена два пописа, Попис становништва, домаћинстава и станова 2011. и Попис пољопривреде 2012, Завод врши дисеминацију путем објављивања најновијих података и књига пописа на сајту Завода, слањем штампаних публикација корисницима, као и одржавањем конференција за новинаре и брифинга. Успостављена је добра комуникација са медијима, као веома важном циљном групом, ради информисања најшире јавности и јачања поверења у званичну статистику.

Мере планиране за период 2014-2018

2014. година

Побољшање и развијање подршке корисницима - User support service (US) на веб сајту Евростата приликом коришћења европских података и метаподатака, као и промовисање могућности коришћења европске статистике у јавности.

Константно унапређење садржаја заводског сајта.

Унапређење мерења интернет видљивости које пружа информације о корисницима који приступају сајту и броју отворених и преузетих страна.

Израда нових и ажурирање постојећих процедура: саопштења за јавност, обрада захтева корисника, организовање конференција за новинаре и др, у складу са стратегијом дисеминације.

2015. година

Развијање метода проактивне дисеминације кроз редизајн садржаја заводског сајта и ажурирање базе података о корисницима.

2016. година

Израда нове стратегије дисеминације ради њеног усаглашавања са одредбама садржаним Уредби Европског савета 223/2009 (Regulation EC No 223/2009 of the European Parliament and of the Council) и другом правним актима ЕУ из ове области, као и са Основним начелима званичне статистике и Кодексом праксе европске статистике.

2017. година

Примена нове стратегије дисеминације и проширење асортимана производа дисеминације како би се задовољиле потребе корисника на нивоу ЕСС (Европски статистички систем), као извор података ЕУ статистике који пружа квалитетне статистичке информације засноване на принципима слободног приступа европској статистици.

2018. година

Прилагођавање и потпуна хармонизација дисеминационе политике Завода стандардима и потребама корисника на нивоу Европске уније.

3.18.11. Информациона-комуникациона технологија

Преглед стања

У развоју целокупне статистике, њеној хармонизацији са међународним стандардима и европској интеграцији веома је важна подршка коју обезбеђује ИКТ сектор.

Обрада података обавља се на ПЦ платформи у складу са студијом изводљивости урађеној у оквиру пројекта међународне помоћи ИПА 2007. У оквиру пројекта међународне помоћи ИПА 2012 треба да дође до значајног унапређења ИКТ инфраструктуре.

За унос, обраду и табелирање статистичких података, развијен је ИСТ, систем заснован на мета-подацима. Овим системом се обрађује већина статистичких истраживања.

У циљу приближавања статистичких података крајњим корисницима, развијена је дисеминациона база података коју је могуће претраживати преко званичног Веб сајта Завода

У оквиру Републичког завода за статистику 2008. године оформљен је САП центар (капацитета 19 телефонских линија). Проширење постојећег капацитета урађено је 2010. године увођењем 12 нових телефонских линија

Предложене активности за период 2014-2018 треба да омогуће унапређење интероперабилности и ефикасности електронског пословања како унутар Републичког завода за статистику, тако и са националним и међународним организацијама са којима Завод сарађује.

Приоритети су направљени на основу ИКТ стратегије и ИКТ политика изведених из студије изводљивости урађене у оквиру пројекта ИПА 2007, усвојених 13.07.2011. и усаглашени са: Кодексом праксе европске статистике, Уредбом о европском статистичком систему (Regulation (Ec) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council), Уредбом о европском статистичком систему (Regulation (Ec) No 99/2013 of the European Parliament and of the Council), и са Оквиром европске интероперабилности (European Commission IDABC 2004. The European Interoperability Framework (EIF) Version 1.0, и European Commission IDABC (2007) Gartner and the European Interoperability Framework (version 2.0)

Мере планиране за период 2014-2018

2014. година

- Почетак развоја алата за генерисање веб упитника за прикупљање статистичких података;
- Почетак реализације примена стандардизованих назива и формата података у статистичком систему;
- Почетак увођења САП система за прикупљање података;
- Почетак реализације система преноса података из ИСТ система у дисеминациону базу података.

2015. година

- Наставак реализације примена стандардизованих назива и формата података у статистичком систему;
- Пилот пројекат за имплементацију SDMX инфраструктуре за размену статистичких података и метаподатака у постојећи статистички информациони систем;
- Наставак реализације система преноса података из ИСТ система у дисеминациону базу података;
- Почетак имплементације SDMX инфраструктуре за размену статистичких података и метаподатака у постојећи статистички информациони систем;
- Унапређење ИКТ инфраструктуре – ИПА 2012 (везано за реализацију ИПА 2012);
- Анализа података из административних извора;
- Проширење САП система за прикупљање података.

2016. година

- Наставак реализације примена стандардизованих назива и формата података у статистичком систему;
- Наставак имплементације SDMX инфраструктуре за размену статистичких података и метаподатака у постојећи статистички информациони систем;
- Почетак примене података из административних извора у статистичке сврхе;
- Централизирана система за бекапирање и архивирање података на новој платформи (везано за реализацију ИПА 2012);
- Проширење САРИ система за прикупљање података.

2017. година

- Наставак и унапређивање употребе података из административних извора у статистичке сврхе;
- Наставак имплементације SDMX инфраструктуре за размену статистичких података и метаподатака у постојећи статистички информациони систем.

2018. година

- Наставак и унапређивање употребе података из административних извора у статистичке сврхе;
- Наставак имплементације SDMX инфраструктуре за размену статистичких података и метаподатака у постојећи статистички информациони систем.

Административни капацитети

На основу анализе правних тековина потребе за административним капацитетима у оквиру ПГ 18 за период 2014-2018 су следеће:

Републички завод за статистику:

Институција- Организациона јединица (која се бави статистиком)	Тренутни број запослених	Потребе за административним капацитетима				
		2014	2015	2016	2017	2018
Републички завод за статистику	485	30	64	77	84	88

На основу препоруке из Годишњег извештаја ЕК која је ушла у Акциони план за 2013. годину јасно је исказана потреба за повећањем броја запослених у Републичком заводу за статистику како би се обезбедила свеобухватна имплементација статистичког акција (acquis).

Народна Банка Србије:

Послови НБС везани за статистику платног биланса обављају се у Директорату за економска истраживања и статистику, Одељењу за статистику платног биланса. Број запослених и опремљеност су за сада у складу с међународним стандардима у овој области, а сарадња са ИТ сектором је у сталном напредовању кроз реализацију наведених пројеката.

У оквиру ИРА пројекта „Јачање институционалних капацитета НБС“, који је завршен почетком 2013. године, ојачани су постојећи кадровски капацитети НБС у области статистике платног биланса кроз студијске посете и техничку помоћ централних банака Холандије, Естоније, Бугарске и Белгије.

У циљу даљег јачања административних капацитета НБС потребно је обезбедити континуирано усавршавање запослених кроз редовне видове усавршавања на курсевима ММФ-а, техничке помоћи и сарадњу са централним банкама земаља Европске уније. На тај начин би се кроз стручно усавршавање и конкретну обуку ојачали постојећи кадровски капацитети и идентификовала евентуална потреба за њиховим проширењем, ради ефикаснијег спровођења захтева правних тековина Европске уније у области платног биланса.

Институт за јавно здравље Србије:

У циљу стварања и ширења информација и знања о здрављу неопходно је спроводити активности на даљем развоју одрживог система праћења здравља становништва са механизми-ма за прикупљање упоредивих података укључујући одговарајуће показатеље, односно на развоју статистичког елемента тог система. За развој статистичке методологије и поступака прикупљања података, као и развој информатичких алата за прикупљање података, у Институту за јавно здравље Србије, Центру за информатику и биостатистику неопходно је ангажовање на неодређено време најмање 3 нова високо образована професионалца из области информацио-них технологија у периоду од 2015. године и даље.

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП)

Обавезе из ССП-а	Назив и члан документа	Институција задужена за спровођење	Временски рок
Сарадња у области статистике између страна примарно ће бити усмерена на приоритетне области које се односе на правне тековине Заједнице у области статистике. Нарочито ће бити усмерена на развој ефикасног и одрживог статистичког система, који је у стању да пружи поуздане, објективне и тачне податке потребне за планирање и праћење процеса транзиције и реформе у Србији. Сарадња такође треба да омогући Статистичком заводу Републике Србије да на бољи начин удовољи потребама својих корисника у земљи (како државној управи тако и приватном сектору). Статистички систем треба да поштује основна статистичка начела која су донеле Уједињене нације, Европски Кодекс статистичке праксе и европско статистичко право, као и развој у складу са правним тековинама Заједнице. Стране ће нарочито сарађивати ради обезбеђења поверљивости личних података, прогресивног повећања сакупљених података и преноса у Европски статистички систем и размене информација о методама, преноса знања и искустава и обуке.	Члан 90 Сарадња у области статистике СПОРАЗУМ О СТАБИЛИЗАЦИЈИ И ПРИДРУЖИ- ВАЊУ	Републички завод за статистику	Републички завод за статистику ће према приоритетима и роковима датим у оквиру Поглавља 3.18 -Статистика, радити на развоју ефикасног и одрживог статистичког система, базираног на начелима из члана 90 (ССП)

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Текући пројекти:

ИПА 2011 регионални програм – Вишекориснички програм статистичке сарадње

- Трајање пројекта: 01/09/2012 – 01/09/2014
- Укупан буџет: 1,221,529.82 Еура
- Допринос ЕУ: 90%

Сврха овог међународног програма статистичке сарадње јесте да се побољша прикупљање и квалитет званичних статистика, као и да се одржи постигнута усаглашеност у оквиру већ реализованих програма статистичке помоћи.

Основни циљеви су унапређење процеса интеграције РЗС-а у Европски статистички систем јачањем РЗС-а и његове улоге координатора у статистичком систему Републике Србије, као и унапређења квалитета статистичких података.

Пројекат је усмерен на наставак пружања подршке Заводу, са циљем бољег задовољења потреба корисника, пружајући им податке који су тачни, поуздани, правовремени и у складу са *acquis communautaire*.

ИПА 2012 регионални програм – Вишекориснички програм статистичке сарадње

- Трајање пројекта: 01/01/2014 – 30/11/2015
- Укупан буџет: 1,493,131.43 Еура
- Допринос ЕУ: 90%

Као и у претходним вишекорисничким програмима ИРА, циљ и овог пројекта је унапређење статистичког система Републике Србије у правцу хармонизације са Европским статистичким системом. Сврха пројекта је и унапређење способности Завода да програмира своје активности које су у вези са интеграцијом у Европски статистички систем.

Такође, сврха овог међународног програма статистичке сарадње јесте да се побољша прикупљање и квалитет званичних статистика које су упоредиве на нивоу ЕУ у кључним областима, као и да се одржи постигнута усаглашеност у оквиру већ реализованих програма статистичке помоћи.

Пројекат представља логичан наставак досадашњих спроведених пројеката и обухвата шеснаест статистичких области.

ИПА 2011 национални програм - Директна финансијска подршка за усаглашавање са Европским статистичким системом

- Трајање пројекта: 29/09/2011 – 28/09/2014
- Укупан буџет: 39,852,249.82 Еура
- Допринос ЕУ: 60%⁴⁴

Пројекат се састоји од три компоненте:

- 1) Попис становништва, домаћинстава и станова 2011.
- 2) Попис пољопривреде 2012.
- 3) Истраживања националних рачуна (Истраживање о структури прихода и расхода правних лица и предузетника)

Основни циљ овог пројекта је усаглашавање националног статистичког система са Европским статистичким системом. Ово је неопходно како би се омогућила хармонизација расположивих статистичких података на нивоу Републике Србије са расположивим подацима на нивоу сваке државе чланице Европске уније (ЕУ), што је предуслов за приступање Србије ЕУ.

ИПА 2008 национални програм⁴⁵ - Анкета о приходима и условима живота (СИЛК)

- Трајање пројекта: 18.01.2013 - 31.01.2015.
- Укупан буџет⁴⁶: 680,077.00 Еура
- Допринос ЕУ: 100%

⁴⁴ 19,5 милиона евра из националног програма ИПА 2011 и 4,5 милиона евра из националног програма ИПА 2009

⁴⁵ У оквиру Пројекта бр. 10 „Социјална инклузија“; измењено Амандманом бр. 3 на финансијски споразум закључен између Владе РС и ЕК у оквиру ИПА 2008.

⁴⁶ Укупна вредност пројекта је 830.000 Еура, од чега за РЗС 680,077. Светска банка је имплементациона агенција.

Циљ овог пројекта је да пружи подршку Републичком заводу за статистику у развијању капацитета и система неопходних за успешно спровођење „Анкета о приходима и условима живота“ (Survey on Income and Living Conditions - SILC). Резултати пројекта су добијање основних података о социјалној укључености у Републици Србији и изградња капацитета за праћење сиромаштва, анализу показатеља социјалне укључености и услова живота.

Национални пројекат „Партнерство у области статистике“ финансиран од стране Шведске агенције за међународну развојну помоћ (СИДА)

- Трајање пројекта: 01/12/2012 – 30/11/2015⁴⁷
- Укупан буџет: 1,604,600.00 Еура
- Допринос финансијера (Влада Краљевине Шведске): 100%

Пројекат се састоји од следећих компоненти:

- Статистика животне средине (статистика емисије издувних гасова, расходи и рачуни за животну средину);
- Статистика цена (цене пољопривредних производа, цене услуга и транспорта, цене увозних производа);
- Истраживање о пословној и потрошачкој клими;
- Истраживање о коришћењу времена;
- Статистичка методологија.
- Менаџмент и контрола квалитета у статистици.

Циљ пројекта је подршка развоју одрживог статистичког система у Србији који омогућава да одлуке које доносе надлежни органи буду засноване на релевантним и поузданим статистичким подацима, са циљем задовољавања потреба текућих политика а истовремено да буду у складу са захтевима у процесу приступања Србије Европској унији. Од посебног значаја је финансијска подршка за два истраживања: о пословној и потрошачкој клими и о коришћењу времена. Пројекат се изводи у сарадњи са Статистиком Шведске.

Искоришћавање ефеката миграција у сврху развоја (MMWD) инструмената за стратешко планирање у регионима и градовима Југоисточне Европе

- Трајање пројекта: 01/05/2012 – 30/10/2014 (30 месеци)
- Укупан буџет: 100,000 Еура
- Допринос ЕУ: 85%

Главни циљ пројекта MMWD је да се повећа капацитет државне управе у циљу коришћења алата за формулацију развојних стратегија (за миграције које су важне за одрживи развој), затим да текуће демографске промене (миграције, људски капитал и тржиште рада) могу да се предвиде и да се стратешки руководи њима. У оквиру пројекта је дефинисан и Акциони план којим је указано на недостајуће податке Републике Србије из области миграција, као и разлози за исте и начине на који се они могу прикупити - размена искустава, знања, студијске посете, развој нових алата и сл. MMWD партнерство укључује 21 партнера из 10 земаља Југоисточне Европе.

Управљање миграцијама и њихове последице у Југоисточној Европи – Транснационалне активности према стратегијама заснованим на документацији (SEEMIG)

- Трајање пројекта: 01/06/2012 – 30/11/2014
- Укупан буџет: 159,886 Еура
- Допринос ЕУ: 85%

Основни циљ пројекта је боље разумевање дугорочних миграционих и демографских процеса и промена у оквиру људских ресурса у Југоисточној Европи, као и њиховог утицаја на тржишта радне снаге, националне и регионалне економије. Пројекат треба да допринесе оспо-

⁴⁷ Предлог за продужетак пројекта до краја новембра 2016. је поднет финансијеру.

соблавању државних администрација за развој и спровођење политика и стратегија коришћењем унапређених статистичких података и резултата емпиријских истраживања.

Циљеви пројекта су:

- разумевање различитих историјских и регионалних аспеката миграционих и демографских процеса и промена у оквиру тржишта рада и људских ресурса;
- анализирање демографских и миграционих профила у дужем временском периоду, у различитим државама Југоисточне Европе;
- унапређивање прикупљања података за успешне стратегије засноване на документацији;
- промовисање дијалога између научних заједница и доносилаца политичких одлука;
- развијање транснационалних стратегија проистеклих из миграција.

У пројекат је укључено 27 партнера: истраживачки институти, универзитети, статистички заводи и органи локалних заједница из осам држава (Аустрија, Бугарска, Мађарска, Италија, Румунија, Србија, Словачка, Словенија), као и посматрачи из још три државе (Албанија, Грузија, Украјина).

Планирани пројекти:

ИПА 2012 национални програм - Јачање националног статистичког система унапређењем методологија, стандарда и применом случајева добре праксе

- Трајање пројекта: Т+24 месеца
- Укупан буџет: 4,800,000.00 Еура
- Допринос ЕУ: 100%

Пројекат се састоји од три компоненте:

- 1) Консолидација, оптимизација и стандардизација ИТ система
- 2) Унапређење институционалних капацитета, система и извора за производњу статистике националних рачуна (у складу са ЕСА 95)
- 3) Унапређење производње индикатора одрживог развоја

Основни циљеви пројекта су хармонизација методологија, стандарда и примена добре праксе за производњу поузданих статистичких основа неопходних за национални, друштвени и економски систем у погледу приступања ЕУ, као и доступност релевантних статистика и индикатора као основа за израду јавних политика у свим кључним областима.

ИПА 2014 регионални програм – Вишекориснички програм статистичке сарадње

- Трајање пројекта: Т+24 (пројекат ће оквирно почети у септембру 2015. године)
- Укупан буџет: Приближно 1,5 милиона евра
- Допринос ЕУ: 90%

Као и у претходним вишекорисничким програмима ИРА, циљ и овог пројекта биће унапређење статистичког система Републике Србије у правцу хармонизације са Европским статистичким системом, односно побољшање прикупљања и квалитета званичних статистика у одабраним статистичким областима, као и да се одржи постигнута усаглашеност у оквиру већ реализованих програма статистичке помоћи. РЗС је укључен у консултативни процес припреме будућег програма у смислу одређивања статистичких области које ће бити покривене овим програмом.

3.19. Социјална политика и запошљавање

3.19.1. Радно законодавство

Преглед стања

Радни односи су уређени **Законом о раду**, као општим законом о радним односима, и законима који се примењују у појединим областима рада. Закон о раду („Службени гласник

РС” бр. 24/05, 61/05, 54/09 и 32/13) има карактер општег закона и важи за све запослене и све послодавце, ако посебним законом није другачије одређено. Уколико нема посебних закона, Закон о раду има директну и потпуну примену, а уколико посебних прописа има, Закон о раду се примењује делимично и супсидијарно.

Законом о изменама и допунама Закона о раду који је усвојен 2013. године утврђује се заштита материнства у Закону о раду у делу који се односи на утврђивање права запослене мајке на паузу или скраћење дневног радног времена ради дојења детета до годину дана живота детета и обезбеђује се продужење радног односа запосленим женама које су засновале радни однос на одређено време - до истека коришћења одсуства по основу материнства и утврђује да је отказ уговора о раду дат запосленој за време трудноће и остваривања права по основу материнства ништав.

Закон о раду делимично је усклађен са следећим прописима ЕУ:

- 1) Директивом Савета број 76/207/ЕЕЗ од 9. фебруара 1976. године о примени принципа равноправног третмана за мушкарце и жене када се ради о приступу запошљавању, стручном образовању и напредовању, као и условима рада, са изменама и допунама из 2002;
- 2) Директивом Европског парламента и Савета број 2003/88/ЕЗ од 4. новембра 2003. године о организацији радног времена;
- 3) Директивом Савета број 2001/23/ЕЗ од 12. марта 2001. године о заштити права запослених у случају промене послодавца;
- 4) Директивом Савета број 98/59/ЕЕЗ од 20. јула 1998. године које се односи на колективна отпуштања;
- 5) Директивом Савета број 80/987/ЕЕЗ од 20. октобра 1980. године о заштити запослених у случају банкротства послодавца, са изменама и допунама садржаним у Упутству Европског парламента и Савета број 2002/74/ЕЗ

Полазећи од обавеза преузетих Акционим планом за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. годину, Плана рада Владе за 2013. годину, усклађивање одредаба Закона о раду са прописима Европске уније, је био приоритетан у 2013. години.

У том циљу, као и ради даљег унапређења радног законодавства, образована је Радна група за израду Нацрта закона о изменама и допунама Закона о раду. Радну групу су чинили представници репрезентативних синдиката и удружења послодавца на нивоу Републике Србије, представници Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и представници Министарства финансија и привреде. Представници репрезентативних синдиката су у току рада иступили из Радне групе, тако да текст Нацрта закона, поводом кога је одржана јавна расправа у децембру 2013. године и јануару 2014. године, у већој мери није био усаглашен са свим социјалним партнерима.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства:

Планира се даље усклађивање Закона о раду са прописима ЕУ, према приоритетима и то са:

- 1) Директивом Савета 91/533/ЕЕЗ од 14. октобра 1991. о обавези послодавца да обавести раднике о условима који се примењују на уговор о раду или радни однос
- 2) Директивом Савета бр. 97/81/ЕЗ од 15. децембра 1997. године о Оквирном споразуму о раду са непуним радним временом који су закључили UNICE, СЕЕР и ETUC
- 3) Директивом 1999/70/ЕЗ Европског савета од 28. јуна 1999. о оквирном споразуму о раду на одређено време који су склопили ETUC, UNICE и СЕЕР

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

У 2014. години су настављене активности на доношењу Закона о изменама и допунама Закона о раду. Након одржане јавне расправе поводом Нацрта закона о изменама и допунама Закона о раду, Радна група је новелирана и постигнут је договор са социјалним партнерима да иста у новом саставу, настави рад на изменама и допунама Закона о раду, ради постизања што већег консензуса. По формирању нове Владе очекује се и усвајање Предлога закона о изменама

и допунама Закона о раду којим је између осталог планирано да се врши даље усаглашавање са наведеним прописима ЕУ, уколико се постигне консензус са социјалним партнерима.

Мере планиране за период 2015-2018.

У периоду 2015-2018. године, планира се даље усклађивање прописа у области рада са следећим прописима Европске уније, а пре свега са прописима из Агенде са експланаторног скрининга за Поглавље 19, и то:

- Директива Савета од 25. јуна 1991. о допунама мера за подстицање побољшања безбедности и здравља на раду радника у радном односу на одређено време или привременом радном односу (91/383/ЕЕЗ)
- Директива 96/71/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 16. децембра 1996. о упућивању радника у оквиру пружања услуга
- Директива 2003/88/ЕЗ од 4. новембра 2003. одређеним видовима организације радног времена
- Директива Савета 2010/18/ЕУ од 8. марта 2010. о спровођењу ревидираног Оквирног споразума о родитељском одсуству који су склопили BUSINESS EUROPE, UEAPME, СЕЕР и ЕТУС те о стављању ван снаге Директиве 96/34/ЕЗ
- Директива Савета 94/33/ЕЗ од 22. јуна 1994 о заштити младих људи на раду
- Директива Савета 2001/23/ЕЗ од 12. Марта 2001 о усклађивању законодавстава држава чланица у односу на заштиту права запосленика код преноса предузећа, погона или делова предузећа или погона
Директива 92/85/ЕЗ Европског савета од 20. октобра 1992. о увођењу мера за подстицање побољшања сигурности и здравља на раду трудница, породиља и дојиља (десета појединачна директива у смислу члана 16. став 1. Директиве 89/391/ЕЕЗ)
- Директива 98/59/ЕЗ Европског савета од 20. јула 1998. о усклађивању законодавстава држава чланица у односу на колективно отказивање
- Директива Европског парламента и Савета број 2008/94/ЕЗ од 22. Октобра 2008. о заштити запослених у случају инсолвентности њиховог послодавца

За период 2015-2018. годину, из надлежности Министарства здравља, планира се измена и допуна Закона о здравственој заштити ради усклађивања са Директивом Европског парламента и Савета број 2003/88/ЕЗ од 4. новембра 2003. о организацији радног времена, с обзиром да је овим законом на другачији начин регулисан прековремени рад у здравственој установи у односу на општи пропис о раду.

Административни капацитети

Област радних односа у надлежности је Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Министарство обавља послове државне управе који се, између осталог, односе на систем у области радних односа и права из рада у свим облицима рада изузев у државним органима.

У Сектору за рад образоване су 2 уже унутрашње јединице, и то: 1) Одсек за унапређење области рада и права по основу рада у земљи и иностранству и 2) Одсек за социјални дијалог, колективно преговарање и зараде. У Сектору за рад по систематизацији запослено је 14 државних службеника - 12 са ВСС и 2 са ССС од којих су тренутно 4 државна службеника задужена на пословима усклађивања радног законодавства са прописима ЕУ. С обзиром да се у наредном периоду очекује интензивнији рад на пословима интеграције са ЕУ, мишљења смо да су наведени кадровски капацитети недовољни

Мере у вези са спровођењем обавеза из ССП –а

Континуирано прилагођавање законодавства законодавству ЕУ, у складу са новим економским и социјалним захтевима које укључује хармонизацију радног права, једнаких могућности, заштите осетљивих група, безбедности и здравља радника.

3.19.2. Безбедност и здравље на раду

Преглед стања

У 2013. години донети су:

- 1) Правилник о измени и допуни Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад са екраном („Службени гласник РС”, број 93/13), којим је транспонована Директива Савета број 90/270/ЕЕЗ од 29. маја 1990. године о минимуму захтева за безбедност и здравље при раду са опремом са екраном;
- 2) Стратегија безбедности и здравља на раду у Републици Србији за период од 2013. до 2017. године („Службени гласник РС”, број 100/13);
- 3) Спроведена је јавна расправа о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о безбедности и здрављу на раду, на основу Закључка Одбора за привреду и финансије 05 Број: 011-10024/2013 од 25.11.2013. године.

Средњорочни приоритети (2014-2018.)

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Пропис: Предлог закона о изменама и допунама Закона о безбедности и здрављу на раду, преноси се у 2014. годину.

Рок за доношење Предлога закона о изменама и допунама Закона о безбедности и здрављу на раду је децембар 2014. године.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

Акциони план за спровођење Стратегије безбедности и здравља на раду у Републици Србији за период од 2013. до 2017. године, којим ће се детаљније прописати и уредити поједине мере и активности са роковима, задацима, органима и учесницима надлежним за спровођење ове стратегије.

Рок за доношење Акционог плана је јули 2014. године.

Преглед приоритета за 2015. годину у погледу усклађивања законодавства

- 1) Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању азбесту, којом ће се извршити транспоноване Директиве 2009/148/ЕЗ Европског парламента и Савета од 30. новембра 2009. године о заштити радника од ризика везаних за изложеност азбесту на радном месту.
- Рок за доношење Уредбе је децембар 2015. године.
- 2) Измене и допуне Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању електромагнетском пољу („Службени гласник РС”, број 117/12), ради усаглашавања са Директивом 2013/35/ЕУ Европског парламента и Савета од 26. јуна 2013 о минималним здравственим и безбедносним захтевима у погледу изложености радника ризицима који произилазе од дејства физичких агенаса (електромагнетна поља).
- Рок за доношење Измена и допуна правилника је децембар 2015. године.

Преглед приоритета за 2016. годину у погледу усклађивања законодавства

Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад о спречавању повреда оштрим предметима који су медицинска средства у здравственој служби, којом ће се извршити транспоноване Директиве 2010/32/ЕУ од 10. маја 2010. године којом се спроводи Оквирни споразум о спречавању повреда оштрим медицинским инструментима у болницама и здравственом сектору који су закључили HOSPEEM и EPSU.

Рок за доношење Уредбе је децембар 2016. године.

Преглед приоритета за 2017. годину у погледу усклађивања законодавства

Ради усаглашавања са Директивом 2014/27/ЕУ Европског Парламента и Савета од 26. фебруара 2014. о изменама Директива Савета 92/58/ЕЕЗ, 92/85/ЕЕЗ, 94/33/ЕЗ, 98/24/ЕЗ и Директиве 2004/37/ЕЗ Европског Парламента и Савета, како би се ускладиле са Уредбом (ЕЗ) 1272/2008 о класификацији, обележавању и паковању супстанци и смеша, извршиће се измене и допуне следећих правилника:

- 1) Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању хемијским материјама („Службени гласник РС”, број 106/09);
- 2) Правилник о обезбеђивању ознака за безбедност и здравље на раду („Службени гласник РС”, број 95/10);
- 3) Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању карциногенима или мутагенима („Службени гласник РС”, број 96/11).
 - Рок за доношење Измена и допуна правилника је децембар 2017. године.

Преглед приоритета за 2018. годину у погледу усклађивања законодавства

Закон о безбедности и здрављу на раду, којим ће се извршити даље усаглашавање са Директивом Савета 89/391/ЕЕЗ од 12. јуна 1989. о увођењу мера за подстицање побољшања безбедности и здравља радника на раду.

Рок за доношење Закона је децембар 2018. године.

Мере за спровођење приоритета у 2018. години

Стратегија безбедности и здравља на раду у Републици Србији за период од 2018. до 2022. године.

Рок за доношење Стратегије је децембар 2018. године.

Процена развоја административних капацитета (2014-2018.)

Није планирано повећање постојећег броја државних службеника који би били ангажовани на реализацији овог програма.

Инспекторат за рад

Преглед стања

Област радних односа

У **2013. години** инспектори рада су извршили **30.252** инспекцијска надзора у **области радних односа**, којима је било обухваћено **545.587** запослених, при чему је **5.523** лица затечено на фактичком раду (рад „на црно“), а након предузетих мера инспектора рада послодавци су засновали радни однос са **4.290** лица. Истовремено, инспектори рада су донели **5.128** решења о налагању отклањања утврђених неправилности, као и **460** решења о одлагању извршења решења послодавца о отказу уговора о раду; **2.680** захтева за покретање прекршајног поступка, а поднели су и **12** кривичних пријава. Такође, извршено је **57** надзора поводом штрајка и тим поводом донето је **105** решења о отклањању недостатака, а поднет је и **41** захтев за покретање прекршајног поступка. **Од априла 2013. године, од када су у примени измене и допуне Закона о раду, које се односе на заштиту трудница, које раде на одређено време и којима послодавци не могу отказати уговор о раду све до истека породилског боловања, односно боловања ради неге детета, 58 трудница, које су радиле на одређено време, а којима је отказан уговор о раду обратиле су се инспекцији рада због незаконитог отказа уговора о раду. Након извршених инспекцијских надзора, послодавци су закључили уговоре о раду са свим трудницама, којима су дали отказ супротно одредбама Закона о раду.**

Упоредни приказ контроле рада на "црно" у 2012. и 2013. години

Година	Укупан број надзора	Број лица која су обухваћена надзором	Број лица која су затечена "на црно"	Број лица са којима је након надзора заснован радни однос
2012.	31.496	493.140	5.974	4.515
2013.	30.252	545.587	5.523	4.290

Област безбедности и здравља на раду

Инспекторат за рад је у области безбедности и здравља на раду извршио **16.108** инспекцијских надзора, којима је било обухваћено **269.186** запослених. Такође, у наведеном пери-

оду донето је **4.517** решења о отклањању недостатака, донета су **452** решења о забрани рада на месту рада, због опасне појаве која може да угрози безбедност и здравље запослених, поднето је **26** пријава за покретање кривичног поступка против одговорних лица, због основане сумње да су починили кривично дело изазивања опасности необезбеђењем мера безбедности и здравља на раду, као и **950** захтева за покретање прекршајног поступка.

Током наведеног периода, инспектори рада су извршили **1146** инспекцијских надзора поводом пријављених повреда на раду и то:

- 24 надзора поводом смртних повреда на раду
- 11 надзора поводом тешких повреда на раду са смртним исходом
- 14 надзора поводом колективних повреда на раду
- 849 надзора поводом тешких повреда на рад и
- 248 инспекцијских надзора поводом лакших повреда на раду.

Највећи број смртних повреда на раду догодио се у делатности грађевинарства и индустрије – 67 % од укупног броја свих смртних повреда на раду пријављених инспекцији рада, а поводом којих су вршени инспекцијски надзори.

Мере планиране за период 2014-2016. година

У периоду 2014-2016. година стратешки циљ инспекцијских надзора биће усмерен на то, да се обезбеди примена одредаба Закона о раду, Закона о безбедности и здрављу на раду, других закона, подзаконских прописа (посебно транспонованих Директива ЕУ) и колективних уговора, како би се смањио број повреда на раду и да би се сузбио рад „на црно”.

Важно је истаћи и чињеницу да је министар надлежан за рад донео Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад са екраном, који заправо представља транспоновану Директиву Савета 90/270/ЕЕЗ од 29. маја 1990. године о минималним захтевима везаним за безбедност и здравље радника који раде са екранима, (пета појединачна Директива у смислу члана 16. (1) Упутства 89/391/ЕЕЗ). Наведени правилник је на снази од децембра 2009. године, а у целости је у примени од децембра 2013. године, те је Инспекторат за рад припремио интерно упутство за вршење надзора над истим, па ће се нарочита пажња посветити практичној примени наведеног правилника.

Поред тога, посебна пажња посвећена је надзорима над применом Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу хемијских материја (Директива Савета 98/24/ЕЗ од 7. априла 1998. о заштити здравља и безбедности радника од ризика везаних за хемијске агенсе на радном месту), који је ступио на снагу 25. децембра 2009. године и Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању карциногенима или мутагенима (Директива 2004/37/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године о заштити радника од ризика везаних за излагање карциногенима или мутагенима на радном месту), који је ступио на снагу 24. децембра 2011. године. Наведени правилници се практично примењују од 1. јануара 2013. године.

За период 2014.-2016. година, ради пуне практичне примене директива ЕУ, планирана је додатна обука инспектора рада и то како интерна – у оквиру министарства, тако и екстерна-преко ТАИЕХ програма и у сарадњи са МОР. Такође, за све транспоноване директиве ЕУ, које се примењују као правилници или уредбе припремиће се интерна упутства, ради уједначеног поступања инспектора рада, приликом вршења надзора над спровођењем истих.

Инспекторат за рад ће наставити рад у оквиру радних група за измене и допуне Закона о безбедности и здрављу на раду, измене и допуне Закона о равноправности полова, изразу Закона о инспекцијском надзору, Закона о узбуњивачима и Закона о запошљавању странаца.

Инспекторат за рад ће посебну пажњу усмерити на превенцију у области безбедности и здравља на раду и области радних односа, са посебним освртом на сектор малих и средњих предузећа и високоризичне секторе, као и на питања везана за женску радну снагу.

Инспекторат за рад ће у периоду 2014-2016. година, између осталог, инсистирати на:

- усвајању предложених измена прописа у области радних односа (Закон о раду, Закон о штрајку) и у области безбедности и здравља на раду (Закон о безбедности и здрављу на раду и подзаконски прописи), а ради пуне практичне примене истих,
- уједначавању поступања инспектора рада - у смислу да у истој правној ситуацији сви инспектори поступају на истоветан начин,
- адекватној казненој политици за прекршаје из области рада и по могућству утицати, осим на изрицање казне у примереном новчаном износу, и на наплати истих у циљу постизања сврхе кажњавања, што ће индиректно за последицу имати побољшање стања у области надзора,
- обавезној примени, од стране инспектора рада, интерних упутстава и инструкција за рад и поступање инспектора рада, за поједина важна и сложена питања из домена надлежности инспекције рада,
- обезбедити оспособљавање и усавршавање знања за вршење инспекцијског надзора над применом превентивних мера за безбедан и здрав рад, утврђених новим прописима у области безбедности и здравља на раду који представљају транспоноване директиве ЕУ.

Истовремено, уложиће се напор да се изнађе решење за адекватан информациони систем и техничку опремљеност инспектора рада (путем пројеката, донација), као и да се повећа број инспектора рада, односно да се изврши попуна систематизованих, а непопуњених радних места у Инспекторату за рад (за 16 извршилаца - инспектора рада), а ради ефикаснијег и ефективнијег инспекцијског надзора.

Административни капацитети

Инспекторат за рад у свом саставу има **25** одвојених одељења, одсека и групу инспекције рада у управним окрузима, **1** одељење инспекције рада у Граду Београду, као и једно одељење и један одсек у седишту Инспектората за рад. У Инспекторату за рад Републике Србије тренутно је запослено **250 инспектора рада** – правника и инжењера различитих техничких струка.

Према подацима Агенције за привредне регистре (март 2014. године), у **Републици Србији је регистровано 327.180 привредних субјеката**, што значи да **један инспектор рада «покрива» 1308 привредних субјеката**.

Константно повећање броја привредних субјеката, отежано функционисање привреде, као и све већи број законских и подзаконских аката, које послодавци треба да примењују, а над чијим спровођењем надзор врше инспектори рада, свакако захтева већи број инспектора рада на терену.

Истовремено, прихватање и досезање европских радних стандарда, нови изазови које пред нас ставља ЕУ, савремено тржиште, развој привреде и информационих система, захтевају **одговарајући број инспектора рада и адекватну техничку опремљеност, а ради ефикасног и ефективног надзора, како би се заштитила права запослених.**

У складу са наведеним, тренутни институционални оквир је одговарајући за спровођење захтева транспонованих директива ЕУ, а за пуну примену и праћење (надзор) неопходан је већи број инспектора рада.

Мере у вези са спровођењем обавеза из ССП –а

Континуирано прилагођавање законодавства законодавству ЕУ, у складу са новим економским и социјалним захтевима које укључује хармонизацију радног права, једнаких могућности, заштите осетљивих група, безбедности и здравља радника.

Преглед текуће и планиране развојне помоћи

Уз подршку *TAIEX* одељења Европске комисије организована је експертска мисија (Београд, 26-28. фебруара 2013.) и одржана радионица (Београд, 3. јуна 2013.), са темом Директива Савета 89/391/ЕЕЗ од 12. јуна 1989. о увођењу мера за подстицање побољшања безбедности и здравља радника на раду.

Пре израде новог Закона о безбедности и здрављу на раду тражиће се подршка *TAIEX* одељења Европске комисије у циљу организовања експертских мисија, одржања радионица и

семинара, са темом усаглашавања са Директивом Савета 89/391/ЕЕЗ од 12. јуна 1989. о увођењу мера за подстицање побољшања безбедности и здравља радника на раду.

3.19.3. Социјални дијалог

Преглед стања

Социјални дијалог у Републици Србији успоставља се кроз разне видове сарадње између социјалних партнера, оснивањем социјално-економских савета, организовањем институција за мирно решавање колективних спорова, колективним преговарањем, непосредним укључивањем репрезентативних синдиката и удружења послодаваца у припрему и спровођење закона којима се непосредно утиче на положај и права запослених и сл.

Закон о Социјално-економском савету („Службени гласник РС“ број 125/2004) уређује оснивање, делокруг и начин рада Социјално-економског савета (у даљем тексту СЕС), као независног органа који чине представници Владе Републике Србије, представници репрезентативних удружења послодаваца и представници репрезентативних синдиката, основаних за територију Републике Србије.

СЕС је основан у циљу успостављања и развоја социјалног дијалога у питањима од значаја за остваривање економских и социјалних слобода и права човека, материјалног, социјалног и економског положаја запослених и послодаваца и услова њиховог живота и рада, развоја културе преговарања, подстицања мирног решавања колективних радних спорова, развоја демократије и издавања часописа, брошура и других публикација из делокруга свог рада.

Социјално-економски савет доноси одлуку о висини минималне зараде у Републици Србији, која представља минимални износ зараде који је сваки послодавац дужан да исплати запосленом за стандардни радни учинак и пуно радно време.

Поред социјално-економског савета на нивоу Републике, постоје и социјално-економски савети који делују на нивоу јединица локалне самоуправе (локални савети). Формирање локалних савета заснива се на споразуму учесника и добровољно је. Од 2005. године до данас основано је 18 локалних социјално-економских савета.

Важну улогу у развоју социјалног дијалога имају и методе мирног решавања радних спорова. У периоду од 01.01.2013. године до 15.03.2014. године Агенцији је поднето 36 предлога за мирно решавање колективног радног спора, од тога 11 спорова решено је посредовањем Агенције, у 19 предлога поступак је окончан пре завршетка поступка мирења пред Агенцијом (стране су повукле захтев за мирење због решавања спорних питања, недостатак сагласности друге стране), а 7 колективних спорова је у току. Колективни спорови се најчешће односе на закључење Колективног уговора код послодавца, а заступљени су спорови настали применом Колективног уговора и повредом права на синдикално организовање и штрајк. У истом периоду поднето је 275 предлога за мирно решавање индивидуалног радног спора, од тога за 171 предлога Агенција је донела закључак о обустави поступка због одбијања сагласности послодавца, за 66 предлога добијена је сагласност послодавца и арбитар је донео решење, за 12 предлога Агенција није била надлежна, за 12 предлога поступак је у току, 5 предлога је упућено на прецизирање подносиоцу, за 1 предлог странка је повукла захтев за мирно решавање радног спора.

Један од механизма дијалога у области регулисања радно-правних односа је колективно преговарање. Колективни уговори у коме је Влада учесник (за јавне службе и јавна предузећа) су у највећој мери закључени. У погледу посебних колективних уговора у гранама привреде, где су учесници у закључивању удружења послодаваца и синдикати имамо 4 гранска уговора (за грађевинарство; пољопривреду, прехрамбену, дуванску индустрију и водопривреду; хемију и неметале; естрадно-музичке уметнике). Колективни уговор закључује се на период од три године са могућношћу продужења рока важења, у складу са Законом.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства:

Нацрт закона о штрајку биће упућен Влади Републике Србије до краја 2014. године, ради утврђивања Предлога. У новом закону ће се прецизније дефинисати улога социјалних партнера у доношењу одлуке о ступању у штрајк и спровођењу штрајка; делатности које подлежу обавези обезбеђивања минимума процеса рада, као и права и обавезе послодавца, синдиката, штрај-

качког одбора, запослених и друга питања. Такође, планирано је унапређење решења у Закону о раду у погледу услова и критеријума за оснивање удружења послодаваца, начина и услова утврђивања репрезентативности синдиката и удружења послодаваца, што би допринело јачању социјалног дијалога.

Мере планиране за период 2015-2018

У овом периоду планира се даље усклађивање прописа у области социјалног дијалога са релевантним прописима Европске уније и то са:

- 1) Директивом Савета 2001/86/ЕЗ од 8. Октобра 2001 о допуни статута европског друштва у погледу заједничког деловања радника
- 2) Директивом Европског парламента и Савета 2002/14/ЕЗ од 11. марта 2002. о успостављању општег оквира за обавештавање и саветовање са радницима у Европској заједници
- 3) Директивом Европског парламента и Савета 2009/38/ЕЗ од 6. маја 2009. о оснивању европског радничког већа или о увођењу поступака које обухвата предузећа или скупине предузећа на нивоу Заједнице ради обавештавања и саветовања радника
- 4) Директивом Савета 2003/72/ЕЗ од 22. јула 2003. о допуни Статута Европске задруге у односу на учешће запослених.

Административни капацитети

Уређењем односа у овој области баве се Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Агенција за мирно решавање радних спорова и Социјално економски савет РС (на републичком и локалним нивоима).

Мере у вези са спровођењем обавеза из ССП –а

Прилагођавање законодавства законодавству ЕУ, у складу са новим економским и социјалним захтевима које укључује хармонизацију радног права, једнаких могућности, заштите осетљивих група, безбедности и здравља радника.

Преглед текуће и планиране развојне помоћи

До марта 2016. године, наставиће се реализација Твининг пројекта „Унапређење социјалног дијалога”, чија је реализација започела у марту 2014. године. Сврха пројекта је оснаживање социјалног дијалога, како би то постао инструмент путем којег би Србија остварила економски развој и унапредила услове рада, а све уз ближу хармонизацију са међународним и стандардима рада ЕУ. Пројекат се финансира из претприступног фонда – ИПА 2012. Пројектним активностима пружиће се подршка Министарству и социјалним партнерима у извршавању њихове улоге у погледу даљег усаглашавања радног законодавства са стандардима ЕУ и увођењу политика које промовишу флексибилно, сигурно и инклузивно тржиште рада и доприносе могућности државе да води социјалне и економске реформе. Изградњом институционалних капацитета социјално-економских савета на националном и локалном нивоу, пројекат ће оснажити ова тела како би постала главни инструменти за остварење социјалног консензуса и договора између Владе, синдиката и удружења послодаваца, обезбеђујући притом да се интереси свих актера узимају у обзир у укупним економским и социјалним реформама. Део активности односи се и на омогућавање социјалним партнерима бољег разумевања функционисања Европског социјалног дијалога. Прва компонента пројекта се односи на унапређење законодавних и политичких капацитета за ефективни социјални дијалог. Друга се односи на унапређење институционалних капацитета јавне администрације, Националног социјално-економског савета и социјалних партнера за развој и спровођење социјалног дијалога који води ка социјалним и економским реформама. Трећа се односи на унапређен социјални дијалог на локалном нивоу.

3.19.4. Запошљавање и Европски социјални фонд

Стање на тржишту рада

Карактеристике запослености

Укупан број запослених лица радног узраста (15-64), према подацима АРС-а из октобра 2013. године, износи **2.268.750**, што је више од броја запослених у октобру 2012. године за 66.990 лица.

Табела 1. Број запослених и стопа запослености, становништво 15-64

Старосна категорија 15-64	Октобар 2012.	Април 2013.	Октобар 2013.
Број запослених	2.201.760	2.127.649	2.268.750
Стопа запослености	46,4%	45,8%	49,2%
<i>Мушкарци</i>	53,7%	53,6%	56,2%
<i>Жене</i>	39,1%	38,1%	42,1%

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Стопа запослености лица радног узраста (15-64) у октобру 2013. године износи **49,2%**, што значи да је повећана за 2,8 процентних поена у односу на октобар 2012. године (46,4%).

У октобру 2013. године вишу стопу запослености од опште стопе има само Београдски регион (51,5%), а најнижу стопу запослености има Регион Војводине (47,1%). Стопа запослености становништва 15-64 у периоду октобар 2012-октобар 2013. године бележи највећи раст у региону Јужне и Источне Србије за 4,7 процентних поена (са 44,4 % на 49,1 %).

Уколико се посматра **запосленост по секторима** (пољопривреда, индустрија и услуге) највећи проценат запослених (15-64) у октобру 2013. године је у сектору услуга 54,2% или око 1.229.928 запослених, затим у сектору индустрије 27,4% или око 620.525 запослених и сектору пољопривреде 18,4% или око 418.297 запослених.

Табела 2. Запосленост по секторима, становништво 15-64

Старосна категорија 15-64	Октобар 2012.		Април 2013.		Октобар 2013.	
Запослени укупно	2.201.760	100%	2.127.649	100%	2.268.750	100%
<i>Пољопривреда</i>	410.332	18,6%	375.624	17,7%	418.297	18,4%
<i>Индустрија</i>	609.773	27,7%	567.302	26,7%	620.525	27,4%
<i>Услуге</i>	1.181.655	53,7%	1.184.723	55,7%	1.229.928	54,2%

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Карактеристике незапослености

Тржиште рада у Републици Србији карактерише неусклађеност између понуде и потражње радне снаге, појачана нескладом у квалификационој и старосној структури, висока дугорочна незапосленост, висока стопа незапослености младих од 15-24 година и висока стопа незапослености лица са нижим и средњим нивоима образовања, уз значајне регионалне диспропорције.

Посматрано према **годинама старости**, нешто мање од половине незапослених (45,8%) су лица која припадају двема најмлађим старосним групама (15-24, 25-34), чије је учешће у укупној незапослености (15+) у октобру 2013. године износило 17,3% и 28,5%.

Табела 3. Старосна структура незапослених лица, становништво 15+

Старосна група	Октобар 2012.	Април 2013.	Октобар 2013.	
15-24	18,9%	16,0%	104.307	17,3%
25-34	28,1%	29,4%	171.657	28,5%
35-44	19,2%	21,8%	144.715	24,0%
45-54	21,9%	20,8%	117.128	19,4%
55-64	11,4%	11,9%	64.844	10,7%

65 и више година	0,5%	0,2%	902	0,2%
			603.553	100%

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Структура незапослених према **образовном нивоу** делује прилично стабилно. Незапосленост је највише распрострањена међу онима са средњим нивоом образовања, будући да је нешто више од две трећине незапослених завршило средњу школу (64,7% у октобру 2013. године).

У периоду октобар 2012. - октобар 2013. године приметан је пораст учешћа незапослених са високим нивоом образовања са 14,6% на 18,6%.

Незапосленост у Републици Србији има **дугорочни карактер**. Стопа дугорочне незапослености за лица радног узраста (15-64) у октобру 2013. године износи 15,2%. Учешће дугорочно незапослених лица (оних који посао траже годину дана и дуже) у укупном броју незапослених радног узраста 15-64 је висок и у октобру 2013. године износи 75,7%.

Политика запошљавања

Креирање и спровођење политике запошљавања у надлежности је Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Носиоци послова запошљавања су Национална служба за запошљавање и агенције за запошљавање.

Национална стратегија запошљавања за период 2011-2020. године („Службени гласник РС”, број 37/11), Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 88/10) и Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 32/13), представљају стратешки и законодавни оквир за креирање и спровођење програма и мера активне политике запошљавања у Републици Србији.

Основни циљ политике запошљавања је успостављање ефикасног, стабилног и одрживог тренда раста запослености у Републици Србији до краја 2020. године, уз потпуно усаглашавање политике запошљавања и институција тржишта рада са правним тековинама ЕУ. Националном стратегијом запошљавања идентификовани су основни изазови са којима се Република Србија суочава (демографски изазов, радне миграције и регионалне разлике, образовни изазов, институционални изазов и дуалност на тржишту рада), односно појединачни циљеви активне политике запошљавања за утврђени референтни период (подстицање запошљавања у мање развијеним регионима и развој регионалне и локалне политике запошљавања, унапређење квалитета људског капитала, развој институционалних капацитета и експанзија програма активне политике запошљавања и редуковање дуалности на тржишту рада).

У складу са стратешком оријентацијом Србије за прикључивање ЕУ, Национална стратегија запошљавања Републике Србије усаглашена је са Стратегијом Европа 2020.

Приоритети политике запошљавања за 2014. годину

Циљеви политике запошљавања, дефинисани у Националном акционом плану запошљавања за 2014. Годину („Службени гласник РС”, број 118/13), усмерени су на:

- побољшање услова на тржишту рада и унапређење институција тржишта рада,
- подстицање запошљавања и социјалног укључивања теже запошљивих лица, развоја социјалног предузетништва и подршка регионалној и локалној политици запошљавања,
- унапређење квалитета радне снаге и улагање у људски капитал.

Приоритет у укључивање у мере активне политике запошљавања имају незапослена лица која спадају у категорију теже запошљивих. Анализа трендова тржишта рада указује на даље погоршање положаја највећег броја категорија теже запошљивих лица, а посебно младих, старијих и вишкова запослених и лица без квалификација и нискоквалификованих. Због тога су за ове категорије лица у 2014. припремљени посебни пакети услуга:

Такође, **Роми и особе са инвалидитетом као теже запошљиве категорије незапослених лица имају** приоритет у укључивање у мере активне политике запошљавања.

Приоритет у 2014. години је и **суфинансирање мера активне политике запошљавања планираних локалним акционим плановима запошљавања**. Средствима из буџета РС и буџета јединица локалних самоуправа планирано је спровођење програма стручне праксе и организовање јавних радова, док ће приоритет за суфинансирање имати неразвијене јединице локалне самоуправе, локални акциони плановима запошљавања који приоритетно укључују у мере теже запошљива лица и лица у стању социјалне потребе и сл.

У 2014. години 103 јединице локалних самоуправа је поднело захтеве за учешће у суфинансирању мера из ЈАПЗ а у наредном периоду очекује се одлучивање по поднетим захтевима.

Припремљен је и предлог Националног акционог плана запошљавања за 2015. годину и тренутно је у процедури усвајања.

Средства за реализацију мера активне политике запошљавања у 2014. години

Законом о буџету РС за 2014. годину, средства за реализацију мера активне политике запошљавања планирана су у висини од **2.600.000.000,00 динара** и то са раздела министарства надлежног за послове запошљавања 600.000.000,00 динара и са раздела Министарства привреде 2.000.000.000,00 динара.

Такође, у 2014. години, средства Буџетског фонда за професионалну рехабилитацију и подстицање запошљавања особа са инвалидитетом, биће усмерена ка финансирању мера и активности професионалне рехабилитације и запошљавања особа са инвалидитетом преко Националне службе за запошљавање у износу од 544.000.000,00 динара, као и за мере подршке предузећима за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом у износу од 950.976.000,00 динара.

Додатна средства обезбедиће се из буџета територијалне аутономије и јединица локалних самоуправа за учешће у реализацији локалних и регионалних акционих планова запошљавања, као и директног гранта НСЗ за спровођење мера активне политике запошљавања из IPA 2012 програмског циклуса претприступних фондова ЕУ.

Наставак активности у области запошљавања – континуирано

У наредном периоду радиће се на даљем:

- усаглашавању прописа из области политике запошљавања са правним тековинама Европске уније;
- развоју система за мониторинг и евалуацију мера активне политике запошљавања и прогнозирање трендова на тржишту рада;
- припреми институција тржишта рада за приступање ЕУРЕС мрежи;
- усклађивању Националне класификације занимања са ISCO 08 стандардима;
- спровођењу Анкете о радној снази на кварталном нивоу;
- унапређењу система обука ради ефикаснијег одговора на потребе тржишта рада;
- креирању и усмеравању мера активне политике запошљавања ка теже запошљивим лицима;
- јачању капацитета на локалном нивоу и подршка даљој децентрализацији политике запошљавања;
- јачању капацитета носиоца послова запошљавања како би се обезбедила боља усмереност и већа ефикасност мера тржишта рада.

У другој половини 2014. године и током 2015. године радиће се на **ревизији Националне стратегије запошљавања за период 2011-2020. године**, уз екстерну експертску помоћ и подршку Светске банке.

У склопу припрема за приступање Европској унији један од приоритета политике запошљавања у наредном периоду биће и учешће у изради стратешког документа под називом **„Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике” (ЕСРП)**.

Административни капацитети

Законом о министарствима („Службени гласник РС“, број 44/14), надлежност за обављање послова запошљавања, као и сви запослени и постављена лица, права и обавезе у овој обла-

сти, у делокругу су надлежности Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. У оквиру наведеног министарства, политика запошљавања у надлежности је посебне организационе јединице - Сектор за запошљавање.

У току је припрема измена систематизације и организације послова у оквиру министарства, у складу са потребама послова и процеса, те се очекује и измена постојеће организационе структуре Сектора за запошљавање. У овом тренутку у Сектору за запошљавање систематизовано је 23 радна места државних службеника укључујући и помоћника министра.

Министарство, врши надзор над радом Националне службе за запошљавање у којој је, систематизовано 1.804 радних места у Дирекцији, покрајинским службама и филијалама, као основним организационим јединицама.

У Републици Србији тренутно је регистровано **67 агенција за запошљавање**, у складу са одредбама Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености.

Мере у вези са спровођењем обавеза из ССП –а

Прилагођавање законодавства законодавству ЕУ, у складу са новим економским и социјалним захтевима које укључује хармонизацију радног права, једнаких могућности, заштите осетљивих група, безбедности и здравља радника.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Твининг пројекат „*Припрема институција тржишта рада Републике Србије за Европску стратегију запошљавања*”, финансиран из програмског циклуса ИПА 2011 (период реализације 24 месеца, почев од маја 2012. године), који има за циљ убрзање реформи тржишта рада у складу са европским стандардима, као и јачање утицаја националне политике запошљавања, спроводи се кроз 2 компоненте:

Компонента 1: Унапређење капацитета за креирање и имплементацију политике запошљавања – реализација активности усмерених ка подизању нивоа знања и способности запослених у институцијама тржишта рада на националном нивоу, давању препорука за даљу хармонизацију и припрему администрације за инструменте сарадње који се користе током претприступног процеса.

Компонента 2: Креирање политике запошљавања на локалном нивоу – реализација активности које имају за циљ пружање помоћи локалним саветима за запошљавање у подизању капацитета за израду и спровођење локалних акционих планова запошљавања прилагођених ситуацији на локалном тржишту рада и који ће представљати легитимну основу за добијање средстава из европских фондова што ће допринети смањењу диспаратитета тржишта рада на регионалном нивоу.

Током процеса имплементације пројектних активности, реализован је сет семинара, радионица и обука у вези са хармонизацијом прописа у области запошљавања са правним тековинама ЕУ (са посебним акцентом на Европску стратегију 2020 и инструменте ЕУ за координацију националних политика запошљавања), али и повезаних политика попут миграционе политике, уређења унутрашњег тржишта и правила конкуренције, питања државне помоћи и регулисања и праћења државне помоћи у области запошљавања, антидискриминаторне одредбе и одредбе о транснационалном пружању услуга.

Истовремено, реализован је низ активности усмерених ка јачању капацитета локалних савета за запошљавање и релевантних друштвених актера на локалном нивоу у вези са методологијом анализе тржишта рада и методама планирања активности из домена политике запошљавања, као и могућностима удруживања више локалних савета за запошљавање ради спровођења мера активне политике запошљавања. Такође, реализоване су обуке за чланове локалних савета за запошљавање за израду локалних акционих планова запошљавања и израду пројектних предлога (са посебним акцентом на ЕУ међународну развојну помоћ и грантове).

Пројекат техничке помоћи „Даље интегрисање система за прогнозе, мониторинг и евалуацију у креирање и спровођење мера активне политике запошљавања и усклађивање Националне класификације занимања са ISCO 08 стандардима“ - финансира се из претприступних фондова ЕУ, програмски циклус ИПА 2011 и има за циљ одржање и даљи развој система за мониторинг и евалуацију мера активне политике запошљавања и прогнозирање трендова на тржишту рада, пружање помоћи институцијама тржишта рада да користе резултате

испитивања тржишта рада и евалуација мера активне политике запошљавања за креирање и спровођење политике запошљавања и да ускладе националну класификацију занимања са ISCO 08 стандардима. Период реализације је 24 месеца, почев од септембра 2012. године, а вредност уговора износи 1,2 милиона евра.

Пројектне активности се реализују кроз три компоненте:

- Компонента 1: Прогноза, мониторинг и евалуација – средства за креирање политике запошљавања засноване на подацима - пружање подршке унапређењу методологија за прогнозе, мониторинг и евалуације и спровођењу истраживања и прикупљање и коришћење података неопходних за планирање политике запошљавања.
- Компонента 2: Помоћ у припреми НАПЗ - подршка развоју оквира политике запошљавања и припреми НАПЗ за 2014. годину и НАПЗ за 2015. годину - на основу података тржишта рада и мониторинга, и у складу са приоритетима политике запошљавања ЕУ и на основу резултата претходног НАПЗ.
- Компонента 3: Усклађивање националне класификације занимања са ИСЦО 08 стандардима - израда преосталих описа занимања у складу са ИСЦО 08 захтевима.

Током досадашње реализације пројекта, извршене су методолошке измене за спровођење прогноза тржишта рада у делу укључивања у анкету микро предузећа и предузетника. Спроведено је истраживање потреба послодаваца на узорку од око 7.312 послодаваца, са стопом одазива послодаваца од око 75%. Израђени су извештаји о резултатима истраживања на националном и локалном нивоу. Урађена је анализа до сада спроведених евалуација мера АПЗ, започет је развој анализе ефикасности (брото) трошкова мера АПЗ и предложене даље активности које се односе на мониторинг и евалуацију мера АПЗ. Пружена је подршка у припреми и изради предлога Националног акционог плана за 2014. годину. Урађена је методологија и пратећа документација за спровођење истраживања о занимањима, са којим се започело у мају 2013. године. На тај начин биће прикупљени потребни подаци и материјали за израду описа занимања на тржишту рада РС, као и њихова класификација са међународним стандардом ISCO 2008.

Значајна експертска помоћ у процесу предвиђања и развоја људских ресурса у Републици Србији, пружена је од стране Европске тренинг фондације, кроз реализацију **ФРАМЕ пројекта – „Вештине за будућност на западном Балкану и у Турској”**, финансираног од стране Европске уније у циљу развоја вештина људског капитала као подршке одрживом економском развоју и стварању друштвене кохезије на средњорочном и дугорочном плану, с посебним освртом на документ Европа 2020 и Стратегију Југоисточне Европе 2020. Током процеса реализације пројектних активности, израђен је заједнички документ Визија вештина до 2020. године у Републици Србији, у ком су дефинисане и приоритетне области деловања и пратећа мапа пута са крајњим циљем изградње Србије као друштвено кохезивног, флексибилног, иновативног, на знању заснованог друштва са глобално конкурентним стручним вештинама које су прилагођене потребама привреде, која подстиче предузетничке ставове у перспективи целоживотног учења, ствара могућности и олакшава остваривање потенцијала.

Такође, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, потписало је 26. марта 2014. године Меморандум о разумевању са Организацијом за европску безбедност и сарадњу, коју представља Мисија ОЕБС-а у Републици Србији, ради реализације пројекта **„Техничка помоћ спровођењу пројектне идеје Владе Републике Србије у области социјалног развоја (Мера 5) у вези са реализацијом Стратегије унапређења положаја Рома”**. Једна од активности која иде у сусрет циљу повећања запошљивости и запошљавања Рома је и поступак мапирања успешних економских иницијатива за запошљавање Рома и Ромкиња, односно подршке Ромима који су у статусу предузетника, кроз планиране видове финансијске и техничке помоћи и подршке.

Финансијским споразумом између Владе Републике Србије и Европске комисије на основу кога се спроводи Национални програм за Србију у оквиру ИПА компоненте – Помоћ у транзицији и изградња институција за 2012. годину одобрена су средства и за спровођење **Секторског обрасца ИПА 2012 – Социјални развој**, у оквиру ког је Сектор за запошљавање предложио меру **„Повећање ефикасности политике запошљавања према угроженим групама”**, односно низ активности, чија ће се реализација вршити на основу директне доделе средстава Националној служби за запошљавање. У оквиру предложене мере, планирано је даље

ширење мреже клубова за тражење посла, центара за каријерно вођење и саветовање и самоупуних сервиса у НСЗ, односно јединицама локалне самоуправе, уз пилотирање каравана запошљавања, уз укључивање незапослених лица у обуке за потребе тржишта рада. Укупна вредност мере је 11,6 милиона ЕУР (8 милиона ЕУР контрибуција ЕУ и 3,6 милиона ЕУР национално ко-финансирање). Реализација мере вршиће се кроз 2 уговора: директна додела средстава Националној служби за запошљавање и уговор о услугама (техничка помоћ Националној служби за запошљавање за спровођење гранта по процедурама Европске комисије).

За програмски циклус **ИПА 2013 – Социјални развој**, Сектор за запошљавање је предложио меру „**Повећање ефикасности и укључености лица у услуге запошљавања кроз развој система обука заснованог на анализи неусаглашености понуде и потражње** (у смислу вештина и знања) **на тржишту рада, програма и услуга из области запошљавања прилагођених особама са инвалидитетом и субвенције за запошљавање**”, у оквиру које је планирано развијање система обука, односно програма обука потребних на тржишту рада, са циљем смањења неусаглашености понуде и потражње, повећавање ефикасности политике запошљавања према особама са инвалидитетом и повећање броја лица која су засновала радни однос коришћењем субвенција за запошљавање.

3.19.5. Социјална укљученост

Преглед стања

У Републици Србији сваки појединац и породица којима је неопходна друштвена помоћ ради савладавања социјалних и животних тешкоћа има право на социјалну заштиту, односно, да буде корисник социјалне заштите и центра за социјални рад. Права на социјалну заштиту се обезбеђују пружањем услуга социјалне заштите и материјалном подршком. Услуге су активности социјалне заштите којима се пружа подршка и помоћ појединцу и породици ради побољшања (очувања) квалитета живота, отклањања или ублажавања ризика од неповољних животних околности и стварања могућности да самостално живе у друштву. Материјалном подршком се обезбеђује егзистенцијални минимум и подршка за социјално укључивање корисника (чл. 4. ЗСЗ).

Подаци Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања о исплаћеном праву на новчану социјалну помоћ за фебруар 2014. године (основица за исплату: 7.628,00 дин).

Број чланова породице	Број породица	Укупан износ	Укупно лица
1 члан	40,081	307,976,261.94	40,081
2 члана	23,194	229,246,016.71	46,388
3 члана	15,818	185,689,753.35	47,454
4 члана	17,262	228,952,995.51	69,048
5 чланова	8,223	125,060,068.46	41,115
6 чланова и више	5,803	101,504,998.87	34,818
УКУПНО	110,381	1,178,430,094.84	278,904

Окончан је највећи део посла на изради целокупне стручне и формално-правне документације неопходне за реализацију социјалне и породично-правне заштите корисника услуга установа социјалне заштите за потребе пројекта *Пружање унапређених услуга на локалном нивоу- Delivery of Integrated Local Services – DILS*. Завршена је израда документације из области материјалних давања (израђена документа треба да прођу фазу провере након чега ће бити и неких измена), усвојења, старатељства, корективног и превентивног вршења надзора над родитељским правом, учешћа органа старатељства у поступцима пред судовима, док је израда документације за реализацију хранитељства и модула извештавања у току. Државни службеници Сектора реализовали су обуке на којима су се запослени у центрима за социјални рад обучавали за рад у новом оперативном систему. Реализовано је 11 обука које је похађало око 220 запослених у центрима за социјални рад.

Почетком 2013. године отпочела је са радом *Комора социјалне заштите* (16.1.2013. године) као независна, професионална организација запослених у социјалној заштити. Са сту-

пањем на снагу Правилника о лиценцирању стручних радника у социјалној заштити (мај 2013) ова институција почиње са издавањем лиценци стручним радницима (тзв. нулта лиценца). Од почетка примене Правилника Комори је пристигло 2.715 захтева за лиценцирање. Стручна служба је обрадила 2.550 захтева, а у Регистру издатих лиценци уписано је 2.635 лиценци.

У складу са обавезама проистеклим из Општег протокола о поступању и сарадњи установа, органа и организација у ситуацијама насиља над женама у породици и у партнерским односима који је донела Влада, током марта месеца 2013.год. сачињен је и дистрибуиран документ *Посебни протокол о поступању центара за социјални рад – органа старатељства у ситуацијама насиља у породици и над женама у партнерским односима* свим центрима за социјални рад у Републици.

Формиране су још две Мале домске заједнице и то при Центру за заштиту одојчади, деце и омладине у Београду (Звечанска) и дечјем дому "Вера Благојевић" у Бањи Ковиљачи.

Половином марта 2014. године отворен је Дом за децу и омладину са аутизмом у Шапцу. Новоизграђени Дом за децу и омладину са аутизмом је организациона јединица Центра за социјални рад Шабац и располаже капацитетом од 40 места за кориснике у које спадају деца са аутизмом, а у оквиру дома се налази и Дневни боравак за децу и омладину са сметњама у развоју, који располаже капацитетом од 30 места.

У новембру 2013. године одржан је семинар свих ресорних министарстава, социјалних партнера и организација цивилног друштва на ком су заједно са Европском комисијом разматране идеје и договорени даљи конкретни кораци за израду ЕСРП документа, чије усвајање се - уз редовне консултације са свим националним партнерима, као и са Европском Комисијом - од стране Владе Републике Србије очекује крајем 2014. године.

Влада Републике Србије формирала је међуресорну радну групу и експертско тело, које израђује документ. Цео процес је отворен и инклузиван и партнери ће у више наврата бити консултовани и позвани да се активно укључе у израду документа о реформи социјалне политике и запошљавања, како би се осигурао не само квалитет и репрезентативност документа, него пре свега и подршка свих друштвених актера и социјалних партнера.

Планиране мере за период од 2014. до 2018. године:

- Наставак активности и снажног подстицаја локалним самоуправама да развијају услуге у заједници кроз успостављање наменских трансфера са националног нивоа за развој услуга посебно најсиромашнијим општинама и онима које на својој територији имају установе у трансформацији
- Наставак инвестиционих, кадровских улагања у циљу припреме установа које се финансирају из буџета за процес лиценцирања (функционални и структурални минимални стандарди услуга)
- Наставак трансформације установа за смештај, посебно за особе са инвалидитетом
- Наставак активности на унапређењу положаја посебно осетљивих група, нарочито социјалне инклузије деце са сметњама у развоју и одраслих особа са интелектуалним сметњама и проблемима менталног здравља
- Окончање рада у вези нормативне делатности према интерном акционом плану Министарства;
- Планира се израда Закона о изменама и допунама Породичног закона;
- Измене Закона о социјалној заштити;
- Окончање рада на тексту измена Закона о финансијској подршци породици са децом;

Измене ова три закона имаће за резултат законе који су прилагођени потребама уоченим на основу искустава стечених током примене и међусобно усклађивање поменутих закона.

Када је у питању заштита старијих, подршка неформалним неговатељима и већа помоћ породици која брине о старијим и болесним особама ће бити један од великих изазова у наредном периоду.

Такође и унапређивање доступности услуга социјалне заштите у руралним, удаљеним подручјима као и у побољшавању информисаности о правима старијих грађана.

Административни капацитети

По Закону о социјалној заштити *центар за социјални рад* је јавна служба у којој се остварују права, примењују мере, обезбеђује пружање услуга и обављају други послови у области социјалне заштите. Центри за социјални рад су органи надлежни и за вођења евиденције и документације о корисницима у складу са Законом о социјалној заштити.

У вршењу јавних овлашћења центар за социјални рад обавља активности које су углавном, утврђене Законом о социјалној заштити, али и Породичним законом као и другим сродним законима и законским прописима.

Цело подручје Републике Србије покривено је мрежом центара за социјални рад. У Србији постоји 140 центара за социјални рад, односно, 173 одељења ЦСР (укупно је 174 градова и општина у Републици).

Центар за социјални рад је дужан да свој рад организује на начин да омогући 24. часовну доступност услуга свима онима којима су оне потребне, са посебном пажњом усмереном на рањиве групе (деца, стари, инвалиди, Роми и припадници других мањинских група и др.).

Центар за заштиту жртава трговине људима обавља послове координације заштите жртава трговине људима и ургентног прихвата и заштите жртава трговине људима.

Овај центар обавља послове процене стања, потреба, снага и ризика жртава трговине људима, врши послове идентификације и обезбеђује адекватну помоћ и подршку жртвама трговине људима, у циљу њиховог опоравка и реинтеграције. У том смислу, Центар координира активностима пружања услуга социјалне заштите жртвама трговине људима, сарађује са центрима за социјални рад, установама за смештај корисника, другим органима, службама и организацијама, с циљем обезбеђивања најбољег интереса и безбедности жртава трговине људима. Делатност Центра подразумева како идентификацију и утврђивање статуса жртве трговине људима, тако и свеобухватну координацију активности свих субјеката на националном и локалном нивоу, и обављање активности које се тичу заштите права и интереса жртава трговине људима.

Статутом Центра за заштиту жртава трговине људима и Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији послова и задатака предвиђено је да Центар своју делатност обавља у оквиру две организационе јединице, Службе за координацију заштите жртава трговине људима и Прихватилишта за жртве трговине људима. Процес отварања Прихватилишта је у току.

Финансирање рада Центра и запослених се реализује из буџета Републике.

Што се тиче административних капацитета у *установама социјалне заштите* (центри за социјални рад и установе за смештај корисника), можемо констатовати да и даље постоји недовољан број стручних радника као и стална потреба за усавршавањем и едукацијама како постојећих тако и нових стручних радника. Међутим, постоје ограничења у финансијским средствима у буџету Републике за ове намене.

Надлежне службе за спровођење Закона о финансијској подршци породици са децом у првом степену су *општинске, односно градске службе дечје заштите у свакој јединици локалне самоуправе*, које у првом степену решавају о правима из овог закона. Подаци о административним капацитетима у свакој јединици локалне самоуправе су променљиви и непоуздани, јер су послодавци запосленима који обављају те послове јединице локалне самоуправе. О жалбама на решења првостепених органа одлучује Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања - Одсек за послове у области популационе политике и финансијске подршке породици са децом, које врши и надзор над законитошћу рада првостепених органа у погледу спровођења Закона. За грађане на територији АП Војводина послове другостепеног органа обавља Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију, а на овим пословима запослена су два извршиоца, те је неопходно оснаживање административних капацитета.

Савет за питања старости и старења Републике Србије је стручно и саветодавно тело Владе Републике Србије, основано 2011. године.

Савет за права детета почео је са радом почетком 2014. године. Раду ова два тела стручну и административно-техничку подршку пружа ово министарство.

Мере у вези са спровођењем обавеза из ССП –а

Континуирано прилагођавање законодавства законодавству ЕУ, у складу са новим економским и социјалним захтевима које укључује хармонизацију радног права, једнаких могућности, заштите осетљивих група, безбедности и здравља радника.

3.19.6. Социјално осигурање

Преглед стања

Систем пензијског и инвалидског осигурања

Пензијски систем у Србији чине:

- 1) Систем обавезног пензијског и инвалидског осигурања - обавезан (државни) систем, заснован на принципу међугенерациске солидарности и текућег финансирања (pay-as-you-go). Њиме су покривени запослени, samozaposlena лица (укључујући слободне професије) и пољопривредници;
- 2) Систем добровољних пензијских фондова и пензијских планова.

Обавезно пензијско и инвалидско осигурање у Републици Србији уређено је **Законом о пензијском и инвалидском осигурању** („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04, 84/04, 85/05, 101/05, 63/06, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13 и 108/13), који је ступио на снагу и примењује се од 10.04.2003. године.

Питања везана за обвезнике плаћања доприноса, обрачун, плаћање и контролу наплате доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање уређена су Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 61/05, 62/06, 5/09, 52/11, 101/11, 47/13 и 108/13).

Оснивање Централног регистра обавезног социјалног осигурања уређено је **Законом о централном регистру обавезног социјалног осигурања** („Службени гласник РС”, број 30/10).

Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС”, број 85/05 и 31/11) регулише област добровољних пензијских фондова и пензијских планова. У овој области на снази су и следећи подзаконски акти који се налазе у надлежности Министарства рада, запошљавања и социјалне политике: Правилник о условима, начину и поступку организовања и функционисања пензијских планова („Службени гласник РС”, број 48/115) и Правилник о ближим условима за остваривање права члана добровољног пензијског фонда на располагање и повлачење акумулисаних средстава пре навршених 58 година живота („Службени гласник РС”, број 48/11).

Мере планиране за период 2014-2018.

До краја 2014. године, очекује се доношење измена Закона о пензијском и инвалидском осигурању, усмерених ка повећању финансијске одрживости обавезног осигурања, као дела пензијског система, што је у склопу мера фискалне консолидације државе.

Административни капацитети

Обавезно пензијско и инвалидско осигурање налази се у надлежности Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Министарства финансија (законодавна улога оба министарства).

Министарство финансија обавља послове државне управе који се односе на обезбеђивање финансирања обавезног социјалног осигурања (укључујући пензијско и инвалидско осигурање), буџетску контролу и ревизију организација обавезног социјалног осигурања (укључујући Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање).

Обезбеђење и спровођење пензијског и инвалидског осигурања налази се у надлежности Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање.

Народна банка Србије врши надзор над спровођењем Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, води Регистар добровољних пензијских фондова и поред Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања доноси подзаконске акте за извршавање овог закона.

Мере у вези са спровођењем обавеза из ССП –а

Континуирано прилагођавање законодавства законодавству ЕУ, у складу са новим економским и социјалним захтевима које укључује хармонизацију радног права, једнаких могућности, заштите осетљивих група, безбедности и здравља радника.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

До краја 2014. године Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања спроводи пројекат под називом Узајамним учењем до довољних, сигурних и одрживих пензија (Reaching Adequate, Safe and Sustainable Pensions in Serbia through Mutual Learning), који је подржан од стране програма Прогрес (Call for proposals for actions related to the development of pension modelling and for support for mutual learning in national pension reform). Циљ пројекта је да кроз јачање капацитета, трансфер знања и искустава, компаративне анализе и оснажену дебату социјалних партнера допринесе наставку реформи у пензијском систему у Србији у складу са циљевима социјалне политике ЕУ израженим у Белој књизи (White paper – An Agenda for Adequate, Safe and Sustainable Pensions).

3.19.7. Спречавање дискриминације и једнаке могућности

Преглед стања

Законодавни оквир у области забране дискриминације и антидискриминаторну политику, Република Србија креирала је пре свега у складу са Повељом ЕУ о основним правима, Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и Протоколом број 12 уз Конвенцију из 2000, као и три кључне директиве Европске уније које се односе на забрану дискриминације су: Директива број 2000/43/ЕС од 29. јуна 2000. године, о спровођењу принципа једнаког поступања без обзира на расно или етничко порекло, Директива број 2000/78/ЕС од 27. новембра 2000. године, о општем оквиру за једнако поступање са грађанима приликом запошљавања и на раду и Директива број 2006/54/ЕС о имплементацији начела једнаких могућности и једнаког третмана мушкараца и жена у вези са питањима запошљавања и обављања занимања.

Неопходно је напоменути да су одредбе прописане горе наведеним директивама транспоноване не само у Закон о забрани дискриминације (2009), већ и у Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом (2006), Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом (2009), Закон о равноправности полова (2009), као и бројне друге законске прописе који садрже антидискриминаторне одредбе. Такође, начело једнакости и забрана дискриминације зајамчена је Уставом Републике Србије у члану 21. као и многим другим одредбама Устава, које се на непосредан или посредан начин односе и на забрану дискриминације.

У законодавном смислу Република Србија усвојила је и неколико стратешких докумената значајних за област борбе против дискриминације као што су Стратегија превенције и заштите од дискриминације за период 2013. до 2018. године у Републици Србији, у току израда Акционог плана, Стратегија за унапређење положаја Рома за период од 2015-2020. године са Акционим планом, Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности, као и Акциони план за њено спровођење, Национална стратегија за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима, док је у току израда Акционог плана за период од 2014. до 2018. године, Национални акциони план за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији, 2010-2015 и Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији 2006-2015, као и Акциони план.

Сагласно наведеном неопходно је констатовати да су домаћи прописи делимично усклађени са одредбама прописаним Директивом број 2000/43/ЕС од 29. јуна 2000. године, о спровођењу принципа једнаког поступања без обзира на расно или етничко порекло и Директивом број 2000/78/ЕС од 27. новембра 2000. године, о општем оквиру за једнако поступање са грађанима приликом запошљавања и на раду, као и да ће у циљу потпуног усклађивања истих у наредном периоду бити извршене измене и допуне Закона о забрани дискриминације. Такође, ради транспоноввања одредби прописаних Директивом број 2006/54/ЕС о имплементацији

начела једнаких могућности и једнаког третмана мушкараца и жена у вези са питањима запошљавања и обављања занимања, неопходно је извршити измене и допуне Закона о родној равноправности. У току је рад на изменама и допунама овог закона, решењем министра рада, запошљавања и социјалне политике од 1. новембра 2013. године формирана је Радна група за измене и допуне истог у циљу његовог усклађивања са релевантним Директивама ЕУ.

Поред ресорних министарстава у чијој је надлежности имплементација антидискриминаторних прописа, велику улогу у креирању и имплементацији постојећег законодавног оквира у овој области има и Канцеларија за људска и мањинска права, формирана Уредбом Владе у августу 2012. године као служба Владе, која обавља стручне послове за потребе Владе и надлежних министарстава који се односе на: заштиту и унапређење људских и мањинских права; праћење усаглашености домаћих прописа са међународним уговорима и другим међународним актима о људским и мањинским правима и иницирање измена домаћих прописа; општа питања положаја припадника националних мањина, праћење положаја припадника националних мањина које живе на територији Републике Србије и остваривања мањинских права; остваривање веза националних мањина са матичним државама.

Такође, неопходно је истаћи да је у складу са позитивним законским прописима у Републици Србији постоји и институт Повереника за заштиту равноправности, Заштитника грађана, Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, који представљају независна регулаторна тела и чији је рад од изузетног значаја за борбу против дискриминације у Републици Србији.

Наравно као креатор националне политике у овој области значајно место заузима и Народна скупштина, као законодавни орган власти, али и судови, као независни органи судске власти пред којима се воде поступци за заштиту од дискриминације.

Приоритети за 2014. годину

Усвајање Акционог плана за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације, за период од 2014. до 2018. године,

Завршетак израде Нацрта закона о равноправности полова, спровођење широке јавне расправе и упућивање Предлога овог закона Народној скупштини на усвајање.

Усвајање Акционог плана за спровођење Националне стратегије за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима за период 2014-2015,

Усвајање Закона о употреби знаковног језика.

Израда и усвајање Закона о самосталном кретању слепе особе уз помоћ пса водича.

Приоритети за период 2015-2018. године

Израда и усвајање Закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације у циљу његовог усаглашавања са правним тековинама ЕУ до децембра 2017. године.

Израда и усвајање Закона о заштити појединих права и слобода особа са сметњама у менталном развоју, којим ће институт лишавања пословне способности бити уређен на потпуно другачији начин у складу са чланом 12. Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом,

Усвајање Националне стратегије за унапређивање родне равноправности за период 2016-2020, у складу са евалуацијом претходног стратешког документа и реалним циљевима заснованим на досадашњим резултатима, уз учешће свих релевантних партнера,

Усвајање Националне стратегије за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима за период 2016.–2020. година у складу са политикама ЕУ у овој области и Конвенцијом Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици,

Усвајање Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период после 2015.

Родна равноправност

Преглед стања

Република Србија је, 31. октобра 2013. године, потврдила Конвенцију Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (*CAHVIО*) од 2011. године. Решењем министра рада, запошљавања и социјалне политике од 1. новембра 2013. године

формирана је Радна група за измене и допуне Закона о равноправности полова („Службени гласник РС”, број 104/09). Република Србија је, у јулу 2013. године, представила Други и трећи државни извештај пред Комитетом Уједињених нација за елиминацију дискриминације жена (*CEDAW*) и, 25. јула 2013. године, примила Закључна запажања Комитета.

Мере и политике родне равноправности везани су за Управу за родну равноправност Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, која делује на бази скромно одређених буџетских средстава несразмерних потребама Републике Србије у овој области. У том смислу, Шведска агенција за међународни развој и сарадњу (*SIDA*) обезбеђује подршку Управи од марта 2010. године, која се односи на реализацију задатака из Националног акционог плана за имплементацију Националне стратегије за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности у Републици Србији („Службени гласник РС”, број 15/09).

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

И Планом рада Владе за 2013. годину и за 2014. годину предвиђено је да се започну и наставе послови на изменама и допунама Закона о равноправности полова. Иако је Закон у највећој мери усаглашен са законодавством ЕУ, има питања у вези којих је потребно наставити са овим процесом, пре свега у односу на примену принципа равноправног третмана мушкараца и жена у приступу и набавци роба и услуга, примени принципа равноправног поступања према женама и мушкарцима који су samozапослени или се баве пољопривредом, увођењу мера за подстицање побољшање сигурности и здравља на раду трудница, породиља и дојиља, увођења мера за подстицање усаглашавања приватног и породичног живота, подстицања коришћења родитељског одсуства од стране очева, повећања жена у управним одборима предузећа, и друга питања, која подразумевају отварање јавне расправе уз учешће представника цивилног друштва и стручњака. Измене и допуне треба нарочито да обухвате Директиву 2004/113/ЕК о принципу једнаког третмана жена и мушкараца при коришћењу роба и услуга и Директиву 2010/41/ЕУ о принципу једнаког третмана жена и мушкараца при samozапосљавању док се усаглашава осталих релевантних директива очекује уз измене и допуне других националних прописа, као што су, на пример, Закон о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/11 и 99/11) и Закон о осигурању („Службени гласник РС”, бр. бр. 55/04, 70/04–испр., 61/05, 61/05–др.закон, 85/05–др.закон, 101/07, 63/09–одлука УСС, 107/09, 99/11, 119/12 и 116/13) и.

Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности и Акциони план уз ову стратегију („Службени гласник РС”, 67/10) орочени су до 2015. године, па би нова стратегијска документа требало донети пре почетка 2016. године, што подразумева, у 2014. години, обављање евалуације досад постигнутих резултата и циљева од 2009, односно 2010. године.

Планирано је усвајање Предлога Акционог плана за спровођење Националне стратегије за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима за период од 2014.–2015. година.

Република Србија наставља са праћењем примене Закључних запажања о Другом и трећем извештају Републике Србије пред Комитетом УН за елиминацију дискриминације жена од 25. јула 2013. године у чему Управа за родну равноправност има централну улогу сходно Закону о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 72/12 и 76/13).

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

Јавна расправа о изменама и допунама Закона о равноправности полова започеће средином 2014. године. Континуирана активност на праћењу примене Закључних запажања *CEDAW* биће пропраћена периодичном изградом извештаја Управе за родну равноправност на основу података добијених од релевантних институција на централном, покрајинском и локалном нивоу.

Упоредо са применом Акционог плана Националне стратегије за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности до краја 2015. године, спроводиће се и његова евалуација у оквиру активности Програма за реализацију НАП приоритета, који се спроводи захваљујући донацији Краљевине Шведске. Овај програм усмерен је ка: представљености жена у јавном и политичком животу (обуке за младе политичарке и секретаре/ке политичких партија на локалном нивоу, унапређење регионалне сарадње међу телима која се баве питањима родне

равноправности, грантови локалним организацијама за унапређивање родне равноправности на локалном нивоу), економском оснаживању жена (развијање и промоција концепта модерне дневне неге у основним школама, научно истраживање Самохране мајке и други типови родитељства и неформалног запослења, упитник Положај жена у бизнису у Србији, истраживање Положај жена у предузетништву у Србији), женама и медијима (истраживање јавног мњења о родној равноправности, Годишња конференција поводом обележавања 8. марта) и унапређењу капацитета Управе за родну равноправност (побољшање видљивости Србије и унапређење међународне сарадње, обуке за изградњу капацитета за запослене, набавка неопходне опреме).

Мере планиране за период 2015 –2018.

- Доношење нових стратегијских докумената и пратећих акционих планова:
 - за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности у складу са широко постигнутим консензусом у Републици Србији са реалним циљевима заснованим на досадашњим резултатима уз учешће свих релевантних партнера;
 - за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима за период 2016.–2020. година усклађеним са политикама ЕУ;
- Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о равноправности полова до децембра 2017.
- Јачање структуре Управе за родну равноправност и њене јавне афирмације као најзначајнијег механизма Владе Републике Србије за мере и политике родне равноправности и једнаких могућности са циљем:
 - подизања свести јавности о значају и потреби поштовања и примене принципа родне равноправности и заговарање политика пружања помоћи и подршке жртвама родне дискриминације;
 - рада на економском оснаживању жена и политичкој партиципацији.

3.19.8. Сарадња у области социјалне политике и запошљавања

Мере у вези са спровођењем обавеза из ССП –а

Континуирано прилагођавање законодавства законодавству ЕУ, у складу са новим економским и социјалним захтевима које укључује хармонизацију радног права, једнаких могућности, заштите осетљивих група, безбедности и здравља радника.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Смештај деце у предшколске установе

Предшколским васпитањем и образовањем су обухваћена деца узраста од шест месеци до поласка у основну школу. Институционално предшколско васпитање и образовање остварује се у предшколским установама (160 државних и 63 приватних) и њиме је у школској 2011/2012. години било обухваћено 181.244 деце (што чини 48, 49% обухвата деце предшколског узраста). Мрежа државних предшколских установа постављена је по принципу једна општина - једна установа.

Број предшколских објеката, као и обухват деце, повећан је у периоду 2002-2012. (2002. године 32%, 2005/2006. године око 36%, 2007/2008. године 44, 47%). Ипак, највећу препреку за укључивање деце и остваривање предшколског васпитања и образовања представљају недовољан капацитет мреже, неравномерна географска распоређеност предшколских објеката и велика регионална неуједначеност у погледу услова за рад и опремљености дидактичким материјалима. На листама чекања је и даље велики број деце – 10.161, а у предшколским установама је 14.664 деце примљено преко капацитета. Приоритет приликом уписа у предшколску установу имају деца из осетљивих група.

Повећање доступности и проширење капацитета очекују се међу резултатима пројекта „Унапређивање предшколског васпитања и образовања“ – ИМПРЕС/ ИПА 09 и „Вртићи без граница“ (сарадња са УНИЦЕФ). Изграђено је седам монтажних вртића, набављен један аутобус - путујући вртић и девет комби возила за превоз деце, адаптирани и опремљени нови простори за бесплатан боравак деце из осетљивих група, када се ради о обавезама Републике, али развој мреже умногоме зависи од могућности сваке локалне самоуправе.

3.20. Предузетничка и индустријска политика

Правне тековине Европске уније (*acquis*) у оквиру овог поглавља у највећем делу се састоје од начела политике и инструмената, који су садржани у саопштењима, препорукама и закључцима Савета и није их потребно директно преносити у домаће законодавство. Изузетак представља Директива Европског парламента и Савета бр. 2011/7/EU о борби против кашњења у плаћањима у комерцијалним трансакцијама. Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама ("Сл. гласник РС", број 119/2012) у великом делу је усклађен са овом Директивом, а потпуно усклађивање са Директивом планирано до датума уласка Србије у Европску унију. Такође, план је и да се дефиниција малих и средњих предузећа, садржана у Уредби о правилима за доделу државне помоћи („Сл. гласник РС“, бр. 13/10, 100/11, 91/12, 37/13 и 97/13), која је у највећој мери усклађена са Препоруком Европске комисије број 2003/361/ЕС о дефиницији микро, малих и средњих предузећа од 6. маја 2003. у потпуности усклади до краја 2015. У финансијској перспективи 2014–2020. најважнији инструмент Европске уније у овој области је Програм за конкурентност малих и средњих предузећа (*COSME*). Већ су започете активности на припреми Споразума између Европске уније и Републике Србије о учешћу Републике Србије у овом програму, чије се потписивање очекује током 2014. Још два програма Европске уније су релевантна за ову област (оквирни програм за истраживање и иновације *Horizon 2020* и европски програм за осматрање Земље *Sorernicus*). Припреме за укључивање и у ова два програма су у току. С обзиром да програм *Horizon 2020* има посебан значај за област истраживања и развоја, он није део овог поглавља. Чланарина за учешће Србије у програмима Европске уније је доста висока, што се може одразити на брзину прикључивања појединим програмима, поготово имајући у виду ситуацију након поплава у мају 2014. године.

Не постоје директне обавезе на основу Споразума о стабилизацији и придруживању које се односе на усклађивање законодавства у овој области, која је садржана у наслову 8 Политике сарадње.

3.20.1. Индустријска стратегија

Постојеће стање

Стратегија и политика развоја индустрије Србије од 2011. до 2020. године („Сл. гласник РС“, број 55/11) представља први развојни документ који на конзистентан и целовит начин дефинише основне развојне приоритете индустрије Србије и начине њиховог остваривања у наредној деценији. Усаглашена је са стратегијом Европа 2020 (*Europe 2020 Strategy*). Стратегија повезује бројне развојне документе које је Влада усвојила и њена реализација захтева синхронизованост 13 различитих политика (образовања, технолошког развоја, истраживања и развоја, реструктурирања и приватизације, страних улагања, ИКТ, предузетништва, запошљавања, енергетске ефикасности, заштите животне средине, заштите тржишне конкуренције, регионалног развоја, унапређења корпоративног управљања). Нови модел индустријског раста за период 2011–2020. године је извозно оријентисан и подразумева динамичан раст инвестиција, високу стопу робног извоза и раст индустријске запослености.

Акциони план за спровођење Стратегије и политика развоја индустрије Србије од 2011. до 2020 („Сл. гласник РС“, број 100/11) донет је крајем 2011. у року који је утврдила Влада. У 2013. години, у сарадњи са осталим министарствима и институцијама, након извршеног прегледа реализованих активности и на основу добијених предлога о новим мерама и активностима, извршене су измене Акционог плана за спровођење Стратегије („Сл. гласник РС“, број 61/13) које је Влада усвојила јула 2013. Такође, усвојена је Стратегија развоја и подршке индустрији информационалних технологија („Сл. гласник РС“, број 25/13).

У Мишљењу Комисије о захтеву Србије за чланство у ЕУ, констатовано је да „Србија нема посебне секторске политике, осим за туризам за који је усвојена Стратегија 2006. године, а којом је дат приоритет комерцијализацији одређеног броја туристичких производа. Већина осталих посебних сектора покривени су индустријском стратегијом која је усвојена на лето 2011. године. Следеће секторе су српске власти идентификовале као секторе који имају потенцијал раста, нарочито за извоз и за привлачење страних инвеститора: производња хране, прои-

зводња транспортне опреме, информационе и комуникационе технологије, производња метала и фармацевтске индустрије.“

У 2013. години, у односу на 2012. годину, индустријска производња у Републици Србији остварила је раст од 5,5%. Прерађивачка индустрија у истом периоду бележи раст од 4,8%, а одређене гране прерађивачке индустрије имале су висок раст производње као што су: производња моторних возила и приколица 139,3%, производња деривата нафте 48,2%, производња хемикалија и хемијских производа 23,9% и производња електричне опреме 11,2%. (Извор: Републички завод за статистику).

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Административни капацитети

Министарство привреде обавља послове државне управе који се односе на привреду и привредни развој. У вези са тим, Министарство привреде доставља Влади предлоге у области индустријске политике које формулише само или у сарадњи са другим министарствима и органима. У оквиру овог министарства Сектор за привреду и приватизацију, односно Одељење за индустријску политику и програмске мере, надлежно је за припрему, координацију и извршавање активности у вези са имплементацијом Стратегије и политике развоја индустрије Републике Србије од 2011. до 2020. године. У одељењу је запослено 11 лица.

Мере планиране за период 2014.-2018. године

У Фискалној стратегији за 2014. годину са пројекцијама за 2015. и 2016. годину, у оквиру основних смерница економске политике дефинисано је да ће економска политика бити заснована на компаративним предностима Србије, првенствено у области пољопривреде и прехранбене индустрије, енергетике, саобраћајне инфраструктуре, аутомобилске индустрије и индустрије информационих технологија.

У циљу развоја пропульзивних делова привреде ствараће се пословни амбијент стимулативан за улагања у наведене области и гране привреде од којих ће отпочети нови инвестициони и развојни циклус.

Томе значајно треба да допринесе завршетак реструктурирања већих индустријских система, у складу са роковима који буду утврђени унапређеном регулативом о приватизацији и стечају.

У оквиру реализације Акционог плана за спровођење Стратегије и политике развоја индустрије Србије од 2011. до 2020. године, мере и активности биће непрекидно и систематски кориговане и унапређиване у циљу подизања конкурентности српске индустрије, као и у складу са захтевима и обавезама које намеће статус кандидата и члана у ЕУ.

3.20.2. Приватизација и реструктурирање

Постојеће стање

У току 2013. године спроведена је детаљна анализа постојећег портфолија свих субјеката приватизације уз сагледавање могућности њеног окончања. У складу са тим донет је Акциони план за окончање реструктурирања са освртом на статус осталих предузећа у поступку приватизације, који је Влада РС усвојила Закључком 05 Број: 023-5276/2013 од 27. 06. 2013. (Закључак) и који између осталог предвиђа следеће:

- За 27 предузећа је неопходно одмах обуставити/окончати поступак реструктурирања, односно покренути поступак ликвидације или стечаја, с обзиром да је утврђено да су исцрпљене све мере за спровођење поступка реструктурирања;
- За 66 предузећа ће се покушати продаја. С обзиром да предузећа у поступку реструктурирања карактерише изузетна презадуженост, најизвесније је приступање продаји имовине, уз преузимање одређених обавеза инвестирања, одређеног броја радника и/или одржавање континуитета производње. Након продаје предвиђене имовине, приступиће се покретању поступка ликвидације или стечаја у најкраћем могућем року;

- За 16 предузећа која имају одрживо пословање, уколико се процени да је могуће, статус ће се решавати унапред припремљеним планом реорганизације (УППР) . У случају да постоји интересовање за куповину одређених имовинских пакета и/или за приватизацију капитала из ове групе предузећа, покушаће се са продајама;
- Решавање статуса 29 предузећа вршиће се кроз проналажење нових модела приватизације, или, ако то није могуће проналажење алтернативних облика одрживости ових предузећа. У случају да постоји интересовање за куповину одређених имовинских пакета и/или за приватизацију капитала из ове групе предузећа, покушаће се са продајама и
- За 41 предузеће, није реално очекивати приватизацију. У питању су предузећа која се баве запошљавањем инвалида чији статус је једино могуће решити уз сарадњу са Министарством рада, запошљавања и социјалне политике; предузећа за превоз путника чији је статус могуће решити у сарадњи са Министарством саобраћаја, предузећа са територије КиМ чији је статус могуће решити у сарадњи са Канцеларијом за КиМ и водопривредна предузећа, чији статус зависи од Стратегије Владе РС за предузећа која се баве овом делатношћу.

У јулу 2013. године ступиле су на снагу Измене и допуне Уредбе о поступку и начину реструктурирања субјеката приватизације.

Поред тога, након формирања нове Владе у априлу 2014. године, интензивно се ради на припреми Нацрта закона о изменама и допунама Закона о стечају и Нацрта Закона о приватизацији. Коначан текст нацрта закона треба да буду завршени и достављен Влади до 5. јула 2014. како би били усвојени у Народној скупштини Републике Србије до 15. јула 2014.

У наредној табели дајемо преглед 577 предузећа из портфолија Агенције за приватизацију:

РЕСТРУКТУРИРАЊЕ	154
ПРЕДУЗЕЋА У РЕСТРУКТУРИРАЊУ за која су, према Акционом плану, предвиђена да се оконча поступак реструктурирања и покрене стечај - од укупно предвиђеног броја (27 предузећа):	
- за 16 предузећа је донет Закључак о обустави реструктурирања (покренут је стечај);	
- за 3 предузећа донете су Одлуке о окончању реструктурирања;	
- за преосталих 7 са списка нису донети закључци о обустави поступка реструктурирања;	
- за једно предузеће («Технохемија», Београд), за које је било предвиђено покретање стечајног поступка, биће урађен УППР.	7
ТРЕНУТНО У ПОСТУПКУ РЕСТРУКТУРИРАЊА	161
АУКЦИЈЕ	216
ТЕНДЕРИ	18
ПРИПРЕМА	76
ЗАСТУПНИЦИ КАПИТАЛА	106
УКУПНО	577
НЕМА ОДЛУКЕ О МЕТОДУ / ТЕХНИЧКА ПОДРШКА АП и МП	4

Од укупног броја предузећа од 577, у структури капитала 231 има већински друштвени капитал, док преосталих 346 имају већински државни капитал.

У току 2013. године спроведен је поступак продаје имовине путем лицитације, по основу којих остварени приходи износе 15,75 милиона ЕВРА.

Укупно, у периоду од усвајања Закона о приватизацији (јул 2001. године) до 1. јуна 2014. приватизовано/ продато је на:

- - аукцијама, 1.523 предузећа са продајном ценом од 864 милиона € и инвестицијама од 193 милиона €;
- - тендерима, 82 предузећа са продајном ценом од 1 милијарди € и инвестицијама од 860 милиона €, и на
- - тржишту капитала: 578 пакета акција, са продајном ценом од 542 милиона €.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Административни капацитети

Министарство привреде надлежно је, поред осталог, за пословно и финансијског реструктурирање привредних друштава и других облика пословања, приватизацију, координацију послова у вези с проценом капитала, стечај. У оквиру овог министарства Сектор за привреду и приватизацију, односно **Одељење за послове управљања процесом приватизације (Одељење)**, надлежно је за послове приватизације и активности на убрзању процеса приватизације друштвених и државних предузећа; предлагање праваца реструктурирања привреде; надзор над спровођењем прописа и њиховог тумачење уређеним законима о приватизација, стечају и привредним друштвима; решавање по приговорима и другостепено решавање по жалбама на акта Агенције за приватизацију; именовање представника друштвеног и државног капитала у органима привредних друштава, као и заступника државног капитала; првостепено решавање по захтевима за спровођење статусних, организационих и управљачких промена у субјектима приватизације. У Одељењу је запослено 13 лица.

Најважнији „*stakeholder*” Одељења је Агенција за приватизацију, и у оквиру ње, Центар за приватизацију, који је непосредно надлежан за послове приватизације, односно спровођења поступка реструктурирања, продају капитала и имовине јавним тендером и јавном аукцијом, као и друге послове којим се уређује приватизација.

Мере планиране за период 2014.-2018. године

С обзиром да су у току активности на припреми Нацрта закона о изменама и допунама Закона о стечају и Нацрта Закона о приватизацији, може се очекивати да ће се нови регулаторни оквир дефинисати на начин да се оснаже постојећи и утврде нови инструменти приватизације и стечаја.

Имајући у виду важеће законске оквире и предлоге нове законске регулативе, у наредном периоду приоритетне активности ће се односити на:

- 1) завршетак приватизације друштвеног и државног капитала, пре свега предузећа у реструктурирању;
- 2) продаја акција и удела из портфеља Акционарског фонда (тржиште капитала);
- 3) приватизација друштвеног капитала у предузећима организованим по Уредби о заштити имовине делова предузећа чије је седиште на територији бивших република СФРЈ.

3.20.3. Пословно окружење

Постојеће стање

Пословно окружење предузећа чине сви елементи и фактори ван граница самог предузећа а који имају стварни и потенцијални утицај на пословање тог предузећа. Квалитет пословног окружења, односно његова повољност или неповољност, оцењује се на основу сегмената као што су: регулаторно окружење, радни односи, порески систем, институције, инфраструктура, приступ финансијама и макроекономско окружење.

У овом делу биће обрађени само они елементи пословног окружења који нису обрађени у другим поглављима овог документа.

У различитим извештајима који се односе на пословно окружење у Србији, а који су урађени у току 2013. г. указано је на одређене помаке у погледу побољшања пословног окружења, али и на препреке које се још увек постављају у свакодневном деловању привредних субјеката.

Извештај о конкурентности Светског економског форум за 2013-2014. г., позиционира Србију на 101. место од 148. земаља, што према глобалном индексу конкурентности представља лошији ранг у односу на претходни извештај за шест позиција. Извештајем за 2013-2014. г.

обухваћено је четири земље више, али забележен је пад у оцени са 3.87 на 3.77. У појединим важним аспектима Србија је забележила нижи ранг у односу на претходну годину, као на пример у погледу терета државне регулативе 142. место (прошле године 136. место), али је уочен напредак по питањима као то је смањења броја процедура за започињање посла (отварање предузећа) са ранијег 74. места на 47. место. Као највећи проблеми за пословање у Србији идентификовани су неефикасна државна бирократија, корупција, приступ финансирању, девизни прописи, пореска стопа и порески прописи, неадекватна инфраструктура, недовољан капацитет за иновације, неефикасност радноправних прописа, царинске баријере итд.

Извештај Светске банке о пословању за 2014. г. рангира Србију на 93. место од 189 земаља, што представља пад у односу на претходни извештај. Напредак у односу на претходну годину остварен је у области извозно-увозних послова за четири места и питања стечаја за једно место. Још увек има много области у којима је потребно додатно побољшање, као што је на пример, у области спровођења уговора или у погледу издавања грађевинских дозвола где заузима чак 182. позицију.

У Белој књизи из 2013. г., Савет страних инвеститора је дао предлоге за побољшање пословног окружења у Србији који се односе на убрзање транзиционих реформи са двоструким циљем побољшања услова пословања и приближавања Србије Европској унији; смањење и поједностављење бирократске процедуре, како на националном тако и на локалном нивоу; стварање амбијента конкуренције у оквиру добро регулисаног тржишта, пружајући једнака права свим учесницима на тржишту, као и наставак на борби против монопола; интензивирање борбе против корупције, јер представља један од најпроблематичнијих фактора за пословање у Србији; као и спровођење економске политике која ће бити погодна за пословање и привлачење инвестиција. Савет страних инвеститора је том приликом констатовао и да је у више области остварен напредак, али да је у горепомнутим областима неопходно уложити додатне напоре.

Према годишњој анкети предузећа коју спроводи Пројекат УСАИД за боље услове пословања (*BER*), установљено је да би програм реформи које Влада спроводи у економском и финансијском сектору требало да одговори на потребе привреде и да се позабави политикама, законима и прописима који представљају највеће препреке за улагање, раст и отварање нових радних места. На основу резултата анкете квалитет дијалога јавног и приватног сектора и јавне расправе побољшао се током претходних 12 месеци, а привредници су приметили и значајно побољшање у погледу спремности државе да се бори против корупције, ојача поступак јавних набавки и унапреди издавање дозвола за обављање делатности и реформишу бројне инспекцијске службе.

Скромна побољшања видљива су и у области поштовања прописа, пореза на зараду и обавезних доприноса, извршења судских одлука и бољег приступа изворима финансирања. Оптерећење пореза на зараде и доприноса и даље има највећи негативан утицај на привреду, али се тај терет постепено смањује. Међу областима у којима су реформе потребне налазе се судски поступци, радни односи, пореска политика, број парафискалних намета и трговина. Потребна је већа стабилност каматних стопа и девизног курса јер је она од пресудног значаја за планирање пословања.

Стварање повољне пословне климе и у складу са тим настављање политике смањења оптерећења привреди били су приоритети и током 2013. године.

Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама је усвојен половином децембра 2012, а Закон је у примени од 31. марта 2013. Полазну основу за израду овог закона представља Директива Европског парламента и Савета бр. 2011/7/EU о борби против кашњења у плаћањима у комерцијалним трансакцијама (*Directive 2011/7/EU of the European parliament and of the Council of 16 february 2011 on combating late payment in commercial transactions*), коју је државе чланице требало да имплементирају у национално законодавство до 16. марта 2013. г и са којом је закон у већој мери усклађен. Одредбе Закона које нису усклађене са Директивом биће предмет усклађивања до уласку Републике Србије у ЕУ.

У првом кварталу 2013. г. усвојени су подзаконски акти којима је омогућено адекватно спровођење наведеног Закона и то: Правилник о начину и поступку вршења надзора над спровођењем Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама између корисника јасних средстава и привредних субјеката када су корисници јавних средстава дужници и Правилник о начину и поступку вршења надзора над спровођењем Закона о роко-

вима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама између привредних субјеката. Оба наведена правилника у примени су од 31. марта 2013. године.

Првим од два горе наведена правилника прописано је да директни корисници средстава буџета Републике Србије, који плаћање врше преко подрачуна за извршење буџета Републике Србије, податке о преузетим новчаним обавезама достављају кроз систем за извршење буџета Управе за трезор, док индиректни корисници средстава буџета Републике Србије, директни и индиректни корисници средстава буџета локалне самоуправе, као и остали корисници јавних средстава, податке о преузетим новчаним обавезама, као и о измирењу истих, достављају *on line* приступом апликацији Управе за трезор – Регистар измирења новчаних обавеза (РИНО).

Истовремено, на основу Закона о јавним предузећима, а у вези с применом Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, почетком другог квартала 2013. г. донет је Правилник о обрасцу месечних извештаја о роковима измирења обавеза јавних предузећа и њихових зависних друштава капитала, утврђених законом којим се одређују рокови измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама.

Од 1. априла 2013. започета је примена новог Закона о јавним набавкама, који је усклађен са документом ЕК под називом *European code of best practices facilitating access by SMEs to public procurement contracts*. Овим законом повећана је ефикасност спровођења процедуре јавне набавке и обезбеђена транспарентност јавних набавки кроз ефикасно коришћење портала јавних набавки. Од септембра је отпочео са радом регистар понуђача чиме је значајно унапређен поступак јавних набавки и смањена су административна оптерећења за привреду привреди јер се подаци потребни за доказивање испуњености обавезних услова за учешће у поступку јавне набавке не морају сваки пут изнова достављати, већ су садржана у регистру. Законом је дозвољено дељење уговора на партије, подстичу се па чак негде и обавезују е-набавке којим се смањују трошкови и повећава брзина поступка јавне набавке. Новим законом су предвиђени механизми за спречавање сукоба интереса и корупције у јавним набавкама. Такође, јавна набавка мале вредности уређена је на начин који омогућује транспарентност поступка и конкуренцију.

У току 2013. године донет је и Правилник о методологији и начину утврђивања трошкова пружања јавне услуге, са циљем да се износ такси сведе на реалан трошак за пружене услуге.

У истој години измењен је Закон о порезу на добит правних лица. Тим изменама је укинута обавеза достављања годишњег финансијског извештаја на више адреса. Измењен је Правилник о облику и садржини пријаве за евидентирање обвезника ПДВ, поступку евидентирања и брисања из евиденције и о облику и садржини пореске пријаве ПДВ, тиме је делимично решен и проблем неуједначене праксе достављања обрасца ПДВ пријаве.

Измењени су Закон о порезу на доходак грађана, којим је подигнут неопорезиви износ са 8.776 динара на 11.000 динара, приходи од пољопривреде и шумарства су изузети од пореза на доходак, проширен је круг лица којима се не признаје право на паушално опорезивање и подигнут је лимит за паушално опорезивање са 3.000.000 на 6.000.000 РСД, смањен је број докумената који паушалци достављају пореској управи.

Измењен је и Закон о пореском поступку и пореској администрацији чиме се изашло у сусрет захтевима привреде да се уједначи пракса Пореске управе кроз обавезујуће дејство мишљења надлежног министарства, као и да издата мишљења буду јавно доступна свима у електронској форми. Уведена је и обавеза поседовања уверења пореске управе о непостојању пореских дугова као услов за брисање привредних субјеката из регистра.

Донет је нов Закон о рачуноводству и Закон о ревизији који су у великој мери усаглашени са стандардима ЕУ и у потпуности усаглашени са међународним стандардима.

Донет је Закон о факторингу који је посебно значајан за питање ликвидности мањих привредних субјеката и уређење области откупа недоспелих потраживања и на тај начин олакшан долазак тим субјектима до финансијских средстава пре истека рока за плаћање.

Крајем 2013. године интензивирао је рад на Закону о планирању и градњи и Закону о раду, који би требало да буду донети током 2014. године.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Административни капацитети

С обзиром да су послови на унапређењу пословног окружење у надлежности више министарстава и других органа, тиме су и административни капацитети распоређени унутар тих органа.

Мере планиране за период 2014.-2018 године

Поред редовних активности на пољу унапређења правног оквира и пословног окружења, кључни приоритети у 2014. и 2015. г. су:

- реформа радног законодавства;
- реформа прописа у области планирања и градње;
- реформа прописа у области инспекцијског надзора;
- наставак смањења оптерећења привреди у виду нагомиланих парафискалитета и административних оптерећења, као и процедура које директно утичу на привреду и пословно окружење;
- измена фискалних прописа и смањење оптерећења привреди у овој области;
- припрема прописа који ће широко обухватити накнаде за коришћење јавних добара;
- рад на изменама прописа ради смањења могућности за сиву економију;
- измена Закона о стечају и његово усклађивање са препорукама ЕК;
- смањење трошкова пословања МСПП смањењем административних процедура и већом доступношћу органа државне управе приватном сектору.

Планирано је да се у 2014. г. усвоји већ припремљена Стратегија за развој предузетништва и конкурентности за период 2014-2020. године, са пратећим акционим планом, који обухвата велики број активности на унапређењу пословног окружења, првенствено са аспекта реформе кључних области које оптерећују привреду а које се односе на радне односе, инспекцијски надзор, издавање грађевинских дозвола, смањење административних оптерећења, смањење парафискалних намета, увођење једношалтерских система у појединим областима, укључивање привредника у припрему прописа итд.

У току 2014. године, Влада би требало да формира посебно тело (Савет за предузетништво и конкурентност) које би координисало и активностима на унапређењу пословног окружења и спровођењу Акционог плана који би садржао активности на унапређењу пословног окружења.

Након 2014. године, планира се наставак реформе и унапређења пословног окружења у складу са новом стратегијом која ће се односити на унапређење предузетништва, пословног окружења и конкурентност за период 2014-2020. године и акционим планом. Ово подразумева измену прописа у области радног законодавства, социјалног осигурања, планирања и градње, пореских и парафискалних оптерећења, повећања транспарентности и укључивања привреде у доношење прописа.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Тренутно је у току већи број пројеката који подржавају различите аспекте унапређења пословног окружења, па ће у наставку бити наведена само два најважнија пројекта која имају шире поље интервенције.

USAID Пројекат за боље услове пословања (Business Enabling Project – BEP) је петогодишња иницијатива покренута у јануару 2011. г., укупног буџета \$16,7 милиона. Циљ пројекта је да помогне Влади РС да повећа конкурентност домаће економије и приватног сектора. Пројекат обезбеђује стручну помоћ, тренинге и друге врсте подршке у циљу измене прописа ради побољшања пословног окружења, одржавања макроекономске стабилности и даљег развоја финансијског тржишта. Пројекат се спроводи на основу приоритета које има Влада РС и привреда.

Уз подршку ИПА средстава, у 2015. години почеће са реализацијом пројекат који ће пружити подршку за спровођење акционог плана за унапређење пословног окружења и припрему препорука за даље јачање ове области. Пројекат би трајао до 2018. године.

3.20.4. Политика малих и средњих предузећа

Постојеће стање

Сектор малих и средњих предузећа и предузетника МСПП представља важан фактор економског и друштвеног развоја Србије. Према последњим званично расположивим подацима за 2012. годину, МСПП чине 99,8% свих привредних субјеката и запошљавају 2/3 радника у нефинансијском сектору, остварујући 65,4% промета, 55,8% бруто додате вредности и 51,1% извоза нефинансијског сектора⁴⁸. У периоду од 2008. године, сектор МСПП значајно је био погођен економском кризом, али се први знаци опоравка називу у 2012. години на основу раста БДВ, укупног промета и извоза и постепеног заустављања даљег смањења броја радника и броја угашених привредних субјеката.

Стратегије развоја конкурентних и иновативних малих и средњих предузећа за период 2008-2013. године представљала је у претходном периоду оквир политике подршке развоју овог сектора у Србији. Као и у случају стратешких докумената у овој области који су јој претходили, она је усклађена са релевантним стратешким документима Европске уније, што је у овом случају Акт о малим предузећима (СБА). У процес дефинисања, спровођења и извештавања по годишњим акционим плановима за реализацију Стратегије развоја МСПП укључено је око 20 институција.

Током 2013. године започет је рад на припреми новог стратешког документа, Стратегије развоја предузетништва и конкурентности за период од 2014. до 2020. године, у чију израду су укључена и друга министарства надлежна за области од значаја за развој предузетништва. Обе стратегије деле заједничко полазиште, циљеве и принципе, па нова стратегија представља логичан наставак и надоградњу досадашње политике у овој области. Сваке године реализују се програми подршке МСПП, а делокруг подршке свих најважнијих институција приказан је у делу административни капацитети. Министарство привреде и Национална агенција за регионални развој су кључне институције у систему подршке МСПП.

Министарство привреде сопствене програме најчешће спроводи у сарадњи са Националном агенцијом за регионални развој (НАРР). По овом принципу, Министарство привреде преко НАРР и мреже акредитованих регионалних развојних агенција наставило је током 2013. године спровођење Програма стандардизованог сета услуга за МСПП, кроз који се обезбеђује бесплатна помоћ МСПП у виду информација, обука, и саветодавних услуга, као и спровођење промотивних активности усмерених на развој предузетништва. У 2013. години Министарство привреде је у сарадњи са НАРР и пословним банкама по први пут реализовало програм подршке малим предузећима за набавку производне опреме, машина и делова. Програмом је предвиђено да предузећа могу да добију бесповратна средства у висини до 25% вредности инвестиције, уз 5% сопственог учешћа корисника и кредит пословне банке под повољним условима, у висини 70% инвестиције. У сарадњи са НАРР спроведен је и програм подршке брзорастућим иновативним предузећима, док је пилот програм подршке НВО за пројекте у области омладинског предузетништва, социјалног и женског предузетништва Министарство самостално спровело.

Поред програма које реализује у сарадњи са Министарством привреде, НАРР је у 2013. години наставио спровођење сопствених програма, попут суфинансирања активности привредних субјеката усмерених на унапређење конкурентности МСПП, подршке привредним субјектима кроз услугу менторинга, подршке младим фирмама са неразвијених подручја, женском предузетништву и кластерима. Преко портала Предузетнички сервис, за чије ажурирање је надлежан НАРР, МСПП могу редовно да се информишу о темама значајним за предузетништво.

У циљу унапређења квалитета консултантских услуга за МСПП, НАРР је наставио процес сертификације пословних консултаната и регистрације консултантских кућа које пружају пословне услуге МСПП. До сада је сертификовано 90 пружалаца услуга и регистровано 9 консултантских кућа. Регистар консултантских кућа као и сертификованих индивидуалних пружалаца пословних услуга доступан је и преко портала Предузетнички сервис.

⁴⁸ Извештај о малим и средњим предузећима и предузетништву у 2012. г., Министарство привреде, Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе и Национална агенција за регионални развој, децембар 2013. г.

Поред ових активности, НАРР учествује и у међународним програмима у области промоције предузетништва, од којих је најважнији пројекат Европске мреже предузетништва (EEN).

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Административни капацитети

Министарство привреде надлежно је за креирање и спровођење политике развоја малих и средњих предузећа, као и координацију над активностима осталих надлежних институција чији делокруг рада утиче на његов развој. У оквиру Министарства привреде овим пословима бави се Сектор за развој предузетништва и конкурентност у којем је систематизовано 17 радних места на којима је тренутно распоређено 8 стално запослених.

Поред Министарства привреде, најважније институције укључене у спровођење мера подршке развоја МСПП су:

- Национална агенција за регионални развој (НАРР) која са мрежом акредитованих регионалних развојних агенција (АРРА) пружа директну подршку малим и средњим предузећима и предузетницима. НАРР је водећа институција и у конзорцијуму који спроводи активности Европске мреже предузетништва (EEN) у Србији, а у који су укључени још и СИЕПА, Привредна комора Србије, три универзитета и један институт.
- Агенција за страна улагања и промоцију извоза (СИЕПА) пружа подршку МСПП да интернационализују своје пословање кроз суфинансирање активности предузећа усмерених на припрему за интернационализацију и учешће на сајмовима, као и повезивање српских МСПП са мултинационалним компанијама ради њиховог укључивања у ланце добављача.
- Фонд за развој реализује различите кредитне линије које омогућавају повољнији приступ финансирању МСПП, међу којима су и кредитна линија за отпочињање пословања (start up) и кредитна линија за женско предузетништво.
- Агенција за осигурање и финансирање извоза РС (АОФИ) спроводи активности усмерене на подршку извозно оријентисаним предузећима кроз осигурање и финансирања извоза.

Административни капацитети у оквиру најважнијих институција за подршку развоју МСПП такође се нису значајније мењали у претходном периоду, а на крају 2013. године у НАРР је било запослено 70, СИЕПА 47, а Фонду за развој 67 радника.

Подршку незапосленим лицима, заинтересованим за отпочињање сопственог бизниса даје Национална служба за запошљавање, која у оквиру својих пословних центара при филијалама пружа нефинансијску (информативно-саветодавне услуге, едукативне услуге, менторинг програм) и финансијску (субвенције за samozapošljavanje) помоћ. Подршку иновативним предузећима у виду бесповратних средстава пружа Фонд за иновациону делатност кроз Програм раног развоја, намењен старт-ап фирмама које поседују технолошку иновацију за којом постоји јасна тржишна потреба и имају потенцијал за стварање нове интелектуалне својине и Програм суфинансирања иновација намењен иновативним микро и малим компанијама за истраживање, развој и комерцијализацију нових или побољшање технологија, производа и процеса.

Мере планиране за период 2014.-2018. године

Један од кључних приоритета у 2014. години представља финализација и усвајање већ припремљена Стратегија за развој предузетништва и конкурентности за период 2014-2020. године, која ће заменити Стратегију развоја конкурентних и иновативних МСП 2008-2013. године. Приликом израде стратешког документа у области политике развоја МСП сектора у Србији, полазну основу су представљале смернице Акта о малим предузећима (SBA) и других релевантних докумената ЕУ. Такође, приступиће се и финализацији и усвајању двогодишњег Акционог плана у којем ће бити разрађене конкретне мере за спровођење приоритета из стратегије.

Поред усвајања новог стратешког документа и двогодишњег акционог плана, важна активност на пољу политике развоја МСПП биће реформисање и активирање рада Савета за

конкурентност и предузетништво, односно међуресорног тела Владе чији је циљ координација спровођења политике у овој области. Чланови савета биће високи представници различитих министарстава који у надлежности имају послове од значаја за конкурентност, унапређење пословног окружења и развој МСПП, а у рад савета биће укључена и најважнија пословна удружења која заступају интересе МСПП.

У 2014. години наставиће се спровођење редовних програма институција за подршку МСПП, у складу са расположивим буџетом.

У плану је и више активности везаних за унапређење приступа финансирању МСПП. Поред програма субвенционисаних кредита за одржавање ликвидности и финансирање трајних обртних средстава у 2014. години, који треба да пружи брзи одговор на изражени проблем ликвидности, у плану су и дугорочне мере усмерене на стварање услова за диверсификацију извора финансирања (стварање законодавног оквира за развој фондова ризичног капитала, стварање услова за функционисање небанкарских недепозитних микрофинансијских институција). Такође, планирана је израда посебне студије са циљем анализе јаза у приступу финансијама у партнерству са Европским инвестиционим фондом (ЕИФ) у циљу припреме за дугорочну сарадњу са овом институцијом на развоју и примени финансијских инструмената у Србији.

Посебне мере односиће се на подстицање новог запошљавања кроз повраћај дела пореза и доприноса за нове запослене и сузбијање сиве економије.

Остале мере предвиђене за 2014. године биће у складу са новим стратешким документом и детаљно разрађене двогодишњим акционом планом. Главне области деловања односиће се на унапређење пословног окружења, унапређење приступа изворима финансирања, унапређење квалитета радне снаге, подршка за развој иновација, унапређење приступа новим тржиштима и јачање предузетништва младих и женског предузетништва.

У плану је наставак учешћа Републике Србије у иницијативама и радним телима Европске комисије, попут извештавања о примени СБА, промотивној кампањи „Европска недеља МСП“, такмичења за најбољу праксу подршке у области предузетништва („European Enterprise Promotion Awards“). У циљу редовног праћења ситуације у вези политике подршке МСП на нивоу ЕК, Србија је затражила да у својству посматрача учествује на састанцима мреже високих изасланика МСП (SME Envoy).

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У претходном периоду реализовани су различити донаторски пројекти који су били усмерени на пружање техничке подршке за креирање и имплементацију политике МСПП, формирање институција и пружање помоћи на регионалном нивоу.

У оквиру ИПА 2010, реализован је пројекат Интегрисана подршка иновацијама (Integrated Innovation Support Programme). Пројекат је почео 17. октобра 2011. године и трајао је до 31.12.2013. године. Кроз поменути пројекат малим и средњим предузећима пружена је стручна подршка у области развоја иновација и обука у области инвестиционе спремности. Подстакнуто је и ширење иновација на локалном нивоу кроз успостављање локалних инфо центара као и кроз развој локалних иницијатива у области иновација. У циљу бољег повезивања науке и привреде, изабрани су и обучени технолошки брокери при факултетима и институтима широм Србије и повезани у Мрежу технолошких брокера Србије. Као значајан допринос развоју алтернативних начина финансирања иновативних малих и средњих предузећа, утврђене су препоруке за развој предузетног капитал и припремљен Нацрт закона који ће уредити област предузетног капитала у Србији.

У јуну 2013. године је отпочела је реализација пројекта из ИПА 2012, чија је једна од компонената – Подршка развоју МСП која се спроводи у сарадњи са Европском банком за обнову и развој (EBRD). Пројекат ће трајати три године и укупан буџет компоненте која се директно односи на подршку МСПП износи 5.165.000,00 евра. Општи циљ пројекта је унапређење конкурентности и продуктивности приватног сектора у Србији кроз суфинансирање консултантских услуга најмање. Пројектом ће бити подржано најмање 240 предузећа за коришћење консултантских услуга, најмање 90 предузећа ће проћи кроз серију тренинга и најмање 60 локалних консултаната ће добити подршку за унапређење капацитета за пружање услуга пословне подршке МСПП.

Министарство привреде ће наставити сарадњу USAID Пројектом за боље услове пословања (ВЕР), који финансира Влада Сједињених америчких држава. Овај пројекат пружа подршку Сектору за развој предузетништва и конкурентност у оквиру следећих активности: формирање Савета за мала и средња предузећа и предузетништво; израда нове стратегије развоја малих и средњих предузећа у РС; припрема Акционог плана за унапређење пословног окружења за мала и средња предузећа и предузетништво; унапређењу приступа финансијама за МСП. Пројекат је учествовао у припреми Програма подршке малим предузећима за набавку опреме у 2013. години.

Министарство привреде је корисник програма ACCESS - Program for the Assistance to the Competitiveness and Compatibility for the EU of Serbian SME, који финансира Федерално министарство за економску сарадњу и развој Немачке. Пројекат је започет јануара 2011. године и завршава се децембра 2019. године, док је прва фаза завршена децембра 2013. године. У наредном периоду планирана је сарадња у области унапређења рада пословних инкубатора.

Посебан елемент развојне помоћи представљају повољне кредитне линије, које су обезбеђене преко:

- Европске инвестиционе банке „Апекс“ зајам од 250 милиона евра за финансирање малих и средњих предузећа и предузећа средње тржишне капитализације, као и предузећа из области аутомобилске индустрије и медија. У 2014. години на располагању су преостала средства од око 6.000.000 евра по Апекс зајму П/Б и П/Ц. 30. децембра 2013. године потписан је Финансијски уговор „Апекс зајам за мала и средња предузећа и друге приоритете П/А” између Републике Србије и Европске инвестиционе банке у вредности 150.000.000 евра такође за финансирање извозно оријентисаних малих и средњих предузећа и предузећа средње тржишне капитализације.
- Влада Републике Италије одобрила је октобра 2004. године Републици Србији кредит у износу од 33,25 милиона евра за финансирање малих и средњих предузећа. До краја 2013. године средства овог кредита, укључујући и средства револвинг фонда формираног од редовних отплата главнице и камате, користило је 160 малих и средњих предузећа у укупном износу од 54,2 милиона евра. Средства револвинг фонда и даље су расположива. Средства новог кредита Републике Италије од 30 милиона евра расположива су малим и средњим предузећима и јавним комуналним предузећима од краја априла 2012. године, под истим условима и за исте намене који важе и за кредите револвинг фонда. До краја 2013. године из средстава овог кредита одобрено је 13 кредита у износу од 3,2 милиона евра. Средства су и даље расположива.
- Европска унија, преко Европске агенције за реконструкцију, одобрила је Републици Србији донацију у износу од 15 милиона евра за финансирање малих и средњих предузећа и предузетника. Редовним отплатама главнице и камате формиран је Фонд револвинг кредита, а на Републику Србију је пренето власништво над њим крајем 2005. године уз обавезу да се средства Фонда и даље користе под истим условима и за исте намене до краја 2015. године.
- Влада Краљевине Данске је обезбедила 15 милиона ДКК (око 2 милиона еура), бесповратних средстава за имплементацију подкомпоненте програма ЛЕДИБ - "Бољи приступ повољним кредитима". До краја 2013. године реализовано је 8,2 милиона ДКК за финансирање 138 малих и средњих предузећа. Расположива средства у износу од 6,8 милиона ДКК ће бити доступна до краја 2018. године.

Један од веома значајних регионалних програма у коме учествује Република Србија, је Програм за развој и иновације предузећа Западног Балкана (WB EDIF), који је званично покренут децембра 2012. године. Укупан буџет пројекта је преко 141 милион евра, а Пројекат се састоји из четири компоненте: фонда за иновативна предузећа - *Enterprise Innovation Fund (ENIF)*, фонда за експанзију предузећа - *Enterprise Expansion Fund (ENEF)*, гаранција - *Guarantee Facility (GF)* и техничке подршке

Министарство привреде је поред других земаља југоисточне Европе и Турске укључено у регионалном пројекту Центар за предузетничко учење Југоисточне Европе (South European Eastern Center for Entrepreneurial Learning - SEECCEL). Циљ центра је подстицање регионалне сарадње и ширење знања у области предузетничког учења.

Иновациона политика

Постојеће стање

Министарство просвете, науке и технолошког развоја РС у складу са **Законом о иновационој делатности** („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 18/10 и 55/013), утврђује и реализује иновациону политику, подстиче технопредузетништво, врши трансфер знања и технологија у привреду; развија и унапређује иновациони систем у Републици Србији и, у сарадњи са Заводом за интелектуалну својину, припрема, прати примену и даје мишљења о спровођењу прописа у области заштите и промета права интелектуалне својине, и врши послове надзора над радом Завода за интелектуалну својину у складу са Законом о министарствима.

Законом о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06-исправка, 18/10) прецизније су дефинисане одредбе које омогућавају имплементацију стратешких националних приоритета у домену науке и технологије, утврђених **Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2010. до 2015. године** („Службени гласник РС”, број 13/2010) са Акционим планом за 2014-2015. годину. Применом Закона о научноистраживачкој делатности, између осталог, омогућује се чвршћа сарадња између института и факултета, партнерство са друштвом кроз промоцију и популаризацију науке, партнерство са привредом, сарадњу са дијаспором кроз заједничке пројекте, партнерство и сарадњу са међународним организацијама на заједничким програмима и пројектима, партнерство са другим министарствима у реализацији капиталних пројеката од стратешког и националног значаја за Републику Србију.

Научноистраживачки рад и **иновациону делатност** реализују универзитети (у чијем саставу се налазе факултети), институти и иновативна привредна друштва. Комисије за акредитацију и проверу квалитета спроводи акредитацију високошколских установа (факултета и универзитета) и института. Привредна друштва које обављају иновациону делатност се уписују у **Регистар иновационих организација**, по Закону о иновационој делатности, а статус стичу решењем Министарства.

Тренутно је у Министарству акредитовано 108 универзитета и факултета. Од укупног броја акредитованих института 33 су истраживачко-развојни, а 28 има статус научног института. У Министарству је акредитовано 6 центара изврсности и уписано у регистар 83 иновативних компанија, 8 организације за инфраструктурну подршку иновационој делатности, као и 89 регистрованих физичких лица – иноватора.

Истраживања се обављају у оквиру седам утврђених националних приоритета: биомедицина, нови материјали и нанонауке, заштита животне средине и климатске промене, енергетика и енергетска ефикасност, пољопривреда и храна, информационе и комуникационе технологије и унапређење доношења државних одлука и афирмација националног идентитета. Истраживања се реализују кроз 777 четворогодишњих пројеката који се спроводе у оквиру програма: Основних истраживања (394), Технолошког развоја (273), Интегралних и интердисциплинарних истраживања (110). Укупан број истраживача који су ангажовани на овим пројектима у Србији до краја 2013. године је износио 12.913.

Иновационе пројекте, чије је трајање од 6 месеци до једне године, реализују иновативна привредна друштва уписана у Регистар у сарадњи са научно истраживачким институцијама и у складу са **Уредбом о утврђивању програма иновационе делатности** за сваку годину посебно. Такође се реализују пријаве физичких лица – иноватора чије је трајање од 3 до 6 месеци, као и пружање помоћи Стручним друштвима проналазача. Програм подршке и финансирања иновационих пројеката и трансфера технологија има за циљ да подржи резултате пројеката са акцентом на добијање развијеног комерцијално верификован производ, укључујући софтвер, процес, технологију или иновативну услугу, као и пружање инфраструктурне подршке иновационој делатности. У току је реализација петог јавног позива.

	Пријављено	Тражени буџет	Одобрене иновациони пројекти	Одобрене инфраструктур. пр.	Буџет финанс. пројек. (иновац. + инфраструктур)	Период	Финансирани иноватори
1 ЈП	108	€ 3.7m	46	7	€ 2.1 m	Јули 2007/2008	16
2 ЈП	165	€ 6.9m	80	15	€ 3.5 m	Нов 2008/2009	34
3 ЈП	220	€ 4.1m	54	7	€ 1.2 m	Апр 2010/2011	22
4 ЈП	211	€ 3.6m	95	4	€ 1.7 m	Јун 2012/2013	27
5 ЈП	206	€ 3.5m	68	7	€ 1.3 m	Јун 2014/20115	25
Укупно:	910	€ 21.8m	343	40	€ 9.8 m		124 (€ 0.8m)
<i>Иновациони пројекти (динарска противвредност)</i>							

Пример: Преглед резултата 4ЈП

У четвртном јавном позиву било је укључено 703 иноватора и 41 регистрована иновациона организација и 34 организације реализатори учесници (јавна предузећа, привредна друштва - МСП, факултети и институти). Заступљеност пројеката по областима: Машинство 9, Материјали и хемијске технологије 21, Електроника 17, Биотехника 18, Информационо телекомуникациони системи 9, Енергетика 14, Грађевинарство и инфраструктура 5, Економија 2 и Биомедицина 4.

99 иновационих пројеката имало је као резултат следеће: **41** пројекат који су резултирали готовим производом спремним за тржишну валоризацију, **21** пројекат који су резултирали софтвером спремним за тржишну валоризацију, **13** пројеката који су резултирали новом или побољшаном технологијом, **6** пројеката који су као резултат имали иновативну услугу спремну да понуде тржишту, **8** пројеката који су улагали у иновативну инфраструктуру, **18** пројеката који су резултирали функционалним прототипом, **2** техничких решења, **4** индустријских решења, **31** објављен рад, **9** патентних пријава.

Пројекат **Такмичење за најбољу технолошку иновацију - НТИ** има за циљ промовисање предузетничке климе и пружање едукативне помоћ потенцијалним и постојећим високо-технолошким предузетницима који су спремни и способни да сопствене идеје и инвенције преточе у тржишно вредније иновације. Такмичење организује Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије у сарадњи са: Факултетом техничких наука из Новог Сада, Привредном комором Србије, Заводом за заштиту интелектуалне својине. Такмичење се одржава на територији Републике Србије и на територији Републике Српске, у сарадњи са Министарством науке и технологије Републике Српске.

Организација такмичења подразумева сарадњу са министарствима, банкама, регионалним привредним коморама, заводима за запошљавање, локалним самоуправама и медијима. Идеја је да се експериментисањем, промовисањем и улагањем у нове идеје, односно у иновације као тржишно реализоване идеје, представи сигуран пут ка подизању конкурентности РС.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Наградни фонд и организација такмичења	4.83	8.29	16.01	13.55	20	20	10.3	10	10	10

Резултати НТИ од 2005-2013. године: Основано је 75 нових иновативних привредних друштава, написано је 529 бизнис планова, 176 маркетинг планова и 51 пословни модел, учествовао је 1891 тим, ангажовано 384 рецензента, одржано 366 тренинга, обуке у форми тренинга прошло 5 444 истраживача, високотехнолошких компанија, студената, иноватора итд. и додељене су награде у вредности 67 милиона динара.

Фонд за иновациону делатност РС је основан 2010. године **Законом о иновационој делатности** ради подстицања иновативности и обезбеђивања средстава за финансирање иновационе делатности, првенствено кроз сарадњу са међународним финансијским институцијама, организацијама, донаторима и приватним сектором. Циљ Фонда је подстицање и финансирање иновативности у приоритетним областима науке и технологије, односно да се пружи подршка да нове технологије стигну из академских оквира до привреде, као и да се помогне малим и средњим предузећима која развијају иновационе технологије и где научно-технолошка достигнућа, технолошки развој и иновације имају значајну улогу у подстицању економског развоја.

Намера Фонда је да се програмима финансирања што више допринесе развоју иновационих делатности, посебно оснивању нових и јачању постојећих предузећа, бољем позиционирању српских иновативних предузећа на тржиштима ризичног капитала, привлачењу директних страних инвестиција у области истраживања и науке.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Административни капацитети

У Министарству просвете, науке и технолошког развоја постоје 3 особе у Групи за иновациони систем и трансфер технологија и 1 особа задужена за припрему закона у области иновационе делатности, технолошког развоја и заштите интелектуалне својине и изради подзаконских и других правних општих аката из ових области.

У Фонду за иновациону делатност има 23 запослених по подацима из 2012. године, а који раде на реализацији ИПА пројеката, који се реализују уз техничку помоћ Светске банке.

У Јединици за управљање пројектима - ЈУП истраживање и развој има 38 запослених по подацима из 2012. године, који су укључени у реализацију *EIB* кредита (инвестиције у инфраструктуру у домену науке и технологије).

Завод за интелектуалну својину је посебна организација у систему државне управе Републике Србије има 96 запослених у чијој су надлежности послови који се односе на права индустријске својине и ауторска и сродна права. Завод обавља стручне послове и послове државне управе који се односе на: патент и мали патент, жиг, дизајн, ознаку географског порекла, топографију полупроводничких производа, ауторско право и сродна права; примену међународних уговора из области заштите интелектуалне својине и представљање и заступање интереса Републике Србије у специјализованим међународним организацијама за заштиту интелектуалне својине; надзор над радом организација за колективно остваривање ауторског права и сродних права; развој у области заштите интелектуалне својине; информационо-образовне послове у области заштите интелектуалне својине и др.

Мере планиране за период 2014 – 2018. године

Све Активности које су наведене у оквиру дела „Постојеће стање” су активности које је се настављају у периоду 2014-2018. године:

- Иновациони пројекти који се реализују у складу са Законом о иновационој делатности (једном годишње);
- Такмичење за најбољу технолошку иновацију (једном годишње);
- ИПА пројекта „Подршка развоју људског капитала и истраживања” - Пројекат подршке иновацијама у Србији, кроз Фонд за иновациону делатност;
- ИПА 2013 „Подршка иновацијама и трансферу технологије у Србији”, кроз Фонд за иновациону делатност и део кроз Министарство који се односи на израду стратешких

докумената „*R&D for Innovation*” за период 2015-2020 и документ „*Infrastructure road map*”;

- Предвиђена је израда документа „Иновациона политика Републике Србије”;
- Предвиђене су измене и допуне Закона о иновационој делатности РС, између осталог, и у делу који се односи на доделу и контролу државне помоћи;
- Промоција и тренинзи - *HORIZON 2020*;
- ЕУРЕКА иницијатива (једном годишње);
- Реализација *EIB* кредита (инвестиције у инфраструктуру у домену науке и технологије), кроз Јединицу за управљање пројектима - ЈУП истраживање и развој,
- регулисање прописа и документа која регулишу права интелектуалне својине у смислу усвајања препорука и усклађивања са прописима ЕУ.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Реализацијом активности **ИПА** пројекта „**Подршка развоју људског капитала и истраживања**” - **Пројекта подршке иновацијама у Србији** кроз Фонд омогућен је додатни подстицај привредним субјектима носиоцима иновационе делатности кроз улагање у реализацију и пласман тржишно оријентисаних иновација новооснованих привредних субјеката, подстицање сарадње и партнерства домаћих иновативних МСП са европским и светским компанијама. До 2013. године је објављено 4 јавна позива за финансирање, у оквиру којих је пријављено преко 470 пројеката и одобрено финансирање за укупно 41 пројекат у износу од 4.7 милиона евра, а у оквиру Програма раног развоја и Програма суфинансирања иновација. Пројекат подршке иновацијама у Србији који спроводи Фонд за иновациону делатност вредан је 8.4 милиона евра и финансира се из претприступних фондова Европске уније (ИПА), а реализује се у сарадњи са Светском банком.

Ради даљег унапређења сарадње индустрије са академском заједницом, стварања услова за подизање капацитета трансфера технологије Министарство и Фонд су обезбедили финансирање новог пројекта „**Подршка иновацијама и трансферу технологије у Србији**” (*Support for Innovation and Technology Transfer in Serbia*) у износу од 6.9 милиона евра, који ће се финансирати из ИПА 2013 фондова. У оквиру пројекта предвиђена је израда нове стратегије „*R&D for Innovation*” за период 2015 - 2020 и документ „*Infrastructure road map*”.

У октобру 2013. Министарство је потписало Декларацију о подршци имплементације Регионалне стратегије Западног Балкана „Истраживачко-развојна стратегија за иновације” (*Western Balkans Regional R&D Strategy for Innovation*). Истраживање и иновације су у срцу стратегије Европске уније за раст и радна места - Стратегија Европа 2020 јер су они важни покретачи економског раста и доприносе подизању продуктивности и стварању могућности за запошљавање.

Вођене овим, земље Западног Балкана су искористиле могућност претприступног инструмента ЕУ (ИПА) и техничку помоћ Светске Банке за финансирање припреме ове стратегије која идентификује кључне приоритете и од које се очекује да ће послужити као оквир за колективни напор да се препоручи политика и институционалне реформе, које могу да промовишу најбитније приоритете у региону повећањем иновација, раста и просперитета. Ова стратегија наглашава потребу за унапређењем националног иновационог система, који обухвата боље управљање јавним истраживачким организацијама и боље управљање државним политикама (нпр. хоризонтална и вертикална повезаност).

У области **међународне сарадње** и европских програма за истраживање и развој истраживачке групе и мала и средња предузећа (МСП) из Србије укључене су у програме сарадње са ЕУ. Институцијама у Републици Србији је у оквиру **Седмог оквирног програма (FP7)**. Од 2059 послатих предлога пројеката одобрено је 292 пројеката од којих је око 90 пројеката из сектора МСП, а контрибуција Европске комисије, до сада за све одобрене пројекте РС за период 2007-2013. године је износила око 52.15 милиона евра (извештај закључно са 2013. годином).

У оквиру **FP7** пројекта Министарства **WBC-INCO.NET**, а у оквиру радног пакета 8 - „Подршка иновацијама”, реализовале су се активности *Concept proposals for a pilot project „Innovation officer”*, као и радионице на тему *Smart specialization strategy*.

У току је поступак приступања програму за истраживање и иновације ЕК - **HORIZON 2020**. У оквиру овог програма постоје три комплементарна стуба: „Извршеност у науци”, „Лидерство у индустрији” и „Друштвени изазови”. контрибуција ЕУ намењена за реализацију овог програма до 2020. године износи 77 милијарди евра, а сектору МСП у оквиру „Лидерство у индустрији” и „Друштвени изазови” је намењено 20% контрибуције ЕУ. Министарство у сарадњи са Европском мрежом предузетништва РС - *EEN* и регионалним привредним коморама врши промоцију програма за истраживање и иновације **HORIZON 2020**.

ЕУРЕКА је европски оријентисана мрежа за истраживање и развој, чији су циљеви: повећање продуктивности и конкурентности европске индустрије и економије на светском тржишту, сарадња индустрије, малих и средњих предузећа, иновационих организација, института и универзитета у оквирима и изван националних граница, развој тржишно оријентисаних европских технологија, услуга и производа.

У међународној Еурека иницијативи учествује 40 земаља и Европска Комисија, са којима реализатори из Србије могу саставити конзорцијум. У току 2013. године наставило се са реализацијом пројектних активности и то на 13 Еурека пројеката.

У **Јединици за управљање пројектима - ЈУП истраживање и развој** реализује се **EIB кредит** (инвестиције у инфраструктуру у домену науке и технологије) - стварање економије засноване на знању кроз изградњу Научно-технолошких паркова. Изграђен је објекат НТП Звездара, у коме је започета фаза уселавања станара - малих и средњих предузећа.

Регулисање прописа и документа која регулишу **права интелектуалне својине** у смислу усвајања препорука и усклађивања са прописима ЕУ. Министарство просвете, науке и технолошког развоја РС је надзорни орган Заводу за интелектуалну својину РС и у сарадњи са њим ради на усклађивању правне регулативе.

Ту су још и следећи пројекти:

- ИПА 2010 „Подршка развоју људског капитала и истраживања” - Пројекат подршке иновацијама у Србији, кроз Фонд за иновациону делатност;
- ИПА 2013 „Подршка иновацијама и трансферу технологије у Србији”, кроз Фонд за иновациону делатност и део кроз Министарство који се односи на израду стратешких докумената „*R&D for Innovation*” за период 2015 – 2020 и документ „*Infrastucture road map*”;
- Реализација **EIB** кредита (инвестиције у инфраструктуру у домену науке и технологије).

Програми ЕУ

Преглед стања

COSME

Уредбом (ЕУ) 1287/2013 Европског парламента и Савета, од 11. децембра 2013. године, успостављен је Програм за конкурентност малих и средњих предузећа (**COSME**) за период 2014. – 2020. године чији је укупни буџет 2,3 милијарди евра. Циљ програма је јачање конкурентности и одрживости европских предузећа, пре свега малих и средњих, подстицање предузетничке културе, оснивања нових и раста постојећих предузећа.

Програм се ослања на резултате и мере Оквирног програма за конкурентност и иновативност (CIP) и то његовог стуба за предузетништво и иновације (**EIP**) у коме је Србија учествовала од децембра 2008. године, када је са надлежним Генералним директоратом Европске комисије за предузетништво и индустрију потписала Меморандум о разумевању. Кроз програм EIP, организације и појединци из Србије су учествовали преко 15 пројеката у вредности од преко 2 милиона евра и успостављено је функционисање Европске мреже предузетништва (EEN) у Србији. Такође, Чачанска банка је за гаранције за финансирање малих и средњих предузећа у Србији обезбедила 16 милиона евра из дела овог програма који се односи на финансијске инструменте.

Министарство Републике Србије надлежно за послове привреде 08. октобра 2013. године упутило је Европској комисији писмо у ком је званично изразило заинтересованост Републике Србије да учествује у реализацији Програма **COSME** и тренутно је у току техничко усаглашавање одредаба споразума о учествовању Републике Србије у овом програму. У буџету Републике Србије за 2014. годину обезбеђена су средства у висини годишње контрибуције за учешће

у Програму, али је након мајских поплава упућена молба Европској комисији да се размотри неколико понуђених могућности за учествовање Србије под повољнијим условима.

Copernicus (European Earth monitoring programme) / ГМЕС ⁴⁹

Основни циљ Глобалног мониторинга за животну средину и безбедност (ГМЕС) је успостављање Европског програма за мониторинг планете Земље кроз обезбеђивање поузданих и правовремених сервиса на одрживој основи, везаних пре свега за питања животне средине и безбедности, попут мапа за операције у ванредним ситуацијама, мониторинг параметара климатских промена или хемијског састава атмосфере. ГМЕС се састоји од три компоненте: Свемирске, In situ ⁵⁰ и сервиса.

Свемирска компонента се ослања на постојећу и планирану осматрачку инфраструктуру, а пре свега сателите којима располаже Европска свемирска агенција (ЕСА), ЕУМЕТСАТ ⁵¹ и земље чланице, односно на свемирску инфраструктуру коју кофинансирају ЕУ и ЕСА. За имплементацију ове компоненте превасходно је надлежна Европска свемирска агенција .

In situ компонента се ослања на велики број инсталација, инструмената и сервиса у власништву односно у функцији на националном, регионалном и међудржавном нивоу унутар и ван ЕУ. Ова компонента обезбедиће податке из мониторинга мора и океана, континенталних површина и атмосфере. Имплементацију ове компоненте превасходно врши Европска агенција за животну средину - European Environment Agency (ЕЕА).

Компонента Сервиси ће обезбедити доступност прикупљених података и информација на светском нивоу базирану на корисничким захтевима и примењивој законској регулативи. Овом компонентом биће покривене тематске целине: Мониторинг земљишног покривача, Мониторинг мора, Мониторинг атмосфере, Управљање у ванредним ситуацијама, Безбедност и Климатске промене.

Република Србија спроводи за сада само класични - in situ мониторинг појединих чинилаца стања животне средине, а пре свега мониторинг квалитета ваздуха и квалитета вода. Мониторинг ваздуха и вода на националном нивоу спроводи Агенција за заштиту животне средине на основу неколико кровних закона. Поједини аспекти мониторинга стања ваздуха и вода су у надлежности локалних самоуправа (нпр. вода за пиће, вода за купање, итд.) те су за те послове задужене акредитоване институције, најчешће локални и регионални заводи за јавно здравље. Мониторинг земљишта није успостављен у Републици Србији, док је Нацрта закона о земљишту у припреми, те ће овим законом бити успостављена основа за имплементацију мониторинга стања земљишта на националном нивоу.

У периоду 2004 – 2014. године Агенција за заштиту животне средине је кроз сарадњу са Европском агенцијом за животну средину у статусу земље сараднице остварила завидан напредак у смислу извештавања о стању животне средине у Републици Србији. Примера ради ниво извештавања у оквиру програма Приоритетних токова података (Priority Data Flows) је у истом периоду подигнут са нула на 88%. У оквиру овог пројекта, а у контексту ГМЕС програма, Агенција за заштиту животне средине на годишњем нивоу доставља податке Европској агенцији везано за параметре квалитета ваздуха и квалитета вода (површинских и подземних) који су у потпуности усклађени са компонентом in situ мониторинга програма ГМЕС. Такође, Агенција за заштиту животне средине Републике Србије, се на добровољној основи укључила у размену података о концентрацијама озона у реалном времену.

У контексту безбедности, in situ мониторинг природних и других појава односно ресурса са могућим утицајима на безбедност становништва спроводе и Републички хидрометеоролошки завод (хидролошке и метеоролошке појаве), Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије (јонизујуће зрачење) и Завод за заштиту природе (биодиверзитет, итд.).

⁴⁹ Напомена: Програм ГМЕС је променио име у Коперникус (Copernicus) у част великог европског научника Николе Коперника

⁵⁰ На месту

⁵¹ European Organisation for the Exploitation of Meteorological Satellites (EUMETSAT) – Европске организација за експлоатацију метеоролошких сателита

Једини пример коришћења података проистеклих из употребе свемирских технологија, односно сателитских снимака произашао је из сарадње Агенције за заштиту животне средине Републике Србије са Агенцијом за животну средину ЕУ (European Environment Agency – ЕЕА) на програму CORINE Land Cover. У оквиру овог програма се у предефинисаним интервалима (1990, 2000, 2006, 2012) а на основу сателитског осматрања врши класификација типова земљишног покривача у 44 класе. Резултати ових осматрања се систематски обрађују и аналитички презентују у Извештају о стању животне средине Републике Србије који израђује Агенција за заштиту животне средине на годишњем нивоу. Такође, ови снимци су јавно доступни на интернет презентацији ЕЕА.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

—
Административни капацитети

COSME

Надлежност за координацију реализације програма *COSME* у Републици Србији имаће министарство надлежно за област привреде, а значајну подршку у спровођењу активности пружиће и друге институције, пре свега чланице Европске мрежа предузетништва у Србији.

Након потписивања споразума између Европске уније и Републике Србије о учешћу Републике Србије у Програму, министар надлежан за област привреде одредиће националног координатора и формирати Радну групу за координацију Програма, у чијем раду ће поред представника министарства из сектора надлежних за област предузетништва и конкурентности и индустрије, учествовати представници Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Европске мреже предузетништва, Националне агенција за регионални развој, Привредне коморе Србије, Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Канцеларије за Европске интеграције.

На овај начин, поред националног координатора пројекта који ће свакодневно бити ангажован на пословима у вези програма *COSME*, најмање још 10 особа, чланова радне групе, биће редовно ангажовано на подршци спровођењу Програма.

Sopernicus

У складу са препорукама у Извештајима о напретку Републике Србије у процесу придруживања ЕУ, у периоду 2008-2013. године неопходно је додатно ојачати капацитете институција укључених у програме мониторинга у складу са програмом ГМЕС. Недовољни и неадекватни ресурси како на експертском тако и на материјалном нивоу онемогућавају директније укључење Републике Србије у активну имплементацију програма ГМЕС, посебно напомињући свемирску компоненту програма, где је неопходно укључивање практично свих релеватних стручних, научних и државних институција у циљу подршке овом програму а пре свега коришћења сервиса програма ГМЕС.

Мере планиране за период 2014.-2018. године

COSME

У 2014. години очекује се потписивање Споразума између Европске уније и Републике Србије о учешћу Републике Србије у Програму за конкурентност малих и средњих предузећа (2014-2020) – *COSME*. Како Споразум није потребно ратификовати, предвиђено је да ће ступити на снагу на дан када Србија, дипломатским путем, обавести Комисију, да су сви унутрашњи захтеви, предвиђени национални прописима, за ступање споразума на снагу испуњени. Ситуација након мајских поплава може се одразити на успоравање овог процеса.

Након потписивања Споразума приступиће се формирању структура надлежних за спровођење програма, усвајању годишњег акционог плана за реализацију Програма *COSME* у Републици Србији и реализацији активности на промоцији, информисању и подршци потенцијалним корисницима Програма предвиђених овим документом.

Такође, у циљу што успешније реализације програма, сваке године Радна група за координацију Програма припремаће и спроводити годишњи акциони план за реализацију Програма *COSME* у Републици Србији, којим ће се дефинисати активности усмерене на промоцију про-

грама, информисање и подршку потенцијалним корисницима. Ови акциони планови ће се припремати на основу годишњих радних програма за COSME.

Праћење реализација Програма у Србији одвијаће се кроз припрему полугодишњих и годишњих извештаја, на основу којих ће се по потреби предузимати и додатне активности.

Sopernicus

У сарадњи са Европском Агенцијом за животну средину врши се припрема имплементације односно израде мапа земљишног покривача за територију Републике Србије произашлих из сателитског осматрања у току 2012. године.

На основу Закона о водама, који у многоме транспонује Оквирну директиву о водама (Water Framework Directive - Directive 2000/60/EC), Агенција сваке године у сарадњи са матичним министарством као и Републичком дирекцијом за воде припрема Уредбу о утврђивању Годишњег програма мониторинга статуса вода. Ова Уредба представља основу за спровођење мониторинга квалитета вода и практично обезбеђује националну контрибуцију ГМЕС концепту у оквиру *in situ* мониторинга.

Такође, Агенција за заштиту животне средине спроводи национални мониторинг квалитета ваздуха кроз мрежу аутоматских станица (40 на територији Републике Србије). Имајући у виду више него ограничена материјална средства за подршку оперативном функционисању високо софистицираних инструмената у мрежи за мониторинг, у току 2014. године ће се учинити посебни напори на обезбеђивању правовремених и поузданих података са високим нивоом обезбеђености.

Даље, планирано је подизање капацитета Агенција кроз акредитацију метода Националне лабораторије (у саставу Агенције) за потребе анализе узорака земљишта. Овим ће се створити услови за успостављање националног система за мониторинг квалитета земљишта.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

COSME

Министарство привреде настојаће да обезбеди покривање дела чланарине за учешће у овом програму кроз ИПА фондове ЕУ.

Sopernicus

У току 2014. године очекује се имплементација пројекта који је подржала Делегације ЕУ у Републици Србији – Успостављање интегрисаног система мониторинга животне средине у области квалитета ваздуха и вода (Establishment of an integrated environmental monitoring system for air and water quality – EuropeAid/133825/C/SUP/RS) у процењеном износу од 1,7 милиона евра. Овај пројекат допринеће значајном подизању капацитета у две наведене области, кроз израду софтвера за интеграцију података о квалитету ваздуха и набавком врхунских аналитичких инструмената за анализу квалитета вода, седимента и земљишта. Агенција за заштиту животне средине ће дакле бити оспособљена да изврши интеграцију података о квалитету ваздуха из националне, регионалних и локалних мрежа за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха чиме ће се успоставити систем од преко 60 аутоматских станица на националном нивоу чиме ће се значајно унапредити могућност праћења параметара квалитета ваздуха, а тиме и могућност извештавања ка ЕЕА односно учешћа у *in situ* компоненти програма ГМЕС.

Други део овог пројекта ће подићи капацитете Националне лабораторије, превасходно у смислу омогућавања детекције супстанци дефинисаних Оквирном директивом о водама чиме ће се створити услови за комплетирање процес извештавања ка ЕЕА као допринос ГМЕС програму.

3.21. Трансевропске мреже

3.21.1. Трансевропске транспортне мреже

Преглед стања

Најважнији закони који се односе на област трансевропске транспортне мреже су : Закон о јавним путевима („Службени гласник РС“, бр. 101/05, 123/07, 101/11, 93/12 и 104/13), Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13 –

одлука УС и 55/14), Закон о железници („Службени гласник РС“, 18/2005) и Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС“, 73/10 и 121/12).

Током 2013. усвојен је Закон о изменама и допунама Закона о јавним путевима („Службени гласник РС“, бр. 104/13) којим се даје овлашћење Влади за израду прописа о безбедносним условима у тунелима којим ће се национално законодавство усагласити са релевантним европским прописом.

Законом о пловидби и лукама на унутрашњим водама уређене су основне претпоставке за реализацију одредаба Уредбе 1315/2013 Европског парламента и Савета о смерницама Уније за развој трансевропске транспортне мреже и којом се укида Одлука 661/2010/ЕУ. (*Regulation (EU) No 1315/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 on Union guidelines for the development of the trans-European transport network and repealing Decision No 661/2010/EU - CELEX No. 32013R1315*). С тим у вези, чланом 8. Закона прописано је да се дугорочни развој водног саобраћаја уређује Стратегијом развоја водног саобраћаја РС, док је чланом 9. уређено да се у складу са Стратегијом доносе краткорочни, средњорочни и дугорочни планови изградње и развоја водних путева, лука и пристаништа, као и планирани износи трошкова и предлози начина финансирања наведених планова изградње и развоја водних путева и лука отворених за јавни саобраћај. Такође, чланом 13. Закона прописано је да се техничко одржавање међународних, међудржавних и државних водних путева врши у складу са годишњим програмом техничког одржавања које доноси Влада на предлог Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре - Дирекције за водне путеве. Истим чланом Закона прописано је да начин техничког одржавања међународних, међудржавних и државних водних путева прописује министар, а државних водних путева на територији аутономне покрајине надлежни орган аутономне покрајине. Коначно, чланом 210. Закона прописано је да Влада ближе прописује услове које морају да испуњавају луке отворене за међународни саобраћај, луке отворене за домаћи саобраћај, пристаништа и привремена претоварна места.

На основу Закона о пловидби и лукама на унутрашњим водама донета је Уредба о врстама услуга речних информационих сервиса (RIS) и почетку њихове обавезне примене („Службени гласник РС“, број 63/13 од 19. јула 2013. године). Уредба је усклађена са Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационим сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Directive 2004/44/EC of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005 on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community – CELEX No. 32005L0044*).

Преглед приоритета за период 2014-2018. годину у погледу усклађивања законодавства

У IV кварталу 2014. године планирано је усвајање следећих прописа:

1. Правилник о начину организације и успостављању RIS-а, учесницима, циљевима, задацима и функцијама RIS-а, врстама информација које пружа RIS центар, сервисима које пружају технички системи у оквиру RIS-а, начину и условима за издавање уверења о одобрењу типа, техничким захтевима за пренос RIS информација, Inland ECDIS опреми, електронском извештавању са бродова, електронским саопштењима бродарству, као и за лоцирање и праћење пловила. Правилником ће се извршити уношење у домаће законодавство одредаба следећих секундарних извора права ЕУ: Уредбе Савета (ЕЗ) 414/2007 од 13.3.2007. о техничким смерницама за планирање, примену и оперативну употребу Речних информационих сервиса из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационим сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Regulation (EC) No 414/2007 of 13 March 2007 concerning the technical guidelines for the planning, implementation and operational use of river information services (RIS) referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community - CELEX No. 32007R0414*), Уредбе Комисије (ЕЗ) 416/2007 од 22.3.2007. о техничким смерницама за саопштења бродарству из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационим сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Regulation (EC) No 416/2007 of 22 March 2007 concerning the technical specifications for Notices to Skippers as referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services*

(RIS) on inland waterways in the Community - CELEX No. 32007R0416), Уредбе Комисије (ЕЗ) 415/2007 од 13.3.2007. о техничким смерницама за лоцирање и праћење пловила из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационим сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Regulation (EC) No 415/2007 of 13 March 2007 concerning the technical specifications for vessel tracking and tracing systems referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community - CELEX No. 32007R0415*), Уредбе Комисије (ЕУ) 164/2010 од 25.1.2010. о техничким смерницама за електронско извештавање са бродова из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационим сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Regulation (EU) No 164/2010 of 25 January 2010 on the technical specifications for electronic ship reporting in inland navigation referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community - CELEX No. 32010R0164*), и примена Уредбе Комисије (ЕУ) 689/2012 од 27.7.2012. којом се мења и допуњује Уредба 415/2007 о техничким смерницама за лоцирање и праћење пловила из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационим сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Implementing Regulation (EU) No 689/2012 of 27 July 2012 amending Regulation (EC) No 415/2007 concerning the technical specifications for vessel tracking and tracing systems referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community - CELEX No. 32012R0689*)

2. Уредба о условима које морају да испуњавају луке, пристаништа и привремена претоварна места којом ће се прописати услови које морају да испуњавају луке, пристаништа и привремена претоварна места. Овом уредбом домаће законодавство ће се ускладити са одредбама Уредбе 1315/3013 Европског парламента и Савета, као и са смерницама садржаним у Саопштењу Европске комисије о европској лучкој политици из 2007. године (*Communication from the Commission - Communication on a European Ports Policy - CELEX No. 52007DC0616*).

У 2015. години планирано је усвајање следећих прописа:

1. Уредбе о безбедносним условима које морају испуњавати тунели којом ће се прописати обавезе надлежног тела, управљача тунела и лица надлежног за безбедност у тунелу у погледу управљања тунелима. Ова уредба биће потпуно усклађена са Директивом 2004/54/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. о минималним условима које морају да испуњавају тунели (*Directive 2004/54/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on minimum safety requirements for tunnels in the Trans-European Road Network – CELEX No. 32004L0054*).

2. Правилник о стратешкој компаративној анализи утицаја новог, односно реконструисаног пута на безбедност саобраћаја на путној мрежи, ревизији безбедности саобраћаја, периодичној провери пута у експлоатацији, праћењу стања безбедности саобраћаја којим ће се извршити усклађивање нашег законодавства са Директивом 2008/96/ЕЗ Европског парламента и Савета о безбедном управљању путном инфраструктуром (*Directive 2008/96/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on road infrastructure safety management – CELEX No. 32008L0096*).

Током 2016. године:

У циљу заједничког приступа транспортном тржишту у погледу коришћења путне инфраструктуре, као што је наведено у члановима 13. и 17. Протокола IV ССП, планира се усвајање Закона о изменама и допунама Закона о јавним путевима који ће се извршити делимично усклађивање са Директивом 1999/62/ЕЗ Европског парламента и Савета од 17. јун 1999. о накнадама за коришћење одређене инфраструктуре за тешка теретна возила са изменама Директива 2006/38/ЕУ и Директива 2011/76/ЕУ (*Directive 1999/62/EC of the European Parliament and of the Council of 17 June 1999 on the charging of heavy goods vehicles for the use of certain infrastructures - CELEX No. 31996L0062*), Директивом 2004/52/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. о интероперабилности система за електронску наплату путарине у Заједници (*Directive 2004/52/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the interoperability of electronic road toll systems in the Community - CELEX No. 32004L0052*) и

Директивом 2010/40/EЗ Европског парламента и Савета од 7. јула 2010. о оквиру за увођење интелигентних транспортних система у друмском саобраћају и веза са осталим врстама саобраћаја (*Directive 2010/40/EU of the European Parliament and of the Council of 7 July 2010 on the framework for the deployment of Intelligent Transport Systems in the field of road transport and for interfaces with other modes of transport - CELEX No.32010L0040*). Потпуна усклађеност биће постигнута усвајањем подзаконских аката.

Административни капацитети

Административни капацитети Сектора за путеве и безбедност саобраћаја и Сектора за европске интеграције обрађени су у поглављу 3.14.1.1. Друмски транспорт.

Административни капацитети Сектора за железнице и интермодални транспорт и Дирекције за железнице обрађени су у поглављу 3.14.1.2. Железнички транспорт.

Административни капацитети Дирекције за водне путеве, обрађени су у поглављу 3.14.2. Водни транспорт.

У Агенцији за управљање лукама запослено је 14 службеника од којих се три службеника баве пословима европских интеграција.

За спровођење директива које се односе на развој ИТС као и минималних безбедносних услова за тунеле биће потребно проширивање капацитета управљача пута (ЈП“Путеви Србије“) као и њихово стручно усавршавање имајући у виду имплементацију ИТС апликација које се односе на управљање саобраћајем (формирање регионалних и националног центра за управљање и контролу саобраћаја као и контролних центара за управљање у тунелима), на увођење европске електронске наплате путарине итд.

3.21.2. Трансевропске енергетске мреже

Трансевропске енергетске мреже су обрађене у Поглављу 3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања.

3.21.3. Трансевропске комуникационе мреже

Преглед стања

У погледу стратешког оквира област телекомуникација и информационог друштва у Републици Србији је првенствено уређена Стратегијом развоја електронских комуникација у Републици Србији од 2010. до 2020. („Службени гласник РС“, број 68/10) и Стратегијом развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. („Службени гласник РС“, број 51/2010), те ова два кровна документа чине Дигиталну агенду РС по узору на Саопштење Комисије Европском парламенту, Европском савету, Европском економском и социјалном комитету и Комитету региона- Дигитална агенда за Европу (*Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions- A Digital Agenda for Europe - CELEX No. 52010DC0245R(01)*). У циљу реализације стратешких циљева зацртаних овим стратегијама тадашње Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, а након формирања нове Владе у мају 2014. године, промењен је назив у Министарство трговине, туризма и телекомуникација, је у марту 2013. године усвојило Акциони план (2013-2014) за спровођење Стратегије развоја електронских комуникација у Републици Србији од 2010. до 2020. године а у августу Акциони план за спровођење Стратегије развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године, за период 2013-2014. Акционим планом за спровођење Стратегије развоја електронских комуникација у Републици Србији од 2010. до 2020. године, дефинисане су активности које се тичу ефикасног коришћења радио-фреквенцијског (у даљем тексту: рф) спектра и Плана ослобађања делова рф спектра. С тим у вези, формирана је Радна група за израду Предлога Плана ослобађања делова рф спектра, како би се отклонио проблем у развоју телекомуникација и створили услови за примену нових технологија. Другим речима, ослобађањем рф спектра, операторима јавних мобилних електронских мрежа и сервиса ће се омогућити услови за даљи развој њихових мрежа, тако што ће се путем јавног конкурса односно надметања, доделити додатан и неопходан спектар.

Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација је у новембру 2013. године, израдило студију под називом Могућности искоришћења дигиталне дивиденде у Републици Србији. Ова студија обухвата основне карактеристике РС у области електронских комуникација, преглед развоја дигиталне телевизије и мобилних широкопојасних система са посебним освртом на интересе и потребе корисника и пружаоца аудиовизуелних и мобилних електронских комуникационих услуга, као и препоруке које се односе на коришћење овог дела спектра у РС. Такође, ова студија садржи и основне податке о искоришћењу дигиталне дивиденде у европским државама, а нарочито о начину на који је дигитална дивиденда додељена и финансијским средствима која су добијена од продаје овог дела радио-фреквенцијског спектра. Дигитална дивиденда је део радио-фреквенцијског спектра који се ослобађа по преласку на дигитално емитовање телевизијског програма. Овај део спектра има изузетан потенцијал за искоришћење од стране широкопојасних система.

Како би наставило даљи рад на остваривању циљева Дигиталне Агенде за ЕУ, Министарство трговине, туризма и телекомуникација је посебну пажњу током 2014. године посветило раду на развоју широкопојасног интернета, инфраструктуре и нових сервиса и услуга. Стога је израђен Нацрт стратегије развоја широкопојасних мрежа и сервиса у Републици Србији до 2016. године и Акциони план за спровођење ове стратегије, којим су дефинисане активности, институције одговорне за њихову реализацију, као и временски оквир, а који треба да замене претходну стратегију која је важила до 2009. године. Поводом предлога Стратегије је одржана јавна расправа, прикупљена су мишљења од надлежних институција и тренутно је документ у фази усвајања.

Такође, Министарство трговине, туризма и телекомуникација је покренуло и иницијативу за дефинисање плана искоришћења ресурса државне телекомуникационе инфраструктуре у циљу успостављања јединствене националне широкопојасне мреже, имајући у виду да је Влада Републике Србије је 14. марта 2013. године донела одлуку о образовању посебне радне групе у вези са овим питањем.

Преглед приоритета за период 2014-2018. годину у погледу усклађивања законодавства

У погледу активности на развоју широкопојасног интернета, Министарство трговине, туризма и телекомуникација не планира током 2014. године да предузме кораке на законодавном нивоу, али је у плану низ мера које треба да омогуће реализацију и имплементацију законодавних решења.

Мере за спровођење приоритета у периоду 2014 -2018. године

Министарство трговине, туризма и телекомуникација предвиђа следеће активности у 2014. години које не спадају у законодавне, али су посредно повезане са преношењем ЕУ регулаторног оквира:

- Израда Стратегије развоја широкопојасних мрежа и сервиса до 2016. у РС, у IV кварталу 2014. године.
- Израда предлога модела за подстицање развоја широкопојасног приступа у IV кварталу 2014. године.
- Анализа доступности широкопојасног приступа у IV кварталу 2014. године

У периоду од 2015. – 2018. године Министарство трговине, туризма и телекомуникација планира да настави да ради на реализацији из циљева Стратегије развоја широкопојасних мрежа и сервиса и акционог плана. Поред тога битно је напоменути да се у току 2015. године се планира израда плана за ослобађање делова радио фреквенцијског спектра, у циљу ефикасне прерасподеле спектра.

Административни капацитети

У Министарству трговине, туризма и телекомуникација на пословима везаним за развој широкопојасног интернета и сервера ради укупно 2 особе из Сектора за електронске комуникације и поштански саобраћај.

За многобројне активности које су у надлежности Министарства, а у вези са применом и спровођењем Стратегије развоја широкопојасних мрежа и сервиса и акционог плана потребан је већи број запослених у Министарству, са стеченим специфичним знањима из ове области.

3.22. Регионална политика и координација структурних инструмената

Кратак преглед стања

Законодавни оквир

Од 2007. године Европска унија (ЕУ) пружа финансијску помоћ државама кандидатима и потенцијалним кандидатима за пријем у ЕУ кроз Инструмент за претприступну помоћ (ИПА) сходно Уредби Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 од 17. јула 2006. године о успостављању Инструмента за претприступну помоћ (у даљем тексту: Оквирна уредба). У складу са чланом 17. Оквирне уредбе и чланом 7. Уредбе ЕК (ЕЗ) бр. 718/2007 о спровођењу Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 о успостављању Инструмента за претприступну помоћ свака држава корисница закључује са Европском комисијом оквирни споразум како би се дефинисала правила и принципи сарадње предвиђене Оквирном уредбом.

С тим у вези, Влада Републике Србије и Европска комисија (ЕК) су 29. новембра 2007. Године потписале Оквирни споразум који је потврђен у Народној скупштини Републике Србије 26. децембра 2007. године усвајањем **Закона о потврђивању Оквирног споразума између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ Европске заједнице Републици Србији у оквиру спровођења помоћи према правилима инструмента претприступне помоћи (ИПА)** („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 124/07).

Правни оквир за управљање претприступном помоћи ЕУ је измењен и допуњен у складу са препорукама из Коначног извештаја ревизора ЕК након спроведене провере усклађености система за управљање претприступном помоћи ЕУ ради преноса надлежности за самостално управљање за ИПА компоненте I и II на Републику Србију (*Ref. Ares (2013)1411499 - 27/05/2013 Final Audit Report for the Conferral of Management Powers for IPA Components I and II to the Republic of Serbia*). У том смислу, Влада Републике Србије је на основу Оквирног споразума и **Закона о буџетском систему** („Службени гласник РС” бр. 54/09, 73/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – испр и 108/13) донела **Уредбу о управљању програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру компоненте I Инструмента претприступне помоћи (ИПА) – Помоћ у транзицији и изградња институција за период 2007-2013. године** („Службени гласник РС”, број 92/2013) и **Уредбу о управљању програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру компоненте II Инструмента претприступне помоћи (ИПА) – програми Прекограничне сарадње са државама корисницама ИПА за период 2007-2013. године** („Службени гласник РС”, број 92/2013) којима се ближе утврђују начин управљања средствима претприступне помоћи Европске уније, као и одговорности и међусобни односи тела и за њих одговорних лица, а у вези припреме, координације, спровођења, праћења и извештавања о спровођењу програма и пројеката који се финансирају из ИПА компоненти I и II у систему за децентрализовано управљање средствима претприступне помоћи Европске уније, када Европска комисија преноси надлежност за самостално управљање истим на државу корисника. Влада је такође, **Уредбом о одређивању тела за ревизију система управљања програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру Инструмента претприступне помоћи (ИПА)** („Службени гласник РС”, број 113/2013) одредила Канцеларију за ревизију система управљања средствима Европске уније за Ревизорско тело.

Одлуком о именовању одговорних лица и одређивању тела у систему управљања програмима претприступне помоћи Европске уније за период 2007-2013. године („Службени гласник РС”, број 62/2014) су именовани Јадранка Јоксимовић, министар без портфеља задужен за европске интеграције, за националног ИПА координатора, Лазар Крстић, министар финансија, за националног службеника за акредитацију, Никола Ћорсовић, државни секретар у Министарству финансија, за националног службеника за одобравање и Наташа Шимшић, помоћник

министра финансија у Сектору за уговарање и финансирање програма из средстава Европске уније за службеника за одобравање програма у оквиру ИПА компоненте I - Помоћ у транзицији и изградња институција и ИПА компоненте II - Прекогранична сарадња са државама корисницама ИПА, и одређени Технички секретаријат националног ИПА координатора, Национални фонд, одговорна лица и тела за послове оперативне структуре за управљање програмима претприступне помоћи ЕУ у оквиру ИПА компоненте I - Помоћ у транзицији и изградња институција, одговорна лица и тела за послове управљања програмима претприступне помоћи у оквиру ИПА компоненте II - Прекогранична и транснационална сарадња са државама чланицама и одговорна лица и тела за послове оперативне структуре за управљање програмима претприступне помоћи у оквиру ИПА компоненте II - Прекогранична сарадња са државама корисницама ИПА.

У погледу усклађености националног законодавства са правним тековинама ЕУ у другим релевантним областима од значаја за регионалну политику ЕУ попут државне помоћи, животне средине и јавних набавки погледати описе релевантних поглавља у овом документу.

Програмирање

Подршка из средстава међународне развојне помоћи (ИПА, билатерални донатори и међународне финансијске институције) ће се у наредном периоду програмирати у складу са циљевима и приоритетима документа под називом „Национални приоритети за међународну помоћ (НАД) у периоду 2014-2017, са пројекцијама до 2020.“, који је донела Влада Србије 8. новембра 2013. године. Овај документ је урађен у складу са принципима секторског приступа обухватајући све секторе и области који су оцењени као значајни за припрему за приступање ЕУ и друштвено-економски развој. У том смислу, дефинисано је девет засебних сектора (правосуђе, унутрашњи послови, реформа јавне управе, транспорт, животна средина и климатске промене, енергетика, конкурентност, људски ресурси, социјални развој и пољопривреда и рурални развој), три тематске области (цивилно друштво, медији и култура) и два мултидисциплинарна питања (локални/регионални развој и родна равноправност).

Саставни део овог документа представља Методологија за селекцију и приоритизацију инфраструктурних пројеката. Ова методологија се фокусира на процену стратешког значаја пројекта у областима енергетике, заштите животне средине, транспорта и развоја пословне инфраструктуре, док се за пројекте који су оцењени као стратешки значајни предвиђа процена њихове спремности за реализацију. Применом методологије ће се избећи до сада уочене слабости у контексту програмирања инфраструктурних пројеката и осигурати да у условима ограничених финансијских средстава предмет подршке буду само стратешки инфраструктурни пројекти које прати у потпуности припремљена планска и техничка документација. Саставни део методологије чине смернице за њено спровођење као и посебни обрасци за сваки од корака дефинисаних методологијом попут Обрасца за идентификацију пројекта, Обрасца за процену стратешког значаја, Упитника за процену недостатака и Извештај о процени недостатака.

Важан елемент секторског приступа у Републици Србији чине Секторске радне групе за програмирање и мониторинг фондова ЕУ и међународне помоћи. Ове групе осигуравају транспарентан и инклузиван дијалог свих релевантних заинтересованих страна о секторским развојним приоритетима, обезбеђујући на тај начин ефикасно учешће и координацију свих релевантних институција и организација укључујући представнике међународних развојних партнера и представника цивилног друштва. Секторска радна група служи као платформа за координацију и консултације са донаторима и међународним финансијским институцијама на секторском нивоу, чиме се обезбеђује дијалог о секторским политикама, програмима и пројектима између донатора и администрације државе кориснице.

Узимајући у обзир чињеницу да је 21. марта 2014. године Европска комисија донела одлуку о преносу надлежности за управљање програмима претприступне помоћи на националне институције највећи део националног програма ИПА 2013 ће бити спроведен у складу са правилима за децентрализовано управљање. Наиме, Влада Србије и Европска комисија су потписале два финансијска споразума у марту и јуну 2014. године од којих се први спроводи централизовао у износу од 33.17 милиона евра а други децентрализовано у укупној вредности од 145.6 милиона евра.

Упоредо са привођењем крају програмирања националног ИПА програма за 2013 отпочело је и програмирање средстава претприступне помоћи за период после 2014. године које је обележено израдом четворогодишњих секторских планских докумената 2014-2017 (СПД 2014-2017) за девет сектора сходно секторској подели према Стратегији ЕК за Републику Србију (*Country Strategy Paper*) те израдом годишњих Акционих докумената који ће заправо одредити садржину националног ИПА програма за 2014. годину. Након поплава у мају 2014. године, приступило се додатној приоритизацији како би се у оквиру националног ИПА програма за 2014. годину обезбедио простор за финансијску подршку у износу од 50 милиона евра за мере и активности које ће се односити на обнову подручја погођених природном непогодом.

У контексту територијалне сарадње потписани су трогодишњи финансијски споразуми за програме прекограничне сарадње са Мађарском, Румунијом, Бугарском и Јадрански програм, финансијски споразум за Програм транснационалне сарадње земаља ЈИЕ за део програма који се спроводи по принципу дељеног управљања (за период 2010-2013. године) као и једногодишњи финансијски споразуми за програме прекограничне сарадње са Хрватском (за 2013. годину), Босном и Херцеговином (за 2012. годину) и Црном Гором (за 2012. годину). У наредном периоду се очекује се потписивање измена финансијских споразума за програме прекограничне сарадње између Србије и Босне и Херцеговине и Србије и Црне Горе за 2012. годину услед преноса овлашћења за управљање програмима прекограничне сарадње на Републику Србију.

Република Србија ће у периоду 2014-2020 учествовати у 8 програма прекограничне и транснационалне сарадње: Програм прекограничне сарадње Румуније-Србије, Програм прекограничне сарадње Мађарске-Србије, Програм прекограничне сарадње Бугарске-Србије, програм прекограничне сарадње Хрватске-Србије, програм прекограничне сарадње Србије-Црне Горе, програм прекограничне сарадње Србије- Босне и Херцеговине, програми транснационалне сарадње за Дунав програм и Јадранско- Јонски програм.

Нацрти Оперативних програма (ОП) за сваки од програма прекограничне и транснационалне сарадње ће бити израђени током 2014. године у партнерству са суседним државама и поднети на одобрење Европској комисији. Сектор за програме прекограничне и транснационалне сарадње у Канцеларији за европске интеграције припрема састанке Радних група за програмирање свих програма и координира рад представника Републике Србије. Такође, организован је низ јавних консултација са заинтересованим странама из подручја обухваћених програмима (са јединицама локалне самоуправе, јавним предузећима, регионалним развојним агенцијама, представницима цивилног друштва итд.).

Мониторинг и евалуација

Како би се обезбедили праћење реализације програма и пројеката финансираних из средстава ИПА на највишем нивоу образован је Заједнички одбор за праћење ИПА чије заседање се одржава два пута годишње. До сада је одржано осам састанака одбора а у припреми је девети који ће се одржати у септембру 2014. године. Такође, успостављена је блиска сарадња са Делегацијом ЕУ у процесу праћења програма/пројеката финансираних из прве компоненте ИПА, како би се постепено пренела функција праћења на националну администрацију и оснажио капацитет за праћење и извештавање у складу са процедурама за децентрализовано управљање фондовима ЕУ. Организују су редовни састанци са ДЕУ на тему проблема у спровођењу пројеката финансираних из прве компоненте ИПА (проблематични пројекти) а као додатак овом механизму успостављена је и посебна Радна група за праћење проблематичних пројеката из области животне средине узимајући у обзир обим и комплексност овог типа пројеката. Као резултат рада ове групе, укупан број проблематичних пројеката у сектору животне средине је смањен са 17 на почетку 2013. године на 4 средином 2014. године.

С обзиром да ће имплементациони модалитет Националног програма ИПА 2013 бити децентрализовани систем управљања, НИПАК ТС је у циљу испуњавања критеријума за акредитацију овог система за обе компоненте ИПА током 2013 и 2014. године интензивно радио на отклањању налаза ревизора ангажованих од стране Директората за проширење Европске комисије. У том смислу, велики број процедура у области мониторинга и евалуације је измењен, прилагођен и допуњен, а израђени су и приручници са процедурама за праћење и евалуацију који су прилагођени свим релевантним институцијама.

У оквиру програма прекограничне и транснационалне сарадње организују се редовни састанци Заједничких надзорних одбора за сваки од програма прекограничне и транснационалне сарадње током којих се одобравају сви програмски документи, прати реализација програма и обезбеђује ефикасно спровођење програма. Од стране Заједничких надзорних одбора програма усвојени су годишњи извештаји о спровођењу за свих 8 програма и послати су надлежним институцијама у ЕК.

Као део припреме за нову финансијску перспективу 2014-2020. године, спроведено је 20 евалуација (секторских, тематских, периодичних и мета евалуација) током 2013. и 2014. године а препоруке ових евалуација су коришћене у процесу програмирања ИПА II. Такође, основан је консултативни механизам са циљем да се обезбеди редовно праћење и спровођење препорука евалуатора. Одабрани су консултанти за претходну (*ex-ante*) процену и стратешку процену животне средине за све програме прекограничне сарадње са земљама чланицама ЕУ (модалитет дељеног управљања и примене), као и за транснационалне програме.

Финансијско управљање, контрола и ревизија

Одговорност за финансијско управљање средствима ЕУ у Републици Србији и делотворно функционисање система управљања и контроле у оквиру ИПА је на Националном службенику за одобравање сходно тачки 4. Анекса А Оквирног споразума. Национални службеник за одобравање је такође одговоран за издавање, праћење и суспензију или повлачење акредитација оперативних структура за све ИПА компоненте и даје сагласност на процедуре за обављање послова оперативним структурама за функционисање система финансијског управљања и контроле средствима Европске уније.

Послове финансијског управљања и контроле ИПА средстава обавља Сектор за национални фонд за управљање средствима Европске уније (Министарство финансија) који, између осталог, пружа подршку Националном службенику за одобравање у спровођењу контроле рада оперативних структура, укључујући и контроле на лицу места и сарађује са органима државне управе надлежним за припрему и извршење буџета, рачуноводство и финансијско извештавање, како би систем финансијског управљања и рачуноводства задовољио захтеве Европске комисије.

За потребе провере делотворног и стабилног система управљања средствима Европске уније сходно тачки 7 Анекса А Оквирног споразума у јуну 2011. године образована је Канцеларија за ревизију система управљања средствима Европске уније. Она, између осталог припрема годишње мишљење о томе да ли систем управљања и контроле функционише ефективно и мишљење о завршном извештају о трошковима поднетом Европској комисији од стране Националног службеника за одобравање, везаног за престанак било ког програма или дела програма.

Преглед планираних мера за период 2014-2018. Године у погледу усклађивања законодавства

Правни оквир

- Закон о потврђивању Оквирног споразума између Владе Србије и Европске уније о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ из Инструмента претприступне помоћи за период 2014-2020

Сходно члану 8 Уредбе (ЕУ) бр. 231/2014 Европског парламента и Савета од 11. марта 2014. године којим се успоставља Инструмент за претприступну помоћ (ИРА II) све корисници овог инструмента ће закључити Оквирни споразум са Европском унијом којим се ствара правни основ за пружање подршке чиме ће се детаљно дефинисати и области управљања, финансијске контроле, праћења, евалуације, извештавања и ревизије.

Закључивање овог споразума се очекује у последњем кварталу 2014. године а његова ратификација у Народној скупштини Републике Србије у првом кварталу 2015. године.

- Закон о буџетском систему

Министарство финансија је након вишеструких консултација са представницима Европске комисије изнело предлог о утврђивању основног правног оквира за управљање средствима претприступне помоћи Европске уније у периоду 2014-2020 кроз Закон о буџетском систему. Предвиђено је да се Законом о буџетском систему управљање претприступном помоћи Европске уније дефинише на истим основама и у складу са истим правилима која се односе на управљање осталим јавним односно, буџетским средствима. Ово се превасходно односи на правила која се тичу обезбеђивања функција финансијског управљања и контроле и интерне ревизије од стране корисника, што је обухваћено захтевима за акредитацију од стране Европске комисије. Закон ће представљати основу за доношење подзаконских аката којима ће се детаљније дефинисати улоге и одговорности између одговорних лица и тела, по приоритетним областима ИПА II.

Планирано је да се закон усвоји у **последњем кварталу 2014. год.**

- Подзаконски акт(и) којим се регулише управљање ИПА II у периоду 2014-2020

Подзаконским актима ће се детаљније дефинисати улоге и одговорности између одговорних лица и тела, по приоритетним областима ИПА II у складу са Оквирним споразумом који ће прописати правила у вези са управљањем и спровођењем ИПА II у периоду 2014-2020.

С обзиром да је доношење основног правног оквира за спровођење ИПА II, као и одговарајућих подзаконских аката условљено потврђивањем Оквирног споразума од стране Народне скупштине Републике Србије, планирано је да се подзаконска акта усвоје до краја **првог квартала 2015. године.**

- Закон о изменама и допунама закона о регионалном развоју

Планира се доношење Закона о изменама и допунама закона о регионалном развоју како би се осигурало успостављање система за управљање националном политиком регионалног развоја који је комплементаран са системом планирања националног буџета и системом за управљање претприступним фондовима ЕУ. На овај начин би се избегло стварање паралелних структура чиме се потенцијално ограничава способност ефикасног коришћења ограничених људских и финансијских ресурса како се наводи у Аналитичком извештају ЕК за 2011. годину и Годишњем извештају ЕК о напретку Србије у процесу европских интеграција.

Остале мере за спровођење приоритета

Током 2014. године једна од кључних активности биће привођење крају **ИПА стратешког и програмског оквира за период 2014-2020**. Стратешки и програмски оквир ће обухватати израду:

- Секторских планских докумената;

Секторски плански документи ће бити припремљени до краја 2014. године од стране секторских радних група под руководством Канцеларије за европске интеграције у својству техничког секретаријата Националног ИПА координатора. Ови документи ће дефинисати секторске циљеве и приоритете, акције и активности те индикаторе и изворе верификације као и институционални оквир за спровођење.

- Годишњих акционих програма;

На основу секторских планских докумената на годишњем нивоу ће се доносити акциони програми чији основ чине акциони документи припремљени у процесу годишњег програмирања ИПА II.

- Плана очувања капацитета

Сходно налазима Европске комисије из Годишњег извештаја ЕК и Коначног извештаја ревизора предвиђа се израда плана очувања капацитета за потребе управљања претприступном подршком из Инструмента за претприступну помоћ крајем 2014. године.

- Оперативних програма за прекограничну и транснационалну сарадњу;

Оперативни програми за период 2014-2020 биће израђени током 2014. године у партнерству са суседним државама. Они ће садржати циљеве, мере за спровођење циљева, индикаторе и изворе верификације, опредељена средства и институционални оквир за спровођење.

- ИПАРД II програма

Програм за финансирање мера руралног развоја из средстава претприступне помоћи за период 2014-2020. Очекује се да ће програм бити припремљен и усвојен до краја 2014. године.

- Националних приоритета за међународну помоћ у периоду 2018-2020;

До средине 2017. године ће се приступити изменама и допунама документа Национални приоритети за међународну помоћ (НАД) у периоду 2014-2017 како би се на основу постојећих пројекција до 2020. године идентификовали конкретни секторски приоритети, мере и активности које ће бити предмет подршке из средстава међународне развојне помоћи у периоду 2018-2020

- Вишегодишњих програма подршке за период 2018-2020 из ИПА II

Полазећи од приоритета, мера и активности дефинисаних у Националним приоритетима за међународну помоћ у периоду 2018-2020 до краја 2017. године приступиће се доношењу вишегодишњих (међу)секторских програма за подршку из средстава ИПА II за период 2018-2020.

Кратак преглед постојећег стања и планираних активности у погледу административних капацитета

Институционални оквир

Управљање Инструментом за претприступну помоћ (ИПА) се, закључно са ИПА 2012 програмском годином обавља по централизованом систему, са изузетком друге компоненте ИПА (програми прекограничне сарадње), у оквиру које се, за програме са државама чланицама ЕУ и транснационалне програме примењује подељено управљање (*shared management*).

Одлукама Европске комисије С(2014) 1722 од 20. марта 2014. године и С(2014) 1777 од 21. марта 2014. године надлежност за спровођење програма претприступне помоћи Европске уније из националног програма за **Републику Србију за 2013. годину у оквиру компоненте I Инструмента претприступне помоћи (ИПА)** као и **програма Прекограничне сарадње са Црном Гором и Босном и Херцеговином за 2012. и 2013. годину у оквиру компоненте IIb Инструмента претприступне помоћи (ИПА)** је пренета на националне институције које су биле предмет акредитације од стране Европске комисије.

Оперативну структуру за ИПА компоненту I чине службеник за одобравање програма, службеници за програме помоћи, тело за уговарање (Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ у Министарству финансија), ИПА унутрашње јединице и Технички секретаријат Националног ИПА координатора (Сектор за планирање, програмирање, праћење и извештавање о средствима ЕУ и развојној помоћи у Канцеларији за европске интеграције).

Оперативну структуру за спровођење програма претприступне помоћи у оквиру ИПА компоненте IIa чини Национално тело (Сектор за програме прекограничне и транснационалне сарадње у Канцеларији за европске интеграције) као и Тело за првостепену контролу у оквиру ИПА компоненте IIa (Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ у Министарству финансија)

Оперативну структуру за ИПА компоненту IIb чине одговорно лице за послове оперативне структуре, службеник за одобравање програма, тело за програме прекограничне сарадње (Сектор за програме прекограничне и транснационалне сарадње у Канцеларији за европске интеграције) и тело за уговарање (Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ у Министарству финансија).

Међусобни односи одговорних лица и тела у систему децентрализованог управљања претприступном помоћи ЕУ су регулисани одговарајућим споразумима између одговорних лица за спровођење помоћи кроз ИПА компоненте I и IIb.

Оперативну структуру за ИПА компоненту V чине ИПАРД агенција (Управа за аграрна плаћања Министарства пољопривреде и заштите животне средине) и Управљачко тело (Одељење за рурални развој у Министарству пољопривреде и заштите животне средине).

Иако формално успостављена, ова оперативна структура још увек није акредитована с обзиром да до момента израде овог документа, ИПАРД програм за 2014. годину није усвојен.

Административни оквир

У оквиру Програма општег стручног усавршавања државних службеника који израђује Служба за управљање кадровима, годишње се планира стручно усавршавање државних службеника у тематској области „Управљање међународном развојном помоћи, укључујући средства финансијске помоћи ЕУ”. Циљ је унапредити знање државних службеника о процесима планирања, програмирања, спровођења, финансијског управљања и праћења реализације

програма и пројеката финансираним средствима међународне помоћи, са посебним фокусом на Инструмент за претприступну помоћ.

Програмом општег стручног усавршавања државних службеника за 2014. годину планиране су обуке које ће покрити 28 тема релевантних за ИПА: 1) основе децентрализованог управљања и акредитације, контролно окружење, интерна контрола, управљање ризицима; 2) Општи оквир ИПА и систем управљања претприступном помоћи ЕУ у РС 3) програмирање у новој финансијској перспективи (креирање секторских планских докумената и акционих докумената, управљање инфраструктурним пројектима - методологија за селекцију и приоритизацију инфраструктурних пројеката; припрема програма прекограничне и транснационалне сарадње у оквиру ИПА II); 4) јавне набавке у складу са правилима PRAG (уговори о пружању услуга, набавци робе, извођењу радова, уговори о бесповратној помоћи и твининг уговори); 5) мониторинг и евалуација; 6) неправилности и 7) Општи оквир ИПА и систем управљања претприступном помоћи ЕУ у РС (Инструмент за претприступну помоћ у оквиру нове финансијске перспективе Европске уније за период 2014–2020. године; Програми прекограничне и транснационалне сарадње у оквиру нове финансијске перспективе Европске уније за период 2014–2020. године; систем и правила за управљање претприступном помоћи ЕУ у Републици Србији); 8) интерна ревизија; 9) јавност и видљивост.

Укупан број стално запослених у институцијама и телима задуженим за управљање фондовима ЕУ, у моменту израде овог документа, је приказан у следећој табели:

ИПА тело/институција	Број стално запослених	Број систематизованих места
Сектор за национални фонд за управљање средствима ЕУ	14	20
Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ	46	67
Сектор за планирање, програмирање, праћење и извештавање о средствима ЕУ и развојној помоћи	23	23
Група за подршку руководиоцу Оперативне структуре и националног тела ИПА II	3	3
Сектор за програме прекограничне и транснационалне сарадње	11	11
Управа за аграрна плаћања	67	105
Одељење за рурални развој (МПШВ)	8	8
Јединице за програмирање и спровођење ИПА у ресорним министарствима	93 ⁵²	133
Канцеларија за ревизију система управљања средствима Европске уније	9	25
Укупно	274	395

Преглед текуће и планиране развојне помоћи у периоду 2014–2018.

Узимајући у обзир повезаност Регионалне политике ЕУ и других секторских политика у овом делу ће биће приказани само они пројекти који су у директној вези са темама обрађеним у претходном тексту овог поглавља.

⁵² Подаци се односе на март 2014. године

Текући пројекти

Подршка процесу европских интеграција и управљању инструментом за претприступну помоћ у периоду после 2013. године (ИПА 2012). Буџет пројекта износи 12,84 милиона евра. У оквиру овог пројекта финансира се уговор, вредности 1.5 милиона евра, чији је циљ да допринесе ефективном и ефикасном управљању и апсорпцији средстава из претприступних фондова Европске уније као и јачању техничких, управљачких и административних капацитета органа државне управе у процесу европских интеграција, а посебно Националног фонда, Централне јединице за финансирање и уговарање у Министарству финансија и привреде као и других релевантних институција укључених у управљање средствима претприступне помоћи.

Пројекат техничке подршке у припреми пројеката 5 (ИПА 2011). Буџет пројекта износи 5,23 милиона евра. Имплементација пројекта је почела у новембру 2012. године. Пројекат би требало да резултира припремљеним нацртом програмских докумената за ИПА 2014-2020, унапређеним административним капацитетима институција корисница за програмирање претприступне помоћи и управљање и имплементацију пројеката, као и припремљеним инфраструктурним пројектима спремним за имплементацију.

Пројекат подршке јачању капацитета Државне ревизорске институције и Канцеларије за ревизију система управљања средствима Европске уније (ИПА 2011) Буџет пројекта износи 2,3 милиона евра. Спровођење пројекта је почело у августу 2013. године. Пројекат би требало да резултира унапређењем капацитета обе институције у циљу одговорног управљања јавним и средствима подршке из Инструмента за претприступну помоћ.

Планирани пројекти:

Пројекат техничке подршке у припреми пројеката 6 (ИПА 2013). Буџет пројекта износи 5,5 милиона евра. Почетак спровођења пројекта је планиран за крај 2015. године. Пројекат би требало да резултира припремом пројектно техничке и тендерске документације за пројекте у секторима животне средине и енергетике.

Пројекат техничке подршке у припреми пројеката 7 (ИПА 2013) Буџет пројекта износи 5,5 милиона евра. Почетак спровођења пројекта је планиран за почетак 2016. године. Пројекат би требало да резултира изградом програмских докумената за ИПА попут документа Национални приоритети за међународну помоћ у периоду 2018-2020 и оперативних програма за период 2018-2020 као и припремљеним инфраструктурним пројектима спремним за имплементацију у секторима животне средине и пословне инфраструктуре.

Пројекат техничке подршке у припреми пројеката 8 (ИПА 2014) Буџет пројекта износи 10 милиона евра. Почетак спровођења пројекта је планиран за средину/крај 2016. године. Пројекат би требало да резултира припремом пројектно техничке и тендерске документације за стратешки приоритетне пројекте у секторима транспорта, енергетике, животне средине и пословне инфраструктуре.

Пројекат припреме за Кохезиону политику ЕУ (ИПА 2015) Буџет пројекта износи 5 милиона евра. Почетак спровођења пројекта је планиран за почетак 2017. године. Пројекат би требало да резултира изградом програмских докумената за период после приступања ЕУ односно израду нацрта Партнерског споразума и оперативних програма, јачањем капацитета за програмирање и управљање постприступним фондовима ЕУ на централном нивоу те јачањем капацитета на локалном нивоу за припрему и спровођење пројеката.

Пројекат техничке подршке у припреми пројеката 9 (ИПА 2015) Буџет пројекта износи 10 милиона евра. Почетак спровођења пројекта је планиран за средину/крај 2017. године. Пројекат би требало да резултира припремом пројектно техничке и тендерске документације за велике (преко 50 милиона евра) инфраструктурне пројекте у секторима транспорта, енергетике и животне средине спремним за финансирање из постприступних фондова ЕУ.

Пројекат техничке подршке у припреми пројеката 10 (ИПА 2016) Буџет пројекта износи 10 милиона евра. Почетак спровођења пројекта је планиран за средину/крај 2018. године. Пројекат би требало да резултира припремом пројектно техничке и тендерске документације за велике (преко 50 милиона евра) инфраструктурне пројекте у секторима транспорта, енергетике и животне средине спремним за финансирање из постприступних фондова ЕУ.

3.23. Правосуђе и основна права

3.23.1. Судски систем

У складу са обавезама из члана 80. Споразума о стабилизацији и придруживању, који се односи на јачање институција и владавину права, као и након одлуке Европског савета од 01.03.2012. године да Републици Србији додели статус кандидата за чланство у ЕУ и почетком преговора о чланству 21.01.2014. године, Република Србија је уложила велике напоре ка јачању независности, транспарентности, одговорности и побољшању ефикасности правосудног система. Приликом припреме овог дела документа, али и приликом предузимања свих потребних активности и планирања нових, Министарство правде водило се препорукама Европске комисије, али и свих релевантних међународних институција како би се наставило спровођење неопходних реформи правосудног система, унапређење нормативног оквира и хармонизација са европским и међународним стандардима и инструментима Уједињених нација, Савета Европе и ЕУ, а у циљу јачања владавине права, демократије, правне сигурности и заштите људских и мањинских права.

Преглед стања

Законодавни оквир

Министарство правде

Устав Републике Србије („Службени гласник РС”, број 98/2006) у члановима 142. до 165. уређује судове и положај судија, јавна тужилаштва и положај јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца у Републици Србији, као и Високи савет судства и Државно веће тужилаца.

Народна скупштина Републике Србије усвојила је 1. јула 2013. године Националну стратегију реформе правосуђа за период 2013-2018 године, а 31. јула 2013. године Влада Републике Србије усвојила је Акциони план за спровођење Стратегије са циљем побољшања квалитета правде, ефикасности и ефективности правосуђа уз јачање и заштиту независности, праћене ефикасним механизмима одговорности у циљу приближавања правде грађанима и враћања поверења у правосудни систем. У циљу реализације активности предвиђених Националном стратегијом и Акционим планом Влада је образовала Комисију за спровођење стратегије.

У складу са планом законодавних активности у 2013. и 2014. години усвојени су:

- **Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава** („Службени гласник РС”, број 101/13) којим се успоставља ефикасна и економична мрежа судова како би се обезбедило поштовање права на правично суђење и права на суђење у разумном року, боља организације рада и смањење трошкова правосуђа, уједначавање судске праксе и остваривање равноправности грађана као и подизање квалитета одлука;
- **Закон о изменама и допунама Закона о судијама** („Службени гласник РС”, број 101/13) којим се обезбеђује доследно усаглашавање са међународним стандардима који гарантују независност судије и његово потчињавање само Уставу и закону. Циљ и овог закона је да заједно са осталим законима из области правосуђа успостави делотворно, ефикасно, модерно и економично правосуђе ради остваривања права на једнак и једноставан приступ суду - правди, ефикасно решавање предмета и смањење нагомиланих заостатака. Закон о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву („Службени гласник РС”, број 101/13) који има за циљ доследну примена уставних одредби које уређују положај носилаца јавнотужилачке функције, као и усклађивање са међународним стандардима који се односе на јавно тужилаштво и обезбеђивање боље организације рада, ефикасно решавање предмета и смањење трошкова правосуђа, као и подизање квалитета одлука. Измене и допуне Закона о судијама и Измене и допуне Закона о јавним тужилаштвима усвојене су 20.11.2013. године. У наредном периоду усвојиће се нови Устав Републике Србије са којим ће се на средњорочном нивоу ускладити поменути закони. Промене ће се односити на искључење Народне скупштине из поступка првог избора судија на судијску функцију / заменика јавних тужилаца на јавнотужилачку функцију, као и председника судова. На овај начин поменути закони ће бити усклађени са Препоруком Rec R 1994/12e Комитета минис-

тара Савета Европе: Општи принципи, ст. 2, ц. и Мишљење бр. 1 Консултативног већа Европских судија: чл. 25.

- **Закон о изменама и допунама Закона о уређењу судова** („Службени гласник РС“, број 101/13) који има за циљ да се обезбеди адекватнији нормативни амбијент за ефикасније суђење у циљу побољшања судске заштите права физичких и правних лица што треба да допринесе поштовању права на приступ суду, правично суђење и суђење у разумном року;
- **Закон о прекршајима** („Службени гласник РС“, број 65/13) којим се обезбеђују услови за савременији, сврсисходнији, ефикаснији и економичнији судски прекршајни поступак који на адекватни начин усклађује заштиту основних људских права и основних слобода. У циљу решавања проблемима у раду прекршајних судова израђен је нови закон о прекршајима који регулише решавање прекршајних предмета на економичан и ефикасан начин и у складу са Европском конвенцијом о људским правима, јуриспруденцијом Суда за људска права и другим важећим међународним документима уз успостављање равнотеже између општих, односно друштвених и индивидуалних интереса.
- **Закон о изменама и допунама Закона о јавном бележничтву** („Службени гласник РС“, број 19/13). Измене Закона о јавном бележничтву којим се почетак примене тог закона одлаже за још годину дана, а будући јавни бележници добијају већа овлашћења, нпр. искључиву надлежност у склапању и оверавању уговора о располагању непокретностима, у облику јавнобележничког записа. Такође, у изменама је предвиђено да јавни бележник мора имати пребивалиште на подручју општине, односно града који је одређен као његово службено седиште. Примена закона се одлаже други пут, превасходно из разлога непостојања услова везаних за поступак именовања јавних бележника тј. постојања довољног броја кандидата који би након именовања формирали Јавнобележничку комору. Осим тога тога, било је неопходно омогућити додатно време за измене и усклађивање више закона са Законом о јавном бележничтву, пре свега Закона о ванпарничном поступку ("Сл. гласник СРС", бр. 25/82 и 48/88 и "Сл. гласник РС", бр. 46/95 - др. закон, 18/2005 - др. закон и 85/2012), Закона о оверавању потписа, рукописа и преписа ("Сл. гласник РС", бр. 39/93), итд;
- **Измене Правилника о јавнобележничком испиту** ("Сл. гласник РС", бр. 71/2011, 81/2011, 3/2012, 78/2012 и 31/2013);
- Дана 07.04.2014. године донет је **Програм почетне обуке кандидата за вршење професије јавних бележника за 2014. годину** који има привремени карактер и примењиваће се до почетка рада јавних бележника односно до установљавања новог програма почетне и сталне обуке;
- Измене и допуне Правилника о привременом броју јавнобележничких места и службеним седиштима јавних бележника и јавнобележничким местима за која ће се расписати конкурс за првих 100 јавних бележника („Службени гласник РС“, број 31/12 и 57/14 од 30.05.2014. године);
- **Закон о изменама и допунама Законика о кривичном поступку** („Службени гласник РС“, број 32/13) Овим изменама и допунама се прецизирају одредбе Законика о кривичном поступку у делу који се односи на притвор, као и за заступање окривљеног од стране адвокатског приправника;
- **Закон о изменама и допунама Законика о кривичном поступку** („Службени гласник РС“, број 45/13) Овим изменама и допунама прописана је измена члана 327. став 2. којом је прописано да за осуђеног сарадника не може бити предложено лице које је осуђено као организатор организоване криминалне групе нити лице које је правоснажно осуђено на казну затвора од четрдесет година
- **Закон о изменама и допунама Законика о кривичном поступку** („Службени гласник РС“, број 55/14) – овим изменама прецизирају се одредбе Законика о кривичном поступку. Значајна је измена члана 283. овог законика којим се прецизира одлагање кривичног гоњења, ако осумњичени преузме неке од обавеза који су прописани овим закоником.
- Закон о посредовању у решавању спорова; („Службени гласник РС“, бр. 55/14);

- **Закон о изменама и допунама Закона о ванпарничном поступку** („Службени гласник РС“, број 55/14) Даном ступања на снагу овог закона престају да важе чл. 72. до 81, члан 98. став 2. и члан 99. Закона о јавном бележништву ("Службени гласник РС", бр. 31/11, 85/12 и 19/13). Приликом конципирања нових законских решења пошло се од тога да постоји потреба да се преоптерећени и неажурни судови растерете одређеног броја правних ствари из своје надлежности, да се смање трошкови које имају судови и ублаже тешкоће у финансирању судова, смање материјални трошкови судова, као и да им се омогући да боље и ефикасније организују вршење своје делатности у интересу ефикасније правне заштите и у интересу грађана којима треба пружити правовремену и ефикасну, а и квалитетну правну заштиту у оним правним стварима у којима не доминира јавни интерес;
- Закон о изменама и допунама Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 55/14);
- **Закон о правобранилаштву** („Службени гласник РС“, број 55/14);
- **Закон о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу** („Службени гласник РС“, број 55/14) усвојен је у циљу прилагођавања надлежности извршитеља новој мрежи судова, на основу чега је донет Правилник о одређивању броја извршитеља ("Сл. гласник РС", бр. 61/2014).
- **Правилником о одређивању броја извршитеља** ("Сл. гласник РС", бр. 61/2014) који је на снази од 12.06.2014. године одређена је **могућност именовања укупно 308 извршитеља** за подручје Србије (и основних и привредних судова).

У току је припрема **Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу**. Рад на изменама и допунама Закона је започет већ у другој половини 2012. године. Нова радна група је формирана средином новембра 2013. године и она, у измењеном саставу, тренутно ради на изради новог текста Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу. Ускоро се очекују резултати анализе вишечланог тима домаћих и страних експерата ГИЗ RoLE пројекта (ИПА 2012) који од јануара ове године раде на детаљној анализи система извршења у Републици Србији, како процесних тако и институционалних аспеката.

Напомена: Питање посредовања – медијације и медијатора – посредника биће обрађено у оквиру Поглавља 24: Правда, слобода и безбедност у делу 3.24.9. Правосудна сарадња.

У фази израде су Закон о изменама и допунама Закона о Високом савету судства и Закон о изменама и допунама Закона о Државном већу тужилаца. Разлог измена Закона о Високом савету судства и Закона о Државном већу тужилаца (Закон о ВСС-у и Закон о ДВТ-у) лежи у потреби усклађивања са новим сетом правосудних закона који се примењују од 1.1.2014. године, као и у реализацији Акционог плана за спровођење Националне стратегије реформе правосудја за период 2013-2018. године (мере 1.1.1.1; 1.1.1.2; 2.6.1.23; 2.6.1.24; 3.1.3.2; 3.1.3.3; 4.3.3.1; 4.3.3.3).

Најзначајније новине/смерови измене закона:

- 1) Унапређење транспарентности рада савета (јавне седнице, објављивање извештаја и битних одлука на сајту итд.);
- 2) Унапређење изборног процеса (детаљније уређен, гласају све судије и тужиоци а не само они са сталном функцијом, бирачки спискови се раније закључују, гласа се само на малом броју бирачких места па је тајност загарантована, кандидати се представљају на веб-страницама савета/већа);
- 3) Сви предлагачи предлажу само једног кандидата за једног члана савета;
- 4) Унапређене одредбе о одговорности јер се уводи предлог за разрешење који директно води у процес изјашњавања о поверењу и спречава савете да одбијањем иницијативе спрече разрешење. Истовремено, захтевом да 20% бирачког тела једне базе подноси предлог, као и да се предлог за разрешење истог члана може поднети само једном у 6 месеци, избегава се опструкција рада савета.

У наредном периоду очекује се упућивање Закона о изменама и допунама Закона о Високом савету судства и Закона о изменама и допунама Закона о Државном већу тужилаца Влади Републике Србије.

У току је припрема Закона о бесплатној правној помоћи, али о овоме ће детаљно бити речи у делу 3.23.3. Основна права.

У области правосудних професија, *acquis* са којим се врши усклађивање се односи на стандарде у области спречавања и смањења преоптерећености судова тј. растерећења носилаца правосудних функција од административних послова, кроз постепено преношење несудијских послова на друге органе или на за њихово обављање квалификована лица (Препорука СМ/Рес (2010) 12 Комитета министара Савета Европе, Препорука СМ/Рес (1994) 12 Комитета министара Савета Европе, Препорука СМ/Рес (1986) 12 Комитета министара Савета Европе, итд.). Подједнако важан стандард се односи на поспешивање ефикасности рада (Препорука СМ/Рес (2010) 12 чл. 30., 31., 62., Препорука РесР 1994/12е чл.2, итд.).

Национална стратегија реформе правосуђа и Акциони план - спровођење

Влада Републике Србије донела је 25. августа 2013. године Одлуку о образовању Комисије за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године („Службени гласник Републике Србије“ бр. 76/13). Одлуком су одређени чланови Комисије, дефинисан циљ њеног образовања, дефинисана улога Секретаријата Комисије, који обавља стручне, административно-техничке и друге послове, као и обавеза извештавања Владе РС. Одлуком је дефинисано да Комисија може, у оквиру својих надлежности, образовати посебне радне групе које ће бити задужене за спровођење појединих начела и циљева Националне стратегије реформе правосуђа. До сада је Комисија образовала седам радних група, и то:

- 1) Радна група за давање мишљења у вези израде програма ефикасне алокације судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца,
- 2) Радна група за израду смерница за реформисање и развој Правосудне академије,
- 3) Радна група за израду анализе измене уставног оквира,
- 4) Радна група за израду процене и анализе стања ради решавања имовинско-правних и инфраструктурних питања везаних за судове и јавна тужилаштва,
- 5) Радна група за анализу положаја судија поротника,
- 6) Радна група за анализу неопходних измена нормативног оквира ради унапређења положаја прекршајних судија и
- 7) Радна група за анализу положаја судијских и јавнотужилачких помоћника.

Комисија је до сада одржала десет седница. Прва седница је одржана 11.09.2013. године када је на основу тачке 7. Одлуке о образовању Комисије за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године, усвојен Пословник Комисије за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године.

На седници Комисије за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013 – 2018 (у даљем тексту: „Комисија“) одржаној 14. априла 2014. године једногласно је усвојен предлог ажурираног Акционог плана за спровођење Стратегије.

Комисија је усвојила предлог ажурираног Акционог плана из разлога што је за извршење одређених мера било потребно предвидети нове рокове. Већина одложених мера ће бити остварено до краја другог квартала 2014. године.

Разлози за одлагање извршења мера предвиђених ажурираним Акционим планом су: кашњење при усвајању и примени сета четири правосудна закона, почетак примене Законика о кривичном поступку, превремени избори, распуштање Народне скупштине и Влада у техничком мандату, чекање на мишљење међународних институција и успорена динамика спровођења појединих међународних пројеката. Поједини рокови који су након ажурирања предвиђени као „средњерочни“, без навођења конкретног квартала и године, су наведени тако с обзиром на предстојећу израду Акционог плана за Поглавља 23 и 24 (у процесу придруживања) и потребу за усаглашавањем два плана.

Министарство правде поднело је Влади Републике Србије, 14. маја 2014. године, Предлог Закључка о усвајању измењеног Акционог плана за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године Влада Републике Србије је на седници одржаној 23. маја 2014. године усвојила предложене измене Акционог плана 05 Број: 700-4229/2014

На седници Комисије за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013. – 2018. година одржаној 2. јуна 2014. године именовани су нови чланови и заменици

Комисије, као и председник и заменик Комисије. Овом приликом чланови комисије су информисани о активностима Радне групе за реформу Правосудне академије и разматране су смернице за даљи рад Правосудне академије. Такође, формиране су четири радне групе: Радна група за израду процене и анализе стања ради решавања имовинско-правних и инфраструктурних питања везаних за судове и јавна тужилаштва, Радна група за анализу положаја судијских и јавнотужилачких помоћника, Радна група за анализу положаја судија поротника и Радна група за анализу неопходних измена законодавног оквира како би се побољшао положај судија прекршајних судова. Последња седница Комисије за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013. – 2018. година одржана је 20. јуна 2014. године.

Потреба за изменом уставног оквира

Поједина опредељења ове Стратегије захтевају промену Устава. Реч је о решењима попут: искључења Народне скупштине из процеса избора председника судова, судија, јавних тужилаца/заменика јавних тужилаца, као и чланова Високог савета судства и Државног већа тужилаца; промене састава Високог савета судства и Државног већа тужилаца у правцу искључења представника законодавне и извршне власти из чланства у овим телима; предвиђања Правосудне академије као обавезног услова за први избор на судијску и тужилачку функцију. С обзиром на то да је промена Устава дуготрајан и сложен процес на који носиоци овлашћења у процесу креирања и спровођења Стратегије реформе правосуђа имају ограничен утицај, овом Стратегијом се изражава снажна и одлучна посвећеност наведеним циљевима, а процес њиховог спровођења ће подразумевати припремне радње неопходне за промену Устава. Имајући све ово у виду, Комисија за имплементацију стратегије је на свом трећем састанку донела одлуку о образовању Радне групе која има задатак да анализира уставне промене које је потребно извршити. Сви релевантни актери предложили су кандидате који су чланови поменуте групе. Након подношења препоруке везане за уставне промене, радна група ће о томе поднети извештај Комисији.

Рад Радне групе за израду анализе уставног оквира

Посебна радна подгрупа, која је основана за израду предлога измене и допуне одредби Устава, одржала је седницу 30. јануара 2014. године. Овом приликом разматрали су се начелни ставови везани за неопходне промене уставног оквира. Договорено је да поменута група треба да ради у две фазе. Прва фаза је правна анализа важећег уставног оквира о правосуђу, а друга фаза је израда Нацрта измене Устава, редигованог по члановима. У складу са првом фазом, утврђено је да сви чланови групе треба да доставе своје предлоге, коментаре и анализу постојећег Устава члановима академске заједнице. Након тога, професори ће припремити правну анализу Устава и презентоваће је члановима Посебне радне подгрупе. У току друге седнице поменуте Радне групе, одржане 10. јуна 2014. године, чланови радне групе су похвалили Нацрт правне анализе Уставног оквира о правосуђу у Републици Србији и договорили се да доставе своје предлоге везане за евентуалне потребне измене урађене анализе до 10. јула 2014. године. Поднети предлози комплетираће се са постојећом анализом како би се формирао радни Нацрт анализе Уставног оквира Републике Србије о коме ће се расправљати на наредном састанку.

Прелазне мере усмерене ка јачању независности правосуђа

Имајући у виду да је промена Устава дуготрајан и сложен процес на који носиоци овлашћења у процесу креирања и спровођења Стратегије реформе правосуђа имају ограничен утицај, Стратегијом се изражава снажна и одлучна посвећеност наведеним циљевима, а процес њиховог спровођења ће подразумевати припремне радње неопходне за промену Устава. Пре измене Устава, Стратегијом је предвиђен низ измена нормативног оквира као прелазног решења које је у међувремену извршено као што је: процес именовања судија, председника судова, јавних тужиоца и заменика тужилаца, где се само један кандидат предлаже Народној скупштини, а не више кандидата како је то био случај до последњих промена правосудних закона. Недавно, радне групе формиране за израду Нацрта закона о Високом савету судства и Државном већу тужилаца завршиле су свој рад и нацрти су објављени. Кључне новине које доносе ови закони су: транспарентност рада савета, боље дефинисан изборни поступак; побољшани услови и процедуре одговорности судија и тужилаца.

Високи савет судства

Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава успостављена је нова мрежа судова, односно дошло је до оснивања нових основних судова, тако да је Високи савет судства је на седницама одржаним 29. новембра и 17. децембра 2013. године донео Одлуку о броју судија у судовима опште и посебне надлежности, која се примењује од 1. јануара 2014. године. Према наведеној Одлуци утврђено је да има 3095 судија у Републици Србији, и то у Врховном касационом суду 37 судија, апелационим судовима 237 судија, вишим судовима 387 судија, основним судовима 1562 судија, Управном суду 41 судија, Привредном апелационом суду 33, привредним судовима 180 судија, Прекршајном апелационом суду 65 судија и прекршајним судовима 553 судије.

Укупан број судија у Републици Србији на дан 17. јул 2014. године је:

СУД	Број места према Одлуци о броју судија („Сл. гласник РС“, бр. 106/13, 115/13 и 5/14)	Број попуњених судијских места у судовима опште и посебне надлежности	Број слободних судијских места у судовима опште и посебне надлежности
Врховни касациони суд	37	31	5
Апелациони судови	237	231	6
Виши судови	387	342	30
Основни судови	1563	1406	157
Привредни апелациони суд	33	28	5
Привредни судови	180	160	20
Управни суд	41	36	5
Прекршајни апелациони суд	65	58	7
Прекршајни судови	553	512	41
Укупно:	3096	2804	292

Избор судија и председника судова

У складу са Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава и Законом о судијама, Високи савет судства је на седници одржаној 29. новембра 2013. године усвојио Правилник о критеријумима за премештај судија у други суд у случају укидања или промене претежног дела надлежности суда за који је изабран.

На седницама одржаним 14, 17. и 24. децембра 2013. године Високи савет судства је извршио премештај судија у основне судове основане Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС”, број 101/13), а који нису били основани Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС”, број 116/08), односно, премештај судија у основне судове основане Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС”, број 101/13), којима је овим Законом промењено подручје на којем врше надлежност у односу на Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС”, број 116/08).

Високи савет судства је донео решења о премештају за 1259 судија. Без сагласности премештено је укупно 17 судија. До премештаја без сагласности судија и применом допунских критеријума дошло је због недовољног броја судија у новооснованим судовима, а у складу са Одлуком о броју судија у судовима.

У складу са Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава Високи савет судства је на седници одржаној 12. децембра 2013. године донео одлуке о постављењу вршилаца функције председника суда у 36 основних судова основаних Законом о седиштима и

подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС”, број 101/13), а који нису били основани Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС”, број 116/08).

Високи савет судства је у складу са чланом 14. ст. 4, 5. и 6. Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава на седници одржаној 24. децембра 2014. године донео одлуке о постављењу вршилаца функције председника суда у судовима основаним Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС”, број 101/13), којима је овим законом промењено подручје на коме врше надлежност у односу на Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС”, број 116/08) и то за 25 основних судова и девет виших судова до промене месне надлежности.

Постављени вршиоци функција председника основних судова обављају функцију почев од 1. јануара 2014. године, до избора председника судова, а најдуже шест месеци.

Народна скупштина је 31. октобра 2013. године донела одлуке о избору председника Врховног касационог суда; Управног суда, Привредног апелационог суда и Вишег прекршајног суда, затим председника Апелационог суда у Београду, Апелационог суда у Крагујевцу и Апелационог суда у Нишу.

Високи савет судства је на седници одржаној 12. децембра 2013. године донео одлуку о објављивању огласа за избор председника виших судова у Републици Србији и одлуку о објављивању огласа за избор председника Апелационог суда у Новом Саду. Комисија Високог савета судства је у фебруару 2014. године обавила разговор са свим кандидатима који су поднели уредне и благовремене пријаве.

Високи савет судства је на седници одржаној 23. јануара 2014. године донео одлуку о објављивању огласа за избор председника основних, привредних и прекршајних судова у Републици Србији. Комисија Високог савета судства је 17. априла 2014. године завршила разговор са свим кандидатима за избор председника наведених судова.

У поступку предлагања кандидата за избор председника Апелационог суда у Новом Саду, као и за избор председника виших, основних, прекршајних и привредних судова, Високи савет судства је на седницама одржаним 8, 9. и 20. маја 2014. године утврдио Предлог одлуке Народној скупштини за избор председника наведених судова.

Народна скупштина је на седници одржаној 23. маја 2014. године донела одлуке о избору предложених кандидата за председнике наведених судова.

У поступку предлагања кандидата за избор за председнике судова, Високи савет судства није утврдио предлог Народној скупштини за избор председника за 11 судова, и то за:

- 1) Виши суд у Врању
- 2) Виши суд у Прокупљу
- 3) Основни суд у Димитровграду (није било пријава)
- 4) Основни суд у Зрењанину
- 5) Основни суд Лебане
- 6) Основни суд у Прокупљу
- 7) Основни суд у Шиду
- 8) Привредни суд у Сомбору (није било пријава)
- 9) Прекршајни суд у Панчеву
- 10) Прекршајни суд у Трстенику (није било пријава)
- 11) Прекршајни суд у Чачку

Високи савет судства је, у поступку предлагања кандидата, утврдио који кандидати испуњавају све критеријуме и мерила за избор председника судова који су прописани одредбом члана 69. Закона о судијама и одредбом члана 12. Одлуке о утврђивању критеријума и мерила за оцену стручности, оспособљености и достојности за избор судија и председника судова из 2009. године, на основу извештаја Комисије Високог савета судства која је обавила разговоре са свим пријављеним кандидатима, прибављеног мишљења седнице свих судија и достављеног програма рада сваког кандидата, као и имајући у виду резултате рада кандидата.

Високи савет судства је на седници одржаној 22. октобра 2013. године донео одлуке о избору 30 судија на сталну судијску функцију, и то 12 судија у Апелационом суду у Београду, 4 судија у Апелационом суду у Крагујевцу, 8 судија у Апелационом суду у Нишу и 6 судија у

Апелационом суду у Новом Саду. Одлуке о избору судија у апелационе судове са образложењем објављене су у „Службеном гласнику“ Републике Србије број 99/13 од 15. новембра 2013. године.

Високи савет судства је на седници одржаној 05. децембра 2013. године донео одлуке о избору 37 судија у више судове и Одлуку о предлогу Народној скупштини за избор два кандидата који се први пут бирају на судијску функцију у Прекршајни суд у Неготину. Одлуке о избору судија у више судове са образложењем су објављене у „Службеном гласнику РС“, број 110/13.

Високи савет судства је 20. марта 2014. године огласио избор судија у Апелационом суду у Београду, Апелационом суду у Новом Саду и Апелационом суду у Крагујевцу. Високи савет судства је на седници одржаној 17. јуна 2014. године донео одлуку о избору судија у Апелационом суду у Београду (5 судија), Апелационом суду у Новом Саду (5 судија) и Апелационом суду у Крагујевцу (5 судија).

Високи савет судства је 22. јануара 2014. године огласио избор за попуну упражњених судијских места у Основном суду у Димитровграду, Прекршајном суду у Прешеву и Прекршајном суду у Сјеници. Високи савет судства је на седници одржаној 20. маја 2014. године, усвојио Одлуку о предлогу кандидата за судије који се први пут бирају на судијску функцију и то у Основном суду у Димитровграду и Прекршајном суду у Прешеву и Одлуку о избору судија на сталну судијску функцију у Прекршајном суду у Сјеници.

Високи савет судства је на седници одржаној 15. јануара 2014. године донео одлуку о објављивању огласа за попуну упражњених судијских места у Врховном касационом суду. Високи савет судства је на седници одржаној 04. марта 2014. године донео одлуку о избору 8 судија у Врховни касациони суд.

Активности у вези са спровођењем Националне стратегије реформе правосуђа 2013-2018

Високи савет судства је до сада доставио Комисији за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа три извештаја о предузетим мерама и степену реализације активности дефинисаних Акционим планом за примену Националне стратегије реформе правосуђа. Испуњеност мера из Акционог плана од стране Високог савета судства налази се и на интернет презентацији Савета. Високи савет судства је учествовао у ажурирању Акционог плана и своје активности и рокове за реализацију мера ускладио са динамиком рада.

Правилник о вредновању рада судија и председника судова

На седници одржаној 14. новембра 2013. године Савет је донео одлуку о образовању нове Радне групе за израду Нацрта правилника о критеријумима, мерилима и поступку за вредновање рада судија и председника судова, са мандатом да изради коначни текст Нацрта правилника за вредновање рада судија и председника судова и достави га Високом савету судства на усвајање. Приликом израде Нацрта правилника Радна група ће имати у виду Нацрт правилника из априла 2013. године, коментаре судије Франка Рихтера и Европске комисије, као и достављена мишљења судова и опште и стручне јавности. Нацрт текста Правилника достављен је судији Франку Рихтеру на поновно мишљење и коментар.

У Одељењу за припрему прописа у току је рад на изменама и допунама Правилника о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности судија, у складу са најновијим изменама Закона о судијама и израда измена и допуна Етичког кодекса за судије, како би се текст ускладио са општеприхваћеним стандардима судијске етике, у циљу даљег јачања интегритета судија.

На седници Савета одржаној 15. априла 2014. године образована је радна група за израду правилника о утврђивању критеријума и мерила за оцену стручности, оспособљености и достојности за избор судија и председника судова. Према Акционом плану за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа 2013-2018 рок за реализацију ове мере је четврти квартал 2014. године.

Радна група Високог савета судства је израдила Радну верзију Правилника о критеријумима, мерилима, поступку и органима за вредновање рада судија и председника судова, која представља основ за избор у други суд и напредовање судија.

Након добијања мишљења Европске комисије, Високи савет судства ће размотрити мишљење и након тога донети Правилник о критеријумима, мерилима, поступку и органима за вредновање рада судија и председника судова. Радна верзија Правилника је објављена на сајту Високог савета судства www.vss.sud.rs 20. маја 2014. године.

Активности Врховног касационог суда

Врховни касациони суд је 25.12.2013.године донео Јединствени програм за решавање старих предмета у републици Србији који се примењује од 01.01.2014.године. Јединственим програмом решавања старих предмета предвиђене су мере за остварење стратешког циља смањења старих предмета и образац Програма решавања старих предмета који је достављен судовима републичког ранга и апелационим судовима ради израде појединачних програма решавања старих предмета. Ради праћења примене јединственог програма решавања старих предмета формирана је и Радна група Врховног касационог суда, састављена од председника и судија Врховног касационог суда као и судија нижестепених судова.

На почетку 2013. године је било нерешених, на нивоу целог суда, укупно 1.617 предмета и то 1.376 предмета у грађанској материји, 203 предмета у управној материји и 38 предмета у кривичној материји. У току 2013. године примљено је укупно 11.544 предмета и то 10.244 предмета грађанске материје, 784 предмета управне материје и 516 предмета кривичне материје. Укупно је решено 11.424 предмета од чега 10.063 предмета грађанске материје, 872 предмета управне материје и 489 предмета кривичне материје, тако да је остало у раду као нерешено укупно 1.737 предмета (од чега: 1.557 предмета грађанске материје, 115 предмета управне материје и 65 предмета кривичне материје).

У 2013. години у суд је примљено 780 притужби, од којих су 48 на рад Врховног касационог суда. Из претходне године пренето је 62 притужбе. Поступљено је по 837 притужби, у раду је остало 5 притужби, у односу на које је затражен извештај од председника суда. У односу на 2012. годину, у 2013. години примљено је 174 притужби мање, а на рад овога суда 5 притужби мање.

У 2014. години, на почетку извештајног периода 01.01.2014.-30.06.2014.године било је 5 нерешених притужби. У истом периоду, примљено је 470 притужби, те је укупно у раду било 475 притужби. До 30.06.2014.године решено је 466 предмета који се односе на притужбе, остало је 9 нерешених. Процент решених притужби на крају извештајног периода износи 98.11%.

Државно веће тужилаца

Државно веће тужилаца је у 2013. и 2014. години радило у законодавном оквиру одређеном Уставом РС, као и Законом о Државном већу тужилаца. Државно веће тужилаца активно учествује у погледу усклађивања законодавства, уз повезивање са релевантним прописима ЕУ. Чланови Већа су именовани у радне групе за израду анализе измене уставног оквира Комисије за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа 2013-2018. године, радне групе за израду смерница за реформисање и развој Правосудне академије Комисије за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа 2013-2018. године, као и подгрупи за измене и допуне Закона о Државном већу тужилаца. Активно су учествовали у доношењу Националне стратегије за реформу правосуђа 2013-2018. године и Националне стратегије за борбу против корупције 2013-2018. године. Веће квартално извештава Комисију за спровођење Националне стратегије за реформу правосуђа 2013-2018. године и Савет за борбу против корупције, о предузетим мерама и активностима које су предвиђене Акционим планом

Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС”, број 101/13), успостављена је нова мрежа јавних тужилаштава у Републици Србији. Новом јавнотужилачком мрежом повећан је број основних јавних тужилаштава, са 34 на 58 јавних тужилаштава. У складу са чланом 15. истог Закона, Веће је извршило премештај заменика јавних тужилаца из укинутих јавних тужилаштава у складу са Законом о јавном тужилаштву.

Законом о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву („Службени гласник РС”, број 101/13 од 20.11.2013. године, који је ступио на снагу 21.11.2013. године), предвиђа у члану 57. да ако јавно тужилаштво буде укинуто јавни тужилац, односно заменик јавног тужиоца, настављају да врше функцију заменика јавног тужиоца у јавном тужилаштву које одреди

Државно веће тужилаца, на предлог Републичког јавног тужиоца. Сматра се да је јавно тужилаштво укинута и ако је подручје на којем врши надлежност подељено на два или више јавних тужилаштава. Став 2. истог члана, предвиђа да ако буде смањен број заменика јавног тужиоца у јавном тужилаштву, заменик јавног тужиоца наставља да врши ту функцију у јавном тужилаштву које одреди Државно веће тужилаца, на предлог Републичког јавног тужиоца.

На основу Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник Републике Србије“ бр. 116/08 и 101/13 – др.закон), у Републици Србији јавна тужилаштва јесу:

- Републичко јавно тужилаштво
- Тужилаштво за организовани криминал
- Тужилаштво за ратне злочине
- 4 апелациона јавна тужилаштва
- 25 виших јавних тужилаштава
- 58 основних јавних тужилаштава.

Укупно 90 јавних тужилаштава у Републици Србији

28.11.2013. године усвојен је Правилник о критеријумима и поступку за премештај носилаца јавнотужилачке функције из укинутих јавних тужилаштава или јавних тужилаштава у којима је смањен број заменика.

Дисциплински органи и поступци

Државно веће тужилаца је на седници одржаној 20. маја 2013. године донело Одлуку о именовању Дисциплинског тужиоца, два заменика дисциплинског тужиоца, председника и заменика председника Дисциплинске комисије, чланова и заменика чланова Дисциплинске комисије, којом одлуком је окончан процес избора и формирања дисциплинских органа. Имајући у виду потребу за што ефикаснијим функционисањем дисциплинских органа, Државно веће тужилаца је на основу Правилника о дисциплинском поступку 26.06.2013. године Дисциплинском тужиоцу одобрило потпуно умањење норме у матичном тужилаштву у коме обавља јавнотужилачку функцију.

Непосредно након доношења наведене одлуке, Државно веће тужилаца је обавестило тужилаштва о именовању дисциплинских органа са налогом да се у тужилаштвима одрже Колегијуми и обавесте заменици јавних тужилаца да је дошло до избора дисциплинских органа, те да се сваком заменику јавног тужиоца уручи примерак Правилника о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности јавних тужиоца и заменика јавних тужиоца.

У периоду од 20.05.2013 до 31.12.2013. године у уписнику Дисциплинског тужиоца евидентирано је 44 предмета у којима је поднета дисциплинска пријава. Од наведеног броја у 26 предмета је пријава одбачена јер није било елемената дисциплинског прекршаја сходно закону.

У 15 предмета су на основу захтева Дисциплинског тужиоца у поступку провере постојања елемената евентуалног дисциплинског прекршаја.

У три предмета Дисциплински тужилац је поднео предлог за вођење дисциплинског поступка.

Државно веће тужилаца донело је 10.01.2014 године одлуку о образовању радне групе која ће радити на унапређењу текста Правилника о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, измени интерних аката Државног већа тужилаца у правцу веће транспарентности рада уз поштовање правила о заштити података права на приватност и заштиту жртава (јавност седница, утврђивање минималног рока за стручне расправе пре него што кључни документи буду усвојени, објављивање записника седница Државног већа тужилаца на веб страници, писано образлагање одлука, увођење редовних саопштења за медије, усвајање Комуникационе стратегије Државног већа тужилаца, на доношењу Етичког кодекса за чланове Државног већа тужилаца, унапређењу текста Етичког кодекса јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Републике Србије.

Правилник о изменама и допунама Правилника о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, донет је на седници Већа одржаној 29. маја 2014. године са циљем унапређивања рада дисциплинских органа и дисциплинског поступка. Измене и допуне Правилника у потпуности су усклађене са одредбама

Закона о јавном тужилаштву и препорукама ОЕБС-а. Усвојеним изменама установљена је и обавеза да Дисциплински тужилац подноси извештај о свом раду што је исти и учинио на петог седници Државног већа тужилаца

Етички кодекс јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца

На седници одржаној 03.06.2014 Веће је усвојило Етички Кодекс Државног већа тужилаца. Сврха доношења Етичког кодекса за чланове Државног већа тужилаца је да се успостављањем стандарда професионалне етике чланова Државног већа тужилаца допринесе јачању владавине права и поверења јавности у вршење функција поверених Уставом, законом и подзаконским актима Државном већу тужилаца.

На седници Већа од 02.10.2013. године усвојен је Етички кодекс јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца. На седници Већа одржаној 29. маја 2014. године именовани су чланови Етичког одбора предвиђеног одредбама Етичког Кодекса јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца.

Правилник о критеријумима и мерилима за вредновање рада јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца

Радна група је сачинила коначну верзију нацрта Правилника о вредновању рада јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца 14.06.2013. године, након чега је 18.06.2013. године нацрт Правилника достављен Удружењу јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, као и свим јавним тужилаштвима у Републици Србији на упознавање како би се изјаснили о нацрту и дали евентуалне препоруке. Истог дана нацрт Правилника постављен је на сајт Државног већа тужилаца. Такође, нацрт је достављен и Генералном Директорату за проширење Европске Комисије у Бриселу.

Током билатералном скрининга у Бриселу чланови Већа упознали су представнике Европске комисије са Нацртом правилника и средином јануара 2014. године на њихов захтев, Нацрт правилника је још једном достављен на мишљење Генералном Директорату за проширење Европске Комисије у Бриселу.

Радна група је израдила Нацрт упутства за тумачење и примену Правилника о вредновању рада јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца који је достављен делегацији ЕУ у Београду, Директорату за проширење ЕК у Бриселу, као и свим јавним тужилаштвима у Републици Србији и струковном удружењу. Нацрт Упутства је објављен и на сајту Државног већа тужилаца.

Правилник о критеријумима и мерилима вредновања рада јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, одобрен је од стране Генералног директората за проширење ЕК.

Веће је на седници одржаној 29.05.2014. године, усвојило наведени Правилник и након прибављеног мишљења Републичког јавног тужиоца, донело одлуку да ће се Правилник пробно примењивати у 18 јавних тужилаштава у периоду од 18.06. до 15.12.2014. године. Након окончавања пробне примене, Веће ће извршити анализу и саставити извештај о примени Правилника уз констатацију, да ли га је потребно изменити и допунити.

Примена новог Законика о кривичном поступку

Републичко јавно тужилаштво и Државно веће тужилаца су од трећег квартала 2012. године отпочели системске анализе ради техничке припреме за отпочињање примене новог Законика о кривичном поступку.

С тим у вези предузете су опсежне анализе људског, материјалног и финансијског стања у апелационим вишим и основним јавним тужилаштвима у Републици Србији, имајући у виду да су тужилаштва за организовани криминал и ратне злочине отпочела са применом новог Законика од 15. јануара 2012. године.

Опсежне анализе су обухватиле категорије броја истражних судија, потребног повећања броја заменика јавних тужилаца, броја службеника и намештеника у судовима који обављају послове у вези истраге, потребног броја службеника и намештеника у јавним тужилаштвима, броја кабинета које истражне судије користе за потребе истраге, броја других просторија које се користе за потребе истраге у судовима, потребног броја наведених просторија за јавна тужилаштва, укупно потрошених средстава за истражне поступке у првом тромесечју 2013. године, пла-

нираног повећања трошкова у јавним тужилаштвима за период 1. октобар 2013 – 31. децембар 2013. године, планираног повећања трошкова за прво полугодиште и друго полугодиште 2014. године, планираног буџета за 2014. годину, као и укупно планираних трошкова истраге и, с тим у вези, потребе јавних тужилаштава у новчаним ресурсима за наведени период.

Посебна анализа је спроведена на нивоу свих јавних тужилаштава о приливу предмета на месечном, кварталном и годишњем нивоу, и то од појединачних општина до округа и градова у Републици Србији, подељено на надлежност основних и виших јавних тужилаштава, по свим категоријама прилива, и то како за постојећу мрежу јавних тужилаштава, тако и за планирану на основу новог Закона о седиштима судова и јавних тужилаштава.

Активности у вези Националне стратегије реформе правосуђа

Државно веће тужилаца учествовало је у изради Националне стратегије реформе правосуђа за период од 2013-2018. године, кроз учешће у раду радних група основаних од стране Министарства правде и државне управе.

Током јануара и фебруара 2013. године, одржани су састанци Радне групе за израду Националне стратегије реформе правосуђа 2013-2018. године и пратећег акционог плана, у којима су активно учешће узели и чланови Државног већа тужилаца у оквиру формираних радних група и под-група. У оквиру наведених активности, Државно веће тужилаца одржало низ радних састанака са експертима Европске Комисије, ангажованих у оквиру ТАИЕКС програма техничке помоћи.

Након усвајања Акционог плана за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа Веће активно ради по смерницама и доставља кварталне извештаје о раду комисији за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа.

Правосудна академија

Према Одлуци Уставног суда, донетој на седници одржаној 6. фебруара 2014, у супротности са Уставом Србије су проглашене одредбе Закона о Правосудној академији који одређују да Високи савет судства и Државно веће тужилаца су у обавези да именују за позиције судија за прекршаје и судија основних судова, односно заменика основног јавног тужиоца, кандидате који су завршили почетну обуку на Правосудној академији, а са друге стране, само, ако међу кандидатима нема кандидата који су завршили почетну обуку, кандидати који испуњавају опште услове за избор на судијска места могу бити номиновани (члан 40. став 8, 9 и 11. Закона о Правосудној академији). Уставни суд наглашава да Закон о судијама и Закона о јавном тужилаштву не захтева завршену почетну обуку на Правосудној академији, као један од услова за остваривање судске и тужилачке функције, већ само као један од критеријума за процену способности и квалификација кандидата за судије и заменике јавних тужилаца у појединим врстама судова и јавних тужилаштава, а у складу са критеријумима које су Високи савет судства и Државно веће тужилаца овлашћени по закону да пропишу. Дакле, према Уставном суду не постоји уставни основ за спорне одредбе које завршену почетну обуку претвара у *de facto* услов за обављање функција и на тај начин сва лица која нису завршила почетну обуку елиминисаће као потенцијалне кандидате, без обзира на процену њихове стручности и компетентности на основу других критеријума.

Истом Одлуком Уставни суд је одбио захтев за утврђивање неуставности одредбе из члана 26. став 3. Закона и одбацио захтеве за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу одредаба Закона. Разлог за одбијање захтева за утврђивање неуставности одредбе члана 26. став 3. Закона је у томе што је законодавац овлашћен да, уређујући почетну обуку на Академији, уреди и питање одређивања броја полазника те обуке, који са једне стране, не може бити неограничен а са друге стране тај број треба да буде у складу са реалним потребама. Имајући у виду буџетско финансирање Академије, Уставни суд закључује, да број „корисника“ почетне обуке и критеријуми на основу кога се тај број одређује морају бити прописани законом.

На седници Комисије за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018 одржаној 10. фебруара 2014. године донета је одлука о образовању Радне групе за израду смерница за реформисање и развој Правосудне академије.

Радна група за израду смерница за реформисање и развој Правосудне академије је одржавала састанке од 25. марта 2014. године до 27. маја 2014. године. Радна група је, затим, израдила радну верзију смерница за реформу Правосудне академије а које су доступне на интернет страницама релевантних установа (Министарство правде: <http://www.mpravde.gov.rs/tekst/5891/smernice-za-reformisanje-i-razvoj-pravosudne-akademije-.php>, Државно веће тужилаца: <http://www.dvt.jt.rs/> и других установа). Радна верзија смерница је затим упућена на јавну расправу по чијем завршетку ће Радна група израдити Предлог смерница и упутити га Комисији за спровођење Националне стратегије за реформу правосуђа на усвајање што се очекује у четвртм кварталу 2014. године.

Активности у вези Националне стратегије реформе правосуђа

Из ажурираног Акционог плана у погледу обавеза које се односе на Правосудну академију испуњене су мере Унапређење посебног програма обуке за судске управитеље (3.4.1.3.) и Израда програма обуке намењеног извршитељима и надзор над процесом спровођења обуке (5.5.1.3.). Такође, у току је и испуњавање великог броја мера и активности које су у надлежности Правосудне академије, а све у складу са дефинисаним роковима у Акционом плану.

Институционални оквир

Министарство правде

У процесу реформе правосуђа и свих неопходних активности које се у том правцу предузимају веома је значајна улога Министарства правде, с обзиром на његове надлежности у складу са Законом о министарствима. Неопходно је истаћи да се улога Министарства мења и да је успостављањем Високог савета судства и Државног већа тужилаца значајан део надлежности које се односе на управљање правосудним системом пренет је са Министарства на Високи савет судства и Државно веће тужилаца.

У складу са Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству правде из јула 2014. године образоване су следеће унутрашње јединице за обављање послова из домена правосуђа:

Сектор за правосуђе и Сектор за нормативне послове и међународну правну помоћ.

У Сектору за правосуђе образују се следеће уже унутрашње јединице:

- 1) Одељење за надзор у правосудним органима;
- 2) Одсек за кадровске и аналитичке послове;
- 3) Одељење за правосудне професије (обавља послове који се односе на судске вештаке, судске тумаче, преводиоце, медијаторе-посреднике, јавне бележнике и извршитеље)

У Сектору за нормативне послове и међународну правну помоћ успостављено је Одељење за нормативне послове се следећим ужим унутрашњим јединицама:

- 1) Група за кривично право;
- 2) Група за грађанско право;
- 3) Група за организационе прописе и
- 4) Група за нормативне послове из области правосудних професија.

Поред наведених сектора, неопходно је истаћи да је и унутар Сектора за европске интеграције и међународне пројекте успостављена Група за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа као и Група за европске интеграције, Група за припрему пројеката и Одсек за спровођење пројеката.

У процесу приступања ЕУ и спровођења неопходних реформи потребно је истаћи значај и следећих сектора:

- Сектора за информационо-комуникационе технологије
- Сектор за материјално-финансијске послове
- Сектор за заступање Републике Србије пред Европским судом за људска права

Високи савет судства

Високи савет конституисан је 6. априла 2009. године. У састав Високог савета судства улазе председник Врховног касационог суда, министар надлежан за правосуђе и председник

надлежног одбора Народне скупштине, као чланови по положају и осам изборних чланова које бира Народна скупштина, у складу са законом. Изборне чланове чине шест судија са сталном судијском функцијом, од којих је један са територије аутономних покрајина, и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета.

Високи савет судства је учествовао у раду регионалних конференција савета судства, а примљен је у својству посматрача у Европској конференцији Високих савета судства

У оквиру своје надлежности Високи савет судства остварује сарадњу са Државним већем тужилаца, државним и другим органима и организацијама, судским саветима других држава и међународним организацијама.

Високи савет судства континуирано остварује сарадњу са судским саветима земаља чланица и посматрача Европске мреже правосудних савета. Учествовао је у изради „Минималних стандарда у правосуђу IV“ Европске мреже правосудних савета одговарајући на упитник Пројектног тима који се тиче расподеле предмета судијама.

У оквиру рада Одељења за припрему прописа и европске интеграције, припремани су одговори на питања правосудних савета других земаља, на који начин се размењују искуства по разним, веома значајним питањима из области независности судства. Тако су достављени одговори на упитнике савета из Холандије, Пољске, Литваније, Мађарске, Бугарске и Румуније, а питања су се односила на начин успостављања и остваривања међународне сарадње Високог савета судства, поступак избора судија у Србији, начин и врсту обуке судија, вредновање рада судија, положаја судијских помоћника, дисциплинске органе, престанак судијске функције и остала питања која се односе на функционисање правосуђа.

Државно веће тужилаца

Државно веће тужилаца формирано је 6. априла 2009. године. Његова надлежност прописана је чланом 165. Устава РС као и чланом 13. Закона о државном већу тужилаца. Државно веће тужилаца је самосталан орган који обезбеђује и гарантује самосталност јавних тужилаца као и заменика јавних тужилаца у складу са Уставом Републике Србије.

У састав Државног већа тужилаца улазе Републички јавни тужилац, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине, као чланови по положају и осам изборних чланова које бира Народна скупштина у складу са законом. Изборне чланове чине шест јавних тужилаца или заменика јавних тужилаца са сталном функцијом, од којих је један са територије аутономних покрајина и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета.

Најзначајније одлуке Државног већа тужилаца везане су за функционисање јавнотужилачке организације и то предлагање кандидата за први избор за заменика јавног тужиоца Народној скупштини, бира заменике јавних тужилаца за трајно обављање функције заменика јавног тужиоца, бира заменике јавних тужилаца који су на сталној функцији за заменике јавног тужиоца у другом јавном тужилаштву, одлучује о поступку за престанак функције заменика јавног тужиоца, на начин предвиђен Уставом и законом.

У оквиру своје надлежности Државно веће остварује сарадњу с Високим саветом судства, државним и другим органима и организацијама, тужилачким саветима других држава и међународним организацијама.

Правосудна академија

Правосудна академија основана је Законом о Правосудној академији који је ступио на снагу 24. децембра 2009. године а који уређује њен статус, делатност, органе управљања и финансирање, као и почетну и сталну обуку судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, обуку судијских и тужилачких помоћника и приправника и обуку судског и тужилачког особља. Према Закону о Правосудној академији као органи управљања Академије одређени су Управни одбор од 9 чланова, директор и Програмски савет од 11 чланова. Управни одбор Академије конституисан је у складу са Законом о правосудној академији и састоји од четири члана која је именовао Високи савет судства, од којих два представника су именована на предлог удружења судија; два представника која именује Државно веће тужилаца од којих једног на предлог удружења јавних тужилаца и три члана која именује Влада од којих један члан је из

редова запослених. Управни одбор је конституисан 9. јуна 2010. На конститутивној седници УО изабрани су чланови Програмског савета.

Програмски савет конституисан је 17 јуна. 2010. године. Програмски савет је стручни орган Академије који је надлежан за утврђивање програма почетне и сталне обуке, односно обуке предавача и утврђивање програма пријемног испита, што је у складу са праксом већине земаља које имају институције за обуку у правосуђу и наведеним међународним стандардима. По конституисању Програмски савет именован је Комисију за припрему програма пријемног испита. Комисија је припремила предлог Програма пријемног испита који је усвојен од стране Програмског савета. Програмски савет усвојио је и Правилник о полагању пријемног испита. Управни одбор у складу са Законом потврдио је Програм пријемног испита и Правилник о полагању пријемног испита. По добијању сагласности од стране ВСС и ДВТ а у циљу остваривања транспарентности Програм и Правилник објављени су на интернет страници Академије и послати су свим судовима, тужилаштвима и Адвокатској комори Србије, како би се заинтересовани кандидати могли упознати са програмом и почети припрему за полагање пријемног испита. Програмски савет је усвојио и одлуку о условима за избор ментора и предавача и евалуациони упитник.

У току је конституисање новог Управног одбора јер му је истекао четворогодишњи мандат, а по његовом конституисању, биће изабран и нов Програмски савет.

Делатност Академије није ограничена само на организацију и спровођење обуке, већ обухвата и успостављање сарадње са домаћим, страним и међународним институцијама, организацијама и удружењима. Ова развијена сарадња омогућава да Академија прати „најбољу праксу“ савремене обуке у правосуђу. Правосудна академија интензивно сарађује са институцијама за обуку у правосуђу у региону Македонија, БиХ, Црна Гора Хрватска. Такође, Академија остварује и сарадњу са Правосудном школом Шпаније, Португалије, Холандије, Француске, Немачке, Аустрије, Мађарске, Чешке, Словачке, Бугарске и Румуније.

Средства за рад Академије обезбеђена су из буџета Републике Србије, донација и реализације пројеката.

Полагање пријемног испита за пријем четврте генерације спроведен је септембра 2013. године. На оглас се пријавило 226 лица. Испиту је приступило 115 кандидата. Тренутна четврта генерација има 24 полазника.

Полазници почетне обуке из прве генерације, уписани 2010. године, завршили су Програм почетне обуке и полагали завршни испит у фебруару 2013. године. Током 2014. године планира се израда евалуације успешности ових полазника.

У току су припреме за завршни испит полазника друге генерације.

Одржани семинари Правосудне академије у 2014. години до јуна месеца

Из области грађанског права одржани су семинари у: Новом Пазару на тему доказа и доказивања и грађевинског земљишта, у Београду, Нишу, Новом Саду и Крагујевцу на тему утврђивања времена и места рођења, Пироту и Краљеву на тему надлежности и састава суда, искључења и изузећа, Ваљево на тему тужбе и измене у ЗПП-у, Крагујевцу на тему из области облигационог права, Врању на тему новина у ЗПП-у и Правних појмова/српско-албански, Суботици и Зрењанину на тему управљања и вођења главне расправе, Сремској Митровици на тему стамбеног права, Београду на теме релевантне за нотаре и Новом Саду за извршитеље. Из области Европског права одржани су семинари у: Београду и Новом Саду на тему Правних тековина ЕУ, док су на тему нових законодавних решења у Закону о јавним набавкама одржани семинари у Београду, Новом Саду и Нишу.

Из области кривичног права одржани су семинари у: Суботици на тему пресуде и поступка по жалби, Смедереву на тему радњи доказивања, Београду на теме- предистраге и истраге, преткривичног и претходног поступка, поступка изрицања пресуде без главног претреса, тему главног претреса и поступка по правним лековима, алтернативних мера и санкција, заступању оптужница, члану 8 Европске конвенције о људским правима, заступању на главном претресу и у Београду и Нишу на тему улоге странака, Новом Саду на тему оптужних аката, Краљеву на тему подршке сведоцима и жртвама, Врању на тему пресуде и поступка по жалби. Из области прекршајног права одржани су семинари у: Новом Саду, Београду и Крагујевцу на тему Libra-office IT обуке, Београду и Нишу на тему новог Закона о прекршајима, у Београду и Новом

Саду на тему извршења прекршајних санкција, у Сомбору, Крагујевцу и Београду на тему дискриминације, Нишу и Новом Саду на тему јавних набавки, Београду и Нишу на тему ефикасности у прекршајним поступцима.

Нацрт Програма стручног усавршавања судија и јавних тужилаца за 2014. годину је донет, као и Предлог програма обуке приправника и волонтера али се чека конституисање органа Правосудне академије Управног одбора а по његовом формирању и Програмског савета ради усвајања наведених програма.

Административни капацитети

Министарство правде

Законом о министарствима („Службени гласник РС, бр.44 од 26.4.2014. године) из Министарства правде и државне управе издвојено је посебно Министарство правде у коме је тренутно 135 запослених, од тог броја 7 државних службеника на положају, 117 државних службеника на извршилачким радним местима и 11 намештеника.

Квалификациона структура запослених државних службеника је следећа: са високом стручном спремом запослено је 90 лица, вишу школску спрему има 10 запослених, а средњу стручну спрему 22 запослена. Квалификациона структура запослених намештеника је следећа: са високом стручном спремом 2 запослена и са III и IV степеном средње стручне спреме 9 запослених. Напомињемо и два државна службеника – приправника са високом стручном спремом су у радном односу на одређено време.

У Сектору за нормативне послове и међународну сарадњу унутар Одељења за нормативне послове, које ради на изради свих закона који су у надлежности Министарства правде, има укупно шест запослених са високом стручном спремом, и то шеф Одсека и пет самосталних саветника који су запослени на радна места за нормативне послове у области правосуђа.

У Сектору за правосуђе унутар Одељења за надзор у правосудним органима има укупно шест запослених са високом стручном спремом, и то начелник Одељења, три самостална саветника, један саветник и један млађи саветник. У Одсеку за кадровске послове има пет запослених са високом стручном спремом, а у Одељењу за правосудне професије има девет запослених са високом стручном спремом.

У Сектору за европске интеграције и међународне пројекте има укупно десет запослених са високом стручном спремом.

У Сектору за информационо-комуникационе технологије има седам запослених са високом стручном спремом.

У Одељењу за правосудне професије има седам запослених са високом стручном спремом. Предвиђено је једно радно место за праћење делатности јавних бележника и надзор над радом јавних бележника као и једно радно место за праћење делатности извршитеља и надзор над законитошћу рада извршитеља.

Закон о јавном бележничтву се примењује од 1. септембра 2014. године, изузев одредаба чл. 15. и 16, чл. 25. до 30. и чл. 143. до 148. закона, које се примењују од осмог дана од дана ступања на снагу овог закона, односно од 25. маја 2011. године. Током 2013. и 2014. године у циљу стварања услова за успешан почетак примене закона, интензивирани су организациони и финансијски услови за полагања испита за јавне бележнике. Одржани су ванредни испитни рокови за јавне бележнике ради повећања броја кандидата и то у 2013. години - шест испита, у 2014. години - пет испита. Закључно са испитним роком одржаном у мају 2014. године, 185 кандидата је положило јавнобележнички испит.

Током 2013. године и 2014. године одржано је више семинара за лица са положеним јавнобележничким испитом кроз Пилот пројекат који се спроводи од стране Правосудне академије и ГИЗ Програма правне реформе. Такође, више семинара је одржано у организацији Високог савета јавних бележника, Фондације за континентално право и Министарства правде.

Имајући у виду Законом предвиђен датум почетка примене закона као и стратешку меру 5.4.2.3. - *Оснивање Коморе, избор органа Коморе и доношење подзаконских аката предвиђених законом* која је предвиђена за трећи квартал 2014. године, Министарство правде је на основу члана 178. став 1. Закона о јавном бележничтву („Службени гласник РС”, број 31/11, 85/12, 19/13 и 55/14 – др) и члана 2. Правилника о привременом броју јавнобележничких места и службеним седиштима јавних бележника и јавнобележничким местима за која ће се расписати

конкурс за првих 100 јавних бележника, 5. јуна 2014. године расписало први Јавни конкурс за именовање јавних бележника ради попуњавања првих 100 јавнобележничких места ("Службени гласник РС", бр. 59/14). Пријава на конкурс за именовање јавних бележника са доказима доставља се у року од 30 дана од дана објављивања овог конкурса у Службеном гласнику Републике Србије.

Испити за извршитеље одржавани су четири пута у 2013. години а у 2014. години два пута. Током 2013. године, три јавна конкурса су спроведена за именовање кандидата за извршитеље. Поред постојећих 130 извршитеља који су били уписани у регистар, 10.07.2014. године заклетву је положило још 88 извршитеља, чиме је повећан број извршитеља на скоро 220 и створена основа за равномернији распоред предмета.

Комора извршитеља је професионално удружење у које се удружују сви извршитељи и заменици уписани у именик које послује као непрофитно удружење. Надзор над радом Коморе обавља Министарство. Министарство такође врши надзор над законитошћу рада извршитеља, по службеној дужности или на предлог председника суда за чије подручје је извршитељ именован, председника Коморе, као и по иницијативи странака и учесника у поступку.

У току 2013. године и до 1.07.2014. године, Министарство правде је вршило надзор над законитошћу рада извршитеља у 18 случајева и једанпут над радом Коморе извршитеља. Министарство правде је такође у наведеном периоду поступало по иницијативама странака и учесника у поступку у око 120 случајева. Највећи број предметних притужби су биле неосноване. Три дисциплинска поступка су вођена против извршитеља.

Високи савет судства

Укупан број систематизованих радних места у Административној канцеларији Високог савета судства је 45 радних места са 48 државна службеника (од тога 2 државна службеника на положају) и 4 намештеника. На дан 15. април 2014. године у Административној канцеларији Високог савета судства је било 34 запослена државна службеника, од тога два државна службеника су на положају, на неодређено време запослено је 29 државних службеника и 3 намештеника.

У 2013. години извршено је попуњавање седам извршилачких радних места преузимањем државних службеника из других државних органа и судова. Са два намештеника заснован је радни однос на неодређено време, а један приправник је после положеног стручног испита наставио рад на неодређено време. У току 2013. године престао је радни однос једном извршиоцу који је радио на пословима за припрему, спровођење и праћење пројеката у звању самосталног саветника. Запослени је преузет на основу споразума о преузимању на рад у Министарство правде и државне управе.

Високи савет судства је 30. октобра 2013. године огласио јавни конкурс за попуњавање два извршилачка радна места и то: радно место за нормативне послове и радно место за кадровске послове. Образована је конкурсна комисија која је обавила интервјуе са кандидатима. У мају 2014. године радни однос је засновао један државни службеник на радном месту за нормативне послове у звању виши саветник, на основу сагласности Комисије за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава.

Поступак по овом конкурс за радно место за кадровске послове није окончан, односно застало се са поступком ради добијања сагласности за наставак у складу са Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему и Уредбом о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава.

Поред тога, у мају 2014. године попуњено је радно место за административне послове у звању референт, на основу споразума о преузимању државног службеника из другог државног органа - суда.

Врховни касациони суд

Правилник о измени и допуни Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места донет је 26. 07. 2013. године, а 21.10.2013.године Правилник о безбедности и здрављу на раду.

Врховни касациони суд је 10.06.2014. године донео Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Врховном касационом суду чиме је поред основних организа-

ционих јединица основано и Одељење за заштиту права на суђење у разумном року. Обављена је обука судија за поступање у овој материји. Странке користе ово правно средство од 22. маја, Врховни касациони суд је, до 23. јуна 2014. године, примио 38 предмета. Одељење за заштиту права на суђење у разумном року чине све судије Врховног касационог суда по установљеном распореду послова. У складу са потребама за јачањем административних капацитета, донета је одлука о преузимању 8 саветника из других судова, као и Министарства правде.

У Врховном касационом суду има 36 судија, од којих је двоје изабрано за председника апелационих судова а један за члана Високог савета судства. На Општој седници Врховног касационог суда одржаној 21.02.2013.године судија Драгомир Милојевић постављен је за вршиоца функције председника Врховног касационог суда. Народна скупштина изабрала је Драгомира Милојевића за председника Врховног касационог суда 31.10.2013.године, који је заклетву положио 03.12.2013.године у Дому Народне скупштине.

У Врховном касационом суду постоје 62 радна места са укупно 226 извршилаца, од чега су: 9 државни службеници на положају, 104 државни службеници на извршилачким радним местима и 113 намештеника.

Положаје чине 2 државна службеника у трећој групи положаја и 7 државних службеника у четвртој групи положаја.

За обављање послова државних службеника на извршилачким радним местима одређено је 1 радно место у звању саветника Врховног касационог суда са укупно 48 извршилаца, 6 радних места у звању виши саветник са укупно 6 извршилаца, 4 радна места у звању самостални саветник са укупно 6 извршилаца, 8 радних места у звању саветник са укупно 8 извршилаца, 1 радно место у звању млађег саветника са 1 извршиоцем, 5 радних места у звању сарадник са укупно 5 извршилаца и 12 радних места у звању референт са укупно 30 извршилаца.

За обављање пратећих помоћно-техничких послова у Врховном касационом суду одређено је 18 радних места намештеника, од чега су: по једно радно место намештеника II и III врсте са по једним извршиоцем, 15 радних места намештеника IV врсте са укупно 62 извршиоца и 1 радно место намештеника VI врсте са укупно 49 извршилаца.

Државно веће тужилаца

За обављање стручних, административних и других послова у оквиру Државног већа образована је Административна канцеларија. Државно веће има секретара који се поставља на период од пет година и који руководи Административном канцеларијом и за свој посао је одговоран Државном већу.

У циљу унапређења административних капацитета у Административној канцеларији Државног већа тужилаца, у мају и јуну месецу 2013 године, Веће је спровело јавни конкурс за попуњавање три извршилачка радна места, за нормативне послове, за јавне набавке и за аналитичко планске послове. Конкурсна комисија за спровођење јавног конкурса, након што је извршила преглед пријава, обавила је разговор са кандидатима пријављеним на јавни конкурс. Након достављања листа кандидата за избор, председник Већа дао је сагласност да у Административној канцеларији радни однос заснују кандидати са најбољим резултатима.

У циљу јачања административних капацитета, у августу 2013. године у Групи за рачуноводствено финансијске послове, заснован је радни однос на извршилачком радном месту, руководиоца Групе за рачуноводствено-финансијске послове. У плану је и даље проширење капацитета.

Државно веће тужилаца је дана 29.05.2014. године на петој седници усвојило Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Административној канцеларији Државног већа тужилаца. Наведени Правилник, за који су средства обезбеђена Законом о буџету за 2014. годину, донет је са циљем јачања капацитета Административне канцеларије, у складу са Акционим планом за спровођење Националне стратегије за реформе правосуђа 2013-2018. године. Правилником је систематизовано 24 радна места, са укупно 21 државних службеника и 4 намештеника, од којих су 3 државна службеника на положају. Упражњена су радна места помоћник секретара, радно место за праћење и анализу рада јавних тужилаштава, радно место за међународну сарадњу и пројекте, радно место систем и веб администратора, радно место дактилограф, радно место за аналитичко - планске послове, радно место интерног ревизора, радно место за подршку интерној ревизији. Имајући у виду обим послова и прописану

надлежност, постоји неопходност попуњавања свих упражњених радних места, а што је у складу са Националном стратегијом реформе правосуђа, којом је предвиђено јачање капацитета Административне канцеларије.

Правосудна академија

На основу члана 59. Закона о Правосудној академији 8. јануара 2010. године донет је Привремени правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Правосудној академији. За обављање послова из делокруга Академије, образоване су следеће унутрашње јединице-сектори за организацију и реализацију активности: сектор за грађанско право, сектор за кривично право, сектор за трговинско право, сектор за људска права и унапређење програма и сектор за управно право. Такође, образовани су оперативни центри у Нишу, Крагујевцу и Новом Саду.

Укупан број попуњених радних места у Правосудној академији, рачунајући лица ангажована на одређено, неодређено, на основу уговора о делу и по основу других врста уговора је 193. Укупан број систематизованих радних места у Академији по основу рада на неодређено је 35 док је попуњено 25. По основу рада на одређено због повећаног обима посла, у Академији је систематизовано 91 радних места, по основу уговора о делу, систематизовано је 2 радна места и на основу других врста уговора систематизовано је 75 радних места.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

- Завршено је спровођење пројекта „*Унапређење транспарентности и ефикасности (Тужилоци и казни системи)*“, одобреног у оквиру Националног програма ИПА за 2008. годину. Укупна вредност пројекта је 4.500.000 евра. Пројектне активности реализоване су кроз два уговора, уговор о набавци робе и уговор о пружању услуга (техничка помоћ). Пројекат је обезбедио набавку и инсталирање софтвера САПО (стандардизована софтверска апликација за размену података у јавним тужилаштвима) и САПА (стандардизована софтверска апликација за размену података у установама за извршење кривичних санкција) и пружио техничку помоћ у циљу унапређења ефикасности тужилаштва и казног система Републике Србије увођењем ефикасног управљања предметима и унапређењем статистике, као и повећање јавног приступа информацијама у свим областима правосуђа.
- Настављено је спровођење пројекта „*Вишедонаторски поверенички фонд за подршку сектору правде у Републици Србији*“. Укупна вредност пројекта је 2,700,000 долара и спроводи се кроз директан споразум са Светском банком. Општи циљ пројекта је пружање подршке сектору правосуђа за јачање и напредовање реформе правосудног сектора у Републици Србији и помоћ у процесу европских интеграција.
- Настављено је спровођење пројекта „*Подршка Заједничком вишедонаторском фонду за подршку сектора правде у Републици Србији*“ који је одобрен у оквиру Националног програма ИПА за 2011. годину у циљу пружања додатне подршке спровођењу реформских процеса у сектору правосуђа у Републици Србији (директан споразум са Светском банком). Укупна вредност пројекта је 2.000.000 евра. У оквиру овог пројекта спроводи се „*Функционална анализа правосуђа у Србији*“ Вредност пројекта је 700.000 евра. Функционална анализа треба да пружи основу за мерење напретка у процесу спровођења реформи у току процеса преговора о приступању Европској унији у делу који се односи на поглавље 23. Процесом ће бити обухваћене све институције правосудног система, са фокусом на судове као главне пружаоце услуга. Пројекат се завршава у јулу 2014. године.
- Започело је спровођење Пројекта „*Праћење суђења за ратне злочине*“. Вредност пројекта је 0,5 милиона евра. Пројекат је финансиран из донације ЕУ и реализоваће се кроз директан споразум са Организацијом за економску сарадњу и безбедност (ОЕБС). Пројекат ће бити фокусиран на обезбеђивање наставка праћења суђења за ратне злочине од стране ОЕБС и успостављање одрживих механизма за праћења суђења за ратне злочине и у наредном периоду.

- Започело је спровођење пројекта „*Подршка имплементацији новог Законика о кривичном поступку*“, одобреног из Националног програма ИПА за 2012. годину. Укупна вредност пројекта је 2.000.000 евра. Пројектне активности ће бити реализоване кроз два уговора, уговор о набавци роба и уговор о услуга (техничка помоћ) у циљу обезбеђивања неопходне опреме за спровођење тужилачке истраге и унапређења капацитета и ефикасности српског кривичног правосуђа у примени новог Законика о кривичном поступку.
- Започело је спровођење пројекта „*Ефективно извршавање судских одлука*“ одобреног у оквиру Националног програма ИПА за 2012. годину. Укупна вредност пројекта је 2.000.000 евра. Спровођење пројектних активности отпочело је у јулу 2013 кроз директан споразум са ГИЗ-ом. Циљ пројекта је унапређење ефикасности, ефективности и квалитета судских поступака; подршка новоуспостављеном систему извршења судских одлука. Корисници пројекта су Министарство правде и државне управе и Комора извршитеља.
- Пројекат „*Изградња капацитета за процес европских интеграција у оквиру Министарства правде и државне управе и Министарства унутрашњих послова*“ је кренуо са спровођењем почетком 2014. године. Укупна вредност пројекта је 36.100 фунти. Средства су обезбеђена из средстава билатералне помоћи Велике Британије за чију реализацију је потписан Споразум о спровођењу између два министарства и Амбасаде Велике Британије. Пројекат је усмерен на јачање капацитета организационих јединица надлежне за пројекте у Министарству правде и државне управе и Министарства унутрашњих послова у циљу унапређења специјалистичког знања и вештина запослених у ИПА јединицама у оба Министарства. Пројектне активности се реализују кроз стручне заједничке радионице, специјалистичке обуке и студијско путовање. Активности које су, према Споразуму у надлежности Министарства правде су реализоване закључно са јуном 2014. године, док се за активности које су у надлежности Министарства унутрашњих послова очекује одобрење захтева за продужење рока за реализацију активности на крај 2014. године. Спровођење пројекта „*Унапређење доступности правде у Републици Србији-фаза 2*“ је у завршној фази. Укупна вредност пројекат, који се финансира из Програма Норвешке билатералне помоћи за 2010. годину, је 4.125.000 евра. Пројекат садржи три компоненте: 1. Унапређење судске инфраструктуре, 2. Унапређење система за малолетнике, 3. Унапређење организационих и функционалних капацитета Високог савета судства. Спровођење активности се одвија у складу са динамиком према којој се све пројектне активности завршавају у септембру 2014. године.
- Отпочео је тендерски поступак за пројекат „*Ефикасност правосудног сектора*“ који је одобрен у оквиру Националног програма ИПА за 2012. годину. Вредност пројекта је 9.000.000 евра. Општи циљ пројекта је пружање подршке сектору правосуђа у јачању независности, ефикасности, квалитета и одговорности правосуђа путем унапређења оперативних поступака, увођењем професионалног усавршавања и обуке администрације у правосуђу. Након одабира имплементационог партнера у току јула 2014. године, спровођење пројектних активности се очекује у трећем кварталу 2014. године.
- Отпочео је тендерски поступак за пројекат „*Јачање образовних активности и унапређење организационих капацитета Правосудне академије*“, који је одобрен у оквиру Националног програма ИПА за 2013. годину. Вредност пројекта је 2.100.000 евра. Пројекат ће бити реализован кроз уговор о услугама, а обухватиће активности на унапређењу функционисања Правосудне академије у делу који се тиче јачања њеног менторског система, унапређења постојећих и израде нових програма обука. Део пројекта биће усмерен и на подршку уједначавању судске праксе по угледу на праксу Европског суда за људска права, као и њеном даљем усклађивању са европским стандардима. Очекује се да ће пројекат да започне са спровођењем почетком 2015. године и трајаће две године.
- У току је тендерски поступак за пројекат „*Подршка јачању институционалних капацитета за спровођење реформских процеса у оквиру правосудног система у општем контексту примене принципа рационализације у оквиру реформе државне управе*“.

Вредност пројекта је 33.480 евра и биће финансиран из средстава Пројектног фонда за институционални развој (PROFID), установљеног у склопу пројекта „Подршка реформи државне управе у Србији у периоду 2010-2013“, за који су обезбеђена средства из донације Краљевине Шведске. Пројекат треба да допринесе даљем развоју система стручног усавршавања у оквиру система правосуђа у Републици Србији. Кључни очекивани резултат представља документ „Студија развојних потреба у погледу организационих и техничких капацитета Правосудне академије у контексту обавеза предвиђених стратешким оквиром“, чији резултат треба да буде функционална анализа потреба и праваца стратешког развоја Правосудне академије.

- Припремљен је предлог пројекта за тендерски поступак „Јачање капацитета Високог савета судства и Државног већа тужилаца“ одобреног у оквиру Националног програма ИПА за 2013. годину. Вредност пројекта је 2.000.000 евра. Пројектне активности ће бити реализоване кроз твининг уговор. Пројектне активности ће бити усмерене на јачање функционисања Високог савета судства и Државног већа тужилаца унапређењем њихове стручности, управљачких компетенција и техничких капацитета ради обезбеђивања ефикаснијег и ефективнијег вршења правде. Почетак спровођења пројекта оквирно се очекује у трећем кварталу 2014. године.

„Подршка спровођењу правних реформи у Републици Србији“, пројекат заједнички спроводи ГИЗ (Немачка организација за међународну сарадњу) и Канцеларија за европске интеграције. Период реализације пројекта је 2011-2018. године.

Пројекат финансира Савезно министарство за економску сарадњу и развој Савезне Републике Немачке.

Општи циљ пројекта је подршка унапређењу правног и институционалног оквира за јаку владавину права и стабилан економски раст, помажући на путу приступања Европској унији. Овај пројекат се фокусира на главне изазове правне реформе у Србији: побољшање свеобухватног законодавног процеса, спровођење реформских закона и популаризација законских одредаби, посебно на подручју грађанског и привредног права.

Потписан је Меморандум о разумевању између Министарства правде и државне управе и ГИЗ- Немачког друштва за међународну сарадњу и одржив развој у вези са пројектом „Подршка спровођењу правних реформи у Србији“, у циљу унапређења комуникације и подршке имплементације планираних активности за наредни период. Области сарадње које су дефинисане Меморандумом су: општа и стратешка питања (ЕУ интеграције, поглавља 23 и 24, мере за сузбијање корупције, итд), правосуђе, јавни бележници, ИПА пројекат (РОЛЕ), популаризација, законодавни поступак, државна управа и стручно усавршавање. Последње две области спадају у делокруг рада државне управе и предмет су Меморандума, обзиром да је раније министарство било Министарство правде и државне управе.

Rule of Law and Enforcement (RoLE) Пројекат у организацији ГИЗ је започео са радом 17.12.2013. године.

Активности којима се обезбеђује подршка у наведеним областима се дефинишу на годишњем нивоу директно са корисником пројекта. За 2014. годину дефинисане су активности за подршку процесу европских интеграција и преговора са ЕУ у оквиру Поглавља 23 и Поглавља 24, а у току је дефинисање оперативног плана подршке за област јавних бележника.

Дана 10.06.2014. године Министар правде донео је Решење о оснивању Саветодавне групе за успостављање ефикасног и одрживог јавнобележничког система чији је задатак пружање подршке надлежним институцијама при успостављању ефикасног и одрживог јавнобележничког система кроз размену мишљења, обезбеђивање смерница и предлагање, разматрање и праћење плана рада Програма за правне и правосудне реформе Немачке организације за међународну сарадњу – ГИЗ и других донатора и носилаца мера у области јавног бележничтва. Саветодавна група је основана имајући у виду потребу за предузимањем низа хитних активности ради стварања претпоставки за успешну примену Закона о јавном бележничтву од 1.09.2014. године и успешан и одржив даљи рад јавних бележника.

У току је спровођење пројекта у сарадњи са Програмом поделе власти, који спроводи УСАИД и који је усмерен на рад са судовима у циљу унапређења судских операција и управљања судовима, унапређење транспарентности, управљања предметима, смањење броја заос-

талих предмета и успостављање позиције судског менаџера, као увођење програмског планирања буџета за судове и јачање канцеларије за буџет и финансије. Укупан буџет овог пројекта је 65.000,00\$ а трајаће до краја 2014. године а финансиран је од стране USAID-а.

Пројекат за реформу правосуђа и одговорну власт (ЖИРГА) је и у току 2013. године наставио да пружа подршку Управном суду, Вишем прекршајном суду и прекршајним судовима у Републици Србији. Врховни касациони суд, партнер Пројекта за реформу правосуђа и одговорну власт је учествовао у изради планова и активности у оквиру овог пројекта. Пројекат финансира USAID а траје до краја 2014. године.

Канцеларија Савета Европе у Београду је 22. новембра 2013. године у сарадњи са Врховним касационим судом, Уставним судом, Управним судом и четири апелациона суда отпочео је реализацију пројекта “Подршка судству у Србији у примени Европске конвенције о људским правима”, који се финансира из програма Краљевина Норвешка. Циљеви пројекта, који ће трајати до марта 2015. године, су осигурање доследне примене Европске конвенције о људским правима и усклађивање праксе националних судова у погледу примене јуриспруденције Европског суда за људска права.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Законодавни оквир

Законодавни оквир којим ће се допринети даљем јачању независности, непристрасности, професионализма и ефикасности правосудног система

Област правосуђа обухвата генерално лимитиран *Acquis communautaire* (правне тековине ЕУ) имајући у виду различите правне традиције, уставне акте, моделе, системе контроле и равнотеже. Вршиће се одговарајуће усклађивање са директивама и одлукама које имају општи карактер и односе се на земље чланице а тичу се области које се регулишу наведеним законима што ће се констатовати кроз ревизију НПАА у наредним годинама.

Министарство правде

У плану рада Министарства правде, а у складу са стратешким документима и акционим планом за спровођење ових стратегија планирано је усвајање закона:

Разлог измена **Закон о Високом савету судства и Закон о Државном већу тужилаца** (Закон о ВСС-у и Закон о ДВТ-у) лежи у потреби усклађивања са новим сетом правосудних закона који се примењују од 1.1.2014. године, као и у реализацији Акционог плана за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године (мере 1.1.1.1; 1.1.1.2; 2.6.1.23; 2.6.1.24; 3.1.3.2; 3.1.3.3; 4.3.3.1; 4.3.3.3).

Најзначајније новине/смерови измене закона:

- 1) Унапређење транспарентности рада савета (јавне седнице, објављивање извештаја и битних одлука на сајту итд.);
- 2) Унапређење изборног процеса (детаљније уређен, гласају све судије и тужиоци а не само они са сталном функцијом, бирачки спискови се раније закључују, глас се само на малом броју бирачких места па је тајност загарантована, кандидати се представљају на веб-страницама савета/већа);
- 3) Сви предлагачи предлажу само једног кандидата за једног члана савета;
- 4) Унапређене одредбе о одговорности јер се уводи предлог за разрешење који директно води у процес изјашњавања о поверењу и спречава савете да одбијањем иницијативе спрече разрешење. Истовремено, захтевом да 20% бирачког тела једне базе подноси предлог, као и да се предлог за разрешење истог члана може поднети само једном у 6 месеци, избегава се опструкција рада савета.

Тренутно, очекује се упућивање Измена и допуна Закона о Високом савету судства и Измена и допуна Закона о Државном већу тужилаца Влади Републике Србије. Усвајање наведених измена и допуна ова два закона планирано је за четврти квартал 2014. године.

У наредном периоду планиране су и нове измене одредаба Закона о Високом савету судства и Закона о Државном већу тужилаца које ће се ускладити са новим Уставом. Устав је потребно изменити у погледу искључивања представника законодавне и извршне власти из састава ДВТ-а и ВСС-а, као и утицаја Народне скупштине на процес избора изборних чланова ВСС-

а и ДВТ-а. године. На овај начин биће загарантован адекватан ниво усклађености са *acquis communautaire* и то са: Европском повељом о закону за судије: чл. 1.3 и Препоруком RecR (1994)12: чл. 1ц. Измене и допуне наведених закона планиране су након првог квартала 2019. године.

Такође, планиране су измене и допуне следећих закона и подзаконских аката:

Измена и допуна **Закона о извршењу и обезбеђењу** у правцу редефинисања стварне надлежности извршитеља планирана је за други квартал 2015. године.

Стратешком мером бр. 4.4.1.1. АП НСРП предвиђено је доношење **Правилника о вршењу надзора над радом извршитеља** од стране Министарства, средњорочно, извор финансирања Буџет Републике Србије и међународна помоћ (IPA 2012, GIZ Пројекат правне реформе). Предметни акт треба донети након усвајања Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу (3. квартал 2015.године).

Стратешком мером бр. 5.5.2.3. АП НСРП предвиђено је преузимање надлежности у области надзора над радом извршитеља по Закону о извршењу и обезбеђењу - доношење Правилника о вршењу надзора над радом извршитеља (анализа и евалуација) и подношење редовних извештаја од стране Коморе Министарству о броју и структури притужби на рад извршитеља, такође средњорочно. Извори финансирања су Буџет Републике Србије и међународна помоћ (GIZ Програм правне реформе, IPA 2012).

Измена нормативног оквира ради унапређења положаја прекршајних судија и положаја судија поротника након анализе неопходних измена нормативног оквира у складу са Акционим планом планирана је средњорочно.

Радна група за измену **Кривичног законика** је формирана. Измене Кривичног законика ће бити у сегментима који се односе на кривична дела против привреде, кривична дела против животне средине, кривична дела против службене дужности.

Измене сегмента који се односи на кривична дела против привреде морају бити усаглашене са United Nations convention against corruption, чл. 20.

Када су питању измене које се односе на кривична дела против животне средине и кривична дела против службене дужности усклађивање ће се извршити са DIRECTIVE 2008/99/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 19 November 2008 on the protection of the environment through criminal law.

Такође, потребно Кривични законик ускладити и са Законом о потврђивању Конвенције Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања (Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 1/2010) и Законом о потврђивању Конвенције о високотехнолошком криминалу (Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 19/2009).

Наведене измене и допуне планиране су за трећи квартал 2015. године.

Нацрт закона о изменама и допунама **Законика о кривичном поступку** у циљу оснаживања улоге јавног тужилаштва да активно врши корекцију казнене политике (2.7.2.1). Радна група за израду Нацрта овога закона још увек није почела да ради на изради овога закона. Свакако постоје одређени *acquis* стандарди са којима би било потребно нови закон ускладити, пре свега то су: Европска Конвенција о заштити људских права и основних слобода (Рим, 4 новембар 1950) и пратећи протоколи, Директива Европског парламента и Европског савета 2012/29/EU од 25 октобра 2012 која установљава минималне стандарде и одлука Савета 2001/220/ЈНА, Директива Европског савета 2004/80/ЕС од 29. априла 2004. године и Директива Европског парламента и Европског савета 2011/99/EU од 13 децембра 2011. године.

Буџетску процену имплементације овога закона биће могуће урадити тек након што Радна група идентификује обим и садржину измена овога закона. Финансијска анализа овога закона у погледу омогућавања веће гаранције права на правично суђење оптужених, нарочито када су у питању лица која немају довољно средстава да обезбеде одбрану (2.5.1.1.) већ је урађена кроз финансијску анализу Закона о бесплатној правној помоћи.

У циљу унапређења законских одредаба и усклађивања са стратешким смерницама као на пример: које се односе на сукоб интереса у складу са међународним и европским стандардима (2.2.1.), које се односе на успостављање служби за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима, успостављања општих и објективних критеријума за доделу предмета, омогућавања распоређивања предмета специјализованим судијама, односно већима, успостављања општих критеријума који воде рачуна о оптерећености судије, процедура и јасно утврђени критеријуми

за прераспodelу предмета (2.4.1.1.), унапређење значаја стручности приликом вредновања рада носилаца правосудних функција (3.1.1.1.), успостављање јасних, објективних и транспарентних стандарда за оцену вршења правосудне функције (4.1.1.2.), јачање дисциплинске одговорности судија са акцентом на обавези поштовања Етичког кодекса (4.1.2.1.), успостављање јединственог система прикупљања, обраде и анализе притужби и представки на рад носилаца правосудних функција (4.2.2.1.), јачање транспарентности механизма одговорности за нестручан рад (4.3.2.1.).

Измене и допуне планиране су за први квартал 2016. године.

Измене и допуне **Закона о судијама** и **Измене и допуне Закона о јавним тужилаштвима** усвојене су 20.11.2013. године. У наредном периоду усвојиће се нови Устав Републике Србије са којим ће се ускладити поменути закони. Промене ће се односити на искључење Народне скупштине из поступка првог избора судија на судијску функцију / заменика јавних тужилаца на јавнотужилачку функцију, као и председника судова. На овај начин поменути закони ће бити усклађени са Препоруком Rec R 1994/12e Комитета министара Савета Европе: Општи принципи, ст. 2, ц. и Мишљење бр. 1 Консултативног већа Европских судија: чл. 25. Измене и допуне наведених закона планиране су након првог квартала 2019. године.

Планира се измена **Закона о Правосудној академији** - Релевантне тековине ЕУ које прописују обавезу државе да омогући бесплатне обуке за носиоце правосудних функција, као и успостављање установа за спровођење тих обука: Консултативно веће европских судија у Мишљењу број 4, Европска повеља о Закону за судије, Препорука RecR 1994/12e Комитета министара Савета Европе, Препорука CM/Rec (2010) 12 Комитета министара Савета Европе, Бангалорски принципи судијског понашања. Такође, Европска Унија у својим документима Амстердамском уговору од 2. октобра 1997., документима Европског савета одржаног у Тампереу 15. и 16. октобра 1999. и Хашким програмом, усвојеним 4. и 5. новембра 2004. наводи успостављање институција за обуку у правосуђу, постојање почетне и сталне обуке и њен значај у оквиру Европске Уније. **Израда наведених измена планирана је средњорочно, у складу са Акционим планом.**

Нацрт закона о изменама и допунама Закона о правосудном испиту у циљу усклађивања програма правосудног испита са програмом обуке приправника са акцентом на проверу стечених практичних знања (3.7.1.) као и измена подзаконских аката. За правосудни испит, осим тековина које су релевантне за измене закона о Правосудној академији, значајне су и следеће правне тековине: Директива **Council Directive 77/249/ЕЕС од 22. марта 1977. године о остваривању права адвоката на пружање својих услуга**, Директива 2005/36/ЕС Европског Парламента и Савета од 7. септембра 2005. године **о признању професионалних квалификација и Директива 98/5/ЕС Европског Парламента и Савета од 16. фебруара 1998. године о признању праксе адвоката у земаља ван земље у којој је стечена квалификација. Израда наведених измена планирана је средњорочно, у складу са Акционим планом.**

Нацрт закона о сталним судским тумачима у циљу јачања транспарентног механизма одговорности сталних судских тумача (4.4.4.1.) **Израда је планирана средњорочно, у складу са Акционим планом.**

Израда Закона о правосудној стражи планирана средњорочно, у складу са Акционим планом.

Нацрт закона о изменама и допунама **Закона о јавном бележничтву** у правцу проширења и прецизнијег дефинисања овлашћења јавних бележника (Стратешка мера 5.4.1.2.) и у погледу правне природе аката јавних бележника (извршност исправе) (5.4.3.1.); **Израда наведених измена планирана је средњорочно, у складу са Акционим планом.**

Након именовања првих 100 јавних бележника од стране Министра правде и полагања заклетве неопходни предуслов за почетак примене закона и успешан почетак рада јавних бележника је доношење сета аката Јавнобележничке коморе, пре свега - Статут Јавнобележничке коморе (на Статут, у делу у којем се уређује начин вршења јавних овлашћења, сагласност даје Министарство), (Јавнобележнички пословник, уз сагласност Министарства), и акт којим се одређује најнижи износ осигурања на који јавни бележник закључује уговор о осигурању за штету коју би могао проузроковати обављањем делатности. Такође је неопходно је да Министар пропише врсту и облик евиденционих образаца и начин обраде података те да утврди Јавнобележничку тарифу по прибављеном мишљењу Коморе (члан 135 ЗЈБ). Предметни акти ће

бити донети у трећем кварталу 2014. године, у складу са динамиком предвиђеном у Акционом плану.

Прописи које треба донети средњерочно (4. квартал 2014. године) су **Подзаконски акт којим се ближе регулише надзор над радом јавних бележника** од стране Министарства (члан 158 ЗЈБ - О жалбама против одлуке дисциплинске комисије Јавнобележничке коморе одлучује комисија Министарства која има три члана од којих је један члан из реда јавних бележника. Састав, начин рада и одлучивање комисије Министарства одређује се актом министра), Етички кодекс Јавнобележничке коморе и програми почетног и сталног стручног усавршавања јавних бележника (стратешка мера 3.5.1.2. и 3.5.1.6.).

Планира се и измена **Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштва** у складу са активностима предвиђеним Акционим планом за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа где је предвиђено спровођење редовних периодичних анализа ефикасности правосудне мреже, унапређеном методологијом и њено постепено прилагођавање потребама, без наглих резова који са собом повлаче период прилагођавања и застоје у раду. Такође, у истом року планиране су и измене и допуне **Закона о уређењу судова**, у складу са анализом резултата примене Закона. Планираним изменама, закони ће у потпуности бити усклађени са Препоруком СМ/Рес (2010)12 Комитета министара државама чланицама о судијама: независност, делотворност и одговорности (*усвојена од стране Комитета министара 17. новембра 2010. на 1098. састанку заменика министара*). У складу са Препоруком биће предузете потребне мере како би обезбедило да у законодавству и пракси судијама буде омогућено да обављају своје функције у складу са овом препоруком, а када је реч о наведеним законима посебан акценат ће бити стављен на мере како би се издвојила адекватна средства, објекти и опрема за судове како би им омогућила да функционишу у складу са стандардима утврђеним у члану 6. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода и како би судијама омогућила да ефикасно раде. Судовима би требало да буде додељен довољан број судија и адекватно квалификованог особља за подршку. Посебно је битно истаћи коришћење електронских система управљања предметима и информационо-комуникационих технологија, те у складу са тим у наредном периоду стандардизовати начина прикупљања и обраде података. Такође, наведе измене биће извршене у складу са стандардима које успоставља СЕРЕЈ (Комитет Савета Европе о ефикасности правосуђа). Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштва, усвојеним у новембру 2013. године, који је почео са применом 1. јануара 2014. године, успостављена је нова правосудна мрежа. Акциони план за спровођење НСПП предвиђа периодично спровођење анализе ефикасности правосудне мреже унапређеном методологијом, без наглих резова који са собом повлаче период прилагођавања и застоја у раду, те ће се у складу са поменути анализима, али не пре протека три године од успостављања нове правосудне мреже (2017.г.), ући у процес дефинисања потребних измена и усвајања Закона. Када је реч о изменама Закона о уређењу судова планиране су за четврти квартал 2015. године.

Дугорочно (оквирно се може одредити 2018. година)

- 1) Нацрт закона о правобранилаштву;
- 2) Нацрт закона о изменама и допунама Закона о јавном бележничтву (2.6.1.7);
- 3) Измена закона о судским вештацима у циљу измене критеријума за именовање судских вештака са акцентом на њихову стручност и оспособљеност (3.5.2.1.), успостављања транспарентног механизма одговорности судских вештака (4.4.3.2.);
- 4) Нацрт закона о сталним судским тумачима у циљу системског приступа обуци сталних судских тумача и преводилаца (3.5.2.2.) успостављања транспарентног механизма одговорности медијатора.

Навођење конкретних прописа ЕУ са којим ће се вршити усклађивање или конкретне одредбе прописа ЕУ где је то могуће

Радна група ће приликом израде текста закона узети у обзир следећа релевантна документа са циљем делимичног или потпуног усклађивања у зависности од могућности примене истог у правном систему Републике Србије.

Закон о извршењу и обезбеђењу

Уредба Европског Парламента и Савета (ЕЗ) бр. 805/2004 од 21. априла 2004. године о успостављању Европске извршне исправе (налога) за неспорна потраживања

Уредба Савета (ЕЗ) бр. 2201/2003 од 27. новембар 2003. године о надлежности и признању и извршењу одлука у брачним стварима и стварима родитељске одговорности, којом се укида Уредба (ЕЗ) број 1347/2000

Уредба Савета (ЕЗ) бр. 44/2001 од 22. децембар 2000. године о надлежности и признању и извршењу одлука у грађанским и трговинским стварима

Закон о парничном поступку

Уредба Европског Парламента и Савета (ЕС) бр. 861/2007 од 11. јула 2007. године о установљењу европског поступка у споровима мале вредности

Уредба број 1206/2001 од 28. маја 2001. године о сарадњи између судова држава чланица код прибављања доказа у грађанским и трговачким стварима

Уредба (ЕС) Европског парламента и Савета бр. 1896/2006 од 12. децембра 2006. године о установљењу Европског платног налога

Напомена: Наведени ЕУ прописи су у оквиру Поглавља 24: Правда, слобода и безбедност у делу 3.24.9. Правосудна сарадња.

Високи савет судства

У складу са коментарима Европске комисије на радни текст Правилника о вредновању рада судија и председника судова, који су Високом савету судства достављени 03. јула 2014. године, радна група за израду Правилника ће исте размотрити на састанку радне групе 17. јула 2014. године и доставити текст коначног Правилника Високом савету судства ради доношења. Високи савет судства ће на једној од седница у августу донети Правилник.

Правилник о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности за избор судија и председника судова и Правилник о критеријумима, мерилима и поступку за оцењивање судијских помоћника Високи савет судства ће донети у четвртном кварталу 2014. године

Поред тога, након доношења Закона о изменама и допунама Закона о Високом савету судства, Савет ће донети Одлуку о изменама и допунама Пословника о раду Високог савета судства. У септембру 2014. године Високи савет судства треба да усвоји измене и допуне Правилника о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности судија, у складу са најновијим изменама Закона о судијама, као и да заврши рад на припреми измена и допуна Етичког кодекса за судије, како би се текст ускладио са општеприхваћеним стандардима судијске етике, у циљу даљег јачања интегритета судија.

Кућни ред, Правилник о поклонима чланова Високог савета судства и запослених у Административној канцеларији Високог савета судства и Правилник о коришћењу средстава за репрезентацију су завршени и биће донети у августу 2014. године.

Високи савет судства је отпочео поступак доношења Плана интегритета, са роком израде до 31. децембра 2014. године. Израда плана ће се спроводити у три фазе, и то фаза припреме (која је почела 03. децембра 2013. године), фаза процене и оцене постојећег стања изложености и отпорности радних процеса и односа у областима функционисања институције на ризике за настанак и развој етичких и професионално неприхватљивих поступака, коруптивних поступака и корупције и трећа фаза предлагање мера и активности у циљу побољшања интегритета институције. Попуњавање анонимних упитника вршиће се од 23. јуна до 04. јула 2014. године, при чему је проценом обухваћено осам области које су од значаја за функционисање Савета.

Државно веће тужилаца

Након усвајања Закона о изменама и допунама Закона о Државном већу тужилаца и његовог ступања на снагу, Веће ће усагласити Пословник о раду Државног већа тужилаца. У међувремену, као радно тело формиран је и Етички одбор, а ради ће се на јачању капацитета сталних радних тела, као што су Дисциплински органи и Изборна комисија. У плану је јачање функционалне везе између Програмског савета, Управног одбора, Високог савета судства и Државног већа тужилаца.

Формирано је радно тело за израду нацрта критеријума и мерила за оцену стручности, оспособљености и достојности кандидата приликом предлагања и избора на јавнотужилачку функцију. Чланови Радног тела су и представници Удружења јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије Правилником би се регулисан избор кандидата на јавнотужилачку функцију на основа кога ће Веће саставити ранг листу кандидата на основу стручности, оспособљености и достојности. Тиме би се стекли услови за запошљавање и обуку додатних стручњака у Административној канцеларији – Одељење за избор и вредновање рада јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца.

Државно веће тужилаца је формирало радну групу 13.01.2014. године, која ради на изменама Пословника о раду Државног већа тужилаца а у циљу да се Пословник усагласи са сетом усвојених правосудних закона.

Чланом 39. Закона о јавном тужилаштву предвиђено је да Правилник о управи у јавним тужилаштвима доноси министар надлежан за правосуђе по прибављеном мишљењу Републичког јавног тужиоца. Министарство правде формирало је радну групу у којој на изради Правилника учествују и представници Државног већа тужилаца.

У плану је организовање редовних анкета како би се идентификовало неетичко понашање јавних тужилаца, организовање периодичних дискусија о правилима интегритета и етике, како би се унапредили стандарди професионалне етике. У сарадњи са другим државним органима ради се на успостављању правила и механизма усмерених на контролу сукоба интереса, као и да мере буду транспарентне и доступне јавности. Такође је у плану израда стратегије комуникације.

Заједно са Правосудном академијом, предвиђено је даље јачање сегмента програма сталне обуке који се односе на људска права и права Европске уније и унапређења посебног програма обуке за руководеће функције у правосуђу и унапређења програма почетне обуке усмерено на јачање практичних знања и вештина, унапређење знања из праксе Европског суда за људска права.

У наредном периоду планира се израда и усвајање Правилника за вредновање сложености и тежине предмета у јавним тужилаштвима у Републици Србије.

Правосудна академија

Мере наведене у ажурираном Акционом плану за испуњавање на средњи рок су:

- 1) Успостављање правила и механизма усмерених на контролу сукоба интереса (2.2.2.1.), Измена Правилника о садржини и начину полагања пријемног испита у циљу повећања транспарентности уписа на Правосудну академију (3.2.2.2.); Израда правилника и програма пријемног испита (3.3.1.1.); Доношење јединственог програма обуке судијских и јавнотужилачких сарадника (3.3.2.1.); Доношење краткорочне и дугорочне стратегије развоја Правосудне академије (3.8.1.1.); Доношење петогодишњег плана материјалног јачања Правосудне академије (3.8.1.3.); Доношење новог Правилника о раду Правосудне академије (3.8.2.2.); Доношење јединственог програма обуке приправника и волонтера (3.3.1.3.); Унапређење система менторства за рад са приправницима и волонтерима (3.3.1.4.); Успостављање програма обуке саветника (3.3.2.3.); Доношење програма почетне обуке кандидата за вршење професије извршитеља (3.5.1.1.); Доношење програма почетне обуке кандидата за вршење професије јавних бележника (3.5.1.2.); Стварање организационих предуслова за ефикасно функционисање судија за извршење (5.5.3.2.). Наведене мере усклађене су са одговарајућим правним тековинама Европске уније којима се истиче уска повезаност почетне и сталне обуке са независношћу и ефикасношћу укупног правосудног система као што су: Основни принципи који се тичу независности правосуђа, усвојени од стране УН 1985, Бангалорски принципи усвојени од стране Генералне скупштине Комисије УН за људска права 2003; Препорука Савета Европе бр. Р (94) 12 о независности, ефикасности и улози судија (Принципи III 1.а и В 3Г); Европска повеља о статусу судија (чл. 1.3 и 2.3); Декларација бр. 1. (2001) Консултативног савета европских судија и Декларација бр. 4. (2003) Консултативног савета европских судија о почетној и сталној обуци, Магном картом судија, Препоруком СМ/Рес (2010) 12 Комитета министара Савета Европе, Препорука Рес 2000/19 Комитета министара Савета Европе, Европском повељом о Закону за судије, Европске смернице о етици и понашању државних тужилаца (Будимпештанске смернице).

- 2) Успостављање критеријума за оцену рада и оспособљеност судијских и јавнотужилачких помоћника и оцена рада на основу установљених критеријума (3.3.2.2.) представља меру која је усклађена са следећим правним тековинама ЕУ- Препорука СМ/Рес (2010) 12 Комитета министара Савета Европе, Препорука RecR 1994/12е Комитета министара Савета Европе, Препорука Res 2000/19 Комитета министара Савета Европе, Основни принципи УН-а о независности правосуђа, Магна карта судија, Европска повеља о Закону за судије, Мишљење бр. 1 (2001) Консултативног већа европских судија.
- 3) Израда нове систематизације радних места (3.8.2.1.) представља меру која је усклађена са следећим правним тековинама ЕУ- Европска повеља о Закону за судије, Препорука СМ/Рес (2010) 12 Комитета министара Савета Европе, Препорука СМ/Рес (1994) 12 Комитета министара Савета Европе.
- 4) Такође, у складу са наведеним правним тековинама ЕУ под тачком 1) усклађене су и следеће мере предвиђене Акционим планом за континуирано испуњавање- Спроводе се обуке на тему интегритета и етике (2.1.1.3), Промовисање почетне обуке на Правосудној академији (3.2.2.1), Спровођење сталног стручног усавршавања извршитеља (3.5.1.7.), Спровођење сталног стручног усавршавања јавних бележника (3.5.1.8.), Организовање почетне обуке за извршитеље (3.5.1.3. континуирано почиње средњорочно), Унапређење програма обуке административног особља у судовима и јавним тужилаштвима (3.4.1.2. континуирано почиње и 4. кварталу 2014.).

Мере предвиђене ажурираним Акционим планом као дугорочне у којима се предвиђа њихово спровођење од стране Правосудне академије (оквирно 2018. година) су:

- 1) Унапређење доступности јавних информација о услугама тумача и преводиоца (2.5.4.1.) која је усклађена са следећим правним тековинама- Магна карта, Препорука СМ/Рес (2010) 12 Комитета министара Савета Европе, Препорука СМ/Рес (1994) 12 Комитета министара Савета Европе.
- 2) Пракса Европског суда за људска права и комитета УН редовно се прати (2.7.3.1.) која је усклађена са правним тековинама наведеним под тачком 1) код мера предвиђених за испуњавање на средњи рок.
- 3) Успостављена јасна методологија израде пресуда и сажетака пресуда (2.7.4.1.) и Судови ниже и више инстанце под једнаким критеријумима цене околности које утичу на судске одлуке како не би долазило до разлика (2.7.4.2.) које су усклађене са следећим правним тековинама- Магна карта судија, Препорука СМ/Рес (2010) 12 Комитета министара Савета Европе, Препорука СМ/Рес (1994) 12 Комитета министара Савета Европе, Бангалорски принципи судијског понашања.
- 4) Обезбеђивање адекватног простора за рад и спровођење обуке (3.8.1.2.), Успостављање централне базе судских одлука и прописа (2.8.2.1.) које су усклађене са следећим правним тековинама - Европска повеља о Закону за судије, Препорука СМ/Рес (2010) 12 Комитета министара Савета Европе, Препорука СМ/Рес (1994) 12 Комитета министара Савета Европе.

Институционални оквир

Министарство правде

У наредном периоду нису планиране измене институционалног оквира.

Јавнобележничка комора

Стратешком мером бр. 5.4.2.3. АП НСРП предвиђено је оснивање Јавнобележничке коморе, избор органа Коморе и доношење подзаконских аката предвиђених Законом о јавном бележничтву за трећи квартал 2014. године. Чланом 179. Закона о јавном бележничтву предвиђено је да ће се у року од 15 дана од дана именовања првих 100 јавних бележника одржати оснивачка скупштина Коморе. У року од 90 дана од дана одржавања оснивачке скупштине, Комора ће изабрати органе Коморе и донети подзаконске акте предвиђене овим законом. Законом о јавном бележничтву је предвиђено оснивање Јавнобележничке коморе као непрофитно професионално удружење у које се удружују јавни бележници уписани у њен именик.

Високи савет судства и Државно веће тужилаца

У складу са одређеним одређењима Националне стратегије реформе правосуђа биће неопходна промена Устава, те ће бити потребно извршити свеобухватну анализу постојећих решења и могућих амандмана имајући у виду препоруке Венецијанске комисије и европске стандарде, а све у циљу обезбеђивања независности и одговорности правосуђа.

Након измена Устава следиће и измене Закона о Високом савету судства и Закона о Државном већу тужилаца у правцу потпуног обезбеђивања независности, односно самосталности ових тела.

У вези са наведеним, узимајући у обзир да је промена Устава дуготрајан и сложен процес (на који Високи савет судства и Државно веће тужилаца не могу утицати), детаљан приказ институционалног оквира ова два тела биће могуће дати тек по окончању тог процеса, у неком од наредних ажурирања овог документа.

Правосудна академија

У оквиру пројекта „Поддршка јачању институционалних капацитета за спровођење реформских процеса у оквиру правосудног система у општем контексту примене принципа рационализације у оквиру реформе државне управе“ финансираног из средстава Пројектног фонда за институционални развој (PROFID), установљеног у склопу пројекта „Поддршка реформи државне управе у Србији у периоду 2010-2013“, за који су обезбеђена средства из донације Краљевине Шведске (SIDA-Swedish International Development Cooperation Agency), формирана је експертска група која ће урадити свеобухватну анализу капацитета и потреба Правосудне академије у складу са НСПП и Акционим планом.

Студијом развојних потреба ће се формирати стратешки правац развоја Правосудне академије у наредном периоду. Након завршетка Студије развојних потреба, која би требало да се заврши до краја 2014. године, биће дефинисан јасан преглед у вези са просторним, кадровским и свим осталим потребама Академије, односно на основу Студије сачиниће се прогноза потреба у смислу простора, опреме, програма, предавача, полазника и организације Академије. Такође, на основу Студије развојних потреба Правосудне академије, имајући у виду њен значај и свеобухватност, стећи ће се јасна слика у погледу институционалних капацитета Правосудне академије за период 2014-2018.

Административни капацитети

Министарство правде

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места предвиђено је да у Министарству правде буде 161 државни службеник (од чега 7 службеника на положају) и 20 намештеника. У Министарству правде планира се јачање административних капацитета у оквиру систематизованих а непопуњених радних места. Јачање капацитета Министарства највећим делом се планира у 2015. и 2016. години.

У Сектору за нормативне послове и међународну сарадњу унутар Одељења за нормативне послове, планирано је запошљавање 7 државних службеника (једно место вишег саветника и шест саветничких места), са високом стручном спремом, на неодређено време.

У Сектору за правосуђе планирано је запошљавање 4 државна службеника (два саветничка места и два места млађег саветника) са високом стручном спремом, на неодређено време.

У Сектору за европске интеграције и међународне пројекте планирано је запошљавање 5 државних службеника (два саветничка места и три места млађег саветника) са високом стручном спремом, на неодређено време.

У Сектору за информационо-комуникационе технологије планирано је запошљавање 1 државног службеника (саветник) са високом стручном спремом, на неодређено време.

У Сектору за материјално финансијске послове, у Одсеку за инвестиције, планирано је запошљавање 1 државног службеника (саветник) са високом стручном спремом, на неодређено време.

У Сектору за заступање РС пред Европским судом за људска права, у Одсеку за старање о извршавању пресуда и одлука Европског суда за људска права, планирано је запошљавање 1 државног службеника (млађи саветник) са високом стручном спремом, на неодређено време.

Припрема и реализација инвестиција

У складу са Законом о уређењу судова, Министарство правде надлежно је за одржавање опреме и објеката, као и за расподелу тих средстава, предлагање дела буџета за инвестиције, пројекте и друге програме за рад правосудних органа, као и за старање о смештајним условима, опремању и обезбеђењу судова. У наредном периоду планирана је:

- 1) Набавка, санација и адаптација објекта „Аероинжењеринг“ -а за потребе смештаја Првог основног суда у Београду
- 2) Прекршајни суд у Београду – санација и адаптација објекта у ул. Устаничка бр.14 у Београду (зграда бившег Петог општинског суда) за потребе смештаја Прекршајног суда у Београду.
- 3) Реконструкција и адаптација објекта у ул. Катанићева бр. 15 у Београду (бивши ВТИ) за потребе правосудних органа
- 4) Реконструкција и адаптација објекта "ПАЛАТА ПРАВДЕ" у Београду
- 5) Прекршајни суд у Шапцу – Санација и адаптација објекта Прекршајног суда
- 6) Основни суд у Краљеву – Санација, реконструкција и доградња објекта Основног суда у циљу отклањања последица катастрофалног земљотреса и унапређења смештајних услова
- 7) Изградња објекта Прекршајног суда у Рашкој
- 8) Основни суд у Петровцу на Млави - санација објекта
- 9) Основни суд у Лазаревцу - реконструкција и доградња објекта

Високи савет судства

Имајући у виду обим посла и прописану надлежност Савета, постоји неопходност попуњавања свих упражњених радних места, као и потреба за повећањем броја радних места и извршилаца који би обављали послове у писарници Савета чије је формирање у току, а што је предвиђено и Предлогом Кадровског плана Административне канцеларије Савета за 2014. годину.

Посебно се исказује потреба за повећањем броја запослених на пословима европских интеграција, с обзиром на улогу и надлежности које Савет има у поступку преговарања у области правосуђа. Стога ће Савет у наредном периоду посебну пажњу посветити јачању капацитета Административне канцеларије за прикупљање, обраду и анализу статистичких података који се траже од судова и пословима европских интеграција.

Неопходни су кадрови за усклађивање Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Административној канцеларији ВСС у Одељењу за кадровске и опште послове у Административној канцеларији ВСС, и то један запослени у звању виши саветник и један у звању саветника, уз административну и техничку подршку једног референта. Имајући у виду проширење надлежности Високог савета судства и обима посла, за имплементацију овог Правилника потребно је попунити слободна радна места и ускладити систематизацију радних места са ново установљеним надлежностима.

Закон о уређењу судова прописује да Високи савет судства преузима надлежност за доношење и надзор над применом Судског пословника од 01. јуна 2016. године. У IV кварталу 2015. године Високи савет судства треба да формира радну групу за израду нацрта Судског пословника, а њен рад одвијаће се у просторијама Високог савета судства. Доношење Судског пословника ће захтевати додатне трошкове за канцеларијски материјал и за организовање јавних расправа.

У циљу јачања капацитета Високог савета судства у области стратешког планирања и аналитике, потребно је организовати обуку за чланове Савета чији би резултат био израђен Стратешки план Високог савета судства.

У циљу усклађивања Пословника о раду Високог савета судства са изменама и допунама Закона о Високом савету судства потребно је формирати радну групу од пет чланова, и то четири члана Високог савета судства из реда судија и запосленог у Административној канцеларији Високог савета судства, у звању вишег саветника. Високи савет судства формираће и три радне групе за праћење примене правосудних закона, и то за Закон о судијама, Закон о уређењу судова и Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава. У радне групе Високи савет судства именовале по пет судија, укупно 15 судија.

Образовање радног тела Високог савета судства за спровођење анализе резултата рада судова и предузимање мера у складу са резултатима рада планирано је од 01. јуна 2016. године

у чији састав улазе чланови Високог савета судства из реда судија (6) и два запослена из Административне канцеларије који раде на пословима статистике и аналитике, и то два самостална саветника. Формирање радних група за анализу резултата и припрему извештаја о резултатима примене закона у области правосудја, као стално радно тело Високог савета судства биће образовано од 01. јуна 2015. године у чији састав улазе чланови Високог савета судства из реда судија (6) и два запослена из Административне канцеларије који раде на пословима статистике и аналитике, и то два самостална саветника.

Високи савет судства образовао је радну групу за израду Правилника о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности за избор судија и председника судова и напредовање судија, која има 11 чланова, и то: чланови Високог савета судства, судије свих врста судова и представник Друштва судија Србије. Радна група ће одржати шест састања до октобра 2014. године. Доношење Правилника предвиђено је у четвртном кварталу 2014. године.

Врховни касациони суд

Одредбама Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова, које су ступиле на снагу 21.05.2014. године, омогућено је странкама у судском поступку да непосредно вишем суду поднесу захтев за заштиту права на суђење у разумном року. Овим одредбама проширена је надлежност Врховног касационог суда у овој материји, те у првом степену поступа у предметима апелационих судова, Прекршајног апелационог суда, Привредног апелационог суда и Управног суда. Против решења о захтеву за заштиту права на суђење у разумном року може се поднети жалба Врховном касационом суду, те је Врховни касациони суд надлежан у другом степену за све остале нижестепене судове у овој материји. Оваквим законским решењем знатно је проширена надлежност Врховног касационог суда, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове и јачање административних капацитета, те је донета одлука о преузимању 12 саветника из других судова на неодређено време. Ради јачања институционалног оквира Врховног касационог суда предвиђен је избор једног судије у току 2015. године.

У складу са препорукама Европске комисије неопходно је уредити уједначавање судске праксе у оквиру Врховног касационог суда те су предвиђене измене Закона о уређењу судова и Судског пословника у том смеру, док је Врховни касациони суд 01.04.2014. године израдио План активности Врховног касационог суда ради уједначавања судске праксе. Планом су предвиђене, поред редовних, додатне активности које предузима Врховни касациони суд у циљу уједначавања судске праксе, као и хоризонтална и вертикална уједначавање судске праксе које се односи на објављивање одлука и њихови размену између. Такође, предвиђено је и оснивање посебног регистра за одлуке Врховног касационог суда, Уставног суда, апелационих судова, виших судова, Европског суда за људска права и других међународних тела. Ради координације рада и евиденције одлука, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове и то преузимање саветника из апелационих и виших судова услед повећаног обима посла Врховног касационог суда - 2 саветника на неодређено време у току 2015. године. Такође, планирано је запошљавање додатних кадрова ван судске управе и то 1 саветник, на неодређено време у току 2016. године.

Државно веће тужилаца

Припремљен је предлог пројекта за тендерски поступак „*Јачање капацитета Високог савета судства и Државног већа тужилаца*“ одобреног у оквиру Националног програма ИПА за 2013. годину. Вредност пројекта је 2.000.000 евра. Пројектне активности ће бити реализоване кроз твининг уговор. Пројектне активности ће бити усмерене на јачање функционисања Високог савета судства и Државног већа тужилаца унапређењем њихове стручности, управљачких компетенција и техничких капацитета ради обезбеђивања ефикаснијег и ефективнијег вршења правде. Почетак спровођења пројекта оквирно се очекује у трећем кварталу 2014. године.

Имајући у виду да је Државно веће тужилаца усвојило Правилник о критеријумима и мерилима за вредновање рада јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, Етички кодекс за чланове Државног већа тужилаца, Правилник о изменама и допунама Правилника о дисци-

плинском поступку и дисциплинској одговорности јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, планирано је организовање редовних анкета како би се идентификовало неетичко понашање јавних тужилаца, организовање периодичних дискусија о правилима интегритета и етике, како би се унапредили стандарди професионалне етике. У сарадњи са другим државним органима ради се на успостављању правила и механизма усмерених на контролу сукоба интереса, као и да мере буду транспаренте и доступне јавности. Израда Стратегије комуникације ће бити окончана до краја првог квартала 2015 године.

Формирано је радно тело за израду нацрта критеријума и мерила за оцену стручности, оспособљености и достојности кандидата приликом предлагања и избора на јавнотужилачку функцију. Чланови Радног тела су и представници Удружења јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије.

Државно веће тужилаца је формирало радну групу 13.01.2014. године, која ради на изменама Пословника о раду Државног већа тужилаца а у циљу да се Пословник усагласи са сетом правосудних закона. У зависности од усвајања Закона о изменама и допунама Закона о државном већу тужилаца, планирано је да се Пословник о изменама и допунама Пословника о раду Државног већа тужилаца усвоји до краја трећег квартала 2014 године.

Чланом 39. Закона о јавном тужилаштву предвиђено је да Правилник о управи у јавним тужилаштвима доноси министар надлежан за правосуђе по прибављеном мишљењу Републичког јавног тужиоца. Министарство правде формирало је радну групу у којој на изради Правилника учествују и представници Државног већа тужилаца.

У плану је настављање пројекта у реализацији претприступних фондова ИПА 2008, кроз опремање свих јавних тужилаштава у виду увођења електронског система за вођење предмета САПО, као и набављању аудио-визуалне опреме за потребе нове истраге за сва јавна тужилаштва у Републици Србији, као и спровођење обуке и јачање капацитета јавнотужилачког система за рад у новим условима.

До краја четвртог квартала 2016 године планирано је успостављање информационог система који информатизује и подржава све процене циклуса припреме буџета.

Државно веће тужилаца од 1. јуна 2016. године преузима надлежност Министарства надлежног за правосуђе

Постоји потреба за додатним кадровима, ван државне управе 120, на неодређено време и то: 16-висока стручна спрема и 104- средња стручна спрема. Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места је усвојен 29.05.2014. године. Тренутно су упражњена следећа радна места: 1 - помоћник секретара, 2 - ревизора, 1 - међународна сарадња, 1 - портпарол, 1- анализа и праћење рада јавних тужилаштава, 1- аналитичко-планске послове, 1- систем и веб-администратор и 1 - дактилограф. Са циљем јачања дисциплинских органа и интерне ревизије у наредном периоду биће потребно за додатним кадровима. За подршку дисциплинској комисији и дисциплинском тужиоцу, потребно је заснивање радног односа на радним местима за припрему дисциплинског поступка, 3 извршиоца са високом стручном спремом и 1 са средњом стручном спремом. Такође, биће потребна и 4 извршиоца са високом стручном спремом на пословима интерне ревизије и пружању помоћи интерној ревизији, као и 1 извршилац са средњом стручном спремом. Групи за финансијско рачуноводствене послове биће потребан 1 извршилац са високом стручном спремом, билансиста-контиста.

Сектору за статусна питања јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца биће потребан 1 извршилац са високом стручном спремом на радном месту за статусна питања носилаца јавнотужилачке функције.

Због увођења информационих технологија у свим јавним тужилаштвима биће потребно 100 извршилаца са средњом стручном спремом на радном месту техничар за ИТ подршку. У плану је настављање пројекта ИПА 2008, кроз опремање свих јавних тужилаштава у виду увођења електронског система за вођење предмета САПО, из којих разлога је потребно оснаживање људских капацитета у јавним тужилаштвима на пословима електронске обраде предмета.

Такође, због обима посла који предстоји постоји потреба за услугама по уговору односе се на услуге превођења, где би био ангажован један или два преводиоца у зависности од обима посла за целу календарску годину тј просечно 30 страна месечно.

Ангажовање додатних кадрова који би били укључени у рад ново-формираног одељења за обуку из области права ЕУ

У складу са постављеним приоритетима Савета Европе и Европска Унија у својим документима Амстердамском уговору од 2. октобра 1997, документима Европског савета одржаног у Тампереу 15. и 16. октобра 1999. и Хашким програмом, усвојеним 4. и 5. новембра 2004. наводи успостављање институција за обуку у правосуђу, постојање почетне и сталне обуке и њен значај у оквиру Европске Уније. Тако је и у оквиру Европске Уније настао принцип по коме је обука у правосуђу главни параметар за успостављање независног и ефикасног правосуђа као и заједничке правне културе са освртом на заједнички европски правосудни простор. Програм из Стокхолма и Акциони план даље развијају потребу за обуком у правосуђу и наглашава потребу обуке у вези правних тековина ЕУ. На основу ових докумената донета је и одлука Европске комисије о потреби јачања обуке у правосуђу али и других правних професија. Правосудна академија има модул права ЕУ у оквиру почетне обуке, а у оквиру сталне обуке су одржавани бројни семинари са овом тематиком, али није развијен континуирани програм. Израда ажурираних програма обуке по овом модулу, и за сталну и за почетну обуку, су у плану, по формирању одељења за право ЕУ што се очекује у четвртном кварталу 2014. године по формирању Управног одбора и Програмског савета Правосудне академије

Акциони план детаљно наводи потребе даљег развоја ове области обуке у Академији: „Унапређење програма сталне обуке усмерено на: - јачање практичних знања и вештина, - унапређење знања из праксе Европског суда за људска права и Уставног суда, - разумевање међународних стандарда и њихове примене у пракси, - стандардизације правног писања, - уједначавање судске праксе, - етике и дисциплине - унапређење обуке за судије и јавне тужиоце, односно заменике специјализоване у појединим областима“, мера 3.1.2.1 и „Даље јачање сегмента програма сталне обуке који се односи на људска права и право Европске уније“, мера 3.1.2.2 Акционог плана; „1 Формирање радне групе за израду Предлога програма, 2 Израда Предлога програма 3 Слање Предлога на коментаре и разматрање коментара 4 Доношење Програма“, активности 3.1.2.1 и „1 Формирање радне групе за израду Предлога програма 2 Израда Предлога програма 3 Слање Предлога на коментаре и разматрање коментара 4 Доношење Програма“, активности 3.1.2.2 Акционог плана. Исте ове мере и активности су предвиђене и за развијање програма почетне обуке (мере 3.2.3.1 и 3.2.3.2).

Одељење за право ЕУ, односно реализација релевантних обука, је у тесној вези са Документационо-информационим центром Академије (чл. 5 Закона о Правосудној академији, „Сл. Гласник Републике Србије“, бр. 104/2009), чија би улога била да прикупља праксу ЕУ и врши упоредно-правну анализу, која треба не само да омогући квалитетнију обуку, већ, тако што би прописи, пракса, анализе и тумачења били стално доступни електронски, и да допринесе квалитетнијој пракси домаћег правосуђа, односно позивању на обавезујуће прописе ЕУ. „Успостављање централне базе судских одлука и прописа – јединствена, систематизована, бесплатна и свима доступна електронска база правних прописа и судске праксе која се редовно ажурира у складу са Законом о објављивању закона и других прописа и аката којим је успостављен Правно-информациони систем Републике Србије“, мера 2.8.2.1 Акционог плана.

Планирани су додатни кадрови, 15 додатних запослених, структура (виши саветници - 5, самостални саветници - 5 и референти - 5) на неодређено време Виши саветници ће се бавити формирањем и вођењем Радне групе као и креирањем и развојем Програма о праву ЕУ у новоформираном Одељењу за едукацију из области права ЕУ (и стална и почетна обука), 5(самосталних саветника) ће се бавити упоредно-правном анализом праксе и права ЕУ, а 5 ће бити референти који помажу вишим и самосталним сарадницима у одељењу у односу на потребе домаћег правосуђа и законодавства, с тим што је потребно да барем двоје од њих буду информатичке струке, који ће омогућити квалитетну претрагу европских релевантних база података и доступност тражених података нашем правосуђу.

Постоји потреба за ангажовањем 4 стална предавача на основу Закона о Правосудној академији на ажурирању постојећих програма обуке, између осталог и програма обуке права ЕУ као и његове реализације, као и реализације ТОТ у циљу даље јединствене обуке права ЕУ. Период запошљавања је на одређено време, на 2 године) и то 2 судија и 2 тужиоца.

Реализација инвестиција

С обзиром на то да је Правосудна академија, због потреба државног пројекта „Београд на води“, пресељена из својих просторија на адреси Карађорђева 48, где је заузимала далеко већу квадратуру, у просторије на адреси Теразије 41, где нема на располагању ни салу за састанке, а тако ни сале за едукацију, из помоћи шведске владе, преко пројекта ПРОФИД (у складу са претходно наведеним у оквиру планираних мера које се односе на институционални оквир) између осталог је омогућена израда архитектонске студије просторних потреба Академије. „Обезбеђивање адекватног простора за рад и спровођење обуке“, мера 3.8.1.2; „1 Обезбеђивање адекватног простора за рад Правосудне академије 2 Обезбеђивање простора за спровођење обуке у регионалним центрима 3 Обезбеђивање простора за обуку у већим судовима и јавним тужилаштвима“, активност 3.8.1.2 Акционог плана.

Додатна административном опрема (софтвер и рачунарска опрема)

Све веће потребе Правосудне академије, у свим аспектима пословања, како у области почетне обуке тако и у области сталне обуке захтевају креирање озбиљног и функционалног интегрисаног информационог система који би поред осталог у себи имао и систем за управљање документима, систем за учење на даљину, као и остале системе неопходне за његово несметано функционисање.

Ово нас доводи до закључка да једино решење које се намеће за реализацију информационог система Правосудне академије јесте интерна „Web“ платформа, чија се реализација планира за четврти квартал 2014. године, чији би интегрални део био „Web portal“ кроз који би се приступало „Web“ апликацијама.

За формирање одељења за право ЕУ и даљег развијања релевантних обука из ове области, неопходно је набавити 15 рачунарских јединица са адекватним софтвером и хардверском подршком која ће моћи да се интегрише у наведени информациони систем Правосудне академије. Треба водити рачуна да се у наведени систем инкорпорирају и базе података које ће ово одељење формирати са преведеним пресудама.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

У оквиру програмирања подршке кроз ИПА 2, Министарство правде и државне управе ради на припреми нацрта акционог документа за ИПА 2015 у коме је стављен фокус на обезбеђивању стручне и техничке подршке Министарству у периоду од 2016. године у вези са преговарачким процесом о приступању ЕУ. Планирано је да кроз ову подршку буде омогућена ефикасна реализација приоритетних мера и активности утврђених акционим плановима за спровођење препорука из Извештаја о скринингу.

Ратни злочини

Преглед стања

Законодавни оквир

Кривично законодавство Републике Србије област ратних злочина регулише кроз више општих и посебних закона Републике Србије које потпуно уређују ову област. Поред Устава као веома важног правног оквира који предвиђа између осталог да „Општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори саставни су део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују“ област ратних злочина регулисана је и следећим законима:

- Законик о кривичном поступку
- Кривични законик
- Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица
- Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела
- Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку
- Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима
- Закон о јавном тужилаштву
- Закон о полицији

- Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине
- Меморандуми и протоколи о сарадњи између Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије и Главног Тужилаштва БиХ и Државног Одвјетништва РХ;

Институционални капацитети

Када се говори о институционалним капацитетима у области ратних злочина у Републици Србији поступају следећи органи:

- 1) Уставни суд
- 2) Виши суд у Београду
- 3) Апелациони суд у Београду
- 4) Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије
- 5) Министарство унутрашњих послова (односно у оквиру Министарства унутрашњих послова)
 - Служба за откривање ратних злочина
 - Јединица за подршку и заштиту сведока
- 6) Служба за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима

Тужилаштво за ратне злочине поступа у оквиру општег закона о јавном тужилаштву који предвиђа да је јавно тужилаштво је самосталан државни орган који гони учиниоце кривичних и других кажњивих дела и предузима мере за заштиту уставности и законитости (Устав Републике Србије – чл. 156).

На основу одредбе члана 11. Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине (Службени гласник РС. број 67/2003, 135/2004, 61/2005, 101/2007 и 104/2009) у Вишем суду у Београду образована је Служба за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима, која обавља административно-техничке послове, везане за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима, као и послове обезбеђења услова за примену процесних одредаба овог закона. Рад Службе за помоћ и подршку уређује се Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Вишем суду у Београду, који је председник Вишег суда у Београду донео 25.03.2014.године, и који је ступио на снагу 22.04.2014.године уз сагласност министра надлежног за правосуђе.

Административни капацитети

Тренутно стање у Тужилаштву за ратне злочине је да је запослено 6 заменика тужилаца (од 8 систематизованих предвиђених заменика јавних тужилаца), запослено је 2 саветника и 3 истражитеља.

У оквиру МУПа односно у Служби за откривање ратних злочина (СОПЗу) запослено је 51 припадник МУПа, док је број запослених у Јединици за заштиту МУПа службена тајна.

У одељењу за ратне злочине Вишег суда у Београду ради 6 судија и један судија за претходни поступак, а у служба за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима запослено је 3 људи.

Закоником о кривичном поступку („Службени гласник РС” број 32/2013 и 45/2013) чија је примена пред судовима и тужилаштвима редовне надлежности почела дана 01.10.2013. године, а у Тужилаштву за ратне злочине две године раније јавном тужиоцу додељена је руководећа улога у предистражном и истражном поступку. Због проширења овлашћења и обавеза прописаних новим Закоником, изражена је потреба за повећањем броја заменика јавних тужилаца у Тужилаштву за ратне злочине.

Поред измена ЗКПа административни капацитети Тужилаштва за ратне злочине нису довољни имајући у виду Излазну стратегију МКТЈ (Међународног кривичног Трибунала за бившу Југославију) и почетак рада Резидуалног Механизма МИКТ. Ови механизми између осталог предвиђају завршетак започетих суђења пред МКТЈ и преношење предмета и доказа на правосуђа земаља у региону. Тренутни капацитети Тужилаштва за ратне злочине нису ни приближно довољни за такво преношење доказа и предмета од стране МКТЈ које је већ почело. Прве оцене из МКТЈ су да би на правосуђе Србије могло да буде пребачено доказа који би укључивали на четири пута већи број осумњичених од броја до сада оптужених.

Поред напред наведеног потписивањем Протокола о сарадњи између Тужилаштва за ратне злочине и Главног Тужилаштва БиХ (раније потписан Протокол са ДОРХОМ РХ) створио

се правни оквир за сарадњу између тужилаштва у региону и преношење доказа и предмета и у том оквиру. Број предмета по којима се тренутно размеђују информације и докази је 252 и то у оквиру 122 предмета са Хрватском, 38 са БиХ, 9 са ЦГ и 83 са Еулексом.

У погледу јачања административних капацитета, један од основних приоритета и дугорочних планова јесте попуњавање постојећих капацитета у оквиру систематизације Тужилаштва за ратне злочине а затим обука и стручно усавршавање запослених.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Тужилаштво за ратне злочине посредно преко Републичког јавног тужилаштва учествује у започетим ИПА пројектима, као и у стручним обукама о подршци оштећенима и сведоцима у кривичном поступку које су организоване у оквиру пројекта Мисије ОЕБС у Србији и пројектима усавршавања носилаца јавнотужилачке функције за поступање у кривичном поступку.

Планиране мере за период 2014-2018

Законодавни оквир

Законодавни оквир напред представљен по оцени Европске комисије и међународних тела која се баве сличном материјом довољан је и адекватан за рад на пољу процесуирања ратних злочина и ефикасног спровођења кривичних поступака и кажњавања.

Тужилаштво за ратне злочине активно учествује у сачињавању акционог плана за испуњавање препорука Европске комисије у области ратних злочина а у оквиру поглавља 23 и посредно у усклађивању законодавства Републике Србије са правним тековинама Европске уније.

Институционални оквир – 2014-2018. година

У циљу испуњења планираних мера предвиђених Акционим планом за испуњење препорука Европске комисије Тужилаштво за ратне злочине у наредном периоду планира оснивање посебног одељења у оквиру Тужилаштва које ће се бавити подршком оштећених и сведока и запошљавање стручних кадрова у том правцу.

Административни капацитети – 2014 – 2018. година

У циљу испуњења планираних мера предвиђених Акционим планом за испуњење препорука Европске комисије Тужилаштво за ратне злочине треба да у наступајућем периоду попуни слободна места предвиђених систематизацијом радних места (тренутно 12 слободних радних места различитих звања) а затим при крају временског периода који се обрађује (2017-2018) незнатно увећа своје административне капацитете у односу на постојећу систематизацију радних места како би могла да одговори на велико повећање посла и вишеструко увећан број предмета.

3.23.2. Политика борбе против корупције

Законодавни оквир

Национална стратегија за борбу против корупције и пратећи Акциони план

Национална стратегија за борбу против корупције за период од 2013. до 2018. године усвојена је 1. јула 2013. године у Народној скупштини Републике Србије, док је пратећи Акциони план усвојила Влада 25. августа 2013. године. Ови документи формулишу циљеве и начин борбе против корупције.

Иако корупција представља појаву која прожима целокупно друштво Стратегијом се наводе поједине области у којима ће се приоритетно деловати, а које су препознате као кључне за изградњу и јачање системских антикорупционих механизма, и то:

- Политичке активности
- Јавне финансије
- Приватизација и јавно-приватно партнерство
- Правосуђе
- Полиција
- Просторно планирање и изградња
- Здравство

- Образовање и спорт
- Медији

Најважнији закони у овој области су:

- Кривични законик (Службени гласник РС бр.85 од 6.10.2005. године, 72 од 3.9.2009. године, 111 од 29.12.2009. године и 121 од 24.12.2012. године)
- Законик о кривичном поступку (Службени гласник РС бр.72/11, 101/11, 121/12, 32/13 45/13 и 55/2014)
- Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела (Службени гласник РС бр.32/2013)
- Закон о одговорности правних лица за кривична дела (Службени гласник РС бр.97/2008)
- Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима (Службени гласник РС 20/2009)
- Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку (Службени гласник РС бр.85/2005)
- Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких дела (Службени гласник РС бр.42/2002, 27/2003, 39/2003, 67/2003, 29/2004, 58/2004 – др. Закон, 45/2005, 61/2005, 72/2009, 72/11 – др. Закон, 101/2011 – др. Закон и 32/2013)
- Закон о финансирању политичких активности (Службени гласник РС бр.43/2011)
- Закон о Агенцији за борбу против корупције (Службени гласник РС бр.97/2008, 53/2010, 66/2011 – Одлука УС 67/2013- Одлука УСИ 112/2013 аутентично тумачење)
- Закон о јавном тужилаштву, Службени гласник РС 116/2008, 104/2009, 101/2010, 78/2011 – др. Закон, 101/2011, 38/2012 – одлука Уставног суда 121/2012 и 101/2013),
- Закон о Државном већу тужилаца (Службени гласник РС бр.116/2008, 101/2010 и 88/2011)
- Закон о полицији ("Сл. гласник РС", бр. 101/2005, 63/2009 - одлука УС и 92/2011)
- Царински закон – чл 252-329. („Сл. Гласник РС“ бр. 73/2003, 61/2005, 85/2005 – др. закон, 62/2006 –др.закон, 63/2006 –испр.др.закона, 9/2010 – одлука УС и 18/2010 – др.закон)
- Закон о јавним набавкама („Сл.гласник РС“ бр. 124/2012)
- Закон о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", бр. 80/02, 84/02 - испр., 23/03 - испр., 70/03, 55/04, 61/05, 85/05 - др. закон, 62/06 - др. закон, 63/06 - испр. др. закона, 61/07, 20/09, 72/09 - др. закон, 53/10, 101/11, 2/12 - испр., 93/12, 47/13 и 108/13)

Најзначајнији подзаконски акти који се примењују у области борбе против корупције су:

- Правилник о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, Службени гласник РС бр.64/2012 и 109/2013.
- Етички кодекс јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца (А број 449/13)
- Етички кодекс чланова Државног већа тужилаца (А број: 785/14)
- Правилника о поступку решавања притужби (Сл. гласник РС 54/2006)
- Етички кодекс Лекарске коморе (Сл. гласник РС 121/2007)
- Правилник о дисциплинској одговорности царинских службеника (Сл. гласник РС 69/2013).
- Кодекс понашања царинских службеника (донет 2003. године, а на основу члана 317 став 2 Царинског закона)
- Кодекс понашања државних службеника (Сл. гласник РС 29/2008),
- Правилник о правилима понашања пореских службеника и намештеника у Министарству финансија – Пореској управи (Службени гласник РС, бр.53/2011)
- Правилник о пословима који су неспојиви са службеном дужношћу запослених у Министарству финансија - Пореској управи (Службени гласник РС, бр.26/2011)
- Правилник о заштити лица које пријави сумњу на корупцију (о узбуњивачима)
- Правилник о поклонима функционера

- Кодекс судијске етике

Током 2013. године, било је мање значајних измена Кривичног законика („Сл.гласник РС“ бр. 104/2013), затим Законика о кривичном поступку („Службени гласник РС“, бр. 32/2013 и 45/2013), којим се мења члан 327. став 2. тако да је сада прописано да за осуђеног сарадника не може бити предложено лице које је осуђено као организатор организоване криминалне групе, нити лице које је правоснажно осуђено на казну затвора од четрдесет година, при чему је и 23 маја 2014 године Народна Скупштина усвојила мање измене овог Закона које се углавном односе на институт опортунитета односно доделу средстава уплаћених од стране осумњиченог по спроведеном јавном конкурсном хуманитарним организацијама, фондовима, јавним установама или другим правним или физичким лицима. Важно је истаћи да је усвојен и Закон о изменама Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала и корупције и других посебно тешких кривичних дела (Сл. гласник РС“ бр. 32/2013). Овим је наведени Закон усаглашен са Кривичним закоником, те је прописано да ће се исти примењивати ради откривања, кривичног гоњења и суђења и за кривично дело убиства највиших државних представника, кривично дело злоупотребе положаја одговорног лица, кривично дело злоупотреба у вези са јавном набавком, кривично дело злоупотреба службеног положаја када вредност прибављене имовинске користи прелази одређени цензус итд.

Такође, Народна скупштина Републике Србије усвојила је у априлу 2013. године Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела („Сл.гласник РС“ бр. 32/2013) који прецизно прописује услове, поступак и органе надлежне за откривање, одузимање и управљање имовином физичких и правних лица проистеклом из кривичног дела.

Европска комисија је област јавних набавки означила као једну од највећих ризика за корупцију у Републици Србији, те је у вези са наведеним усвојен нови Закон о јавним набавкама („Сл. гласник РС“ бр. 124/2012), а позитивни ефекти примене овог закона уочени су после само годину дана примене истог.

Међународни инструменти у области борбе против корупције које је Република Србија ратификовала:

- Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација против корупције (Сл.лист СЦГ Међународни уговори", бр.12/2005)
- Закон о потврђивању Кривичноправне конвенције о корупцији („Сл. лист СРЈ - Међународни уговори", број 2/2002 и „Службени лист СЦГ - Међународни уговори", број 18/2005);
- Закон о потврђивању Додатног протокола уз Кривичноправну конвенцију о корупцији („Сл. гласник РС – Међународни уговори", број 102/2007) и
- Закон о потврђивању Грађанскоправне конвенције о корупцији („Сл. гласник РС - Међународни уговори", број 102/2007)
- Закон о потврђивању Конвенције Уједињених нација против транснационалног организованог криминала и допунских протокола (Службени лист СРЈ - Међународни уговори", број 6/2001);

Република Србија је у оквиру циклуса посматрања примене Конвенције УН против корупције доставила попуњени упитник Румунији и Украјини, као земљама које врше преглед усклађености и то преко Секретаријата организације Уједињених нација, док је у вези са применом Конвенције доставила одговарајућу праксу, статистичке податке и релевантне прописе. Србији је достављен финални извештај наведених земаља које врше преглед усклађености. Република Србија ће предузети све даље активности у циљу што ефикасније имплементације наведене Конвенције. Наставиће се континуиран рад на испуњавању препорука ГРЕКО и MONEYVAL Комитета Савета Европе у циљу сузбијања корупције и организованог криминала.

Према последњем ГРЕКО Извештају о испуњености препорука за Србију усвојеном на 57. пленарном заседању Стразбуру 15-19 октобра 2012. године оцењено је да је Република Србија је на задовољавајући начин испунила десет од петнаест препорука садржаних у Извештају за трећи круг евалуације.

Комплетан извештај је објављен на сајту Министарства правде <http://www.mpravde.gov.rs/tekst/1768/grupa-drzava-protiv-korupcije-greko.php>

Институционални оквир

Министарство правде

Министарство правде оформило је организациону јединицу која је задужена за координацију спровођења Националне Стратегије за борбу против корупције и пратећег Акционог плана и која је контакт тачка за сарадњу са другим носиоцима јавних овлашћења и међународним организацијама. Према важећем Правилнику о организацији и систематизацији радних места у овом министарству, Група за координацију спровођења Националне стратегије за борбу против корупције је ужа унутрашња јединица, формирана изван сектора и Секретаријата и обавља послове који се односе на учешће у припреми Стратегије и Акционог плана, праћење спровођења Стратегије и Акционог плана; координацију и повезивање органа који примењују Стратегију; прикупљање извештаја органа у вези са спровођењем Стратегије; организовање консултативних састанака представника органа у вези са спровођењем Стратегије и Акционог плана; учествовање у припреми и спровођењу пројеката из ове области; остваривање сарадње са међународним

Институцијама које се баве борбом против корупције; праћење прописа и стандарда који се односе на ову област; учешће у припреми прописа који се односе на уређивање области борбе против корупције и друге послове из делокруга Групе.

Агенција за борбу против корупције

Закон о Агенцији за борбу против корупције („Службени гласник бр. 97/08, 53/10, 66/11 – одлука УС и 67/13 – одлука УС) је основни антикоруптивни закон којим се уређује оснивање, правни положај, надлежност, организација и начин рада Агенције за борбу против корупције (у даљем тексту: Агенција) који је почео да се примењује 1. јануара 2010. године. Доношењем и ступањем на снагу Закона о Агенцији за борбу против корупције 2008. године Република Србија је у формалноправном смислу одговорила и на захтеве Кривичноправне конвенције о корупцији Савета Европе (члан 20.) и УН Конвенције против корупције (члан 6.).

У складу са законом, Агенција је самосталан и независан државни орган који је одговоран Народној Скупштини Републике Србије. Закон установљава одређена правила у вези са спречавањем сукоба интереса при вршењу јавних функција, пријављивањем и контролом имовине и прихода лица која врше јавне функције, надзором над спровођењем Националне стратегије за борбу против корупције и пратећег акционог плана, анализом прописа, вршењем контроле извештаја о финансирању политичких субјеката, поступањем по представкама правних и физичких лица и по пријавама државних органа, увођењем и надзором над плановима интегритета, сарадњом са организацијама цивилног друштва и спровођењем програма обуке о корупцији, спровођењем истраживања, као и активностима међународне сарадње.

МУП

Према Закону о полицији, Сектор унутрашње контроле полиције Министарства унутрашњих послова врши контролу законитости рада полиције, а нарочито у погледу поштовања и заштите људских права при извршавању полицијских задатака и примени полицијских овлашћења. Сектор поступа на основу предлога, притужби и представки физичких и правних лица, поводом писаних и усмених обраћања припадника полиције и по сопственој иницијативи, односно на основу прикупљених обавештења и других сазнања. Полицијски службеници Сектора имају сва полицијска овлашћења и у погледу права и дужности су изједначени са другим полицијским службеницима Министарства.

У Управи криминалистичке полиције која се налази у саставу Дирекције полиције постоје организационе јединице које у свом делокругу рада обављају послове и задатке кроз јасно прецизиране процедуре и механизме, а који се тичу превенције и сузбијања различитих видова криминалитета (између осталог и кривичних дела са елементом корупције).

Управа криминалистичке полиције у седишту МУП је одговорна је за стање и организовање послова на откривању и сузбијању свих облика организованог криминала, за превенцију и сузбијање осталих облика криминала и, с тим у вези планирање и организацију благовременог информисања и извештавање и координацију рада служби. УКП спроводи и организује обавештајне и контраобавештајне послове, као и примену оперативно-техничких и тактичких мера на расветљавању и документовању свих кривичних дела, у складу са законом.

Специјализација у оквиру тужилаштва редовне надлежности:

На основу обавезног упутства Републичког јавног тужиоца бр.6/2007, бр.6/2010 и 194/2013 формирана су посебна одељења за борбу против корупције у оквиру Републичког јавног тужилаштва, Апелационих јавних тужилаштава у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу и Виши јавних тужилаштава у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу, док сва Виша јавна тужилаштва имају контакт особе за поступање по предметима корупције.

Тужилаштво за организовани криминал надлежно је за:

- кривична дела против службене дужности (чл.359, 366, 367 и 368. Кривичног законика) када је окривљени, односно лице којем се даје мито службено или одговорно лице које врши јавну функцију на основу избора, именовања или постављења од стране Народне скупштине, Владе, Високог савета судства или Државног већа тужилаца (тзв. висока корупција),
- кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица (чл.234. ст.3. КЗ) Кривично дело злоупотреба у вези са јавним набавкама (чл.234.а ст.3. КЗ) и кривично дело злоупотреба службеног положаја (чл.359. ст.3. КЗ) када вредност прибављене имовинске користи прелази износ од 200.000.000 динара (тзв. тешка корупција).

Министарство финансија

У Министарству финансија - унутрашња јединица Сектор буџета, ужа унутрашња јединице **Група за систем финансирања политичких активности и спровођење стратегије и планова интегритета** обављају се послови који се односе на: израду Закона о финансирању политичких активности и подзаконски аката из ове области, давање мишљења на Закон о финансирању политичких активности, сачињавање информација и извештаја у вези примене прописа из области финансирања политичких активности, послове који се односе на спровођење Националне стратегије за борбу против корупције и Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције, припрему мишљења у вези са применом Националне стратегије и Акционог плана, припрему, израду и спровођење планова интегритета, као и друге послове из ове области.

Пореска управа

Актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Пореској управи организовано је Одељење за унутрашњу контролу и управни надзор. Одељење за унутрашњу контролу и управни надзор, је за рад директно одговорно директору Пореске управе.

У Одељењу за унутрашњу контролу и управни надзор се обављају послови непосредне и посредне контроле законитости, благовремености, одговорности и ефикасности у раду и понашању запослених у организационим јединицама Пореске управе по налогу директора Пореске управе и по представкама на рад запослених; послови планирања и спровођења управног надзора по динамичком плану управног надзора и по представкама и примедбама на рад организационих делова Пореске управе; послови из области дисциплинске одговорности и одговорности за штету (материјалне одговорности) запослених у Пореској управи; покретање, вођење дисциплинског поступка и одлучивање о дисциплинској одговорности, као и покретање поступка и одлучивање о постојању штете, висини штете и одговорности за њено проузроковање; обезбеђује координација са функцијом људских и материјалних ресурса у вези спорова из области дисциплинске и материјалне одговорности; сарађује са надлежном Жалбеном комисијом поводом поднетих жалби на првостепене одлуке о дисциплинској одговорности; предлажу потребне мере за отклањање неправилности утврђених у делокругу овог Одељења.

У оквиру Одељења формиране су унутрашње јединице за управни надзор:

- Одсек за управни надзор у Централи;
- Регионални одсек Нови Сад;
- Регионални одсек Ниш;
- Регионални одсек Крагујевац;

Управа царина

Одељење за унутрашњу контролу Управе царина основано је 2004. године. За свој рад непосредно је одговорно директору Управе царина. Према унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Управи царина у оквиру Одељења налазе се две групе:

- Група за контролу исправности и законитости рада службеника
- Група за сарадњу са другим државним органима.

Службеници Одељења за унутрашњу контролу своје поступање врше у складу са Царинским законом и Упутством за рад Одељења за унутрашњу контролу.

У **Управи царина**, у оквиру Сектора за људске ресурсе и опште послове, постоји **Дисциплинска комисија** надлежна за вођење дисциплинских поступака против царинских службеника. Чланове дисциплинске комисије решењем одређује директор Управе царина на период од 4 године.

Министарство здравља

Према Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству здравља, систематизована је Група за интерну ревизију у којој се обављају послови који обухватају: проверу примене закона и поштовања правила интерне контроле, оцене система интерних контрола у погледу њихове адекватности, успешности и потпуности, давање савета када се уведу нови системи, процедуре или задаци, ревизија начина рада која представља оцену пословања и процеса укључујући и нефинансијске операције у циљу оцене економичности, ефикасности и успешности, успостављање сарадње са екстерном ревизијом, вршење осталих задатака неопходних да би се остварила сигурност у погледу функционисања система интерне ревизије.

У Министарству здравља је формирана Посебна радна група за лоцирање коруптивних елемената у оквиру надлежности унутрашњих организационих јединица у Министарству здравља.

Административни капацитети

Министарство правде

Према важећем Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места за ужу унутрашњу јединицу - Групу за координацију спровођења Националне стратегије за борбу против корупције предвиђена су укупно три радна места и то :

- 1) радно место за припрему прописа
 - млађи саветник
- 2) радно место за координацију пројеката;
 - млађи саветник
- 3) Руководилац Групе
 - саветник

Укупно три радна места.

На јавном конкурс који је недавно расписан и спроведен, запослена су два лица на неодређено време и то за радно место припрему прописа и радно место за координацију пројеката. Упражњено је радно место за руководиоца групе.

Једно лице је ангажовано за рад у Групи по основу Уговора о привременим и повременим пословима, а три лица су упућена из других државних органа.

Организационе јединице које такође учествују у овој области су Сектор за нормативне послове и Дирекција за управљање одузетом имовином. Више података о броју запослених у министарству, као и упражњеним местима у делу 3.23.1.

До краја другог квартала 2015. године ангажоваће се одговарајући број стручног кадра за рад у Групи за координацију спровођења Националне стратегије за борбу против корупције, а све у складу са анализом потреба, коју ће изградити министарство правде.

Агенција за борбу против корупције

Агенција тренутно има 78 запослених, што свакако није довољно имајући у виду њене сложене надлежности. Просечан годишњи буџет износи око 1, 320 хиљада ЕУР, од чега се за плате и текуће трошкове издваја око 97 %, што значи да се за програмске активности из буџета обезбеђује само око 3 %, па се Агенција и даље у највећој мери ослања на подршку донатора у погледу реализације програма и активности које у складу са стратегијом, акционим планом и законом треба да обавља.

РЈТ

Републичко јавно тужилаштво је у сарадњи са Државним већем тужилаца 17.01.2014. године сачинило анализу потреба за повећањем броја заменика јавних тужилаца у Одељењима за борбу против корупције и упутило јавним тужилаштвима препоруке за повећање броја заменика у складу са предметном анализом. У складу са Препорукама повећан је број заменика у предметним Одељењима, и то у Вишем јавном тужилаштву у Београду са 6 на 10, у Вишем јавном тужилаштву у Новом Саду са 4 на 6 заменика, у Вишем јавном тужилаштву у Крагујевцу са 3 на 4 заменика и у Вишем јавном тужилаштву у Нишу са 3 на 6 заменика. Такође, због изражене потребе за повећањем заменика јавног тужиоца у Тужилаштву за организовани криминал, Републичко јавно тужилаштво дало је препоруку да се повећа број заменика у овом тужилаштву за 10 % у односу са систематизован број.

Након извршеног повећања броја заменика јавних тужилаца у Одељењима за борбу против корупције, укупан број заменика специјализованих за поступање у предметима корупције је 80.

У табели ниже наведени су подаци о броју административних радника у јавним тужилаштвима.

Број запослених у јавним тужилаштвима на неодређено и одређено време на дан 19.5.2014. године

Врста радног места	НЕОДРЕЂЕНО			ОДРЕЂЕНО				Попуњено на неодређ. (повећан обим + до оконч. конк.)
	Укупно систематизовано	Укупно попуњено	упражњено	због повећаног обима посла	ради замене одсутног радника	до окончања конкурса	приправници-конкурс	
Управа	442	293	149	31	14	1	4	329
Административни послови	546	400	146	48	3	3	0	451
Дактилобиро	348	250	98	92	11	0	0	342
Информатички послови	77	37	40	4	0	2	0	43
Технички послови	157	123	34	10	0	2	0	135
Послови правосудне страже	13	8	5	0	0	0	0	8
Други послови	17	8	9	0	0	0	0	8
Послови одржавања чистоће	17	16	1	0	0	0	0	16
Укупно запослених:	1,617	1,135	482	185	28	8	4	1,332

МУП

Сектор за унутрашњу контролу има 89 запослених од 114 систематизованих радних места, од тога 60 инспектора. Седиште Сектора се налази у просторијама Министарства унутрашњих послова, а просторије 4 регионална центра у подручним полицијским управама.

Управа криминалистичке полиције у свом саставу, поред осталих Служби и Одељења има организационе јединице које се баве сузбијањем корупције, Службу за сузбијање криминала и Службу за борбу против организованог криминала.

Служба за сузбијање криминала у свом саставу има:

- Одељење за сузбијање привредног криминала и
- Одељење за сузбијање општег криминала.

Одељење за сузбијање привредног криминала у свом саставу има:

- Одсек за сузбијање привредног криминала у области производње, заштите животне средине и истраживања пожара и хаварија;
- Одсек за сузбијање привредног криминала у области ванпривреде и услуга;
- Одсек за сузбијање привредног криминала у области финансија, осталих новчаних токова и фалсификовања новца и
- Одсек за сузбијање привредног криминала у области превара у привредном пословању и интелектуалне својине.

Одељење за сузбијање привредног криминала у сва четири Одсека по акту о систематизацији и унутрашњој организацији МУП-а броји 28 полицијских службеника при чему, као што је напред наведено, сви запослени полицијски службеници поред осталих послова на спречавању и сузбијању кривичних дела из области привредног криминала раде на сузбијању коруптивних кривичних дела.

У ПУ за град Београд – УКП – Одељење за сузбијање привредног криминала по акту о систематизацији и унутрашњој организацији МУП-а има 99 систематизованих радних места док у Одсецима привредног криминала ОКП у ППУ по акту о систематизацији и унутрашњој организацији МУП-а има 722 систематизована радна места при чему, као што је напред наведено, сви запослени полицијски службеници поред осталих послова на спречавању и сузбијању кривичних дела из области привредног криминала раде на сузбијању коруптивних кривичних дела.

Активности и мере Службе - Одељења за сузбијање привредног криминала које се предузимају у свим одсецима у борби против корупције, односе се на спречавање и сузбијање кривичних дела са елементима корупције.

Служба за борбу против организованог криминала

Када је реч о сузбијању корупције Служба за борбу против организованог криминала у свом саставу поред осталих организационих делова има и **Одељење за сузбијање организованог финансијског криминала**

У оквиру овог одељења се налазе следећи одсеци:

- Одсек за сузбијање прања новца;
- Одсек за сузбијање фалсификовања новца и других средстава плаћања и
- Одсек за сузбијање корупције.

Одсек за сузбијање корупције по акту о систематизацији и унутрашњој организацији МУП-а броји 15 оперативаца и шефа одсека и у потпуности је попуњен.

Министарство финансија

У Групи за систем финансирања политичких активности и спровођење стратегије и планова интегритета су систематизована три радна места и то: руководилац Групе у звању виши саветник, Радно место за нормативне и студијско-аналитичке послове из области финансирања политичких активности у звању самостални саветник и Радно место за нормативне послове из области финансирања политичких активности у звању саветник.

Пореска управа

У Одељењу за унутрашњу контролу и управни надзор је систематизовано четири радна места инспектора унутрашње контроле, од којих је једно непопуњено.

Број службеника и намештеника није повећан у односу на ранију систематизацију, сагласно Одлуци о измени Одлуке о максималном броју запослених у органима државне управе, јавним агенцијама и организацијама за обавезно социјално осигурање.

Управа царина

У Одељењу за унутрашњу контролу запослено је укупно 13 царинских службеника, од којих се 11 службеника бави оперативним радом.

Дисциплинску комисију чине председник Дисциплинске комисије, заменици председника из сваке царинарнице и централе управе царина и по један члан и његов заменик из сваке царинарнице и Централне управе царине. У сваком појединачном случају утврђивање дисциплинске одговорности за тежу повреду службене дужности формира се Веће дисциплинске комисије од три члана: председника и два члана из састава дисциплинске комисије. Према одредбама Правилника о дисциплинској одговорности царинских службеника право на иницијативу за покретање дисциплинског поступка имају сви царински службеници.

Административни капацитети Управе царина описани су и у поглављима 7 – Право интелектуалне својине, 24 – Правда, слобода и безбедност и 29 – Царинска унија.

Министарство здравља

Групу за интерну ревизију, формирану као група изван свих сектора, чине руководилац Групе за интерну ревизију и два виша интерна ревизора.

Посебну радну групу за лоцирање коруптивних елемената у оквиру надлежности унутрашњих организационих јединица у Министарству здравља чине представници свих Сектора и Управе за биомедицину, а радом групе координира помоћник министра за правне послове.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Министарство правде

Пројекат „Јачање капацитета правосудног сектора у борби против корупције у Републици Србији” (ПАКС) одобрен је у оквиру Националног програма ИПА за 2011. годину. Укупна вредност пројекта је 1,18 милиона евра. Пројекат се спроводи кроз директан споразум са Саветом Европе. Општи циљ пројекта је унапређење капацитета и квалитета правосуђа и полиције у спровођењу институционалних реформи, као и капацитета за откривање, вођење истраге, кривично гоњење и суђење случајевима корупције у циљу превенције и борбе против корупције. Пројекат је започео у децембру 2012. године и трајаће до априла 2015. године.

Пројекат „Превенција и борба против корупције“ који је састави део Националног програма за ИПА 2013. је у фази припреме спровођења. Укупна вредност пројекта је 6.000.000 евра. Пројекат ће се реализовати кроз два уговора, уговор о услугама у вредности 4.000.000 и уговор о твинингу у вредности 2.000.000 ЕУР, чији је корисник Агенција за борбу против корупције. Спровођење пројекта очекује се почетком 2015. године. Пројектне активности ће подржати спровођење нове Стратегије за борбу против корупције, јачање националних механизма у области превенције и борбе против корупције у циљу унапређења ефикасности релевантних институција у борби против корупције и смањења свих видова корупције.

Агенција за борбу против корупције

Пројекат „Јачање капацитета правосудног сектора у борби против корупције у Републици Србији“ одобрен је у оквиру Националног програма ИПА за 2011. годину.

Предлог пројекта „Превенција и борба против корупције” одобрен је у оквиру Националног програма за ИПА 2013, ће бити спроведен кроз твининг уговор. Укупна вредност пројекта је 2.000.000 ЕУР и биће реализован у периоду 2015 - 2017. године. Општи циљ је подршка примени Националне стратегије за борбу против корупције и пратећег Акционог плана и јачање националних механизма за превенцију и борбу против корупције.

Пројекат “Подршка јачању механизма превенције корупције и институционалном развоју Агенције за борбу против корупције”

- Укупан буџет програма/пројекта: 29.028.300 RSD
- Извор финансирања: Министарство спољних послова Краљевине Норвешке и буџет Републике Србије (учешће Агенције за борбу против корупције од 10% у првој години спровођења пројекта)

Кратак опис циљева

Општи циљ: Да допринесе јачању механизма превенције корупције и принципа доброг управљања у раду јавне управе у Србији

Специфични циљ: Сврха пројекта је јачање институционалног и личног интегритета у јавном сектору у Србији

Програми помоћи Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС) и Пројекта за реформу правосуђа и одговорну власт (ЈРГА-УСАИД)

Помоћ кроз ова два програма не остварује се кроз директан пројекат чији је Агенција за борбу против корупције корисник, него кроз појединачне активности посредством којих ове организације пружају подршку владавини права и, следствено, независним институцијама.

РЈТ

У циљу успостављања јединствене евиденције (електронских уписника) за кривична дела са коруптивним елементима у складу са Законом који уређује заштиту података о личности, предузето је низ активности од стране министарства надлежног за послове правосуђа у коју је укључен и представник Републичког јавног тужилаштва. У циљу успостављања јединствене евиденције (електронског уписника) предузете су и активности у оквиру пројекта „Борба против корупције“ финансираног из средстава ИПА 2013, као и пројекта Савета Европе и Европске уније „Унапређење капацитета криминалистичке службе и правосуђа у борби против корупције у Србији (ПАКС).

Систем треба да омогући праћење предмета (случајева) у свим фазама (од кривичне пријаве до правоснажне пресуде), у циљу квалитетног извештавања о борби против корупције у Републици Србији. У том смислу су предвиђени и кораци: 1. анализа правног и институционалног оквира и спровођење студије изводљивости за успостављање јединственог електронског регистра кривичних дела која се односе на корупцију; 2. на основу усвојене методологије праћења предмета из области корупције (Пројекат Савета Европе и Европске уније „Унапређење капацитета криминалистичке службе и правосуђа у борби против корупције у Србији“ ПАКС), развој модела јединственог регистра број (ЈРБ) у сврху праћења пријаве и предмета; 3. развијање софтверске апликације јединствени електронски регистар кривичних дела који се односе на корупцију.

Програмска специјализација спроводи се преко правосудне академије, уз помоћ програма Министарства правде САД, при амбасади у Београду, Европске уније и Савета Европе кроз ПАКС пројекат ИПА 2013.

МУП

Сектор унутрашње контроле

Сектор унутрашње контроле полиције и Међународни програм за помоћ при криминалистичкој обуци-СИТАР при Амбасади САД у Београду реализују пројекат „**Заједничка гранична антикорупцијска иницијатива**“ који је почео са реализацијом у новембра 2012. године и још увек је у току. Учешће у пројекту су поред Сектора унутрашње контроле полиције, узели Управа криминалистичке полиције, Управа граничне полиције, Одељење за унутрашњу контролу Управе царине, Републичко јавно тужилаштво. У првој фази пројекта је одржано 6 округлих столова на територији Републике Србије у циљу анализе тренутног стања корупције на граничним прелазима и након тога у марту 2013. године студијска посета САД за учеснике у пројекту како би се упознали са најбољим праксама које користе сродне службе у борби против корупције на граници између Мексика и Јужне Калифорније, начином на који се воде истраге и процесуирају предмети са елементима корупције на граничним прелазима. У децем-

бру 2013. године, одржан је Семинар о питањима етике и борбе против корупције који је организовала Канцеларија ИСИТАР-а за полицијске службенике, УГП, УКП, СУКП, Тужилаштва, Управе царине. У фебруару 2014. године, одржана је регионална конференција у Београду на којој су, поред представника служби које учествују у пројекту, учешће узели представници сродних служби из региона (Хрватска, Мађарска, Румунија, Бугарска). Тренутно је у припреми израда Меморандума о сарадњи који ће предвидети формирање заједничких тимова служби које учествују у пројекту и прецизирати њихову сарадњу у циљу превенције корупције на граничним прелазима. Семинар представља први општи ниво обуке за полицијске службенике у области борбе против корупције, а у плану је одржавање напредних семинара који ће се фокусирати на представљање практичних примера и студија случаја кривичних дела корупције који су почињени на граничним прелазима. Обука се реализује у складу са мерама и активностима предвиђеним Акционим планом за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције.

HERCULE II 2012 - „Јачање регионалне сарадње за спречавање и сузбијање корупције на спољним границама Европске уније

На иницијативу Генералне дирекције за борбу против корупције Министарства администрације и унутрашњих послова Румуније, Сектор унутрашње контроле полиције је узео учешће у припреми и реализацији пројекта под називом „Јачање регионалне сарадње за спречавање и сузбијање корупције на спољним границама Европске уније». Пројекат је реализован од фебруара до јула 2013. године. Циљ пројекта је био јачање међународне сарадње, размена информација, оперативних знања и најбољих пракси у примени специјалних истражних мера у сузбијању корупције у полицији између специјализованих служби за сузбијање корупције у полицији из Румуније, Молдавије и Србије. Пројекат је реализован у оквиру грант програма (програм финансијске подршке) HERCULE II 2012-обука у области борбе против преваре који финансира OLAF (Европска канцеларија за борбу против преваре) у износу од 50.000 евра. У оквиру пројекта су одржана два билатерална састанка и завршна конференција у Букурешту, а као крајњи резултат је сачињен Приручник о најбољим праксама у сузбијању корупције у полицији.

Управа криминалистичке полиције

Током 2012. године, полицијски службеници Управе криминалистичке полиције су, у сарадњи са Одељењем за управљање пројектима финансираним из фондова Европске уније и другим организационим јединицама МУП-а (БМСЕИ, БСП, СУК, Управа за стручно усавршавање и образовање), интензивно учествовали у припреми документа пројекта под називом „Унапређење капацитета полиције у Србији у борби против корупције“.

Пројекат има за циљ да прошири капацитете централне групе криминалистичких инспектора српског Министарства унутрашњих послова за истраге случајева корупције на делотворан и ефикасан начин у складу са приоритетима одређеним у Стратегији развоја МУП-а. Укупни циљ пројекта је да допринесе подршци судских поступака који ће резултирати успешним кривичним гоњењем у случајевима корупције.

Пројекат се финансира из билатералне помоћи Краљевине Норвешке, а спроводи се уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији. Укупна вредност пројекта је 284.138,00 евра, а корисник је МУП Р Србије. У досадашњем току спровођења пројекта, опредељена је основна група од 25 полицијских службеника, који су тестирани како би се стекао јасан увид у потребу за обукама у склопу активности пројекта; такође, одржана је свечана церемонија отварања пројекта 30. и 31.10.2013. године у хотелу Зира у Београду. Након покретања пројекта, реализоване су обуке и семинари за одабрану групу полазника са следећим темама:

- Финансијске кривичне истраге;
- Феномен приватизације и банкрутства у Србији;
- Основи рачуноводства и Ексела;
- Пореске преваре.

Управа царина

На иницијативу Амбасаде САД у Београду, у циљу што боље имплементације и подизања нивоа интегритета као и сузбијања корупције у редовима царинских службеника, Одељење за унутрашњу контролу остварило је сарадњу са Министарством правде САД, огранком Амба-

саде САД у Београду. С тим у вези, крајем 2012. године, у оквиру EXBS (Export Control and Related Border Security) програма покренута је „Заједничка антикорупцијска иницијатива“ (JACI - Joint anticorruption Initiative). Основни циљ ове иницијативе је изградња превентивних антикорупцијских механизма у оквиру Управе царина и Министарства унутрашњих послова, као и јачање међусекторске сарадње између Управе царина, Министарства унутрашњих послова и Тужилаштва на пољу истраживања и процесуирања случајева корупције везаних за граничне прелазе. „Заједничка антикорупцијска иницијатива“ реализује се уз помоћ програма Министарства правде САД.

Програми и пројекти које спроводи УЦ и који су у току описани су у поглављима 7 – Право интелектуалне својине, 24 – Правда, слобода и безбедност и 29 – Царинска унија.

Планиране мере за период од 2014 до 2018 године

Министарство правде

Акционим планом за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције предвиђено је доношење јединственог Закона о заштити узбуњивача, чиме ће се Република Србија уврстити у ред ретких земаља у свету које свеобухватним прописом регулишу питање заштите лица која пријаве сумњу на корупцију и друге незаконитости. С обзиром на то да се ради о изузетно значајном закону, министар правде је, у жељи за креирањем што бољег законског текста, оформио радну групу за израду истог која броји чак 20 чланова, а међу којима су, поред осталих, бројне истакнуте судије, тужиоци, али и лица која уживају статус узбуњивача. Након одржаних јавних расправа и детаљног проучавања свих приспелих коментара заинтересоване јавности, уобличен је коначан текст Радне верзије Нацрта Закона о заштити узбуњивача. Усвајање овог акта очекује се крајем четвртог квартала 2014 године, а рад на Правилнику као подзаконском акту који прати овај Закон, је отпочео.

Остали анти-корупцијски закони чије се усвајање очекује у периоду од 2014-2018 године:

- Измена Закона о Агенцији за борбу против корупције којима ће се прописати да се:
 - извештај о спровођењу Стратегије се извештај о спровођењу Стратегије подноси Народној скупштини одвојено од годишњег извештаја и одреди рок за то, измени обавеза подношења кварталних извештаја у обавезу подношења полугодишњих извештаја, уведе обавеза достављања доказа уз извештај и обавеза одазивања одговорних субјеката позиву Агенције на састанке на којима је дозвољено присуство јавности, предвиди као прекршај недостављање извештаја и неодазивање одговорних субјеката на позив Агенције, уведе могућност да Агенција мишљење о спровођењу активности доставља обвезнику на којег се односи, као и органу који је изабрао, именовано или поставио његовог руководиоца, а да обвезник о овом мишљењу мора да расправља у року од 60 дана и о закључцима обавести Агенцију и јавност;
 - за функционере и запослене у јавном сектору уведе обавеза да похађају обуке у области борбе против корупције, етике и интегритета;
 - разграниче и јасно регулишу појмови кумулације функција (спречавање вршења више јавних функција које су међусобно у сукобу интереса) и сукоба интереса (отклањање приватног интереса у вршењу јавних овлашћења)
 - прошири круг обвезника за достављање извештаја о имовини, података за контролу извештаја о имовини и приходима, као и овласти Агенција да врши ванредне провере имовине и поступа по анонимним пријавама;
 - утврди обавеза Владе да даје предлоге закона на мишљење Агенцији, као и да мишљење (уколико је достављено у року од 10 дана) приложи уз Предлог закона приликом достављања Народној скупштини;
 - Агенцији да овлашћење да пропише методологију за анализу ризика на корупцију у прописима, а да се предлагачи прописа обавезу да је примењују;

За све наведено трећи квартал 2016.

- Измена Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела тако да се уведе обавеза МУП-а да уз кривичну пријаву тужилаштву доставља и извештај о финансијској истрази четврти квартал 2014

- Измена Закона о јавном тужилаштву и Закона о судијама како би се исти усагласили са Законом о тајности података и Законом о Агенцији за борбу против корупције четврти квартал 2014;
- Унапређење коруптивних и привредних кривичних дела кроз измене и допуне Кривичног законика, очекује се да ће се наћи у скупштинској процедури крајем четвртог квартала 2014. године;
- Изменити подзаконске прописе како би се установила јединствена методологија прикупљања података, евидентирања и статистичког извештавања о коруптивним кривичним делима други квартал 2015;
- Донети стратегију која свеобухватно унапређује ефикасност финансијских истрага први квартал 2015;
- Нови Закон о судским вештацима, којим ће се поред јачих механизма контроле рада судских вештака, предвидети и орочени период трајања лиценце четврти квартал 2016;

Изменом постојећих и доношењем нових прописа, Република Србија ће се ускладити са следећим стандардима:

- 1) Конвенција од 26. маја 1997. о борби против корупције, укључујући званичнике Европских заједница или званичнике држава чланица ЕУ; ОЈ Ц 195, 25.6.1997
- 2) Конвенција од 26. јула 1995. о заштити финансијских интереса Европских заједница: ЈО Ц 316 од 27. новембра 1995, са Првим и Другим протоколом уз Конвенцију
- 3) Оквирна одлука Савета 2003/568/ЈХА од 22. јула 2003. о борби против корупције у приватном сектору ОВ Л 192, 31.7.2003, стр.54
- 4) Одлука Комисије од 6. јуна 2011. о успостављању ЕУ антикорупцијског механизма извештавања за борбу против корупције за периодичне провере ("Извештај Европске уније о борби против корупције ") (Ц (2011) 3673 коначни)
- 5) Одлука Савета 2008/582/ЈХА од 24. октобра 2008. на контакт особе мреже против корупције
- 6) Одлука Савета 2008/801/ЕК од 25. септембра 2008. о закључку, у име Европске заједнице, а у вези Конвенције Уједињених нација против корупције ОЈ Л 287, 29.10.2008, стр.1.
- 7) Одлука Савета 2004/579/ЕК од 29. априла 2004. о закључку, у име Европске заједнице, а у вези Конвенције Уједињених нација против транснационалног организованог криминала ОЈ Л 261, 6.8.2004, стр.69
- 8) Конвенција Уједињених нација против корупције, Мерида 2003.
- 9) ОЕЦД-Конвенција о борби против подмићивања страних јавних службеника у међународним пословним трансакцијама, од 17. децембра 1997.; (такође релевантна за правосудну сарадњу у кривичним стварима)
- 10) Савет Европе: Кривичноправна конвенција о корупцији, отворена за потписивање 27. јануара 1999., (такође релевантна за правосудну сарадњу у кривичним стварима)
- 11) Савет Европе Грађанскоправна конвенција о корупцији, отворена за потписивање 04. новембра 1999.
- 12) Конвенција Уједињених нација против транснационалног криминала, Палермо, децембар 2000.
- 13) Резолуција Савета Европе (97) 24 о двадесет водећих принципа за борбу против корупције
- 14) Препорука Савета Европе о правилима понашања јавних званичника (препорука бр. Р (2000) 10)
- 15) Препорука Савета Европе о заједничким правилима против корупције у финансирању политичких странака и изборних кампања (РЕЦ (2003) 4)

Министарство здравља

Акционим планом за спровођење Стратегије за борбу против корупције у Републици Србији за период од 2013. до 2018. године, за област здравства предвиђене су следеће законодавне мере, у периоду од 2014. до 2018. године, које треба да допринесу смањењу корупције: Изменити Закон о здравственој заштити, Закон о здравственом осигурању, Закон о коморама здравствених радника и Закон о лековима и медицинским средствима Према Акционом плану Стратегије за борбу против корупције у Републици Србији за период од 2013. до 2018. године

све измене Закона треба да се усвоје у току 2015. године). тако да се отклоне недостаци који стварају ризик на корупцију. Обавезно изменити правни оквир, између осталог, тако да се: избор директора здравствених установа и здравствених радника врши на конкурс и на основу утврђених објективних критеријума; усвојити електронски информациони систем за праћење токова новца, а посебно ванстандардних услуга и сопствених прихода (одвојено од информационог система пружања здравствених услуга); даље развијати механизме финансијске мотивације запослених у здравству на бази резултата рада; прецизно регулишу законски услови под којима запослени здравствени радници у државним установама могу пружати здравствене услуге у приватним установама; регулише положај здравствених радника у складу с положајем јавних службеника.

Главни циљ измена Закона о здравственој заштити и Закона о лековима и медицинским средствима јесте да се јасним и транспарентним правилима уреди област донација медицинских апарата, лекова и медицинских средстава; однос са фармацеутском индустријом; висина и поступање са поклоном; као и сукоб интереса здравствених радника и сарадника, као и лица која обављају функције (а немају статус функционера у смислу Закона о Агенцији за борбу против корупције).

Такође, предвиђено је усвајање новог Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства тако да се омогући коришћење електронских здравствених докумената и уведе јединствени информациони систем. У складу са предвиђеним активностима, израђен је Нацрт Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства, децембра 2013. године. Јуна 2014. године поново започета процедура и очекује се да предлог овог закона буде у Скупштинској процедури у октобру 2014.

Ускладити подзаконске прописе са изменама Закона о здравственој заштити, Закона о здравственом осигурању, Закона о коморама здравствених радника и Закона о лековима и медицинским средствима и израдити анализу целокупног преосталог правног оквира у здравству са аспекта корупције и спровести неопходне измене у складу с њеним препорукама.

Измене системских закона у здравству Републике Србије биће усклађени са:

- Резолуцијом Савета Европе (97) 24 о двадесет водећих принципа за борбу против корупције, и то у члановима 9, 11 и 14;
- Конвенцијом Уједињених нација против корупције, Мерида 2003, чланом 7;
- Препоруком Савета Европе о правилима понашања јавних званичника (преорука бр. Р (2000) 10) као и
- Одлуком Комисије од 6. јуна 2011. о успостављању ЕУ антикорупцијског механизма извештавања за борбу против корупције за периодичне провере ("Извештај Европске уније о борби против корупције ") (Ц (2011) 3673 коначни).

Напомена: Најважнији подаци и финансијске пројекције Пореске управе и Управе царина обрађени су у оквиру њихових основних поглавља – ПГ 16: Опорезивање и ПГ 29: Царинска унија

Институционални оквир–планиране активности у периоду 2014-2018.године

Министарство правде

Нису планиране промене у овом делу.

МУП

У складу Акционим планом за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције, Сектор унутрашње контроле полиције је доставио преко Секретаријата Министарства иницирао измену и допуну Закона о полицији. Сектор је предложио да поред надлежности у погледу контроле законитости рада полицијских службеника буде надлежан и за контролу законитости рада и других запослених у Министарству, увођење механизма теста интегритета, обавезу руководиоца контролисаних организационих јединица, да одговарају за реализацију наложених мера од стране овлашћених службених лица Сектора.

Министарство финансија

Нису планиране промене у овом делу.

Пореска управа

Пореска управа активно учествује као одговорни субјект – институција у реализацији Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције.

Између Агенције за борбу против корупције и Пореске управе је дана 13.03.2014.године потписан Споразум о пословно – техничкој сарадњи. Овим Споразумом олакшава се и убрзава међусобна размена података и конкретно поступање у области спречавања корупције. Размена података из евиденција које воде Пореска управа и Агенција за борбу против корупције обављаће се у складу са прописима који уређују област заштите тајних података и података о личности. Осим тога, када техничке могућности дозволе, сарадња ће бити интензивирани и преузимањем података путем веб сервиса, што ће значајно олакшати и убрзати контролу података из извештаја јавних функционера.

У току су припреме за потписивање Меморандума о сарадњи полиције, тужилаштва, судства других државних органа и институција којим ће се унапредити сарадња и координација активности на сузбијању корупције између релевантних институција.

Управа царина

- усвајање нове систематизације Одељења за унутрашњу контролу која ће предвидети знатно већи број службеника (минимум 25 службеника) и евентуалну другачију организациону структуру, у смислу прерастања Одељења за унутрашњу контролу у Сектор (до краја 2016. године с обзиром на одлуку Владе о забрани запошљавања до краја 2015. године)

Министарство здравља

Усвајање нове систематизације којом ће се предвидети знатно већи број службеника у Сектору за инспекцијске послове.

У току 2014. године предвиђено стварање посебне јединице за Информационе технологије у здравству.

Административни капацитети – планиране активности у периоду 2014 – 2018. године

Министарство правде

До краја другог квартала 2015. године ангажоваће се одговарајући број стручног кадра за рад у Групи за координацију спровођења Националне стратегије за борбу против корупције, а све у складу са анализом потреба, коју ће израдити Министарство правде.

Тренутно се планира попуњавање једног упражњеног места и то за руководиоца Групе на позицији - саветник - опис послова: руководи и планира рад Групе, пружа стручна упутства, координира и надзире рад државних службеника у Групи; координира спровођење Стратегије и Акционог плана и предузима мере које обезбеђују заједнички рад органа у борби против корупције; прати прописе и стандарде ЕУ из области борбе против корупције; учествује у припреми прописа из области борбе против корупције; иницира припрему пројеката из области борбе против корупције; остварује сарадњу са међународним организацијама које се баве борбом против корупције; обавља и друге послове по налогу министра.

Услови за ово радно место су: Стечено високо образовање из научне, односно стручне области из поља Друштвено-хуманистичких на студијама другог степена (дипломске академске студије – мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије) односно на основним студијама у трајању од најмање 4 године, положен државни стручни испит, најмање 3 године радног искуства у струци, познавање рада на рачунару.

Што се тиче додатних кадрова у смислу преузимања службеника из других државних органа, у зависности од обима посла могуће је ангажовање до 4 лица запослена у судовима и тужилаштвима, путем преузимања односно упућивања уколико се буде радило о носиоцима правосудних функција.

Министарство финансија

Систематизована радна места су попуњена и не планира се запошљавање нових државних службеника – извршиоца у Групи за систем финансирања политичких активности и спровођење стратегије и планова интегритета у чијој надлежности су наведени послови.

Министарство здравља

Изградња капацитета за инспекцију у оквиру министарства надлежног за послове здравља.

Јединица за Информационе технологије у здравству ће у 2014. години имати три службеника од којих је један ИТ експерт, један правник и један лекар, док би се 2015. године ојачали капацитети са још једним ИТ експертом и једним лекаром (укупно 5 лица).

РЈТ

Државно веће тужилаца је током 2013. године за потребе примене новог Законика о кривичном поступку и Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава извршило пројекцију потребних људских и материјалних ресурса, којом је предвиђено повећање укупног броја заменика јавног тужиоца, као и административног особља. Заједничка радна група Министарства правде за остваривање техничких услова примене закона, у чијем су саставу били помоћник министра правде са још два помоћника и по три представника Државног већа тужилаца и Високог савета судства, одлучила је да се због недостатка средстава избор укупног броја потребних нових заменика јавног тужиоца подели у три групе, и то за последњи квартал 2013, прво полугодиште 2014 и друго полугодиште 2014 године, а у складу са резултатима праћења примене закона. У том смислу, у плану је повећање укупног броја заменика јавног тужиоца током 2014. године, што ће због повећане потребе за специјализацијом додатних заменика за поступање у коруптивним предметима, довести и до увећања укупног броја заменика распоређених у овим одељењима. Међутим, у овом тренутку није могуће прецизно одредити број заменика који ће бити изабран.

Такође, Акционим планом за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције предвиђено је увођење тима економских форензичара у саставу јавних тужилаштава. Сходно Анализи потреба за повећањем броја заменика јавних тужилаца и њиховом специјализацијом и за увођење тима економских форензичара у саставу јавних тужилаштава од 17.01.2014. године извршеној од стране Републичког јавног тужилаштва и Државног већа тужилаца у плану је запошљавање економских форензичара у Тужилаштву за организовани криминал и јавним тужилаштвима у којима су формирана Одељења за борбу против корупције.

Управа царина

Потребно је:

- проширити и прецизирати овлашћења службеника Одељења за унутрашњу контролу
- повећати број запослених у Одељењу за унутрашњу контролу
- унапредити опремљеност и ојачати специјализоване вештине и знање запослених у Одељењу за унутрашњу контролу
- ојачати сарадњу са другим државним органима, нарочито са судовима и јавним тужилаштвима
- набавка нове опреме из буџета РС и пројеката (возила, аналитички софтвер, опрема за видео надзор, као и остала опрема која би била у складу са овлашћењима предвиђеним Законом о царинској служби) – до краја 2018.
- континуирано обучавање запослених у Одељењу за унутрашњу контролу: учествовање у радним посетама у оквиру ЕУ Програма Царина 2020 од 2015-2018. године, организовање мисије, радионица и студијске посете у оквиру ТАИЕХ инструмента, током 2015. и 2016. године. У одређене обуке били би укључени и представници других државних органа, пре свих представници судова и тужилаштва ради јачања сарадње.

МУП

У погледу реализације мере из Акционог плана која се односе на повећање броја запослених у Сектору унутрашње контроле полиције у износу до 1% од укупног броја запослених, Сектор је предложио да се Законом о полицији прецизно регулише надлежност и делокруг

Сектора, ради пројектовања будућих потреба у погледу броја запослених у Сектора. До краја 2014. године, Сектор ће вршити попуно 25 упражњених радних места.

С обзиром да Сектор као одговорни субјект за спровођење мера из Акционог плана има обавезу да спроводи тест интегритета и врши годишњу израду анализе ризика корупције у полицији, а да тренутно не располаже људским и техничким капацитета, у периоду од 2015-2018. године, Сектор ће извршити анализу потреба за повећањем број запослених у смислу стварања организационе јединице за обавештајни рад и оперативну аналитику и прерастање Одсека за тајни и звучни надзор осумњиченог у већу организациону јединицу, као и стварање организационе јединице за подршку која ће вршити препарацију средстава за тајну опсервацију и прикривене операције и ИТ подршка Сектору. Сектор ће извршити промене у својој организационој структури у циљу прилагођавања усвојеним изменама Закона о полицији и проширењем надлежности и делокруга рада. Сектор планира повећање броја запослених по 20 на годишњем нивоу у периоду од 2015-2018 године у складу са садашњим потребама и предвиђеним активностима Акционог плана које имају за циљ јачање капацитета Сектора за спровођење истрага корупције у полицији, а даља повећања броја запослених у Сектору зависиће од усвајања предложених измена Закона о полицији

Планиране обуке у периоду 2014 – 2018. године

Акционим планом за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције предвиђено је низ обука које треба спровести у циљу јачања капацитета, али и ефикасног спровођења нових прописа.

Тако је почев од прве области стратегије која се односи на политичке активности, поред осталих, у мери бр. 3.1.1.4 предвиђено израдити и трајно спроводити план обуке запослених у Агенцији за борбу против корупције за процес контролисања финансирања политичких активности. Даље, у мери 3.1.1.5 такође је предвиђено да се изради и трајно спроводи план и програм обуке запослених у Државној ревизорској институцији ради јачања капацитета ове институције за ефикасно спровођење ревизије парламентарних политичких странака.

У области стратегије која се односи на јавне финансије, поред осталих, у мери 3.2.1.1.1 предвиђено је направити и спроводити план и програм обуке запослених у Пореској управи ради јачања капацитета и ефикасног спровођења система е-Порези. Такође у овој области је предвиђено и стручно усавршавање запослених у Пореској управи о новим решењима закона којим се регулише систем јединственог идентификационог броја до почетка његове примене.

У области правосуђе, поред осталих, у мери 3.4.1.3. предвиђено је стручно усавршавање запослених у Административној канцеларији ВСС и ДВТ и њихово укључивање у програм Правосудне академије.

Такође у мери 3.4.3.5 предвиђено је континуирано спровођење обуке судија и тужилаца из области финансијских истрага.

Ради успостављања међусобне база података за кривичне истраге, односно електронске размене информација и приступа тужилаца базама података са полицијом, Управом царина, Пореском управом, Агенцијом и другим релевантним органима у мери 3.4.3.6 предвиђено је сачинити и спроводити план и програм обуке запослених за администрирање и коришћење предметне базе података.

Што се тиче области полиција, поред осталих, у мери 3.5.1.1 предвиђено је спровођење обуке полицијских службеника са циљем успостављања механизма за основну, специјалистичку и континуирану едукацију полицијских службеника на пословима борбе против корупције.

У области просторно планирање и изградња, поред осталих, у мери 3.6.1.1 предвиђено је спровести план обуке запослених у Републичком геодетском заводу за рад на информативном шалтеру и односима са странкама.

У области здравство, поред осталих, у мери 3.7.2.4 предвиђено је изградити капацитете инспекција у оквиру министарства надлежног за послове здравља и то кроз обуку запослених.

У области образовање и спорт, поред осталих, у мери 3.8.2.2 предвиђено је ојачати капацитете просветне инспекције на свим нивоима власти кроз обуку запослених.

У области превенција, поред осталих мера, Агенција за борбу против корупције је одговорни субјект за спровођење обука како би представници предлагача закона били обучени да примењују методологију за анализу ризика на корупцију у прописима.

Преглед пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи 2014 – 2018. године

МУП

Министарство унутрашњих послова је у фебруару 2014. године упутило Канцеларији за ЕУ интеграције предлог пројекта Сектора унутрашње контроле полиције под називом „Допринос ефикасној примени Националне стратегије за борбу против корупције у Републици Србији“ који би био финансиран у оквиру норвешког Билатералног програма у 2014. години. Још увек се чека одлука о одобрењу предлога пројекта. Циљ пројекта је јачање техничких способности полицијских службеника у Одсеку за тајни звучни и видео надзор осумњиченог СУКП у области коришћења посебних доказних радњи у борби против корупције у полицији, с обзиром да у оквиру твининг пројекта „Реформа полиције-унутрашња контрола“ из ИПА 2007, није успешно реализован тендер за набавку специјалистичке опреме и возила за прикривени надзор. Пројекат се такође надовезује на активностима које су предвиђене Националном стратегијом за борбу против корупције и Акционим планом за њено спровођење.

Сектор унутрашње контроле полиције је у мају 2014. године, упутио предлог Одељењу за управљање пројектима финансираним из фондова ЕУ МУП за одржавање три студијске посете и две радионице у оквиру програма ТАЕКС у току 2014. и 2015. године. Циљ одржавања радионица и студијских посета је даље јачање превентивних и репресивних капацитета Сектора у сузбијању корупције у полицији, а теме ће обухватити јачање сарадње полиције и тужилаштва у борби против корупције на граници, размена искуства у примени проактивних алатки у сузбијању корупције у полицији (тест интегритета, прикривени иследници) и израда анализе корупције у полицији.

РЈТ

Републичко јавно тужилаштво и Тужилаштво за организовани криминал разматрају укључивање у пројекат Мисије ОЕБС-а у Србији „Мониторинг суђења за високу и тешку корупцију“.

Управа царина

- У сарадњи са Министарством правде САД и Амбасаде САД у Београду, потребно је размотрити евентуални наставак ЈАЦИ пројекта, као и даљу сарадњу и учешће у пројектима које води Министарство правде САД и Амбасада САД у Београду.
- ЕУ Програм Царина 2020 (детаљно описан у Поглављу 29 – Царинска унија кроз буџет и начин финансирања, циљ програма и планиране активности програма. Наведени су и референтни чланови ССП)

Планирани пројекти Управа царина описани су и у поглављима 7 – Право интелектуалне својине, 24 – Правда, слобода и безбедност и 29 – Царинска унија.

3.23.3. Основна права

Људска права

Преглед стања

Законодавни оквир

Република Србија је успоставила уставни и законодавни оквир за заштиту људских и мањинских права. У складу са чланом 16. став 2. Устава општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори саставни су део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују. Потврђени међународни уговори морају бити у складу са Уставом. У Републици Србији је донет велики број закона и других прописа којима се у одређеним сегментима уређују људска права.

Стратешка документа

Стратегију превенције и заштите од дискриминације Влада је усвојила 27. јуна 2013. године.

Институционални оквир

Институционални оквир за заштиту и унапређење људских права у Републици Србији чине Народна скупштина; тела Владе за промовисање и заштиту људских права: Савет за права детета, Савет за родну равноправност, Савет за особе са инвалидитетом, Савет Владе за борбу против трговине људима, Савет за националне мањине, Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома; надлежни државни органи: Министарство правде, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство државне управе и локалне самоуправе, Министарство културе и информисања, Министарство здравља, Канцеларија за људска и мањинска права, Комесаријат за избеглице и миграције; надлежни покрајински органи: Покрајински секретаријат за образовање, управу и националне заједнице, Покрајински секретаријат за привреду, запошљавање и равноправност полова, Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију, Покрајински секретаријат за културу и информисање, Канцеларија за инклузију Рома; независна државна тела за заштиту и унапређење људских права: Заштитник грађана, Покрајински омбудсман, заштитници грађана на локалном нивоу, Повереник за заштиту равноправности, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.

Канцеларија за људска и мањинска права је служба Владе, која обавља стручне послове за потребе Владе и надлежних министарстава који се односе на: заштиту и унапређење људских и мањинских права; праћење усаглашености домаћих прописа са међународним уговорима и другим међународним актима о људским и мањинским правима и иницирање измена домаћих прописа; општа питања положаја припадника националних мањина, праћење положаја припадника националних мањина које живе на територији Републике Србије и остваривања мањинских права; остваривање веза националних мањина са матичним државама. Активности Канцеларије за људска и мањинска права се реализују кроз праћење и унапређење стања људских права у Републици Србији.

Административни капацитети

Административне капацитети одређени у складу са систематизацијом радних места у надлежним републичким и државним органима, као и независним државним органима за заштиту и унапређење људских права.

Канцеларија за људска и мањинска права има 36 систематизованих радних места распоређених у три сектора, са 38 државних службеника и једним намештеником.

У оквиру Министарства државне управе и локалне самоуправе образован је Сектор за људска и мањинска права и остваривање слободе удруживања грађана који обавља послове државне управе који се односе на: припрему прописа о људским и мањинским правима; вођење регистра националних савета националних мањина; избор националних савета националних мањина; вођење посебног бирачког списка националне мањине, као и друге послове одређене законом. У Сектору је заједно са службеницима који раде на нормативним пословима има укупно 12 запослених и потребно је повећање административног капацитета

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

ИПА 2011- „Спровођење антидискриминационих политика“

Пројекат се спроводи од новембра 2012 до новембра 2014. године у Канцеларији за људска и мањинска права и служби Повереника за заштиту равноправности. Сврха пројекта је ефикасно спровођење антидискриминационих политика у складу са европским стандардима и примерима добре праксе, оснаживање различитих механизма за ефикасно спровођење антидискриминационог законодавства и обука представника релевантних државних институција. Вредност пројекта износи 1.800.000 евра.

План комуникације

Како би се остварила већа и тешња сарадња државних органа Владе, покрајинских органа, независних институција и организација цивилног друштва у спровођењу политике у области људских права Канцеларија за људска и мањинска права је у оквиру ИПА 2011 пројекта а у

сарадњи са Мисијом УН и ОЕБС-ом сачинила План комуникације. Овај документ је усмерен на остваривање једног од приоритета у раду успостављање ефикасног механизма за праћење спровођења препорука међународних и независних тела за заштиту људских права.

Пројекат „Акциони план за Стратегију за борбу против дискриминације“

Пројекат „Акциони план за имплементацију Стратегије превенције и заштите од дискриминације“ финансиран од стране пројектног фонда ПРОФИД (Краљевина Шведска), Амбасаде Велике Британије и Савета Европе. Основни циљ пројекта је израда Акционог плана, као оперативног документа који ће омогућити реализацију Стратегије. Пројекат се реализује у периоду од годину дана август 2013 – јул 2014. године. Вредност пројекта износи 21.523£.

Пројекти „Основна обука за запослене у центрима за социјални рад за поступање према ЛГБТ особама“

Пројекат је финансирала Амбасада Велике Британије. Основни циљ пројекта је унапређење стручних компетенција запослених у области социјалне заштите (центрима за социјални рад) за поступање са ЛГБТ особама и њиховим породицама, као и стварање услова за унапређење положаја ЛГБТ особа. Пројекат се реализује у периоду од годину дана (август 2013- јул 2014. године), у вредности од 22.500£.

Примена механизма Уједињених нација о поштовању људских права – осам основних уговора о људским правима и Универзални периодични преглед

Република Србија је прошла кроз други циклус Универзалног периодичног прегледа 30. јануара 2013. године када је од 67 држава чланица УН добила 144 препоруке од којих је одмах прихватила 139 препорука.

Република Србија је Комитету за елиминисање дискриминације жена представила Други и трећи периодични извештај о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена на 55. заседању 18. јула 2013. године.

Иницијални извештај о примени Међународне конвенције за заштиту свих лица од присилних нестанака који је Влада усвојила 8. октобра 2013. године. Извештај је достављен Комитету за присилне нестанке.

Извештај о примени препорука 11, 15, 19 и 22. Комитета за укидање расне дискриминације у вези са Иницијалним извештајем о примени Међународне конвенције о укидању расне дискриминације Влада усвојила 21. марта 2013. године.

Високи комесар УН за људска права, N. Pillay је на позив Владе Републике Србије била у првој званичној посети нашој земљи од 17-18. јуна 2013. године и тада је упозната са активностима које је, у оквиру своје надлежности, Канцеларија за људска и мањинска права предузела у различитим сегментима унапређења и заштите људских права.

Сарадња са међународним организацијама

Израђен је Извештај Републике Србије о предузетим активностима везаним за спровођење три посебне препоруке из Другог извештаја о Србији који је усвојила Европска комисија против расизма и нетолеранције 23. марта 2011 и достављен Комисији у новембру 2013 године.

Република Србија је укључена у иницијативу коју је покренуо Савет Европе 2006. године- програм "Изградња Европе за децу и са децом" у циљу ефикасне имплементације постојећих стандарда и унапређења права деце у Европи.

Република Србија је као једна од држава партнера учествовала у спровођењу мултилатералног пројекта Савета Европе под називом „Борба против дискриминације на основу сексуалне оријентације и родног идентитета“ заједно са Албанијом, Италијом, Летонијом, Црном Гором и Пољском. Циљ овог пројекта, који је завршен 31. децембра 2013. године, је подршка спровођењу Препоруке ЦМ/Рец (2010)5 Комитета министара Савета Европе о мерама за борбу против дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета. У оквиру овог пројекта Канцеларија за људска и мањинска права је у сарадњи са Асоцијацијом „Дуга“, уз сагласност Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, а у складу са акредитованим програмом „Смернице за рад са сексуалним мањинама у систему социјалне заштите“ у периоду септембар – децембар 2014. године спровела обуке за запослене у центрима за социјални рад за поступање са ЛГБТ особама и њиховим породицама, као и дводневну пилот нап-

редну обуку за рад са сексуалним и родним мањинама и њиховим породицама у систему социјалне заштите. Реч је о наставку основне обуке, али за разлику од базичне обуке на којој је пажња посвећена савладавању основних појмова и теоријских концепата за рад са ЛГБТ особама, у оквиру напредне обуке предвиђено је да се учесници детаљније упознају са појмом трансродности. Канцеларија је уз подршку Савета Европе припремила и радну верзију акта који регулише поступање релевантних државних институција и органа са ЛГБТ особама у области здравствене, социјалне заштите, образовања, запошљавања, као и поступање полиције и тужилаштва са овим особама. Сегмент Нацрта Акционог плана за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације, посвећен унапређивању положаја ЛГБТ особа је, такође, припремљен уз подршку Савета Европе.

Сарадња са ОЕБС/ОДХИР у вези са злочиним из мржње. Одговори ОДХИРУ на упитник о злочинима из мржње за 2012. годину су достављени.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Законодавни оквир

Акциони план за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2014. до 2018. године.

Канцеларија за људска и мањинска права је припремила Нацрт акционог плана за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације, за период од 2014. до 2018. године, који треба да пружи неопходан оквир, односно конкретан и свеобухватан план који дефинише приоритете, неопходне активности и њихове носиоце, рокове за њихову реализацију, као и индикаторе и потребне ресурсе за њихову реализацију.

Институционални оквир

Национални механизам за праћење спровођења препорука међународних тела из области заштите људских права

Канцеларија за људска и мањинска права је започела припремне активности за успостављање Националног механизма за праћење спровођења препорука међународних тела из области заштите људских права у складу са препоруком из другог циклуса Универзалног периодичног прегледа. У овом тренутку није могуће дати детаљније информације у вези са успостављањем Националног механизма, те ће они бити приказани у наредном ажурирању овог документа.

За имплементацију усклађеног законодавства са правном тековином ЕУ, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају институционално јачање постојеће институције, Канцеларије за људска и мањинска права ради образовања повремених тела за праћење и оцењивање спровођења Акционог плана за примену Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2014. до 2018. године.

Административни капацитети

Потребно је ојачати административне капацитете Канцеларије за људска и мањинска права, нарочито имајући у виду да је у предлогу модела Националног механизма за праћење спровођења препорука међународних тела из области заштите људских права предвиђено да Канцеларија обавља послове Секретаријата тог механизма. У овом тренутку није могуће дати детаљније информације у вези са административним капацитетом, те ће они бити приказани у наредном ажурирању овог документа.

За имплементацију усклађеног законодавства са правном тековином ЕУ, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају додатни кадрове, односно радни однос за 2 запослена са високом стручном спремом ради праћења и извршавања мера Акционог плана, спровођење активности, поштовање предвиђених рокова и рано упознавање на изазове у извршавању мера. Додатне административне потребе обухватиће и коришћење услуга и роба и то: трошкови превођења, трошкови мобилних и фиксних телефона, трошкови канцеларијског материјала (папир и сл.), трошкови службеног путовања додатна рачунарска опрема, лаптоп, штампач и рачунар,

Преглед планираних пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

ИПА 2013 - Twining пројекат „Подршка унапређењу људских права и нулта толеранција дискриминације

ИПА 2013 - Twining пројекат „Подршка унапређењу људских права и нулта толеранција дискриминације“ ће се спроводити у периоду од 2014.- 2016. године у Канцеларији за људска и мањинска права и служби Повереника за заштиту равноправности. Ово је први пројекат који се спроводи у оквиру система децентрализованог управљања. Циљ пројекта је јачање и примена релевантног законодавног оквира у области људских и мањинских права и њихово унапређење у складу са европским стандардима. Укупан износ буџета је 1.200.000 евра, од чега предвиђено суфинансирање из буџета Републике Србије износи 60.000 евра.

Пројекат „Стварање толеранције и разумевања према ЛГБТ популацији у српском друштву”.

Канцеларија за људска и мањинска права је у сарадњи са Тимом за социјалну инклузију и смањење сиромаштва, уз подршку Краљевине Норвешке обезбедила средства за спровођење двогодишњег пројекта „Стварање толеранције и разумевања према ЛГБТ популацији у српском друштву”. У оквиру наведеног пројекта, биће спроведене кампање за подизање свести јавности о проблемима са којима се суочавају ЛГБТ особе, затим обуке за новинаре о етичком извештавању о ЛГБТ популацији и за оснаживање капацитета полиције, центара за социјални рад, правосудних органа за адекватно поступање са ЛГБТ особама, као и напредне обуке за рад са сексуалним и родним мањинама и њиховим породицама у систему социјалне заштите. Пројекат се реализује у трајању од 2 године, у периоду јануар 2014 – јануар 2016. године, у висини од 44.285.000 динара, уз учешће у финансирању из буџета Републике Србије у износу од 4.444.000 динара.

Регионални програм о социјалној заштити и превенцији трговине људима

Пројекат се реализује са GIZ ом (у оквиру Регионалног програма о социјалној заштити и превенцији трговине људима) у периоду 2014-2015. године. Укупна вредност пројекта је 98.500 евра и односи се на унапређење децентрализованих социјалних служби и оснаживање владиних и невладиних актера у циљу задовољавања потреба осетљивих група, као и омогућавање особама погођеним трговином људима да искористе услуге усмерене на потребе у складу са њиховим годинама и родном припадношћу, ради дугорочне друштвене интеграције и промоције људских права жртава трговине људима и осетљивих група.

Примена механизма Уједињених нација о поштовању људских права – осам основних уговора о људским правима и Универзални периодични преглед

- Република Србија је Комитету за економска, социјална и културна права представила Други периодични извештај о примени Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима на 52. заседању 15. маја 2014. године
- Представљање Другог периодичног извештаја о примени Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака на 53. заседању Комитета против тортуре, у новембру 2014. године у Женеви
- Израда Другог и трећег периодичног извештаја о примени Конвенције о правима детета и достављање Извештаја Комитету за права детета – 2014. година
- Израда Другог и трећег периодичног извештаја о примени Међународне конвенције о укидању расне дискриминације и достављање Извештаја Комитету за укидање расне дискриминације - 2014. година
- Израда Трећег периодичног извештаја о примени Међународног пакта о грађанским и политичким правима и достављање извештаја Комитету за права човека – до 1. априла 2015. године
- Израда Четвртог периодичног извештаја о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена и достављање Извештаја Комитету за елиминисање дискриминације жена – до јула 2017. године

- Представљање Иницијалног извештаја о примени Конвенције о правима особа са инвалидитетом на заседању Комитета за права особа са инвалидитетом - до 2018. године
- Представљање Иницијалног извештаја о примени Међународне конвенције за заштиту свих лица од присилних нестанака на заседању Комитета за присилне нестанке – до 2018. године
- Учешће у трећем циклусу Универзалног периодичног прегледа – у 2017. години

Специјалне процедуре Уједињених нација

Регуларна сарадња са специјалним процедурама Уједињених нација кроз припреме информација, извештаја, затражених одговора на упитнике и пријем специјалних процедура током њихових посета Републици Србији.

Сарадња са регионалним организацијама

Сарадња са Европским комитетом за спречавање мучења и нехуманих или понижавајућих казни или поступака у складу са Конвенцијом Савета Европе о спречавању мучења и нехуманих или понижавајућих казни или поступака. Током 2015. године биће реализована посета чланова Комитета Републици Србији.

Сарадња са Европском комисијом против расизма и нетолеранције (ECRI) и ОБЕС/ОДХИР у вези са злочиним из мржње. Током 2014. године биће припремљени одговори на Упитник о злочинима из мржње за 2013. годину.

Сарадња са Директоратом за људско достојанство и равноправност – Савета Европе Јединицом за сексуалну оријентацију и родни идентитет.

Затворски систем

Преглед стања

Законом о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, бр. 85/05, 72/09 и 31/11) регулисано је поступање према лицима лишеним слободе, њихова права и механизми заштите права, који су у највећој мери усклађени са међународним стандардима из ове области. Област извршења кривичних санкција није регулисана посебним прописима ЕУ. Закон о извршењу кривичних санкција садржи одредбе којима се гарантује забрана мучења и другог нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања које су усклађене са Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода (члан 3.), Повелом о основним правима у Европској унији (члан 4.), Конвенцијом против тортуре и других свирепих, нечовечних или понижавајућих казни или поступака, Европском конвенцијом за спречавање тортуре и нељудског или понижавајућег поступања или кажњавања и препорукама садржаним у Европским затворским правилима.

Управа за извршење кривичних санкција у циљу превенције тортуре и других облика нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања спроводи свеобухватне мере како би обезбедила делотворну примену законских решења у пракси. Управа континуирано ради на упознавању осуђених лица са њиховим правима, реализује редовну обуку запослених и врши интерни надзор рада завода. Посебна пажња се поклања сарадњи са независним органима који обављају контролу извршења кривичних санкција, које чине: Независни механизам за превенцију тортуре, који је формиран у складу са Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других облика сурових, нељудских и понижавајућих казни и поступака („Службени лист СЦГ-међународни уговори“ бр.16/05 и 2/06 и „Службени гласник РС-међународни уговори“ бр. 7/11), Комисија за контролу извршења кривичних санкција Народне скупштине, Заштитник грађана, као и организације цивилног друштва које се баве заштитом људских права.

Влада Републике Србије је у децембру 2013. године, донела Стратегију развоја система извршења кривичних санкција у РС до 2020. године („Службени гласник РС“ бр.114/2013). У Стратегији су изложени до сада постигнути резултати у спровођењу претходне Стратегије за реформу система извршења кривичних санкција, која је била пројектована за период од 2005. до 2012. године. Закључак је да је већина реформских задатака реализована потпуно или у већој мери. Нови документ, Стратегија развоја система извршења кривичних санкција настав-

ља са испуњавањем реформских задатака зацртаним у претходној Стратегији, уз укључивање постојећих приоритета и опредељења Управе у циљу достизања стандарда и функционисања по принципима модерних и развијених пеналних система.

Управа за извршење кривичних санкција, израдом ове Стратегије, опредељује се за даљи развој система у циљу заштите друштва од криминалитета континуираним побољшањем услова у којима се санкције извршавају уз примену савремених достигнућа у третману осуђених у сврху њихове успешне реинтеграције у друштвену заједницу и смањења стопе поврата. Дефинисани су главни изазови у раду Управе до 2020. године и одређене су приоритетне активности у 12 области развоја система извршења кривичних санкција.

Законодавни оквир

У циљу унапређења законодавног оквира Републике Србије у области извршења кривичних санкција и потпуног усклађивања са правним тековинама Европске уније, у мају 2014. године усвојен је нови Закон о извршењу кривичних санкција („Службени гласник РС”, бр. 55/2014), којим се подиже ниво заштите права лица лишених слободе.

Овим Законом уводи се нови институт-судија за извршење кривичних санкција и дефинише се улога, надлежност, организациони и процесни оквир за поступање судије за извршење.

Судска заштита лицима лишеним слободе је до сада била обезбеђена покретањем управног спора, тако да се увођењем судије за извршење кривичних санкција у наш правосудни систем, успоставља делотворнија судска заштита и надзор над поштовањем права лица лишених слободе, с обзиром да је реч о специјализованим судијама при вишим судовима.

Судија за извршење је надлежан за заштиту права по притужби притвореника и на поступак по захтеву за судску заштиту осуђеног или лица на извршењу мере безбедности која се спроводи у заводу за извршење кривичних санкција.

Још један разлог за доношење новог Закона о извршењу кривичних санкција је и одвајање одредби које регулишу извршење алтернативних санкција и мера, у посебан закон. Доношењем Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера, који је такође донет у мају 2014. године („Службени гласник РС”, бр. 55/2014), посебно се регулише ова област, због значаја извршења алтернативних санкција и у циљу усклађивања са међународним стандардима у овој области.

Законом о извршењу ванзаводских санкција и мера предвиђено је унапређење законске регулативе која је неопходан предуслов за унапређење алтернативних санкција и успешну ширу примену свих ванзаводских санкција и мера у складу са Пробационим правилима Савета Европе.

Савет Европе је извршио експертизу Нацрта Закона о извршењу кривичних санкција и Нацрта Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера у октобру 2013. године, с обзиром да не постоје посебни прописи ЕУ који регулишу ову материју. Радна група Министарства правде и државне управе је дате препоруке унела у текст ових закона.

Нови Закон о извршењу кривичних санкција и Закон о извршењу ванзаводских санкција и мера почеће да се примењују од септембра 2014. године, с обзиром да је предвиђен рок у трајању од три месеца од ступања на снагу до примене закона, за припрему правосудних органа и Пробационе службе за спровођење, нових поступака, односно извршење санкција и мера у складу са новим надлежностима.

Институционални оквир

У надлежности Управе за извршење кривичних санкција, налази се 29 завода и то: два казнено-поправна завода затвореног типа са посебним обезбеђењем, два казнено-поправна завода затвореног типа, четири казнено-поправна завода отвореног типа, 17 окружних затвора полуотвореног типа, Специјална затворска Болница у Београду; Казнено-поправни завод за жене у Пожаревцу, Казнено-поправни завод за малолетнике у Ваљеву, Васпитно-поправни дом у Крушевцу, као и Центар за обуку и стручно оспособљавање.

У оквиру Управе за извршење кривичних канцеларија организоване су и канцеларије за извршење алтернативних санкција и мера. Уз постојећих седам, крајем 2013. године и у првој половини 2014. године отворено је девет нових канцеларија.

Административни капацитети

Систем за извршење кривичних санкција карактерише недовољна попуњеност радних места што у условима повећаног броја лица лишених слободе отежава извршавање прописаних послова.

Према систематизацији коју је Влада Републике Србије усвојила у јуну 2012. године у Управи за извршење кривичних санкција систематизовано је 6.073 извршилаца, а тренутно је запослено 4.264 лица.

У 2013. години у Управи за извршење кривичних санкција примљено је у својству приправника 70 командира, који су започели са обуком у трајању од шест месеци.

Како се систем алтернативних санкција убрзано развија и шири, указала се потреба за повећањем броја запослених у канцеларијама за извршење алтернативних санкција. Тако је у 2013. години примљено у радни однос 24 запослена за извршење алтернативних санкција. Такође, расписан је и конкурс за пријем у радни однос 30 запослених медицинске струке.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

У периоду од 2014. до 2018. године, Управа за извршење кривичних санкција пролази кроз развојну фазу, у смислу проширења капацитета за смештај осуђених лица, развоја кадровских капацитета и подизања начина рада на виши ниво. У том смислу, спроводe се активности и пројекти у складу са стратешким документима и акционим плановима, као и неколико пројеката финансираних у оквиру претприступне помоћи ЕУ, из донација по билатералним споразумима, из кредита, као и из буџета Републике Србије.

- 1) Секторски програм ИПА 2013 садржи посебан пројекат: „Унапређење капацитета и компетентности затворског система у Републици Србији“ са буџетом од 5,5 мил еур, од чега је учешће Републике Србије 710 хиљ.еур. Циљ пројекта је побољшање радних и животних услова осуђеника у затворском систему. Овај пројекат обухвата више операција и биће реализован кроз три уговора:
 - Пројекат за едукацију и тренинг запослених у поступању према осуђеним лицима, у циљу развоја програма поступања према осуђенима и развоја капацитета за обуку запослених спроводи се кроз твининг операцију, са буџетом од 950.000 еур и сопственим учешћем од 50.000 еур. Сврха пројекта је повећање ефикасности програма поступања према осуђеним лицима у циљу смањења стопе поврата осуђеника и криминалитета друштва.
 - Пројекат за набавку опреме за обуку и упошљавање осуђених и набавку опреме за унапређење животних услова у затворима има укупан буџет од 1,500,000 еур, са учешћем Републике од 225,000 еур. Циљ пројекта је повећање броја осуђених који пролази квалитетну обуку и упошљавање, као и побољшање услова смештаја у затворима кроз набавку соларних панела за обезбеђење грејања. Сврха пројекта је боља ресоцијализација осуђених кроз организацију обуке и упошљавања и боље услове смештаја.
 - Пројекат реконструкције и изградње објеката у Казнено – поправном заводу за жене у Пожаревцу – једином женском затвору у Србији, има буџет од 3.000.000 еур, од чега је учешће Републике Србије 435.000 еур. Пројекат има за циљ побољшање услова смештаја женске популације у циљу подизања обезбеђења људских права на виши ниво, током извршења казне затвора.
- 2) У складу са стратешким циљевима, Управа спроводи пројекат реконструкције и изградње Казнено - поправног завода за малолетнике у Ваљевоу који се финансира средствима билатералне финансијске помоћи од Владе Краљевине Норвешке у вредности од 25.000.000 НОК. Циљ пројекта је унапређење смештајних и животних услова малолетника, у циљу подизања обезбеђења људских права на виши ниво, током извршења казне затвора и с тиме и бољих ефеката ресоцијализације и смањења стопе поврата код малолетничке популације и млађих пунолетника.
- 3) Осим из фондова помоћи и донација, Управа спроводи два пројекта изградње новог затвора у Панчеву за смештај 500 лица лишених слободе, у вредности 18 000 000 еур, и новог затвора у Крагујевцу за смештај 400 лица лишених слободе у вредности од 17.000.000 еур.

Буџет је обезбеђен из кредита од Развојне Банке Савета Европе. Циљ ових пројеката је проширење затворских капацитета за смештај, у складу са критеријумима прописаним законом и стратешким опредељењима, с обзиром на то да постојећи затворски капацитети нису довољни за смештај просечног броја од 10 500 лица лишених слободе. Сврха пројеката је подизање нивоа смештајног стандарда у систему кривичних санкција, подизања обезбеђења људских права на одговарајући смештај током извршења казне затвора и с тиме и бољих ефеката ресоцијализације и смањења стопе поврата осуђеника.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Полазећи од препорука за побољшање система извршења кривичних санкција које су наведене у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција из 2013. године и у складу са Стратегијом развоја система извршења кривичних санкција у РС до 2020. године („Службени гласник РС“ бр.114/2013) Управа за извршење кривичних санкција ће спроводити мере у циљу остваривања следећих приоритета: унапређења законодавног оквира, решавања проблема преоптерећености смештајних капацитета у заводима, побољшања материјалних услова у затворима и положаја осуђених лица, поштовања људских права, здравствене заштите, успостављања нових програма третмана, обуке и стручног оспособљавања за осуђена лица, посебних програма за посебно осетљиве категорије, увођења савремених информационих и безбедносних система, ефикаснијег пост-пеналног прихвата, извршења алтернативних мера и санкција у већем обиму, развијање обуке и стручног оспособљавања запослених, као и интерног надзор над радом завода.

Планиране мере у 2014. години

- Доношење Акционог плана за спровођење Стратегије развоја система извршења кривичних санкција у РС до 2020. године.

У циљу решавања проблема пренасељености смештајних капацитета у установама за извршење кривичних санкција, побољшања услова смештаја и положаја лица лишених слободе, као и шире примене алтернативних санкција у 2014. години ће бити предузете следеће активности:

- реконструкција павиљона у затвореном одељењу у КПЗ у Нишу;
- реконструкција блока у Окружном затвору у Београду;
- реконструкција блока у Специјалној затворској болници у Београду;
- почетак радова на реконструкцији и изградњи смештајних капацитета у Казнено поправном заводу за малолетнике у Ваљеву;
- низ мањих инвестиционих улагања;
- обука осуђених лица ради стицања диплома о оспособљености за одређена занимања.
- обука запослених и судија за извршење у циљу упознавања и примене нових законских решења и европских стандарда из области заштите људских права;
- отварање девет нових канцеларија за извршење алтернативних санкција и мера;
- Оснива се Повереничка служба, као посебно одељење за извршење алтернативних санкција и мера у оквиру Управе за извршење кривичних санкција;
- унапређење методологије рада и обука повереника.

Планиране мере у 2015. години

- Наставља се са потребним реконструкцијама постојећих завода у складу са планом рада Управе.
- завршава се реконструкција КПЗ за малолетнике у Ваљеву;
- почетак изградње новог завода и реконструкције затвореног одељења и изградње отвореног и полуотвореног одељења у КПЗ за жене у Пожаревцу;
- наставља се са пријемом нових запослених у складу са Правилником о систематизацији радних места, чиме се подиже ниво кадровске оспособљености Управе;
- побољшање услова у просторијама намењеним здравственој заштити у заводима;
- повећање броја запослених за извршење алтернативних санкција, с обзиром на нове надлежности које су прописане Законом о извршењу ванзаводских санкција и мера

- у свим установама се унапређује систем интегралне техничке заштите и функционирање информационог система.
- у оквиру пројекта који се финансира из ИПА фонда 2013 реализују се, преко Центра за обуку и стручно усавршавање Управе, обуке за руководиоце, за припаднике службе обезбеђења, за примену специјализованих програма у третману са осуђеним лицима, као и за примену Истанбулског протокола УН.
- развија се постпенални прихват осуђених лица.

Планиране мере у 2016. години

- Измене и допуне Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера у циљу спровођења нових облика алтернативних санкција и мера;
- активности на изградњи нових завода и реконструкција постојећих смештајних капацитета;
- делотворна примена домаћих и европских стандарда из области људских права и ефикасна судска и административна заштита права лица лишених слободe;
- примена нормативног оквира и нових општих и специјализованих програма третмана;
- унапређује се здравствена заштита лица лишених слободe у приоритетним областима и у складу са европским стандардима;
- повећање броја запослених у складу са Правилником о систематизацији радних места;
- спроводи се и унапређује програм стручног оспособљавања и образовања осуђених;
- спроводи се обука и стручно оспособљавање запослених у складу са новим плановима и програмима;
- даље оснаживање Повереничке службе у складу са утврђеним надлежностима у извршењу алтернативних мера и санкција;
- фазно увођење информационих и безбедносних система на нивоу целе Управе.

Планиране мере у 2017. години

- Измене и допуне Закона о извршењу кривичних санкција у циљу проширења надлежности судије за извршење у складу са надлежностима које има у развијеним европским системима;
- Активности на изградњи и реконструкцији завода;
- завршетак реконструкције у КПЗ за жене у Пожаревцу;
- повећање броја запослених у складу са донетом систематизацијом радних места;
- основано и функционално одељење за извршење мера безбедности према малолетницима;
- примена специјализованих програма третмана у циљу побољшања адаптивног понашања осуђених током издржавања казне, као и њихове успешне реинтеграције у друштво.

Планиране мере у 2018. години

- Завршава се изградња два нова казнено поправна завода за смештај 900 лица лишених слободe;
- делотворна примена општих и специјализованих програма поступања у циљу смањења поврата и стварања услова за ефикаснији систем социјалне реинтеграције и прихвата осуђених;
- самоодржив систем обуке и упошљавања осуђеника који је економски ефикасан и омогућава успешну реинтеграције након издржане казне уз подршку Пробационе службе;
- унапређена здравствена заштита у складу са европским стандардима
- успостављен јединствен информациони систем као и интегрисани безбедносни систем;
- запослени у Управи се континуирано оспособљавају и усавршавају за обављање свих основних и специјалистичких задатака;
- повереничка служба делотворно спроводи све послове извршења алтернативних мера и санкција и постпеналног третмана на територији целе земље.

Слобода мисли, савести и вероисповести

Преглед стања

Законодавни оквир

У области слободе мисли, савести и вероисповести примењују се:

- 1) Устав Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 98/06),
- 2) Закон о црквама и верским заједницама („Службени гласник РС“, број 36/06) и
- 3) Правилник о садржини и начину вођења Регистра цркава и верских заједница („Службени гласник РС“, број 64/06).

Наведени прописи усклађени су са: Међународним пактом о грађанским и политичким правима („Службени лист СФРЈ”, број 7/71 и „Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, број 4/01); Општим коментаром број 22 на члан 18. Међународног пакта о грађанским и политичким правима Комитета за људска права УН, усвојен на 48. заседању тог тела 1993. године; Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода („Службени лист СЦГ – Међународни уговори”, бр. 9/03 и 5/05); Протоколом уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода Лисабонским споразумом – Уговор о функционисању ЕУ (Consolidated version of the Treaty on the functioning of the EU, Official Journal of the European Union No 115/47, 9.5.2008.) и Повељом о основним правима у Европској унији (Charter of Fundamental Rights of the European union (2010/C 83/02), Official Journal of the European Union No C 83/391, 30.3.2010.).

Слобода мисли, савести и вероисповести гарантована је члановима 43, 46, 48 и 50. став 1. Устава Републике Србије.

Начин остваривања слободе мисли, савести и вероисповести регулисан је одредбама неколико закона. За остваривање слободе вероисповести најзначајнији је Закон о црквама и верским заједницама, и то је посебно значајно истаћи чланове 1, 5. и 7.

Законом је предвиђено да се цркве и верске заједнице уписују у посебан Регистар цркава и верских заједница који води министарство надлежно за послове вера.

У Регистар цркава и верских заједница који води Министарство правде закључно са 30. јуном 2014. године уписано је 25 цркава и верских заједница и 401 организациона јединица цркава и верских заједница, са својством правног лица.

Списак цркава и верских заједница уписаних у Регистар доступан је на сајту Министарства правде, као и Управе за сарадњу с црквама и верским заједницама која се налази у саставу Министарства правде.

На седници одржаној 16. јануара 2013. године Уставни суд у предмету IV з-455/2011 донео је Одлуку („Службени гласник РС”, број 23 од 13.03.2013. године) којом је одбио предлоге за утврђивање неуставности и одбацио иницијативу за оцену уставности и сагласности са потврђеним међународним уговором одредаба Закона о црквама и верским заједница. Такође, овом одлуком одбачен је предлог за утврђивање неуставности наведеног закона у целини.

На основу члана 45. Устава РС, лице није дужно да противно својој вери или убеђењима, испуњава војну или другу обавезу која укључује употребу оружја.

Одлуком Народне скупштине о обустави обавезе служења војног рока („Службени гласник РС“, број 95/10), обавеза служења војног рока у Војсци Србије обуставља се. Упућивање на служење војног рока у Војску Србије, од 1. јануара 2011. године, врши се по принципу доброволности, у складу са законом.

Чланом 25. Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 88/09 и 101/10 – др. закон), предвиђено је да се ради остваривања слободе вероисповести у Војсци Србије организује верска служба. Верска служба у Војсци Србије уређена је Уредбом о вршењу верске службе у Војсци Србије („Службени гласник РС“, број 22/11).

Институционални оквир

Министарство правде сагласно члану 9. став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 44/14), обавља послове државне управе који се, између осталог, односе на вођење Регистра цркава и верских заједница и припрему прописа о црквама и верским заједницама.

цама. Такође, у саставу Министарства правде је Управа за сарадњу с црквама и верским заједницама.

Управни суд одлучује о законитости коначних одлука Министарства у складу са одредбама Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, број 111/09).

Уставни суд доноси одлуку о забрани рада верске заједнице у складу са Уставом и законом.

Министарство одбране и Војска Србије одговорни су за организацију верске службе и остваривање слободе вероисповести припадника Војске Србије.

Административни капацитети

Послове припреме прописа из области цркава и верских заједница у Министарству правде обавља Сектор за нормативне послове који има укупно пет државних службеника, док послове вођења Регистра цркава и верских заједница обавља један државни службеник.

Послове који су у надлежности Управе за сарадњу с црквама и верским заједницама у саставу Министарства правде обавља 14 од укупно систематизованих 20 државних службеника и за сва систематизована радна места су обезбеђена средства у буџету.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Нема пројеката такве врсте, имајући у виду да су у буџету Републике Србије предвиђена средства за ове потребе.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Имајући у виду да је Уставни суд у предмету IV з-455/2011 донео Одлуку којом је одбио предлоге за утврђивање неуставности и одбацио иницијативу за оцену уставности и сагласности са потврђеним међународним уговором одредаба Закона о црквама и верским заједница, као и да је овом одлуком одбачен предлог за утврђивање неуставности наведеног закона у целини, у том смислу у наведеном периоду није планирано предузимање мера. Ово нарочито узимајући у обзир да је Уставни суд приликом доношења наведене одлуке имао у виду и Смернице за ревизију законодавства које се односе на веровање или религију ОЕБС-а и Венецијанске комисије (Guidelines for Review of Legislation Pertaining to Religion or Belief OSCE & European Commission for Democracy Through Law/Venice Commission), као и да је Закон у складу са Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и Уставом Републике Србије.

Имајући у виду сложеност послова који се у области слободе мисли, савести и вероисповести обављају у Министарству правде, као и у оквиру тог министарства у Управи за сарадњу с црквама и верским заједницама, а с обзиром на тренутни број систематизованих радних места на пословима припреме прописа и вођења Регистра цркава и верских заједница, требало би размотрити могућност повећања административних капацитета. Због свега наведеног, за имплементацију усклађеног законодавства са правном тековином ЕУ у овој области, постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове, односно потребни су додатни кадрови и то ангажовање бар једног државног службеника ван државне управе високог образовања у звању саветника из научне области правне науке на неодређено време на пословима вођења Регистра цркава и верских заједница.

Слобода изражавања, слобода и плурализам медије биће обрађени у оквиру Поглавља 10: Информационо друштво и медији.

Слобода окупљања

Преглед стања

Законодавни оквир

Устав Републике Србије уређује слободу окупљања тако што у члану 54. прописује да је мирно окупљање грађана слободно и да скупови у затвореном простору нису подложни пријављивању и одобрењу. Устав даље уређује да се зборови, демонстрације и друга окупљања грађана на отвореном простору пријављују државном органу, у складу са законом и да се слобода окупљања може законом ограничити само ако је то неопходно ради заштите јавног здравља,

морала, права других или безбедности Републике Србије. Република Србија као потписник Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода имплементирала је у своје законодавство демократске принципе који се односе на слободу окупљања. Чланом 11. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода регулисано је да свако има право на слободу мирног окупљања и слободу удруживања с другима. Такође, у Повељи о основним правима у Европској унији у члану 12. утврђено да свако има право на слободу мирног окупљања и удруживања на свим нивоима.

У Републици Србији је на снази Закон о окупљању грађана, којим је прописано да су окупљања грађана слободна и да се остварују на начин прописан овим законом. Окупљањем грађана сматра се сазивање и одржавање збора или другог скупа на за то примереном простору на коме окупљање грађана не доводи до ометања саобраћаја, угрожавања здравља, јавног морала или безбедности људи и имовине. Јавни скуп може се пријавити и одвијати и као јавни скуп у покрету, а садржај пријаве је детаљно уређен законом. За одржавање реда на јавном скупу одговоран је сазивач, док послове безбедносне заштите, одржавање јавног реда и безбедности саобраћаја обавља Министарство унутрашњих послова. Одредбама закона прописани су случајеви када надлежни орган може привремено забранити одржавање јавног скупа и то када скуп није пријављен у складу са Законом, у случају ометања јавног саобраћаја, угрожавања здравља, јавног морала, безбедности људи и имовине. Надлежни орган у наведеним случајевима може донети привремено решење о забрани скупа, које ће се доставити надлежном суду ради спровођења претреса и доношења одлуке. Против одлуке суда која се доноси у року од 24 часа, дозвољена је жалба Врховном суду који такође одлучује у року од 24 часа.

На основу упоредне анализе можемо констатовати да постоји делимична усклађеност Закона о окупљању грађана са чланом 11. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода и чланом 12. Повеље о основним правима у Европској унији. Присутна је неусклађеност нашег Закона о окупљању грађана у односу на одредбу из Европске конвенције о праву свакога на слободу мирног окупљања, где је тај појам у нашем закону дефинисан као право грађанина, што се може сматрати ограничењем према странцима, тражиоцима азила и другим лицима која нису грађани Србије.

Поред тога, у погледу места одржавања јавног скупа, наш закон прописује значајан број рестрикција које онемогућавају право да се јавни скуп може одржати на сваком месту. Наиме, постојећи закон набраја места где није дозвољено одржати јавни скуп, што није у складу са чланом 11. Конвенције, где се каже да се не могу постављати никаква ограничења у погледу места, осим оних која имају за циљ очување безбедности. Такође, може се констатовати да у постојећем закону постоје и прекомерне обавезе сазивача јавног скупа у смислу да сноси комуналне и друге трошкове настале поводом одржавања окупљања. Постојеће одредбе за забрану и прекид јавног скупа садрже и неке административне разлоге чији би утицај на доношење забране свакако требало умањити.

Институционални оквир

Према постојећем Закону о окупљању грађана већину послова у вези са јавним окупљањем грађана обавља Министарство унутрашњих послова.

Друга надлежна институција која је укључена у спровођење закона су судови, који коначно у судском поступку одлучују о забрани јавног скупа. Месно надлежан виши суд одлучује о забрани јавног скупа. Уставни суд одлучује о повреди уставног права на јавно окупљање. Прекршајни судови одлучују о прекршајној одговорности оних против којих је стављен захтев за спровођење прекршајног поступка због кршења закона.

Поред ових главних институција за спровођење закона надлежни су и органи локалне самоуправе који својом одлуком одређују примеран простор за одржавање јавног скупа, као и надлежно министарство када се ради о заштити здравља.

Административни капацитети

У оквиру Управе полиције у седишту Министарства, систематизовано је Одељење за јавни ред и мир и остале послове полиције. У оквиру наведеног Одељења, постоји Одсек за јавне скупове, који се директно бави пословима планирања и координације обезбеђења јавних скупова.

Такође, у оквиру Управа/Одељења полиције (27) и Полицијским станицама (134), систематизована су радна места официра на пословима јавног реда и мира-обезбеђења јавних скупова.

Људски ресурси у свим полицијским управа и полицијским станицама потребни за спровођење новог Закона о слободи окупљања су обучени у потребном броју.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Тренутно нема текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Законодавни оквир

Као што је претходно наведено, у Републици Србији је тренутно на снази Закон о окупљању грађана, који није у потпуности у складу са правом ЕУ. С тим у вези, сачињен је Нацрт закона о мирном окупљању, којим ће бити превазиђене недоследности у остваривању слободе окупљања у Републици Србији у односу на правне акте ЕУ. Имајући у виду да се Нацрт закона о мирном окупљању тренутно налази у фази јавне расправе, може се очекивати да ће наведени закон бити усвојен у трећем кварталу 2015. године.

Овде су посебно представљена нова законска решења у погледу права свих на слободно и мирно окупљање, а нарочито ради изражавања различитости, затим разлози због којих се ова слобода може ограничити - тзв. негативно право које ће бити врло рестриктивно коришћено од стране извршних и судских органа у ограничавању слободе окупљања, такође представљен је нови модел судске заштите слободе окупљања пред редовним судовима у поступку по покренутом управном спору, и поједностављене процедуре и смањени административни трошкови пред органима локалних самоуправа у вези са пријављивањем и плаћањем одређених такси приликом одржавања јавних скупова.

Усвајањем овог закона биће извршено усклађивање са европским правним актима, као што су:

- Препоруке Венецијанске комисије за уређивање слободе окупљања у Републици Србији;
- Препорука Савета Европе 211(2007) о Слободи окупљања и изражавања за ЛГБТ особе;
- Документ са састанка у Копенхагену Конференције о људској димензији (тачка 9,2).

Такође, важно је напоменути да су током израде нацрта Закона о мирном окупљању, представници Министарства унутрашњих послова, присуствовали на више скупова и састанака посвећених области слободе мирног окупљања у складу са европским стандардима, у организацији невладиних организација и надлежних државних органа.

Институционални оквир

Према нацрту Закона о мирном окупљању, Министарство унутрашњих послова је орган коме се подноси пријава за одржавање јавног скупа. Према важећем Закону о окупљању грађана, рок за подношење пријаве је 48 часова, док је према нацрту новог закона, тај рок продужен и износи 72 часа. Такође, нацртом новог закона, дефинисано је окупљање у „затвореном простору“ које не подлеже пријављивању, дефинисана су „спонтана окупљања“, разлози привремене забране, спречавања или прекида окупљања, сведени су на претњу јавној безбедности и непосредној опасности од избијања насиља. На крају, важно је напоменути да је нацртом закона обезбеђена делотворна судска заштита у случају „Привремене забране одржавања окупљања“.

Судови (месно надлежан Виши суд одлучује о забрани јавног скупа, месно надлежан прекршајни суд одлучује о прекршајној одговорности прекршиоца Закона о окупљању грађана), као и остали државни органи (надлежно министарство када се ради о заштити здравља, надлежни орган локалне самоуправе који одређује простор за одржавање јавног скупа).

Административни капацитети

Што се тиче административних капацитета, Министарство унутрашњих послова има одговарајуће капацитете за примену новог Закона о мирном окупљању.

Људски ресурси за спровођење новог Закона о мирном окупљању већ су опредељени и обучени у потребном броју. Након доношења новог Закона о мирном окупљању, за полицијске службенике који се баве пословима одржавања јавног реда на јавним скуповима, биће одржано више презентација и семинара а све у циљу што боље примене законских одредби. Запослени у судовима су обучени за остваривање судске заштите слободе окупљања, а локалне самоуправе су припремљене за предстојећу примену новог Закона.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

Савет Европе је иницирао предлог за реализацију ИПА пројекта «Јачање капацитета Министарства унутрашњих послова у Републици Србији у погледу чувања реда на јавним скуповима и другим масовним догађајима у сагласности са међународним инструментима за заштиту људских права». Циљ пројекта је јачање капацитета за одржавање реда на јавним скуповима уз истовремено поштовање људских права. Детаљна разрада и усаглашавање пројектних активности планирано је за другу половину 2014. године, када је планирана посета представника Савета Европе.

Слобода удруживања

Преглед стања у 2014. години

Законодавни оквир

Начин загарантоване слободе удруживања у Републици Србији у 2014. години уређен је:

- 1) Законом о удружењима („Службени гласник РС”, бр. 51/09 и 99/11 - др. закон);
- 2) Законом о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС”, број 99/11).
- 3) Уредбом о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења („Службени гласник РС”, број 8/12 и 94/13),
- 4) Правилником о садржини, начину уписа и вођења Регистра удружења („Службени гласник РС”, број 80/09) и
- 5) Правилником о садржини, начину уписа и вођења Регистра страних удружења („Службени гласник РС”, број 80/09).

Закон о удружењима у складу је са највишим европским стандардима и принципима садржаним у међународним правним актима и то: Уговором о оснивању Европске уније, Повеља о основним правима у Европској унији, Међународни пакт о грађанским и политичким правима („Службени лист СФРЈ”, број 7/71 и „Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, број 4/01), Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода („Службени лист СЦГ – Међународни уговори”, бр. 9/03 и 5/05) и Конвенцијом Уједињених нација о правима детета („Службени лист СФРЈ” - Међународни уговори, бр. 15/90, „Службени лист СРЈ” - Међународни уговори, бр. 4/96, 2/97).

Влада је 25. октобра 2013. године донела Уредбу о измени и допуни Уредбе о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења која је објављена у „Службеном гласнику РС”, број 94/2013 од 31.10.2013. године којом су удружењима знатно олакшани услови за прибављање одређене документације потребне приликом подношења пријаве надлежном органу за конкурс за доделу средстава за финансирање програма од јавног интереса.

Удружења и представништва страних удружења уписују се у Регистар удружења и Регистар страних удружења који води Агенција за привредне регистре, преко Регистратора удружења и Регистратора страних удружења, као поверени посао из надлежности Министарства државне управе и локалне самоуправе.

Закључно са 22. јуном 2014. године у Регистар удружења уписано је укупно 22.768 удружења и 434 савеза удружења, док је у Регистар страних удружења уписано 49 представништва страних удружења.

Подаци о удружењима и представништвима страних удружења уписаних у Регистар удружења и Регистар страних удружења, као и све потребне информације о регистрацији удружења и страних удружења доступни су на званичном сајту Агенције за привредне регистре.

Министарство државне управе и локалне самоуправе решава по жалбама изјављеним на решења Агенције за привредне регистре, Регистратора који води Регистар удружења и Регистар страних удружења и врши надзор на спровођењем Закона о удружењима, док инспекцијски надзор врши министарство преко управних инспектора Управног инспектората.

До 6. јуна 2014. године Управни инспекторат, као орган управе у саставу Министарства државне управе и локалне самоуправе, поступио је по 63 захтева удружења за вршење надзора над применом прописа о удружењима.

Слобода политичког удруживања

Преглед стања

Законодавни оквир

Начин загарантоване слободе политичког удруживања удруживања у Републици Србији у 2014. години уређен је:

- 1) Законом о политичким странкама („Службени гласник РС“, број 36/09);
- 2) Правилником о начину уписа и вођења Регистра политичких странака („Службени гласник РС“, број 51/09).

Закон о политичким странкама усклађен је са: Уговором о оснивању Европске уније, Повељом о основним правима у Европској унији, Међународним пактом о грађанским и политичким правима („Службени лист СФРЈ“, број 7/71 и „Службени лист СРЈ – Међународни уговори“, број 4/01), Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода („Службени лист СЦГ – Међународни уговори“, бр. 9/03 и 5/05), Оквирном конвенцијом за заштиту националних мањина („Службени лист СРЈ“ – Међународни уговори“, број 6/98), Резолуцијом 1308 (2002) Сталног одбора Парламентарне скупштине Савета Европе од 18. новембра 2002. године, Резолуцијом 1344 (2003) Парламентарне скупштине Савета Европе од 29. Септембра 2003. године и др); Кодексом добре праксе за политичке странке (Резолуција Парламентарне скупштине Савета Европе бр. 1546 (2007) од 17. априла 2007. године) и Мишљењем Венецијанске комисије на Кодекс добре праксе у области политичких странака усвојеном на Пленарној сесији 12-13. децембра 2008. године и Поднетом објашњењу усвојеном на Пленарној сесији 13-14. марта 2009. године (Студија број 414/2006 ЦДЛ-АД (2009) 021 од 3. јуна 2009. године).

У Регистар политичких странака који води Министарство државне управе и локалне самоуправе до 23. јуна 2014. године уписано је 98 политичких странака, а од тог броја 57 су политичке странке националних мањина (2 хрватске н.м., 2 русинске н.м., 6 албанске н.м., 3 бугарске н.м., 4 влашке н.м., 6 мађарске н.м., 7 ромске н.м., 1 македонске н.м., 3 словачке н.м., 3 буњевачке н.м., 1 црногорске н.м., 1 горанске н.м., 2 румунске н.м., 13 бошњачке н.м, 2 руске н.м. и 1 грчке н.м.). Од укупно уписаних политичких странака, 93 политичких странака је активна, док су 5 брисане из Регистра (3 политичке странке, 1 политичка странка влашке националне мањине и 1 политичка странка бошњачке националне мањине).

Подаци уписани у Регистар политичких странака су јавни у складу са законом и свако се може поуздати у тачност података уписаних у регистар. Информације о потребним документима за упис политичких странака у Регистар, промену података у Регистру и брисање политичких странака из Регистра, као и Извод из Регистра политичких странака доступни су на сајту Министарства.

Надзор над спровођењем Закона о политичким странкама врши Министарство државне управе и локалне самоуправе, док инспекцијски надзор врши министарство преко управних инспектора Управног инспектората као органа управе у саставу Министарства.

Институционални оквир

Министарство државне управе и локалне самоуправе, сагласно члану 10. Закона о министарствима, обавља послове државне управе који се, између осталог, односе на политичко и

друго организовање, изузев синдикалног организовања, вођење регистра политичких странака и припрему прописа о људским и мањинским правима.

Административни капацитети

Наведени послови обављају се у оквиру две основне унутрашње јединице и то: Сектора за нормативне послове и Сектора за људска и мањинска права и остваривање слободе удруживања грађана, на којима је систематизовано 14 радних места, па у том смислу предлаже се повећање административних капацитета пријемом једног приправника.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи нема.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Законодавни оквир

Закон и Закон о политичким странкама усклађени су са Уставом Републике Србије и свим прописима чије су правне одредбе повезане са њиховом садржином, као и европским стандардима и принципима садржаним у обавезујућим међународним актима, па у том смислу нису планиране измене наведених закона.

Институционални оквир

Нису планиране измене институционалног оквира.

Административни капацитети

Предлаже се повећање административних капацитета за једног запосленог ван државне управе са високом стручном спремом на неодређено време.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

У периоду 2014.–2018. године нису планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи.

Право на оснивање синдиката

Законодавни оквир Републике Србије 2014. године:

- 1) Закон о раду ("Сл. гласник РС", бр. 24/05, 61/05, 54/09 и 32/13) – члан 6
- 2) Уредба о ратификацији Конвенције МОР бр. 98 о примени принципа права организовања и колективног преговарања ("Службени лист ФНРЈ - Међународни уговори и други споразуми", бр. 11/58).
- 3) Правилник о упису синдикалних организација у регистар ("Службени гласник РС", бр. 50/05 и 10/10)

Институционални оквир

1. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална права – Сектор за рад, Одсек за социјални дијалог, колективно преговарање и зараде - доноси решење о упису синдиката у регистар.
2. Управни суд – одлучује о законитости коначних одлука Министарства у складу са одредбама Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, број 111/09). Регистар синдиката води се од 1991. године.

Административни капацитети

У Групи за социјални дијалог и колективно преговарање, три запослена обављају послове уписа и промена података синдиката у Регистар, поред осталих послова у надлежности Групе. Регистар садржи преко 23.000 уписа (од тога је велики број неактивних, а већина синдиката који делују код послодавца су делови синдикалних централа на републичком нивоу), те обим

посла који подразумева уписе података и промене података у Регистру, издавање потврда о уписима, правну помоћ код уписа и др. превазилази постојеће капацитете Групе.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

До марта 2016. године, наставиће се реализација Твининг пројекта „Унапређење социјалног дијалога”, чија је реализација започела у марту 2014. године. Сврха пројекта је оснаживање социјалног дијалога, како би то постао инструмент путем којег би Србија остварила економски развој и унапредила услове рада, а све уз ближу хармонизацију са међународним и стандардима рада ЕУ. Пројекат се финансира из претприступног фонда – ИПА 2012. Пројектним активностима пружиће се подршка Министарству и социјалним партнерима у извршавању њихове улоге у погледу даљег усаглашавања радног законодавства са стандардима ЕУ и увођењу политика које промовишу флексибилно, сигурно и инклузивно тржиште рада и доприносе могућности државе да води социјалне и економске реформе. Изградњом институционалних капацитета социјално-економских савета на националном и локалном нивоу, пројекат ће оснажити ова тела како би постала главни инструменти за остварење социјалног консензуса и договора између Владе, синдиката и удружења послодаваца, обезбеђујући притом да се интереси свих актера узимају у обзир у укупним економским и социјалним реформама. Део активности односи се и на омогућавање социјалним партнерима бољег разумевања функционисања Европског социјалног дијалога. Прва компонента пројекта се односи на унапређење законодавних и политичких капацитета за ефективни социјални дијалог. Друга се односи на унапређење институционалних капацитета јавне администрације, Националног социјално-економског савета и социјалних партнера за развој и спровођење социјалног дијалога који води ка социјалним и економским реформама. Трећа се односи на унапређен социјални дијалог на локалном нивоу.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Законодавни оквир

Нацрт закона о штрајку биће упућен Влади Републике Србије до краја 2014. године, ради утврђивања Предлога. У новом закону ће се прецизније дефинисати улога социјалних партнера у доношењу одлуке о ступању у штрајк и спровођењу штрајка; делатности које подлежу обавези обезбеђивања минимума процеса рада, као и права и обавезе послодавца, синдиката, штрајк-качког одбора, запослених и друга питања. Такође, планирано је унапређење решења у Закону о раду у погледу услова и критеријума за оснивање удружења послодаваца, начина и услова утврђивања репрезентативности синдиката и удружења послодаваца, што би допринело јачању социјалног дијалога.

У овом периоду планира се даље усклађивање прописа у области социјалног дијалога са релевантним прописима Европске уније и то са:

1. Директивом Савета 2001/86/ЕЗ о допуни статута европског друштва у погледу заједничког деловања радника
2. Директивом Европског парламента и Савета 2002/14/ЕЗ о успостављању општег оквира за обавештавање и саветовање са радницима у Европској заједници
3. Директивом Европског парламента и Савета 2009/38/ЕЗ о оснивању европског радничког већа или о увођењу поступака које обухвата предузећа или скупине предузећа на нивоу Заједнице ради обавештавања и саветовања радника
4. Директивом Савета 2003/72/ЕЗ о допуни Статута Европске задруге у односу на учешће запослених.

Напомена: Детаљни подаци о наведеним тековинама налазе се у Поглављу 19: Социјална политика и запошљавање.

Институционални оквир

Сектор за рад, Министарства рада, запошљавања, борачка и социјална питања.

Административни капацитети

Сви подаци министарства налазе се у Поглављу 19: Социјална политика и запошљавање.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

Сви подаци министарства налазе се у Поглављу 19: Социјална политика и запошљавање.

Забрана дискриминације

Преглед стања

Законодавни оквир

Законодавни оквир у области забране дискриминације и антидискриминаторну политику, Република Србија креирала је пре свега у складу са Повељом ЕУ о основним правима, Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и Протоколом број 12 уз Конвенцију из 2000, као и три кључне директиве Европске уније које се односе на забрану дискриминације су: Директива број 2000/43/ЕС од 29. јуна 2000. године, о спровођењу принципа једнаког поступања без обзира на расно или етничко порекло, Директива број 2000/78/ЕС од 27. новембра 2000. године, о општем оквиру за једнако поступање са грађанима приликом запошљавања и на раду и Директива број 2006/54/ЕС о имплементацији начела једнаких могућности и једнаког третмана мушкараца и жена у вези са питањима запошљавања и обављања занимања.

Неопходно је напоменути да су одредбе прописане горе наведеним директивама транспоноване не само у Закон о забрани дискриминације (2009), већ и у Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом (2006), Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом (2009), Закон о равноправности полова (2009), као и бројне друге законске прописе који садрже антидискриминаторне одредбе. Списак закона достављан је Европској комисији у више наврата, а последњи пут кроз презентацију у оквиру билатералног скрининга који је вођен за поглавље 23. Такође, начело једнакости и забрана дискриминације зајамчена је Уставом Републике Србије у члану 21. као и многим другим одредбама Устава, које се на непосредан или посредан начин односе и на забрану дискриминације.

У законодавном смислу Република Србија усвојила је и неколико стратешких докумената значајних за област борбе против дискриминације као што су Стратегија превенције и заштите од дискриминације за период 2013. до 2018. године у Републици Србији, у току израда Акционог плана, Стратегија за унапређење положаја Рома за период од 2015-2020. године са Акционим планом, Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности, као и Акциони план за њено спровођење, Национална стратегија за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима, док је у току израда Акционог плана за период од 2014. до 2018. године, Национални акциони план за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији, 2010-2015 и Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији 2006-2015, као и Акциони план и Стратегија о старењу.

Република Србија је у претходном периоду закључила и посебне билатералне споразуме о заштити националних мањина са суседним земљама, Мађарском, Хрватском, Румунијом и Македонијом, који детаљно регулишу положај и гарантују висок ниво заштите мањинских права. На основу ових споразума формиране су посебне мешовите комисије које прате спровођење одредаба ових споразума.

Сагласно наведеном неопходно је констатовати да су домаћи прописи у потпуности усклађени са одредбама прописаним Директивом број 2000/43/ЕС од 29. јуна 2000. године, о спровођењу принципа једнаког поступања без обзира на расно или етничко порекло и Директивом број 2000/78/ЕС од 27. новембра 2000. године, о општем оквиру за једнако поступање са грађанима приликом запошљавања и на раду, као и да је ради транспонована одредба прописаних Директивом број 2006/54/ЕС о имплементацији начела једнаких могућности и једнаког третмана мушкараца и жена у вези са питањима запошљавања и обављања занимања, неопходно извршити измене и допуне Закона о родној равноправности. У току је рад на изменама и допунама овог закона, решењем министра рада, запошљавања и социјалне политике од 1. новембра 2013. године формирана је Радна група за измене и допуне истог у циљу његовог усклађивања са релевантним Директивама ЕУ.

Институционални оквир

Поред ресорних министарстава у чијој је надлежности имплементација антидискриминаторних прописа, велику улогу у креирању и имплементацији постојећег законодавног оквира у овој области има и Канцеларија за људска и мањинска права, Формирана Уредбом Владе у августу 2012. године као служба Владе, која обавља стручне послове за потребе Владе и надлежних министарстава који се односе на: заштиту и унапређење људских и мањинских права; праћење усаглашености домаћих прописа са међународним уговорима и другим међународним актима о људским и мањинским правима и иницирање измена домаћих прописа; општа питања положаја припадника националних мањина, праћење положаја припадника националних мањина које живе на територији Републике Србије и остваривања мањинских права; остваривање веза националних мањина саматичним државама.

Такође, неопходно је истаћи да је у складу са позитивним законским прописима у Републици Србији постоји и институт Повереника за заштиту равноправности, Заштитника грађана, Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, који представљају независна регулаторна тела и чији је рад од изузетног значаја за борбу против дискриминације у Републици Србији.

Наравно као креатор националне политике у овој области значајно место заузима и Народна скупштина, као законодавни орган власти, али и судови, као независни органи судске власти пред којима се воде поступци за заштиту од дискриминације.

Административни капацитети

У Министарству за рад, запошљавање борачка и социјална питања пословима везаним за спровођење анти-дискриминационог законодавства, у различитом домену, баве се: Сектор за бригу о породици и социјалну заштиту, Сектор за заштиту особа са инвалидитетом, Сектор за запошљавање, Сектор за рад. Када је реч о Управи за родну равноправност, организација ће бити дефинисана новим Правилником о систематизацији радних места.

Запослени унутар наведених сектора не баве се искључиво спровођењем анти-дискриминационог законодавства, те није могуће дати прецизан број особља Министарства за рад, запошљавање борачка и социјална питања ангажованих на овом питању.

Канцеларија за људска и мањинска права – систематизовано 36 радних места

Напомена: Сва министарства спроводе анти-дискриминационо законодавство и политику, али овом приликом дати су административни капацитети само носилаца активности.

Повереник за заштиту равноправности, је самосталан и независан државни орган надлежан за сузбијање и заштиту од дискриминације. У стручној служби Повереника систематизовано је 60 радних места, а попуњено 23 због недовољног пословног простора. Простор у којем стручна служба ради уступљен је на коришћење као привремено решење и очекује се да проблем недостатка простора буде ускоро решен.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Техничка подршка инклузији Рома (ТАРИ), који спроводи Мисија ОЕБС-а уз финансијску подршку ЕУ из инструмента претприступне помоћи (ИПА 2012, Мера 5), у вези са реализацијом Стратегије за инклузију Рома. Министарство рада активно је укључено у реализацију овог пројекта, како кроз учешће у Управном одбору пројекта, тако и кроз интензиван рад у оквиру Међуресорне радне групе, успостављене у оквиру пројекта. Једна од компоненти овог пројекта односи се на формирање «мобилних тимова» у 20 пилот општина у Републици Србији, са циљем да се побољша ефикасност социјалних, здравствених и образовних служби да заједно раде на решавању проблема са којима се суочавају поједина ромска деца и породице, укључујући и повратнике по Споразуму о реадмисији. Носилац пројекта: Канцеларија за људска и мањинска права.

ИПА 2012 – Подршка социјалној инклузији и развој социјалних услуга на нивоу заједнице за осетљиве и угрожене групе, укључујући Роме, путем међусекторског приступа и иницијативама заснованим на локалним партнерствима – између осталог пројекат предвиђа расписивање позива за достављање предлога пројеката (грант шема) за износ од 1,5 милиона евра активну инклузију и запошљавање Рома.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Законодавни оквир

Приоритети за 2014. годину

Усвајање Акционог плана за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације, за период од 2014. до 2018. године.

Усвајање Акционог плана за спровођење Националне стратегије за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима за период 2014-2015.

Поштовање преузетих међународних обавеза, али и узимање у обзир тековина Европске уније у процесу европских интеграција захтева њихову даљу адекватну нормативну регулацију, праћење и спровођење у нашем правном систему, те то чини потребу за доношењем наведених акционих планова изузетно значајном.

Усвајање Закона о употреби знаковног језика - у складу са УН Конвенцијом о правима особа са инвалидитетом, са доношењем новог закона омогући ће се квалитетнији живот особа са инвалидитетом, унапредити њихов положај и приступ правима.

Приоритети за период 2015-2018. године

- Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о равноправности полова (4 квартал 2017. године);
- Доношење нових стратегијских докумената и пратећих акционих планова:
 - за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности у складу са широко постигнутим консензусом у Републици Србији са реалним циљевима заснованим на досадашњим резултатима уз учешће свих релевантних партнера;
 - за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима за период 2016.–2020. година усклађеним са политикама ЕУ;
- Израда и усвајање закона о изменама и допунама закона о забрани дискриминације (4 квартал 2017.)
- Израда и усвајање Закона о самосталном кретању слепе особе уз помоћ пса водича.
- Израда и усвајање Закона о заштити појединих права и слобода особа са сметњама у менталном развоју, којим ће институт лишавања пословне способности бити уређен на потпуно другачији начин у складу са чланом 12. Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом.
- Усвајање Националне стратегије за унапређивање родне равноправности за период 2016 - 2020, у складу са евалуацијом претходног стратешког документа и реалним циљевима заснованим на досадашњим резултатима, уз учешће свих релевантних партнера.
- Усвајање Националне стратегије за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима за период 2016.–2020. година у складу са политикама ЕУ у овој области и Конвенцијом Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици.
- Усвајање Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период после 2015.

Институционални оквир

У складу са планираним приоритетима који су претходно наведени, а који се односе на припрему релевантног стратешког и законодавног оквира, носилац је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Административни капацитети

Постоји потреба у канцеларији Повереника за заштиту равноправности за додатним кадровима, ван државне управе, и то укупно 38 ново запослених, на неодређено време, а од тога 1 лице на положају, 31 лице са високом стручном спремом и 6 са средњом стручном спремом

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

У току програмирање ИПА 2014 и припрема вишегодишњег планског документа за ИПА. Планирани су пројекти који за циљ имају подршку најугроженијим групама грађана и развој интегрисаних услуга (здравље, социјална заштита, образовање, запошљавање) чији ће крајњи корисници бити жене, деце, Роми и особе са инвалидитетом.

Право на својину – право на реституцију

Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније 2013-2016 релевантно законодавство у погледу права на својину је представљено кроз анализу Закона о враћању одузете имовине и обештећењу и Закона о јавној својини.

Међутим, како су Закон о јавној својини, Грађански законик и Закон о основама својинскоправних односа већ обрађени у оквиру дела о слободном кретању капитала (видети поглавље 3.4. *Слободно кретања капитала*), у овом делу ће бити обрађени само прописи и питања у вези са правом на реституцију.

Преглед стања

Законодавни оквир

Закон о враћању одузете имовине и обештећењу и повезани прописи

У погледу првобитно планираних мера за период од 2013. до 2016. године предвиђено је да у потпуности буде завршен поступак реституције започет 2011. године усвајањем Закона о враћању одузете имовине и обештећењу (Сл. гласник РС, бр. 72/11). Закон је ступио на снагу и у примени је, а поступак реституције је у току.

Поред Закона о враћању одузете имовине и обештећењу донет је и Правилник о обрасцу захтева за враћање одузете имовине, односно обештећењу, начину и поступку пријема и обраде захтева, списку пошта у којима ће се вршити подношење захтева и облику и садржини извода из захтева (Сл. гласник РС, бр. 94/11). Правилник је такође у примени.

Посебан закон којим се отклањају последице одузимања имовине жртвама Холокауста и другим жртвама фашизма на територији Републике Србије које немају живих наследника

Будући да је ставом 3. члана 5. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу прописано да ће се отклањање последица одузимања имовине жртвама Холокауста и другим жртвама фашизма на територији Републике Србије које немају живих законских наследника уредити посебним законом, то је Министарство правде и државне управе Решењем бр. 119-01-00049/2014-06 од 06.02.2014. године основало Радну групу за израду радног текста посебног закона којим ће се отклонити последице одузимања имовине жртвама Холокауста и другим жртвама фашизма на територији Републике Србије које немају живих наследника.

Дана 05.03.2014. године је одржана Конститутивна и прва радна седница Радне групе чиме је започет рад на предметном закону.

Институционални оквир

Институције које учествују у имплементацији Закона о враћању одузете имовине и обештећењу су Агенција за реституцију и Министарство финансија Републике Србије.

По поднетим захтевима за враћање имовине одлучује Агенција за реституцију у првом степену, односно Министарство финансија у другом степену. Уколико поднети захтев буде одбачен као неуредан, подносилац захтева може покренути управни спор.

Агенција за реституцију

Рок за подношење захтева за враћање имовине, предвиђен чланом 42. став 1. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, је трајао две године, почев од 1. марта 2012. године до 03. марта 2014. године. Укупно је поднето око 73.000 захтева: у 2012. години је поднето 12.833 захтева, у 2013. години 19.064 захтева, а само у периоду од 1. јануара 2014. до 03. марта 2014. године поднето је преко 41.000 захтева.

Према извештају Агенције за реституцију, иста је закључно са 04. јулом 2014. године донела укупно 12.047 првостепених одлука (решења и закључака), што чини око 16% од укупно поднетих захтева за враћање одузете имовине и обештећење, односно враћено је око 1600 хектара пољопривредног земљишта, више од 243.000 м² неизграђеног градског грађевинског земљишта и више од 1540 хектара шума и шумског земљишта. Такође, Агенција је вратила и 1668 пословних простора, 279 станова и 233 зграда, што у укупној површини чини више од 142.000 квадратних метара.

Коначно, у оквиру Агенције за реституцију формирана је и посебна јединица за конфесионалну реституцију која спроводи поступак враћања имовине црквама и верским заједницама и има 3.049 поднетих захтева. До сада је укупно вратила око 60% траженог земљишта и око 40% површине тражених објеката.

Министарство финансија Републике Србије

Странке незадовољне првостепеним решењима Агенције за реституцију могу се жалити Министарству финансија Републике Србије.

Другостепени поступак решава Одсек за реституцију Сектора за имовинско-правне послове Министарства финансија.

Административни капацитети

Као што је горе наведено, институције које учествују у имплементацији Закона о враћању одузете имовине и обештећењу су Агенција за реституцију и Министарство финансија Републике Србије.

Агенција за реституцију

Након истека рока за подношење захтева за реституцију, 3. марта 2014. године, укупно је поднето око 73.000 захтева, тако да долази до све већег оптерећења запослених због великог броја предмета. Агенција за реституцију Републике Србије има 159 запослених лица (јул 2014. године). Тренутно непосредно на решавању поднетих захтева ради 90 лица, а остала лица раде на пословима службе писарнице, сектора за финансије и сектора за опште и правне послове.

Агенција за реституцију просечно по радном дану доноси 23 првостепене одлуке, и враћа бившим власницима 3,05 хектара пољопривредног земљишта, 473 м² неизграђеног грађевинског земљишта, 3,15 хектара шума и шумског земљишта, као и 3 пословна простора, 0,5 станова и 0,5 зграда.

Министарство финансија Републике Србије

Са друге стране, у другостепеном поступку по жалби на решења Агенције за реституцију одлучује Министарство финансија, односно Одсек за реституцију који је организован у оквиру Сектора за имовинско-правне послове Министарства финансија.

Одсек за реституцију је закључно са 04.07.2014. године на решења Агенције за реституцију примио 1361 жалбу, и закључно са овим датумом решио 938 предмета по жалби. На предметима по жалбама на решења Агенције за реституцију ради 5 самосталних саветника и шеф Одсека за реституцију.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Одређена финансијска средства помоћи су обезбеђена кроз *Пројекат „ГИЗ – Правна реформа“*. Пројекат, између осталог, обезбеђује подршку за јачање капацитета и координацију свих институција укључених у процес преговарања о поглављима 23. (које се кроз сегмент 'основна права' бави питањем права на својину, посебно права на реституцију које је и било предмет скрининга за поглавље 23.) и 24. за приступање Републике Србије Европској унији.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Законодавни оквир

Европски парламент је у својој Резолуцији о Извештају о напретку Србије за 2013. годину (2013/2880 RSP) од 07. јануара 2014. године препоручио измене Закона о враћању одузете имовине и обештећењу ради отклањања процесних претпоставки и законских препрека у

погледу реституције у природи (пара. 13), и охрабрио примену реституције у природи кад год је то могуће (пара. 40).

Закон о враћању одузете имовине и обештећењу предвиђа да се имовина враћа у природном облику, или се даје обештећење у виду државних обвезница Републике Србије и у новцу. Оба ова решења функционишу у пракси. Даље, сам поступак решавања захтева за реституцију, и поред оптерећења тренутних административних капацитета функционише. Стога, може се констатовати да су домаће законодавство и имплементација у области реституције у великој мери усклађени са праксом Европског суда за људска права и као таква функционишу у примени.

Међутим, ради даљег законитог спровођења поступка реституције и унапређења ефикасности поступка, а посебно имајући у виду повећан прилив захтева за реституцију пред истек рока за подношење, неопходно је:

- донети закон којим ће се отклонити последице одузимања имовине жртвама Холокауста и другим жртвама фашизма на територији Републике Србије које немају живих наследника;
- донети подзаконска акта у законом предвиђеним роковима;
- размотрити повећање административних капацитета тела која одлучују у поступку реституције, ради ефикасног спровођења поступка и имплементације законских и подзаконских аката
- приликом даљих нормативних активности вршити усклађивање са
 - Лисабонским споразумом (чланови 6 и 7);
 - Повељом Европске уније о основним правима (члан 17);
 - Првим Протоколом уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, измењену у складу са Протоколом број 11, Протокола уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (члан 1. Првог Протокола);
 - Одлукама Европског суда за људска права које се односе на право на имовину – право на реституцију

Планиране мере за 2014. годину

С обзиром на то да је на основу члана 35. став 4. Закона о враћању имовине и обештећењу предвиђено да ће основне елементе обвезница, износ емисије, као и услове дистрибуције и наплате обвезница, уредити Влада, на предлог министарства надлежног за послове финансија најкасније до 31. децембра 2014., неопходно је да се ова мера буде спроведена закључно са 31. децембром 2014. године.

Планиране мере за 2015. годину

Даље, имајући у виду да је чланом 31. став 2. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу предвиђено да ће ради спровођења одредаба члана 30. тог закона Влада, на предлог министарства надлежног за послове финансија, утврдити коефицијент из става 1. члана 31. у року од три године од дана објављивања јавног позива из члана 42. став 2. тог закона, а који рок истиче 1. марта 2015. године, предметни подзаконски акт о утврђивању коефицијента треба да буде донет закључно са 1. мартом 2015. године.

Остале планиране мере за период 2014 – 2018

Коначно, сходно члану 33. став 2. Закона о враћању имовине и обештећењу на предлог министарства надлежног за послове финансија, предвиђено је да Влада уредбом ближе утврди начин и методологију утврђивања вредности покретних ствари које су предмет реституције. Предметна уредба је у поступку доношења, и радна верзија је већ дата на мишљење Министарству културе и информисања.

Институционални оквир

У поступку реализације горе наведених мера учествују Министарство правде Републике Србије, Министарство финансија Републике Србије и Агенција за реституцију - свако у својој надлежности.

Министарство правде Републике Србије

Радна група за израду радног текста посебног закона којим ће се отклонити последице одузимања имовине жртвама Холокауста и другим жртвама фашизма на територији Републике Србије које немају живих наследника је формирана и започела је са радом крајем првог квартала 2014. године. Радну групу је формирало Министарство правде Републике Србије и радна група као таква наставља да ради под окриљем Министарства правде до израде нацрта закона.

Министарство финансија Републике Србије

Подзаконска акта предвиђена Законом о враћању имовине и обештећењу су у надлежности министарства надлежног за послове финансија, а што је по важећем Закону о министарствима (*Сл. гласник РС*, бр. 44/14) Министарство финансија Републике Србије. Због специфичности материје која је предмет горе наведених подзаконских аката, на изради истих ради Група за нормативне и студијско-аналитичке послове Сектора за имовинско – правне послове Министарства финансија.

Такође, у надлежности Министарства финансија је и другостепено одлучивање по поднетим жалбама на одлуке Агенције за реституцију. Ови послови су у надлежности Одсека за реституцију Сектора за имовинско-правне односе Министарства финансија.

Агенција за реституцију

Агенција за реституцију је институција надлежна за имплементацију Закона о враћању имовине и обештећењу, путем спровођења поступка по поднетим захтевима за враћање имовине. Агенција за реституцију одлучује у првостепеном поступку по поднетим захтевима.

Административни капацитети

Министарство правде

Министарство правде је формирало Радну групу за израду радног текста посебног закона којим ће се отклонити последице одузимања имовине жртвама Холокауста и другим жртвама фашизма на територији Републике Србије које немају живих наследника, и радна група као таква наставља да ради под окриљем Министарства правде до израде нацрта закона.

Група броји 7 чланова (укључујући и секретара) и може у постојећем саставу наставити и завршити свој рад, па није неопходно јачање капацитета. Чланови радне групе су представници Министарства правде, Агенције за реституцију, универзитетски професори и представници јеврејске заједнице у Србији.

Министарство финансија Републике Србије

Одсек за реституцију Сектора за имовинско-правне послове Министарства финансија је закључно са 04.07.2014. године на решења Агенције за реституцију примило 1361 жалбу, и закључно са овим датумом решило 938 предмета по жалби.

На предметима по жалбама на решења Агенције за реституцију ради 5 самосталних саветника и шеф Одсека. Обзиром на тренутну оптерећеност Одсека, али и могућност да број предмета по жалбама расте, Одсеку за реституцију је потребно додатних 5 извршилаца (самосталних саветника).

Агенција за реституцију

У Агенцији за реституцију је тренутно запослено 159 лица. Непосредно на решавању поднетих захтева ради 90 лица, а остала лица су ангажована у служби писарнице, сектора за финансије и сектора за опште и правне послове.

С обзиром да су обрађивачи оптерећени великим бројем предмета (у просеку по 810), у циљу веће ефикасности неопходно је ангажовање додатних двадесет (20) дипломираних правника са искуством у области имовинског права, који би били ангажовани на решавању поднетих захтева за враћање одузете имовине и обештећење.

Преглед планираних пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

У овом тренутку не постоје нови планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране помоћи за период од 2014. до 2018. године. Уколико дође до измена у овом сегменту, оне ће бити представљене приликом првог наредног ажурирања Националног плана.

Положај деце у правосуђу

Преглед стања

Законодавни оквир

Положај деце у правосуђу је регулисан је са два посебна закона: Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (Сл. гласник бр. 85/2005) и Закона о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима (Сл. Гласник бр. 32/2013). Поред поменутих два закона која се искључиво баве малолетним лицима и низ других закона регулишу положај малолетника у правосуђу, попут: Кривичног законика (Сл. гласник бр. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009 и 121/2012), Законика о кривичном поступку (Сл. гласник бр. 72/11, 101/11 и 121/12), Закона о парничном поступку (Сл. Гласник бр. 72/11), Закона о ванпарничном поступку (Сл. гласник СРС ", бр 25/82 и 48/88 и." Сл. гласнику РС ", бр 46/95 -18/2005 -, 85/2012 и 45/2013, Закон о извршењу кривичних санкција (Сл. гласник бр. 55/2014), Породични закон (Сл. Гласник бр. 18/2005 и 72/2011), Закон о извршењу и обезбеђењу ("Сл. гласник РС", бр. 31/2011, 99/2011 - др. закон и 109/2013 - одлука УС), Закон о прекршајима ("Сл. Гласник ", бр. 65/2013).

Законодавни оквир који регулише положај деце у правосуђу је у највећој мери усклађен са правним тековинама Европске Уније. Како у овој области у највећем делу не постоји *acquis communautaire*, већ постоје опште установљени међународни стандарди установљени кроз низ докумената УН-а, Савета Европе и Европске Уније при изради ових закона се водило рачуна о следећим документима и са истима су наши прописи усклађени: Универзална декларација о правима човека, Међународни пакт о грађанским и политичким правима, укључујући оба факултативна протокола, Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима, Конвенција Уједињених нација о правима детета, Конвенција Уједињених нација против мучења и других свирепих, нехуманих или понижавајућих казни или поступака, Протокол за спречавање, сузбијање и кажњавање трговине људским бићима, а посебно женама и децом, Конвенција о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце, Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода, Европска конвенција о заштити деце од сексуалног злостављања и сексуалног искоришћавања, Европска конвенција о усвајању деце, Конвенција о заштити деце и сарадњи у области међународног усвојења, Лисабонски уговор (Члан 3.3 уговора о Европској унији поставља као циљ за Европску унију да унапреди заштиту права детета), Повеља Европске уније о основним правима (Члан 24).

Закон о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима Народна скупштина Републике Србије је усвојила 8. априла 2013. године. Овим законом врши се усклађивање домаћег кривичног законодавства са Конвенцијом Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања, Препоруком РЕС (2001) 16 о заштити деце од сексуалног искоришћавања и Оквирном одлуком Савета Европске уније о борби против сексуалног искоришћавања деце и дечје порнографије и предвиђају посебне мере, које нису предвиђене Кривичним закоником, а које се примењују према лицима осуђеним за кривична дела против полне слободе учињена према малолетним лицима после издржане казне затвора, као и посебна евиденција која се води о овим лицима.

Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (Сл. гласник бр. 85/2005) који је ступио на снагу 01. јануара 2006. године је донео велики напредак у погледу преузимања добрих пракси и стандарда Европске Уније. Овим Законом је по први пут кривична материја која се односи на малолетнике смештена у један закон, с обзиром да су у њему, поред одредаба материјално и процесно правне природе, садржане и оне о извршењу. Међу највећим унапређењима свакако је увођење нужне специјализације свих субјеката правосудног система који раде са малолетним лицима, али не само правосудног система већ и полиције. Закон је предвидео систем различитих кривичних санкција које

се могу изрећи малолетницима – васпитне мере (упозорења и усмеравања, појачаног надзора и заводске), мере безбедности и казна малолетничког затвора.

Институционални оквир

Министарство правде је према одредбама Закона о министарствима (Сл. гласник бр. 44/2014) надлежно за послове државне управе везане за кривично законодавство, према томе Одсек за нормативне послове при Министарству правде је надлежан за нормативне, студијско-аналитичке и управне послове из домена кривично правне заштите малолетника.

У оквиру Министарства правде, Управа за извршење кривичних санкција организује, спроводи и надзире извршење казне затвора, малолетничког затвора, мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи и обавезног лечења алкохоличара и наркомана, као и васпитне мере упућивања у васпитно-поправни дом. У погледу положаја малолетних лица важно је истаћи да у оквиру Управе за извршење кривичних санкција постоје посебни заводи за извршење заводских кривичних санкција према малолетницима. Казна малолетничког затвора извршава се у Казнено-поправном заводу за малолетнике у Ваљевоу, док се васпитна мера упућивања у васпитно-поправни дом извршава у Васпитно-поправном дому у Крушевцу.

У новембру 2013. године, отпочели су са радом нови објекти за смештај малолетника у Васпитно поправном дому у Крушевцу који су завршени у септембру 2012. године по европским стандардима и финансирани из донације ИПА претприступног фонда Европске Уније за 2007. годину.

Капацитет Казнено-поправног завода за малолетнике у Ваљевоу је до 250 места, а просечно бројно стање је 160 осуђених и 20 притворених лица, док је капацитет Васпитно-поправног дома у Крушевцу око 400 малолетника.

Савет за праћење и унапређење рада органа кривичног поступка и извршење кривичних санкција према малолетницима (у даљем тексту Савет) основан је новембра 2009. године одлуком Министра правде и председника Врховног Касационог суда. Савет чини 12 чланова. Савет даје иницијативе Министарству правде и Врховном Касационом суду Србије за планове обуке и стручног усавршавања, теме истраживачких пројеката, теме саветовања, семинара, округлих столова и других стручних сукоба за судије, јавне тужиоце, полицајце, адвокате и запослене у службама социјалне заштите које спроводе Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица и подзаконске акте.

Административни капацитети

Како је Министарство правде према одредбама Закона о министарствима (Сл. гласник бр. 44/2014) надлежно за послове државне управе везане за кривично законодавство, према томе Одсек за нормативне послове при Министарству правде је надлежан за нормативне, студијско-аналитичке и управне послове из домена кривично правне заштите малолетника. У Одсеку за нормативне послове Министарства правде је ангажовано седам запослених, шеф сектора и шест самосталних саветника за нормативне послове.

У Васпитно поправном дому у Крушевцу систематизовано је 289 радних места, од чега је попуњено 250, док је у Казнено-поправном заводу у Ваљевоу систематизована су 242 места а попуњено је 171 место.

У 26 Виших јавних тужилаштава, као и у 4 Апелациона и у Републичком јавном тужилаштву постоје посебна Одељења за малолетнике, или посебно обучене носиоце јавнотужилачке функције (тужиоце и заменике јавних тужилаца), који поступају у предметима против малолетних учиниоца кривичних дела.

У 34 Основна јавна тужилаштва постоје специјализовани носиоци јавнотужилачке функције (тужиоци и заменици јавних тужилаца) који поступају у предметима где се јављају малолетне жртве, не и учинилаца, с обзиром да је надлежност против малолетних учинилаца на нивоу Виших јавних тужилаштава.

У 67 јавних тужилаштава у Републици Србији тренутно има 637 јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца који имају сертификате за поступање у оваквим предметима Правосудне академије.

Специјализација за поступање са малолетницима

У складу са обавезама које произилазе из Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично правној заштити малолетника и Породичном закону Правосудна академија спроводи програм специјалистичке обуке, тако да полазници Академије по завршетку почетне обуке стичу сертификате који ће им омогућити поступање и у овим предметима. Ова обука је иста и за носиоце правосудних функција, јер им је сертификат неопходан за поступање у овим предметима, те Академија спроводи обуку за судије, тужиоце, адвокате и полицију према следећим темама: Малолетник учинилац кривичног дела, као и заштита права детета жртве или сведока кривичног дела. Од 2005. године до данас од стране Правосудне академије извршено је укупно 1300 појединачних обука носилаца јавнотужилачке функције.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

У складу са стратешким циљевима Стратегије за развој система за извршење кривичних санкција, Управа за извршење кривичних санкција спроводи пројекат реконструкције и изградње Казнено - поправног завода за малолетнике у Ваљевоу који се финансира средствима билатералне финансијске помоћи од Владе Краљевине Норвешке у вредности од 25.000.000 NOK. Циљ пројекта је унапређење смештајних и животних услова малолетника, у циљу подизања обезбеђења људских права на виши ниво, током извршења казне затвора и с тиме и бољих ефеката ресоцијализације и смањења стопе поврата код малолетничке популације и млађих пунолетника.

У току је реализација пројекта ИПА 2012 која предвиђа набавку опреме аудио-визуелно саслушавање малолетника за потребе тужилачке истраге, укључујући и поступке према малолетницима, и то укупно 100 комплета, тј. најмање по један комплет по јавном тужилаштву.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Законодавни оквир

Основана је Радна група за измене и допуне Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица („Службени гласник РС”, бр. 85/2005) и припрему одговарајућих подзаконских аката. Радна група се састоји од представника Министарства правде, научних институција, управе за извршење кривичних санкција, судија, тужилаца, правосудне академије. Предвиђена је измена и допуна Закона у циљу пуног усклађивања са најбољим међународним праксама и стандардима ЕУ садржаним у Лисабонским уговору, Повељи Европске Уније, Европске конвенције о људским правима и основним слободама.

Институционални оквир

У децембру месецу 2012. године, Влада Краљевине Норвешке је одобрила донацију за пројекат реконструкције Казнено поправног завода за малолетнике у Ваљевоу, тако да је у плану да се у другом кварталу 2014. године отпочне са реконструкцијом објекта за смештај осуђених и изградњом једног новог објекта у складу са међународним стандардима. Паралелно са реконструкцијом организоваће се и обука особља у заводу за успостављање и примену савремених облика третмана према малолетницима. Рок за окончање радова је четврти квартал 2015. године.

Административни капацитети

Како је Министарство правде према одредбама Закона о министарствима (Сл. гласник бр. 44/2014) надлежно за послове државне управе везане за кривично законодавство, према томе Одсек за нормативне послове при Министарству правде је надлежан за нормативне, студијско-аналитичке и управне послове из домена кривично правне заштите малолетника. У Одсеку за нормативне послове Министарства правде је тренутно је ангажовано седам запослених, шеф сектора и шест самосталних саветника за нормативне послове. Према систематизацији радних места усвојеној 2014. године предвиђено је да Одсек за нормативне послове има укупно 14 запослених шефа одсека, једног вишег саветника и 12 самосталних саветника за нормативне послове.

За правно усклађивање законодавства са правном тековином ЕУ (Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетних лица; Закон о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима), процена је да постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове, а структура тих потреба је следећа:

- додатне административне потребе су:
 - 3 (три) компјутера, штампача и скенера
 - 3 (три) комплета канцеларијског материјала
 - 3 (три) радних стола
 - 3 (три) столица за радне столове
- кадровске потребе: Потребни су додатни кадрови, ван државне управе који ће омогућити ефикасно и благовремено усклађивање закона са правним тековинама ЕУ. Потребно је запослити за стално (на неодређено време) укупно пет државних службеника и то: три саветника за нормативне послове у области правосуђа, једног млађег саветника и саветника при Сектору за европске интеграције и међународне пројекте.

Напомена: Додатне административне и кадровске потребе које су овде исказане, обрачунате су у оквиру формулара за Закон о изменама и допунама Законика о кривичном поступку и Закон о изменама и допунама Кривичног законика.

Државно веће тужилаца је током 2013. године за потребе примене новог Законика о кривичном поступку и Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава извршило пројекцију потребних људских и материјалних ресурса, којом је предвиђено повећање укупног броја заменика јавног тужиоца, као и административног особља. Заједничка радна група Министарства правде за остваривање техничких услова примене закона, у чијем су саставу били помоћник министра правде са још два помоћника и по три представника Државног већа тужилаца и Високог савета судства, одлучила је да се због недостатка средстава избор укупног броја потребних нових заменика јавног тужиоца подели у три групе, и то за последњи квартал 2013, прво полугодиште 2014 и друго полугодиште 2014 године, а у складу са резултатима праћења примене закона. У том смислу, у плану је повећање укупног броја заменика јавног тужиоца током 2014. године, што ће због потребе за специјализацијом додатних заменика за поступање у предметима са малолетницима, довести и до увећања укупног броја заменика распоређених у овим одељењима. Међутим, у овом тренутку није могуће прецизно одредити број заменика који ће бити изабран.

У оквиру Управе за извршење кривичних санкција постоји велики мањак у попуњеним радним местима, тако је неопходно попуњити већ систематизована радна места у Васпитно поправно дому у где је Крушевцу систематизовано је 289 радних места, од чега је попуњено 250, као и у Казнено-поправном заводу у Ваљевоу где је систематизовано 242 места, а попуњено је 171 место.

Напомена: Општи положај деце је детаљно обрађено у делу НПАА – Поглавље 19 – Социјална политика и запошљавање- под поглавље Антидискриминација.

Бесплатна правна помоћ

Преглед стања

Законодавни оквир

У погледу постојећег стања, важно је навести да без обзира на одсуство посебног законског оквира, постоје различите групе пружалаца правне помоћи. Могућност пружање правне помоћи од стране ових организација произлази из члана 67. Устава РС, који установљава обавезу адвокатуре и служби правне помоћи у јединицама локалне самоуправе да пружају правну помоћ. Службе правне помоћи у органима локалне самоуправе су посебно значајне имајући у виду доминантне потребе становништва за примарном правном помоћи. Ове службе имају широко деловање, имајући у виду број правних питања обухваћених њиховим радом и широку доступност у односу на изузетно велики број потенцијалних и остварених корисника. Адвокатска комора представља незамењив стуб пружања секундарне правне помоћи. Комора располаже одговарајућим стручним капацитетима и у одређеном броју случајева пружа про bono прав-

ну помоћ лицима слабијег имовинског стања. Невладине организације представљају групу пружалаца правне помоћи која је од великог значаја за специфичне рањиве и маргинализоване групе. Ове организације имају стручне капацитете, организациону инфраструктуру и могућности да приђу корисницима и током времена су се уско специјализовале за одређена правна питања, односно групе корисника. Невладине организације су једини пружаоци који путем СОС телефона пружају правну помоћ. За неке категорије корисника (као што су жртве насиља у породици, особе с инвалидитетом итд), ова врста помоћи је кључна на путу ка остваривању њихових права. Правне клинике својом специјализацијом и ангажовањем већег броја стручњака различитих профила, представљају незамењив ресурс знања и правне помоћи за поједине категорије осетљивих друштвених група (као на пример, жртве насиља у породици, особе с инвалидитетом, избегла и расељена лица, Роме). Правне клинике на државним правним факултетима у Републици Србији имају задовољавајуће кадровске, просторне и техничке капацитете за укључивање у будући институционални систем бесплатне правне помоћи и, уз одговарајућа организациона прилагођавања и адекватну организацију рада, могу постати пружаоци квалитетне правне помоћи до нивоа заступања (давање правних информација, пружање правних савета). Са друге стране, у кривичном поступку, особе слабијег имовног стања могу остварити право на бесплатну правну помоћ адвоката у складу са Законом о кривичном поступку у оквиру норми које дефинишу сиромашко право и обавезну одбрану. Међутим, ова могућност се у пракси ретко примењује.

У циљу прецизнијег регулисања остваривања права на бесплатну правну помоћ и адекватнијег приступа правди, Влада Србије је усвојила Стратегију развоја бесплатне правне помоћи у РС 2010. године, којом се утврђују смернице и основни принципи будућег законског и институционалног оквира система бесплатне правне помоћи. На основу Стратегије, радна група за израду закона о бесплатној правној помоћи је овлашћена да утврди систем управљања и надзора над системом бесплатне правне помоћи, као и да дефинише круг пружалаца, користећи све расположиве капацитете и ресурсе, а у циљу успостављања ефикасног и одрживог система који омогућава једнак приступ правди свим грађанима.

У 2013. години, Министарство правде је основало нову радну групу за израду Закона о бесплатној правној помоћи (ЗБПП), у којој учествују представници адвокатуре, министарства, правосуђа, невладиних организација, правног факултета, као и служби бесплатне правне помоћи. Рад на овом закону подржава Заједнички вишедонаторски поверенички фонд за подршку сектору правосуђа (МДТФ ЈСС) у оквиру компоненте приступ правди. Радна група за израду Закона о бесплатној правној помоћи је у децембру 2013. године завршила рад на изради коначне радне верзије Закона који је упућен Европској Комисији на мишљење. У складу са Пословником Владе, организована је јавна расправа о ЗБПП која је трајала до фебруара 2014. Текст Нацрта закона представљен је на 6 округлих столова које је организовало Министарство правде и то два пута у Београду, затим у Новом Саду, Крагујевцу, Нишу и Бујановцу. О тексту Нацрта закона изнета су позитивна мишљења, као и бројни коментари који су се односили на побољшање законског текста. Предлози и сугестије су се односиле на појашњење новина које предвиђа Нацрт закона, а које се односе на надлежност центара за социјални рад, круг потенцијалних корисника бесплатне правне помоћи, обухватање рањивих група, круг пружалаца бесплатне правне помоћи, рокове, административне капацитете служби за бесплатну правну помоћ у јединицама локалне самоуправе, контролу квалитета и казнене одредбе. На основу добијених коментара, Министарство правде је израдило Нацрт закона о бесплатној правној помоћи у мају 2014. који ће бити упућен Скупштини на усвајање.

Рад на Закону о бесплатној правној помоћи подржан је током 2013. године и анализом трошкова система бесплатне правне помоћи коју је спровео тим Светске банке. Министарство правде је током прве половине 2013. године прикупило и доставило релевантне ажуриране податке за процену трошкова система бесплатне правне помоћи Светској банци. Налази ове студије су указали која би потенцијална законска решења омогућила значајне уштеде буџета и већина тих решења је прихваћена у законском тексту. Коначно, у циљу процене будућих буџетских средстава, Министарству је достављена и упоредна анализа трошкова система бесплатне правне помоћи земаља у региону.

Институционални оквир

У складу са Законом о министарствима, Министарство правде је надлежно за израду нормативног оквира којим ће се успоставити и институционални оквир система бесплатне правне помоћи. У овом тренутку, адвокатура и службе бесплатне правне помоћи основане у јединицама локалне самоуправе су предвиђени Уставом као пружаоци правне помоћи. Поред тога, невладине организације и правне клинике пружају бесплатну правну помоћ.

Административни капацитети

Имајући у виду да још увек није успостављен законодавни оквир, не може се прецизно говорити о административним капацитетима. Међутим, потребно је напоменути да у овом тренутку постоји око 60 јединица локалне самоуправе које пружају бесплатну правну помоћ, и које имају запослене дипломиране правнике са положеним правосудним испитом, који поступају као пружаоци. Адвокатска комора Србије наводи да постоји око 8000 адвоката на нивоу РС, међутим веома мали број пружа услуге бесплатне правне помоћи. У оквиру самог министарства правде, не постоји посебан сектор или група која би била надлежна за ову област, а оснивање такве групе планирано је Нацртом закона о бесплатној правној помоћи.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Рад на овом закону подржава Заједнички вишедонаторски поверенички фонд за подршку сектору правосуђа (МДФ ЈСС) у оквиру компоненте приступ правди.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Законодавни оквир

Планирано је да коначна радна верзија Закона о бесплатној правној помоћи, након консултација са релевантним министарствима, буде усвојена у четвртм кварталу 2014. године. Од ове активности зависиће и временски оквир будућих планираних активности. Радна група наставиће са радом на изради подзаконских аката везаних за практичну примену новог закона о бесплатној правној помоћи. Почетак примене закона планиран је за почетак 2015. године. Након усвајања закона, планиран је почетак промотивних активности и пружање информација грађанима о закону о бесплатној правној помоћи. Истовремено, радиће се и на изради плана за обуку пружалаца бесплатне правне помоћи у вези са почетком примене закона.

Приликом израде радне верзије Закона о бесплатној правној помоћи радна група је узела у обзир следећа релевантна документа са циљем делимичног или потпуног усклађивања у зависности од могућности примене истог у правном систему Републике Србије:

- 1) Директива Савета 2002/8/ЕК од 27. јануара 2003. године за унапређење приступа правди у прекограничним споровима путем утврђивања минимума заједничких правила који се односе на правну помоћ у таквим споровима (32003L0008 Council Directive 2002/8/EC of 27 January 2003 to improve access to justice in cross-border disputes by establishing minimum common rules relating to legal aid for such disputes) – прекогранични спорови, ограничени на грађанску и привредну материју;
- 2) Директива Савета од 9. новембра 2004. за успостављање минимума заједничких правила везаних за правну помоћ у прекограничним споровима у грађанским стварима; (32004D0844 2004/844/EC: Commission Decision of 9 November 2004 establishing a form for legal aid applications under Council Directive 2003/8/EC to improve access to justice in cross-border disputes by establishing minimum common rules relating to legal aid for such disputes (notified under document number C(2004) 4285)
- 3) Одлука Комисије о успостављању стандардне форме трансмисије правне помоћи у грађанским стварима; (32005D0630 Commission Decision of 26 August 2005 establishing a form for the transmission of legal aid applications under Council Directive 2003/8/EC)
- 4) Оквирна одлука Савета о положају оштећеног у кривичним поступцима од 15.марта 2001. 32001F0220 (Члан 6 Посебна помоћ оштећеном)
- 5) Европска повеља о основним правима 32000X1218(01) (Члан 47 Право на ефикасан правни лек и правично суђење)

У погледу јачања права на правично суђење и приступа правди, од значаја је и потенцијална измена члана 77. Закона о кривичном поступку, којом би се омогућиле веће гаранције остваривања права на правично суђење, нарочито када су у питању лица која немају довољно средстава да обезбеде одбрану. Потреба за јачањем процесних гаранција заснована је на даљем усклађивању са *acquis*, конкретно са новим кривичним правом на нивоу ЕУ:

- 1) Директива Савета од 22. октобра 2013. године о праву на приступ адвокату у кривичном поступку и поступку на основу Европског налога за привођење и о праву на обавештење трећег лица по лишавању слободе и праву на комуникацију са трећим лицима и са конзуларним органима током трајања лишења слободе (Directive 2013/48/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2013 on the right of access to a lawyer in criminal proceedings and in European arrest warrant proceedings, and on the right to have a third party informed upon deprivation of liberty and to communicate with third persons and with consular authorities while deprived of liberty)
- 2) Директива Савета од 20. октобра 2010. године о праву на тумачење и превођење (Council Directive 2010/64/EC of 20 October 2010 on the right to interpretation and translation in criminal proceedings).
- 3) Директива Савета од 22. маја 2012. године о праву на информисаност у кривичном поступку (Council Directive 2012/13/EC of 22 May 2012 on the right to information in criminal proceedings).

Такође, ове активности су у вези са Годишњим Извештајем о напретку Србије за 2013. годину, где се у оквиру „4.23. Поглавље 23: Правосуђе и основна права„наводи да је потребно успоставити систем бесплатне правне помоћи у циљу унапређења приступа правди.

Институционални оквир

Према Нацрту Закона о бесплатној правној помоћи, Министарство правде ће бити надлежно за управљање системом. Такође, у оквиру министарства, успоставиће се Регистар пружалаца бесплатне правне помоћи, који ће се водити као јавна електронска база података. Министарство прописује јединствене стандарде и минимум техничких услова за пружање бесплатне правне помоћи. Министарство обавља контролу квалитета пружања бесплатне правне помоћи, која обухвата контролу над савесним и стручним пружањем бесплатне правне помоћи. Министарство покреће поступак контроле над савесним и стручним пружањем бесплатне правне помоћи: на основу утврђених неправилности приликом вршења надзора над спровођењем закона, на основу притужбе корисника и по сопственој иницијативи, на основу увида у извештаје пружалаца из члана 15. овог закона, рачуне за накнаду трошкова из члана 33. став 2. овог закона и евиденцију пружене бесплатне правне помоћи из члана 30. овог закона. Институционално јачање постојеће институције, **Министарства правде**, обухвата проширење делокруга у делу управљања системом бесплатне правне помоћи и надзором над пружањем бесплатне правне помоћи. У Министарству правде као надлежном за спровођење овог закона, планира се успостављање надлежне организационе јединице која ће према акту о унутрашњем уређењу бити задужена за ове послове.

У успостављању система учествоваће и Министарство надлежно за социјалну заштиту. Тако су центри за социјални рад, који постоје у свим јединицама локалне самоуправе, предвиђени као органи који одлучују о остваривању права на бесплатну правну помоћ и врше тзв. тријажу, односно упућивање корисника одговарајућем регистрованом пружаоцу бесплатне правне помоћи. Центри воде евиденцију о примљеним захтевима за бесплатну правну помоћ. У циљу праћења унапређења пружања бесплатне правне помоћи, Нацрт закона предвиђа оснивање Савета за праћење система бесплатне правне помоћи као повремених радног тела Владе. Сви пружаоци воде евиденцију о пруженој бесплатној правној помоћи, а нарочито о броју корисника и облицима пружене бесплатне правне помоћи. У оквиру **Министарства рада**, планирано је институционално јачање постојеће институције, под називом *Центар за социјални рад*. У Центрима за социјални рад планирано је да се повећа број запослених у циљу имплементације Закона о бесплатној правној помоћи. У центрима за социјални рад који добијају нову надлежност по одредбама овог закона, планира се запошљавање по једног дипломираног правника, тамо где не постоји (процена је да постоји потреба за дипломираним правницима у 140

центра), а средства за финансирање плата тих новопримљених правника ће се обезбедити у буџету у оквиру расхода за плате при Министарству рада.

Административни капацитети

У погледу јачања административних капацитета, један од основних приоритета и дугорочних планова јесте обука и стручно усавршавање у погледу примене Закона о бесплатној правној помоћи. У оквиру Пројекта Заједничког вишедонаторског повереничког фонда за подршку сектору правосуђа (MDTF-JSS), израдиће се материјали за обуку пружалаца бесплатне правне помоћи у Републици Србији и вршиће се њихова обука у циљу ефикасније примене закона. У оквиру сарадње Министарства правде са Правосудном Академијом, обављаће се континуирана обука судија и тужилаца за примену новог закона.

Додатни кадрови, ван државне управе потребни су у новој организационој јединици **Министарства правде**, и то 3 нова запослена у 2015. години и 2 у 2017. години, сви са високом школском спремом, у звању саветник и самостални саветник док је период запошљавања за сваког од њих на неодређено. Додатни кадрови, ван државне управе потребни су и у **Министарству рада**, у *Центрима за социјални рад*, и то 140 нових запослених у 2015. години, сви са високом школском спремом, струка дипломирани правник, док је период запошљавања за сваког од њих на неодређено.

Такође, додатне административне потребе постоје у Министарству правде, где је потребна набавка додатне опреме за нове запослене, која обухвата канцеларијску опрему за 5 људи (столови, столице), 5 рачунара и 3 штампача. У Министарству рада, у Центрима за социјални рад, потребна је набавка 140 рачунара, и канцеларијска опрема за 140 нових запослених.

Неопходно је да се спроведе јавна кампања, затим едукација запослених и пружалаца бесплатне правне помоћи, као и других учесника који се први пут суочавају са обавезама односно могућностима за остваривање одређених права на бесплатну правну помоћ. У том смислу, планирано је да се организују одређене презентације и кампања о овом новом закону почевши од 2015. године као и обука за примену закона.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

У наредним годинама, приликом ревизије документа биће више информација о планираним пројектима за ову област.

Права жртава

Преглед стања у 2014. години

Законодавни оквир

Кривично законодавство Републике Србије не дефинише као општи институт појам „жртве“, на начин како је овај појам дефинисан у члану 2. Директиве 2012/29/EU, иако је термин жртва у употреби у националном материјалном кривичном законодавству.

Кривично процесно законодавство Републике Србије, у чл.2. ст.1. тач.11. ЗКП, даје значење израза „оштећени“, као лице чије је лично или имовинско право кривичним делом повређено или угрожено.

Поред Устава Републике Србије, права жртава/оштећеног су у позитивном националном законодавству садржана у следећим законима:

- Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода
- Закон о потврђивању Европске конвенције о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима, са додатним протоколом
- Закон о ратификацији другог додатног протокола уз Европску конвенцију о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима
- Законик о кривичном поступку
- Кривични законик
- Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица

- Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела
- Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку
- Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима
- Породични закон
- Закон о јавном тужилаштву
- Закон о полицији
- Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине
- Закон о социјалној заштити
- Закон о јавном информисању
- Закон о здравственој заштити
- Закон о странцима
- Закон о службеној употреби језика и писама

Институционални капацитети

- 1) Уставни суд
- 2) Судови опште надлежности
- 3) Јавна тужилаштва
- 4) Министарство унутрашњих послова
- 5) Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална права – центри за социјални рад

РЈТ

Јавно тужилаштво је самосталан државни орган који гони учиниоце кривичних и других кажњивих дела и предузима мере за заштиту уставности и законитости (Устав Републике Србије – чл. 156).

Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС” број 101/13) који је ступио на снагу 01.01.2014. године успостављена је нова мрежа јавних тужилаштава у Републици Србији. Новим Законом повећан је број основних јавних тужилаштава са 34 на 58. Такође, предвиђено је постојање 25 виших и 4 апелациона јавна тужилаштва, те са Републичким јавним тужилаштвом, Тужилаштвом за организовани криминал и Тужилаштвом за ратне злочине, укупан број јавних тужилаштава у Републици Србији износи 90.

Законом о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву („Службени гласник РС” број 101/13) који је ступио на снагу дана 21.11.2013. године прописана су начела у вршењу јавнотужилачке функције са посебним освртом на заштиту оштећеног и забрану дискриминације по било ком основу. Наиме, додат је чл. 10а којим је предвиђено да су јавни тужилац и заменик јавног тужиоца дужни да стручно, савесно, непристрасно, правично и без непотребног одлагања врше своју функцију посебно водећи рачуна о заштити оштећених и спречавању дискриминације по било ком основу.

ВКС

Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС” број 101/13) који је ступио на снагу 1.1.2014. године успостављена је нова мрежа судова у Републици Србији. Судови опште надлежности су основни, виши, апелациони и Врховни касациони суд. Судови посебне надлежности су привредни судови, Привредни апелациони суд, прекршајни судови, Прекршајни апелациони суд и Управни суд. Новим Законом повећан је број основних судова на 66 судова. Уз 25 виших судова, 4 апелациона суда и Врховни касациони суд, укупан број судова опште надлежности је 96.

На основу одредбе члана 11. Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине (Службени гласник РС. број 67/2003, 135/2004, 61/2005, 101/2007 и 104/2009) у Вишем суду у Београду образована је Служба за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима, која обавља административно-техничке послове, везане за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима, као и послове обезбеђења услова за примену процесних одредаба овог закона. Рад Службе за помоћ и подршку уређује се Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Вишем суду у Београду, који је председник Вишег суда у Београду донео 25.03.2014.године, и који је ступио на снагу 22.04.2014.године уз сагласност министра надлежног за правосуђе.

У наведеној служби успоставља се контакт са службама у региону у вези доласка и одласка сведока, као и у вези организовања видеоконференцијске везе, уколико се сведок одлучи да на тај начин сведочи, као и о другим мерама заштите сведока. Такође, у наведеној служби води се евиденција о свим сведоцима који се појављују у поступку, те се о раду службе председнику суда достављају месечни извештаји, затим се организује техничка подршка сведоцима и врши контактирање Јединице за заштиту сведока ради њеног ангажовања у вези доласка сведока у суд, ради давања исказа.

МУП

- Дирекција полиције (Управа криминалистичке полиције, Управа полиције, Управа граничне полиције, Управа саобраћајне полиције)

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Сви подаци министарства на ову тему налазе се у Поглављу 24: Правда, слобода и безбедност.

Административни капацитети

РЈТ

Закоником о кривичном поступку („Службени гласник РС” број 32/2013 и 45/2013) чија је примена пред судовима и тужилаштвима редовне надлежности почела дана 1.10.2013. године, јавном тужиоцу додељена је руководећа улога у предистражном и истражном поступку. Због проширења овлашћења и обавеза прописаних новим Закоником, изражена је потреба за повећањем броја заменика јавних тужилаца. С тим у вези, Државно веће тужилаца је дана 2.12.2013. године донело Одлуку о броју заменика јавних тужилаца, којом је предвиђен избор укупно 741 заменика јавних тужилаца (650 попуњених места, 91 упражњено). На основу те одлуке, Државно веће тужилаца расписало је 10.1.2014. године конкурс за избор укупно 64 заменика јавних тужилаца, и то 2 заменика у Тужилаштву за организовани криминал, 15 заменика за виша и 47 за основна јавна тужилаштва, као и конкурс за избор 4 јавна тужиоца у апелационим јавним тужилаштвима. Након спроведеног конкурса, Државно веће тужилаца изабрало је 19 заменика за трајно обављање функције, док је Народна скупштина изабрала 45 заменика јавног тужиоца који се бирају први пут на период од три године. Поступак избора 4 апелациона јавна тужиоца је у току.

Након ових избора, укупан број заменика јавних тужилаца је 688 (од 741 систематизованих места), и то 11 у Републичком јавном тужилаштву (од 15 систематизованих), 11 у Тужилаштву за организовани криминал (од 25 систематизованих), 6 у Тужилаштву за ратне злочине (од 8 систематизованих), 61 у апелационим јавним тужилаштвима (од 72 систематизована), 175 у вишим јавним тужилаштвима (од 179 систематизованих) и 424 у основним јавним тужилаштвима (од 442 систематизована места). Укупан број упражњених места заменика јавних тужилаца је 53.

Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, у члановима 150-157, садржи посебне одредбе о заштити малолетних лица као оштећених у кривичном поступку.

У јавним тужилаштвима Републике Србије, тренутно има 637 јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца који су специјализовани за поступање у кривичним поступцима према малолетним учиниоцима кривичних дела и поступцима у којима су малолетна лица оштећена кривичним делима, прописаним чланом 150. Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица. Ради се о јавним тужиоцима и заменицима јавних тужилаца који су похађали обуку коју је организовала Правосудна академија, на основу чега су стекли сертификате о посебним знањима из области права детета и кривичноправне заштите малолетних лица.

МУП

Област која се односи на жртве и права жртава, третира се кроз свакодневне активности полицијских службеника, нпр. у оквиру Управе криминалистичке полиције и у оквиру других управа МУП-а, током предузимања неопходних мера и радњи приликом расветљавања околно-

сти извршења кривичних дела, током преткривичног поступка, предузимају мере и активности према жртвама криминала у складу са законским могућностима и овлашћењима која су утврђена према Кривичном Законнику, Законнику о кривичном поступку, Закону о полицији и другим законским и подзаконским актима.

Сви подаци министарства на ову тему налазе се у Поглављу 24: Правда, слобода и безбедност.

ВКС

Одлуком о броју судија у судовима („Службени гласник РС” број 106/2013, 115/2013, 5/2014, 12/2014, 52/214) који је донео Високи савет судства, утврђен је број судија у Републици Србији. Врховни касациони суд има председника и 36 судија, Апелациони суд у Београду има 88 судија, Апелациони суд у Крагујевцу има 53 судија, Апелациони суд у Нишу има 42 судија и Апелациони суд у Новом Саду има 54 судија. Укупан број судија у вишим судовима је 369 а у основним 1509.

Тренутно 1141 судија поседује сертификат Правосудне академије о посебним знањима из области права детета и кривичноправне заштите малолетних лица те могу поступати у кривичним поступцима према малолетним учиниоцима кривичних дела и поступцима у којима су малолетна лица оштећена кривичним делима, прописаним чланом 150. Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица.

У сарадњи са Правосудном академијом, у току 2013.године, спроведена је обука 251 представника судске страже са подручја свих четири апелација на тему "Основи успешне комуникације и адекватан психолошки приступ оштећенима и сведоцима".

У оквиру семинара за судије и тужиоце на тему "Подршка оштећенима и сведоцима, правни оквир и прихолошку аспект", који је одржан у сарадњи са ИМГ у јуну 2014.године, обука је прошло 38 полазника који припадају Београдској и Новосадској апелацији, док је обука за полазнике Крагујевачке и Нишке апелације планирана за септембар 2014.године.

Обављена је обука за 36 будућих службеника Службе за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима виших судова у Републици Србији, 5-6 јуна 2014.године на тему "Вештине комуникације" и 19-20 јун 2014.године на тему "Вештине комуникације и рад у ситуацијама интензивног стреса". До краја 2014.године планирана је континуирана обука ових службеника на теме: "Уважавање различитости", "Утицај стреса и траума на особе у функцији сведока", "Пост-трауматски стресни синдром" и "Правилник о раду Службе за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима".

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Републичко јавно тужилаштво учествује у реализацији следећих ИПА пројеката:

- ИПА 2008 - „Унапређење ефикасности и приступачности правосудног система у Републици Србији за јавна тужилаштва и заводе за извршење кривичних санкција“ – у оквиру наведеног пројекта у 14 јавних тужилаштава уведен је софтвер за управљање предметима и документима (САПО). Циљ увођења овог софтвера је повећање ефикасности у обради предмета, кроз имплементацију електронског пословања у свим сегментима обраде предмета – од дигитализације улазних докумената и формирања централизоване архиве, преко завођења и развођења електронских предмета, обраде од стране обрађивача до експедиције предмета, уз електронску размену са судовима. Техничка имплементација пројекта је завршена крајем фебруара.
- ИПА 2012 – „Унапређење транспарентности и ефикасности правосудног система“ – један сегмент пројекта обухвата три компоненте: обуку носилаца јавнотужилачке функције за примену новог Законика о кривичном поступку, процену примене Законика и јачање институција у области заштите оштећених лица и сведока. Други сегмент пројекта односи се на набавку аудио-визуелно опреме за јавна тужилаштва за потребе примене новог ЗКП-а. Одобрена је техничка спецификација за набавку и очекује се расписивање тендера. Сходно пројекту, по један комплет опреме биће обезбеђен за сва јавна тужилаштва, док ће неколико већих тужилаштава добити по два сета опреме.

- ИПА 2013 – „Јачање капацитета институција за спровођење закона (Дирекција полиције и јавна тужилаштва) у вези са предистражним поступком, вођењем истраге и кривичним гоњењем кривичних дела организованог криминала“ – једна од компоненти наведеног пројекта је специјализација и даље стручно усавршавање носилаца јавнотужилачке функције за поступање у кривичном поступку за кривично дело трговина људима из чл. 388 КЗ, као и другим облицима организованог криминала.

Поред наведених ИПА пројеката, Републичко јавно тужилаштво учествује у стручним обукама о подршци оштећенима и сведоцима у кривичном поступку које су организоване у оквиру пројекта Мисије ОЕБС у Србији. Стручне обуке обављају се у два модула, један је намењен заменицима јавних тужилаца, а други кадровима Службе за информисање оштећених и сведока основане при Вишем јавном тужилаштву у Београду.

У оквиру пројекта Републичког јавног тужилаштва и Амбасаде Велике Британије, дана 10.4.2014. године, при Вишем јавном тужилаштву у Београду, почела је са радом Служба за информисање оштећених лица и сведока, чији је примарни задатак пружање оштећенима и сведоцима информација у вези са њиховим правима и обавезама у поступку, све у циљу лакшег остваривања права оштећених и сведока, с једне стране и повећања ефикасности рада јавног тужилаштва, с друге стране.

Планиране мере за период 2014-2018

Законодавни оквир

Републичко јавно тужилаштво активно учествује у усклађивању законодавства Републике Србије са правним тековинама Европске уније.

Представници Републичког јавног тужилаштва учествују у раду радних група за измену Устава, Кривичног законика, Законика о кривичном поступку, Закона о Правосудној академији и Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима. Такође, представници Републичког јавног тужилаштва учествовали су у раду радних група за израду Националне стратегије реформе правосуђа и Националне стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава, као и Националне стратегије за борбу против дрога.

Акционим планом за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године, предвиђено је успостављање служби за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима (стратешки циљ 2.10), а једна од стратешких смерница у оквиру овог циља је и успостављање служби у одговарајућим јавним тужилаштвима и судовима за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима (стратешка смерница 2.10.2). Републичко јавно тужилаштво је носилац мере 2.10.2.3, којом је предвиђено да се у јавним тужилаштвима организују службе за пружање подршке и помоћи сведоцима и оштећенима, рок за остварење мере је дугорочан, а извор средстава буџет Републике Србије и међународна помоћ.

Републичко јавно тужилаштво квартално извештава Комисију за спровођење Националне стратегије за реформу правосуђа 2013-2018. године о предузетим мерама и активностима које су предвиђене Акционим планом.

Републичко јавно тужилаштво у наредном периоду планира да у сарадњи са страним партнерима изради Приручник за јавна тужилаштва за поступање у кривичним поступцима у вези са говором мржње.

Институционални оквир – 2014-2018. година

У циљу испуњења мера предвиђених Акционим планом за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа, Републичко јавно тужилаштво у наредном периоду планира оснивање и опремање Служби за информисање/подршку оштећених и сведока у четири апелациона центра и другим већим јавним тужилаштвима. кроз твининг пројекат са Великом Британијом.

Административни капацитети – 2014 – 2018. година

О планираном јачању административних капацитета речено је више у прилогу за ревизију НПАА Републичког јавног тужилаштва за област Борба против корупције.

Републичко јавно тужилаштво у наредном периоду планира предузимање следећих активности:

- обука носилаца јавнотужилачке функције у сарадњи са Правосудном академијом за поступање у кривичним поступцима за кривична дела којима се нарушавају или повређују људска права или врши дискриминација по било ком основу;
- наставак обуке специјализованих носилаца јавнотужилачке функције за поступање у кривичном поступку за кривично дело трговина људима из чл. 388 КЗ;
- обука административног особља Служби за информисање/подршку оштећених и сведока

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

- Наставак ИПА 2008 пројекта: увођење система електронског завођења и обраде предмета (САПО) у свим преосталим јавним тужилаштвима у Републици Србији или, алтернативно, у свим преосталим вишим јавним тужилаштвима уз прибављање нових лиценци.
- Материјално-техничка помоћ у оснивању, опремању и обуци Служби за информисање/подршку оштећенима и сведоцима у четири апелациона центра у Републици Србији, као и у другим већим јавним тужилаштвима, кроз твининг пројекат са Великом Британијом.
- Изградња аналитичког софтвера података о организованом криминалу у Тужилаштву за организовани криминал, по угледу на базу података ЕВРОЦАСТ-а и италијанске Дирекције за борбу против мафије, као допуна пројекта ОЕБС-а.

Поштовање и заштита права мањина и културних права

Преглед стања

Законодавни оквир

Република Србија је успоставила уставни и законодавни оквир за заштиту права мањина. Уставом су припадницима националних мањина загарантована додатна индивидуална права, као и сет колективних права. Права националних мањина регулисана су, пре свега, Законом о заштити права и слобода националних мањина⁵³ и Законом о националним саветима националних мањина⁵⁴ као и другим прописима у појединим сегментима.

Закон о изменама и допунама Закона о националним саветима националних мањина је Народна Скупштина усвојила 24.5.2014. године и 31. 5.2014. године је ступио на снагу. У току је поступак доношења подзаконских аката које ће Министар државне управе и локалне самоуправе донети у законском року чиме ће се заокружити законодавни оквир за што успешније организовање и спровођење избора за чланове националних савета националних мањина.

Стратешка документа

Стратегија превенције и заштите од дискриминације Влада је усвојила 27. јуна 2013. године

Стратегија се односи на унапређење положаја девет осетљивих група укључујући националне мањине.

Акциони план за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома за период до 1. јануара 2015. године Влада је усвојила 10. јуна 2013. године.

Прописи

Уредба о поступку расподеле средстава из буџета Републике Србије за финансирање рада националних савета националних мањина

Канцеларија за људска и мањинска права је иницирала измену Уредбе о поступку расподеле средстава из буџета Републике Србије за финансирање рада националних савета националних мањина

⁵³ „Службени лист СРЈ“, бр. 11/02, „Службени лист СЦГ, број 1/03- Уставна повеља и „Службени гласник РС“, бр. 72/09- др. Закон и 97/13- одлука УС

⁵⁴ „Службени гласник РС“, бр. 72/09, 20/14- одлука УС и 55/14

налних мањина које је Влада усвојила у априлу 2013. године. У складу са Уредбом прикупљени су подаци, извршено је бодовање установа сваке националне мањине у области културе, образовања, обавештавања и службене употребе језика и писма и утврђена су учешћа сваке националне мањине ради расподеле буџетских средстава националним саветима националних мањина за 2013. годину.

Одлука о образовању Савета за националне мањине

Канцеларија за људска и мањинска права је иницирала доношење Одлуке о образовању Савета за националне мањине, коју је Влада усвојила у мају 2013. године.

Одлука о образовању Савета за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома

Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома је формиран у јуну 2013. Стручну и административно-техничку подршку раду Савета пружа Канцеларија за људска и мањинска права.

Правилник о примени мера афирмативне акције

Канцеларија за људска и мањинска права учествује у примени мера афирмативне акције за упис припадника ромске националне мањине у средње школе и на факултете. Канцеларија прикупља податке, обрађује их и припрема спискове кандидата ромске националности који испуњавају услове, а затим их прослеђује Министарству просвете, науке и технолошког развоја. Канцеларија је иницирала израду Правилника, који ће ближе дефинисати критеријуме и процедуре за спровођење афирмативних мера за упис припадника ромске заједнице у средње школе и на високошколске установе у Републици Србији.

Институционални оквир

Институционални оквир за заштиту и унапређење права мањина у Републици Србији чине Народна скупштина; органи надлежни за заштиту и унапређење људских права, а пре свега: тела Владе за промовисање и заштиту људских права: Савет за националне мањине, Савет за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома; надлежни државни органи: Министарство правде, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство државне управе и локалне самоуправе, Министарство културе и информисања, Министарство здравља, Канцеларија за људска и мањинска права, Комесаријат за избеглице и миграције; надлежни покрајински органи: Покрајински секретаријат за образовање, управу и националне заједнице, Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију, Покрајински секретаријат за културу и информисање, Канцеларија за инклузију Рома; независна државна тела за заштиту и унапређење људских права: Заштитник грађана, Покрајински омбудсман, заштитници грађана на локалном нивоу, Повереник за заштиту равноправности.

Активности Канцеларије за људска и мањинска права се реализују кроз праћење и унапређење положаја националних мањина.

Административни капацитети

Административне капацитети су одређени у складу са систематизацијом радних места у надлежним републичким и државним органима, као и независним државним органима за заштиту и унапређење људских права и постоје додатне потребе у складу са обимом посла који следи.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

- ИПА 2011- „Спровођење антидискриминационих политика“
- Пројекат „Акциони план за Стратегију за борбу против дискриминације“
- Техничка подршка Канцеларији за људска и мањинска права у спровођењу Стратегије за унапређивање положаја Рома у Републици Србији

Трогодишњи програм за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома у Републици Србији имплементира се у сарадњи са Мисијом ОЕБС-а у Србији уз финансијску подршку Шведске агенције за развој и сарадњу. Очекивани резултати пројекта су обезбеђена прав-

на помоћ у поступцима уписа у матичне књиге рођених, ревидиран Акциони план за спровођење Стратегије за унапређење положаја Рома у Републици Србији, развијени стандардни систем за извештавање о спровођењу политике за инклузију Рома, повећан број младих Рома укључених у спровођење инклузивних политика, пружена помоћ у учешћу ромског цивилног друштва, пружена подршка развоју локалних инклузивних тимова, додељена финансијска средства за подршку спровођењу локалних инклузивних политика, одабране пилот општине којима ће бити додељена финансијска средства за спровођење свеобухватних инклузивних програма. Пројекат се спроводи од новембра 2010. до новембра 2014. године (уз могућност продужења рока на 2015. годину). Буџет пројекта износи 3.098.800 евра.

- IPA 2012 - Пројекат Европска подршка за инклузију Рома (Technical Assistance for Roma Inclusion – TARI)

ИПА 2012. Компонента V. - Пројекат Европска подршка за инклузију Рома финансира Европска унија, а спроводи мисија ОЕБС-а у Србији Циљеви пројекта су: обезбеђење правне помоћи приликом накнадног уписа у матичне књиге рођених и вађења личних докумената за најмање 1000 Рома; у најмање 20 општина повећан број Рома када је реч о приступу основним правима, тржишту рада, образовању, социјалној заштити и здравственим услугама као резултат заједничког рада мобилних тимова на терену до краја спровођења мера; повећање за бар 10% броја Рома који учествују у грађанским иницијативама посебно онима у вези са повећањем социјалне инклузије Рома; за најмање 5% смањен број ромске деце која напуштају школовање на свим нивоима у поређењу са бројем ромске деце која се уписују у средње школе; ромска насеља у Републици Србији мапирана и планови даље регулације, као и техничка документација за унапређивање услова становања и инфраструктуре у барем 20 општина завршно до краја спровођења мера; спроведено најмање три пилот програма задруга које нуде могућност запошљавања за најмање 50 Рома. Пројекат се спроводи од марта 2013. до јуна 2015. године. Буџет пројекта износи 4.800.000 евра.

- Програм стажирања младих припадника националних мањина у државним институцијама у Србији

Канцеларија за људска и мањинска права, уз подршку амбасада Велике Британије и Холандије, Шведске агенције за међународни развој (СИДА) и Организације за европску безбедност и сарадњу, у периоду од новембра 2013. године до маја 2014. године спровела пројекат шестомесечног плаћеног стажирања за једанаест припадника албанске, бошњачке и ромске националне мањине у органима управе чија је делатност од значаја за остваривање колективних права мањина. Канцеларија за људска и мањинска права спроводи овај програм у циљу укључивања младих припадника албанске, ромске и бошњачке националне мањине у рад државних институција и јавни живот у Србији и њиховог подстицања да аплицирају за послове у државној управи.

Примена механизма Савета Европе о поштовању људских и мањинских права

Трећи периодични извештај о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина у Републици Србији који је Влада усвојила у јануару 2013. године. Извештај је достављен Генералном секретару Савета Европе.

Канцеларија за људска и мањинска права је организовала посету делегације Саветодавног комитета Оквирне конвенције за заштиту националних мањина у периоду од 27. до 31. маја 2013. године Републици Србији.

Саветодавни комитет усвојио је 28. новембра 2013. године Треће мишљење о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина у Србији, о коме су урађени Коментари у Канцеларији за људска и мањинска права, на основу прилога релевантних државних органа. Влада је 5. јуна 2014. године усвојила Коментаре Републике Србије о Трећем мишљењу Саветодавног комитета о спровођењу Оквирне конвенције за заштиту националних мањина у Србији. Коментари су достављени Генералном секретару Савета Европе.

Декада инклузије Рома

Канцеларија за људска и мањинска права прати и припрема извештаје о напретку у спровођењу Декаде инклузије Рома. Канцеларија је 19. марта 2013. организовала два консултативна

састанка на којима су донети закључци да Декаду Рома треба продужити уз јачање мониторинга, контролисање финансирања, оснаживање Секретаријата Декаде и формирање координационог тела.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Законодавни оквир

Акциони план за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2014. до 2018. године.

Нова Стратегија за унапређење положаја Рома за период од 2015-2020. године са Акционим планом.

Одлука о образовању Савета за националне мањине

Припремљен је Предлог Одлуке и поднет је Влади на одлучивање.

Због одржавања парламентарних избора и формирања нове Владе, Канцеларија за људска и мањинска права је у мају 2014. године иницирала измену Одлуке о образовању Савета за националне мањине, која се односи на именовање чланова тог тела из реда представника Владе.

Одлука о образовању Савета за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома

Због одржавања парламентарних избора и формирања нове Владе, Канцеларија за људска и мањинска права је у мају 2014. године иницирала измену Одлуке о образовању Савета за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома, која се односи на измену састава тог тела.

Одлука о успостављању Националног механизма за праћење спровођења препорука међународних тела из области заштите људских права

Канцеларија за људска и мањинска права ће формално иницирати успостављање Националног механизма за праћење спровођења препорука међународних тела из области заштите људских права.

Министарство државне управе и локалне самоуправе Републике Србије ће приступити изради свеобухватне анализе четворогодишње примене важећег Закона о националним саветима националних мањина, имајући у виду Одлуку Уставног суда, бр. Иуз број 882/2010 од 16. јануара 2014. године и усклађивања Закона са секторским законима који регулишу образовање, информисање, културу и службену употребу језика и писма. Након овога ће се приступити изменама и допунама или изради новог текста Закона у 2015. години.

Народна скупштина Републике Србије донела је Закон о изменама и допунама Закона о националним саветима националних мањина, дана 23.05.2014 године, а у складу са чланом 67. овог закона министар државне управе и локалне самоуправе донео је сва подзаконска акта предвиђена овим Законом.

Институционални оквир

Билатерални споразуми о заштити националних мањина са суседним земљама

Република Србија има закључене посебне билатералне споразуме о заштити националних мањина са суседним земљама, Мађарском, Хрватском, Румунијом и Македонијом, који детаљно регулишу положај и гарантују висок ниво заштите мањинских права. На основу ових споразума формиране су посебне мешовите комисије које прате спровођење одредаба ових споразума. У наредном периоду одржаваће се редовни састанци мешовитих комисија. За имплементацију усклађеног законодавства са правном тековином ЕУ, процена је да није потребно институционално јачање постојеће институције.

Административни капацитети

Потребно је ојачати административне капацитете Канцеларије за људска и мањинска права, нарочито имајући у виду да Канцеларија обавља стручно административне и техничке послове за потребе Савета за унапређење положаја Рома и спровођење Декаде укључивања Рома.

За имплементацију усклађеног законодавства са правном тековином ЕУ, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове, а структуре тих потреба је следећа: потребни су додатни кадрови у 2015. години и то преузимање 1 државног службеника високе стручне спреме из другог државног органа или органа државне управе на неодређено време на радно место послова вођења Посебног бирачког списка и праћењу стања у области вођења Посебног бирачког списка у звању саветника. Процена је да постоје и додатне административне потребе (коришћење услуга и роба), и то: трошкови превођења, трошкови мобилних и фиксних телефона, трошкови канцеларијског материјала (папир и сл.) и трошкови службеног путовања.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

ИПА 2013 - Twining пројекат „Поддршка унапређењу људских права и нулта толеранција дискриминације“

ИПА 2013 - Twining пројекат „Поддршка унапређењу људских права и нулта толеранција дискриминације“ ће се спроводити у периоду од 2014.- 2016. године у Канцеларији за људска и мањинска права и служби Повереника за заштиту равноправности. Ово је први пројекат који се спроводи у оквиру система децентрализованог управљања. Циљ пројекта је јачање и примена релевантног законодавног оквира у области људских и мањинских права и њихово унапређење у складу са европским стандардима. Укупан износ буџета је 1.200.000 евра, од чега предвиђено суфинансирање из буџета Републике Србије износи 60.000 евра.

Пројекат „Техничка подршка Канцеларији за људска и мањинска права у спровођењу Стратегије за унапређивање положаја Рома“

Током 2014. године очекује се потврда наставка реализације пројекта „Техничка подршка Канцеларији за људска и мањинска права у спровођењу Стратегије за унапређивање положаја Рома“ који финансира Шведска агенција за међународни развој и сарадњу и Мисија ОЕБС-а у Србији.

У току су припреме материјала за аплицирање за добијање средстава из ТАИЕХ-а, ради ангажовања стручњака из области права припадника националних мањина који ће помоћи у спровођењу свеобухватне анализе примене Закона о националним саветима националних мањина у претходном, четворогодишњем периоду. На основу резултата ове анализе приступиће се измени важећег или доношењу новог Закона, имајући у виду Одлуку Уставног суда као и усаглашеност са међународним стандардима и секторским законима у овој области.

Примена механизма надзора Савета Европе о поштовању људских и мањинских права

Трећи периодични извештај о примени Европске повеље о регионалним или мањинским језицима – Канцеларија за људска и мањинска права је започела израду извештаја. Планира се да извештај Влада усвоји током 2014. године.

Мере против расизма и ксенофобије

Преглед стања

Законодавни оквир

Најважнији правни акти Европске уније у овој области, са којима је потребно усклађивање су Директива Савета 2000/43/ЕЗ о примени принципа једнаког поступања према особама без обзира на њихово расно или етничко порекло и Оквирна одлука Савета о борби против одређених облика и испољавања расизма и ксенофобије кривично-правним средствима 2008/913/ПУП.

Према Уставу Републике Србије, свако има једнаку законску заштиту и забрањена је свака дискриминација непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности и по основу других својстава.

У оквиру важећих закона у овој области издвајају се Кривични законик, Закон о забрани дискриминације, Закон о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, Закон о забрани манифестација неонацистичких или фашистичких организација и удруже-

ња и забране употребе неонацистичких и фашистичких симбола и обележја, као и закон којим се санкционишу оваква кривична дела извршена преко рачунарских система. Важно је поменути и стратешки оквир за борбу против свих облика дискриминације, као што су Стратегија превенције и заштите од дискриминације, Стратегија полиције у заједници, Стратегија за унапређење положаја Рома у Републици Србији, Стратегија за борбу против насиља и недоличног понашања на спортским приредбама.

У току 2013. године израђени су нацрти акционих планова за примену Стратегије превенције и заштите од дискриминације и Стратегија полиције у заједници, док је Акциони план за примену Стратегије за борбу против насиља и недоличног понашања на спортским приредбама усвојен у јулу 2013. године. Стратегија превенције и заштите од дискриминације, која је усвојена 27. јуна 2013. године, за основни циљ има поштовање уставног начела забране дискриминације, а посебно осетљивих друштвених група као што су националне мањине, жене, ЛГБТ особе, особе са инвалидитетом, старији, деца, избеглице, интерно расељена лица и друге угрожене мигрантске групе, припадници различитих вероисповести и лица с обзиром на њихово здравствено стање. Доношење акционог плана за спровођење ове стратегије је планирано током 2014. године. Израђен је нацрт, који је у фази јавне расправе.

Доношење Акционог плана за спровођење Стратегије полиције је планирано током 2014. године.

Стратегија за унапређење положаја Рома у Републици Србији поставља основе за смањење разлике између ромске популације и осталог становништва. Стратегија за борбу против насиља и недоличног понашања на спортским приредбама и Акциони план за примену Стратегије имају за циљ стварање безбедног амбијента на спортским приредбама и друштва са развијеним правним и институционалним механизмима на превенцији и спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама.

Најважнији међународни правни акти са којима се врши усклађивање у овој области:

- Оквирна одлука Савета о борби против одређених облика и испољавања расизма и ксенофобије у смислу кривичног права (2008/913/ПУП)
- Директива Савета 2000/43/ЕЗ о примени принципа једнаког поступања према особама без обзира на њихово расно или етничко порекло
- Повеља Европске уније о основним правима (чланови 21., 51.(1))
- Уговор о Европској унији (члан 2.)
- Уговор о функционисању Европске уније (чланови 10., 19.(1.))
- Оквир ЕУ за стратегије интеграције Рома (СОМ(2011)173 final)
- Комуникација о социјалној и економској интеграцији Рома
- Предлог Препоруке Савета о ефективним мерама интеграције Рома у државе чланице
- Међународна конвенција о елиминацији свих облика расне дискриминације (1965, Уједињене нације) – ратификована 1967.

Република Србија редовно подноси периодичне извештаје о примени ове конвенције. С тим у вези, Министарство унутрашњих послова је доставило прилог из своје надлежности за Други и трећи периодични извештај.

- Оквирна конвенција за заштиту националних мањина (1995, Савет Европе) – ратификована 1998. године
- Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода (Савет Европе, 1950.) – ратификована 2003. године
- Европска повеља о регионалним или мањинским језицима (1992, Савет Европе) – ратификована 2005. године

Овде су најважнија два прописа ЕУ:

Директива Савета 2000/43/ЕЗ о примени принципа једнаког поступања према особама без обзира на њихово расно или етничко порекло.

На основу упоредне правне анализе Директиве Савета 2000/43/ЕЗ о примени принципа једнаког поступања према особама без обзира на њихово расно или етничко порекло, и најважнијег закона Републике Србије у овој области, Закона о забрани дискриминације, утврђено је да је национално законодавство потпуно хармонизовано са наведеном директивом Европске уније. Поред тога, ради олакшаног и равноправног учешћа припадника мањинских заједница у

државној управи Влада Р. Србије је донела Закључак о мерама за повећање учешћа припадника националних мањина у органима државне управе.

Такође, Министарство унутрашњих послова је донело Упутство за обављање послова на начин којим се доприноси лакшем остваривању права припадника националних мањина.

Оквирна одлука Савета о борби против одређених облика и испољавања расизма и ксенофобије у смислу кривичног права (2008/913/ПУП).

Опште и посебне одредбе Кривичног законика у великој мери обезбеђују усклађеност домаћих кривично-правних одредби са одредбама Оквирне одлуке, а једино понашања из члана 1ц и 1д Оквирне одлуке тренутно нису предвиђена Кривичним закоником Републике Србије. У питању су, обавезе држава у члану 1, став (ц) и (д) да предузму мере да се кажњава јавно опраштање, порицање или грубо умањење злочина геноцида, злочина против човечности и ратних злочина, усмерено против групе особа или неког члана такве групе одређене с обзиром на расу, боју, вероисповест, порекло или национално или етничко порекло. У законодавству Р. Србије не постоје ова кривична дела, али се описана понашања најчешће квалификују као једна од радњи извршења кривичног дела из члана 317 Изазивање расне, националне и верске мржње и нетрпељивости или из члана 387 Расна и друга дискриминација Кривичног законика Републике Србије.

Институционални оквир

Одлуком Владе Републике Србије 2009. године образован је Савет за спречавање насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, доношењем Закона о спорту 2011. године, установљена је законска обавеза Владе да установи Савет за спречавање насиља и недоличног понашања на спортским приредбама. Савет као стратегијско тело у извршавању задатака, иницира и предлаже предузимање мера и активности органа државне управе и националних спортских савеза на спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама, посебно на фудбалским утакмицама, као и да је Савет одговоран за испуњавање међународних обавеза које произилазе из Европске конвенције о насиљу и недоличном понашању гледалаца на спортским приредбама, посебно на фудбалским утакмицама, и других међународних уговора.

У оквиру Министарства унутрашњих послова, као најбројнијег државног органа унутар имплементационог оквира у области сузбијања расизма, треба посебно издвојити специјализоване службе криминалистичке полиције које функционишу у седишту Министарства, али и у свим подручним полицијским управама кроз одељења криминалистичке полиције.

Други важан организациони сектор полиције је полиција опште надлежности која у седишту Министарства у области сузбијања расизма већином превентивно делује кроз рад Одељења за организацију, превенцију и рад полиције у заједници.

У области спречавања и сузбијања насиља на спортским приредбама, МУП је формирао организационе јединице задужене за праћење и спречавање насиља на спортским приредбама.

У оквиру Управе полиције у седишту Министарства, формирано је Одељење за праћење и спречавање насиља на спортским приредбама – Национални фудбалски информациони центар, преко кога се врши размена информација о спортским приредбама домаћег и међународног карактера са оваквим центрима у земљама Европске уније.

У подручним полицијским управама, систематизоване су организационе јединице и радна места за праћење и спречавање насиља на спортским приредбама.

Административни капацитети

Према утврђеној организационој структури полиције, у општинама су образоване полицијске станице у којима заједнички раде криминалистички инспектори и униформисани полицијски службеници, и њихов број је тренутно око 15000.

Треба истаћи да су припадници полиције према нашим проценама добро обучени за ефикасно сузбијање кривичних дела са елементима расизма и ксенофобије и да имају одговарајуће искуство за ефикасно спречавање расистичких догађаја.

Овде треба поменути и успостављена локална саветодавна тела за безбедност у око 90 од 170 градова и општина у Србији, који представљају место дијалога и договора о развоју безбедносне превенције кроз удружено деловање представника најважнијих институција и заједница на нивоу општина и градова.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Тренутно нема пројеката и програма који се финансирају из иностране развојне помоћи.

У току је имплементација Акционог плана МУП-а за унапређење рада и сарадње полиције са представницима и удружењима сексуално различитих особа. Циљеви овог Акционог плана треба да се реализују кроз израду одговарајућег приручника за полицијске службенике; кроз обуку полиције о аспектима различитости; кроз опредељивање „официра за везу“ са ЛГБТ заједницом (реализовано); кроз пројекте превенције и промовисања културе поштовања различитости и кроз борбу против хулиганизма и екстремизма. Акциони план се реализује из редовних буџетских средстава, уз укључивање организација цивилног друштва које имају капацитете за организовање одговарајуће обуке за полицијске службенике.

У Министарству унутрашњих послова образована је Радна група за имплементацију активности дефинисаних Акционим планом Националне стратегије за борбу против насиља и недоличног понашања на спортским приредбама за период од 2013. до 2018. године. Задатак Радне групе Министарства је да: 1) Изради План активности за имплементацију активности дефинисаних Акционим планом; 2) Прати реализацију Плана активности и 3) Припрема кварталне извештаје Акционим тиму Владе Републике Србије. Национална стратегија предвиђа да се за реализацију, а у складу са Акционим планом, обезбеђују се финансијска средства из буџета Републике Србије, аутономне покрајине, градова, општина и спортских организација у складу са њиховим обавезама и надлежностима, као и да ће Влада ће наставити развој партнерства са домаћим и међународним субјектима ради подршке остварењу циљева Националне стратегије.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Законодавни оквир

Основана је интерресорна радна група која разматра потребу измене Кривичног законика и која ће имати у виду потребу хармонизације законодавства у овој области кроз нормирање нових кривичних дела која ће санкционисати понашања из члана 1ц и 1д Оквирне одлуке Савета о борби против одређених облика и испољавања расизма и ксенофобије кривичноправним средствима (2008/913/ПУП). Рок за наведене измене Кривичног законика ће бити усклађен са планом потребних измена и допунама предвиђених у делу 3.23.1. Правосуђе, а то је трећи квартал 2015. године.

Национални савет за спречавање насиља и недоличног понашања на спортским приредбама формирао је Интерресорну радну групу за анализу, усклађивање, унапређење, праћење, ревизију и израду предлога потребних правних прописа из области насиља и недоличног понашања на спортским приредбама која ће до 2018. године обављати своје активности.

Ванзаконодавне мере

Приоритет: Усвајање Акционог плана за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације планирано је током 2014. године.

Акционим планом се прецизира оквир за спровођење стратешких циљева и омогућује реализација мера и циљева утврђених Стратегијом, као и системски надзор над њеним спровођењем. Акционим планом предвиђене су конкретне мере и активности неопходне за реализацију стратешких циљева, рокови, одговорни субјекти и ресурси за реализацију. Такође, дефинисани су и показатељи испуњености активности, на основу којих ће се пратити степен њихове реализације, као и показатељи за процену успешности постављених циљева.

Приоритет: Усвајање Акционог плана за спровођење Стратегије полиције у заједници планирано је током 2014. године.

Предвиђено је да буде донет Акциони план за прве две године имплементације Стратегије. Имајући у виду да ће се на тај начин у прве две године створити институционални услови за спровођење ове стратегије, по истеку наведеног периода донеће се нови Акциони план за наредни период од две године.

Институционални оквир

На основу извршене Анализе организационе структуре Министарства унутрашњих послова, организационих јединица укључених у праћење и спречавање насиља на спортским при-

редбама сачињен је Предлог унапређене организације организационих јединица укључених у праћење и спречавање насиља на спортским приредбама са предлогом систематизације и у току су активности на измени организационе структуре.

Административни капацитети

У наредним годинама биће настављене обуке за полицијске службенике са циљем усавршавања за компетентно обављање полицијских послова, у складу са националним и међународним стандардима полицијског поступања.

Кроз имплементацију Стратегије полиције у заједници у полицијским управама ће бити одређени полицијски службеници за контакт и сарадњу са мањинским заједницама и групама.

Министарство унутрашњих послова извршило је Анализу образовне потребе запослених у организационим јединицама у Министарству унутрашњих послова непосредно ангажованих на пословима праћења и спречавања насиља на спортским приредбама, са циљем да се унапреде професионални капацитети запослених и у току је израда Плана и програма обуке полицијских службеника. У току је израда анализе материјално-техничке опремљености организационих јединица Министарства унутрашњих послова које обављају послове везане за спречавање насиља на спортским приредбама и у току је прикупљање података од организационих јединица о спецификацијама опреме која се користи и која је неопходна за унапређење рада организационих јединица на праћењу и спречавању насиља на спортским приредбама. Такође, у току су активности на успостављању и доради оперативних и аналитичких база података везаних за навијачке групе и насиље и недолично понашање на спортским приредбама, тако да је у току израда анализе начина праћења стања на спортским приредбама, као и активности на дефинисању дизајна и садржаја евиденције спортских клубова и навијача.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

- Министарство унутрашњих послова је израдило пројекат "Јачање полиције у заједници у Републици Србији", као део реформе полиције у Србији, за чије је спровођење предвиђен буџет од 100.000.000 милиона динара.

Главна сврха пројекта је унапређење рада полиције у Србији и јачање учешћа заједнице у остваривању безбедносне заштите лица, имовине и заједнице. Осим тога, циљ је да се унапреде професионалне компетенције и етички ставови полицијских службеника успостављањем деловног партнерства са заједницом, ради осигурања безбедности у оквиру исте. Рад полиције у заједници је метод демократског деловања и рада полиције који се у Републици Србији успешно развија од 2002. године, већином уз подршку других државних органа, институција, локалних самоуправа, цивилног друштва и међународних и страних организација.

Ради обезбеђења донаторске-финансијске подршке у реализацији пројекта, Министарство је пројектни документ у марту 2014. године доставило преко Канцеларије за европске интеграције Амбасади Краљевине Норвешке у Београду.

- Амбасади Велике Британије у Београду достављена је пројектна идеја под називом „Унапређење рада полицијских службеника са ЛГБТ заједницом у Републици Србији“, са предлогом да размотри могућност обезбеђивања донатора из Велике Британије који би финансирао пројекат. Пројекат је усмерен на унапређење професионалних полицијских знања и квалитета комуникације и ЛГБТ заједнице, кроз развој професионализма, обуке и етичких вредности полиције у раду са маргинализованим групама. Прелиминарна процена средстава за активности предвиђене овим предлогом пројекта јесте око 43.500 евра.

Заштита података о личности

Преглед стања

Законодавни оквир

У члану 42. Устава РС зајемчена је заштита података о личности. Прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређују се законом. Поред тога, забрањена је и кажњива употреба података о личности изван сврхе за коју су прикупљени, у складу са законом,

осим за потребе вођења кривичног поступка или заштите безбедности РС, на начин предвиђен законом. Исто тако, свако има право да буде обавештен о прикупљеним подацима о својој личности, у складу са законом.

РС је потписала и ратификовала Конвенцију Савета Европе број 108 о заштити лица у односу на аутоматску обраду података о личности у септембру 2005. која је у односу на РС ступила на снагу 1. јануара 2006. У октобру 2008. РС потписала је и ратификовала Додатни протокол уз Конвенцију 108 у вези са надзорним органима и прекограничним протоком података („Сл.гласник РС – Међународни уговори“, бр. 98/2008).

Закон о заштити података о личности усвојен је 23. октобра 2008. („Сл. гласник РС“, бр. 97/08) а почео је да се примењује од 1. 1. 2009. Закон није у потпуности усклађен са Директивом европског Парламента и Савета 95/46 о заштити појединаца у вези са обрадом података о личности и слободном протоку података, посебно имајући у виду одредбе члана 28. Директиве у погледу надзора и овлашћења независног органа.

Влада РС усвојила је Уредбу о обрасцу за вођење евиденције и начину вођења евиденције о обради података о личности („Сл. гласник РС“ бр. 50/2009 од 10.07.2009). Влада још није усвојила Уредбу о начину архивирања и мерама заштите нарочито осетљивих података у складу са чланом 16. став 5. Закона. У складу са Законом, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности донео је Правилник о начину претходне провере радњи и обраде података о личности и Правилник о обрасцу легитимације овлашћеног лица за вршење надзора по Закону о заштити података („Сл. гласник РС“, бр. 35/2009 од 12.05.2009).

Влада РС усвојила је Стратегију заштите података о личности којом се утврђују циљеви, мере и активности као и улога и одговорност извршне власти, надзорног органа и других субјеката у овог права гарантованог Уставом Републике Србије.

Институционални оквир

У складу са Законом о министарствима, Министарство правде, између осталог, обавља послове државне управе који се односе на припрему прописа о заштити података о личности и тајности података. Послове припреме прописа обављају запослени у Одсеку за нормативне послове.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству правде образована је Група за надзор над тајношћу података као ужа унутрашња јединица, изван сектора и Секретаријата. Група обавља послове који се односе на праћење стања у области заштите тајних података; учествује у припреми прописа који се односе на тајност података; учествује у припреми мишљења Министарства на предлоге прописа других државних органа у области заштите тајних података; непосредно врши инспекцијски надзор органа јавне власти у области заштите тајних података, итд. Ова Група учествује и у припреми прописа, као и у поступку давања мишљења у вези са прописима других државних органа који се односе и на заштиту података о личности.

Унутар Секретаријата министарства образован је и Одсек за пружање стручне помоћи грађанима обавља послове који се односе и на поступање по решењима и закључцима повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности; израду и ажурирање информатора о раду Министарства; сарадњу са службом Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.

У складу са основним законом који регулише област заштите података о личности у Републици Србији, односно Законом о заштити података о личности, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности⁵⁵, као самосталан и независан орган, обавља послове заштите података о личности. Заштиту људских права, права на слободан приступ информацијама од јавног значаја и права на заштиту података о личности, за коју је по закону надлежан, Повереник остварује у другостепеним поступцима које води по поднетим жалбама

⁵⁵ Делокруг Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (даље: Повереник) дефинисан је Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл.гласник РС“, бр.120/04, 54/07, 104/09 и 36/10, даље: Закон о приступу информацијама) и Законом о заштити података о личности („Сл. гласник РС“, бр. 97/08 и 104/09 - др. закон, 68/2012 - Одлука УС и 107/2012, даље: ЗЗПЛ).

грађана због повреде права, с тим што заштиту података о личности Повереник обезбеђује и путем надзора у погледу обраде података. Повереник нема право законодавне иницијативе.

Активности Повереника, изражене кроз број предмета које је имао у раду, увећавале су се из године у годину, па је тако у 2013. години број предмета био већи преко 16 пута у односу на почетну годину рада тј. 2005. У 2013. години Повереник је имао у раду укупно 9.903 предмета (7.377 предмета из области слободног приступа информацијама и 2.526 предмета из области заштите података о личности), што је за око 31% више у поређењу са 2012. годином. У току 2013. године Повереник је окончао поступак у 6.307 предмета, од чега 4.406 из области приступа информацијама и 1.901 предмет из области заштите података.

Рад Повереника и његове службе се финансира из буџета Републике Србије.

Административни капацитети

У оквиру Министарства правде, запослени у Сектору за нормативне послове и Групи за надзор над тајношћу података обављају послове који се односе на припрему прописа у области заштите података о личности, у оквиру надлежности министарства. На овим пословима ради девет особа.

Повереник се 17. октобра 2013. године, са две адресе на којима је имао привремене просторије, преселио са радом у пословну зграду у улици Булевар краља Александра број 15, у којој су му обезбеђене просторије које одговарају потребама Повереника. Тиме је решен вишегодишњи проблем недостатка потребног простора за рад, а чија последица је велики број предмета, у овом тренутку око 3.500 предмета, по којима Повереник није могао одлучити благовремено услед малог броја запослених и стално растућег прилива нових предмета.

Расположива опрема Повереника, првенствено компјутерска, по количини је тренутно мања од стварних потреба будући да је само крајем 2013. године примљено 13 државних службеника у рад, а средства за набавку опреме обезбеђена су у буџету.

Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места Повереника, на који је Одбор за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања Народне скупштине Републике Србије дао сагласност 17. маја 2013. године, предвиђа 94 извршиоца, што је увећање за 36% у односу на претходни акт.

На почетку 2013. године, Служба Повереника је имала 41 запосленог, на дан 31 децембра 2013. године имала је 48 запослених, а на дан 31 марта 2014. године 57 запослених.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Повереник нема ниједан текући пројекат подржан од неког донатора.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Законодавни оквир

Закон о заштити података о личности

Одредбе важећег Закона о заштити података о личности нису у потпуности усклађене са међународним стандардима у тој области. Ради усклађивања текста са међународним стандардима министар правде и државне управе министар правде и државне групе образовао је интересорну радну групу која је припремила радни текст Закона о изменама и допунама Закона о заштити података. Међутим, неопходно је извршити додатну анализу усаглашености како важећег текста Закона о заштити података о личности, тако и текста који је припремила радна група, са релевантним документима Европске уније у овој области. У том циљу, преко ПЛАК пројекта, који финансира Европска унија, у току је ангажовање одговарајућег стручњака из области заштите података о личности, који ће извршити неопходну анализу усклађености.

Након извршене анализе, радна група ће наставити рад и припремиће коначан текст закона, који ће бити упућен на експертизу релевантним међународним институцијама. Истовремено, у Републици Србији ће се организовати широка јавна расправа како би се свим заинтересованим субјектима омогућило да се изјасне о израђеном тексту, након чега ће текст закона ће бити упућен у законодавну процедуру. Треба напоменути и да је усвајања овог законског предлога у Плану рада Владе за 2014. годину и да је његово усвајања предвиђено до краја 2014. године. Тек након усвајања предметног закона, као системског закона, могу бити усвојени под-

законски акти, односно Акциони план за спровођење Стратегије заштите података о личности и Уредба о начину архивирања и мерама заштите нарочито осетљивих података о личности.

Институционални оквир

Планирана је промена организационих јединица која ће омогућити ангажовање већег броја људи на обављању послова, конкретно са постојеће Групе за надзор над тајношћу података повећање на Одсек као организациону јединицу, као и са Одсека за нормативне послове на Одељење.

За правно усклађивање Закона о заштити података о личности са правном тековином ЕУ, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове, а структура тих потреба је следећа:

- Додатне институционалне потребе, и то:
 - Институционално јачање постојеће институције **Повереник за информације од јавног значаја и заштити података о личности**, имајући у виду проширење делокруга у делу који се односи на међународну размену података о личности, послове контроле примене закона, надзора над применом закона, као и послове који се односе на давање мишљења приликом припреме материјала других органа државне управе.
 - Такође, неопходно је обезбедити и јачање унутрашњих организационих јединица **Министарства правде** које се баве припремом прописа у овој области, тако да садашњи одсек за нормативне послове прерасте у одељење, док би садашња група за надзор над тајношћу података требало да прерасте у одсек, који би се поред инспекцијских послова бавио и припремом прописа.

За имплементацију усклађеног Закона о заштити података о личности са правном тековином ЕУ, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове, а структура тих потреба је следећа:

- Додатне институционалне потребе, и то:
 - Институционално јачање постојеће институције, Повереника за слободан приступ информацијама од јавног значаја и заштиту података о личности, због проширење делокруга у делу међународне размене података о личности, контроле и надзора над применом Закона о заштити података о личности, као и давања мишљења на прописе других државних органа. У наредном периоду биће јасно дефинисано да ли ће доћи до потребе формирања нових унутрашњих организационих јединица, што ће бити приказано кроз следећи процес ажурирања овог документа.
 - Како се примена закона односи на све органе јавне власти, поједини органи јавне власти са већим бројем запослених (нпр. Министарство унутрашњих послова, Министарство одбране и др.) ће имати потребу за образовањем нових унутрашњих организационих јединица које ће се бавити заштитом података о личности. Те унутрашње организационе јединице би требало да буду, одељења, одсеци или групе

Административни капацитети

За правно усклађивање Закона о заштити података о личности са правном тековином ЕУ, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове, а структура тих потреба је следећа:

- Додатне административне потребе, и то:
 - Додатни пословни простор: три канцеларије за Повереника за информације од јавног значаја и заштити података о личности, као и једна канцеларија за запослене у унутрашњим организационим јединицама Министарства правде
 - Додатна опрема: ИТ, канцеларијска опрема, као и друга опрема неопходна за запослене из четири канцеларије
- Кадровске потребе:
 - Додатни кадрови, ван државне управе: 3 у служби Повереника за информације од јавног значаја и заштити података о личности, за стално - на неодређено време, и

то запослених са ВСС, дипломираних правника или евентуално друштвеног смера, у звању вишег саветника

- Додатни кадрови – преузимање службеника из других органа државне управе (министарстава и правосуђа) је неопходно, и то: 6 у служби Повереника за информације од јавног значаја и заштити података о личности, за стално - на неодређено време, ВСС, дипломираних правника или евентуално друштвеног смера, у звању вишег саветника, док би у Министарству правде требало преузети 3 државна службеника из других министарстава или правосуђа (са искуством у нормативним пословима), ВСС, у звању самосталног саветника, на неодређено време
- Додатни кадрови – Постоји потреба ангажовања 3 експерта из области заштите података о личности (из реда професора универзитета, стручњака који познају упоредно право и др.), који би били привремено ангажовани, на одређено време, због потребе усаглашавања домаћих прописа са релевантним међународним документима, као и због познавања упоредно-правних решења у другим законодавствима

У складу са горе наведеним планирано је попуњавање систематизације у звању самосталних саветника.

За имплементацију усклађеног Закона о заштити података о личности са правном тековином ЕУ, процена је да постоје додатне потребе које подразумевају неопходне додатне трошкове, а структура тих потреба је следећа:

- Кадровске потребе (расходи за запослене који раде на имплементацији правних тековина ЕУ):
 - Додатни кадрови, ван државне управе: 8 у служби Повереника за информације од јавног значаја и заштити података о личности, за стално - на неодређено време, и то запослених са ВСС, дипломираних правника или евентуално друштвеног смера, у звању вишег саветника
 - Додатни кадрови - преузимање службеника из других органа државне управе (министарстава и правосуђа) је неопходно, и то:
 - * 20 у служби Повереника за информације од јавног значаја и заштити података о личности, за стално - на неодређено време, ВСС, дипломираних правника или евентуално друштвеног смера, 15 у звању вишег саветника, као и 5 запослених са ССС,
 - * 30 државних службеника из других министарстава или правосуђа, на неодређено време у осталим министарствима, Републичком јавном тужилаштву, Врховном касационом суду
 - додатни кадрови - Постоји потреба ангажовања 3 експерта из области заштите података о личности (из реда професора универзитета, стручњака који познају упоредно право и др.), који би били привремено ангажовани, на одређено време, због потребе имплементације усаглашеног Закона о заштити података о личностима са прописима Европске уније, као и због организовања неопходне стручне обуке
- Додатне административне потребе (коришћење услуга и роба), и то:
 - Додатна опрема: ИТ, канцеларијска опрема, као и друга опрема неопходна за 58 запослених, као и канцеларије.

Напомена: За исказивање потреба службе Повереника за информације од јавног значаја и заштити података о личности коришћени су подаци Повереника и садрже број извршилаца који представљају непопуњена радна места у одобреној систематизацији, док је за остале државне органе дата процена у односу на нове запослене, на тај начин што ће бити неопходно систематизовање новог радног места које ће поступати у вези са заштитом података о личности.

Планирани пројекти и програми финансирани из средстава иностране развојне помоћи

Тренутно је припремљен и достављен један предлог пројекта, али је могуће да у наредном периоду Повереник припреми још неки предлог пројекта. Предметни предлог пројекта Повереник је поднео 14 марта 2014. године, по позиву Министарства спољних послова Норве-

шке. Ово министарство је упутило позив Поверенику на основу Споразума између Владе Србије и Министарства спољних послова Норвешке. Важније активности предвиђене пројектом су:

- Успостављање и развој Е-писарнице Повереника са информационим системом Повереника;
- Увођење система информационе безбедности у складу са ИСО 27000 и другим стандардима информационе безбедности и приватности;
- Израда и увођење базе предмета у области слободног приступа информацијама са упутствима;
- Обука запослених, како из области приступа информацијама тако и из области заштите података;
- Израда електронског приручника за сарадњу са различитим телима у оквиру Европске уније (Европска комисија, члан 29 Радна група, Омбудсман ЕУ, Европски супервизор за заштиту података, Евроцаст, Европол, итд);
- Спровођење анкета које се односе на перцепцију јавности у вези са слободом информисања и заштитом података о личности;
- Припрема и објављивање материјала за информисање грађана о њиховим правима и пракси Повереника, итд.

Буџет пројекта износи 419.000 Еуро.

Права грађана ЕУ

Прилог Министарства државне управе и локалне самоуправе на тему Активно и пасивно бирачко право на изборима за Европски парламент и Активно и пасивно бирачко право на локалним изборима биће обрађени у оквиру Политичких критеријума – Изборни систем 1.1.5.

Прилог Министарства унутрашњих послова на тему Боравак и кретање у ЕУ биће обрађен у оквиру ПП 24: Правда, слобода и безбедност – Миграције.

Дипломатска и конзуларна заштита

Преглед институционалних мера ЕУ које се односе на дипломатску и конзуларну заштиту

Одлука Савета министара ЕУ 95/553/ЕС од 19.12.1995. године

Одлуком је предвиђена заштита грађана Европске уније од стране дипломатских и конзуларних представништава држава чланица ЕУ. У члану 5. Одлуке, предвиђене су ситуације у којима су ДКП држава чланица ЕУ обавезна да пружи заштиту држављанину било које од чланица ЕУ. То су следећи случајеви:

- помоћ у случају смрти;
- помоћ у случају тешке несреће или озбиљне болести;
- помоћ у случају хапшења или притварања;
- помоћ жртвама злочина са насиљем;
- помоћ у репатријацији грађана ЕУ који су се нашли у невољи.

Одлука представника влада држава чланица ЕУ о издавању хитних путних исправа 96/409/CFSP од 25.06.1996. године

Одлука се односи на издавање хитне путне исправе грађанима држава чланица ЕУ од стране појединог ДКП државе чланице у ситуацијама прописаним Одлуком наведеном у тачки 1.1. овог прилога. Прописан је образац хитне путне исправе и методологија уношења података. Министарство спољних послова је изразило спремност да ову Одлуку унесе у Закон о спољним пословима.

Преглед институционалних мера Р.Србије које се односе на дипломатску и конзуларну заштиту

Законски прописи

Закон о спољним пословима

а) садржи одредбу да се, на основу закључених споразума, могу пружати услуге дипломатске и конзуларне заштите држављанима других држава. У поступку доношења новог Закона о спољним пословима потребни је предвидети члан који би нормирао да „ конзуларну заштиту и помоћ држављанима Р.Србије, који се налазе у иностранству, где Р.Србија нема своје ДКП, пружају дипломатско-конзуларне мисије ЕУ, у складу са својим националним законодавством”. Поред тога, посебним чланом би се дефинисао начин поступања и издавања хитне путне исправе држављанима ЕУ, у складу са Одлуком ЕУ 96/409/CFSP од 25.06.1996. године;

б) важеће одредбе не омогућавају почасним конзулима Р.Србије да пружају конзуларну заштиту држављанима Р.Србије и држава чланица ЕУ. Усклађивање дела закона надлежности почасних конзула, како је то регулисано Одлуком Савета министара ЕУ, питање је које би требало решити у поступку доношења новог закона.

в) питање репатријације (добровољног повратка у земљу) држављана Р.Србије, као и оних из земаља ЕУ (када се предвиди норма из тачке а), у ванредним ситуацијама требало би дефинисати одговарајућом одредбом новог Закона о спољним пословима, а подзаконским актом разрадити одговарајући поступак за њену примену и унифицирани образац потврде, иначе предвиђен одлуком ЕУ;

Подзаконски акт за спровођење закона

Решење нормирано Одлуком о издавању хитне путне исправе грађанима држава чланица ЕУ од стране појединог ДКП државе чланице у Р.Србији биће унето у Закон о спољним пословима а конкретан начин поступања и издавања ових путних исправа од стране дипломатско-конзуларних представништва, биће прописан од стране Министарства спољних послова.

Приоритети за период 2014-2018

Полазећи од искустава земаља чланица Европске уније, Република Србија ће до дана приступања Европској унији усвојити измене прописа у смислу одредаба Одлуке Савета министара Европске уније 95/553/ЕС од 19.12.1995. године и 96/409/CFSP од 25.06.1996. године, и то:

Закон о спољним пословима:

- 1) Инкорпорираће решења из Одлуке са становишта могућности пружања дипломатске и конзуларне заштите држављанину било које чланице ЕУ, регулисања случајева у којима се поменута заштита пружа и предвиђања правног основа за реализацију поступка репатријације;
- 2) Регулисаће издавање хитне путне исправе држављанима држава чланица ЕУ у складу са Одлуком о издавању хитних путних исправа, прописаће образац исправе сагласно наведеном акту и определиће надлежност ДКП Р.Србије, саобразно легислативи ЕУ.

Напомена: У прилогу нису исказане конкретне финансијске потребе, које се односе на МСП. У следећој ревизији НПАА, МСП ће детаљно, навести финансијске потребе са одговарајућим образложењем (информатичко-техничко унапређење у раду ДКП и набавка персоналних рачунара са прописним перформансама уз инсталацију одговарајућег софтвера, стручна обука ангажованих службеника итд.), које произилазе из имплементације индивидуалног „правног акта“ НПАА.

3.24. Правда, слобода и безбедност

3.24.1. Спољне границе

Преглед стања

Границе према суседним државама наслеђене од некадашње СФРЈ, као и граница према Републици Македонији су одређене и нису спорне. Границе према Црној Гори, Босни и Херцеговини и Републици Хрватској нису одређене, с обзиром да поступак разграничења није окончан. У досадашњем периоду започет је поступак разграничења са Републиком Хрватском, са Босном и Херцеговином је окончан највећи део активности, док се са Црном Гором налази на почетку.

Основу правног регулисања граничне контроле и обезбеђења државне границе у Републици Србији чини Закон о заштити државне границе („Сл. гласник РС” бр. 97/2008 од 27. 10. 2008. године). Делимично је усаглашен са европским стандардима тачније са: Шенгенским споразумом од 14.06.1985; Конвенцијом од 19.06.1990. о примени Споразума из Шенгена од 14.06.1985, закљученог између влада држава Економске уније Бенелукса, Савезне Републике Немачке и Републике Француске о постепеном укидању контроле на заједничким границама и Шенгенским приручником – SLEZ бр. С 313 S.97 од 16.12.2002. године. Законски оквир по коме ради гранична полиција још се не подудара са Шенгенским правним тековинама, Уредбом 562/2006/ЕС од 15.03.2006. Европског парламента и Савета, Уредбом (ЕУ) No 610/2013 Европског парламента и Савета од 26.06.2013. и Директивом Савета 2004/82/ЕЗ о обавези превозника да доставе податке о путницима. Доношење новог Закона о заштити државне границе и пратећих подзаконских аката предвиђа се за крај 2015.године. Нацрт Закона о заштити државне границе израђен је у оквиру твининг пројекта који је финансиран из КАРДС 2006.

Република Србија је потписала Споразум о границама са већином својих суседа у циљу унапређења контроле граница. Спроводи се мешовите патроле дуж заједничке границе са Мађарском, Бугарском, Македонијом, Црном Гором, Бих и Хрватском. Постоје заједничке граничне контроле на граници са Македонијом и Мађарском. Успостављени су заједнички контакт центри за размену информација са Хрватском, Бугарском, Македонијом, и трилатерални центар са БиХ и Црном Гором. У току су активности на отварању Заједничког контакт центра са Мађарском.

Уредба (ЕЗ) бр. 1931/2006 Европског парламента и Савета од 20. децембра 2006. године о утврђивању правила о малограничном саобраћају на спољним копненим границама држава чланица и о изменама и допунама одредби Шенгенске конвенције не спроводи се у потпуности. Хрватска је уласком у ЕУ једнострано суспендовала Споразум о пограничном саобраћају, преговори за потписивање новог Споразума су у току.

Од 2006. године Србија спроводи Стратегију и Акциони план интегрисаног управљања границом која је ревидирана 2012. године и која није у потпуности у складу са ЕУ концептом из 2006. о интегрисаном управљању границом. Настављено је са применом Функционалне стратегије којом су дефинисане области од заједничког интереса за све четири граничне службе (гранична полиција, царина, фитосанитарна и ветеринарска инспекција), а која се односи на области заједничке обуке, инфраструктуре, опреме, информационих технологија и телекомуникационих система. Примењује се и Споразум о сарадњи у области интегрисаног управљања границом.

Када је реч о борби против корупције на границама, Управа граничне полиције спроводи делове Националне стратегије за борбу против корупције за периоди 2013-2018 и њен Акциони план. Такође, користе се механизми ротације, начело „четири ока“, видео надзор и ненајављене контроле, који су у складу са препорукама и најбољим праксама Шенгенског каталога. Такође се спроводи одредбе Закона о државним службеницима и Закона о полицији усмерене на јачању интегритета полицијских службеника и спречавање свих облика коруптивног понашања. Извршиће се анализа ризика везано за коруптивно понашање полицијских службеника и донеће се План интегритета појединачно за сваку унутрашњу организациону јединицу Управе граничне полиције на централном, регионалном и локалном нивоу. Области у којима је потребно побољшање обухватају систем спровођења безбедносних провера кандидата за посао у грани-

чној полицији, обуке о етици, информативне активности, као и спровођење анализе ризика како би се боље и брже идентификовале слабе тачке.

Нису сви гранични прелазни повезани са Интерполовом базом података (за сада је повезано 65% граничних прелазних на којима се одвија 95% укупног прекограничног саобраћаја). Сви већи гранични прелазни опремљени су скенерима пасоша, камерама за снимање таблица, видео надзором и скенерима отисака прстију. Неопходна је даља модернизација опреме на граничним прелазима и перманентна обука за запослене.

Република Србија је 2009. године потписала радни аранжман са агенцијом ЕУ задуженом за границе (Фронтекс) и учествује у заједничким операцијама у организацији Фронтекса, као посматрач. Сарадња је у досадашњем периоду оцењена као добра и доприноси активностима заједничке анализе ризика.

Провера докумената се врши кроз централизоване базе података на ЈИС МУП Републике Србије. Систем за контролу границе је унапређен реализацијом пројеката „Унапређење стандарда за контролу границе” и „Изградња информационог система за контролу границе” финансираних средствима претприступних ЕУ фондова - ИПА2007 и ИПА2008.

Кроз ове пројекте је унапређена техничко-технолошка информациона и комуникациона основа за ефикасну контролу лица и возила на граничним прелазима и надзор граничних прелазних, с обзиром да је успостављен систем основног видео надзора на граничним прелазима, сагласно приоритетима дефинисаним од стране Управе граничне полиције, који је доступан за коришћење у оквиру интранет мреже Министарства унутрашњих послова. Поред могућности директне провере података кроз централизовану базу података на ЈИС МУП на већим граничним прелазима омогућена је и директна провера кроз Интерполове базе података. Динамика увођења овог унапређеног система у продукцију на граничним прелазима, такође је одређена приоритетима Управе граничне полиције.

Поред тога, у оквиру пројекта „Унапређење капацитета за спречавање илегалних миграција”, који је реализован средствима претприступних ЕУ фондова за пројектни циклус ИПА 2010, извршена је набавка система за управљање оперативним предметима и документима, чиме су створене могућности за унапређење капацитета граничне полиције за анализу ризика.

За пасоше нове генерације који садрже биометријске податке омогућена је ЕАС (Extended Access Control) на e-gate, који је успостављен на аеродрому „Никола Тесла” у Београду, тако да лица могу прећи границу кроз електронску капију, при чему се врши аутоматско читавање пасоша и верификација да је документ особе која га носи на основу аутоматског читавања отиска прста.

Сагласно Закону о заштити државне границе („Сл. гласник РС” бр. 97/2008) унапређени су технички капацитети за читавање биометријских података, односно утврђивање веродостојности путне или друге исправе прописане за прелазак државне границе. Опремање и унапређење техничких капацитета за остваривање функционалности аутоматског читавања биометријских података, реализовано је кроз пројекат „Унапређење капацитета за борбу против илегалних миграција”, који је финансиран средствима европских структурних фондова кроз пројектни циклус ИПА2010, чија је реализација завршена крајем 2012. године.

У наредном периоду ће се наставити са експлоатацијом информационог система за контролу границе, као и са унапређењем информационо комуникационе инфраструктуре за коришћење система и изградњом база података сагласно Закону о заштити државне границе.

Систем за обезбеђење државне границе ће, у наредном периоду, бити унапређен реализацијом пројекта „Унапређење система фиксног и мобилног видео надзора” („Establishment of stationary and mobile video surveillance system for state border protection), који се финансира средствима европских претприступних фондова - пројектни циклус ИПА2011, која је већ започета. Окончањем овог пројекта знатно ће се унапредити и побољшати капацитети МУП за контролу и обезбеђење државне границе.

Република Србија је укључена у заједничке операције, редовне размене података и најбољих пракси, као и активности обуке са Фронтексом.

У оквиру унапређења прекограничне сарадње, а сагласно одредбама Конвенције о полицијској сарадњи у југоисточној Европи, која је потврђена Законом о потврђивању Конвенције о полицијској сарадњи у југоисточној Европи („Службени гласник РС – Међународни уговори” број 70/2007), реализована је могућност остваривања директне везе официра граничних служби

суседних земаља, у циљу ефикасног решавања питања везаних за контролу преласка државне границе - обезбеђивањем комуникационе инфраструктуре, аналогне и дигиталне радио везе, сагласно техничко-технолошким капацитетима суседних земаља. Оваква комуникација је реализована са Босном и Херцеговином - полагањем кабла за обезбеђивање спојног пута и комуникације и са Хрватском - коришћењем капацитета и ресурса ТЕТРА система дигиталне радио везе и примену европских стандарда у овој области.

Административни капацитети

У оквиру система интегрисаног управљања границом у Републици Србији успостављена су тела задужена за примену и праћење спровођења Стратегије интегрисаног управљања границом у Републици Србији и то: Координационо тело (сачињавају га министри надлежних министарстава) и Оперативна радна група за координацију интегрисаног управљања границом на централном нивоу (сачињавају је руководиоци надлежних граничних служби), са својих шест интересорних радних подгрупа.

У Министарству унутрашњих послова Републике Србије функционише Управа граничне полиције као јединствена и централизована служба, хијерархијски организована на централном, регионалном и локалном нивоу, а задужена је за непосредну организацију и обављање послова граничне контроле и обезбеђења државне границе. На централном нивоу, наведену функцију Управа остварује преко Одељења за границу, Одељења за странце, Одељења за сузбијање прекограничног криминала и криминалистичко-обавештајне послове, затим Одсека за међународну сарадњу и Дежурног оперативног центра. На регионалном нивоу, функцију остварује преко регионалних центара граничне полиције, основаних према свакој суседној држави. На локалном нивоу своју функцију Управа граничне полиције остварује преко станица граничне полиције, чији рад обједињавају регионални центри.

У оквиру Министарства унутрашњих послова развијен је информациони систем за контролу преласка државне границе, уз коришћење уређаја за аутоматско читавање докумената, који функционише на граничним прелазима.

У сарадњи са другим службама и различитим међународним организацијама, запослени у граничним службама похађали су различите врсте обука, курсева и радионица. Досадашњи обим спроведене обуке, међутим, не може на адекватан начин да одговори успостављању система интегрисаног управљања границом. Поред спровођења основне обуке и великог броја различитих специјалистичких курсева, систем обуке граничних службеника треба модернизовати и побољшати, у смислу креирања плана и програма за даље усавршавање стечених знања.

Постоји потреба за унапређењем система едукације припадника граничних служби реализацијом специјалистичких курсева (у складу са анализом ризика) и унапређењем система обуке тренер-тренера.

Мере планиране за период од 2014-2018

Развијати организациону структуру и оперативну ефективност граничне полиције на свим нивоима организовања, а у складу са најбољим праксама и стандардима ЕУ. Управа граничне полиције је структурирана по немачком моделу који подразумева централни, регионални и локални ниво. У складу са препорукама ЕК неопходно је формирати и Јединицу за анализу ризика и Централну мобилну јединицу у седишту Управе граничне полиције, што ће бити спроведено Изменама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места - рок за измену наведеног Правилника условљен је роком доношења новог Закона о полицији.

Усвајање Акционог плана за Шенген предвиђено је крајем 2017. године. Министарство унутрашњих послова аплицирало је за пројекат из средстава ИПА за 2014. годину, како би се кроз твининг пројекат израдио нацрт Шенгенског акционог плана

Даљи развој система за анализу ризика.

Прилагођавање законског оквира како би се омогућило поступање граничне полиције у по европским стандардима, тј. у складу са Уредбом 562/2006/ЕС од 15.03.2006. године, Конвенцијом од 19.06.1990. о примени Споразума из Шенгена од 14.06.1985, закљученог између влада држава Економске уније Бенелукса, Савезне Републике Немачке и Републике Француске о постепеном укидању контроле на заједничким границама Европског парламента и Савета,

Уредбом (ЕУ) Но 610/2013 Европског парламента и Савета од 26.06.2013. године. (доношење новог Закона о заштити државне границе - друга половина 2015. године, као и сета подзаконских аката за примену).

Унапређење прекограничне полицијске сарадње ће се остварити имплементацијом Конвенције о полицијској сарадњи у Југоисточној Европи, као и потписивањем протокола о посебним облицима прекограничне сарадње (заједничке патроле, заједничка анализа ризика, заједнички контакт центри, заједнички гранични прелази и др.).

Што се тиче оквира политике, Србија мора усвојити нову вишегодишњу стратегију и акциони план засноване на концепту интегрисаног управљања границом који се примењује у ЕУ. Стратегија и Акциони план треба да садрже и механизме евалуације; Усвајање нове Стратегије за интегрисано управљање границом планирано је за крај 2016. године.

У току су припреме за израду Протокола о размени информација између служби укључених у систем интегрисаног управљања границом у Републици Србији.

У наредном периоду уредити државне границе закључивањем Споразума о разграничењу и о одређивању граничних прелаза, предузимањем мера на запречавању алтернативних правца погодних за илегално прелажење државне границе, нарочито према Босни и Херцеговини и Црној Гори, успостављањем заједничких комисија.

Треба унапредити међуресорску сарадњу између граничних како би се унапредила ефикасност.

Планирање и имплементација свеобухватног скупа мера за унапређење борбе против корупције на границама које ће се односити на све граничне службе ради решавања питања корупције и организованог криминала.

Ажурирати наставне планове и програме за основну и специјалистичку обуку граничне полиције у складу са актуелним потребама и савременим тенденцијама.

Наставити са изградњом и модернизацијом објеката и инфраструктуре на граничним прелизима, са циљем бржег протока људи и роба, уз подизање нивоа квалитета граничне контроле, уз коришћење савремене технолошке опреме (у складу са циљем, динамиком активности и роковима предвиђених Шенгенским акционим планом).

3.24.2. Управљање миграцијама

Преглед стања

Закон о странцима (Сл. гласник 97/2008), који регулише део питања миграција које се односе на статусна питања страних држављана у Републици Србији делимично је усклађен са одредбама Директива које се односе на спајање породице, статус држављана трећих земаља са сталним боравком у ЕУ и трећих држављана који су студенти и научни радници, док одредбе Директиве којом се регулише плава карта и одредбе Директиве о јединственој дозволи за боравак и рад нису предвиђене домаћим законодавством:

- 1) Директиве 2009/50/ЕЗ о условима за улазак и боравак у сврху висококвалификованог запошљавања,
- 2) Директиве 2011/98/ЕУ о јединственој процедури за држављане трећих земаља ради добијања јединствене боравишне дозволе за боравак и рад на територији државе чланице и устаљеним правима држављана трећих држава који законито бораве у држави чланица,
- 3) Директиве 2003/86/ЕЗ о праву на спајање породице
- 4) Директиве 2003/109/ЕЗ о статусу држављана трећих држава са дуготрајним боравиштем,
- 5) Директиве 2005/71/ЕЗ о условима за улазак и боравак држављана трећих земаља у сврху научног истраживања, -Директиве 2004/114/ЕЗ о условима за улазак и боравак држављана трећих земаља у сврху студирања, размене ученика, стручне праксе и волонтирања

Такође, када је реч о прописима који се односе на ирегуларне миграције утврђено је да је домаће законодавство које се односи на ову област делимично усклађено са правним текови-нама ЕУ.

У току 2013. године и у првом кварталу 2014. године, долази до смањења откривених ирегуларних миграната на територији Р Србије, што је последица појачаних полицијских акти-

вности на грчко-турској (активности ФРОНТЕКС-а) и српско-македонској граници, као и напора које је Р Србија самостално предузела у циљу сузбијања ирегуларних миграција преко њене територије.

Тренд раста броја ирегуларних прелазака државне границе био је најизраженији 2011. године када је спречено 10.383 илегалних прелазака државне границе на зеленој линији, а раст је настављен и 2012. године (15.346), да би у току 2013. године био забележен пад за око 48% (спречено 7.736 илегалних прелазака на зеленој линији), у односу на 2012. годину.

Територија Р Србије је и даље једна од транзитних праваца којим држављани Пакистана, Авганистана, Сирије, Марока, Сомалије, Бангладеша, Палестине, Ирана, Ирака, Либије, Туниса, Турске и др. покушавају да на незаконит начин пређу у неку од развијених земаља европског континента.

Главни правци којим ирегуларни мигранти долазе на територију Р Србије воде из правца Грчке, односно Македоније, где користећи разне модусе незаконитог преласка државне границе (пешице, између два гранична прелаза, скривањем у средствима друмског и железничког саобраћаја, избегавањем граничне контроле, коришћењем фалсификованих и туђих личних документа и др.) улазе на територију Р Србије, након чега покушавају да незаконито изађу из наше земље и то у највећој мери у правцу Р Мађарске и Р Хрватске.

У односу на претходне године, у 2013. години активирани су још две нове руте илегалне миграције које воде из правца Р Бугарске и Р Црне Горе, где је забележен вишеструки пораст броја откривених илегалних прелазака из тог правца у односу на претходне године.

Када су у питању излазне тачке, највећи притисак је забележен на српско-мађарској и српско-хрватској граници. На делу државне границе са Р Мађарском регистрован је пораст броја спречених илегалних прелазака на зеленој линији за чак 57%, док је на делу државне границе са Р Хрватском забележен вишеструки пад у односу на исти период 2012. године.

Административни капацитети

Министарство унутрашњих послова, Управа граничне полиције, Одељење за странце одговорно је на централном нивоу за унапређење и координацију послова из области кретања и боравака страних држављана у Републици Србији. Такође, Управа граничне полиције, Одељење за странце биће одговорно за спровођење планираних мера које се односе на хармонизацију законодавства у овој области, док ће остале планиране активности такође у бити реализоване у сарадњи са другим државним органима који са МУП-ом деле надлежност у овој области.

У оквиру Одељења за странце функционише Прихватилиште за странце у којем се смештају странци које није могуће одмах принудно удаљити и станци којима није утврђен идентитет или не поседују путну исправу. Капацитет Прихватилишта за странце је 144 места и у њему је запослено 35 полицијских службеника. Полицијски службеници Прихватилишта за странце су обучени за спровођење принудног удаљења странца са територије РС. Одељење за странце које функционише у оквиру Управе граничне полиције тренутно има 70 запослених полицијских службеника. Подручне полицијске управе на територији РС, у оквиру Управа, Одељења или Одсека одобравају привремени боравак странцима по свим основама предвиђеним Законом о странцима, предузимају мере према страним држављанима и прате кретање странаца на територији РС. Такође, полицијски службеници подручних полицијских управа који се баве питањима странаца су обучени за реализацију принудног удаљења странаца са територије РС. Број полицијских службеника који у полицијским управама обављају послове који се односе на странце је око 300.

Имајући у виду наведено као и предстојеће обавезе које се односе на хармонизацију законодавства и друге радње неопходне за адекватну имплементацију планираног, као и мере штедње које спроводи Влада РС, мишљења смо да за сада није неопходно повећање административних капацитета који би спровели ове планиране активности нити оснивање нових институција и радних тела.

МУП Републике Србије Управа граничне полиције ће на пољу легалних миграција, у смислу усклађивања законодавства и процедура са ЕУ стандардима, изградити Централну базу података за странце, која ће допринети још ефикаснијој процедури издавања виза и јачању везе са Националном службом за запошљавање у циљу боље контроле и координације издавања

привремених боравака и радних дозвола, а пројекат ће допринети и бољој контроли илегалних миграција.

У Министарству унутрашњих послова Републике Србије, Управа граничне полиције је носилац послова у вези са сузбијањем ирегуларних миграција.

На централном нивоу у седишту Управе граничне полиције постоји Одељење за сузбијање прекограничног криминала и криминалистичко обавештајне послове које у свом саставу има Одсек за сузбијање илегалних миграција и трговину људима, Одсек за сузбијање прекограничног криминала и Одсек за криминалистичко обавештајне послове. Тренутно наведено одељење има 35 запослених службеника.

На регионалном нивоу послови сузбијања ирегуларних миграција обављају се у Регионалним центрима граничне полиције којих има 7 и који су по територијалном принципу расподељени тако да покривају границе према суседним земљама.

На локалном нивоу у оквиру Управе граничне полиције, односно Регионалних центара послови сузбијања ирегуларних миграција се обављају у станицама граничне полиције.

Такође, по принципу територијалне надлежности послови сузбијања ирегуларних миграција обављају се и у оквиру 27 подручних Полицијских управа, у којима су формиране Управе, Одељења и Одсеци (у зависности од величине територије и проблематике), који се поред послова сузбијања илегалних миграција баве и пословима странаца. Тренутно има око 300 полицијских службеника који се баве наведеним пословима.

Имајући у виду наведено, предстојеће обавезе у циљу приступања РС Европској унији, као и актуелно стање по питању ирегуларних миграција на територији РС и ЕУ, потребно је проширење људских ресурса и материјално техничких капацитета, као и спровођење додатних обука запослених ради достизања Европских стандарда из ове области.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Реализован је Заједнички програм ИОМ, УНОДЦ и УНХЦР за борбу против трговине људима у Србији (у периоду 01.06.2010. године до 31.10.2012. године), чији је циљ био спровођење активности предвиђених Националним планом акције за борбу против трговине људима за период 2009 – 2011. године и јачање сарадње државних органа, међународних организација и организација цивилног друштва. На пројекту су заједно радиле три међународне организације у партнерству са Владом Србије. Вредност пројекта је била 1.4 милиона УС долара. Донатори пројекта су били Влада Белгије са 680.000 УСД, Влада Швајцарске са 200.000 УСД и УН ГИФТ са 530.000 УСД.

У циљу успешнијег откривања случајева трговине људима и идентификације жртава трговине људима, у току 2012. године је извршено материјално-техничко јачање свих организационих јединица МУП Р Србије које се баве сузбијањем трговине људима (полицијске управе, криминалистичка полиција и гранична полиција), преко Заједничког програма ИОМ, УНОДЦ и УНХЦР за борбу против трговине људима у Србији, реализована је набавка информационо-технолошке опреме у вредности од 120.000 УСД. Наведена опрема ће бити коришћена и за превентивне активности које спроводе полицијски службеници МУП Р Србије, нарочито предавања и презентације о проблему трговине људима.

Пројекат ”Успостављање ефикасног система за спречавање и сузбијање илегалних миграција на територији Републике Србије” финансиран из ИПА фондова за 2010. годину имплементиран је у току 2013. године, тачније спроведена је компонента набавке опреме у вредности од 4 милиона евра. Наведена опрема ће допринети ефикаснијој превенцији и супротстављању илегалним миграција преко територије Републике Србије.

У периоду 2012-2014 почело се са спровођењем Твининг компоненте пројекта чији су крајњи корисници Управа криминалистичке полиције и Управа граничне полиције. Сврха пројекта је обезбеђење јачег и ефикаснијег система за спречавање и сузбијање илегалних миграција и трговине људима, који су све више потпомогнути употребом високих технологија и Интернета. Кроз обуку везану за сузбијање илегалне миграције и високотехнолошког криминала, полицијски службеници ће стећи и бити у могућности да примене знања о методама, односно примени најсавременије технологије у циљу организовања илегалне миграције и вршења кривичних дела у овој области и области трговине људима.

У току ове године имплементираће се и пројекат који се финансира из ИПА фондова за 2012. годину, под називом "Реформа полиције и управљање миграцијама". Део пројекта чији је крајњи корисник Управа граничне полиције састоји се из две компоненте, Твининга и набавке опреме. Вредност пројекта је 2,2 милиона евра.

Мере планиране за период од 2014-2018

Приоритет за 2014. годину је наставак спровођења Твининг пројекта за легалне миграције који се финансира из фондова ИПА за 2012. годину и који је отпочео са имплементацијом 01.03.2014. године. Крајњи корисник овог твининг пројекта је Управа граничне полиције док у његовој имплементацији учествују и Министарство спољних послова и Национална служба за запошљавање. Крајњи циљ овог пројекта је измена Закона о странцима (први квартал 2016) и прилагођавање националног законодавства у овој области са Директивама ЕУ које прате област легалних и илегалних миграција, као и израда Централне базе података за странце који ће допринети ефикаснијој процедури издавања виза, одобравања привремених боравака странцима и јачању везе са Националном службом за запошљавање. Твининг пројекат ће трајати две године.

Мере које ће у периоду 2014-2018. године бити спроведене када је у питању област легалних миграција је израда измене и допуна Закона о странцима, односно израда новог Закона о странцима чије се усвајање планира за први квартал 2016. године. Приликом израде измена и допуна Закона о странцима узете се у обзир правне тековине ЕУ које се односе на легалне и ирегуларне миграције. У том смислу приликом израде измена и допуна Закона о странцима узете се у обзир поред Директива наведених у одељку 3.24.2. и одредбе следећих Директива ЕУ:

- 1) Директива 2004/81/ЕЗ о боравишним дозволама за држављане трећих земаља који су жртве трговине људима или су били умешани у акцију за омогућавање илегалне миграције, а који сарађују са надлежним органима;
- 2) Директива 2008/115/ЕЗ о заједничким стандардима и процедурама за враћање држављана трећих земаља који незаконито бораве;
- 3) Директива 2014/36/ЕУ о условима уласка и боравака држављана трећих земаља у сврху запошљавања сезонских радника;
- 4) Директива 38/2004/ЕЗ о праву грађана ЕУ и чланова њихових породица о слободи кретања и боравака на територији других држава чланица

У наведеном периоду је такође планирано да по извршеној измени законодавства буде извршена и анализа потреба за обукама полицијских и других државних службеника из области легалних миграција у циљу ефикасне и уједначене примене нових законских решења.

Такође, планирана је и процена додатних смештајних капацитета Прихватилишта за странце, посебно имајући у виду потребу смештаја рањивих група и малолетника са породицом. У том смислу неопходно је ојачати и материјално техничке капацитете Прихватилишта за странце у складу са извршеном проценом, као израдити план обуке и обучити запослене у Прихватилишту за странце када су у питању наведен категорије лица.

Приликом хармонизације домаћег законодавства када је у питању област легалних и ирегуларних миграција оствариће се висок степен усклађености са конкретним прописом ЕУ, имајући у виду минималне стандарде прописане Директивама, а узимајући у обзир и обавезујуће норме Директива.

Хармонизација домаћег законодавства са правним тековинама ЕУ, као и реализација осталих планираних активности вршиће се у складу са чланом 82. и 83. Споразума о стабилизацији и придруживању.

Наставити даљи рад на измени казних оквира ради усаглашавања и у складу са правним тековинама ЕУ. У том смислу планирана је израда предлога измена и допуна дела Кривичног законика ("Сл. гласник РС", бр. 85/2005, 88/200-испр., 107/2005., 72/2009, 111/2009, 121/2012 и 104/2013.). кривична дела у вези са кријумчарењем људи, као и јачање казненог оквира за наведена кривична дела. (обзиром да је Министарство правде носилац активности измене Кривичног законика, а МУП партнер у спровођењу наведених активности, рок поступања одређује носилац активности).

Предузимање мера на јачању људских ресурса, инфраструктурних и материјално техничких капацитета у циљу супротстављања незаконитим миграцијама. У том смислу планиране су активности у вези израде, усвајања и спровођења плана додатних обука запослених у чијој су надлежности послови из области сузбијања илегалних миграција. Такође, планиране су активности свеобухватне сарадње са полицијама суседних земаља и државама чланицама ЕУ у области ирегуларних миграција.

У периоду 2014-2018. године планирана је израда нове Националне стратегије о супротстављању ирегуларним миграцијама на територији Републике Србије у периоду од 2015-2018 године као и израда Акционог плана за њено спровођење за период 2015-2018 године у складу са Европским стандардима из ове области. Рок за израду и усвајање нове Стратегије и акционог плана за њено спровођење је септембар 2015. године.

Такође, планирано је потпуно усклађивање националног законодавства Р Србије са директивама ЕУ које се односе на ирегуларне миграције:

- 1) Директива 2002/946/ЈХА од 28.11.2012. године о јачању казненог оквира за спречавање, помагање неовлашћеног уласка, транзита и боравка - национално законодавство је у потпуности усклађено са наведеном Директивом;
- 2) Директива Савета 2002/90/ЕЗ од 28.11.2002. године којом се дефинише омогућавање неовлашћеног уласка, транзита и боравка - национално законодавство је делимично усклађено са наведеном Директивом и планирано је да се изменама и допунама Кривичног законика национално законодавство у потпуности усклади са наведеном Директивом;
- 3) Усвајање Националне стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава у Републици Србији у периоду 2014-2020. године и пратећег Акционог плана за период 2015-2016. године и имплементација предвиђених активности за 2014. годину. Рок за усвајање Стратегије и првог Акционог плана за њено спровођење је децембар 2014. године.

Именовање чланова Савета за борбу против трговине људима, именовање Националног координатора за борбу против трговине људима и формирање Канцеларије Националног координатора. Рок је децембар 2014. године.

Формирање Тима за имплементацију Националне стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава у Републици Србији. Рок децембар 2014. године

Измене и допуне Споразума о сарадњи државних органа у борби против трговине људима са смерницама за поступање Рок је трећи квартал 2015. Године

3.24.3. Визна политика

Преглед стања

У досадашњем скринингу правне регулативе Републике Србије у области визне политике, констатовано је да је визни режим само делимично усклађен са визним режимом ЕУ из ЕУ-Aquis, и да Република Србија има обавезу да своју визну политику, до приступања у ЕУ, односно унутрашње спремности том приступу, у потпуности усклади са Уредбом ЕК (ЕЦ) 539/2001 о листи трећих земаља чији држављани морају имати визу при преласку спољних граница и листи земаља чији држављани су изузети од те обавезе, као (Council Regulation-positive and negative list of third countries) и другим ЕУ прописима.

Министарство спољних послова је иницирало закључивање билатералних споразума из области виза, са неколико држава ван ЕУ, руководећи се економским интересима Републике Србије. При томе, пажња се усмерава на позитивну и негативну листу трећих земаља које су наведене у Уредби ЕК бр 539/2001. У наредном периоду, сходно динамици преговарачког процеса и задатим роковима, биће спроведене све потребне активности како би визни режим, до уласка у ЕУ, био у потпуности усклађен са Уредбом ЕК бр 539/2001 и другим ЕУ прописима.

Визни информациони систем функционише устаљеном динамиком и још увек на софтверском нивоу из 2012. године када је започео са радом. Актуелни технички и информатички капацитети омогућавају обраду захтева за издавање виза у пуном обиму и поштовање одређе-

них рокова, уз пуну оперативну сарадњу Министарства спољних послова и Министарства унутрашњих послова.

Мере планиране за период од 2014-2018

У сарадњи МСП и МУП РС и уз одговарајуће информатичко-техничко и кадровско покривање, намера је да се у Визни-информациони систем умреже сва дипломатско-конзуларна представништва. У склопу укупних активности, посебно ће се радити на даљем (делимичном) оперативно-техничком унапређењу система и јачању административно-кадровских капацитета, са циљем још ефикаснијег рада и адекватнијег коришћења расположивих података који циркулишу кроз систем.

Успостављање пуног капацитета Визног-информационог система, што подразумева системску повезаност база података у МУП Републике Србије, МСП, дипломатско-конзуларним представништвима, међународним граничним прелазима и надлежним подручним полицијским управама. У том смислу, максимална пажња ће бити посвећена стварању пуне правне основе за функционисање савременог Визног-информационог система, који ће поред оптималног и обједињеног функционисања у оквирима свих инволвираних институција и органа, омогућити компатибилност са визним информационим системом који се примењује у ЕУ (по моделу из Одлуке ЕУ о Визног-информационог систему, Council Decision No. 512/2004-VIS).

У склопу предстојећих измена Закона о странцима („Службени гласник РС“ бр. 97/2008) где је носилац активности МУП Р. Србије, иницираће се уграђивање правних института који постоје у визним прописима ЕУ (Уредба 810/2009-Visa Code), као што су нпр. право на жалбу на одбијен захтев за визу, дактилоскопирање лица која подносе захтев за визу, право на увид у личне податке које се воде у појединим базама података и др. Одмах након усвајања измена и допуна Закона о странцима, извршиће се ревизија и усклађивање Правилника о визама.

У Министарству спољних послова (Одељење за визну политику) и другим надлежним органима, наставиће се са спровођењем процеса обуке особља који у ДКП раде на издавању виза, уз повећање обима обуке и упознавање са одговарајућим и актуелним информацијама од интереса за успешан рад. Поред тога, наставиће се са реализацијом TWINING пројекта који се спроводи у сарадњи са институцијама ЕУ.

3.24.4. Азил

Преглед стања

Утврђено је да је Закон о азилу, који је, уз Конвенцију о статусу избеглица из 1951. године, примарни домаћи извор правних норми које регулишу област азила, делимично усклађен са одредбама Уредбе 2013/604/EU, Уредбе 2013/603/EU, Директиве 2011/95/EU, Директиве 2013/32/EU, Директиве 2013/33/EU и Директиве 2001/55/ЕС.

Крајем 2012. године са радом је почела база података која садржи екстензивне личне податке тражилаца азила, као и податке о поступку азила који се односи на сваког тражиоца азила. У последњем кварталу 2013. године отпочела је са радом дигитална база података која садржи фотографије и отиске прстију и основне личне податке регистрованих тражилаца азила, чиме је сам поступак дигитализације заокружен, а технички услови за функционисање националног система азила значајно побољшани.

Административни капацитети

Министарство унутрашњих послова - Управа граничне полиције- - Одељење за странце је на централном државном нивоу надлежно за унапређење и координацију послова из области азила, кретања и боравка странаца, као и њиховог удаљења са територије Републике Србије. Одељење за странце ће такође бити одговорно за спровођење планираних мера које се односе на хармонизацију законодавства у овим областима, док ће остале планиране активности такође у бити реализоване у сарадњи са другим државним органима са којима МУП дели надлежност у тим областима.

Када се говори о административним капацитетима институција које се баве азилом, исти су малог обима и недовољни да би се поступак процене основаности поднетих захтева за азил

могао адекватно спроводити. Наиме, смештајни капацитети центара за азил нису довољни да би се сви тражиоци азила могли адекватно сместити. Даље, капацитети првостепеног органа нису довољни ни да би обрадили оне тражиоце азила који су смештени. На крају, и центри за азил и првостепени орган су веома лоше опремљени. Да би се постојеће стање превазишло, планиран је низ активности које ће на крају довести до повећавања како смештајних, тако и административних капацитета. То је у првом реду повећање кадровског потенцијала првостепеног органа, затим, изградња новог центра за азил односно повећање капацитета постојећих центара, набавка потребне опрема и изградња ефикасног система интеграције оних лица којима је азил одобрен.

Мере планиране за период од 2014-2018

Када је област азила у питању, приоритети у наведеном период јесу:

- доношење новог Закона о азилу, као и пратећег сета подзаконских аката, све до краја другог квартала 2016. године, како би се извршило потпуније усклађивање са нормативним актима ЕУ који се односе на ову област, посебно са:
 - Уредба 2013/604/EU - DUBLIN III
 - Уредба 2013/603/EU - EURODAC II
 - Директива 2011/95/EU - квалификациона директива
 - Директива 2013/32/EU - процедурална директива
 - Директива 2013/33/EU - директива о условима пријема
 - Директива 2001/55/EC - директива о привременој заштити
- оснивање првостепеног органа у складу са стандардима ЕУ, са посебним нагласком на:
 - кадровско проширивање првостепеног органа
 - обуку новопридошлих запослених
- обезбеђивање одговарајућих финансијских средстава за функционисање националног система азила,
- обезбеђивање на свим нивоима адекватних административних капацитета који ће квалитетно и на време обављати све послове потребне за несметано функционисање националног система азила,
- обезбеђивање довољних капацитета за смештај тражилаца азила, који би били сталног карактера, до краја 2017. године, коришћењем средстава из пројекта ИПА 2014;
- спровођење адекватног поступка интеграције за кориснике различитих облика међународне заштите, са посебним нагласком на:
 - учење домицилног језика
 - ефикасан приступ тржишту рада

Предузимање наведених мера и остваривање циљева је планирано путем средстава из националног буџета и различитих ЕУ претприступних фондова, у првом реду преко IPA пројеката и коришћења TAIEХ инструмената.

3.24.5. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала

Законодавни оквир

Законодавни оквир Републике Србије који се односи на борбу против организованог криминала, поред Устава Републике Србије, садржан је примарно у следећим законима:

- Кривични закон ("Службени гласник РС" број 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012 и 104/2013),
- Законик о кривичном поступку ("Службени гласник РС" број 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014),
- Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела ("Службени гласник

- РС” број 42/2002, 27/2003, 39/2003, 67/2003, 29/2004, 58/2004 - др. закон, 45/2005, 61/2005, 72/2009, 72/2011 - др. закон, 101/2011 - др. закон и 32/2013)
- Закон о основама уређења служби безбедности Републике Србије (“Службени гласник РС” број 116/2007 и 72/2012),
 - Закон о полицији (“Службени гласник РС” број 101/2005, 63/2009 -одлука УС и 92/2011),
 - Закон о Безбедносно информативној агенцији (“Службени гласник РС” број 42/2002, 111/2009 и 66/2014), Закон о Војнобезбедносној и Војнообавештајној агенцији (“Службени гласник РС” број 88/2009, 55/2012 -одлука УС и 17/2013),
 - Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку (“Службени гласник РС” број 85/2005),
 - Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела (“Службени гласник РС” број 32/2013),
 - Закон о одговорности правних лица за кривична дела (“Службени гласник РС” број 97/2008),
 - Закон о извршењу казне затвора за кривична дела организованог криминала (“Службени гласник РС” број 72/2009 и 101/2010).

Закон о потврђивању конвенције о високотехнолошком криминалу (“Службени гласник РС-МУ” број 19/2009) - увођење адекватних инструмената када је реч о процесним одредбама, како би се створила основа за истраживање и процесуирање ових кривичних дела; установљавање брзих и ефикасних институција и процедура међународне сарадње; предвиђено је оснивање «24/7 мреже» у свакој од држава, која би служила као подршка полицијским и другим органима, као контакт за сва обавештења и почетна тачка за све захтеве који се тичу процесуирања и истраживања кривичних дела високотехнолошког криминала.

Закон о потврђивању Протокола уз Конвенцију о високотехнолошком криминалу који се односи на инкриминацију дела расистичке и ксенофобичне природе извршених преко рачунарских система (“Службени гласник РС-МУ” број 19/2009) – инкриминисање аката расистичке и ксенофобичне природе почињених путем рачунарских система – његова основна сврха је да се инкриминишу понашања која нису обухваћена Конвенцијом, а која се тичу ширења мржње, нетолеранције и нетрпељивости према расним, националним, верским и другим групама и заједницама, коришћењем рачунара као средства комуникације и ширења пропаганде.

Закон о потврђивању Конвенције Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања (“Службени гласник РС-МУ” број 1/2010) - спречавање и борба против сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања деце; заштита права деце-жртва сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања; унапређење националне и међународне сарадње у борби против сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања деце.

Закон о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала (“Службени гласник РС” број 61/2005, 104/2009)–уређује образовање, организацију, надлежност и овлашћења посебних организационих јединица државних органа ради откривања, кривичног гоњења и суђења за кривична дела одређена овим законом.

Кривични законик Републике Србије (“Службени гласник РС” број 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012 и 104/2013),– прописује кривична дела против безбедности рачунарских података, чије кривично гоњење је у искључивој надлежности Посебног тужилаштва за борбу против високотехнолошког криминала, као и остала кривична дела из надлежности овог тужилаштва; дефинише значење израза од важности за високотехнолошки криминал;

Законик о кривичном поступку (“Службени гласник РС” број 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014),- утврђује правила чији је циљ да нико невин не буде осуђен, а да се учиниоцу кривичног дела изрекне кривична санкција под условима које прописује кривични закон, на основу законито и правично спроведеног поступка. Прописује низ посебних доказних радњи које се могу применити у кривичним поступцима против учинилаца кривичних дела из стварне надлежности Посебног тужилаштва за борбу против високотехнолошког криминала; дефинише значење израза од важности за високотехнолошки криминал;

Закон о електронским комуникацијама (“Службени гласник РС” број 44/2010, 60/2013, 62/2014),– уређује услове и начин за обављање делатности у области електронских комуникација; надлежности државних органа у области електронских комуникација; заштиту права корисника и претплатника; безбедност и интегритет електронских комуникационих мрежа и услуга; тајност електронских комуникација, законито пресретање и задржавање података; надзор над применом овог закона; мере за поступање супротно одредбама овог закона, као и друга питања од значаја за функционисање и развој електронских комуникација у РС.

Закон о одговорности правних лица за кривична дела (“Службени гласник РС” број 97/2008),– уређују услове одговорности правних лица за кривична дела, кривичне санкције које се могу изрећи правним лицима и правила поступка у којем се одлучује о одговорности правних лица, изрицању кривичних санкција, доношењу одлуке о рехабилитацији, престанку мере безбедности или правне последице осуде и извршењу судских одлука.

Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима (“Службени гласник РС” број 20/2009),– уређује поступак пружања међународне правне помоћи у кривичним стварима у случајевима када не постоји потврђени међународни уговор или када одређена питања њиме нису уређена.

Закон о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине (“Службени гласник РС” број 46/2006, 104/2009),– уређује посебна овлашћења органа државне управе и организација које врше јавна овлашћења ради ефикасне заштите права интелектуалне својине у складу са прописима којима се уређује право интелектуалне својине.

Институционални оквир

Институције Републике Србије надлежне за борбу против организованог криминала примарно су одређене Законом о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела и то Служба за борбу против организованог криминала у оквиру Министарства унутрашњих послова Р.Србије, Тужилаштво за организовани криминал и Посебна одељења у Вишем суду у Београду и Апелационом суду у Београду. Откривање кривичних дела организованог криминала спада примарно у надлежност МУП-а, Службе за борбу против организованог криминала, али и других органа као што су БИА, ВБА, царинских и пореских органа као и других државних органа. Осим Службе за борбу против организованог криминала у Управи криминалистичке полиције, Полицијској управи за град Београд постоји Одсек за борбу против организованог криминала (са укупно 5 запослених). Оваква јединица је формирана сходно потреби да у подручној полицијској управи попут ПУ за град Београд, која је највећа и са најинтензивнијом проблематиком криминала уопште, а самим тим и организованог криминала, формира специјализована јединица која ће пратити и сузбијати организовани криминал на подручју града Београда. Кривично гоњење учинилаца кривичних дела организованог криминала је у надлежности Тужилаштва за организовани криминал док је за суђење у првом степену надлежан Виши суд у Београду – Посебно одељење а за суђење у другом степену Апелациони суд у Београду – Посебно одељење.

Надлежност наведених државних органа у сузбијању организованог криминала односи се на целу територију Р.Србије. У вези кривичних дела организованог криминала поред коришћења доказних радњи као што су саслушање окривљеног, испитивање сведока, вештачење, увиђај, реконструкција догађаја, привремено одузимање предмета, претресање и провера сумњивих трансакција прописана је законска могућност коришћења специјалних истражних техника одн. посебних доказних радњи и то су: тајни надзор комуникације, тајно праћење и снимање, симуловани послови, рачунарско претраживање података, контролисана испорука и прикривени иследник под условима предвиђеним законом. Једна од најважнијих новина у Законику о кривичном поступку је нова улога јавног тужиоца у предистражном поступку и истрази. Јавни тужилац руководи предистражним поступком, који је овлашћен да предузима радње у циљу кривичног гоњења учинилаца кривичних дела, а такође може поверити ове радње полицији, која је дужна да изврши његов налог и да га о томе редовно обавештава. У предистражном поступку полиција је овлашћена да предузима и поједине доказне радње, о чему ће без одлагања обавестити јавног тужиоца. Истрага се покреће наредбом јавног тужиоца против одређеног лица када постоје основи сумње да је учинило кривично дело, с тим да је новина да

се истрага може водити и против непознатог учиниоца када постоје основи сумње да је учињено кривично дело. Присутан је проактивни приступ истрази а за кривична дела организованог криминала тужилачка истрага се примењује од 15.01.2012. године и трајање истраге је ограничено на једну годину. Специфичност је и могућност закључења Споразума о сведочењу окривљеног и Споразума о сведочењу осуђеног под условима предвиђеним законом као и установљена надлежност ТОК-а у другостепеним поступцима по жалбама пред Апелационим судом у Београду – Посебно одељење.

Финансијске истраге подразумевају откривање, одузимање и управљање имовином физичких и правних лица проистеклом из кривичног дела. Државни органи надлежни за спровођење финансијских истрага су МУП- Јединица за финансијске истраге, Тужилаштво за организовани криминал и у оквиру Министарства правде и државне управе – Дирекција за управљање одузетом имовином. У складу са одредбама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела након спроведене финансијске истраге могуће је спровести поступак привременог и трајног одузимања имовине проистекле из кривичног дела на основу одлука суда. Финансијска истрага се покреће наредбом тужиоца који и руководи финансијском истрагом. Када постоји опасност да би касније одузимање имовине било отежано или онемогућено тужилац подноси захтев за привремено одузимање имовине о ком захтеву одлучује суд а може донети и наредбу о забрани располагања имовином и о привременом одузимању покретне имовине. У року од три месеца од достављања правоснажне пресуде тужилац може поднети захтев за трајно одузимање имовине проистекле из кривичног дела о коме одлуку доноси суд.

Међуагенцијска сарадња у сузбијању организованог криминала између различитих државних органа се одвија на основу законских одредби. Обавеза овакве сарадње је предвиђена у мноштву закона пре свега у Закону о државној управи, Законик о кривичном поступку, Закону о полицији, Закону о основама уређења служби безбедности, Закону о програму заштите учесника у кривичном поступку итд. Такође, може се рећи да се међуагенцијска сарадња спроводи и на основу неколико закључених споразума од стране МУП-а и РЈТ-а. Оперативна међународна полицијска сарадња значајан је елемент оперативног поступања Службе за борбу против организованог криминала. Она се остварује посредством Управе за оперативну међународну полицијску сарадњу МУП-а Србије посредством канала Интерпола, Европола и Центра за спровођење закона у Југоисточној Европи (SELEC). Практикује се и интензивна сарадња посредством полицијских официра за везу у Србији што све доприноси бржој и ефикаснијој размени информација. На билатералном нивоу Министарство унутрашњих послова потписало је низ споразума о полицијској сарадњи којима се ближе одређују видови сарадње између двеју држава. Тужилаштво за организовани криминал је у досадашњем периоду најинтензивнију комуникација остварио са правосудним органима држава Црном Гором, Босном и Херцеговином, Хрватском, Словенијом, Македонијом као и надлежним институцијама Италије, Холандије, Белгије, Шпаније, Немачке, Француске, Велике Британије, Шведске, Аустрије, Мађарске, Словачке, Румуније, Бугарске, Грчке, Данске, Швајцарске, ЕУЛЕКС-а, као и Сједињених Америчких Држава, Аргентине, Уругваја, Бразила, Руске Федерације, Украјине. Значајна сарадња у пракси је остварена са ЕУЛЕКС-ом. У поступцима тражења међународне правне помоћи Тужилаштво за организовани криминал је примењивало мултилатералне међународне конвенције које је ратификовала Република Србија као и билатералне уговоре са другим државама чији су потписници надлежна министарства, а који уређују пружање међународне правне помоћи и друга питања. У поступању се примењују и меморандуми које је Републичко јавно тужилаштво и Тужилаштво за организовани криминал потписало са надлежним тужилаштвима других држава – Дирекцијом за борбу против мафије Италије, Генералним тужилаштвом Републике Словачке, Генералним тужилаштвом Краљевине Шпаније, Прокуратуром Републике Бугарске, Генералним тужилаштвом Украјине, Државним тужилаштвом Мађарске, Јавним тужилаштвом Републике Македоније, Канцеларијом Генералног тужиоца Републике Албаније, Канцеларијом Државног тужиоца Босне и Херцеговине, Канцеларијом Државног одвјетништва Републике Хрватске, Канцеларијом Врховног државног тужилаштва Црне Горе. Посебан допринос унапређењу сарадње у региону у борби против организованог криминала дало је потписивање споразума о екстрадицији сопствених држављана са Хрватском, Црном Гором и Словенијом од стране ресорних министарстава правде. Због хитности у поступању у случајевима организованог криминала успостављени су канали директне комуникације са тужилаштвима из

региона, Европе, али и целог света. Тужилаштво за организовани криминал је за комуникацију са надлежним тужилаштвима других земаља користило и механизме успостављене кроз међународне организације и иницијативе, па у том смислу, сарађивало са ИНТЕРПОЛ-ом (INTERPOL), ЕВРОПОЛ-ом (EUROPOL), ЕВРОЦАСТ-ом (EUROJUST), ОЛАФ-ом (OLAF), СЕКИ центром (SECI center). Важно је поменути и потписивање Меморандума о разумевању између држава Југоисточне Европе чије су потписнице државе Западног Балкана, али и државе Европске уније – Словенија, Бугарска и Румунија, које заједно чине регион Југоисточне Европе. Такође, Јединица за заштиту је због специфичности послова који су у њеној надлежности остварила сарадњу са много држава из региона тако што је оформљена и Балканска група која се састоји од начелника Јединица за заштиту пет регионалних држава и још две државе су у поступку чланства. Јединица за заштиту је члан међународног комитета за заштиту сведока под покровитељством Marshal service из САД.

Тужилаштво за организовани криминал има укупно 66 запослених и то Тужиоца за организовани криминал, 18 заменика тужиоца за организовани криминал, 19 тужилачких помоћника и 28 запослених на радним местима административног и техничког особља. По систематизацији радних места предвиђено је 25 заменика Тужиоца за организовани криминал. Што се тиче опремљености Тужилаштва за организовани криминал може се рећи да је на средњем нивоу. Министарство унутрашњих послова, Дирекција полиције, Служба за борбу против организованог криминала има укупно 214 запослених од 280 систематизованих радних места. Распоређена је на три локације Консолидовање Службе на мањем броју локација биће значајно условљено финансијским могућностима Ниво опремљености надлежних организационих јединица МУП-а за сузбијање организованог криминала може се окарактерисати као средњи. У вези попуњености предвиђених капацитета, као у унапређења истих, како у погледу људских тако и техничких ресурса као општи закључак може се рећи да су присутна финансијска ограничења. Ипак, иако финансијски ограничена, Служба за борбу против организованог криминала посебну пажњу посвећује јачању људских капацитета кроз обуке намењене упознавању са савременим стандардима у борби против организованог криминала.

У складу са одлуком о Програму званичне статистике у периоду од 2011. до 2015. године, који се доноси за петогодишњи период, у области статистике криминалитета и правосуђа приказују се следеће статистике 1) Учиниоци кривичних дела, привредних преступа и истраживање о привредним и управним споровима Надлежна институција - Основни, виши, привредни и прекршајни судови и Управни суд Периодика индикатора је годишња. 2) Статистика криминалитета Надлежна институција - Министарство унутрашњих послова Периодика индикатора је годишња. 3) Статистика правосуђа Надлежна институција - Министарство правде - Управа за извршење кривичних санкција, Високи савет судства и Државно веће тужилаца и Министарство финансија - Управа за спречавање прања новца Подаци о броју судова, тужилаштава, судија, јавних тужилаца-заменика, лицима у казним установама; подаци о спречавању прања новца и др. Периодика индикатора је годишња. 4) Виктимолошка анкета - жртве криминала Надлежна институција - Републички завод за статистику Планира се спровођење виктимолошког анкетног истраживања ради обезбеђивања података о жртвама општег криминала и о насиљу. Периодика индикатора је годишња. Уредбом о утврђивању Плана званичне статистике коју доноси Влада РС, јавна тужилаштва у Србији достављају Републичком заводу за статистику податке у области криминалитета и правосуђа. Тако су, по Уредби о утврђивању Плана званичне статистике за 2013. годину јавна тужилаштва у обавези да достављају следеће податке. - Истраживање о пунолетним лицима против којих је завршен поступак по кривичној пријави (СК-1) 2 - Истраживање о малолетнику према коме је поступак по кривичној пријави и припремни поступак завршен (СК-3) - Истраживање о одговорним у правном лицу против којих је завршен претходни поступак за привредни преступ (СП-1) - Истраживање о правним лицима против којих је завршен претходни поступак за привредни преступ (СП-3) и други државни органи исказују статистичке податке о свом раду и из домена своје надлежности, а ти подаци се достављају Републичком заводу за статистику. Међутим, проблем је њихова некомпатибилност, па статистички показатељи нису истоветни.

Правилник о управи у јавним тужилаштвима предвиђа да начин вођења евиденција у оквиру јавних тужилаштава. У јавним тужилаштвима води се евиденција о руковођењу предистражним и кривичним поступком. Евиденција садржи основне податке о догађајима и лицима

поводом којих се води поступак, о примљеним обавештењима, предузетим радњама, одлукама тужиоца и пресудама и решењима поступајућих судова. Годишње статистике у Тужилаштву за организовани криминал се воде по броју лица, а приказује се укупан број и по врстама кривичних дела, и то по више различитих критеријума као што су број предмета, број кривичних пријава, подносиоци пријава, број наредби за спровођење истраге, број решених истрага и сл. Поред тога, води се посебан уписник за одузимање имовине проистекле из кривичног дела по више категорија као што су: број лица и својство, број наредби о финансијској истрази и у којој фази поступка су донете и сл. Сви статистички подаци које прикупља Тужилаштво за организовани криминал се достављају Републичком јавном тужилаштву које их прослеђује Заводу за статистику Републике Србије. У Управи криминалистичке полиције воде се следеће евиденције: кривични уписник, евиденција потребних обавештења, евиденција царинских прекршаја, евиденција оперативних информација, евиденција оперативних предмета, евиденција оперативних обрада, евиденција оперативних акција, евиденција оперативних контрола У МУП-у Р Србије потписано и Упутство о евидентирању, класификацији и праћењу активности организованих криминалних група у Републици Србији. Овим упутством је прописана јединствена методологија евидентирања, класификације и праћења ОКГ, као и део стратешког криминалистичко-обавештајног процеса, а његовом применом која ће почети до краја 2013. године обезбедиће се рано откривање организованог криминала, евидентирање и процена релевантне претње од деловања организованих криминалних група на територији Републике Србије. Као такво, упутство ће значајно унапредити праксу рада полиције вођеног обавештајним радом (intelligence-led policing) и поставити основе за будућу процену претње од организованог криминала на националном нивоу.

Србија је чланица Интерпола од 2001. године и активно сарађује са Интерполом преко НЦБ Интерпола Београд. Специјализована Управа за међународну оперативну полицијску сарадњу успостављена је 2011. године у оквиру Дирекције полиције, Министарства унутрашњих послова Републике Србије и тренутно име 63 запослена а 88 систематизованих радних места. Србија учествује у неколико активности и оквира регионалне полицијске сарадње (СЕЛЕК у Букурешту у којем је деташиран један полицијски официр за везу и један царински официр за везу). Тренутно има више од 20 међународних споразума о полицијској сарадњи са трећим земљама, међу којима са 15 држава чланица ЕУ.

Оперативни споразум са ЕВРОПОЛ-ом је у јуну 2014 године ступио на снагу у односу на обе уговорне стране на основу Закона о потврђивању споразума о оперативној и стратешкој сарадњи између Републике Србије и ЕВРОПОЛ-а (Службени гласник 5/14 –Међународни уговори од 30.05.2014 године који је ступио на снагу 07.06.2014. године). Већ је успостављен безбедан комуникациони линк преко Европолове Мрежне апликације за безбедну размену информација (SIENA). Такође, национална контакт тачка за сарадњу са Европолом (сада Европолова национална јединица) оформљена је и почела са радом још 2008. године и налази се у оквиру Управе за међународну оперативну полицијску сарадњу, Дирекције полиције. Има 9 систематизованих радних места (од којих 3 запослена). Србија намерава да пошаље полицијског официра за везу у Хаг, у седиште ЕВРОПОЛ-а.

Центар за полицијску обуку у Републици Србији- Центар за специјалистичку обуку и усавршавање полиције- још није закључио формални споразум о сарадњи са Европским полицијским колецом (CEPOL).

Када је реч о прекограничној сарадњи, законодавство Републике Србије је делимично компатибилно са одлуком 2008/615/ЈНА о јачању прекограничне сарадње нарочито у борби против тероризма и прекограничног криминала (Прумска одлука). Такође законодавство Републике Србије делимично је усклађено са оквирном Одлуком 2006/960/ЈНА (Шведска иницијатива о поједностављењу размене информација и обавештајних података између органа за спровођење закона држава чланица Европске уније). Србија остварује полицијску сарадњу поштујући стандарде Интерпола приликом поступања са захтевима страних полиција за достављање информација. Када је реч о кривичним делима у вези са моторним возилима, законодавство Републике Србије је делимично усклађено са одлуком 2004/919/ЕЗ о сузбијању кривичних дела у вези са моторним возилима с прекограничним елементима.

Када је реч о безбедности на међународним фудбалским утакмицама законодавство Републике Србије је делимично усклађено са одлуком 2002/348/ПУП измењену и допуњену

Одлуком савета 2007/412/ПУП. Одељење за праћење и сузбијање насиља на спортским приредбама – Национални фудбалски информациони центар је успостављен у Управи полиције у оквиру Дирекције полиције, с тим што се и даље релевантне информације о спортским приредбама националног и међународног карактера размењују преко канала Интерпола.

Исто важи за Одлуку 2002/956/ПУП измењену и допуњену Одлуком савета 2009/796/ПУП о успостављању европске мреже за заштиту штићених лица. Управа за обезбеђење личности и објеката у Дирекцији полиције, Министарства унутрашњих послова задужена је за обезбеђивање званичника.

Везано за Одлуку 2003/170/ЈНА о заједничком коришћењу официра за везу упућених у иностранство од стране агенција за спровођење закона држава чланица, Србија тренутно има официра за везу упућено у седам земаља и међународних организација (МАРИ и СЕЛЕК, Белгија, Италија, Француска, САД, Мађарска, ЕУ).

Институције Републике Србије надлежне за борбу против високотехнолошког криминала су :

- Посебно тужилаштво за борбу против високотехнолошког криминала
- Виши суд у Београду
- Министарство унутрашњих послова-Одељење за борбу против високотехнолошког криминала
- Министарство трговине, туризма и телекомуникација
- Републичка агенција за електронске комуникације
- Републичка радиодифузна агенција

Административни капацитети

Административни капацитети институција надлежних за борбу против високотехнолошког криминала–тренутно стање:

Министарство унутрашњих послова

- Служба за борбу против организованог криминала
- Одељење за борбу против високотехнолошког криминала
- Начелник Одељења
- 19 полицијских службеника у два одсека:
 - Одсек за сузбијање електронског криминала
 - Одсек за борбу против криминала и области интелектуалне својине

Јавно тужилаштво

Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал

- Посебни тужилац за високотехнолошки криминал
- 2 заменика Посебног тужиоца
- 3 помоћника Посебног тужиоца
- 2 административна службеника

Судски систем

Виши суд у Београду

Тренутно нема специјализованих судија.

Републичко јавно тужилаштво предложиће Правосудној академији и иностраним партнерима одржавање специјализованих обука носилаца јавнотужилачке функције за поступање у предметима из области високотехнолошког криминала, уз препоруку надлежним судовима да се спроведу обуке судија. Планира се и спровођење специјализоване обуке руководиоца и заменика јавних тужилаца у одељењима привредних преступа у надлежним јавним тужилаштвима. Поред тога, у плану је праћење постојећих и предвиђање будућих трендова извршења кривичних дела кроз проактиван приступ поступања у предметима и обуку високоспецијализованих органа (Посебног тужилаштва за високотехнолошки криминал и Одељења за високотехнолошки криминал МУП РС).

У току 2013. године настављено је стручно усавршавање заменика јавног тужиоца и тужилачких помоћника у Посебном тужилаштву интензивним присуством на стручним семинарима, конференцијама и другим видовима обуке који су од значаја за даљу успешну борбу

против високотехнолошког криминала. Велики број стручних скупова узрокован је све већом заинтересованошћу јавности, подизањем свести о значају сузбијања ове врсте криминалитета, као и сарадњом са надлежним државним органима других земаља који се баве откривањем и гоњењем учинилаца кривичних дела високотехнолошког криминала.

Мере планиране за период од 2014-2018

Када је реч о Директиви 2013/40/EU стандарди су већином унети у законодавни оквир, осим одредби о казнама (чл. 9); делимична усаглашеност у погледу дефиниција кривичних дела.

У циљу потпуне усклађености са правним тековинама ЕУ неопходна је измена Кривичног законика која се планира за III квартал 2015. године у смислу увођења кривичног дела којим ће се инкриминисати порицање, минимализовање, одобравање или оправдавање геноцида или злочина против човечности, дефинисања додатних појмова, као што је нпр. дечја порнографија; измена Законика о кривичном поступку у области примене посебних доказних радњи планира се за I квартал 2016. године, као и измена Закона о електронским комуникацијама у смислу редефинисања појма „задржани подаци“, нарочито у ИП саобраћају, дефинисање тзв. „власничких/претплатничких података“ и начин њиховог прикупљања и коришћења у кривичном поступку.

У погледу сфере рада Посебног тужилаштва за високотехнолошки криминал потребно је додатно унапређење техничких капацитета, посебно у циљу ефикаснијег вођења истражног поступка. Такође, препорука је да се изврши унапређење техничких капацитета суда ради лакшег извођења специфичних доказа код комплексних кривичних дела из ове области.

Потребно је предузети кораке на формулисању јединствене законске дефиниције организованог криминала, улоге државних органа у свеобухватном процесу сузбијања организованог криминала, јасније дефинисати „структурирано удруживање“ и „учешће“ у организованој криминалној групи у складу са Оквирном одлуком Савета 2008/841/JHA од 24. октобра 2008. године о борби против организованог криминала, те нормирати нова кривична дела у складу са препорукама и стандардима ЕУ како би се омогућила што ефикаснија борба против организованог криминала.

Упутством о евидентирању, класификацији и праћењу активности организованих криминалних група у Републици Србији, прописана је јединствена методологија евидентирања, класификације и праћења ОКГ, као и део стратешког криминалистичко-обавештајног процеса, чијом применом ће се обезбедити рано откривање организованог криминала, евидентирање и процена релевантне претње од деловања организованих криминалних група на територији Републике Србије. Као такво, упутство ће значајно унапредити праксу рада полиције вођеног обавештајним радом (intelligence-led policing) и поставити основе за будућу процену претње од организованог криминала на националном нивоу. Наведено ће допринети унапређењу превенције у борби против организованог криминала са тежиштем на изучавању узрока и последица, ефикасног система инструмената за стратегијску анализу али и допринети даљем унапређењу проактивних истрага.

Поред наведеног неопходно је јачање међуагенцијске сарадње у виду потписивања споразума, меморандума о разумевању и сл. Међуагенцијска сарадња је у Р.Србији установљена и прописана законима који се односе на област организованог криминала али је у циљу повећања ефикасности и координације надлежних државних органа у борби против организованог криминала неопходно остварити и овакав вид сарадње. Наведено се односи како на национални тако и на међународни ниво у оквиру кога је потребно и интензивирати учешће у заједничким истражним тимовима. Поред наведеног у циљу повећања ефикасности потребно је унапредити институционалне услове откривање кривичних дела организованог криминала и доследно и ефикасније одузимање имовине проистекле из вршења кривичних дела као и интензивирати сарадњу са приватним сектором и цивилним друштвом те промовисати резултате у борби против организованог криминала и транспарентност рада надлежних државних органа.

Развијање јединственог система евиденције у области борбе против организованог криминала неопходно је ради пружања кредибилних информација о току конкретних кривичних предмета, различитим фазама у којима се налазе, одлукама надлежних органа што с једне стра-

не доприноси транспарентности рада надлежних државних органа у сузбијању организованог криминала а с друге стране доприноси развоју статистичких показатеља што такође доприноси ефикасности рада.

Потребно је обезбедити и развијати квалитетне кадрове у државним органима одговорним за борбу против организованог криминала са тежиштем на објективним и високим критеријума селекције, развоју и напредовању у каријери заснованим на способностима и резултатима рада, потребној специјализацији, мотивацији и награђивању, едукацији и обуци те обезбеђивати и развијати материјалнотехнички финансијски капацитет државних органа који су одговорни за сузбијање организованог криминала.

Имајући у виду да је одредбама Законика о кривичном поступку за спровођење истрага у вези кривичних дела организованог криминала надлежно Тужилаштво за организовани криминал, те наведену препоруку која се тиче унапређења капацитета полиције, Тужилаштва за организовани криминал и Управе за спречавање прања новца у проактивним истрагама организованог криминала укључујући и привредни финансијски криминал у назначеном периоду је неопходно спровести мере које се односе на спровођење и развијање процеса проактивних истрага, ојачавање капацитета Тужилаштва за организовани криминал за спровођење проактивних истрага, успостављање и развијање система ефикасних инструмената за стратегијску анализу организованих криминалних група и координације свих носилаца борбе против организованог криминала, измена Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела у правцу подношења извештаја о финансијској истрази упоредо са кривичном пријавом, измена правног оквира којим би се омогућило упућивање припадника МУП-а у ТОК, увођење тима економских форензичара у Тужилаштво за организовани криминал, креирање програма мултидисциплинарних обука за вођење проактивних истрага свих носилаца борбе против организованог криминала, унапређење сарадње и координација активности свих носилаца борбе против организованог криминала, доношење стратегије која свеобухватно унапређује ефикасност финансијских истрага и јачање капацитета Управе за спречавање прања новца.

У вези предметних мера активности које треба предузети у назначеном периоду су вођење евиденције о проактивним истрагама, анализа потреба за повећањем броја заменика тужиоца за организовани криминал и тужилачких помоћника и њиховом специјализацијом и техничко материјалном опремљеношћу и повећање броја заменика тужиоца за организовани криминал у складу са извршеном анализом, израда информационог система и базе података Тужилаштва за организовани криминал, примена Упутства о евидентирању, класификацији и праћењу активности организованих криминалних група у Републици Србији, израда нормативног оквира за формирање, приступ и коришћење јединствене базе података извршилаца кривичних дела организованог криминала и успостављање јединствене базе података, успостављање процедура за директну координацију и рано упозоравање између полиције и Тужилаштва за организовани криминал, израда нацрта Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, израда анализе потребних измена закона којима би се омогућило упућивање припадника МУП-а у ТОК, спровођење анализе потреба за економским форензичарима према структури предмета и броју заменика тужиоца и у складу са тим изменити Правилник о систематизацији радних места у јавним тужилаштвима и Правилник о управи у јавним тужилаштвима ради запошљавања одговарајућег броја економских форензичара, анализирати досадашња искустава у области законитости и прихватљивости доказа прикупљених у току истраге и применом посебних доказних радњи и припремити приручник за примену посебних доказних радњи, потписати Меморандуме о сарадњи између полиције, тужилаштва за организовани криминал и других државних органа и институција којима ће се одредити начин сарадње и контакт тачке, спровести анализу ефикасности финансијских истрага и дефинисати стратешке циљеве којима се постижу ефикасније финансијске истраге, појачати аналитичке капацитете Управе за спречавање прања новца, у смислу просторно-техничке, кадровске, информатичке и стручне опремљености, распоређивање полицијског службеника за везу Управу за спречавање прања новца који ће имати директан приступ бази података Министарства унутрашњих послова, анализа пословних процеса у Управи за спречавање прања новца и њихово унапређивање и у складу са анализом спровођење обуке запослених у Управи о начинима и техникама прања новца и финансирања тероризма.

Ефикасно спровођење закона о потврђивању Споразума о оперативној и стратешкој сарадњи између Републике Србије и Европске полицијске канцеларије у вези са којим ће се спровести следеће мере: јачање административних и техничких капацитета Националне

Јединице ЕВРОПОЛ-а у циљу спровођења задатака из њене надлежности као централне контакт тачке између других надлежних органа Републике Србије и ЕВРОПОЛ-а, и то у смислу размене података 24 часа дневно, преглед, корекција и/или брисање података о личности, достављања ЕВРОПОЛ-у информације за похрањивање у његовим базама података ; избор и распоређивање најмање једног полицијског официра за везу у седиште ЕВРОПОЛ-а из Националне Јединице ЕВРОПОЛ-а; обука одабраног официра за везу пре слања у ЕВРОПОЛ ; Придруживање аналитичким радним групама ЕВРОПОЛ-а, и учешће у заједничким истражним тимовима;

Стварање предуслова за формирање нових и јачање постојећих организационих, информационих и кадровских капацитета у циљу ефикасне полицијске сарадње укључујући анализу трошкова, административних капацитета, буџета и потреба за обукама у вези чега ће се спровести следеће мере: Анализа постојећег стања у погледу неопходних ресурса за ефикасну међународну полицијску сарадњу која обухвата анализу: опреме- компјутерске и комуникационе, људских ресурса, потребе за повећањем броја службеника, потребе за обукама, потребе за додатним финансијским средствима сходно дефинисаним потребама; Преименовање постојећег организационог облика у Управи за међународну оперативну полицијску сарадњу- Одељење за координацију осталих видова међународне сарадње- системско-правни послови- у Одељење чија ће се надлежност односити на координацију домаћих и страних полицијских официра за везу; Доношење новог Правилника о полицијским официрима Р. Србије који се деташирају у иностранство у циљу 1. измена процедура избора полицијских представника Р. Србије ради дефинисања овлашћења Директора полиције да спроводи процедуру одабира и предлаже кандидата за полицијског представника; 2. у циљу дефинисања овлашћења полиције за давање смерница за рад полицијским представницима; 3. у циљу увођења могућности да полицијски представници могу заступати интересе ЕУ у трећим државама; Израда оперативних процедура за поступање полицијских представника у иностранству ; Обука службеника у области међународне полицијске сарадње у вези са коришћењем ИНТЕРПОЛ-ових и ЕВРОПОЛ-ових база података; обука службеника у вези увођења нових система размене података (I-link, SIRENA, SIS 2, PRUM); обука службеника у вези стандарда заштите личних података и тајности података; обука службеника у вези приступа Шенген информационом систему; обука службеника у вези рада са аналитичким радним фајловима ЕВРОПОЛ-а и у вези спровођења циљних потрага и екстрадиције лица и страних језика".

Учешће у сарадњи по питањима као што су обезбеђивање фудбалских утакмица, криминал повезан са моторним возилима и заштита јавних личности у вези чега ће се спровести следеће мере: Именовање Националне контакт тачке за прекогранични криминал у вези са ПМВ; дефинисање процедура за аутоматске симултане провере националне и СИС и ИНТЕРПОЛ-ове базе података крадених ПМВ (израда нове инструкције о начину провере чињенице да ли је возило крадено у иностранству; дефинисање процедура и радне методологије за размену додатних информација након поготка - дефинисање права и обавеза; надоградња националног информационог система МУП-а (ЈИС) ради аутоматске синхронизације националне и Шенген/ИНТЕРПОЛ-ове базе крадених ПМВ приликом уноса/обуставе крадених ПМВ; дефинисање поступка и методологије за повлачење и поништење саобраћајних дозвола и регистарских таблица у случајевима фалсификовања броја шасије ПМВ и тоталне штете на возилу; измена Правилника о регистрацији моторних и прикључних возила; Јачање капацитета Националне фудбалске информационе тачке за фудбалске утакмице (NFIP) кроз обуке њених службеника; Јачање капацитета Националне контакт тачке за заштиту јавних личности кроз обуке њених службеника Наставити са имплементацијом националног АП за борбу против насиља и неодличног понашања на спортским приредбама

Примена Шведске иницијативе у вези које ће се спровести следеће мере: формирање радне групе за имплементацију шведске иницијативе; континуирана размена података преко Управе за међународну оперативну полицијску сарадњу као контакт тачке за размену информација у области међународне полицијске сарадње.

Примена Прумске одлуке у вези које ће се спровести следеће мере: формирање радне групе за имплементацију Прумске одлуке у циљу израде анализе законодавног и институционалног оквира ради техничког оспособљавања јединственог информационог система за аутоматску размену ДНК профила, података о отисцима прстију и података о регистровању возила по принципу "погодак/без поготка" у вези са извршењем и спречавањем извршења кривичних дела и одржавања јавне безбедности.

Закључење споразума са ЦЕПОЛ-ом у вези чега ће се спровести следеће мере: припрема радног аранжмана са ЦЕПОЛ-ом, именовање националне контакт тачке, и континуирано учествовање у Европском програму размене.

Преглед текуће и планиране развојне помоћи

У оквиру сарадње са Саветом Европе Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал учествовало је и организовало низ активности у оквиру пројекта „Cyber@IPA“. Од многобројних активности, обука, семинара и присуства на разним конференцијама и радионицама, истичемо учешће шефа делегације Републике Србије при Т-СУ Комитету - Посебног тужиоца за високотехнолошки криминал у раду наведеног комитета Савета Европе у току јуна, септембра и децембра 2013. године.

Посебни тужилац за високотехнолошки криминал је у току 2013 године у фебруару, јуну, септембру и децембру као члан Бироа Т-СУ Комитета учествовао и у раду „транс-бордер“ групе овог Комитета „Будимпештанске Конвенције“ Савета Европе, као и у изради новелираних упутстава за примену Конвенције, која су постала саставни део изворног текста, чиме је дат значајан допринос развоју међународног права у овој области, имајући у виду да тренутно само ова Конвенција Савета Европе на планетарном нивоу регулише област високотехнолошког криминала.

Посебно тужилаштво је укључено у заједнички пројекат Савета Европе и Европске уније „GLACY“, чији је циљ свеобухватна планетарна примена „Будимпештанске конвенције“ и пружање директне административне и техничке помоћи земљама у свету које су обухваћене овим пројектом. Специфични циљ овог пројекта, чија ће примена трајати до 2016 године, се огледа у омогућавању органима кривичноправног система да ступају у међународну сарадњу у вези високотехнолошког криминала и размене електронских доказних средстава на основу „Будимпештанске конвенције“.

Такође, Посебно тужилац за високотехнолошки криминал, имајући у виду да је још једном изабран за члана Бироа Т-СУ комитета Савета Европе за „Будимпештанску конвенцију“ наставиће учешће у раду Групе за прекогранични криминал ове конвенције, као и у активностима које се тичу израде даљих Препорука и Смерница за примену конвенције, а посебно израде Трећег додатног протокола ове конвенције у вези међународне сарадње земаља потписница.

Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал наставља активности и на спровођењу пројекта Савета Европе и Европске Уније Cyber@OCTOPUS до краја 2016 године, у правцу организације „Октопус“ конференција и пружања савета и друге помоћи земљама које се припремају за примену „Будимпештанске конвенције“ и других сродних докумената у вези заштите података и заштите малолетних лица и деце.

У оквиру пројекта ИПА 2011 „Спровођење права интелектуалне својине“ у фебруару 2014. године отпочела је реализација TWINNING пројекта који има за циљ јачање административних капацитета за спровођење права интелектуалне својине. Главни партнери у пројекту су Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, Сектор тржишне инспекције и Дански завод за патенте и жигове као водећи партнер и Trading Standards North West из Велике Британије као млађи партнер. Такође, корисници пројекта који учествују у реализацији су и Завод за интелектуалну својину, Министарство унутрашњих послова, Министарство финансија – Управа царина и Посебно тужилаштво за високотехнолошки криминал. Укупан буџет пројекта износи 1.300.000 евра. Циљ пројекта је унапређење спровођења права интелектуалне својине и даља хармонизација националног правног оквира у области спровођења права интелектуалне својине са Европским стандардима. Усклађивање процедура за спровођење права интелектуалне својине и уништавање пиратских и кривотворених производа, нарочито у

оквиру надлежности Тржишне инспекције, Управе царина, Министарства унутрашњих послова и правосудних органа, треба да допринесе ефикаснијој имплементацији.

Републичко јавно тужилаштво укључено је у твининг пројекат „Успостављање ефикасног система за спречавање и сузбијање илегалних миграција на територији Републике Србије“ чији су главни корисници Министарство унутрашњих послова-Одељење за борбу против високотехнолошког криминала и Управа граничне полиције. У оквиру наведеног пројекта одржан је велики број специјализованих обука, између осталог и “Hi-tech crime first responders course”.

Републичко јавно тужилаштво разматра могућност укључивања у твининг пројекат „E-Business Development“ чији су главни корисници Министарство трговине, туризма и телекомуникација и Министарство финансија и економије. Циљ пројекта је јачање електронске трговине и коришћење нових технологија ради повећања ефикасности и флексибилности владе.

Када је реч о области борбе против организованог криминала, у току је пројекат који Тужилаштво за организовани криминал реализује у сарадњи са ОЕБС-ом у вези израде аналитичког софтвера и базе података Тужилаштва за организовани криминал.

Такође, од значаја за Тужилаштво за организовани криминал су и следећи планирани пројекти:

- наставак ИПА 2010 пројекта: Међународна сарадња у кривичном правосуђу: Тужилачка мрежа Западног Балкана, EuropeAid/135203/C/ACT/MULTI. Планирано је да овај пројекат започне у последњем кварталу 2014. године у трајању од 34 до 36 месеци.
- наставак ИПА 2008 пројекта: Увођење система електронског завођења и обраде предмета (САПО) у свим преосталим јавним тужилаштвима у Републици Србији или, алтернативно, у свим преосталим Вишим јавним тужилаштвима уз прибављање нових лиценци.
- изградња аналитичког софтвера и базе података о организованом криминалу у Тужилаштво за организовани криминал до септембра 2015. године, по угледу на базу података EUROJUST- и италијанске Дирекције за борбу против мафије, као допуна пројекта ОЕБС-а.

Одузимање имовине

Преглед стања у 2014. години

Законодавни оквир

Одузимање имовине у Републици Србији примарно је регулисано Кривичним закоником, Закоником о кривичном поступку и Законом о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, као и другим законима који се примењују у поступцима привременог и трајног одузимања и управљања имовином, као што су: Закон о полицији, Закон о привредним друштвима, Законик о парничном поступку, Закон о облигационим односима, Закон о основама својинско правних односа, Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, Закон о извршењу и обезбеђењу, Закон о јавној својини, Закон о стечају и ликвидацији, Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма, Закон о државној управи, Закон о заштити података о личности, Закон о информационом систему, Закон о међународној правној помоћи, Закон о управном поступку, Закон о информацијама од јавног значаја, Уредба о начину управљања новчаним средствима добијеним од закупа привремено одузете непокретне имовине и привремено одузетим путничким возилима, Правилник о ближеј садржини записника о одузимању имовине, евиденцијама које се воде у Дирекцији за управљање одузетом имовином и начину вођења евиденција.

Дирекција за управљање одузетом имовином је основана Законом о одузимању имовине проистекле из кривичног дела који је донет октобра 2008. године, а његова примена отпочела је 1. марта 2009. године. С обзиром да је у међувремену измењен Кривични законик и усвојен нови Законик о кривичном поступку, и имајући у виду да је пракса показала да је потребно изменити више од половине одредаба, у априлу 2013. године донет је нови Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела.

При изради Закона примењене су и уграђене одредбе међународних докумената из ове области које је Република Србија потврдила, као што су: Конвенција Уједињених нација про-

тив незаконите трговине наркотицима и психотропним супстанцама (1989. година), Конвенција Савета Европе о прању, откривању, заплени и конфискацији прихода стечених криминалом (1990. година), Кривичноправна конвенција Савета Европе о корупцији (1999. година), Међународна конвенција о сузбијању финансирања тероризма Уједињених нација (1999. година), Конвенција Уједињених Нација о борби против транснационалног организованог криминала (2000. година), Конвенција Уједињених нација против корупције (2003. година) и Конвенција Савета Европе о прању, тражењу, заплени и конфискацији прихода стечених криминалом и о финансирању тероризма (2005. година).

У изради овог закона коришћена су и упоредноправна решења земаља које имају традицију у области одузимања имовине проистекле из кривичног дела, као што су Италија, Белгија, Холандија, Велика Британија, Ирска, Португал, САД и Канада, као и одговарајуће пресуде Европског суда за људска права.

Институционални оквир

Институционални оквир за откривање, одузимање и управљање имовином проистеклом из кривичног дела чине јавни тужилац, суд, организациона јединица Министарства унутрашњих послова надлежна за финансијску истрагу и Дирекција за управљање одузетом имовином.

Организациона јединица надлежна за финансијску истрагу је специјализована организациона јединица Министарства унутрашњих послова која открива имовину проистеклу из кривичног дела и врши друге послове, у складу са законом.

Послове Јединица врши по службеној дужности или по одлуци јавног тужиоца или суда.

Дирекција за управљање одузетом имовином поступа у складу са Законом о одузимању имовине проистекле из кривичног дела.

Дирекција:

- 1) управља привремено и трајно одузетом имовином проистеклом из кривичног дела, имовином привремено одузетом по наредби јавног тужиоца (члан 24.) предметима кривичног дела (члан 87. Кривичног законика), имовинском користи прибављеном кривичним делом (чл. 91. и 92. Кривичног законика), имовином датом на име јемства у кривичном поступку и предметима привремено одузетим у кривичном поступку;
- 2) врши процену вредности одузете имовине проистекле из кривичног дела;
- 3) складишти, чува и продаје привремено одузету имовину проистеклу из кривичног дела и управља тако добијеним средствима у складу са законом;
- 4) води евиденције о имовини којом управља и о судским поступцима у којима је одлучивано о одузимању имовине проистекле из кривичног дела;
- 5) учествује у пружању међународне правне помоћи;
- 6) учествује у обуци државних службеника у вези са одузимањем имовине проистекле из кривичног дела;
- 7) обавља друге послове у складу са законом.

Суд и јавно тужилаштво су територијално и стварно надлежни, и поступају у складу са Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштва.

Административни капацитети

Административне капацитети одређени су у складу са систематизацијом радних места, број: 110-00-148/2013-27 од 19.09.2013. године. Систематизовано је 29 радних места, 24 државних службеника и 5 намештеника. Од броја запослених предвиђених систематизацијом, 6 радних места за сада није попуњено.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

„CAR Project Serbia“, који је финансирала ЕУ, а спроводио Савет Европе, окончан је у априлу 2013. године. Продужење пројекта затражено је од стране Министарства правде и Дирекције за управљање одузетом имовином с обзиром да је било потребе за наставком Пројекта, посебно имајући у виду да је од суме од 2.146.000 ЕУР остало неутрошено око 600.000 ЕУР. Продужење није одобрено, а Дирекцији је испоручен програм „БРЕЗА“ за електронско вођење и обраду података.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Законодавни оквир

У плану је усвајање Закона о изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, као и усвајање одговарајућих подзаконских аката до 4. квартала 2014. године.

Институционални капацитети

У складу са чланом 10. Закона Дирекција ће, у другој половини 2014. године, основати две организационе јединице и то у Новом Саду и у Нишу са по 2 извршиоца. За почетак рада организационих јединица потребно је обезбедити просторије за њихов смештај као и опремање потребним канцеларијским намештајем и ЕТ опремом.

Административни капацитети

У плану је и попуњавање радних места, пре свега у управљању привредним друштвима, због обимности и сложености посла ангажовањем 6 запослених са високом стручном спремом на неодређено време.

Преглед планираних пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Дирекција ће аплицирати да се из фондова „ИПА 2014” финансира „CAR 2 Project Serbia“. Овај пројекат потребан је Дирекцији и институцијама које примењују Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела због стручне обуке запослених за нове надлежности које су преузете, посебно у делу који се односи на управљање привредним друштвима, као и за обуку тужилаца и судија у примени овог закона, обуку лица која ће бити запослена у канцеларијама у Нишу и Новом Саду. Такође, овим пројектом биле би обухваћене наредне фазе развоја програма „БРЕЗА“, везане за имплементацију хардвера и софтвера програма којима би се у потпуности омогућило електронско вођење предмета, њихова обрада као и формирање целокупне базе података Дирекције и вршење свих врста статистичких претрага података из базе.

Поред недостатка финансијских средстава, недостају обучени кадрови за овакву врсту сложених и одговорних послова. У плану је радионица на тему: „Одузимање имовине стечене криминалом (нарочито организованим криминалом) у оквиру међународне правне помоћи у кривичним стварима“ која ће бити у организацији PLAC пројекта. Планиране активности су за период IV квартал 2014. године и I квартал 2015. године.

3.24.6. Борба против тероризма

Преглед стања

Формирана је мултиресорска Радна група за израду Националне стратегије за борбу против тероризма и Акционог плана за њено спровођење која има задатак доношења нове свеобухватне стратегије и акционог плана за превенцију и борбу против тероризма

Формирана је Служба за борбу против тероризма и екстремизма у Управи криминалистичке полиције МУП-а РС.

Област финансирања тероризма регулисана је, пре свега, Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма ("Сл. гласник" бр. 20/2009, 72/2009 и 91/2010), као и другим законима који прописују обавезе разним субјектима у финансијском, нефинансијском као и државном сектору да предузимају радње и мере за спречавање и откривање прања новца и финансирање тероризма.

Најважнији међународни стандарди у овој области су препоруке које доноси међународно тело које поставља међународне стандарде у области борбе против прања новца и финансирања тероризма, FATF – Financial Action Task Force и Директива 2005/60/ЕЗ Европског парламента и Савета Европе о спречавању злоупотреба финансијског система за прање новца и финансирање тероризма (Third Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing).

У току 2013. и 2014. године спроведена је процена ризика од финансирања тероризма у РС, која ће са завршеном проценом ризика од прања новца чинити једну целину којом ће у потпуности бити испуњена препорука број 1. ФАТФ. Наиме, препорука 1, позива државе да идентификују, оцене и схвате ризике од прања новца и финансирања тероризма. Рад на процени ризика је у завршној фази, очекују се последње сугестије надлежних органа за евентуалне измене текста извештаја о националној процени ризика.

Године 2014. завршен је рад на изради Предлога националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма и Предлога акционог плана за њено спровођење. Наведени документи упућени су надлежним државним органима ради давања мишљења. Планирани рок за усвајање ових докумената од стране Владе Републике Србије је други квартал 2015. године.

Године 2014. завршен је рад на изради Нацрта закона о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма, којим се имплементирају Резолуције 1267 и 1373 Савета безбедности Уједињених нација. Документ је упућен надлежним државним органима ради давања мишљења. Планирани рок за усвајање овог нацрта закона од стране Владе Републике Србије, у форми предлога закона и прослеђивање Народној скупштини Републике Србије на усвајање је други квартал 2015. године.

Кривични законик („Службени гласник РС”, бр. 85/05, 88/05-испр;107/05-испр; 72/09, 111/09, 121/12 и 104/13) који садржи опште одредбе које важе за сва кривична дела одређена овим закоником или другим законом, па тиме и за кривична дела тероризма, односно кривична дела у вези са тероризмом посебни део, у коме су, поред осталих, инкриминисана кривична дела тероризма, односно кривична дела у вези са тероризмом.

Инкриминисање кривичних дела тероризма у КЗ у потпуности је складу са међународним стандардима и преузетим међународним обавезама, чиме је створен потребан законски амбијент за ефикасну превенцију и спречавање терористичког деловања, постизањем стања у коме ће сва чињења, која су у функцији планирања, припремања и извршења терористичких аката или финансирања и пружања других видова подршке терористичким активностима бити инкриминисана, односно проглашени за тешка кривична дела, са запрећеном санкцијом која одговара њиховој тежини, а одговорни изведени пред суд и у ефикасном судском поступку осуђени на заслужену казну.

Законик о кривичном поступку („Сл.гласник РС”,бр.72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13, 104/13 и 55/14) садржи кодификована процесна правила, чији је циљ да нико невин не буде осуђен, а да се учиниоцу кривичног дела изрекне кривична санкција под условима које прописује кривични закон, на основу законито и правично спроведеног поступка.

Овим закоником, који успоставља тужилачку истрагу, утврђују се и правила о примени посебних доказних радњи у случају терористичког деловања - од пресретања и снимања комуникација, тајног праћења и снимања, симулованих правних послова, рачунарског претраживања личних и са њима повезаних података, прикривени иследник до контролисана испоруке, а садржи одредбе о одузимању имовинске користи, стечена кривичним делом.

Такође, овај закон кроз посебне одредбе које се односе на споразум о признању кривичног дела, споразум о сведочењу окривљеног и споразум о сведочењу осуђеног, ствара законске претпоставке за лакше откривање и доказивање кривичних дела тероризма, укључујући и регрутовања од стране терористичких група, што је посебно значајно с обзиром да се у борби против тероризма државе често ослањају на сведочење људи који су тесно повезани са терористичким групама и који су више од других угрожени застрашивањем.

Ове одредбе кривичног процесног законодавства Републике Србије у духу су са чланом 6. Оквирне одлуке Савета о борби против тероризма (2002/475 ПУП од 13 јуна 2002. године), која уређује посебне околности.

Законом о одговорности правних лица за кривична дела (Сл. Гласник РС”; бр. 97/08)уређују се услови одговорности правних лица за кривична дела, кривичне санкције које се могу изрећи правним лицима и правила поступка у којем се одлучује о одговорности правних лица, изрицању кривичних санкција, доношењу одлуке о рехабилитацији, престанку мере безбедности или правне последице осуде и извршењу судских одлука.

Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела („Службени гласник РС”, број 32/2013) уређује одузимање имовинске користи прибављене извршењем кривичног дела, одно-

сно одузимање незаконито стечене имовине проистекле из кривичног дела, и заједно са релевантним одредбама КЗ и Законика о кривичном поступку омогућава ограничавању располагања имовином проистеклом или везаном за терористичку делатност и усклађени су са чланом 2. Заједничког става Савета о борби против тероризма (2001/930/ЗВСП)

Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима („Службени гласник РС”, бр. 20/09). Међународна правна помоћ у кривичним стварима, укључујући и изручење окривљених или осуђених лица, у Р Србији се пружа пре свега на основу потврђених међународних уговора. У случају њиховог одсуства или ако не регулишу одређена питања, на основу Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима. У поступку пружања међународне правне помоћи пре свега учествују судови и јавна тужилаштва, а поједине радње врше и министарства надлежна за правосуђе, спољне послове и унутрашње послове. Постојећи систем у Р Србији у овој области пружа гаранције поштовања начела да се захтев за изручење или узајамну правну помоћ за терористичке акте, не може одбити позивањем на разлог да се ради о политичком делу, чиме је постигнута усклађеност са чланом 17. (спречавање злоупотребе статуса избеглице) Заједничког става Савета о борби против тероризма (2001/930/ЗВСП), и чланом 4. Одлуке Савета о размени информација и сарадњи у вези са кривичним делима тероризма, (2005/67/ПУП - који третира захтеве за правну помоћ и спровођење пресуда), уз рестриктиван изузетак у законодавству Р Србије у случају да се основано верује да је оптужба за тероризам учињена у циљу гоњења лица због расе, вере, националне припадности, етичког порекла, политичке припадности или пола, што је у складу са потврђеним међународним уговорима, Уставом и законом.

Административни капацитети

Делокруг рада Службе за борбу против тероризма и екстремизма у Управи криминалистичке полиције МУП-а РС је прикупљање оперативних сазнања о организацијама, групама и појединцима, носиоцима терористичких и екстремистичких активности; спречавање, откривање и расветљавање кривичних дела везаних за тероризам и екстремизам, те откривање и хватање извршилаца ових дела на целој територији Р Србије. Служба за борбу против тероризма и екстремизма сем Одељења за борбу против тероризма и Одељења за борбу против екстремизма има и четири регионална Одсека у Београду, Новом Саду, Нишу и Новом Пазару.

Након оснивања Службе за борбу против тероризма и екстремизма нужно је предузимање даљих мера усмерених ка јачању њених капацитета за превенцију и борбу против тероризма, од којих су приоритетне следеће:

- 1) Попуњавање људством (тренутна попуњеност људством је испод 20%)
- 2) Испуњавање материјално техничких услова за рад (просторије за рад, канцеларијски намештај и опрема, информатичка и телекомуникациона опрема, опрема за опсервирање и документовање ...)
- 3) Обучавање и едукација нових полицијских службеника, превасходно у смислу преноса искустава и најбоље праксе у оперативном раду институција надлежних за борбу против тероризма и екстремизма земаља Европске уније, посебно едукација будућих инструктора
- 4) Специјализована техника и софтверски алати, као и посебна континуирана обука службеника задужених за претраге на интернету у потрази за траговима кривичних дела и извршилаца, у on line простору (друштвене мреже, VoIP итд.)
- 5) Формирање Одељења за превенцију тероризма и екстремизма
- 6) Стварање основа и изградња капацитета Службе за приступ и прикупљање свих релевантних информација које су у вези или проистичу из истрага кривичних дела везаних за тероризам за размену са ЕВРОПОЛ-ом, у складу са оперативним споразумом са ЕВРОПОЛ-ом.

У борбу против тероризма у Р Србији су укључене и службе безбедности и то: Безбедносно-информативна агенција (БИА), посебна организација Владе Р Србије са статусом правног лица и Војнобезбедносна агенција (ВБА) и Војнообавештајна агенција (ВОА) као органи управе у саставу Министарства одбране, у складу са својим законом утврђеним надлежностима, пословима и овлашћењима. Њихова улога у супротстављању тероризму, укључујући и спречавање финансирања тероризма се приоритетно огледа у проактивном превентивном деловању на раном препознавању ризика од ових асиметричних претњи безбедности.

Планирано је покретање иницијативе за формирање мешовите сталне радне групе за борбу против тероризма у оквиру Бироа за координацију рада служби безбедности надлежне за координацију противтерористичких активности државних институција.

У области спречавања финансирања тероризма Управа за спречавање прања новца је један од органа Републике Србије надлежан за спровођење релевантних делова европских правних тековина. У циљу ефикаснијег коришћења постојећих и изградње нових капацитета у Управи за спречавање прања новца неопходно је повећати људске ресурсе, просторне капацитете, као и формирати тренинг центар. Такође, неопходно је даље јачање ресурса кроз стручно усавршавање и обуку, као и сарадњу са надлежним органима других држава и међународних организација.

Када је реч о Републичком јавном тужилаштву, према Закоником о кривичном поступку, када су у питању кривична дела тероризма, основно право и основна дужност јавног тужиоца је гоњење учинилаца кривичних дела, односно јавни тужилац је надлежан: 1) да руководи предистражним поступком; 2) одлучује о непредузимању или одлагању кривичног гоњења; 3) спроводи истрагу 4) закључи споразум о признању кривичног дела и споразум о сведочењу; 5) да подиже и заступа оптужбу пред надлежним судом; 6) одустане од оптужбе; 7) да изјављује жалбе против неправоснажних судских одлука и да подноси ванредне правне лекове против правноснажних судских одлука.

Ако органи надлежни за откривање кривичних дела сазнају да се припрема или да је учињено неко од кривичних дела тероризма, дужни су да о томе одмах обавесте надлежног јавног тужиоца и да поступе по сваком захтеву надлежног јавног тужиоца. Сви органи који учествују у предистражном поступку дужни су да о свакој предузетој радњи обавесте надлежног јавног тужиоца.

Кривично дело тероризма је у надлежности тужилаштва посебне надлежности - које је надлежно за целу територију Р Србије и које поступа пред надлежним судовима у првом, али и у другом степену у оквиру своје надлежности. На челу тужилаштва се налази Тужилац за организовани криминал, кога бира Народна Скупштина, а његове заменике Државно веће тужилаца. У свом раду Тужилаштво податке добија од надлежних служби Министарства унутрашњих послова, Управе за спречавање прања новца Министарства финансија и других надлежних служби. Тужилаштво у склопу поступака које води за кривично дело тероризма, укључујући и кривично дело финансирања тероризма може захтевати, у складу са ЗКП, да надлежни државни орган, банкарска или друга финансијска организација обави контролу пословања лица за које постоје основи сумње да је учинило кривично дело за које је законом прописана казна затвора од најмање четири године и да му достави документацију и податке који могу послужити као докази о кривичном делу или имовини прибављеној кривичним делом, као и обавештење о сумњивим новчаним трансакцијама у смислу Конвенције о прању, тражењу, заплени или одузимању прихода стечених криминалом и о финансирању тероризма.

Судски поступци за кривична дела тероризма се воде пред Посебним одељењем Вишег суда у Београду, а за одлучивање у другом степену надлежан је Апелациони суд у Београду у којем је формирано Посебно одељење за поступање у другом степену за кривична дела тероризма.

Према позитивним, релевантним законским прописима Р Србије успостављена је Посебна притворска јединица и Посебно Одељење за издржавање казне затвора у оквиру Управе за извршење кривичних санкција Министарства правде, за осумњичене, односно правоснажно осуђене за кривично дело тероризма.

Када је реч о Министарству финансија, у њеном саставу се налазе: Управа за спречавање прања новца (ФОЈ у Србији), Пореска управа, Управа царина, Девизни инспекторат и Управа за игре на срећу. Такође, за спровођење стратегије и надзор примене Закона за спречавање прања новца и финансирања тероризма надлежна је Стална координациона група, која прати и активности надлежних органа и предлаже потребне мере.

Министарство одбране: Војнобезбедносна агенција (ВБА) и Војнообавештајна агенција (ВОА) као органи управе у саставу министарства.

У Р Србији има неколико тела за координацију државних актера надлежних за превенцију и сузбијање терористичких аката и спречавање финансирања тероризма: Савет за националну безбедност је централно саветодавно тело Р Србије на националном нивоу, које се стара о

националној безбедности тако што разматра питања из области безбедности, Оперативни орган Савета је Биро за координацију који оперативно усклађује рад служби безбедности и извршава закључке Савета за националну безбедност.

Влада Републике Србије је основала Сталну координациону групу за надзор над спровођењем Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма, Поред тога, Влада Републике Србије основала је Комисију за усклађивање деловања и даље побољшање сарадње у области правосуђа и унутрашњих послова у питањима од општег интереса, а између осталог и у борби против тероризма, заплене имовине, прања новца и финансирања тероризма и другим повезаним питањима. Наведена Комисија је усвојила и Акциони план за реализацију својих активности у циљу усклађивања деловања и даљег побољшања сарадње наведених органа.

Планира се и формирање међуресорне радне групе у четвртом кварталу 2014. године за успостављање националне базе података у вези са тероризмом која ће изучити упоредна правна решења за изградњу капацитета за ефикасну размену података, конципирати начин функционисања националне базе података уважавајући безбедносне потребе Републике Србије, сагледати неопходне кадровске и материјалне ресурсе, и испланирати јасно дефинисане мере и активности за успостављање националне базе података.

Такође, Република Србија ће формирати мултиресорску радну групу за имплементацију Директиве о идентификацији и одређивању европске критичне инфраструктуре и процени потребе унапређења њене заштите (2008/114/ЕС), у другом тромесечју 2015. године.

Поред тога, у другом кварталу 2015. године, извршиће се унапређење капацитета Службе за борбу против тероризма и екстремизма Управе криминалистичке полиције Министарства унутрашњих послова Републике Србије, као специјализоване службе која ће имати приступ и која ће прикупљати све релевантне информације које су у вези или проистичу из истрага кривичних дела везаних за тероризам за слање ЕВРОПОЛ-у, у складу са Одлуком Савета 2005/671/ЈНА.

Мере планиране за период од 2014-2018

Доношење нове свеобухватне Националне стратегије за превенцију и борбу против тероризма и Акционог плана за њено спровођење. Планирани рок за усвајање ових докумената од стране Владе Републике Србије је први квартал 2015. године.

Закључно са другим кварталом 2015. године Нацрт закона о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма биће ревидиран у складу са примедбама надлежних државних органа и упућен на усвајање у Народној скупштини Републике Србије.

Припрема Нацрта Закона о међународним мерама ограничења је у завршној фази и очекује се усвајање истог од стране Владе Републике Србије, у форми предлога закона и прослеђивање Народној скупштини Републике Србије на усвајање у првом кварталу 2015. године.

Припрема Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела у циљу усаглашавања са Оквирном одлуком СЕ 2005/214/ПУП о промени начела узајамног признавања финансијских казни. Србија ће морати да усклади своје законодавство са недавно усвојеном Директивом 2014/42/ЕУ о замрзавању и одузимању предмета и имовине проистекле из кривичног дела у ЕУ која је. Рок реализације ове активности је први квартал 2018. године.

Припрема Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, закључно са другим кварталом 2015. године.

Припрема Нацрта Закона о допуни Кривичног законика у којем ће се инкриминисати учешће држављана Републике Србије у страним парамилитарним формацијама. У 2017. години је планирано његово усвајање у форми предлога закона од стране Владе Републике Србије и прослеђивање Народној скупштини Републике Србије на усвајање.

Израда табеле о усклађености у вези са Оквирном одлуком СЕ 2002/475/ЈНА од 13. јуна 2002. године о борби против тероризма и Оквирном одлуком СЕ 2008/919/ЈНА од 2008. године у циљу утврђивања степена усклађености, и уколико је делимично усклађен или неусклађен припремити Нацрт Закона о изменама и допунама Кривичног законика у погледу потпуне

транспозиције одредаба Одлука ЕУ. Планирани рок за ову активност је други квартал 2017. године.

Припрема Предлога Националне стратегије и Акционог плана за борбу против тероризма, закључно са 31. мартом 2015. године.

Закључно са другим кварталом 2015. године Предлог националне стратегије и Предлог акционог плана за борбу против прања новца и финансирања тероризма биће ревидирани у складу са примедбама надлежних државних органа и упућени на усвајање Влади Републике Србије.

У периоду од 2014. до 2018. године планирано је спровођење активности из Акционог плана који прати Националну стратегију. Приликом израде Националне стратегије заузет је став да при изради Акционог плана, период за који треба планирати активности буде једна до две године. Након спровођења ових активности, направиће се пресек стања и видети докле се стигло, па на основу тога планирати нове активности и продужити рок за оне које нису до краја реализоване.

Током процеса прикључења Републике Србије ЕУ врши ће се усклађивање законодавства РС са:

- 1) Оквирном одлуком СЕ 2002/475/ЈНА од 13. јуна 2002. године о борби против тероризма измењеном и допуњеном Оквирном одлуком СЕ 2008/919/ЈНА од 2008. године,
- 2) Одлуком 2005/671/ЈНА о размени информација и сарадњи везано за дела тероризма,
- 3) Директивом 2008/114/ЕС о утврђивању и означавању Европске критичне инфраструктуре и о процени потребе да се унапреди њихова заштита.

Србија је потврдила кључне међународне инструменте и инструменте Савета Европе за борбу против тероризма, и у току процеса прикључивања Републике Србије ЕУ очекује се да ће у потпуности ускладити своје законодавство са правним тековинама ЕУ, поступајући у складу са Извештајем Европске комисије о напретку Србије за 2013. годину од 16.10.2013. године.

У односу на мере за спровођење приоритета, Република Србија ће формирати мешовиту сталну радну групу за борбу против тероризма у оквиру Бироа за координацију рада служби безбедности, која ће бити надлежна за координацију противтерористичких активности државних институција, закључно са четвртим кварталом 2014. године.

3.24.7. Сарадња на пољу борбе против дрога

Преглед стања

У току 2013. године и прве половине 2014. године, МУП, УКП, СБПОК био је укључено у 14 операција на регионалном и међународном нивоу у којима су заплећене значајне количине кокаина, хероина, марихуане и синтетичких дрога у Србији и иностранству. У Републици Србији су током 2013. године и прве половине 2014. године откривене 1 илегална лабораторије за производњу синтетичких дрога и 9 лабораторија (на 4 локације) за узгајање марихуане у вештачким условима (са укупно 2384 биљака у различитим фазама развоја).

Законом о психоактивним контролисаним супстанцама („Службени лист СРЈ”, бр. 99/2010) уређени су услови за производњу и промет, увоз, извоз, односно транзит психоактивних контролисаних супстанци, услови за обављање послова у складу са Конвенцијом Уједињених нација о опојним дрогама из 1961. године и Конвенцијом Уједињених нација о психотропним супстанцама из 1971. године.

Законом о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци (прекурсора) („Службени гласник РС”, број 107/05) уређени су услови за производњу и промет, увоз, извоз, транзит прекурсора, као и услови за обављање послова у овој области у складу са Конвенцијом Уједињених нација из 1988. године.

Дана 06. децембра 2013. године Влада Републике Србије формирала је нову Комисију за контролу поступка уништавања одузетих психоактивних контролисаних супстанци. Усвојена је процедура за уништење заплећене дроге, а у току 2013. године и прве половине 2014. године у два наврата је и извршено спаљивање заплећених дрога:

- Дана 07. децембра 2013. године у ТЕ “Никола Тесла“ извршено је прво уништење психоактивних контролисаних супстанци одузетих у временском периоду 2002-2013. године у правоснажно окончаним судским поступцима, у укупној количини од 1.740.036,43 грама, и то: хероин - 40.618,91 грама; марихуана - 1.699.366,42 грама; хашиш - 51,1 грама;
- Дана 13.02.2014. године, настављен је процес уништења у ТЕ “Никола Тесла“ и у овом другом по реду спаљивању уништено је око 400 кг наркотика, од чега око 275 килограма марихуане и 125 килограма хероина.

У Републици Србији је у току 2013. године и прве половине 2014. године спровођен Твининг пројекат „Имплементација стратегије за борбу против дрога – компоненте смањење понуде и потражње“. Пројекат је закључен завршном конференцијом одржаном 26. јуна 2014. године.

На иницијативу покренуто у оквиру овог пројекта током 2013. и 2014. године радило се на изради нове Стратегије за борбу против дрога у Републици Србији за период за период 2014- 2021, у којој учествовало више министарстава и стручних институција. Нацрт стратегије и АП је завршен априла 2014. године, и усклађен је са Стратегијом Европске уније за борбу против дрога (2013-2020), као и са АП за спровођење ЕУ стратегије за период 2013-2016.

Административни капацитети

На основу Закона о психоактивним супстанцама, Влада Републике Србије је током 2012. године формирала Комисију за психоактивне супстанце. Главни задатак ове Комисије је предлагање стручних смерница за доношење одлука Владе у области психоактивних контролисаних супстанци. Законом дозвољена привредна и здравствена активност у области опојних дрога, односно психоактивних контролисаних супстанци и прекурсора у надлежности је Министарства здравља.

Надзор над спровођењем закона у области производње, промета, увоза, извоза, транзита и примене психоактивних контролисаних супстанци, као и надзор над спровођењем закона у области производње, промета, увоза, извоза, транзита прекурсора (супстанци које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци) врши Министарство здравља.

Од дана 06. децембра 2013. године Комисија за контролу поступка уништавања одузетих психоактивних контролисаних супстанци Владе Републике Србије функционише у измењеном саставу. Комисија се састоји од 6 чланова: два представника Министарства здравља (један од њих је председник Комисије), два представника Министарства унутрашњих послова, једног представника Управе царина и једног представника Министарства одговорног за заштиту животне средине.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Усвајање националне Стратегије за борбу против дрога за период 2014-2021, са пратећим Акционим планом за њено спровођење у периоду 2014.-2017. године, очекује се у октобру 2014. године.

Формирање институционалних претпоставки за успостављање националног координационог тела за борбу против дроге (Националне канцеларије за дроге), сходно препорукама из извештаја ЕК; и успостављање институционалних и законских предуслова за унапређење функционалности националне фокалне тачне са Европским мониторинг центром (EMCDDA) у складу са прописима (ЕЕС) бр 302/93 од 8. фебруара 1993. године и прописа (ЕС) бр. 1920/2006 Европског парламента и савета од 12. децембра 2006. године. Пошто је формирање и функционисање оба тела у извештајима ЕК истицано као (значајна) препорука у процесу преговора о приступању ЕУ за унапређење националне политике борбе против дрога, може се очекивати да оба буду формирана и одговарајућој мери функционална до краја 2014.

Мере планиране за период од 2014-2018

- Измене и допуне Закона о психоактивним контролисаним супстанцама у складу са Одлуком савета 2005/387/ЈХА; („Службени лист РС”, бр. 99/2010) – Рок: крај 2015. године.
- Измене и допуне Закона о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци (прекурсора) у складу са Прописом (ЕЦ) бр. 273/2004; („Службени гласник РС”, број 107/05) - Рок: први квартал 2016. године.
- Израда пратећих подзаконских аката Закона о психоактивним контролисаним супстанцама; - Рок: крај 2015. године.
- Израда пратећих подзаконских аката Закона о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци (прекурсора); -Рок: крај 2016. године.
- Унапређење капацитета националног центра за прикупљање, обраду података и извештавање при Министарству здравља РС; - Рок: прва половина 2016. године.
- Израда подзаконских аката који ће регулисати област превенције злоупотребе дрога, лечења и рехабилитације у складу са Препорукама Савета од 18. јуна 2003. године и др; - Рок: 2017. година.
- Усвајање националне стратегије за период 2014- 2021 је у току као и акционих планова за њену имплементацију за период 2014-2017 усклађене са Европском стратегијом за дроге (2013-2020) и Акционим планом (2013-2016); - Рок: крај 2014. године.
- Усклађивање законских и подзаконских аката са Заједничком акцијом 96/750/ЈХА од 17. децембра 1996. године и Оквирном одлуком 2004/757/ЈХА од 25. октобра 2004. године и јачање сарадње на свим нивоима у складу са тим; - Рок: почетак 2017. године.
- Унапређење капацитета МУП-а Р Србије у складу са Препорукама Савета од 25. априла о унапређењу истражних метода у борби против организованог криминала повезаног са организованим кријумчарењем наркотика: истовремене истраге кријумчарења наркотика од стране криминалних организација и њихове имовине; - Рок: крај 2015. године.
- Наставак систематског уништавања свих одузети ПКС на основу правоснажно донетих судских пресуда, и унапређење праксе сходно размењеним искуствима по питању правне регулативе и позитивне праксе са државама чланицама ЕУ. - Рок: почетак 2015. године.

3.24.8. Царинска сарадња

Преглед стања

Национална царинска сарадња регулисана је чланом 22. Царинског закона ("Службени гласник РС", бр.18/2010 и 111/2012) и чланом 64. Закона о државној управи ("Службени гласник РС" бр. 79/05, 101/07 и 95/2010) према којима се органи државне управе РС обавезују на међусобну сарадњу у свим заједничким питањима и на достављање података и обавештења потребних за рад.

Управа царина активно учествује у спровођењу интегрисаног управљања границом. Влада РС је донела иновiranу Стратегију интегрисаног управљања границом у Републици Србији ("Сл. гласник РС", бр. 111/2012) у чијој изради су учествовали и представници царинске службе а формирана је и Оперативна радна група за координацију интегрисаног управљања границом на централном нивоу.

У вези са члановима 80,82,83,84,85. и 86. ССП, представници царинске службе готово свакодневно сарађују са представницима Министарства унутрашњих послова, Министарства правде и државне управе, као и Управе за спречавање прања новца и Пореске управе, ради размене информација и по потреби организовања и спровођења заједничких акција.

Област међународне царинске сарадње, поред напред наведеног члана 22. Царинског закона, дефинисана је и билатералним споразумима о административној сарадњи и пружању техничке помоћи у царинским питањима, Протоколом 6 Споразума о стабилизацији и придру-

живању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране (у даљем тексту: ССП), као и билатералним меморандумима и протоколима који дефинишу неку специфичну област царинске сарадње.

У вези са чланом 99 и Протоколом 6 ССП и Конвенцијом „Напуљ II“ (CELEX 41998A0123(01)) наводимо да је Управа царина Србије примењује 24 билатерална споразума о царинској сарадњи (ускоро 25 - билатерални споразум са Молдавијом који је закључен, али још увек није ступио на снагу). Од наведеног броја споразума који се примењују, 12 је са земљама чланицама ЕУ и са свим земљама у региону (осим са Албанијом). Узајамна административна сарадња у царинским питањима се несметано одвија и са земљама чланицама ЕУ са којима нису закључени билатерални споразуми и то на основу Протокола 6 ССП.

У целини, може се оценити да је билатерална сарадња у царинским истрагама успешна и то како са земљама чланицама ЕУ, тако и са земљама у региону. Најчешћа размена података, односно тражена и пружана помоћ односи се на проверу царинске вредности и на проверу аутентичности/веродостојности поднетих докумената у царинским поступцима.

Са царинском службом Француске су потписана два меморандума о разумевању, први, 2010. године, о сарадњи царинских служби на аеродромима „Никола Тесла“ Београд и „Роаси-Шарл Де Гол“ Париз у области борбе против превара. Предвиђена је непосредна размена информација, обавештења и докумената између царинских служби који уживају исте мере заштите и поверљивости у складу са важећим националним законима сваке уговорне стране. Други је потписан 2012. године у вези са јачањем сарадње у програмима обуке (семинари и стажирања), незаконите трговине опојним дрогама, прекурсорима, прерађевинама од дувана, алкохолем и пићима, фалсификатима робних марки или задржавањем средстава проистеклих из царинског прекршаја. Са Царинском агенцијом Републике Италије, 2012. године, је потписан Меморандум о разумевању о оперативној сарадњи и односи се на заједничку борбу против кријумчарења и других видова нелегалног промета.

У вези са чланом 6. ССП Влада Републике Србије и Влада Републике Бугарске закључиле су Споразум о оснивању и функционисању заједничког контакт центра за сарадњу полиције и царине ("Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 10/2010). Заједнички контакт центар за размену информација и координацију активности је почео са радом децембра 2012. године.

Република Србија је потписивањем SELEC конвенције постала чланица SELEC центра – Центра за спровођење закона у Југоисточној Европи. Под покровитељством SELEC центра организују се регионалне операције и заједничке истраге, а посредством официра за везу се размењују обавештајни подаци значајни за непосредан рад националних царинских и полицијских служби.

У току 2013. године Управа царина учествовала је у 7 међународних акција и 1 пројекту. Све наведене операције и пројекти организовани су под покровитељством међународних субјеката: OLAF, Интерпола, SELEC, Светске царинске организације, Регионалне обавештајне канцеларије за везу (RILO) за Азију и Пацифик, RILO за источну и централну Европу.

На основу билатералних протокола/меморандума о електронској размени царинских података које је Управа царина Србије закључила са царинским администрацијама Македоније (2010.), Босне и Херцеговине (2011.) и Црне Горе (2012.) успостављена је систематска, електронска размена података о роби и превозном средству пре њиховог приспећа на границу (Пројекат – Systematic Electronic Exchange of Data). На основу извештаја о отпочињању размене података између царинских служби Србије и Привремених институција самоуправе на територији АП КиМ у оквиру пројекта SEED који је Влада РС усвојила (2013) успостављена је размена података у оквиру истог пројекта. Сврха размене најавних информација пре приспећа робе је да царинским администрацијама омогући благовремену процену ризика за робу и превозно средство ради предузимања адекватних мера на граници. Оваква размена података доприноси бржем протоку легалних токова робе преко границе и спречавању кријумчарења робе и повреда царинских и пореских прописа. Регионални пројекат (Србија, Црна Гора, Албанија, БиХ, БЈР Македонија и Косово*) SEED је финансиран из средстава вишекорисничке ИПА за 2010. и 2012. годину.

У вези са Одлуком Савета од 30. новембра 2009. године о употреби информационих технологија у царинске сврхе (CELEX 32009D0917) Управа царина користи и унапређује постојећи

информациони систем царинске службе у мери у којој је то могуће (видети и поглавља 7 и 29). УЦ је усвојила и спроводи Стратегију информационе и комуникационе технологије за период 2011 – 2020. година, као и Тактички план ИТ за период 2011-2014. којим се предлажу конкретни кораци на путу евроинтеграција. Стратегија је израђена у складу са Пословном стратегијом УЦ за период 2011-2015. године.

У Стратегији је посебна пажња посвећена повезаности (интерконективности) и способности заједничког рада (интероперабилности).

Административни капацитети

Сектор за контролу примене царинских прописа у чијем саставу су Одељење за сузбијање кријумчарења, Одељење за царинске истраге, Одељење за обавештајне послове, Одељење за анализу и управљање ризиком, Одељење за заштиту интелектуалне својине и Група за стручну правну помоћ. У Сектору ради 189 царинска службеника што чини око 7% укупно запослених у царинској служби.

У оквиру Одељења за обавештајне послове врши се прикупљање, анализа и достављање података и информација на надлежност другим одељењима у саставу Сектора. Одељење за обавештајне послове размењује информације са безбедносно-обавештајним органима у земљи и иностранству, представља царинску службу у међународним акцијама и врши доставу писама у земљи. У саставу Одељења постоји Оперативни центар у којем се информације прикупљају из различитих извора: путем отворене царинске линије, интернет отворене царинске линије, ИТ царинске службе и информација са терена.

Одељење за царинске истраге на основу добијених информација покреће истражне поступке, прикупља доказе и припрема предмете за евентуално покретање прекршајних односно кривичних поступака пред судом. Претрес службених просторија правних лица и контрола њихових пословних евиденција такође је у надлежности Одељења за царинске истраге. Одељење за царинске истраге врши размену и проверу информација са страним царинским администрацијама и другим међународним и државним органима. Међутим, не постоји електронска база података о случајевима који се истражују, односно, који су истражени, као ни ИТ апликација за рад.

Одељење за сузбијање кријумчарења предузима акције на терену, врши претресе превозних средстава, лица и објеката, прикупља доказе и подноси захтеве за покретање прекршајних поступака. Одељење за сузбијање кријумчарења има девет регионално-географски распоређених мобилних тимова, посебну јединицу за царинску контролу водних путева, јединицу за координацију рада скенера, као и посебну организациону јединицу водичи паса у чијем саставу су два службена пса за откривање наркотика. У оквиру Одељења за сузбијање кријумчарења је Командни центар у којем планирају, организују и координирају акције усмерене ка брзом, ефикасном и успешном деловању сузбијања кријумчарења. Рад у Командном центру је информатички подржан тако да је омогућено прецизно лоцирање сваког скенера и приступ слици скенираног возила одмах по обављеном скенирању, дакле у реалном времену. На тај начин у центру може да се врши друга контрола слике, уколико екипа са терена затражи асистенцију. У Командном центру је инсталиран и Речни информациони систем - РИС помоћу кога се и са пловила УЦ у реалном времену прате бродови који се крећу пловним путевима кроз нашу земљу, као и товар који преносе. Такође је у функцији и ГИС систем омогућава географско позиционирање службеника на терену у реалном времену и приказ локације на карти.

Рад Одељења за анализу и управљање ризиком се састоји у препознавању, анализи и управљању ризиком. На основу дефинисаних индикатора и критеријума ризика Одељење за анализу и управљање ризиком, путем ИТ система царинске службе, дефинише и налог за циљани преглед документације, робе и/или превозног средства.

Одељење за заштиту интелектуалне својине одлучује о захтевима за предузимање мера за заштиту права ИС; спроводи процедуру обавештавања учесника у поступку царинске заштите права ИС; обезбеђује правилну и једнообразну праксу у примени прописа из области заштите права ИС; сарађује са другим организационим јединицама УЦ у циљу стварања система ефикасније контроле кретања робе са аспекта сигурности и безбедности; сарађује и са другим органима и организацијама, телима и асоцијацијама унутар земље као и са страним администра-

цијама, регионалним и међународним организацијама у циљу спровођење заштите права интелектуалне својине.

Управа царина има интегрисан, интерактиван и комплексан ИТ систем. Оперативан је 24 часа 7 дана у недељи преко целе године. Ипак у Сектору за контролу примене царинских прописа не постоји ИТ апликација која би интероперабилно повезала рад наведених одељења у саставу Сектора.

Управа царина од опреме поседује: 15 патролних возила опремљених таблет рачунарима, GPS јединицама и са по две камере које су позициониране на предњем и задњем делу патролног возила; 10 мотоцикала опремљених камерама и GPS навигацијом; 3 патролна чамца/глисера и 1 гумени чамац; 10 мобилних скенера, 1 стационарни скенер на Аеродрому Београд и 2 мобилна скенера за контролу мањих товара/ручног пртљага; 8 стационарних монитора за заштиту од јонизујућих зрачења (постављених на најфреквентнијим друмским и железничким граничним прелазима); 120 радио станица Motorola МТР 850 са интегрисаном GPS антеном. Царински службеници Одељења за сузбијање кријумчарења у свакодневном раду користе и следећу опрему: лаптоп рачунаре, камере, фотоапарате, фиберскопе, бустер-уређаје за мерење густине материјала, даљиномере, пејцере за детекцију радиоактивности, уређај за брзу анализу хемијских супстанци („Ahura First Defender“), уређај за откривање експлозива, пакете за детекцију наркотика, двогледе за дневно и ноћно осматрање и другу опрему за неинвазиван преглед превозних средстава.

Царински службеници се обучавају у континуитету. С тим у вези напомињемо да у Школском центру УЦ у којем се организују обавезне базне обуке за новозапослене постоји посебан предмет из области царинских прекршаја, сузбијања кријумчарења, препознавања дрога. У Школском центру се организују и напредне, уско специјализоване обуке. Представници УЦ се обучавају и кроз ЕУ програм Царина 2013 (Царина 2020), ТАИЕХ радионице, семинаре Светске царинске организације, као и ЕХБС програм за контролу извоза и безбедности граница који финансира и спроводи Влада САД.

Административни капацитети царинске службе описани су и у поглављима 7 - Право интелектуалне својине, 23 – Правосуђе и основна права и 29 – Царинска унија.

Мере планиране за период 2014-2018

- Израда Акционог плана (2014) у складу са потребама преговарачког процеса и његово спровођење до 2018
- израда пословних процедура Сектора за контролу примене царинских прописа (2014.)
- повећање броја службеника у Сектору за 10 до 20 царинских извршилаца (2014.)
- закључивање Меморандума о сарадњи царинских служби на аеродромима у Београду и Бечу (2015.)
- ревидирање Стратегије информационе и комуникационе технологије УЦ узимајући у обзир Одлуку Савета (CELEX 32009D0917) кроз реализацију ИПА 2013 пројекта (2017.) – укупна вредност читаве компоненте пројекта у оквиру које је ревизија Стратегије само једна од активности је 2 милиона евра
- израда ИТ апликације за интероперабилно повезивање рада одељења у саставу Сектора (2017.) – пројекат норвешке донације чија је вредност 278 500 евра

3.24.9. Судска сарадња у кривичним и грађанским стварима

Преглед стања

У Републици Србији правосудна сарадња у кривичним стварима са другим земљама одвија се на основу домаћег законодавства, као и међународних уговора које је закључила, односно којима је приступила Република Србије.

Када је у питању међународна правна помоћ у кривичним стварима најзначајнији су следећи законски акти:

- 1) Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима, који регулише све облике међународне правне помоћи у кривичним стварима (екстрадиције, уступање и преузимање

- кривичног гоњења, извршење страних кривичних пресуда и остале видове), односно услове и претпоставке за пружање наведених видова међународне правне помоћи;
- 2) Законик о кривичном поступку, који садржи значајне одредбе које се односе на поступак пружања међународне правне помоћи (начин достављања аката, поступак извршења одређених процесних радњи, принцип *ne bis in idem*, притвор, правни лекови, итд.);
 - 3) Кривични законик, који садржи значајне одредбе за пружање међународне правне помоћи (основни принципи важења кривичног законодавства, врста кривичних санкција, кривична дела, урачунавање притвора, застарелост, итд.);
 - 4) Закон о уређењу судова, који садржи одредбе о надлежности судова за поступање у пословима међународне правне помоћи;
 - 5) Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, којим се уређује образовање, организација, надлежност и овлашћења државних органа и посебних организационих јединица државних органа ради откривања, кривичног гоњења и суђења за кривична дела одређена тим законом;
 - 6) Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине којим се уређује образовање, организација, надлежност и овлашћења државних органа и њихових организационих јединица ради откривања кривичног гоњења и суђења за кривична дела одређена тим законом;
 - 7) Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, који регулише пружање правне помоћи у проналажењу имовине проистекле из кривичног дела, забрану располагања и привремено или трајно одузимање имовине проистекле из кривичног дела.
 - 8) Закон о извршењу кривичних санкција (садржи значајне одредбе којима се уређује поступак извршења кривичних санкција према пунолетним лицима, права и обавезе лица према којима се извршавају санкције). На поступак извршења страних кривичних пресуда примењује се домаће законодавство.

Међународни уговори - Билатерални уговори

Република Србија има са 31 земљом закључено 52 уговора којима су регулисани сви или поједини видови међународне правне помоћи у кривичним стварима. Када су у питању државе чланице Европске уније, Република Србија има са 19 држава чланица закључен 31 билатерални уговор који регулише различите видове међународне правне помоћи у кривичним стварима (Аустрија, Белгија, Бугарска, Грчка, Данска, Италија, Кипар, Мађарска, Немачка, Пољска, Румунија, Словенија, Словачка, Уједињено Краљевство, Француска, Холандија, Хрватска, Чешка, Шпанија). Са Републиком Словенијом је 2011. године потписан и Уговор о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима, с тим што се указује да исти још није ступио на снагу.

Мултилатералне конвенције

Република Србија је приступила 24 конвенције Савета Европе и одређеним њиховим протоколима којима је регулисана међународна правна помоћ у кривичним стварима, међу којима су најзначајније (Европска конвенција о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима и њени протоколи, Европска конвенција о екстрадицији и њени протоколи, Европска конвенција о преносу поступка у кривичним стварима, Европска конвенција о преносу поступка у кривичним стварима, Европска конвенција о међународном важењу кривичних пресуда, Кривичноправна конвенција о корупцији, Конвенција о прању, тражењу, заплени и конфискацији прихода стечених криминалом, Конвенција о трговини људским бићима, итд.).

Република Србија је приступила и већем броју конвенција Уједињених нација и њених организација које регулишу међународну правну помоћ у кривичним стварима (нпр. Конвенција Уједињених нација против транснационалног организованог криминала, Конвенција Уједињених нација против корупције, Конвенција Уједињених нација против незаконитог промета опојних дрога и психотропних супстанци, итд.).

Од мултилатералних уговора најзначајнији су:

- 1) Хашка конвенција о грађанском поступку од 1. марта 1954. године ("Службени лист ФНРЈ - Међународни уговори", бр. 6/62 од 23.6.1962. године),
- 2) Хашка конвенција о достављању у иностранству судских и вансудских аката у грађанским и трговачким стварима 15. новембра 1965. године ("Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 13/2013) и
- 3) Хашка конвенција о извођењу доказа у иностранству у грађанским и трговачким стварима од 18. марта 1970. године ("Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 13/2013).

Када је у питању област међународног приватног права најважнији прописи су:

- 1) Закон о решавању сукоба закона са прописима других земаља (Сл. лист СФРЈ, бр. 43/82 и 72/82 – испр., Сл. лист СРЈ, бр. 46/96 и Сл. гласник РС, бр. 46/2006 – др. закон), који представља основни извор међународног приватног права Републике Србије. Садржи одредбе о међународној надлежности, меродавном праву и признању и извршењу страних судских одлука;
- 2) Закон о облигационим и основама својинскоправних односа у ваздушном саобраћају (Сл. гласник РС бр. 87/2011), који садржи посебне колизионе норме за уговоре о превозу путника и ствари, уговор о осигурању у ваздушној пловидби и колизионо правило за форму уговора;
- 3) Закон о поморској и унутрашњој пловидби ("Службени гласник РС", број 85/2005), који садржи посебне колизионе норме за уговоре о пловидбеним односима. уговоре о пловидбеном осигурању и форму правне радње у пловидбеном односу;
- 4) Међународни уговори.

Од мултилатералних уговора најзначајнији су:

- 1) Хашка конвенција о закону који се примењује на друмске саобраћајне незгоде из 1971. године (Сл. лист СФРЈ – додатак Међународни уговори, бр. 26/76),
- 2) Хашка конвенција о закону који се примењује у случајевима одговорности произвођача за своје производе из 1973. године (Сл. лист СФРЈ – додатак Међународни уговори, бр. 8/77),
- 3) Хашка конвенција о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце, (Сл. лист СФРЈ – додатак Међународни уговори, бр. 7/91);
- 4) Европска конвенција о признању и извршењу одлука о старању над децом и поновом успостављању односа старања (Сл. лист СРЈ – додатак Међународни уговори, бр. 1/2001),
- 5) Хашки протокол о меродавном праву за обавезе издржавања ("Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 1/2013),
- 6) Конвенција УН о остваривању алиментационих потраживања у иностранству ("Сл. лист ФНРЈ - Међународни уговори и други споразуми", бр. 2/60),
- 7) Хашка конвенција о сукобима закона у погледу облика тестаментарних одредаба из 1961. године (Сл. лист ФНРЈ – додатак Међународни уговори, бр. 10/62), која се примењује на форму тестаментарних располагања, као и
- 8) Конвенција о једнообразном закону о форми међународног тестаamenta ("Службени лист СФРЈ" - Међународни уговори - додатак бр. 3/77).

Највећи број билатералних међународних уговора о правној помоћи садржи одредбе о међународној надлежности, меродавном праву и признању и извршењу страних судских одлука.

Законодавни оквир чине и поједине одредбе које су садржане у Закону о наслеђивању (који садржи одређене одредбе о праву страних лица да остварују наследна права), Закону о парничном поступку (који садржи одредбе о месној надлежности којима се попуњавају правне празнине ако у ЗРСЗ нема одредбе о међународној надлежности), Закону о извршењу и обезбеђењу (члан 21 прописује могућност да се о признању стране судске одлуке одлучи у извршном поступку, као о претходном питању), као и Закону о ванпарничном поступку (који садржи одредбе о поступку расправљања заоставштине и признању и извршењу страних судских одлука).

Институционални оквир

Институције Републике Србије надлежне за сарадњу у оквиру EUROJUST-а и других мрежа сарадње у области кривичног права укључују Министарство правде, јавно тужилаштво и судове. Надлежност ових органа у међународној правној помоћи и сарадњи одређена је пре свега Законом о међународној правној помоћи у кривичним стварима, који у чл. 4 прописује да су органи надлежни за пружање међународне правне помоћи домаћи судови и јавна тужилаштва, док поједине радње врши министарство надлежно за правосуђе, министарство надлежно за спољне послове и министарство надлежно за унутрашње послове. Стварна надлежност одређена је Законом о уређењу судова, на који аналогно упућује и Закон о јавном тужилаштву, док Законик о кривичном поступку одређује које кривично-процесне радње врши суд, а које врши јавно тужилаштво, што је релевантно за извршење захтева упућених преко EUROJUST-а и других мрежа сарадње. Напокон, месна надлежност одређена је Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава, који прописује мрежу судова и јавних тужилаштава.

Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС” број 101/13) који је ступио на снагу 01.01.2014. године успостављена је нова мрежа јавних тужилаштава у Републици Србији. Новим Законом повећан је број основних јавних тужилаштава са 34 на 58. Такође, предвиђено је постојање 25 виших и 4 апелациона јавна тужилаштва, те са Републичким јавним тужилаштвом, Тужилаштвом за организовани криминал и Тужилаштвом за ратне злочине, укупан број јавних тужилаштава у Републици Србији износи 90.

I - Када је у питању међународна правна помоћ у грађанским стварима институционални оквир чине:

- 1) Судови. У складу са Законом о уређењу судова, за поступање у пословима међународне правне помоћи, надлежни су основни судови, привредни судови и управни суд.
- 2) Министарство правде. У складу са Законом о министарствима, обавља послове који се односе на поступак пред судовима и организацију и рад правосудних органа. Преко тог министарства примају се замолнице за правну помоћ, по основу постојећих међународних уговора.

II - Када је у питању област међународног приватног права, институционални оквир чине:

- 1) Судови. Сви судови опште и посебне надлежности поступају у поступцима са међународним елементом и примењују прописе који регулишу област међународног приватног права. За поступак признања и извршења страних судских одлука надлежни су виши судови, као и привредни судови.
- 2) Министарство правде. У складу са Законом о министарствима, материја међународног приватног права спада у надлежност овог министарства. Такође, ово министарство је Централни орган за примену Хашке конвенције о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце и Европске конвенције о признању и извршењу одлука о старању над децом и поновом успостављању односа старања.
- 3) Министарство рада, запошљавања и социјалне политике. У надлежности овог министарства је материја породичног права, као и међународних уговора из ове области.
- 4) Министарство финансија. У надлежности овог министарства је материја издржавања, као и међународних уговора из ове области (Конвенција УН о остваривању алиментационих потраживања у иностранству, Хашки протокол о меродавном праву за обавезе издржавања).
- 5) Министарство спољних послова (уручење аката домаћим држављанима са боравиштем у иностранству, прослеђивање замолница дипломатским путем ако је то предвиђено међународним уговорима, итд.).
- 6) Министарство унутрашњих послова - ИНТЕРПОЛ (извршава одлуке о изручењу, преко њега се могу достављати замолнице у хитним случајевима, итд.).

Административни капацитети

Кадровски и технички капацитети у Министарству правде, као централном органу преко кога се одвија међународна правна помоћ нису у потпуности задовољавајући. У Одељењу за међународну правну помоћ у кривичним стварима Министарства ради седам лица на стручној

обради предмета међународне правне помоћи, што је недовољан број у односу на број замолница које Министарство прими, а то је између 8.000 и 10.000 на годишњем нивоу. При наведеном се нарочито има у виду да се број замолница за правну помоћ константно повећава, а врсте правне помоћи које се траже су све комплексније, односно све сложеније и по њима је потребно ажурно поступање.

Министарство правде није само орган преко кога се одвија међународна правна помоћ у кривичним стварима, већ и орган који даје одређена обавештења и мериторна мишљења у погледу постојања одређених услова за пружање међународне правне помоћи и доноси мериторне одлуке код појединих видова правне помоћи, пре свега екстрадиција.

Такође, нису задовољавајући ни административни и технички капацитети у правосудним органима.

Одељење за међународну сарадњу и правну помоћ Републичког јавног тужилаштва извршило је процену потреба јачања административних капацитета у вези са испуњавањем захтева у процесу приступању ЕУ и у том смислу оценило је да је потребно повећати капацитете у погледу броју заменика јавних тужилаца и саветника у Одељењу за међународну сарадњу и правну помоћ Републичког јавног тужилаштва, увести програм електронског завођења и праћења замолница у Одељењу за међународну сарадњу и правну помоћ Републичког јавног тужилаштва, увести у рад опрему за видео-конференцијску везу у Републичком јавном тужилаштву, спровести програме стручног усавршавања јавних тужилаштава у Републици Србији у оквиру кога би се одржао циклус семинара за јавне тужиоце о пружању међународне правне помоћи у кривичним стварима, јавним тужилаштвима доставио образац замолнице и стручна литература, као и омогућило учешће у студијским посетама, националним и међународним конференцијама на тему међународне правне помоћи у кривичним стварима.

Сарадња је најинтензивнија са земљама у региону, пре свега са Републиком Хрватском, Босном и Херцеговином и Црном Гором, а када су у питању друге земље, изузетно је обимна са СР Немачком, Аустријом, Мађарском и Италијом.

Све је присутнија непосредна сарадња између правосудних органа Републике Србије, а нарочито са земљама са којима је таква могућност уговорно регулисана (Црна Гора, Република Македонија и Босна и Херцеговина).

Пројекти

Тренутно једини пројекат који се бави јачањем административних капацитета у области правосудне сарадње у грађанским и трговинским стварима је „POLICY AND LEGAL ADVICE CENTER“.

Министарство правде је тражило средства за спровођење следећих обука:

- 1) Чији су крајњи корисници Министарство правде, МУП и судови:
 - Пружања правне помоћи (достављање, извођење доказа, европски судски атлас и мрежа),
 - Европски платни налог, европски поступак за спор мале вредности и европски извршни налог за неспорна потраживања чији су крајњи корисници
- 2) Чији су крајњи корисници Министарство правде и судови:
 - Меродавно право за уговорну и вануговорну одговорност (Рим I и Рим II),
 - Надлежност, признање и извршење судских одлука (Брисел I),
 - Надлежност, меродавно право, признање и извршење одлука у породичним стварима.

Када је реч о Републичком јавном тужилаштвом, 30. априла 2010. године је завршен регионални ИПА 2010 пројекат - „Борба против организованог криминала и корупције - Јачање тужилачке мреже“ –који је спроводила немачка организација GIZ и холандска организација СИС у периоду од новембра 2011. године. Циљ овог пројекта је био јачање капацитета земаља Западног Балкана да се ефикасно боре против организованог криминала и корупције, побољшањем њихових вештина у кривичном поступку и међународној правној помоћи и помажући им да сарађују и да се ефикасније повезују. У оквиру пројекта, тужиоци из земаља ЕУ упућени су у земље кориснике у циљу пружања експертизе, правних савета и организовања регионалних и националних конференција, тренинга и студијских посета на теме организованог крими-

нала, корупције и узајамне правне помоћи. У оквиру овог пројекта била је обезбеђена тесна сарадња са EUROJUST-ом и EЈN-ом.

Текући пројекти

У току је Twinning пројекат са Краљевином Холандијом у оквиру кога ће се финансирати надградња LURIS програма за Министарство правде и омогућавање Републичком јавном тужилаштву приступ LURIS програму.

Планирани пројекти:

Наставак ИПА 2010 пројекта: Међународна сарадња у кривичном правосуђу : Тужилачка мрежа Западног Балкана, EuropeAid/135203/C/ACT/MULTI. Планирано да овај пројекат започне у последњем кварталу 2014. године у трајању од 34 до 36 месеци.

Таекс експертска мисија: Републичко јавно тужилаштво поднело је Таексу захтев за експертску мисију чији основни циљ би био подршка Републичком јавном тужилаштву- Одељењу за међународну сарадњу и правну помоћ у периоду од јула до новембра месеца 2014. године (односно до очекиваног наставка ИПА 2010 пројекта окончаног 30.04.2014) од стране тужиоца државе чланице ЕУ који је у оквиру поменутог ИПА пројекта био делегиран у Републичко јавно тужилаштво) у раду на предметима међународне правне помоћи, посебно са државама чланицама Европске уније, као и саветовање о могућностима коришћења расположивих инструмента међународне правне помоћи у складу са најбољим праксама држава чланица Европске уније и могућностима да се укључе EUROJUST и EЈN када је то могуће, као и одржавање радних контаката са овим мрежама.

Наставак ИПА 2008 пројекта: увођење система електронског завођења и обраде предмета (САПО) у свим преосталим јавним тужилаштвима у Републици Србији или, алтернативно, у свим преосталим вишим јавним тужилаштвима уз прибављање нових лиценци.

Изградња аналитичког софтвера података о организованом криминалу у Тужилаштву за организовани криминал, по угледу на базу података EUROJUST-а и италијанске Дирекције за борбу против мафије, као допуна пројекта ОЕБС-а.

Мере планиране за период 2014-2018

Законодавни оквир

- 1) Усвајање Закона о међународном приватном праву. Његово усвајање се очекује до краја 2015. године. Усвајањем овог закона, законодавство РС ће се ускладити са следећим прописима ЕУ:
 - Уредба 593/2008 о меродавном праву за уговорне обавезе (Уредба Рим 1),
 - Уредба 864/2007 о меродавном праву за вануговорне обавезе (Уредба Рим 2),
 - Уредба 44/2001 о надлежности и признању и извршењу пресуда у грађанској и трговачкој материји (Уредба Брисел 1),
 - Уредба Савета бр. 2201/2003 од 27. новембра 2003. године о надлежности и признању и извршењу пресуда у брачним споровима и споровима о родитељском праву,
 - Уредба Савета бр. 1259/2010 о успостављању појачане сарадње у области меродавног права за развод и законску раставу,
 - Уредба Савета бр. 4/2009 о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и сарадњи у стварима издржавања.
- 2) Потврђивање Хашке конвенције о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу и сарадњи у области родитељске одговорности и мерама за заштиту деце (1996). Потврђивање конвенције се очекује током 2015. године.
- 3) Измена постојећих процесних закона и закона који уређују надлежност (Закон о уређењу судова, Закон о парничном поступку и Закон о извршењу и обезбеђењу) како би се омогућила што боља примена и прецизирање појединих одредаба уредби ЕУ које ће се након уласка Србије непосредно примењивати. То се пре свега односи на Уредбу број 805/2004 Европског парламента и Савета о увођењу Европског извршног налога за неспорна потраживања, Уредбу бр. 861/2007 Европског парламента и Савета о увођењу поступка за Европски спор мале вредности и Уредбу бр. 1896/2006 ЕП и Савета о увођењу поступка за Европски платни налог. Поједине одредбе наведених уредби су опште и захтевају детаљ-

није регулисање домаћим прописима, како би их судови несметано примењивали након уласка у ЕУ. Ове измене очекују су до краја 2018. године.

Републичко јавно тужилаштво планира да предузме следеће активности:

- 1) Рад на припремама за закључење споразума о сарадњи са EUROJUST-ом
 - учешћем, заједно са Министарством правде, по потреби, на састанцима са представницима EUROJUST-а ради процене испуњености услова неопходних за закључивање споразума о сарадњи са EUROJUST-ом,
 - чешћем у раду на анализи потреба за изменама нормативног оквира, посебно Закона о јавном тужилаштву, Закона о судијама, Закона о кривичном поступку односно Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима и припадајућим актима, у циљу испитивање потреба за додатним регулисањем питања од значаја за сарадњу са EЈN и EUROJUST-ом,
 - учешћем, заједно са Министарством правде, по потреби на састанцима приликом посете стручњака EUROJUST-а након измена нормативног оквира од значаја за заштиту података, ради потврђивања испуњености услова за закључење споразума са EUROJUST-ом.
- 2) Рад на усклађивању законодавства

До ступања у чланство у ЕУ, биће извршена анализа потребе за усклађивањем као и потпуно усклађивање домаћег нормативног оквира са следећим правним тековинама од значаја за област сарадње са EUROJUST-ом и мрежама сарадње у кривичним стварима:

 - Одлука Савета 2009/426/ЈНА од 16. децембра 2008. о јачању EUROJUST-а и Одлука Савета 2002/187/ЈНА о успостављању EUROJUST-а са циљем да се ојача борба против тешког криминала,
 - Одлука Савета 187/2002/ЈНА од 28. фебруара 2002. о успостављању EUROJUST-а са циљем да се појача борба против озбиљног криминала,
 - Правилник EUROJUST-а,
 - Одлука Савета 2003/659/ЈНА од 18. јуна 2003. о изменама Одлуке 2002/187/ЈНА о успостављању EUROJUST-а са циљем да се ојача борба против тешког криминала,
 - Заједничка акција 96/277/ЈНА од 22. априла 1996. у вези оквира за размену судија за везу ради унапређења правосудне сарадње између држава чланица Европске уније,
 - Предлог за регулисање Европског парламента и Савета о Агенцији Европске уније за сарадњу у кривичном правосуђу (EUROJUST) 535 од 17/07/2013,
 - Заједничка акција 98/428/ЈНА од 29. јуна 1998. о стварању EЈN-а од 7. јула 1998.
 - Одлука Савета 2008/976/ЈНА од 16. децембра 2008. о EЈN од 24. децембра 2008.
 - Заједничка акција 98/427/ЈНА од 29. јуна 1998. о добрим праксама у међународној правној помоћи у кривичним стварима,
 - Препорука (2000) 19 Комитета министара државама чланицама о улози јавног тужилаштва у систему кривичног правосуђа.
- 3) Јачање техничких капацитета за координацију, пружање и праћење међународне кривичноправне помоћи

Потребно је додатно унапређење техничких капацитета, посебно у области сигурних канала комуникације.

У оквиру ИПА пројекта 2010: „Борба против организованог криминала и корупције: јачање тужилачке мреже“, Републичко јавно тужилаштво добило је опрему за видео-конференцијску везу, која ће знатно допринети непосредној међународној сарадњи и међународној правној помоћи.
- 4) Јачање кадровских капацитета субјеката међународне кривичноправне помоћи

Потребно је ојачати кадровске капацитете надлежних органа за поступање у вези са међународном правном помоћи и извршити процену потребних људских ресурса.

Републичко јавно тужилаштво предложиће Правосудној академији и иностраним партнерима одржавање семинара о међународној правној помоћи у кривичним стварима као и

семинаре за носиоце тужилачких функција на тему заштите података. РОК континуирано, почев од I квартала 2015

Републичко јавно тужилаштво ће дистрибуирати јавним тужилаштвима Приручнике о заштити података у EUROJUST-у.

5) Сарадња са EUROJUST-ом

Сарадња са EUROJUST-ом наставиће се преко представника Републичког јавног тужилаштва који је контактна тачка за сарадњу са EUROJUST –ом. У том смислу наставиће се сарадња у виду давања података о релевантном правном оквиру и надлежним органима у Републици Србији, пружања савета о најбољем начину сарадње у одређеним областима међународне правне помоћи, праћења упућене замолнице, поступања по захтевима EUROJUST –а за утврђивање статуса упућене замолнице, и убрзања поступка извршења замолнице. Такође ће се наставити учешће Републичког јавног тужилаштва на координационим састанцима по позиву EUROJUST –а, учешће у заједничким истражним тимовима формираних уз подршку EUROJUST –а, као и учешће на другим заједничким састанцима, округлим столовима и конференцијама, организованим од стране EUROJUST –а или уз учешће представника EUROJUST –а.

6) Сарадња са EЈN-ом

У погледу сарадње са EЈN-ом, сарадња се наставља на неформалној основи, као и учешћем на регионалним састанцима, попут регионалног састанка EЈN-а одржаног 4-5-6.2014. године у Чатежу, Словенија. Такође, наставиће се преговори у оквиру наставка ИПА 2010 пројекта „Борба против организованог криминала и корупције: Јачање Мреже тужилаца“ да се свим земљама корисницама овог пројекта омогући статус посматрача у EЈN.

7) Сарадња са другим мрежама у области кривичног права

Наставиће се сарадња у оквиру регионалне тужилачке мреже Саветодавна група тужилаца Југоисточне Европе– SEEPAG – посредством представника Републичког јавног тужилаштва који је контакт тачка за SEEPAG. Наставиће се и сарадња у оквиру Мреже тужилаца земаља Западног Балкана - посредством представника Републичког јавног тужилаштва који је контакт тачка од 2005. године. Ова мрежа основана је Меморандумом о сагласности за регионалну сарадњу против организованог криминала између Јавног тужилаштва Републике Македоније, Јавног тужилаштва Републике Албаније, Тужилаштва Босне и Херцеговине, Државног одвјетништва Републике Хрватске, Републичког јавног тужилаштва Републике Србије и Врховног државног тужилаштва Републике Црне Горе, који је потписан 30.3.2005. године у Скопљу и допуњен 25.1.2010 у Риму и којим се ближе уређује координација у истрагама и предметима транснационалног организованог криминала, такође путем контакт тачака. Поред тога, наставиће се сарадња и рад са Консултативним већем европских тужилаца- ССРЕ, као и са бројним међународним организацијама и иностраним партнерима попут UNODC, UNDP, Савета Европе, ОЕБС-а, Т-СУ Комитета и Бироа СЕТS 185, Министарства правде САД, Француског регионалног центра за борбу против организованог криминала са седиштем у Београду, итд.

Такође ће се наставити интензивирање непосредне међународне сарадње и правне помоћи путем потписивања тужилачких меморандума о разумевању са надлежним органима страних држава. У том смислу, наставиће се са активности које су предузете у правцу преговора о потписивању споразума о сарадњи са Великом Британијом и Холандијом.

8) Учлањење, односно обезбеђивање пуног чланства у међународним организацијама у области правосуђа у којима органи Републике Србије немају статус члана

Републичко јавно тужилаштво размотриће приступање осталим правосудним мрежама ЕУ, попут Мреже генералних тужилаца Врховних судова Европске Уније, у складу са препорукама из нацрта Извештаја са скрининга за поглавље 24.

Посредовање у решавању спорова – медијација

Преглед стања

Медијација, као алтернативни начин решавања спорова, одавно је познат у праву европских земаља и то као ефикасно средство за решавање спорова без ангажовања скупог и гломазног државног апарата. У правни систем Републике Србије је уведено 2004. године доношењем

Закона о парничном поступку ("Сл. гласник РС", бр. 125/2004), а потом разрађен Законом о посредовању - медијацији ("Сл. гласник РС", бр. 18/2005) и делимично Породичним законом ("Сл. гласник РС", бр. 18/2005).

Народна скупштина Републике Србије усвојила Закон о посредовању у решавању спорова, који је објављен у „Службеном гласнику РС“ број 55/2013 од 23. маја 2014. године (у даљем тексту: Закон). Закон је ступио на снагу 31. маја 2014. године, а примењује се од 1. јануара 2015. године, осим одредаба члана 6. до 8. и члана 33. став 5. које се примењују од дана приступања Републике Србије Европској унији.

Позитивни законодавни оквир релевантан за област посредовања у решавању спорова

- Национална стратегија за реформу правосуђа за период од 2013-2018. године ("Сл. гласник РС", бр. 57/2013 - даље: Стратегија)
- Закон о парничном поступку ("Сл. гласник РС", бр. 72/2011, 49/2013 – одлука УС и 74/2013 - одлука УС - даље: ЗПП);
- Породични закон ("Сл. гласник РС", бр. 18/2005 и 72/2011 - др. закон)
- Закон о мирном решавању радних спорова ("Сл. гласник РС", бр. 125/2004 и 104/2009)
- Закон о посредовању у решавању спорова, објављен у „Службеном гласнику РС“ број 55/2013 од 23. маја 2014. године (у даљем тексту: Закон).

Анализа усклађености предложених решења из Закона са ЕУ Директивом о неким аспектима медијације у грађанским и трговинским стварима.

Институционални оквир

- Министарство правде надлежно за вођење Регистра посредника. Регистар је јаван и објављује се на интернет страници министарства а води се као јединствена јавна централна база података у коју се уписују лица која су добила дозволу за посредовање, надлежно за издавање, обнављање и одузимање дозволе за посредовање, састављање основног програма обуке за посреднике и давање сагласности за специјализоване обуке - чиме се обезбеђује квалитет посредовања, као и за промоцију посредовања у сарадњи са Правосудном академијом. Као једна од новина закона јесте **Тарифа о накнадама и наградама за рад посредника** коју прописује министар надлежан за послове правосуђа, уз остављање могућности да се стране споразумеју другачије.
- Народна скупштина (законодавна активност).
- Стратегијом и пратећим Акционим планом као један од приоритета утврђује се решавање заосталих предмета по основу детаљно разрађеног програма, заснованог између осталог на преузимању значајног броја судских предмета од стране посредника.
- Усвојен Закон о посредовању у решавању спорова - законски текст настао као израз потребе за побољшањем и унапређивањем постојећег нормативног оквира, како би се поспешила примена посредовања у спорним односима у којима стране могу слободно да располажу својим захтевима да би се у потпуности испоштовале одредбе Директиве и посредно остварили позитивни ефекти у функционисању правосудног система у Србији.
- При изради Предлога Закона у потпуности су испоштовани стандарди предвиђени релевантним међународним актима (УНЦИТРАЛ Модел, као и правилима предвиђеним у Препоруци бр. Р (2002) 10 о медијацији у грађанским стварима и Директиви 2008/52/ЕЦ). Водило се притом и рачуна о искуству и пракси земаља у окружењу (попут Хрватске, Босне и Херцеговине, Црне Горе, Словеније итд).
- Циљ доношења овог закона је могућност да у поступку посредовања стране добровољно реше спорни однос путем преговарања уз помоћ неутралног посредника, чиме се доприноси растерећењу судова и доприноси се остваривању права на правично суђење у разумном року.

Административни капацитети

Обим медијације-посредовања у решавању спорова, може бити изузетно велики. Уколико овај институт заживи у Републици Србији као алтернативни начин решавања спорова допринос истог растерећењу судског система ће бити значајан. Као што је наведено, Министарство

правде водиће Регистар посредника који ће грађанима бити доступан на интернет страници министарства.

Одељење за правосудне професије обавља послове који се односе, између осталог, на медијаторе-посреднике. Према постојећем Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у министарству правде и државне управе (09. 2013. године) није предвиђено посебно радно место који се односе на медијаторе-посреднике.

Напомена: ближи подаци о Одељењу за правосудне професије садржани су у оквиру 3.23.1. Судски систем – Правосуђе.

Такође улога судова ће бити јако велика, с обзиром да су судије и данас дужне сходно Закону о парничном поступку да упознају странке у поступку са могућностима и предностима вансудског решавања спорова. Такође и Правосудна академија ће имати свој допринос у подстицању медијације као алтернативног решавања спорова.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

За сада не постоји пројекат који помаже развој медијације као алтернативног решавања спорова у Републици Србији. Министарство правде ће у следећем периоду покушати да кроз пројекте обезбеди средства ради што боље промоције посредовања, упознавања грађана са предностима овог алтернативног начина решавања спорова, упознавање адвоката са посредовањем и објашњење њихове улоге и интереса у томе, упознавање привредника са предностима посредовања, обука судија у правцу препознавања медијабилних предмета и упућивање на посредовање, и наравно обука посредника.

Мере планиране за период од 2014-2018

Законодавни оквир

Усвајање пратећих подзаконских аката, а што ће бити урађено у наредним месецима, како би до 01.01.2015.године постојао у потпуности заокружен систем, и Закон могао да се примени у пуном капацитету.

Институционални оквир

Потребно је поспешити непосредну сарадњу у области посредовања са државама у региону, као и са релевантним међународним институцијама, ради што успешније примене овог Закона и развоја посредовања као алтернативног начина решавања спорова како на унутрашњем тако и на међународном плану.

Административни капацитети

У односу на кадровске капацитете у Министарству правде, у погледу Законом предвиђених надлежности треба имати у виду да је стратешком мером бр 4.4.5.3. АП НСРП предвиђено унапређење капацитета Министарства правде (средњерочно) на основу спроведене анализе ради утврђивања потребе за унапређењем капацитета. Прецизнији подаци о потребама биће доступни приликом наредног ажурирања НПАА, након доношења релевантних подзаконских аката и спроведене анализе. Планиране мере за јачање капацитета у Сектору за правосуђе - Одељењу за правосудне професије садржани су у оквиру 3.23.1. Судски систем – Правосуђе.

Приликом разматрања потребе за јачањем административних капацитета треба имати у виду да ће Министарство правде водити Регистар посредника и евиденцију издатих уверења о завршеној обуци (члан 46. Закона) те да се Министарству подносе годишњи извештаји о обављеним посредовањима који садрже податке о врсти спорног односа, месту у којем је спроведен поступак посредовања и начину окончања поступка посредовања. Поступак издавања, обнављања и одузимања дозволе за посредовање спроводи Министарство (Члан 40. Закона). Поступак одузимања дозволе за посредовање спроводи се пред комисијом коју именује министар (у даљем тексту: комисија). Комисију чине три члана, и то по један из реда судија, посредника и министарства, које именује министар на период од четири године (члан 41. Закона). Чланови комисије имају право на накнаду за рад коју одређује министар према броју предмета комисија обрадила. Стручне и административне послове за потребе комисије обавља Министарство. Такође треба имати у виду да је стратешким мерама бр. 3.5.3.1., 3.5.3.3. и 3.5.3.4. АП НСРП

предвиђено је доношење Програма обуке медијатора и спровођење основне и специјализоване обуке на основу усвојених програма, средњерочно – средином 2016. године.

Напомена: ближи подаци о планираним мерама у Одељењу за правосудне професије садржани су у оквиру 3.23.1. Судски систем – Правосуђе.

У односу на техничке капацитете, стратешком мером бр.2.5.3.3. АП НСРП предвиђено је да ће Министарство правде формирати регистар обучених посредника (лиценцираних медијатора) (средњерочно-средином 2016. године), при чему је предвиђено обављање следећих активности: 1. Утврђивање и дефинисање критеријуме и 2. Стандардизацију и акредитацију основних и специјализованих програма обуке нових посредника – медијатора.

Приликом предвиђања обима посла формирања Регистра, треба имати у виду чињеницу да лица која се до дана почетка примене овог закона налазе на списковима посредника које воде надлежни судови и други органи или на списку посредника Центра за посредовање, као и лица која су до почетка примене овог закона завршила програм обуке за посреднике, у складу са Правилником програма обуке за посредника („Службени гласник РС”, број 44/05), нису обавезна да заврше основну обуку за посреднике прописану овим законом, те да ће иста највероватније поднети дозволу за посредовање и уписивање у Регистар.

Када су у питању административни капацитети у судовима, потребно је организовати обуке за поступање у медијабилним споровима, како би могли пружити непосредну правну помоћ грађанима у вези са медијацијом- посредовањем.

Преглед планираних пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Планирано је да се до приступања Републике Србије у ЕУ спроводи континуирана обука судија, судијских помоћника, адвоката, посредника и осталих. Средства ће се обезбедити путем пројеката финансираних од стране ГИЗ-а и ТАИЕХ-а.

3.25. Наука и истраживање

Преглед стања

Истраживање и иновације су кључни чиниоци економског и друштвеног опоравка и зато је унапређење истраживачко иновативног система један од најважнијих приоритета у креирању економије засноване на знању што води према већој конкурентности земље.

Научноистраживачка и иновациона делатност је уређена Законом о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06-исправка); Законом о изменама и допунама Закона о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, број 18/10) као и Законом о иновационој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 18/10 и 55/13).

Поред усаглашавања са позитивним прописима, нова законска решења омогућавају имплементацију стратешких националних приоритета у домену науке и технологије, утврђених Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2010. до 2015. године (СНТР). Најзначајније новине, односно нова законска решења односе се на: 1) утврђивање нових програма од општег интереса; 2) састав, начин избора и надлежност Националног савета за научни и технолошки развој; 3) оснивање Центра за промоцију науке; 4) остваривање програма од општег интереса; 5) утврђивање нове категорије института – Институте од националног значаја за Републику Србију; 6) састав, односно број чланова управних одбора института чији је оснивач Република Србија; 7) директор института и в.д. директора института; 8) прецизирање критеријума за избор у научна звања, као и реизбор истраживача; 9) заснивање радног односа истраживача и помоћног особља у институтима и центрима изузетних вредности; 10) својинска права на резултатима истраживања; 11) рокове за доношење подзаконских аката и др.

Законски оквир поред поменутих закона чине и Закон о Српској академији наука и уметности („Службени гласник РС”, број 18/10), Закон о Српској енциклопедији („Службени гласник РС”, бр. 110/05), Закон о Речнику Српске академије наука и уметности („Службени гласник РС”, бр. 110/05) и Закон о заштити од јонизујућег зрачења и о нуклеарној сигурности

(„Службени гласник РС“, бр.36/09) и измене Закона од јонизујућег зрачења и нуклеарној сигурности ("Службени гласник РС" бр. 93/12).

Основни стратешки документ који усмерава научну политику је Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2010. до 2015. године („Службени гласник РС“ бр. 13/10) и Акциони план за спровођење стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије – за период од 2014. до 2015. године („Службени гласник РС“ бр 11/14).

Главни мото Стратегије је „Фокус и партнерство” – Фокус кроз дефинисање националних научних приоритета и Партнерство са институцијама и предузећима која ће омогућити Републици Србији да валоризује на домаћем и светском тржишту идеје, услуге и производе засноване на знању. Стратегијом је пројектована визија научног и технолошког развоја Републике Србије кроз дефинисање четири главне тачке, и то:

- 1) Република Србија је иновативна земља у којој научници достижу европске стандарде, доприносе укупном нивоу знања друштва и унапређују технолошки развој привреде.
- 2) „ФОКУС” – Научна активност, технолошки развој и иновативност се реализују у оквиру седам приоритетних области, и то: 1) Биомедицина; 2) Нови материјали и нанонауке; 3) Заштита животне средине и климатске промене; 4) Енергетика и енергетска ефикасност; 5) Пољопривреда и храна; 6) Информационе и комуникационе технологије (ИКТ); 7) Унапређење доношења државних одлука и афирмација националног идентитета.
- 3) „ПАРТНЕРСТВО” – Научни и технолошки развој се остварује кроз партнерство научне заједнице и релевантних домаћих и међународних институција и привредних и других организација.
- 4) Улагања у науку, мимо инфраструктурних улагања, расту и у 2015. години достижу 1.05% БДП-а.

Активности за спровођење Стратегије су:

- 1) Спровођење истраживања у приоритетним областима;
- 2) Унапређење научноистраживачке делатности кроз партнерство научне заједнице и релевантних домаћих и међународних институција;
 - Развој научноистраживачких кадрова и промоција науке;
 - Рационализација мреже научноистраживачких организација (НИО);
 - Технолошки развој, пренос технологија и национални иновациони систем;
 - Међународна научна и технолошка сарадња;
 - Повећање финансијских средстава за истраживање и развој – диверсификација извора финансирања и улагања у инфраструктуру.

Циљ Акционог плана за спровођење Стратегије за период од 2014. до 2015. године, јесте да даље унапреди спровођење Стратегије и омогући успешну и благовремену реализацију активности које су од стратешког значаја за развој Републике Србије.

Акционим планом утврђени су:

- циљеви и специфичне мере и/или активности за спровођење Стратегије;
- надлежне институције и партнери у спровођењу мера и/или активности;
- рокови за спровођење мера и/или активности;
- листа кључних и специфичних показатеља којима се прати спровођење Стратегије;
- извори финансирања за спровођење мера и/или активности.

Успешна реализација планираних мера и активности, а самим тим и квалитетно спровођење Акционог плана, претпоставља активно учешће и координацију ресорних министарстава и других учесника/актера који су релевантни и друштвено одговорни за спровођење Стратегије, односно научног и технолошког развоја у Републици Србији.

За све утврђене мере и активности надлежне институције, организације, тела и министарства, у оквиру свог делокруга и надлежности, разрадиће детаљне активности и мере неопходне за њихово спровођење, односно донети одговарајуће акте и документе до краја 2014 године. Координацију спровођења Акционог плана врши Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

Основ за праћење спровођења Стратегије и евалуацију Акционог плана су показатељи за мерење и процену остварених планираних мера и активности утврђени Акционим планом.

Преглед најважнијих активности у 2013/2014 години

Спроводи се Програм суфинансираних интегралних и интердисциплинарних истраживања у оквиру седам приоритетних области:

- Биомедицина,
- Нови материјали и нанонауке,
- Заштита животне средине и климатске промене,
- Енергетика и енергетска ефикасност,
- Пољопривреда и храна,
- Информационе и комуникационе технологије,
- Унапређење доношења државних одлука и афирмација националног идентитета и то у оквиру подобласти дефинисаних Стратегијом.

Спроводе се програми од општег интереса за Републику Србију, и то:

- Програм основних истраживања,
- Програм истраживања у области технолошког развоја,
- други програми од општег интереса за Републику који су дефинисани Законом о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС“, бр. 110/05, 50/06-исправка)

Поднети су годишњи извештаји о реализацији финансираних пројеката пројектног циклуса 2011–2014. година за 2013. годину.

У континуитету се спроводе или су реализоване следеће активности:

- развој научноистраживачког кадра и јачање људских ресурса, повећање броја истраживача и доктора наука,
- унапређење подршке младима и надареним истраживачима и пројектно финансирање докторских студија,
- стипендирање студената докторских студија и њихово ангажовање на пројектима МПНТР,
- унапређење истраживачког капацитета кроз оснивање нових институција (Центар за промоцију науке, Фонд за иновациону делатност, Јединица за управљање пројектима),
- успостављен је регистар иновативних организација,
- изградњено је 134 стана за младе научнике у Београду, а у току је изградња још 308 станова за младе научнике у Крагујевцу и Нишу.
- медијска промоција иновативности и иновативног предузетништва, кроз такмичење за најбољу технолошку иновацију које се реализује сваке године,
- у оквиру регионалне сарадње потписана је декларација о Регионалној стратегији истраживања земаља Западног Балкана, 2013. године,

Унапређење капацитета научноистраживачких организација у Републици Србији:

- изградња централне зграде Универзитета у Новом Саду,
- санација темеља Хемијског факултета Универзитета у Београду, 2013. године,
- адаптација простора УНЕСКО истраживачког центра на Грађевинском факултету Универзитета у Београду;
- набавка нове капиталне опреме за истраживања кроз централизовану систем а за програме ОИ, ТР и ИИИ, континуална реализација од 2012. године,
- набавка потрошног материјала за истраживања кроз централизовану систем а за програме ОИ, ТР и ИИИ, континуална реализација од 2011. године.
- изградња и реконструкција Истраживачке станица „Петница”, радови завршени 2013. године,
- изградња природњачког центра у Свилајнцу, радови завршени 2013. године.
- изграђен објекат „Научно-технолошки парк Звездара”, 2013. године.

Донета је Одлука о продужетку Циклуса истраживања за период од 2011. до 2014. године за једну годину тако да сада гласи: „**Циклус истраживања за период од 2011. до 2015. године**”. (Одлука број: 451-03-01217 /2014-01).

Реализују се програми међународне сарадње

Потписан је Споразум између Владе Републике Србије и Европске уније о учешћу Републике Србије у програму Европске уније **Хоризонт 2020** – оквирном програму за истраживање и иновације (2014-2020). Овим споразумом Република Србија је добила статус придружене земље Хоризонт 2020 програму. Сам споразум важи од 1. јануара 2014. године.

У претходном периоду у области међународне сарадње истраживачке групе из Србије су оствариле значајне резултате. У **Седмом оквирном програму, 7ОП**, према статистичким подацима из фебруара 2014. истраживачи из Србије су учествовали /учествују у 317 пројеката 7ОП. Остварена успешност од 15.21% је слабија од европског просека, али је међу водећим у региону. Највише предлога пројеката наши истраживачи су пријавили у области Информационих и комуникационих технологија(427), Истраживачког потенцијала (280), Мари Кири акција (229), Друштвених наука (153) и Хране, пољопривреде и биотехнологије (146). Прве три поменуте области доносе и највише новца кроз уговорене пројекте потом их следе Истраживачке инфраструктуре и Храна, пољопривреда и биотехнологија. Најуспешније институције у ФП7 програму, у односу на уговорени буџет су Факултет техничких наука у Новом Саду, Пољопривредни факултет у Београду, Институт за физику у Земуну, Институт Михајло Пупин затим Институт за молекуларну генетику и генетичко инжењерство, Технолошко-металуршки факултет итд.

Сагласно Меморандуму о разумевању између **ЕУРЕКА** Секретаријата и земаља чланица ЕУРЕКА иницијативе потписаном дана 28.02.2002. године ("Memorandum of Understanding on the EUREKA Secretariat between Members of EUREKA"), којим је Република Србија постала пуноправна чланица ЕУРЕКА програма, а у складу са правилом да свака од земаља-чланица ЕУРЕКА програма, према сопственим националним програмским шемама, сноси трошкове учешћа својих националних пројектних тимова у реализацији ЕУРЕКА пројеката, усвојен је Акт о финансирању пројеката у оквиру Еурека програма 29. маја 2009. године. У 84 Еурека пројеката, колико их је у реализацији од 2002. године, учествовало је 178 организација из Републике Србије. Због нерасположивости буџета РС, у 2013. и 2014. години нису објављени Јавни позиви за суфинансирање Еурека пројекта. Током 2014. реализује се 5 пројеката са финансирањем из буџета РС и 10 пројеката који самостално носе трошкове реализације из сопствених извора.

COST програм (European COoperation in the field of Scientific and Technical Research) је међувладин оквир за координацију европске сарадње сродних научних и техничких истраживања, која се финансирају на националном нивоу, а у чијој реализацији учествује најмање пет институција из земаља чланица. COST је основан 1971. године (СФРЈ је била једна од оснивача). СР Југославија је постала пуноправни члан COST -а јуна 2001. године. Учешће истраживача из Србије последњих година има генерално јасан растући тренд. У 2010. години учешће у 144 акције, 2011. године 161, 2012. године 196, у 2013. години у 203 акције. Раст броја учешћа наших истраживача на конференцијама и у другим тренинг активностима је још изразитији: 2010. години 136 учешћа, 2011. године 259, 2012. године 404, у 2013. години 647 учешћа. Најизразитији је тренд пораста учешћа младих истраживача у COST акцијама-пројектима: 2010. години учешће 34 млада истраживача, 2011. године 100, 2012. године 189, у 2013. години у 304 млада истраживача. Према подацима COST, Србија је до сада учествовала у 392 акције. Од тога је 185 активних акција, а додатних 10 је у процесу формирања. Србија учествује у акцијама у свих 9 Домена као и у ``Транс-домену``, а који покривају различите стручно-научне области. Према проценама, а на основу броја учесника у радним групама у појединачним COST акцијама, тренутно је на COST активно око 600 искусних и млађих истраживача из Србије. COST се налази у периоду вероватно своје највеће трансформације и Министарство настоји да очува достигнути ниво учешћа, као и да подржи даљи тренд раста нашег доприноса COST програму.

Програм билатералне сарадње подразумева финансирање пројеката који подржавају мобилност истраживача. Размена истраживача кроз овај програм актуелна је са Словенијом,

Француском, Португалијом, Немачком, Кином, Италијом и Белорусијом. У припреми је наставак сарадње са Хрватском, Словачком, Грчком, Шпанијом, Мађарском.

Република Србија је 2012. године потписивањем Споразума са Европским центром за нуклеарна истраживања (**CERN**) постала Придružена држава чланица у етапи која претходи чланству. Потписивањем Споразума Република Србија се обавезала за плаћање чланарине CERN-у. Чланство у CERN-у доноси различите погодности представницима привредних субјеката који се баве биотехнологијом, биомедицином, индустријским технологијама као и другим интердисциплинарним областима. Од самог оснивања CERN -а Република Србија има уговор о научно-техничкој сарадњи и наши истраживачи у континуитету раде на пројектима у CERN-у. Тренутно смо активни на четири научно-истраживачких пројеката који се одвијају у CERN-у (ATLAS 2002-, CMS 1997-, N61/Shine 2012-, ISOLDE 1989-). Годишња финансијска контрибуција за чланарину - учешће на овим пројектима износи око 200.000CHF. Средства неопходна за боравак наших истраживача који раде на овим пројектима су процењена на 200.000CHF. Укупно 26 домаћих истраживача учествује на овим експериментима и у претходном периоду су Српској научној заједници донели око 600 научних публикација са ISI листе. Осим тога, две индустријске компаније из Србије: “Застава алати” (Крагујевац) и “ЛОЛА Корпорација” (Београд), су према оценама техничко-технолошког Сектора CERN-а, изразито успешно комплетирали изградњу делова за сложене детекторе: CMS и ATLAS и тиме показале спремност да равноправно учествују на пројектима у CERN-у. Планирана контрибуција Републике Србије за 2014 и 2015 годину за чланство у CERNу је 1 милион швајцарских франака годишње, а контрибуција за 2016. годину је процењена на 1,6 милиона швајцарских франака.

Сарадња са **Обједињеним истраживачким центром (JRC)** се одвија кроз институционалну сарадњу министарства и кроз ангажовање наших истраживача као стипендиста на докторским и постдокторским семинарима као и дошколовавањима, учешћа у раду референтних лабораторија, радионица и семинара. Постоји посебна група земаља које су кандидати или ће постати кандидати и са којима постоје посебни програми сарадње (ENLARGEMENT & INTEGRATION ACTION) и где учествује и Србија и у оквиру које се организују посебне радионице и семинари за обуку и упознавање са институцијама, процедурама и стандардима Европске Уније. У оквиру ових радионица се укључује и Србија кроз учешће наших истраживача који учествују у областима безбедности хране, енергетске ефикасности, заштите потрошача итд

Преглед приоритета и планираних мера за период 2014-2018

Преглед приоритета

- 1) Израда Националне стратегије "ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ 2020"
- 2) Израда Мапе пута Истраживачке инфраструктуре и регистра истраживачке инфраструктуре
- 3) Израда новог Закона о научноистраживачкој делатности и пратећих подзаконских аката:
 - Правилника о поступку и начину вредновања и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истраживача
 - Правилника о вредновању научноистраживачког рада и поступку акредитације института, високошколских установа, националних института и центара изузетних вредности
 - Правилника о категоризацији научних часописа
 - Правилника о суфинансирању доктораната и докторских студија
 - Правилника о избору, вредновању и финансирању научноистраживачких пројеката за нови циклус истраживања
 - Утврђивање Програма основних истраживања и програма технолошког развоја за наредни циклус истраживања
- 4) Израда новог Закона о иновационој делатности
- 5) Сет закона о интелектуалној својини
- 6) Закон о изменама и допунама Закона о патентима
- 7) Акциони план подизања апсорпционог капацитета за учешће РС у Хоризонту 2020.
- 8) Израда регистра НИО
- 9) Израда регистра истраживача

- 10) Расподела средстава из буџета усмерена према приоритетима

Прописи ЕУ са којима ће се вршити усклађивање и степен усклађености

Прописи ЕУ са којима ће се вршити усклађивање и степен усклађености биће дефинисани и инкорпорирани у текст наредне верзије Националног програма за усвајање правних тековина ЕУ, а након почетка скрининга за Поглавље 25. који је планиран до краја 2014.

Преглед мера за спровођење приоритета

Усвојеним Акционим планом за спровођење Стратегије научног и технолошког развоја 2010-2015 предвиђене су следеће мере:

- 1) Реевалуација приоритетних области, програмско усмеравање истраживања и припрема новог истраживачког циклуса.
- 2) Развој научноистраживачког кадра и јачање људских ресурса, (усавршавање и напредовање истраживача, обезбеђивање мобилности), унапређење подршке младим истраживачима.
- 3) Развој система за ефикасан пренос знања из истраживања у предузећа и друштво: евалуација утицаја предузетих мера на успостављање и развој иновативног друштва, интензивирање рада Фонда за иновациону делатност, центара за трансфер технологија, иновативних и предузетничких компанија, формирање регионалних и локалних фондова за иновациону делатност.
- 4) Унапређење капацитета и компетенција људских ресурса који се баве координацијом међународних програма за науку као и европског програма за истраживање и иновације - Хоризонт 2020 (*Horizon 2020*).
- 5) Евалуација пројеката пројектног циклуса 2010-2015.
- 6) Дефинисање националних приоритета у области науке и технолошког развоја, као елементата за "Smart Specialization".
- 7) Процена реализованих циљева постављених Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2010. до 2015. године („Службени гласник РС“ бр. 13/2010).
- 8) Спровођење Споразума између Владе Републике Србије и Европске уније о учешћу Републике Србије у програму Европске уније Хоризонт 2020 – оквирном програму за истраживање и иновације (2014-2020), закљученог 1. јула 2014. године. Степен усклађености са конкретним прописом ЕУ ће бити у потпуности спроведен.
- 9) Успостављање новог пројектног циклуса истраживање за иновације за период 2016-2020. заснованог на компетитивним основама.
- 10) Формирање и стављање у погон националних центара извршности.
- 11) Формирање националних института.
- 12) Именовање представника МПНТР у Мисији Р. Србије у Бриселу.
- 13) Подршка успостављању регионалних научноистраживачких програма.
- 14) Успостављање програма сарадње са српском научноистраживачком и техничко-технолошком дијаспором.
- 15) Изградња 248 станова за младе научнике у Београду и Новом Саду.

Ради даљег унапређења сарадње индустрије са академском заједницом, стварања услова за подизање капацитета трансфера технологије из ИПА2013 фондова предложено је финансирање новог пројекта „Подршка иновацијама и трансферу технологије у Србији” (Support for Innovation and Technology Transfer in Serbia) у износу од 6.9 милиона евра. Предвиђено је да пројекат обухвати следеће:

- Компонента 1. Техничка помоћ центрима за трансфер технологије, инкубаторима, научноистраживачким организацијама укљученим у процес трансфера технологије и подршке иновацијама;
- Компонента 2. Дефинисање и имплементација шема бесповратних грантова за подстицање истраживачке и развојне сарадње са индустријом кроз нови инструмент финансијске подршке конзорцијумима индустрије и научно-истраживачких организација;

- Компонента 3. Израда **Националне стратегије „ИСТРАЖИВАЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ 2020”** и Мапе пута истраживачке инфраструктуре (у складу са препорукама Европског стратешког форума о истраживачким инфраструктурама).

Преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

Научноистраживачки рад и иновациону делатност реализују универзитети (у чијем саставу се налазе факултети), институти и иновационе компаније. Све организације које се баве научноистраживачком делатношћу су обухваћене процесом акредитације који се периодично спроводи сваке четири године, од стране Одбора за акредитацију. Осим тога Комисија за акредитацију и проверу квалитета спровode акредитацију високошколских установа (факултета и универзитета). Компаније које обављају иновациону делатност су уписане у регистар иновационих организација а статус стичу одлуком Министарства.

По евиденцији Комисије за акредитацију и проверу квалитета (КАПК) постоји 17 акредитованих универзитета у чијем саставу се налази 131 факултет. Од укупног броја института 33 су истраживачко развојни а 28 има статус научног института. У Србији је акредитовано 9 центара изврсноности и регистровано 83 иновативних предузећа као и 8 организација за инфраструктурну подршку иновационој делатности.

Истраживања се реализују кроз петогодишње пројекте који се спровode у оквиру програма: Основних истраживања (394 пројеката), Технолошког развоја (278 пројеката), Интегралних и интердисциплинарних истраживања (111 пројеката). Осим тога из буџета се финансира и 75 иновационих пројеката у трајању до једне године. Кроз Иновациони фонд у оквиру Програма раног развоја и Програма суфинансирања иновација се реализује финансијска подршка за 53 пројекта у иновативним компанијама.

Укупан број истраживача који су ангажовани у институтима и високошколским установама Србији до краја 2013. године је био 12.555, што је еквивалентно (одговара) 9294 истраживача ангажованих са пуним радним временом (12 истраживач месеци годишње). Од укупног броја „истраживача ангажованих са пуним радним временом“, 22% чине истраживачи у научним звањима запослени у институтима, 40% истраживачи са наставничким звањима запослени у високошколским установама а 38% су истраживачи који нису доктори наука: истраживачи сарадници, истраживачи приправници, асистенти или стипендисти Министарства (највећи број истраживача су студенти докторских студија: 3395, чија је реализација на универзитетима у Србији започела 2007. године). Сви истраживачи у наставничким или истраживачким звањима, сем редовних професора и научних саветника, сваке пете године подлежу процесу реизбора.

Јачање компетенција стручних кадрова у министарству је једна од мера коју предвиђа Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2010. до 2015. године. Правилником о систематизацији радних места у МПНТР планирано је 28 извршилачких радних места у секторима који се баве науком. Сектор за европске интеграције и развојне и истраживачке програме и пројекте у образовању и науци има 8 запослених. Сектор за основна истраживања и развој научно истраживачких кадрова има 13 запослених. Сектор за технолошки развој, трансфер технологија и иновациони систем има 10 запослених. Ови капацитети су недовољни за извршење стратешких циљева МПНТР а нарочито за апсорпцију средстава из међународних програма и претприступних фондова као и за повећање ефикасности имплементације националних програма и пројеката.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању

Министарство просвете, науке и технолошког развоја ће наставити и интензивирати сарадњу са Директоратом за истраживање и иновације ЕК и пружати подршку учешћу свим правним лицима РС заинтересованим за европске научне и развојне програме (Хоризонт 2020, Еурека програм, COST програм итд.) као што је дефинисано чланом 72. (Наслов VI, усклађивање прописа, примена права и правила конкуренције) и чланом 112 (Наслов VIII, политике сарадње).

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Законом о буџету Републике Србије за 2014. годину предвиђена су средства за плаћање прве рате контрибуције Републике Србије у Хоризонт 2020 програму. Очекује се да ће део контрибуције коју плати МПНТР бити рефундиран из средстава претприступне помоћи (ИПА).

Министарство просвете, науке и технолошког развоја, у области науке, кроз претприступне фондове ЕУ у оквиру ИПА I (буџетски период од 2007. до 2013. године) реализује следеће пројекте:

Назив пројекта	Циљ	Исходи	Време трајања	Буџет	Статус
<p>Подршка развоју људског капитала и истраживања</p> <p>Подршке иновацијама у Србији</p>	<p>Стварање иновативног предузетништва;</p> <p>Стварање и унапређење иновационог система у Србији, који је од кључног значаја за побољшање конкурентности привредног сектора и перспективе економског раста Србије на дужи рок;</p> <p>Допринос побољшању опште свести о улози технолошког развоја и иновација у привреди.</p>	<p>* Успешно су објављена и организована четири јавна позива за финансирање (пријављено 470);</p> <p>* одобрено финансирање за 41 пројекат кроз <i>Програм раног развоја</i>;</p> <p>* одобрено финансирање 12 пројеката кроз <i>Програм суфинансирања иновација</i>;</p> <p>* ојачан људски капитал у одобреним пројектима путем обука Фонда за иновациону делатност, а које су биле усмерене на спровођење пројеката, комерцијализацију производа, заштиту и монетизацију интелектуалне својине и механизме остваривања даљег развоја;</p> <p>* професионално оснажени људски капацитети иновативних компанија;</p> <p>* спроводи се транспарентна имплементација пројекта у складу са високим међународним стандардима;</p> <p>* Фонд за иновациону делатност спроводи активан надзор трошења пројектних средстава и редовно</p>	<p>5. децембар 2011. - 30. новембар 2014. (екстензија до јануара 2016.)</p>	<p>ИПА I фондови за 2011. годину</p> <p>Укупно 8.4 милиона евра (од укупног износа буџета пројекта 6 милиона евра је намењено за грант шеме – финансирање иновативних компанија кроз Програм раног развоја и Програм суфинансирања иновација)</p> <p><i>Програм раног развоја</i> – чији је циљ подстицање стварања иновативних компанија заснованих на знању, кроз приватна start-up или spin-off предузећа, обезбеђивањем финансирања тржишно оријентисаних иновативних технологија и услуга са високим потенцијалом комерцијализације.</p> <p><i>Програм суфинансирања иновација</i> – подршка српским микро и малим компанијама које желе да кроз развој нових и унапређених производа и услуга побољшају своје присуство на домаћем и међу-</p>	<p>У ТОКУ</p> <p>Одобрено продужења пројекта до јануара 2016. године (чека добијање формалног документа о продужењу)</p>

		процењује напредак остварен у развоју нових технологија, производа и услуга које су предмет финансираних пројеката; * Фонд за иновациону делатност врши активну контролу над свим пројектима чије активности захтевају план управљања заштитом животне средине.		народном тржишту.	
Развој приватног сектора	<p>На нивоу сектора циљ је <i>повећање економског раста, запошљивости и животног стандарда у Републици Србији</i></p> <p>Специфични циљ на нивоу сектора: <i>Креирање предузетачких предузећа за модернизацију и економски раст са фокусом на радно окружење, конкурентност предузећа, и подизање капацитета и сарадње у истраживању, развоју и иновацијама</i></p> <p><i>Повећање инвестирања у истраживања и иновације</i></p> <p>Специфичан циљ за меру 3 <i>Ова мера ће се бавити недостатком стручности у пракси у трансферу технологија научно истраживачких организација и академских институција, са посебним фокусом на: експер-</i></p>	<p><i>Мера 3.</i></p> <p>1. Механизам подршке трансфера технологије кроз техничку подршку организацијама које пружају подршку иновацијама као што су центри за трансфер технологија, инкубатори и НИО</p> <p>2. Стимулација сарадње НИО и приватног сектора/индустрије. Предвиђено је да директни грантови допринесу изградњи дугорочних односа јавног НИО сектора са локалним и међународним МСП/индустријским партнерима и обезбедити приступ постојећој НИО инфраструктури и научним експертизама.</p> <p>3. Израда стратешких докумената: Стратегија „Истраживање и развој за иновације” 2015-2020 и Акциони план за имплементацију стратегије; документ Мапа пута за истраживачку и</p>	Очекује се почетак до краја 2014.	<p>ИПА фондови за 2013. годину</p> <p>Реализује се кроз децентрализоване и централизоване системе који подразумева Уговор о са Светском банком,</p> <p>Носилац реализације активности у оквиру специфичних циљева 1 и 2, реализација грант шеме, је кроз Фонд за иновациону делатност. Носилац реализације активности у оквиру специфичног циља 3 је Министарство просвете, науке и технолошког развоја РС.</p> <p>Начин финансирања: Грант шема и Уговор о техничкој подршци</p> <p>За целу меру је планирано 4.9 милиона евра из ИПА фондова 1 милион евра из буџета РС 1 милион из извора приватног сектора</p>	Очекује се почетак
<i>Мера 3. Креирање свеобухватне истраживачко-развојне и иновационе стратегије и помоћ у трансферу технологија</i>					

	<p><i>тизу за комерцијализацију; јачању конкурентских позиција и профитабилности МСП-а. увођењем финансијског инструмента који директно подржава заједнички јавни истраживачко развојни сектор и приватне индустријске пројекте.</i></p>	<p>развојну инфраструктуру.</p>			
--	--	---------------------------------	--	--	--

У области науке дефинисане су акције Подршке иновацијама у Србији које би требало да се финансирају из претприступних фондова за 2014. годину. Одобрено продужења пројекта ИПА 2011 до јануара 2016. године (чека добијање формалног документа о продужењу).

3.26. Образовање и култура

3.26.1. Образовање

Преглед стања

Стратешки оквир развоја образовања у Републици Србији поставила је **Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године**⁵⁶. Документ је донела Влада крајем 2012. године и њиме је постављена основа за развој таквих образовних политика које треба да одговоре на животне и развојне потребе појединца и друштва у целини. Поред тога овим документом су постављени правци развоја предуниверзитетског и универзитетског образовања, образовања наставника и образовања одраслих а са циљем повећања квалитета процеса и исхода образовања, повећања обухвата становништва образовањем на свим нивоима, достизање и одржавање релевантности образовања и повећање његове ефикасности.

Поред ове стратегије постоји и **Стратегија развоја стручног образовања у Републици Србији са Акционим планом 2009-2015.**

Доношење Стратегије је захтевало и усклађивање законског оквира са дефинисаним циљевима, правцима, инструментима и механизмима развоја система образовања. Због тога су током 2013. године закони усклађивани са стратешким оквиром. Измене и допуне у складу са Стратегијом урађене су код следећих закона: **Закон о основама система васпитања и образовања** ("Службени гласник РС" бр.72/2009,52/2011 и 55/2013), **Закон о високом образовању** ("Службени гласник РС" бр. 76/2005,100/2007,97/2008,44/2010,93/2012 и 89/2013), **Закон о изменама и допунама закона о ученичком и студентском стандарду** ("Службени гласник РС" бр.18/2010, 55/2013).

Закон о основама система васпитања и образовања јасно показује правац усмерен на унапређивање квалитета, праведности и ефикасности система образовања и васпитања. У Закону је посебно наглашена једнакоправност и доступност образовања и васпитања свима. **Закон о високом образовању** је од тренутка свог доношења до данас имао пуно измена и допуна, а сада је урађен нацрт новог Закона о изменама и допунама Закона о високом образовању и припрема се јавна расправа. **Закон о изменама и допунама закона о ученичком и студентском стандарду** („Службени гласник РС“ 18/2010 и 55/2013) посебно регулише право на стипендије за изузетно надарене ученике и студенте без обавезе враћања.

⁵⁶ "Службени гласник РС", број 107/2012.

Током 2013. године донета су и три нова закона у области образовања и то: **Закон о основном образовању и васпитању** ("Службени гласник РС", број 55/2013) који регулише основно образовање и васпитање које је бесплатно, обавезно и траје осам година, обухвата децу и ученике старости од 6,5 до 14,5/ 15,5 година старости. Остварује се у два образовна циклуса. Деца са сметњама у развоју образовање и васпитање стичу са својим вршњацима у школи и имају право на индивидуални образовни план. Деца и ученици са сметњама у развоју могу да стичу образовање и васпитање у школама за децу са сметњама у развоју на основу мишљења интерресорне комисије и уз сагласност родитеља/ старатеља. Закон је прописао могућност образовања код куће, на даљину и у болницама за децу која су на болничком лечењу; **Закон о средњем образовању и васпитању** ("Службени гласник РС", број 55/2013) регулише средње образовање и васпитање које је бесплатно и није обавезно. Остварује се у складу са циљевима и исходима у којима је посебно наглашено развијање кључних/ општих компетенција неопходних за живот у савременом друштву. Поред општих компетенција у закону је наглашено и развијање стручних компетенција. Као и закон о основном образовању и васпитању и овај закон дефинише образовање на даљину; **Закон о образовању одраслих** ("Службени гласник РС", број 55/2013) уређује образовање и целоживотно учење одраслих као део јединственог система образовања у Републици Србији. Овим законом обезбеђује се одраслима да током целог живота стичу и развијају компетенције и квалификације потребне за лични и професионални развој, рад и запошљавање и друштвено одговорно понашање. образовање одраслих се остварује кроз формално и неформално образовање и информално учење које може да обавља основна или средња школа или друге организације под условом да су регистроване за образовање и да су добиле одобрење Министарства. Одрасли, у смислу овог закона, су лица старија од 15 година која стичу основно образовање према програму за основно образовање одраслих, лица старија од 17 година која стичу средње образовање према програму за одрасле и лица старија од 18 година која су укључена у друге облике неформалног образовања и информалног учења.

Поред наведених закона треба навести и **Закон о предшколском васпитању и образовању** ("Службени гласник РС", број 18/2010) који је донет 2010. године и који регулише предшколско васпитање и образовање. Овим законом регулисан је и Припремни предшколски програм у години пред полазак детета у школу. Овај програм је обавезан за сву децу и представља део обавезног образовања и васпитања. Обухвата децу узраста од 5,5/ 6,5 до 6,5/ 7,5 година.

Нивои образовања и васпитања су: предшколско васпитање и образовање, основно образовање и васпитање, средње образовање и васпитање и високо образовање.

Предшколско васпитање и образовање подразумева васпитање и образовање деце предшколског узраста, односно деце старости узраста од шест месеци до поласка у школу – 5,5/ 6,5 година. Остварује се у предшколској установи на основу предшколског програма. У Републици Србији постоји 244 предшколске установе и то 161 установа чији је оснивач локална самоуправа (државне установе) и 83 приватне предшколске установе. Свака од наведених установа има више објеката, те тако 161 државна предшколска установа има 2330 објеката. Важно је нагласити да је мрежа државних предшколских установа постављена по принципу једна општина – једна установа. У предшколским установама се остварује и Припремни предшколски програм у целодневном или полудневном трајању и намењен је деци у години пред полазак у школу. Поред предшколске установе, Припремни предшколски програм може да се остварује и у основним школама. Према подацима Републичког завода за статистику у школској 2012/13. години институционалним предшколским васпитањем обухваћено је 188.340 деце што чини 49,72% обухвата. Највећу препреку за шире укључивање деце и остваривање предшколског васпитања и образовања представљају недовољан капацитет мреже, недовољна географска распоређеност предшколских објеката и велика регионална неуједначеност у погледу услова за рад и опремљености дидактичким материјалима. У 2012/2013. години на листама чекања у предшколским установама је било 4751 дете, а 5228 деце примљено је преко капацитета. Бесплатно предшколско васпитање и образовање за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом остварује се у оквиру редовних и посебних васпитних група, односно развојних група, а за децу на дужем болничком лечењу у оквиру болничких група. Деца са сметњама у развоју остварују право на предшколско васпитање и образовање у васпитној групи уз додатну подрш-

ку и индивидуални васпитно-образовни план и у развојној групи, на основу индивидуалног васпитно-образовног плана.

Основно образовање и васпитање је бесплатно, обавезно и траје осам година. Остварује се у два образовна циклуса и то: *први циклус* обухвата ученике од првог до четвртог разреда и подразумева разредну наставу, тј. наставу реализује наставник разредне наставе, осим наставе страног језика, обавезног изборног предмета (верска настава/ грађанско васпитање) и изборног предмета⁵⁷; *други циклус* обухвата ученике од петог до осмог разреда и настава се реализује као предметна, односно наставу сваког појединачног наставног предмета реализује један наставник. Настава се реализује на српском језику, а за ученике припаднике националних мањина настава се остварује на албанском, бугарском, мађарском, румунском, русинском, словачком и хрватском језику. Уколико се родитељ ученика припадника националне мањине определи за наставу на матерњем језику онда тај ученик као обавезан наставни предмет има *српски као нематерњи језик*. Основ за остваривање образовно-васпитног процеса је Наставни план и програм који, у складу са законом, припрема Завод за унапређивање образовања и васпитања (Центар за развој програма и уџбеника) у сарадњи са Педагошким заводом Војводине, а доноси га Национални просветни савет. Наставним планом дефинисани су обавезни, обавезни изборни и изборни наставни предмети по разредима, њихов недељни и годишњи фонд часова и облици образовно-васпитног рада. Наставни програм дефинише сврху, циљеве, обавезне и препоручене садржаје, активности, препоруку за прилагођавање програма за: образовање одраслих, наставу на језику националне мањине, израду индивидуалног образовног плана. Основ за израду Наставног плана и програма су утврђени стандарди постигнућа. Образовно-васпитни рад у школи се остварује на основу школског програма школе. Школа припрема школски програм у складу са школским развојним планом и Наставним планом и програмом. Школским програмом школа исказује своју слободу, у складу са развојним планом наглашава своје приоритете и одговара на потребе и интересовања својих ученика и интереса локалне заједнице.

Основно образовање и васпитање ученик завршава изласком на завршни испит. Завршни испит је по први пут уведен школске 2010/2011 године и поступно се уводио. Школске 2013/2014. године завршни испит се реализовао у целости, потпуности, односно ученици су имали тест из српског/ матерњег језика, математике и комбиновани тест којим су се проверавала постигнућа ученика из следећих наставних предмета: историја, географија, физика, биологија и хемија. Ученици који су основно образовање и васпитање стицали према индивидуалном образовном плану на завршном испиту су имали тест који је припремљену складу планом на основу кога су се образовали. Завршни испит служи и за проверу постигнућа школе, као и за проверу квалитета система образовања и васпитања у Републици Србији.

Основно образовање и васпитање ученици стичу у основним школама. Према подацима Републичког завода за статистику у школској 2013/2014. години укупан број школа износио је 1121. Поред овог броја у Србији постоји и 2308 издвојених школских објеката. Мрежа школских објеката није адекватно распоређена и поред урађених критеријума локалне самоуправе нису урадиле предлог нове мреже основношколских објеката на локалу. Поред наведених школа чији оснивачи су република, јединица локалне самоуправе или покрајина, постоје и: приватне школе (8), основне музичке школе, основне балетске школе, школе за музичке таленте и школе за балатске таленте.

Број ученика у основним школама, према подацима Републичког завода за статистику у школској 2013/2014. години био је 562556. У матичним школским објектима наставу је похађало 87,88% процената ученика, а остали су наставу похађали у издвојеним одељењима.

Основно образовање одраслих припада такође систему основног образовања и васпитања. Од школске 2013/2014. године примењује се нови приступ образовању одраслих који је развијен кроз пројекат *Друга шанса - Развој система за функционално основно образовање одраслих у Србији* – ИПА 2008 (пројекат се финансирао средствима претприступних фондова за 2008. годину), провераван путем огледа у школским 2011/2012 и 2012/2013. години. Нови приступ основном образовању одраслих подразумева нову концепцију плана и програма и нов приступ настави и учењу. Нова концепција значи да основно образовање одраслих траје три

⁵⁷ У појединим школама наставник разредне наставе реализује наставу страног језика или обавезног изборног или изборног наставног предмета.

школске године и да се реализује кроз три образовна циклуса од чега последњи део трећег циклуса садржи и стручну обуку за једноставне послове. Наставни програми појединачних наставних предмета су засновани на стандардима постигнућа и исходима, како општим тако и предметним. Садржаји програма су инструмент, средство за остваривање исхода и стандарда постигнућа и дефинисани су као обавезни и напредни. Основно образовање одрасли полазник завршава изласком на завршни испит.

Средње образовање и васпитање је бесплатно и није обавезно. Остварује се у средњој школи као опште, стручно и уметничко образовање и васпитање у трајању од три или четири године. Опште средње образовање се остварује у гимназијама и траје четири године. Основни смерови у гимназијама могу бити: општи, друштвено-језички и природно-математички. Постоје и специјализоване гимназије (Математичка гимназија у Београду, Филолошка гимназија у Београду и Сремским Карловцима) као и специјализована одељења у гимназијама са посебним усмерењем на математику, физику, хемију, стране језике, информатику и рачунарство. Специјализоване гимназије или специјализована одељења у гимназијама остварују образовно-васпитни рад по посебним наставним плановима и програмима и њих похађају ученици са посебним способностима. У једном броју гимназија образовно-васпитни рад се остварује двојезично уз одобрење Министарства просвете, науке и технолошког развоја (двојезично значи да се један део наставе остварује на српском језику, а други део на страном језику – француском/ италијанском/ енглеском/ немачком). Опште средње образовање може да се остварује и у мешовитој школи (гимназија и стручна школа).

Стручно образовање остварује стручна школа у којој се стиче одговарајуће опште и стручно образовање и васпитање у трогодишњем и четворогодишњем трајању за обављање послова одговарајућег занимања и за наставак образовања у високошколским установама. У стручној школи може да се стиче специјалистичко и мајсторско образовање у трајању од годину дана до две године, као и други облици стручног образовања: образовање за рад у трајању од две године, стручно оспособљавање и обука до годину дана. У средњем стручном образовању тренутно има укупно 275 образовних профила и то 237 редовних и огледних 38. Образовни профили су груписани у 15 подручја рада. Број четворогодишњих профила је 168 (132 редовна и 34 огледна). Број трогодишњих профила је 109 (105 редовних и 4 огледна).

У уметничкој школи се стиче опште и уметничко образовање и васпитање у четворогодишњем трајању за обављање послова одговарајућег занимања и за наставак образовања у високошколским установама.

У школи за ученике са сметњама у развоју остварује се образовање и васпитање за одговарајућа занимања ученика који ову школу похађају на основу мишљења интерресорне комисије за процену додатне образовне, здравствене и социјалне подршке ученику уз сагласност родитеља.

Школа са домом обезбеђује смештај и исхрану ученика у складу са законом којим се уређује ученички стандард.

Уникатна школа је школа која једина у Републици Србији остварује одређени програм образовања и васпитања.

Школа од посебног интереса за Републику Србију јесте школа која остварује програм образовања и васпитања који је од посебног интереса за Републику Србију, односно која је од посебног културног, просветног или историјског значаја за Републику Србију. Ове школе одређује Влада.

Настава се реализује на српском језику, а за ученике припаднике националних мањина настава се реализује на албанском, босанском, бугарском, мађарском, румунском, русинском, словачком и хрватском језику. Уколико се ученик, припадник националне мањине, определи за наставу на матерњем језику онда као обавезан наставни предмет има *српски као нематерњи језик*. Основ за остваривање образовно-васпитног процеса је Наставни план и програм који у складу са законом припрема Завод за унапређивање образовања и васпитања (Центар за развој програма и уџбеника и Центар за стручно образовање и образовање одраслих) у сарадњи са Педагошким заводом Војводине, а доноси га Национални просветни савет за општеобразовне предмете и Савет за стручно образовање и образовање одраслих за стручне предмете. Основ за израду Наставног плана и програма су усвојени стандард квалификације и стандарди постигнућа за општеобразовне предмете. До сада је од усвојено 34 стандарда квалификација а за крај

општег средњег образовања и васпитања дефинисани су и донети стандарди постигнућа за 8 наставних предмета – српски језик, страни језик, историја, географија, математика, биологија, физика и хемија. Поред стандарда постигнућа за сваки наведени општеобразовни наставни предмет дефинисане су и компетенције. Поред компетенција за наведене наставне предмете, дефинисане су и међупредметне компетенције (11 међупредметних компетенција) на основу кључних компетенција Европског оквира. Међупредметне компетенције, предметне компетенције и стандарди постигнућа у општем средњем образовању примењују се од децембра 2013. године када их је донео Национални просветни савет.

Образовно-васпитни рад у школи се остварује на основу школског програма школе. Школа припрема школски програм у складу са школским развојним планом и Наставним планом и програмом. Школским програмом школа исказује своју слободу, у складу са развојним планом наглашава своје приоритете и одговара на потребе и интересовања својих ученика и интереса локалне заједнице.

Ученици могу имати статус редовног и ванредног ученика.

Средње образовање ученик завршава полагањем матурског и завршног испита и то: матурског испита у гимназијама и четворогодишњим образовним профилима, а завршни испит у трогодишњим образовним профилима. Закон о основама система образовања и васпитања као и Закон о средњем образовању и васпитању, предвиђа да ученици убудуће завршавају средње образовање полагањем испита и то: *општа матура* - остварује у складу са прописаним програмом којим се проверавају општи стандарди постигнућа за крај средњег образовања. Полажу је ученици који су завршили четврти разред општег средњег образовања и васпитања (гимназија). Према истом програму могу да је полажу и ученици који су завршили стручно или уметничко средње образовање. На основу положене опште матуре ученик се, без полагања пријемног испита, осим уколико је потребна провера склоности и способности уписује на високошколску установу; *стручна матура* и *уметничка матура* се организује према прописаном програму којим се проверава стеченост компетенција и стандарда постигнућа прописаних стандардима квалификација за одређена занимања. Полажу је ученици након завршеног четвртог разреда стручне, односно уметничке школе. Могу да је полажу и одрасли, након трогодишњег стручног, односно уметничког образовања, према програму прилагођеном за одрасле. Ученици са сметњама у развоју или инвалидитетом полажу матуру у складу са индивидуалним образовним планом, а могу и да буду ослобођени дела полагања матуре о чему одлуку доноси тим за инклузивно образовање и тим за додатну подршку.

Након завршеног трогодишњег средњег стручног образовања и васпитања ученици полажу завршни испит. Завршни испит се организује према прописаном програму и њиме се проверава стеченост компетенција дефинисаних стандардима квалификација за одређено занимање. Право на полагање овог испита имају и одрасли након савладаног програма средњег стручног образовања за одрасле, као и ученици са сметњама у развоју и инвалидитетом. Мајсторски, односно специјалистички испит полажу одрасли након савладаног програма за ову врсту образовања.

Средње стручно образовање је од 2003. године имало две фазе реформе. Прва фаза од 2002. до 2012. године обухвата процесе: дефинисање стратешких документа (прва Стратегија стручног образовања у Републици Србији-„Службени гласник РС”, број 1/07), успостављање нових институција (Центар за стручно образовање и образовање одраслих у оквиру Завода за унапређивање образовања и васпитања, Савет за стручно образовање и образовање одраслих); увођење огледних образовних профила; утврђивање стандарда квалификација за образовне профиле који се из огледа преводе у редован систем развијање културе самовредновања и вредновања. Друга фаза реформе средњег стручног образовања је за период од 2012. до 2020. године, и односи се на процесе: израде јединственог НОКС (обухвата предуниверзитетско и универзитетско образовање) и успостављање законодавног и институционалног оквира; успостављање свих секторских већа ради утврђивања потребних квалификација односно стандарда квалификација у сваком сектору; сертификација НОКС од стране EQF AG (*European Qualification framework Advisory Group*); увођење мајсторског испита; константно унапређивање мреже школа у складу са регионалним развојем тржишта рада и стратешким циљевима развоја образовања; успостављање система за признавање претходног учења.

У области високог образовања у 2013. години ради отклањања уочених проблема донет је Закон о изменама и допунама Закона о високом образовању („Службени гласник 89/2013) којим је утврђено да високошколске установе за потребе националне безбедности оснива Влада Републике Србије.

У оквиру Стратегије образовања у Републици Србији до 2020. године коју је 2012. године донела Влада, утврђени су и правци развоја високог образовања за период 2012-2020. године. Стратегијом је предвиђено да се у фокус имплементације Болоњског процеса поставе исходи учења, знања, вештине и компетенције студената и целоживотно учење, да се структурне реформе обаве у целости, да се унапреди систем финансирања високог образовања, да се повећа доступност високог образовања, мобилност, приступ тржишту рада, могућност запошљавања и самозапошљавања, да се донесе национални оквир квалификација који је усаглашен са европским оквиром квалификација, да се са актуелним системом у ЕУ усагласе прописи и поступање у области признавања стечених квалификација.

Национални савет за високо образовање, Комисија за акредитацију и проверу квалитета, Конференција универзитета, Конференција академских струковних студија и студентске конференције током 2013. године поступајући у оквиру својих надлежности допринела је даљем развоју квалитета високог образовања. Ради се и на побољшању система стандарда за акредитацију и почетну акредитацију. Тим поводом су донете одговарајуће измене подзаконских аката: Правилник о поступку и стандардима за акредитацију високошколских установа и студијских програма („Службени гласник РС“ 13/2014) и Правилник о стандардима за почетну акредитацију („Службени гласник РС“ 47/2013).

Еразмус+ је нови програм ЕУ за образовање, обуке, омладину и спорт, настао спајањем седам различитих програма у један заједнички оквир, како би се појачало синергијско деловање. Један од главних циљева програма је стварање чврстих веза између формалног, неформалног и информалног образовања, а зарад унапређења запошљивости младих људи и стварања адекватних веза између образовног система и тржишта рада.

Спровођење програма Еразмус+ се заснива на Уредби (ЕУ) број 1288/2013 Европског парламента и савета од 11. децембра 2013. године којом се успоставља ”Еразмус+”: програм Европске уније за области образовања, обуке, омладине и спорта и на основу које престају да важе одлуке број 1719/2006/ЕК, број 1720/2006/ЕК и број 1298/2008/ЕК.

Република Србија учествује у деловима програма Еразмус+ који су отворени за државе ван Европске уније, а потписан је и споразум који омогућава учешће Републике Србије у европским мрежама и платформама за подршку образовним политикама.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

- Закон о изменама и допунама Закона о високом образовању и пратећа подзаконска акта (четврто тромесечје);
- Закон о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања (четврто тромесечје);
- Закон о изменама и допунама Закона о основном образовању (четврто тромесечје);
- Закон о изменама и допунама Закона о средњем образовању (четврто тромесечје);
- Утврђивање норматива и стандарда рада високошколских установа чији је оснивач Република и адекватног обезбеђивања потребних материјалних средстава (четврто тромесечје);
- Национални оквир квалификација (од четвртог тромесечја);
- Закон о просветној инспекцији (четврто тромесечје);
- Закон о међусобном признавању професионалних квалификација, чије се доношење очекује у последњем кварталу 2015. год. (Усклађивање са Директивом 2005/36/ЕЗ о признавању професионалних квалификација -32005L0036).

Административни капацитети

- Министарство просвете, науке и технолошког развоја (са школским управама) - укупно 294 државна службеника;
- Завод за унапређивање образовања и васпитања – укупно 75 стручњака;

- Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања - укупно 32 стручњака.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

У наставку реформе средњег образовања у току 2014. год:

- припремиће се предлог критеријума за утврђивање мреже средњих школа која ће бити усклађена са потребама привреде, стратешким правцима развоја образовања и демографским кретањима у региону/локалној средини;
- имплементираће се нова Методологија развоја, праћења и увођења огледа у систем и Методологија увођења нових образовних профила у систем;
- припремиће се увођење Националног оквира курикулума (ИПА11), ревизија предуниверзитетског општег образовања (основна школа, гимназија и општеобразовни програми у стручним школама).

Мере планиране за период 2015-2018. год.

Визија развоја система друштвене бриге васпитања и образовања деце предшколског узраста је дефинисана Стратегијом развоја образовања у Србији до 2020. године као развијен диверсификовани систем квалитетне друштвене бриге, васпитања и образовања деце предшколског узраста којим су обухваћена деца и породице у обиму који је остварив на основу могућности Републике Србије и одговарајуће локалне самоуправе. Као подршка повећању обухвата квалитетним предшколским васпитањем предвиђа се и успостављање националног система акредитације предшколских установа и програма.

Веза са прописима и препорукама ЕУ

Документа и препоруке ЕУ идентификују квалитетно и доступно предшколско васпитање као важан сегмент целоживотног учења са циљем пружања подршке развоју и пуној афирмацији појединца и друштва:

- Стратегија „ЕВРОПА 2020“ (Стратегија паметног, одрживог и инклузивног раста: „На националном нивоу, државе чланице ће морати да: обезбеде ефикасно улагање у систем образовања и обуке на свим нивоима (од предшколског до терцијарног); поправе образовне исходе, приступајући сваком сегменту (предшколском, основношколском, средњошколском, стручном и терцијарном) у оквиру интегрисаног приступа, обухватајући кључне компетенције, ради смањења прераног напуштања школовања...”).
- Препорука Европског парламента и Савета од 18. децембра 2006 о кључним компетенцијама за целоживотно учење (2006/962/ЕЗ)
- Закључак Савета од 12. маја 2009 о стратешком оквиру за Европску сарадњу у области образовања и обуке (ЕТ 2020) (2009/С 119/02) - посебно у односу на Европске смернице (*European benchmarks*): „с циљем повећања учешћа у предшколском васпитању као основе даљег образовног успеха, посебно за децу из осетљивих група – до 2020. најмање 95% деце узраста од 4. године до поласка у основну школу треба да буде обухваћено предшколским васпитањем).

Током периода 2015-2018. година систем средњег образовања ће се непрестано усавршавати и усклађивати са европским стандардима у погледу развоја људског капитала за друштвену кохезију и конкурентност у друштву знања, транспарентности и упоредивости квалификација и компетенција, кључним компетенцијама за учење током читавог живота, професионалне оријентације, унапређивању статистика у образовању и стручном оспособљавању, успостављању референтног оквира за оцену квалитета у стручном образовању и оспособљавању, и др.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

Министарство просвете, науке и технолошког развоја ће наставити блиску сарадњу са Европском комисијом и Европском фондацијом за обуку, и учешћем у Bologna follow up групи на даљем усавршавању система образовања по свим нивоима.

Ради остваривања пуноправног учешћа у програму Еразмус+ и пуну примену горе наведене уредбе, неопходно да се успостави тзв. Национална агенција која би управљала децентра-

лизованим деловима програма на националном нивоу или да се улога ове националне агенције повери постојећем правном лицу. Под децентрализованим управљањем се пре свега подразумева расписивање конкурса за пројекте и управљање пројектним циклусом по правилима Европске комисије, што подразумева и уговарање и праћење пројеката.

Правно лице које буде вршило улогу националне агенције, а према прописима Европске уније мора да задовољи све стандарде и процедуре Европске комисије и да буде акредитовано пре затварања Преговарачког поглавља 26.

Имајући у виду даје за спровођење програма Еразмус+ потребно да се отклоне све евентуалне препреке, попут пореза на доходак грађана који се према досадашњој пракси не сматра прихватљивим трошком при финансирању мобилности студената и наставника, као и питање боравишта држављана ЕУ, неопходно је да се ови проблеми што пре разреше у сарадњи с ресорним министарствима.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Преглед пројеката у области образовања финансираних уз подршку Европске уније кроз претприступне фондове

Инструмент за претприступну помоћ (Instrument for Pre-Accession Assistance – IPA I) је инструмент финансијске помоћи Европске уније намењен државама кандидатима и потенцијалним кандидатима за придруживање. ИПА I (IPA I) је инструмент за буџетски период од 2007. до 2013. године. Министарство просвете, науке и технолошког развоја је у оквиру ИПА I имало следеће пројекте:

Назив пројекта	Циљ	Исходи	Време трајања	Буџет	Статус
Инфраструктурни пројекат за високо образовање	Унапређење инфраструктуре за високо образовање путем реконструкције и опремања високообразованих институција		2011 – 2014.	ИПА фондови за 2010. годину 23 милиона евра	У току
Социјални развој: <i>Мера 3.</i> Побољшање квалитета, покривености и релевантности образовања кроз модернизацију стручног образовања и превенцију раног напуштања система образовања	Повећање капацитета система средњег стручног образовања у Србији кроз побољшање квалитета, покривености и релевантности средњег стручног образовања и обука.	<i>Очекивани резултати:</i> * ревидирани програми имплементирани у 140 школа; * унапређено управљање реформом средњег стручног; * имплементација завршног испита и стручне матуре; * финализација Националног оквира курикулула за нивое од 1 до 5; * опремање средњих стручних школа савременом опремом и обука наставника да опрему користе.	Имплементација је почела маја 2014.	ИПА фондови за 2012. годину 1 милион евра за технички подршку + 2,8 милиона евра за опрему	У току

<p><u>Социјални развој:</u></p> <p><i>Мера 5.</i> Техничка помоћ спровођењу пројектне идеје Владе Републике Србије у области социјалног развоја (5. мера) у вези са реализацијом Стратегије за инклузију Рома</p>	<p>1. Успостављање и опремање заједничких мобилних тимова за инклузију Рома и као такви спремни за ефикасан теренски рад;</p> <p>2. Спровођење превентивних програма за циљем спречавања напуштања школовања ромске деце.</p>	<p><i>Очекивани исходи у складу са циљем број 1:</i> * Успостављени заједнички мобилни тимови за инклузију Рома у 20 општина и побољшан рад социјалних радника, радника у здравству и радника везаних за образовање;</p> <p><i>Очекивани исходи у складу са циљем број 2:</i> * обезбеђене стипендије за ромску децу која су у ризику од напуштања школе; * изабрано 500 ученика који ће примати стипендије две школске године; * ментори и / или вршњаци пружају подршку деци у ризику; * ојачани професионални капацитети педагошких асистената путем обука.</p>	<p>Имплементација је почела у другој половини 2013.</p>	<p>ИПА фондови за 2012. годину 989.400 евра</p>	<p>У току</p>
<p><u>Социјални развој:</u></p> <p><i>Мера 2.</i> Социјално укључивање и смањење сиромаштва код рањивих и вишеструко угрожених група са посебним нагласком на деци, одраслима, особама са инвалидитетом и корисницима помоћи</p>	<p><i>Циљ мере подразумева и циљ који се односи на образовање</i></p> <p>Унапређивање социјалне инклузије и реинтеграције рањивих и маргинализованих група становништва кроз јачање образовања и мера социјалне заштите са посебним фокусом на смањењу напуштања система образовања и породичне заштите.</p>	<p><i>Очекивани исходи у образовању су:</i></p> <p>* Смањен број ученика који су напустили систем образовања и/ или одустали у основном и средњем образовању и васпитању; * дефинисано 5 интерсекторских мера за смањење напуштања и превенцију одустајања од образовања; * дефинисане мере пилотиране у 30 изабраних општина</p>	<p>Очекује се почетак до краја 2014.</p>	<p>Реализује се на нивоу сектора за људске ресурсе, а носилац је Министарство рада и социјалне заштите.</p> <p>Реализује се кроз уговор о техничкој подршци грант шему где се грантови додељују општинама.</p> <p>За целу меру</p>	<p>Очекује се почетак</p>

				је планирано 5.500.000 евра	
--	--	--	--	-----------------------------------	--

У области образовања дефинисане су три акције које би требало да се финансирају из претприступних фондова за 2014. годину. Акције су у облику нацрта и у процесу прегледа и односе се на *израду јединственог Националног оквира, реформу система предшколског васпитања и образовања као полазне основе за целоживотно учење и успостављање Агенције Еразмус+*.

Преглед пројеката у области образовања финансираних у оквиру мултилатералне и билатералне сарадње

Назив пројекта	Укупни буџет (Еур)	Општи циљ пројекта	Активности и резултати пројекта
Превенција насиља у образовном систему 2012 - 2014 феб. 2014 – дец. 2015.	408.420 USD Уницеф 10.000 USD CARE international	Спречавање и смањење насиља над и међу децом и стварање безбедног и подстицајног окружења за учење и развој	Планира и координише програме, пројекте и активности, развија систем редовног праћења и извештавања о насиљу у образовно васпитном систему, унапређује компетенције запослених у образовном систему за заштиту од насиља, унапређује секторску сарадњу, оснажује спољашње и унутрашње заштитне мере, укључује спортске активности (спортом против насиља) за развој фер плеја у школском спорту, спроводи исказивање о облицима и заступљености дигиталног и родно заснованог насиља
Реформа средњег стручног образовања у Србији-област економија, право и администрација, трговина и техничко образовање 2002 - 2015	5.150.000 ЕУР ГИЗ	Усклађивање стручног образовања са потребама тржишта рада и побољшавање изгледа младих за запошљавање	Развијени нови образовни профили Прве 4 фазе завршене, реализује се 5 фаза(развој 3 нова профила –индустријски механичар, електричар и бравар-заваривач)
Професионална оријентација на преласку у средњу школу 2010 - 2015	4.000.000 ЕУР ГИЗ	Успостављање функционалног система професионалне оријентације	Оспособљавање омладине да донесе самосталну одлуку засновану на информацијама о потребама на променљивом тржишту запошљавања и образовне понуде, а у складу са сопственим способностима и интересовањима

Преглед пројеката који се финансирају из кредита

Назив пројекта	Укупни буџет (ЕУР)	Општи циљ пројекта	Активности и резултати пројекта
Програм модернизације школа 2011-2014	470.000 ЕУР ЕИБ	Међународна истраживања у образовању	

Релевантан правни пропис ЕУ за образовање - Уредба ЕУ бр. 1288/2013 којом се успоставља Ерасмус +: Програм ЕУ за образовање, обуку, омладину и спорт којом престају да важе Одлуке бр. 1719/2006/ЕК, бр. 1720/2006/ЕК и бр. 1298/2008/ЕК, „Службени лист ЕУ” Л 347 од 20.12.2013. године, стр. 50-73.

3.26.2. Омладина

Преглед стања

На основу пописа из 2011. године у Републици Србији има 7 186 862 становника⁵⁸. Укупан број младих (старости 15-29 година) у 2011. години је био 1 322 021 тј. 18,4% укупне популације. Међу њима је 677 110 (9,42%) мушког, а 644 911 (8,97%) женског пола. Уколико се упореди број младих према резултатима пописа из 2002. године који је тада износио 1 512 646 младих, односно 20,2% укупне популације (укупно становника 7 498 001) и наведени број младих по попису из 2011. године може се закључити да је дошло до значајног смањења групе становника Србије од 15 до 29 година старости и то за 1,8%, односно за 190 625.

Основни стратешки и нормативни документи којима је регулисана област омладинске политике у Републици Србији су: Национална стратегија за младе („Службени гласник РС“, бр. 55/08); Акциони план за спровођење Националне стратегије за младе за период 2009-2014 (Службени гласник РС” број 7/09); Закон о младима („Службени гласник РС” број 50/11) са два подзаконска акта: Правилник о садржини и начину вођења Јединствене евиденције удружења младих, удружења за младе и њихових савеза („Службени гласник РС” број 1/12) и Правилник о финансирању и суфинансирању програма и пројеката од јавног интереса у областима омладинског сектора („Службени гласник РС” број 8/12 и 11/13); Стратегија каријерног вођења и саветовања у Републици Србији и припадајући акциони план за период 2010-2014 („Службени гласник РС“, бр. 16/10) и Одлука о образовању Фонда за младе таленте Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 71/08, 44/09, 37/11, 19/12, 86/12, 102/12, 56/13 и 87/13).

Народна скупштина Републике Србије донела је 5. јула 2011. године Закон о младима чија је примена почела 16. јануара 2012. године. Закон је донет након широког консултативног процеса у коме су учествовали пре свега млади али и други субјекти омладинске политике. Закон је заснован на начелима подршке младима, једнакости и забране дискриминације, једнаких шанси, јачања свести о значају младих и њиховој друштвеној улози, активног учешћа младих и одговорности и солидарности младих. Приликом израде Закона узете су у обзир основне смернице европске омладинске политике садржане у документима: Будућност омладинске политике Савета Европе: АГЕНДА 2020, Стратегија за младе Европске уније – улагање и оснаживање и „Европа 2020: Стратегија за паметни, одрживи и инклузивни раст”. Такође, Закон је усаглашен са Резолуцијом Савета о обновљеном оквиру европске сарадње у омладинском пољу (2010-2018) од 27. новембра 2009. године и Резолуцијом Савета и представника влада држава-чланица који су се састали у оквиру Савета о омладинском раду од 4. децембра 2010. године.

У Јединствену евиденцију удружења младих, удружења за младе и њихових савеза, коју је Министарство омладине и спорта установило јануара 2012. године у складу са Законом о младима и одговарајућим правилником донетим на основу овог закона од јануара 2012. године до јуна 2014. године уписано је 836 удружења младих, удружења за младе и њихових савеза који делују у различитим областима омладинског сектора. Листа евидентираних удружења и савеза са детаљнијим приказом њихових података доступна је на званичној интернет страници Министарства омладине и спорта.

⁵⁸ Попис становништва, домаћинства и станова 2011. године у Републици Србији, Књига 2 – старост и пол, Републички завод за статистику, 2012. године

У складу са Законом о младима, у јануару 2014. године образован је Савет за младе као саветодавно тело Владе Републике Србије са циљем да подстиче и усклађује активности у вези са развојем и спровођењем омладинске политике и предлаже мере за њено унапређење. У саставу Савета за младе, у складу са Законом, улазе представници органа државне управе надлежних за питања од значаја за омладину, надлежног покрајинског органа, одговарајућих удружења и савеза, националних савета националних мањина, канцеларија за младе, као и угледни стручњаци. Савет за младе има 24 члана, а једна трећина су представници младих. Такође, Савет за младе је национални механизам за структурни дијалог између младих, са једне стране, и представника националних, покрајинских и локалних институција са друге стране. Напомињемо да је оснивање Савета за младе директно у складу са препорукама које су Р.Србији пренете на састанку јуна 2013. године у оквиру Унапређеног сталног дијалога са ЕК, а које се тичу успостављања боље синергије и принципа коменаџмента између локалних актера омладинске политике и удружења за младе.

Закон о спорту Републике Србије у потпуности је усаглашен са прописима Европске уније, Европском спортском повељом, Принципима политике спорта за све, Кодексом спортске етике, Конвенцијом о спречавању насиља на спортским теренима и Европском конвенцијом о спречавању допинга у спорту Савета Европе.

Током 2013. године, на основу Закона о спорту донети су и следећи правилници: Правилник о националној категоризацији спортова („Службени гласник РС“ број 25/13), којим се одређује ранг спортских грана у Републици Србији, Правилник о номенклатури спортских занимања и звања („Службени гласник РС“ број 7/13), којим се утврђује номенклатура спортских занимања и звања, типични послови за утврђена спортска занимања и звања и услови у погледу образовања, односно стручне оспособљености за стицање звања од стране спортских стручњака и стручњака у спорту, Правилник о дозволи за рад спортских стручњака („Службени гласник РС“ број 7/13), којим се утврђују услови, начин и поступак издавања, обнављања и одузимања дозвола за рад спортским стручњацима, Правилник о стручном оспособљавању за обављање одређених стручних послова у спорту („Службени гласник РС“ број 8/13), којим се утврђују ближи услови у погледу простора, опреме и кадрова за обављање послова стручног оспособљавања за обављање одређених стручних послова у спорту од стране организација у области спорта, оквирни план и програм и начин стручног оспособљавања, услови, начин и поступак издавања, обнављања и одузимања дозволе за рад организацијама у области спорта које се баве стручним оспособљавањем, број полазника стручног оспособљавања који се у оквиру једне групе може уписати и образац и садржина уверења о завршеном стручном оспособљавању, Правилник о ближим условима за обављање спортских активности и спортских делатности („Службени гласник РС“ број 17/13), којим се утврђују се ближи услови за обављање спортских активности и спортских делатности од стране спортских организација, спортских друштава, спортских савеза, стручних спортских и других удружења, савеза и предузетника у области спорта, Правилник о националној категоризацији спортских стручњака („Службени гласник РС“ број 25/13) којим се уређују критеријуми и мерила за рангирање спортских стручњака на основу квалитета рада, остварених резултата, степена стручности и националне категоризације спортова и уређује начин додељивања одговарајућег ранга –спортског статуса, Правилник о коришћењу јавних спортских објеката и обављању спортских активности у јавним спортским објектима („Службени гласник РС“ број 55/13), Правилник о категоризацији спортских објеката („Службени гласник РС“ број 103/13), којим се одређују критеријуми и мерила за рангирање спортских објеката у Републици Србији и Правилник о условима за обављање спортских делатности („Службени гласник РС“ број 63/13), којим се уређују услови за обављање спортских делатности од стране установа и привредних друштава основаних и регистрованих за обављање спортских делатности.

Формирана је Радна група за израду Нацрта закона о спречавању допинга у спорту, а исти је усаглашен са Антидопинг кодексом и изменама кодекса које ступају на снагу 1. јануар 2015. године. Одржана је јавна расправа и Нацрт је прослеђен релевантним органима на мишљење. Закон о спречавању допинга у спорту са предложеним изменама усклађен је са политиком Европске уније у овој области, израженој у више докумената: „Бела књига о спорту“ из 2007. године (поглавље 2.2: „Удруженим снагама у борби против допинга“, Закључци Комитета за привреду и социјална питања из 2000: „План за допринос Европске уније борби против

допинга“; Саопштење Европске Комисије и Европског Парламента из 2011: „Развој европске димензије спорта“ (поглавље 2.1: Борба против допинга).

Формирана је и Радна група за израду Нацрта закона о изменама и допунама Закона о спорту и израђена је радна верзија нацрта закона, чије се усвајање такође очекује у трећем кварталу 2014. године.

Формирана је Радна група за израду Стратегије развоја спорта у Републици Србији и израђен је Нацрт Стратегије развоја спорта у Републици Србији за период 2014-2018 године и Акциони план за њену примену, а основи циљеви су унапређење школског и универзитетског спорта, развој спортске инфраструктуре, обезбеђење услова за развој врхунског спорта и професионалног спорта и повећање броја особа које се баве спортом у свим сегментима становништва, посебно деце, младих, жена, особа са инвалидитетом и старих. Усвајање се очекује у трећем кварталу 2014. године.

Националну Стратегију за борбу против насиља и недоличног понашања на спортским приредбама за период 2013-2018. и Акциони план за спровођење („Службени гласник РС” број 63/13) Влада Републике Србије донела је 12. јула 2013. године.

Влада Републике Србије усвојила је 9. маја 2008. године Националну стратегију за младе и Акциони план за спровођење Националне стратегије за младе за период од 2009-2014 године, 22. јануара 2009. године. Стратегија је усаглашена са Резолуцијом Савета и министара који су се састали у оквиру Савета о приоритетним акцијама на пољу омладине од 26. јуна 1991. године, као и другим резолуцијама Савета које се односе на питања од значаја за омладину. Имплементацију Стратегије прати Радна група за спровођење Националне стратегије за младе, основана Одлуком Владе РС 27. августа 2009. године („Службени гласник РС“, бр. 71/09) на период до 2014. године. У циљу редовног информисања свих заинтересованих актера о напредовању у спровођењу Националне стратегије за младе, Влади РС редовно се подносе годишњи извештаји о процесу имплементације. Сви извештаји доступни су на званичној интернет страници Министарства омладине и спорта.

Стратегију каријерног вођења и саветовања у Републици Србији са Акционим планом за њено спровођење у периоду од 2010. до 2014. године Влада Републике Србије донела је 4. марта 2010. године. Стратегија је усаглашена са Резолуцијом Савета о целоживотном учењу од 27. јуна 2002. године и Резолуцијом о бољем интегрисању целоживотног вођења у стратегије целоживотног учења са састанка Савета министара и представника влада држава чланица одржаног 21. новембра 2008. године. Као тело задужено за праћење имплементације Стратегије Одлуком Владе од 28. априла 2011. године оформљена је Радна група за спровођење Стратегије каријерног вођења и саветовања у Републици Србији до 2014. године. Радна група окупља представнике надлежних државних органа, релевантних институција и удружења и редовно одржава седнице које представљају канал комуникације између чланова и служе за размену информација о активностима које предузимају. Ради информисања доносиоца одлука и заинтересованих актера о оствареним достигнућима у области каријерног вођења и саветовања Влади се редовно подносе извештаји о спровођењу Стратегије, који су такође доступни и широј јавности преко званичне интернет странице Министарства.

Административни капацитети

Министарство омладине и спорта тренутно има 51 запосленог, у 2014. години је планирано и Владиним актом дозвољено да ово министарство има укупно 64 запослених.

Национални ниво управљања омладинском политиком

Министарство омладине и спорта формирано је маја 2007. године, на основу Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 43/07). Према Правилнику о изменама и допунама Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству омладине и спорта (112-01-1/2007-01/2 од 04.12.2007. године) образоване су три основне унутрашње јединице: Сектор за спорт, Сектор за омладину и Сектор за управљање пројектима. Посебне унутрашње јединице су Секретаријат министарства и Кабинет министра. Према новом Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству омладине и спорта (110-00-0001/2013-02 од 11.03.2013. године) у Министарству се, поред три основне унутрашње јединице и две посебне унутрашње јединице (као што је било и раније), као унут-

рашња јединица изван сектора и Секретаријата, образује Група за међународну сарадњу. Оваква унутрашња структура Министарства у међувремену није промењена, а актуелно Министарство омладине и спорта функционише у складу са Законом о министарствима из 2014. године („Службени гласник РС” број 44/14).

Поред Министарства омладине и спорта директне надлежности у раду са младима имају: Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство здравља, Министарство унутрашњих послова, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарство културе и информисања, Министарство привреде, Министарство државне управе и локалне самоуправе, Министарство одбране, Министарство финансија, Министарство спољних послова и Министарство пољопривреде и заштите животне средине.

Одлуком Владе од 24. јула 2008. године образован је Фонд за младе таленте Републике Србије којим председава министар омладине и спорта, а Министарство омладине и спорта по овој Одлуци надлежно је за функционисање и реализацију одлука Фонда. Циљ образовања Фонда је пружање континуиране подршке најталентованијим младим људима у њиховом професионалном развоју кроз стипендирање студирања у Републици Србији, земљама Европске уније, земљама Европске зоне слободне трговине (ЕФТА) и на водећим светским универзитетима, кроз реализацију праксе у земљама Европске уније, као и кроз награђивање ученика средњих школа за изузетне резултате на републичким и међународним такмичењима. Почев од 2008. године, преко 12.500 студената и ученика примило је одговарајуће стипендије и награде и за те намене утрошено је 3,3 милијарде динара.

Поред доделе стипендија и награда Фонд за младе таленте је својим стипендистима кроз сарадњу са значајним институцијама омогућио низ додатних активности и погодности које ће им пружити значајну помоћ и подршку у даљем школовању и стручном усавршавању. Фонд је, такође, успоставио сарадње са бројним значајним компанијама (NISGaspromneft, Француски институт у Србији, Erstebank, Телеком Србија а.д., компанија ASSECO, компанија ZEPTEP, Дом омладине Београд и др), организовао стручне радионице по успешним компанијама широм Србије ради пружања могућности стипендистима Фонда за даља стручна усавршавања и проналажење запослења (Сарнеху Врбасу, Фиат у Крагујевцу, НисГаспромЊефт, Народна библиотека Србије, Електровојводина а.д., Теленора.д., компанија ZEPTEP, Ерсте банка, ЈП Југоисток Ниш) и учествовао на најпосећенијим сајмовима стипендија и запошљавања (MBA-fair, JOBFair и сл).

Регионални и локални ниво управљања омладинском политиком

Законом о утврђивању одређених надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС” бр. 99/09 и 67/12 – одлука УС) Аутономној покрајини додељене су одређене надлежности у области спорта. Институционално, овлашћења за спровођење омладинске политике на покрајинском нивоу припадају Покрајинском секретаријату за спорт и омладину. Такође, 15. новембра 2012. године конституисан је Савет за младе Аутономне покрајине Војводине као покрајинско консултативно тело.

На локалном нивоу, до сада је у оквирима постојећих општинских и градских управа у Републици Србији основано укупно 145 канцеларија за младе (у тренутку оснивања Министарства било је основано пет канцеларија за младе).

Такође, на територији Републике основано је 108 локалних савета за младе, као и 44 омладинска клуба.

Распоред буџетских средстава (РСД)

	2014. - одобрено	2015. - планирано	2016. - планирано	2017. - планирано	2018. - планирано
Министарство омладине и спорта	5.209.291.449,00	4.692.460.000,00	4.794.201.000,00	Н/А	Н/А
Сектор за спорт	3.069.754.000,00	2.494.429.000,00	2.542.536.000,00	Н/А	Н/А
Сектор за	500.927.282,00	569.333.000,00	576.621.000,00	Н/А	Н/А

управљање пројектима					
Сектор за омладину	260.888.000,00	238.206.000,00	239.852.000,00	Н/А	Н/А
Фонд за младе таленте РС	789.530.000,00	806.686.000,00	844.763.000,00	Н/А	Н/А

Мере за спровођење приоритета у 2014. години:

- наставак спровођења мера предвиђених Националном стратегијом за младе и Акционим планом за период 2009-2014 године;
- израда Националне стратегије за младе за период од 2015. до 2025. године и Акционог плана за њено спровођење, за период од 2015. до 2018. године;
- донета Национална стратегија за младе за период од 2015. до 2025. године и Акциони план за њено спровођење, за период од 2015. до 2018. године; (до краја 2014. године);
- наставак спровођења мера предвиђених Стратегијом каријерног вођења и саветовања у Републици Србији до 2014. године.
- израда Студије изводљивости и стварање услова за формирање и рад Националног ресурс центра за каријерно вођење и саветовање и даљи развој система каријерног вођења и саветовања у Р.Србији;
- анализа потреба и остале пратеће активности у оквиру рада на изменама и допунама Закона о младима;
- спровођење постојеће Стратегије развоја спорта у Републици Србији. Уз широк консултативни процес и учешће свих релевантних актера, у овој години одвијаће се процес израде Националне стратегије за развој спорта за период 2014-2018 и тај процес се спроводи уз учешће најшире спортске јавности. Одржано око 15 округлих столова са преко 3000 учесника.
- формирана је радна група за израду на изменама и допунама Закона о спорту, израђена је радна верзија нацрта закона и очекује се да ће се до краја ове године наћи у скупштинској процедури;
- Радна група која је формирана за израду Нацрта Закона о спречавању допинга у спорту израдила је Нацрт закона који је усаглашен са Антидопинг кодексом, завршена је јавна расправа и нацрт је упућен релевантним органима на мишљење.
- до краја 2014. године биће израђен Нацрт закона о приватизацији у спорту.
- спровођење постојећих билатералних споразума о сарадњи у области спорта и омладинске политике и иницирати закључивање нових уз посебан фокус на подручје Југоисточне Европе, као и на наставак досадашње успешне сарадње са међународним организацијама, попут Савета Европе, Уједињених нација, ОЕБС-а, ОЕЦД, итд.
- средњи ниво учешћа у новом ЕУ програму за образовање, обуку омладину и спорт ЕРАЗМУС+, преко радних група за младе Европске комисије и контакт тачака.

Мере планиране за период 2015 -2018

- спровођење Националне стратегије за младе за период од 2015 до 2025. године и Акционог плана за период од 2015. до 2018. године (током читавог извештајног периода);
- учешће у изради Извештаја о младима Европске уније, предвиђеним за 2015. годину и праћење напретка у остваривању индикатора омладинске политике и напретка у осигурању квалитета у раду са младима (други квартал 2015. године);
- донет Закон о изменама и допунама Закона о младима (трећи квартал 2015. године);
- спровођење Стратегије развоја спорта у РС за период 2014-2018 (током целог извештајног периода);
- активности на реконструкцији и изградњи сопствених спортских терена и спортских објеката
- проширење сегмента инспекцијског надзора (током целог извештајног периода);

- подизање капацитета удружења младих, канцеларија за младе и спортских организација за писање пројеката у ЕУ формату и коришћење фондова ЕУ, фондова прекограничне сарадње (током целог извештајног периода);
- припреме и учешће у ЕУ програму Ерасмус+ (током целог извештајног периода).

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

У вези са чланом 102. став 1. Споразума о стабилизацији и придруживању којим је предвиђено да ће уговорне стране сарађивати, између осталог, у области политике према младима и рада младих, укључујући и неформално образовање, Министарство омладине и спорта наставиће да подржава рад контакт тачке „Хајде да“, званично одабране од стране Европске комисије, у вези са промовисањем новог ЕУ програма за образовање, тренинг, омладину и спорт ЕРАЗМУС+ за период 2014-2020.

У дату сврху, постоји посебна буџетска линија за подршку контакт тачки у промоцији Програма и едукацији за његово коришћење, а кроз коју се током 2014. планира организовање низа тренинга, семинара и инфо дана на тему ЕРАЗМУС+.

Отварањем преговора за приступање Републике Србије Европској унији, интензивирана је и улога Министарства омладине и спорта на европској сцени – представници институције позвани су од стране Европске комисије за учешће у раду ЕРАЗМУС+ радне групе, као и Радне групе за ЕУ индикаторе у омладинском пољу, а најављен је и позив за учешће у изради Извештаја о младима ЕУ за октобар 2014. Од Републике Србије очекује се успостављање агенције за спровођење програма ЕРАЗМУС+ на националном нивоу, те ће Министарство омладине и спорта у наредном периоду бити посвећено припремним мерама за формирање наведене структуре.

11. јуна 2014. године званично је потписан Споразум између Европске Уније и Републике Србије о учешћу Републике Србије у програму „Еразмус+“: програму Европске Уније за образовање, обуку, младе и спорт. Потписници истог су министар просвете, науке и технолошког развоја, Срђан Вербић и европска комесарка за образовање, културу, вишејезичност и младе, Андрула Василиу, а сам Споразум званично је уручен министру Вербићу у Бриселу 19. јуна 2014.

Листа релевантних правних прописа ЕУ за младе и спорт:

Са становишта извора права ЕУ за омладину се сматрају посебно значајни следећи документи и смернице:

Национална стратегија за младе, Стратегија каријерног вођења и саветовања и Закон о младима су у складу са општим начелима, принципима и смерницама у наведеним документима:

- 1) *Препорука Савета о мобилности младих волонтера на простору ЕУ од 20. новембра 2008. године*, „Службени лист ЕУ“ Ц 319 од 13.12.2008. године, стр. 8-10;
- 2) *Резолуција Савета о обновљеном оквиру европске сарадње у омладинском пољу (2010-2018) од 27. новембра 2009. године*, „Службени лист ЕУ“ Ц 311 од 19.12.2009. године, стр.1-11, ЕУ Стратегија за младе (2010-2018);
- 3) *Заједнички извештај Савета и Комисије о имплементацији обновљеног оквира европске сарадње у области омладине (2010-18)*, „Службени лист ЕУ“ Ц 394 од 20.12.2012. године, стр. 5-16;
- 4) *Радни документ Европске комисије од 9. септембра 2012. године: Резултати првог циклуса отвореног метода координације у омладинском пољу (2010-2012)*, SWD(2012) 256 финално;
- 5) *Закључци Савета о доприносу квалитета омладинског рада развоју, благостању и социјалној инклузији младих од 16. и 17. маја 2013. године*, „Службени лист ЕУ“ Ц 168 од 14.6.2013. године, стр. 5-9;
- 6) *Закључци Савета о повећању потенцијала омладинске политике приликом постизања циљева стратегије Европа 2020 од 16. и 17. маја 2013. године*, „Службени лист ЕУ“ Ц 224 од 3.8.2013. године, стр. 2-8;

- 7) *Закључци Савета о закључцима унапређења социјалне инклузије младих који нису у образовању, нису запослени, нити на обуци од 25. и 26. новембра 2013. године;*

Спорт

У оснивачким уговорима о стварању Европске Уније није предвиђена нека специфична надлежност у области спорта. Али, временом, због значаја који спорт има за грађане ЕУ, дошло је до регулисања ове области прописима Уније. У Амстердамски уговор из 1997. године унета је Изјава о спорту, која је проширена Изјавом из Нице из 2000. године. Овим изјавама показано је да Европска Унија придаје велики значај спорту, па је после тога донет низ мера везаних за спорт. Мере које је ЕУ предузимала кретале су се од одредби у уговорима о ЕУ и усвајања директива, до финансирања различитих програма и истраживачких пројеката.

Са становишта извора права ЕУ за спорт сматрају се посебно значајни следећи документи:

Уговор о Европској заједници (ЕЗ Уговор)

Јавно здравље, наслов XIII – члан 152. 1 – висок нови заштите здравља човека биће заштићен приликом дефинисања и имплементације целокупне политике Заједнице и њених активности. Заједница употпуњава акције држава чланица у односу на редуковање оштећења здравља услед употребе дрога (наркотика), укључујући мере информисања и превенције.

Слободно кретање лица, услуга и капитала, Наслов III - Члан 39 – Заједница осигурава слободу кретања радника. Члан ЕЗ уговора о слободном кретању радника и услуга, примењен је од стране Европског суда у случају *Bosman I Deliege* на професионалне спортисте и тиме их ставио под одредбе Директиве о заштити радника (укључујући и заштиту здравља).

Одредбе о полицијској и судској кооперацији у кривичним питањима – наслов VI – члан 29 – Европска заједница за свој циљ има и стварање за грађане високог нивоа сигурности у области слобода, безбедности и правде. Тај циљ се постиже и превенцијом и борбом против злочина, укључујући и трговину дрогом.

Спорт као привредна делатност – Комунитарно право је применљиво на спорт као привредну делатност у смислу чл. 2. ЕЗ Уговора. У једној пресуди из 1974 године, Европски суд је одлучио да спорт као привредна делатност потпада под комунитарно право. Такво становиште је потврђено и у више каснијих одлука (*Dona, Bosman, Deliege, Lethonen*).

Директиве

Директива о заштити младих (Council Directive 94/33/EC of 22 June 1994 on the protection of young people at work) – Државе чланице ЕУ обезбеђују да млади људи буду заштићени од економске експлоатације и од било ког рада који оштећује њихову безбедност, здравље или физички, ментални, морални или социјални развој - Одсек 1, члан 1. Коришћење деце у сврхе извођења културних, спортских или рекламних активности мора бити подвргнуто у конкретном случају претходној ауторизацији од стране компетентне власти. Ауторизација може бити одобрена ако активност не угрожава безбедност, здравље или развој детета – (члан 5);

Директива о заштити радника (Council Directive 89/391/EEC of 12 June 1989 on the introduction of measures to encourage improvements in the safety and health of workers at work) – за професионалне спортисте је од посебног значаја чл. 14. Директиве: „надзор над здрављем“. Да би се осигурало да радници добијају здравствену надзор која одговара здравственим и сигурносним ризицима њиховог посла, уводе се одговарајуће мере у складу са националним правом и/или праксом. Ове мере могу обухватити и, ако то радник жели, и утврђивање здравственог назора у одређеним интервалима;

Директива за уједначавање правних и управних прописа о медицинским производима (Council Directive 65/65/EEC of 26 January 1965 on the approximation of provisions laid down by Law, regulation or administrative action relating to proprietary medicinal products – as amended by ... 93/39) – директива је од значаја за спортисте јер забрањује давање (примену) медицинских производа у друге сврхе од предвиђених (дијагноза или лечење болести), као и давање у неodobреном облику и дозама;

Директива о стављању у промет медицинских производа (Second Council Directive 75/319/EEC of 20 May 1975 on the approximation of provisions laid down by Law, Regulation or Administrative Action relating to proprietary medicinal products – as amended by ... 93/39) – дирек-

тива је од значаја за спортисте јер забрањује стављање у промет медицинског производа без одговарајућег рецепта;

Директива о рекламирању које доводи у заблуду (Council Directive 84/450/EEC of 10 September 1984 relating to the approximation of the law, regulation and administrative provisions of the Member States concerning misleading advertising) – директива је од значаја за спортисте јер забрањује рекламирање лекова.

Остали документи

Бела књига о спорту (White Paper on Sport, ОМ (2007) 391 final) која одражава став Европске уније о социјалној улози спорта и његовим економским и организационим аспектима, нарочито имајући у виду препоруке садржане у 4. делу овог документа везане за креирање политика којима се тежи успостављању тзв. Европског спортског модела (European Sport Model).

Преглед текуће и планиране иностране помоћи

Назив пројекта	Укупан буџет	Општи циљ пројекта	Активности и резултати пројекта
1. Одрживи развој (УСАИД) 2011-2016. године	21.000.000 USD		<ul style="list-style-type: none"> - Јачање капацитета за 13 координатора КЗМ кроз обуке за стицање компетенција за ниво 2 омладинског радника - Заједничка подршка програму Бизнис младих Србије- менторска подршка за прву годину рада у 40 новооснованих омладинских предузећа -Заједничка подршка младима у руралним срединама кроз обуку 90 младих пољопривредника за бизнис планирање у три пилот општине: Зрењанин, Нови Бечеј и Кикинда. 32 млада пољопривредника добиће на коришћење стакленике за производњу поврћа у току прве године узгајања
2. Јачање структура за оснаживање и партиципацију младих (ГИЗ) 2010-2014	4.000.000 ЕУР	пружање подршке на националном, регионалном и општинском нивоу структурама које подстичу друштвену, политичку и економску партиципацију младих у Србији	Оснажени капацитети структура које пружају подршку младима на локалном нивоу за спровођење омладинске политике, посебно праћење стандарда у раду КЗМ и процесу ревизије; пружена подршка умрежавању КЗМ кроз формирање Асоцијације КЗМ. Формирана Асоцијација КЗМ, пројектне активности престају у јуну 2014. године.
3. Професионална ори-	4.000.000	успостављање сис-	успостављено је 119 Инфо

	јентација на преласку у средњу школу (партнери на Пројекту су Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Министарство омладине и спорта, а Пројекат траје од 2011. до 2015. године)	ЕУР	тема професионалне оријентације унутар школског образовног система и ваншколског система за младе на преласку из основне у средњу школу, односно у свет рада, као и његово функционисање на националном нивоу	кутка за каријерно информисање при КЗМ а до краја овог пројекта планирано је укључивање свих КЗМ.
4.	Јачање капацитета координатора КЗМ за рад са рањивим групама ОЕБС	Н/А	Примена стандарда рада Канцеларија за младе и јачање компетенција координатора	Министарство омладине и спорта Републике Србије и Мисија ОЕБС у Србији, уз стручну подршку Београдског центра за људска права развио је сертификовани образовни курс за локалне координаторе/ке канцеларија за младе на тему - Рад са осетљивим групама младих и принципи недискриминације. Курс је организован у два модула да би област недискриминације и рада са осетљивим групама била свеобухватно покривена. Курс је похађало је укупно 75 координатора локалних канцеларија за младе и 40 координатора омладинских клубова широм Србије. у Току је израда Водича за рад са осетљивим групама у КЗМ.

Преглед текуће и планиране иностране помоћи из претприступних фондова ИПА

Назив пројекта		Укупан буџет	Општи циљ пројекта	Активности и резултати пројекта
1.	Израда Студије изводљивости за оснивање Националног ресурс центра за каријерно вођење и саветовање у Србији и даљи развој система каријерног вођења и саветовања у Србији	Око 100.000 евра (ИПА 2012)	Израда Студије изводљивости за избор најподеснијег модела Националног ресурс центра која треба да препоручи ефективне и ефикасне моделе и решења за даљи развој система каријерног	- процена предности и слабости система каријерног вођења и саветовања у Србији; - упоредни преглед каријерних центара у земљи, нарочито у погледу њихове способности да се трансформишу у Национални ресурсни центар; - неколико могућих модела

			вођења и саветовања у складу са европским и међународним стандардима и најбољим праксама	за Национални ресурсни центар у Србији; - закључци и препоруке у вези даљег развоја система каријерног вођења и саветовања у Србији; - организовање панел дискусија у различитим деловима Србије како би се представили резултати Студије изводљивости, као и велике националне конференције; - иницијативе за подршку МОС у процесу планирања и програмирања за ИПА 2014-2020. година.
2.*	Запошљавање младих	Н/А (ИПА 2014)	Општи циљ пројекта је да допринесе инклузивном расту и развоју друштва, кроз јачање друштвеног капитала и економских потенцијала младих Специфични циљеви пројекта се односе на повећање запошљивости и стопе запослености младих кроз активирање младих, рано стицање радног искуства и предузетничке праксе	- Јачање капацитета локалних институција и организација за управљање и реализацију ЕУ/ИПА пројекта; - Развој иновативних „холистичких“ сервиса за подршку запошљавању младих, скројених према њиховим реалним потребама, кроз локално партнерство између Канцеларија за младе, омладинских НВО, приватног сектора и НСЗ, са посебним акцентом и фокусом на развој вештина које омогућују лакшу транзицију младих из сектора образовања на тржиште рада. - Подржани бизнис планови и пословни подухвати младих, у циљу развоја омладинског предузетништва.
3.*	Припремне мере за формирање Националне агенције за спровођење ЕРАЗМУС+ Програма ИПА II (2014-2020)	Н/А	Успостављање оквира за пуноправно учешће Р.Србије у програму ЕРАЗМУС+ и испуњавање неопходног услова за затварање Преговарачког поглавља 26	Резултати се односе на јачање институција и других корисника за пуноправно учешће у програму ЕРАЗМУС+: - Изградња и подизање институционалних и људских капацитета за креирање структуре за спровођење програма на националном нивоу; - Обука запослених и

			<p>експерата (уз учешће на састанцима организованим од стране Европске комисије, студијске посете у циљу размене искустава, тренинг курсеве за стицање општих вештина-рачуноводство, пројектни менаџмент, презентацијске вештине и сл)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Опремање националне агенције (опрема, софтвер, успостављање базе података) и прилагођавање канцеларијског простора потребама агенције - Континуирана подршка дневним активностима агенције (особље, просторије, процедуре) - Изградња капацитета ресорних министарстава надлежних за супервизију агенције – дефинисање процедура за супервизију, превод неопходне документације из ЕК и адаптирање исте националном контексту, усклађивање правила и процедура агенције са препорукама ЕК
			<ul style="list-style-type: none"> - Подизање свести јавности о могућностима које се нуде кроз ЕРАЗМУС+ (спровођење информативне и промотивне кампање, организација инфо дана и тренинга за потенцијалне кориснике, припрема публикација) - Континуирано јачање капацитета омладинских организација за коришћење програма ЕРАЗМУС+

* пројекти под редним бројевима 2. и 3. су још увек у фази припреме, планирања и програмирања, а у сарадњи са КЕИ, ЕУД и осталим релевантним линијским министарствима и институцијама.

3.26.3. Култура

Преглед стања

Министарство културе и информисања обавља послове државне управе који се односе на: развој и унапређење културе и уметничког стваралаштва; праћење и истраживање у области културе; обезбеђивање материјалне основе за делатности културе; развој и унапређење

књижевног, преводилачког, музичког и сценског стваралаштва, ликовних и примењених уметности и дизајна, филмског и стваралаштва у области других аудио-визуелних медија; заштиту непокретног, покретног и нематеријалног културног наслеђа; библиотечку, издавачку, кинематографску и музичко-сценску делатност; успостављање дигиталне истраживачке инфраструктуре у области културе и уметности; задужбине и фондације; систем јавног информисања; праћење спровођења закона у области јавног информисања; праћење делатности страних информативних установа, страних средстава јавног информисања, дописништава и дописника у Републици Србији; информисање националних мањина; регистрацију страних информативних установа и пружање помоћи у раду страним новинарима и дописницима; сарадњу у области заштите културне баштине, културног стваралаштва и информисања на језику и писму припадника српског народа у региону; стварање услова за приступ и реализацију пројеката који се финансирају из средстава претприступних фондова Европске уније, донација и других облика развојне помоћи из надлежности тог министарства, учешћа у регионалним пројектима, као и друге послове одређене законом.

Преглед важећих закона у области културе

Општи:

1) Закон о култури („Службени гласник РС”, број 72/09);

Законом о култури утврђује се општи интерес у култури („Службени гласник РС”, број 72/2009), начин остваривања општег интереса у култури и обављање културних делатности, права, обавезе и одговорности Републике Србије, аутономних покрајина и општина, градова и града Београда у култури, као и услови за деловање свих субјеката у култури. Република Србија стара се о остваривању општег интереса у култури и о спровођењу културне политике као скупа циљева и мера подстицања културног развоја који се заснива на следећим начелима:

- 1) слобода изражавања у културном и уметничком стваралаштву;
- 2) аутономија субјеката у култури;
- 3) отвореност и доступност културних садржаја јавности и грађанима;
- 4) уважавање културних и демократских вредности европске и националне традиције и разноликости културног израза;
- 5) интегрисање културног развоја у социо-економски и политички дугорочни развој демократског друштва;
- 6) демократичност културне политике;
- 7) равноправност субјеката у оснивању установа и других правних лица у култури и равноправност у раду свих установа и других субјеката у култури;
- 8) децентрализација у одлучивању, организовању и финансирању културних делатности;
- 9) подстицање културног и уметничког стваралаштва и очување културног и историјског наслеђа;
- 10) подстицање одрживог развоја културне средине као интегралног дела животне средине.

Заштита културног наслеђа:

- 1) Закон о културним добрима („Службени гласник РС”, број 71/94, 52/11-др. закон, 52/11-др. закон, 99/11-др. закон);
- 2) Закон о библиотечко-информационој делатности („Службени гласник РС”, број 52/11);
- 3) Закон о старој и реткој библиотечкој грађи („Службени гласник РС”, број 52/11);
- 4) Закон о обавезном примерку публикација („Службени гласник РС”, број 52/11);
- 5) Закон о задужбинама и фондацијама („Службени гласник РС”, бр. 88/10, 99/11-др. закон);
- 6) Закон о задужбинама, фондацијама и фондовима („Службени гласник РС”, број 59/89), престао да важи са: „Службени гласник РС”, број 88/10-др. закон) осим појединих одредби;
- 7) Закон о обнови културно-историјског наслеђа и подстицању развоја Сремских Карловаца („Службени гласник РС”, бр. 37/91, 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закони 101/05-др. закон);
- 8) Закон о оснивању Музеја жртава геноцида („Службени гласник РС”, бр. 49/92, 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон и 101/05-др. закон);
- 9) Закон о Матици српској („Службени гласник РС”, број 49/92);

Савремено стваралаштво:

- 1) Закон о кинематографији („Службени гласник РС”, бр. 99/11 и 2/12- исправка и 46/14-УС);
- 2) Закон о Српској књижевној задрузи („Службени гласник РС”, број 20/97);
- 3) Закон о издавању публикација („Службени гласник РС”, бр. 37/91, 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон, 135/04 и 101/05-др. закон);

Потврђене међународне конвенције у области заштите културног наслеђа:

- Закон о ратификацији конвенције за заштиту културних добара у случају оружаног сукоба („Службени лист ФНРЈ – додатак”, број 4/56, „Службени лист СРЈ - Међународни уговори”, број 7/02- др. пропис)
- Уредба о ратификацији Конвенције о мерама за забрану и спречавање недозвољеног увоза, извоза и преноса својине културних добара („Службени лист СФРЈ - Међународни уговори”, број 50/73);
- Закон о ратификацији конвенције о заштити светске културне и природне баштине Службени лист СФРЈ, Међународни уговори, бр. 56/74);
- Закон о ратификацији Протокола уз споразум о увозу предмета просветног, научног и културног карактера („Службени лист СФРЈ - Међународни уговори”, број 7/81);
- Закон о ратификацији Европске конвенције о култури ("Службени лист СФРЈ" - Међународни уговори, бр. 4/87);
- Закон о ратификацији Конвенције о заштити европског архитектонског блага („Сл. лист СФРЈ - Међународни уговори”, број 4/91);
- Закон о потврђивању Другог протокола уз хашку конвенцију од 1954. године о заштити културних добара у случају оружаног сукоба („Службени лист СРЈ - Међународни уговори”, број 7/02)
- Закон о ратификацији Европске конвенције о кинематографској копродукцији („Службени лист СЦГ - Међународни уговори”, број 2/04);
- Закон о потврђивању Конвенције о заштити и унапређењу разноликости културних израза („Службени гласник РС”, број 42/09)
- Закон о потврђивању Европске конвенције о заштити археолошког наслеђа (ревидирана) („Службени гласник РС”, број 42/09)
- Закон о потврђивању Конвенције о очувању нематеријалног културног наслеђа („Службени гласник РС- Међународни уговори”, број 1/10)
- Закон о потврђивању Оквирне конвенције Савета Европе о вредности културног наслеђа за друштво („Службени гласник РС- Међународни уговори”, број 1/10)

Друге међународне конвенције

- Закон о потврђивању Европске конвенције о пределу („Службени гласник РС- Међународни уговори”, број 4/11)
- Конвенција о међународним изложбама (Париз, 1928) („Службени гласник РС”, број 105/09)

Административни капацитети

Према важећем Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству културе и информисања, постоје следеће основне унутрашње јединице: Сектор за културно наслеђе, Сектор за савремено стваралаштво и креативне индустрије, Сектор за информисање, Сектор за међународну сарадњу, европске интеграције и пројекте, Сектор за економско-финансијске послове и Секретаријат. У оквиру Сектора за међународну сарадњу, европске интеграције и пројекте је Одсек за европске интеграције и пројекте у области културе и јавног информисања са укупно 5 државних службеника. У Одсеку се обављају послови који се односе на хармонизацију прописа са прописима Европске уније, праћење прописа, препорука и стандарда ЕУ у овим областима, као и утврђивање и формулисање пројеката који се финансирају из фондова ЕУ, праћење и спровођење програма ЕУ и координација са надлежним органима државне управе у процесу припреме стратешких планских докумената. Усклађивањем законодавства са прописима ЕУ, баве се и правници из Сектора за културно наслеђе и Сектора за информисање, који учествују у припреми анализа, информација, извештаја и дру-

гих акта из области усклађивања прописа са правним тековинама ЕУ, укључујући и имплементацију међународних стандарда и конвенција из области културног наслеђа.

Културна делатност, којом се обезбеђује остваривање права грађана, односно задовољавање потреба грађана као и остваривање других законом утврђених интереса у области културе обавља се у установама културе које се као правна лица оснивају ради обављања ове делатности. Установе се оснивају ради обављања ове делатности у областима културног стваралаштва и областима заштите културних добара. На републичком нивоу постоје 26 установе културе од којих пет чине установе културе у области савременог стваралаштва: Народно позориште у Београду, Београдска филхармонија, Ансамбл народних игара и песама Србије «КОЛО», Филмски центар Србије и Завод за проучавање културног развика и 21 установа културе у заштите културног наслеђа: Народни музеј у Београду, Историјски музеј Србије, Етнографски музеј, Музеј савремене уметности, Музеј примењене уметности, Музеј позоришне уметности, Природњачки музеј, Музеј науке и технике, Музеј жртава геноцида, Музеј историје Југославије, Музеј наивне уметности Јагодина, Музеј на отвореном «Старо село» Сирогојно, Галерија Матице српске, Библиотека Матице српске, Народна библиотека Србије, Југословенска кинотека, Републички завод за заштиту споменика културе, Архив Србије, Архив Југославије, Филмске новости и Централни институт за конзервацију.

Централне установе заштите културних добара, сходно одредби члана 79. став 1. Закона о културним добрима („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/11- др. закон и 99/11- др. закон) јесу: Републички завод за заштиту споменика културе, Архив Србије, Народни музеј у Београду, Народна библиотека Србије и Југословенска кинотека.

Музеји надлежни према врстама уметничко-историјских дела и према територији утврђени су Решењем о утврђивању надлежности музеја према врстама уметничко-историјских дела и према територији („Службени гласник РС“, број 28/95) донетим на основу Закона о културним добрима.

Територијално надлежни заводи за заштиту споменика културе утврђени су Решењем о утврђивању територије завода за заштиту споменика културе („Службени гласник РС“, број 48/95) донетим на основу Закона о културним добрима.

Територијално надлежни архиви утврђени су Решењем о утврђивању територије архива („Службени гласник РС“, број 7/96) донетим на основу Закона о културним добрима

Послове од општег интереса у заштити старе и ретке библиотечке грађе обављају Народна библиотека Србије, Библиотека Матице српске и библиотеке које решењем одреди министар надлежан за културу (Члан 5. став 2. Закона о старој и реткој библиотечкој грађи („Службени гласник РС“, број 52/11).

Општи интерес у заштити старе и ретке библиотечке грађе обављају библиотеке које су утврђене Решењем о одређивању библиотека које обављају послове од општег интереса у заштити старе и ретке библиотечке грађе („Службени гласник РС“, број 14/13).

Народна библиотека Србије је матична библиотека и она обавља матичне функције за све библиотеке на територији Републике Србије, у сарадњи с Библиотеком Матице српске која обавља матичне функције на територији АП Војводине, сходно одредби члана 22. став 3. Закона о библиотечко-информационој делатности („Службени гласник РС“, број 52/11). Обављање матичних функција и мрежа матичних библиотека Републике Србије утврђена је, сходно одредби члана 22. став 4. Закона о библиотечко-информационој делатности, Решењем о одређивању библиотека које обављају матичне функције у библиотечко-информационој делатности („Службени гласник РС“, РС број 122/12).

Библиотеке које обављају матичне функције у библиотечко-информационој делатности на територији АП Војводине одређене су, у складу са члана 22. став 4. Закона о библиотечко-информационој делатности, Решењем покрајинског секретара за културу и јавно информисање о одређивању библиотека које обављају матичне функције у библиотечко-информационој делатности на територији АП Војводине („Службени лист АПВ“ број 27/12). О остваривању општег интереса (достављање, прикупљање, чување и давање на коришћење обавезног примерка као послови од општег интереса) старају се Народна библиотека Србије и Библиотека Матице српске сходно члану 4. Закона о обавезном примерку публикација („Службени гласник РС“, број 52/11).

Национални савет за културу, сходно члану 15. Закона о култури, образује се као стручно-саветодавно тело, а установила га је Народна скупштина Републике Србије, са мисијом да помогне ресорном Министарству и Влади у очувању, развоју и ширењу културе.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Према предлогу Владе РС, планирано је да се током 2014. године Народној скупштини Републике Србије достави одређен број предлога закона из надлежности овог министарства, уз напомену да је усклађивање прописа са релевантним правним тековинама Европске уније у тим законима предмет разматрања у оквиру других преговарачких група.

Такође је планирана и израда **Стратегије развоја културе у Републици Србији**, за коју се очекује да у до краја 2014. године буде представљена јавности.

У наредном периоду до краја 2018. године, Министарство ће и даље бити ангажовано на изради прописа из своје надлежности који ће се ослањати на правне тековине ЕУ, као и на основна начела садржана у Уговору о функционисању Европске уније, доприносећи процвату културе уз поштовање националне и регионалне разноликости, подстицању сарадње са земљама чланицама ЕУ, промовишући културну сарадњу, очување и заштиту културног наслеђа, некомерцијалне размене у области културе, уметничко и књижевно стваралаштво, укључујући и аудио-визуелни сектор. У складу с начелима поменутог Уговора, Конвенција Унеска о заштити и унапређењу разноликости културних израза, један је од најважнијих елемената правних тековина ЕУ у области културе (Конвенција потврђена на седници Народне скупштине Републике Србије, 29. маја 2009. - „Службени гласник РС“ 42/09- Међународни уговори), која ће имати значајну улогу приликом израде закона у области културе (Закон о аудиовизуелним делатностима) и културног наслеђа.

Мере за спровођење приоритета у 2014. години

Стратегија развоја културе

Рад на изради **Стратегије развоја културе** започет је 2011. године и очекује се да у до краја 2014. године буде представљена јавности. Од будуће Стратегије очекује се да, пре свега, успостави конкретне планске и дугорочне оквире и јасне мере за њихово шире укључивање, јачање капацитета у домену културних индустрија, као и њено спровођење на свим нивоима.

Чланом 20. Закона о култури прописана је и садржина Стратегије развоја културе Републике Србије, према коме Стратегија треба да садржи:

- 1) анализу постојећег стања културне делатности и стваралаштва у Србији;
- 2) основне поставке културног развоја, и то:
 - циљеве културног развоја,
 - приоритетна подручја културног развоја,
 - приоритете међуресорне сарадње (научноистраживачки рад, едукација, равномерни регионални развој, међународна сарадња, креативна индустрија, културни туризам итд.);
- 3) стратешке правце и инструменте културног развоја, а нарочито:
 - истраживања, заштите и коришћења културних добара,
 - заштите српских културних вредности ван територије Републике Србије,
 - подстицања културног стваралаштва и продукције,
 - унапређивања културног стваралаштва и културног израза припадника националних мањина,
 - рада установа културе и других субјеката у култури,
 - капиталне инвестиције у изградњи, обнови, опремању и унапређењу услова рада установа културе;
 - планирања потреба кадрова у култури, њихове едукације и професионалног усавршавања,
 - научноистраживачког рада у култури,
 - аматерске делатности у култури,

- међуресорне сарадње (мере и инструменте за стимулативну пореску политику у култури, програми билатералне и мултилатералне сарадње, мере подстицања предузетништва у култури итд.);
- 4) план реализације, и то: дефинисање активности везаних за реализацију приоритетних програма и пројеката и стратешких задатака за сваку делатност у култури и сва међуресорна подручја предвиђена Стратегијом, динамику спровођења, одређивање субјеката реализације;
- 5) критеријуме, индикаторе и поступке евалуације.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању

У складу са обавезама из **Споразума о стабилизацији и придруживању (чл. 103)**, потврђивањем **Конвенције о заштити и унапређењу разноликости културних израза, Унеско, 2005** (у даљем тексту Конвенција) на седници Народне скупштине Републике Србије, 29. маја 2009. („Службени гласник РС“ 42/09- Међународни уговори), обезбедили су се услови за примену првог међународног инструмента који регулише питања очувања и развијања културне разноликости, чиме се битно утиче на остваривање фундаменталних слобода и права грађана, која су регулисана Законом о култури (чл. 3), Законом о јавном информисању (чл. 7, ал. 1 - „Службени гласник РС“, бр. 43/2003, 61/2005, 71/2009, 89/10) и Законом о радиодифузији (чл. 3, тачке 2, 3 4. и 5 - „Службени гласник РС“, бр. 42/2002, 97/2004, 76/2005, 79/2005, 62/2006, 85/2006, 86/2006, 41/2009, *Стратегија развоја система јавног информисања у Републици Србији до 2016 године*-Службени гласник РС”, број 75/11).

Према Закону о култури утврђено је да се Република Србија стара о остваривању општег интереса у култури и о спровођењу културне политике као скупа циљева и мера подстицања културног развоја, који се заснива на начелима утврђеним тим законом, а између осталих и на начелу уважавања културних и демократских вредности европске и националне традиције и разноликости културног израза (члан 3, тачка 4).

У домену сарадње у **аудиовизуелној области (чл. 104 Споразума о стабилизацији и придруживању)**, Министарство културе и информисања припремило је нови сет медијских закона који ће бити усклађени са релевантним одредбама правних тековина ЕУ: **Нацрт закона о јавном информисању и медијима, Нацрт закона о електронским медијима и Нацрт закона о јавним медијским сервисима**. Медијски закони требало би да буду усвојени до краја 2014. године. Усклађивањем са Директивом 2006/123/ЕЗ о услугама на унутрашњем тржишту и Директивом о аудиовизуелним медијским услугама стећи ће се услови за потпуно приступање програму ЕУ *Креативна Европа*. Детаљни подаци о законодавству у области јавног информисања, планови за даље усклађивање са релевантним правним тековинама ЕУ дати су у Поглављу 10 – Информационо друштво и медији.

Спровођење Конвенције о заштити и унапређењу разноликости културних израза

После потврђивања Конвенције о заштити и унапређењу разноликости културних израза српском Парламенту, концепт културне разноликости улази у оквир законске регулативе, пре свега у системски Закон о култури (*Службени гласник Републике Србије*, број 72/09), где се представља као једно од начела културног развоја који се остварује општи интерес у култури, а затим и у оквир других усвојених закона (нпр. Закон о кинематографији) и дугорочних планских докумената као што је Медијска стратегија (*Стратегија развоја система јавног информисања у Републици Србији до 2016 године*-Службени гласник РС”, број 75/11).

Ратификација Конвенције је допринела да културна разноликост постане један од основних критеријума за вредновање пројеката приликом избора за су/финансирање пројеката у култури. Упркос економској кризи и ограниченим пре свега финансијским ресурсима, успело обезбеђена је подршке за унапређење разноликости културних израза пројекте цивилног сектора у култури и других актера (члан 6, тачке б и е Конвенције).

Закон о култури је ступио на снагу 2009. године ("Службени гласник РС", број 72/09). Као једно од начела овај закон је препознао разноликост културних израза (члан 3. тачка 4 - уважавање културних и демократских вредности европске и националне традиције и разноликости културних израза). Закон дефинише општи интерес у култури (члан 6), у оквиру којег и

стварање услова за подстицање културног и уметничког стваралаштва (тачка 2); подстицање и помагање културних израза који су резултат креативности појединаца, група и друштва Срба у иностранству (тачка 9); подстицање међународне културне сарадње (тачка 10); ширење и унапређивање едукације у области културе (тачка 12); подстицање примене нових технологија у култури, нарочито информационих технологија и дигитализације (тачка 13). Конвенција о заштити и унапређењу разноликости културних израза је даласнажан подстицај за дефинисање будуће *Стратегије развоја културе Републике Србије* (за период од 10 година), чије доношење је предвиђено чланом 19. Закона о култури, и која у фази припреме. Рад на изради овог документа започет је 2011. године, и очекује се да у до краја 2014. године буде представљена јавности. Од будуће Стратегије за развој културе очекује се, пре свега, да успостави конкретне планске и дугорочне оквире и јасне мере за њихово шире укључивање, јачање капацитета у домену културних индустрија, као и њено спровођење на свим нивоима. Такође и да промовише културну разноликост, мобилност уметника и интеркултурни дијалога у циљу интереса и потреба грађана, а у складу са принципима и слободе изражавања и слободног протока информација, професионалних и етичким принципима објективности, истинитости, равнотеже и поштовања људског достојанства.

Током 2011. године донети су нови Закон о библиотечко-информационој делатности (Службени гласник Републике Србије, број 52/11) и Закон о кинематографији (*Службени гласник Републике Србије*, бр. 99/11 и 2/12- исправка). Члан 2. **Закона о библиотечко-информационој делатности** дефинише општи интерес у библиотечко-информационој делатности управо заснован на принципима Конвенције, кроз слободан приступ информацијама, знањима и идејама садржаним у библиотечко-информационој грађи и изворима, као и право на остваривање свих својих индивидуалних и интелектуалних слобода.

Закон о кинематографији утврђује да је општи интерес у области кинематографије између осталог и подстицање културне разноликости у области кинематографије (члан 10. тачка 12), остваривање права на културну посебност у области кинематографије припадника националних мањина у Републици Србији (члан 10. тачка 10), као и унапређење међународне сарадње и интеграције домаће кинематографије у европске и светске програме развоја кинематографије (члан 10. тачка 11).

Поред горе наведених закона, спроведене су и мере институционалне и стручне подршке развоју културних индустрија, оснивањем оперативних радних тела Министарства и стварања нових партнерстава са цивилним сектором. Ратификација Конвенције је допринела да културна разноликост постане један од основних критеријума за вредновање пројеката приликом избора за суфинансирање пројеката и програма у култури. Обезбеђена је подршка продукцији и ширењу културних садржаја и повећање партиципације у култури пре свега кроз расписивање годишњих јавних конкурса о суфинансирању пројеката и протоколе о сарадњи различитих нивоа власти, захваљујући којој је финансиран читав низ програма и манифестација. Кроз конкурсе је обезбеђена и подршка продукцији и ширењу разноликости медијских садржаја. Спроведени су капитални радови на реконструкцији институција културе, реновирано је и дигитализовано више биоскопа. Подршка уметницима у процесу стварања културних израза дата је смањењем опорезивање дохотка чиме је унапређен њихов социјални и економски статус, као и повећањем пореских олакшица за улагање у културу. Такође, формирана је и национална Контакт тачка */focalpoint/* (чл. 9. и 28. Конвенције) у Министарству културе и информисања и Заводу за проучавање културног развоја, који у сарадњи са релевантним институцијама и појединцима, пружају, сакупљају и размењују информације.

Упркос економској кризи и ограниченим финансијским ресурсима, обезбеђена је подршка за унапређење разноликости културних израза, као и пројекте цивилног сектора у култури и других актера (члан 6, тачке б и е Конвенције). У периоду 2008 – 2012. уложено је у унапређење разноликости културних израза на свим нивоима власти укупно 125,8 милиона евра на годишњем нивоу.

Србија годишње уплаћује средства у **Међународни фонд за културну разноликост** (*International Fund for Cultural Diversity - IFCD*) и већ пету годину учествује на годишњем курсу који овај Фонд расписује за подршку пројектима.

У 2013 години, Република Србија је Секретаријату Конвенције и Унеску поднела четворогодишњи /периодични извештај о спровођењу Конвенције.

Учешће у програму ЕУ Креативна Европа

Србија је званично приступила програму Европске уније *Креативна Европа* 19. јуна 2014. године потписивањем Споразума између Европске уније и Републике Србије о учешћу РС у поменутом програму. Република Србија је испунила услове за учешће у следећим потпрограмима *Креативне Европе*: у потпрограму за културу; у интерсекторском програму уз изузетак Установе за гаранцију културног и креативног сектора, како је поменуто у чланом 14. и у складу са чланом 8. (4) Регулative (ЕУ) бр. 1295/2013. Република Србија ће имати права на учешће у потпрограму за аудиовизуелно стваралаштво под називом MEDIA када испуни услове утврђене у Директиви 2010/13/EU Европског парламента и Савета од 10. марта 2010. године и у складу са чланом 8. Регулative (ЕУ) бр. 1295/2013. и то од првог дана уз писану потврду од одговорне службе Комисије да је Србија испунила утврђене услове.

Програм *Креативна Европа* представља најзначајнији европски фонд за остваривање финансијске подршке, као и унапређење сарадње на свим нивоима у области културе укључујући и филмски сектор, као и развој међународне сарадње.

Учешће Републике Србије у програму *Креативна Европа* је од посебног и стратешког значаја кроз који се обезбеђује интеграција наше културе у међународне развојне токове, подстиче мобилност уметника и културних стваралаца, промовише културна разноликост и интеркултурни дијалог, као и финансијска подршка за домаће културне организације – како јавног, тако и цивилног сектора.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Пројекат обнове Фрањевачког самостана у Бачу

Европски парламента одобрио је средства у износу од 890.000 евра за реализацију *Пројекта обнове Фрањевачког самостана у Бачу*, који је предложен у оквиру Љубљанског процеса. Средства одобрена од стране Европског парламента намењена су за извођење радова на поправци и конзервацији зграде самостана, с тим што био део простора био коришћен као дифузни музеј у контексту презентовања културног наслеђа читавог Бача са акцентом на интеркултурни дијалог. Република Србија партиципира у реализацији пројекта са 10% од укупног износа (89.000 евра на двогодишњем нивоу), с тим што је договорено да у суфинансирању учествују Министарство културе и информисања и Покрајински секретаријат за јавно информисање и културу са по 50% средстава. Финансијски споразум (the Financing Agreement on Preparatory action for preserving and restoring cultural heritage in conflict areas in the Western Balkans for year 2012 - concerning the Project on Rehabilitation of the Franciscan Monastery in Bac) потписан је од стране Европске комисије, а усвојила га је и Влада РС на седници одржаној 18. децембра 2013. године, који је потписао министар у Влади РС задужен за европске интеграције.

У оквиру Љубљанског процеса II који финансира Европска унија, а у којем Република Србија учествује од 2010. године реализована је међународна развојна помоћ и кроз још неколико пројеката:

- Пројекти финансирани из донације од 0.5 милиона евра: Сувача у Кикинди за интервенцију на крову и дренажном систему у износу од 8.000 евра и истраживање статичке стабилности, влаге али и других антрополошких и архитектонских карактеристика у вредности од 5.000 евра; израда менаџмент плана за Сењски рудник у износу од 10.000 евра; израда пројектне документације за конструкцију пута на археолошком локалитету Гамзиград у износу од 34.000 евра као и менаџмент план за археолошки локалитет Јустиниана прима у износу од 10.000 евра.
- Финансирање пројеката подизања капацитета институција заштите културног наслеђа (радионице и семинари за израду студија изводљивости и бизнис планова за споменике културе и локалитете у Србији у износу од 14.627 евра.

Пројекат рехабилитације Сењског Рудника

У завршној фази је *Пројекат рехабилитације Сењског Рудника*, који се финансира из фондова Европске уније, а на основу одлуке Европског парламента. Пројектом је предвиђена обнова три зграде – споменика културе у Сењском Руднику, оснивање Регионалног центра наслеђа и обука становништва. Споразум о финансирању између Владе Републике Србије и

Европске комисије у износу од 1,500.00 евра потписан је 21. маја 2010. године, а сви уговори ради реализације читавог пројекта закључени су 21. маја 2012. године.

Пројекат Култема

Међународни партнерски пројекат *Култема* (Културне вредности за одрживо управљање територијом и маркетинг) финансира се из Програма транснационалне сарадње Југоисточне Европе 2007-2013, односно 2. компоненте инструмента претприступне помоћи ИПА. Координатор пројекта је италијанска Регија Венето (Одељење за јавне радове) и има за циљ развој заједничке маркетиншке стратегије која ће допринети повећању инвестиција у културно наслеђе и допринети успостављању нових могућности за успешно управљање наслеђем. Укупна вредност пројекта је 1.816.500 еура. Партнери у овом пројекту, чији је координатор Регија Венето из Италије, су из следећих земаља: Аустрије, Грчке, Румуније, Бугарске, Србије, Македоније и Црне Горе.

Укупан буџет за део пројекта у коме је Министарство културе, информисања и информационог друштва носилац за Србију износи 130.000,00 евра, с тим што је Министарство у обавези да из сопственог буџета обезбеди 15% средстава. Предвиђено је да пројекат траје 30 месеци, до септембра 2014. године.

Рехабилитација светског културног наслеђа Гамзиград- Ромулијана (ИПА 2012-leftover)

У сарадњи са Канцеларијом за европске интеграције урађена је прва верзија једног обједињеног пројекта са 4 компоненте, од којих једна обухвата и рехабилитацију археолошког налазишта *Felix Romuliana*. Целокупан пројекат би се финансирао из преосталих средстава у оквиру ИПА фонда за 2012. Предложена вредност пројекта *Рехабилитација светског културног наслеђа Гамзиград - Ромулијана* је 1.7 милиона евра. Пројекат предвиђа конзерваторске и рестаураторске радове у циљу превенције даљег пропадања структура самог налазишта, како би се побољшало његово очување за будуће генерације.

3.27. Животна средина

3.27.1. Стање

Процес системског усаглашавања домаћих прописа са ЕУ прописима у области животне средине започео је 2009. године усвајањем тзв. *зеленог пакета закона* (сет од 19 еколошких закона који су поставили основ за даље регулисање управљања отпадом, заштите природе, контроле индустријског загађења, квалитета ваздуха, процене утицаја и стратешке процене утицаја на животну средину, управљања хемикалијама и биоцидима, управљања амбалажом и амбалажним отпадом, заштите од јонизујућег и нејонизујућег зрачења, заштите од буке итд.) у складу са релевантним ЕУ прописима. На основу ових закона усвојено је више од 70 подзаконских аката којим је извршена даља хармонизација са ЕУ прописима из ове области⁵⁹.

Влада Републике Србије је (на основу члана 64. Закона о заштити животне средине) 2010. године усвојила Национални програм заштите животне средине као основни стратешки документ у области животне средине за период од 10 година, („Службени гласник РС” 12/10)⁶⁰.

Влада РС је у октобру 2011. године усвојила Националну стратегију апроксимације у области животне средине („Сл. гласник РС“ 80/11). Стратегија је донета у циљу осигурања спремности РС за вођење преговора са ЕУ на најефикаснији начин, као и у циљу испуњења обавеза проистеклих из чланства. Такође, Стратегија садржи приказ економских инструмената

⁵⁹ Детаљан приказ законодавне активности у периоду 2008- 2012 дат је у Извештају о реализацији Националног програма за интеграцију (НПИ)

⁶⁰ Програм садржи: опис и оцену стања животне средине; основне циљеве (опште, краткорочне, средњорочне, континуиране) и критеријуме за спровођење заштите животне средине у целини, по областима и просторним целинама са приоритетним мерама заштите; услове за примену најповољнијих привредних, техничких, технолошких, економских и других мера за одрживи развој и управљање заштитом животне средине; дугорочне и краткорочне мере за спречавање, ублажавање и контролу загађивања; носиоце, начин и динамику реализације; средства за реализацију.

и финансијских механизма у области животне средине неопходних за реализацију домаћих и иностраних улагања као и потреба за институционалном реформом, развојем законодавства, спровођењем прописа на свим нивоима, едукацијом и развијањем јавне свести на пољу животне средине.

Када је реч о степену усклађености са правним тековинама у области животне средине, интензивна законодавна активност Министарства надлежног за послове животне средине и осталих институција са надлежношћу у овој области довела је до постизања значајног степена транспозиције релевантних ЕУ прописа. Према Прогрес мониторинг извештају за 2013. годину⁶¹, већи део ЕУ директива који се односи на тзв. хоризонтални сектор, заштиту природе, управљање хемикалијама, заштиту од буке потпуно је или скоро потпуно пренет у домаће законодавство. У осталим областима (квалитет ваздуха, управљање отпадом, заштита вода, контрола индустријског загађења) највећи део ЕУ прописа је у великој мери пренет у домаће законодавство. С обзиром на обавезе РС као Не-анекс 1 државе при Оквирној конвенцији УН о промени климе као и сложеност и трошак имплементације ових прописа, усклађивање са правним тековинама из климатског пакета је тек започето.

У циљу адекватне процене стања транспозиције за релевантне ЕУ прописе, у току 2013. и 2014. године инициран је низ активности у оквиру ПЛАЦ пројекта и других текућих и планираних секторских пројеката, кроз које ће се извршити анализа правних празнина и припремити планови транспозиције за највећи део прописа из области хоризонталног законодавства, климатских промена, квалитета вода, управљања отпадом, хемикалија и контроле индустријског загађења.

Пуна имплементација прописа из ове области захтеваће значајна финансијска средства, посебно када је реч о инфраструктурним улагањима (у области управљања отпадом, квалитета вода и индустријског загађења). Полазећи од стања инфраструктуре, као и од искустава нових чланица ЕУ у овом процесу, Стратегија процењује да ће пуна имплементација свих ЕУ прописа бити завршена до 2030. године, а да ће укупни трошкови пуне имплементације ЕУ прописа из области животне средине износити око 10,6 милијарди евра. *Детаљнији приказ очекиваних улагања налази се у оквиру поглавља 2.2.2.*

У циљу обезбеђивања процене трошкова за имплементацију најважнијих прописа из области, почев од 2015.г. отпочеће израда конкретних планова за имплементацију директива (укључујући и детаљне планове инвестиција), који ће уједно представљати основ за преговарање прелазних периода за потпуну имплементацију појединих елемената правних тековина ЕУ. Израда специфичних планова имплементација директива (ДСИП) предвиђена је за Директиву о третману комуналних отпадних вода, Нитратну директиву, Оквирну Директиву о водама, Директиву о води за пиће, Оквирну Директиву о отпаду, Директиву о депонијама, Директиву о третману електричног и електронског отпада, Директиву о амбалажи и амбалажном отпаду, Нову индустријску директиву, и Директиве о органским загађивачима. У складу са предлозима пројеката, средства за израду ових планова предвиђена су из ИПА фондова.

Постојећи административни капацитети, посебно на локалном нивоу оцењују се као недовољни за адекватну имплементацију. Имајући у виду да се очекује да ће припрема стратешког документа у овој области бити један од услова за отварање преговора у области животне средине, предвиђена је израда акционог плана за унапређење административних капацитета током 2015.г.

Захваљујући учешћу министарства, и чланова Преговарачке групе 27-животна средина, у пројекту ЕК Регионална мрежа за приступање држава Западног Балкана ЕУ⁶², и укључености у све секторске радне групе пројекта, обезбеђен је мултидисциплинарни и регионални приступ процесу приступања ЕУ. Такође, у претходном периоду, реализовано је неколико пројектних и програмских активности које су, између осталог, за циљ имале јачање институционалних капацитета попут Пројекта „IPA 2007 - Стратегија апроксимације у области животне средине“.

⁶¹ Активност је до 2013. г. реализована у оквиру РЕНА пројекта (Регионална мрежа за приступање ЕУ). Од 2013, Прогрес мониторинг се реализује у оквиру ЕКРАН пројекта (Регионална мрежа за приступање у области животне средине и климатских промена). Прогрес Мониторинг представља један од основних метода праћења стања у области за ЕК.

⁶² РЕНА пројекат. Од 2013, ЕКРАН пројекат, видети претходни коментар.

„Припреме за преговоре о чланству у области животне средине – ENVAP 1“, као и бројни други пројекти који се односе на специфичне области. У 2013. години отпочета је реализација ЕНВАП 2 пројекта, у оквиру кога је припремљен методолошки оквир рада Преговарачке групе 27, отпочет детаљан аналитички процес стања у области и започете припреме на изради софтверских решења која ће олакшати рад преговарачке групе 27.

Имајући у виду комплексност правних тековина у области животне средине, као и чињеницу да је надлежност над прописима ЕУ подељена између већег броја институција, у овој области постоји снажна потреба за даљим јачањем међуинституционалне сарадње и процеса координације. Преговарачка група 27 (ПГ 27) представља основни механизам координације рада свих институција укључених у област животне средине. ПГ 27 је структурирана и у потпуности је оперативна и функционална. Правила и процедуре рада ПГ 27 усвојена су у априлу 2014. године, и у складу са потребама процеса припрема за Скрининг, формиране су секторске радне групе и отпочето је формирање *ad hoc* радних група за појединачне прописе, чији чланови су представници свих релевантних институција и у оквиру којих се разматрају све активности од важности за процес апроксимације.

У циљу припреме за Скрининг, у току 2013. године, отпочет је аналитички процес, који се састоји из детаљне анализе стања, процене недостатака и дефинисања мера за остваривање пуне транспозиције и имплементације свих ЕУ прописа релевантних за област животне средине. Методологија аналитичког процеса припремљена је уз помоћ ЕНВАП пројекта, и представљена представницима свих сектора и институција релевантним за процес приступања у периоду октобар 2013- фебруар 2014 (око 200 учесника дводневних радних састанака). Асистенцију у аналитичком процесу обезбеђују ЕНВАП пројекат (експерти ангажовани на пројекту, Шведска агенција за животну средину), ПЛАЦ пројекат (помоћ у питањима која се тичу транспозиције), ТАИЕХ, као и сви текући секторски пројекти финансирани из средстава ЕУ или билатералне помоћи. Циљ аналитичког процеса је адекватна припрема за Скрининг, као и обезбеђивање основа за приоритизацију и усклађивање активности свих релевантних сектора и институција за конкретне области.

У циљу обезбеђивања оквира за широки консултативни процес у процесу припрема за преговоре, ПГ 27 успоставила је стални дијалог са представницима индустрије, невладиног сектора и локалног нивоа власти.

3.27.2. Хоризонтално законодавство

Преглед стања

Стратешки оквир у области хоризонталног законодавства чине Национална стратегија одрживог развоја (2008), Национални програм заштите животне средине (2010), Национална стратегија апроксимације у области животне средине (2011), Стратегија за примену Архуске конвенције и акциони план (2011), Национална Стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара (2012).

Област хоризонталног законодавства регулисана је Законом о заштити животне средине (Сл. Гласник РС 135/2004, 36/2009, 72/2009, 43/2011), Законом о процени утицаја на животну средину (Сл. Гласник РС 135/2004, 36/2009), Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину (Сл. Гласник РС 135/04, 88/10), Законом о приступу информацијама од јавног значаја (Сл. Гласник РС 120/2004, 54/2007, 104/2009) и пратећим подзаконским актима.

У области хоризонталног законодавства постигнут је висок степен усклађености са релевантним ЕУ прописима из ове области.

Директива о приступу информацијама у области животне средине (2003/4/ЕЗ) је готово у потпуности пренета Законом о ратификацији Архуске конвенције и Законом о ратификацији ПРТР протокола, Законом о приступу информацијама од јавног значаја, Законом о заштити података о личности. Планира се потпуна транспозиција ове директиве Законом о изменама и допунама Закона о заштити животне средине чији је нацрт припремљен. У циљу спровођења Архуске конвенције, Влада је усвојила Стратегију за примену Архуске конвенције („Службени гласник РС, 103/11) и Акциони план за спровођење Стратегије. У периоду 2010-2012 у Републици Србији су отворена четири Архус центра (Нови Сад, Крагујевац, Суботица,

Ниш). У складу са Стратегијом о примени Архуске конвенције, у априлу 2012. године је реализован Пројекат израде првог националног метарегистара за информације о животној средини (Екорегистар) који је доступан на сајту Агенције за заштиту животне средине: <http://www.eko-registar.sepa.gov.rs/>. Крајем 2013. године је реализован Пројекат унапређења и ажурирања Екорегистара. У циљу јачања капацитета за имплементацију Трећег стуба Архуске конвенције, током 2011. и 2012. у сарадњи са ОЕБС-ом и Регионалним центром за животну средину, одржан је низ тренинга и округлих столова намењен представницима државних институција које се баве доношењем и спровођењем прописа из области животне средине, представницима правосуђа и представницима цивилног сектора⁶³. МПЗЖС је у сарадњи са организацијом REC у јануару 2013. године одржало дводневни тренинг за судије и тужиоце о трећем стубу Архуске конвенције - правној заштити у питањима животне средине. МПЗЖС је у сарадњи са ОЕБС-ом у току 2013. године реализовало Пројекат израде Практикума о праву на правну заштиту у питањима од значаја за заштиту животне средине у управном поступку и управном спору. Практикум је намењен државним службеницима судијама Управног суда, представницима организација цивилног друштва и студентима еколошког права. МПЗЖС је у сарадњи са ОЕБС-ом у марту 2014. године је отпочео Пројекат израде Приручника - „Правни инструменти еколошке заштите – грађанскоправна и кривичноправна заштита” који ће се реализовати до септембра.

Директива о учешћу јавности (2003/35/ЕЗ) је делимично пренета Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину, Законом о планирању и изградњи. У циљу прецизне провере статуса транспозиције, ова Директива ће бити предмет детаљне анализе у оквиру ПЛАЦ пројекта у току 2014.г. а њена потпуна транспозиција се планира доношењем Закона о изменама и допунама Закона о заштити животне средине чије се усвајање планира у 2015. години.

Директива о процени утицаја на животну средину (2011/92/ЕУ⁶⁴) потпуно је пренета 2009. усвајањем Закона о изменама Закона о процени утицаја на животну средину и пратећих подзаконских аката, Закона о потврђивању Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту и у целости се имплементира. Предстоји ратификација амандмана на ЕСПОО конвенцију, чиме ће се унапредити постојећи механизам имплементације у области прекограничне сарадње и усклађивање са амандманима на директиву (листа пројеката за које је потребна процена утицаја) (консолидована верзија Директиве 92/2011). У циљу прецизне провере статуса транспозиције и дефинисања начина за усклађивање са најновијим амандманима, ова Директива ће бити предмет детаљне анализе у оквиру ПЛАЦ пројекта у току 2014.г.

Директива о стратешкој процени утицаја (2001/41/ЕЗ) потпуно је пренета Законом о стратешкој процени утицаја, чије су измене и допуне (2010) обезбедиле оквир за пуну имплементацију ове директиве. Такође, Република Србија је ратификовала Протокол о стратешкој процени утицаја на животну средину уз Конвенцију о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту⁶⁵ и примењује његове процедуре. У циљу прецизне провере статуса транспозиције, ова Директива ће бити предмет детаљне анализе у оквиру ПЛАЦ пројекта у току 2014.г.

ИНСПИРЕ директива (2007/2/ЕЗ) је делимично пренета Законом о државном премеру и катастру. Пуна транспозиција везана је за успостављање Националне инфраструктуре просторних података и предвиђена је за 2015. Имајући у виду да у РС транспозиција ове директиве није завршена, као и да је на нивоу ЕУ дефинисан низ корака који претходе постизању пуне имплементације (према тренутном ИНСПИРЕ “road map”, рок за пуну имплементацију у

⁶³ Активности реализоване у оквиру пројекта „Изградња капацитета за спровођење Архуске конвенције и подршку развоју ПРТР система у јужној и југоисточној Европи” уз финансијску подршку Савезног министарства за животну средину, очување природе и нуклеарну безбедност и Савезне агенције за животну средину Републике Немачке.

⁶⁴ У мају 2014, усвојена је нова Директива о процени утицаја на животну средину (2014/52/ЕУ). Рок за усклађивање за државе чланице је 2017. година. Начин усклађивања у РС ће бити размотрен у наредном периоду. Више информација о усаглашавању са овим прописом дато је делу поглавља који се тиче планираних законодавних активности.

⁶⁵ Сл. гласник РС– Међународни уговори број”, 01/2010

државама чланицама је 2020.г), размотриће се могућност дефинисања посебног “road map” за РС.

Потпуно преношење директиве о кривичним делима у области животне средине (2008/99/ЕЗ) директно је везано за измене и допуне Кривичног законика, и динамика даљег усклађивања зависиће од предвиђених измена наведеног закона, који се налазе у надлежности Министарства правде. У току 2014. године, у циљу анализе постојећег законског оквира и припреме за транспозицију ове Директиве, иницирана је активност у оквиру ПЛАЦ пројекта, која за циљ има припрему предлога за пуну транспозицију ове директиве,

Директива о одговорности за штету у области животне средине (2004/35/ЕЗ) – У оквиру ПЛАЦ пројекта у току 2014. и 2015. године планира се анализа националног законског оквира.

Мониторинг и извештавање у области животне средине

Према Закону о министарствима („Сл. гласник РС“ 72/2012,76/2013 и 44/2014) Агенција за заштиту животне средине обавља послове државне управе који се односе на: развој, усклађивање и вођење националног информационог система заштите животне средине (праћење стања чинилаца животне средине кроз индикаторе животне средине; регистар загађујућих материја и др.); спровођење државног мониторинга квалитета ваздуха и вода, укључујући спровођење прописаних и усаглашених програма за контролу квалитета ваздуха, површинских вода и подземних вода прве издани и падавина; управљање Националном лабораторијом; прикупљање и обједињавање података о животној средини, њихову обраду и израду извештаја о стању животне средине.

Усвајањем Уредбе о садржини и начину вођења информационог система, методологији, структури, заједничким основама, категоријама и нивоима сакупљања података, као и садржини информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност („Службени гласник РС”, број 112/2009) је створен основ за праћење свих аспеката заштите животне средине у Републици Србији. Ова уредба дефинише два подзаконска акта: Програм вођења информационог система и Правилник о националној листи индикатора заштите животне средине („Службени гласник РС”, број 37/2011).

Извештавање у области заштите животне средине на националном и међународном нивоу је у надлежности Агенције за заштиту животне средине која израђује годишњи извештај о стању животне средине у Републици Србији и подноси Влади Републике Србије. Такође, Агенција израђује посебне тематске извештаје на годишњем нивоу (квалитет ваздуха, вода и земљишта, отпад) који су, поред података из државног мониторинга квалитета ваздуха и вода, доступни на сајту Агенције.

У 2013. години Агенција за заштиту животне средине је поставила интернет портал Национална листа индикатора заштите животне средине Србије чији садржај се заснива на концепту *DPSIR framework* утемељеном у Европској агенцији за заштиту животне средине. Претрагом садржаја на порталу може се изабрати сет индикатора као оквир за интегралну процену квалитета животне средине у Србији.

Истовремено, Агенција за заштиту животне средине има улогу Националне фокалне тачке (тј. националне централне институције) за сарадњу са Европском агенцијом за животну средину (ЕЕА - European Environmental Agency) и укључена је у сарадњу и размену података и информација у оквиру Европске мреже за информације и осматрање (EIONET). У области достављања података, по Бази обавеза извештавања (ROD - Reporting Obligations Database) Агенција редовно остварује напредак. Примера ради, у циклусу 2013/2014 година проценат извештавања је 78%.

У току 2012. године довршен је информациони систем **Националног регистра извора загађивања** као део Информационог система заштите животне средине (ИС) који води Агенција за заштиту животне средине. Његов оквир за рад је дефинисан кроз подзаконске акте којима је уређена материја методологије израде националног и локалног регистра загађивања и прикупљања података, изгледа образаца дневних евиденција и годишњих извештаја о отпаду,

амбалажном отпаду, као и производима који после употребе постају посебни токови отпада⁶⁶. Крајем 2013. године постојећи информациони систем је значајно унапређен, повећана му је функционалност, олакшано достављање података од стране оператера и повећана безбедност целог информационог система. У току извештајног периода у 2014. години кроз унапређени информациони систем податке је доставило око 3900 оператера (око 11500 различитих извештаја). Информациони систем, као и целокупни оквир за достављање података се континуално унапређују. У периоду 2014. – 2015. године радиће се на унапређењу извештавања у области управљања отпадом у циљу испуњавања свих обавеза Републике Србије у извештавању о отпаду према ЕЕА и ЕУРОСТАТ-у. Ова активност ће бити праћена и изменама одговарајућих подзаконских аката и самог ИС. Овај пројекат под називом „Waste flow monitoring in Serbia” је финансиран од стране Владе Краљевине Норвешке и трајаће укупно 18 месеци. Пројекат је започет у јануару 2014. и у току је припрема тендерске документације за набавку софтверских компоненти.

Агенција за заштиту животне средине води ПРТР Регистар, који је у 2011. години, обухватао 289 највећих извора загађивања у Републици Србији. У 2013. години број предузећа је нешто мањи (260 у 2014. години), што је последица, пре свега, светске економске кризе, али и реструктурирања предузећа и промене активности. Успостављање и вођење овог регистра је дефинисано Правилником о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и о методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података (Службени гласник РС, бр. 91/2010) који је усаглашен са ПРТР Протоколом Архуске конвенције и Уредбом 166/2006. За ПРТР регистар своје податке за 2011. годину доставило је 189 предузећа (од горе наведених 289). Највећи број предузећа која нису доставили податке су из сектора Интензивне производње стоке, за које је оцењено да немају довољно капацитета да прикупе и припреме потребне податке. У току 2012. године, у сарадњи са ОЕБС-ом, припремљена су Упутства за извештавање за групе оператера за које је оцењено да немају довољно капацитета за прикупљање и обраду података (фарме свиње и живине, оператери који управљају подземним и надземним копови ма угља), тако да се очекује побољшање у овој области током 2013. године. У сарадњи са РЕС припремљено је слично упутство за сектор енергетике. Поред тога, током 2012. одржано је више од 20 радионица намењених различитим категоријама оператера, а у циљу побољшања квалитета извештавања.

У 2014. у Агенцији је по трећи пут припремљен извештај о количинама емитованих основних загађујућих материја у складу са методологијом CLRTAP протокола. Обухваћене су све активности и све загађујуће материје. У наредном периоду предвиђене су активности на дефинисању Националних емисионих фактора у области енергетике, чиме ће значајно унапредити ниво извештавања.

У завршној фази припреме је и Инвентар гасова са ефектом стаклене баште за период 1990. – 2012. година, који ће бити уграђен у SNC и FBUR чији је завршетак планиран за крај 2014. године.

У току 2012. године успостављена је база података Издатих дозвола за управљање отпадом и урађена је одговарајућа Интернет страница на којој се могу претраживати дозволе по различитим критеријумима. Тренутно база података садржи информације о око 1500 издатих дозвола.

Поред овога, у току 2012. године, успостављена је и база о најбољим доступним техникама и праксама и њиховој примени у области заштите животне средине, која обухвата БРЕФ документе на енглеском, француском и немачком језику.

⁶⁶ Правилник о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података (Службени гласник РС, бр. 91/2010), Правилник о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду са упутством за његово попуњавање (Службени гласник РС, бр. 95/2010), Правилник о обрасцима извештаја о управљању амбалажом и амбалажним отпадом (Службени гласник РС, бр. 21/2010), Уредба о производима који после употребе постају посебни токови отпада, обрасцу дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњем извештају, начину и роковима достављања годишњег извештаја, обвезницима плаћања накнада, критеријумима за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде (Службени гласник РС, бр. 54/2010).

Агенција за заштиту животне средине у оквиру својих надлежности започела је спровођење **Директиве о стандардизацији и имплементацији извештавања (91/692/ЕЕЗ)**. Извештавање у оквиру ове директиве захтева додатне људске и материјалне капацитете.

Агенција је у оквиру надлежности прикупљања података и извештавања у области биодиверзитета и природе успоставила СНМ webportal (Clearing House Mechanism) Конвенције о биолошком диверзитету УН. Започето је формирање база података о стању биодиверзитета, шумарства, ловства и риболова у складу са индикаторима дефинисаним Националном листом индикатора. У сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије, припремљен је и објављен извештај: Биодиверзитет Србије- стање и перспективе.

Према Закону о Министарствима („Службени гласник РС” 44/2014), Агенција за заштиту животне средине надлежна је за послове управљања Националном лабораторијом. У циљу изградње капацитета Националне лабораторије, Програмом рада владе је за 2014. годину предвиђено је издвајање средстава за реализацију пројекта наставак изградње Националне референтне лабораторије за контролу квалитета животне средине⁶⁷. Пројекат обуке кадрова за обављање сложених аналитичких поступака у Националној лабораторији⁶⁸ се услед ребаланса буџета крајем 2013. године није реализовао. У оквиру ИПА 2012 пројекта „Успостављање интегрисаног система за мониторинг животне средине за ваздух и воду“ (јавна набавка у финалној фази) предвиђена је набавка аналитичке опреме у вредности од 1,3 милиона евра и обука кадрова за нове аналитичке поступке у трајању од годину дана од момента инсталације опреме. Агенција има уведен стандард СРПС ИСО 17025:2006 од 30 маја 2011. године а у току је процес провере акредитације од стране Акредитационог тела Републике Србије. У периоду 2011-2014. ради се на одржавању стандарда, унапређењу и на проширењу обима акредитације. Тренутно Агенција има акредитованих око 140 метода из области хемијских одређивања параметара квалитета ваздуха, вода и седимента, као и биолошких параметара квалитета вода.

Агенција за заштиту животне средине је у 2012. години започела процес акредитације Националне лабораторије за анализу параметара квалитета земљишта – одређивање садржаја тешких метала у земљишту, као и акредитације метода узорковања земљишта. С тим у вези, Агенција је извршила иницијално узорковање земљишта на 77 локалитета (укупно 100 узорака) у току 2012. односно 70 узорака у току 2013. године.

У 2013. години Агенција је наставила рад на успостављању Инвентара контаминираних локација прикупљањем података којима се одређује статус управљања контаминираним локалитетима, врста и ниво загађења локалитета, као реализација санације и ремедијације. Релевантни подаци у оквиру Инвентара контаминираних локација омогући ће одређивање локалитета који представљају приоритете за санацију и ремедијацију на подручју Република Србије.

У 2013. години Агенција је објавила публикацију „Праћење стања земљишта-законски основ, циљеви и индикатори“. Припремом низа информација и изјава стручној и заинтересованој јавности Агенција је радила на информисању о стању земљишта и подизању свести о значају правовремених и тачних података и информација за бољи квалитет животне средине и здравља људи.

У области квалитета ваздуха, Агенција је извршила акредитацију методе анализе садржаја тешких метала у суспендованим честицама ПМ10 и комплетне припреме за акредитацију узорковања и одређивања масене концентрације суспендованих честица ПМ10.

Од 2011. године у оквиру Националне лабораторије формирана је Група за калибрациону лабораторију, која обавља калибрацију гас анализатора за мерење параметара квалитета ваздуха : SO₂, NO- NO_x, CO и O₃. Начин обезбеђења квалитета података за оцењивање квалитета ваздуха, самим тим и калибрације, обавља се у складу са Законом о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 10/13), а у Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 11/10, 75/10,63/13) је дефинисано подешавање и еталонирање гас анализатора, као и методе мерења квалитета ваздуха.

Током 2012. год. иновирани су опрема у Калибрационој лабораторији, како би се њен рад ускладио са захтевима европских норми, које су дате у Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

⁶⁷ Предвиђено трајање пројекта- 4. квартал 2014

⁶⁸ Предвиђено трајање пројекта- 2013-2014

Теренске калибрације гас анализатора из Државне мреже аутоматских станица за квалитет ваздуха (АМСКВ), вршене су током 2011. и 2012. год. по један циклус, а током 2013. год. 2 циклуса калибрација на свим станицама. За спровођење 4 циклуса теренских калибрација годишње како је предвиђено према ЕУ нормама, потребна су додатна финансијска средства. У току је припрема за процес акредитације Калибрационе лабораторије према стандарду ISO 17025:2006.

Група за мониторинг и стање алергеног полена у ваздуху је 2011. године извршила међу-лабораторијске контроле узорака по критеријуму преузетом из SRPS ISO/IEC 17043:2011 и у 2012. години акредитовала две методе -узорковање и детекција алергеног полена, у оквиру Националне лабораторије по стандарду SRPS ISO/IEC 17025:2006.

Државна мрежа станица за мониторинг алергеног полена је у периоду од 2008 до 2013. године проширена за 11 станица, што данас укупно чини 13 станица у оквиру мреже.

Агенција за заштиту животне средине је у оквиру надлежности прикупљања података и извештавања, у области економских инструмената заштите животне средине, започела формирање базе података о економским инструментима заштите животне средине, у складу са индикаторима који су дефинисани у Правилнику о Националној листи индикатора заштите животне средине („Службени гласник РС”, број 37/2011).

Пројекат под називом „Оснивање Центра за управљање животном средином (ЕМС) у Србији“ је успешно завршен у мају 2013. године. Циљ ово пројекта је повећање нивоа ефикасности праћења количина емитованих загађујућих материја и управљања отпадом и извештавања у оквиру Агенције за заштиту животне средине РС, повезивања са сектором привреде, органима надлежним за животну средину и одговарајућим институцијама ЕУ. Овај центар обезбедиће повећање капацитета Агенције за заштиту животне средине Републике Србије, индустрије, јавно-комуналних предузећа и државних институција развојем организационе инфраструктуре ЕМС и софтверске подршке са уграђеним моделима праћења емисија и извештавања на националним институцијама и ЕУ.⁶⁹

Сектор за контролу и надзор

Сектор за контролу и надзор Министарства пољопривреде и заштите животне средине активно учествује у раду међународних мрежа, пројеката и организација (*ECENA, IMPEL-TSF, INECE, INTERPOL, USAID, OEBC*).

Министарство надлежно за послове животне средине реализовало је низ пројектних активности у оквиру пројекта „Јачање инспекције за заштиту животне средине и релевантних заинтересованих страна у Републици Србији⁷⁰”, који је завршен у новембру 2013.г. У наведеном периоду, одржан је низ тренинга и припремљени приручници, смернице и инспекцијски програми са посебним акцентом на област индустријског загађења, хемијских удеса, управљања отпадом, испуштање вода и угрожене врсте. Такође, у оквиру пројекта набављена је опрема за инспекцију на свим нивоима, у вредности од 500.000 евра, укључујући и набавку опреме за еко-токсиколошку лабораторију за Завод за јавно здравље у Ћуприји.

Сарадња са другим институцијама која је претходних година већ успостављена, формализована је у оквиру наведеног пројекта образовањем радних група са заинтересованим странама и њиховим укључивањем у обуке и друге активности: Удружењем јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Удружењем судија прекршајних судова, Министарством унутрашњих послова (криминалистичка полиција, ИНТЕРПОЛ, гранична полиција), комуналном полицијом, Министарством финансија-Управом царина, Дирекција за воде, Покрајинским секретаријатом за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, јединицама локалне самоуправе, Сталном конференцијом градова и општина и др. Активно учешће ових заинтересованих страна у обукама, радним групама и састанцима у оквиру пројекта, представљаће основ за развијање даље сарадње у области инспекцијског надзора у области животне средине.

⁶⁹ Детаљније информације о систему мониторинга и извештавања у конкретним областима дате су у одговарајућим потпоглављима у наставку материјала.

⁷⁰ Више информација о пројекту налази се у делу потпоглавља који се односи на инострану финансијску помоћ

На основу Стратегије интегрисаног приступа граници и верификованог протокола између Министарства пољопривреде и животне средине са једне стране са једне стране и Министарства финансија - Управе царина, са друге, успостављена је сарадња у области контроле прекограничног кретања отпада, отровних материја, супстанци које оштећују озонски омотач и спречавања илегалног кретања као и контроле промета угрожених и заштићених врста дивље флоре и фауне. У оним областима у којима је идентификована потреба за успостављањем ближе сарадње (нпр. управљање хемикалијама), у наредном периоду биће неопходно покретање иницијативе за успостављање формалне сарадње са инспекцијским службама других институција (санитарна инспекција, тржишна инспекција и сл.).

Детаљније информације о активностима и административним капацитетима инспекцијски надзор у конкретним областима дате су у одговарајућим потпоглављима у наставку материјала.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2014 до јуна 2015

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, до краја 2014. планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

- Усвајање Уредбе о изменама и допунама Уредбе о утврђивању листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину у циљу усклађивања постојеће листе са ажурираним листама садржаним у Директиви о процени утицаја на животну средину (консолидована верзија- Директива 92/2011/ЕЗ).⁷¹ Усвајање Закона о ратификацији Мултилатералног споразума између земаља Југоисточне Европе који ће служити као основа за имплементацију Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту (МПЗЖС);
- Усвајање Закона о ратификацији амандмана на ЕСПОО конвенцију (МПЗЖС);

Мере за спровођење приоритета

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

- Усвајање Акционог плана за реализацију Националног програма заштите животне средине за период од пет година. Наведени документ, ће бити израђен у складу са релевантним стратешким документима ЕУ (Седми акциони програм Европске уније у области животне средине, Стратегија одрживог развоја ЕУ, Миленијумски циљеви развоја УН, Рио декларација) и представљаће краткорочни инструмент за имплементацију Националног програма, којим се разрађују регулаторне и институционалне активности, активности мониторинга, студије, израда пројектне документације, економских и финансијских инструмената, информисање, образовање, руковођење и капиталне инвестиције (МПЗЖС);
- Започета је реализација пројекта: Успостављање систематског праћења одрживе производње и потрошње. Припремљена је прелиминарна листа националних индикатора, према нацрту листе индикатора одрживе производње и потрошње Европске агенције за животну средину (ЕЕА), а у складу са програмом UNEP-а за Десетогодишњи оквир програма одрживе производње и потрошње (10YFP), у који је Србија званично укључена. Формат индикатора има своју полазну тачку у Правилнику о националној листи индикатора заштите животне средине ("Службени гласник РС", број 37/11); Завршетак пројекта се планира за 2015. годину.
- Усвајање стратегије Националне инфраструктуре геопросторних података (НИГП) за период 2014 – 2020 којом ће се дефинисати приоритетне области, циљеви и активности

⁷¹ Само један пројекат у кодификованој Директиви ЕУ 92/11 у Анексу 1 (уређаји за хватање CO₂ у сврху геолошког складиштења сходно Директиви ЕУ 2009/31) није садржан у актуелној Уредби.⁷² Програм рада Владе за 2014. годину предвиђа реализацију пројекта Успостављање системског праћења економских инструмената заштите животне средине. Финансирање ових активности извршиће се средствима из буџета Републике Србије, а предвиђено трајање пројекта је до краја 2015. године

које треба да реализују учесници на успостављању НИГП кроз имплементацију INSPIRE директиве. Стратегија ће се усмерити на креирање услова за размену хармонизованих просторних информација између државних институција и других учесника. (РГЗ)

- Допуна и проширење Инвентара контаминираних локација - идентификација потенцијално контаминираних и контаминираних локалитета којом се утврђује присуство загађујућих материја у земљишту и врши систематизација података о изворима загађења као што су: врста, количина, начин и место испуштања загађујућих материја у земљиште. Његов оквир за рад потребно је дефинисати подзаконским актом којим ће се уредити методологија за израду и прикупљање података за Инвентар контаминираних локација. У 2014. години планира се доношење Правилника о методологији за израду Инвентара контаминираних локација, као и методологије за врсте, начине и рокове прикупљања података (Агенција).
- У складу са Стратегијом очувања биодиверзитета за период 2011-2018, предвиђено је да Агенција кроз средњорочни циљ успостави Национални информациони систем биодиверзитета и развије сет индикатора за праћење стања, заштите и коришћења природе, биодиверзитета и природних ресурса. (Агенција)
- У циљу унапређења праћења одрживе производње и потрошње, успостављена је сарадња са Републичким заводом за статистику, ради редовног добијања података. Направљено је неколико индикатора, који ће бити доступни на сајту Агенције за заштиту животне средине. У складу са динамиком израде индикатора одрживе производње и потрошње Европске агенције за животну средину (ЕЕА), наставиће се рад на националним индикаторима одрживе производње и потрошње. То ће условити и одређивање осталих партнера, односно институција и њихове улоге у прикупљању података.
- Наставиће се активности на успостављању базе података о економским инструментима заштите животне средине у циљу успостављања системског праћења економских инструмената заштите животне средине⁷². (Агенција)
- У циљу успостављања системског праћења одрживе производње и потрошње дефинисаће се листа националних индикатора одрживе производње и потрошње. Подаци ће бити доступни на сајту Агенције за заштиту животне средине и извештаваће се по овим индикаторима на националном и међународном нивоу. (Агенција)
- Након имплементације ИПА 2012 пројекта "Establishment of an integrated environmental monitoring system for air and water quality" - део "Supply of ICT equipment and software for Air Quality Monitoring System", донетог Правилника о начину размене информација о мерним местима у државној и локалној мрежи, техникама мерења, као и о начину размене података добијених праћењем квалитета ваздуха у државној и локалним мрежама ("Сл. гласник РС", бр. 84/2010), Закона о заштити ваздуха чл. 68 и 69, планира се формирање Информационог система квалитета ваздуха као део јединственог информационог система заштите животне средине. (Агенција)
- Идентификација и прелиминарна истраживања контаминираних локалитета, утврђивање приоритета за санацију и ремедијацију *hot-spot* локалитета, развој процедура за процену ризика на здравље људи и животну средину на контаминираним локалитетима, узимајући у обзир карактеристике и начин коришћења земљишта, тип, концентрације и могућност дисперзије загађујућих супстанци. (Агенција)
- Започете активности на успостављању система раног упозоравања на опасност од акцидента АЕWS- Accident Emergency Warning System у циљу успостављања ванредног мониторинга у складу са Оквирним Споразумом о Сави усклађеним са административним капацитетом односно бројем запослених. (Агенција)
- Завршетак активности на успостављању базе података о економским инструментима заштите животне средине. (Агенција)

⁷² Програм рада Владе за 2014. годину предвиђа реализацију пројекта Успостављање системског праћења економских инструмената заштите животне средине. Финансирање ових активности извршиће се средствима из буџета Републике Србије, а предвиђено трајање пројекта је до краја 2015. године

Преглед приоритета у периоду од јуна 2015 до јуна 2016

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

- Усвајање Закона о изменама и допунама закона о заштити животне средине у циљу даљег усклађивања са Архуском конвенцијом, Директивом о приступу информацијама (2003/4/ЕЗ) и одредбама СЕВЕСО II директиве (96/82/ЕЗ).
- Усвајање Закона о Националној инфраструктури геопросторних података (НИГП) чиме ће се постићи потпуна усклађености са Директивом 2007/2/ЕЗ (РГЗ). У новом закону о НИГП-у дефинисаће начин и рокови за доношење одговарајућих аката за имплементацију на националном нивоу.
- Припрема INSPIRE имплементационих правила за метаподатке, интероперабилност просторних скупова података, мрежне сервисе, размену података и сервиса као и за праћење и извештавање дефинисана су кроз одговарајуће уредбе и одлуке Европске комисије.
- Усвајање Програма вођења информационог система Агенције за заштиту животне средине⁷³ којим ће се регулисати питање организације, начина вођења и одржавања Информационог система, попис субјеката извештавања укључујући референтне центре, начин и рокове достављања података по тематским подручјима, начин управљања подацима и информацијама; рачунарску, програмску и комуникациону опрему, као и финансијска средства и друге мере и активности Реализација на основу Пројекта „Национални информациони систем заштите животне средине“ предвиђена је у буџету за 2014. годину, успостављањем аутоматских процедура за размену података и информација и развој база података по тематским целинама.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2016 до јуна 2018

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

- Усвајање националних прописа којим ће се извршити пуна транспозиција Директиве о одговорности за штету у животној средини, Директиве о кривичним делима у области животне средине, нове Директиве о процени утицаја на животну средину.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији / имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Министарство пољопривреде и заштите животне средине			
Одсек за хармонизацију прописа у области животне средине	5	5	Припрема системских правних решења и прописа у области животне средине
Група за стратешка, програмска и планска документа	4	1	Координација активности на припреми, организовању и праћењу процеса израде и реализације стратегија, програма и планова у области животне средине
Одељење за процену утицаја на животну средину	8	8	Примена закона о процени утицаја на животну средину

⁷³ Усвајање Програма предвиђено је на основу Уредбе о садржини и начину вођења информационог система, методологији, структури, заједничким основама, категоријама и нивоима сакупљања података, као и садржини информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност („Службени гласник РС”, број 112/09).

Група за стратешку процену утицаја	4	4	Примена закона о стратешкој процени утицаја/ издавање сагласности на пројекте санације и ремедијације
Сектор за контролу и надзор ⁷⁴	91	86	Надзор над применом прописа из области животне средине ⁷⁵
Агенција за заштиту животне средине⁷⁶			
Одељење за индикаторе, извештавање и информациони систем	12	8	Вођење националног информационог система заштите животне средине, вођење података о најбољим доступним техникама и праксама и њиховој примени у области заштите животне средине; сарадња са Европском агенцијом за заштиту животне средине (ЕЕА) и Европском мрежом за информације и посматрање (ЕИО-NET), Објављивање годишњих Извештаја о стању животне средине, као и других извештаја, информација и података
Одељење за национални регистар извора загађивања	2	2	
Републички геодетски завод			
Сектор за информатику и комуникације/Одељење за НИГП	16	9	Транспозиција и имплементација <i>INSPIRE</i> директиве. Имплементација <i>INSPIRE</i> директиве је у надлежности субјеката НИГП-а који су дефинисани Законом о државном премеру и катастру, члан 159.

⁷⁴ Детаљнији приказ административних капацитета за инспекцијски надзор дат је у оквиру потпоглавља 3.27.2- 3.27.

⁷⁵ Аутономној покрајини Војводина и јединицама локалне самоуправе поверени су послови инспекцијског надзора над спровођењем мера заштите животне средине у објектима за које надлежни орган аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе издаје одобрење за градњу. Надлежности су поверене за следеће законе: Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину, Закон о процени утицаја на животну средину, Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине, Закон о заштити од буке у животној средини, Закон о управљању отпадом, Закон о заштити од нејонизујућих зрачења, Закон о заштити природе, Закон о заштити ваздуха, Закон о хемикалијама, Закон о амбалажи и амбалажном отпаду; такође, Законом о водама, вршење инспекцијског надзора поверава се, као поверени посао државне управе, Аутономној покрајини Војводина и Граду Београду, на њиховим територијама, респективно.

⁷⁶ Дат је приказ броја запослених који се у оквиру одељења баве пословима хоризонталног законодавства.

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима и Споразума о стабилизацији и придруживању

Обавеза из ПТС/ССП	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг-а која се на годишњем нивоу реализује у оквиру Регионалне мреже за приступање у области животне средине и климатских промена (ЕКРАН)
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране овим документом представљају мере реализације члана 111

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Назив пројекта:	Предлог пројекта: Пројекат управљања непокретностима у Србији
Извор финансирања:	Кредит Светске банке
Буџет:	Планирано 50 000 000 US\$
Корисник	Републички геодетски завод
Компоненте пројекта:	
<ul style="list-style-type: none"> • Компонента А: Процена вредности и опорезивање непокретности • Компонента Б: Е-управа за омогућавање приступа информацијама о непокретностима • Компонента Ц: Институционални развој Републичког геодетског завода • Компонента Д: Управљање пројектом и активности подршке 	
Резултати:	
У оквиру компоненте Б планирана је подкомпонента Б.2 – Подршка за Националну инфраструктуру геопросторних података са следећим резултатима:	
<ul style="list-style-type: none"> • Развој бизнис модела за НИГП • Развој техничког оквира НИГП-а кроз унапређење мрежних сервиса на националном геопорталу • Хармонизација скупова просторних података у складу са INSPIRE имплементационим правилима 	
Трајање:	2014 – 2018
Назив пројекта:	Предлог пројекта: IMPULS пројекат за Западни Балкан
Извор финансирања:	СИДА – Шведска, донација
Буџет:	окирно 4 000 000 €
Корисник	Републички геодетски завод и друге националне геодетско-катастарске институције у региону Западног Балкана
Резултати:	
<ul style="list-style-type: none"> • Регулатива и дефинисање политике размене података • Хармонизација података према међународним стандардима • Стандарди за метаподатке и оцена квалитета података • Подршка за дистрибуцију података преко Интернета • Примена резултата пројекта за пилот области 	
Трајање:	2014 – 2018
Назив пројекта:	Припреме за преговоре везане за процес приступања Републике Србије Европској Унији - ENVAP 2
Извор финансирања:	SIDA
Буџет:	1,700.000 €
Корисник	МПЗЖС
Трајање:	3 године (2013-2016)

Општи циљ: • Србија у потпуности усклађена са захтевима ЕУ у области заштите животне средине	
Назив пројекта:	Имплементација Стратегије за апроксимацију у области животне средине
Извор финансирања:	ИПА 2013
Буџет:	2.000.000 €
Корисник	МПЗЖС
Трајање:	2 година (2015-2016)
Резултати: <ul style="list-style-type: none"> • Припрема Акционог плана за имплементацију Стратегије развоја административних капацитета са финансијским планом и наставком јачања капацитета локалних самоуправа; • Побољшање специфичних планова имплементације (DSIPs) за следеће директиве: Третман комуналних отпадних вода (UWWT), Депоније, Индустијске емисије (IED), Бука, (NEC), Трговање емисијама (ETD) и припрема додатних специфичних планова имплементације; • Припрема вишегодишњег финансијског плана инвестиција у инфраструктури; • Израда пратећих докумената који су неопходни за попуњавање специфичних планова имплементације и преговарачке позиције (нпр. одговарајући водичи, студије, предлози и програми усклађености). 	
Назив пројекта:	Успостављање интегрисаног система за мониторинг животне средине за ваздух и воду⁷⁷
Извор финансирања	ИПА 2012
Буџет:	2.236.000 евра (1.75 милиона евра за мониторинг вода и 0,486 за мониторинг ваздуха)
Корисник	Агенција за заштиту животне средине
Трајање:	2 године (2013 – 2015)
Резултати: <ul style="list-style-type: none"> • Набавка опреме - лабораторијске опреме за одређивање органских полутаната у води, седименту и биоти, наведених у директиви 2013/39; организовање тренинга за коришћење поменуте лабораторијске опреме, софтвера и хардвера и припрема документације за методе одређивања органских полутаната у складу са захтевима стандарда СРПС ИСО 17025:2006 • Успостављање оперативне аутоматске процедуре за пренос резултата мерења, радних параметара гас-анализатора, информација о zero/span проверама; ажурирање и архивирање података; валидација и веб презентација података, обрада и извештавање; укључивање података из локалних мрежа (покрајинске, Града Београда и Панчева) у извештавање у реалном времену и обједињени приказ на веб страници Агенције 	
Назив пројекта	Мониторинг токова отпада у Републици Србији
Извор финансирања	Донација Краљевине Норвешке
Буџет	105.980.000 РСД
Корисник	Агенција за заштиту животне средине
Трајање	Јануар 2014 – Јул 2015
<ul style="list-style-type: none"> • Подршка ефикасном мониторингу токова отпада и извештавање кроз успостављање система извештавања о отпаду у Србији, који се заснива на ГИС у оквиру Агенције за заштиту животне средине Србије - Министарство пољопривреде и заштите животне средине • Систем ће помоћи институцијама у Србији, а нарочито ће усмерити кориснике услуга и софтвера да унапреде управљање животном средином и отпадом и остваре своје еколошке приоритете. • Постојећи систем извештавања о животној средини додатно проширен интеграцијом ГИС (Географски информациони систем) у софтверско решење. • Повећан капацитет менаџера животне средине и проширена мрежа партнера у Републици Србији 	

⁷⁷ Пројекат је наведен и у оквиру потпоглавља 3.27.6. Управљање водама и 3.27.4. Квалитет ваздуха.

Преглед постојећег стања

Област заштите од нејонизујућих зрачења је уређена Законом о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС”, бр. 36/09) и пратећим подзаконским актима објављеним у „Службеном гласнику РС”, бр. 104/09⁷⁹. Усвајањем Република Србија је по први пут законодавно уредила услове и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења у коришћењу извора нејонизујућих зрачења. Заштита од професионалног излагања изворима нејонизујућих зрачења није предмет овог закона. До сада је укупно донето 68 решења од стране министра за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса који се односе на радио базне станице мобилне (47 решења) и фиксне (21 решење) телефоније. Једно решење за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса доставља се и Агенцији за заштиту животне средине која води евиденцију и припрема базу података о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса у катастар загађивача, која је ће бити доступна свим заинтересованим странама и јавности.

На основу Закона о заштити од нејонизујућих зрачења, надзор над применом одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона врши Министарство пољопривреде и заштите животне средине, преко инспектора за заштиту животне средине, док се, аутономној покрајини се поверава вршење инспекцијског надзора над изворима нејонизујућих зрачења на територији аутономне покрајине у складу са овим законом, а јединици локалне самоуправе се поверава вршење инспекцијског надзора над изворима нејонизујућих зрачења за које одобрење за изградњу и почетак рада издаје надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Република Србије поштује смернице и основна начела **Препоруке Савета од 12 јула 1999 о излагању јавности електромагнетним пољима (0 Hz to 300 GHz)**.

Извори високофреквентног електромагнетског поља (базне радио станица мобилне и фиксне телефоније и телекомуникациони предајници радиорелејних система) су истовремено и електронска комуникациона опрема и објекат, а у случају извора нискофреквентног електромагнетског поља (трансформаторске станице и електроенергетски водови), у питању су и енергетски објекти. Одређивање забране рада, печатења и одузимање електронске комуникационе опреме или дела опреме ако се утврди да рад електронске комуникационе опреме угрожава животну средину, у надлежности је инспекције електронских комуникација у складу са Законом о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/10), док електроенергетска инспекција спроводи одредбе Закона о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 57/11,

⁷⁸ Област је у претходном периоду (НПИ, Упитник ЕК) била обрађивана у оквиру Преговарачког поглавља 28, а очекује се да ће тако бити и у наредним ревизијама НПАА. Коначна одлука о позицији ове области биће донета у наредној ревизији НПАА, а по одржаним скрининзима за Преговарачка поглавља 27 и 28

⁷⁹

1. Закон о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС”, бр. 36/09);
2. Правилник о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Службени гласник РС”, бр. 104/09);
3. Правилник о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Службени гласник РС”, бр. 104/09);
4. Правилник о садржини евиденције о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса („Службени гласник РС”, бр. 104/09);
5. Правилник о садржини и изгледу обрасца извештаја о систематском испитивању нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини („Службени гласник РС”, бр. 104/09);
6. Правилник о условима које морају да испуњавају правна лица која врше послове систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења, као и начин и методе систематског испитивања у животној средини („Службени гласник РС”, бр. 104/09);
7. Правилник о условима које морају да испуњавају правна лица која врше послове испитивања нивоа зрачења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса у животној средини („Службени гласник РС”, бр. 104/09);
8. Уредба о утврђивању Програма систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини за период од 2013. до 2014. године („Службени гласник РС”, бр. 35/13).

80/11, 93/12 и 124/12) везано за могуће угрожавање животне средине од коришћења трансформаторских станица и електроенергетских водова. Уклањање објекта у надлежности је грађевинске инспекције у складу са Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС и 98/2013 - одлука УС).

Осим прописа из области заштите животне средине и заштите од нејонизујућих зрачења, на изворе нејонизујућих зрачења примењују се и одредбе прописане Законом о планирању и изградњи, за чије спровођење је надлежно Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, одредбе Закона о електронским комуникацијама спроводи Министарство трговине, туризма и телекомуникација и Републичка агенција за електронске комуникације (РАТЕЛ), док одредбе Закона о енергетици спроводи Министарство рударства и енергетике.

Питања која се односе на утврђивање и праћење могућег утицаја нејонизујућих зрачења на здравствено стање становништва у надлежности је Министарства здравља.

Такође, Влада доноси Програм систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животnoj средини за период од две године, који припрема министарство надлежно за послове заштите од нејонизујућих зрачења у сарадњи са органом аутономне покрајине надлежним за послове заштите животне средине.

У Републици Србији је по први пут реализован Програм систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животnoj средини за 2011. годину сагласно Уредби о утврђивању Програма систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животnoj средини за период од 2011. до 2012. године („Службени гласник РС”, бр. 102/10). Овлашћена правна лица за послове систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животnoj средини изабрана на тендеру, извршила су мерења на 149 локација на територији Републике Србије у зонама повећане осетљивости нискофреквентног подручја (трансформаторске станице и надземни електроенергетски водови за пренос или дистрибуцију електричне енергије - 79 локација) и високофреквентног подручја (базне станице мобилне телефоније и телекомуникациони предајници радиорелејних система - 70 локација), која су реализована у периоду од 03.10.2011. године до 16.03.2012. године. Пријављена су 2 (два) ванредна догађаја у високофреквентном подручју (Чачак и Шабац), након чега је инспекција за заштиту животне средине предузела прописане мере.

Извештај о систематском испитивању нивоа нејонизујућих зрачења у животnoj средини за 2011. годину овлашћена правна лица поднела су у прописаном року и на прописаном образцу у складу са Правилником о садржини и изгледу обрасца извештаја о систематском испитивању нивоа нејонизујућих зрачења у животnoj средини („Службени гласник РС”, број 104/09). Систематско испитивање нивоа нејонизујућих зрачења у животnoj средини за 2011. годину, финансирано је из буџета у износу од 4.590.776,36 динара.

Агенција за заштиту животне средине објавила је Извештај о систематском испитивању нивоа нејонизујућих зрачења у животnoj средини за 2011. годину спроведен по Уредби о утврђивању Програма систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животnoj средини за период од 2011. до 2012. године.

Агенција за заштиту животне средине организује спровођење систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животnoj средини према Уредби о утврђивању Програма систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животnoj средини за период од 2013. до 2014. године („Службени гласник РС”, бр. 35/13). Република односно аутономна покрајина обезбеђују финансијска средства за реализацију Програма систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животnoj средини.

Важећим Законом о заштити од нејонизујућих зрачења није ближе уређено коришћење извора нејонизујућих зрачења у медицини (ултразвук и нуклеарна магнетна резонанца-НМР) и коришћење соларијума, што је неопходно прописати кроз планиране измене и допуне или израдом новог прописа.

Приказ постојећих административних капацитета

Инспекцијске надзоре над спровођењем мера заштите од нејонизујућих зрачења обавља 1 (један) инспектор за заштиту животне средине у области заштите од нејонизујућих зрачења са седиштем у Новом Саду.

Упражњено систематизовано радно место са седиштем у Нишу.

Осим планираних редовних инспекцијских надзора, обављају се и ванредни инспекцијски надзори по којима инспектори за заштиту животне средине у области заштите од нејонизујућих зрачења поступају у случају акцидента, као и на основу пријава, представки и жалби правних и физичких лица везано за проверу спровођења мера заштите од нејонизујућих зрачења, за објекте из надлежности Министарства, и то:

- 1) Корисници извора нејонизујућих зрачења: Нискофреквентно подручје (трансформаторске станице и надземни електроенергетски водови за пренос или дистрибуцију електричне енергије) и Високофреквентно подручје (базне станице мобилне и фиксне телефоније и телекомуникациони предајници радиорелејних система).
- 2) Овлашћена правна лица за обављање стручних послова из области заштите од нејонизујућих зрачења.
- 3) Спровођење прописаних мера заштите од нејонизујућих зрачења од стране корисника извора нејонизујућих зрачења.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Министарство пољопривреде и заштите животне средине, Сектор за контролу и надзор, Одељење за заштиту од јонизујућих и нејонизујућих зрачења	1	-	Инспекцијски надзор над спровођењем мера заштите од нејонизујућих зрачења

У циљу што ефикаснијег спровођења Закона о заштити од нејонизујућих зрачења, неопходне су следеће активности везано за повећање административних капацитета:

- 1) У оквиру систематизације надлежног министарства за послове заштите од нејонизујућих зрачења систематизовати једно радно место или оформити Групу/Одсек, са следећим описом послова: развој система заштите од нејонизујућих зрачења; решавање захтева и припрему решења за давање овлашћења правним лицима за вршење послова испитивања нивоа зрачења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса у животној средини и за вршење послова систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини; решавање захтева и припрему решења за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса; праћење нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини са захтевом вршење посебних мерења; процена резултата студије значаја постојећих извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса; припрема Програма систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини и праћење његове реализације; анализа резултата систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини; контрола поверених послова органима локалне самоуправе и аутономној покрајини на спровођењу прописа из области заштите од нејонизујућих зрачења; измена и допуна прописа из области заштите од нејонизујућих зрачења.
- 2) Систематизовати једно радно место за инспектора за заштиту животне средине у области заштите од нејонизујућих зрачења са седиштем у Београду.
- 3) Систематизовати једно радно место за саветника у Агенцији за заштиту животне средине са следећим описом послова: Обезбеђује континуирано прикупљање података праћења нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини; води базу података постојећих извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса, учествује у процени резултата студије значаја постојећих извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса; учествује у припреми Програма систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини,

врши праћење његове реализације; ради на анализи резултата систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини; учествује у изменама и допунама прописа из области заштите од нејонизујућих зрачења.

Планиране активности из области заштите од нејонизујућих зрачења

Циљ	Активности	Период реализације (рок)	Очекивани ефекти
Прописано коришћење извора нејонизујућих зрачења	Инспекцијски надзори корисника извора нејонизујућих зрачења, и то; 1) Трансформаторске станице; 2) Надземни електроенергетски водови за пренос или дистрибуцију електричне енергије; 3) Базне станице мобилне и фиксне телефоније и 4) Телекомуникациони предајници радиорелејних система	Перманентно	Спровођење мера заштите од нејонизујућих зрачења
Ефикаснији рад локалних инспектора за заштиту животне средине у области поверених послова из области заштите од нејонизујућих зрачења	Надзор над радом инспектора за заштиту животне средине у области поверених послова из области заштите од нејонизујућих зрачења. Заједничке инспекцијске контроле републичких и општинских инспектора за заштиту животне средине као и републичких и покрајинских инспектора за заштиту животне средине	Перманентно	Ефикасно и уједначено спровођење прописа из области заштите од нејонизујућих зрачења на свим нивоима ради спровођења мера заштите од нејонизујућих зрачења
Контрола овлашћених правних лица за обављање стручних послова из области заштите од нејонизујућих зрачења	На основу члана 5. став 5. и 6, и члана 10. став 1. и 2. Закона о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС”, бр. 36/09), министар надлежан за послове заштите од нејонизујућих зрачења решењем утврђује испуњеност услова у погледу кадрова, опреме и простора да привредно друштво, предузеће и друго правно лице да може да врши: Систематско испитивање нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини и Испитивање нивоа зрачења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса у животној средини Ближи услови прописани су Правилником о условима које морају да испуњавају правна лица која врше послове систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења, као и начин и методе систематског испитивања у животној средини („Службени гласник РС”,	Перманентно	Спровођење мера заштите од нејонизујућих зрачења

	бр. 104/09) и Правилника о условима које морају да испуњавају правна лица која врше послове испитивања нивоа зрачења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса у животној средини („Службени гласник РС”, бр. 104/09). Инспекцијски надзори овлашћених правних лица.		
Јачање инст- трумената принуде	Санкционисање неспровођења прописаних мера заштите од јонизујућих и нејонизујућих зрачења кроз: Пријаве за прекршаје, пријаве за привредни преступ и кривичне пријаве Комуникација са истражним и правосудним органима	Перманентно	Санкционисање корисника извора јонизујућих и нејонизујућих зрачења и овлашћених правних лица који непри- мењују прописане одредбе.
Припрема измена и допуна прописа из области заштите од нејонизујућих зрачења из надлежности Министарства пољопривреде и заштите животне средине	Учествовање у раду радних група за израду нацрта закона, подзаконских аката и других прописа из надлежности Министарства пољопривреде и заштите животне средине	2015. - 2017. године	Усаглашава- ње законске регулатива из области заштите од нејонизујућих зрачења са захтевима ЕУ
Стручна помоћ за преговарачко Поглавље 28.	Заштита потрошача и заштита здравља. Заштита од нејонизујућих зрачења.	Перманентно	Приступање ЕУ

Преглед приоритета за период јун 2014. –јун 2018. године у погледу усклађивања законодавства

- 1) Формирање Радне групе за припрему измена и допуна прописа из области заштите од нејонизујућих зрачења од представника:
- Министарства здравља
 - Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре
 - Министарство трговине, туризма и телекомуникација
 - Републичке агенција за електронске комуникације (РАТЕЛ)
 - Министарства рударства и енергетике
 - Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и
 - Министарства пољопривреде и заштите животне средине

Рок: 2015. година

- 2) Усвајање измена и допуна прописа из области заштите од нејонизујућих зрачења

Рок: 2017. година

3.27.3. Климатске промене и квалитет ваздуха

Климатске промене

Преглед стања у области

Стратешки оквир у области климатских промена чине Национална стратегија за укључивање Републике Србије у Механизам чистог развоја Кјото протокола за секторе управљања отпадом, пољопривреде и шумарства (Национална *CDM* стратегија) (“Сл. гласник РС” 8/10)⁸⁰ и Прва национална комуникација (Први извештај РС према Оквирној конвенцији Уједињених нација о промени климе)⁸¹.

Република Србија је чланица Оквирне конвенције УН о промени климе од 2001. године, а Кјото протокола од 2008. године (Закон о ратификацији Кјото протокола уз Оквирну конвенцију Уједињених нација о промени климе - „Сл. гласник РС“ 88/07), у статусу “не-Анекс I уговорнице”. Имајући наведено у виду, Република Србија има могућност учешћа у Механизму чистог развоја. Национално тело за спровођење пројеката Механизма чистог развоја Кјото протокола (*Designated National Authority- DNA*) потпуно је оперативно од 21. новембра 2008.

У циљу испуњења обавеза према Конвенцији, у току је реализација пројекта: „Друга национална комуникација Р. Србије према Оквирној конвенцији УН о промени климе“. Документ ће садржати преглед стања и информације о националним околностима, прорачун емисија гасова са ефектом стаклене баште (за све секторе и гасове у складу са Упутством IPCC из 2006. године за израду инвентара за период од 2000-2010 године), чиме ће бити ојачани капацитети и успостављен континуитет прикупљања података за израду будућих комуникација. План ублажавања климатских промена до 2020. године по секторима, укључујући социјалне и економске трендове, дугорочна анализа и потенцијални извори финансирања за акције митигације биће утврђени по узору на релевантна документа ЕУ. Осим тога, детаљна анализа биће урађена за поглавље прилагођавања на измењене климатске услове кроз ревизију климатских сценарија, која ће укључити анализу периода од 1950-2009, појаву екстремних временских прилика, као и оцену рањивости сектора, са акцентом на сектор хидрологије и водних ресурса, шумарства и пољопривреде. Планирано је да се изради листа приоритетних акција адаптације и анализа потенцијала за њихово укључивање у националне стратегије, као и дугорочна стратегија прилагођавања на измењене климатске услове, а по узору на релевантна ЕУ документа од значаја на међународном нивоу. Климатска сценарија за период **2041-2071 и 2071-2100 су израђена, као основа за даљу припрему програма адаптације**. Иако је израда Друге националне комуникације проистекла као обавеза из захтева Оквирне конвенције УН о промени климе, свакако ће узети у обзир захтеве ЕУ законодавства (климатски пакет ЕУ прописа, Оквирну политику за област климатских промена 2020 – 2030, као и Мапу пута 2050), а планирање у оквиру истог биће засновано на одредбама и приступима ЕУ у области климатских промена. Израда двогодишњих извештаја, као новопроектна обавеза из Конвенције, реализује се кроз пројекат: „Први двогодишњи извештај (biennial update report) Р. Србије према Оквирној конвенцији УН о промени климе“. Извештај ће обухватити инвентар GHG за период 2010 – 2013. година и програм мера митигације до 2020. године.

Оба пројекта финансирана су из средстава Глобалног фонда за заштиту животне средине(GEF), а имплементациона агенција је UNDP.

Република је Србија ратификовала Бечку конвенцију о заштити озонског омотача („Сл. лист СФРЈ“ 1/90) и уз њу Монреалски протокол о супстанцама које оштећују озонски омотач

⁸⁰ Основни циљ Стратегије је изградња капацитета и подизање свести заинтересованих страна о механизму чистог развоја, али и идентификација потенцијалних пројеката и финансијских могућности за спровођење истих у оквиру овог механизма Кјото протокола, у поменутих секторима.

⁸¹ Прва национална комуникација садржи инвентар гасова са ефектом стаклене баште за 1990 и 1998. годину и дефинише програм мера митигације и адаптације, као и планове у циљу јачања капацитета, подизања свести, научних истраживања и осматрања климе.

(„Сл. лист СФРЈ“ 16/90 и „Сл. лист СЦГ“ 24/04), као и сва четири амандмана на Монреалски протокол у марту 2005: Лондонски из 1990. године, Копенхагеншки из 1992. године, Монреалски из 1997. године и Пекиншки из 1999. године. Република Србија је земља члана 5 Монреалског протокола (земље у развоју), са одложеним постепеним смањивањем до коначног престанка потрошње контролисаних супстанци. Реализацију и координацију свих активности везаних за имплементацију Монреалског протокола обавља Национална озонска канцеларија, у оквиру Министарства пољопривреде и заштите животне средине (МПЗЖС), у оквиру Одсека за заштиту ваздуха и озонског омотача.

Усклађивање са ЕУ прописима из области климатских промена налази се на почетном нивоу, осим у делу правних тековина које се односе на супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове са ефектом стаклене баште. У наставку је дат приказ статуса транспозиције и имплементације најважнијих група ЕУ прописа из области климатских промена, укључујући и активности реализоване у периоду фебруар 2013-јун 2014.

Трговина емисионим јединицама гасова са ефектом стаклене баште (Директива 2009/29/ЕЗ)

Успостављање законодавног и институционалног оквира за спровођење Директиве 2009/29/ЕЗ о трговини емисионим јединицама гасова са ефектом стаклене баште, тачније захтева ове Директиве који се односе на мониторинг, извештавање и верификацију, започета је кроз пројекат: „Креирање система за мониторинг, извештавање и верификацију за успешну имплементацију ЕУ система трговине емисијама⁸²“. Пројекат је подељен на више компоненти које укључују: анализу постојећег стања и припрему предлога за измене у релевантном законодавном и институционалном оквиру, јачање постојећих административних и институционалних капацитета, и анализу трошкова и добити. У оквиру самог пројекта биће израђени нацрти потребног законодавства, а у складу са предложеном институционалном организацијом.

На иницијативу МПЗЖС-а, опсег пројекта је са мониторинга, извештавања и верификације проширен на комплетне захтеве Система трговине емисионим јединицама гасова са ефектом стаклене баште⁸³. Поред саме Директиве, пројекат укључује и остала пратеће ЕУ прописе, као што су: Уредба 600/2012/ЕУ и Уредба 601/2012/ЕУ, Одлука 2011/278/ЕУ, Одлука 2010/2/ЕУ, Уредба 1031/2010/ЕУ, Уредба 389/2013/ЕУ. Како би се обезбедила помоћ индустријским постројењима у испуњењу обавеза које проистичу из Директиве 2009/29/ЕЗ, израђен је предлог пројекта „Успостављање инфо пултова (helpdesks) за извештавање индустрије по захтевима Директиве 2009/29/ЕЗ (EU ETS)“⁸⁴. Пројекат: би требао да обезбеди оспособљеност, кроз обуке и тренинге, представника 22 привредне коморе (3 националне и 19 регионалних) и одређених службеника Владе за улогу инфо пултова који би по ступању на снагу законске регулативе, могли да обезбеде потребну помоћ и информације индустријским постројењима за испуњење обавеза према Директиви. Пројекат би требао да укључи у обуке и одређени број представника индустрије, а по предлогу привредних комора.

Мониторинг и извештавање о емисијама гасова са ефектом стаклене баште

У циљу транспозиције и припреме за спровођење Одлуке 525/2013 (MMR), планирано је да МПЗЖС започне активности на спровођењу пројекта: „Успостављање механизма за спровођење MMR“. Пројекат се финансира из средстава IPA програмирања за 2013. годину. Предвиђена дужина трајања пројекта је две године, од потписивања уговора, а модалитет спровођења пројекта је Twinning. Поред припреме законодавне и институционалне организације за спровођење Одлуке 525/2013, пројекат укључује и овај тип анализа за потребе спровођења Одлуке 406/2009/ЕЗ о заједничком напору на смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште. Пројектне активности, у начелу, укључују: анализу постојећег стања и припрему предлога за изме-

⁸² Пројекат се финансира из средстава IPA, програмирања за 2012. годину. Спровођење пројекта започето је 16. септембар 2013. године и дужина трајања пројекта је две године. Пројекат се реализује као Twinning пројекат, а Twinning партнер је конзорцијум државних институција Француске (као водећег партнера), Немачке и Аустрије.

⁸³ Европска комисија одобрила је ово проширење опсега пројекта у марту 2014. године.

⁸⁴ Предлог пројекта је у фази одобравања, а средства која обезбеђује Влада Краљевине Норвешке (програмирање за 2014. годину)

не у релевантном законодавном и институционалном оквиру, јачање постојећих административних и институционалних капацитета, и анализу трошкова и добити.

У циљу успостављања система прикупљања података за редовну припрему *GHG* инвентара, а у складу са захтевима појединих одредаба Одлуке 525/2013/ЕУ усвојена је Уредба о методологији прикупљања података за Национални инвентар емисије гасова са ефектом стаклене баште (“Сл. гласник РС” 81/2010).

Методологија прикупљања података за Национални инвентар емисија гасова са ефектом стаклене баште има за циљ ефикасно и ефективно успостављање и одржавање редовног годишњег извештавања од стране субјеката извештавања који прикупљају и/или поседују податке потребне за израду Инвентара, а који су неопходни за његово успостављање, као и за припрему података за прорачун емитованих количина гасова са ефектом стаклене баште на националном нивоу. Субјекти извештавања су државни органи и организације, јавне установе, јединице локалне самоуправе, удружења, привредни субјекти и други субјекти заштите животне средине или субјекти чији је рад у директној или индиректној вези са заштитом животне средине.

Субјекти извештавања податке за Инвентар на прописаним обрасцима достављају једном годишње Агенцији и то најкасније до 31. марта текуће године за претходну календарску годину. Агенција обезбеђује достављање података за Инвентар и проверу њиховог квалитета, врши прорачун емитованих количина гасова са ефектом стаклене баште, као и квалитета прорачуна. Поред тога, Агенција обезбеђује размену података и информација са субјектима извештавања, омогућавањем приступа тим подацима и информацијама путем информационог система заштите животне средине РС.

Такође Агенција је у периоду 2013-2014 година припремила податке за израду *GHG* инвентара за период 1990 – 2011. године. Коришћена је методологија дата у 2006 *IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories* и другим одговарајућим документима, а за унос и прорачун коришћен је *IPCC Inventory Software 2006*. Тренутно се ради на прорачуну непоузданости за Инвентар и врши се њихов унос у званични софтвер Међународног панела за климатске промене. Инвентари за наведени период биће завршени кроз пројекат израде Друге националне комуникације и Првог двогодишњег извештаја.

Трговина емисионим јединицама гасова са ефектом стаклене баште/сектор авијације

Ваздухопловна компанија ЕР СРБИЈА која је регистрована у Р. Србији, учествује у делу Система трговине емисионим јединицама гасова са ефектом стаклене баште, који се односи на мониторинг, извештавање и верификацију. Земља чланица ЕУ која је у области трговине емисијама надлежна за српске авио компаније је Немачка. German Emissions Authority at the Federal Environment Agency, (DEHSt) је надлежна за мониторинг, извештавање и верификацију авио компанија о емисијама CO₂.

ЕР СРБИЈА је поднела извештаје за 2009, 2010, 2011. и 2012. годину. А сходно измени услова у ЕУ ЕТС у новембру 2012. године, ЕР СРБИЈА се одлучила за опцију “Stop the clock” за период 2013/2016, те ће извештај за 2013. бити поднет 2015., уместо 2014. године.

Одлука 406/2009/ЕЗ о заједничком напору на смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште

Процес имплементације Одлуке још увек није отпочео, а начини и временски оквир почетка спровођења ове Одлуке биће утврђен кроз реализацију пројекта: “Успостављање механизма за спровођење ММР”. Могућности смањења емисија *GHG*, у секторима обухваћеним Одлуком, требало би да буду утврђене кроз Стратегију борбе против климатских промена, са акционим планом (Стратегија ће бити израђена кроз пројекат финансиран из неалоцираних ИРА средстава, програмирања за 2012).

Одређене процене по питању утврђивања могућности смањења емисија *GHG* биће извршене и у процесу израде Друге националне комуникације (пројекат финансира Глобални фонд за животну средину- *GEF*), која је тренутно у изради.

Геолошко складиштење угљен диоксида

Геолошко складиштење угљен диоксида уређено је Законом о рударству и геолошком истраживању, који је усвојен 2011. године. **Директива 2009/31/ЕЗ** пренета је у основним члановима у поменути закон.

Заштита озонског омотача

Законодавни оквир којим се уређује област заштите озонског омотача (поступање са супстанцама које оштећују озонски омотач) у Републици Србији заснива се на одредбама Монреалског протокола о супстанцама које оштећују озонски омотач. Република Србија је у потпуности у сагласности са одредбама Монреалског протокола.

Изменама Закона о заштити ваздуха, које су усвојене у јануару 2013. године створен је правни основ за усвајање нове Уредбе о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, којом је створен правни основ за имплементацију делова Уредбе 1005/2009/ЕЗ и Уредбе 744/2010/ЕУ.

Уредба је ступила на снагу 31. децембра 2013. године и почела да се примењује првог јануара 2014. године (осим одредаба које се односе на квалификацију лица и поседовање одговарајућих сертификата, а које се примењују најкасније од првог јануара 2016. године). Даном почетка примене ове уредбе престала је да важи Уредба о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих супстанци („Службени гласник РС”, број 22/10).

У циљу усклађивања са ЕУ прописима приликом израде Уредбе о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих супстанци („Сл. гласник РС”, број 114/13) узета је у обзир Уредба 1005/2009/ЕЗ, допуњена Уредбом о критичној употреби халона 744/2010/ЕЗ. Овом Уредбом прописани су: динамика смањивање потрошње супстанци које оштећују озонски омотач, у складу са контролним мерама Монреалског протокола за земље члана 5; услови и поступак издавања дозвола за увоз и извоз супстанци које оштећују озонски омотач и производа и/или опреме који их садрже или се ослањају на њих; начин утврђивања и расподеле годишње квоте за увоз ових супстанци; поступање са супстанцама које оштећују озонски омотач; поступање са производима и/или опремом који их садрже или се ослањају на њих у редовном раду или након престанка употребе тих производа и/или опреме; начин сакупљања, обнављања, обраде или термичког третмана, трајног одлагања супстанци као и начин означавања производа и/или опреме који садрже супстанце које оштећују озонски омотач.

Уредбом су такође прописани услови које морају да испуне правна лица и предузетници који обављају делатност производње, инсталације, одржавања или сервисирања и искључивања из употребе производа и/или опреме који садрже контролисане супстанце, као и услови за сакупљање, обнављање и обраду ових супстанци.

Уредба предвиђа процедуре за проверу испуштања из стационарне расхладне и климатизационе опреме, топлотних пумпи и система за заштиту од пожара који садрже три или више килограма супстанци које оштећују озонски омотач; поступање са супстанцама које се налазе у климатизационим системима у одређеним моторним возилима, као и начин извештавања о супстанцама које оштећују озонски омотач.

Флуоровани гасови са ефектом стаклене баште

Поступање са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште (Ф-гасови) у Републици Србији уређено је Законом о заштити ваздуха („Сл. гласник РС”, бр. 36/09 и 10/13) и Уредбом о поступању са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих гасова („Сл. гласник РС”, број 120/13).

Ова Уредба усвојена је након измена и допуна Закона о заштити ваздуха, са циљем да се створи правни основ за имплементацију појединих одредби **Уредбе 842/2006/ЕУ**. Приликом израде Уредбе узете су у обзир поједине одредбе следећих ЕУ прописа: Уредба 1493/2007/ЕЗ, Уредба 1494/2007/ЕЗ, Уредба 1497/2007/ЕЗ, Уредба 1516/2007/ЕЗ и Директива 2006/40/ЕЗ.

Уредба је ступила на снагу и почела да се примењује 8. јануара 2014. године, осим одредаба ове уредбе које се односе на квалификацију лица и поседовање одговарајућих сертификата, а које се примењују најкасније од првог јануара 2016. године.

Ф-гасови су у Републици Србији на режиму дозвола од маја 2009. године. Од 2004. године, Министарство издаје мишљења за увоз и извоз ових супстанци. Дозволе се издају без ограничења количина, ради вођења евиденције о увозу, извозу и потрошњи ф-гасова.

Детаљном анализом прописа ЕУ који се односе на ф-гасове и заштиту озонског омотача установљено је да је, с обзиром на велики број и комплексност питања поступања са ф-

гасовима, целисходније да се донесу две Уредбе и то: Уредба о поступању са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, као и условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих гасова и Уредба о сертификацији лица која обављају одређене делатности везане за контролисане супстанце и одређене флуороване гасове са ефектом стаклене баште. За поступак сертификације планиран је посебан подзаконски акт тако да обухвати и поступање са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште и супстанцама које оштећују озонски омотач.

Приликом израде Уредбе о поступању са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих гасова („Сл. гласник РС“, број 120/13) узете су у обзир одредбе **Уредбе 842/2006/ЕЗ о одређеним флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште**. Овом уредбом прописани су: контрола емисија, листа и састав флуорованих гасова са ефектом стаклене баште заједно са њиховим потенцијалом глобалног загревања; ближи услови за издавање и коришћење дозвола за увоз и извоз флуорованих гасова са ефектом стаклене баште и производа и/или опреме који их садрже или се ослањају на њих; поступање са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, производима и/или опремом који их садрже или се ослањају на њих у редовном раду или након престанка употребе производа и/или опреме који их садрже или се ослањају на њих; начин њиховог сакупљања, обнављања, обраде или термичког третмана, употребе и трајног одлагања, стављања у промет; начин означавања производа и/или опреме који садрже флуороване гасове са ефектом стаклене баште; начин извештавања о флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште у складу са преузетим међународним обавезама.

Уредбом су прописани услови које морају да испуне правна лица и предузетници који обављају делатност производње, инсталације, одржавања или сервисирања и искључивања из употребе производа и/или опреме који садрже ф-гасове, као и услови за сакупљање, обнављање и обраду ових супстанци.

Уредбом су такође прописане процедуре за проверу испуштања из стационарне расхладне и климатизационе опреме, топлотних пумпи и система за заштиту од пожара који садрже три или више килограма флуорованих гасова са ефектом стаклене баште; поступање са климатизационим системима у одређеним моторним возилима који садрже флуороване гасове са ефектом стаклене баште.

Стандарди емисија за возила

Емисије издувних гасова на аеродромима – уређене су Конвенцијом о међународном цивилном ваздухопловству (Анекс 16)⁸⁵ и Законом о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11 и 93/12). Министарство саобраћаја уз сагласност МПЗЖС - прописује допуштене нивое емисије издувних гасова на аеродромима, начин праћења емисије и оперативна ограничења на појединим тачкама аеродрома, као и мере за смањење емисије издувних гасова. Министарство саобраћаја уз сагласност МПЗЖС прописује висину накнаде за заштиту животне средине од емисија издувних гасова ваздухоплова.

Правилник о сертификацији ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја у области пловидбености и заштите животне средине и о издавању дозвола за обављање ваздухопловно-техничке делатности организацијама за производњу и пројектовање („Сл. гласник РС“ 2/11) у потпуности је усклађен са **Уредбом 1702/2003/ЕЗ**.

Уредба 443/2009/ЕЗ о стандардима емисија за нова путничка возила и пратећим Уредбама: Уредбом 1014/2010/ЕУ, Уредбом 63/2011/ЕУ, Уредбом 725/2011/ЕУ и Уредбом 510/2011/ЕУ о стандардима емисија – процес усклађивања са наведеним уредбама још увек није почео.

Агенција за безбедност саобраћаја је одређена као надлежна институција за Уредбу 443/2009/ЕЗ о стандардима емисија за нова путничка возила и Уредбу 510/2011/ЕУ о стандардима емисија за нова лака привредна возила. Планирано је да се кроз РЛАС пројекат (у другој половини 2014. године) уради анализа усклађености националног законодавства са наведеним Уредбама. Циљ овог пројекта је да се на основу резултата анализе у усклађености националног законодавства са наведеним ЕУ прописима идентификују надлежности и одговорности свих државних институција задужених за будућу имплементацију ових Уредби, узимајући у обзир

⁸⁵ Сл. лист ФНРЈ- додаток Међународни уговори, број 3/54

имплементацију мера које су у складу са захтевима поменутих Уредби, као и у погледу дефинисања јасне надлежности за поједине одредбе наведених Уредби, првенствено Министарства саобраћаја, Министарства унутрашњих послова и Министарства пољопривреде и заштите животне средине.

Директивом 1999/94/ЕЗ о доступности информација потрошачима о емисијама CO2 приликом рекламирања нових путничких возила - процес усклађивања са Директивом 1999/94/ЕЗ још увек није отпочео.

У циљу утврђивања надлежне институције, 2012. су покренуте међуинституционалне консултације, као и анализа законодавног оквира са циљем утврђивања правне основе за преношење поменуте Директиве. У овај процес су до сада биле укључене институције са одређеним надлежностима у погледу предмета који се овом Директивом уређује (Министарство саобраћаја, Агенција за безбедност саобраћаја, Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, Министарство финансија, Министарство привреде и Министарство пољопривреде и заштите животне средине). Утврђено је да не постоји правни основ у оквиру постојећег законодавног оквира за преношење Директиве, због чега је неопходно дефинисати првонадлежну институцију за транспозицију/имплементацију ове директиве, а потом и план за измене и допуне постојећих Закона, како би се успоставио правни основ за пренос поменуте Директиве у домаћи правни систем. Планирано је да се у оквиру ПЛАЦ пројекта изврши анализа институционалне надлежности у складу са захтевима Директиве, као и предлог транспозиције Директиве **1999/94/ЕЗ** у национално законодавство, на основу претходно извршене анализе усклађености са поменутом Директивом.

Квалитет горива

Квалитет бензина и течних горива уређен је Правилником о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла („Сл. гласник РС” 123/12) усвојеним на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивање усаглашености („Сл. гласник РС” 36/09). Инспекцијски надзор у овој области је у надлежности Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација. **Директива 98/70/ЕЗ о квалитету бензина и течних горива** делимично је пренета у наведени Правилник. Усвајањем Правилника („Сл. гласник РС” 123/12) 2012. године остварен је напредак у погледу имплементација поменуте Директиве. Стављање на тржиште бензина који садржи олово је забрањено, док је стављање на тржиште бензина које садржи макс. 13 mg/L олова било дозвољено до 31. јула 2013. Процена националне потрошње горива ради се једном годишње у облику Енергетског биланса, који припрема МПЗЖС, а усваја Влада у форми одлуке.

Правилником о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла дефинисан је начин узорковања (у сагласности са *SRPS EN ISO 3170* и *SRPS EN ISO 3171*).

Једна од компоненти пројекта IPA 2010 *“Implementation of the Energy Component of the Sustainable Strategy”*, односи се на развој плана за имплементацију ЕУ прописа у оквиру кога су препоручени даљи кораци за имплементацију регулативе које се односе на квалитет горива, као и за успостављање система контроле и мониторинга нафтних горива на тржишту.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2014 до јуна 2015

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у наведеном периоду планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

У складу са Законом о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, број 10/13) планирано је усвајање Уредбе о сертификацији лица која обављају одређене делатности везане за контролисани супстанце и одређене флуороване гасове са ефектом стаклене баште (IV квартал 2015)⁸⁶.

Уредба о сертификацији лица која обављају одређене делатности везане за контролисани супстанце и одређене флуороване гасове са ефектом стаклене баште биће делимично усклађена са Уредбом 303/2008/ЕЗ, Уредбом 304/2008/ЕЗ, Уредбом 305/2008/ЕЗ, Уредбом 306/2008/ЕЗ,

⁸⁶ Заштита озонског омотача и флуоровани гасови са ефектом стаклене баште

Уредбом 307/2008/ЕЗ и Уредбом 308/2008/ЕЗ. Наведеним прописом регулисаће се поступак сертификације лица која обављају одређене делатности сервисирања, а који ће обухватити и супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове са ефектом стаклене баште⁸⁷.

Паралелно са припремом прописа ради се на успостављању система за обуку и сертификацију сервисних техничара у расхладном сектору (тренинг центри, сертификациона тела) у оквиру пројекта „*Национални план за искључивање из употребе потпуно халогенованих угљоводоника (НЦПП)*”⁸⁸.

Усвајањем новог Закона о геолошким истраживањима и рударству које је планирано у четвртом кварталу 2014. успоставиће се правни основ за даљи процес преношења Директива 2009/31/ЕЗ у домаћи правни систем. На основу поменутог закона планирано је усвајање подзаконских аката како би се наставило преношење Директиве 2009/31/ЕЗ у домаћи правни систем (*МПРРПП*)⁸⁹.

Усвајањем измена и допуна Правилника о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла („Сл. гласник РС” број 63/2013), настављен је процес преношења Директиве 98/70/ЕЗ. У складу са овим прописом биће забрањено стављање у промет одређених деривата нафте, чије карактеристике не одговарају ЕУ стандардима (*МПЗЖС*)⁹⁰.

Мере за спровођење приоритета

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

До краја 2014. године, планирано је започињање припреме за транспозицију и спровођење Одлуке 525/2013 (ММР), и Одлуке 406/2009/ЕЗ кроз пројекат: ”Успостављање механизма за спровођење ММР”. Пројекат се финансира из средстава ИРА, програмирања за 2013. годину. Анализа усклађености националног законодавства са Уредбом **443/2009/ЕЗ** и Уредбом **510/2011/ЕУ** и утврђивање надлежних институција у складу са захтевима одредби наведених Уредби (иницирано кроз ПЛАЦ пројекат)⁹¹

До средине 2015. године планиран је почетак спровођења пројекта за израду Стратегије борбе против климатских промена, са акционим планом (неалоцирана ИРА средстава, програмирање за 2012). Стратегија ће дефинисати могућности и временске оквире смањења емисија GHG из релевантних сектора на националном нивоу, али и потребне инвестиције и надлежне институције, као и могућности смањења емисија GHG до 2020, односно 2030. године, а акциони план конкретне активности које ће довести до поменутих смањења. Узимајући у обзир расположивост података планирана је израда Оквирне стратегије развоја праћеног смањењем емисија GHG до 2050. године. Анализе, за потребе Стратегије, ће узети у обзир, у начелу, и потребе по питању прилагођавања на измењене климатске услове, а како би се дефинисао одрживи пут ограничења/смањења емисија GHG. Стратегија ће бити заснована на ЕУ Пакету за климу и енергију, Оквиру политика за период 2020-2030 и Мапи пута до 2050, али и другим релевантним документима ЕУ, али и релевантном националном законодавству и политикама. У овом периоду планиран је завршетак израде Првог двогодишњег извештаја Р. Србије према Оквирној конвенцији УН о промени климе.

Уредбом о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих супстанци („Сл. гласник РС”, број 114/13) прописане су контролне мере, односно поступно смањивање потрошње хлорофлуороугљоводоника према плану смањења потрошње контролисаних супстанци којим се утврђују годишње квоте, по одређеној динамици. У складу са чланом 8. Уредбе, годишња потрошња хлорофлуороугљоводоника (НСФС) у периоду од 1. јануара 2013. године до 31. децембра 2014. године не сме бити већа од утврђене базне потрошње, која за Републику Србију износи 8,4 ОДП тоне. Утврђена годишња квота за 2014. годину за Републику Србију је 8,37 ОДП тоне.

У Републици Србији се кроз пројекте које спроводи УНИДО (Организација УН за индустријски развој), из средстава Мултилатералног фонда, врши имплементација Монреалског

⁸⁷ Заштита озонског омотача и флуоровани гасови са ефектом стаклене баште

⁸⁸ Заштита озонског омотача и флуоровани гасови са ефектом стаклене баште

⁸⁹ Геолошко складиштење угљен диоксида

⁹⁰ Транспорт и горива

⁹¹ Стандарди емисија за возила

протокола о супстанцама које оштећују озонски омотач. Најзначајнији пројекти су Национални план за искључивање из употребе потпуно халогенованих угљоводоника (НЦПП), Национални план за искључивање из употребе хлорофлуороугљоводоника (ХПМП) и Институционално јачање. Ови пројекти доприносе смањењу потрошње супстанци које оштећују озонски омотач.

- *Пројекат: „Национални план за искључивање из употребе потпуно халогенованих угљоводоника (НЦПП)“ у 2014. години* - Планиран је почетак обуке сервисних техничара из расхладног и климатизационог сектора за исправно поступање са супстанцама које оштећују озонски омотач и флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, чиме се стварају предуслови за успостављање система за сертификацију сервисних техничара о исправном поступању са овим супстанцама. Ради успешног спровођења обуке сервисних техничара из расхладног и климатизационог сектора планирана је и реализација споразума са одабраним техничким школама – тренинг центрима, који су у претходном периоду успостављени кроз пројекат. Такође, планирана је донација комплекта опреме, који су набављени са циљем да се обезбеде неопходна средства за рад сервисних радионица, након успешног завршетка обуке.
- *Пројекат: „Национални план за искључивање из употребе хлорофлуороугљоводоника (ХПМП)“ у 2014. години* – Планиран је наставак активности које су реализоване у 2013. години (обука инспекције за заштиту животне средине и цариника о контроли промета супстанци које оштећују озонски омотач; учешће на 44. Конгресу КГХ и организација форума и изложбеног штанда, замена технологија у једној компанији која производи расхладну опрему са HCFC супстанцама) тј. наставак обуке инспекције и цариника, учешће на 45. Конгресу КХГ и замена технологија у 3 преостале компаније у оквиру инвестиционе компоненте ХПМП пројекта.
- *Пројекат: „Институционално јачање (IS)“ у 2014. години* - У оквиру пројекта планирана је реализација Конкурса на тему „Озонски омотач - утицај на животну средину и здравље људи“. Циљ конкурса је јачање јавне свести о значају и заштити озонског омотача, са посебним освртом на утицај на здравље становништва, као и обележавање Међународног дана заштите озонског омотача, 16. септембра 2014. године.
- *„Демонстрациони пројекат замене центрифугалних CFC чилера“* - У оквиру пројекта планирана је набавка и испорука два чилера за Управу за заједничке послове републичких органа (замена два чилера у згради СИВ 3).

Преглед приоритета у периоду од јуна 2015 до јуна 2016

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

До краја 2015. године, законодавна акта потребна за спровођење Директиве и пратећих докумената ЕУ биће израђена у оквиру пројекта: „Креирање система за мониторинг, извештавање и верификацију за успешну имплементацију ЕУ система трговине емисијама“.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2016 до јуна 2017

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

До краја 2016. године планиран је завршетак и достављање Друге националне комуникације Оквирној конвенцији УН о промени климе.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2017 до јуна 2018

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

До краја 2017. године, законодавна акта потребна за спровођење Одлуке 525/2013 (MMR), и Одлуке 406/2009/EЗ, планирано је да буду израђена у оквиру пројекта: ”Успостављање механизма за спровођење MMR”. Пројекат се финансира из средстава IPA, програмирања за 2013. годину.

До краја 2017. године, Стратегија борбе против климатских промена, са акционим планом планирано је да буду израђена, кроз пројекат: „Израда Стратегије борбе против климатских промена, са акционим планом” (неалоцирана IPA средстава, програмирање за 2012).

* *На основу реализације претходно наведених пројеката биће припремљени планови транспозиције и имплементације, почетак спровођења, укључујући рокове и конкретне активности за пуну транспозицију и имплементацију следећих ЕУ прописа: Директиве 2009/29/EЗ и осталих ЕУ прописа које су у вези са поменутом Директивом, пре свега Уредбе 600/2012/EУ и*

Уредбе 601/2012/ЕУ, као и Одлуке 525/2013 и 406/2009/ЕЗ. Начин усклађивања и динамика усклађивања још увек нису дефинисани.

Административни капацитети

Организациона јединица/Институција	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Надлежност
Министарство пољопривреде и заштите животне средине			
Одсек за климатске промене	5	4	Креирање законодавног и стратешког оквира у области климатских промена
Одсек за заштиту ваздуха и озонског омотача	6	2	Заштита озонског омотача, флуоровани гасови
Одељење за заштиту животне средине од загађивања	26 ⁹²	26	Инспекцијски надзор у области климатских промена
Одељење за сарадњу инспекције са међународним мрежама, локалном самоуправом и интегрисани приступ на граници	3 ⁹³	3	Подршка интегрисаном управљању границама: инспекцијски надзор у области прекограничног кретања супстанци које оштећују озонски омотач
Агенција за заштиту животне средине⁹⁴			
Одељење за национални регистар извора загађивања	1	1	Праћење стања комуналног и индустријског загађивања
Министарство рударства и енергетике			
Одсек за геолошка истраживања и земљиште	18	3	Геолошко складиштење угљен диоксида.
Сектор за нафту и гас	10	6	Квалитет течних горива нафтног порекла
Директорат за цивилно ваздухопловство			
	-	4	Емисије издувних гасова из ваздухоплова
Министарство трговине, туризма и телекомуникација			
Сектор тржишне инспекције	11	11 ⁹⁵	Контролу промета и усаглашености деривата нафте.

⁹² Исти број запослени у Сектору за контролу и надзор наведен је и у потпоглављима 3.27.4. Заштита ваздуха, 3.27.11 Заштита од буке

⁹³ Исти број запослених у Сектору за контролу и надзор наведен је и у потпоглављима 3.27.5. Управљање отпадом - прекогранично кретање, 3.27.7. Заштита природе - прекогранично кретање заштићене дивље флоре и фауне, 3.27.10. Хемикалије - прекогранично кретање хемикалија чији је увоз забрањен

⁹⁴ Дат је приказ броја запослених који се у оквиру одељења баве пословима климатских промена. Исти број запослених дат је у приказу капацитета за област квалитета ваздуха,

⁹⁵ Исти број запослених у Министарству спољне и унутрашње трговине / Сектор тржишне инспекције дат је у потпоглављу 3.27.4 Квалитет ваздуха

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима и Споразума о стабилизацији и придруживању

Обавеза из ПТС/ССП	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг-а која се на годишњем нивоу реализује у оквиру (ЕКРАН)
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране овим документом представљају мере реализације члана 111

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи

Климатске промене

Назив пројекта:	Припрема Друге националне комуникације
Извор финансирања:	GEF
Буџет:	500.000 \$
Корисник:	МПЗЖС
Трајање:	3 године (јул 2012 – јул 2015)
Циљ пројекта: <ul style="list-style-type: none"> Омогућавање Републици Србији да изради и поднесе своју Другу националну комуникацију (DNK) Конференцији потписница Оквирне конвенције Уједињених нација о климатским променама (UNFCCC) у складу са Одлуком 17/CP.8 и другим приложеним смерницама. 	
Резултат: <ul style="list-style-type: none"> Друга Национална Комуникације израђена 	
Назив пројекта:	Твининг - Успостављање система за мониторинг, извештавање и верификацију за успешну имплементацију EU Emission Trading Scheme
Извор финансирања:	IPA 2012
Буџет:	1.000.000 €
Корисник:	МПЗЖС
Трајање:	2 године (2013 – 2015)
Резултати: <ul style="list-style-type: none"> Развијен неопходни правни оквир и релевантна документа за ефикасну имплементацију EU ETS у MRV маниру; Успостављен институционални оквир за имплементацију EU ETS у MRV маниру; Процењене могућности и начини за спровођење комплетног EU ETS; Ојачани капацитети заинтересованих страна. 	
Назив пројекта:	Израда Стратегије борбе против климатских промена, са акционим планом
Извор финансирања:	IPA 2012
Буџет:	1.200.000 €
Корисник:	МПЗЖС
Трајање:	2 године (индикативно 2014 – 2016)

<p>Резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кроз стратегију и акциони план биће утврђена могућа смањење емисија и конкретне активности за постизање истих до 2020, односно 2030. године поштујући одредбе секторских стратешких докумената, пре свега нове Стратегије развоја енергетике; • Оквирна стратегија развоја праћења смањења емисија GHG до 2050. биће израђена. 	
Назив пројекта:	Успостављање механизма за спровођење MMR
Извор финансирања:	ИПА 2013
Буџет:	1.200.000 €
Корисник:	МПЗЖС
Трајање:	2 године (индикативно 2015 – 2017) Након потписивања Финансијског споразума између Владе Републике Србије и Европске комисије за ИПА2013
<p>Резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Препоруке за унапређење система за извештавање о емисијама гасова са ефектом стаклене баште и других релевантних информација према захтевима Оквирне конвенције УН о промени климе биће израђене кроз пројекат. • Израђен нацрт потребних законодавних аката за транспозицију и спровођење Одлуке 525/2013 и Одлуке 406/2009/ЕЗ 	
Назив пројекта:	Успостављање инфо пултова (helpdesks) за извештавање индустрије по захтевима Директиве 2009/29/ЕС (EU ETS)- предлог пројекта
Извор финансирања:	Краљевина Норвешка
Буџет:	500.000 €
Корисник:	МПЗЖС
Трајање:	2 године (2014 - 2016)
<p>Резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Успостављени инфо пултови за Директиву 2009/29 	
Назив пројекта:	Први двогодишњи извештај Србије према Оквирној конвенцији УН о промени климе (biennial update report)
Извор финансирања:	GEF
Буџет:	385 440 \$
Корисник:	МПЗЖС
Трајање:	до средине 2015. године.
<p>Циљ пројекта:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Припрема двогодишњег извештаја о емисијама гасова са ефектом стаклене баште и програма мера митигације. 	
<p>Резултат пројекта:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Израђен двогодишњи извештај. 	

Заштита Озонског омотача

Назив пројекта:	Национални план искључивања из употребе хлорофлуороугљоводоника (ХПМП)
Извор финансирања:	Мултилатерални фонд (МЛФ)
Буџет:	990.760 долара
Корисник:	МПЗЖС

Трајање:	април 2011– децембар 2020.
Циљ пројекта:	<ul style="list-style-type: none"> Смањена потрошња хлорофлуороугљоводоника (НСFC) за 35% у односу на базу потрошњу до 2020. године, у складу са динамиком смањења за земље члана 5. Монреалског протокола

Квалитет течних горива нафтног порекла

Назив пројекта:	Спровођење енергетске компоненте Националне стратегије одрживог развоја
Извор финансирања:	ИРА 2010
Буџет:	2.500.000 €
Корисник:	МПЗЖС
Трајање:	2 године (индикативно 2011 – 2013)
Резултати	<ul style="list-style-type: none"> Припремљен средњорочни план примене Кјото протокола у сектору енергетике и спроведена јавна кампања о значају одрживог развоја (овај део пројекта је у току рада преименован у Аспекти климатских промена у развоју енергетског сектора у Србији) Припремљен План за примену ЕУ регулативе о квалитету горива и садржају сумпора у појединим течним горивима Припремљена анализа постојећег правног и институционалног оквира за коришћење геотермалне енергије и завршена студија о потенцијалима геотермалне енергије у Србији Припремљен стратешки документ о потенцијалима и промоцији комбиноване производње топлотне и електричне енергије (са индикативним циљевима) као и Регионалне стратегије за специфичне регионе у Србији. Побољшан постојећи ИТ систем за мониторинг и одрживо планирање у сектору енергетике
Назив пројекта:	„Структурирана мрежа за интеграцију знања о клими у политику и територијално планирање”
Извор финансирања:	ИРА 2012
Буџет:	310 000 € (од укупне вредности пројекта око 5 000 000 €)
Корисник:	РХМЗ
Трајање:	01. 7. 2012 - 31. 12. 2014.
Циљ пројекта - Јачање транснационалне сарадње у Југоисточној Европи.	
Резултат пројекта:	<ul style="list-style-type: none"> Методологија за израчунавање и коришћење индикатора ризика климатских промена и варијабилности која је хармонизирана на регионалном нивоу; Пилот студије примене индикатора, Регионалне карте вредности индикатора климатских ризика Јачање капацитета у вези са развојем и коришћењем индикатора климатских ризика путем организације експертских радионица и обука за кориснике.
Назив пројекта:	„Изградња отпорности на природне катастрофе у западном Балкану и Турској”
Извор финансирања:	ИРА 2012
Буџет:	Укупна вредност Пројекта 2 200 000 €
Корисник:	РХМЗ
Трајање:	Мај 2012. - мај 2014. године.

Циљ пројекта:

- Јачање регионалне сарадње у области смањења ризика од елементарних непогода и прилагођавања на измењене климатске услове.

Резултат пројекта:

- Изградња регионалног система за ране најаве и упозорења.

Квалитет ваздуха

Преглед стања у области

Међународно-правни оквир у овој области чини Конвенција о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима („Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори”, 11/86) и три протокола уз Конвенцију (Протокол о дугорочном финансирању програма сарадње за праћење и процену прекограничног преноса загађујућих материја у ваздуху на велике удаљености у Европи (ЕМЕП) („Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори”, 2/87), Протокол о тешким металима⁹⁶, и Протокол о дуготрајним органским загађујућим супстанцама (POPs)⁹⁷, Уговор о оснивању Енергетске заједнице, Одлука Министарског Савета Енергетске заједнице од 24. октобра 2013. године О/2013/03/МС-ЕнЗ: О продужењу трајања Уговора о енергетској заједници⁹⁸, Одлука Министарског Савета Енергетске заједнице од 24. октобра 2013. године О/2013/05/МС-ЕнЗ: О спровођењу Директиве 2001/80/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. октобра 2001. о ограничавању емисија штетних гасова одређених загађујућих материја у ваздух из великих постројења за сагоревање⁹⁹, Одлука Министарског Савета Енергетске заједнице од 24. октобра 2013. године О/2013/06/МС-ЕнЗ: О спровођењу Поглавља III Анекса V, и члана 72. ставови 3-4 Директиве 2010/75/ЕЗ Европског парламента и Савета од 24. новембра 2010. о индустријским емисијама штетних гасова (интегрисано спречавање и контрола загађења) и са изменама и допунама члана 16. и Анекса II Уговора о Енергетској заједници¹⁰⁰.

Област управљања квалитетом ваздуха уређена је Законом о заштити ваздуха („Сл. гласник РС”, 36/09 и 10/13) који у великој мери преноси Директиве 2008/50/ЕЗ и 2004/107/ЕЗ, као и пратећим подзаконским актима којима се или преносе делови директива 2008/50/ЕЗ и 2004/107/ЕЗ или се имплементирају поједини захтеви ових директива, као што су утврђивање зона и агломерација на територији Републике Србије, успостављање државне мреже за мониторинг квалитета ваздуха, обезбеђивање квалитета података на основу којих се врши оцењивање ваздуха и сл. Законом о заштити ваздуха и релевантним подзаконским актима уређена је и област емисија загађујућих материја у ваздух и делимично пренети захтеви директива 2001/81/ЕЗ, 2001/80/ЕЗ, 1999/13/ЕЗ, 1994/63/ЕЗ и 2009/126/ЕЗ.

Основни проблеми у спровођењу законодавства у области заштите ваздуха односе се на мали број запослених који ради на овим пословима. Квалитет података из државног аутоматског мониторинга квалитета ваздуха се обезбеђује коришћењем референтних метода мониторинга под контролом калибрационе лабораторије чија је акредитација у припреми. Све је изражајнији проблем недостатка финансијских средстава из буџета Републике Србије како је дефинисано Законом о заштити ваздуха, за финансирање сервисирања и одржавања опреме у државној мрежи за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха. Последице се манифестују непотпу-

⁹⁶ Закон о потврђивању Протокола о тешким металима уз Конвенцију о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима (Сл. гласник РС – Међународни уговори“, 1/2012)

⁹⁷ Закон о потврђивању Протокола о дуготрајним органским загађујућим супстанцама („Сл. гласник РС – Међународни уговори”, 1/2012)

⁹⁸ Decision of the Ministerial Council of the Energy Community of 24 October 2013 D/2013/03/MC-EnC: On extending the duration of the Energy Community Treaty

⁹⁹ Decision of the Ministerial Council of the Energy Community of 24 October 2013 D/2013/05/MC-EnC: On the implementation of Directive 2001/80/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2001 on the limitation of emissions of certain pollutants into the air from large combustion plants

¹⁰⁰ Decision of the Ministerial Council of the Energy Community of 24 October 2013 D/2013/06/MC-EnC: On the implementation of Chapter III, Annex V, and Article 72(3)-(4) of Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 on industrial emissions (integrated pollution prevention and control) and amending Article 16 and Annex II of the Energy Community Treaty

ном реализацијом програма по Уредби о утврђивању програма контроле квалитета ваздуха у државној мрежи („Сл. гл. РС” бр. 58/11) и мање поузданом оценом квалитета ваздуха у зонама и агломерацијама с обзиром да подаци са појединих аутоматских станица нису испуњавали услов од 90% расположивости података на годишњем нивоу. Што се тиче квалитета података о емисијама загађујућих материја у ваздух, од 2010. године се врши њихова редовна провера у складу са одредбама ПРТР Директиве 166/2006/ЕЗ.

Директива 2008/50/ЕЗ (Директива о квалитету амбијенталног ваздуха и чистијем ваздуху за Европу) највећим делом је пренета кроз Закон о заштити ваздуха и претећа подзаконска акта: Уредбу о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС”, 11/10, 75/10 и 63/13), Правилник о садржају планова квалитета ваздуха („Сл. гласник РС”, 21/10) и Правилник о садржају краткорочних акционих планова („Сл. гласник РС”, 65/10).

У циљу имплементације Директиве 2008/50/ЕЗ усвојено је пет подзаконских аката и то:

- Уредба о утврђивању програма контроле квалитета ваздуха у државној мрежи („Сл. гласник РС”, 58/11);
- Уредба о одређивању зона и агломерација („Сл. гласник РС”, 58/11 и 98/12);
- Уредба о утврђивању листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије за 2012. годину („Сл. гласник РС”, 17/14);
- Правилник о условима за издавање сагласности оператерима за мерење квалитета ваздуха и/или мерење емисије из стационарних извора загађивања („Сл. гласник РС”, 16/12);
- Правилник о условима за издавање дозволе за мерење квалитета ваздуха и дозволе за мерење емисије из стационарних извора загађивања („Сл. гласник РС”, 1/12);

Усвајањем Уредбе о изменама и допунама Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС”, 63/13) постигнуто је потпуно преношење одредби Директиве 2008/50/ЕЗ изузев одредби које се директно примењују на земље чланице - обавезе извештавања према Комисији.

У оквиру *Twinning* пројекта¹⁰¹ "Јачање административних капацитета у области управљања квалитетом ваздуха", извршено је прелиминарно оцењивање квалитета ваздуха, унапређен је систем за мониторинг квалитета ваздуха у Републици Србији и процедуре за контролу квалитета података и калибрацију опреме, извршено је пилот моделовање емисија из тачкастих извора и из саобраћаја, одређене су зоне и агломерације и извршена њихова категоризација, израђен је извештај са препорукама за припрему Стратегије заштите ваздуха и у сарадњи са јединицама локалне самоуправе започета израда планова квалитета ваздуха за Београд, Нови Сад и Бор.

У 2013. години усвојен је План квалитета ваздуха за агломерацију Бор¹⁰² („Сл. лист општине Бор”, бр. 7/2013) у којој је ваздух треће категорије квалитета ваздуха.

Директива 2004/107/ЕЗ (AQ II) пренета је кроз иста акта као и директива 2008/50/ЕЗ. Усвајањем Уредбе о изменама и допунама Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС”, 63/13), директива је у потпуности пренета у домаћи правни систем изузев одредби које се директно примењују на земље чланице - обавезе извештавања према Комисији.

Директива 2001/81/ЕЗ (NEC) пренета је само начелно кроз Уредбу о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух, („Сл. гласник РС”, 71/10 и 6/11). Усвајањем Закона о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха, предвиђено је усвајање Уредбе о утврђивању максималних националних емисија до краја 2015. чиме ће се обезбедити већи степен преношења ове директиве. Ипак, максималне националне емисије директно зависе од брзине усаглашавања са граничним вредностима емисије, па је за њихово утврђивање потребно више података о плановима индустрије за смањење емисија, пре свега великих постројења за сагоревање. Планови имплементације Директиве 2001/80/ЕЗ у смислу Одлуке Министарског Савета Енергетске заједнице од 24. октобра 2013. године О/2013/05/МС-ЕнЗ: О спровођењу Директиве

¹⁰¹ IPA 2007

¹⁰² У складу са Законом о заштити ваздуха, Планове квалитета ваздуха доносе јединице локалне самоуправе

2001/80/EЗ омогућиће да се са већом сигурношћу предвиди брзина и степен смањења емисија и утврде максималне националне емисије.

Инвентар емисија за загађујуће материје према Директиви 2001/81/EЗ је успостављен применом ЕМЕР/ЕЕА методологије Европске агенције за животну средину и UNECE Конвенције о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима. У 2014. години, достављен је инвентар емисија за период 1990-2012.

Инвентар емисија се од 2012. године редовно ажурира.

Нацрт ДСИП -а за Директиву 2001/81/EЗ је израђен кроз пројекат "*Техничка помоћ у изради Националне стратегије за апроксимацију у области животне средине*". Ажурирање овог документа је континуиран процес и условљен је стратешким одлукама у погледу брзине усаглашавања са одредбама директиве, нарочито у термоенергетском сектору.

Директива 94/63/EЗ (Petrol I) је у потпуности пренета кроз Правилник о техничким мерама и захтевима који се односе на дозвољене емисионе факторе за испарљива органска једињења која потичу из процеса складиштења и транспорта бензина („Сл. гласник РС”, 1/12, 25/12 и 48/12). Крајњи рок за имплементацију захтева ове директиве је 2023. година. Законом о заштити ваздуха успостављен је систем казних одредби за непоштовање одредби ове директиве. Инспекцијски надзор је у надлежности МПЗЖС.

Директива 2009/126/EЗ (Petrol II) је у потпуности пренета кроз Правилник о техничким мерама и захтевима који се односе на дозвољене емисионе факторе за испарљива органска једињења која потичу из процеса складиштења и транспорта бензина („Сл. гласник РС”, 01/12, 25/12 и 48/12). Рок за усаглашавање са одредбама ове директиве је 2020. година. Законом о заштити ваздуха успостављен је систем казних одредби за непоштовање одредби ове директиве. Инспекцијски надзор је у надлежности МПЗЖС.

Директива 1999/32/EЗ (садржај сумпора у течним горивима) делимично је пренета у Правилник о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла 2010 и 2011. („Сл. гласник РС” 97/2010 и 64/11), којим је дефинисан начин узорковања (у сагласности са СРПС ЕН ИСО 3170 и СРПС ЕН ИСО 3171). Инспекцијски надзор у овој области је у надлежности Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација.

Усвајањем Правилника о изменама и допунама правилника о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла настављен је процес транспозиције ове директиве, односно дефинисане су врсте горива које се могу ставити у промет на тржишту Републике Србије.

Мониторинг квалитета ваздуха- активности у периоду фебруар 2013-јун2014

Систем за управљање квалитетом ваздуха у Републици Србији је у складу са успостављеним системима управљања квалитетом ваздуха у земљама чланицама ЕУ.

Агенција за заштиту животне средине је одређена за извршиоца послова успостављања и оперативног функционисања система за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха¹⁰³. Из донације у оквиру CARDS пројекта¹⁰⁴ омогућено је успостављање и оперативно функционисање система за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха са 28 фиксних мерних станица. Из истог пројекта је донирана опрема за калибрациону лабораторију гас-анализатора, опремљена је аналитичка лабораторија и једна мобилна АМСКВ. Из домаћих средстава финансирања, средствима Фонда за заштиту животне средине, проширена је мрежа за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха повећањем броја мерних станица на 40 (јун 2012).

Поред националне мреже у Републици Србији постоји и неколико локалних мрежа аутоматских мерних станица: АП Војводине (7), Града Београда (5), Општине Бор (1) и Града Панчева (5).

Извештавање о квалитету ваздуха – активности у периоду фебруар 2013-јун2014

Агенција за заштиту животне средине објављује посебан Извештај о стању квалитета ваздуха (*web* страница) у Републици Србији, укључујући и алергени полен (почев од 2010). Извештај је базиран на резултатима аутоматског мониторинга квалитета ваздуха и анализама узорака из мреже за детекцију и квантификацију алергеног полена и садржи оцену квалитета

¹⁰³ Закључком Владе Републике Србије из 2007

¹⁰⁴ “Supply of equipment for air quality monitoring stations (Europe aid 124394/D/SUP/YU)” (период трајања 2008 - 2011)

ваздуха у агломерацијама и зонама. У сажетом облику, овај Извештај је садржан у Агенцијском извештају о стању животне средине у РС.

У 2013 је, после одговарајућих ажурирања, контроле, валидација и обраде, објављен Извештај о стању квалитета ваздуха током 2012. у Републици Србији, <http://www.sepa.gov.rs/download/VAZDUN2012.pdf>.

У складу са Council Decision 97/101/EC и њеним допунама Annexes (Decision 2001/752/EC) у ЕЕА су достављени подаци сатних и дневних вредности параметара квалитета ваздуха са 26 АМСКВ на подручју Републике Србије.

Агенција за заштиту животне средине се укључила у европски систем размене не валидираних података о концентрацијама приземног озона у скоро реалном времену. Подаци се ажурирају сваких сат времена, међу њима су подаци са четири АМСКВ из Србије и могу се пратити на веб страници ЕЕА <http://www.eea.europa.eu/themes/air/air-quality/map/real-time-map>

Агенција за заштиту животне средине, у складу са законским одредбама, води Национални регистар извора загађивања. Почетком 2014 пуштен је у рад иновирани, функционалнији и безбеднији информациони систем Националног регистра извора загађивања који обухвата извештавање према релевантним подзаконским актима. У 2013. години извештавања, израђен је инвентар о количинама емитованих основних загађујућих материја у ваздух за период 1990-2011. године у складу са прописаном ЕМЕР/ЕЕА методологијом Европске агенције за животну средину и UNECE Конвенције о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима, као и Информативни извештај о инвентару. Почетком 2014. године, израђен је и достављени Конвенцији инвентар о количинама емитованих основних загађујућих материја за период 1990-2012 и Информативни извештај о инвентару.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2014 до јуна 2015

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

У циљу управљања квалитетом ваздуха у складу са Директивом 2008/50 ЕЗ, предвиђено је континуирано праћење квалитета ваздуха на нивоу Републике Србије, као и утврђивање листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама за 2013. годину усвајањем Извештаја са оценом квалитета ваздуха за 2013. годину. На основу утврђене листе категорија квалитета ваздуха за 2013. годину, доноси се Уредба о утврђивању листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије за 2013. годину (IV квартал 2014).

У 2015. години предвиђено је усвајање Плана квалитета ваздуха за агломерацију Београд¹⁰⁵ чиме ће се постићи имплементација захтева Директиве 2008/50/ЕЗ, односно Закона о заштити ваздуха.

У оквиру пројекта Имплементација енергетске компоненте Стратегије одрживости¹⁰⁶, предвиђен је развој плана за имплементацију ЕУ прописа који се односе на садржај сумпора у одређеним течним горивима, као и за успостављање система контроле и мониторинга течних горива на тржишту.

Мониторинг квалитета ваздуха

Активности везане за оперативни аутоматски мониторинг квалитета ваздуха у државној мрежи, укључујући лабораторијску и теренску калибрацију гас-анализатора, одвијају се у континуитету. У оквиру редовних активности везаних за рад Националне лабораторије наставља се са увођењем нових хемијских метода у области контроле квалитета ваздуха тако да се очекује акредитација три нове методе до краја 2014 године. Група за Калибрациону лабораторију припрема документацију за акредитацију овог дела Националне лабораторије. Оперативно функционисање државне мреже АМСКВ током 2013. се одвијало отежано. Није остварен планирани проценат валидних мерења предвиђених Програмом због нерешеног системског финансирања сервисирања и одржавања опреме државне мреже АМСКВ.

¹⁰⁵ У складу са Законом о заштити ваздуха, Планове квалитета ваздуха доносе јединице локалне самоуправе

¹⁰⁶ "Implementation of the Energy Component of the Sustainable Strategy", ИПА 2010

Преглед приоритета у периоду од јуна 2015 до јуна 2016

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

У складу са захтевима Директиве 2001/81/ЕЗ утврдиће се максималне националне емисије за ацидификујуће и еутрофикујуће загађујуће материје и прекурсоре приземног озона и дефинисати методологије за израду инвентара емисија и пројекција кроз Уредбу о утврђивању максималних националних емисија.

У циљу управљања квалитетом ваздуха у складу са Директивом 2008/50 ЕЗ, предвиђено је континуирано праћење квалитета ваздуха на нивоу Републике Србије, као и утврђивање листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама за 2014. годину усвајањем Извештаја са оценом квалитета ваздуха за 2013. годину. На основу утврђене листе категорија квалитета ваздуха за 2013. годину, доноси се Уредба о утврђивању листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије за 2014. годину (IV квартал 2015).

До краја 2015. године планирана акредитација референтних метода у калибрационој лабораторији.

Предвиђена је ревизија Уредбе о утврђивању програма контроле квалитета ваздуха у државној мрежи („Сл. гласник РС”, 58/11) као имплементационог акта којим се постиже усаглашавање са захтевима Директиве 2008/50 ЕЗ.

У циљу имплементације Директиве 2008/50/ЕЗ планирано је пријављивање за ТАИЕХ експертску посету у циљу добијања помоћи за одређивање просечног индикатора изложености (АИЕ) суспендованим честицама $PM_{2.5}$ и за имплементацију члана 24. Закона о заштити ваздуха који се односи на загађења из природних извора према захтевима Директиве 2008/50/ЕЗ.

У оквиру пројекта ИРА 2014 „Наставак имплементације Стратегије за апроксимацију у области животне средине“, предвиђена је израда Стратегије заштите ваздуха као важног инструмента политике и планирања заштите ваздуха који се доноси у циљу унапређења и одржавања квалитета ваздуха у Републици Србији, на чијој основи ће се припремати и програми за смањење емисија загађујућих материја у ваздух, планови квалитета ваздуха и краткорочни акциони планови.

Планирана је израда нацрта ДСИП –а за Директиву 94/63/ЕЗ (*Petrol I*) и Директиву 2009/126/ЕЗ (*Petrol II*) кроз пројекат ИРА 2014 „Наставак имплементације Стратегије за апроксимацију у области животне средине“.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2016 до јуна 2017

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Потврђивање Гетеборшког протокола уз Конвенцију о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима.

У циљу дефинисања мера и рокова за постизање привремених циљева смањења националних емисија планирано је усвајање Националног програма за постепено смањивање годишњих максималних националних емисија загађујућих материја. Програм ће узети у обзир: Национални план за смањење емисија из постојећих постројења за сагоревање, Националну стратегију развоја енергетике, мере оператера за усаглашавање са захтевима ИРПС директиве, мере за побољшање квалитета горива, мере за спровођење VOC директиве о органским растварачима и економске анализе.

На основу расположивих података о квалитету ваздуха, планова квалитета ваздуха за локације у којима је ваздух треће категорије квалитета и планова оператера за смањење емисија биће могуће прецизније предвидети смањења емисија загађујућих материја у ваздух, на основу чега ће се извршити ревизија предложених рокова за постизање граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху у Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС”, 11/10,75/10 и 63/13).

У циљу управљања квалитетом ваздуха у складу са Директивом 2008/50 ЕЗ, предвиђено је континуирано праћење квалитета ваздуха на нивоу Републике Србије, као и утврђивање листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама за 2015. годину усвајањем Извештаја са оценом квалитета ваздуха за 2015. годину. На основу утврђене листе категорија квалитета ваздуха за 2015. годину, доноси се Уредба о утврђивању листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије за 2013. годину (IV квартал 2016).

У 2016 и 2017 години пратиће се ревизија ЕУ законодавства у области заштите ваздуха и планирати активности у складу са тим изменама.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2017 до јуна 2018

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

У циљу управљања квалитетом ваздуха у складу са Директивом 2008/50 ЕЗ, предвиђено је континуирано праћење квалитета ваздуха на нивоу Републике Србије, као и утврђивање листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама за 2016. годину усвајањем Извештаја са оценом квалитета ваздуха за 2016. годину. На основу утврђене листе категорија квалитета ваздуха за 2016. годину, доноси се Уредба о утврђивању листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије за 2016. годину (IV квартал 2017).

У 2017. и 2018. години пратиће се ревизија ЕУ законодавства у области заштите ваздуха и планирати активности у складу са тим изменама.

Административни капацитети

Организациона јединица/ Институција	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Надлежност
Министарство пољопривреде и заштите животне средине			
Одсек за заштиту ваздуха и озонског омотача	6	4	Управљање и контрола квалитета ваздуха ¹⁰⁷
Сектор за контролу и надзор/ Одељење за заштиту животне средине од загађивања	26 ¹⁰⁸	26	Инспекцијски надзор у области емисија у ваздух
Агенција за заштиту животне средине			
Одељење за контролу квалитета ваздуха	9	9	Оперативни мониторинг квалитета ваздуха, ажурирање, валидација и обрада података; Извештавање на националном нивоу и ЕЕА
Одељење за индикаторе, извештавање и информациони систем	1	0	Анализа и праћење квалитета ваздуха и регионалног транспорта загађујућих материја

¹⁰⁷ Значајну улогу у имплементацији прописа у области заштите ваздуха имају: Агенција за заштиту животне средине (мониторинг квалитета ваздуха, аутоматска мрежа, регистар извора емисије загађујућих материја у ваздух, извештавање о квалитету ваздуха), Заводи за јавно здравље- (мониторинг квалитета ваздуха у урбаној мрежи мерних станица), ЈЛС (доношење планова квалитета ваздуха у зонама/агломерацијама у којима је ваздух III категорије; доношење краткорочних акционих планова у зонама/агломерацијама где постоји опасност од прекорачења прописаних концентрација загађујућих материја опасних по здравље људи; доношење програма контроле квалитета ваздуха у локалној мрежи; доношење планова у случају прекограничног аерозагађења). инспекција за заштиту животне средине – на републичком, покрајинском и локалном нивоу

¹⁰⁸ Исти број запослених наведен је у Потпоглављима 3.27.3. Климатске промене и 3. 27.11. Заштита од буке

Одељење за национални регистар извора загађивања	2	1	Праћење емисија загађујућих материја у ваздух
Одељење за националну лабораторију	6	3	Калибрација гас-анализатора у државној мрежи за мониторинг квалитета ваздуха; Гравиметријско одређивање ПМ, хемијске анализе на садржај тешких метала, хемијске анализе падавина
Министарство рударства и енергетике			
Сектор за нафту и гас	10	6	Квалитет течних горива нафтног порекла
Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација			
Сектор тржишне инспекција	–	11	Надзор над стављањем горива на тржиште

Даље јачање административних капацитета вршиће се кроз *TAIEX* инструменте, у виду организовања семинара, стручних радионица, експертских мисија и студијских посета.

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима и Споразума о стабилизацији и придруживању

Обавеза из ПТС/ССП	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг-а која се на годишњем нивоу реализује у оквиру (ЕКРАН)
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране овим документом представљају мере реализације члана 111

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи

Назив пројекта:	Успостављање интегрисаног система за мониторинг животне средине за ваздух и воду ¹⁰⁹
Извор финансирања:	ИРА 2012
Буџет:	2.236.000 евра (1.75 милиона евра за мониторинг вода и 0,486 за мониторинг ваздуха)
Корисник:	МПЗЖС/Агенција за заштиту животне средине
Трајање:	2 године (2013 – 2015)
Резултати:	<ul style="list-style-type: none"> Набавка опреме (опрема за аутоматски мониторинг квалитета вода, ИТ опрема, лабораторијска опрема) софтвера за информациони систем за квалитет воде; Организовање тренинга за коришћење софтвера и/или хардвера и опреме за мониторинг. Успостављање оперативне аутоматске процедуре за пренос резултата мерења, радних параметара гас-анализатора, информација о zero/spm проверама; ажурирање и архивирање

¹⁰⁹ Пројекат је наведен и у оквиру потпоглавља 3.27.2. – хоризонтално законодавство и 3.27.6. – управљање водама

- рање података; валидација и веб презентација података, обраду и извештавање
- Укључивање података из локалних мрежа (покрајинске, Града Београда и Панчева) у извештавање у реалном времену и обједињени приказ на веб страници Агенције

3.27.4. Управљање отпадом

Преглед стања

Област управљања отпадом је уређена Стратегијом апроксимације у области животне средине („Сл. гласник РС“ 80/11), Стратегијом управљања отпадом за период 2010. – 2019. године („Сл. гласник РС“ 29/10), Законом о ратификацији протокола о дуготрајним органским загађивачима - ПОПс („Сл. гласник РС“ 01/2012), Законом о управљању отпадом („Службени гласник РС“ 36/09 и 88/10), Законом о управљању амбалажом и амбалажним отпадом („Службени гласник РС“ 36/09), Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС“ 135/04 и 36/09), Законом о рударству и геолошким истраживањима („Сл. гласник РС“ 88/11) као и пратећим подзаконским актима.

Већи део одредби **Оквирне директиве о отпаду 2008/98/ЕЗ** пренете су 2010. године усвајањем измена и допуна Закона о управљању отпадом и пратећим подзаконским актима, међутим, потпуна транспозиција Оквирне директиве о отпаду још увек није извршена. У погледу имплементације поменуте директиве успостављен је систем издавања дозвола предузетницима и оператерима за обављање делатности сакупљања, транспорта, складиштења, третмана и одлагања отпада. У Србији се највише третирају следеће врсте неопасног отпада: папир, картон, пластика, црни метали, обојени метали, отпадне гуме, отпадно јестиво уље и масти, дрво и текстил, а од опасног отпада: отпадна уља, отпад од електричне и електронске опреме и отпадни акумулатори, као посебни токови отпада (преко 15% различитог отпада). МПЗЖС је до сада издало преко 1000 дозвола оператерима, а укупан број издатих дозвола укључујући покрајинске и органе локалне самоуправе је преко 2000. У Србији је у току успостављање система рециклаже отпада и формирање јаке сакупљачке мреже што представља важан елемент у успостављању и унапређењу система управљања отпадом и запошљавања значајног броја људи.

Директива 2006/66/ЕЗ о батеријама и акумулаторима је делимично пренета Правилником о методама и процедурама за управљање искоришћеним батеријама и акумулаторима („Сл. гласник РС“ 86/10) као и Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС“ 36/09).

Директива 2013/56/ЕУ о батеријама и акумулаторима и отпадним батеријама и акумулаторима, није транспонована у национално законодавство.

Директива 94/62/ЕЗ о амбалажи и амбалажном отпаду је потпуно пренета Законом о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гласник РС“ 36/09) и пратећим подзаконским актима. Национални циљеви за рециклажу и поновно искоришћење амбалажног отпада у дефинисани Уредбом о утврђивању Плана смањења амбалажног отпада за период од 2010. до 2014. године. Република Србија је остварила дефинисане циљеве за 2013. годину и то, опште циљеве: поновно искоришћење 23%, рециклажа 19%, и специфичне: папир /картон 23%, пластика 9%, стакло 10%, метал 13,5% и дрво 4,5%

Директива 96/59/ЕЗ (PCB/PCT) је делимично пренета Правилником о третману опреме и отпада који садржи *PCB* („Сл. гласник РС“ 37/11). Поменути правилник садржи услове за имплементацију одредби (чл. 4 директиве) које се односе на успостављање и ажурирање инвентара опреме која садржи полихлорисане бифениле и захтева од власника опреме која садржи полихлорисане бифениле да утврде надлежно тело.

Директива 1999/31/ЕЗ о депонијама и Одлука Савета о успостављању критеријума и процедура за прихватање отпада на депонији у складу са Директивом 1999/31/ЕЗ, у већем делу је транспонована Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС“ 36/09 и 88/10) и Уредбом о одлагању отпада на депоније („Сл. гласник РС“ 92/10). Тренутно је у Републици Србији изграђено 7 регионалних санитарних депонија и 2 санитарне депоније које нису регионалног типа. Такође је урађен је први нацрт Имплементационог плана за поменуту директиву.

Директива 2000/53/ЕЗ о отпадним возилима је потпуно пренета Правилником о начину и поступку управљања отпадним возилима („Сл. гласник РС“ 98/10).

Директиве 2011/65/ЕУ о електричној и електронској опреми, 2002/96/ЕЗ о електричним и електронским производима и Директива 2012/19/ЕУ о отпадној електричној и електронској опреми, су делимично пренете у национално законодавство Правилником о листи електричних и електронских производа, мери забране и смањења коришћења електричне и електронске опреме која садржи опасне супстанце, методама и процедурама управљања отпадом из електричних и електронских производа. („Сл. гласник РС” 99/10).

Такође, започета је имплементација **Директиве 2011/65/ЕУ** у смислу утврђивања методе за имплементацију одредби које се тичу забране стављања на тржиште електричне и електронске опреме која садржи олово, живу, кадмијум, хексавалентни хром, полибромоване бифениле или полибромиране бифенил дифенил-етре.

Директива 2006/21/ЕЗ о управљању отпадом из екстрактивне индустрије је делимично пренета Законом о рударству и геолошким истраживањима („Сл. гласник РС” 88/11).

Директива 86/278/ЕЕЗ о отпадном муљу је делимично пренета Уредбом о граничним вредностима загађујућих емисија у воду и рокова за постизања вредности („Сл. гласник РС” 88/67/11). Ова уредба је преузела део граничних вредности садржаних у Директиви о отпадном муљу (део анекса Б који се односи на комуналне воде), а даље преношење директиве захтеваће утврђивање законског основа и начина њеног преношења. Наиме, постојећи прописи, Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС” 36/09, 88/10) и Закон о водама („Сл. гласник РС” 30/10)¹¹⁰ не препознају управљање отпадним муљем и не постоји законски основ за пуну транспозицију ове директиве, због чега ће бити потребно прецизно дефинисати надлежности и приступити паралелној изradi плана транспозиције и имплементације ове директиве у наредном периоду кроз ПЛАЦ пројекат.

Закон о управљању отпадом регулисао је питање прекограничног кретања отпада у складу са захтевима **Уредбе 1013/2006/ЕЗ (прекогранично кретање отпада)**. Систем надзора и контроле над прекограничним кретањем отпада је у складу са системом ЕУ и Базелском конвенцијом, а успостављен је и систем јавног приступа информацијама у овој области.

Директива 2000/76/ЕЗ је обрађена у делу 3.27.7 Индустријско загађење и управљање ризиком.

У Агенцији за заштиту животне средине се, у оквиру Националног регистра извора загађивања, од 2006. године прикупљају подаци о управљању комуналним отпадом у Републици Србији, док се подаци о индустријском и другим врстама отпада прикупљају од 2009. године. Податке достављају произвођачи отпада, оператери на депонијама, оператери постројења за третман отпада, увозници и извозници отпада. Поред тога, прикупљају се подаци и о производима који након употребе постају посебни токови отпада – батерије и акумулатори, возила, гуме, уља, електрични и електронски производи и производи који садрже азбест.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2014 до јуна 2015

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у наведеном периоду планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

Усвајање Закона о геолошким истраживањима и рударству који ће делимично пренети Директиву 2006/21/ЕЗ. Овим законом ће се, између осталог, регулисати управљање рударским отпадом, поступци санације и рекултивације напуштених рударских објеката, као и надзор над спровођењем овог закона (*МРЕ*).

Кроз ПЛАЦ пројекат биће извршена анализа националног законодавства и урађен План транспозиције Директиве 86/278/ЕЕЗ у домаће законодавство.

Мере за спровођење приоритета

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Усвајање Националних планова који се налазе у процедури усвајања, а који су предвиђени Законом о управљању отпадом: План управљања отпадним уљима, План управљања отпа-

¹¹⁰ Закон о управљању отпадом не дефинише муљ, изузев муља из постројења за третман отпадног муља, Закон о водама не садржи дефиницију муља (постоји дефиниција седимента).

дом који садржи азбест и План управљања отпадом који потиче из здравствених установа и фармацеутским отпадом.

Одлука о изменама и допунама Стратегије управљања отпадом.

Усвајање Уредбе о утврђивању плана смањења амбалажног отпада за период од 2014. до 2018; Законски основ за доношење овог прописа је Закон о амбалажи и амбалажном отпаду члан 16. став 4. („Сл. гласник РС” 36/09) и Стратегија управљања отпадом, поглавље 6.2 Посебни циљеви, Дугорочни циљеви (2015 – 2019). Овим прописом обезбедиће се даља имплементација прописа донетих у области управљања амбалажом и амбалажним отпадом са циљем да се 2020. године достигну степени рециклаже и поновног искоришћења прописаних у Директиви 94/62/ЕЗ Члан 6, Тачка 1.

Измена Уредбе о критеријумима за обрачун накнаде за амбалажу или упакован производ и ослобађање од плаћања накнаде, обвезницима плаћања, висини накнаде, као и о начину обрачунавања и плаћања накнаде, ради даље имплементације прописа донетих из области управљања амбалажом и амбалажним отпадом са циљем да се 2020. године достигну степени рециклаже и поновног искоришћења прописаних у Директиви о 94/62/ЕЗ.

Наставак рада на припреми Имплементационог плана за Директиву 99/31/ЕЗ у оквиру пројекта „*Environmental Infrastructure Supporting Project*“.

У циљу имплементације других прописа који подразумевају извештавање предвиђена је реализација друге фазе развоја Информационог система Националног регистра извора загађивања. Она треба да обухвати имплементацију ново-усвојених прописа где постоји обавеза извештавања о отпаду (*више информација дато је у потпоглављу 3.27.2. хоризонтално законодавство*).

Кроз пројекат „Правилно управљање и финално одлагање *PCB*“ планирана је реализација Националног плана за управљање *PCB*-јем.

Твининг пројектом *IPA* 2010 „*Јачање инспекције за заштиту животне средине и релевантних заинтересованих страна у РС*“, предвиђено је јачање административних капацитета кроз израду Инспекцијског плана заснованог на процени ризика за 2014 (за управљање опасним отпадом), одржавање радионица са номинованим тренерима за специфичне области, организовање заједничких контрола на терену, ажурирање упутстава за отпад, организовање заједничког тренинга на српско-хрватској граници (заједнички са хрватским твининг пројектом за прекогранично кретање отпада).

Планирано је јачање институционалних капацитета кроз запошљавање и обуку кадрова на пословима који обухватају даљи развој, унапређење и вођење Националног регистра извора загађивања.

Јачање административних капацитета је предвиђено Твининг пројектом „Јачање институционалних капацитета за управљање опасним отпадом“ Такође, административни капацитети ће јачати кроз *TAIEX* програм помоћи и ЕНВАП пројекат.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2015 до јуна 2016

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о заштити животне средине у циљу успостављања система финансирања животне средине, односно његовог усклађивања са променама насталим у систему финансирања животне средине.

Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о управљању отпадом у циљу његовог усклађивања са захтевима Оквирне директиве о отпаду 2008/98/ЕЗ и Директиве 96/59/ЕЗ о одлагању РСВ/РСТ као и у циљу успостављања система финансирања у области управљања отпадом у складу са променама система финансирања заштите животне средине.

Измене и допуне подзаконских аката који се односе на економске инструменте у области заштите животне средине, посебно у области управљања отпадом.

Дорада и усвајање припремљених Нацрта планова за посебне токове отпада: Националног плана за управљање електричним и електронским отпадом, и Националног плана за управљање истрошеним батеријама и акумулаторима.

Ревизија Стратегије управљања отпадом кроз текући пројекат подршке инфраструктурним пројектима (*EISP пројекат*), који финансира Шведска Агенција за развој, а спроводи Одељење за управљање пројектима у складу са Оквирном директивом о отпаду **2008/98/ЕЗ**.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2016 до јуна 2017

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Кроз предлог IPA 2013 пројекта: „Унапређење управљања опасним отпадом у Републици Србији – Интегрисани план управљања опасним отпадом“, до краја 2016 предвиђена је припрема следећих планова: Интегралног плана управљања опасним отпадом; Националног плана за управљање отпадним возилима, Националног плана за управљање POPs отпадом и Националног плана за управљање отпадом од грађења и рушења;

Израда Правилника за управљање отпадом од грађења и рушења као и измена Правилника за управљање електричним и електронским отпадом и Правилника за управљање батеријама и акумулаторима;

Израда Студије институционалне организације управљања опасним отпадом и Упутства за управљање опасним отпадом.

Унапређени капацитети на националном и локалном нивоу у области управљања опасним отпадом.

Административни капацитети

Организациона јединица/Институција	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Министарство пољопривреде и заштите животне средине			
Одељење за хармонизацију прописа у области заштите животне средине	6	2	Усклађивање прописа са прописима ЕУ у области управљања отпадом
Одељење за управљање отпадом ¹¹¹	17	17	Примена прописа у области управљања отпадом
Сектор за контролу и надзор, Одељење за поступање са опасним и осталим отпадом		9	Надзор над спровођењем прописа у области управљања отпадом
Одељење за сарадњу инспекције са међународним мрежама, локалном самоуправом и интегрисани приступ на граници	3 ¹¹²	3	Подршка интегрисаном управљању границама: инспекцијски надзор у области прекограничног кретања отпада
Агенција за заштиту животне средине			
Одељење за национални	3	3	Извештавање и монито-

¹¹¹ Институције које такође имају надлежност у области управљања отпадом су: Министарство здравља, Министарство рударства и енергетике, Министарство финансија, Министарство привреде, самоуправа, Покрајински секретаријат, Јединице локалних самоуправа, Невладине организације

¹¹² Исти број запослених у Сектору за контролу и надзор наведен је и у потпоглављима 3.27.3. Климатске промене, 3.27.7. Заштита природе - прекогранично кретање заштићене дивље флоре и 3.27.10. Хемикалије - прекогранично кретање хемикалија чији је увоз забрањен

регистар извора загађивања ¹¹³			ринг у области управљања отпадом
Министарство рударства и енергетике			
Сектор за рударство и геологију	18	3	Усклађивање са директивом 2006/21/ЕЗ

Споразум о стабилизацији и придруживању

Обавеза из ПТС/ССП	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг-а која се на годишњем нивоу реализује у оквиру ЕКРАН
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране овим документом представљају мере реализације члана 111

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи (2014-2018)

Назив пројекта:	(09 SER 01/08/11) Техничка помоћ за изградњу постројења за третман опасног отпада
Извор финансирања:	IPA 2009
Буџет:	2.500.000 €
Корисник:	МПЗЖС
Трајање:	2 године (2010-) - пројекат је реактивиран
Резултати:	<ul style="list-style-type: none"> • Студија изводљивости за национално постројење за третман опасног отпада израђена; • Припремљена планска и техничка документација (Студија о процени утицаја одобрена, изабрана локација, потребне дозволе добијене); • Успешно припремљена тендерска документација (FIDIC) и спроведен поступак уговарања за изградњу постројења за третман опасног отпада; • Ојачани капацитети државне администрације и заинтересованих страна кроз програме обука.
Назив пројекта:	Подршка развоју инфраструктурних пројеката у области животне средине
Извор финансирања:	SIDA
Буџет:	3.700.000 €
Корисник:	МПЗЖС
Трајање:	3,5 године (децембар 2010 – јун 2015)
Циљеви пројекта:	<ul style="list-style-type: none"> • Одељење за управљање пројектима успоставило механизме да надгледа програмирање и имплементацију инфраструктурних пројеката у области животне средине како би било спремно за ЕУ приступне структурне фондове.
Резултати:	<ul style="list-style-type: none"> • Развој пројеката са приоритетне листе из области заштите животне средине (унапређен упитник за апликанте на локалном нивоу у SLAP-у, приручник за приоритизацију пројеката)

¹¹³ Дат је приказ броја запослених који се у оквиру одељења баве пословима климатских промена.

ката, припремљена индикативна листа инфраструктурних пројеката из области животне средине за различите изворе финансирања);	
<ul style="list-style-type: none"> • Финансијски планови за подршку приоритетним/селектованим предлозима израђени; • Припремљена техничка документација за одабране пројекте; • Подршка у изградњи одабраних инфраструктурних пројеката (трансфер станица Чачак и завршетак депоније у Панчеву); • Јачање капацитета за Одељења за управљање пројектима и локалне самоуправе; • Унапређење постојећег информационог система. 	
Назив пројекта:	ИМРАСТ – управљање комуналним отпадом и отпадним водама
Извор финансирања:	GIZ
Буџет (фаза 1):	2.400.000 €
Корисник:	МПЗЖС
Трајање (фаза 1):	3 године (јануар 2012 – децембар 2014)
Циљеви (фаза 1): <ul style="list-style-type: none"> • Јачање управљачких капацитета пилот општина за спровођење националног законодавства из области заштите животне средине у области управљања отпадом и отпадним водама. 	
Резултати (фаза 1): <ul style="list-style-type: none"> • Развијене студије и планови за отпад и отпадне воде за 5 пилот општина; • Развијен информациони систем за отпад и отпадне воде за 5 пилот општина; • Урађено мерење количине и састава отпада и отпадних вода, као и прифизибилити студије за управљање отпадом и отпадним водама у 5 пилот општина; • У току је израда главних пројеката за рециклажна дворишта у 5 пилот општина • Подизање свести јавности о значају примарне селекције отпада. 	
Пројекти који ће се реализовати од 2014 године:	
Назив пројекта:	Изградња регионалне депоније Каленић
Извор финансирања:	ИРА
Буџет:	17 000 000 €
Трајање	2 године (индикативно 2014 – 2016)
<u>ИПА финансирање за имплементацију:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Уговор о радовима (жути Фидик) (14.8 милиона €) за изградњу Регионалног Центра за управљање отпадом, укључујући припремне радове, • Уговор о набавци (1.0 милиона €) за возни парк (камиони и прес контејнери) за РЦУО; • Уговор о услугама (1.2 милиона €) за техничку помоћ за надгледање радова и набавку опреме, подршку за управљање пројектом и активности за односе са јавношћу, програм за побољшање оперативних и финансијских перформанси за тренирање запослених и других заинтересованих страна и тиме се осигурава ефективног функционисање РЦУО-а. 	
<u>Национално кофинансирање:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Уговор о радовима (0.7 милиона €) за изградњу и опремање рециклажних дворишта; • Уговор о радовима (1.5 милиона €) за изградњу и опремање 2 трансфер станице; • Уговор о набавци (4.2 милиона €) за камионе за прикупљање и контејнере за ЈКП-ове. 	
Назив пројекта:	Изградња регионалне депоније Суботица
Извор финансирања:	ИРА 2012
Буџет:	16.850.000€
Трајање:	2 године (индикативно 2014 – 2016)

<p><u>ИПА финансирање за:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Уговор о радовима (жути Фидик) (12 милиона €) за изградњу Регионалног Центра за управљање отпадом Суботица, укључујући припремне радове • Уговор о радовима (2.3 милиона €) за изградњу и опремање 4 трансфер станице (Суботица, Бачка Топола, Сента и Кањижа); • Уговор о набавци (1.25 милиона €) за возни парк од трансфер станица до депоније; • Уговор о услугама (1.3 милиона €) за техничку помоћ за надзор грађевинских радова и набавку опреме; програм за побољшање оперативних и финансијских перформанси; подршку за управљање пројектом и активности за односе са јавношћу. <p><u>Национално кофинансирање :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Уговор о радовима (0.7 милиона €) за изградњу и опрему рециклажних дворишта у Малом Иђошу, Новом Кнежевцу и Чоки; • Уговор о набавци (3.2 милиона €) за камионе за прикупљање и контејнере за ЈКП-ове (Суботица, Бачка Топола, Сента, Чока, Нови Кнежевац и Мали Иђош). 	
Назив пројекта:	Твининг - Унапређење управљања опасним отпадом у Републици Србији – Интегрисани план управљања опасним отпадом
Извор финансирања:	ИРА 2013 – предлог
Буџет:	1.000.000 €
Трајање:	2 године (индикативно 2014-2016)
<p>Резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Припремљени закони и подзаконска акта за усаглашавање са ЕУ; • Припремљени посебни планови за специфичне токове отпада (у складу са Законом о управљању отпадом – чланови 47 до 57, изузев Планова за специфичне токове отпада: WEEE, отпадна уља, азбестни отпад, искоришћене батерије и акумулатори који су већ припремљени у оквиру твининга који је у току); • Припремљен Интегрисани план управљања опасним отпадом у складу са Оквирном Директивом о отпаду ЕК 2008/98 како би се ускладили планови за специфичне токове опасног отпада; • Припремљена је студија о развоју институција за управљање опасним отпадом; • Припремљена платформа за сарадњу између Министарства и локалних власти; • Ојачани административни капацитети на националном и локалном нивоу кроз радионице, семинаре и студијске посете; • Водичи, приручници (нпр. Упутство за возила на крају века трајања).Израда Упутства за управљање опасним отпадом. 	
Назив пројекта:	Припрема и изградња трансфер станице за отпад Коцељева
Извор финансирања:	Холандски РСО Програм
Буџет:	750.000 €
Трајање:	3 године (2013-2016)
<p>Резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Израђен Главни пројекат за Трансфер станицу и Процена утицаја на животну средину; • Израђена тендерска документација и спроведен тендерски поступак за извођача радова; • Израђена Трансфер станица; • Опремљена Трансфер станица; • Спроведен надзор над изградњом и опремањем 	
Назив пројекта:	„Управљање рударским отпадом ”
Извор финансирања:	ИПА 2013
Корисник	Министарство рударства и енергетике

Буџет:	2.2 милиона еура (из ИПА фонда 85%, домаћи извори финансирања 15%)
Трајање:	3 године (2013-2016)
Резултати: <ul style="list-style-type: none"> • Израда пописа свих рударских простора на којима су извођени или се изводе рударски радови и на којима је одлаган рударски отпад • Формиран катастар рударског отпада и • Утврђени приоритети локација и урађене студије случаја за три карактеристичне врсте отпада у циљу добијања информација о количини и заузетом простору и висини средстава потребних за санацију еколошког наслеђа, и добијања полазног основа за имплементацију директиве о рударском отпаду 	
Назив пројекта:	Праћење токова отпада у Србији“
Извор финансирања:	Влада Краљевине Норвешке
Корисник	Агенција за заштиту животне средине
Буџет:	105.980.000 РСД
Трајање:	18 месеци (2013-2014)
Резултати: <ul style="list-style-type: none"> • Успостављање информационог система о праћењу токова отпада и извештавању, укључујући потребну подршку набавком рачунарске опреме у циљу унапређења праћења токова отпада и кретања сваке пошиљке отпада у Србији, како опасног тако и неопасног. Обучено особље и увођење ефикасних и практичних процедура и пракси извештавања осигуравају стално стручно и професионално опслуживање клијената који учествују у процесу. • Развој Географског информационог система (ГИС) за новоразвијени систем праћења токова отпада и његова интеграција у постојећи систем извештавања о животној средини у Србији. 	

3.27.5. Заштита и управљање водама

Преглед стања

Међународно правни оквир у области заштите и управљања водама чине Закон о потврђивању Конвенције о заштити и коришћењу прекограничних водотокова и међународних језера¹¹⁴ (Протокол о води и здрављу уз Конвенцију о заштити и коришћењу прекограничних водотокова и међународних језера је ратификован 30.1.2013. године), Закон о потврђивању Конвенције о сарадњи на заштити и одрживом коришћењу реке Дунав¹¹⁵, Закон о ратификацији Оквирног споразума о сливу реке Саве, Протокол о режиму пловидбе уз Оквирни споразум о сливу реке Саве и Споразум о изменама Оквирног споразума о сливу реке Саве¹¹⁶.

Област управљања и заштите квалитета вода уређена је Законом о водама, Законом о заштити животне средине, Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађења животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину, Законом о хидрометеоролошкој делатности и пратећим подзаконским актима. **Кроз Закон о водама** („Сл. гласник РС“, бр. 30/10 и 93/12) уређен је правни статус вода, интегрално управљање водама, управљање водним објектима и водним земљиштем, заштита вода, извори и начин финансирања водне делатности, надзор над спровођењем овог закона и сл. у складу са захтевима ЕУ прописа из ове области, пре свега Оквирном директивом о водама. У складу са захтевима Оквирне директиве о водама, Закон предвиђа израду планских докумената (Стратегија управљања водама, План управљања водама за слив реке Дунав и за

¹¹⁴ „Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 1/2010

¹¹⁵ „Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, број 2/2003

¹¹⁶ „Службени лист СЦГ – Међународни уговори“, број 12/2004

водна подручја, планови којима се уређује заштита од штетног дејства вода (план управљања ризицима од поплава, општи и оперативни планови за одбрану од поплава), планови којима се уређује заштита вода (план заштите вода од загађивања и програм мониторинга)).

Након усвајања Закона о водама усвојен је низ подзаконских аката којима је правни систем Републике Србије у области квалитета и управљања водама делимично усклађен са правним тековинама ЕУ.

Већи део *Оквирне директива о водама (2000/60/ЕЗ)* транспонован је кроз Закон о водама и пратеће подзаконске акте, а потпуна транспозиција ће наступити до краја 2017. године усвајањем преосталих подзаконских аката. Израда Стратегије управљања водама на територији Републике Србије¹¹⁷ и Плана управљања водама за слив реке Дунав је у завршној фази и усвајање ових докумената очекује се почетком 2015 године. Јавна водопривредна предузећа започела су активности на изради Плана управљања водним подручјима¹¹⁸. Годишње програме управљања водама доноси Влада Републике Србије на годишњем нивоу, а доношењем **Уредбе о утврђивању Годишњег програма мониторинга статуса вода за 2013.** годину отпочет је мониторинг на делу територије Републике Србије у складу са захтевима Директиве. Предлог **Уредбе о утврђивању Годишњег програма мониторинга статуса вода за 2014.** годину је достављен на мишљења у процесу припреме за усвајање од стране Владе Републике Србије. Такође, у завршној фази су активности на изради Плана заштите вода од загађивања¹¹⁹, а његово доношење очекује се до средине 2015. године. Усвајањем и спровођењем наведених планских докумената у Републици Србији биће имплементиран значајан део наведене директиве.

Директива о третману комуналних отпадних вода (91/271/ЕЕЗ) је делимично транспонована у домаће законодавство кроз Закон о водама и Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл. Гласник РС“ 67/11 и 48/12) којима је регулисано питање граничних вредности емисија загађујућих материја у воде. Према постојећим подацима, у Републици Србији за свега 10 % комуналних отпадних вода постоје капацитети за биолошки третман, а при томе само око 5 % комуналних отпадних вода је и третирано на одговарајући начин пре испуштања, а на систем прикупљања је прикључено око 70 % урбаних и 10% руралних подручја. Имајући у виду постојеће стање, процењено је да ће имплементација ове директиве захтевати значајне инвестиције и биће предмет преговарања транзиционих рокова, због чега је израђен нацрт ДСИП-а, који ће бити финализиран у наредном периоду.

Директива о подземним водама (2006/118/ЕЗ) је делимично транспонована кроз уредбу којом су регулисане граничне вредности загађујућих материја у подземним водама, као и кроз правилник којим се утврђују параметри хемијског и квантитативног статуса подземних вода. У мају 2014. године, у оквиру РЛАС пројекта, извршена је детаљна анализа постојећег законског оквира и статуса транспозиције, и закључено је да је потребно редефинисати законски основ за даљу транспозицију. У складу са тим, предвиђа се да се изменама и допунама

¹¹⁷ Стратегија управљања водама на територији Републике Србије је плански документ којим се утврђују дугорочни правци управљања водама. Законом је предвиђено да ће стратегија садржати оцену постојећег стања управљања водама; циљеве и смернице за управљање водама; мере за остваривање утврђених циљева управљања водама и пројекцију развоја управљања водама.

¹¹⁸ План управљања водама представља правни акт у коме се утврђује политика управљања водама на третираном простору. Овај план поштује принципе и стратешка решења из Стратегије и, на бази утврђених циљева, дефинише све елементе и посебне планове потребне за одрживо коришћење и развој водних ресурса и усклађени развој водних делатности на простору на који се односи.

¹¹⁹ План заштите вода од загађивања представљаће правни акт који садржи: мере за контролу, спречавање, прекидање и смањивање уношења у површинске и подземне воде хазардних супстанци; мере за спречавање уношења и одлагање отпадних и других материја на подручјима на којима то може утицати на погоршање квалитета вода; мере за пречишћавање отпадних вода; мере превенције и контроле уношења расутих загађења, ради спречавања њиховог утицаја; мере заштите акватичних екосистема и других екосистема који непосредно зависе од акватичних екосистема од хазардних и приоритетних супстанци, укључујући и приоритетне хазардне супстанце; начин спровођења интервентних мера у одређеним случајевима загађивања; органе и правна лица који су дужни спроводити поједине мере и радове; рокове за смањење загађивања воде; одговорности и овлашћења у вези са спровођењем заштите вода, изградње објеката и друге мере.

Закона о водама успостави законски основ за усвајање подзаконских аката који ће омогућити пуну транспозицију ове Директиве до средине 2018. године.

Директива о стандардима квалитета воде (2008/105/ЕЗ) делимично је транспонована кроз Закон о водама и подзаконске акте којима је регулисано питање граничних вредности загађујућих материја. Доношењем Уредбе о утврђивању Годишњег програма мониторинга статуса вода за 2012. годину („Сл. гласник РС”, 100/12), стекли су се услови за успостављање система мониторинга вода у складу са захтевима члана 10. Оквирне директиве о водама (2000/60/ЕЗ). Успостављени Програм мониторинга статуса вода који се доноси за сваку годину и укључује надзорни и оперативни мониторинг, спроводи Агенција за заштиту животне средине. На основу резултата мониторинга који се спроводи од 2012. године, као и на основу техничких капацитета и развојних планова Агенције за заштиту животне средине, извршена је ревизија листе и граничних вредности за стандарде квалитета површинских вода и донета је нова Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС”, број 24/14). Листа параметара и њихове граничне вредности су усклађени са Директивом 2008/105/ЕЗ и њеним изменама у складу са Директивом 2013/39/ЕУ, при чему је листа подељена у две групе. Прва група од 35 супстанци се већ прати мониторингом, а друга група од 25 супстанци ће бити постепено увођена у програм мониторинга у складу са финансијским и техничким могућностима, а најкасније до краја 2018. године.

Усклађивање са **Нитратном директивом (91/696/ЕЕЗ)** није започето. Директива ће делимично бити транспонована кроз План заштите вода од загађивања, чије усвајање је планирано за 2015. годину. Кроз План заштите вода од загађивања биће приказано постојеће стање заштите вода од загађивања у Републици Србији, извршиће се класификација водних тела површинских и подземних вода као и идентификација агломерација и дефинисаће се мере за контролу, спречавање, прекидање и смањење генерисања загађења које може доспети у површинске и подземне воде, мере за санацију и побољшање квалитета површинских и подземних вода, мере заштите акватичних и других екосистема, мере заштите у случају акцидентата и начин спровођења мера заштите вода.

Оквир за имплементацију Директиве о поплавама (2007/60/ЕЗ) делимично је формиран кроз Законе о ратификацији Конвенције о сарадњи у погледу заштите и одрживог коришћења реке Дунав, Оквирни споразум о сарадњи у басену реке Саве, Протокол о пловном режиму у сливу реке Саве, Закон о водама и пратећи подзаконски акт којим је регулисано успостављање методологије за израду прелиминарне процене ризика од поплаве. Наведене конвенције и Закон о водама створили су правни оквир за даље усаглашавање са овом директивом, а значајан степен транспозиције биће постигнут усвајањем подзаконског акта кроз који се регулише израда карата угрожености и карата ризика од поплава (2014).

Директива о води за пиће (98/8/ЕЗ3) делимично је транспонована у домаће законодавство кроз Закон о водама, Закон о здравственој заштити, Закон о безбедности хране и постојеће правилнике о хигијенској исправности воде за пиће, методологији за узорковање воде за пиће и сл.

Директива о води за купање (2006/7/ЕЗ) је делимично транспонована кроз Закон о водама и постојећу Уредбу о категоризацији вода из 1968. године. Даља транспозиција је предвиђена кроз усвајање подзаконских аката до краја 2015. године који ће заменити постојеће прописе, чиме ће се створити оквир за имплементацију ове директиве. Предуслов за усвајање наведених подзаконских аката, чији нацрти су припремљени, је усвајање измена и допуна Закона о безбедности хране и Закона о водама.

Директива о техничким спецификацијама мониторинга површинских вода (2009/90/ЕЗ) је транспонована у домаће законодавство, али само у односу на супстанце које су предмет Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС”, бр. 24/2014). међутим, захваљујући стандардима за примену мониторинга одређеним од стране Акредитационог тела Србије, део захтева ове Директиве је примењен у Републици Србији. Потпуно усклађивање са овом директивом предвиђено је за прву половину 2018. године.

Законом о поморској пловидби („Сл. гласник РС”, 87/11 и 104/13) у домаће законодавство су унете одредбе следећих секундарних извора комунитарног права релевантне за област заштите морске средине: **Директива 2005/35/ЕЗ о загађењу са бродова** и увођењу казни за

преступе; *Уредба Европског парламента и Савета о забрани употребе органских једињења на броду (782/2003)*, *Директива 2000/59/ЕЗ о лучким станицама* за пријем бродског отпада и остатака терета и *Уредба 2978/94 о спровођењу ИМО резолуције А.747(18) о вршењу бажда-рења баластних простора* у посебним баластним танковима за нафту на танкерима.

У циљу прецизне оцене степена транспозиције и дефинисања плана транспозиције прописа из ове области, у току 2014. године извршена је анализа статуса транспозиције и имплементације Директиве о води за купање и Директиве о води за пиће. Током 2014. године предвиђена је анализа правних недостатака и плана транспозиције за *Директиву о стандардима квалитета животне средине за површинске воде* у складу са изменама прописаним *Директивом 2013/39/ЕУ, Директиве о комуналним отпадним водама, Директиве о мониторингу квалитета, Оквирне директиве о водама*. Наведене активности ће се спровести у оквиру РЛАС пројекта.

Мониторинг и извештавање о квалитету вода

Агенција за заштиту животне средине у сарадњи са Републичким хидрометеоролошким заводом од 2011. године реализује систематски мониторинг површинских и подземних вода, на територији Републике Србије. Осим редовног Агенција спроводи и ванредни мониторинг, у случајевима акцидентних загађења и мониторинга квалитета вода водотока који чине или су пресечени државном границом.¹²⁰

Најважније обавезе везане за мониторинг проистичу из Конвенције за заштиту реке Дунав и Транснационалне мреже за мониторинг (*TNMN*) под управом Међународне комисије за заштиту реке Дунав.

На основу резултата мониторинга квалитета површинских и подземних вода Агенција публикује Извештај о стању квалитета вода (*web* страница) у Републици Србији. Такође, у току 2012. године започето је извештавање о хаваријским загађењима вода (*web* страница).

Према Закону о Министарствима Агенција за заштиту животне средине надлежна је за послове управљања Националном лабораторијом. У циљу изградње капацитета Националне лабораторије, Програмом рада владе је за 2014. годину предвиђено је издвајање средстава за реализацију пројекта наставка изградње Националне референтне лабораторије за контролу квалитета животне средине. Пројекат обуке кадрова за обављање сложених аналитичких поступака у Националној лабораторији се услед ребаланса буџета крајем 2013. године није реализовао. У оквиру ИПА 2012 пројекта „Успостављање интегрисаног система за мониторинг животне средине за ваздух и воду“ (јавна набавка у финалној фази) предвиђена је набавка аналитичке опреме у вредности од 1,3 милиона евра и обука кадрова за нове аналитичке поступке у трајању од годину дана од момента инсталације опреме. Агенција има уведен стандард СРПС ИСО 17025:2006 од 30 маја 2011. године. У периоду 2011-2014. ради се на одржавању стандарда, унапређењу и на проширењу обима акредитације. Тренутни обим акредитације Агенције садржи око 140 метода из области хемијских одређивања параметара квалитета ваздуха, вода и седимента, као и биолошких параметара квалитета вода.

Агенција за заштиту животне средине је у 2013/2014. години започела процес акредитације Националне лабораторије за анализу нових параметара у анализи квалитета вода, седимента и земљишта – 6 нових аналитичких метода. С тим у вези, Агенција је спровела испитивање одређеног броја узорака воде, седимента и земљишта како би могла проширити обим постојеће акредитације овим методама.

Мониторинг и извештавање о емисијама воде

Агенција за заштиту животне средине од 2009. године, у оквиру Националног регистра извора загађивања, спроводи праћење квалитета и квантитета испуштених отпадних вода из комуналних и индустријских постројења. За сада подаци се прикупљају из предузећа која припадају ПРТР предузећима (видети поглавље о хоризонталном законодавству). У току 2012 године започело се и са прикупљањем извештаја о мерењима квалитета испуштених отпадних

¹²⁰ Надзорни мониторинг се врши на 50 мерних станица. Оперативни мониторинг се спроводи на 87 станица водних тела површинских вода за које је утврђено, на основу резултата мониторинга и анализе утицаја, да постоји ризик постојања циљева животне средине.

вода у циљу успостављања система контроле усаглашености са законском регулативом из ове области.

Активности реализоване у периоду фебруар 2013 - јун 2014

Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС”, бр. 24/2014). Овом уредбом је делимично транспонована **Директива о стандардима квалитета животне средине у области политике вода 2008/105/ЕК** а у складу са њеним изменама Директивом 2013/39/ЕЗ (*видети опис стања*). Уредба је такође транспоновала одговарајуће одредбе Директиве 2009/90/ЕК која утврђује техничке спецификације за хемијске анализе и мониторинг статуса вода према оквирној Директиви о водама, али само у односу на супстанце које су предмет наведене Уредбе.

Уредба о утврђивању Годишњег програма мониторинга статуса вода за 2014. годину која делимично укључује и процедуре за надзор подземних вода чије усвајање је предвиђено АП за испуњавање препорука ЕК (*препука бр. 205- повећати капацитет за надзор подземних вода-остаје проблем обима мониторинга због недостатка људских и финансијских ресурса*) делимично ће имплементирати Анекс 5 Оквирне директиве о водама. Уредба ће дефинисати број и положај мерних профила на површинским и подземним водама, начин и поступак испитивања квалитета вода са циљем установљавања и потврђивања статуса вода у складу са Законом о водама.

У циљу јачања капацитета за инспекцијски надзор у области квалитета вода, у Сектору за контролу и надзор Министарства пољопривреде и животне средине формирано је Одељење за заштиту земљишта, подземних и површинских вода од загађивања са укупно 15 инспектора који ће вршити инспекцијски надзор који се односи на квалитет отпадних вода које се испуштају у реципијент и квалитет подземних вода. Такође, предвиђено је и усвајање *Споразума о сарадњи између кључних министарстава и заинтересованих страна* (документ ће дати смернице за активности инспекције за заштите животне средине у области контроле испуштања отпадних вода); *Водича за издавање дозвола и инспекцијски надзор ИПРС инсталација* (документ би требало да обезбеди техничку основу за споразум о сарадњи) и *Водич за инспекцију у области контроле испуштања отпадних вода* (документ је намењен републичким и покрајинским инспекторима, као и инспекторима града Београда, у складу са Законом о водама и новом уредба о ГВЕ загађујућих материја у воде)¹²¹.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2014 до јуна 2015

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у наведеном периоду планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о водама предвиђено је за други квартал 2015. године. Закон би, између осталог, требало да постави законски основ за даљу транспозицију Директиве о води за пиће, Директиве о стандардима квалитета воде и Директиве о подземним водама, Нитратне директиве и Директиве о третману комуналних отпадних вода.

Усвајање Уредбе о усвајању **Плана управљања водама са Програмом мера на сливу реке Дунав** планирано је за средину 2015 године. Планом управљања водама на разматраном подручју биће обезбеђено рационално коришћење и заштита вода, као и заштита од вода, укључујући и процену неопходних средстава за реализацију планираних активности, динамику и начин њиховог обезбеђења, чиме ће се делимично имплементирати чл.11 и чл. 13 Оквирне директиве о водама. Такође, усвајањем Уредбе биће извршена делимична транспозиција Директиве о третману комуналних отпадних вода.

¹²¹ Израда наведених докумената предвиђена је као пројектна активност у оквиру текућег ИПА пројекта- Јачање капацитета инспекције у области животне средине, чији корисник је МПЗЖС (више детаља је дато у потпоглављу 3.27.2, хоризонтално законодавство).

Усвајање **Правилника о начину и условима мерења количине и испитивања квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима**, који ће ближе прописати начин и услове мерења количине, биохемијских и механичких параметара квалитета отпадних вода, као и садржину извештаја о извршеним мерењима чиме ће се омогућити адекватно праћење имплементације Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл.гласник РС“, 67/11 и 48/12), односно, релевантних чланова ЕУ прописа из групе граничних вредности емисија који су пренети кроз ову уредбу. Израда Правилника је планирана за 4. квартал 2014. године

Усвајање **Правилника о успостављању заштићених подручја и садржини и методу вођења регистра заштићених подручја**, чиме ће се извршити усклађивање са Оквирном директивом о водама, предвиђено је за 4. квартал 2014. године

Усвајање **Правилника о успостављању методологија за припрему мапа ризика од поплава**, чиме ће се извршити усклађивање са Директивом о поплавама, предвиђено је за 4. квартал 2014. године.

Усвајање Уредбе о изменама и допунама Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање (“Сл. гласник РС”, бр. 67/2011 и 48/2012), ради допуне граничним вредностима емисије за нове групе загађивача (2. квартал 2015. године).

Мере за спровођење приоритета

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Усвајање **Стратегије управљања водама**, у складу са захтевима Оквирне директиве о водама је планирано до средине 2015.године. Стратегија управљања водама на територији Републике Србије утврдиће дугорочне правце управљања водама и заменити постојећи стратешки оквир (Водопривредна основа од 2002). Такође, овај документ ће поставити оквир за детаљније планирање у складу са чл. 29 Закона о водама

Успостављање **Националне конференције за воде**¹²², тела кроз које ће се обезбедити учешће јавности у управљању водама за свако водно подручје предвиђено је у 2015 години. Конференцију ће чинити представници јединица локалне самоуправе са сваког водног подручја представника корисника вода и удружења грађана. На овај начин, имплементираће се члан 14 Оквирне директиве о водама, који се односи на део учешћа јавности.

Реализација пројектне активности „**Истраживање актуелног стања и валоризација рибљег фонда у великим рекама Србије** - Развој система (мреже) за комплетно и континуално праћење стања и нивоа коришћења рибљих ресурса великих река Републике Србије у дужем временском периоду- мониторинг рибљег фонда”. (због рестриктивног буџета пројекат није реализован 2013. г.) Планом рада владе за 2014.г. предвиђен је и овај пројекат чији ће резултати омогућити дефинисање салмонидних и ципринидних вода, у складу са Оквирном директивом о водама (вредности преузете из Директиве 2006/44) . Пројекат ће се спроводити у току 2014-2015. године.

Наставак пројекта „**Промоција новог приступа у заштити вода у Републици Србији**”, чија сврха је упознавање циљних група, пре свега на локалном нивоу, о примени националних уредби¹²³ које су пренеле одредбе ЕУ прописа из ГВЕ и СКЖС групе¹²⁴, као и обезбеђивање повратне информације о проблемима у њиховој имплементацији које би се узеле у обзир у

¹²² Одлука о оснивању Националне конференције за воде („Сл. гласник РС”, 55/2011)

¹²³ Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање (Сл.гласник РС бр. 67/2011 и 48/2012), Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање (Сл.гласник РС, број 50/2012), као и Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање (Сл.гласник РС бр. 24/2014)

¹²⁴ ГВЕ- граничне вредности емисије, СКЖС-стандарди квалитета животне средине (Директива 2000/60/ЕЗ, Директива 2006/11/ЕЗ, Директива 2006/118/ЕЗ, Директива 2008/105/ЕЗ, Директива 2013/39/ЕУ, Директива Европског парламента и Савета 2006/44/ЕЗ о квалитету слатких вода којима је потребна заштита или побољшање ради обезбеђење живота риба, Директива Савета 91/271/ЕЕС, Директива 82/176/ЕЕЗ, Директива 83/513/ЕЕЗ, Директива 84/156/ЕЕЗ, Директива 84/491/ЕЕЗ, Директива 86/278/ЕЕЗ).

процесу ревизије уредби и њиховог унапређења. Пројекат је отпочео 2013. године одржавањем презентација у 10 општина/градова Републике Србије за представнике локалне самоуправе, јавних комуналних предузећа, индустрије и сл., а настављен је даљом промоцијом у других 8 општина/градова током 2014. године Поред тога, реализоваће се и 2 радионице за представнике институција надлежних за инспекцијски надзор и издавање водних и интегрисаних дозвола.

У оквиру предвиђених обавеза за праћење директива које се налазе на прелиминарној листи за скрининг (Нитратна директива 91/676/ЕЕС, Nitrates Council Directive 91/676/ЕЕС, Директива о комуналним отпадним водама 91/271/ЕЕС, UWW Council Directive 91/271/ЕЕС) а у склопу сарадње између Шведске агенције за заштиту животне средине и Министарства пољопривреде и заштите животне средине, у оквиру пројекта ENVAP II пројектна активност, „Одређивање осетљивих и рањивих подручја” започела је 10. јуна 2014. године. У раду на овом пројекту учествују надлежне институције као и други експерти из ових области.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2015 до јуна 2016

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у наведеном периоду планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

Усвајање **Правилника за утврђивање водних тела**, чиме ће се извршити даље усклађивање са Оквирном директивом о водама, предвиђено је за 4. квартал 2015. године.

Усвајање **Правилника о здравственој исправности воде пиће**, кроз који ће се извршити делимично усклађивање са Директивом о води за пиће предвиђено је за 4. квартал 2015. године Претходно је потребно изменити и допунити Закон о безбедности хране. (*Министарство здравља*),

Усвајање **Правилника о здравственој исправности воде за купање** кроз који ће се извршити делимично усклађивање са Директивом о води за купање предвиђено је за 4. квартал 2015. године Претходно је потребно изменити и допунити Закон о водама. (*Министарство здравља*).

Мере за спровођење приоритета

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Према *IPA 2013 EAS implementation*, предвиђена је израда ДСИП-ова за Оквирну директиву о водама, Нитратну директиву, Директиву о води за пиће и Директиву о третману комуналних отпадних вода.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2016 до јуна 2017

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у наведеном периоду планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

Усвајање подзаконског акта којим ће се, на основу Измена и допуна закона о водама, који ће обезбедити законски основ, извршити делимична транспозиција Директиве о третману комуналних отпадних вода (врста подзаконског акта није још увек дефинисана).

Усвајање подзаконског акта којим ће бити извршена транспозиција Нитратне директиве (врста подзаконског акта још увек није дефинисана)

На основу измена и допуна Закона о водама планираних за 2015. годину, који ће обезбедити законски основ за даљу транспозицију Директиве о стандардима квалитета вода, предвиђено је усвајање измена и допуна Уредбе о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци и роковима за њихово достизање (Службени гласник РС, бр. 24/14)

На основу измена и допуна Закона о водама, планираних за 2015. годину, који ће обезбедити законски основ за даљу транспозицију Директиве о подземним водама, предвиђено је усвајање измена и допуна Уредбе о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање (“Сл. гласник РС”, бр.

50/2012) и Правилника о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских и квантитивног и хемијског статуса подземних вода (“Сл. гласник РС”, бр. 47/2011).

Преглед приоритета у периоду од јуна 2017 до јуна 2018

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у наведеном периоду планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

Усвајање **Закона о изменама и допунама Закона о водама** у циљу постизања потпуне транспозиције свих релевантних ЕУ прописа и уношења прелазних и завршних одредби којима ће се извршити транспозиција одредби релевантних за чланице ЕУ (до краја 2017)

Усвајање **измена и допуна подзаконских аката/подзаконских аката у циљу потпуне транспозиције свих релевантних ЕУ прописа** и уношења прелазних и завршних одредби којима ће се извршити транспозиција одредби релевантних за чланице ЕУ (други квартал 2018)

Такође, измена и допуна **подзаконских аката који прописују граничне вредности емисије у воде, стандарде квалитета животне средине за површинске и подземне воде и критеријуме за оцену квалитета седимента**, биће у складу са резултатима годишњег мониторинга статуса вода који спроводи Агенција за заштиту животне средине, унапређењем техничких капацитета, новим информацијама и научним достигнућима, као и новим захтевима европске легислативе из ових области.

Ревизија и ажурирање подзаконских аката који прописују граничне вредности емисије у воде, као и стандарде квалитета животне средине за воде и седимент, а у складу са резултатима годишњег мониторинга који спроводи Агенција за заштиту животне средине, унапређењем техничких капацитета и новим захтевима европске легислативе из ове области.

Усвајање подзаконског акта којим ће се извршити **пуна транспозиција Директиве о техничким спецификацијама мониторинга површинских вода**.

Усвајање **Кода добре пољопривредне праксе**, предвиђено у року од годину дана од усвајања прописа којим ће се утврдити рањиве зоне, у складу са захтевима Директиве о третману комуналних отпадних вода и нитратне директиве.

Мере за спровођење приоритета

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Почетак припреме првог четворогодишњег акционог програма за примену Нитратне директиве (у складу са захтевима Нитратне директиве).

Припрема Мапа ризика од поплава и објављивање мапа предвиђена је за крај 2018. године.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Министарство пољопривреде и заштите животне средине			
Сектор за заштиту животне средине - Одељење за заштиту вода и земљишта	8, од чега две особе ангажоване по основу уговора	-3	Квалитет површинских и подземних вода (израда докумената, праћење реализације, успостављање основа за контролу и заштиту квалитета), имплементација међународних обавеза
Сектор за контролу и	15	15	Инспекцијски надзор у области

надзор- Одељење за заштиту вода и земљишта од загађивања			заштите површинских вода од загађивања
Агенција за заштиту животне средине¹²⁵			
Сектор за праћење стања животне средине (Одељење за контролу квалитета вода, седимената и земљишта, Одељење за индикаторе, извештавање и информациони систем, Одељење за национални регистар извора загађивања)	23	23	Извештавање о квалитету и квантитету површинских и подземних вода, о комуналним и индустријским отпадним водама и емисијама у воде, према наведеним подзаконским актима, кроз мониторинг квалитета вода и Регистар извора загађивања и извештавање о акцидентним ситуацијама и извршавање међународних обавеза из области мониторинга квалитета и квантитета вода
Одељење за националну лабораторију	17	7	
Сектор за праћење стања животне средине (Одељење за контролу квалитета вода, седимената и земљишта, Одељење за индикаторе, извештавање и информациони систем, Одељење за национални регистар извора загађивања)	20	20	Мониторинг квалитета вода, вођење регистра извора загађивања, извештавање о квалитету водотокова, вода акумулација и језера, о комуналним и индустријским, акцидентним ситуацијама, имплементација међ.обавеза из области мониторинга.
Републичка дирекција за воде			
Одсек за учествовање у стратешком планирању и управљању и међународну сарадњу у области вода	5	3	Координација израде и праћење реализације планских докумената (Стратегија и План управљања водама за слив реке Дунав), водног информационог система РС и координација билатералне и мултилатералне међународне сарадње у области вода.
Група за коришћење вода и заштиту вода од загађивања	2	2	Припрема нацрта планских докумената у области вода и праћење донетих планских докумената, укључујући Нацрт Плана заштите вода од загађивања, реализација суфинансирања изградње и реконструкције водних објеката за коришћење вода и водних објеката за сакупљање, одвођење и пре-

¹²⁵ Дат је приказ броја запослених у одељењу који се баве пословима релевантним за област управљања и квалитетом вода

			чишћавање отпадних вода
Група за заштиту од штетног дејства вода	3	2	Уређење водотокова и заштита од поплава, праћење режима вода на водотоцима, хидромелиорација земљишта, заштита од ерозије и бујица, израду методологије за израду карте угрожености и карте ризика од поплава и критеријума за проглашење ерозионих подручја
Одсек за управне и аналитичке послове и стандарде у области вода	5	3	Припрема предлога одлука којима се потврђују општи акти предузећа из области вода; уговора који за предмет имају финансирање послова од општег интереса утврђених Законом о водама; решавање управних спорова припрема акта везана за концесије у области вода и аката за доделу финансијских средстава и праћење и припремање извештаја о коришћењу средстава у складу са Програмом управљања водама; припрема прописа из области вода, праћење њихове примене и предлаже њихово усаглашавања са прописима ЕУ;
Водна инспекција	20	20	Контрола спровођења одредаба Закона о водама, као и других прописа и општих аката који се односе на изградњу нових и реконструкцију постојећих објеката и извођење других радова који могу утицати на промене у водном режиму.
Министарство здравља			
Сектор за инспекцијске послове (Одељење за санитарну инспекцију)	155	1 на транспозицији и 7% укупног броја санитарних инспектора на имплементацији	Инспекцијски надзор који се односи на здравствену исправност воде за пиће, санитарно-хигијенске потребе и купање ¹²⁶
Министарство саобраћаја			
Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе	49	3	Спровођење Закона о поморској пловидби у делу који се односи на заштиту морске средине

Споразум о стабилизацији и придруживању

ССП обавеза	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством предвиђене овим

¹²⁶ Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију АП Војводина (Сектор за санитарни надзор и превентивно-медицинску делатност - Одељење за санитарну инспекцију) – поверени послови. На Покрајинском нивоу постоји 55 санитарних инспектора.

	документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг-а која се на годишњем нивоу реализује у оквиру ЕКРАН
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране овим документом представљају мере реализације члана 111

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи

Назив пројекта:	Успостављање интегрисаног система за мониторинг животне средине за ваздух и воду¹²⁷
Извор финансирања	<u>ИПА 2012</u>
Буџет:	2.236.000 евра (1.75 милиона евра за мониторинг вода и 0,486 за мониторинг ваздуха)
Корисник	Агенција за заштиту животне средине
Трајање:	2 године (индикативно 2013 – 2015)
Резултати: <ul style="list-style-type: none"> Успостављање оперативне аутоматске процедуре за пренос резултата мерења, радних параметара гас-анализатора, информација о zero/spam проверама; ажурирање и архивирање података; валидација и веб презентација података, обрада и извештавање: Укључивање података из локалних мрежа (покрајинске, Града Београда и Панчева) у извештавање у реалном времену и обједињени приказ на веб страници Агенције 	
Назив пројекта:	Наставак развоја водопривредног информационог система
	ИПА пројекат
Буџет:	3.700.000 €
Корисник	Републичка дирекција за воде
Трајање:	2 године (индикативно 2013 – 2015)
Резултати: <ul style="list-style-type: none"> Обезбеђивање дугорочне размене и доступности информација; Набавка опреме за подршку рада система. 	
Назив пројекта:	„Студија мапирања плавних зона у Србији – 2. Фаза“
	СоФПАС пројекат
Буџет:	2.000.000 €
Корисник	Републичка дирекција за воде
Трајање:	2 године (индикативно 2014 – 2016)
Резултати: <ul style="list-style-type: none"> Развој нових инструмената који помажу у постепеној и широј имплементацију неструктуралних мера у управљању поплавама. 	
Назив пројекта:	Побољшање управљања ризиком од поплава
Извор финансирања	<u>Предлог ИПА 2014</u>
Буџет:	3 милиона евра (2 милиона евра за опрему и 1 за услуге)
Корисник	Републичка дирекција за воде
Трајање:	2 године (индикативно 2015 – 2017)
Резултати: <ul style="list-style-type: none"> Набавка хардвера и софтвера за мапирање плавних подручја, развој података и информационог система за систем ране најаве, израда карата плавних подручја.. 	

¹²⁷ Пројекат је наведен и у оквиру потпоглавља 3.27.2 хоризонтално законодавство и 3.27.4. – квалитет ваздуха

3.27.6. Заштита природе

Преглед стања у области

Стратешки оквир у овој области чине Национална стратегија одрживог развоја (2008), Национални програм заштите животне средине (2010), Национална Стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара (2012), Стратегија биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011. до 2018. године (2011), Стратегија просторног развоја Републике Србије 2009-2013-2020.

Област заштите природе регулисана је Законом о заштити природе (Сл.гласник РС 36/09, 88/10, 91/10), Законом о дивљачи и ловству (Сл.гласник РС 18/10), Законом о просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године (Сл.гласник РС 88/10), Законом о заштити животне средине (Сл. гласник РС 135/04 и 36/09); Законом о шумама (Сл. гласник РС, 30/10) и пратећим подзаконским актима усвојеним на основу наведених закона **Међународно-правни оквир** у овој области чине следећи ратификовани међународни споразуми: Конвенција о заштити светске културне и природне баштине – („Службени лист СФРЈ” - Међународни уговори, број 8/74); Конвенција о мочварама које су од међународног значаја, нарочито као станишта птица мочварица („Службени лист СФРЈ”- Међународни уговори, број 9/77); Конвенција о биолошкој разноврсности – („Службени лист СРЈ” - Међународни уговори, број 11/2001); Конвенција о очувању миграторних врста дивљих животиња („Службени гласник РС” - Међународни уговори, број 102/07); Конвенција о борби против дезертификације у земљама са тешком сушом и/или дезертификацијом, посебно у Африци („Службени гласник РС” - Међународни уговори, број 102/07); Конвенција о климатским променама и Кјото протокол *UN*, Конвенција о међународној трговини угрожених врста дивље фауне и флоре („Службени лист СРЈ” - Међународни уговори, број 11/2001); Конвенција о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта („Службени гласник РС” – Међународни уговори“, број 102/07); Оквирна конвенција о заштити и одрживом развоју Карпата („Службени гласник РС” - Међународни уговори, број 102/07);

Степен транспозиције релевантних ЕУ прописа из области заштите природе је на високом нивоу.

Директива о птицама (2009/147ЕЕЗ) је потпуно транспонована кроз Закон о заштити природе (Сл.гласник РС 36/09, 88/10, 91/10). **Директива о стаништима (92/43ЕЕЗ)** је готово у потпуности транспонована кроз закон и пратеће подзаконске акте, а потпуна транспозиција (члан 8.6. Директиве) ће наступити са приступањем ЕУ, када ће и мрежа заштићених подручја формирана у складу са захтевима директива и формално постати саставни део еколошке мреже НАТУРА 2000. У циљу утврђивања степена компатибилности релевантних секторских закона (Закон о шумама, Закон о ловству, Закон о одрживом коришћењу рибљег фонда) са захтевима имплементације НАТУРА 2000 у РС, иницирана је ПЛАЦ активност која ће бити реализована до краја 2014. г.

У циљу обезбеђивања оквира за пуну имплементацију члана 6 Директиве о стаништима планирано је усвајање уредбе која ће ближе прописати процедуру, садржину, рокове, начин имплементације процене утицаја у циљу заштите еколошки значајних подручја, као и начин обавештавања јавности, утврђивање јавног интереса од највећег значаја и компензационих мера. До усвајања наведене уредбе спроводе се постојеће процедуре у оквиру постојећих механизма процене утицаја и стратешке процене утицаја на животну средину.

У оквиру имплементације Бернске конвенције (Европска конвенција о заштити дивљих врста и станишта), у Републици Србији је идентификовано 61 подручје као потенцијално подручја од посебног интереса за очување (*ASCI*), од који већина ужива статус заштићених подручја на националном нивоу, а одређени део је заштићен на међународном нивоу.

У периоду 2010-2012. године имплементиран је твининг пројекат Јачање административних капацитета за заштићена подручја у Србији (НАТУРА 2000) са циљем развоја система заштите природе у Србији кроз три компоненте: 1) хармонизација законодавства (пројекат је допринео даљој хармонизацији кроз рад на Уредбама о еколошкој мрежи и оцени прихватљивости, предлог амандмана Закона о заштити природе), 2) припрема предлога за Натуру 2000 (извршена процена постојећих података, одржана серија радионица са националним експерти-

ма, обука за ГИС; израђена прелиминарна листа SPA подручја према Директиви о птицама и два пилот плана управљања) и 3) институционални капацитети и стратегија комуникације (процена капацитета и предлог за јачање, програм тренинга у циљу јачања капацитета других сектора и нацрт Стратегије комуникације и акционог плана).

У Републици Србији, тренутно је под заштитом 6 % територије, а Просторним планом Републике Србије („Службени гласник РС”, број 88/10) предвиђено је да до 2015. године буде заштићено око 10% територије Републике Србије, односно 12% до 2020.године.

Уредбом о еколошкој мрежи (Службени гласник РС, број 102/2010) утврђен је начин заштите, управљања и финансирања еколошке мреже односно еколошки значајним подручјима и еколошким коридорима од националног и међународног значаја укључујући Емералд и Натура 2000. Обухвата 101 еколошки значајно подручје од међународног и националног значаја на око 20% територије РС.

Прикупљање и обраду података о дивљим биљним и животињским врстама и њиховим стаништима и станишним типовима за потребе формирања еколошке мреже и *НАТУРА 2000* врши Републички и Покрајински завод за заштиту природе у сарадњи са другим стручним и научним институцијама, међутим, реализација наведених активности захтеваће издвајање додатних средстава, јачање постојећих капацитета и успостављање чврсте међуинституционалне сарадње као и обавезно суфинансирање пројекта ИПА 2012 «Јачање капацитета за имплементацију *acquis* стандарда и конвенција у области заштите природе – успостављање Натура 2000»

У складу са Индикаторима Европске агенције за заштиту животне средине и Националном листом индикатора, Агенција за заштиту животне средине врши мониторинг биолошке разноврсности, шумарства, ловства и рибарства. Формиран је веб портал СНМ-а, Конвенције о биолошкој разноврсности и реализација база података и линкова је у току. Имплементација Директиве о птицама и Директиве о стаништима одразиће се директно и на промену и имплементацију Националне листе индикатора у области биолошке разноврсности, шумарства, ловства и рибарства.

Праћење стања (мониторинг), оцена очуваности и степен угрожености одређених дивљих врста и њихових станишта и станишних типова, посебно у оквиру заштићених подручја и еколошке мреже као и вођење евиденције о начину и обиму коришћења, факторима угрожавања строго заштићених и заштићених дивљих врста ради утврђивања и праћења стања њихових популација налази се у надлежности Завода за заштиту природе. У циљу обезбеђивања оквира за систематски мониторинг, биће потребно успоставити јединствен систем базе података за целу територију Републике Србије.

Значајни део **Директиве о зоолошким вртовима (Директива 1999/92/ЕЗ)** је транспонован је у Закон заштити природе и Закон о добробити животиња и пратеће подзаконске акте. Пуна транспозиција постићи ће се кроз измене и постојећих прописа у 2015.г. У овој области идентификована је потреба за јачањем капацитета, посебно у сфери инспекцијског надзора који је подељен између инспекције за заштиту животне средине и ветеринарске инспекције. *Детаљи о примени ове директиве налазе се у Поглављу 12, Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика.*

Одредбе уредби које регулишу прекогранични промет и трговину заштићеним врстама дивље флоре и фауне, укључујући и CITES конвенцију (Уредба 338/97/ЕЗ, 865/06/ЕЗ, 791/12/ЕЗ, 792/12/ЕЗ, 578/13/ЕЗ), у највећој мери су пренете у Правилник о прекограничном промету и трговини заштићеним врстама. Законски основ за имплементацију горе наведених прописа тренутно је постављен кроз Закон о заштити природе, али су неопходне хитне измене и допуне овог акта (односно накнадно доношење посебног закона о прекограничном промету и трговини заштићеним врстама) како би се на адекватан начин транспоновале све неопходне одредбе. Законом о заштити природе је такође створен правни оквир за имплементацију одредби европских прописа који се односе на **трговину производа од фока, младунаца фока, китова и морских сисара**, док су детаљи садржани у Правилнику о прекограничном промету и трговини заштићеним врстама.

У погледу **Уредбе о лову помоћу замки за ноге (3254/91/ЕЕЗ)**, усвајањем Правилника о изменама и допунама Правилника о прекограничном промету и трговини заштићеним врстама у јануару 2014. године, извршено је додатно усклађивање националних прописа у погледу

регулисања увоза крзна дивљих врста из одређених држава, док у Закону о заштити природе већ постоји прописана забрана коришћења замки за ноге у лову.

Активности реализоване у периоду од фебруара 2013 до јуна 2014

Измене и допуне Правилника о прекограничном промету и трговини заштићеним и строго заштићеним врстама усвојене су у јануару 2014. године („Сл. гласник РС” бр. 6/14). Усвајањем овог правилника извршено је редовно усаглашавање са анексима Уредбе 338/97 ЕЗ, Уредбе 865/06, Уредбе 750/09, Уредбе 791/2012, Уредбе 792/2012 и Уредбе 578/2013.

У наведеном периоду, Агенција за животну средину је формирањем СНМ веб портала и SEIONET мрежом започела израду Националног информационог система биодиверзитета, у складу са Стратегијом очувања биодиверзитета.

У наведеном периоду, израђен је пројектни задатак (ToR) за нови Пројекат ИПА 2012 „Јачање капацитета за имплементацију *acquis* стандарда и конвенција у области заштите природе – успостављање Натура 2000” укључујући хардверску и софтверску опрему за базу података натура 2000, чији је циљ идентификација прелиминарне листе подручја Натура 2000, картирање станишта и инвентар врста и њихових станишта ради потпуне идентификације подручја Натура 2000 у Србији, основе за управљање потенцијалним подручјима Натура 2000, унапређење информисања и јавне свести о Натура 2000 као и припрема предлога типова станишта и врста за укључивање на листу ЕУ Директива о стаништима и птицама у току процеса преговарања са ЕУ. Имплементација пројекта очекује се током 2015-2016. године.

У наведеном периоду, отпочела је имплементација пројекта SR/2012/IB/EN/01TWL "Strengthening the capacities of authorities responsible for CITES and wildlife trade regulations enforcement in Serbia". Сврха овог пројекта је јачање капацитета свих релевантних органа, а поготово надзорних органа, у циљу ефикасног спровођења CITES конвенције, односно ефикасне контроле легалне и спречавања илегалне трговине заштићеним врстама дивље фауне и флоре.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2014 до јуна 2015

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у наведеном периоду планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

Континуирано усклађивање са будућим изменама ЕУ прописа који регулишу прекогранични промет и трговину заштићеним врстама (*EU Wildlife Trade Regulations*) кроз правовремено вршење измена и допуна националних прописа. До краја 2014, планирано је редовно ажурирање прилога Правилника о прекограничном промету и трговини заштићеним и строго заштићеним врстама акта годишње, како би се извршило редовно усаглашавање са новом Уредбом о суспензији уношења у ЕУ примерака одређених врста дивље фауне и флоре која ће бити усвојена у току 2014. године¹²⁸.

Изменама и допунама Правилника о условима држања, начину обележавања и евидентирања дивљих животиња у заточеништву до краја 2014. године, планира се додатно усклађивање одређених одредби везаних за обележавање примерака дивљих врста у складу са ЕУ WTR.

Мере за спровођење приоритета

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Ревизија Стратегије биолошке разноврсности Републике Србије за период 2011-2018 у складу са Стратешким планом Конвенције 2011-2020.

Јачање капацитета кроз редовну обуку надзорних органа (царине, полиције, инспекције за заштиту животне средине, граничне ветеринарске и фитосанитарне инспекције), тужилаца и судија, ради што ефикасније имплементације одредаба националних прописа и обавеза из CITES конвенције.

¹²⁸ Прецизан рок за усвајање ће бити дефинисан након усвајања наведеног ЕУ прописа

Успостављање званичног протокола на основу законског и финансијски одрживог системског решења за адекватно збрињавање примерака дивљих животиња које су предмет одузимања, односно спровођења CITES конвенције и националних прописа.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2015 до јуна 2016

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у наведеном периоду планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о заштите природе и/или усвајање посебног Закона о прекограничном промету и трговини дивљим врстама, којим ће се прецизније регулисати лицензирање зоолошких вртова, казнене одредбе везане за незаконит прекогранични промет и трговину заштићеним врстама, поседовање примерака и област унутрашње трговине заштићеним врстама, узгој и обележавање примерака, збрињавање и поступање са одузетим примерцима, чиме ће се постићи потпуна транспозиција Директиве о зоолошким вртовима и усаглашавање са Уредбама 338/97 ЕЗ, 865/06, 750/09, 791/2012, 792/2012, предвиђено је за други квартал 2015. године. Такође, Законом ће се обезбедити одговарајуће законско решење за финансирање збрињавања одузетих и заплених примерака заштићених врста, што представља предуслов за успешно спровођење CITES конвенције и ЕУ WTR.

Усвајање Уредбе о оцени прихватљивости прецизније ће регулисати процедуру давања сагласности на планове, основе, програме, пројекте, радове и активности, који могу имати значајан утицај на циљеве очувања и целовитост еколошки значајног подручја, у складу са захтевима Директиве о стаништима предвиђено је за IV квартал 2015. године.

Усвајање Уредбе о изменама и допунама Уредбе о еколошким мрежама, кроз коју ће се додатно прилагодити постојећи механизми за имплементацију Директиве о стаништима, предвиђено је за IV квартал 2015. године.

Континуирано усклађивање са будућим изменама ЕУ прописа који регулишу прекогранични промет и трговину заштићеним врстама (*EU Wildlife Trade Regulations*) кроз правовремено вршење измена и допуна националних прописа.

Мере за спровођење приоритета

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Измене и допуне Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива (статус врста на националном нивоу и у складу са ЕУ легислативом и другим међународним уговорима)

У складу са очекиваним резултатима пројекта «Јачање капацитета за имплементацију *acquis* стандарда и конвенција у области заштите природе – успостављање Натура 2000» (ИПА 2012), предвиђено је унапређење НАТУРА 2000 информационог система, укључујући хардверску и софтверску опрему за обраду НАТУРА 2000 података

Реализација пројекта Успостављање еколошке мреже у Републици Србији (2014-2016), један од услова за претходни ИПА 2012 пројекат - идентификација граница еколошки значајних подручја и еколошких коридора од националног и међународног значаја – Емералд и Натура 2000.

У складу са Стратегијом биолошке разноврсности за период 2011-2018 („Службени гласник РС“, број 13/2011), Законом о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/2010 и 91/2010-исправка) чл. 16 и 38 као и Уредбом о еколошкој мрежи (Сл.гласник РС 102/2010) члан 10, биће потребно обезбедити средства у буџету РС за реализацију пројеката идентификације и картирања станишта на територији Републике Србије и израду карте станишта из чл. 4 ове Уредбе.

Израда Црвене књиге фауне кичмењака Србије, у складу са чл. 36 Закона о заштити природе и ажурирање националне листе врсте у складу са ЕУ директивама

Доношење Акционог плана Програма рада заштићених подручја у складу са Конвенцијом о биолошкој разноврсности (PoWPA/CBD)

Јачање капацитета кроз редовну обуку надзорних органа (царине, граничне полиције, инспекције за заштиту животне средине, граничне ветеринарске и фитосанитарне инспекције),

тужиоца и судија, ради што ефикасније имплементације прописа коју врши Група за спровођење CITES конвенције.

Спровођење IPA 2012 пројекта SR/12/IB/EN/01 TWL "*Strengthening the capacities of authorities responsible for CITES and wildlife trade regulations enforcement in Serbia*" у циљу јачања капацитета надзорних органа за вршење ефикасне контроле легалне и спречавање илегалне трговине заштићеним врстама, као и обука тужиоца и судија за одговарајуће санкционисање преступа.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2016 до јуна 2017

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у наведеном периоду планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

Континуирано усклађивање са будућим изменама ЕУ прописа који регулишу прекогранични промет и трговину заштићеним врстама (*EU Wildlife Trade Regulations*) кроз правремено вршење измена и допуна националних прописа.

Мере за спровођење приоритета

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Усвојена одговарајућа законска решења на основу препорука из пројекта SR 2010/IB/EN-01 и SR/12/IB/EN/01 TWL, а по угледу на већ успостављене системе у појединим државама чланицама Европске уније, где су у контролу унутрашњег промета, трговине и поседовања примерака заштићених врста директно укључене полицијске службе кроз јасно прописане надлежности.

Усвојен посебан Закон о прекограничном промету и трговини заштићеним врстама, којим би се као у већини држава чланица Европске уније на једном месту детаљно регулисали сви аспекти везани за спровођење одредби CITES конвенције и релевантних уредби које регулишу прекогранични промет и трговину заштићеним врстама дивље флоре и фауне у ЕУ.

У складу са очекиваним резултатима пројекта „Јачање капацитета за имплементацију *acquis* стандарда и конвенција у области заштите природе – успостављање Натура 2000” (ИПА 2012), предвиђена је идентификација прелиминарне листе подручја Натура 2000, израда основе за управљање потенцијалним подручјима Натура 2000 и унапређење информисања и јавне свести о Натура 2000, израда Црвене књиге фауне, израда информационог система за област заштите природе и предлога типова станишта и врста за укључивање.

Јачање капацитета кроз редовну обуку надзорних органа (царине, полиције, инспекције за заштиту животне средине, граничне ветеринарске и фитосанитарне инспекције), тужиоца и судија, ради што ефикасније имплементације одредаба националних прописа и обавеза из CITES конвенције.

Успостављање система за спречавање, санкционисање и праћење илегалног убијања, нелегалног сакупљања и поседовања примерака заштићених врста, пре свега дивљих врста птица у складу са међународним уговорима (Бонска конвенција, CITES, ЕУ Директиве) кроз процес имплементације Бернске конвенције (имплементација Акционог плана из Туниса).

Средњорочним циљем Стратегије предвиђено је да се до 2016 формира Национални информациони систем биодиверзитета, као и развој индикатора за потпуно извештавање о стању биодиверзитета, шумарства, ловства и риболова (Агенција за животну средину).

Преглед приоритета од јуна 2017 до јуна 2018

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у наведеном периоду планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

Континуирано усклађивање са будућим изменама ЕУ прописа који регулишу прекогранични промет и трговину заштићеним врстама (*EU Wildlife Trade Regulations*) кроз правремено вршење измена и допуна националних прописа.

Мере за спровођење приоритета

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Имплементација Стратегије о биолошкој разноврсности Републике Србије (2011-2018) везано за развој еколошке мреже и управљање подручјима еколошке мреже укључујући и подручја Натура 2000.

Јачање капацитета кроз редовну обуку надзорних органа (царине, полиције, инспекције за заштиту животне средине, граничне ветеринарске и фитосанитарне инспекције), тужиоца и судија, ради што ефикасније имплементације одредаба националних прописа и обавеза из CITES конвенције.

Израда (доношење стратешких докумената) Акционих планова за карниворе, (врсте које су на листи правилника о врстама) кроз имплементациони механизам Бернске конвенције. и у складу са ЕУ директивама.

Приказ административних капацитета

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа релевантних за наведену област	Опис надлежности
Министарство пољопривреде и заштите животне средине			
Група за спровођење CITES конвенције – Сектор за заштиту животне средине (Министарство пољопривреде и заштите животне средине)	3 (напомена: једно место упражњено)	2	Праћење спровођења закона и подзаконских аката којим се уређује прекогранични промет и трговина заштићеним врстама дивље флоре и фауне у складу са одредбама CITES конвенције ¹²⁹ , сарадња са надзорним органима за контролу спровођења одредби CITES конвенције и националних прописа и вршење обуке истих.
Одсек за заштићена подручја, еколошку мрежу и оцену прихватљивости	6	4	студијско-аналитичке послове везано за установљавање заштићених подручја и еколошке мреже, успостављање система заштите и развоја еколошке мреже, израда и праћење спровођења прописа, стратегија и пројеката из ове области, давање мишљења и сагласности на планове и програме заштићених подручја и еколошке мреже, хармонизацију законодавства Републике Србије у складу са међународним документи-

¹²⁹ Контрола спровођења прописа поверена је царинској служби, граничној полицији републичкој и покрајинској инспекцији за заштиту животне средине (део надлежности инспектора поверен је граничној фитосанитарној и ветеринарској инспекцији).

			ма и директивама Европске Уније (Директиве о птицама и Директиве о стаништима) спровођење поступка оцене прихватљивости, учешће у оцени стратешке процене утицаја и процене утицаја на животну средину
Група за заштиту биодиверзитета и контролу сакупљања и промета заштићених врста дивље флоре и фауне (non CITES)	4	4	Праћење спровођења закона којим се уређује и обезбеђује заштита и унапређење биодиверзитета
Одељење за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних добара (Сектор за контролу и надзор)	12 Напомена: (8 инспектора тренутно обавља ове послове)	12	Контрола заштићених подручја од значаја за републику, прекогранични промет дивље флоре и фауне, контрола спровођења CITES конвенције
Одељење за сарадњу инспекције са међународним мрежама, локалном самоуправом и интегрисани приступ на граници (Сектор за контролу и надзор)	3 ¹³⁰	3	Подршка интегрисаном управљању границама: инспекцијски надзор у области прекограничног кретања заштићене дивље флоре и фауне
Агенција за заштиту животне средине			
Одељење за индикаторе, извештавање и информациони систем	1	1 ¹³¹	Мониторинг биолошке разноврсности, шумарства, ловства и риболова у складу са Индикаторима Европске агенције за заштиту животне средине и Националном листом индикатора
Управа за ветерину			
Група за добробит животиња	3	2	Транспозиција и имплементација Зоо директиве
Ветеринарска инспекција	344 ¹³²	344	Контрола спровођења прописа из надлежности Управе за ветерину, укључујући прописе који се односе на држање дивљих животиња у заточеништву и зоолошке

¹³⁰ Исти број запослених у Сектору за контролу и надзор наведен је и у потпоглављима 3.27.3. Климатске промене – прекогранично кретање супстанци које оштећују озонски омотач, 3.27.4. Управљање отпадом - прекогранично кретање, 3.27.9. Хемикалије - прекогранично кретање хемикалија чији је увоз забрањен

¹³¹ Исти број запослених наведен је у потпоглављу 3.27.2. – хоризонтално законодавство

¹³² Укупан број ветеринарских инспектора на централном, окружном и локалном нивоу, укључујући граничне ветеринарске инспекторе

			вртове
Министарство финансија – Управа царина			
Управа царина и све царинарнице (реферати, испоставе и гранични прелази)	2,677	~ 1000	Контрола спровођења прописа из надлежности Управе царина, укључујући прописе који се односе на прекогранични промет примерака заштићених врста дивље фауне и флоре
Министарство унутрашњих послова			
	46, 652	27,667 (укупан број униформисаних полицајаца у Министарству) Напомена: Није познат тачан број службеника МУП-а који су укључени у спровођење прописа везаних за прекогранични промет и трговину заштићених врста	Контрола спровођења прописа из надлежности МУП-а, укључујући и прописе који се односе на прекогранични промет и трговину примерцима заштићених врста дивље фауне и флоре где део надзора или истрага обављају службеници из Управе граничне полиције и Управе криминалистичке полиције
Завод за заштиту природе Републике Србије¹³³			
Одељење за природна добра	10	10	Прикупљање и обрада података о дивљим биљним и животињским врстама и њиховим стаништима и станишним типовима за потребе еколошке мреже и НАТУРА 2000 ₂ Праћење стања (мониторинг), оцену очуваности и степен угрожености одређених дивљих врста и њихових станишта и станишних типова, посебно у оквиру заштићених подручја и еколошке мреже (2013-2016); вођење евиденције о начину и обиму коришћења, као и факторима угрожавања строго заштићених и заштићених дивљих врста ради утврђивања и праћења стања њихових популација
Одељење за предеоне вредности и просторно-планску документацију	13	8 ¹³⁴	
Одељење за геодиверзитет	5	5	
Одељење за биодиверзитет	9	9	
Одељење за еколошке мреже и одрживи развој	12	9	
Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине			
Одељење за контролу	4	4	Контрола везана за заштиту

¹³³ Стручне послове заштите природе и природних добара обављају Завод за заштиту природе Србије, Београд и Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад, у складу са чл. 102. и 103. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 88/10).

¹³⁴ Припрема за учешће у успостављању и примени карактеризације предела и имплементација у просторно планску документацију

заштите природе и рибљег фонда			природе и заштићене врсте, на територији АП Војводине, укључујући сакупљање, држање, узгој и трговину (промета) примерцима заштићених врста дивље флоре и фауне, контрола спровођења CITES конвенције
Одељење за људске и материјалне ресурсе	25	2	

Споразум о стабилизацији и придруживању

ССП обавеза	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг вежбе која се на годишњем нивоу реализује у оквиру ЕКРАН
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством и ванзаконодавне мере планиране овим документом представљају мере реализације члана 111

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи

Назив пројекта:	Промоција екотуризма и заштите животне средине на Власинском језеру
Извор финансирања:	UNDP
Буџет:	231.717 \$
Корисник	МПЗЖС
Трајање:	3 године (август 2011 – август 2014)
Циљеви пројекта:	<ul style="list-style-type: none"> Побољшани механизми за заштиту животне средине, обезбеђено одрживо управљање природним ресурсима, и митигација и/или прилагођавање утицају глобалних климатских промена у оквиру социјалних, економских и еколошких система
Резултати:	<ul style="list-style-type: none"> Брендирање и промоција Власинског језера; Промоција екотуризма и заштите животне средине; Изградња нове туристичке инфраструктуре на Власинском језеру и реконструкција постојеће.
Назив пројекта:	Подршка одрживом финансирању система заштићених природних добара у Србији
Извор финансирања:	UNDP
Буџет:	950,000 \$ (GEF)
Корисник	МПЗЖС
Трајање:	4 године (јануар 2010 – децембар 2014)
Резултати:	<ul style="list-style-type: none"> Побољшана финансијска одрживост система заштићених подручја у Србији.

<ul style="list-style-type: none"> • Омогућено правно и политичко окружење за побољшање финансијске одрживости у заштићеним подручјима; • Повећани токови прихода за систем заштићених подручја од стране потенцијалних токова прихода из активности компатибилних са циљевима конзервације мреже заштићених подручја; • Повећани институционални и индивидуални капацитети институција заштићених подручја за подизање исплативости управљања заштићеним подручјима; • Развијен је процес пословног планирања за заштићена подручја у оквиру 21 пилот подручја и проширење процеса на сва заштићена подручја у Србији; • Развијен је план финансирања за заштићена подручја (PAFP) који интегрише резултате целог пројекта у кључном документу. 	
Назив пројекта:	Јачање капацитета за спровођење acquis-a и конвенција у заштити природе
Извор финансирања:	IPA 2012
Буџет:	1.250.000 €
Корисник	МПЗЖС
Трајање:	2 године (индикативно 2013 – 2015)
<u>Резултати:</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • Успостављање листе потенцијалних НАТУРА 2000 локација која је у складу са релевантном базом података EMERALD мреже; • Мапирање врста и станишта у складу са ЕУ Директивом за станишта; • Јачање капацитета заинтересованих страна за припрему планова управљања и међусекторску сарадњу и учешће заинтересованих страна; • Израда планова управљања за НАТУРА 2000 изабране локације; • Напоградња сајта за НАТУРА 2000, ако је потребно; • Припрема смерница за процену и обуку свих заинтересованих страна. 	
<u>Компонента 2- резултати:</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • Јачање капацитета заинтересованих страна (инспекције, управљачка и научна тела, судије и тужиоци, центри за спасавање и Зоолошки врт итд.) за имплементацију CITES -а; • Подизање свести јавности о питањима трговине дивљим животињама (легална и илегална трговина, санкције и утицаји на глобални биодиверзитет). 	
Буџет:	540.000 €
Трајање:	2 године (индикативно 2013 – 2015)
<ul style="list-style-type: none"> • Набавка опреме за даље унапређење НАТУРА 2000 информационог система, укључујући софтвер за обраду НАТУРА 2000 података, пратећу ИТ опрему и опреме за подршку имплементацији CITES конвенције; • Организовање тренинга везано за коришћење софтвера и/или хардвера и опреме за мониторинг 	
Назив пројекта:	Подршка имплементацији Конвенције о биолошкој разноврсности (CBD)2011-2020 стратешког плана кроз планирање у области националног биодиверзитета
Извор финансирања:	GEF
Буџет:	220.000 \$ (GEF) 15.000 \$ (Средства UNDP-а)
Корисник	МПЗЖС
Трајање:	3 године (2013 – јануар 2016)
<u>Циљеви пројекта:</u>	
<ul style="list-style-type: none"> • Интегрисање обавезе Србије према Конвенцији о биолошкој разноврсности (CBD) у свој национални развој и оквире за секторско планирање кроз обновљено и партиципативно планирање у области биодиверзитета и стратешког процеса на начин који је у складу са глобалним смерницама које су садржане у CBD Стратешком плану за 2011-2020. 	
Назив пројекта:	Јачање капацитета надзорних органа за спровођење контроле и надзора везаног за CITES и промет заштићеним врстама

	(SR/12/IB/EN/01 TWL)
Извор финансирања:	IPA 2012
Буџет:	250.000 €
Корисник	МЕРЗЖС (заинтересоване стране: МУП, Мин. финансија -Управа царина, Мин. пољопривреде - Управа за ветерину, Реп. јавно тужилаштво, Мин. правде,)
Трајање:	6 месеци (април 2014 – октобар 2014)
Резултати:	Специјализована обука за надзорне органе на свим граничним прелазима (царина, гранична полиција, гран. ветеринарска и фитосанитарна инспекција), као и за републичку и покрајинску инспекцију за заштиту животне средине, криминалистичку полицију, тужиоце и судије у циљу што ефикаснијег спровођења СITES конвенције и одговарајућих националних прописа усклађених са прописима ЕУ из области контроле промета заштићених врста.

3.27.7. Контрола индустријског загађења и управљање ризиком

Преглед стања

Област индустријског загађења и управљања ризицима уређена је: Законом о заштити животне средине („Сл. гласник РС” 135/04, 36/09, – др. закон, 72/09 – др. закон и 43/11-УС), Законом о ратификацији Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса („Сл. гласник РС” 42/09), Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС” 135/04), Законом о ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС” 11/09, 92/11, 93/12) и Законом о водама („Сл. гласник РС” 30/10).

Директива 96/61/ЕЗ (IPPC директива) је потпуно пренета Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС”, 135/04) и подзаконским актима неопходним за имплементацију. Ова директива је замењена директивом **2008/1/ЕЗ** која је стављена ван снаге у јануару 2014. када је почела примена нове Директиве 2010/75/ЕУ о индустријским емисијама у земљама чланицама ЕУ. Према прелиминарном списку постојећих постројења састављеном на основу Уредбе о врстама активности и постројењима за које се издаје интегрисана дозвола („Сл. гласник РС”, број 84/2005), у Републици Србији постоји 185 постројења обухваћених Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађења животне средине. До данашњег дана надлежним органима на свим нивоима поднето је 161 захтев за издавање интегрисаних дозвола, а издато је 9 интегрисаних дозвола.

Директива 2010/75/ЕУ о индустријским емисијама која је ступила на снагу 6. јануара 2011. обједињава 7 постојећих директива из три различита сектора животне средине – контроле индустријског загађења, квалитета ваздуха и управљања отпадом. РС још није размотрала методологију за пуну транспозицију ове директиве и још увек је на почетку преиспитивања постојећих законских инструмената. У оквиру пројекта *IPA 2011* „Спровођење закона у области контроле индустријског загађења, спречавања хемијских удеса и успостављања *EMAS* система у РС“, биће урађене препоруке за усаглашавање законодавства РС са новом директивом 2010/75/ЕУ чему ће претходити детаљне анализе националног законског и институционалног оквира. Кроз активности *IPA 2007* пројекта „Техничка помоћ за припрему Националне стратегија за апроксимацију у области животне средине“ припремљена је Национална стратегија Републике Србије за апроксимацију у области животне средине која покрива и Секторску стратегију за индустријско загађење и буку.

Директива 2010/75/ЕУ је кроз поглавље IV- Посебни услови о постројењима за инсинерацију и ко-инсинерацију отпада и Анекс VI - Технички услови који се односе на постројења за инсинерацију и ко-инсинерацију отпада заменила Директиву 2000/76/ЕЗ о постројењима за инсинерацију и ко-инсинерацију отпада. Наведено поглавље IV- Посебни услови о постројењима за инсинерацију и ко-инсинерацију отпада је већим делом пренет Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС”, 36/09 и 88/10) и Уредбом о врстама отпада за које се врши термички третман, условима и критеријумима за одређивање локације, техничким и технолошким условима за пројектовање, изградњу, опремање и рад постројења за термички третман отпада,

поступању са остатком након спаљивања отпада, као и другим питањима од значаја за рад постројења за термички третман отпада („Сл. гласник РС”, 102/10 и 50/12), Правилником о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или гориво („Сл. гласник РС”, 98/2010), Правилником о садржини и изгледу дозволе за складиштење, третман и одлагање отпада („Службени гласник РС”, 96/2009). До сада су издате две дозволе за ко-инсинерацију отпада фабрикама цемента. Планирано је да се преко пројекта „Спровођење Закона у области контроле индустријског загађења, спречавање хемијских удеса и спровођење EMAS система”, уради правна анализа постојећих домаћих прописа у односу на поглавље IV индустријске директиве.

Директива 2010/75/EУ је кроз поглавље VI Специјалне одредбе за инсталације које производе титан диоксид заменила директиве **78/176/ЕЕЗ, 82/883/ЕЕЗ, 91/692/ЕЕЗ** и **директиву 92/112 ЕЕЗ о отпаду из индустрије титанијум диоксида**, које су делимично пренете Правилником о начину и поступку управљања отпадом од титан-диоксида, мерама надзора и мониторинга животне средине на локацији („Сл. гласник РС” 1/2012). Планирано је да се преко пројекта „Спровођење Закона у области контроле индустријског загађења, спречавање хемијских удеса и спровођење EMAS система”, уради правна анализа постојећих домаћих прописа у односу на поглавље VI индустријске директиве.

Директива 2010/75/EУ је заменила директиву **1999/13/EЗ (VOC)**¹³⁵ која је пренета кроз Уредбу о листи индустријских постројења и активности у којима се контролише емисија испарљивих органских једињења, о вредностима емисије испарљивих органских једињења при одређеној потрошњи растварача и укупним дозвољеним емисијама, као и шеми за смањење емисија („Сл. гласник РС”, бр. 100/11). Уредба је ступила на снагу 6. јануара 2012. године, а примењује се од 1. јануара 2013. Планирани рок за потпуну имплементацију је 2023. година.

Тренутно се, преко пројекта „Спровођење Закона у области контроле индустријског загађења, спречавање хемијских удеса и спровођење EMAS система”, ради правна анализа постојећих домаћих прописа у односу на поглавље V (VOC) индустријске директиве. Такође, план транспозиције поглавља V (VOC) индустријске директиве требало би да буде припремљен до септембра 2014. године.

Директива 2001/80/EЗ (LCP) делимично је пренета кроз Уредбу о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух, која је усвојена 2010. године („Сл. гласник РС”, бр. 71/10 и 6/11). Законом о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха („Сл. гласник РС”, бр. 10/13), предвиђена је ревизија Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух.

Одлуком о имплементацији Директиве о индустријским емисијама O/2013/06/MC-En3 земљама кандидатима је остављен рок да овај пропис пренесу у домаће законодавство до 1. јануара 2018. године. Такође, 1. јануар 2018. године је рок за имплементацију IED директиве за нова постројења. Иста одлука не дефинише рок за имплементацију IED за постојећа постројења, већ наводи да ће рок за имплементацију IED директиве бити утврђен до 31. децембра 2015. године.

Тренутно се ради правна анализа постојећег домаћег законодавства у односу на Директиву о индустријским емисијама за поглавље III (LCP), преко пројекта „Спровођење Закона у области контроле индустријског загађења, спречавање хемијских удеса и спровођење EMAS система”. Такође, план транспозиције IED за поглавље III требало би да буде припремљен до септембра 2014. године.

Усвајање Националног плана за смањење емисија из постојећих постројења за сагоревање (National emission reduction plan – NERP). NERP је један од два начина имплементације LCP директиве. Други начин имплементације ове директиве је усклађивање емисија из постројења са прописаним граничним вредностима емисија и држава може да се определи између ова два начина. Циљ NERP-а је да се смање укупне годишње емисије оксида азота, сумпор диоксида и прашкастих материја из постојећих постројења за сагоревање на нивое који би се постигли када би се на сва постројења примениле граничне вредности емисија из Уредбе о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух. За постојећа постројења за сагоревање укључена у Национални план за смањење емисија из постојећих постројења за сагоревање,

¹³⁵ Размтрана са Директивом 2004/42/EЗ у делу који се односи на измену Директиве 1999/13/EЗ

предвиђено је постепено усаглашавање према утврђеној динамици са захтевима Директиве 2010/75/EЗ, у периоду 2018-2027. Правни основ за доношење Националног плана дат је у Закону о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 10/13).¹³⁶ У складу са Одлуком о имплементацији LCP директиве, крајњи рок за достављање NERP -а Секретаријату енергетске заједнице је 31. децембар 2015. године.

Директива 2004/42/EЗ о ограничењима емисије испарљивих органских једињења, у наше законодавство је пренета Законом о хемикалијама, и Правилником о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија („Службени гласник РС”, бр. 90/13).

Директива 96/82/EЗ (СЕВЕСО II директива) је делимично пренета Законом о заштити животне средине (Сл.гласник РС, 135/04, 36/09,– др. закон, 72/09 – др. закон и 43/11-УС), Правилником о садржини Политике превенције удеса и садржини и методологији израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса („Службени гласник РС”, бр 41/10); Правилником о садржини обавештења о новом севесо постројењу, односно комплексу, постојећем севесо постројењу, односно комплексу и о трајном престанку рада севесо постројења, односно комплекса („Сл. гласник РС”, 41/10) и Правилником о Листи опасних материја и њиховим количинама и критеријумима за одређивање врсте докумената које израђује оператер севесо постројења, односно комплекса („Службени гласник РС”, 41/10), Правилником о начину израде и садржају плана заштите од удеса („Сл. гласник РС” 82/2012), Уредбом о садржају и начину израде планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС”, 8/2011), који су у складу са Законом о ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС” 111/09, 92/11 и 93/12), Правилником о врстама и количинама опасних материја, објектима и другим критеријумима на основу којих се сачињава план заштите од удеса и предузимају мере за спречавање удеса и ограничавање утицаја удеса на живот и здравље људи, материјална добра и животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 8/2013).

У оквиру спровођења законске регулативе из ове области, Министарство даје сагласност на Извештај о безбедности и План заштите од удеса. У поступку одлучивања о давању сагласности, врши се преглед и оцена докумената, које достављају оператери „вишег реда”, а за Извештај о безбедности обавеза надлежног органа је и да обезбеди јавни увид, организује презентацију и спроводи јавну расправу. Документ Политика превенције удеса, који израђују оператери „нижег реда”, прегледа републичка инспекција за заштиту животне средине и врши инспекцијску контролу и надзор свих севесо постројења, односно комплекса, у складу са планом инспекције. На основу Извештаја о безбедности и Обавештења, Министарство води Регистар постројења и Регистар пријављених удеса. На основу података достављених од стране оператера, евидентирано је 59 оператера „нижег реда” и 44 оператера „вишег реда”.

Директива 2012/18/EУ (СЕВЕСО III Директива) ће на нивоу Европске Уније у потпуности заменити СЕВЕСО II директиву 1. јуна 2015. године. У складу са обавезом усклађивања националног законодавства са прописима ЕУ у овој области, покренут је поступак ревизије националних прописа и планирано је доношење Закона о контроли опасности од великог удеса, који укључује опасне материје, као и подзаконских аката, којим би се Директива 2012/18/EУ транспоновала у домаће законодавство.

Закон о заштити животне средине (Сл.гласник РС, 135/04, 36/09) представља правни оквир за спровођење **Уредбе ЕК 1221/2009, 1893/2006, 196/2006 и Одлуке ЕК 2011/832/EУ и 2006/193/EК**. Начин на који ће законска регулатива бити усклађена у предстојећем периоду биће дефинисан пројектом „Спровођење закона у области контроле индустријског загађења,

¹³⁶ Друга Одлука Министарског Савета Енергетске заједнице од 24. октобра 2013. године О/2013/06/МС-ЕнЗ: О спровођењу Поглавља III Анекса V, и члана 72. ставови 3-4 Директиве 2010/75/EЗ Европског парламента и Савета од 24. новембра 2010. о индустријским емисијама штетних гасова (интегрисано спречавање и контрола загађења) и са изменама и допунама члана 16. и Анекса II Уговора о Енергетској заједници, дефинише 1. јануар 2018. као почетак примене Поглавља III, Анекса V, и члана 72. ставови 3-4 Директиве 2010/75/EЗ за нова постројења за сагоревање. За постојећа постројења за сагоревање, крајњи рок за имплементацију Поглавља III и Анекса V Директиве 2010/75/EУ биће дефинисан до 31. Децембра 2015. године, доношњем одлуке која мења и допуњује Анекс II Уговора о оснивању Енергетске заједнице.

спречавање хемијских удеса и имплементација EMAS система”. Потпуна примена могућа је само од момента када Србија постане пуноправна чланица ЕУ.

Успостављен систем означавања Националним Еко знаком Републике Србије, спроводи се на основу „Правилника о ближим условима и поступку за добијање права на коришћење еколошког знака, елементима, изгледу и начину употребе еколошког знака за производе, процесе и услуге“ који је настао је на основу **Уредбе 1980/2000**, али га је потребно ускладити и са **Уредбом 66/2010**. Потпуна примена, односно издавање „Цвета ЕУ“ могуће је тек од момента када Србија постане пуноправна чланица ЕУ.

У складу са законом и релевантним подзаконским актима Агенција за заштиту животне средине припрема годишњи Извештај о стању животне средине у РС, у оквиру ког се приказује и број предузећа која поседују сертификате *SRPS ISO 14001*, *EMAS*, број производа којима је додељен Еко знак, као и број предузећа која су увела чистију производњу.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2014 до јуна 2015

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у наведеном периоду планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

- Израђен нацрт законске регулативе у циљу транспозиције Директиве 2012/18/EУ (Севесо III Директива). Имајући у виду да је анализа усклађености националног законодавства са правним тековинама ЕУ у овој области показала да степен усклађености домаће регулативе са захтевима Севесо II Директиве није на задовољавајућем нивоу, а да ће, са друге стране, Директива 2012/18/EУ на нивоу ЕУ у потпуности заменити Севесо II Директиву 1. јуна 2015. године, доношењем Закона о контроли опасности од великог удеса, који укључује опасне материје, као и подзаконских аката, биће потпуно транспонована Директива 2012/18/EУ у домаће законодавство, уз истовремено обезбеђивање координисаног укључивања свих надлежних органа у процес транспозиције (министарство надлежно за просторно планирање и изградњу, министарство надлежно за ванредне ситуације).
- Усклађивање прописа којима се уређује област ванредних ситуација и потпуна транспозиција одредби Севесо III Директиве, које се односе на екстерне планове заштите од удеса.
- Доношење Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање којом ће бити транспоноване не обавезе из Одлуке Министарског Савета Енергетске заједнице од 24. октобра 2013. године О/2013/05/МС-ЕнЗ: О спровођењу Директиве 2001/80/ЕЗ, којом се за Уговорне Стране Енергетске заједнице утврђује план имплементације Директиве 2001/80/ЕЗ и дефинише посебан временски оквир за спровођење појединачних одредби ове директиве. Ова уредба односиће се искључиво на постројења за сагоревање.

Имајући у виду да је процес имплементације LCP директиве сложен, Република Србија је затражила техничку помоћ у виду једног техничког експерта за припрему NERP-а преко PLAC 3 пројекта.

Усвајање **Уредбе о организацији и функционисању система осматрања, раног упозоравања, обавештавања и узбуњивања и Правилника о поступку обавештавања и начину размене података са другим земљама које могу бити захваћене удесима са прекограничним ефектима** којима ће се потпуно пренети одредбе СЕВЕСО III Директиве, које се односе на обавештавање у случају удеса и које ће, такође бити у складу са Законом о потврђивању Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса („Сл. гласник РС” 42/09), Законом о ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС” 111/09, 92/11 и 93/12) и Националном стратегијом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС” 85/11). Овим ће се постићи размена информација о прекограничним ефектима индустријских удеса, а самим тим правремена заштита људи, животиња, материјалних и културних добара и животне средине у ванредним ситуацијама. (МУП)

Мере за спровођење приоритета

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Израда Водича за укључивање организација у ЕМАС регистар кроз механизме „*EMAS GLOBAL*” и „*THIRD COUNTRY REGISTRATION*” у складу са Одлуком ЕК 2013/131/EU.

Дефинисање приступ за начин усаглашавања прописа Републике Србије са Директивом 2012/18/EU, у складу са пројектом IPA 2011 „Спровођење закона у области контроле индустријског загађења, спречавања хемијских удеса и успостављања ЕМАС система у РС”.

Унапређење система за издавање интегрисаних дозвола на свим нивоима власти у складу са директивом 2008/1/EЗ.

У сарадњи са инспекцијом МПЗЖС, у складу са Директивом о индустријским емисијама 75/2010/EU, израда пописа свих постројења која ће бити у обавези да прибаве интегрисану дозволу када ова директива буде транспонована у наше законодавство.

Кроз пројекат „Спровођење закона у области контроле индустријског загађења, спречавање хемијских удеса и имплементација ЕМАС система у Републици Србији” планирано је: утврђивање права и обавезе МПЗЖС као будућег компетентног тела за ЕМАС у поступцима ЕМАС сертификације српских компанија кроз ЕМАС ГЛОБАЛ у периоду до приступања Р Србије ЕУ и повећање информисаности организација у Србији о ЕМАС-у и утврђивање процедуре за ЕМАС сертификацију организација из РС чиме ће бити постигнута делимична усклађеност са Уредбом 1221/2009 у складу са Законом о заштити животне средине (Члан 44 - 50). Имплементацијом ових докумената даје се могућност да организације из Србије постану ЕМАС регистроване кроз механизам „*EMAS GLOBAL*” и „*THIRD COUNTRY REGISTRATION*”. У процесу регистрације Министарство задужено за послове заштите животне средине издаваће потврду о подацима о којима се води службена евиденција у области заштите животне средине (издате дозволе, одобрења, сагласности, налази надлежне инспекције за заштиту животне средине и др.), ради укључивања пријављене организације у систем ЕМАС. Пуна примена могућа је само од момента када Србија постане пуноправна чланица ЕУ.

Усвајање Уредби о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање и Уредби о мерењима емисије загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања које не транспонују европску легислативу у овој области, већ служе као имплементациони акти којима се утврђују годишње максималне националне емисије. Њихово усвајање мора да иде у пакету са Уредбом о граничним вредностима емисије из постројења за сагоревање, јер ће ова три акта заменити постојећу Уредбу о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух.

Завршене обуке и ојачани капацитети надлежних органа за издавање интегрисаних дозвола на сва три нивоа. Подигнут ниво знања оператера у попуњавању захтева за интегрисане дозволе. Подигнут ниво знања свих учесника у поступку издавања интегрисане дозволе (надлежних органа и оператера), везано за избор најбољих доступних техника (БАТ), одређивање граничних вредности емисија у све медијуме животне средине и дефинисању мониторинга.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2015 до јуна 2016

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Усвајање Закона о изменама Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине. Измене Закона се односе на усклађивање одредби везано за почетак рада постројења која су у обавези да прибаве интегрисану дозволу, са Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС” 72/09, 81/09 и 24/11), чиме би се постигла међусобна хармонизација националних прописа и већи степен интегрисаног приступа спречавању и контроли загађивања животне средине сходно начелу интегрисаности и координације, продужење периода за издавање интегрисаних дозвола постојећим постројењима.

Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о управљању отпадом који ће потпуно транспоновати Део IV- Посебни услови о постројењима за инсинерацију и ко-инсинерацију отпада Директиве 2010/75/EU 2008/1/EC. Измене Закона се односе на усклађивање одредби везане за садржај Радног плана постројења за инсинерацију и ко-инсинерацију отпада. Усвајањем ових измена у зависности од категорија отпада предвиђеног за термички третман отпада постројења ће се пројектовати и опремати, тако да се произведена топлота која се добија инси-

нерацијом или ко-инсинерацијом отпада у највећој могућој мери поново користи, односно да се користи за комбиновано добијање топлотне или електричне енергије, производњу процесне паре или за системе даљинског грејања; да се остаци након термичког третмана отпада сведу на минимум, односно да се након или да се поново користе ако је то економски и технички изводљиво; да се остаци отпада након термичког третмана одлажу; а да се врши одлагање само оних остатака чије настајање се не може спречити, смањити или рециклирати.

Усвајање Закона о контроли опасности од великог удеса, који укључује опасне материје, у складу са Директивом 2012/18/ЕУ.

Доношење подзаконских аката, на основу Закона о контроли опасности од великог удеса, који укључује опасне материје.

Доношење Националног плана за смањење емисија из постојећих постројења за сагоревање, планирано је у складу са Одлуком Министарског Савета Енергетске заједнице од 24. октобра 2013. године О/2013/05/МС-ЕнЗ: О спровођењу Директиве 2001/80/ЕЗ.

Усвојен Правилник о садржини и обрасцу захтева за издавање потврде о подацима о којима се води службена евиденција у области заштите животне средине ради укључивања у систем EMAS, документацији која се подноси уз захтев, садржини и обрасцу потврде и садржини, начину вођења и изгледу евиденције у складу са Одлуком ЕК 2011/832/ЕУ.

Усвајање Правилника о ближим условима и поступку за добијање права на коришћење еколошког знака, елементима, изгледу и начину употребе еколошког знака за производе, процесе и услуге који је у складу са Правилником о висини трошкова права на коришћење еколошког знака који је у складу са Уредбом 1980/2000 и Уредбом 66/2010.

Преузимање у национално законодавство Уредби ЕК 1221/2009, 1893/2006, 196/2006, Одлука ЕК 2011/832/ЕУ и 2006/193/ЕК као и Уредбе Комисије (ЕЗ) бр 66/2010, и са њом повезаних одлука¹³⁷

Мере за спровођење приоритета

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Израда Плана имплементације Директиве 2012/18/ЕУ.

Започета имплементација Директиве 2012/18/ЕУ, у складу са израђеним Планом имплементације и ажурирање Регистра постројења, у складу са одредбама Директиве 2012/18/ЕУ, на основу нових Обавештења, достављених од стране оператера севесо комплекса вишег и нижег реда (upper-tier, lower-tier establishments).

Успостављање Система издавања интегрисаних дозвола кроз детаљно и свеобухватно разматрање институционалних решења за успостављање наведеног система, у складу са захтевима Директиве 2010/75/ЕУ.

Усвајање Правилника о екознаку (који ће кроз Анексе садржати и све одлуке ЕУ везане за Уредбу 66/2010 и израђене брошуре са јасним приказом критеријума за доделу екознака по групама производа (кроз проширење пројекта IPA 2011 „Спровођење закона у области контроле индустријског загађења, спречавање хемијских удеса и имплементација EMAS система у Републици Србији“) чиме ће започети имплементација Уредбе 66/2010

Преглед приоритета у периоду од јуна 2016 до јуна 2017

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Потпуно преношење Директиве 2010/75/ЕУ путем усвајања/измена закона, односно одговарајућих подзаконских аката, а у складу са HEAC.

Ревизија прописа којима се регулише област емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање на начин да се изврши транспозиција Поглавља III Анекса V, и члана 72. ставови 3-4 Директиве 2010/75/ЕЗ Европског парламента и Савета од 24. новембра 2010. о индустријским емисијама штетних гасова (интегрисано спречавање и контрола загађења) (у

¹³⁷ 2011/263/EU, 2012/448/EU; 2011/382/EU; 2011/381/EU; 2011/337/EU; 2011/330/EU; 2011/331/EU; 2007/64/EC; 2007/742/EC; 2007/506/EC; 2006/799/EC; 2009/544/EC; 2009/543/EC; 2009/598/EC; 2009/563/EC; 2009/607/EC; 2009/567/EC; 2009/568/EC; 2009/578/EC; 2009/564/EC; 2009/894/EC; 2009/300/EC; 2009/967/EC; 2010/18/EC; 2013/250/EU; 2013/806/EU; 2013/641/EU; 2011/264/EU; 2011/383/EU; 2012/720/EU; 2012/721/EU; 2011/333/EU; 2012/481/EU

складу са Одлуком Министарског Савета Енергетске заједнице од 24. октобра 2013. године О/2013/06/МС-Ен3: О спровођењу Поглавља III Анекса V, и члана 72. ставови 3-4 Директиве 2010/75/ЕЗ Европског парламента и Савета од 24. новембра 2010, о индустријским емисијама штетних гасова (интегрисано спречавање и контрола загађења) и са изменама и допунама члана 16. и Анекса II Уговора о Енергетској заједници¹³⁸).

Наставак имплементације прописа којима је транспонована Директива 2012/18/ЕУ, у складу са израђеним Планом имплементације.

Административни капацитети

Институција/организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Министарство пољопривреде и заштите животне средине			
Одељење за интегрисане дозволе	8	6	Надлежност за издавање интегрисаних дозвола подељена је сходно Закону о планирању и изградњи на основу тога ко издаје дозволе или одобрења за изградњу постројења и почетак њиховог рада. На тај начин надлежности су подељене између Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Покрајинског Секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине и органа јединица локалне самоуправе надлежних за послове заштите животне средине.
Одсек за заштиту ваздуха и озонског омотача	6	2 ¹³⁹	Надлежност за спровођење прописа из области индустријског загађења (LCP и VOC)
Одељење управљања отпадом	17 ¹⁴⁰	2 ¹⁴¹	
Одељење за заштиту од	3	3	Спровођење прописа из

¹³⁸ Decision of the Ministerial Council of the Energy Community of 24 October 2013 D/2013/06/MC-EnC: On the implementation of Chapter III, Annex V, and Article 72(3)-(4) of Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 on industrial emissions (integrated pollution prevention and control) and amending Article 16 and Annex II of the Energy Community Treaty

¹³⁹ Одсек за заштиту ваздуха и озонског омотача, поред области управљања квалитетом ваздуха и климатских промена има надлежност и над директивама из области индустријског загађења,

¹⁴⁰ Одељење за управљањем отпадом, поред области управљања отпадом има надлежност и над директивама из области индустријског загађења

¹⁴¹ Наведени запослени се истовремено баве и прописима у области отпада

великог хемијског удеса			ове области, који су у надлежности МПЗЖС, је на републичком нивоу. У имплементацију је укључена и Републичка инспекција за заштиту животне средине. Део надлежности у имплементацији има и МУП, Сектор за ванредне ситуације, и у складу са Законом о ванредним ситуацијама, органи јединица локалне самоуправе.
Група за стандарде и чистије производње	3	3	Имплементација Уредбе ЕЗ бр 1221/2009) једним делом ће бити спроведена у АТС-у (Акредитационом телу Србије)
Сектор за контролу и надзор Одељење за хемикалије, биоциде и севесо постројења	20	20	Надзор над спровођењем прописа из ове области
Сектор за контролу и надзор, Одељење за заштиту животне средине од загађивања	21	21	Надзор над спровођењем прописа из ове у области интегрисаног спречавања и контроле загађивања животне средине
Агенција за заштиту животне средине			
Одељење за индикаторе, извештавање и информациони систем	1	1 ¹⁴²	Извештавање о развоју система управљања заштитом животне средине
Министарство унутрашњих послова			
Управа за управљање ризиком	64	8	Спровођење прописа у области управљања ризиком од елементарних непогода; Послови осматрања, обавештавања, узбуњивања и телекомуникација; Методологијом модификације времена и противградне заштите; управљањем ризиком од техничко технолошких удеса и терористичких напада; као и активностима у оквиру Републичког центра за обавештавање (1985, 112).

¹⁴² Исти број запослених наведен је и у потпоглављу 3.27.2 Хоризонтално законодавство

Споразум о стабилизацији и придруживању

Обавеза из /ССП	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг-а која се на годишњем нивоу реализује у оквиру ЕКРАН
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране овим документом представљају мере реализације члана 111

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Назив пројекта:	(11 SER 01/18/11) Спровођење закона у области контроле индустријског загађења, заштите и спречавања хемијског удеса и успостављање система ЕМАС
Извор финансирања:	ИРА2011
Корисник	МПЗЖС
Буџет:	2.527.000 €
Трајање:	2 године (2012-2014)
Резултати:	<ul style="list-style-type: none"> • Побољшани капацитети на издавања интегрисане дозволе и на процену безбедности извештавања и ЕМАС Сертификацију, на нивоу оператера/компанија (квалитет безбедног извештавања, захтева за интегрисане дозволе и припрема документације неопходне за ЕМАС Сертификацију); • Урађени предлози механизма за хармонизацију националног законодавства са законодавством ЕУ у области SEVESO II Директиве, Директиве о индустријским емисијама и успостављања и спровођења ЕМАС-а. • Повећана свест јавности која се односи на могућности за учешће јавности у доношењу одлука у вези са процедурама везано за безбедно извештавање и планове заштите од удеса као и интегрисане дозволе, и информисаност јавности о могућностима сертификације у ЕМАС-у; • Симулација Извештаја о безбедности и припрема планова заштите од удеса је припремљена у оквиру пилот пројеката у складу са Законом о заштити животне средине; • Урађена 3 нацрта интегрисаних дозвола за индустријска постројења и активности у складу са Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине; • Изабране компаније спремне за будућу ЕМАС сертификацију и регистрацију у оквиру пилот програма за процес ЕМАС сертификације.
Назив пројекта:	„Студија изводљивости заједничке српско-мађарске мреже противградне заштите“
Извор финансирања:	ИПА 2012
Корисник:	Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације – носилац: Управа за управљање ризиком
Буџет:	50 600 €
Трајање:	13 месеци (завршетак 31. јануар 2013. године)
Резултати:	<ul style="list-style-type: none"> • Успостављање система одбране од града у пограничној области; • Проширењем јединствене брањене површине двоструко ће се увећати ефекат деловања противградне заштите у Србији. Зона забране деловања ракетама у пограничним областима не би постојала и могло би се раније деловати на градоносне облаке у раним фазама

3.27.8. Генетични модификовани организми

Област генетички модификованих организама је обрађена у оквиру Поглавља 3. 12 овог документа (*Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика*).

3.27.9. Хемикалије

Опис стања у области јануар 2013 – јун 2014

Област управљања хемикалијама уређена је Законом о хемикалијама („Сл. гласник РС” 36/09, 88/10, 92/11 и 93/12) и Законом о биоцидним производима („Сл. гласник РС” 36/09, 88/10 и 92/11), који су усклађени са релевантним прописима Европске уније.

Међународно правни оквир у овој области чине Закон о потврђивању Ротердамске конвенције о поступку давања сагласности на основу претходног обавештења за одређене опасне хемикалије и пестициде у међународној трговини ("Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 38/09), Закон о потврђивању Стокхолмске конвенције о дуготрајним органским загађујућим супстанцама ("Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 42/09) и Закон о потврђивању конвенције о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о његовом уништавању („Службени лист СРЈ - Међународни уговори, бр. 2/00), као и Закон о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о његовом уништавању („Сл. гласник РС, бр. 36/09). У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у 2013. извршено је усклађивање са Одлуком С-14/ДЕС.4 коју је донела Конференција држава чланица кроз усвајање **Закона о изменама Закона о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о његовом уништавању** („Сл.гласник РС, бр 104/13).

У периоду 2011-2013 усвојени су амандмани на анексе Стокхолмске конвенције којима су ови анекси проширени за 10 нових POPs хемикалија. У складу са обавезом која произилази из Стокхолмске конвенције (члан 7.) у току је ажурирање Националног имплементационог плана за спровођење Стокхолмске конвенције о дуготрајним органским загађујућим супстанцама (НИП) и оно се реализује у сарадњи са УНИДО, у оквиру пројекта "Ажурирање НИП за спровођење Стокхолмске конвенције у Републици Србији", а који се финансира од стране ГЕФ.

Законом о хемикалијама, Законом о биоцидним производима и подзаконским актима донетим на основу ових закона, домаћи правни систем усаглашен је са следећим прописима ЕУ: Уредба 1907/2006/ЕЗ (REACH), Директива 67/548/ЕЕЗ; Директива 1999/45/ЕЕЗ, Уредба 440/2008/ЕЗ; Уредба 689/2008/ЕЗ; Уредба 649/2012/ЕУ; Уредба 850/2004/ЕЗ (POPs), Директива 2004/42/ЕЗ; Уредба 1102/2008/ЕЗ; Уредба 1272/2008/ЕЗ (CLP); Уредба 648/2004/ЕЗ, односно Директива 98/8/ЕЗ о стављању биоцидних производа на тржиште.

Пуна имплементација Закона о хемикалијама и Закона о биоцидним производима омогућена је усвајањем подзаконских прописа којима се ближе уређује класификација, паковање, обележавање и оглашавање хемикалија, ограничења и забране производње, стављања у промет и коришћења хемикалија које представљају неприхватљив ризик по здравље људи и животну средину, увоз и извоз одређених опасних хемикалија, стављање у промет детергената, стављање у промет биоцидних производа и др.

Одредбе релевантних ЕУ прописа које се односе на централизоване поступке који се спроводе на нивоу ЕУ нису пренете у домаћи правни систем, с обзиром да као такви не би били признати од стране ЕУ, већ се њихова пуна примена очекује након пријема Републике Србије у чланство ЕУ.

Уредба 1907/2006/ЕЗ (REACH уредба) - Закон о хемикалијама усклађен је са деловима REACH којима се утврђују одређене обавезе за земље чланице ЕУ, али не и са одредбама којима се дефинишу процедуре које су предмет централизованог поступка регистрације, евалуације и ауторизације, а које према овој уредби спроводи Европска агенција за хемикалије (ЕСНА).

REACH, Анекс I - Правилник о начину на који се врши процена безбедности хемикалије и садржини извештаја о безбедности хемикалије („Службени гласник РС“, број 37/11) усклађен је са Анексом I ове Уредбе.

REACH, Анекс II - Правилник о садржају безбедносног листа („Службени гласник РС“, број 100/11). Правилник је усаглашен са Уредбом 453/2010/ЕУ којом се мења Анекс II REACH Уредбе.

REACH, Анекс XIII - Правилник о критеријумима за идентификацију супстанце као ПБТ или вПВБ ("Службени гласник РС", број 23/10) усклађен је са Анексом XIII ове Уредбе.

REACH, Анекс XIV са амандманима: Уредба 143/2011/ЕУ, Уредба 125/2012/ЕУ и Уредба 348/2013/ЕУ - Листа супстанци које изазивају забринутост („Службени гласник РС“, број 94/13) усклађена је са наведеним прописима.

REACH, Анекс XVII са амандманима: Уредба 552/2009/ЕЗ, Уредба 276/2010/ЕУ, Уредба 207/2011/ЕУ, Уредба 366/2011/ЕУ, Уредба 494/2011/ЕУ, Уредба 109/2012/ЕУ, Уредба 412/2012/ЕУ, Уредба 835/2012/ЕУ, Уредба 836/2012/ЕУ и Уредба 848/2012/ЕУ - Правилник о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија („Службени гласник РС“, број 90/13) усклађен је са наведеним прописима, као и са Уредбом 850/2004 ЕЗ о дуготрајним органским загађујућим супстанцама (POPs), Анекс I, Уредбом 757/2010/ЕУ и Директивом 2004/42/ЕЗ о ограничењима емисије испарљивих органских једињења код употребе органских растварача у одређеним бојама и лаковима и производима за репарацију друмских возила са амандманима.

Уредба 689/2008/ЕЗ о извозу и увозу опасних хемикалија са амандманима: Уредба 15/2010/ЕУ; Уредба 196/2010/ЕУ; Уредба 186/2011/ЕУ; Уредба 214/2011/ЕУ; Уредба 834/2011/ЕУ; Уредба 71/2012/ЕУ, као и Уредба 1102/2008/ЕЗ и Уредба 649/2012/ЕУ – Правилник о увозу и извозу одређених опасних хемикалија („Службени гласник РС“, број 15/13).

Уредба 648/2004/ЕЗ о детергентима са амандманима: Уредба 907/2006/ЕЗ и Уредба 551/2009/ЕЗ - Правилник о детергентима („Службени гласник РС, бр. 40/10 и 5/12) и Листа сурфактаната за које је издато одобрење или донет акт којим се одобрава коришћење сурфактанта у детергенту у ЕУ и листа сурфактаната за које је одбијен захтев за одобрење и сурфактаната који су забрањени у ЕУ („Службени гласник РС, број 94/10).

Уредба 1272/2008/ЕЗ¹⁴³ (CLP Уредба) - Правилник о класификацији, паковању, обележавању и оглашавању хемикалије и одређеног производа у складу са Глобално хармонизованим системом за класификацију и обележавање УН („Службени гласник РС“, бр. 64/10, 26/11 и 105/13) усклађен је са одредбама ове уредбе, као и са Уредбом 790/2009/ЕУ и Уредбом 286/2011/ЕУ.

Анекс VI уредбе 1272/2008/ЕЗ - Списак класификованих супстанци („Службени гласник РС“, број 82/10) усаглашен је са Уредбом 1272/2008/ЕЗ, Уредбом 790/2009/ЕУ, Уредбом 286/2011/ЕУ и Уредбом 618/2012/ЕУ

Уредба 440/2008/ЕЗ¹⁴⁴ - Правилник о методама испитивања опасних својстава хемикалија („Службени гласник РС“, број 117/13) усаглашен је са одредбама ове уредбе, као и са Уредбом 761/2009/ЕЗ и Уредбом 1152/2010/ЕУ.

Директива 98/8/ЕЗ – пренета је Законом о биоцидним производима, односно пренети су поступци који се спроводе на нивоу земаља чланица пред надлежним органима, али и одлуке које доноси Европска комисија, а које се према овом закону директно примењују. Анекс I/а ове директиве пренет је Листама активних супстанци у биоцидном производу¹⁴⁵ („Службени

¹⁴³ Законом о хемикалијама дат је правни основ за усаглашавање са Уредбом 1272/2008/ЕЗ (CLP Уредба). Нису преузете одредбе CLP Уредбе из Наслова V Хармонизација класификације и обележавања супстанци и Инвентар класификације и обележавања, с обзиром да се ради о процедурама које се спроводе на нивоу ЕУ. Такође није преузет део Уредбе под Насловом VII, са изузетком члана 48. којим се уређује оглашавање хемикалија и чије су одредбе преузете у наш пропис.

¹⁴⁴ Правни основ за усаглашавање са овом Уредбом дат је у Закону о хемикалијама

¹⁴⁵ С обзиром да се поступак процене активне супстанце ради одобравања њеног коришћења у биоцидном производу спроводи централизовано у ЕУ, Листе одобрених активних супстанци (Анекс I/а Директиве), као и Листе активних супстанци за које је донета одлука о неукључивању Анекс I/а преузимају се у наше законодавство из ЕУ. Листе активних супстанци у биоцидном производу („Службени гласник РС“, бр. 23/10, 71/11 и 68/12) делимично су усклађене са релевантним директивама и одлукама ЕУ које регулишу ову област (директива: 2006/140/ЕЗ, 2007/20/ЕЗ, 2007/69/ЕЗ, 2007/70/ЕЗ, 2008/15/ЕЗ, 2008/16/ЕЗ, 2008/75/ЕЗ, 2008/77/ЕЗ, 2008/78/ЕЗ, 2008/79/ЕЗ, 2008/80/ЕЗ, 2008/81/ЕЗ, 2008/85/ЕЗ, 2008/86/ЕЗ, 2009/84/ЕЗ, 2009/85/ЕЗ, 2009/86/ЕЗ, 2009/87/ЕЗ, 2009/88/ЕЗ, 2009/89/ЕЗ, 2009/91/ЕЗ, 2009/92/ЕЗ, 2009/93/

гласник РС“, бр. 23/10, 71/11 и 68/12); Анекс II, III, IV директиве пренет је Правилником о обиму и садржини техничког досијеа за биоцидни производ, односно биоцидни производ мањег ризика („Службени гласник РС“, бр. 97/10); Анекс V директиве пренет је Правилником о врстама биоцидних производа („Службени гласник РС“, број 23/10); Анекс VI директиве пренет је Смерницама за процену биоцидног производа на основу техничког досијеа („Службени гласник РС“, број 28/11).

Уредба 1451/2007/ЕЗ - пренета је Законом о биоцидним производима.

У наредном периоду предстоји усклађивање националног законодавства у области управљања биоцидним производима са Уредбом о биоцидним производима 528/2012/ЕУ (примењује се у државама чланицама ЕУ од 1. септембра 2013. године).

Директива 86/609/ЕС и 2003/65 – Директиве су пренете у Правилник о условима за упис у регистар за огледе над животињама и садржини и начину вођења тог Регистра, програму обуке о добробити огледних животиња обрасцу захтева за одобрење спровођења огледа на животињама, начину неге, поступања и лишавању живота огледних животиња, као и садржини и начину вођења евиденције о држању, репродукцији, промету, односно спровођењу огледа на животињама ("Службени гласник РС", бр. 39/10) који је усвојен на основу Закона о добробити животиња ("Службени гласник РС" бр. 41/09). Правилник је усаглашен и са Европском Конвенцијом о заштити кичмењака намењених у огледне и друге научне сврхе, ЕТС бр. 123. Наведени правилник је почео да се примењује, пре свега у делу који се односи на регистрацију лица, која обављају огледе, као и лица која се баве држањем, узгојем и прометом огледних животиња (Управа за ветерину је надлежна за примену). Поред тога, Управа за ветерину је отпочела и са издавањем решења о одобрењу спровођења огледа. На основу Закона о добробити животиња и Закона о државној управи (Службени гласник РС бр. 79/2005) формирана је посебна радна група – Етички савет за добробит огледних животиња. Законом је такође прописано да се у оквиру научноистраживачких организација које спроводе огледе на животињама образују Етичке комисије за заштиту добробит огледних животиња. Важно је истаћи чињеницу да члан Етичког савета не може истовремено бити и члан Етичке комисије.

Директива 2010/63/ЕУ - Полазећи од чињенице да је поменути правилник усвојен пре усвајања Директиве Европског Парламента и Савета о заштити животиња које се користе у научне сврхе 2010/63/ЕУ неопходно је извршити усклађивање са поменутом Директивом.

Уредбе 850/2004/ЕЗ (POPs) – Усвајањем Правилника о листи ПОПс материја, начину и поступку за управљање ПОПс отпадом и граничним вредностима концентрација ПОПс материја које се односе на одлагање отпада који садржи или је контаминиран ПОПс материјама („Сл. гласник РС“ 65/2011), створен је правни основ за имплементацију која је у складу са Стокхолмском конвенцијом о ПОПс.

Директива 87/217/ЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом - већим делом је пренета у национално законодавство и то: Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС“ бр 36/09 и 88/10) и Правилником о поступању са отпадом који садржи азбест („Сл. гласник РС“ бр 75/2010), Законом о управљању водама („Сл. гласник РС“ бр 30/2010 и 93/2012) и Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“ бр 67/2011 и 48/2012). Планирано је да се кроз реализацију активности у оквиру ПЛАЦ пројекта до краја 2014.год. изврши анализа тренутног стања националног законодавства у погледу транспозиције одредби поменуте Директиве, да се утврде недостаци транспозиције и начин њиховог превазилажења, као и да се на основу резултата анализе изради предлог потпуне транспозиције Директиве у домаће законодавство. Предлог ће дефинисати адекватне модалитете преношења поменуте Директиве у домаћи правни систем, односно начине превазилажења утврђених недостатака.

ЕЗ, 2009/94/ЕЗ, 2009/95/ЕЗ, 2009/96/ЕЗ, 2009/98/ЕЗ, 2009/99/ЕЗ, 2009/150/ЕЗ, 2009/151/ЕЗ, 2010/5/ЕУ, 2010/7/ЕУ, 2010/8/ЕУ, 2010/9/ЕУ, 2010/10/ЕУ, 2010/11/ЕУ, 2010/50/ЕУ, 2010/51/ЕУ, 2010/71/ЕУ, 2010/72/ЕУ, 2010/74/ЕУ, 2011/10/ЕУ, 2011/11/ЕУ, 2011/12/ЕУ, 2011/13/ЕУ, 2011/66/ЕУ, 2011/67/ЕУ, 2011/69/ЕУ, 2011/71/ЕУ, 2011/78/ЕУ, 2011/79/ЕУ, 2011/80/ЕУ, 2011/81/ЕУ, 2012/2/ЕУ, 2012/3/ЕУ, 2012/14/ЕУ, 2012/15/ЕУ, 2012/16/ЕУ, као и одлука: 2007/565/ЕЗ, 2007/597/ЕЗ, 2008/681/ЕЗ, 2008/809/ЕЗ, 2009/322/ЕЗ, 2008/324/ЕЗ, 2010/71/ЕЗ, 2010/72/ЕЗ, 2010/675/ЕЗ, 2011/391/ЕЗ).

У циљу адекватне имплементације прописа у области управљања хемикалија потребно је ојачати институционалне и административне капацитете за спровођење REACH, CLP и BPR уредбе, посебно имајући у виду да је захтевано да надлежни органи (дефинисани у REACH, CLP и BPR уредби) поседују административне капацитете у погледу знања и компетенција за спровођење сложених административних процедура према REACH, CLP и BPR Уредби. С обзиром да се очекује да на дан приступања ЕУ постоје адекватни капацитети потребни за пуну примену уредби у области хемикалија и биоцидних производа, укључујући људске ресурсе са специфичним, уско-стручним знањима, као што су регулаторна токсикологија и регулаторна процена ризика, ради реализације активности у вези са Акционим планом Заједнице за евалуацију супстанци у оквиру REACH (Community rolling action plan), подношењем предлога за хармонизовану класификацију и обележавање у оквиру CLP, проценом активне супстанце у оквиру BPR и др. надлежни орган ће морати да се ослони на сектор науке који би пружао услуге регулаторне процене опасности и ризика. С тим у вези треба дефинисати моделе за ангажовање поменутог сектора и што пре успоставити стални дијалог са научно-истраживачким сектором, као и размотрити финансијске аспекте потенцијалних уговора. Такође, потребно је интензивирати дијалог са индустријом и осталим заинтересованим странама ради даљег информисања о њиховим обавезама у вези са применом ЕУ прописа у области хемикалија и биоцидних производа.

Кроз реализацију пројектних активности планирано је унапређење административних и стручних капацитета у области управљања хемикалијама и биоцидним производима за ефективно спровођење законских прописа који су хармонизовани са ЕУ прописима. Такође, у плану је и спровођење обука за унапређивање компетенција и вештина за учешће у раду комитета и тела Европске агенције за хемикалије (ЕЧА) и Европске комисије у области управљања хемикалијама и биоцидним производима.

У погледу инспекцијског надзора у области хемикалија, биће потребно да се јасно дефинише подела надлежности између три инспекције које према овом закону врше контролу хемикалија (инспекција за заштиту животне средине, санитарна и тржишна инспекција), највероватније кроз измене постојећег Закона о хемикалијама, а начин и рокови за ову активности биће дефинисани у наредном периоду.

Преглед реализованих мера у периоду фебруар 2013-јун 2014.

Усвојен **Закон о изменама Закона о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о његовом уништавању** („Сл.гласник РС“, бр 104/13).

У периоду од јануара 2013. до краја јуна 2014. године, извршено је усклађивање са најновијим изменама наведених ЕУ прописа, усвајањем наведених подзаконских аката:

Правилник о класификацији, паковању, обележавању и оглашавању хемикалије и одређеног производа у складу са Глобално хармонизованим системом за класификацију и обележавање УН („Службени гласник РС“, број 105/13)- извршена хармонизација са **Уредбом 286/2011/ЕУ**;

Правилник о списку класификованих супстанци („Службени гласник РС“, број 48/14)- извршена хармонизација са **Уредбом 286/2011/ЕУ и Уредбом 618/2012/ЕУ**;

Правилник о изменама и допунама Правилника о увозу и извозу одређених опасних хемикалија („Службени гласник РС“, број 15/13)- извршена хармонизација са **Уредбом 649/2012/ЕУ и Уредбом 689/2008/ЕЗ са амандманима: Уредбом 71/2012/ЕУ, Уредбом 834/2011/ЕУ, Уредбом 186/2011/ЕУ и Уредбом 214/2011/ЕУ**;

Правилник о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија („Службени гласник РС“, број 90/13)- извршена хармонизација са **Уредбом 552/2009/ЕЗ, Уредбом 276/2010/ЕУ, Уредбом 207/2011/ЕУ, Уредбом 366/2011/ЕУ, Уредбом 494/2011/ЕУ, Уредбом 109/2012/ЕУ, Уредбом 412/2012, Уредбом 835/2012/ЕУ, Уредбом 836/2012/ЕУ и Уредбом 848/2012/ЕУ, као и Уредбом 850/2004/ ЕЗ (POPs), Анекс I, Уредбом 757/2010/ЕУ и Директивом 2004/42/ЕЗ**;

Правилник о методама испитивања опасних својстава хемикалија („Службени гласник РС“, број 117/13)- извршена хармонизација са **Уредбом 761/2009/ЕЗ и Уредбом Комисије 1152/2010/ЕУ**;

Листа супстанци које изазивају забринутост („Службени гласник РС“, број 94/13)¹⁴⁶ извршена хармонизација са **Уредбом 143/2011/ЕУ, Уредбом 125/2012/ЕУ и Уредбом 348/2013/ЕУ.**

Листе активних супстанци у биоцидном производу („Службени гласник РС“, број 72/14)¹⁴⁷. Овим прописом утврђују се активне супстанце које су уписане у Листу I - Листа активних супстанци, Листу Ia - Листа активних супстанци садржаних у биоцидном производу мањег ризика и Листу Ib - Листа основних супстанци, које су објављене у службеном гласилу Европске уније, као и активне супстанце за које је одбијен упис у Листу I - Листа активних супстанци или Листу Ia - Листа активних супстанци садржаних у биоцидном производу мањег ризика. Овим листама замењују се раније објављене Листе активних супстанци у биоцидном производу („Службени гласник РС“, бр. 23/10, 71/11 и 68/12), а имајући у виду да је од објављивања последњих измена и допуна домаћих листи (јул 2012. године) велики број активних супстанци укључен на ЕУ листе, те је сматрано да је најцелисходније решење донети нови домаћи пропис који ће на једном месту, систематизовано, обухватити све конкретне активне супстанце. На овај начин пропис ће се лакше примењивати него да су донете измене и допуне већ постојећих листи.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2014 до јуна 2015

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у наведеном периоду планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

Усвајање **Правилника о изменама Правилника о увозу и извозу одређених опасних хемикалија** планирано је за 4. квартал 2014. године. Изменама ће бити усвојене измене и допуне спискова хемикалија за које је потребно спровести административне поступке при увозу и извозу на основу Уредбе 73/2013/ЕУ и Уредбе 167/2014/ЕУ. На овај начин домаћи пропис се усклађује са релевантним изменама ЕУ прописа са којим је основни пропис већ усклађен.

Усвајање **Правилника о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија** планирано је за 4. квартал 2014. године. Овим изменама и допунама основни пропис биће делимично усклађен са изменама и допунама Анекса XVII REACH, Уредбом 126/2013/ЕУ којом се мењају технички идентификовани недостаци претходних амандмана, као и са забранама коришћења нових POPs хемикалија у складу са Уредбом 519/2012/ЕУ, Анекс I, део А и В.

Усвајање новог **Правилника о детергентима** планирано је за 4. квартал 2014. године. Овим прописом ставља се ван снаге Правилник о детергентима („Службени гласник РС“, бр. 40/10 и 5/12), имајући у виду да је од његовог доношења прошло више од четири године, те да се најновијим изменама има изменити велики део правилника, па је сматрано да је најцелисходније решење донети нови домаћи пропис који ће бити лакши за примену него да су донете измене и допуне ранијег правилника. С обзиром да је претходни правилник већ био усаглашен са Уредбом 648/2004/ЕЗ, овим прописом врши се и делимично усклађивање са Уредбом 259/2012/ЕУ. Овим прописом планира се увођење ограничења концентрације фосфата у детергентима у циљу заштите водене животне средине од њихових штетних дејстава. На овај начин пропис се усклађује са изменама релевантног ЕУ прописа са којим је основни пропис већ усклађен.

Објављивање **Листи измена и допуна Листи активних супстанци у биоцидним производима** планирано је за 2. квартал 2015. године. Овим изменама и допунама ускладиће се основни пропис са релевантним изменама ЕУ прописа са којим је основни пропис већ усклађен.

¹⁴⁶ Овим правилником стављен је ван снаге претходни са изменама, а усклађен је са свим наведеним уредбама (амандманима на Уредбу 1907/2006/ЕЗ REACH

¹⁴⁷ Директива бр: 2012/20/ЕУ, 2012/22/ЕУ, 2012/38/ЕУ, 2012/40/ЕУ, 2012/41/ЕУ; 2012/42/ЕУ, 2013/3/ЕУ, 2013/4/ЕУ, 2013/5/ЕУ, 2013/6/ЕУ, 2013/7/ЕУ, 2013/27/ЕУ, 2013/41/ЕУ и 2013/44/ЕУ, Уредба бр: 945/2013/ЕУ, 955/2013/ЕУ, 1032/2013/ЕУ, 1033/2013/ЕУ, 1034/2013/ЕУ, 1035/2013/ЕУ, 1036/2013/ЕУ, 1037/2013/ЕУ, 1038/2013/ЕУ, 1039/2013/ЕУ, 89/2014/ЕУ, 90/2014/ЕУ, 91/2014/ЕУ, 92/2014/ЕУ, 93/2014/ЕУ, 94/2014/ЕУ, 405/2014/ЕУ, 406/2014/ЕУ, 407/2014/ЕУ, 408/2014/ЕУ, 437/2014/ЕУ и 438/2014/ЕУ, као и Одлука бр. 2012/728/ЕУ, 2013/85/ЕУ, 2013/204/ЕУ и 2014/227/ЕУ-

Мере за спровођење приоритета

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Измена Правилника о Регистру хемикалија („Службени гласник РС”, бр. 100/11, 16/12, 47/12, 15/13 и 115/13), која ће се односити на увођење Досијеа о супстанци која изазива забринутост, односно смеси која је садржи. Измена прописа омогућиће имплементацију дела Анекса XIV и XV REACH који се односи на супстанце које изазивају забринутост. Административни поступци ауторизације за супстанце које изазивају забринутост у ЕУ спроводе се централизовано, тако да је несврхисходно те поступке спроводити у Републици Србији. Достављањем података кроз поменути досије омогућиће се идентификација супстанци које изазивају забринутост које се производе, користе и стављају у промет на територији Републике Србије. Уписом података о овим супстанцама у Регистар хемикалија спровођењем одређених административних поступака омогућиће се минимизација штетних ефеката по здравље људи и животну средину прописивањем мера за смањење ризика. Такође, покренуће се активности које се односе на подизање свести привредних субјеката о штетном утицају наведених супстанци и потреби замене безбеднијим алтернативама.

Уредба о биоцидним производима 528/2012/ЕУ (BPR) - реализација активности на изради Нацрта закона о биоцидним производима планираних у оквиру пројекта „Управљање ризиком од хемикалија у Србији“ који се спроводи у сарадњи са Шведском агенцијом за хемикалије (KemI) (саветодавне мисије шведских експерата, помоћ у идентификацији одредби уредбе које је могуће инкорпорирати у национални закон).

Успостављање сталног дијалога са научно-истраживачким сектором у циљу превазилажења проблема недостатка капацитета за пуну имплементацију REACH, CLP и BPR уредбе.

Успостављање дијалога са индустријом ради идентификације потребе за прелазним периодима за пуну примену ЕУ Уредби (нарочито за REACH) и дефинисања одговарајуће аргументације.

Јачање капацитета у смислу запошљавања најмање једног запосленог на неодређено време.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2015 до јуна 2016

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о хемикалијама Предложене измене и допуне односе се на усклађивање са прописима којима се уређује буџетски систем, односно уводи се правни основ за наплату такси за поједине поступке које надлежни органи воде на основу Закона о хемикалијама. Такође, предложене измене и допуне прецизирају одговорности различитих сектора инспекције (санитарна, тржишна и инспекција за заштиту животне средине) за вршење инспекцијског надзора над спровођењем Закона о хемикалијама

Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о биоцидним производима - Циљ усвајања Предлога закона о изменама и допунама Закона о биоцидним производима јесте усклађивање са Законом о хемикалијама („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 92/11 и 93/12), односно са Одлуком о престанку важења Одлуке о оснивању Агенције за хемикалије („Службени гласник РС”, број 93/12) и преузимањем надлежности у области управљања биоцидним производима од стране Министарства надлежног за област заштите животне средине. Ради усаглашавања са прописима којима се уређује буџетски систем уместо ранијих накнада које су биле приход Агенције за хемикалије прописане су таксе које су приход буџета Републике Србије. Предложене измене и допуне прецизирају одговорности и надлежности различитих сектора инспекције (санитарна, тржишна и инспекција за заштиту животне средине) и уводе додатну инспекцију (ветеринарску инспекцију) за вршење инспекцијског надзора над спровођењем Закона о биоцидним производима.

Измене и допуне подзаконских аката у циљу њиховог усклађивања са изменама Уредбе REACH, Уредбе CLP, Уредбе 440/2008/ЕЗ и Уредбе 649/2012/ЕУ..

Усвајање Правилника о изменама и допунама Правилника о класификацији, паковању, обележавању и оглашавању хемикалије и одређеног производа у складу са Глобално хармонизованим системом за класификацију и обележавању УН у циљу усклађивања основног прописа са Уредбом 487/2013/ЕУ и Уредбом 944/2013/ЕУ - планирано је за 4. квартал 2015. године.

Усвајање Правилника о изменама и допунама Правилника о списку класификованих супстанци у циљу усклађивања основног текста са Уредбом 487/2013/ЕУ, Уредбом 758/2013/ЕУ и Уредбом 944/2013/ЕУ - планирано је за 4. квартал 2015. године.

Усвајање Правилника о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија у циљу усклађивања основног прописа са релевантним ЕУ прописима - планирано је за 4. квартал 2015. године.

Допуна Листе супстанци које изазивају забринутост - планирано је за 4. квартал 2015. године.

Усвајање Измена и допуна Закона о добробити животиња ("Сл.гласник РС"бр. 41/09), а у циљу успостављања законског основа за потпуну усклађеност са поменутом директивом, као и јачање капацитета у погледу повећања броја запослених како би се осигурали капацитети за пуну примену ЕУ прописа који се односе на добробит животиња намењених у огледне и друге научне сврхе. Планирано је стављање ван снаге Правилника о условима за упис у регистар за огледе на животињама и садржини и начину вођења тог Регистра, програму обуке о добробити огледних животиња обрасцу захтева за одобрење спровођења огледа на животињама, начину неге, поступања и лишавању живота огледних животиња, као и садржини и начину вођења евиденције о држању, репродукцији, промету, односно спровођењу огледа на животињама ("Службени гласник РС", бр. 39/10), и усвајање новог правилника, у циљу потпуног преношења Директиве Европског Парламента и Савета о заштити животиња које се користе у научне сврхе 2010/63/ЕУ.

Планирано је јачање институционалних и административних капацитета за спровођење REACH, CLP и BPR уредбе кроз спровођење активности у оквиру новог IPA 2013 пројекта.

Оквирни планови за период јун 2016 – јун 2018

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Усвајање новог Закона о биоцидним производима усклађеног са Уредбом 528/2012/ЕУ (BPR) - планирано је до 4. квартала 2016. године. Законом ће се дефинисати динамика усвајања подзаконских аката којима ће се омогућити примена релевантних делова ове Уредбе у РС.

Континуирано праћење стања и усаглашавање националног законодавства у области хемикалија и биоцидних производа са релевантним законодавством ЕУ.

Усвајање Интегрисаног програма за управљање хемикалијама у циљу успостављања адекватног управљања хемикалијама у свим фазама животног циклуса хемикалија, остварења стратешког приступа управљања хемикалијама, постизања доприноса одрживом развоју Републике Србије (током 2017. године)

Израда нацрта имплементационих правних аката за спровођење Уредби REACH, CLP и BPR, као и Уредбе 649/2012/ЕУ и Уредбе 648/2004/ЕЗ како би били усвојени до датума приступања ЕУ.

Јачање капацитета у смислу запошљавања нових запослених на неодређено време како би се осигурали капацитети за пуну примену свих ЕУ прописа којима се уређују хемикалије и биоцидни производи.

Административни капацитети

Организациона јединица/ Институција	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Надлежност
Министарство пољопривреде и заштите животне средине ¹⁴⁸			
Одсек за управљање хемикалијама ¹⁴⁹	6		Управљање хемикалија
Одсек за интегрални регистар хемикалија	4		Интегрални регистар
Одељење за управљање ризиком од биоцидних производа	4		Управљање биоцидним производима
Сектор за контролу и надзор/ Одељење за велике хемијске удесе, хемикалије и биоцидне производе и севесо постројења	17		Инспекцијски надзор у области контроле хемикалија и биоцидних производа на тржишту
Сектор за контролу и надзор/ Одељење за сарадњу инспекције са међународним мрежама, локалном самоуправом и интегрисани приступ на граници	3		Инспекцијски надзор прекограничног кретања хемикалија чији је увоз забрањен
Управа за ветерину			
Група за добробит животиња	3		Израда закона и подзаконских аката у области добробити животиња.

¹⁴⁸ Након престанка са радом Агенције за хемикалије, у оквиру претходног Министарству енергетике, развоја и заштите животне средине формирано је Одељење за хемикалије усвајањем Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места који је ступио на снагу 8. априла 2013. године

¹⁴⁹ Административни капацитети који се односе на усклађивање са **Уредбом 850/2004/ЕЗ (POPs)** и **Директивом 87/217/ЕЗ о превенцији и редукцији загађења животне средине азбестом** приказани су у делу административних капацитета у оквиру потпоглавља 3.27. – Управљање отпадом.

Споразум о стабилизацији и придруживању

ССП обавеза	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг-а која се на годишњем нивоу реализује у оквиру ЕКРАН
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране овим документом представљају мере реализације члана 111

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи

Назив пројекта:	Ажурирање Националног имплементационог плана за спровођење Стокхолмске конвенције (НИП)
Извор финансирања:	GEF, UNIDO
Корисник	МПЗЖС
Буџет:	179,476 \$ (GEF), 10 000 USD (UNIDO)
Трајање:	јануар 2014 – јануар 2015
Циљеви пројекта: <ul style="list-style-type: none"> • Ажурирање и разматрање Националног имплементационог плана и подржавање и достављање плана од стране Владе Стокхолмској конвенцији конференција уговорених страна (COP) 	
Назив пројекта:	Управљање ризиком од хемикалија, друга фаза пројекта
Извор финансирања:	SIDA
Корисник	МПЗЖС
Буџет:	718.000 € + 27.000 € (Укупан буџет: 745.000 €)
Трајање:	4 године (децембар 2010 – децембар 2014)
Циљ пројекта (циљеви друге фазе): <ul style="list-style-type: none"> • Успостављање оперативног интегрисаног регистра хемикалија; • Развој техничких смерница за имплементацију релевантног законодавства; • Развој економских мера и инструмената за управљање хемикалијама; • Тренинзи за запослене у министарству надлежном за заштиту животне средине - Одељењу за хемикалије и друге заинтересоване стране укључене у управљање хемикалијама у Републици Србији; • Развој метода и алата за инспекцију у области хемикалија; • Успостављање система сертификације за добре лабораторијске праксе итд. 	
Назив пројекта:	Твининг –Даљи развој управљања хемикалијама и биоцидним производима у Републици Србији
Извор финансирања:	IPA 2013
Корисник	МПЗЖС
Буџет:	1. 000.000 €
Трајање:	2 године и 3 месеца (индикативно 2014-2017)
Циљеви пројекта: <ul style="list-style-type: none"> • Јачање капацитета за имплементацију прописа у области управљања биоцидним производима; 	

<ul style="list-style-type: none"> • Унапређење знања у вези са класификацијом смеша (биоцидних производа) у складу са CLP Уредбом; • Унапређење знања и стручности у области регулаторне процене ризика и управљања ризиком од биоцидних производа и хемикалија; • Унапређење организационе структуре и функционисање система за управљање биоцидним производима; • Развој одрживог система за финансирање администрације за управљање биоцидним производима у складу са релевантним ЕУ Уредбама; • Унапређење компетенција запослених за учествовање у раду различитих комитета ЕСНА и осталим ЕУ телима за управљање хемикалијама и биоцидним производима; • Унапређење капацитета за имплементацију прописа који се односе на стављање хемикалија у промет (REACH) 	
Назив пројекта:	Изградња капацитета и остваривање стратешког партнерство у циљу постизања безбедности од хемикалија у Републици Србији
Извор финансирања:	SAICM Quick Start Programme Trust Fund
Корисник	МПЗЖС
Буџет:	\$230.938
Трајање:	16 месеци
<p>Циљеви пројекта:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Јачање сарадње између организација цивилног друштва и МПЗЖ у циљу добијања подршке за имплементацију нових прописа и успостављању одрживог партнерства са идентификованим НВО у вези безбедности од хемикалија на националном и међународном нивоу; • Јачање сарадње између организација цивилног друштва, надлежних органа, уније потрошача, друштвено одговорних предузећа и осталих заинтересованих страна у Србији у циљу заштите потрошача и осигурања безбедности производа пружајући информације о хемикалијама у производима, као што су играчке; • Стварање мреже организација цивилног друштва у државама на Балкану и сарадња са широком мрежом истих у Европи у циљу укључивања у конструктиван дијалог са произвођачима, продавцима и доносиоцима одлука у вези мера заштите потрошача, посебно у вези са опасним супстанцама. 	
Назив пројекта:	Припремне мере за учешће земаља кандидата и потенцијалних земаља кандидата у раду и сарадњи са Европском агенцијом за хемикалије (ЕСНА)
Сектор:	ХЕМИКАЛИЈЕ
Извор финансирања:	ЕУ уз подршку IPA
Корисник	Земље кандидати и потенцијални кандидати за чланство у ЕУ
Буџет:	IPA програм 2012/291-934
Трајање:	до августа 2014
<p>Овај пројекат спроводи Европска агенција за хемикалија (ЕСНА), а у његовој реализацији на позив ЕСНА учествују и представници Министарства, Одељења за хемикалије као надлежног органа за управљање хемикалијама и биоцидним производима.</p>	

3.27.10. Заштита од буке

Преглед стања

Област заштите од буке у животној средини је регулисана Законом о заштити од буке у животној средини („Сл.гласник РС”, 36/09, 88/10) и пратећим подзаконским актима.

Директива 2002/49/ЕЗ је у већем обиму пренета у национално законодавство Законом о заштити од буке у животној средини и следећим подзаконским актима: Уредбом о индикато-

рима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС”, 75/2010), Правилником о садржини и методама израде стратешких карата буке и начину њиховог приказивања јавности („Сл. гласник РС” 80/2010) и Правилником о методологији за израду акционих планова („Сл. гласник РС”, 72/2010). Кроз пројекат Владе Краљевине Холандије припремљено је на енглеском језику Упутство о изради стратешких карата буке, које је један од резултата пројекта G2G „Имплементација Директиве о буци 2002/49/ЕЗ у Србији“.

Директива 2002/30/ЕЗ је обрађена у оквиру поглавља 14 (Транспортна политика). У јануару 2014. године, са Министарством саобраћаја, спроведен је рад на припреми текста Правилника о оперативним ограничењима која се односе на буку на аеродромима.

Директива 2000/14/ЕЗ је обрађена у оквиру поглавља 1 (Слобода кретања роба).

Директива 97/24/ЕЗ са одговарајућим изменама и допунама и плановима за период до 2018. године обрађена је у поглављу 14 (Транспортна политика).

Директива 70/157/ЕЗ са одговарајућим изменама и допунама и плановима за период до 2018. године обрађена је у поглављу 1 (Слобода кретања роба).

Преглед приоритета у периоду од јуна 2014 до јуна 2015

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

Кроз ПЛАЦ пројекат биће извршена анализа степена транспозиције Директиве (кроз анализу закона и подзаконских аката), анализа степена имплементације као и утврђивање недостатака и давање предлога за њихово превазилажење.

Мере за спровођење приоритета

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

У оквиру обавеза Националног регистра извора загађивања, у 2014. години планира се израда Правилника о информационом систему о буци, којим ће бити дефинисани образац, рокови и начин извештавања о извршеним мерењима буке у животној средини.

Формирање радне групе и припрема, уређење и превод на српски језик Упутства о изради стратешких карата буке. Упутство је један од резултата пројекта G2G „Имплементација Директиве о процени и управљању буком 2002/49/ЕЗ у Србији“ (пројекат помоћи Владе Краљевине Холандије Републици Србији).

Припрема података неопходних за израду карата буке (први круг)¹⁵⁰.

Јачање административних капацитета кроз запошљавање и обуку кадрова на пословима који обухватају даљи развој, унапређење и вођење Националног регистра извора загађивања (*Агенција за заштиту животне средине*).

Преглед приоритета у периоду од јуна 2015 до јуна 2016

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о заштити од буке, којим би Директива 2002/49/ЕЗ била у потпуности транспонована у законодавство Србије и постављен правни основ у циљу ефикасније имплементације Закона.

Ревизија подзаконских аката у складу са усвојеним изменама и допунама Закона о заштити од буке у животној средини, након њиховог усвајања.

Започета реализација предлога пројекта ИПА 2015: «Израда првог круга стратешких карата буке»

Преглед приоритета у периоду од јуна 2016 до јуна 2017

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Предвиђен завршетак израде првог круга стратешких карата буке за три агломерације, путеве и железнице (ИПА 2015)

¹⁵⁰ Податке неопходне за израду стратешких карата буке, треба да обезбеде МПЗЖС, Агенција за заштиту животне средине, РЗС, ЈП Путеви Србије, ЈП Железнице Србије, Директорат за цивилно вавздухопловство.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2017 до јуна 2018

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:
На основу првог круга стратешких карата буке биће израђени одговарајући акциони планови, чиме ће се имплементирати Директива 2002/49/ЕЗ (МПЗЖС, локална самоуправа).

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Министарство пољопривреде и заштите животне средине			
Одељење за хармонизацију прописа у области заштите животне средине	6	1	Усклађивање прописа са прописима ЕУ у области заштите од буке у животној средини
Сектор за планирање и управљање, Група за заштиту од буке и вибрација	4	4	Примена прописа у области буке у животној средини ¹⁵¹
Сектор за контролу и надзор, Одељење за заштиту од загађења	21	21 ¹⁵²	Надзор над применом прописа у области буке
Одељење Националног регистра извора загађивања	0 ¹⁵³	0	Извештавање и мониторинг у области буке

Споразум о стабилизацији и придруживању

ССП обавеза	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг-а која се на годишњем нивоу реализује у оквиру ЕКРАН
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране овим представљају мере реализације члана 111

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи (2014. – 2018.)

У наведеном периоду није планирана финансијска помоћ из других извора, осим средстава буџета Републике Србије.

¹⁵¹ За имплементацију прописа у области буке надлежна су следећа јавна предузећа: ЈП Железнице Србије А.Д.; ЈП „Путеви Србије“ ; ЈП за ваздушни саобраћај „Air Serbia“; ЈП Аеродром „Никола Тесла“, Београд, Јединице локалне самоуправе

¹⁵² Односи се на укупан број запослених инспектора који раде на пословима заштите животне средине од загађивања

¹⁵³ Односи се на број запослених у одељењу који се баве пословима везаним за заштиту од буке

3.27.11. Шумарство

Преглед стања

Законски оквир у области шумарства и ловства чине Закон о шумама („Службени гласник РС бр. 30/10 и 93/12), Закон о репродуктивном материјалу шумског дрвећа („Службени гласник РС бр. 135/04, 8/05 и 41/09), Закон о дивљачи и ловству („Службени гласник РС број 18/10), Закон о здрављу биља („Службени гласник РС број 41/09) и подзаконски акти донети на основу наведених закона.

У току је ревизија Нацрта програма развоја шумарства на територији Републике Србије, којом се оперативно спроводе циљеви Стратегије развоја шумарства Републике Србије за период 2015 – 2024. године. Правни основ за доношење наведеног документа је садржан у Закону о шумама („Службени гласник РС бр. 30/10 и 93/12), а биће упућен Влади у октобру 2014. године.

У току је припрема Закона о изменама и допунама Закона о шумама. Наведеним изменама Закона о шумама начин стављања дрвета у промет ће се додатно усагласити са одредбама Спроведбене уредбе Комисије Европске уније број 607/2012 од 6. јула 2012. године о детаљним правилима која се односе на систем дужне пажње и учесталост, врсту и начин контроле организација које врше мониторинг предвиђен Уредбом Европског парламента број 995/2010 и Савета која утврђује обавезе превозника који ставља дрво и производе од дрвета у промет. Нацрт закона о изменама и допунама Закона о шумама ће у новембру 2014. године бити упућен Влади на усвајања и прослеђивање Народној скупштини.

Законом о дивљачи и ловству прописана је обавеза доношења Стратегије развоја ловства, којом се одређују дугорочни циљеви, смернице и мере за развој ловства и унапређивање стања популација дивљачи. У току је јавна расправа Нацрта стратегије развоја ловства, који ће бити упућен Влади у новембру 2014. године.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2014 до јуна 2015

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у наведеном периоду планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

У 2014. години спроводе се активности на доношењу Закона о изменама и допунама Закона о шумама, којим ће се додатно ускладити стављање дрвета у промет са Спроведбеном уредбом Комисије Европске уније број 607/2012 од 6. јула 2012. године о детаљним правилима која се односе на систем дужне пажње и учесталост, врсту и начин контроле организација које врше мониторинг предвиђен Уредбом Европског парламента број 995/2010 и Савета која утврђује обавезе превозника који ставља дрво и производе од дрвета у промет (*Commission implementing regulation (EU) No 607/2012 on the detailed rules concerning the due diligence system and the frequency and nature of the checks on monitoring organisations as provided for in Regulation (EU) No 995/2010 of the European Parliament and of the Council laying down the obligations of operators who place timber and timber products on the market*).

Нацрт закона о изменама и допунама Закона о шумама ће у новембру 2014. године бити упућен у процедуру доношења.

Мере за спровођење приоритета

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Израда Нацрта програма развоја шумарства на територији Републике Србије за период 2015.- 2024. године.

Оквирни планови за период 2015- 2018.

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у наведеном периоду планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

Доношење Закона о изменама и допунама Закона о шумама – веза са ЕУ прописом: Спроведбена уредба Комисије Европске уније број 607/2012 од 6. јула 2012. године о детаљним правилима која се односе на систем дужне пажње и учесталост, врсту и начин контроле организација које врше мониторинг предвиђен Уредбом Европског парламента број 995/2010 и Савета која утврђује обавезе превозника који ставља дрво и производе од дрвета у промет.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији / имплементацији и спровођењу прописа	Опис надлежности
Министарство пољопривреде и заштите животне средине - Управа за шуме			
Директор	1		Послови државне управе и стручни послове који се односе на: политику шумарства; очување шума; унапређење и коришћење шума и дивљачи; спровођење мера заштите шума и дивљачи; контролу семена и садног материјала у шумарству; инспекцијски надзор у области шумарства и ловства.
Одељење за учествовање у стратешком планирању и одрживи развој у шумарству и ловству	12	4	
Одељење шумарске и ловне инспекције - Одсек са седиштем у Београду - Одсек са седиштем у Нишу - Одсек са седиштем у Ужицу - Одсек са седиштем у Краљеву	41	/	
Одсек за заштиту и унапређивање шумарства и ловства	5	1	
Стручне службе (правна, финансијска)	5	1	
Укупно:	64	6	

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи (2014 – 2018.)

У наведеном периоду није планирана финансијска помоћ из других извора, осим средстава Буџетског фонда за шуме РС (У 2014. години средства субвенција за радове у шумарству износе 510.000.000 РСД. У периоду 2015. – 2018. године очекује се исти износ субвенција у шумарству. У 2014. години средства субвенција у ловству износе 99.997.000 РСД. У периоду 2015 – 2018. године очекује се повећање средстава субвенција на 160.000.000 РСД годишње).

3.27.12. Цивилна заштита

Преглед стања

Систем заштите и спасавања у ванредним ситуацијама у Републици Србији, који је по дефиницији једнак Систему цивилне заштите у Европској унији, уређен је Националном стратегијом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама (2011) и Стратегијом заштите од пожара за период од 2012-2017(2012). Стратешка документа су у складу са Хјого оквиром за деловање 2005-2015, као свеобухватним приступом за смањење ризика од катастрофа у систему УН. Акциони планови за имплементацију ових стратегија су у процедури усвајања.

Закон о ванредним ситуацијама (Сл. гласник РС бр. 111/09 , 92/11 , 93/12) и Закон о заштити од пожара (Сл. Гласник РС, бр 111/2009 су у сагласности са релевантним ЕУ прописима (Одлука Савета 1999/847/ЕЗ (32005D0012), Одлука Савета 2005/12/ЕЗ (32005D0012), Одлу-

ка Еуроатом 2004/277/ЕК(32004D0277), Одлука2010/481/ЕУ (32010D0481), Одлука 2007/779/ЕЗ) у делу који се односи на формирање операбилнијих тимова за реаговање у случају природних или техничко-технолошких катастрофа у међународном окружењу.

У складу са усвојеним Упутством о методологији за израду процене угрожености и планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС” 96/2012), прописана је **Методологија за израду процене угрожености од елементарних непогода и других несрећа, плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама** на нивоу Републике Србије и плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама органа државне управе, аутономних покрајина, јединица локалне самоуправе, привредних друштава, других правних лица и других организација. У току су активности израде **Националне процене угрожености и Плана заштите и спасавања** од елементарних непогода и других несрећа.

У складу са наведеним законима и стратешким документима Републички штаб за ванредне ситуације (2013. године проглашен Националном платформом за смањење ризика од катастрофа у систему УН) је политичко и координационо тело у случају ванредних ситуација на националном нивоу. Надлежности поменутог тела односе се на управљање ванредним ситуацијама са циљем успостављања интегрисаног система заштите и спасавања у ванредним ситуацијама у Републици Србији и спровођење превентивних мера и активности за спречавање настанка или ублажавања последица ванредних ситуација.

Сектор за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова Републике Србије је најзначајнији субјекат система заштите и спасавања у чијој је надлежности координација управљања интегрисаним системом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама и који обавља стручне и административно техничке послове Републичког штаба као врховног тела управљања у овој области. Сектор је формиран 2009. године, када је објединио Сектор за заштиту и спасавање МУП, Управу за ванредне ситуације Министарства одбране, део припадника за реаговање у случају хемијских акцидента из Министарства задуженог за послове заштите животне средине, као и Сектор противградне заштите (тада је припадао РХМЗ,а који се од 2011. године налази у саставу Сектора за ванредне ситуације МУП Републике Србије.

Одлука 1313/2013/ЕУ Европског парламента и Савета од 17. децембра 2013.године о механизму цивилне заштите у ЕУ, пружа могућност квалитетније сарадње у области цивилне заштите земаља чланица Европске Уније са земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима. Земље кандидати и потенцијални кандидати за чланство у Европској унији могу сарађивати са ЕУ у одређеним областима пре њиховог пуног чланства, поготово у домену цивилне заштите. Сврха ЕУ сарадње у области цивилне заштите је пружање боље заштите људима, њиховој животној средини, имовини и културном наслеђу у случају великих природних или изазваних катастрофа које се дешавају и унутар и изван ЕУ. Циљ активности ЕУ у области цивилне заштите није уједињавање различитих националних система него подршка и допуњавање напора на спречавању катастрофа, спремности јединица цивилне заштите и интервенције у случају катастрофе, на националном, регионалном и локалном нивоу. У складу са тим, Република Србија, кроз Сектор за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова настоји да у складу са овим прописом (као и претходним) организује систем заштите и спасавања (цивилну заштиту) како би своје капацитете за одговор усагласила са ЕУ стандардима и на тај начин олакшала пружање и примање међународне помоћи у овој области.

Сектор за ванредне ситуације МУП учествује у реализацији активности вођеним или подржаваним од стране Европске Комисије и Механизма цивилне заштите Европске уније. Након што је успешно завршен пројекат IPA 2009, „Програм за сарадњу у области цивилне заштите за државе кандидате и потенцијалне кандидате“ у мају 2013.године, у новембру је почела реализација друге фазе овог пројекта. Предвиђено трајање пројекта је две године – до новембра 2015.године. Главни циљ програма у области цивилне заштите је смањивање рањивости земаља на природне и изазване катастрофе на локалном, националном и регионалном нивоу. Програм обухвата активности на повећању синергије и комплементарности између ЕУ инструменталних регионалних и националних напора који се могу употребити у случају различитих катастрофа на Западном Балкану и у Турској.

У току је реализација још два мултилатерална ИПА пројекта и то Пројекат Изградње отпорности на катастрофе у земљама западног Балкана и Турске, као и Пројекат Адријатик ХОЛИСТИК за заштиту од шумских пожара. Такође, у току су активности на реализацији

билатералних пројеката унапређења сарадње у прекограничним областима са Републиком Румунијом и Републиком Црном Гором.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2014 до јуна 2015

Преглед приоритета у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у наведеном периоду планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

Усвајање Правилника о поступку обавештавања и начину размене података са другим земљама које могу бити захваћене удесима са прекограничним ефектима који ће у потпуно пренети Одлуку 91/396/ЕЕЗ.

У циљу уређења промета и складиштења запаљивих течности и гасова у трећем кварталу 2014. године планирано је **припремање и усвајање Закона о запаљивим и горивим течностима и запаљивим гасовима** који је у сагласности са Законом о хемикалијама, који је већ усклађен са европским прописима.

Преглед приоритета у периоду од јуна 2014 до јуна 2018

У наведеном периоду, планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Започињање функционисања Службе 112 у складу са препорукама и стандардима ЕУ које прописују успостављање јединственог Система 112 (Одлука Савета 91/396/ЕЕЗ, Оквирна директива 2002/21/ЕЗ; Директива 2002/22/ЕЗ; Препорука Комисије 2003/558/ЕЗ).

Административни капацитети

Организациона јединица / Институција	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
МУП РС - Сектор за ванредне ситуације	4500	10-15	Координација управљања интегрисаним системом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама обавља стручне и административно техничке послове републичког штаба као врховног тела управљања у овој области.

Споразум о стабилизацији и придруживању у 2013

ССП обавеза	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране за 2013 годину предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг-а која се на годишњем нивоу реализује у оквиру Регионалне мреже за приступање у области животне средине (РЕНА)
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране овим документом за 2013 годину представљају мере реализације члана 111

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи (2014-2018)

Назив пројекта:	„Увођење јединственог оперативног система 112 за хитне случајеве“
Извор финансирања:	Није дефинисано – Буџет Републике Србије и/или приступни фондови ЕУ

сираша:	
Корисник:	Министарство унутрашњих послова
Буџет:	30 милиона евра
Трајање:	Три (3) године
<p>Резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Прецизно дефинисане активности и процедуре свих релевантних чиниоца на спасилачким интервенцијама • Бржа и ефикаснија интервенција • Смањење времена стизања на место интервенције • Смањење времена трајања интервенције • Боља координација између свих ангажованих спасилачких служби • Смањење материјалне штете • Умањена угроженост животне средине • Израђене и увежбане спасилачке процедуре • Повећан капацитет спасилачких и других јединица за реаговање у ванредним догађајима, • Бржи пренос информација • Постигнут виши ниво знања и обучености оператера и диспечера • Постигнут виши ниво знања и обучености припадника спасилачких и других јединица. • Смањен број повређених и страдалих учесника у незгодама, односно лица која су подлегла повредама насталим у удесу. • Смањење времена трајања интервенције • Смањење утрошка средстава за санацију последица насталог догађаја • Повећање безбедности припадника хитних служби и лица којима се пружа помоћ, • Смањење материјалне штете, • Виши ниво осећаја сигурности и безбедности свих грађана, • Умањена угроженост животне средине, • Израђене и увежбане процедуре у циљу што ефикаснијег заједничког деловања и координације 	
Назив пројекта:	ИПА Пројекат о Сарадњи у области цивилне заштите за земље кандидате и потенцијалне кандидате – Фаза 2
Извор финансирања:	ИПА 2012
Буџет:	2 милиона евра
Корисник:	Република Србија - Сектор за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова, заједно са земљама региона Западног Балкана и Турском.
Трајање:	Две године Новембар 2013 – Новембар 2015
<p>Резултати:</p> <p>Наставак пројекта за смањивање рањивости земаља Западног Балкана и Турске на природне и изазване катастрофе на локалном, националном и регионалном нивоу кроз организовање размене експерата, обука, тренинга, симулационих вежби (командних и теренских) и радионица за размену искустава и научених лекција током претходних година у оквиру три подгрупе (лотова) пројекта.</p>	
Назив пројекта:	Изградња отпорности на катастрофе у земљама западног Балкана и Турске (Project Building resilience to Disasters in Western Balkans and Turkey)
Извор финансирања:	ИПА 2012

Буџет:	2.2 милиона евра
Корисник:	Република Србија - Сектор за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова и Републички хидрометеоролошки завод Србије, заједно са земљама региона Западног Балкана и Турском.
Трајање:	Две године Август 2012 – Август 2014
Резултати: Смањење осетљивости на катастрофе узроковане природним непогодама кроз регионалну сарадњу и креирање мрежа сарадника и координација активности.	
Назив пројекта:	ХОЛИСТИК Адријатик пројекат за заштиту од шумских пожара (Adriatic Holistic Forest Fire Protection Project - code 1°str./0001/0)
Извор финансирања:	ИПА
Буџет:	9.363.801,29 евра
Корисник:	Пројекат води Хрватска заједно са корисницима из Албаније, Босне и Херцеговине, Грчке, Италије, Црне Горе, Словеније и Србије.
Трајање:	30 месеци Октобар 2013 – Март 2016
Резултати: Унапређење превентиве и смањење последица ризика од природних катастрофа са посебним фокусом на шумске пожаре и земљотресе у циљу унапређења и промоције као и јачања институционалних капацитета за имплементацију политика и активности за смањење узрока и побољшање реаговања и одговора на катастрофе у области Јадранског мора.	
Назив пројекта:	Прекогранична заштита и спасавање од поплава
Извор финансирања:	ИПА 2012
Буџет:	372.201,18 ЕУР – укупан буџет 206.375,18 ЕУР – буџет водећег партнера – МНЕ 165.826,00 ЕУР – буџет првог партнера - СРБ
Корисник:	Република Србија - Сектор за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова, заједно са Сектором за ванредне ситуације и цивилну безбједност Министарства унутрашњих послова Републике Црне Горе
Трајање:	До 15. Априла 2014. године
Резултати: Успостављање дугорочне сарадње у области реаговања у ванредним ситуацијама изазваним бујичним поплавама са службом за заштиту и спасавање у Црној Гори.	
Назив пројекта:	Побољшање способности румунских и српских власти за реаговање у ванредним ситуацијама (Improving the Capability of the Romanian and Serbian Authorities of Reacting in Emergency Situations No. 1403)
Извор финансирања:	ИПА 2012
Буџет:	1.744.401,73 ЕУР – укупан буџет 744.401,73 ЕУР – буџет водећег партнера – СРБ, 750.000,00 ЕУР – буџет првог

	партнера – POM 1 (општина Caras-Severin), 250.000,00 ЕУР – буџет другог партнера – POM 2 (West university of Timisoara)
Корисник:	Република Србија - Сектор за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова заједно са партнерима из Румуније – Карас-Северин Регион и Западни Универзитет Темишвара
Трајање:	Од 28. децембар 2012. до 28. децембра 2014.
Резултати: Консолидација прекограничне сарадње између румунских и српских власти одговорних за управљање ванредним ситуацијама и развој ефикасног система за рано упозорење и реаговање у случају ванредних ситуација између Румуније и Србије у складу са ЕУ стандардима.	
Назив пројекта:	Заједничко управљање у ванредним ситуацијама у прекограничној области Румуније и Србије (Joint management of the emergency situations in Romania - Republic of Serbia cross-border area, No. 1413)
Извор финансирања:	ИПА 2012
Буџет:	два милиона и триста хиљада евра
Корисник:	Партнерство Дробета Инспектората за ванредне ситуације у оквиру Мехединци жупаније у Румунији и Сектора за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова Републике Србије.
Трајање:	12 месеци Завршетак октобар 2014
Резултати: Унапређење и подизање квалитета живота на подручју румунско-српске границе јачајући техничке и институционални капацитете у случају ванредних ситуација И катастрофа које могу погодити овај регион.	
Назив пројекта:	Заједничко управљање ванредним ситуацијама у прекограничној области Карансебеш – Јужнобанатски округ (Joint management of the emergency situations in Caransebes - Južno-Banatski cross-border area, No. 1421)
Извор финансирања:	ИПА 2012
Буџет:	два милиона и триста хиљада евра
Корисник:	Сектор за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова Републике Србије у сарадњи са румунском општином Карансебеш.
Трајање:	12 месеца Завршетак октобар 2014
Резултати: Успостављање одрживог система прогнозирања и упозоравања с поузданим подацима, едуковани прогнозери и креирање оперативних процедура сарадње у пограничној области Јужни Банат – Караш Северин.	

3.28. Здравствена заштита и заштита потрошача

3.28.1. Заштита потрошача

Преглед тренутног стања

Усвојен је нови Закон о заштити потрошача („Сл. гласник РС“ бр. 62/2014) на седници Народне Скупштине 13. јуна 2014, који почиње са применом 21. септембра 2014. До тада је на снази Закон о заштити потрошача („Сл. гласник РС“ бр. 73/2010) донет 2010, којим је транспоновано 15 директива ЕУ.

У примени су и четири подзаконска акта: Правилник о евиденцији удружења и савеза удружења за заштиту потрошача, Правилник о садржини обрасца за једнострани раскид уговора на даљину и уговора који се закључују изван пословних просторија, Уредба о садржини обрасца за једнострани раскид уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, о трајним олакшицама за одмор, о помоћи приликом препродаје и о омогућавању размене, Уредба о садржини стандардног информативног обрасца за уговоре о временски подељеном коришћењу непокретности, о трајним олакшицама за одмор, о помоћи приликом препродаје и о омогућавању размене.

Након јавне расправе о Закону о изменама и допунама Закона о заштити потрошача, анализом предложених измена и допуна оцењено је да је неопходна израда новог Закона. Такође, разлози за доношење новог закона су обезбеђивање институционалних промена, успостављање механизма за спровођење закона, оснаживање удружења и савеза удружења за заштиту потрошача и обезбеђивање потпуне усклађености са потрошачким правом ЕУ.

Нацрт Закона о заштити потрошача сачињен је у сарадњи са представницима пројекта ИПА 2009 и невладиног сектора, а консолидација његовог текста била је тема две седнице Националног савета за заштиту потрошача.

Стратешки основ за доношење овог закона садржан је у Стратегији заштите потрошача за период 2013-2018 („Сл. гласник РС”, бр. 71/13) која је усвојена у јулу 2013. и то у делу којим се дефинишу: циљ 1. Унапређење заштите права и интереса потрошача изменама прописа; активност 1.1. Преглед и измене и допуне постојећег законодавства у области заштите потрошача; мера 1.1.1 Припрема плана за измене и допуне Закона о заштити потрошача из 2010.

Најважније новине које доноси предложено законско решење се односе на:

- Едукацију и информисање потрошача које спроводе удружења и савези и приликом тога морају да буду независни, објективни и не смеју да садрже било какав облик оглашавања. Предвиђен је члан о едукацији потрошача којим се у наставне планове и програме основног и средњег образовања укључују и теме из области заштите потрошача.
- Детаљније усклађивање са Директивом која се односи на уговоре на даљину и уговоре закључене изван пословних просторија. Код ових модалитета куповине, прописано је право потрошача да одустане од уговора у року од 14 дана од дана његовог закључења.
- Детаљније и на јаснији начин дефинисане обавезе трговца и заштићене категорије угрожених потрошача. Посебна заштита прописана је за угрожене потрошаче којима не сме бити обустављена услуга грејања или снабдевања електричном енергијом или гасом ради грејања, током грејне сезоне.
- Већу надлежност Министарства у вези са заштитом потрошача, акценат је на управноправној заштити у смислу препознавања непоштене пословне праксе и неправичних уговорних одредби на тржишту, као и на изрицање управних мера у посебном управном поступку, а у циљу заштите колективних интереса. Управном мером трговцу се може наложити да: прекине са кршењем било које одредбе овог закона или другог прописа којом се угрожава колективни интерес потрошача и уздржи се од тога убудуће, отклони утврђену неправилност, престане са непоштеном пословном праксом и да му забрани такво или слично поступање у будућности и без одлагања обустави уговарање неправичних уговорних одредаба.
- Већу улогу јединица локалне самоуправе, у смислу подршке активностима удружења и савеза, а нарочито у погледу обезбеђивања финансијских средстава, одговарајућих

просторија и осталих неопходних услова за рад, јачање координације у спровођењу заштите потрошача на покрајинском и локалном нивоу, као и подршка оснивању и раду тела за вансудско решавање потрошачких спорова на својој територији.

- Дефинише се потрошачки спор као сваки спор који произилази из уговорног односа потрошача и трговца. У поступку пред судом у потрошачком спору, у смислу закона којим се уређује парнични поступак, не плаћа се судска такса за тужбу ако вредност предмета спора не прелази износ од 500.000,00 динара.
- Ојачана је улога удружења потрошача у креирању политике заштите потрошача – њихови представници чине обавезно 1/3 од укупног броја чланова Националног савета за заштиту потрошача.
- Значајну улогу организације потрошача добијају и у области услуга од општег економског интереса, прописивањем могућности да учествују у доношењу одлука од значаја за потрошаче и да буду чланови комисија које одлучују о приговорима потрошача - реализација права на учешће, као једно од основних потрошачких права. Такође, организације потрошача могу да упуте Министарству захтев за покретање поступка за заштиту колективних интереса потрошача.

Поред Закона о заштити потрошача, интереси потрошача штите се и низом прописа који правно уређују различита права потрошача: Закон о трговини („Сл. гласник РС“ бр. 53/2010 и 10/2013), Закон о електронској трговини („Сл.гласник РС“ бр. 41/2009 и 95/2013), Закон о оглашавању („Сл. гласник РС“ бр. 79/2005), Закон о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС“, бр. 36/2011), Закон о општој безбедности производа („Сл. гласник РС“, бр. 41/09), Закон о тржишном надзору („Сл. гласник РС“, бр. 92/2011) , Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009), Закон о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“, бр. 51/2009 и 95/2013), Закон о облигационим односима („Сл. лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, „Сл. лист СРЈ“, бр. 31/93 и „Сл. лист СЦГ“, бр. 1/2003 - Уставна повеља), Закон о банкама („Сл. гласник РС“, бр. 107/2005 и 91/2010), Закон о осигурању („Сл. гласник РС“, бр. 55/2004, 70/2004 – исправка, 61/2005, 61/2005 – др. закон, 85/2005 – др. закон, 101/2007, 63/2009 – одлука УС, 107/2009, 99/2011, 119/2012 и 116/2013), Закон о финансијском лизингу („Сл. гласник РС“, бр. 55/2003, 61/2005, 31/2011 и 99/2011 – др. закон) и др.

На основу Закона о општој безбедности производа („Сл. гласник РС“, бр. 41/09), донета су следећа подзаконска акта: Уредба о начину успостављања и рада система брзе размене информација о опасним производима („Сл. гласник РС“, бр. 89/09) и Правилник о облику и садржини обавештења о опасним производима („Сл. гласник РС“, бр. 112/09).

Закон о тржишном надзору („Сл. гласник РС“, бр. 92/2011) уређује активности које спроводе и мере које предузимају органи тржишног надзора да би се обезбедила усаглашеност производа са прописаним техничким захтевима за производе и другим прописаним захтевима у погледу оцењивања усаглашености, начину руковања и употребе производа према њиховој намени и начину одржавања, са циљем да производи не угрожавају здравље и безбедност потрошача и друге аспекте заштите јавног интереса.

Сектор тржишне инспекције у Министарству трговине, туризма и телекомуникација је надлежан за надзор у области заштите потрошача који обухвата надзор у области промета робе и услуга, усаглашености и безбедности не-прехрамбених производа (електрични производи; електромагнетска компатибилност за производе; машине; лифтови, грађевински производи у промету, текстилни производи, обућа и други потрошачки производи) и друге активности у области заштите потрошача.

Министарство трговине, туризма и телекомуникација преко Сектора тржишне инспекције координира систем брзе размене информација о опасним производима, који је у фази унапређења, заједно са развојем новог софтвера-Система за управљање информацијама који ће обезбедити базе података о производима, неопходне за планирање, мониторинг и ефикаснији тржишни надзор. Израда овог софтвера започета је на основу уговора који је закључен 9. маја 2014. између Министарства трговине, туризма и телекомуникација са ИТ компанијом која је изабрана у поступку јавне набавке. Рок за израду овог софтвера је осам месеци од дана закључења уговора, са роком одржавања од две године.

Одељење за правне послове и категоризацију Сектора за туризам Министарства трговине, туризма и телекомуникација, које има четворо запослених, надлежно је за Закон о туризму („Сл. гласник РС ” бр. 36/09, 88/10, 99/11-др.закон и 93/13) и Закон о заштити потрошача („Сл. гласник РС”, бр. 62/2014).

Надлежност Одељења за правне послове и категоризацију укључује следеће активности:

- 1) Обављање нормативних послова на припреми закона и пратећих прописа из области туризма и угоститељства, што подразумева и усклађивање са законодавством ЕУ;
- 2) Израда мишљења, анализа, информација, извештаја и других аката везаних за законе и друге прописе из делокруга одељења;
- 3) Послове категоризације угоститељских објеката, туристичких места, давање сагласности РХ центрима, проглашење приоритетних туристичких дестинација.
- 4) Праћење примене директива ЕУ из области пружања услуга у туризму.

Туристички инспектори су надлежни за надзор на целој територији Републике Србије и овлашћени су да поднесу пријаву надлежном суду за учињено кривично дело или привредни преступ, односно поднесу захтев за покретање прекршајног поступка када утврде повреду закона из своје надлежности за коју је прописана санкција.

Доношењем Закона о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС“, бр. 36/2011) створен је законски оквир за деловање на пољу заштите права корисника.

Закон о заштити корисника финансијских услуга ступио је на снагу 4. јуна 2011, а почео је да се примењује 5. децембра 2011.

Поред овог Закона, законодавни оквир делатности заштите и едукације корисника финансијских услуга у Републици Србији чине: Закон о Народној банци Србије („Сл. гласник РС”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012 и 106/2012), Закон о банкама („Сл. гласник РС“, бр. 107/2005 и 91/2010), Закон о осигурању („Сл. гласник РС”, бр. 55/2004, 70/2004 – исправка, 61/2005, 61/2005 – др. закон, 85/2005 – др. закон, 101/2007, 63/2009 – одлука УС, 107/2009, 99/2011, 119/2012 и 116/2013), Закон о обавезном осигурању у саобраћају („Сл. гласник РС”, бр. 51/2009, 78/2011, 101/2011, 93/2012 и 7/2013 – одлука УС), Закон о финансијском лизингу („Сл. гласник РС“, бр. 55/2003, 61/2005, 31/2011 и 99/2011 – др. закон), као и Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Сл. гласник РС“, бр. 85/2005 и 31/2011).

Такође, законодавни оквир чине и подзаконска акта која су донета на основу Закона о заштити корисника финансијских услуга, Закона о банкама, Закона о осигурању и Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, и то: Одлука о начину поступања банке и даваоца лизинга по приговору корисника финансијских услуга и начину поступања Народне банке Србије по обавештењу тих корисника („Сл. гласник РС“, бр. 65/2011), Одлука о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“, бр. 65/2011), Одлука о ближим условима и начину поступања банке по приговору клијента (правна лица и предузетници) („Сл. гласник РС“, бр. 85/2011) и Одлука о начину заштите права и интереса клијената друштава за осигурање и друштава за управљање пензијским фондовима („Сл. гласник РС“, бр. 60/2011).

Усвајањем Закона о заштити корисника финансијских услуга и Одлуке о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику, извршено је делимично усклађивање са Директивом 2008/48/ЕЗ о уговорима о кредитима за потрошаче (*CELEX* бр. 32008L0048).

Такође, овим законом у делу који се односи на права корисника платних картица (члан 38. Закона) у извесној мери су транспонована поједина права корисника из Директиве 2007/64/ЕЗ о платним услугама на унутрашњем тржишту (*CELEX* бр. 32007L0064).

Преглед приоритета за период 2014-2018. година

Закон о заштити потрошача („Сл. гласник РС“, бр. 62/2014), поред одредаба 13 Директива које су већ инкорпориране у Закон о заштити потрошача („Сл. гласник РС“ бр. 73/2010), инкорпорира и одредбе Директиве 2011/83 Европског Парламента и Савета о потрошачким правима, о изменама и допунама Директиве Савета 93/13/ЕЕЗ и Директиве 1999/44/ЕЗ Европ-

ског парламента и Савета и о престанку важења Директиве Савета 85/577/ЕЕЗ и Директиве 97/7/ЕЗ Европског парламента и Савета.

До краја 2014. потребно је усвојити подзаконски акт којим ће се уредити услови за ван-судско решавање потрошачких спорова, а у складу са Директивом 2013/11/ЕУ Европског парламента и Савета о алтернативном решавању потрошачких спорова и о изменама и допунама Уредбе (ЕК) бр. 2006/2004 и Директиве 2009/22/ЕЗ.

У току 2014. године планирано је покретање Националног регистра потрошачких приговора који је усклађен са Европским системом регистрације потрошачких приговора (*ECCRS*), а који представља информатичку платформу за пријем и решавање приговора потрошача, као и анализу података.

У току је спровођење Акционог плана за реализацију Стратегије заштите потрошача за период 2013-2018. године, где је једна од мера усклађивање домаћих прописа са прописима ЕУ који су релевантни за заштиту потрошача.

У циљу даље хармонизације Закона о општој безбедности производа са Директивом 2001/95/ЕЗ (*General Product Directive 2001/95/EC*) у четвртм кварталу 2015. ће се урадити Нацрт закона о изменама и допунама Закона о општој безбедности производа, на бази Анализе овог закона која је урађена у оквиру пројекта ИПА 2010 - Јачање српског система тржишног надзора за непрехрамбене и прехрамбене производе. Овом анализом је констатован висок ниво усаглашености овог закона са наведеном директивом и дате препоруке за даље усаглашавање. Анализом су такође идентификоване одредбе Закона о општој безбедности производа које треба изменити, а које укључују и потребу прецизирања одредби које уређују права на информисање јавности о опасним производима, врсти ризика, активностима и мерама које предузимају надлежни органи тржишног надзора.

За приоритете у делу тржишног надзора погледати Поглавље које се односи на кретање роба (3.1. Слобода кретања роба).

С обзиром да је Законом о заштити корисника финансијских услуга извршено делимично усклађивање законодавства у области заштите корисника финансијских услуга са Директивом 2008/48/ЕЗ о уговорима о кредитима за потрошаче, планирано је да се приступи активностима на припреми предлога измена и допуна овог закона како би се благовремено обезбедило његово даље усклађивање са том Директивом. На овај начин би се истовремено реализовала и препорука из Годишњег извештаја о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција, али би се уједно обезбедило и унапређење нивоа заштите корисника финансијских услуга ужавајући посебности у Републици Србији.

Наиме, како су Законом о заштити корисника финансијских услуга (члан 38. Закона) делом транспонована и поједина права корисника утврђена Директивом 2007/64/ЕЗ о платним услугама на унутрашњем тржишту (*CELEX* бр. 32007L0064), било је неопходно приступити усклађивању Закона о заштити корисника финансијских услуга са домаћом регулативом којом ће област платних услуга бити усклађена са Директивом 2007/64/ЕЗ о платним услугама на унутрашњем тржишту. Имајући у виду да се у 2014. години као приоритет очекује усвајање новог закона којим ће се уредити платне услуге, а након тога и доношење подзаконских аката, којима ће бити извршено усклађивање са наведеним прописом ЕУ о платним услугама, припремљен је Нацрт закона о изменама и допунама закона о заштити корисника финансијских услуга којим ће се извршити његово усаглашавање са наведеним законом о платним услугама. У 2014. години се очекује истовремено усвајање поменутих закона.

Поред наведеног, у периоду 2015 - 2018. планирано је да се припреме измене и допуне Закона о заштити корисника финансијских услуга којима ће се обезбедити усклађивање овог закона са Директивом 2008/48/ЕЗ о уговорима о кредитима за потрошаче и другим релевантним прописима Европске уније. У области заштите потрошача ће у овом периоду бити извршено и усклађивање са Директивом 2002/65/ЕЗ којом се уређује оглашавање и продаја на даљину финансијских услуга. Тренутно је ова материја уређена у Закону о заштити потрошача и делимично је усклађена са правним тековинама ЕУ.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног трговинског споразума

Обавеза из ССП	Мера	Надлежно тело	Временски рок
члан 78 – усклађивање законодавства о заштити потрошача у Србији са заштитом која је на снази у Заједници	нов Закон о заштити потрошача		Закон је усвојен 13.6.2014, примена почиње 21.9.2014.
	подзаконски акт којим ће се уредити услови за вансудско решавање потрошачких спорова		IV квартал 2014.
Усклађивање прописа, примена права и правила конкуренције члан 72. тачка 1 - обезбеђење да ће усклађено законодавство са правним тековинама Заједнице бити правилно примењено и спроведено члан 78. Заштита потрошача г) Надзор над спровођењем правила од стране надлежних органа и омогућавање приступа правди у случају спора, д) Размена информација о опасним производима	Измене и допуне Закона о општој безбедности производа	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	IV квартал 2015.

Административни капацитети

Закон о министарствима из 2014. прописује да је Министарство трговине, туризма и телекомуникација надлежно за област заштите потрошача, а у оквиру ресорног Министарства - Одељење за заштиту потрошача у коме тренутно има 12 запослених лица. Интернет страница Одељења намењена свим актерима у овој области се редовно ажурира. Новим Законом о заштити потрошача Министарство је добило веће надлежности које подразумевају управноправну заштиту у смислу препознавања непоштене пословне праксе и неправичних уговорних одредаба на тржишту, као и изрицање управних мера у посебном управном поступку, а у циљу заштите колективних интереса потрошача.

Предвиђено је формирање посебног Сектора за заштиту потрошача, који би обављао активности у вези са усклађивањем домаћег законодавства са директивама Европске уније, праћење и анализу примене усклађених прописа у пракси, вођење регистра потрошачких пријава, а нарочито мерама које имају за циљ отклањање непоштене пословне праксе и неправичних уговорних одредаба у потрошачким уговорима, у смислу заштите колективних интереса потрошача. За успешно и ефикасно обављање предвиђених активности, неопходно је ојачати капацитете новог Сектора, ангажовањем три дипломирана правника.

У Републици Србији тренутно има 29 евидентираних удружења за заштиту потрошача што представља предуслов за аплицирање за финансијска средства ресорног Министарства која се додељују у сврху унапређења система заштите потрошача, као и даљег јачања њихових капацитета. У 2014. години су додељена средства за удружења за заштиту потрошача са четири региона: Регион Београда (1 удружење), Регион Војводине (1 удружење), Регион Шумадије и Западне Србије (1 удружење) и Регион Источне и Јужне Србије (1 удружење). Укупан износ дотираних средстава је 7 милиона РСД.

Национални савет за заштиту потрошача је од свог оснивања одржао шест седница. Закон о заштити потрошача који је ступио на снагу предвиђа да 1/3 чланова овог Владиног тела чине представници невладиног удружења, као и да исти буду чланови комисија које одлучују о приговорима потрошача у области услуга од општег економског интереса, што је у складу са препоруком из Годишњег извештаја о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција. Такође, Закон о заштити потрошача прописује да удружења потрошача могу да упуте Министарству захтев за покретање поступка за заштиту колективних интереса потрошача.

У Сектору тржишне инспекције, од укупно 464 запослена лица, 45 тржишних инспектора претежно обавља активности у оквиру примене Закона о заштити потрошача (спречавање непоштених комерцијалних пракса, непоштовање гаранција и других повреда економских интереса потрошача, контрола поштовања обавеза информисања потрошача, истицања цена, издавања рачуна), а 100 тржишних инспектора обавља контроле усаглашености и безбедности одређених група не-прехрамбених производа (тржишни надзор), док остали инспектори претежно раде на контроли и спречавању промета кривотворених и пиратских производа, спречавању прања новца и других облика недозвољене трговине.

Територијална покривеност обезбеђена је преко 24 унутрашње организационе јединице тржишне инспекције која прати организацију по окрузима.

За успешно и ефикасно обављање предвиђених активности у вези са усклађивањем домаћег законодавства са директивама Европске уније као и праћење и анализу примене усклађених закона у пракси, потребно је за рад у Одељењу за правне послове и категоризацију Сектора за туризам Министарства трговине, туризма и телекомуникација ангажовати још једног дипломираног правника.

У Сектору туристичке инспекције запослено је 93 службеника који су организационо распоређени у пет одељења. Финансијска средства за рад обезбеђују се из буџета на основу годишњег оперативног плана. Потребно је ангажовати 3 нова инспектора за места: Врњачка бања, Сокобања и Панчево (са Вршцем), за спровођење Закона о туризму, као и 3 инспектора за надзор над спровођењем Закона о заштити потрошача у области туризма за места: Златибор, Копаоник и Рума, а ради надзора над применом прописа у области пружања услуга туристичких агенција, угоститељских објеката, туристичких водича и пратилаца.

Послови Народне банке Србије утврђени законодавним оквиром који уређује материју заштите корисника финансијских услуга обављају се у оквиру Управе за надзор над финансијским институцијама - Центар за заштиту и едукацију корисника финансијских услуга (Центар).

У Центру се, сагласно члану 4. тачка б) Закона о Народној банци Србије, обављају послови заштите права и интереса корисника услуга које пружају банке, даваоци финансијског лизинга, друштва за осигурање и друштва за управљање добровољним пензијским фондovima. Послови заштите корисника спроводе се поступањем по обавештењима корисника, односно клијената и спровођењем поступака посредовања. Послове посредовања врше запослени који поседују лиценцу овлашћеног посредника.

Центар у свом саставу има: Одељење за заштиту корисника финансијских услуга, Одсек за едукацију корисника финансијских услуга и Информативни центар, у којима је тренутно запослено 23 лица.

Поред наведеног, у филијалама Народне банке Србије обављају се послови едукације корисника финансијских услуга на којима је запослено 15 лица.

Имајући у виду да је ради обезбеђивања јединственог поступка заштите права и интереса за све кориснике финансијских услуга Нацртом закона о платним услугама предвиђено да се на поступак остваривања заштите права и интереса корисника платних услуга и ималаца електронског новца примењују одредбе закона којим се уређује заштита корисника финансијских услуга (право на приговор, поступање Народне банке Србије, вансудско посредовање и сл), у

циљу ефикасног спровођења активности из области заштите и едукације корисника финансијских услуга, потребно је да се у Управи за надзор над финансијским институцијама – Центру за заштиту и едукацију корисника финансијских услуга изврши додатна обука запослених који су ангажовани на пословима поступања по предметима корисника финансијских услуга, као и да се ојачају кадровски капацитети.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

ИПА 2009 „Јачање заштите потрошача у Србији“ се након 33 месеца имплементације завршио 10. маја 2014.

Планирано је даље унапређење заштите потрошача кроз реализацију новог пројекта у овој области, у вредности око 1,5 милиона евра (150.000 евра националне контрибуције од 2016. године), за који је аплицирано у оквиру пројектног циклуса ИПА 2014. Новим пројектом би правни и институционални оквир заштите потрошача био даље унапређен, у складу са развојем ове области у ЕУ и извештајем са скрининга за поглавље 28, а пројекат би био усмерен и на ефикаснију примену прописа из области заштите потрошача, развој вансудског решавања потрошачких спорова, јачање капацитета судова за решавање потрошачких спорова и обуку привредних субјеката.

Процес селекције пројеката који ће бити финансирани је у току.

У периоду 2013-2014 реализује се пројекат ИПА 2010 „Јачање система тржишног надзора у Србији за непрехрамбене и прехрамбене производе“, који се састоји од три компоненте, ближе описане у оквиру Поглавља 3.1.

У периоду 2013-2014. реализује се пројекат ИПА 2011 „Спровођење права интелектуалне својине, са посебним нагласком на уништавање пиратских и кривотворених производа“, док ће се Твининг пројекат ИПА 2011 Спровођење права интелектуалне својине, реализовати у периоду 2014-2015. Ови пројекти су ближе описани у оквиру Поглавља 3.7. (Право интелектуалне својине).

3.28.2. Заштита здравља

3.28.2.1. Биомедицина

Преглед стања у области трансплантације ћелија и ткива

Делатност трансплантације матичних ћелија хематопоезе обавља се у пет државних установа: Институту за мајку и дете „Др Вукан Чупић“, Војно-медицинској Академији, Клиници за хематологију Клиничког Центра Србије, Клиници за хематологију Клиничког Центра Војводине у Новом Саду, Институту за онкологију Војводине, Сремска Каменица. Поред ових установа трансплантација матичних ћелија хематопоезе обавља се у неколико клиничких установа, као „клиничке студије“, а у бити је то научноистраживачка делатност у оквиру међународних пројеката без надзора и евиденције Управе за биомедицину.

Делатност трансплантације рожњаче обавља се у Клиници за офталмологију Клиничког Центра Србије и у три приватне специјалне болнице у Београду: Милош клиника, Окулус и Зенит, рожњаче се увозе. Делатност трансплантације кости обавља се само у ИОХБ „Бањица“ у Београду, кости се увозе.

Делатност трансплантације коже обавља се без надзора Управе за биомедицину у неколико установа за пластичну хирургију.

Институт за трансфузију крви Србије обавља делатност и води национални Регистар добровољних давалаца коштане сржи, са око 4.500 потенцијалних давалаца.

Институт за трансфузију крви Србије добио је акредитацију за коришћење Светског регистра добровољних давалаца коштане сржи и у 2013. години започет је процес увоза ХЛА-одговарајућих добровољних давалаца матичних ћелија хематопоезе за потребе трансплантације наших (познатих) пацијената у домаћим овлашћеним здравственим установама;

Завршена је процедура јавне набавке информационог система за област трансплантације ћелија и ткива и за биомедицински потпомогнуто оплођење.

Домаће законодавство је делимично усклађено са прописима ЕУ.

Преглед стања у области биомедицински потпомогнутог оплођења

Делатност биомедицински потпомогнутог оплођења (БМПО) обавља укупно 14 овлашћених здравствених установа (5 државних и 9 приватних), које према Закону и правилницима испуњавају услове за добијање дозволе за делатност у погледу простора, опреме и кадра.

Пројекат јединствене банке репродуктивних ћелија за подручје читаве Републике Србије, предвиђен у ГАК Клиничког центра Србије, није се помакао од прве иницијативе у 2011, и зато у пракси у Србији није могућ поступак лечења неплодности уз помоћ донираних репродуктивних ћелија.

Недостаје едукован и лиценциран инспектор за област БМПО.

Домаће законодавство је делимично усклађено са прописима ЕУ.

На основу Закона о лечењу неплодности поступцима биомедицински потпомогнутог оплођења БМПО („Сл. гласник РС“, бр. 72/09) у 2013. објављени су следећи правилници :

- Правилник о дужностима одговорног лекара, о садржају обрасца обавештења, о садржају обрасца писменог пристанка и о повлачењу писменог пристанка лица која учествују у поступку БМПО;
- Правилник о садржају, начину и поступку сачињавања и вођења јединственог регистра донираних репродуктивних ћелија и друга питања од значаја за вођење регистра, коришћење, употребу и размену репродуктивних ћелија, вођење документације, чување података и информисање;
- Правилник о садржају обрасца изјаве о пристанку донора репродуктивних ћелија о давању и коришћењу репродуктивних ћелија;
- Правилник о садржају обрасца о повлачењу писменог пристанка донора репродуктивних ћелија и о потврди здравствене установе о повлачењу раније дате изјаве о пристанку донора;
- Правилник о критеријумима за избор и лабораторијско тестирање донираних репродуктивних ћелија;
- Правилник о периоду чувања репродуктивних ћелија и раних ембриона, и о садржају обрасца захтева овлашћене здравствене установе о писменом изјашњавању лица о даљем поступању са репродуктивним ћелијама;
- Правилник о садржају и начину вођењу медицинске документације и евиденција које воде овлашћене здравствене установе у поступку БМПО;
- Правилник о садржају и начину вођења Јединственог регистра донора репродуктивних ћелија.

Планиране мере за период 2014-2018. година

Закон о трансплантацији ћелија и ткива („Сл. гласник РС“, бр. 72/09) и Закон о лечењу неплодности поступцима биомедицински потпомогнутог оплођења (БМПО) („Сл. гласник РС“, бр. 72/09) су делимично усклађени са директивама Европске уније за област добијања, давања, тестирања, обраде, конзервирања, складиштења и дистрибуције људских ткива и ћелија намењених за примену код људи. Планира се њихова потпуна хармонизација у складу са:

- Директивом 2004/23/ЕЗ Европског парламента и Савета од 31.3.2004;
- Директивом Комисије 2006/17/ЕЗ од 8.2.2006;
- Директивом Комисије 2006/86/ЕЗ од 24.10.2006;
- Директивом комисије 2012/39/ЕУ, од 26. новембра 2012;
- Одлуком Комисије од 3. августа 2010. којом се утврђују смернице у вези са условима инспекција и контролних мера и обуком и квалификацијом службеника за област људских ткива и ћелија која се прописује Директивом Европског парламента и Савета 2004/23/ЕЗ;
- Водичем за квалитет и безбедност ткива и ћелија за људску примену, Савета Европе, Комитета за трансплантацију органа, из 2013;
- Ставом европског удружења за етику у науци и новим технологијама Европске комисије: Етички аспекти чувања крви из пупчаника у банкама, од 16. марта 2004;
- Конвенцијом о људским правима у биомедицини Савета Европе и Оквирним протоколом за спровођење Конвенције о људским правима у биомедицини.

Уместо планираних подзаконских аката из области ћелија и ткива, радиће се измене и допуне Закона о трансплантацији ћелија и ткива и Закона о лечењу неплодности поступцима биомедицински потпомогнутог оплођења. Усвајање оба Нацрта закона планирано је у другом кварталу 2016. Након усвајања поменутих закона, биће донети правилници у складу са измененим Законима. Правилници на основу Закона о лечењу неплодности поступцима биомедицински потпомогнуто оплођење су сви донесени осим Правилника о инспектору за биомедицински потпомогнуто оплођење, који ће бити донет до краја четвртог квартала 2016. Правилници на основу Закона о трансплантацији ћелија и ткива биће донети, након усвајања Измена и допуна поменутог закона, до краја четвртог квартала 2016.

Планирано је увођење информационих система за поједине области Управе, као и повећање кадровских капацитета, обезбеђења новог простора и адекватне опреме у складу са препорукама из Годишњег извештаја о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција.

Преглед стања у области трансфузиолошке делатности

Трансфузиолошку делатност у смислу планирања, прикупљања, тестирања, обраде крви и компонената крви, као и чување, управљање, дистрибуцију, снабдевање и издавање крви и компонената крви намењених трансфузији, обавља 44 центра за трансфузију крви у Републици Србији као и три највеће установе, Институт за трансфузију крви Србије, Завод за трансфузију крви Нови Сад и Завод за трансфузију крви Ниш. Поред ових установа, одређеним пословима трансфузиолошке делатности у смислу болничке банке крви која чува и издаје крв и компоненте крви за потребе здравствене установе обављају још 23 здравствене установе у Републици Србији.

Недостаје јединствен информациони систем, а самим тим и јединствен регистар добровољних давалаца крви у Републици Србији којим би координирала Управа за биомедицину – Министарство здравља. Није централизовано прикупљање, тестирање и обрада крви и компонената крви, односно није реорганизована Служба трансфузије у смислу броја овлашћених трансфузиолошких служби које се баве планирањем, прикупљањем, тестирањем, обрадом крви и компонентама крви, као и чувањем, управљањем, дистрибуцијом, снабдевањем и издавањем крви и компонената крви намењених трансфузији. Требало би даљим активностима смањити број овлашћених трансфузиолошких служби, увести ПЦР технологију при тестирању јединица крви и компонената крви, а ради смањења ризика од преношења трансфузијом преносивих обољења (хепатитис Б, Ц, ХИВ, сифилис, вирус Западног Нила).

Недостаје едукован и лиценциран инспектор за област трансфузиолошке делатности.

У 2013, објављени су следећи правилници:

- Правилник о начину и поступку чувања и доступности документације („Сл. гласник РС“, бр. 15/2013);
- Правилник о начину и поступку вођења евиденција као и садржај обрасца за вођење евиденције крви („Сл. гласник РС“, бр. 82/2013);
- Правилник о ближим условима за тестирања крви и компонената крви („Сл. гласник РС“, бр. 19/2013).

Поменути правилници су делимично усклађени са прописима ЕУ.

Планиране мере за период 2014-2018. година

Закон о трансфузиолошкој делатности („Сл. гласник РС”, бр. 72/09) је делимично усклађен са директивама Европске уније за област прикупљања, тестирања, обраде, складиштења и дистрибуције људске крви и компонената крви, као и чувања и издавања крви и компонената крви. Планира се његова потпуна хармонизација у складу са:

- Директивом 2002/98/ЕЗ Европског парламента и Савета од 27.1.2003, о утврђивању стандарда квалитета и безбедности за прикупљање, тестирање, обраду, складиштење и дистрибуирање људске крви и компонената крви;
- Директивом 2004/33/ЕЗ Комисије од 22.3.2004, којом се спроводи Директива 2002/98/ЕЗ Европског парламента и Савета у делу који се односи на одређене техничке захтеве за крв и компоненте крви;

- Директивом 2005/61/ЕЗ Комисије од 30.9.2005, којом се спроводи Директива 2002/98/ЕЗ Европског парламента и Савета у делу који се односи на захтеве у погледу следивости (хемовигиланце) и пријављивања озбиљних нежељених реакција и појава;
- Директивом 2005/62/ЕЗ Комисије од 30.9.2005, којом се спроводи Директива 2002/98/ЕЗ Европског парламента и Савета у делу који се односи на стандарде и спецификације Заједнице у вези са системом квалитета за трансфузионе установе.
- Директивом 2011/38/ЕУ од 11. априла 2011. којом се мења и допуњује Анекс V уз Директиву 2004/33/ЕЗ у погледу највиших вредности рН када је реч о концентратима тромбоцита при истеку рока употребе;
- Водичем за припрему, коришћење и обезбеђење квалитета компонената крви – XVIII издање Савета Европе.

Након усвајања Нацрта закона о изменама и допунама Закона о трансфузиолошкој делатности, биће неопходно да се донесу правилници у складу са измењеним Законом. Усвајање Нацрта закона и пратећих правилника, планира се за четврти квартал 2016.

Предвиђено је увођење централизованих информacionих система за поједине области Управе, као и повећање кадровских капацитета, обезбеђење новог простора и адекватне опреме, у складу са препорукама из Годишњег извештаја о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција.

Преглед стања у области трансплантације органа

Законом о трансплантацији органа („Сл. гласник РС”, бр.72/09) се уређује узимање органа или делова органа са живог или умрлог лица због пресађивања у тело другог лица ради лечења, надзор над спровођењем овог закона и друга питања од значаја за организацију и спровођење трансплантације органа или делова органа. За обављање одређених послова државне управе у области трансплантације органа или делова органа, ћелија и ткива, поступака биомедицински потпомогнутог оплођења, као и трансфузије крви, овим законом оснива се Управа за биомедицину као орган у саставу Министарства здравља. Послове трансплантације органа обављају здравствене установе из Плана мреже здравствених установа, односно трансплантациони центри и донор болнице у којима се обављају послови узимања, пресађивања, дистрибуције, типизације ткива, односно послова трансплантације.

Здравствене установе (трансплантациони центри) у којима се обављају послови трансплантације органа су: Клинички центар Србије, Клинички центар Војводине, Клинички центар Ниш, Војномедицинска Академија, Универзитетска дечја клиника.

Здравствене установе (донор болнице) су: Клинички центар Крагујевац, Клиничко болнички центар Земун, Здравствени центар Ваљево, Општа болница Сремска Митровица, Општа болница Сомбор, Општа болница Зрењанин, Општа болница Суботица, Општа болница Чачак, Општа болница Ужице.

Управа за биомедицину сачињава и води законом дефинисане базе података из области биомедицине. Недостаје јединствени информacionи систем а самим тим Јединствени републички регистар давалаца органа и ткива; Регистар примаоца органа - са тела живих и са тела преминулих; Регистар можданих смрти; Регистар живих давалаца органа и Регистар преминулих давалаца органа; Листе чекања пацијената за трансплантацију по врсти органа и ткива; Евиденцију изричитих забрана за донирање органа и ткива.

Недостаје едукован и лиценциран инспектор за област трансплантације органа.

У 2013. години, објављен је Правилник о висини трошкова насталих у поступку утврђивања испуњености услова за обављање послова трансплантације органа, ткива и ћелија, биомедицински потпомогнутог оплођења и трансфузиолошке делатности („Сл. гласник РС”, бр. 82/2013).

Поменути правилник је делимично усклађен са прописима ЕУ.

Планиране мере за период 2014-2018. година

Закон о трансплантацији органа („Сл. гласник РС”, бр. 72/09) је делимично усклађен са директивама Европске уније за област утврђивања стандарда квалитета и безбедности за донирање, добијање, тестирање, обраду, конзервирање, складиштење и дистрибуирање људ-

ских ткива и ћелија који су намењени трансплантацији. Планира се његова потпуна хармонизација у складу са:

- Директивом 2004/23/ЕУ Европског парламента и Савета од 31. марта 2004. о утврђивању стандарда квалитета и безбедности за донирање, добијање, тестирање, обраду, конзервирање, складиштење и дистрибуирање људских ткива и ћелија који су намењени трансплантацији; Службени лист Европске Уније L 102/48 01.04.2004;
- Директивом Комисије 2006/17/ЕЗ од 08. фебруара 2006. о спровођењу Директиве 2004/23/ЕЗ Европског парламента и Савета о одређеним техничким захтевима код донирања, набавке и тестирања ткива и ћелија људског порекла, Службени лист Европске Уније L 38/40 од 09.02.2006;
- Директивом Комисије 2006/86/ЕЗ од 24. октобра 2006. о спровођењу Директиве 2004/23/ЕЗ Европског парламента и Савета у делу који се односи на захтеве следивости, обавештавање о озбиљним нежељеним реакцијама и појавама и одређеним техничким захтевима за кодирање, обраду, конзервирање, складиштење и дистрибуирање људских ткива и ћелија, Службени лист Европске уније L 294/32 од 25.10.2006;
- Директивом 2010/45/ЕУ Европског парламента и Савета од 7. јула 2010. о стандардима квалитета и безбедности људских органа који су намењени трансплантацији;
- Директивом коју спроводи Комисија 2012/25/ЕУ од 9. октобра 2012. о утврђивању поступака обавештавања, између држава чланица, за размену људских органа који су намењени за пресађивање - 10.10.2012. Службени лист Европске уније L 275/27.

Уместо планираних подзаконских аката из области трансплантације органа, радиће се измене и допуне Закона о трансплантацији органа ради транспоновања поменутих директива, чије усвајање Нацрта се очекује до краја 2016. Након усвајања поменутог Нацрта закона ће бити дефинисани, израђени и донети правилници у складу са измењеним Законом.

Такође, предвиђено је увођење централизованих информационих система за поједине области Управе, повећање кадровских капацитета, обезбеђење новог простора и адекватне опреме.

Административни капацитети

Управа за биомедицину поред директора и саветника за правна питања има три организационе јединице:

- **за трансфузиолошку делатност**, у оквиру које је запослен један помоћник директора и један саветник, за трансфузиолошку област,
- **за трансплантацију ћелија и ткива и биомедицински потпомогнуто оплођење (БМПО)**, у оквиру кога је запослен један помоћник директора и један саветник за област трансплантације ћелија, односно ткива и област биомедицински потпомогнутог оплођења,
- **за трансплантацију органа „Србијатрансплант”**, запослен је помоћник директора и један саветник за област трансплантације органа.

У наредном периоду очекује се јачање кадровских и техничких капацитета Управе за биомедицину у оквиру Министарства здравља.

3.28.2.2. Јавно здравље

Преглед стања

Усвојен је Закон о потврђивању Споразума између држава чланица Здравствене мреже Југоисточне Европе о аранжману са земљом домаћином о седишту секретаријата Здравствене мреже Југоисточне Европе („Сл. гласник РС“ бр. 1/2013).

Планиране мере за период 2014–2018. година

У периоду 2015–2018. година домаће законодавство ће се усклађивати према одредбама Директиве о прекограничном пружању здравствене заштите (*CELEX* бр. 32011L0024).

Превасходно ће се одговарајућим прописима дефинисати одговорности у вези са пружањем прекограничне здравствене заштите, као и начин и поступак за остваривање исте, админи-

стративни поступци у вези са прекограничном здравственом заштитом, повраћај трошкова за пружену прекограничну здравствену заштиту, уређење механизма преко којег се на захтев пацијента достављају информације о њиховим правима и могућностима у вези са остваривањем прекограничне здравствене заштите, као и да се истима омогући даљински приступ њиховој здравственој документацији или да добију копију своје здравствене документације; утврђивање националне контакт особе за прекограничну здравствену заштиту; признавање рецепата који се издају у другој држави чланици ЕУ.

Ради транспонувања наведене директиве приступиће се изради Нацрта закона о изменама и допунама Закона о здравственом осигурању и Нацрта закона о изменама и допунама Закона о здравственој заштити, чије усвајање се планира за II квартал 2017. Наведена директива је делом транспонована и у Нацрт Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства, чије усвајање је предвиђено за четврти квартал 2014.

Административни капацитети

У Сектору за здравствено осигурање запослено је 15 државних службеника и 1 намештеник, и то: у Одељењу за праћење и унапређивање права из обавезног здравственог осигурања и добровољно здравствено осигурање 7 државних службеника и 1 намештеник, у Одсеку за лекове и медицинска средства 5 државних службеника и у Групи за праћење и унапређење финансирања здравствене заштите из средстава обавезног здравственог осигурања 2 државна службеника и помоћник министра.

У Сектору за јавно здравље и програмску здравствену заштиту има 9 систематизованих радних места, 4 у Одељењу за програмску здравствену заштиту и 4 у Одељењу за јавно здравље и помоћник министра.

3.28.2.3. Скрининг

Преглед стања

На основу члана 16. став 2. Закона о здравственој заштити („Сл. гласник РС”, бр. 107/05, 72/09 – др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12 и 45/13 – др. закон) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Сл. гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС и 72/12), Влада је Уредбама усвојила националне програме раног откривања карцинома дојке, грлића материце и колоректалног карцинома који су објављени у Службеном гласнику Републике Србије бр. 73/13 и 83/13. Сви национални програми су у складу са документом Савета Европе (10414/08, *Presse* 166) из Луксембурга, донетим 9-10. 6. 2008.

У изменама и допунама Закона о здравственој заштити („Сл. гласник РС” бр. 107/05, 72/09 – др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12), друштвена брига за здравље, под једнаким условима остварује се обезбеђивањем здравствене заштите, поред осталих и лицима којима се обезбеђују циљани превентивни прегледи, односно скрининг, према одговарајућим републичким програмима, напред наведеним.

Планиране мере за период 2014-2018. година

Очекује се доношење потребних докумената за спровођење скрининга (образац за извештавање о скринингу, протокол за спровођење скрининга на примарном нивоу здравствене заштите, односно Клинички путеви за спровођење скрининга на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите, Стручно – методолошко упутство за здравствене установе и Заводе за јавно здравље у спровођењу скрининга), Инструкцијом министра здравља.

Сачињени су Акциони планови за спровођење сва три организована скрининга за 2014. годину, а у току је израда трогодишњег Акционог плана за спровођење сва три скрининга.

У 2014. планирано је укључивање још 11 градова/општина у скрининг колоректалног карцинома, укључивање још 25 домова здравља, односно градова/општина у скрининг карцинома грлића материце, укључивање још 14 домова здравља, односно градова/општина, у скрининг карцинома дојке.

Административни капацитети

Од 8 запослених у Сектору за јавно здравље и програмску здравствену заштиту, два државна службеника раде на скринингу.

У Националној канцеларији за превенцију малигнух болести, која је формирана 2013. при Институту за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” запослено је 9 особа. Рад Националне канцеларије за превенцију малигнух болести финансира се из Буџета Републике Србије у износу од 13.000.000 динара. У 24 Института/завода за јавно здравље, именован је по један координатор и заменик координатора за спровођење скрининга (укупно 48). У свакој здравственој установи из Плана мреже која се укључује у организовани скрининг именује се по један координатор и заменик координатора.

3.28.2.4. Заразне болести

Преглед стања

Закон о заштити становништва од заразних болести („Сл. гласник РС”, бр. 125/04) и правилници донети у складу са њим, и то: Правилник о обавезним здравственим прегледима одређених категорија запослених, других лица и клицоноша („Сл. гласник РС” бр. 20/06, 27/06), Правилник о имунизацији и начину заштите лековима („Сл. гласник РС”, бр. 11/06), Правилник о пријављивању заразних болести и других случајева утврђених законом о заштити становништва од заразних болести („Сл. гласник РС”, бр. 98/05, 107/05-исправка), Правилник о ближим условима у погледу просторија, уређаја и опреме и начину поступања којим се спречава појава и ширење заразних болести приликом пружања хигијенских услуга („Сл. гласник РС”, бр. 47/06), Правилник о спречавању, раном откривању и сузбијању болничких инфекција („Сл. гласник РС”, бр. 101/13), који су на снази, регулишу област заштите становништва од заразних болести и солидан су основ за доношење новог закона и правилника, који би се ускладили са европским законодавством у овој области.

Епидемиолошки надзор над заразним болестима у Републици Србији спроводи се у координацији Института за јавно здравље Србије са мрежом института/завода за јавно здравље у Србији, који су надлежни на територији 25 округа, а на основу Закона о заштити становништва од заразних болести („Сл. гласник РС”, бр. 125/04) и Правилника о пријављивању заразних болести и других случајева утврђених Законом о заштити становништва од заразних болести („Сл. гласник РС”, бр. 98/05) и односи се на 70 заразних болести које се обавезно пријављују. У постојећој регулативи недостаје дефиниција случаја за већину заразних болести, односно усклађивање са Међународним здравственим правилником.

Имунизација се спроводи у складу са Правилником о изменама Правилника о имунизацији и начину заштите лековима („Сл. гласник РС”, бр. 65/14).

Национални центар за спровођење Међународног здравственог правилника (МЗП) је ИЈЗ Србије „Др Милан Јовановић Батут”.

Планиране мере за период 2014-2018. година

У складу са потребом усклађивања и доношења нових законских и подзаконских аката у области заштите становништва од заразних болести, приоритетно је доношење:

- Закона о заштити становништва од заразних болести,
- Правилника о пријављивању заразних болести;
- Правилника о епидемиолошком надзору;
- Правилника о лабораторијском испитивању;
- Правилник о имунизацији и начину заштите лековима.

Усвајање Нацрта Закона о заштити становништва од заразних болести планирано је за четврти квартал 2015. године, а доношење правилника, планирано је за други квартал 2016. године.

Доношење овог закона и подзаконских аката биће усаглашено са Акционим планом за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012, редни број 215, прилагођено одредбама Међународног здравственог правилника (МЗП) и делимично усклађено са одлукама комисије 2003/534/ЕЗ, 2007/875/ЕЗ, 2003/534/ЕЗ, 2007/875/ЕЗ, 2003/542/ЕЗ, 2009/312/ЕЗ, 2009/ 539/ЕЗ, 2008/351/ЕЗ, 2009/547/ЕЗ, 2003/534/ЕЗ, 2008/426/ЕЗ, 2009/363/ЕЗ, 2009/540/ЕЗ, 2012/ 506/ЕУ.

Тиме би се омогућило успостављање кључних дефиниција за извештавање о заразним болестима, укључујући клиничке, лабораторијске и епидемиолошке критеријуме у складу са дефиницијама.

Административни капацитети

У Сектору за јавно здравље и програмску здравствену заштиту епидемиолошку ситуацију прати Група за јавно здравље, коју чине три стално запослене особе, а за заразне болести задужена је 1 особа.

У Институту за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић – Батут” у оквиру Одељења за превенцију и контролу заразних болести запослено је 14 лица (7 специјалиста епидемиологије, 3 доктора медицине, 2 виша санитарна техничара, 1 медицинска сестра и 1 особа са завршеним Факултетом организационих наука). У оквиру Одељења основан је Комуникациони центар, чији је основни задатак праћење и прикупљање информација у вези догађаја који могу представљати ризик по јавно здравље.

У циљу извештавања стручне јавности, Центар за комуникацију, једном недељно електронским путем доставља Извештај о потенцијалним претњама по јавно здравље, сачињен по угледу на недељне извештаје Европског центра за превенцију и контролу болести *ECDC*.

Ретке болести

Преглед стања

Законом о здравственом осигурању („Сл. гласник РС”, бр. 107/05, 109/05 – исправка, 57/11, 110/12 – УС, 119/12) прописано је да се у буџету Републике Србије обезбеђују средства за лечење оболелих од одређених врста ретких болести под условом да Републички фонд за здравствено осигурање не може да обезбеди довољан износ средстава за лечење тих обољења од уплате доприноса за обавезно здравствено осигурање, као и из других извора финансирања у складу са законом. Влада, за сваку календарску годину, на предлог министра надлежног за послове здравља, доноси акт којим се утврђују врсте ретких болести, као и друга питања од значаја за лечење оболелих од ових болести за које се средства обезбеђују у буџету Републике Србије.

Планиране мере за период 2014-2018. година

До краја 2015. године, планирано је усвајање **Националног програма за ретке болести** у Републици Србији, који се први пут доноси у складу са:

- Препоруком Савета Европе о активностима у области ретких болести од 8. јуна 2009,
- Комуникацијом Комисије Европског савета *COM* (2008) 679/2 од 11. новембра 2008. и
- Одлуком Европског савета односно Комитета експерата за ретке болести ЕУ од 30. новембра 2009.

Националним програмом ће се ближе уредити питања од значаја за праћење и унапређење права особа оболелих од ретких болести, као што су: оснивање националних референтних центара за поједине врсте ретких болести на терцијарном нивоу здравствене заштите, израда регистра ретких болести и његова имплементација са другим националним регистрима, приоритети у лечењу, питање пренаталне и постнаталне дијагностике у земљи и иностранству, проналажење стабилног финансијског извора и др.

Административни капацитети

У Сектору за здравствено осигурање запослено је 15 државних службеника и 1 намештеник, и то: у Одељењу за праћење и унапређивање права из обавезног здравственог осигурања и добровољно здравствено осигурање 7 државних службеника и 1 намештеник, у Одсеку за лекове и медицинска средства 5 државних службеника и у Групи за праћење и унапређење финансирања здравствене заштите из средстава обавезног здравственог осигурања 2 државна службеника и помоћник министра.

ЕУ Фондови и остала неповратна помоћ

У току је ИПА пројекат „Јачање позиције људи са поремећајима менталног здравља и менталним инвалидитетом и њихово укључивање у заједницу кроз деинституционализацију”.

Пројекат се реализује у сарадњи са Министарством рада, запошљавања и социјалне политике са циљем побољшања социјалне инклузије особа са интелектуалним и менталним потешкоћама. У активности је укључено 13 резиденцијалних установа социјалне заштите за особе са интелектуалним и менталним потешкоћама и 5 специјалних психијатријских болница. Буџет пројекта је 5.170.000 евра. Пројекат је започео 17. септембра 2012, планирано трајање је до 17. септембра 2014.

Твининг пројекат „Имплементација Стратегије за борбу против дрога” који има 4 компоненте – две су усмерене на смањење понуде а две на смањење потражње дрога, у сарадњи Министарства здравља/Института за јавно здравље Батут који координирају пројекат и Министарства унутрашњих послова. Буџет пројекта је 1.500.000 евра. Пројекат је започео 30. јуна 2012, а планирано трајање је до 30. јуна 2014.

У току је пројекат Развој служби за палијативно збрињавање у Републици Србији са циљем пружања подршке при успостављању свеобухватног и модерног система палијативног збрињавања у Србији, обезбеђивањем техничке подршке за спровођење Стратегије за палијативно збрињавање и Акционог плана, усвојених 2009. Укупан буџет пројекта је 4.100.000 евра, од чега 3.500.000 евра донација ЕУ, а 600.000 евра из буџета Републике Србије. Пројекат је започео јуна 2011, планирано трајање је до новембра 2014.

У току је пројекат Интегрисани здравствени информациони систем *EU-IHIS* који финансира Европска унија са 2,5 милиона евра из Претприступних ИПА фондова којим је предвиђено увођење болничког информационог система у 19 здравствених установа у Србији као и развој електронског здравственог досијеа.

Болнички информациони систем (БИС) је уведен у 11 болница (Крушевац, Чачак, Пирот, Кикинда, Панчево, Смедерево, Параћин, Ћуприја, Сомбор, Универзитетска дејча клиника, Институт за онкологију и радиологију Србије). Имплементација је у току у Клиничко болничким центрима Звездара, Земун и Бежанијска коса и у Општој болници Прокупље.

У сарадњи са експертима Светске здравствене организације за интероперабилност и стандарде у размени података у области здравства урађена је детаљна анализа и дефинисани су оквири за интероперабилност Електронског здравственог досијеа (*EHR-a*) и компоненти, као и сервиса за интероперабилност између Болничког информационог система и *EHR-a*. Пројекат је започео 3. јула 2012, планирано трајање је до 15. фебруара 2015.

Дефинисане су приоритетне области које ће бити предмет будућих ИПА пројеката. У току је анализа стања у области здравственог информационог система, на основу чега ће бити припремљен предлог пројекта за унапређење у тој области.

Области које су предмет разматрања за даље финансирање из ИПА фондова су све *Aquis-related* области и то: унапређење трансплантације и трансплантологије, унапређење контроле заразних болести, итд.

Министарство здравља ће активно учествовати у припреми апликација за добијање средстава из Фонда солидарности Европске уније.

У Преговарачком поглављу 28, кроз ПЛАЦ пројекат, помоћ је тражена у области анализе постојеће легислативе и подршка у процесу имплементације директива у Закон и подзаконске акте у области биомедицине и успостављању одрживог националног система трансплантације који би задовољио неопходне предуслове за приступање Еуротранспланту (*Directives 2002/98/EC, 2004/23/EC, 2010/53/EC*), подршка у процесу имплементације и израде подзаконских аката Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства, анализа усклађености радне верзије Закона о заразним болестима са одговарајућим прописима и препорукама ЕУ и израда подзаконских прописа, као и измена и допуна Закона о здравственом осигурању у складу са Директивом 2011/24/ЕУ о примени права пацијената у оквиру прекограничне здравствене заштите, и одлуком 2011/890/ЕУ о правилима за успостављање, управљање и функционисање мреже националних органа одговорних за електронско здравље.

Припремљени су предлози пројеката који ће бити финансирани из средстава међународне помоћи Владе Јапана, Владе Народне Републике Кине, Владе Републике Италије. Пројекти се односе на подршку здравственом систему Републике Србије за реформе у области контроле малигну болести, унапређење служби које ће реаговати у ванредним ситуацијама, као и унапређење квалитета здравствених услуга јачањем капацитета људских ресурса и квалитета дијагностичке опреме.

Са представницима Јапанске агенције за међународну сарадњу и представницима Канцеларије за европске интеграције, израђена је анализа потреба и предлози пројеката којим је Министарство здравља конкурисало за програме развојне помоћи Владе Јапана (Обезбеђивање неопходних индустријских производа као и производа малих и средњих јапанских предузећа која производе медицинску опрему).

Током ове године почеће припреме за реализацију предлога пројекта „Унапређење националног програма контроле рака у Републици Србији“. Предлог је предат на разматрање јапанској Влади у августу 2013.

У склопу донаторског програма за основне потребе становништва (ПОПОС) Амбасада Јапана донирала је Дому здравља Жагубица и Дому здравља Свилајнац 155.202 евра као подршку унапређењу здравствених услуга у Републици Србији за набавку неопходне медицинске опреме.

Економско трговинско одељење Амбасаде Народне Републике Кине је на основу Споразума о привредно техничкој сарадњи одобрило финансирање пројекта „Унапређење квалитета и доступности здравствене заштите у Републици Србији“ у износу од 2.2 милиона долара у виду неопходне медицинске опреме за четири клиничка центра.

Министарство здравља ће учествовати у припреми апликације за Фонд солидарности који ће бити намењен помоћи жртвама на поплављеном подручју.

Зајмови

Пројекат „Пружање унапређених услуга на локалном нивоу“ – ДИЛС, се финансира из зајма Светске банке. Укупна вредност кредита износи 32 милиона евра. Пројекат је почео 2009. године, а завршава се 2014. Пројекат је усмерен на јачање капацитета локалних самоуправа и локалних институција у процесу децентрализације, а истовремено га спроводе и Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Министарство здравља.

У току су преговори за нови пројекат који ће бити финансиран средствима Светске банке, као зајам у износу од 40 милиона долара, за сектор здравства.

У току је реализација зајма Европске инвестиционе банке за реконструкцију четири клиничка центра у укупној вредности од 160 милиона евра. Пројекат је почео 2006. године и усмерен је на обнову, унапређење, опремање, проширење капацитета болница, обуку медицинског особља, побољшање здравствене неге и решавање проблема уклањања отпада у клиничким центрима у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу.

3.29. Царинска унија

Преглед стања у 2013. Години

Законодавни оквир

Област царинских прописа у Републици Србији регулисана Царинским законом (који обухвата и положај и овлашћења царинске службе) и Законом о Царинској тарифи, као и међународним споразумима и конвенцијама које примењује Република Србије. Законски прописи у Србији су у великој мери усаглашени са тековинама ЕУ. Такође, у надлежности Министарства финансија је и Закон о слободним зонама.

Царински закон („Службени гласник РС“, бр. 18/10 и 111/12) који је усвојен 2010. године углавном је усклађен са Царинским законом ЕУ. Такође, током 2010. године усвојена су сва одговарајућа подзаконска акта потребна за спровођење Царинског закона, који су ступили на снагу током 2010. године или од 1. јануара 2011. године.

Закон о изменама и допунама Царинског закона је усвојен на заседању Народне скупштине Републике Србије од 22. новембра 2012. године. Разлози за његово доношење су усаглашавање са одредбама Закона о буџетском систему, Одлуком Уставног суда, одредбама прописа Царинског закона ЕУ, одредбама из Споразума о примени члана VII ГАТТ и одредбама Закона о прекршајима, као и исправке појединих техничких грешки.

Номенклатура царинске тарифе је у потпуности усклађена са Комбинованом номенклатуром ЕУ. На основу члана 3. став 8. Закона о Царинској тарифи („Службени гласник РС“, број 62/05, 61/07 и 5/09), Влада уредбом најкасније у новембру текуће године за наредну годину усклађује номенклатуру Царинске тарифе са Комбинованом номенклатуром Европске уније, која ће се примењивати на сврставање производа у Царинској тарифи. Ова уредба обухвата и стопе, односно износ царине утврђене овим законом, односно закљученим споразумима о слободној трговини примењене на усклађену номенклатуру.

На основу напред наведеног овлашћења, од 2008. године се редовно усклађује национална номенклатура са Комбинованом номенклатуром ЕУ. У 2013. години је на снази Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2013. године („Службени гласник РС“, бр. 115/12 и 29/13). Влада је на седници одржаној 25. новембра 2013. године донела Уредбу о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2014. године („Службени гласник РС“, број 107/13 и 119/13), која се примењује од 1. јануара 2014. године.

Такође, на основу члана 3а Закона о Царинској тарифи, одлуке о сврставању објављене у „Службеном листу ЕУ“, обавезне су за примену у Републици Србији и објављују се у „Службеном гласнику РС“. У 2013. години објављено је укупно 99 Уредби Комисије (ЕЗ/ЕУ) у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 1990, 1991, 1992, 1993, 2012. и 2013. године. Иначе, до сада су у национално законодавство преузете све Уредби ЕК објављене од 1990. године до краја 2013. године.

Преглед приоритета за 2014. Годину

Као приоритет у 2014. години у погледу усклађивања законодавства планирано је доношење следећих прописа:

- 1) Закона о Царинској тарифи, уколико се заврше преговори за приступање чланству Републике Србије у Светску трговинску организацију
- 2) Закона о царинској служби
- 3) Закона о потврђивању Протокола уз Споразум о стабилизацији и придруживању између ЕЗ и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране
- 4) Уредбе о изменама и допунама Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2014. годину
- 5) Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2015. годину
- 6) Уредба о условима и начину примене мера за заштиту права интелектуалне својине на грађаници
- 7) Уредби ЕК у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 1988, 1989, 2013. и 2014. године

Приказ планираних приоритета у погледу усклађивања законодавства за 2014. дат је у Табели 1.

Табела 1 Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

РБ	Назив приоритета	Опис приоритета	Пропис ЕУ са којим се врши усклађивање	Степен усклађености	Веза са стратешким документом
1.	Закон о Царинској тарифи	Доношење овог закона је неопходно, уколико се заврше преговори за приступање чланству Републике Србије у Светску трговинску организацију, ради усаглашавања нивоа стопа царине са концесијама договореним у процесу приступања чланству СТО.	Комбинована номенклатура ЕУ за 2014. годину 32013R1001 32013R1326	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС

2.	Закон о царинској служби	Надлежности и организација Управе царина прописане су чл. 252. до 329. старог Царинског закон (СГ РС бр. 73/03, 61/05, 85/05 - други закон, 62/06 - др закон), чије се остале одредбе не примењују од маја 2010. Ради регулисања ове материје посебним законом, Министарство финансија - Управа царина је припремила Нацрт Закон о царинској служби.		-	преорука ЕК 132 из Акционог плана Владе РС за испуњавање препорука ЕК садржани у Годишњем извештају о напретку РС у процесу европских интеграција за 2013.и члан 99. ССП
3.	Закон о потврђивању Протокола уз Споразум о стабилизацији и придруживању између ЕЗ и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране	Измена Протокола 3 о дефиницији „производа са пореклом“ због усаглашавања са одредбама Регионалне конвенције о пан-евро-медитеранским преференцијалним правилима о пореклу робе			члан 44, члан 132. и Протокол 3 ССП
4.	Уредба о изменама и допунама Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе у 2014. години	По потписивању Протокола уз Споразум о стабилизацији и придруживању између ЕЗ и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране, због промена преференцијалних стопа царине, због уласка Републике Хрватске у ЕУ	Комбинована номенклатура ЕУ за 2014. годину	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС
5.	Уредба о изменама и допунама Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе у 2014. години	Усклађивање са изменама Комбиноване номенклатуре ЕУ из априла 2014. године	Измене Комбиноване номенклатуре ЕУ за 2014. годину	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС
6.	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе у 2015. години	Влада уредбом најкасније у новембру текуће године за наредну годину усклађује номенклатуру Царинске тарифе са Комбинованом номенклатуром Европске уније	Комбинована номенклатура ЕУ за 2015. годину	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС
7.	Уредба о условима и начину примене мера за заштиту права	усклађивање са новом Уредбом ЕК у области заштиту права интелектуалне своји-	32013R0608	у потпуности	

	интелектуалне својине на граници	не на граници			
8.	Уредбе ЕК (ЕЕЗ) у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 1989	На основу члана 3а Закона о Царинској тарифи, одлуке о сврставању објављене у „Службеном листу ЕУ“, обавезне су за примену у Републици Србији и објављују се у „Службеном гласнику РС”.	31989R3482 31989R3481 31989R3471 31989R3469 31989R2403 31989R2141 31989R2061 31989R1676 31989R1586 31989R1584 31989R0989 31989R0812 31989R0736 31989R0646 31989R0645 31989R0548 31989R0489 31989R0440 31989R0424 31989R0184 31991R3694 32005R1966 31999R2197 32010R0246 31993R2914	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС Аналитички извештај, који прати Мишљење ЕК о захтеву РС за чланство у ЕУ Извештај о напретку Србије за 2013. годину
9.	Уредбе ЕК (ЕЕЗ) у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 1988	На основу члана 3а Закона о Царинској тарифи, одлуке о сврставању објављене у „Службеном листу ЕУ“, обавезне су за примену у Републици Србији и објављују се у „Службеном гласнику РС”.	31988R3974 31988R3931 31988R3565 31988R3564 31988R3491 31988R3417 31988R2275 31991R3085 31991R0439 31993R1959	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС Аналитички извештај, који прати Мишљење ЕК о захтеву РС за чланство у ЕУ Извештај о напретку Србије за 2013. годину
10.	Уредбе ЕК (ЕЗ) у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 2013	На основу члана 3а Закона о Царинској тарифи, одлуке о сврставању објављене у „Службеном листу ЕУ“, обавезне су за примену у Републици Србији и објављују се у „Службеном гласнику РС”.	32013R0863, 32013R1156, 32013R1212, 32013R1228, 32013R1229, 32013R1230, 32013R1231, 32013R1232, 32013R1405	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС Аналитички извештај, који прати Мишљење ЕК о захтеву РС за чланство у ЕУ Извештај о напретку

					Србије за 2013. годину
11.	Уредбе ЕК (ЕЗ) у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 2014	На основу члана 3а Закона о Царинској тарифи, одлуке о сврставању објављене у „Службеном листу ЕУ“, обавезне су за примену у Републици Србији и објављују се у „Службеном гласнику РС”.	32014R0111, 32014R0112, 32014R0113, 32014R0114, 32014R0115, 32014R0197, 32014R0198, 32014R0199, 32014R0310, 32014R0311, 32014R0336, 32014R0337, 32014R0349, 32014R0350 Остале по објављивању у „Службеном листу ЕУ“	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС Аналитички извештај, који прати Мишљење ЕК о захтеву РС за чланство у ЕУ Извештај о напретку Србије за 2013. годину

Кратак преглед постојећег стања у погледу административних капацитета

Сектор за царински систем и политику Министарства финансија има у саставу два одсека у којима ради укупно 12 државних службеника, сви са високом стручном спремом, који су задужени за припрему и усклађивање свих царинских прописа. Државни службеници континуирано иду на обуке значајне за припрему прописа и унапређење рада.

Управа царина је орган у саставу Министарства финансија. Поверене послове обавља у 15 царинарница и Централи. Има 2709 запослених, од којих 31,38% има универзитетску диплому, 22,24% вишу спрему а 34,78% средњу стручну спрему и 1,6% остало. Стручна обука запослених се реализује у Школском центру Управе царина, у виду редовних царинских курсева, кроз тематске обуке које се по потреби организују и кроз модуле електронског учења Светске царинске организације (СЦО). Осим тога, стручно усавршавање се обавља кроз шестонедељне стипендије СЦО и кроз активности програма ЕУ Царина 2013 који земљама кандидатица помаже у јачању сопствених капацитета како би ефикасно и ефективно обављале царинске послове у периоду пре и после приступања ЕУ.

У Управи царина функционише Информациони систем царинске службе (ИСЦС) који подржава све основне царинске процедуре (транзит и остала царински дозвољена поступања са робом) у Републици Србији, као и разне друге функције неопходне за рад царинске службе. Информациони систем је сложен, интерактиван и интегрисан систем који чини мрежа локалних сервера (32) повезаних са централним сервером и преко 2300 радних станица. Функционише 24 часа дневно, 365 дана у години. Сва радна места су информатички опремљена и повезана.

Мере за спровођење приоритета које обухватају све друге активности, укључујући и ванзаконодавне мере, које имају везе са процесом усклађивања законодавства, односно спровођења законодавства усклађеног са правним тековинама ЕУ

У Управи царина је установљена пракса стратешког управљања и руковођења службом. Усвојене су: Пословна стратегија за период 2011-2015, ИТ стратегија за период 2011-2020 са стратегијом развоја интерконективности и интероперабилности са царинским ИТ системима ЕУ (детаљније погледати у поглављу 24), Пословна стратегија накнадних контрола за период

2011-2015. и Стратегија управљања ризиком за период 2012-2015. У плану је доношење Пословне стратегије за период 2016-2020. Од 2006. године, сваке године се доноси Пословни план са активностима које је неопходно спровести у предвиђеним роковима за текућу годину у циљу остваривања дефинисаних приоритета. У документу су наведени: организациона јединица која је надлежна/задужена да предузме мере, финансијска средства, индикатори реализације и очекивани резултати. Пословни план повезан је са Пословном стратегијом и финансијским планом, омогућава планирање активности, дефинисање приоритетних области за потенцијалне пројекте, као и праћење резултата на крају пословне године путем годишњег Извештаја о реализацији Пословног плана.

Управа царина сарађује са пословном заједницом и активно ради на поједностављивању царинских поступака. У вези са чланом 99. ССП, Управа царина је увела поједностављени увозни поступак у простору примаоца, поједностављени извозни поступак у простору пошиљаоца, поједностављени царински поступак на основу фактуре, поједностављен поступак активног оплемењивања у слободним зонама, поједностављен поступак извоза робе у поштанском саобраћају и прописала могућност усменог декларисања за привремени увоз и извоз амбалаже, палета и контејнера. Привредним субјектима којима је одобрено кућно царинење, обезбеђен је повољнији третман у систему анализе ризика чиме се битно смањује проценат прегледа. Такође, у циљу даљих олакшица, Управа царина је прописала поступак извоза, одвојено од поступка транзита, који омогућава пословној заједници да приликом извоза робе за исту не подноси гаранцију, чиме је царински поступак у потпуности усаглашен са начином поступања у ЕУ. Аутоматско раздужење декларација за поједностављен поступак, као и раздвајање поступка извоза од поступка транзита информационо су подржани у ИСЦС-у.

Управа царина је, по угледу на праксу Европске уније, израдила матрице САП кумулације и кумулације у оквиру ЦЕФТА-ЕФТА у складу са ранијим Прелазним споразумом о трговини и трговинским питањима (а сада са Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране – Споразум о стабилизацији и придруживању). Матрице су објављене на интернет страници и редовно се ажурирају. Применом Регионалне конвенције о пан-евро-медитеранским преференцијалним правилима о пореклу отварају се и друге могућности кумулације порекла. С тим у вези Управа царина ће израђивати нове матрице кумулације пратећи динамику измена постојећих протокола о пореклу наведених споразума о слободној трговини ради усклађивања са ПЕМ Конвенцијом. Сходно члану 23. Протокола о пореклу Споразума о стабилизацији и придруживању, Споразума о измени и приступању Споразуму о слободној трговини у централној Европи – ЦЕФТА 2006, Споразума о слободној трговини између Републике Србије и Републике Турске и Споразума о слободној трговини између Републике Србије и држава ЕФТА, Управа царина Србије овлашћује извозника за сачињавање изјаве о пореклу робе на фактури (“овлашћени извозник”) уколико предметно привредно друштво испуњава услове наведене у интерном акту Управе царина: “Поступак издавања и одузимања овлашћења за сачињавање изјаве о пореклу на фактури” који је урађен у складу са праксом Европске уније у овој области. Административна сарадња између царинских администрација у овом делу одвија се несметано (члан 32. Протокола о пореклу наведених споразума).

У области електронског пословања, Управа царина је омогућила пословној заједници да овај вид електронске комуникације користи, уз употребу дигиталних сертификата за електронско потписивање порука, у појединим видовима поједностављених царинских процедура, при електронској комуникацији са носиоцима права интелектуалне својине, односно њиховим овлашћеним заступницима и приликом подношења царинске документације преко Интернета. Објавила је Опште услове за коришћење квалификованог електронског потписа у царинском поступку, као и Корисничко упутство за спољне кориснике који желе да царински поступак обављају коришћењем квалификованог електронског потписа. Урађен је и званични веб портал Управе царина на коме се налазе документа и информације од значаја за царинско пословање, како за пословну заједницу, тако и за путнике. Омогућено је да се преко сајта врши провера искоришћености квота. У Управи царина се од 2011. користи систем електронске комуникације регистрованих привредних субјеката путем квалификованих дигиталних сертификата (тренутно 176 привредних субјеката има потписан уговор о е-пословању са УЦС-ом, односно тре-

нутно се користи у овој комуникацији 411 дигиталних сертификата). У вези са унапређењем информационог система царинске службе у току је реализација следећих мера:

- завршена је хардверска инсталација новог централног рачунара, а у току је инсталација системског софтвера, након које ће уследити миграција апликативног софтвера и базе података. Планирано је да нови централни рачунар у продукционом окружењу буде у функцији у крајем 2014. год.
- у току је консолидација домена, којом ће се од постојећа 3 домена (интернет, интранет и домен за традере за електронско подношење декларација) направити један.
- у току је консолидација серверске структуре којом се врши фазни прелазак са дистрибуиране на централизовану обраду, односно постепена замена преко 50 сервера који су раније постојали у царинарницама и испоставама са једним снажним сервером. Тренутно је број локалних сервера сведен на 32, а коначна реализација пројекта зависи од тога да ли ће бити обезбеђена финансијска средства за набавку сервера који ће заменити постојеће.
- у току је апликативно прилагођавање ИСЦС-а у циљу будуће интеграција НЦТС-а и ИСЦС-а, као и ЕРИАН-а и НЦТС-а.

У области управљања границом, сузбијања кријумчарења, међународне и регионалне царинске сарадње (детаљније погледати поглавље 24) и у вези са члановима 6, 80, 82, 83, 85, 86, 100 и 110. ССП и Протокола 6, царинска служба редовно и активно учествује у међународним акцијама које организују СЦО, Интерпол, SELEC центар (у којем има свог сталног представника) и друге међународне организације. Поред 24 билатерална споразума о међународној царинској сарадњи који су на снази и спроводе се (потписан је још и са Ираном), УЦ спроводи и закључене меморандуме о разумевању са царинским службама Италије, Француске и Русије, Меморандум о размени података у путничком промету закључен између аеродрома Шарл де Гол и Никола Тесла, протоколе о електронској размени података (SEED) са царинским службама БЈР Македоније, Босне и Херцеговине и Црне Горе. Управа царина за преглед друмских превозних средстава редовно користи мобилне скенере последње генерације који су умрежени и имају могућност аудио-визуелне комуникације у реалном времену у оквиру Командног центра. Царинска служба користи и осам стационарних монитора за детекцију радиоактивности, као и разну приручну опрему за неинвазивни преглед. Поседује аутомобиле, чамце, мотоцикле. Управа царина има два пса за откривање наркотика који су још увек у фази обуке.

У области заштите права интелектуалне својине (детаљније погледати поглавље 7) и у вези са члановима 33, 75 и 86. ССП, Управа царина је успоставила електронски систем размене података са носиоцима права интелектуалне својине и њиховим овлашћеним заступницима путем е- IPR апликације захваљујући којем је у 2013. години 88.3% захтева за предузимање мера за заштиту права интелектуалне својине поднето електронским путем. Регистровано је 9 корисника е-IPR апликације из 6 адвокатских канцеларија – овлашћених заступника носилаца права. У циљу лакшег и ефикаснијег детектовања кривотворене робе, за 140 царинских службеника на терену, обезбеђен је приступ ИРМ бази (Interface Public Members) Светске царинске организације. У току је унапређење софтвера за прикупљање, обраду и размену информација, тј. трансформација система ИНЕС у систем ИНЕС+ који ће у погледу обима и структуре података који се обрађују бити потпуно усклађен са ЕУ системом „COPIS“ и који земље чланице ЕУ користе од 2014. године. Обуке царинских службеника спроводе се у континуитету и у сарадњи са релевантним међународним и националним институцијама, носиоцима права интелектуалне својине, царинским администрацијама земаља ЕУ. Појачане су активности у вези са уништавањем кривотворене робе.

Пројекција за наредне четири године примене *НРАА*

У наредном периоду (2015-2018) планирано је доношење следећих прописа:

- 1) Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2016. годину
- 2) Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2017. годину
- 3) Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2018. годину
- 4) Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2019. годину

- 5) Уредби ЕК у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 2015, 2016, 2017 и 2018. године.

Наведеним прописима планира се да се оствари континуирано усклађивање националне Царинске тарифе са Комбинованом номенклатуром ЕУ за сваку наредну годину. Такође је планирана даља имплементација прописа ЕУ којима се јасно дефинише сврставање одређене робе према Комбинованој номенклатури у национално законодавство.

Активности у Управи царина планиране у 2014, 2015. и 2016. години су:

- Учешће у програму ЦАРИНА 2020 (од 2014 – 2020. године) - чланови 6, 33, 44, 75, 80, 82, 83, 85, 86, 99 и 108 ССП
- Израда и усвајање Стратегије за односе са јавношћу (2014.) – члан 99. ССП
- Израда и усвајање Стратегије развоја људских ресурса (2015.) – чланови 99 и 114. ССП
- Припрема УЦ за имплементацију AIS и AES система ЕУ у складу са Decision on a paperless environment for customs and trade (Decision promoting electronic customs, No 70/2008/EC) и модернизованим Царинским законом ЕУ (Regulation (EC) No 450/2008 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 laying down the Community Customs Code) (2016.) – члан 99. ССП
- Даља консолидација мреже, модернизација и имплементација стандарда безбедности за комуникациону структуру и ИТ систем царинске службе (2016.) члан 99. ССП
- Тестирање/пробни рад машине за уништење робе у гарантном периоду (2015.) набављене из ИПА 2011 - Јачање контроле примене царинских прописа у области заштите права интелектуалне својине и стварање организационих и техничких услове за електронско повезивање Управе царина са релевантним институцијама које се баве спровођењем права интелектуалне својине (2016.) – чланови 33, 75, 86 и 99. ССП
- Почетак примене НЦТС на националном нивоу. Приступање Конвенцији о заједничком транзиту и Конвенцији о поједностављеним формалностима у трговини робом. Издата одобрења за статус Овлашћеног привредног субјекта. (2015.) – чланови 99. и 108. ССП

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из споразума о стабилизацији и придруживању које су планиране за 2014. Годину

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ПТС и ССП за Преговарачку групу 29, које су планиране дат је у Табели 2.

Табела 2 Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ПТС и ССП у 2014 години

обавеза из ПТС или ССП	назив мере	тела надлежна за њено спровођење	временски рок
Члан 18. ССП Члан 3. ПТС	Успостављање билатералне зоне слободне трговине у периоду од највише шест година	МФ	Од 1. јануара 2014 за преференцијалне стопе царине по динамици прописаној за 2014.
Члан 18. ССП Члан 3. ПТС	Комбинована номенклатура ће се примењивати на класификацију робе у међусобној трговини уговорних страна	МФ	континуирано

обавеза из ПТС или ССП	назив мере	тела надлежна за њено спровођење	временски рок
Члан 18. ССП Члан 3. ПТС	Примена снижених стопа царине као резултат преговора о царинама у оквиру СТО	МФ МТТТ	IV квартал 2014
Члан 21. ССП Члан 6. ПТС + Анекс I	Преференцијалне царине за индустријске производе	МФП МТТТ	Од 1. јануара 2014 све преференцијалне стопе царине су 0%. Постигнута пуна либерализација
Члан 25. ССП Члан 10. ПТС + Протокол 1	Преференцијални увоз прерађених пољопривредних производа	МФ МПЖС МТТТ	Од 1. јануара 2013 за преференцијалне стопе царине и посебне дажбине по динамици прописаној за 2013. Достигнута коначна либерализација. За 2014 и на даље остаје исто.
Члан 27. ССП Члан 12. ПТС + Анекс III	Преференцијални увоз пољопривредних производа	МФ МПЖС МТТТ	Од 1. јануара 2014 за преференцијалне стопе царине, сезонске царине и посебне дажбине по динамици прописаној за 2014.
Члан 28. ССП Члан 13. ПТС + Протокол 2	Преференцијални увоз вина	МФ МПЖС	Од 1. јануара 2014 за преференцијалне стопе царине, односно квота за 2014.
Члан 30. ССП Члан 15. ПТС + Анекс V	Преференцијални увоз рибе и производа од рибе	МФ МПЖС	Од 1. јануара 2013 за преференцијалне стопе царине и посебне дажбине по динамици прописаној за 2013. Достигнута коначна либерализација. За 2014 и на даље остаје исто.
Члан 44. ССП Члан 29. ПТС + Протокол 3	Примена правила о пореклу	МФ	континуирано
Члан 99. ССП Члан 41. ПТС + Протокол 5	административна сарадња у области царина	МФ	континуирано

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Окончани програми и пројекти

- 1) ЕУ програм Царина 2013 у првој половини 2014 прераста у ЕУ програм Царина 2020

- 2) Назив пројекта - Усклађивање Сектора за контролу примене царинских прописа Управе царина Србије са стандардима, организацијом и оперативном методологијом органа за контролу примене прописа ЕУ (ИПА 2008) – окончан фебруара 2013. године
- 3) Назив пројекта - Унапређење институционалних и административних капацитета Управе царина Србије кроз развој система пословног извештавања и приближавања модерним европским стандардима царинског пословања билатерални пројекат Краљевине Норвешке – окончан фебруара 2013. године

Текући програми и пројекти

1) Назив програма - ЕУ програм Царина 2020

- **Буџет и начин финансирања** - Учешће УЦС у програму Царина 2020 финансира се из буџета Републике Србије уплаћивањем годишње контрибуције Европској комисији (ЕК). Тај износ се кроз две годишње уплате/рефундације доставља УЦС како би се њиме финансирале активности програма (учествовање у састанцима, радним групама, семинарима, радионицама, обукама и радним посетама), а сва средства која не буду потрошена остају ЕК. Део финансијског доприноса може бити финансиран из средстава одговарајућег инструмента ЕУ за пружање спољне помоћи. Међународним споразумом, који тек треба да буде потписан између ЕК и Републике Србије (током другог квартала 2014. године и које ће представљати правни основ за учешће УЦС у програму), биће предвиђен годишњи износ финансијске контрибуције за учешће Србије у програму. Планирано је да он прве године учешћа износи 100.000 евра (за 2014. годину), а да се потом сваке наредне године увећа за по 5.000 евра. То би значило да ће износ контрибуције бити 105.000 евра за 2015. годину, 110.000 евра за 2016. годину, 115.000 евра за 2017. годину, 120.000 евра за 2018. годину, 125.000 евра за 2019. годину и 130.000 евра за 2020. годину.
- **Циљ програма** - Програм је намењен земљама чланицама ЕУ, али је под одређеним условима доступан и земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима. Програм Царина 2020 земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима треба да помогне у јачању сопствених капацитета како би ефикасно и ефективно обављале царинске послове у периоду пре и после приступања. То подразумева подршку за унапређење разумевања царинских прописа и процедура ЕУ, подстицање регионалне сарадње између царинских администрација, модернизацију царинских формалности и унапређење информационих система у домену размене информација и борбе против превара. Очекивани резултат програма је побољшање ефикасности и ефективности рада националних администрација путем размене знања и искустава са колегама из других царинских администрација, (пре свега земаља чланица ЕУ) кроз учествовање у састанцима, радним групама, семинарима, радионицама, обукама и радним посетама.
- **Планиране активности** – континуирано у 2014. години (очекиване активности због природе програма није могуће раздвојити по кварталима). Службеници УЦС учествују на догађајима у оквиру програма или по позиву од стране ЕК (састанци, радне групе, семинари радионице, обуке) или у договору са земљом домаћином, на одређену тему и на своју иницијативу (одлазне и долазне радне посете), а уз претходно добављање сагласности ЕК, путем подношења предлога за учествовање у радној посети, који мора бити у складу са циљевима наведеним у годишњем радном плану програма Царина 2020.
- **Веза са ССП** – чланови 6, 33,44,75,85,99 и 108.

2) Назив пројекта - Модернизација царинског система

- **Укупан буџет:** 4,1 милиона евра
- **Извор финансирања:** IPA 2011 (ЕУ средства)
- **Циљ пројекта:** Јачање административних и оперативних капацитета Управе царина и релевантних заинтересованих страна са циљем испуњења ЕУ захтева у области NCTS (New Computerized Transit System), АЕО (Authorized Economic Operator), трговинских олакшица и управљања ризиком.

- Планиране активности у 2013. години:
 - **I квартал:** Почетни извештај и снимање стања
 - **II квартал:** Завршена анализа потреба и анализа јаза (GAP анализа)
 - **III квартал:** Завршена анализа пословања и фаза спецификације система - функционална спецификација, тест стратегија, системи управљања конфигурацијом, изградња/формирање података и стратегија транзиције, стратегија комуникације и обуке
- Планиране активности у 2014. години:
 - Студија изводљивости царинских процедура у речном, ваздушном и железничком саобраћају;
 - Софтвер инсталиран на тест систем, окончано тестирање, техничке карактеристике, документација програма, формирани приручници о систему, набављен материјал за обуку, систем инсталиран у систем обуке и реализована обука инструктора/предавача.
- Планиране активности у 2015. години:
 - Реализована обука крајњих корисника, реализован пилот пројекат размештања (испоручен изворни код, систем пуштен у промет и изабрана царинарница) и потпуно размештање (систем пуштен у промет на целој територији).
- **Веза са ССП – чланови 99 и 108.**

3) Назив пројекта-Подршка даљој модернизацији Управе царина и унапређење управљања границом у Републици Србији

- **Укупан буџет:** 6,7 милиона евра
- **Извор финансирања:** IPA 2013 (ЕУ средства и национална контрибуција)
- **Циљ пројекта:** Побољшање услуга које Управа царина пружа пословној заједници и грађанима, повећан капацитет УЦ, јачање функције граничне контроле и царинске администрације у борби против илегалних миграција
- Планиране активности у 2014:
 - Реализација Оквирног уговора за пројектни задатак за уговор о услугама за компоненту 1 пројекта - подршка припреми тендерске документације за уговор о услугама за увођење Аутоматизованих система увоза и извоза и система за управљање ауторизацијама као и побољшање ефикасности царине кроз модернизацију царинске инфраструктуре
 - Реализација Оквирног уговора за израду плана консолидације мреже и техничку спецификацију за набавку ИТ опреме у функцији реализације пројекта;
 - Реализација Оквирног уговора за припрему тендерске документације за радове на реконструкцији граничног прелаза Бајмок;
 - Објављивање тендера за реализацију уговора о услугама за компоненту 1 и објављивање тендера за уговор о услугама и уговор о радовима за изградњу граничног прелаза Бајмок.
- Планиране активности у 2015 и 2016:
 - Спровођење детаљне анализе законодавства, административних и царинских процедура и прописа и припрема препорука за усклађивање законодавства УЦС и царинских процедура са Union Customs Code (UCC) и and the delegated acts and implementing acts у складу са новим побољшањима
 - Анализа организационе структуре УЦС и предлози за реорганизацију и припрема нацрта измењеног документа систематизације УЦ
 - Успостављање институционалног оквира за перманентну комуникацију са пословном заједницом и институционалних прописа за сарадњу. Спровођење истраживања о свести пословних заједнице о новим системима интерконективности на почетку и на крају пројекта
 - Израда нацрта функционалне и техничке спецификације за имплементацију аутоматизованих система увоза и извоза (извозни/увозни контролни систем) и система за управљање ауторизацијама
 - Израда нацрта Тест стратегије и тест плана за аутоматизован система увоза и извоза (извозни/увозни контролни систем)

- Организација обука и успостављање методологије за пренос знања у делу царинских поступака и ИТ и организације студијских посета у земљу чланицу
 - Ажурирање ИТ стратегије и ИТ Тактичког плана и успостављање оквира за свеобухватну архитектуру система и дизајнирање исте
 - Спровођење анализа и давање препорука које се тичу развоја полиса и принципа ИТ сигурности, дизајна система интеграције и концепта сервисно оријентисане архитектуре
 - Набавка неопходног хардвера и софтвера за његово функционисање за рад нових транс-европских система, система интеграције и дизајна свеобухватне архитектуре (укључујући сервере, додатке за складиштење података, компоненте за мрежу и алат за управљање мрежом, лиценце за ARIS софтвер за моделирање пословних процеса, итд.)
 - Инсталација набављене опреме и припадајућег софтвера и обуке за рад са набављеном опремом
 - Спровођење изградње граничног прелаза Бајмокс у складу са пројектном документацијом
 - Комуникација са релевантним државним институцијама и организацијама укљученим у изградњу Бајмокса
 - Спровођење надзора над изградњом
- 4) **Назив пројекта: Одржавање SEED система – Систематска електронска размена података на Западном Балкану**
- **Укупан буџет:** 1.300.000 евра
 - **Извор финансирања:** Вишекорисничка IPA 2010
 - **Циљ пројекта:** Пројекат подржава националне напоре за решавање кључних приоритета: борбу против корупције олакшавање трговине и контролу граница, а има посебан регионални ефекат пошто обезбеђује потребну сарадњу међу земљама учесницама. Коришћење овог система представља почетак коришћења најважнијих информација у УЦ што је и један од стандарда Светске царинске организације
 - **Планиране активности:** Развој INES+ система (апликација за заштиту права интелектуалне својине); проширење оквира рада SEED система на прекогранично преношење новца између царинских администрација земаља учесница
- 5) **Назив пројекта: Уговор за апликативно прилагођавање донираног софтвера и имплементацију система интегрисане тарифе Србије ТАРИС**
- **Укупан буџет:** 255.150,56 евра
 - **Извор финансирања:** Донација Краљевине Норвешке
 - **Циљ пројекта:** повећање степена аутоматског царинења и омогућавање правилне и једнообразне примене закона и прописа у поступку царинења. Даље, омогућиће унапређену комуникацију са пословном заједницом кроз доступност информација и предвидљивост пословних трансакција
 - **Планиране активности:** Тестирање тестне апликације-Модула Администрација и његових помодула за унос и одржавање мера (MFN стопе царина, преференцијалних стопа, PDV, акциза и остало)

Пројекти у фази планирања

Управа царина ће за IPA 2014 предложити изградњу три гранична прелаза: Котроман, Ватин и Гостун Укупан буџет за сва три прелаза ће бити око 10 милиона евра (ЕУ буџет и национална контрибуција).

Управа царина је из донације Краљевине Норвешке конкурисала пројектом „Развој и обједињавање софтверских апликација за Сектор за контролу примене царинских прописа, Управе царина Србије“. Крајњи циљ пројекта је развијен и имплементиран интегрални софтвер, који ће представљати сет више апликација / модула ("сложених као коцкице слагалице"), који ће запосленим у Сектору за контролу примене царинских прописа Управе царина Србије помоћи у обављању свакодневних послова и заменити многобројне „папирне / ручне“ евиденције, пружити много боље информације, алате, алгоритме, извештаје и дијаграме за извршава-

ње аналитичких активности које су у опису посла сваког појединачног одељења, као и обезбедити интеракцију између свих појединачних модула у сврху повећане ефикасности и ефективности целог сектора. Укупан буџет пројекта је 250.000 евра (билатерална средства и национална контрибуција).

У току је израда Twinning Light предлога пројекта за Царинску лабораторију. Резултат пројекта ће бити успостављање темеља, односно израда документације која ће представљати улазне параметре за свеобухватну модернизацију Царинске лабораторије.

3.30. Економски односи са иностранством

3.30.1. Заједничка трговинска политика

Преглед стања

Правила Светске трговинске организације (СТО), уз Споразум о стабилизацији и придруживању, мултилатералне и билатералне споразуме о слободној трговини представљају главни оквир спољнотрговинске политике Србије.

Чланство у СТО је важан елемент подршке процесу унутрашњих економских реформи, као и неопходан корак за приступање ЕУ. Формално је процес приступања СТО започео 2005. када је Генерални савет СТО оформио Радну групу за приступање Србије. До сада је одржано тринаест састанака Радне групе, од којих је **последњи одржан у јуну 2013.** Тада је констатовано да је остварен знатан напредак и да је остало само пар отворених питања на мултилатералном нивоу од којих је најважнији усвајање Закона о генетски модификованим организмима (ГМО), док су на билатералном плану окончани преговори око царинских концесија за робу и услуге са великом већином земаља које се су појавиле у овом процесу¹⁵⁴. Још увек се воде преговори са САД и Бразилом за мањи број пољопривредних производа а са Украјином и за робу и за услуге. Најоштрији захтев који је Србија примила од почетка преговора о приступању СТО је захтев Украјине. У циљу олакшавања захтева ове земље на мултилатералном нивоу, тј. у оквиру СТО, започети су преговори о закључивању билатералног споразума о слободној трговини. Према садашњем стању преговора, одржавање наредног, **четрнаестог састанка Радне групе** за приступање Србије СТО и завршетак процеса приступања СТО, зависи од спремности да се адекватно измени Закон о генетски модификованим организмима.

Влада РС је 4. децембра 2013. прихватила **Извештај о завршеним преговорима са представницима Европске комисије о закључењу Протокола уз Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране, поводом приступања Републике Хрватске Европској унији** (у даљем тексту Протокол) и усвојила текст Протокола. У складу са наведеним закључком Владе, у Бриселу је 10. децембра 2013. парафиран текст Протокола. У складу са одредбама члана 8. Закона о закључивању и извршавању међународних уговора, Влада је 31. децембра 2013. парафиран текст Протокола заједно са Извештајем о завршеним преговорима и парафирању Протокола доставила Народној скупштини ради добијања одобрења да се Протокол потпише у тексту који садржи клаузулу о привременој примени. Како су у међувремену расписани избори, разматрање Протокола се може очекивати по конституисању новог сазива Народне скупштине и формирања одговарајућих радних тела (одбора), а с обзиром да се већ налази у процедури, овај документ ће се приоритетно размотрити у надлежном скупштинском одбору. Пре почетка примене Протокола усвојиће се подзаконски акт којим ће се утврдити механизам расподеле квота дефинисаних овим Протоколом, посебно квота за увоз дуванских производа из ЕУ.

У 2013. активности у оквиру ЦЕФТА су биле усмерене на елиминисање нецаринских баријера кроз повећање транспарентности, и уклањање препрека на граничним прелазима ради повећања извоза и привлачења инвеститора, стварање услова за отпочињање преговора о либерализацији трговине услугама, јачање производне сарадње у региону, надгледање либерализа-

¹⁵⁴ Швајцарском, Норвешком, Канадом, Јапаном, Корејом, Европском унијом, Мексиком, Панамом, Еквадором, Кином, Доминиканском Републиком, Салвадором и Хондурасом, Индијом.

ције тржишта јавних набавки, преглед државне помоћи, заштиту конкуренције и права интелектуалне својине и пуну примену дијагоналне кумулације порекла. Одржано је 30 састанака ЦЕФТА тела, а на састанку **Заједничког комитета ЦЕФТА, који је одржан 20. новембра 2013.** у Сарајеву између осталог су усвојени и Министарска одлука о обавезном обавештавању/нотификацији прописа пре усвајања мера које могу ограничити трговину између ЦЕФТА Страна и препорука за усвајање контра мера као одговор на увођење мера које ометају трговину. Поменута препорука је у складу са закључцима усвојеним на специјалном састанку Заједничког комитета ЦЕФТА, одржаном у Београду 22. јула ове године на захтев Републике Србије поводом праксе Македоније да четири године заредом уводи ограничења на увоз пшенице и брашна.

Посвећена је пажња и отвореним питањима за даље функционисање ЦЕФТА, с обзиром да је Хрватска због уласка у ЕУ 1. јула 2013. напустила овај регионални споразум. Између осталог, покренута је процедура за измену члана 52 ЦЕФТА који се односи на функцију депозитара, јер Хрватску, која је до сада обављала ову функцију, треба да замени Албанија. Албанија и представници привремених ограна самоуправе на Косову и Метохији нису потписали Додатни протокол јер траже да га потпише Косово * (са фуснотом), а не УНМИК/Косово који је потписница ЦЕФТА Споразума. Проблем је превазиђен пошто је Заједнички комитет ЦЕФТА донео одлуку да Албанија врши функцију вршиоца дужности депозитара.

Сарадња са земљама чланицама **ЕФТА**, се одвија кроз примену Споразума о слободној трговини између РС и ЕФТА. У 2014. одржаће се Други састанак Мешовитог комитета ЕФТА у Београду. Чланице ЕФТА су у марту ове године покренуле иницијативу за допуном текста Споразума, тј. додавањем поглавља – **Трговина и одрживи развој**. Ово поглавље ће се односити на усвајање или одржавање мера које могу утицати на трговину и инвестиције из аспекта рада и животне средине. Тренутно су у току консултације експерата обе стране о тексту овог поглавља, а у наредном периоду је могуће и одржавање састанака на ту тему.

У 2013. и на почетку 2014. на билатералном економском плану остварена је интензивна међународна активност одржавањем **16 заседања** мешовитих комитета и комисија за економску сарадњу и/или пословних форума са различитим земљама.

Реализован је и значајан број билатералних сусрета и преговора, који су за резултат имали закључивање **Споразума између Владе Републике Србије и Владе Краљевине Мароко о оснивању Мешовите комисије за трговину, економску и научно-техничку сарадњу** (потписан 6. јуна 2013, ратификован 31. октобра 2013.), **Споразума о трговини и економској сарадњи између Републике Србије и Републике Тунис** (потписан 5. марта 2014.), који садржи клаузулу најповлашћеније нације, а 15. марта ове године предстоји потписивање **Споразума о оснивању Мешовитог комитета за сарадњу са Уједињеним Арапским Емиратима**. Такође, потписани су и **Меморандум о трговинско-економској сарадњи између Министарства трговине, туризма и телекомуникација Републике Србије и Владе Калушке области** (10. април 2013.) и **Меморандум о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Републике Словеније о економској сарадњи на трећим тржиштима** (2. октобар 2013.).

Анекс бр. 2 Споразума о економској и техничкој сарадњи у области инфраструктуре између Владе Републике Србије и Владе Народне Републике Кине, потписан у Пекингу, 26. августа 2013, ратификован је 26. новембра 2013. и ступио на снагу 4. децембра 2013.

Споразум о стратешкој економској сарадњи између Владе Србије и Канадске комерцијалне корпорације, потписан новембра 2012, Народна скупштина Републике Србије ратификовала је 26. новембра 2013.

У претходном периоду за потписивање су припремљени **Споразум о економској сарадњи између Владе Републике Србије и Владе Републике Македоније**, **Меморандум о разумевању између Владе Републике Србије и Савета Министара Босне и Херцеговине о економској сарадњи на трећим тржиштима** и **Меморандум о разумевању између Владе Републике Србије и Савета Министара Босне и Херцеговине о сарадњи у области телекомуникација**.

Са Грузијом, Узбекистаном, Туркменистаном и Монголијом је током 2013. и у 2014. настављен рад на усаглашавању споразума о трговинско-економској сарадњи, при чему је са Споразум о трговинско-економској сарадњи са Грузијом у завршној фази.

Договорено је да се током 2014. усагласи и потпише и Споразум о сарадњи између Министарства трговине, туризма и телекомуникација Републике Србије и Министарства економије, енергетике, индустрије, малих и средњих предузећа и занатства **Северне Рајне Вест-фалије**.

У циљу привлачења директних страних инвестиција, Република Србија је потписала два Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања у 2013, са Уједињеним Арапским Емиратима и Краљевином Мароко.

Нацрт **закона о извозу и увозу робе двоструке намене припремило** је Заједничко тело за праћење и унапређење прописа из области производње, промета, увоза и извоза контролисане робе¹⁵⁵, уз помоћ експерата ЕУ, ангажованих преко ЕУ пројекта унапређења законодавног оквира ради успостављања ефикасног система извозне контроле у земљама југоисточне Европе, имплементираног од стране БАФА (Немачка Агенција за извозну контролу). Народна скупштина је 31. октобра 2013. усвојила Закон о извозу и увозу робе двоструке намене („Сл. гласнику РС”, бр. 95/13) који је у потпуности усклађен са Уредбом Савета (ЕК) о успостављању режима Заједнице о извозној контроли, трансферу, брокерингу и транзиту робе двоструке намене *CELEX* бр. 32009R0428R (03) (EC) 428/2009 од 5. маја 2009. и Уредбом (ЕУ) Европског парламента и Савета о измени Уредбе Савета (ЕК) Бр. 428/2009 о успостављању режима Заједнице о извозној контроли, трансферу, брокерингу и транзиту робе двоструке намене *CELEX* бр. 32012R0388 (EU) No 388/2012 од 19. априла 2012.

У циљу ефикасније примене Закона о извозу и увозу робе двоструке намене донета су два Правилника;

- 1) Правилник о обрасцу и садржају захтева за издавање дозволе, обрасцу дозволе, обрасцу и садржају сертификата и потврда који прате извоз и увоз робе двоструке намене („Сл. гласник РС”, бр. 9/14); и
- 2) Правилник о облику и садржају извештаја о извозу и увозу робе двоструке намене, пруженој брокерској услузи и техничкој помоћи („Сл. гласник РС” бр. 9/14).

Влада Републике Србије је усвојила Одлуку о утврђивању Националне контролне листе робе двоструке намене („Сл. гласник РС”, бр. 20/2013). Националном контролном листом се утврђује класификација робе двоструке намене за коју је неопходно прибавити дозволу Министарства за извоз или увоз и у потпуности је усклађена са најновијом листом Европске уније садржаном у Анексу II Уредбе (ЕУ) Европског парламента и Савета о измени Уредбе Савета (ЕК) бр. 428/2009 о успостављању режима Заједнице о извозној контроли, трансферу, брокерингу и транзиту робе двоструке намене (*CELEX* бр. 32012R0388).

Влада Републике Србије је усвојила Одлуку о утврђивању Националне контролне листе наоружања и војне опреме („Сл. гласник РС”, бр. 90/20013). Овом листом се утврђује класификација наоружања и војне опреме за чији је извоз или увоз неопходно прибавити дозволу Министарства и у потпуности је усклађена са најновијом листом Европске уније (***Common Military List of the European Union***, *CELEX* бр. 52013XG0327 (01) од 27. марта 2013).

Ради унапређења прописа из области промета, увоза и извоза контролисане робе међуресурска радна група је припремила текст **Нацрта закона о извозу и увозу наоружања и војне опреме**. Влада је усвојила Нацрт закона 4. децембра 2013. и упутила на усвајање Народној Скупштини.

Реализација активности у складу са применом Законом о спољнотрговинском пословању одвијала се током 2013. уз редовно одржавање међуресорних и интерних комисија за доделу дозвола, квота као и решења за обављање појединих спољнотрговинских послова извоза и увоза за чију реализацију је потребно прибављање одређених исправа.

- Комисија за извоз шећера у ЕУ на основу „Одлука о извозу шећера у земље ЕУ” („Сл. гласник РС” бр. 60/10), која је донета у складу са чланом 11.4 Закона о потврђивању прелазног споразума о трговини и трговинским питањима односно, чланом 26.

¹⁵⁵ Које су чинили представници Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства одбране, Министарства унутрашњих послова, Министарства спољних послова, Министарства финансија - Управе царина, Министарства правде и државне управе - Управе за извршење кривичних санкција, Безбедносно-информативне агенције

Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП),– као и Регулацивом ЕК 891/2009 и 707/2010 и регулише извоз 180.000 тона шећера на годишњем нивоу у земље Европске уније по преференцијалном статусу.

- Комисија за издавање увозних и извозних дозвола у области спортског и ловачког оружја, делова и муниције за то оружје и репродукционог материјала за њихову производњу, експлозивног материјала и пиротехничких средстава (у складу са чланом 11. Закона о спољнотрговинском пословању и члан XXI *GATT 1994*)
- Комисија за спровођење поступка издавања увозних и извозних дозвола за злато и сребро (у складу са чланом 11. Закона о спољнотрговинском пословању и члан XX *GATT 1994*)

Поред наведеног, обављале су се сталне консултације са привредним субјектима из области везане за спољнотрговинско пословање.

Преглед приоритета за 2014. годину

У 2014. години одржаће се састанци експланаторног (3. јул) и билатералног (9. октобар) скрининга за ово поглавље. Ради успешне припреме за поменуте састанке током године ће бити организован већи број радних састанака Преговарачке групе. Приоритет је добијање позитивне оцене у Извештају о скринингу Европске комисије, и испуњење предуслова за отварање преговора у оквиру Поглавља 30.

У 2014. су планиране **следеће законодавне активности:**

- Окончање процедуре усвајања **Закона о извозу и увозу наоружања и војне опреме** чиме би Република Србија добила комплетирала регулаторни оквир у складу са Заједничким правилима држава чланица ЕУ која се односе на извоз војне опреме и технологија (*Council Common position CELEX* бр. 32008E0944 од 8. децембра 2008.) Закон ће у потпуности бити усклађен са одредбама законодавства ЕУ у овој области;
- **Доношење подзаконских аката** неопходних за спровођење Закона о извозу и увозу наоружања и војне;
- Усвајање Одлуке о утврђивању **Националне контролне листе наоружања и војне опреме** за 2014, у складу са усвојеном релевантном листом наоружања ЕУ;
- Усвајање Одлуке о утврђивању **Националне контролне листе робе двоструке** намене за 2014, у складу са усвојеном релевантном листом ЕУ;
- Усвајање **Годишњег извештаја о реализацији извоза и увоза робе двоструке намене**, пруженим брокерским услугама и техничкој помоћи, укључујући податке о забрани транзита, који представља део међународне обавезе РС;
- Усвајање Годишњег извештаја о спољнотрговинском промету контролисаним робом за 2012, који представља део међународне обавезе РС о редовном извештавању ЕУ, у прописаној форми, о извозу и увозу наоружања и војне опреме и робе двоструке намене.
- Имајући у виду да процес преговарања и потписивања Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања не зависи само од наше стране, већ и од државе са којом се воде преговори, у периоду 2014 - 2018 можемо очекивати да се наведени споразум потпише са Канадом, Краљевином Камбоџом, Државом Палестином, Лаошком Народном Демократском Републиком и Државом Катар. Државе које су изразиле интерес за отпочињање преговора ради потписивања Споразума о узајамном подстицању и заштити улагања су САД, Република Молдавија, Република Таџикистан, Република Јерменија, Република Естонија, Либанска Република, Казахстан, Република Зеленортска и Република Маурицијус.

У оквиру ове подгрупе, једна од важнијих законодавних активности је и **ратификација међународних билатералних и мултилатералних споразума у области трговинске и економске сарадње**. За ову врсту споразума не може се прецизирати датум ратификације, пошто процес преговарања и потписивања споразума не зависи само од наше стране, већ и од земље

са којом се воде преговори¹⁵⁶. Имајући ово у виду, начелно можемо оценити да, у складу са нашим плановима, у 2014. и 2015. години очекујемо:

- Закључивање споразума о економској и/или трговинској сарадњи са Македонијом, Грузијом, Туркменистаном, Монголијом, Ираком, Катаром, Анголом, Никарагвом и Узбекистаном, као и споразума о слободној трговини са Јерменијом и Украјином,
- У циљу усклађивања либерализације трговине Републике Србије са Царинском унијом Русије, Белорусије и Казахстана, коју ће од 1. јануара 2015. заменити Евроазијски економски савез (ЕврАзЕС) као правни субјект са дубљим степеном економских интеграција на постсовјетском простору, предстоји усклађивање трговине Републике Србије са будућим ЕврАзЕС, чији ће, и Јерменија постати члан у мају 2014.

Активности у области ЦЕФТА на којима ће се радити у 2014. обухватају отварање преговора о либерализацији трговине услугама, потпуно преузимање одговорности и власништва над ЦЕФТА Трговинским порталом, уклањање техничких, санитарних и фитосанитарних и нецаринских препрека трговини и успостављање механизма управљања ризиком и увођења категорије овлашћеног економског оператера ради олакшања и поједностављења процедуре на граничним прелазима. Посветиће се пажња и повећању транспарентности и јачању капацитета у области дефинисања, координације и спровођења трговинске политике у циљу повећања привредног раста ЦЕФТА Страна.

ЦЕФТА структуре су надлежне за спровођење Првог стуба Стратегије ЈИЕ 2020 који се односи на Интегрисани раст. Програм спровођења је усвојен на састанку Заједничког комитета ЦЕФТА 20. новембра 2013. у Сарајеву. Структура и приоритети предвиђени Стратегијом, која представља главне стратешке смернице регионалне сарадње, обухваћени су приоритетима председавања Македоније ЦЕФТА-ом за 2014.

Области на које ће се Први стуб Стратегије фокусирати су:

- 1) јачање зоне слободне трговине - слободно кретање робе, услуга, инвестиција и квалификоване радне снаге,
- 2) јачање конкурентности - заштита конкуренције, права интелектуалне својине и јавне набавке,
- 3) интеграција у глобалну економију - приступ тржишту и укључивање у глобалне мреже понуде
- 4) хоризонтални аспекти - јачање капацитета, транспарентност, расположивост података и њихов квалитет

Административни капацитети

Министарство трговине, туризма и телекомуникација је на основу члана 19. Закона о министарствима („Сл. гласник РС“, бр. 72/2012) надлежно за следеће области које се односе на економске односе са иностранством:

- преговарање, закључивање и праћење спровођења мултилатералних и билатералних економских и трговинских споразума, споразума о слободној трговини, протокола и меморандума;
- спољнотрговински систем и мере заштите;
- спољну трговину контролисаном робом.

¹⁵⁶ Из истих разлога ови споразуми се неће уносити у електронску базу која прати НПАА

Административни капацитети у оквиру Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација

Назив институције		Навести да ли је институција планирана или постојећа	Број радних места према систематизацији	Број запослених
Министарство трговине, туризма и телекомуникација	Сектор за мултилатералну и регионалну економску и трговинску сарадњу	Постојећа	33	29
	Сектор за билатералну економску сарадњу и	Постојећа	25	22
	Самостални извршиоци изван свих унутрашњих јединица-економски саветници	Постојећа	21	20
Укупно			79	71

Ради што успешнијег обављања активности које се односе на област економских односа са иностранством врши се континуирана обука запослених и фокус се ставља на квалитет ангажованих лица, а не само на њихов број.

Мере за спровођење приоритета за период 2014-2018

- Реализација активности и усвајање прописа који ће бити неопходни за успешно отварање и затварање преговора са ЕУ у оквиру ПГ 30: Реализација активности у области економских односа са иностранством се одвија и кроз праћење примене мултилатералних и билатералних споразума о економској, привредној и/или трговинској сарадњи, укључујући и рад мешовитих радних тела (мешовити комитети, комисије, радне групе).
- Уколико се током 2014. године оконча процес преговора о приступању СТО, у 2015 години би требало да се потпише и Протокол о приступању Србије овој међународној организацији.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У циљу јачања административних капацитета за спровођење мера и активности у оквиру надлежности економских односа са иностранством спроводе се следећи пројекти иностране помоћи:

- У циљу припреме за предстојеће састанке експланаторног (3.јул 2014.) и билатералног скрининга (9.октобар 2014.) **Преговарачког поглавља 30 – економски односи са иностранством** Европска комисија је омогућила одржавање *TAIEX* експертске мисије у априлу 2014.године. Сврха овог семинара је преношење искустава Хрватске у усклађивању домаћег законодавства са Заједничком трговинском политиком (ЗПТ) ЕУ и њиховог искуства у процеса преговора у овом поглављу
- **SECO** - Техничка помоћ швајцарске Владе за приступање РС СТО у сарадњи са *IDEAS* центром Женева, имплементационом агенцијом Швајцарске агенције за сарадњу (*SECO*). Овај пројекат је отпочео за време СЦГ и било је планирано да траје до краја 2012, али се очекује да се пројекат продужи до марта 2017;
- **Пројекат ЕУ „Унапређење извозне контроле региона југоисточне Европе“**. Средства за ту намену се дистрибуирају преко БАФА (немачке Агенције за контролу извоза). Средства су коришћена за различите намене, углавном едукативне и састојала су се у ангажовању европских експерата у појединим сегментима (унапређење законодавства и његова хармонизација са ЕУ законодавством, унапређење кривичних санк-

ција, разрада појединих конкретних питања извозне контроле-нпр. брокеринг и сл. превођење листа роба која се налазе на режиму контроле, организација семинара за привреду у свим земљама у регион и сл). Углавном, те фондове дистрибуира БАФА и за њих одговара и Европска комисија;

- Слична помоћ за земље региона добијана је и од америчког *EXBS* програма (Програм извозне контроле и безбедности на граници – *Export Control and Related Border Security*) и *UNDP* - Центра за контролу малог и лаког наоружања југоисточне Европе (*SEESAC*). Сви ови пројекти ће се наставити и у 2014;
- Према прелиминарним проценама Секретаријата ЦЕФТА **буџет за спровођење Интегрисаног раста** у склопу агенде Стратегије ЈИЕ 2020 би могао износити 9 милиона евра за први програмски период ИПА II у трајању од три године. Буџет, којим ће руководити Секретаријат у име чланица ЦЕФТА, обухвата средства за финансирање рада ЦЕФТА Секретаријата (једна трећина укупног буџета) и потребне техничке помоћи. У финансирању буџета ће учествовати чланице ЦЕФТА (у износу од једне трећине трошкова потребних за рад Секретаријата) и Европска комисија. За одређене активности финансирање се може обезбедити и од стране донора билатерално
- Требало би поменути и важније пројекте који су започети и на којима ће се радити и током наредног периода, а чији је циљ да се сарадња међу чланицама ЦЕФТА, са ЕУ и чланицама ЕФТА унапређује, у којима представници Србије активно учествују. То су: пројекат *OECD/EC* и мађарске Владе о праћењу елиминисања нецаринских баријера и о рестриктивности регулативе у области професионалних услуга; *TAIEX* у области царине о овлашћеним економским оператерима и одређивању царинске основице; *GIZ* о транспарентности мера трговинске политике и мерењу примене ЦЕФТА кумулације порекла; Светске банке и *OECD/EC* о либерализацији трговине услугама; *IPA* о техничким баријерама трговини; *IFC* о логистици у трговини.

3.30.2. Политика развојне и хуманитарне помоћи

Развојна сарадња и хуманитарна помоћ

Република Србија је корисник финансијске помоћи ЕУ и њених држава чланица. До сада, Република Србија није учествовала у пројектима ЕУ на пружању развојне, техничке или финансијске помоћи, нити у националном буџету има средстава предвиђених за те намене, с обзиром на тренутно лимитиране могућности за учешћем у пружању подршке циљевима и инструментима развојне политике ЕУ.

У односу на пружање хуманитарне помоћи, Република Србија је у оквиру својих могућности, у протеклих неколико година, пружила хуманитарну материјалну помоћ (посебно државама у региону југоисточне Азије чије је становништво било погођено природном катастрофом – цунамијем, земљотрес у Јапану и др). Досадашња пракса у области пружања хуманитарне помоћи, подразумевала је по правилу, хитно хуманитарно реаговање на природне катастрофе и отклањање њихових последица. У таквим ситуацијама, Влада Републике Србије је доносила *ad hoc* одлуке у сваком појединачном случају. С тим у вези, може се констатовати да не постоји институционални облик координације, већ су се на пружању помоћи ангажовала надлежна министарства, у зависности од карактера природне непогоде и технолошке катастрофе, односно потреба угроженог становништва у одређеној држави.

Приоритети у периоду 2014 – 2018. године

У наредном периоду, предстоји успостављање правног и институционалног оквира за пружање развојне помоћи трећим земљама који би требало да буде хармонизован са правним тековинама ЕУ (*Acquis*). Република Србија ће кроз процес приступања ЕУ, настојати да унапреди сопствене економске могућности, како би била у реалној позицији да успешно учествује у програмима развојне сарадње ЕУ.

- Приоритети у 2014. години
 - Доношење Закона о спољним пословима
- Приоритети у периоду 2015 – 2018. године

- Формирање посебне организационе јединице МСП која ће бити у потпуности материјално-технички и адекватно кадровски оспособљена. У свом раду, ова јединица би на одговарајући начин пратила, планирала и вршила координацију развојне сарадње и хуманитарне помоћи.
- Усвајање Закона о развојној сарадњи и хуманитарној помоћи, и у оквиру тог Закона, евентуално именовање националног координатора за развојну сарадњу и хуманитарну помоћ, који би вршио обједињавање и пуну координацију рада свих надлежних државних органа и институција.

3.31. Спољна, безбедносна и одбрамбена политика

3.31.1. Политички дијалог

Преглед стања

Р. Србија наставља са испуњавањем политичких критеријума и услова преузетих у контексту процеса стабилизације и придруживања.

Претходних годину дана Р. Србија је остварила велике напретке у процесу европских интеграција од који су најзначајнији: одлука Европског савета из јуна 2013. године о почетку преговора о чланству са Р. Србијом, завршетак процеса ратификације и ступање на снагу Споразума о стабилизацији и придруживању и формални почетак преговора о чланству у ЕУ 21. јануара 2014. године.

Након што је Европски савет донео одлуку да отвори преговоре у јуну 2013. године, Прва међувладина конференција о приступању Р. Србије Европској унији одржана је 21. јануара 2014. године, када су и формално отворени приступни преговори. Почетна фаза преговора – аналитички преглед и оцена усклађености прописа Р. Србије са правним тековинама Европске уније и њихове примене (*screening*) почела је и пре формалног отварања преговора, у септембру 2013. године. Процес скрининга се од почетка одвија несметано и по радном распореду Европске комисије, а до овог тренутка је одржано више експланаторних и билатералних скрининга.

Споразум о стабилизацији и придруживању ступио је на снагу 1. септембра 2013. године, чиме су Р. Србија и Европска унија своје односе уредиле једним свеобухватним споразумом и подигле га на виши ниво. У складу са одредбама ССП-а политички дијалог, који се и до сада одвијао несметано, постаје уговорна обавеза (Наслов 2, Политички дијалог) и показатељ добрих односа двеју страна. Након ступања на снагу ССП-а, формирала су се тела за његово спровођење:

- Савет за стабилизацију и придруживање, највише тело по Споразуму, задужено за надзор, примену и решавање најважнијих питања која проистичу из Споразума или његове примене
- Одбор за стабилизацију и придруживање - оперативно тело које помаже Савету у обављању његових дужности. На свом првом заседању, 4. марта 2014. године у Београду, Одбор је, у складу са чл. 123 ССП-а, донео Одлуку о формирању седам пододбора и једне посебне групе. Формирани су: 1) Пододбор за трговину, индустрију, царине и опорезивање; 2) Пододбор за пољопривреду и рибарство; 3) Пододбор за унутрашње тржиште и конкуренцију; 4) Пододбор за економска и финансијска питања и статистику; 5) Пододбор за правду, слободу и безбедност; 6) Пододбор за истраживање и иновације, информационо друштво и социјалну политику; 7) Пододбор за транспорт, енергетику, животну средину, акцију за климу и регионални развој, као и Посебна група за реформу државне управе.
- Парламентарни одбор за стабилизацију и придруживање, као форум за размену мишљења и ставова између посланика Европског парламента и посланика Народне скупштине Републике Србије, конститутивну седницу одржао је 15. новембра 2013. у Београду.

Део Политичког дијалога који се до сада одвијао у оквиру Форума ЕУ- западни Балкан је ступањем на снагу ССП-а добио уговорну подлогу и он ће се, како је то било и у претходном периоду, и даље одвијати.

Ступањем на снагу ССП-а одредбе о усаглашавању ставова Р. Србије и ЕУ у спољнополитичким и безбедносним питањима (Наслов 2, чл 10), прешле су из обавезе ранијег Европског партнерства за Србију у јасан уговорни однос. У том контексту, Р. Србија ће наставити да се придружује декларацијама ЕУ и спремна је да пружи допринос координисаном деловању са ЕУ у оквиру појединих међународних организација, у складу са својим спољнополитичким интересима.

Уз посредовање Европске уније (Високог представника ЕУ за спољну политику и безбедност Кетрин Ештон) води се политички дијалог на високом нивоу између Београда и Приштине. Најзначајнији резултат у том дијалогу је „**Први споразум о принципима који регулишу нормализацију односа**“ између Београда и Приштине, који су у Бриселу 19. априла 2013. парафирали председник Владе Р. Србије Ивица Дачић и представник привремених институција на КиМ Хашим Тачи. Политички дијалог између Београда и Приштине се наставио и после потписивања овог споразума, и одвијаће се и у наредном периоду.

Административни капацитети

Током 2013. године, у складу са Закључком Владе Р. Србије о потреби упућивања експерата из других органа државне управе у Мисију Р.Србије при ЕУ у Бриселу упућен је експерт из Министарства унутрашњих послова. По истом основу је у Мисију 22. априла 2014. упућен експерт из Министарства правде и државне управе. Такође, у 2013. години у Мисију је упућено додатно дипломатско и административно особље из Министарства спољних послова. Овај тренд наставиће се и 2014. године, како би се обезбедила пуна функционалност и оперативност Мисије, у складу са повећањем обавеза и радних задатака.

Приоритети у 2014: радиће се на додатном јачању административних капацитета, и складу да потребама које произилазе из обавеза и темпа преговора о чланству.

Приоритети 2015 – 2018: очекујемо да ће у Мисију при ЕУ бити упућени и експерти за животну средину и енергетику, саобраћај, привреду и за ИПА фондове. У Мисији су већ ангажовани експерти из Министарства финансија - Управе царина, Министарства пољопривреде и заштите животне средине, Министарства унутрашњих послова, Министарства трговине, туризма и телекомуникација и из Канцеларије за европске интеграције.

3.31.2. Сарадња са међународним организацијама

Преглед стања

Чланство у међународним организацијама

Р. Србија је чланица већег броја глобалних и регионалних међународних организација:

- **Организација Уједињених нација**
- **Организације у оквиру система Уједињених нација**
 - Светска банка (WB)
 - Међународни монетарни фонд (IMF)
 - Организација УН за индустријски развој (UNIDO)
 - Организација УН за образовање и културу (UNESCO)
 - Међународна организација рада (ILO)
 - Међународна поморска организација (IMO)
 - Светска здравствена организација (WHO)
 - Међународна организација за цивилно ваздухопловство (ICAO)
 - Међународна унија за телекомуникације (ITU)
 - Светска поштанска унија (UPU)
 - Међународна организација за атомску енергију (IAEA)
 - Светска организација за интелектуалну својину (WIPO)
 - Организација УН за храну и пољопривреду (FAO)
 - Светска метеоролошка организација (WMO)

- Светска туристичка организација УН (UNWTO)
- **Остале глобалне међународне организације**
 - Међународна група за бакар и цинк
 - Међународна организација за унификацију приватног права (UNIDROIT)
 - Међународна организација за телекомуникације путем сателита (EUTELSAT)
 - Организација за међународни железнички саобраћај (OTIF)
 - Међународна полиција (INTERPOL)
 - Међународно удружење финансијскообавештајних служби - Егмонт група
 - Европска конференција министара саобраћаја (CEMT)
 - Покрет несврстаних земаља (у својству посматрача) (NAM)
 - Међународна железничка унија (UIC)
 - Светска царинска организација (WCO)
 - Међународна организација за миграције (IOM)
 - Међународна унија за заштиту нових биљних врста (UPOV)
- **Регионалне организације**
 - Организација за европску безбедност и сарадњу (OSCE)
 - Савет Европе (CoE)
 - Европска банка за обнову и развој (EBRD)
 - Централноевропска иницијатива (CEI)
 - Иницијатива за сарадњу земаља ЈИЕ (SECI)
 - Регионални савет за сарадњу (RCC)
 - Јадранско-јонска иницијатива (АИ)
 - Дунавска комисија (DC)
 - Међународна комисија за заштиту реке Дунав (ICPDR)
 - Процес сарадње у југоисточној Европи (SEECP)
 - Регионална иницијатива за миграције, азил и избегла лица (MARRI)
 - Организација за црноморску економску сарадњу (BSEC)
 - Процес сарадње на Дунаву (DCP)
 - Међународна комисија за слив реке Саве (ISRBC)
 - Централноевропско удружење слободне трговине (CEFTA 2006)
 - Заједница европских железница и инфраструктурних менаџера (CER)
 - Европска организација за нуклеарна истраживања (придружени члан) (CERN)
 - Програм НАТО Партнерство за мир (PfP)
 - Међународни центар за контролу миграционих политика (ICMPD)

Организација Уједињених нација

Савезна Република Југославија примљена је у чланство УН 2000. године. Након раздруживања Државне заједнице Србија и Црна Гора у јуну 2006. године, Република Србија је као међународно правна наследница наставила чланство у УН.

Р. Србија доприноси раду УН и чланством у различитим телима УН и специјализованим агенцијама. Активно учествује у раду Генералне скупштине УН и њених комитета и залаже се за ревитализацију овог тела. Током 2012. године Републику Србију је посетио генерални секретар УН Бан Ки-мун.

Представник Р. Србије (бивши министар спољних послова Вук Јеремић) председавао је 67. заседањем Генералне скупштине УН (септембар 2012. - септембар 2013. године). Избор Вука Јеремића на ову функцију представља својеврсно признање доприносима Србије јачању улоге Светске организације у међународним односима.

Р. Србија у 2014. години наставља активно деловање у оквиру система УН, посебно у вези са заштитом својих интереса у вези са питањем Косова и Метохије.

Делегација Р. Србије је учествовала на 68. заседању ГС УН, што је искоришћено за промоцију наших националних интереса у вези са најзначајнијим међународним питањима. Србија ће активно учествовати на редовним кварталним заседањима СБ на којима се разматра ситуација на КиМ и даље ће се залагати за побољшање положаја неалбанског становништва у покрајини и спровођење адекватне међународне истраге у вези са илегалном трговином људским органима на КиМ.

Р. Србија је чланица Економско-социјалног савета Уједињених нација (ECOSOC) у периоду 2014-2016. година. Р. Србија остаје посвећена остварењу Миленијумских циљева развоја (MDGs), процесу дефинисања циљева одрживог развоја (SDGs), као и припремама за усвајање развојне агенде за период после 2015. године, што су теме које доминирају и радом ECOSOC. Р. Србија је истакла и своје кандидатуре за чланство у функционалним комисијама овог тела (Комисија за превенцију криминала и кривично правосуђе, Комисија за становништво и развој, Комисија за статус жена и Комисија за науку и технологију и развој), које разматрају питања од приоритетне важности за реформске процесе и напредак Србије.

Р. Србија се као члан Комитета за светску баштину (у мандату 2011-2015) на заседању Комитета у Камбоџи (Пном Пен, 16-27. јун 2013) првенствено залагала да УНЕСКО настави да делује у статусно неутралним оквирима када се ради о ЈПН Косова и инсистирала на потврђивању надлежности Комитета за светску баштину, истичући да би свако одлучивање о статусу КиМ било ван надлежности овог тела.

Р. Србија је у јуну 2013 године поднела кандидатуру за место у Извршном савету УНЕСКО за период 2015-2019. година, како би обезбедила континуитет присуства и заштиту својих интереса у најважнијим управним органима УНЕСКО.

Р. Србија је предала номинацију за "Славу" и мултинационалну номинацију "Ђурђевдан/Хидрелез" за Листу нематеријалног наслеђа. Србија се, такође, придружила мултинационалним номинацијама за резерват биосфере "Мура-Драва-Дунав", као и Средњовековних каменних споменика-стећака и Динарског карста.

Као мултиетничка и мултиконфесионална држава, Р. Србија је наставила да активно подржава активности Алијансе цивилизација, будући да су промоција и јачање толеранције и разумевања за културне и верске различитости од посебне важности у Србији. У том смислу, Р. Србија је активно учествовала на 5. Форуму Алијансе цивилизација у Бечу (26-28. фебруар), као и на састанцима Групе пријатеља Алијансе цивилизација у Њујорку.

Р. Србија придаје велики значај активностима УН на плану очувања мира и безбедности у свету, а са своје стране од 2003. године активно учествује у мултинационалним операцијама УН. Припадници Министарства одбране и Министарства унутрашњих послова Р. Србије тренутно су ангажовани у више мировних мисија УН: Мисији УН у ДР Конгу (MONUSCO), Либерiji (UNMIL), Обали Слоноваче (UNOCI), Кипру (UNFICYP), Либану (UNIFIL), Хаитију (MINUSTAH) и мировној мисији УН за надгледање примирја на Блиском истоку (UNTSO). Планирано је и повећање учешћа Србије у мировним операцијама у наредном периоду, као и ангажовање цивила.

Организација за европску безбедност и сарадњу

Усвајање Одлуке Министарског савета ОЕБС о консекутивном председавању Швајцарске и РС у 2014. и 2015. години, је у највећој мери одредило активности РС. Током 2012. године интензивирана је сарадња са Швајцарском, кроз неколико рунди билатералних консултација на тему заједничких активности током којих су разрађивани детаљи Заједничког радног плана. Почетком септембра 2012. су одржане и трилатералне консултације са Украјином и Швајцарском, са којима је Р. Србија током 2014. у Тројци ОЕБС.

Усвајањем Одлуке о успостављању процеса Хелсинки +40 на састанку Министарског савета ОЕБС, одржаном у Даблину, 6. и 7. децембра 2012., пред будућа три председавајућа (Украјина, Швајцарска и РС) постављен је задатак да се договоре око тема којима ће се овај процес бавити.

У склопу иницијативе високог комесара за националне мањине ОЕБС (ВКНМ), амб. К. Волебека, РС учествује на неформалним консултацијама са Румунијом о националним мањинама у источној Србији, а од фебруара 2013. године у формату Међувладине мешовите комисије Румуније и РС за националне мањине.

Као и ранијих година, сарадња са Мисијом ОЕБС у РС је била изузетно добра у свим областима утврђеним мандатом, а партнерски однос између Мисије и државних институција и НВО значајно је допринео испуњењу стандарда и усклађивању институционалног и законодавног оквира са потребама европских интеграција РС. За шефа Мисије је одлуком председавајућег ОЕБС именован швајцарски дипломата Петер Буркхард, који је ступио на дужност 6. децембра 2012.

Сарадња са Мисијом ОЕБС на КиМ је од изузетног значаја за РС, посебно што ова Мисија представља најснажнији вид статусно-неутралног присуства на терену и једину међународну мисију на КиМ која у свом мандату има јасно изражену компоненту заштите људских права.

У вези са председавањем Р. Србије ОЕБС, током 2013. године реализоване су следеће активности:

- Р. Србија је председавала Комитетом за људску димензију ОЕБС, што је представљало изузетно комплексан и одговоран задатак, имајући у виду озбиљну поделу међу државама учесницама када је реч о питањима из ове области;
- делегација Р. Србије је активно учествовала на свим састанцима ОЕБС и заузимала ставове по свим питањима којима се Организација бави;
- формирана је Радна група за председавање у оквиру Министарства спољних послова;
- настављена је интензивна сарадња са Швајцарском у оквиру ОЕБС;
- финализован је Заједнички радни план за председавање са Швајцарском, који је у јулу 2013. године представљен државама учесницама ОЕБС од стране министара И. Мркића и Д. Буркхалтера;
- министар спољних послова Р. Србије је учествовао на Министарском састанку ОЕБС у Кијеву у децембру 2013. године;

Током 2014. године реализоване су следеће активности:

- Р. Србија је 1. јануара постала члан Тројке ОЕБС (са Украјином и Швајцарском), што значи повећани ниво активности, с обзиром да председавајући Организације доноси све одлуке након консултација са члановима Тројке;
- Р. Србија је преузела председавање Контакт групом за сарадњу са Медитеранским партнерима ОЕБС;
- интензивирани су припреме за председавање Организацијом, посебно у смислу стварања организационих, кадровских и техничких услова за годину председавања;
- Одлуком Владе Р. Србије од 20. фебруара 2014. формирана је Интерресорна радна група за подршку председавању у коју су укључени представници ресора Владе, независних регулаторних тела и Народне скупштине Р. Србије;
- посета председавајућег ОЕБС Д. Буркхалтера Београду реализована је 24. априла 2014. године;

Током 2014. године очекују се следеће активности:

- учешће представника Р. Србије на свим састанцима ОЕБС;
- наставак преговора у вези са процесом Хелсинки+40 у складу са усвојеном „мапом пута“;
- учешће министра спољних послова Р. Србије на Министарском састанку ОЕБС у Базелу, у децембру 2014. године.

Савет Европе

У циљу стварања услова за примену мониторинг механизма СЕ на Косову и Метохији, крајем 2011. и почетком 2012. године, на нивоу Комитета министара СЕ, разматрано је питање закључивања Споразума између УНМИК и СЕ о примени пет мониторинг механизма (борба против трговине људима; регионални или мањински језици; мере против прања новца и финансирања тероризма; корупција). Нацртом оквирног споразума УНМИК-СЕ је, између осталог, предложена директна комуникација СЕ са надлежним органима за те области у Приштини. Србија је начелно подржавала ту иницијативу, уз услов да, попут два споразума из 2004. године, и овај пут буде закључен споразум са УНМИК. Основна интенција ове иницијативе била је успостављање нових мониторинг механизма СЕ на КиМ и успостављање функционалне комуникације са надлежним органима у Приштини. После вишемесечног разматрања нацрта споразума у СЕ (крајем 2011 и почетком 2012.), на захтев ЕУ је процес обустављен почетком марта 2012. због тумачења Брисела да после постизања споразума о регионалном представљању - УНМИК не може да потписује споразуме у име Косова.

Након интервенције МСП Р. Србије 12. септембра 2012. године (у складу са захтевом МСП И. Мркића упућеном генералном секретару Савета Европе) обезбеђено је да СЕ настави

са праксом означавања Косова у документима СЕ на уобичајен начин, осим у документима СЕ који се односе на програме ЕУ/СЕ на Косову које ЕУ сматра регионалном сарадњом и у којима ће Косово бити означавано тзв. бриселском фуснотом. Поред тога, у децембру 2012. године је ГС СЕ најавио отпочињање праксе остваривања директних контаката СЕ са властима на Косову у контексту спровођења активности СЕ на Косову.

У разговору ГС СЕ са МСП Мркићем (децембар 2012.) постигнута је сагласност о омогућавању функционалне сарадње СЕ са локалним институцијама у Приштини, уз поштовање Резолуције 1244 СБ УН као оквира за све активности међународног присуства у Покрајини.

Банка за развој Савета Европе примила је 14.06.2013.г. КиМ у своје чланство, а могуће је да ће у наредном периоду КиМ покушати да аплицира за чланство у појединим парцијалним споразумима Савета Европе или чак самом Савету Европе.

Са наше стране у контактима са представницима држава чланица Организације и самог Савета Европе износи се аргумент да би овакви покушаји тешко нарушили јединство СЕ, као и да би били противни Статуу Организације.

У новембру 2013. године у организацији Министарства културе и информисања и Савета Европе одржана је Конференција на тему Слобода изражавања и демократија у дигиталној ери – могућности, права и обавезе, на којој је усвојена политичка декларација и три резолуције које дефинишу правце деловања Савета Европе у предстојећем периоду у овој области. На отварању Конференције говорио је генерални секретар СЕ, Т. Јагланд који се током боравка у Београду сусрео са највишим званичницима Р. Србије.

Р. Србија је чланица 79 конвенција Савета Европе, а седам је потписано али није ратификовано.

Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе је иницирало процедуру приступања Р. Србије Европској оквирној конвенцији о прекограничној сарадњи територијалних заједница и власти, што је једна од последњих преузетих обавеза из мониторинг процедуре СЕ по питању правних инструмената СЕ.

Ратификован је Четврти додатни протокол уз Европску конвенцију Савета Европе о екстрадицији 10. јануара 2014.године

3.31.3. Контрола наоружања

Преглед стања

У складу са својим спољнополитичким и безбедносним циљевима и приоритетима, Р. Србија усклађује своје активности и законодавство са међународним нормама у овој области. Доследно поштује међународне обавезе и стриктно их спроводи.

Р. Србија је ратификовала највећи број међународних уговора и конвенција из ове области. То су: Уговор о неширењу нуклеарног оружја (NPT); Свеобухватни уговор о забрани нуклеарних проба (CTBT); Конвенција о забрани хемијског оружја (CWC); Конвенција о забрани бактериолошког/биолошког и токсичног оружја (BTCW); Протокол о забрани употребе у рату загушљивих, отровних или других гасова, као и бактериолошких метода ратовања/Женевски Протокол 1925; Конвенција о забрани или ограничењу употребе неких конвенционалних оружја (CCW); Конвенција о забрани противпешадијских мина (Ottawa Convention); Протокол УН о ватреном оружју (UN Firearms Protocol).

Р. Србија је такође потписник, односно страна следећих међународних докумената: Конвенције о физичкој заштити нуклеарног материјала (CPPNM); Споразума о подрегионалној контроли наоружања/Споразума из Фиренце 1996.; Хашког кодекса понашања против ширења балистичких пројектила (HCC); Бечког документа о мерама за јачање поверења 99 (CSBM); Програма Акције УН за сузбијање и искорењивање малог и лаког наоружања (UNPoA-SALW); Документа ОЕБС о малом и лаког наоружању (SALW), као и других одговарајућих одлука ОЕБС из ове области.

Такође, Р. Србија је приступила, децембра 2008. године, Кодексу понашања ЕУ у вези са извозом наоружања (EU Code of Conduct on Arms Exports), чији критеријуми су уграђени у Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене.

У складу са Резолуцијом СБ УН 1810, Влада Р. Србије је 19. априла 2012. године усвојила Национални акциони план за примену Резолуције СБ УН 1540, која се односи на неширење оружја за масовно уништавање. Р. Србија је постала једна од малобројних држава чланица УН које су испуниле ову препоруку и правовремено доставља информације у вези са њеном применом.

Р. Србија је приступила Иницијативи за безбедност против пролиферације (Proliferation Security Initiative/PSI) 2006. године, као и Глобалној иницијативи за борбу против нуклеарног тероризма (Global Initiative to Combat Nuclear Terrorism) 2007. године.

Закључком Владе из априла 2008. покренут је преговарачки механизам за приступање Р. Србије међународним контролним режимима за извоз наоружања и робе двоструке намене (Васенарски аранжман - WA, Група нуклеарних снабдевача - NSG, Режим контроле ракетне технологије – MTCR, Аустралијска група - AG). Настављени су преговори за приступање Васенарском аранжману (WA), који су отпочели 2010. године.

Р. Србија је током Пленарног заседања Групе нуклеарних снабдевача (NSG), одржаног у Сијетлу јуна 2012. године, представила своју кандидатуру за чланство и добила статус посматрача. Формална процедура за пријем у пуноправно чланство окончана је 30. априла 2013. године, када је Р. Србија добила статус 49. чланице овог престижног међународног контролног извозног режима у вези са извозном контролом нуклеарних материјала и робе двоструке намене.

Влада Р. Србије је 2002. године, уз подршку Међународне агенције за атомску енергију (IAEA), покренула Пројекат нуклеарне декомисије – Пројекат ВИНД.

ВИНД обухвата прераду ислуженог горива, препакивање и његов трансфер у земљу порекла, тј. Руску Федерацију, као и трансфер обогаћеног уранијума у земљу порекла. До сада је реализован трансфер обогаћеног уранијума и плутонијума (2002. и 2010. године) и изграђено је ново привремено складиште. Такође, предвиђена је изградња постројења за третман ниског и средње активног отпада, као и декомисија истраживачког нуклеарног реактора РА.

Реализацијом прве две фазе овог пројекта, односно трансфер обогаћеног уранијума у земљу порекла (Руску Федерацију), Р. Србија се придружила групи земаља на чијој се територији више не налази обогаћени уранијум.

Народна скупштина Р. Србије је усвојила Закон о изменама Закона о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја (CWC) и о његовом уништавању („Службени гласник РС“ број 104/2013) у новембру 2013. године. Р. Србија је у потпуности испунила све своје обавезе из ове конвенције, редовно подноси годишње декларације и остварује све друге обавезе у вези са њеним спровођењем. Центар АБХО у Крушевцу остварује тесну сарадњу са Организацијом за забрану хемијског оружја OPCW, као Регионални центар за обуку, у којем се одвијају међународни курсеви за сарадњу и помоћ од употребе хемијског оружја и обука инспектора OPCW.

Народна скупштина Р. Србије усвојила је 17. новембра 2011. године Закон о забрани усавршавања, производње и стварања залиха бактериолошког (биолошког) и токсичног оружја и о њиховом уништавању, који је објављен у „Сл. гласнику РС“, бр. 87/11 од 21. новембра 2011. године. Поштујући препоруке VI Прегледне конференције за примену BTWC, усвојен је Закон о повлачењу резерве на Женевски Протокол из 1925. године.

У циљу давања подстицаја даљим напорима за унапређење примене Конвенције, Р. Србија је, у сарадњи са ЕУ и Канцеларијом УН за разоружање у Женеви, била домаћин Регионалног семинара за унапређење примене BTWC, одржаног у Београду, новембра 2011. године.

Р. Србија је 2007. године први пут поднела Годишњу декларацију у вези са применом Хашког кодекса понашања против ширења балистичких пројектила - НCoС и од тада редовно подноси годишње декларације.

Р. Србија је као правни следбеник, односно држава континуитета СР Југославије, односно Државне заједнице Србије и Црне Горе, дала значајан допринос усвајању и примени Споразума о подрегионалној контроли наоружања, који је потписан у Фиренци, 14. јуна 1996. године, у складу са чл. IV Анекса 1-Б Дејтонско-Париског оквирног споразума за мир у БиХ. У осамнаестогодишњем периоду примене овог споразума правовремено је извршила све обавезе и дала креативан допринос унапређењу његове примене. У току је нова фаза примене овог споразума, позната као „процес преноса власништва на Стране“, која треба да буде окончана до 31. децембра 2014. године.

Р. Србија у потпуности испуњава обавезе на основу Плана акције УН о искорењивању и сузбијању малог и лаког наоружања (SALW), Документа ОЕБС о малом и лако наоружању и других релевантних одлука. С тим у вези, редовно доставља своје годишње извештаје. Стратегија Р. Србије о малом и лако наоружању је усвојена крајем 2010, а крајем 2011. формиран је Национални савет за мало и лако наоружање. Акциони план за примену Стратегије је усвојен 2013. године.

Отавска конвенција о забрани противпешадијских мина ратификована је 2003. године. Р. Србија је у потпуности и правовремено испунила обавезе по члану 4 Конвенције, које се односе на уништавање свих ускладиштених мина које су се налазиле у поседу Војске Р. Србије. У вези са обавезом разминурања преосталих подручја са противпешадијским минама, Р. Србија је поднела Захтев за продужење рока за испуњавање обавеза по члану 5 Отавске конвенције, а односи се на обавезу страна Конвенције за чишћење терена од противракетних мина. На сас-танку у Женеви, у децембру 2013. године, усвојен је наш Захтев о продужењу рока за 5 година (до 1. марта 2019. године) за испуњење обавеза по члану 5 Конвенције.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања придаје адекватан значај сегменту помоћи жртвама и аспекту њихове социјалне заштите (медицинска рехабилитација, израда протеза, социјална реинтеграција и сл.).

Р. Србија, која има статус респектабилног произвођача и извозника конвенционалног оружја и војне опреме, свој национални систем контроле извоза наоружања, војне опреме и робе двоструке намене законски је уредила у складу са правилима и стандардима ЕУ и ОЕБС, као и обавезама у складу са релевантним резолуцијама Савета безбедности УН и другим међународним документима.

Ова материја регулисана је Законом о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене из 2005. године. Народна скупштина Републике Србије је усвојила нови Закон о извозу и увозу робе двоструке намене, који је објављен у „Службеном гласнику РС“ број 95/13 и који је ступио на снагу 8. новембра 2013. године. Тиме је део Закона о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене из 2005. године, који се тиче робе двоструке намене, престао да важи.

Мере планиране за наредни период

Усвајање новог Закона о извозу и увозу наоружања и војне опреме очекује се у трећем кварталу 2014. године. Тиме Р. Србија усклађује своје законодавство из ове области са новим стандардима ЕУ и примењује међународне споразуме, конвенције и режиме којима је у међувремену приступила. Усвајањем наведеног законодавства у овој области биће учињен битан напредак у успостављању државне контроле и поштовања преузетих међународних обавеза, као и критеријума Кодекса понашања ЕУ при извозу оружја (EU Code of Conduct on Arms Exports).

Административни капацитети

Област контроле наоружања, разоружања и непролиферације покрива Одсек за контролу наоружања који припада Сектору за безбедносну политику. Према постојећој систематизацији, у Одсеку има укупно 6 радних места, од чега 5 дипломатска и једно административно. У овом тренутку, у Одсеку фактички ради укупно 5 запослена (4 дипломата и 1 административни радник) Новим предлогом систематизације послова и задатака у МСП предвиђа се прерастање – проширење овог одсека у одељење које ће се бавити контролом наоружања.

3.31.4. Спровођење рестриктивних мера и економских санкција

Преглед стања

Р. Србија спроводи међународне мере ограничења према појединим земљама које су уведене на основу резолуција СБ УН и докумената ОЕБС, а у складу са чланом 16 Устава РС, којим се потврђује да су општеприхваћена правила међународног права и ратификовани међународни уговори саставни део правног поретка РС и као такви се непосредно примењују. У нашем правном систему, још увек, не постоји општи правни акт којим се на генералан начин

уређују питања процедуре спровођења рестриктивних мера и економских санкција, те постоји потреба да се ова материја уреди на јединствен начин и у складу са стандардима држава чланица ЕУ. Усвајање Закона о међународним мерама ограничавања је у завршној фази, односно нацрт Закона се налази у процедури разматрања од стране надлежних ресора.

Имајући у виду још непостојећи законодавни оквир, спровођење рестриктивних мера, у смислу увођења ембарга на извоз наоружања појединим земљама, а према резолуцијама СБ УН, врши се на основу Закона о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене, подзаконских аката и осталих прописа од утицаја на ову област. Што се тиче других мера ограничавања (економске, забране путовања), исте примењују надлежни државни органи (Министарство унутрашњих послова, Министарство финансија и други).

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

Планирано је усвајање Закона о међународним мерама ограничавања, којим се уређује примена, спровођење и укидање рестриктивних мера, улога, одговорност и начин одлучивања појединих државних органа и судова, те вођење одговарајућих евиденција. При томе ће се водити рачуна да новим законом не буду нарушене међународне норме и стандарди заштите људских права, те да овај акт представља јединствену целину са прописима из области кретања и боравка странаца, трговине оружјем и војном опремом, као и са нормама кривичног права. Усвајање закона о међународним мерама ограничавања базира се на члану 215. Уговора о функционисању ЕУ. Нацрт закона је у завршној фази и очекује се да ће исти бити упућен у процедуру Владе. Усвајање овог закона очекује се у трећем кварталу 2014. године

Посебним законом биће уређено ограничавање располагања имовином лицима означеним на основу резолуција СБ УН 1267, 1373, као и њима повезаним резолуцијама. Примена наведених резолуција је предмет посебног надзора од стране комитета СЕ – Манивал. Нацрт закона о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма биће упућен у процедуру усвајања у најкраћем року а његово усвајање се очекује у трећем кварталу 2014. године.

Такође, нацрт новог Закона о извозу и увозу наоружања и војне опреме биће упућен, након окончање уобичајене процедуре, Влади Р. Србије. Усвајање овог закона очекује се у трећем кварталу 2014. године.

Административни капацитети

Примену међународних мера ограничавања, које се односе на забрану извоза наоружања, војне опреме и робе двоструке намене, покрива Одсек за контролу наоружања Министарства спољних послова. Новим предлогом систематизације послова и задатака у МСП предвиђа се прерастање – проширење овог одсека у одељење које ће се бавити контролом наоружања.

3.31.5. Заједничка безбедносна и одбрамбена политика

Током 2012. године дошло је до повећања ангажовања Министарства одбране и Војске Србије у активностима Заједничке безбедносне и одбрамбене политике Европске уније.

Активније учешће омогућено је ратификацијом Споразума између Европске уније и Републике Србије о безбедносним процедурама за размену и заштиту поверљивих информација и Споразума између Европске уније и Републике Србије о успостављању оквира за учешће Републике Србије у операцијама за управљање кризама Европске уније.

Представници Министарства одбране и Војске Србије у 2012. години започели су учешће у операцијама за управљање кризама Европске уније и то у операцији поморских снага ЕУ „EUNAVFOR – ATALANTA” и мисији „EUTM–Сомалија” у Уганди. Нацртом Годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама у 2014. години планирано је учешће у мисији ЕУ за обуку безбедносних снага Малија “EUTM-Mali”.

Током 2012. године представници Министарства одбране су започели учешће на неформалним састанцима министара одбране ЕУ и састанцима Војног комитета ЕУ. У децембру 2013. године је потписан Административни уговор о сарадњи између Министарства одбране Републике Србије и Европске одбрамбене агенције са циљем учешћа Републике Србије у про-

грамима и пројектима ЕОА. Исказана је намера декларисања јединица Војске Србије у Додатак Каталога снага ЕУ.

Преглед приоритета за 2014. годину

Из надлежности Министарства одбране за 2014. годину у погледу усклађивања са специфичним обавезама у оквиру Заједничке безбедносне и одбрамбене политике Европске уније, планирано је усвајање:

- Закона о производњи и промету наоружања и војне опреме, (IV квартал),
- Закона о изменама и допунама Закона о одбрани, (IV квартал),
- Закона о изменама и допунама Закона о Војсци Србије, (IV квартал),
- Закона о војном образовању, (IV квартал),
- Закона о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника, (IV квартал).

Административни капацитети

Министарство одбране ће у 2014. години усагласити своје административне капацитете са потребама за реализацију послова у области европских интеграција. Ради унапређења административних способности Министарство одбране планира даље усавршавање кадрова у области Заједничке безбедносне и одбрамбене политике.

Мере планиране за период 2015-2017

Наставак конкретних облика сарадње Министарства одбране са Европском одбрамбеном агенцијом, у складу са потписаним Административним уговором.

Закон о тајности података

Преглед стања у 2014. години

Законодавни оквир

Закон о тајности података, који је усвојен 11.12.2009, има за циљ да се у једном закону пропишу критеријуми на основу којих ће се страни и домаћи подаци од интереса за националну и јавну безбедност, одбрану, унутрашње и спољне послове Републике Србије одредити као тајни, да се дефинишу овлашћена лица за одређивање тајности података, да се на једнообразан начин пропишу правила за одређивање степена тајности, начин означавања степена тајности, као и да се прецизно утврде рокови и услови престанка тајности података.

Подзаконски акти предвиђени Законом о тајности података

У току је доношење последњег недостајућег подзаконског прописа који је предвиђен Законом о тајности података („Службени гласник РС”, број 104/09) - Предлога уредбе о ближим критеријумима за одређивање степена тајности „поверљиво” и „интерно” у органима јавне власти. У току су активности на усаглашавању прикупљених мишљења преко 28 различитих државних и других органа и организација. Након усаглашавања мишљења очекује се усвајање Уредбе до 3. квартала 2014. године.

Међународна сарадња о области тајности података

Влада је упутила Народној Скупштини предлоге закона о потврђивању споразума о узамјамној размени и заштити тајних података са Републиком Словенијом, Чешком Републиком, Саветом министара Босне и Херцеговине и Републиком Македонијом.

Такође, у току су даље активности у вези са закључивањем уговора на билатералном нивоу. У току су преговори са Краљевином Шпанијом, Уједињеним Арапским Емиратима Руском Федерацијом, Републиком Кипар, Републиком Македонијом, Републиком Пољском, Републиком Хрватском, Савезном Републиком Немачком и Републиком Италијом.

Институционални оквир

У складу са Законом о министарствима, Министарство правде, између осталог, обавља послове државне управе који се односе на припрему прописа о заштити података о личности и тајности података.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству правде образована је Група за надзор над тајношћу података као ужа унутрашња јединица, изван сектора и Секретаријата. Група обавља послове који се односе на праћење стања у области заштите тајних података; учествује у припреми прописа који се односе на тајност података; учествује у припреми мишљења Министарства на предлоге прописа других државних органа у области заштите тајних података; непосредно врши инспекцијски надзор органа јавне власти у области заштите тајних података, итд.

У складу са Законом о тајности података, одређене послове спровођења и контроле примене Закона и надзор над спровођењем Закона обавља Канцеларија Савета за националну безбедност и заштиту тајних података, као служба Владе РС, док надзор над спровођењем Закона и прописа донетих на основу Закона врши министарство надлежно за правосуђе.

Преглед текућих пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Нема ниједан текући пројекат подржан од неког донатора.

Планиране мере за период 2014 – 2018

Законодавни оквир

Планом рада Владе за 2014. годину, предвиђено је доношење у 4. кварталу 2014. године Закона о изменама и допунама Закона о тајности података, чији ће носилац, као ресорно, бити Министарство правде и државне управе. Прецизирају се важеће одредбе о одређивању степена тајности, поступку за издавање сертификата за приступ тајним подацима, примени општих и посебних мера заштите тајних података, надлежностима органа који поступају у спровођењу и надзору над спровођењем закона и врше друге измене у складу са упоредним искуствима и међународним стандардима у области тајности података

Планира се даља међународна сарадња у циљу закључења већег броја билатералних уговора о размени тајних података.

У наредном периоду планира се предузимање мера и активности за успостављање националног система заштите тајних података компатибилног са међународним стандардима и системима ЕУ и унапређење сарадње са међународним организацијама у области заштите тајних података и развој националних капацитета сајбер одбране и безбедности.

Усклађивање прописа Републике Србије са Одлуком Савета од 23. септембра 2013. године о безбедносним прописима за заштиту тајних података ЕУ (2013/488/ЕУ) се очекује у наредним годинама, конкретније у последњим годинама планираног правног усклађивања са ЕУ (2018. године) о чему ће бити више у наредној ревизији овог документа.

Институционални оквир

Планирана је промена организационих јединица Министарства правде која ће омогућити ангажовање већег броја људи на обављању послова, конкретно са постојеће Групе за надзор над тајношћу података повећање на Одсек као организациону јединицу.

Административни капацитети

У складу са горе наведеним планирано је ангажовање троје запослених ван државне управе са високом стручном спремом на неодређено време.

3.32. Финансијска контрола

У Нацрту преговарачке позиције, која је достављена Влади Републике Србије на усвајање, а која је означена ознаком поверљиво, детаљно су описани тренутно стање, планиране мере

и административни капацитети за ово поглавље. На основу Преговарачке позиције Република Србија ће водити преговоре за Поглавље 32 и руководити се у наставку процеса усаглашавања са правним тековинама ЕУ и у примени НПАА.

3.33. Финансијске и буџетске одредбе

Преглед стања

Са циљем даљег унапређења буџетског процеса, а у складу са Законом о буџетском систему који предвиђа да програмски буџет треба да се уведе за све кориснике буџетских средстава, од доношења закона о буџету Републике Србије и одлука о буџетима локалне власти за 2015. годину, Министарство финансија је израдило Упутство за израду програмског буџета. Поред старих пилот министарстава који су користили програмску класификацију од 2008. године током 2013. године још 7 буџетских корисника, од чега 2 министарства, су у сарадњи са Министарством финансија израдили своју програмску структуру и исказали је у Закону о буџету Републике Србије за 2014. годину. У периоду од децембра 2013. године до септембра 2014. године ће бити дефинисана програмска структура свих преосталих буџетских корисника која ће бити исказана у Закону о буџету Републике Србије за 2015. годину.

У циљу унапређење система управљања јавним финансијама, то јест унапређења система контроле броја запослених у јавном сектору, Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему који је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 62/2013 од 16.7.2013. године а ступио на снагу 17.7.2013., успостављен је јединствен Регистар запослених, изабраних, постављених и ангажованих лица у јавном сектору (у даљем тексту: Регистар) који води Управа за трезор, а који садржи податке о броју запослених, изабраних, постављених и ангажованих лица у јавном сектору, као и податке који се односе на зараду, односно плату, увећање зараде, односно додатка на плату, накнаду, као и друга примања ових лица.

Истим законом, а у циљу контроле масе плата у јавном сектору прописана је обавеза Управе за трезор да врши централизован обрачун примања запослених, изабраних, постављених и ангажованих лица код корисника јавних средстава буџета Републике Србије, који обухвата обрачун зарада, односно плата, увећања зарада, односно додатака на плату, накнада, као и других примања, као и одржавање и чување базе података о запосленима, изабраним, постављеним и ангажованим лицима, који се односе на њихова примања.

Преглед приоритета за 2014. годину у погледу усклађивања законодавства

У складу са календаром за подношење годишњег финансијског извештаја, Министарство финансија је током 2013. године припремило Нацрт закона о завршном рачуну буџета Републике Србије за 2012. годину. Исти је припремљен у складу са међународним рачуноводственим стандардима и европским системом обрачуна (Уредбе ЕЗ број 1606/2002 Европског парламента и Савеза, од 19. јула 2002. године, о примени међународних рачуноводствених стандарда).

Мере планиране за период 2015-2018

У току овог периода Министарство финансија ће радити на унапређењу програмског буџета пре свега на унапређењу индикатора и успостављању система мониторинга и евалуације.

Законом о буџету Републике Србије за 2008. годину, програмски буџет је први пут уведен за пет министарстава: Министарство трговине и услуга, Министарство здравља, Министарство просвете, Министарство за државну управу и локалну самоуправу и Министарство вера. У складу са Законом о буџетском систему, програмски буџет треба да се уведе за све кориснике буџетских средстава, од доношења закона о буџету Републике Србије и одлука о буџетима локалне власти за 2015. годину.

Током овог периода Министарство финансија – Управа за трезор има обавезу да припреми Нацрт закона о завршном рачуну у складу са буџетским календаром.

Преглед планиране иностране помоћи и регулаторни оквир

У Министарству финансија у току је реализација УСАИД пројекта „Бољи услови пословања“ који пружа стручну и техничку подршку у процесу преласка са линијског на програмски буџет. Пројекат се састоји од три компоненте 1) Регулаторна реформа у привреди 2) Макроекономска политика и управљање јавним финансијама 3) Развој финансијског тржишта. Укупан буџет пројекта је 16,7 милиона долара. Пројекат ће се спроводити у периоду од фебруара 2011. године до децембра 2015. године.

Програм „Реформа јавне управе“ у оквиру ИПА 2013, обухвата Пројекат Управе за трезор садржан у мери 1.2 „Обезбеђена редувантност и исправно функционисање система Трезора изградњом функционалног резервног Дата Центра” у Новом Саду.

Током 2014. године, Управа за трезор треба да испуни два предуслова да би Пројекат могао да се реализује:

- припрема и адаптација локације за Секундарни Дата Центар;
- набавка опреме и подизање капацитета Примарног Дата Центра.

Пројекат обухвата један уговор о набавци, за куповину хардвера и софтвера неопходног да се омогући потпуна функционалност резервног Дата Центра, као и пружање специјализованих обука и сертификације за запослене у Управи за трезор.

Укупна средства за набавку опреме износе 1.620.000,00 ЕУР, од чега се 1.377.000,00 ЕУР финансира из средстава ИПА 2013, а 15% односно 243.000,00 износи национално суфинансирање.

Резултат пројекта је постојање два потпуно функционална Дата Центра, односно брз, сигуран и једноставан опоравак у случају квара или пада система и прикључење свих буџетских корисника на обе локације.

Институције које ће директно имати користи кроз овај пројекат су сви они који користе систем Трезора, односно министарства, управе, агенције, регистри, сви директни и индиректни буџетски корисници, физичка и правна лица која користе електронски систем плаћања.

У Министарству финансија – Управа за трезор реализован је пројекат под називом *Подршка Министарству финансија у изградња капацитета Управе за трезор*, у периоду од 23. маја 2011. године до 22. новембра 2013. године. Референтни број пројекта је EuropeAid/129688/C/SER/RS, и овај пројекат је финансиран од стране ЕУ, из средстава ИПА 2010, компонента 1 – Помоћ транзицији и изградња институција. Укупан буџет пројекта био је два милиона евра. Непосредни циљ пројекта – Изградња одрживих капацитета у Управи за трезор и Управи за јавни дуг, остварен је кроз четири компоненте које су покривале управљање финансијама, ефикасније извршење буџета, буџетско рачуноводство и извештавање, управљање јавним дугом и ликвидношћу.

Компонента 2 која је обухватала буџетско рачуноводство и извештавање, имала је за циљ да припреми пут за имплементирање пуног обрачунског рачуноводства и респективно убрза примену Међународних стандарда за рачуноводство у јавном сектору. Пројекат је стога пружио велики број извештаја усмерених ка решавању тренутних и будућих рачуноводствених питања, побољшавајући поузданост информација о извршењу буџета, усвајањем нових рачуноводствених уноса да би се кодификовала решења, итд. Пројекат је такође испоручио неколико стратегија за увођење РОС корисника у ФМИС, за побољшање управљања подацима и документима, за омогућавање преласка на унапређено извештавање.

ПРИЛОГ А – ПЛАН УСКЛАЂИВАЊА ЗАКОНОДАВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ СА ПРАВНИМ ТЕКОВИНАМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

А) Листа планираних закона и подзаконских аката

Ниво усклађености са прописима ЕУ: 1 – делимична усклађеност; 2 – потпуна усклађеност.

Статус прописа: а – није у процесу превођења; б – у процесу превођења, в – превод постоји.

1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ				
1.1. ДЕМОКРАТИЈА И ВЛАДАВИНА ПРАВА				
1.1.6. Систем правосуђа				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1.	2014-260	Закон о изменама и допунама Кривичног законика	МП	2015/III
Celexi: 1:32008L0099:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
2.*	2014-236	Закон о оружју и муницији	МУП	2014/IV
Celexi: 2:32008L0051: 2:31991L0477:				
3.	2014-196	Закон о жичарама	МГСИ	2015/IV
Celexi: 1:32000L0009:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.1.1. Стандардизација				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
4.	2014-78	Закон о изменама и допунама Закона о стандардизацији	МП	2014/III
Celexi: 2:32012R1025:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.1.4. Метрологија				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
5.	2014-102	Закон о метрологији	МП	2016/III
2:OIML D1 Considerations for a Law on Metrology Edition 2012				
6.	2014-132	Правилник о оверавању мерила	МП	2016/IV
Celex: 2:32009L0034:				
7.	2014-156	Правилник о одобрењу типа мерила	МП	2016/IV
Celex: 2:32009L0034:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.2.3. Фармацеутски производи, медицински уређаји, медицински уређаји за активну имплантацију и in vitro медицински уређаји за дијагностику				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
8.	2013-70	Закон о изменама и допунама Закона о лековима и медицинским средствима	МЗ	2014/IV
Celexi: 1:31989L0105:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.3.4. Експлозивни за цивилну употребу и опрема и системи заштите у потенцијално експлозивним срединама				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
9.	2013-245	Закон о експлозивним материјама	МУП	2016/III
Celexi: 2:32007L0023: 2:32004L0057: 2:31993L0015:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.3.13. Грађевински производи

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
10.	2013-246	Закон о изменама и допунама закона о планирању и изградњи	МГСИ	2014/III
Celexi: 1:32005L0036:6				
11.	2013-243	Уредба о грађевинским производима	МГСИ	2014/IV
Celex: 1:32014R0157: 1:32013R1062: 1:32011R0305: 1:31989L0106:6				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.2. СЛОБОДА КРЕТАЊА РАДНИКА
3.2.1. Приступ тржишту рада

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
12.	2012-585	Закон о запошљавању странаца	МРЗСП	2014/III
Celexi: 1:32009L0052: 1:32004L0114: 1:32004L0081: 2:32011R0492: 2:32009L0038:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА
3.3.1. Пословно настањивање

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
13.*	2014-44	Закон о услугама	МТТ	2015/IV
Celexi: 2:32006L0123:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА
3.3.2 Слобода пружања прекограничних услуга

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
13.*	2014-44	Закон о услугама	МТТ	2015/IV
Celexi: 2:32006L0123:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА
3.3.4. Међусобно признавање професионалних квалификација

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
14.	2013-49	Закон о признавању квалификација	МПНТР	2015/IV
Celexi: 1:32005L0036:6				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.4. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА - Подгрупа за слободно кретање капитала
3.4.2. Платни систем

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
15.	2014-69	Закон о платним услугама	НБС	2014/IV
Celexi: 1:32009L0110: 1:32007L0064: 1:31998L0026:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.4. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА - Подгрупа за слободно кретање капитала
3.4.3 Спречавање прања новца

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
16.	2013-171	Закон о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма	МФ	2014/IV
Celexi: 2:32005L0060:				
17.	2013-172	Закон о изменама и допунама закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма	МФ	2014/IV

Celexi: 2:32005L0060:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.5. ЈАВНЕ НАБАВКЕ - Подгрупа за јавне набавке

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
18.	2014-247	Закон о изменама и допунама Закона о јавним набавкама	УЗЈН	2015/I

Celexi: 1:32009L0081:a 1:32007L0066:a

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ
3.7.1. Ауторско право и сродна права

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
19.	2013-165	Закон о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима	ЗИС	2014/IV

Celexi: 2:32011L0077: 2:32009L0024: 2:32004L0048: 2:31996L0009:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ
3.7.2. Право индустријске својине

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
20.	2013-167	Закон о изменама и допунама Закона о патентима	ЗИС	2014/IV

Celexi: 2:32004L0048: 2:31998L0044:

21.	2013-168	Закон о изменама и допунама Закона о правној заштити индустријског дизајна	ЗИС	2014/IV
-----	----------	--	-----	---------

Celexi: 2:31998L0071:

22.	2013-169	Закон о изменама и допунама Закона о ознакама географског порекла	ЗИС	2014/IV
-----	----------	---	-----	---------

Celexi: 2:32006R0510:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ
3.7.3. Спровођење права интелектуалне својине

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
23.	2013-225	Закон о изменама и допунама Закона о посебним овлашћењима ради ефикасног спровођења права интелектуалне својине	ЗИС	2014/IV

Celexi: 1:32004L0048:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ
3.9.1. Банкарство

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
24.*	2014-159	Закон о изменама и допунама Закона о банкама	НБС	2014/IV

1:32014L0059 Directive 2014/59/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms and amending Council Directive 82/891/EEC, and Directives 2001/24/EC, 2002/47/EC, 2004/25/EC, 2005/56/EC, 2007/36/EC, 2011/35/EU, 2012/30/EU and 2013/36/EU, and Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 648/2012, of the European Parliament and of the Council

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ
3.9.2. Осигурање

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
25.	2012-415	Закон о осигурању	НБС	2014/III

Celexi: 1:32002L0092: 1:32002L0083: 1:31992L0049:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ
3.9.3. Тржиште капитала

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
26.	2013-48	Закон о изменама и допунама Закона инвестиционим фондовима	МФ	2014/IV

Celexi: 1:32009L0065:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ
3.10.1 Телекомуникације и информациона технологија

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
27.	2014-320	Закон о изменама и допунама Закона о електронским комуникацијама	МТТ	2014/III "Сл. гласник РС" 62/2014

Celexi: 2:32002L0058:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ
3.10.2 Информационо друштво

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
28.	2014-345	Закон о информационој безбедности	МТТ	2015/IV

Celexi: 2: 32007G0324(01) :

29.	2014-346	Закон о електронском пословању	МТТ	2015/IV
-----	----------	--------------------------------	-----	---------

Celexi: 1: 31999L0093 :

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ
3.10.3. Аудиовизуална политика

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
30.	2013-1	Закон о електронским медијима	МКИ	2014/III
Celexi: 1:32010L0013:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.1. Пољопривреда

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
31.*	2014-101	Закон о изменама закона о сточарству	МПЗЖС	2015/I
Celexi: 1:32013R1308: 1:32009R1010: 1:32008R1249: 1:32008R1005:				
32.	2014-226	Закон о Управи за аграрна плаћања	МПЗЖС	2015/II
Celexi: 1:32013R1307: 1:32013R1306:				
33.*	2014-234	Закон о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју	МПЗЖС	2015/II
Celexi: 1:32013R1307: 1:32013R1306:				
34.	2013-227	Закон о изменама и допунама Закона о пољопривреди и руралном развоју	МПЗЖС	2015/II
Celexi: 1:32007R0718:a 1:32006R1085:a				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.3. Организација пољопривредног тржишта

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
35.	2014-130	Закон о јаким алкохолним пићима	МПЗЖС	2014/IV
Celexi: 2:32013R0716: 2:32008R0110:				
36.	2014-136	Правилник о категоријама, квалитету и декларацијама јаких алкохолних пића	МПЗЖС	2015/III
Celex: 2:32013R0716: 2:32008R0110:				

37.	2014-139	Правилник о упису, садржини и начину вођења регистра произвођача јаких алкохолних пића	МПЗЖС	2016/III
Celex: 2:32013R0716: 2:32008R0110:				
38.	2014-142	Правилник о садржини и начину вођења подрумарске евиденције, начину обележавања судова као и о начину и условима старења јаких алкохолних пића	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32013R0716: 2:32008R0110:				
39.	2014-200	Правилник о условима и начину производње, квалитету и означавању јаких алкохолних пића са географском ознаком и садржини техничког фајла за заштиту географских ознака јаких алкохолних пића	МПЗЖС	2017/III
Celex: 2:32013R0716: 2:32008R0110:				
40.	2014-203	Правилник о условима које мора да испуњава акредитована лабораторија у погледу техничке опремљености и професионалне оспособљености, референтне методе за физичко-хемијске анализе јаких алкохолних пића, као и начин сензорног испитивања квалитета	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32002R2091: 2:32000R2870:				
41.	2014-103	Закон о вину и другим производима од грозђа и вина	МПЗЖС	2015/I
Celexi: 2:32013R1308:				
42.	2014-105	Правилник о винаријској евиденцији	МПЗЖС	2015/II
Celex: 2:32009R0436:				
43.	2014-108	Правилник о условима промета и транспорта грозђа, вина и других производа и документацији која прати производе од грозђа и вина	МПЗЖС	2015/II
Celex: 2:32009R0436:				
44.	2014-109	Правилник о поступцима и методама сензорног оцењивања вина и начину обуке и провере стручне оспособљености сензорних оцењивача	МПЗЖС	2015/III
Celex: 2:32013R1308:				
45.	2014-197	Правилник о осталим производима од грозђа и вина	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2:32013R1308:				
46.	2014-92	Закон о уређењу тржишта пољопривредних производа	МПЗЖС	2015/IV
Celexi: 1:32013R1370: 1:32013R1308:				
47.	2014-98	Правилник о расподели тарифних квота за пољопривредне и прехрамбене производе	МПЗЖС	2016/II
Celex: 1:32006R1301:				
48.	2014-99	Правилник о увозним и извозним дозволама	МПЗЖС	2016/II
Celex: 1:32008R0376:				
49.	2014-100	Правилник о условима и начину спровођења јавних интервенција на тржишту пољопривредних производа	МПЗЖС	2016/II

Celex: 1:32013R1308:				
50.	2014-137	Правилник о екстрактима кафе и екстрактима цикорије	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 1:31999L0004:				
51.	2014-145	Правилник о какау и чоколадним производима	МПЗЖС	2016/III
Celex: 1:32000L0036:				
52.	2014-146	Правилник о упису у регистар произвођача цвећа и украсног биља	МПЗЖС	2017/III
Celex: 2:32013R1308:				
53.	2014-148	Правилник о тржишним стандардима квалитета за свеже воће и поврће	МПЗЖС	2015/IV
Celex: 2:32011R0543:				
54.	2014-160	Правилник о механизмима за издавање увозних/извозних дозвола са обрасцима	МПЗЖС	2016/II
Celex: 2:32008R0376:				
55.	2014-161	Правилник о признавању произвођачких и међу-гранских организација и о уређењу уговорних односа у сектору млека и млечних производа	МПЗЖС	2016/III
Celex: 2:32012R0511:				
56.	2014-162	Правилник о међунационалној сарадњи и о уређењу уговорних односа у сектору млека и млечних производа	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32012R0880:				
57.	2014-163	Правилник о класирању говеђих трупова на линији клања	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32013R1308: 2:32008R1249:				
58.	2014-166	Правилник о класирању свињских трупова на линији клања	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32013R1308: 2:32008R1249:				
59.	2014-167	Правилник о квалитету јаја и производа од јаја	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32013R1308: 2:32008R0617: 2:32008R0589:				
60.	2014-168	Правилник о квалитету меса пернате живине	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32013R1308: 2:32008R0543:				
61.	2014-169	Национални програм за пчеларство	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 2:32013R1308:				
62.	2014-171	Правилник о квалитету и другим захтевима за мед, друге пчелиње производе, препарате на бази меда и других пчелињих производа	МПЗЖС	2017/III
Celex: 2:32001L0110:				
63.	2014-179	Правилник о условима и начину спровођења мера субвенционисања приватног складиштења пољопривредних производа	МПЗЖС	2016/II
Celex: 1:32013R1308: 1:32008R0826:				

64.	2014-186	Правилник о промоцији пољопривредних производа	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 1:32008R0501: 1:32008R0003:				
65.	2014-191	Правилник о произвођачким организацијама	МПЗЖС	2016/II
Celex: 1:32013R1308:				
66.	2014-194	Национални програм за финансирање виноградарско-винског сектора	МПЗЖС	2017/III
Celex: 2:32013R1308:				
67.	2014-210	Правилник о признавању и регистрацији произвођачких организација и произвођачких група воћа и поврћа	МПЗЖС	2017/I
Celex: 2:32013R1308:				
68.	2014-211	Правилник о подршци развоја произвођачких организација и произвођачких група воћа и поврћа	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32013R1308:				
69.	2014-212	Правилник/упутство о инспекцијској контроли усклађености тржишних стандарда за воће и поврће	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32011R0543:				
70.	2014-213	Програм за спровођење Шеме школског воћа	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2:32013R1308:				
71.	2014-214	Правилник о механизмима за издавање увозних/извозних дозвола за житарице и пиринач	МПЗЖС	2017/I
Celex: 2:32003R1342:				
72.	2014-215	Правилник о квалитету и другим захтевима за јестива биљна уља, масти и њихове мешавине намењене за исхрану људи, као и метода анализе за одређивање удела ерука киселина у уљима и мастима као и храни којој су додата масти и уља а који служе исхрани људи	МПЗЖС	2017/II
Celex: 2:31980L0891: 2:31976L0621:				
73.	2014-216	Правилник о механизмима и увођењу издавања увозних/извозних дозвола за увоз/извоз шећера из трећих земаља	МПЗЖС	2017/II
Celex: 2:32006R0951:				
74.	2014-217	Правилник о механизмима сертификавања хмеља и производа од хмеља	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32006R1850:				
75.	2014-218	Правилник о успостављању механизма за регистрацију уговора и достављању података који се односе на хмељ	МПЗЖС	2018/II
Celex: 2:32006R1557:				
76.	2014-219	Правилник о утврђивању правила у вези достављања информација о праћењу тржишног кретања у сектору дувану	МПЗЖС	2018/I
Celex: 2:32005R2095:				

77.	2014-220	Правилник о утврђивању детаљних правила за признавање секторских организација и споразума у сектору дувана	МПЗЖС	2018/III
Celex: 2:32008R0709:				
78.	2014-221	Правилник о успостављању механизма за увоз хмеља из трећих земаља	МПЗЖС	2018/III
Celex: 2:32008R1295:				
79.	2014-222	Правилник о признавању произвођачких група за хмељ	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 2:32007R1299:				
80.	2014-223	Правилник о квалитету, карактеристикама, тржишним стандардима и методама анализе за маслиново уље	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32012R0029: 2:31991R2568:				
81.	2014-224	Правилник о начину прикупљања цена одређених пољопривредно прехрамбених производа	МПЗЖС	2018/III
Celex: 2:32013R1308: 2:32013R0807: 2:32011R1288: 2:32011R0543: 2:32008R1249: 2:32003R0546: 2:32002R0315:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА
3.12.1. Безбедност хране и контрола

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
82.	2013-191	Закон о генетички модификованим организмима	МПЗЖС	2014/IV
Celexi: 1:32009L0041: 1:32003R1946: 1:32003R1830: 1:32001L0018:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА
3.12.4. Средства за заштиту биља и резидуе

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
83.	2013-190	Закон о средствима за заштиту биља	МПЗЖС	2015/III
Celexi: 1:32009R1185: 1:32009R1107: 1:32009L0128: 1:32009L0127: 1:32005R0396:				
84.	2014-189	Правилник о документацији за одобравање активних супстанци	МПЗЖС	2015/IV
Celex: 2:32013R0283:				
85.	2014-190	Правилник о документацији за регистрацију СЗБ	МПЗЖС	2015/IV

Celex: 1:32013R0284:				
86.	2014-192	Национални акциони план о одрживој примени СЗБ	МПЗЖС	2016/I
Celex: 2:32009L0128:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.13. РИБАРСТВО

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
31.*	2014-101	Закон о изменама закона о сточарству	МПЗЖС	2015/I
Celexi: 1:32013R1308: 1:32009R1010: 1:32008R1249: 1:32008R1005:				
87.	2014-176	Правилника о изгледу сертификата о улову, као и листи производа рибарства за које се сертификат о улову не издаје	МПЗЖС	2016/II
Celex: 2:32009R1010: 2:32008R1005:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.1.1. Друмски транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
88.	2012-510	Закон о превозу терета у друмском саобраћају	МГСИ	2015/I
Celexi: 1:32009R1072: 1:32009R1071: 1:32006L0001: 1:31992r3912: 1:31990R3916: 1:31989R4058:				
89.	2012-554	Закон о превозу путника у друмском саобраћају	МГСИ	2015/I
Celexi: 1:32009R1073: 1:32009R1071: 1:32014R0361				
90.	2012-519	Закон о радном времену посада на возилима	МГСИ	2015/IV
Celexi: 2:32009L0005: 2:32009L0004: 2:32006R0561: 2:32006L0022: 2:32002L0015: 2:32014R0165				
91.	2013-242	Закон о изменама и допунама Закона о безбедности саобраћаја на путевима	МУП	2016/IV
Celexi: 1:52007PC0214:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.1.2. Железнички транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
92.	2014-50	Закон о истраживању о истраживању удеса и озбиљних незгода у саобраћају	МГСИ	2014/IV
Celexi: 2:32011R1286: 2:32011R0651: 2:32010R0996: 2:32009L0018: 2:32004L0049: 2:32001L0014:				
93.	2014-95	Правилник о садржини извештаја тела за истраге	МГСИ	2015/IV
Celexi: 2: 32004L0049				
94.	2014-188	Закон о уговорима о превозу у железничком саобраћају	МГСИ	2015/IV
Celexi: 2:32007R1371:				
95.	2014-96	Закон о изменама и допунама Закона о безбедности и интероперабилности железнице	МГСИ	2017/IV
Celexi: 2:32005L0047:				
96.	2014-97	Закон о изменама и допунама Закона о железници	МГСИ	2017/IV
Celexi: 2:32012L0034: 2:32001L0014: 2:31991L0440:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.2. Водни саобраћај

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
97.	2014-54	Закон о порезу по тонажи бродова	МГСИ	2014/IV
1:чл. 107-109 Уговора о функционисања ЕУ, као и са одредбама Смерница Заједнице о државној помоћи у области поморског транспорта (Community guidelines on State Aid to Maritime Transport - 2004).				
98.	2012-516	Закон о трговачком бродарству	МГСИ	2015/I
Celexi: 1:32010R1177: 1:32004R2006: 1:31987L0540: 2:32009R0392: 2:32009L0020: 2:31996R1356: 2:31991R3921:				
33.*	2014-234	Закон о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју	МПЗЖС	2015/II
Celexi: 1:32013R1307: 1:32013R1306:				
99.	2014-185	Стратегија развоја водног саобраћаја	МГСИ	2014/IV
Celexi: 2:32013R1315:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.3. Ваздушни транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
100.	2014-59	Закон о изменама и допунама Закона о ваздушном саобраћају	МГСИ	2014/IV
Celexi: 1:32012R0923: 1:32011R1178:в 1:32011R1035: 1:32010R0255: 1:32010R0185: 1:32010R0018: 1:32009R0272: 1:32008R1008: 1:32008R0300: 1:32008R0216: 1:32007R1265: 1:32006R1794: 1:32006R1794: 1:32006R1033: 1:32006R0730: 1:32003L0042: 1:31996L0067: 1:32014R0379				
101.	2014-34	Правилник о изменама и допунама Правилника о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја	ДЗЦВ	2014/IV
Celexi: 1: 32013R0006				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.15. ЕНЕРГЕТИКА - Подгрупа за енергетику
3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
102.	2013-5	Закон о енергетици	МРЕ	2014/IV
Celexi: 1:32009R0715: 1:32009R0714: 1:32009L0073: 1:32009L0072:				
103.	2014-289	Уредбу о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом	МРЕ	2015/IV
Celex: 1:32009L0072:				
104.	2014-290	Уредбу о условима за испоруку и снабдевање природним гасом	МРЕ	2015/IV
Celex: 1:32010R0994: 1:32009L0073:				
105.	2014-295	Правилник о ближим условима и садржини захтева за издавање, измену и одузимање лиценце за обављање енергетских делатности и о начину вођења регистра издатих и одузетих лиценци	МРЕ	2015/IV
Celex: 1:32009L0073: 1:32009L0072:				
106.	2014-296	Правилник о ближим условима за издавање енергетске дозволе, садржини захтева и начину издавања енергетске дозволе, као и о условима за давање сагласности за енергетске објекте за које се не издаје енергетска дозвола	МРЕ	2015/IV

Celex: 1:32009L0072:				
107.	2014-297	Измене и допуне Правилника о роковима, садржају и начину достављања података о набавци и продаји нафте, деривата нафте, биогорива и компримованог природног гаса	МРЕ	2015/І
Celex: 2:31999D0280: 2:31995R2964:				
108.	2014-300	Уредба о условима и поступку стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије	МРЕ	2015/ІІ
Celex: 2:32009L0028:				
109.	2014-301	Уредба о мерама подстицаја за повлашћене произвођаче електричне енергије	МРЕ	2015/ІІ
Celex: 2:32009L0028:				
110.	2014-302	Уредба о начину обрачуна и начину расподеле прикупљених средстава по основу накнаде за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије	МРЕ	2015/ІІ
Celex: 2:32009L0028:				
111.	2014-303	Правилник о гаранцији порекла електричне енергије произведене из обновљивих извора енергије	МРЕ	2015/ІІ
Celex: 2:32009L0028:				
112.	2014-305	Уредба о критеријумима одрживости за биогорива	МРЕ	2015/ІІ
Celex: 1:32009L0028:				
113.	2014-316	Уредба о висини посебне накнаде за подстицај у 2016. години	МРЕ	2016/І
Celex: 2:32009L0028:				
114.	2014-317	Уредба о висини посебне накнаде за подстицај у 2017. години	МРЕ	2017/І
Celex: 2:32009L0028:				
115.	2014-318	Уредба о висини посебне накнаде за подстицај у 2018. години	МРЕ	2018/І
Celex: 2:32009L0028:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.15. ЕНЕРГЕТИКА - Подгрупа за енергетику

3.15.2. Енергетска ефикасност

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
116.	2012-563	Уредба о подстицајним мерама за производњу биогорива	МРЕ	2015/ІІІ
Celexi: 2: 32009L0028				
117.	2013-247	Уредба о обавезном уделу биогорива на тржишту	МРЕ	2015/ІІІ
Celexi: 2: 32009L0028				

118.	2014-341	Трећи акциони план за енергетску ефикасност Републике Србије за период од 2016-2018. године	МРЕ	2015/III
Celexi: 1: 32006L0032				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.17. ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА
3.17.1 Опште смернице

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
24.*	2014-159	Закон о изменама и допунама Закона о банкама	НБС	2014/IV

1:32014L0059 Directive 2014/59/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms and amending Council Directive 82/891/EEC, and Directives 2001/24/EC, 2002/47/EC, 2004/25/EC, 2005/56/EC, 2007/36/EC, 2011/35/EU, 2012/30/EU and 2013/36/EU, and Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 648/2012, of the European Parliament and of the Council

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ
3.19.1. Радно законодавство

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
119.	2012-545	Закон о изменама и допунама Закона о раду	МРЗСП	2014/III „Сл. Гласник РС” 75/2014

Celexi: 2:32003L0088:в 2:31997L0081:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ
3.19.2. Безбедност и здравље на раду

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
120.	2012-551	Закон о изменама и допунама Закона о безбедности и здрављу на раду	МРЗСП	2014/III

Celexi: 2:31989L0391:в

121.	2014-122	Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању електромагнетском пољу	МРЗСП	2015/III
------	----------	--	-------	----------

Celex: 1:32013L0035:				
122.	2014-124	Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању хемијским материјама	МРЗСП	2017/IV
1:32014L0027				
123.	2014-125	Правилник о изменама и допунама Правилника о обезбеђивању ознака за безбедност и здравље на раду	МРЗСП	2017/IV
1:32014L0027				
124.	2014-123	Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад о спречавању повреда оштрим предметима који су медицинска средства у здравственој служби	МРЗСП	2016/IV
Celex: 1:32010L0032:				
125.	2014-126	Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању карциногенима или мутагенима	МРЗСП	2017/IV
1:32014L0027				
126.	2014-128	Закон о безбедности и здрављу на раду	МРЗСП	2018/III
Celexi: 1:31989L0391:в				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ
3.19.5. Социјална укљученост

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
127.	2014-244	Закон о финансијској подршци породици са децом	МРЗСП	2014/III
Celexi: 1:32004R0883:				
128.*	2012-575	Закон о изменама и допунама Закона о равноправности полова	МРЗСП	2017/III
Celexi: 2:32002L0073:в 2:31975L0117:в				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ
3.19.6. Социјално осигурање

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
129.	2014-129	Закон о изменама и допунама закона о пензијском и инвалидском осигурању	МРЗСП	2014/III

Celexi: 1:32004R0883:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ
3.19.7. Спречавање дискриминације и једнаке могућности

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
128.*	2012-575	Закон о изменама и допунама Закона о равноправности полова	МРЗСП	2017/III

Celexi: 2:32002L0073:в 2:31975L0117:в

130.	2014-249	Закон о изменама и допунама закона о забрани дискриминације	МРЗСП	2017/III
------	----------	---	-------	----------

Celexi: 1:32000L0078: 1:32000L0043:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.21. ТРАНС-ЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ
3.21.1. Трансевропске транспортне мреже

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
131.	2014-198	Закон о изменама и допунама Закона о јавним путевима	МГСИ	2016/IV

Celexi: 1:32011L0076: 1:32010L0040: 1:32006L0038: 1:32004L0052: 1:31996L0062:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.23. ПРАВОСУЂЕ И ОСНОВНА ПРАВА
3.23.2. Политика борбе против корупције

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
132.	2014-77	Закон о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства	МЗ	2014/IV

Celexi: 1:32011L0024: 1:32002L0058: 1:31995L0046:

133.	2014-271	Закон о изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела	МП	2014/IV
------	----------	---	----	---------

Celexi: 1:32006F0783: 1:32005F0212: 2:32005F0212: 2:32003F0577: 2:32001F0500:

134.	2014-298	Закон о полицији	МУП	2015/III
------	----------	------------------	-----	----------

Celexi: 2:32008D0801: 2:UN Convention against corruption 2:Council of Europe resolution (97) 24 on the twenty guiding principles for the fight against corruption 2:Council of Europe recommendation

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ**3.23. ПРАВОСУЂЕ И ОСНОВНА ПРАВА****3.23.3. Основна права**

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
135.	2013-204	Закон о изменама и допунама Закона о заштити података о личности	МП	2014/IV
Celexi: 1:31995L0046: 2:Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data 2:Additional Protocol to the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data regarding supervisory authorities and transborder data flows				
136.	2014-241	Закон о мирном окупљању	МУП	2015/II
Celexi: 2:32000X1218(01): 2:Council of Europe Recommendation 2011 (2007) Freedom of assembly and expression for lesbians, gay, bisexuals and transgendered persons				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ**3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ****3.24.1. Спољне границе**

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
137.	2014-304	Закон о заштити државне границе	МУП	2015/III
Celexi: 1:42000A0922(02): 1:32013R0610: 1:32006R0562: 1:32004L0082:				
138.	2014-306	Стратегија интегрисаног управљања границом	МУП	2016/IV
Celexi: 1: 32013R0610 1: 32006R0562 : 1: 41998D0052 : 1: 42000A0922(02) :				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ**3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ****3.24.2. Управљање миграцијама**

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
139.	2013-232	Закон о странцима	МУП	2016/I
Celexi: 2:32011L0098: 2:32009R0810: 2:32009L0050: 2:32008L0115: 2:32005L0071:				

2:32004L0081: 2:32003L0109: 2:32003L0086:				
140.	2014-307	Национална стратегија супротстављања ирегуларним миграцијама 2015-2018	МУП	2015/III
Celexi: 2: 32002L0090				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ
3.24.4. Азил

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
141.	2013-235	Закон о азилу	МУП	2016/II

Celexi: 2:32013R0604: 2:32013R0603: 2:32013L0033: 2:32013L0032: 2:32011L0095: 2:32011L0095: 2:32001L0055: 2:32013L0033

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ
3.24.5. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
2*	2014-236	Закон о оружју и муницији	МУП	2014/IV

Celexi: 2:32008L0051: 2:31991L0477:

142.	2014-314	Закон о испитивању, жигосању и обележавању ватреног оружја и муниције	МУП	2015/II
------	----------	---	-----	---------

Celexi: 2:32008L0051: 2:31991L0477: 2:International Convention on mutual recognition of proof marks of hand firearms and ammunition

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.26. ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА
3.26.3. Култура

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
143.	2013-4	Закон о архивској служби и архивској грађи	МКИ	2014/IV

Celexi: 1:32009R0116:a 2:42005X0610(03):a 2:41991X1205:a 2:32006D0515:a 2:32003G1205(03):a 2:32003G0513(01):a 2:32002G0205(02):a 2:32002G0205(01):a 2:31999Y1112(01):a 2:31997Y0205(01):a 2:31996Y0821(01):a 2:31995Y0923(02):a 2:31995Y0923(01):a 2:31994Y0823(03):a 2:31994Y0322(01):a

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.2. Хоризонтално законодавство

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
144.	2013-84	Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине	МПЗЖС	2015/IV

Celexi: 2:32003L0004; 2:31996L0082:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.4. Управљање отпадом

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
145.	2013-90	Закон о управљању отпадом	МПЗЖС	2015/IV

Celexi: 2:32008L0098; 2:31996L0059:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.5. Заштита и управљање водама

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
146.	2013-234	Закон о изменама и допунама Закона о водама	МПЗЖС	2015/II

Celexi: 1:32007L0060;в 1:32000L0060;в 1:31991L0676; 1:31991L0271:в

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.6. Заштита природе

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
147.	2013-92	Закон о изменама о допунама Закона о заштити природе	МПЗЖС	2015/IV

Celexi: 2:31999L0022:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.27.7. Контрола индустријског загађења и управљање ризиком

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
148.	2013-97	Закон о изменама и допунама Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине	МПЗЖС	2015/IV

Celexi: 2:32008L0001: 2:32008L0001:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.28. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА

3.28.1. Заштита потрошача

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
149.	2014-135	Закон о изменама и допунама Закона о заштити корисника финансијских услуга	НБС	2014/III

Celexi: 1:32008L0048: 1:32007L0064: 2:32013D0011:

150.	2012-578	Закон о оглашавању	МТТ	2015/II
------	----------	--------------------	-----	---------

Celexi: 1:32006L0114: 1:32003L0033:

151.	2014-60	Закон о изменама и допунама Закона о општој безбедности производа	МТТ	2015/IV
------	---------	---	-----	---------

Celexi: 1:32001L0095:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.28. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА

3.28.2. Заштита здравља

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
152.	2013-144	Закон о изменама и допунама Закона о заштити становништва од заразних болести	МЗ	2015/IV

Celexi: 1:32009D0363: 1:32002D0253:

153.	2013-145	Правилник о пријављивању заразних болести	МЗ	2016/II
------	----------	---	----	---------

Celex: 1:32009D0363: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32002D0253:

154.	2013-146	Правилник о епидемиолошком надзору	МЗ	2016/II
Celex: 1:32009D0363: 1:32002D0253:				
155.	2013-147	Правилника о лабораторијском испитивању	МЗ	2016/II
Celex: 1:32009D0363: 1:32002D0253:				
156.	2014-80	Закон о изменама и допунама Закона о трансплантацији ћелија и ткива	МЗ	2016/II
Celexi: 2:32012L0039: 2:32006L0086: 2:32006L0017: 2:32004L0023:				
157.	2014-82	Закон о изменама и допунама Закона о биомедицински потпомогнутом оплођењу	МЗ	2016/II
Celexi: 2:32012L0039: 2:32006L0086: 2:32006L0017: 2:32004L0023:				
158.	2014-83	Правилник о инспектору за биомедицински потпомогнуто оплођење	МЗ	2016/IV
Celex: 2:32012L0039: 2:32006L0086: 2:32006L0017: 2:32004L0023:				
159.	2014-85	Закон о изменама и допунама Закона о трансплантацији органа	МЗ	2016/IV
Celexi: 2:32012L0025: 2:32010L0045: 2:32006L0086: 2:32006L0017: 2:32004L0023:				
160.	2014-79	Закон о изменама и допунама Закона о трансфузиолошкој делатности	МЗ	2016/IV
Celexi: 2:32005L0062: 2:32005L0061: 2:32004L0033: 2:32002L0098: 2:32001L0038:				
161.	2014-177	Измене и допуне Закона о здравственој заштити	МЗ	2017/II
Celexi: 2:32011L0024: 2:32005L0036:б				
162.	2014-178	Измене и допуне Закона о здравственом осигурању	МЗ	2017/II
Celexi: 2:32011L0024: 2:32009R0987: 2:32004R0883:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.29. ЦАРИНСКА УНИЈА

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
163.	2014-15	Закон о изменама и допунама Царинског закона	МФ	2014/III
Celexi: 1:32013R0952:				
164.	2012-488	Закон о Царинској тарифи	МФ	2014/IV
Celexi: 2:31987R2658: 2:32012R0927				
165.	2012-520	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2016. годину	МФ	2015/IV
Celex: 2:31987R2658: 2:32012R0927				
166.	2012-521	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2015. годину	МФ	2014/IV
Celex: 2:31987R2658: 2:32012R0927				

167.	2012-588	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2017. годину	МФ	2016/IV
Celex: 2:31987R2658: 2:32012R0927				

Пропис који се према структури Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније налази у два поглавља:

2.* Закон о оружју и муницији (3.1. Слобода кретања роба и 3.24.5. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала).

13* Закон о услугама (3.3.1. Пословно настањивање и 3.3.2 Слобода пружања прекограничних услуга)

24.* Закон о изменама и допунама Закона о банкама (3.9.1. Банкарство и 3.17.1 Опште смернице)

31.* Закон о изменама закона о сточарству (3.11.1. Пољопривреда 3.13. Рибарство).

33.* Закон о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју (3.11.1. Пољопривреда 3.14.2. Водни саобраћај)

128.* Закон о изменама и допунама Закона о равноправности полова (3.19.5. Социјална укљученост и 3.19.7. Спречавање дискриминације и једнаке могућности)

Б) Листа планираних подзаконских аката који се доносе на основу раније усвојених закона

Ниво усклађености са прописима Европске уније: 1 – делимична усклађеност; 2 – потпуна усклађеност.

Статус прописа: а – није у процесу превођења; б – у процесу превођења; в – превод постоји.

2. ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИЈУМИ				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о обавезном осигурању у саобраћају	НБС	14/7/2009
Celex: 1:32009L0103:a 1:32005L0014: 1:32000L0026: 1:31984L0005: 1:31984L0005: 1:31972L0430: 1:31972L0166: 2:32004R0785: 2:31990L0232: 2:31990L0232: 2:31972L0430: 2:31972L0166:				
1.	2014-248	Уредба о утврђивању најниже осигуране суме, односно суме осигурања на коју може бити уговорено обавезно осигурање у саобраћају	МФ	2014/IV
Celex: 1:32009L0103:a				

2. ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИЈУМИ 2.1. ПОСТОЈАЊЕ ФУНКЦИОНАЛНЕ ТРЖИШНЕ ЕКОНОМИЈЕ 2.1.2. Макроекономска стабилност
--

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о пољопривреди и руралном развоју	МПЗЖС	2/6/2009
Celex: 1:32006R0885:				
2.	2014-104	Правилник о функционисању Система рачуноводствених података са пољопривредних газдинстава	МПЗЖС	2015/I
Celex: 1:32012R0385: 1:32009R1217: 1:32008R1242: 1:31983R1915: 2:32013R1320: 2:32013R1318: 2:32009R1291:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о потврђивању Споразума о усвајању једнообразних техничких прописа за возила са точковима, опрему и делове који могу бити уграђени и/или коришћени на возилима са точковима и условима за узајамно признавање додељених хомологација на основу ових прописа	МГСИ	22/12/2011
Celex: ::				
3.	2014-170	Уредба о хомологацији возила, опреме и делова	МГСИ	2014/IV
Celex: 2:32013R0168: 2:32013R0167: 2:32007L0046: 2:31997L0068:				
4.	2014-172	Правилник којим се успоставља оквир за хомологацију моторних возила и њихових приколица и система, саставних делова и засебних техничких јединица намењених за таква возила	МГСИ	2015/IV
Celex: 2:32007L0046:				
5.	2014-173	Правилник за хомологацију и тржишни надзор за пољопривредна и шумска возила	МГСИ	2018/IV
Celex: 2:32013R0167:				
6.	2014-174	Правилник за хомологацију и тржишни надзор за возила са два и три точка и четвороцикле	МГСИ	2017/IV
Celex: 2:32013R0168:				
7.	2014-175	Правилник о мерама против емисије гасовитих загађивача и чврстих загађујућих честица из мотора са унутрашњим сагоревањем који се уграђују у вандрумску покретну механизацију	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:31997L0068:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.1.4. Метрологија

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о метрологији	МП	7/5/2010
Celex: 1:32007L0013:				
8.	2014-106	Правилник о аеросолима	МП	2015/IV
Celex: 2:31994L0001: 2:31975L0324:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.2.4. Козметички производи и безбедност играчака

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о здравственој исправности предмета опште употребе	МЗ	7/12/2011
Celex: 1:32002D0072: 1:32002D0016: 1:31993L0011: 1:31993L0010: 1:31989L0109: 1:31985L0572: 1:31984L0500: 1:31982L0711: 1:31981L0432: 1:31980L0590: 1:31978L0142:				
9.	2013-51	Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима декларисања и означавања дечијих играчака и предмета намењених деци и одојчади	МЗ	2014/IV
Celex: 1:32009L0048:				
10.	2013-52	Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима декларисања и означавања козметичких производа, козметичких производа са посебном наменом и амбалаже за паковање ових производа	МЗ	2014/IV
Celex: 1:32009R1223: 1:31976L0768:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.2.5. Стакло

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о техничким захтевима за производе и	МП	15/5/2009

		оцењивању усаглашености		
Celex: 2: 31993D0465:				
11.	2009-303	Правилник о техничким и другим захтевима за производе од кристалног стакла	МП	2014/IV
Celex: 2: 31969L0493 :				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА

3.1.3.10. Бродови за рекреацију

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о поморској пловидби	МГСИ	21/11/2011
Celex: 1:32009R0391: 1:32009L0021: 1:32009L0015: 1:32008L0106: 1:32006R0336: 1:32005L0045: 1:32003R0782: 1:32002R0417: 1:32001L0096: 1:32001L0025: 1:31999L0063: 1:31999L0035: 1:31998L0018: 1:31996L0098: 1:31992L0029: 2:32009R0392: 2:32009L0123: 2:32009L0020: 2:32009L0018: 2:32005L0035:				
12.	2013-27	Правилник о захтевима за безбедност пловила за рекреацију	МГСИ	2014/IV
Celex: 2:32013L0053:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА

3.1.3.8. Радио и телекомуникациска терминална опрема

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о електронским комуникацијама	МТТ	30/6/2010
Celex: 2:32007H0879: 2:32002L0058: 2:32002L0022: 2:32002L0021:6 2:32002L0020:6 2:32002L0019: 2:32000R2887:				
13*	2013-8	Правилник о Радио телекомуникационој и терминалној опреми	МТТ	2014/IV
Celex: 2:31999L0005:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ

3.10.1 Телекомуникације и информациона технологија

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о електронским комуникацијама	МТТ	30/6/2010

Celex: 2:32007H0879: 2:32002L0058: 2:32002L0022: 2:32002L0021:6 2:32002L0020:6 2:32002L0019: 2:32000R2887:				
13*	2013-8	Правилник о Радио телекомуникационој и терминалној опреми	МТТ	2014/IV
Celex: 2:31999L0005:				
14.	2014-72	Правилник о преносивости броја за услуге које се пружају преко јавних мобилних комуникационих мрежа	РАТЕЛ	2014/IV
Celex: 2:32002L0022: 2:32002L0021:6 2:32002L0020:6				
15.	2014-277	Измене и допуне Правилника о преласку са аналогног на дигитално емитовање телевизијског програма и приступу мултиплексу у терестричкој дигиталној радиодифузији	МТТ	2014/IV
Celex: 2:32002L0021:6				
16.	2014-279	Правилник о утврђивању Плана расподеле радио-фреквенција у фреквенцијском опсегу 790-862 МХз	МТТ	2014/IV
Celex: 2:32010D0267:				
17.	2014-280	Правилник о изменама Правилника о утврђивању Плана расподеле фреквенција/локација за терестричке аналогне ФМ и ТВ радиодифузне станице за територију Републике Србије	МТТ	2014/IV
Celex: 2:32002L0021:6				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ
3.10.3. Аудиовизуална политика

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о радиодифузији	МКИ	19/7/2002
Celex: ::				
18.	2013-184	Стратегија развоја радиодифузије од 2013. до 2018. године	РРА	2014/IV
Celex: 1:32010L0013:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.1. Пољопривреда

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју	МПЗЖС	30/1/2013

Celex: 1:32009R0073:a 1:32007R0834: 1:32007R0718:a 1:32005R1698:				
19.	2014-86	Правилник о државној помоћи у пољопривреди и руралном развоју	МПЗЖС	2017/III
Celex: 2:32004R0794:				
20.	2014-87	Уредба о изузецима од државне помоћи у пољопривреди и руралном развоју	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:32013R1408:				
21.	2014-89	Правилник о пријави мера државне помоћи	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2:31999R0659:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.3. Организација пољопривредног тржишта

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о вину	МПЗЖС	2/6/2009
Celex: 2:32008R0555: 2:32008R0479:				
22.	2014-81	Правилник о енолошким поступцима и енолошким средствима за производњу вина и других производа	МПЗЖС	2014/IV
Celex: 2:32013R1308: 2:32009R0606:				
23.	2014-84	Правилник о рејонизацији виноградарских географских производних подручја	МПЗЖС	2014/IV
Celex: 2:32013R1308: 2:32009R0607:				
24.	2014-90	Правилник о параметрима и методама за анализу и утврђивање квалитета шире, вина и других производа	МПЗЖС	2014/IV
Celex: 2:32013R1308: 2:32009R0606:				
		Закон о безбедности хране	МПЗЖС	2/6/2009
Celex: 1:32005R0183: 1:32004R0882: 1:32004R0854: 1:32004R0853: 1:32004R0852: 1:32003R1829: 1:32000L0013: 1:31997R0258: 1:31989L0662: 1:31989L0109: 2:32002R0178:				
25.	2014-152	Правилник о квалитету воћних џемова, желеа, мармеладе, заслађеног кестен пиреа и сродних производа	МПЗЖС	2015/IV
Celex: 1:32001L0113:				
26.	2014-183	Правилник о измени правилника о квалитету воћних сокова, концентрисаних воћних сокова, воћних нектара, воћних сокова у праху и сродних производа	МПЗЖС	2016/I
Celex: 1:32012L0012: 1:32001L0112:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.4. Политика квалитета

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о ознакама географског порекла	ЗИС	26/3/2010
Celex: 1:32006R1898; 1:32006R0510:				
27.	2014-193	Правилник о условима, начину и поступку контроле квалитета и посебних својстава, као и о условима, начину и поступку службене контроле производње и промета пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 1:32012R1151:				
28.	2014-195	Правилник о условима и поступку за признавање, обнову и брисање статуса овлашћеног корисника ознаке географског порекла за пољопривредне и прехранбене производе, као и о садржини података који се уписују у Регистар овлашћених корисника ознаке географског	МПЗЖС	2018/II
Celex: 1:32012R1151:				
29.	2014-199	Правилник о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину, условима и поступку означавања пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла	МПЗЖС	2018/IV
Celex: 1:32012R1151:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА
3.12.1. Безбедност хране и контрола

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о ветеринарству	МПЗЖС	25/10/2005
Celex: ::				
30.	2014-201	Правилник о адитивима који се користе у исхрани животиња	МПЗЖС	2015/II
Celex: 1:32003R1831:				
31.	2014-202	Правилник о општим и посебним условима за хигијену хране за животиње, као и о условима хигијене хране за животиње у производњи и промету	МПЗЖС	2015/II
Celex: 1:32005R0183:				

32.	2014-204	Правилник о начину испитивања присуства трихинела у месу	МПЗЖС	2015/I
Celex: 1:32005R2075:				
		Закон о генетички модификованим организмима	МПЗЖС	2/6/2009
Celex: 1:32004R0641: 1:32004R0065: 1:32003R1946: 1:32003R1831: 1:32003R1830: 1:32003R1829: 1:32001L0018: 1:31998L0081:				
33.	2013-194	Правилник о стављању у промет генетички модификованих организама и производа од генетички модификованих организама	МПЗЖС	2015/I
Celex: 1:32004R0641: 1:32003R1946: 1:32003R1829: 1:32001L0018:				
34.	2013-195	Правилник о обележавању и следљивости генетички модификованих организама и производа од генетички модификованих организама	МПЗЖС	2015/II
Celex: 1:32004R0065: 1:32003R1830:				
		Закон о безбедности хране	МПЗЖС	2/6/2009
Celex: 1:32005R0183: 1:32004R0882: 1:32004R0854: 1:32004R0853: 1:32004R0852: 1:32003R1829: 1:32000L0013: 1:31997R0258: 1:31989L0662: 1:31989L0109: 2:32002R0178:				
35.	2013-53	Правилник о здравственој исправности и начину, декларисања предмета и материјала која долазе у контакт са храном	МЗ	2014/IV
Celex: 1:32011R0010: 1:32009R0450: 1:32008R0282: 1:32007L0042: 1:32006R2023: 1:32004R1935: 1:31984L0500:				
36.	2014-107	Правилник о условима за стављање у промет нове хране, начину вршења контроле те хране, као и о условима који се односе на следљивост и означавање нове хране	МЗ	2014/IV
Celex: 1:32008R1332: 1:32003R1882: 1:32003R1829:				
37.	2014-110	Правилник о нутритивним здравственим изјавама	МЗ	2014/IV
Celex: 1:32008R0109: 1:32008R0107: 1:32006R1924:				
38.	2014-116	Правилник о нутритивном декларисању хране	МЗ	2015/IV
Celex: 1:32008L0100: 1:32003L0120: 1:31990L0496:				
39.	2014-119	Правилник о обогаћивању хране	МЗ	2015/IV
Celex: 1:32011R1170: 1:32011R1161: 1:32006R1925:				
40.	2014-120	Правилник о аромама	МЗ	2016/IV
Celex: 1:32008R1334: 1:32008R1331: 1:32006R0627: 1:32003R2065: 1:31996R2232:				
41.	2014-121	Правилник о ензимским препаратима	МЗ	2016/IV
Celex: 1:32011R0234: 1:32008R1332:				
42.	2014-127	Правилник о помоћним средствима у производњи хране	МЗ	2016/IV
Celex: 1:31988L0344:				
43.	2014-206	Правилник о службеним контролама хране, хране за животиње, здравља животиња и добробити животиња	МПЗЖС	2015/IV

Celex: 1:32004R0882:				
44.	2014-208	Правилник о мониторингу зооноза и зоонотских агенаса	МПЗЖС	2017/I
Celex: 1:32003L0099:				
45.	2014-209	Правилник о имплементацији Одлуке ЕЗ 96/23 о перформансама за аналитичке методе и интерпретацију резултата испитивања резидуа	МПЗЖС	2018/III
Celex: 1:32002D0657:				
		Закона о изменама и допунама Закона о ветеринарству	МПЗЖС	7/5/2010
Celex: 1: 1:32005R2074: 1:32005R2073: 1:32005R0349: 1:32004R0882: 1:32004R0854: 1:32004R0853: 1:32004R0852: 1:32004R0745: 1:32004R0282: 1:32004R0136: 1:32003R2160: 1:32003R1831: 1:32003R1082: 1:32003R0998: 1:32003L0099: 1:32003D0803: 1:32003D0422: 1:32002R1774: 1:32002L0099: 1:32002L0033: 1:32002L0032: 1:32002D0349: 1:32002D0106: 1:32001R0999: 1:32001L0089: 1:32001D0075: 1:32000R1760: 1:32000L0075: 1:32000L0027: 1:32000D0428: 1:32000D0208: 1:32000D0025: 1:31998R0494: 1:31997L0078: 1:31997D0794: 1:31996L0093: 1:31996L0023: 1:31995L0070: 1:31994D0360: 1:31993L0074: 1:31993L0053: 1:31992L0119: 1:31992L0118: 1:31992L0066: 1:31992L0065: 1:31992L0035: 1:31991L0496: 1:31991L0068: 1:31990L0539: 1:31990L0429: 1:31990L0426: 1:31990L0423: 1:31990L0167: 6 1:31990D0638: 1:31989L0556: 1:31988L0407: 1:31983L0091: 1:31982L0894: 1:31982L0471: 1:31979L0373: 1:31964L0432:				
46.	2013-196	Правилник о регистрацији одобравању објеката који се баве производњом и прометом хране животињског порекла и храном за животиње и споредних производа животињског порекла	МПЗЖС	2015/II
Celex: 1:32009R1069: 1:32005R0183: 1:32004R0853: 1:32004R0852:				
		Закон о лековима и медицинским средствима	МЗ	7/5/2010
Celex: 1:32009L0009: 1:32008L0029: 1:32007R1394: 1:32005L0028: 1:32004R0726: 1:32004L0028: 1:32004L0027: 1:32004L0024: 1:32004L0010: 1:32004L0009: 1:32003L0094: 1:32003L0063: 1:32002L0098: 1:32001L0083: 1:32001L0082: 1:32001L0020: 1:31998L0079: 1:31993L0042: 1:31991L0412: 1:31990R2377: 1:31990L0385:				
47.	2014-205	Правилник о максимално дозвољеним количинама ветеринарских медицинских производа	МПЗЖС	2015/III
Celex: 1:32010R0037: 1:32010R0037:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА
3.12.2. Здравље биља

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о здрављу биља	МПЗЖС	2/6/2009
Celex: 1:32000L0029:				
48.	2013-104	Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења <i>Anoplophora chinensis</i>	МПЗЖС	2014/IV
Celex: 1:32008D0840:				
49.	2014-	Наредба о мерама за спречавање уношења и	МПЗЖС	2015/I

	149	ширења <i>Epitrix cucumeris</i> (Harris), <i>Epitrix similaris</i> (Genter), <i>Epitrix subcrinita</i> (Lec.) и <i>Epitrix tuberis</i> (Genter)		
Celex: 1:32012D0270:				
50.	2014-151	Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења <i>Xylella fastidiosa</i> (Wells и Raju)	МПЗЖС	2015/II
Celex: 1:32014D0087:				
51.	2014-154	Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења <i>Pomacea</i> (Perry)	МПЗЖС	2016/II
Celex: 1:32012D0697:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА
3.12.3. Семе и садни материјал

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о семену и садном материјалу	МПЗЖС	
Celex: ::				
52.	2014-138	Правилник о садном материјалу воћака	МПЗЖС	2015/II
Celex: 1:32008L0090:				
53.	2014-140	Правилник о семену житарица	МПЗЖС	2015/III
Celex: 1:31966L0402:				
54.	2014-141	Правилник о семену поврћа	МПЗЖС	2015/IV
Celex: 1:32002L0055:				
55.	2014-143	Правилник о семену крмног биља	МПЗЖС	2016/II
Celex: 1:31966L0401:				
56.	2014-144	Правилник о садном материјалу винове лозе	МПЗЖС	2016/III
Celex: 1:31968L0193:				
57.	2014-147	Правилник о расаду поврћа	МПЗЖС	2016/IV
Celex: 1:32008L0072:				
58.	2014-238	Правилник семе репе	МПЗЖС	2017/I
Celex: 1:32002L0054:				
59.	2014-240	Правилник о семенском кромпиру	МПЗЖС	2017/II
Celex: 1:32002L0056:				
60.	2014-242	Правилник о семену индустријског биља	МПЗЖС	2017/III

Celex: 1:32002L0057:				
61.	2014-243	Правилник о садном материјалу украсног биља	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 1:31998L0056:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА				
3.12.4. Средства за заштиту биља и резидуе				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о средствима за заштиту биља	МПЗЖС	2/6/2009
Celex: 1:31991L0414:				
62.	2014-187	Правилник о пострегистрационој контроли СЗБ	МПЗЖС	2015/II
Celex: 2:32009L0128:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА				
3.12.5. Ветеринарска политика				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о безбедности хране	МПЗЖС	2/6/2009
Celex: 1:32005R0183: 1:32004R0882: 1:32004R0854: 1:32004R0853: 1:32004R0852: 1:32003R1829: 1:32000L0013: 1:31997R0258: 1:31989L0662: 1:31989L0109: 2:32002R0178:				
63.	2014-207	Правилник о условима за здравље животиња који се односе на производњу, прераду, дистрибуцију хране животињског порекла, намењених за исхрану људи	МПЗЖС	2016/II
Celex: 1:32002L0099:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама	МГСИ	12/10/2010
Celex: 1:32007R0416: 1:32007R0415: 1:32007R0414: 1:32006R1365: 1:32006L0087: 1:32005L0044: 1:31999R0812: 1:31999R0805: 1:31999R0718: 1:31998R0742: 1:31996R1356:				

1:31996L0075: 1:31996L0050: 1:31992R3912: 1:31991R3921: 1:31991R3356: 1:31991L0672: 1:31989R4060: 1:31989R1101: 1:31987L0540: 1:31976L0135: 1:31970R1107: 1:31969R1191:				
64.	2014-70	Уредба о условима које морају да испуњавају луке, пристаништа и привремена претоварна места	МГСИ	2014/IV
1:52007DC0616				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.1. Копнени транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о безбедности саобраћаја на путевима	МУП	2/6/2009

Celex: 1:32004R0139: 1:32004H0345: 1:32003R0001: 1:31999R1216: 1:31999R1215:
1:31991L0439: 1:31965R0019: 2:32009L0103:a 2:32006R0561: 2:32006R0561: 2:32006R0561:
2:32006L0022: 2:32006L0022: 2:32006L0022: 2:32004H0345: 2:32004H0345: 2:32004H0345:
2:32002L0007: 2:32002L0007: 2:32002L0007: 2:31997Y1209(01): 2:31996L0053: 2:31996L0053:
2:31996L0053: 2:31985R3821: 2:31985R3821: 2:31985R3821:

65.	2012-535	Правилник о начину утврђивања испуњености услова за издавање дозволе за обављање послова професионалног возача	МГСИ	2016/IV
-----	----------	--	------	---------

Celex: 2:32003L0059:

66.	2012-537	Правилник о програму обуке и семинара унапређења знања, начину полагања испита, изгледу и садржаја обрасца дозволе за обављање послова професионалног возача, и уверењу о успешној завршеној провери знања за обављање послова возача	МГСИ	2016/IV
-----	----------	---	------	---------

Celex: 2:32003L0059:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.1.1. Друмски транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о безбедности саобраћаја на путевима	МУП	2/6/2009

Celex: 1:32004R0139: 1:32004H0345: 1:32003R0001: 1:31999R1216: 1:31999R1215:
1:31991L0439: 1:31965R0019: 2:32009L0103:a 2:32006R0561: 2:32006R0561: 2:32006R0561:
2:32006L0022: 2:32006L0022: 2:32006L0022: 2:32004H0345: 2:32004H0345: 2:32004H0345:
2:32002L0007: 2:32002L0007: 2:32002L0007: 2:31997Y1209(01): 2:31996L0053: 2:31996L0053:
2:31996L0053: 2:31985R3821: 2:31985R3821: 2:31985R3821:

67.	2013-	Правилник о техничком прегледу возила	МУП	2015/IV
-----	-------	---------------------------------------	-----	---------

	241			
Celex: 2:32009L0040:				
		Закон о транспорту опасног терета	МГСИ	23/11/2010
Celex: 2:32000L0018: 2:31996L0049: 2:31996L0035: 2:31995L0050: 2:31994L0055:				
68.	2014-45	Правилник о условима за стручну оспособљеност и посебну оспособљеност које треба да испуни кандидат за Инструктора и образац овлашћења за обављање послова Инструктора	МГСИ	2014/IV
Celex: 2:32008L0068:				
69.	2014-46	Правилник о начину транспорта опасног терета у друмском саобраћају	МГСИ	2014/IV
Celex: 2:32008L0068:				
70.	2014-47	Правилник о критеријумима по којима се класификују повреде потврђених међународних споразума по којима се обавља транспорт опасног терета према категорији опасности	МГСИ	2014/IV
Celex: 2:32008L0068:				
71.	2014-48	Правилник о садржини интерног плана за хитне интервенције у ранжирним станицама, тунелима и на мостовима	МГСИ	2014/IV
Celex: 2:32008L0068:				
		Закон о изменама и допунама Закона о јавним путевима	МГСИ	27/11/2013
Celex: 2:32004L0054:				
72.	2014-294	Уредба о безбедносним условима које морају испуњавати тунели	МГСИ	2015/IV
Celex: 1:32004L0054:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА

3.14.1.2. Железнички транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о транспорту опасног терета	МГСИ	23/11/2010
Celex: 2:32000L0018: 2:31996L0049: 2:31996L0035: 2:31995L0050: 2:31994L0055:				
73.	2014-51	Правилник о ближим мерилима за одређивање броја саветника које мора имати учесник у транспорту опасног терета у железничком саобраћају	МГСИ	2014/IV
Celex: 2:32008L0068:				
74.	2014-52	Правилник о програму оспособљавања и начину на који се проверава знање запослених код учесника у транспорту опасног терета у железничком саобраћају који учествују у обављању, организовању и регулисању железничког саобраћаја, као и начин на који се поступа с документацијом о	МГСИ	2014/IV

		њиховом оспособљавању		
Celex: 2:32008L0068:				
75.	2014-73	Правилник о начину транспорта и обавезно оперативно праћење опасног терета у железничком саобраћају, као и обавезе учесника у транспорту опасног терета у железничком саобраћају и у ванредним догађајима	МГСИ	2014/IV
Celex: 2:32008L0068:				
		Закон о безбедности и интероперабилности железнице	МГСИ	27/11/2013
Celex: 1:32008L0057: 1:32007L0059: 1:32004L0049:				
76.	2012-526	Правилник о заједничкој безбедносној методи за оцену усаглашености са захтевима за добијање сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром	МГСИ	2014/IV
Celex: 2:32010R1169:				
77.	2012-528	Правилник о заједничкој безбедносној методи за оцену усаглашености са захтевима за добијање сертификата о безбедности за превоз	МГСИ	2014/IV
Celex: 2:32010R1158:				
78.	2012-529	Правилник о заједничким показатељима безбедности и методама за израчунавање економских последица несрећа у железничком саобраћају	МГСИ	2014/IV
Celex: 2:32004L0049:				
79.	2014-93	Правилник о посебним условима које испуњавају здравствене установе за обављање редовних и ванредних здравствене прегледа железничких радника уз сагласност министра надлежног за послове здравља	МГСИ	2015/IV
Celex: 2:32007L0059:				
		Закон о железници	МГСИ	22/5/2013
Celex: 1:32007R1370: 1:32001L0014: 1:31995L0018: 1:31991L0440:				
80.	2012-496	Уредба о Методологији вредновања елемената за одређивање накнада за коришћење железничке инфраструктуре	МГСИ	2014/III
Celex: 2:32012L0034:				
81.	2012-525	Уредба о правилима о обрачунавању надокнаде за обавезу јавног превоза	МГСИ	2014/III
Celex: 2:32007R1370:				
82.	2014-49	Правилник о временском плану доделе капацитета инфраструктуре	МГСИ	2014/III
Celex: 2:32012L0034:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.1.3. Интермодални (комбиновани) транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о железници	МГСИ	22/5/2013
Celex: 1:32007R1370: 1:32001L0014: 1:31995L0018: 1:31991L0440:				
83.	2014-88	Уредба о одвијању комбинованог транспорта до и од терминала за комбиновани транспорт који се налази на железничкој мрежи и одређују документа која друмски превозник треба да поседује у обављању тог вида транспорта	МГСИ	2015/II
Celex: 2:31992L0106:				
84.	2014-91	Уредба о државној помоћи и стимулативне мере за комбиновани транспорт	МГСИ	2015/II
Celex: 2:31992L0106:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.2. Водни саобраћај

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о поморској пловидби	МГСИ	21/11/2011
Celex: 1:32009R0391: 1:32009L0021: 1:32009L0015: 1:32008L0106: 1:32006R0336: 1:32005L0045: 1:32003R0782: 1:32002R0417: 1:32001L0096: 1:32001L0025: 1:31999L0063: 1:31999L0035: 1:31998L0018: 1:31996L0098: 1:31992L0029: 2:32009R0392: 2:32009L0123: 2:32009L0020: 2:32009L0018: 2:32005L0035:				
85.	2014-53	Правилник о признатим организацијама за вршење техничког надзора поморских бродова	МГСИ	2014/IV
Celex: 2:32009R0391: 2:32009L0015: 2:32009D0491:				
86.	2014-227	Правилник о техничким правилима за статутарну сертификацију поморских бродова	МГСИ	2015/IV
Celex: 2:32009L0045: 2:32006R0336: 2:32004R0725: 2:32003L0025: 2:31996L0098: 2:31995R3051:				
87.	2014-228	Правилник о садржини, обрасцима, начину и условима издавања и вођења докумената које домаћи брод предаје при доласку и/или одласку из луке обалне државе, лицима надлежним за потписивање докумената, као и мерама које компанија треба да предузме у циљу ефикасног спровођења процедура за долазак и/или одлазак путника и	МГСИ	2015/IV

		посаде са брода у луци		
Celex: 2:32010L0065:				
88.	2014-229	Правилник о врсти података, начину прикупљања и вођењу евиденције података о путницима које домаћи путнички брод мора да води о путницима на путничком броду	МГСИ	2015/IV
Celex: 2:31998L0041:				
89.	2014-231	Уредба о условима и начину за безбедно укрцавање и искрцавање бродова за превоз расутог терета, дужностима и одговорностима заповедника, као и о поступку у случају штете настале током укрцавања или искрцавања	МГСИ	2015/IV
Celex: 2:32001L0096:				
90.	2014-232	Уредба о начину постепеног искључивања из пловидбе танкера без двоструке оплате и увођења у пловидбу танкера са двоструком оплатом или другим еквивалентним захтевима за градњу	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32012R0530:				
91.	2014-233	Правилник о подацима о броду и отпаду које је домаћи брод дужан да преда надлежном органу државе луке	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32000L0059:				
		Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама	МГСИ	12/10/2010
Celex: 1:32007R0416: 1:32007R0415: 1:32007R0414: 1:32006R1365: 1:32006L0087: 1:32005L0044: 1:31999R0812: 1:31999R0805: 1:31999R0718: 1:31998R0742: 1:31996R1356: 1:31996L0075: 1:31996L0050: 1:31992R3912: 1:31991R3921: 1:31991R3356: 1:31991L0672: 1:31989R4060: 1:31989R1101: 1:31987L0540: 1:31976L0135: 1:31970R1107: 1:31969R1191:				
92.	2012-515	Правилник о техничким правилима за бродове унутрашње пловидбе	МГСИ	2014/IV
Celex: 1:32006L0087:				
93.	2012-539	Правилник о начину организације и успостављању RIS-а, учесницима, циљевима, задацима и функцијама RIS-а, врстама информација које пружа RIS центар, сервисима које пружају технички системи у оквиру RIS-а, начину и условима за издавање уверења о одобрењу...	МГСИ	2014/IV
Celex: 1:32012R0689: 1:32010R0164: 1:32007R0416: 1:32007R0415: 1:32007R0414:				
94.	2014-225	Правилник о врсти, садржини, обрасцима и начину вођења бродских исправа и књига, као и начин вођења и садржину регистра издатих бродских сведочанстава	МГСИ	2015/IV
Celex: 2:32006L0087:				
		Закон о транспорту опасног терета	МГСИ	23/11/2010
Celex: 2:32000L0018: 2:31996L0049: 2:31996L0035: 2:31995L0050: 2:31994L0055:				
95.	2014-55	Правилник о местима и ближим условима под којима може да се усидри брод ради отклањања недостатака	МГСИ	2014/III
Celex: 2:32008L0068:				

96.	2014-56	Правилник о начину транспорта опасног терета у водном саобраћају и обавезе учесника у транспорту опасног терета у ванредним догађајима	МГСИ	2014/III
Celex: 2:32008L0068:				
		Закон о државној припадности и упису пловила	МГСИ	30/1/2013
Celex: 1:32008L0087: 1:32004R0789:				
97.	2014-239	Правилник о условима и поступку издавања, као и начину одређивања и истицања имена, ознака, ЕНИ броја, позивног знака и регистарских бројева за идентификацију пловила унутрашње пловидбе, као и имена, ознака, позивних знакова, ММСИ броја и регистарских бројева за идентификацију поморских пловила, као и садржини и начину вођења евиденције	МГСИ	2016/IV
Celex: 2:32006L0087:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА

3.14.3. Ваздушни транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о ваздушном саобраћају	МГСИ	12/10/2010
Celex: 1:32007R0915: 1:32007R0633: 1:32007R0437: 1:32007R0376: 1:32007R0375: 1:32007R0335: 1:32006R1900: 1:32006R1899: 1:32006R1862: 1:32006R1546: 1:32006R1448: 1:32006R0831: 1:32006R0240: 1:32006R0065: 1:32006L0023: 1:32005R2150: 1:32005R2096: 1:32005R0857: 1:32005R0781: 1:32005R0381: 1:32004R1138: 1:32004R0552: 1:32004R0551: 1:32004R0550: 1:32004R0549: 1:32004R0068: 1:32004L0036: 1:32003R2042: 1:32003R1702: 1:32003R1217: 1:32003R0622: 1:32003L0042: 1:32002R2320: 1:32002L0030: 1:32000L0079: 1:31996L0067: 1:31994L0056: 1:31993R0095: 1:31992R2409: 1:31992R2408: 1:31992R2407: 1:31991R3922: 1:31991L0670: 1:31989L0629:				
98.	2012-542	Правилник о делатностима у ваздушном саобраћају	ДЗЦВ	2014/IV
Celex: 2:32012R0965:				
99.	2014-335	Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1206/2011 од 22 новембра 2011. којом се успостављају захтеви за координисану идентификацију ваздухоплова за потребе надзора позиције у оквиру јединственог европског неба	ДЗЦВ	2015/IV
Celex: 2: 32011R1206 :				
100.	2014-342	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕЗ) 262/2009 од 30. марта 2009. којом се успостављају захтеви за координисану доделу и коришћење МОД С интерогаторских кодова у оквиру јединственог европског неба	ДЗЦВ	2015/IV
Celex: 2: 32009R0262 :				

101.	2014-336	Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1207/2011 од 22. новембра 2011. којом се успостављају захтеви за перформансе и интероперабилност надзора позиције ваздухоплова у оквиру јединственог европског неба	ДЗЦВ	2015/IV
Celex: 2: 32011R1207 :				
102.	2014-343	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 800/2013 од 14. августа 2013. године којом се мења и допуњује Уредба Комисије (ЕУ) бр. 965/2012 у погледу техничких захтева и административних процедура у вези са Уредбом бр. 216/2008 Европског парламента и Савета	ДЗЦВ	2015/IV
Celex: 2: 32013R0800 :				
103.	2014-347	Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр.176/2011 од 24. фебруара 2011. године о информацијама које је неопходно доставити пре формирања или модификације функционалног блока ваздушног простора	ДЗЦВ	2017/IV
Celex: 2: 32011R0176 :				
104.	2014-349	Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 390/2013 од 3. маја 2013. године којим се прописује план перформанси за услуге у ваздушној пловидби и мрежне функције	ДЗЦВ	2017/IV
Celex: 2: 32013R0390 :				
105.	2014-358	Правилник о начину пружања услуга ваздухопловног информисања	ДЗЦВ	2017/IV
Celex: 2: 32010R0073:				
106.	2014-351	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 494/2012 од 11. јуна 2012. године којом се мења и допуњује Уредба Европске заједнице бр. 593/2007 о таксама и накнадама које убира Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2: 32012R0494 :				
107.	2014-352	Правилник о преузимању Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1079/2012 од 16. новембра 2012. године која прописује захтеве за одвајање говорних канала за Јединствено европско небо	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2: 32012R1079 :				
108.	2014-353	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 29/2009 од 16. јануара 2009. године којом се прописују услови за пружање услуга дата линкова за потребе Јединственог европског неба	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2: 32009R0029 :				

109.	2014-354	Правилник о преузимању Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 30/2009 од 16. јануара 2009. године којим се мења и допуњава Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1032/2006 у погледу захтева за аутоматске системе који подржавају размену података о лету који се односе на услуге дата л	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2: 32009R0030 :				
110.	2014-355	Правилник о преузимању Сprovedбене Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 646/2012 од 16. јула 2012. године о детаљним правилима која се односе на новчане казне и периодична казнена плаћања у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 216/2008	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2: 32012R0646 :				
111.	2012-511	Правилник о оперативним ограничењима повезаним са емисијом буке на аеродромима	МГСИ	2018/IV
Celex: 2:32002L0030:				
112.	2014-310	Правилник о начину рада Европске агенција за безбедност ваздушног саобраћаја при спровођењу инспекције стандардизације	ДЗЦВ	2018/IV
Celex: 2:32013R0628:				
		Закон о транспорту опасног терета	МГСИ	23/11/2010
Celex: 2:32000L0018: 2:31996L0049: 2:31996L0035: 2:31995L0050: 2:31994L0055:				
113.	2014-74	Правилник о условима за издавање одобрења авио-превознику коме је уверење о оспособљености издао надлежни орган друге државе	МГСИ	2014/IV
Celex: 2:32008L0068:				
114.	2014-75	Правилник о ближим условима за издавање посебног одобрења за транспорт одређеног опасног терета у ваздушном саобраћају	МГСИ	2014/IV
Celex: 2:32008L0068:				
115.	2014-76	Правилник о садржини програма стручног оспособљавања запослених на пословима у транспорту опасног терета у ваздушном саобраћају	МГСИ	2014/IV
Celex: 2:32008L0068:				
		Закон о изменама и допунама Закона о ваздушном саобраћају	МГСИ	1/8/2011
Celex: 1:32008R1008:				
116.	2012-555	Уредба о начину истраживања удеса и озбиљних незгода ваздухоплова	МГСИ	2015/II
Celex: 2:32010R0996:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.15. ЕНЕРГЕТИКА - Подгрупа за енергетику				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о робним резервама	МТТ	4/4/1992
Celex: ::				
117.	2014-285	Методологија за одређивање цене складиштења у складиштима којом се утврђују елементи за обрачун и начин обрачуна цене складиштења одређене врсте обавезних резерви у одређеном складишту	МРЕ	2014/IV
Celex: 2:32009L0119:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.15. ЕНЕРГЕТИКА - Подгрупа за енергетику				
3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о робним резервама	МТТ	4/4/1992
Celex: ::				
118.	2014-250	Уредба о методологији прикупљања и обраде података и обрачуна просечног дневног увоза, просечне дневне потрошње и количина обавезних резерви нафте и деривата нафте	МРЕ	2014/III
Celex: 2:32009L0119:				
119.	2014-251	Уредба о висини, начину обрачуна, плаћања и располагања накнадом за формирање обавезних резерви нафте и деривата	МРЕ	2014/III
Celex: 2:32009L0119:				
120.	2014-283	Дугорочни програм постепеног формирања и одржавања обавезних резерви за период од десет календарских година	МРЕ	2014/IV
Celex: 2:32009L0119:				
121.	2014-284	Средњорочни програм формирања и одржавања обавезних резерви за период од три календарске године	МРЕ	2014/IV
Celex: 2:32009L0119:				
122.	2014-286	Програм мера како би у случају када је угрожена сигурност снабдевања енергијом и енергентима било омогућено брзо, ефикасно и транспарентно стављање на тржиште Републике Србије	МРЕ	2014/IV
Celex: 2:32009L0119:				

123.	2014-287	Уредбу о плану и критеријумима набавки за формирање обавезних резерви нафте и деривата нафте	МРЕ	2014/III
Celex: 2:32009L0119:				
124.	2014-288	Правилник о вођењу регистра обавезних резерви нафте и деривата нафте и састављању месечних статистичких извештаја о количини, квалитету, структури и размештају обавезних резерви нафте и деривата нафте и прописаној форми месечног извештаја	МРЕ	2014/III
Celex: 2:32009L0119:				
125.	2014-319	Правилник о додатним условима за складиштење обавезних резерви и средства обезбеђења за ускладиштене обавезне резерве код енергетских субјеката, који имају лиценцу за обављање енергетске делатности складиштења нафте, деривата нафте и биогорива, а користе резервоаре у јавној својини и код енергетских субјеката, који имају лиценцу за обављање енергетске делатности складиштења нафте, деривата нафте и биогорива, а не користе резервоаре у јавној својини	МРЕ	2014/IV
Celex: 2:32009L0119:				
		Закон о енергетици	МРЕ	1/8/2011
Celex: 1:32005R1775: 1:32005L0089: 1:32004L0067: 1:32004L0008: 1:32003R1228: 1:32003L0055: 1:32003L0054: 1:32001L0077:				
126.	2012-500	Превентивни акциони план ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом	МРЕ	2014/IV
Celex: 1:32010R0994:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.15. ЕНЕРГЕТИКА - Подгрупа за енергетику

3.15.2 Енергетска ефикасност

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о енергетици	МРЕ	1/8/2011
Celex: 1:32005R1775: 1:32005L0089: 1:32004L0067: 1:32004L0008: 1:32003R1228: 1:32003L0055: 1:32003L0054: 1:32001L0077:				
127.	2014-311	Извештај о спровођењу Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије 2014	МРЕ	2014/IV
Celex: 2:32009L0028:				
128.	2014-312	Извештај о спровођењу Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије 2016	МРЕ	2016/IV
Celex: 2:32009L0028:				
129.	2014-313	Извештај о спровођењу Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије	МРЕ	2018/IV

		2018		
Celex: 2:32009L0028:				
130.	2014-315	Уредба о висини посебне накнаде за подстицај у 2015. години	МРЕ	2015/І
Celex: 2:32009L0028:				
		Закон о ефикасном коришћењу енергије	МРЕ	15/3/2013
Celex: 1:32010L0031: 1:32010L0030:				
131.	2012-505	Правилник о начину и роковима достављања података неопходних за праћење спровођења Акционог плана	МРЕ	2014/ІІІ
Celex: 1:32006L0032:				
132.	2012-506	Правилник о методологији за праћење, проверу и оцену ефеката спровођења Акционог плана	МРЕ	2014/ІІІ
Celex: 1:32006L0032:				
133.	2012-570	Уредба којом се прописује врста производа који морају да испуњавају захтеве еко-дизајна	МПЗЖС	2014/ІV
Celex: 1:32009L0125:				
134.	2012-571	Правилник о обрасцу извештаја о остваривању циљева уштеде енергије	МРЕ	2014/ІV
Celex: 2:32006L0032:				
135.	2012-572	Правилник о врстама података, року, начину и обрасцу на којем се достављају подаци о извршеном енергетском прегледу	МРЕ	2014/ІV
Celex: 2:32006L0032:				
136.	2012-574	Правилник о методологији за спровођење енергетског прегледа	МРЕ	2014/ІV
Celex: 2:32006L0032:				
137.	2012-576	Правилник о захтевима еко-дизајна, поступку утврђивања усклађености производа са захтевима еко-дизајна и начину означавања производа	МПЗЖС	2015/ІV
Celex: 1:32009L0125:				
138.	2012-577	Правилник о техничким прописима којима се прописују технички захтеви за поједине врсте или групе производа у погледу еко-дизајна	МРЕ	2015/ІV
Celex: 1:32009L0125:				
139.	2012-579	Правилник о контроли рада котлова и других ложишта, укључујући систем за грејање објекта, као и система за климатизацију	МРЕ	2014/ІV
Celex: 1:32010L0031:				
140.	2012-581	Правилник о контроли система за климатизацију	МРЕ	2015/ІV
Celex: 1:32010L0031:				
141.	2012-582	Правилник о облику и структури модела уговора за поједине врсте енергетских услуга када се финансирају средствима буџетског фонда, или када су корисници из јавног сектора	МРЕ	2014/ІІІ
Celex: 1:32006L0032:				
142.	2012-	Правилник о минималним критеријумима у	МРЕ	2014/ІV

	583	погледу енергетске ефикасности у поступку јавне набавке добара, услуга и радова		
Celex: 1:32006L0032:				
143.	2013-18	Правилник о обрасцу на коме се достављају обједињени статистички подаци о испорученој енергији	MPE	2014/IV
Celex: 1:32006L0032:				
144.	2013-58	Правилник о начину спровођења обуке и садржини програма за теоретску и практичну обуку за енергетске менаџере и енергетске саветнике, висину и начин плаћања трошкова за похађање обуке	MPE	2014/IV
Celex: 1:32006L0032:				
145.	2013-59	Правилник о ближим условима, програму и начину полагања испита	MPE	2014/IV
Celex: 1:32006L0032:				
146.	2013-60	Правилник о условима под којима би опремање грејне инсталације мерним уређајима било технички неизводљиво или у односу на дугорочно процењену уштеду енергије није економски исплативо	MPE	2014/IV
Celex: 1:32006L0032:				
147.	2013-61	Правилник о обиму и врсти података који се прикупљају из обавезних техничких прегледа, као и садржини и обрасцу извештаја који омогућавају утврђивање и праћење индикатора потрошње енергије у транспорту	MPE	2014/IV
Celex: 1:32006L0032:				
148.	2013-62	Правилник о садржини елабората о енергетској ефикасности постројења за производњу топлотне или електричне енергије, система или делова система за преношење, односно дистрибуцију електричне, односно топлотне енергије	MPE	2015/IV
Celex: 1:32006L0032:				
149.	2013-63	Уредба којом се прописују минимални захтеви енергетске ефикасности које морају да испуњавају нова и ревитализована постројења и системи за преношење и системи за дистрибуцију електричне, односно топлотне енергије	MPE	2015/IV
Celex: 1:32006L0032:				
150.	2014-299	Правилник о поступку утврђивања усклађености производа са захтевима еко-дизајна, начину означавања производа, садржини декларације о усаглашености и другим условима којима се обезбеђује примена захтева еко-дизајна производа	MPE	2014/IV
Celex: 1:32009L0125:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.15. ЕНЕРГЕТИКА - Подгрупа за енергетику
3.15.3. Нуклеарна сигурност и заштита од зрачења

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности	АЗЈЗНС	15/5/2009
Celex: 1:32003L0122: 1:31997L0043: 1:31996L0029:				
151.	2014-252	Уредба о утврђивању Програма радијационе сигурности и безбедности	АЗЈЗНС	2014/IV
Celex: 1:32013L0059:				
152.	2014-253	Уредба о утврђивању Плана за деловање у случају акцидента	АЗЈЗНС	2014/IV
Celex: 1:32013L0059: 1:31987D0600:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.18. СТАТИСТИКА
3.18.3. Законски оквир

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о званичној статистици	РЗС	9/7/2009
Celex: 2: 31990R1588 : 2: 32002R0831 : 2: 31997R0322 :				
153.	2013-330	Уредба о утврђивању плана званичне статистике за 2015. годину	РЗС	2014/IV
Celex: 2: 32009R0223 : 2: 32013R0099				
154.	2014-32	Одлука о програму званичне статистике у периоду од 2016. до 2020. године	РЗС	2015/I
Celex: 2: 32009R0223 : 2: 32013R0099				
155.	2014-28	Уредба о утврђивању плана званичне статистике за 2016. годину	РЗС	2015/IV
Celex: 2: 32009R0223 : 2: 32013R0099				
156.	2014-29	Уредба о утврђивању плана званичне статистике за 2017. годину	РЗС	2016/IV
Celex: 2: 32009R0223 : 2: 32013R0099				
157.	2014-30	Уредба о утврђивању плана званичне статистике за 2018. годину	РЗС	2017/IV
Celex: 2: 32009R0223 : 2: 32013R0099				
158.	2014-31	Уредба о утврђивању плана званичне статистике за 2019. годину	РЗС	2018/IV
Celex: 2: 32009R0223 : 2: 32013R0099				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ
3.19.2. Безбедност и здравље на раду

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о безбедности и здрављу на раду	МРЗСП	21/11/2005
Celex: 2:31989L0391:в				
159.	2012-584	Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању азбесту	МРЗСП	2015/IV
Celex: 2:32009L0148:				
160.	2012-586	Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад услед ризика од оштрих медицинских инструмената у здравству	МРЗСП	2015/IV
Celex: 2:32010L0032:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.21. ТРАНС-ЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ
3.21.1. Трансевропске транспортне мреже

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о безбедности саобраћаја на путевима	МУП	2/6/2009
Celex: 1:32004R0139: 1:32004H0345: 1:32003R0001: 1:31999R1216: 1:31999R1215: 1:31991L0439: 1:31965R0019: 2:32009L0103:a 2:32006R0561: 2:32006R0561: 2:32006R0561: 2:32006L0022: 2:32006L0022: 2:32006L0022: 2:32004H0345: 2:32004H0345: 2:32004H0345: 2:32002L0007: 2:32002L0007: 2:32002L0007: 2:31997Y1209(01): 2:31996L0053: 2:31996L0053: 2:31996L0053: 2:31985R3821: 2:31985R3821: 2:31985R3821:				
161.	2012-518	Правилник о стратешкој компаративној анализи утицаја новог, односно реконструисаног пута на безбедност саобраћаја на путној мрежи, ревизији безбедности саобраћаја, периодичној провери пута у експлоатацији, праћењу стања безбедности саобраћаја	МГСИ	2015/IV
Celex: 2:32008L0096:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
------------	---------------------	---------------	--	---

		Закон о заштити животне средине	МПЗЖС	21/12/2004
Celex: 1:32004L0035: 1:32001R0761: 1:32000R1980: 1:31996L0082: 2:32006R0166: 2:32003L0035: 2:32003L0004: 2:31993R0259: 2:31991L0692: 2:31990R1210: 2:31975H0436: 2:21973A0303(01):				
162.	2014-157	Правилник о садржини и обрасцу захтева за издавање потврде о подацима о којима се води службена евиденција у области заштите животне средине ради укључивања у систем ЕМАС, документацији која се подноси уз захтев, садржини и обрасцу потврде и садржини, начину вођења и изгледу евиденције	МПЗЖС	2015/IV
Celex: 1:32011D0832:				
		Закон о хемикалијама	МПЗЖС	15/5/2009
Celex: 1:32006R1907: 1:32004R0648: 1:32004L0042: 1:32003R0304: 1:31999L0045: 1:31967L0548:				
163.	2014-113	Правилника о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија	МПЗЖС	2014/IV
Celex: 1:32013R0126: 1:32012R0519: 1:32012R0259: 1:32006R1907:				
		Закон о водама	МПЗЖС	7/5/2010
Celex: 1:32007L0060:в 1:32000L0060:в				
164.	2014-118	Уредба о изменама и допунама Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање	МПЗЖС	2015/II
Celex: 1:32000L0060:в 1:31991L0271:в				
		Закон о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха	МПЗЖС	30/1/2013
Celex: 2:32001L0081:				
165.	2013-199	Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање	МПЗЖС	2015/II
Celex: 1:32001L0080:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.27.2. Хоризонтално законодавство

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о процени утицаја на животну средину	МПЗЖС	21/12/2004
Celex: 2:32003L0035: 2:32003L0004: 2:31997L0011: 2:31985L0337:				
166.	2013-86	Уредба о изменама и допунама Уредбе о утврђивању листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе пројеката за које се може тражити процена утицаја на животну средину	МПЗЖС	2015/II
Celex: 2:32011L0092:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.3. Квалитет ваздуха и климатске промене

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха	МПЗЖС	30/1/2013
Celex: 2:32001L0081:				
167.	2013-203	Уредба о сертификацији лица која обављају одређене делатности везане за супстанце које оштећују озонски омотач и одређене флуороване гасове са ефектом стаклене баште	МПЗЖС	2015/IV
Celex: 2:32008R0307: 2:32008R0306: 2:32008R0305: 2:32008R0304: 2:32008R0303:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.5. Заштита и управљање водама

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о безбедности хране	МПЗЖС	2/6/2009
Celex: 1:32005R0183: 1:32004R0882: 1:32004R0854: 1:32004R0853: 1:32004R0852: 1:32003R1829: 1:32000L0013: 1:31997R0258: 1:31989L0662: 1:31989L0109: 2:32002R0178:				
168.	2014-150	Правилник о здравственој исправности воде за пиће	МЗ	2015/IV
Celex: 1:31998L0083:				
169.	2014-155	Правилник о здравственој исправности воде за купање	МЗ	2015/IV
Celex: 1:32006L0007:				
		Закон о водама	МПЗЖС	7/5/2010
Celex: 1:32007L0060:в 1:32000L0060:в				
170.	2013-159	Одлука о доношењу Плана управљања водама са Програмом мера на сливу реке Дунав	МПЗЖС	2015/IV
Celex: 1:32000L0060:в				
171.	2013-161	Правилник о утврђивању методологије за израду карте угрожености и карте ризика од поплава	МПЗЖС	2014/IV
Celex: 1:32007L0060:в				
172.	2013-162	Уредба о утврђивању Плана заштите вода од загађивања	МПЗЖС	2015/II
Celex: 1:32000L0060:в				

173.	2013-229	Правилник о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима	МПЗЖС	2014/IV
Celex: 1:32000L0060:в 1:31991L0271:в				
174.	2014-181	Правилник о начину и условима мерења количине и испитивања квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима	МПЗЖС	2014/IV
Celex: 1:31991L0271:в				
175.	2014-182	Правилник о утврђивању критеријума за одређивање заштићених области на водном подручју и садржини и начину вођења регистра заштићених области	МПЗЖС	2014/IV
Celex: 1:32000L0060:в				
176.	2013-158	Уредба о утврђивању Стратегије управљања водама на територији Републике Србије	МПЗЖС	2015/II
Celex: 1: 32000L0060				
177.	2010-132	Одлука о доношењу плана управљања ризицима од поплава	МПЗЖС	2017/IV
Celex: 2: 32000L0060				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.27.6. Заштита природе

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о заштити природе	МПЗЖС	15/5/2009
Celex: 2:31999L0022: 2:31997R0338: 2:31992L0043: 2:31983L0129: 2:31981R0348: 2:31979L0409:				
178.	2013-93	Уредба о оцени прихватљивости	МПЗЖС	2015/IV
Celex: 2:31992L0043: 2:31992L0043:				
179.	2013-94	Уредба о изменама и допунама Уредбе о еколошким мрежама	МПЗЖС	2015/IV
Celex: 2:31992L0043:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.27.7. Контрола индустријског загађења и управљање ризиком

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о изменама и допунама Закона о зашти-	МПЗЖС	29/1/2009

		ти животне средине		
Celex: 2: 32000R1980 : 2: 32001R0761 : 2: 31996L0082 : 2: 31975H0436				
180.	2014-153	Правилник о ближим условима и поступку за добијање права на коришћење еколошког знака, елементима, изгледу и начину употребе еколошког знака за производе, процесе и услуге	МПЗЖС	2015/IV
Celex: 1: 32000R1980 :				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.9. Хемикалије

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о хемикалијама	МПЗЖС	15/5/2009
Celex: 1:32006R1907: 1:32004R0648: 1:32004L0042: 1:32003R0304: 1:31999L0045: 1:31967L0548:				
181.	2013-109	Правилник о детергентима	МПЗЖС	2014/IV
Celex: 2:32012R0259:				
182.	2014-111	Правилника о изменама Правилника о увозу и извозу одређених опасних хемикалија	МПЗЖС	2014/IV
Celex: 1:32014R0167: 1:32013R0073:				
		Закон о биоцидним производима	МПЗЖС	21/9/2009
Celex: 1: 31998L0008				
183.	2013-108	Листа активних супстанци у биоцидном производу	МПЗЖС	2014/III „Сл. Гласник РС” 72/2014
Celex: 1: 32012L0020 : 1: 32012L0022 :				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.28. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА
3.28.1. Заштита потрошача

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о заштити потрошача	МТТ	13/6/2014
Celex: 1:32013L0011: 1:32011L0083:				
184.	2014-94	Правилник о условима за вансудско решавање потрошачких спорова	МТТ	2014/IV
Celex: 1:32013L0011:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.29. ЦАРИНСКА УНИЈА

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Царински закон	МФ	26/3/2010
Celex: 1:31992R2913; 2:31992R2913:				
185.	2014-22	Уредба о условима и начину примене мера за заштиту права интелектуалне својине на граници	МФ	2014/III
Celex: 2:32013R0608:				
		Закон о допуни Закона о Царинској тарифи	МФ	22/1/2009
Celex: 2:31987R2658:				
186.	2013-332	Уредба о изменама и допунама Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2014. годину	МФ	2014/III
Celex: 2:31987R2658:				
187.	2014-23	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2018. годину	МФ	2017/IV
Celex: 2:31987R2658:				
188.	2014-24	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2019. годину	МФ	2018/IV
Celex: 2:31987R2658:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА
3.3.3. Поштанске услуге

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о поштанским услугама	МТТ	24/2/2005
Celex: 2:31997L0067:				
189.	2014-282	Правилник о приступу мрежи јавног поштанског оператора	МТТ	2014/III
Celex: 2:32008L0006:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.30. ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ
3.30.1 Заједничка трговинска политика

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
		Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене	МТТ	18/2/2005
Celex: 1:32007X0329(02): 1:32003E0468: 1:32000R1334: 1:32000E0401: 2:32000X0823:				
190.	2014-27	Национална контролна листа наоружања и војне опреме	МТТ	2014/IV
2:52013XG0327(01) Common Military List of the European Union of 27 March 2013 setting up a Community regime for the control of exports of weapons and military equipment				
	2013-1-4054	Закон о извозу и увозу робе двоструке намене	МТТ	31/10/2013
2:02009R0428-20120615 Council Regulation (EC) No 428/2009 of 5 May 2009 setting up a Community regime for the control of exports, transfer, brokering and transit of dual-use items				
191.	2014-26	Национална контролна листа робе двоструке намене	МТТ	2014/IV
Celex: 2:32012R0388: 2:02009R0428-20120615 Regulation (EU) No 388/2012 of the European Parliament and of the Council of 19 April 2012 amending Council Regulation (EC) No 428/2009 setting up a Community regime for the control of exports, transfer, brokering and transit of dual-use items				

13.* „Правилник о Радио телекомуникационој и терминалној опреми” је пропис који се према структури Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније налази у два поглавља (3.1.3.8. Радио и телекомуникацијска терминална опрема и 3.10.1 Телекомуникације и информациона технологија).

**Прилог Б – Прелиминарна листа правних прописа
европске уније који ће бити преведени у току 2014.
године**

Поглавље 1		
1.	32002L0007	Directive 2002/7/EC of the European Parliament and of the Council of 18 February 2002 amending Council Directive 96/53/EC laying down for certain road vehicles circulating within the Community the maximum authorised dimensions in national and international traffic and the maximum authorised weights in international traffic
2.	32002L0085	Directive 2002/85/EC of the European Parliament and of the Council of 5 November 2002 amending Council Directive 92/6/EEC on the installation and use of speed limitation devices for certain categories of motor vehicles in the Community
3.	42010X0831(02)	Regulation No 13-H of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of passenger cars with regard to braking
4.	42011X0330(01)	Regulation No 66 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of large passenger vehicles with regard to the strength of their superstructure
5.	42011X0330(02)	Regulation No 75 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of pneumatic tyres for motor cycles and mopeds
6.	42011X0302(01)	Regulation No 100 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of vehicles with regard to specific requirements for the electric power train
7.	32012R0249	Commission Regulation (EU) No 249/2012 of 21 March 2012 amending Regulation (EU) No 19/2011 as regards type-approval requirements for the manufacturer's statutory plate of motor vehicles and their trailers Text with EEA relevance
8.	42011X1123(01)	2010 amendments to Regulation No 30 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of pneumatic tyres for motor vehicles and their trailers
9.	31999L0101	Commission Directive 1999/101/EC of 15 December 1999 adapting to technical progress Council Directive 70/157/EEC relating to the permissible sound level and the exhaust system of motor vehicles (Text with EEA relevance)
10.	31977L0212	Council Directive 77/212/EEC of 8 March 1977 amending Directive 70/157/EEC relating to the permissible sound level and the exhaust system of motor vehicles
11.	31987L0354	Council Directive 87/354/EEC of 25 June 1987 amending certain directives on the approximation of the laws of the Member States relating to industrial products with respect to the distinctive numbers and letters indicating the Member States
12.	42013X0327(02)	2013 amendments to Regulation No 58 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of: I. Rear underrun protective devices (RUPDs) — II. Vehicles with regard to the installation of an RUPD of an approved type — III. Vehicles with regard to their rear underrun protection (RUP)
13.	32001L0063	Commission Directive 2001/63/EC of 17 August 2001 adapting to technical progress Directive 97/68/EC of the European Parliament and of the Council on the approximation of the laws of the Member States relating to measures aga-

		inst the emission of gaseous and particulate pollutants from internal combustion engines to be installed in non-road mobile machinery
14.	31984L0372	Commission Directive 84/372/EEC of 3 July 1984 adapting to technical progress Council Directive 70/157/EEC on the approximation of the laws of the Member States relating to the permissible sound level and the exhaust system of motor vehicles
15.	31984L0424	Council Directive 84/424/EEC of 3 September 1984 amending Directive 70/157/EEC on the approximation of the laws of the Member States relating to the permissible sound level and the exhaust system of motor vehicles
16.	32007L0038	Directive 2007/38/EC of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 on the retrofitting of mirrors to heavy goods vehicles registered in the Community
17.	31973L0350	Commission Directive 73/350/EEC of 7 November 1973 adapting to technical progress the Council Directive of 6 February 1970 on the approximation of the laws of the Member States relating to the permissible sound level and the exhaust system of motor vehicles
18.	32012R0523	Commission Regulation (EU) No 523/2012 of 20 June 2012 amending Regulation (EC) No 661/2009 of the European Parliament and of the Council as regards the inclusion of certain Regulations of the United Nations Economic Commission for Europe on the type-approval of motor vehicles, their trailers and systems, components and separate technical units intended therefore Text with EEA relevance
19.	31989L0491	Commission Directive 89/491/EEC of 17 July 1989 adapting to technical progress Council Directives 70/157/EEC, 70/220/EEC, 72/245/EEC, 72/306/EEC, 80/1268/EEC and 80/1269/EEC relating to motor vehicles
20.	31997D0571	97/571/EC: Commission Decision of 22 July 1997 on the general format of European Technical Approval for construction products (Text with EEA relevance)
21.	42010X0513(03)	Regulation No 39 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of vehicles with regard to the speedometer equipment including its installation
22.	32012R0130	Commission Regulation (EU) No 130/2012 of 15 February 2012 concerning type-approval requirements for motor vehicles with regard to vehicle access and manoeuvrability and implementing Regulation (EC) No 661/2009 of the European Parliament and of the Council concerning type-approval requirements for the general safety of motor vehicles, their trailers and systems, components and separate technical units intended therefore Text with EEA relevance
23.	32012R0459	Commission Regulation (EU) No 459/2012 of 29 May 2012 amending Regulation (EC) No 715/2007 of the European Parliament and of the Council and Commission Regulation (EC) No 692/2008 as regards emissions from light passenger and commercial vehicles (Euro 6) Text with EEA relevance
24.	42010X0513(02)	Regulation No 18 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) Uniform provisions concerning the approval of motor vehicles with regard to their protection against unauthorized use
25.	31996L0020	Commission Directive 96/20/EC of 27 March 1996 adapting to technical progress Council Directive 70/157/EEC relating to the permissible sound level and the exhaust system of motor vehicles (Text with EEA relevance)
26.	32012R0630	Commission Regulation (EU) No 630/2012 of 12 July 2012 amending Regulation (EC) No 692/2008, as regards type-approval requirements for motor vehicles fuelled by hydrogen and mixtures of hydrogen and natural gas with respect to emissions, and the inclusion of specific information regarding vehicles fitted with an electric power train in the information document for the purpose

		of EC type-approval Text with EEA relevance
27.	32012R0351	Commission Regulation (EU) No 351/2012 of 23 April 2012 implementing Regulation (EC) No 661/2009 of the European Parliament and of the Council as regards type-approval requirements for the installation of lane departure warning systems in motor vehicles
28.	32007R0715	Regulation (EC) No 715/2007 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2007 on type approval of motor vehicles with respect to emissions from light passenger and commercial vehicles (Euro 5 and Euro 6) and on access to vehicle repair and maintenance information (Text with EEA relevance)
29.	32013R0658	Commission Regulation (EU) No 658/2013 of 10 July 2013 amending Annexes II and III to Regulation (EC) No 1223/2009 of the European Parliament and of the Council on cosmetic products Text with EEA relevance
30.	32012R0347	Commission Regulation (EU) No 347/2012 of 16 April 2012 implementing Regulation (EC) No 661/2009 of the European Parliament and of the Council with respect to type-approval requirements for certain categories of motor vehicles with regard to advanced emergency braking systems
31.	42012X0508(01)	Regulation No 73 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of I. Vehicles with regard to their lateral protection devices (LPD) — II. Lateral protection devices (LPD) — III. Vehicles with regard to the installation of LPD of an approved type according to Part II of this Regulation
32.	32010L0026	Commission Directive 2010/26/EU of 31 March 2010 amending Directive 97/68/EC of the European Parliament and of the Council on the approximation of the laws of the Member States relating to measures against the emission of gaseous and particulate pollutants from internal combustion engines to be installed in non-road mobile machinery (Text with EEA relevance)
33.	32007L0034	Commission Directive 2007/34/EC of 14 June 2007 amending, for the purposes of its adaptation to technical progress, Council Directive 70/157/EEC concerning the permissible sound level and the exhaust system of motor vehicles (Text with EEA relevance)
34.	31981L0334	Commission Directive 81/334/EEC of 13 April 1981 adapting to technical progress Council Directive 70/157/EEC on the approximation of the laws of the Member States relating to the permissible sound level and the exhaust system of motor vehicles
35.	32012R0064	Commission Regulation (EU) No 64/2012 of 23 January 2012 amending Regulation (EU) No 582/2011 implementing and amending Regulation (EC) No 595/2009 of the European Parliament and of the Council with respect to emissions from heavy duty vehicles (Euro VI) Text with EEA relevance
36.	42010X0731(03)	Regulation No 125 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of motor vehicles with regard to the forward field of vision of the motor vehicle driver
37.	31992L0097	Council Directive 92/97/EEC of 10 November 1992 amending Directive 70/157/EEC on the approximation of the laws of the Member States relating to the permissible sound level and the exhaust system of motor vehicles
38.	42013X0327(01)	Regulation No 12 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of vehicles with regard to the protection of the driver against the steering mechanism in the event of impact
39.	42010X0710(06)	Regulation No 46 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of devices for indirect vision and of motor vehicles with regard to the installation of these devices

40.	32002L0088	Directive 2002/88/EC of the European Parliament and of the Council of 9 December 2002 amending Directive 97/68/EC on the approximation of the laws of the Member States relating to measures against the emission of gaseous and particulate pollutants from internal combustion engines to be installed in non-road mobile machinery
41.	32013R0344	Commission Regulation (EU) No 344/2013 of 4 April 2013 amending Annexes II, III, V and VI to Regulation (EC) No 1223/2009 of the European Parliament and of the Council on cosmetic products Text with EEA relevance
42.	42010X0828(01)	Regulation No 55 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of mechanical coupling components of combinations of vehicles
43.	32004L0026	Directive 2004/ 26/EC of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 amending Directive 97/68/EC on the approximation of the laws of the Member States relating to measures against the emission of gaseous and particulate pollutants from internal combustion engines to be installed in non-road mobile machinery
44.	32008R0692	Commission Regulation (EC) No 692/2008 of 18 July 2008 implementing and amending Regulation (EC) No 715/2007 of the European Parliament and of the Council on type-approval of motor vehicles with respect to emissions from light passenger and commercial vehicles (Euro 5 and Euro 6) and on access to vehicle repair and maintenance information (Text with EEA relevance)
45.	42012X0215(01)	Regulation No 83 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of vehicles with regard to the emission of pollutants according to engine fuel requirements
46.	32010R1003	Commission Regulation (EU) No 1003/2010 of 8 November 2010 concerning type-approval requirements for the space for mounting and the fixing of rear registration plates on motor vehicles and their trailers and implementing Regulation (EC) No 661/2009 of the European Parliament and of the Council concerning type-approval requirements for the general safety of motor vehicles, their trailers and systems, components and separate technical units intended therefore Text with EEA relevance
47.	32010R1005	Commission Regulation (EU) No 1005/2010 of 8 November 2010 concerning type-approval requirements for motor vehicle towing devices and implementing Regulation (EC) No 661/2009 of the European Parliament and of the Council concerning type-approval requirements for the general safety of motor vehicles, their trailers and systems, components and separate technical units intended thereforeText with EEA relevance
48.	32010R1008	Commission Regulation (EU) No 1008/2010 of 9 November 2010 concerning type-approval requirements for windscreen wiper and washer systems of certain motor vehicles and implementing Regulation (EC) No 661/2009 of the European Parliament and of the Council concerning type-approval requirements for the general safety of motor vehicles, their trailers and systems, components and separate technical units intended therefore Text with EEA relevance
49.	32010R1009	Commission Regulation (EU) No 1009/2010 of 9 November 2010 concerning type-approval requirements for wheel guards of certain motor vehicles and implementing Regulation (EC) No 661/2009 of the European Parliament and of the Council concerning type-approval requirements for the general safety of motor vehicles, their trailers and systems, components and separate technical units intended therefor eText with EEA relevance
50.	32011R0019	Commission Regulation (EU) No 19/2011 of 11 January 2011 concerning type-approval requirements for the manufacturer's statutory plate and for the vehicle identification number of motor vehicles and their trailers and implementing Regulation (EC) No 661/2009 of the European Parliament and of the

		Council concerning type-approval requirements for the general safety of motor vehicles, their trailers and systems, components and separate technical units intended therefore Text with EEA relevance
51.	32011R0109	Commission Regulation (EU) No 109/2011 of 27 January 2011 implementing Regulation (EC) No 661/2009 of the European Parliament and of the Council as regards type-approval requirements for certain categories of motor vehicles and their trailers as regards spray suppression systems Text with EEA relevance
52.	32011R0305	Regulation (EU) No 305/2011 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2011 laying down harmonised conditions for the marketing of construction products and repealing Council Directive 89/106/EEC Text with EEA relevance
53.	32011R0407	Commission Regulation (EU) No 407/2011 of 27 April 2011 amending Regulation (EC) No 661/2009 of the European Parliament and of the Council as regards the inclusion of certain Regulations of the United Nations Economic Commission for Europe on the type-approval of motor vehicles, their trailers and systems, components and separate technical units intended therefore Text with EEA relevance
54.	32011R0458	Commission Regulation (EU) No 458/2011 of 12 May 2011 concerning type-approval requirements for motor vehicles and their trailers with regard to the installation of their tyres and implementing Regulation (EC) No 661/2009 of the European Parliament and of the Council concerning type-approval requirements for the general safety of motor vehicles, their trailers and systems, components and separate technical units intended therefore Text with EEA relevance
55.	32011R0566	Commission Regulation (EU) No 566/2011 of 8 June 2011 amending Regulation (EC) No 715/2007 of the European Parliament and of the Council and Commission Regulation (EC) No 692/2008 as regards access to vehicle repair and maintenance information Text with EEA relevance
56.	31975L0324	Council Directive 75/324/EEC of 20 May 1975 on the approximation of the laws of the Member States relating to aerosol dispensers
57.	32011L0088	Directive 2011/88/EU of the European Parliament and of the Council of 16 November 2011 amending Directive 97/68/EC as regards the provisions for engines placed on the market under the flexibility scheme Text with EEA relevance
58.	32013D0674	2013/674/EU: Commission Implementing Decision of 25 November 2013 on Guidelines on Annex I to Regulation (EC) No 1223/2009 of the European Parliament and of the Council on cosmetic products Text with EEA relevance
59.	31994L0001	Commission Directive 94/1/EC of 6 January 1994 adapting some technicalities of Council Directive 75/324/EEC on the approximation of the laws of the relating Member States to aerosol dispensers
60.	32008L0047	Commission Directive 2008/47/EC of 8 April 2008 amending, for the purposes of adapting to technical progress, Council Directive 75/324/EEC on the approximation of the laws of the Member States relating to aerosol dispensers (Text with EEA relevance)
61.	32013L0010	Commission Directive 2013/10/EU of 19 March 2013 amending Council Directive 75/324/EEC on the approximation of the laws of the Member States relating to aerosol dispensers in order to adapt its labelling provisions to Regulation (EC) No 1272/2008 of the European Parliament and of the Council on classification, labelling and packaging of substances and mixtures Text with EEA relevance
62.	32014R0133	Commission Regulation (EU) No 133/2014 of 31 January 2014 amending, for the purposes of adapting to technical progress as regards emission limits,

		Directive 2007/46/EC of the European Parliament and of the Council, Regulation (EC) No 595/2009 of the European Parliament and of the Council and Commission Regulation (EU) No 582/2011 Text with EEA relevance
63.	32014R0136	Commission Regulation (EU) No 136/2014 of 11 February 2014 amending Directive 2007/46/EC of the European Parliament and of the Council, Commission Regulation (EC) No 692/2008 as regards emissions from light passenger and commercial vehicles (Euro 5 and Euro 6) and Commission Regulation (EU) No 582/2011 as regards emissions from heavy duty vehicles (Euro VI) Text with EEA relevance
64.	32013R0483	Commission Regulation (EU) No 483/2013 of 24 May 2013 amending Annex III to Regulation (EC) No 1223/2009 of the European Parliament and of the Council on cosmetic products Text with EEA relevance
65.	32013R1197	Commission Regulation (EU) No 1197/2013 of 25 November 2013 amending Annex III to Regulation (EC) No 1223/2009 of the European Parliament and of the Council on cosmetic products Text with EEA relevance
66.	32009L0009	Commission Directive 2009/9/EC of 10 February 2009 amending Directive 2001/82/EC of the European Parliament and of the Council on the Community code relating to medicinal products for veterinary use (Text with EEA relevance)
67.	32009L0053	Directive 2009/53/EC of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 amending Directive 2001/82/EC and Directive 2001/83/EC, as regards variations to the terms of marketing authorisations for medicinal products (Text with EEA relevance)
68.	31996L0053	Council Directive 96/53/EC of 25 July 1996 laying down for certain road vehicles circulating within the Community the maximum authorized dimensions in national and international traffic and the maximum authorized weights in international traffic
69.	31992L0006	Council Directive 92/6/EEC of 10 February 1992 on the installation and use of speed limitation devices for certain categories of motor vehicles in the Community

Поглавље 2		
1.	32010D0424(11)	Decision No U1 of 12 June 2009 concerning Article 54(3) of Regulation (EC) No 987/2009 of the European Parliament and of the Council relating to increases in unemployment benefit for dependent members of the family (Text of relevance to the EEA and to the EC/Switzerland Agreement)
2.	32010D0424(13)	Decision No U3 of 12 June 2009 concerning the scope of the concept of partial unemployment applicable to the unemployed persons referred to in Article 65(1) of Regulation (EC) No 883/2004 of the European Parliament and of the Council (Text of relevance to the EEA and to the EC/Switzerland Agreement)
3.	32010D0424(15)	Decision No S5 of 2 October 2009 on interpretation of the concept of benefits in kind as defined in Article 1(va) of Regulation (EC) No 883/2004 of the European Parliament and of the Council in the event of sickness or maternity pursuant to Articles 17, 19, 20, 22, 24(1), 25, 26, 27(1, 3, 4 and 5), 28, 34 and 36(1 and 2) of Regulation (EC) No 883/2004 and on calculation of the amounts to be refunded under Articles 62, 63 and 64 of Regulation (EC) No 987/2009 of the European Parliament and of the Council (Text of relevance to the EEA and to the EC/Switzerland Agreement)
4.	32010D0424(03)	Decision No E1 of 12 June 2009 concerning the practical arrangements for the transitional period for the data exchange via electronic means referred to in Article 4 of Regulation (EC) No 987/2009 of the European Parliament and of the Council (Text of relevance to the EEA and to the EC/Switzerland Agreement)

5.	32010D0424(10)	Decision No S3 of 12 June 2009 defining the benefits covered by Articles 19(1) and 27(1) of Regulation (EC) No 883/2004 of the European Parliament and of the Council and Article 25(A)(3) of Regulation (EC) No 987/2009 of the European Parliament and of the Council Text of relevance to the EEA and to the EC/Switzerland Agreement
6.	32010D0424(12)	Decision No U2 of 12 June 2009 concerning the scope of Article 65(2) of Regulation (EC) No 883/2004 of the European Parliament and of the Council on the right to unemployment benefits of wholly unemployed persons other than frontier workers who were resident in the territory of a Member State other than the competent Member State during their last period of employment or self-employment (Text of relevance to the EEA and to the EC/Switzerland Agreement)
7.	32010D0424(14)	Decision No S4 of 2 October 2009 concerning refund procedures for the implementation of Articles 35 and 41 of Regulation (EC) No 883/2004 of the European Parliament and of the Council (Text of relevance to the EEA and to the EC/Switzerland Agreement)
8.	32010D0424(07)	Decision No P1 of 12 June 2009 on the interpretation of Articles 50(4), 58 and 87(5) of Regulation (EC) No 883/2004 of the European Parliament and of the Council for the award of invalidity, old-age and survivors' benefits (Text of relevance to the EEA and to the EC/Switzerland Agreement)
9.	32010D0424(16)	Decision No H3 of 15 October 2009 concerning the date to be taken into consideration for determining the rates of conversion referred to in Article 90 of Regulation (EC) No 987/2009 of the European Parliament and of the Council (Text of relevance to the EEA and to the EC/Switzerland Agreement)
10.	32010D0424(04)	Decision No F1 of 12 June 2009 concerning the interpretation of Article 68 of Regulation (EC) No 883/2004 of the European Parliament and of the Council relating to priority rules in the event of overlapping of family benefits (Text of relevance to the EEA and to the EC/Switzerland Agreement)
11.	32010D0424(05)	Decision No H1 of 12 June 2009 concerning the framework for the transition from Council Regulations (EEC) No 1408/71 and (EEC) No 574/72 to Regulations (EC) No 883/2004 and (EC) No 987/2009 of the European Parliament and of the Council and the application of Decisions and Recommendations of the Administrative Commission for the coordination of social security systems (Text of relevance to the EEA and to the EC/Switzerland Agreement)
12.	32010D0424(02)	Decision No A2 of 12 June 2009 concerning the interpretation of Article 12 of Regulation (EC) No 883/2004 of the European Parliament and of the Council on the legislation applicable to posted workers and self-employed workers temporarily working outside the competent State (Text of relevance to the EEA and to the EC/Switzerland Agreement)
13.	32010D0424(01)	Decision No A1 of 12 June 2009 concerning the establishment of a dialogue and conciliation procedure concerning the validity of documents, the determination of the applicable legislation and the provision of benefits under Regulation (EC) No 883/2004 of the European Parliament and of the Council (Text of relevance to the EEA and to the EC/Switzerland Agreement)
14.	32010D0424(06)	Decision No H2 of 12 June 2009 concerning the methods of operation and the composition of the Technical Commission for data processing of the Administrative Commission for the coordination of social security systems (Text of relevance to the EEA and to the EC/Switzerland Agreement)
15.	32011R0492	Regulation (EU) No 492/2011 of the European Parliament and of the Council of 5 April 2011 on freedom of movement for workers within the Union Text with EEA relevance

Поглавље 3		
1.	31974L0556	Council Directive 74/556/EEC of 4 June 1974 laying down detailed provisions concerning transitional measures relating to activities, trade in and distribution of toxic products and activities entailing the professional use of such products including activities of intermediaries
2.	31974L0557	Council Directive 74/557/EEC of 4 June 1974 on the attainment of freedom of establishment and freedom to provide services in respect of activities of self-employed persons and of intermediaries engaging in the trade and distribution of toxic products
3.	32013R1024	Council Regulation (EU) No 1024/2013 of 15 October 2013 conferring specific tasks on the European Central Bank concerning policies relating to the prudential supervision of credit institutions
4.	32007L0064	Directive 2007/64/EC of the European Parliament and of the Council of 13 November 2007 on payment services in the internal market amending Directives 97/7/EC, 2002/65/EC, 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 97/5/EC (Text with EEA relevance)
5.	32013L0025	Council Directive 2013/25/EU of 13 May 2013 adapting certain directives in the field of right of establishment and freedom to provide services, by reason of the accession of the Republic of Croatia

Поглавље 5		
1.	32013O0049	2014/54/EU: Guideline of the European Central Bank of 18 December 2013 amending Guideline ECB/2004/18 on the procurement of euro banknotes (ECB/2013/49)
2.	32002R2195	Regulation (EC) No 2195/2002 of the European Parliament and of the Council of 5 November 2002 on the Common Procurement Vocabulary (CPV) (Text with EEA relevance)
3.	32008R0213	Commission Regulation (EC) No 213/2008 of 28 November 2007 amending Regulation (EC) No 2195/2002 of the European Parliament and of the Council on the Common Procurement Vocabulary (CPV) and Directives 2004/17/EC and 2004/18/EC of the European Parliament and of the Council on public procurement procedures, as regards the revision of the CPV (Text with EEA relevance)

Поглавље 6		
1.	32001L0065	Directive 2001/65/EC of the European Parliament and of the Council of 27 September 2001 amending Directives 78/660/EEC, 83/349/EEC and 86/635/EEC as regards the valuation rules for the annual and consolidated accounts of certain types of companies as well as of banks and other financial institutions
2.	32013L0034	Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC Text with EEA relevance
3.	32008L0030	Directive 2008/30/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 2008 amending Directive 2006/43/EC on statutory audits of annual accounts and consolidated accounts, as regards the implementing powers conferred on the Commission (Text with EEA relevance)
4.	32012L0017	Directive 2012/17/EU of the European Parliament and of the Council of 13 June 2012 amending Council Directive 89/666/EEC and Directives 2005/56/EC and 2009/101/EC of the European Parliament and of the Council as regards the

		interconnection of central, commercial and companies registers Text with EEA relevance
--	--	--

Поглавље 8		
1.	32012R0360	Commission Regulation (EU) No 360/2012 of 25 April 2012 on the application of Articles 107 and 108 of the Treaty on the Functioning of the European Union to de minimis aid granted to undertakings providing services of general economic interest Text with EEA relevance
2.	52013XC0723(03)	1. Guidelines on regional State aid for 2014-2020 Text with EEA relevance

Поглавље 9		
1.	32006R1787	Commission Regulation (EC) No 1787/2006 of 4 December 2006 amending Commission Regulation (EC) 809/2004 implementing Directive 2003/71/EC of the European Parliament and of the Council as regards information contained in prospectuses as well as the format, incorporation by reference and publication of such prospectuses and dissemination of advertisements
2.	32011L0089	Directive 2011/89/EU of the European Parliament and of the Council of 16 November 2011 amending Directives 98/78/EC, 2002/87/EC, 2006/48/EC and 2009/138/EC as regards the supplementary supervision of financial entities in a financial conglomerate Text with EEA relevance
3.	32009R1060	Regulation (EC) No 1060/2009 of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 on credit rating agencies (Text with EEA relevance)
4.	32011L0061	Directive 2011/61/EU of the European Parliament and of the Council of 8 June 2011 on Alternative Investment Fund Managers and amending Directives 2003/41/EC and 2009/65/EC and Regulations (EC) No 1060/2009 and (EU) No 1095/2010 Text with EEA relevance
5.	32013L0036	Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC Text with EEA relevance
6.	32013R0575	Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) No 648/2012 Text with EEA relevance
7.	32010L0073	Directive 2010/73/EU of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 amending Directives 2003/71/EC on the prospectus to be published when securities are offered to the public or admitted to trading and 2004/109/EC on the harmonisation of transparency requirements in relation to information about issuers whose securities are admitted to trading on a regulated market Text with EEA relevance
8.	32012R0486	Commission Delegated Regulation (EU) No 486/2012 of 30 March 2012 amending Regulation (EC) No 809/2004 as regards the format and the content of the prospectus, the base prospectus, the summary and the final terms and as regards the disclosure requirements Text with EEA relevance
9.	32010R1093	Regulation (EU) No 1093/2010 of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 establishing a European Supervisory Authority (European Banking Authority), amending Decision No 716/2009/EC and repealing Commission Decision 2009/78/EC
10.	32013L0058	Commission Regulation (EU) No 317/2013 of 8 April 2013 amending the

		Annexes to Regulations (EC) No 1983/2003, (EC) No 1738/2005, (EC) No 698/2006, (EC) No 377/2008 and (EU) No 823/2010 as regards the International Standard Classification of Education Text with EEA relevance
11.	32012R0311	Commission Delegated Regulation (EU) No 311/2012 of 21 December 2011 amending Regulation (EC) No 809/2004 implementing Directive 2003/71/EC of the European Parliament and of the Council as regards elements related to prospectuses and advertisements Text with EEA relevance
12.	32012R0862	Commission Delegated Regulation (EU) No 862/2012 of 4 June 2012 amending Regulation (EC) No 809/2004 as regards information on the consent to use of the prospectus, information on underlying indexes and the requirement for a report prepared by independent accountants or auditors Text with EEA relevance
13.	32013R0621	Commission Delegated Regulation (EU) No 621/2013 of 21 March 2013 correcting the Polish version of Regulation (EC) No 809/2004 implementing Directive 2003/71/EC of the European Parliament and of the Council as regards information contained in prospectuses as well as the format, incorporation by reference and publication of such prospectuses and dissemination of advertisements Text with EEA relevance
14.	32013R0759	Commission Delegated Regulation (EU) No 759/2013 of 30 April 2013 amending Regulation (EC) No 809/2004 as regards the disclosure requirements for convertible and exchangeable debt securities Text with EEA relevance
15.	32013R1002	Commission Delegated Regulation (EU) No 1002/2013 of 12 July 2013 amending Regulation (EU) No 648/2012 of the European Parliament and of the Council on OTC derivatives, central counterparties and trade repositories with regard to the list of exempted entities Text with EEA relevance
16.	32011R0513	Regulation (EU) No 513/2011 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2011 amending Regulation (EC) No 1060/2009 on credit rating agencies Text with EEA relevance
17.	32013R0462	Regulation (EU) No 462/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 amending Regulation (EC) No 1060/2009 on credit rating agencies Text with EEA relevance
18.	32013L0014	Directive 2013/14/EU of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 amending Directive 2003/41/EC on the activities and supervision of institutions for occupational retirement provision, Directive 2009/65/EC on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to undertakings for collective investment in transferable securities (UCITS) and Directive 2011/61/EU on Alternative Investment Funds Managers in respect of over-reliance on credit ratings Text with EEA relevance
19.	32013R0231	Commission Delegated Regulation (EU) No 231/2013 of 19 December 2012 supplementing Directive 2011/61/EU of the European Parliament and of the Council with regard to exemptions, general operating conditions, depositaries, leverage, transparency and supervision Text with EEA relevance
20.	32003L0071	Directive 2003/71/EC of the European Parliament and of the Council of 4 November 2003 on the prospectus to be published when securities are offered to the public or admitted to trading and amending Directive 2001/34/EC (Text with EEA relevance)

Поглавље 10		
1.	32012R0062	Commission Regulation (EU) No 62/2012 of 24 January 2012 implementing Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council concerning Community statistics on income and living conditions (EU-SILC) as regards the 2013 list of target secondary variables on

		well-being Text with EEA relevance
2.	32010R1157	Commission Regulation (EU) No 1157/2010 of 9 December 2010 implementing Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council concerning Community statistics on income and living conditions (EU-SILC), as regards the 2012 list of target secondary variables on housing conditions Text with EEA relevance
3.	32013D0662	2013/662/EU: Commission Implementing Decision of 14 October 2013 amending Decision 2009/767/EC as regards the establishment, maintenance and publication of trusted lists of certification service providers supervised/accredited by Member States (notified under document C(2013) 6543) Text with EEA relevance
4.	32005R1099	Commission Regulation (EC) No 1099/2005 of 13 July 2005 implementing Regulation (EC) No 808/2004 of the European Parliament and of the Council concerning Community statistics on the information society (Text with EEA relevance)
5.	32011R0937	Commission Regulation (EU) No 937/2011 of 21 September 2011 implementing Regulation (EC) No 808/2004 of the European Parliament and of the Council concerning Community statistics on the information society Text with EEA relevance

Поглавље 11		
1.	32011L0064	Council Directive 2011/64/EU of 21 June 2011 on the structure and rates of excise duty applied to manufactured tobacco

Поглавље 12		
1.	32005D0515	2005/515/EC: Commission Decision of 14 July 2005, amending Decision 2004/292/EC on the introduction of the Traces system and amending Decision 92/486/EEC (notified under document number C(2005) 2663) (Text with EEA relevance)
2.	32005D0580	2005/580/EC: Commission Decision of 25 July 2005 refusing the placing on the market of betaine as a novel food or novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2005) 2770)
3.	32003D0623	2003/623/EC: Commission Decision of 19 August 2003 concerning the development of an integrated computerised veterinary system known as Traces (notified under document number C(2003) 2983)
4.	32004D0675	2004/675/EC: Commission Decision of 29 September 2004 establishing logistical support for the Traces system (notified under document number C(2004) 3584)
5.	32005D0123	2005/123/EC: Commission Decision of 9 February 2005 amending Decision 2004/292/EC on the introduction of the TRACES system and amending Decision 92/486/EEC (notified under document number C(2005) 279) (Text with EEA relevance)
6.	32013D0290	2013/290/EU: Commission Implementing Decision of 14 June 2013 amending Decision 2009/821/EC as regards the lists of border inspection posts and veterinary units in Traces due to the accession of Croatia (notified under document C(2013) 3474) Text with EEA relevance

7.	32010D0419	2010/419/: Commission Decision of 28 July 2010 renewing the authorisation for continued marketing of products containing, consisting of, or produced from genetically modified maize Bt11 (SYN-BTØ11-1), authorising foods and food ingredients containing or consisting of field maize Bt11 (SYN-BTØ11-1) pursuant to Regulation (EC) No 1829/2003 of the European Parliament and of the Council and repealing Decision 2004/657/EC (notified under document C(2010) 5129) Text with EEA relevance
8.	32011D0707	Commission Implementing Decision of 26 October 2011 amending Decision 2009/821/EC as regards the lists of border inspection posts and veterinary units in Traces (notified under document C(2011) 7564) Text with EEA relevance
9.	32011D0093	2011/93/EU: Commission Decision of 10 February 2011 amending Decision 2009/821/EC as regards the lists of border inspection posts and veterinary units in Traces (notified under document C(2011) 701) Text with EEA relevance
10.	32010D0277	2010/277/: Commission Decision of 12 May 2010 amending Decision 2009/821/EC as regards the lists of border inspection posts and veterinary units in Traces (notified under document C(2010) 3040) (Text with EEA relevance)
11.	32012D0197	2012/197/EU: Commission Implementing Decision of 16 April 2012 amending Decision 2009/821/EC as regards the lists of border inspection posts and veterinary units in Traces (notified under document C(2012) 2377) Text with EEA relevance
12	32013D0235	2013/235/EU: Commission Implementing Decision of 23 May 2013 amending Decision 2009/821/EC as regards the lists of border inspection posts and veterinary units in Traces (notified under document C(2013) 2905) Text with EEA relevance
13.	32010D0734	2010/734/EU: Commission Decision of 30 November 2010 amending Decisions 2005/692/EC, 2005/734/EC, 2006/415/EC, 2007/25/EC and 2009/494/EC as regards avian influenza (notified under document C(2010) 8282) Text with EEA relevance
14.	32012D0762	2012/762/EU: Commission Implementing Decision of 6 December 2012 amending Decision 2009/821/EC as regards the lists of border inspection posts and veterinary units in Traces (notified under document C(2012) 8889) Text with EEA relevance
15.	32010D0617	2010/617/EU: Commission Decision of 14 October 2010 amending Decision 2009/821/EC as regards the lists of border inspection posts and veterinary units in Traces (notified under document C(2010) 7009) Text with EEA relevance
16.	32012R0028	Commission Regulation (EU) No 28/2012 of 11 January 2012 laying down requirements for the certification for imports into and transit through the Union of certain composite products and amending Decision 2007/275/EC and Regulation (EC) No 1162/2009 Text with EEA relevance
17.	32012R0468	Commission Implementing Regulation (EU) No 468/2012 of 1 June 2012 amending Regulation (EU) No 28/2012 laying down requirements for the certification for imports into and transit through the Union of certain composite products Text with EEA relevance

18.	32009D0821	2009/821/EC: Commission Decision of 28 September 2009 drawing up a list of approved border inspection posts, laying down certain rules on the inspections carried out by Commission veterinary experts and laying down the veterinary units in Traces (notified under document C(2009) 7030) (Text with EEA relevance)
19	32011R0142	Commission Regulation (EU) No 142/2011 of 25 February 2011 implementing Regulation (EC) No 1069/2009 of the European Parliament and of the Council laying down health rules as regards animal by-products and derived products not intended for human consumption and implementing Council Directive 97/78/EC as regards certain samples and items exempt from veterinary checks at the border under that Directive Text with EEA relevance
20.	32003D0426	2003/426/EC: Commission Decision of 5 June 2003 authorising the placing on the market of "noni juice" (juice of the fruit of <i>Morinda citrifolia</i> L.) as a novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2003) 1789)
21.	32000D0196	2000/196/EC: Commission Decision of 22 February 2000 refusing the placing on the market of <i>Stevia rebaudiana</i> Bertoni: plants and dried leaves as a novel food or novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2000) 77) (Only the Dutch text is authentic)
22.	32001D0017	2001/17/EC: Commission Decision of 19 December 2000 on refusing the placing on the market of "Nangai nuts (" as a novel food or novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2000) 3888)
23.	32010D0715	2010/715/: Commission Decision of 25 November 2010 authorising the placing on the market of ferrous ammonium phosphate as a novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document C(2010) 8191)
24.	32005D0581	2005/581/EC: Commission Decision of 25 July 2005 authorising the placing on the market of isomaltulose as a novel food or novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2005) 2776)
25.	32009D0826	2009/826/EC: Commission Decision of 13 October 2009 authorising the placing on the market of a leaf extract from Lucerne (<i>Medicago sativa</i>) as novel food or novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document C(2009) 7641)
26.	32009D0827	2009/827/EC: Commission Decision of 13 October 2009 authorising the placing on the market of Chia seed (<i>Salvia hispanica</i>) as novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document C(2009) 7645)
27.	32003D0427	2003/427/EC: Commission Decision of 5 June 2003 authorising the placing on the market of oil rich in DHA (docosahexaenoic acid) from the microalgae <i>Schizochytrium</i> sp. as a novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2003) 1790)
28.	32009D0752	2009/752/EC: Commission Decision of 12 October 2009 authorising the

		placing on the market of a lipid extract from Antarctic Krill <i>Euphausia superba</i> as a novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document C(2009) 7647)
29.	32000D0195	2000/195/EC: Commission Decision of 22 February 2000 authorising the placing on the market of 'phospholipides from egg yolk' as a novel food or novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2000) 2) (Only the French text is authentic)
30.	32001D0122	2001/122/EC: Commission Decision of 30 January 2001 on authorising the placing on the market of a dextran preparation produced by <i>Leuconostoc mesenteroides</i> as a novel food ingredient in bakery products under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2001) 174)
31.	32002D0150	2002/150/EC: Commission Decision of 15 February 2002 authorising the placing on the market of coagulated potato proteins and hydrolysates thereof as novel food ingredients under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2002) 506)
32.	32009D0344	2009/344/EC: Commission Decision of 22 April 2009 authorising the placing on the market of Ice Structuring Protein type III HPLC 12 as a novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2009) 2929)
33	32009D0345	2009/345/EC: Commission Decision of 22 April 2009 authorising the placing on the market of Vitamin K2 (menaquinone) from <i>Bacillus subtilis natto</i> as a novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2009) 2935)
34.	32010D0228	2010/228/: Commission Decision of 21 April 2010 authorising the placing on the market of puree and concentrate of the fruits of <i>Morinda citrifolia</i> as a novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document C(2010) 2397)
35.	32001D0721	2001/721/EC: Commission Decision of 25 September 2001 authorising the placing on the market of trehalose as a novel food or novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2001) 2687)
36.	32003D0867	2003/867/EC: Commission Decision of 1 December 2003 authorising the placing on the market of salatrims as novel food ingredients under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2003) 4408)
37.	32006D0723	2006/723/EC: Commission Decision of 24 October 2006 authorising the placing on the market of maize-germ oil high in unsaponifiable matter as a novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2006) 4980)
38.	32006D0722	2006/722/EC: Commission Decision of 24 October 2006 authorising the placing on the market of rapeseed oil high in unsaponifiable matter as a

		novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2006) 4975)
39.	32006D0720	2006/720/EC: Commission Decision of 23 October 2006 authorising the placing on the market of diacylglycerol oil of plant origin as a novel food under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2006) 4971)
40.	32004D0336	2004/336/EC: Commission Decision of 31 March 2004 authorising the placing on the market of yellow fat spreads, milk based fruit drinks, yoghurt type products and cheese type products with added phytosterols/phytostanols as novel foods or novel food ingredients under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2004) 1246)
41.	32004D0335	2004/335/EC: Commission Decision of 31 March 2004 authorising the placing on the market of milk type products and yoghurt type products with added phytosterol esters as novel food ingredients under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2004) 1245)
42.	32006D0059	2006/59/EC: Commission Decision of 24 January 2006 authorising the placing on the market of rye bread with added phytosterols/phytostanols as novel foods or novel food ingredients under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2006) 115) (Text with EEA relevance)
43.	32006D0058	2006/58/EC: Commission Decision of 24 January 2006 authorising the placing on the market of rye bread with added phytosterols/phytostanols as novel foods or novel food ingredients pursuant to Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2006) 42) (Text with EEA relevance)
44.	32005D0457	2005/457/EC: Commission Decision of 4 April 2005 authorising the placing on the market of isomaltulose as a novel food or novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2005) 1001)
45.	32004D0845(01)	2004/845/EC: Commission Decision of 12 November 2004 on authorising the placing on the market of milk based beverages with added phytosterols/phytostanols as novel foods or novel food ingredients under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2004) 4289)
46.	32004D0334	2004/334/EC: Commission Decision of 31 March 2004 authorising the placing on the market of yellow fat spreads, milk type products, yoghurt type products, and spicy sauces with added phytosterols/phytostanols as novel foods or novel food ingredients under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2004) 1244)
47.	32004D0333	2004/333/EC: Commission Decision of 31 March 2004 authorising the placing on the market of yellow fat spreads, salad dressings, milk type products, fermented milk type products, soya drinks and cheese type products with added phytosterols/phytostanols as novel foods or novel food ingredients under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2004) 1243)

48.	32009D0362	2009/362/EC: Commission Decision of 30 April 2009 authorising the placing on the market of lycopene as novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2009) 3149)
49.	32009D0365	2009/365/EC: Commission Decision of 28 April 2009 authorising the placing on the market of lycopene from <i>Blakeslea trispora</i> as a novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2009) 3039)
50.	32007D0343	2007/343/EC: Commission Decision of 15 May 2007 authorising the placing on the market of oil enriched with phytosterols/phytosteranols as a novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2007) 2073)
51.	32010D0331	2010/331/: Commission Decision of 14 June 2010 authorising the placing on the market of Ferric Sodium EDTA as a novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document C(2010) 3729)
52.	32009D0355	2009/355/EC: Commission Decision of 28 April 2009 authorising the placing on the market of lycopene oleoresin from tomatoes as novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2009) 3036)
53.	32009D0348	2009/348/EC: Commission Decision of 23 April 2009 authorising the placing on the market of lycopene as a novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2009) 2975)
54.	32011D0073	2011/73/EU: Commission Decision of 2 February 2011 authorising the placing on the market of a mycelial extract from <i>Lentinula edodes</i> (Shiitake mushroom) as a novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document C(2011) 442)
55.	32011D0076	2011/76/EU: Commission Decision of 2 February 2011 authorising the placing on the market of a chitin-glucan from <i>Aspergillus niger</i> as a novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document C(2011) 480)
56.	32011D0080	2011/80/EU: Commission Decision of 4 February 2011 authorising the placing on the market of a fish (<i>Sardinops sagax</i>) peptide product as a novel food ingredient under Regulation (EC) No 258/97 of the European Parliament and of the Council (notified under document C(2011) 522)
57.	32012R1183	Commission Regulation (EU) No 1183/2012 of 30 November 2012 amending and correcting Regulation (EU) No 10/2011 on plastic materials and articles intended to come into contact with food Text with EEA relevance
58.	32012R0751	Commission Implementing Regulation (EU) No 751/2012 of 16 August 2012 correcting Regulation (EC) No 1235/2008 laying down detailed rules for implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 as regards the arrangements for imports of organic products from third countries
59.	32013R1364	Commission Implementing Regulation (EU) No 1364/2013 of 17

		December 2013 amending Regulation (EC) No 889/2008 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 as regards the use of non-organic aquaculture juveniles and non-organic seed of bivalve shellfish in organic aquaculture
60.	32011R1282	Commission Regulation (EU) No 1282/2011 of 28 November 2011 amending and correcting Commission Regulation (EU) No 10/2011 on plastic materials and articles intended to come into contact with food Text with EEA relevance
61.	32012R0751	Commission Implementing Regulation (EU) No 751/2012 of 16 August 2012 correcting Regulation (EC) No 1235/2008 laying down detailed rules for implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 as regards the arrangements for imports of organic products from third countries
62.	32006D0677	2006/677/EC: Commission Decision of 29 September 2006 setting out the guidelines laying down criteria for the conduct of audits under Regulation (EC) No 882/2004 of the European Parliament and of the Council on official controls to verify compliance with feed and food law, animal health and animal welfare rules (notified under document number C(2006) 4026) (Text with EEA relevance)
63.	32006R0776	Commission Regulation (EC) No 776/2006 of 23 May 2006 amending Annex VII to Regulation (EC) No 882/2004 of the European Parliament and of the Council as regards Community reference laboratories (Text with EEA relevance)
64.	32008R0180	Commission Regulation (EC) No 180/2008 of 28 February 2008 concerning the Community reference laboratory for equine diseases other than African horse sickness and amending Annex VII to Regulation (EC) No 882/2004 of the European Parliament and of the Council
65.	32008R0301	Council Regulation (EC) No 301/2008 of 17 March 2008 adapting Annex I to Regulation (EC) No 882/2004 on official controls performed to ensure the verification of compliance with feed and food law, animal health and animal welfare rules (Text with EEA relevance)
66.	32008R0737	Commission Regulation (EC) No 737/2008 of 28 July 2008 designating the Community reference laboratories for crustacean diseases, rabies and bovine tuberculosis, laying down additional responsibilities and tasks for the Community reference laboratories for rabies and bovine tuberculosis and amending Annex VII to Regulation (EC) No 882/2004 of the European Parliament and of the Council
67.	32008R1029	Commission Regulation (EC) No 1029/2008 of 20 October 2008 amending Regulation (EC) No 882/2004 of the European Parliament and of the Council to update a reference to certain European standards (Text with EEA relevance)
68.	32011R0208	Commission Regulation (EU) No 208/2011 of 2 March 2011 amending Annex VII to Regulation (EC) No 882/2004 of the European Parliament and of the Council and Commission Regulations (EC) No 180/2008 and (EC) No 737/2008 as regards lists and names of EU reference laboratories Text with EEA relevance
69.	32012R0563	Commission Regulation (EU) No 563/2012 of 27 June 2012 amending Annex VII to Regulation (EC) No 882/2004 of the European Parliament and of the Council as regards the list of EU reference laboratories Text

		with EEA relevance
70.	32003R2065	Regulation (EC) No 2065/2003 of the European Parliament and of the Council of 10 November 2003 on smoke flavourings used or intended for use in or on foods
71.	32006R0627	Commission Regulation (EC) No 627/2006 of 21 April 2006 implementing Regulation (EC) No 2065/2003 of the European Parliament and of the Council as regards quality criteria for validated analytical methods for sampling, identification and characterisation of primary smoke products
72.	32009R0470	Regulation (EC) No 470/2009 of the European Parliament and of the Council of 6 May 2009 laying down Community procedures for the establishment of residue limits of pharmacologically active substances in foodstuffs of animal origin, repealing Council Regulation (EEC) No 2377/90 and amending Directive 2001/82/EC of the European Parliament and of the Council and Regulation (EC) No 726/2004 of the European Parliament and of the Council (Text with EEA relevance)
73.	32013R0556	Commission Implementing Regulation (EU) No 556/2013 of 14 June 2013 amending Regulations (EC) No 798/2008, (EU) No 206/2010, (EU) No 605/2010 and (EU) No 28/2012 as regards the transit of certain products of animal origin from Bosnia and Herzegovina Text with EEA relevance
74.	32007D0275	2007/275/EC: Commission Decision of 17 April 2007 concerning lists of animals and products to be subject to controls at border inspection posts under Council Directives 91/496/EEC and 97/78/EC (notified under document number C(2007) 1547) (Text with EEA relevance)
75.	32012D0031	2012/31/EU: Commission Implementing Decision of 21 December 2011 amending Annex I to Decision 2007/275/EC concerning the lists of animals and products to be subject to controls at border inspection posts under Council Directives 91/496/EEC and 97/78/EC (notified under document C(2011) 9517) Text with EEA relevance
76.	32004D0292	2004/292/EC: Commission Decision of 30 March 2004 on the introduction of the Traces system and amending Decision 92/486/EEC (Text with EEA relevance) (notified under document number C(2004) 1282)
77.	32009D0822	2009/822/EC: Commission Decision of 15 October 2009 amending Decision 2009/821/EC as regards the list of border inspection posts (notified under document C(2009) 7789) (Text with EEA relevance)
78.	32012D0450	2012/450/EU: Commission Implementing Decision of 27 July 2012 amending Decision 2009/821/EC as regards the list of border inspection posts (notified under document C(2012) 5187) Text with EEA relevance
79.	32013D0491	2013/491/EU: Commission Implementing Decision of 7 October 2013 amending Decision 2009/821/EC as regards the list of border inspection posts (notified under document C(2013) 6383) Text with EEA relevance
80.	32011R0749	Commission Regulation (EU) No 749/2011 of 29 July 2011 amending Regulation (EU) No 142/2011 implementing Regulation (EC) No 1069/2009 of the European Parliament and of the Council laying down health rules as regards animal by-products and derived products not intended for human consumption and implementing Council Directive 97/78/EC as regards certain samples and items exempt from veterinary checks at the border under that Directive Text with EEA rele-

		vance
81.	32012R1063	Commission Regulation (EU) No 1063/2012 of 13 November 2012 amending Regulation (EU) No 142/2011 implementing Regulation (EC) No 1069/2009 of the European Parliament and of the Council laying down health rules as regards animal by-products and derived products not intended for human consumption and implementing Council Directive 97/78/EC as regards certain samples and items exempt from veterinary checks at the border under that Directive Text with EEA relevance
82.	32013R0555	Commission Regulation (EU) No 555/2013 of 14 June 2013 amending Regulation (EU) No 142/2011 as regards the transit of certain animal by-products from Bosnia and Herzegovina Text with EEA relevance
83.	32013R0717	Commission Regulation (EU) No 717/2013 of 25 July 2013 amending Regulation (EU) No 142/2011 as regards the entries for animal welfare in certain model health certificates Text with EEA relevance
84.	32014R0185	Commission Regulation (EU) No 185/2014 of 26 February 2014 correcting Bulgarian language version of Regulation (EU) No 142/2011 implementing Regulation (EC) No 1069/2009 of the European Parliament and of the Council laying down health rules as regards animal by-products and derived products not intended for human consumption and implementing Council Directive 97/78/EC as regards certain samples and items exempt from veterinary checks at the border under that Directive Text with EEA relevance

Поглавље 13		
1.	32012D0019	2012/19/EU: Council Decision of 16 December 2011 on the approval, on behalf of the European Union, of the Declaration on the granting of fishing opportunities in EU waters to fishing vessels flying the flag of the Bolivarian Republic of Venezuela in the exclusive economic zone off the coast of French Guiana

Поглавље 14		
1.	31992R3688	Commission Regulation (EEC) No 3688/92 of 21 December 1992 adapting to technical progress Council Regulation (EEC) No 3821/85 on recording equipment in road transport
2.	31994R3298	Commission Regulation (EC) No 3298/94 of 21 December 1994 laying down detailed measures concerning the system of Rights of Transit (Ecopoints) for heavy goods vehicles transiting through Austria, established by Article 11 of Protocol no 9 to the Act of Accession of Norway, Austria, Finland and Sweden
3.	31998R2135	Council Regulation (EC) No 2135/98 of 24 September 1998 amending Regulation (EEC) No 3821/85 on recording equipment in road transport and Directive 88/599/EEC concerning the application of Regulations (EEC) No 3820/84 and (EEC) No 3821/85
4.	31983L0572	Council Directive 83/572/EEC of 26 October 1983 amending Directive 65/269/EEC concerning the standardization of certain rules relating to authorizations for the carriage of goods by road between Member States and the First Council Directive of 23 July 1962 on the establishment of common rules for certain types of carriage of goods by road between

		Member States
5.	31996R1524	Commission Regulation (EC) No 1524/96 of 30 July 1996 amending Regulation (EC) No 3298/94, with regard to the system of ecopoints for heavy goods vehicles transiting through Austria
6.	31997R1056	Commission Regulation (EC) No 1056/97 of 11 June 1997 adapting to technical progress Council Regulation (EEC) No 3821/85 on recording equipment in road transport (Text with EEA relevance)
7.	32000R0609	Commission Regulation (EC) No 609/2000 of 21 March 2000 amending Regulation (EC) No 3298/94 laying down detailed measures concerning the system of rights of transit (ecopoints) for heavy-goods vehicles transiting through Austria (Text with EEA relevance)
8.	32000R2012	Council Regulation (EC) No 2012/2000 of 21 September 2000 amending Annex 4 to Protocol No 9 to the 1994 Act of Accession and Regulation (EC) No 3298/94 with regard to the system of ecopoints for heavy goods vehicles transiting through Austria
9.	32003L0020	Directive 2003/20/EC of the European Parliament and of the Council of 8 April 2003 amending Council Directive 91/671/EEC on the approximation of the laws of the Member States relating to compulsory use of safety belts in vehicles of less than 3,5 tonnes
10.	32004R0432	Commission Regulation (EC) No 432/2004 of 5 March 2004 adapting for the eighth time to technical progress Council Regulation (EEC) No 3821/85 of 20 December 1985 on recording equipment in road transport (Text with EEA relevance)
11.	32004R0863	Council Regulation (EC) No 863/2004 of 29 April 2004 adapting Regulation (EC) No 2327/2003 of the European Parliament and of the Council, in the field of transport, by reason of the accession of the Czech Republic, Estonia, Cyprus, Latvia, Lithuania, Hungary, Malta, Poland, Slovenia and Slovakia
12.	32005L0047	Council Directive 2005/47/EC of 18 July 2005 on the Agreement between the Community of European Railways (CER) and the European Transport Workers' Federation (ETF) on certain aspects of the working conditions of mobile workers engaged in interoperable cross-border services in the railway sector
13.	32009R0068	Commission Regulation (EC) No 68/2009 of 23 January 2009 adapting for the ninth time to technical progress Council Regulation (EEC) No 3821/85 on recording equipment in road transport (Text with EEA relevance)
14.	32009L0004	Commission Directive 2009/4/EC of 23 January 2009 counter measures to prevent and detect manipulation of records of tachographs, amending Directive 2006/22/EC of the European Parliament and of the Council on minimum conditions for the implementation of Council Regulations (EEC) Nos 3820/85 and 3821/85 concerning social legislation relating to road transport activities and repealing Council Directive 88/599/EEC (Text with EEA relevance)
15.	32009R1266	Commission Regulation (EU) No 1266/2009 of 16 December 2009 adapting for the tenth time to technical progress Council Regulation (EEC) No 3821/85 on recording equipment in road transport (Text with EEA relevance)

16.	32009D0965	EC: Commission Decision of 30 November 2009 on the reference document referred to in Article 27(4) of Directive 2008/57/EC of the European Parliament and of the Council on the interoperability of the rail system within the Community (notified under document C(2009) 8680) (Text with EEA relevance)
17.	42010X0831(04)	Regulation No 43 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of safety glazing materials and their installation on vehicles
18.	32010L0040	Directive 2010/40/EU of the European Parliament and of the Council of 7 July 2010 on the framework for the deployment of Intelligent Transport Systems in the field of road transport and for interfaces with other modes of transport Text with EEA relevance
19	32011D0155	2011/155/EU: Commission Decision of 9 March 2011 on the publication and management of the reference document referred to in Article 27(4) of Directive 2008/57/EC of the European Parliament and of the Council on the interoperability of the rail system within the Community (notified under document C(2011) 1536) Text with EEA relevance
20.	32011R0201	Commission Regulation (EU) No 201/2011 of 1 March 2011 on the model of declaration of conformity to an authorised type of railway vehicle Text with EEA relevance
21.	32011D0229	2011/229/EU: Commission Decision of 4 April 2011 concerning the technical specifications of interoperability relating to the subsystem ‘rolling stock – noise’ of the trans-European conventional rail system (notified under document C(2011) 658) Text with EEA relevance
22.	32011D0453	2011/453/EU: Commission Implementing Decision of 13 July 2011 adopting guidelines for reporting by the Member States under Directive 2010/40/EU of the European Parliament and of the Council (notified under document C(2011) 4947)
23.	32012D0088	2012/88/EU: Commission Decision of 25 January 2012 on the technical specification for interoperability relating to the control-command and signalling subsystems of the trans-European rail system (notified under document C(2012) 172) Text with EEA relevance
24.	32012D0696	2012/696/EU: Commission Decision of 6 November 2012 amending Decision 2012/88/EU on the technical specifications for interoperability relating to the control-command and signalling subsystems of the trans-European rail system (notified under document C(2012) 7325) Text with EEA relevance
25.	32013R0280	Commission Regulation (EU) No 280/2013 of 22 March 2013 amending Regulation (EC) No 62/2006 concerning the technical specification for interoperability relating to the telematic applications for freight subsystem of the trans-European conventional rail system Text with EEA relevance
26.	32013L0009	Commission Directive 2013/9/EU of 11 March 2013 amending Annex III to Directive 2008/57/EC of the European Parliament and of the Council on the interoperability of the rail system within the Community Text with EEA relevance
27.	32013R0321	Commission Regulation (EU) No 321/2013 of 13 March 2013 concerning the technical specification for interoperability relating to the subsystem ‘rolling stock — freight wagons’ of the rail system in the

		European Union and repealing Decision 2006/861/EC Text with EEA relevance
28.	32013R0402	Commission Implementing Regulation (EU) No 402/2013 of 30 April 2013 on the common safety method for risk evaluation and assessment and repealing Regulation (EC) No 352/2009 Text with EEA relevance
29.	42005A0727(01)	Agreement concluded by the European Transport Workers' Federation (ETF) and the Community of European Railways (CER) on certain aspects of the working conditions of mobile workers engaged in interoperable cross-border services
30.	32006L0022	Directive 2006/22/EC of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on minimum conditions for the implementation of Council Regulations (EEC) No 3820/85 and (EEC) No 3821/85 concerning social legislation relating to road transport activities and repealing Council Directive 88/599/EEC (Text with EEA relevance) - Declarations
31.	32013R1236	Commission Regulation (EU) No 1236/2013 of 2 December 2013 concerning the technical specification for interoperability relating to the subsystem 'rolling stock — freight wagons' of the rail system in the European Union and amending Regulation (EU) No 321/2013 Text with EEA relevance
32.	32004L0054	Directive 2004/54/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on minimum safety requirements for tunnels in the Trans-European Road Network
33.	32002R2099	Regulation (EC) No 2099/2002 of the European Parliament and of the Council of 5 November 2002 establishing a Committee on Safe Seas and the Prevention of Pollution from Ships (COSS) and amending the Regulations on maritime safety and the prevention of pollution from ships
34.	32004R0415	Commission Regulation (EC) No 415/2004 of 5 March 2004 amending Regulation (EC) No 2099/2002 of the European Parliament and of the Council establishing a Committee on Safe Seas and the Prevention of Pollution from Ships (COSS) and amending the regulations on maritime safety and the prevention of pollution from ships (Text with EEA relevance)
35.	32007R0093	Commission Regulation (EC) No 93/2007 of 30 January 2007 amending Regulation (EC) No 2099/2002 of the European Parliament and of the Council establishing a Committee on Safe Seas and the Prevention of Pollution from Ships (COSS) (Text with EEA relevance)
36.	31996L0098	Council Directive 96/98/EC of 20 December 1996 on marine equipment
37.	32010L0068	Commission Directive 2010/68/EU of 22 October 2010 amending Council Directive 96/98/EC on marine equipment Text with EEA relevance
38.	32011L0075	Commission Directive 2011/75/EU of 2 September 2011 amending Council Directive 96/98/EC on marine equipment Text with EEA relevance
39.	32012L0032	Commission Directive 2012/32/EU of 25 October 2012 amending Council Directive 96/98/EC on marine equipment Text with EEA relevance
40.	32013L0052	Commission Directive 2013/52/EU of 30 October 2013 amending Council Directive 96/98/EC on marine equipment Text with EEA relevance
41.	32004R0868	Regulation (EC) No 868/2004 of the European Parliament and of the

		Council of 21 April 2004 concerning protection against subsidisation and unfair pricing practices causing injury to Community air carriers in the supply of air services from countries not members of the European Community
42.	32005R2111	Regulation (EC) No 2111/2005 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2005 on the establishment of a Community list of air carriers subject to an operating ban within the Community and on informing air transport passengers of the identity of the operating air carrier, and repealing Article 9 of Directive 2004/36/EC (Text with EEA relevance)
43.	32003L0042	Directive 2003/42/EC of the European Parliament and of the Council of 13 June 2003 on occurrence reporting in civil aviation
44.	32006R0561	Regulation (EC) No 561/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the harmonisation of certain social legislation relating to road transport and amending Council Regulations (EEC) No 3821/85 and (EC) No 2135/98 and repealing Council Regulation (EEC) No 3820/85 (Text with EEA relevance) - Declaration
45.	32011D0291	2011/291/EU: Commission Decision of 26 April 2011 concerning a technical specification for interoperability relating to the rolling stock subsystem — ‘Locomotives and passenger rolling stock’ of the trans-European conventional rail system (notified under document C(2011) 2737) Text with EEA relevance
46.	32013D0710	2013/710/EU: Commission Decision of 2 December 2013 amending Decision 2012/757/EU concerning the technical specification for interoperability relating to the ‘operation and traffic management’ subsystem of the rail system in the European Union (notified under document C(2013) 8377) Text with EEA relevance
47.	32011R0228	Commission Regulation (EU) No 228/2011 of 7 March 2011 amending Regulation (EC) No 1222/2009 of the European Parliament and of the Council with regard to the wet grip testing method for C1 tyres Text with EEA relevance

Поглавље 15		
1.	32012R0932	Commission Regulation (EU) No 932/2012 of 3 October 2012 implementing Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for household tumble driers Text with EEA relevance
2.	32013R0801	Commission Regulation (EU) No 801/2013 of 22 August 2013 amending Regulation (EC) No 1275/2008 with regard to ecodesign requirements for standby, off mode electric power consumption of electrical and electronic household and office equipment, and amending Regulation (EC) No 642/2009 with regard to ecodesign requirements for televisions Text with EEA relevance
3.	32013R0617	Commission Regulation (EU) No 617/2013 of 26 June 2013 implementing Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for computers and computer servers Text with EEA relevance
4.	32013R0814	Commission Regulation (EU) No 814/2013 of 2 August 2013 implementing Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Coun-

		cil with regard to ecodesign requirements for water heaters and hot water storage tanks Text with EEA relevance
5.	32013R0813	Commission Regulation (EU) No 813/2013 of 2 August 2013 implementing Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for space heaters and combination heaters Text with EEA relevance
6.	32011R1235	Commission Regulation (EU) No 1235/2011 of 29 November 2011 amending Regulation (EC) No 1222/2009 of the European Parliament and of the Council with regard to the wet grip grading of tyres, the measurement of rolling resistance and the verification procedure Text with EEA relevance
7.	32013R0666	Commission Regulation (EU) No 666/2013 of 8 July 2013 implementing Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Council with regard to ecodesign requirements for vacuum cleaners Text with EEA relevance

Поглавље 16		
1.	32008L0117	Council Directive 2008/117/EC of 16 December 2008 amending Directive 2006/112/EC on the common system of value added tax to combat tax evasion connected with intra-Community transactions
2.	32010R0904	Council Regulation (EU) No 904/2010 of 7 October 2010 on administrative cooperation and combating fraud in the field of value added tax
3.	32008R0143	Council Regulation (EC) No 143/2008 of 12 February 2008 amending Regulation (EC) No 1798/2003 as regards the introduction of administrative cooperation and the exchange of information concerning the rules relating to the place of supply of services, the special schemes and the refund procedure for value added tax
4.	32013L0013	Council Directive 2013/13/EU of 13 May 2013 adapting certain directives in the field of taxation, by reason of the accession of the Republic of Croatia

Поглавље 17		
1.	32013O0011	2013/212/EU: Guideline of the European Central Bank of 19 April 2013 amending Guideline ECB/2003/5 on the enforcement of measures to counter non-compliant reproductions of euro banknotes and on the exchange and withdrawal of euro banknotes (ECB/2013/11)
2.	32012R0651	Regulation (EU) No 651/2012 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on the issuance of euro coins
3.	32012R0566	Council Regulation (EU) No 566/2012 of 18 June 2012 amending Regulation (EC) No 975/98 on denominations and technical specifications of euro coins intended for circulation
4.	31998R0975	Council Regulation (EC) No 975/98 of 3 May 1998 on denominations and technical specifications of euro coins intended for circulation
5.	31998R0974	Council Regulation (EC) No 974/98 of 3 May 1998 on the introduction of the euro
6.	32012O0025	2012/791/EU: Guideline of the European Central Bank of 26 November 2012 amending Guideline ECB/2011/14 on monetary policy instruments and procedures of the Eurosystem (ECB/2012/25)

7.	32013R1071	Regulation (EU) No 1071/2013 of the European Central Bank of 24 September 2013 concerning the balance sheet of the monetary financial institutions sector (recast) (ECB/2013/33)
8.	32013R1072	Regulation (EU) No 1072/2013 of the European Central Bank of 24 September 2013 concerning statistics on interest rates applied by monetary financial institutions (recast) (ECB/2013/34)
9.	31999R0423	Council Regulation (EC) No 423/1999 of 22 February 1999 amending Regulation (EC) No 975/98 on denominations and technical specifications of euro coins intended for circulation
10.	32005R2169	Council Regulation (EC) No 2169/2005 of 21 December 2005 amending Regulation (EC) No 974/98 on the introduction of the euro
11.	32006R1647	Council Regulation (EC) No 1647/2006 of 7 November 2006 amending Regulation (EC) No 974/98 on the introduction of the euro
12.	32007R0835	Council Regulation (EC) No 835/2007 of 10 July 2007 amending Regulation (EC) No 974/98 as regards the introduction of the euro in Cyprus
13.	32008R0693	Council Regulation (EC) No 693/2008 of 8 July 2008 amending Regulation (EC) No 974/98 as regards the introduction of the euro in Slovakia
14.	32010R0670	Council Regulation (EU) No 670/2010 of 13 July 2010 amending Regulation (EC) No 974/98 as regards the introduction of the euro in Estonia
15.	32005R2169	Council Regulation (EC) No 2169/2005 of 21 December 2005 amending Regulation (EC) No 974/98 on the introduction of the euro
16.	32006R1647	Council Regulation (EC) No 1647/2006 of 7 November 2006 amending Regulation (EC) No 974/98 on the introduction of the euro
17.	32007R0835	Council Regulation (EC) No 835/2007 of 10 July 2007 amending Regulation (EC) No 974/98 as regards the introduction of the euro in Cyprus
18.	32008R0693	Council Regulation (EC) No 693/2008 of 8 July 2008 amending Regulation (EC) No 974/98 as regards the introduction of the euro in Slovakia
19.	32010R0670	Council Regulation (EU) No 670/2010 of 13 July 2010 amending Regulation (EC) No 974/98 as regards the introduction of the euro in Estonia

Поглавље 18		
1.	32008R0451	Regulation (EC) No 451/2008 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 establishing a new statistical classification of products by activity (CPA) and repealing Council Regulation (EEC) No 3696/93 (Text with EEA relevance)
2.	32012R1106	Commission Regulation (EU) No 1106/2012 of 27 November 2012 implementing Regulation (EC) No 471/2009 of the European Parliament and of the Council on Community statistics relating to external trade with non-member countries, as regards the update of the nomenclature of countries and territories Text with EEA relevance
3.	32007R1372	Regulation (EC) No 1372/2007 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 amending Council Regulation (EC) No 577/98 on the organisation of a labour force sample survey in the Community (Text with EEA relevance)
4.	32005R0384	Commission Regulation (EC) No 384/2005 of 7 March 2005 adopting

		the programme of ad hoc modules, covering the years 2007 to 2009, for the labour force sample survey provided for by Council Regulation (EC) No 577/98 Text with EEA relevance
5.	32003R2257	Regulation (EC) No 2257/2003 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2003 amending Council Regulation (EC) No 577/98 on the organisation of a labour force sample survey in the Community to adapt the list of survey characteristics (Text with EEA relevance)
6.	32002R1991	Regulation (EC) No 1991/2002 of the European Parliament and of the Council of 8 October 2002 amending Council Regulation (EC) No 577/98 on the organisation of a labour force sample survey in the Community
7.	32013D0097	2013/97/EU: Commission Implementing Decision of 19 February 2013 granting derogations to certain Member States with respect to the transmission of statistics pursuant to Regulation (EC) No 1338/2008 of the European Parliament and of the Council on Community statistics on public health and health and safety at work, as regards statistics based on the European Health Interview Survey (EHIS) (notified under document C(2013) 784) Text with EEA relevance
8.	32010R0220	Commission Regulation (EU) No 220/2010 of 16 March 2010 adopting the programme of ad-hoc modules, covering the years 2013 to 2015, for the labour force sample survey provided for by Council Regulation (EC) No 577/98 (Text with EEA relevance)
9.	32008R0365	Commission Regulation (EC) No 365/2008 of 23 April 2008 adopting the programme of ad hoc modules, covering the years 2010, 2011 and 2012, for the labour force sample survey provided for by Council Regulation (EC) No 577/98 Text with EEA relevance
10.	32011R0249	Commission Regulation (EU) No 249/2011 of 14 March 2011 adopting the specifications of the 2012 ad hoc module on transition from work to retirement provided for by Council Regulation (EC) No 577/98 Text with EEA relevance
11.	32007R0102	Commission Regulation (EC) No 102/2007 of 2 February 2007 adopting the specifications of the 2008 ad hoc module on the labour market situation of migrants and their immediate descendants, as provided for by Council Regulation (EC) No 577/98 and amending Regulation (EC) No 430/2005 (Text with EEA relevance)
12.	32008R0207	Commission Regulation (EC) No 207/2008 of 5 March 2008 adopting the specifications of the 2009 ad hoc module on the entry of young people into the labour market provided for by Council Regulation (EC) No 577/98 (Text with EEA relevance)
13.	32005R0388	Commission Regulation (EC) No 388/2005 of 8 March 2005 adopting the specifications of the 2006 ad hoc module on transition from work into retirement provided for by Council Regulation (EC) No 577/98 and amending Regulation (EC) No 246/2003
14.	31998R0577	Council Regulation (EC) No 577/98 of 9 March 1998 on the organisation of a labour force sample survey in the Community
15.	32009R0020	Commission Regulation (EC) No 20/2009 of 13 January 2009 adopting the specifications of the 2010 ad hoc module on reconciliation between work and family life provided for by Council Regulation (EC) No 577/98

		(Text with EEA relevance)
16.	32002R2104	Commission Regulation (EC) No 2104/2002 of 28 November 2002 adapting Council Regulation (EC) No 577/98 on the organisation of a labour force sample survey in the Community and Commission Regulation (EC) No 1575/2000 implementing Council Regulation (EC) No 577/98 as far as the list of education and training variables and their codification to be used for data transmission from 2003 onwards are concerned
17.	32010R0317	Commission Regulation (EU) No 317/2010 of 16 April 2010 adopting the specifications of the 2011 ad hoc module on employment of disabled people for the labour force sample survey provided for by Council Regulation (EC) No 577/98 (Text with EEA relevance)
18.	32000R1575	Commission Regulation (EC) No 1575/2000 of 19 July 2000 implementing Council Regulation (EC) No 577/98 on the organisation of a labour force sample survey in the Community concerning the codification to be used for data transmission from 2001 onwards
19.	32008R0377	Commission Regulation (EC) No 377/2008 of 25 April 2008 implementing Council Regulation (EC) No 577/98 on the organisation of a labour force sample survey in the Community as regards the codification to be used for data transmission from 2009 onwards, the use of a sub-sample for the collection of data on structural variables and the definition of the reference quarters (Text with EEA relevance)
20.	32000R1578	Commission Regulation (EC) No 1578/2000 of 19 July 2000 implementing Council Regulation (EC) No 577/98 on the organisation of a labour force sample survey in the Community concerning the specification of the 2001 ad hoc module on length and patterns of working time
21.	32000R1626	Commission Regulation (EC) No 1626/2000 of 24 July 2000 implementing Council Regulation (EC) No 577/98 on the organisation of a labour force sample survey in the Community as regards the 2001 to 2004 programme of ad hoc modules to the labour force survey
22.	32000R1897	Commission Regulation (EC) No 1897/2000 of 7 September 2000 implementing Council Regulation (EC) No 577/98 on the organisation of a labour force sample survey in the Community concerning the operational definition of unemployment
23.	32012R0461	Commission Regulation (EU) No 461/2012 of 31 May 2012 amending Council Regulation (EC) No 1165/98 concerning short-term statistics and Commission Regulations (EC) No 1503/2006, (EC) No 657/2007 and (EC) No 1178/2008 as regards adaptations related to the removal of the industrial new orders variables Text with EEA relevance
24.	32006R0341	Commission Regulation (EC) No 341/2006 of 24 February 2006 adopting the specifications of the 2007 ad hoc module on accidents at work and work-related health problems provided for by Council Regulation (EC) No 577/98 and amending Regulation (EC) No 384/2005 (Text with EEA relevance)
25.	32008R0391	Commission Regulation (EC) No 391/2008 of 30 April 2008 amending Regulation (EC) No 102/2007 adopting the specifications of the 2008 ad hoc module on the labour market situation of migrants and their immediate descendants (Text with EEA relevance)

1.	32013R1260	Regulation (EU) No 1260/2013 of the European Parliament and of the Council of 20 November 2013 on European demographic statistics Text with EEA relevance
2.	32011D0231	2011/231/EU: Commission Decision of 11 April 2011 granting derogations to certain Member States with respect to the transmission of statistics pursuant to Regulation (EC) No 1338/2008 of the European Parliament and of the Council on Community statistics on public health and health and safety at work, as regards statistics on accidents at work (notified under document C(2011) 2403)
3.	32011D0222	2011/222/EU: Commission Decision of 5 April 2011 granting derogations to certain Member States with respect to the transmission of statistics pursuant to Regulation (EC) No 1338/2008 of the European Parliament and of the Council on Community statistics on public health and health and safety at work, as regards statistics on causes of death (notified under document C(2011) 2057)

Поглавље 20		
1.	32013R0345	Regulation (EU) No 345/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2013 on European venture capital funds Text with EEA relevance
2.	31989D0630	89/630/EEC: Council Decision of 7 December 1989 on the common action to be taken by the Member States with respect to the adoption of a single world-wide high- definition television production standard by the Plenary Assembly of the International Radio Consultative Committee (CCIR) in 1990
3.	31989D0337	89/337/EEC: Council Decision of 27 April 1989 on high- definition television
4.	32011R1183	Council Regulation (EU) No 1183/2011 of 14 November 2011 amending Regulation (EC) No 521/2008 setting up the Fuel Cells and Hydrogen Joint Undertaking
5.	32007R0973	Commission Regulation (EC) No 973/2007 of 20 August 2007 amending certain EC Regulations on specific statistical domains implementing the statistical classification of economic activities NACE Revision 2
6.	32013R1287	Regulation (EU) No 1287/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing a Programme for the Competitiveness of Enterprises and small and medium-sized enterprises (COSME) (2014 - 2020) and repealing Decision No 1639/2006/EC Text with EEA relevance
7.	32010R0275	Commission Regulation (EU) No 275/2010 of 30 March 2010 implementing Regulation (EC) No 295/2008 of the European Parliament and of the Council, as regards the criteria for the evaluation of the quality of structural business statistics (Text with EEA relevance)

Поглавље 21		
1.	32009D0750	2009/750/EC: Commission Decision of 6 October 2009 on the definition of the European Electronic Toll Service and its technical elements (notified under document C(2009) 7547) (Text with EEA relevance)
2.	32004L0052	Directive 2004/52/EC of the European Parliament and of the Council of

		29 April 2004 on the interoperability of electronic road toll systems in the Community (Text with EEA relevance)
3.	32012D0464	2012/464/EU: Commission Decision of 23 July 2012 amending Decisions 2006/861/EC, 2008/163/EC, 2008/164/EC, 2008/217/EC, 2008/231/EC, 2008/232/EC, 2008/284/EC, 2011/229/EU, 2011/274/EU, 2011/275/EU, 2011/291/EU and 2011/314/EU concerning technical specifications for interoperability (notified under document C(2012) 4985) Text with EEA relevance
4.	32008D0163	2008/163/EC: Commission Decision of 20 December 2007 concerning the technical specification of interoperability relating to safety in railway tunnels in the trans-European conventional and high-speed rail system (notified under document number C(2007) 6450) (Text with EEA relevance)
5.	32012D0757	2012/757/: Commission Decision of 14 November 2012 concerning the technical specification for interoperability relating to the operation and traffic management subsystem of the rail system in the European Union and amending Decision 2007/756/EC (notified under document C(2012) 8075) Text with EEA relevance
6.	32008D0284	2008/284/EC: Commission Decision of 6 March 2008 concerning a technical specification for interoperability relating to the energy sub-system of the trans-European high-speed rail system (notified under document number C(2008) 807) (Text with EEA relevance)
7.	32012R0328	Commission Regulation (EU) No 328/2012 of 17 April 2012 amending Regulation (EC) No 62/2006 concerning the technical specification for interoperability relating to the telematic applications for freight subsystem of the trans-European conventional rail system Text with EEA relevance
8.	32008D0217	2008/217/EC: Commission Decision of 20 December 2007 concerning a technical specification for interoperability relating to the infrastructure sub-system of the trans-European high-speed rail system (notified under document number C(2007) 6440) (Text with EEA relevance)
9.	32008D0232	2008/232/EC: Commission Decision of 21 February 2008 concerning a technical specification for interoperability relating to the rolling stock sub-system of the trans-European high-speed rail system (notified under document number C(2008) 648) (Text with EEA relevance)
10.	32007D0756	2007/756/EC: Commission Decision of 9 November 2007 adopting a common specification of the national vehicle register provided for under Articles 14(4) and (5) of Directives 96/48/EC and 2001/16/EC (notified under document number C(2007) 5357)

Поглавље 22

1.	32013L0064	Council Directive 2013/64/EU of 17 December 2013 amending Council Directives 91/271/EEC and 1999/74/EC, and Directives 2000/60/EC, 2006/7/EC, 2006/25/EC and 2011/24/EU of the European Parliament and of the Council, following the amendment of the status of Mayotte with regard to the European Union
----	------------	---

Поглавље 24

1.	32006D0325	2006/325/EC: Council Decision of 27 April 2006 concerning the conclusion of the Agreement between the European Community and the Kingdom of Denmark on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters
----	------------	--

2.	32005D0790	2005/790/EC: Council Decision of 20 September 2005 on the signing, on behalf of the Community, of the Agreement between the European Community and the Kingdom of Denmark on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters
3.	32004D0079	2004/79/EC: Council Decision of 17 December 2003 on the signing of the Agreement between the European Union and the Republic of Iceland and the Kingdom of Norway on the application of certain provisions of the Convention of 29 May 2000 on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union and the 2001 Protocol thereto
4.	32003D0169	2003/169/JHA: Council Decision 2003/169/JHA of 27 February 2003 determining which provisions of the 1995 Convention on simplified extradition procedure between the Member States of the European Union and of the 1996 Convention relating to extradition between the Member States of the European Union constitute developments of the Schengen acquis in accordance with the Agreement concerning the Republic of Iceland's and the Kingdom of Norway's association with the implementation, application and development of the Schengen acquis
5.	32000F0712(02)	Council Act of 29 May 2000 establishing in accordance with Article 34 of the Treaty on European Union the Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union
6.	32010R1210	Regulation (EU) No 1210/2010 of the European Parliament and of the Council of 15 December 2010 concerning authentication of euro coins and handling of euro coins unfit for circulation
7.	41997A0115(02)	Convention on the accession of the Republic of Austria, the Republic of Finland and the Kingdom of Sweden to the Convention on the Law applicable to Contractual Obligations, opened for signature in Rome on 19 June 1980, and to the First and Second Protocols on its interpretation by the Court of Justice
8.	41997A0115(01)	Convention on the accession of the Republic of Austria, the Republic of Finland and the Kingdom of Sweden to the Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters and to the Protocol on its interpretation by the Court of Justice, with the adjustments made to them by the Convention on the accession of the Kingdom of Denmark, of Ireland and of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, by the Convention on the accession of the Hellenic Republic and by the Convention on the accession of the Kingdom of Spain and the Portuguese Republic
9.	22003A0719(02)	Agreement on mutual legal assistance between the European Union and the United States of America
10.	32012L0013	Directive 2012/13/EU of the European Parliament and of the Council of 22 May 2012 on the right to information in criminal proceedings
11.	32013L0033	Directive 2013/33/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 laying down standards for the reception of applicants for international protection
12.	32013R0604	Regulation (EU) No 604/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national or a stateless person
13.	42000Y1229(02)	Explanatory report on the Convention of 29 May 2000 on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union (Text approved by the Council on 30 November 2000)
14.	32000Y0712(01)	Communication by the Secretary-General of the European Union under

		Article 30(2) of the Convention, established by the Council in accordance with Article 34 of the Treaty on European Union, on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union
15.	32007D0763	2007/763/EC: Council Decision of 8 November 2007 concerning the accession of Bulgaria and Romania to the Convention established by the Council in accordance with Article 34 of the Treaty on European Union on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union
16.	32014R0118	Commission Implementing Regulation (EU) No 118/2014 of 30 January 2014 amending Regulation (EC) No 1560/2003 laying down detailed rules for the application of Council Regulation (EC) No 343/2003 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an asylum application lodged in one of the Member States by a third-country national
17.	22005A1116(01)	Agreement between the European Community and the Kingdom of Denmark on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters
18.	22007X0404(02)	Information concerning the date of entry into force of the Agreement between the European Community and the Kingdom of Denmark on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters
19.	32012R1215	Regulation (EU) No 1215/2012 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters
20.	22004A0129(01)	Agreement between the European Union and the Republic of Iceland and the Kingdom of Norway on the application of certain provisions of the Convention of 29 May 2000 on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union and the 2001 Protocol thereto
21.	42000A0922(02)	The Schengen acquis - Convention implementing the Schengen Agreement of 14 June 1985 between the Governments of the States of the Benelux Economic Union, the Federal Republic of Germany and the French Republic on the gradual abolition of checks at their common borders
22.	32003D0170	2003/170/JHA: Council Decision 2003/170/JHA of 27 February 2003 on the common use of liaison officers posted abroad by the law enforcement agencies of the Member States
23.	32006R0562	Regulation (EC) No 562/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 establishing a Community Code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code)
24.	32010R0265	Regulation (EU) No 265/2010 of the European Parliament and of the Council of 25 March 2010 amending the Convention Implementing the Schengen Agreement and Regulation (EC) No 562/2006 as regards movement of persons with a long-stay visa
25.	32013R0610	Regulation (EU) No 610/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 amending Regulation (EC) No 562/2006 of the European Parliament and of the Council establishing a Community Code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code), the Convention implementing the Schengen Agreement, Council Regulations (EC) No 1683/95 and (EC) No 539/2001 and Regulations (EC) No 767/2008 and (EC) No 810/2009 of the European Parliament and of the Council

Поглавље 26		
1.	32000D0113(01)	Council Decision of 17 December 1999 on the appointment by the Council of the members of the selection panel for the 'European Capital of Culture' Community action
2.	32013R0253	Commission Delegated Regulation (EU) No 253/2013 of 15 January 2013 amending Annex II to Regulation (EU) No 692/2011 of the European Parliament and of the Council, as regards adaptations following the revision of the International Standard Classification of Education ISCED in relation to the variables and breakdowns to be submitted Text with EEA relevance
3.	32013R0317	Commission Regulation (EU) No 317/2013 of 8 April 2013 amending the Annexes to Regulations (EC) No 1983/2003, (EC) No 1738/2005, (EC) No 698/2006, (EC) No 377/2008 and (EU) No 823/2010 as regards the International Standard Classification of Education Text with EEA relevance

Поглавље 27		
1.	32006L0105	Council Directive 2006/105/EC of 20 November 2006 adapting Directives 73/239/EEC, 74/557/EEC and 2002/83/EC in the field of environment, by reason of the accession of Bulgaria and Romania
2.	32008D0070(01)	Decision No 70/2008/EC of the European Parliament and of the Council of 15 January 2008 on a paperless environment for customs and trade
3.	32009L0090	Commission Directive 2009/90/EC of 31 July 2009 laying down, pursuant to Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council, technical specifications for chemical analysis and monitoring of water status (Text with EEA relevance)
4.	32011D0008(01)	2011/397/EU: Decision of the European Central Bank of 21 June 2011 on the environmental and health and safety accreditation procedures for the production of euro banknotes (ECB/2011/8)
5.	32012D0119	2012/119/EU: Commission Implementing Decision of 10 February 2012 laying down rules concerning guidance on the collection of data and on the drawing up of BAT reference documents and on their quality assurance referred to in Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council on industrial emissions (notified under document C(2012) 613) Text with EEA relevance
6.	32012D0134	2012/134/EU: Commission Implementing Decision of 28 February 2012 establishing the best available techniques (BAT) conclusions under Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council on industrial emissions for the manufacture of glass (notified under document C(2012) 865) Text with EEA relevance
7.	32012D0135	2012/135/EU: Commission Implementing Decision of 28 February 2012 establishing the best available techniques (BAT) conclusions under Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council on industrial emissions for iron and steel production (notified under document C(2012) 903) Text with EEA relevance
8.	32012D0448	2012/448/EU: Commission Decision of 12 July 2012 establishing the ecological criteria for the award of the EU Ecolabel for newsprint paper (notified under document C(2012) 4693) Text with EEA relevance

9.	32012D0481	2012/481/EU: Commission Decision of 16 August 2012 establishing the ecological criteria for the award of the EU Ecolabel for printed paper (notified under document C(2012) 5364) Text with EEA relevance
10.	32012D0720	2012/720/: Commission Decision of 14 November 2012 establishing the ecological criteria for the award of the EU Ecolabel for Industrial and Institutional Automatic Dishwasher Detergents (notified under document C(2012) 8054) Text with EEA relevance
11.	32012D0721	2012/721/: Commission Decision of 14 November 2012 establishing the ecological criteria for the award of the EU Ecolabel for Industrial and Institutional Laundry Detergents (notified under document C(2012) 8055) Text with EEA relevance
12.	32012L0046	Commission Directive 2012/46/EU of 6 December 2012 amending Directive 97/68/EC of the European Parliament and of the Council on the approximation of the laws of the Member States relating to measures against the emission of gaseous and particulate pollutants from internal combustion engines to be installed in non-road mobile machinery Text with EEA relevance
13.	32013D0084	2013/84/EU: Commission Implementing Decision of 11 February 2013 establishing the best available techniques (BAT) conclusions under Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council on industrial emissions for the tanning of hides and skins (notified under document C(2013) 618) Text with EEA relevance
14.	32013D0131	2013/131/EU: Commission Decision of 4 March 2013 establishing the user's guide setting out the steps needed to participate in EMAS, under Regulation (EC) No 1221/2009 of the European Parliament and of the Council on the voluntary participation by organisations in a Community eco-management and audit scheme (EMAS) (notified under document C(2013) 1114) Text with EEA relevance
15.	32013D0163	2013/163/EU: Commission Implementing Decision of 26 March 2013 establishing the best available techniques (BAT) conclusions under Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council on industrial emissions for the production of cement, lime and magnesium oxide (notified under document C(2013) 1728) Text with EEA relevance
16.	32013D0250	2013/250/EU: Commission Decision of 21 May 2013 establishing the ecological criteria for the award of the EU Ecolabel for sanitary tapware (notified under document C(2013) 2826) Text with EEA relevance
17.	32013R0525	Regulation (EU) No 525/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on a mechanism for monitoring and reporting greenhouse gas emissions and for reporting other information at national and Union level relevant to climate change and repealing Decision No 280/2004/EC Text with EEA relevance
18.	32013L0039	Directive 2013/39/EU of the European Parliament and of the Council of 12 August 2013 amending Directives 2000/60/EC and 2008/105/EC as regards priority substances in the field of water policy Text with EEA relevance
19.	32012R0530	Regulation (EU) No 530/2012 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2012 on the accelerated phasing-in of double-hull or equivalent design requirements for single-hull oil tankers
20.	31997L0062	Council Directive 97/62/EC of 27 October 1997 adapting to technical and

		scientific progress Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora
21.	32013L0017	Council Directive 2013/17/EU of 13 May 2013 adapting certain directives in the field of environment, by reason of the accession of the Republic of Croatia
22.	32000L0060	Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy
23.	32001D2455	Decision No 2455/2001/EC of the European Parliament and of the Council of 20 November 2001 establishing the list of priority substances in the field of water policy and amending Directive 2000/60/EC (Text with EEA relevance)
24.	32008L0032	Directive 2008/32/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 2008 amending Directive 2000/60/EC establishing a framework for Community action in the field of water policy, as regards the implementing powers conferred on the Commission
25.	32008L0105	Directive 2008/105/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on environmental quality standards in the field of water policy, amending and subsequently repealing Council Directives 82/176/EEC, 83/513/EEC, 84/156/EEC, 84/491/EEC, 86/280/EEC and amending Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council

Поглавље 28		
1.	32008R0282	Commission Regulation (EC) No 282/2008 of 27 March 2008 on recycled plastic materials and articles intended to come into contact with foods and amending Regulation (EC) No 2023/2006 (Text with EEA relevance)
2.	32011R0954	Regulation (EU) No 954/2011 of the European Parliament and of the Council of 14 September 2011 amending Regulation (EC) No 2006/2004 on cooperation between national authorities responsible for the enforcement of consumer protection laws Text with EEA relevance
3.	32012R0126	Commission Implementing Regulation (EU) No 126/2012 of 14 February 2012 amending Regulation (EC) No 889/2008 as regards documentary evidence and amending Regulation (EC) No 1235/2008 as regards the arrangements for imports of organic products from the United States of America Text with EEA relevance
4.	32012D0506	2012/506/EU: Commission Implementing Decision of 8 August 2012 amending Decision 2002/253/EC laying down case definitions for reporting communicable diseases to the Community network under Decision No 2119/98/EC of the European Parliament and of the Council (notified under document C(2012) 5538) Text with EEA relevance
5.	32013R0125	Commission Implementing Regulation (EU) No 125/2013 of 13 February 2013 amending Regulation (EC) No 1235/2008 laying down detailed rules for implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 as regards the arrangements for imports of organic products from third countries Text with EEA relevance
6.	32013L0011	Directive 2013/11/EU of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on alternative dispute resolution for consumer disputes and

		amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2009/22/EC (Directive on consumer ADR)
7.	32013R0524	Regulation (EU) No 524/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on online dispute resolution for consumer disputes and amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2009/22/EC (Regulation on consumer ODR)
8.	32013R0567	Commission Implementing Regulation (EU) No 567/2013 of 18 June 2013 correcting Regulation (EC) No 1235/2008 laying down detailed rules for implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 as regards the arrangements for imports of organic products from third countries Text with EEA relevance
9.	32013R0586	Commission Implementing Regulation (EU) No 586/2013 of 20 June 2013 amending Regulation (EC) No 1235/2008 laying down detailed rules for implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 as regards the arrangements for imports of organic products from third countries and derogating from Regulation (EC) No 1235/2008 as regards the date of submission of the annual report Text with EEA relevance
10.	32013R0655	Commission Regulation (EU) No 655/2013 of 10 July 2013 laying down common criteria for the justification of claims used in relation to cosmetic products Text with EEA relevance
11.	32013R1030	Commission Implementing Regulation (EU) No 1030/2013 of 24 October 2013 amending Regulation (EC) No 889/2008 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 on organic production and labelling of organic products with regard to organic production, labelling and control
12.	32013D1082	Decision No 1082/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2013 on serious cross-border threats to health and repealing Decision No 2119/98/EC Text with EEA relevance
13.	32011L0100	Commission Directive 2011/100/EU of 20 December 2011 amending Directive 98/79/EC of the European Parliament and of the Council on in-vitro diagnostic medical devices Text with EEA relevance
14.	32012R1097	Commission Implementing Regulation (EU) No 1097/2012 of 23 November 2012 amending Regulation (EU) No 142/2011 implementing Regulation (EC) No 1069/2009 of the European Parliament and of the Council laying down health rules as regards animal by-products and derived products not intended for human consumption and implementing Council Directive 97/78/EC as regards certain samples and items exempt from veterinary checks at the border under that Directive as regards dispatch of animal by-products and derived products between Member States Text with EEA relevance
15.	32009R0537	Commission Regulation (EC) No 537/2009 of 19 June 2009 amending Regulation (EC) No 1235/2008, as regards the list of third countries from which certain agricultural products obtained by organic production must originate to be marketed within the Community (Text with EEA relevance)
16.	32010R0471	Commission Regulation (EU) No 471/2010 of 31 May 2010 amending Regulation (EC) No 1235/2008, as regards the list of third countries from which certain agricultural products obtained by organic production must

		originate to be marketed within the Union (Text with EEA relevance)
17.	32011R1084	Commission Implementing Regulation (EU) No 1084/2011 of 27 October 2011 amending and correcting Regulation (EC) No 1235/2008, laying down detailed rules for implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 as regards the arrangements for imports of organic products from third countries
18.	32011R1267	Commission Implementing Regulation (EU) No 1267/2011 of 6 December 2011 amending Regulation (EC) No 1235/2008 laying down detailed rules for implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 as regards the arrangements for imports of organic products from third countries
19.	32009L0022	Directive 2009/22/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on injunctions for the protection of consumers' interests (Codified version) Text with EEA relevance
20.	32005L0029	Directive 2005/29/EC of the European Parliament and of the Council of 11 May 2005 concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the internal market and amending Council Directive 84/450/EEC, Directives 97/7/EC, 98/27/EC and 2002/65/EC of the European Parliament and of the Council and Regulation (EC) No 2006/2004 of the European Parliament and of the Council ('Unfair Commercial Practices Directive') (Text with EEA relevance)
21.	32008R0889	Commission Regulation (EC) No 889/2008 of 5 September 2008 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 on organic production and labelling of organic products with regard to organic production, labelling and control
22.	32011R0344	Commission Implementing Regulation (EU) No 344/2011 of 8 April 2011 amending Regulation (EC) No 889/2008 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 on organic production and labelling of organic products with regard to organic production, labelling and control
23.	32011R0426	Commission Implementing Regulation (EU) No 426/2011 of 2 May 2011 amending Regulation (EC) No 889/2008 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 on organic production and labelling of organic products with regard to organic production, labelling and control
24.	32013R0392	Commission Implementing Regulation (EU) No 392/2013 of 29 April 2013 amending Regulation (EC) No 889/2008 as regards the control system for organic production

Поглавље 29

1.	31996L0100	Directive 96/100/EC of the European Parliament and of the Council of 17 February 1997 amending the Annex to Directive 93/7/EEC on the return of cultural objects unlawfully removed from the territory of a Member State
2.	32001L0038	Directive 2001/38/EC of the European Parliament and of the Council of 5 June 2001 amending Council Directive 93/7/EEC on the return of cultural objects unlawfully removed from the territory of a Member State (Text with EEA relevance)

3.	31993L0007	Council Directive 93/7/EEC of 15 March 1993 on the return of cultural objects unlawfully removed from the territory of a Member State
4.	32013L0015	Council Directive 2013/15/EU of 13 May 2013 adapting certain directives in the field of free movement of goods, by reason of the accession of the Republic of Croatia
5.	32012R1081	Commission Implementing Regulation (EU) No 1081/2012 of 9 November 2012 for the purposes of Council Regulation (EC) No 116/2009 on the export of cultural goods

Поглавље 30		
1.	42011X1123(02)	2010 amendments to Regulation No 54 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of pneumatic tyres for commercial vehicles and their trailers
2.	42012X0107(08)	2010 amendments to Regulation No 105 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of vehicles intended for the carriage of dangerous goods with regard to their specific constructional features
3.	42012X0107(06)	2008 and 2010 amendments to Regulation No 89 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of: I. Vehicles with regard to limitation of their maximum speed or their adjustable speed limitation function — II. Vehicles with regard to the installation of a speed limiting device (SLD) or adjustable speed limitation device (ASLD) of an approved type — III. Speed limitation device (SLD) and adjustable speed limitation device (ASLD)
4.	32008R0717	Council Regulation (EC) No 717/2008 of 17 July 2008 establishing a Community procedure for administering quantitative quotas (Codified version)
5.	32009R1061	Council Regulation (EC) No 1061/2009 of 19 October 2009 establishing common rules for exports
6.	31994R3286	Council Regulation (EC) No 3286/94 of 22 December 1994 laying down Community procedures in the field of the common commercial policy in order to ensure the exercise of the Community's rights under international trade rules, in particular those established under the auspices of the World Trade Organization
7.	32006D0022	2006/22/EC: Commission Decision of 20 January 2006 granting certain parties an exemption from the extension to certain bicycle parts of the anti-dumping duty on bicycles originating in the People's Republic of China imposed by Council Regulation (EEC) No 2474/93, last maintained and amended by Regulation (EC) No 1095/2005, and lifting the suspension of the payment of the anti-dumping duty extended to certain bicycle parts originating in the People's Republic of China granted to certain parties pursuant to Regulation (EC) No 88/97 (notified under document number C(2006) 54)
8.	42011X1206(02)	Regulation No 28 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of audible warning devices and of motor vehicles with regard to their audib-

		le signals
9.	42008X0830(01)	Regulation No 58 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of: I. Rear Underrun Protection Devices (RUPDs), II. Vehicles with regard to the Installation of an RUPD of an approved type, III. Vehicles with regard to their Rear Underrun Protection (RUP)
10.	42008X0527(01)	Regulation No 79 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of vehicles with regard to steering equipment
11.	42006X1124(03)	Regulation No 85 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of internal combustion engines or electric drive trains intended for the propulsion of motor vehicles of categories M and N with regard to the measurement of net power and the maximum 30 minutes power of electric drive trains
12.	42007X0619(01)	Regulation No 89 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform prescriptions for approval of: I. Vehicles with regard to limitation of their maximum speed or their adjustable speed limitation function; II. Vehicles with regard to the installation of a speed limitation device (SLD) or adjustable speed limitation device (ASLD) of an approved type; III. Speed limitation device (SLD) and adjustable speed limitation device (ASLD)
13.	42008X0711(01)	Regulation No 54 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UNECE) — Uniform provisions concerning the approval of pneumatic tyres for commercial vehicles and their trailers
14.	42012X0216(01)	Regulation No 116 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform technical prescriptions concerning the protection of motor vehicles against unauthorised use
15.	42012X0920(01)	Regulation No 10 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of vehicles with regard to electromagnetic compatibility
16.	42012X0713(02)	Regulation No 90 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of replacement brake lining assemblies, drum brake linings and discs and drums for power-driven vehicles and their trailers
17.	42011X1206(03)	Regulation No 48 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UN/ECE) — Uniform provisions concerning the approval of vehicles with regard to the installation of lighting and light-signalling devices
18.	42008X0506(01)	Regulation No 83 of the Economic Commission for Europe of the United Nations (UNECE) — Uniform provisions concerning the approval of vehicles with regard to the emission of pollutants according to engine fuel requirements
19.	32012R1219	Regulation (EU) No 1219/2012 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2012 establishing transitional arrangements for bilateral investment agreements between Member States and third countries
20.	21994A0103(57)	Agreement on the European Economic Area - Annex VII - Mutual recog-

		inition of professional qualifications - List provided for in Article 30
21.	21994A0103(63)	Agreement on the European Economic Area - Annex XIII - Transport - List provided for in Article 47
22.	31994R0738	Commission Regulation (EC) No 738/94 of 30 March 1994 laying down certain rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 520/94 establishing a Community procedure for administering quantitative quotas
23.	31995R1150	Commission Regulation (EC) No 1150/95 of 22 May 1995 amending Regulation (EC) No 738/94 laying down certain rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 520/94 establishing a Community procedure for administering quantitative quotas
24.	31996R0983	Commission Regulation (EC) No 983/96 of 31 May 1996 amending Regulation (EC) No 738/94 laying down certain rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 520/94 establishing a Community procedure for administering quantitative quotas
25.	31995R0657	Commission Regulation (EC) No 657/95 of 28 March 1995 establishing administration procedures for the second tranche of the 1995 quantitative quotas for certain products originating in the People's Republic of China
26.	31995R0356	Council Regulation (EC) No 356/95 of 20 February 1995 amending Regulation (EC) No 3286/94 laying down Community procedures in the field of the common commercial policy in order to ensure the exercise of the Community's rights under international trade rules, in particular those established under the auspices of the World Trade Organization (WTO)
27.	32008R0125	Council Regulation (EC) No 125/2008 of 12 February 2008 amending Regulation (EC) No 3286/94 laying down Community procedures in the field of the common commercial policy in order to ensure the exercise of the Community's rights under international trade rules, in particular those established under the auspices of the World Trade Organisation
28.	21994A0103(52)	Agreement on the European Economic Area - Annex II - Technical Regulations, standards, testing and certification - List provided for in Article 23
29.	21994A0103(52)	Agreement on the European Economic Area - Annex II - Technical Regulations, standards, testing and certification - List provided for in Article 23
30.	21994A0103(72)	Agreement on the European Economic Area - Annex XXII - Company law - List provided for in Article 77
31.	21994A0103(59)	Agreement on the European Economic Area - Annex IX - Financial services - List provided for in Article 36 (2)

Поглавље 34

1.	32010D0022	2010/773/EU: Decision of the European Central Bank of 25 November 2010 on the quality accreditation procedure for manufacturers of euro banknotes (ECB/2010/22)
2.	32012O0029	2012/833/EU: Guideline of the European Central Bank of 10 December 2012 amending Guideline ECB/2010/20 on the legal framework for accounting and financial reporting in the European System of Central Banks (ECB/2012/29)

3.	32009R0596	Regulation (EC) No 596/2009 of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 adapting a number of instruments subject to the procedure referred to in Article 251 of the Treaty to Council Decision 1999/468/EC with regard to the regulatory procedure with scrutiny — Adaptation to the regulatory procedure with scrutiny — Part Four
4.	32006R1791	Council Regulation (EC) No 1791/2006 of 20 November 2006 adapting certain Regulations and Decisions in the fields of free movement of goods, freedom of movement of persons, company law, competition policy, agriculture (including veterinary and phytosanitary legislation), transport policy, taxation, statistics, energy, environment, cooperation in the fields of justice and home affairs, customs union, external relations, common foreign and security policy and institutions, by reason of the accession of Bulgaria and Romania
5.	32014R0037	Regulation (EU) No 37/2014 of the European Parliament and of the Council of 15 January 2014 amending certain regulations relating to the common commercial policy as regards the procedures for the adoption of certain measures
6.	32009R0219	Regulation (EC) No 219/2009 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2009 adapting a number of instruments subject to the procedure referred to in Article 251 of the Treaty to Council Decision 1999/468/EC with regard to the regulatory procedure with scrutiny — Adaptation to the regulatory procedure with scrutiny — Part Two
7.	31973D0101(01)	Council Decision of the European Communities of 1 January 1973 adjusting the documents concerning the accession of the new Member States to the European Communities
8.	32004R0930	COUNCIL REGULATION (EC) No 930/2004 of 1 May 2004 on temporary derogation measures relating to the drafting in Maltese of the acts of the institutions of the European Union
9.	32005R0920	Council Regulation (EC) No 920/2005 of 13 June 2005 amending Regulation No 1 of 15 April 1958 determining the language to be used by the European Economic Community and Regulation No 1 of 15 April 1958 determining the language to be used by the European Atomic Energy Community and introducing temporary derogation measures from those Regulations
10.	32013R0517	Council Regulation (EU) No 517/2013 of 13 May 2013 adapting certain regulations and decisions in the fields of free movement of goods, freedom of movement for persons, company law, competition policy, agriculture, food safety, veterinary and phytosanitary policy, transport policy, energy, taxation, statistics, trans-European networks, judiciary and fundamental rights, justice, freedom and security, environment, customs union, external relations, foreign, security and defence policy and institutions, by reason of the accession of the Republic of Croatia
11.	32006L0096	Council Directive 2006/96/EC of 20 November 2006 adapting certain Directives in the field of free movement of goods, by reason of the accession of Bulgaria and Romania

12.	32013R0519	Commission Regulation (EU) No 519/2013 of 21 February 2013 adapting certain regulations and decisions in the fields of free movement of goods, freedom of movement for persons, right of establishment and freedom to provide services, company law, competition policy, agriculture, food safety, veterinary and phytosanitary policy, fisheries, transport policy, energy, taxation, statistics, social policy and employment, environment, customs union, external relations, and foreign, security and defence policy, by reason of the accession of Croatia
-----	------------	--